

ANKARA

HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

**VASFÎ DÎVÂNİ SÖZLÜĞÜ
(BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜK)**

Cengiz SARIŞEN

**Tez Danışmanı
Prof. Dr. İsmail Hakkı AKSOYAK**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
ESKİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI**

OCAK - 2020

**VASFÎ DÎVÂNÎ SÖZLÜĞÜ
(BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜK)**

Cengiz SARIŞEN

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
ESKİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI**

**ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

OCAK 2020

Cengiz SARIŞEN tarafından hazırlanan “VASFÎ DİVANI SÖZLÜĞÜ (Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük) adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından OY BİRLİĞİ ile Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalında Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Prof. Dr. İsmail Hakkı AKSOYAK

Türk Dili ve Edebiyatı, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum

Başkan : Prof. Dr. Mustafa ARSLAN

Türk Dili ve Edebiyatı, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum

Üye : Doç. Dr. Ayşe YILDIZ

Türk Dili ve Edebiyatı, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum

Tez Savunma Tarihi: 20/01/2020

Jüri tarafından kabul edilen bu tezin Yüksek Lisans Tezi olması için gerekli şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

.....

Prof. Dr. Figen ZAFİF

Enstitü Müdürü

ETİK BEYAN

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında; tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Cengiz SARIŞEN

20/01/2020

Vasfî Dîvânı Sözlüğü (Bağlamlı Dizin Ve İşlevsel Sözlük)

Yüksek Lisans Tezi

Cengiz SARIŞEN

ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

Ocak 2020

ÖZET

Klasik Türk edebiyatı ürünleri çok geniş bir kültür coğrafyasından beslenmiştir. Bu coğrafyadaki geleneğin canlı birer tanığı olan edebî eserler üzerine günümüzde birçok çalışma mevcuttur. Bu çalışmalar Klasik Türk şiirinin anlaşılmasını sağlamak adına büyük önem taşımaktadır. Ancak halihazırda çalışılmayı, incelenmeyi ve anlamlandırılmayı bekleyen pek çok eser vardır. Vasfî Divanı da bu eserlerden biridir. Mehmet Çavuşoğlu tarafından tenkitli basımı yapılan Vasfî Dîvânı'nın ele alındığı bu tez çalışmasında Vasfî'nin şiir ve anlam dünyasının anlaşılmasına ışık tutulmaya çalışılmıştır. Mevcut eserden yola çıkılarak hazırlanan *Vasfî Dîvânı Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlüğü* oluşturulurken sözlüklerden, tahlil ve tedkik çalışmalarından, ansiklopedik kaynaklardan ve Türk Edebiyatı Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük Çalışmasından (TEBDİZ) yararlanılmıştır. Metinlere anlam verilirken, kullanılan kelimelerin arka planını oluşturan dönemin edebiyat geleneği de göz önünde bulundurulmuştur. Çalışmanın amacı, Vasfî'nin şiirlerini incelemek, eserin söz varlığını ortaya çıkarmak ve sıradan bir okuyucunun bile eseri kolaylıkla anlayabilmesine olanak sağlamaktır.

Bilim Kodu : 4.011

Anahtar Kelimeler : Klasik Türk Edebiyatı, 16. yy., Vasfî, Dîvân, Sözlük, Dizin, Bağlam.

Sayfa Adedi : 543

Tez Danışmanı : Prof. Dr. İsmail Hakkı AKSOYAK

The Glossary of Vasfi Dîvân (The Concordance and Functional Glossary)

M.Sc. Thesis

Cengiz SARIŞEN

ANKARA HACI BAYRAM VELİ UNIVERSITY

GRADUATE SCHOOL FOR ANKARA HACI BAYRAM VELİ UNIVERSITY

January 2020

ABSTRACT

Classical Turkish literature products have been fed from a wide cultural geography. There are many studies on literary works which are living witnesses of tradition in this geography. These studies have great importance to provide an understanding of Classical Turkish poetry. However, there are many works that are waiting to be studied, perused and made sense. Vasfi Divan is one of these works. In this thesis, where Vasfi Dîvanı, which was published by Mehmet Çavuşoğlu, was criticized, was tried to shed light on the understanding of Vasfi's world of poetry and meaning. The Glossary of Vasfi Divan (The Concordance and Functional Glossary), which was prepared based on the present work, was used to create dictionaries, analysis and research studies, encyclopedic sources, and Turkish Literature The Concordance and Functional Glossary (TEBDÎZ). While giving meaning to the texts, the literary tradition of the period that constitutes the background of the words used was also taken into consideration. The aim of the study is to examine Vasfi's poems, to reveal the vocabulary of the work and to allow even an ordinary reader to understand the work easily.

Science Code : 4.011
Key Words : Classical Turkish Literature, 16. century, Vasfi, Dîvân, Dictionary, Index, Context.
Page Number : 543
Supervisor : Prof. Dr. İsmail Hakkı AKSOYAK

TEŞEKKÜR

Türk Edebiyatında Bağlamsal Dizin ve İşlevsel Sözlük çalışmalarının önemine vurgu yaparak bu alanda çalışmama önyak olan ve bu konuda yardımcı olan tez danışmanım Prof. Dr. İsmail Hakkı AKSOYAK' a (Hacı Bayram Veli Üniversitesi), çalışmamın başından sonuna kadar her konuda görüş alışverişinde bulunduğum ve tezime ilgili benden yardımını eksik etmeyen mesai arkadaşım Tuğba BIYIK' a, doğduğum günden bugüne hiçbir konuda beni yalnız bırakmayan; iyi bir insan olmanın her şeyden daha değerli olduğu bilincini bana aşıl原因; emeklerini ve desteklerini hiçbir zaman benden esirgemeyen değerli aileme teşekkürü bir borç bilirim.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
TEŞEKKÜR.....	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLOLARIN LİSTESİ.....	viii
KISALTMALAR	xiv
1. GİRİŞ	1
2. VASFÎ'NİN HAYATI VE EDEBÎ KİŞİLİĞİ.....	5
3. SÖZ VARLIĞI.....	13
3.1. Deyimler.....	18
3.1.1. Deyim Kaynaklı Yapılar.....	26
3.2. Atasözleri	29
3.3. Kalıp İfadeler	30
3.4. Hadisler	31
3.5. İkilemeler	32
4. VEZİNLER.....	35
4. SONUÇ	39
KAYNAKLAR	41
EK (BAĞLAMLI DİZİN-İŞLEVSEL SÖZLÜK).....	(45-540)
ÖZGEÇMİŞ	541

TABLULARIN LİSTESİ

Tablo	Sayfa
Tablo 3. Mahlas, zamir, bağlaç, edat, ünlem, zaman zarfları hariç Divan'da en çok kullanılan kelimeler +10	14
Tablo 3.1. Deyimler	18
Tablo 3.1.1. Deyim Kaynaklı Yapılar	26
Tablo 3.3. Kalıp İfadeler	30
Tablo 3.5. İkilemeler	32
Tablo 4.1. Vezinler	35

KISALTMALAR

Bu çalışmada kullanılmış kısaltmalar, açıklamaları ile birlikte aşağıda sunulmuştur.

Kısaltmalar**Açıklamalar**

A	Atasözü
Bkz.	Bakınız
Çev.	Çeviren
D	Deyim
Düz.	Düzenleyen
G	Gazel
H	Hadis
Haz.	Hazırlayan
K	Kalıp İfade
Kı	Kıta
Mat.	Matla
Mrb.	Murabba
N	Nazm
Tas.	Tasavvuf
TDK	Türk Dil Kurumu
TEBDİZ	Türk Edebiyatı Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük Çalışması
vs.	vesaire
YÖK	Yükseköğretim Kurulu

1. GİRİŞ

Klasik Türk şiiri geniş çaplı bir gelenekten beslenmiştir. Klasik Türk şiirini incelemek ve anlamlandırmak için dönemin sosyal şartlarının da iyi bilinmesi gerekir. Yaklaşık altı asır süren bu edebiyat döneminin verdiği ürünleri anlamlandırmaya çalışmak ve bu ürünlerin zenginliklerini ortaya koymak adına alanın hocaları tarafından çeşitli tahlil ve tetkik çalışmaları yapılmıştır. Bu tahlil ve tetkik çalışmalarının ışığında birtakım eserler ortaya çıkarılmıştır. Fakat bu eserlerin sayıca az olması ve üzerine çalışılmayı bekleyen eserlerin ise çok fazla olması, *Türk Edebiyatı Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük Çalışmasının* (TEBDİZ) ortaya çıkmasına zemin hazırlamıştır.

TEBDİZ, birçok kullanıcının sanal ağ ortamında birlikte veya bireysel çalışabileceği bir bilişim teknolojisi platformudur. Bu platformda kullanıcılar, adlarına oluşturdukları üyeliklerle sisteme metin girişinde bulunabilmektedir. Metinler sisteme girilirken gentium plus fontu kullanılarak bilgisayar ortamına aktarılmakta ve tekrar transkripsiyonu yapılarak her nazım şekli ayrı ayrı sisteme yüklenmektedir. Metnin arka planını oluşturan unsurlar dikkate alınarak Divan'daki şiirler sisteme girilmeden önce şerh edilmiş ardından kelime ve kelime gruplarının sisteme girdisi yapılmıştır. Tüm bunlar yapılırken şiirin bağlamının yanı sıra sözlük ve ansiklopedik kaynaklardan da yararlanılmaktadır.

TEBDİZ Projesi aracılığı ile yazılan eserlerde geçen kelimelerin cümle içerisindeki bağlamlarından yola çıkılarak bağlamlı, tanımlı, tarihsel Türkçe sözlük oluşturulması hedeflenmektedir. Ayrıca bu alana ilgi duyan fakat yeterince bilgi sahibi olmayan kişiler de ileride bu proje kapsamında oluşturulan sözlükler sayesinde okumak istedikleri birçok kaynağa ulaşabilme imkânına sahip olabileceklerdir. Sisteme girilen eserler, o dönemin edebiyat dilini merak edenler için ve etimolojik/ semantik çalışmalar yapmak isteyen dil bilimciler için de birer başvuru kaynağı niteliğindedir.

Vasfî Dîvânı Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlüğü adlı bu çalışma da TEBDİZ Projesi kapsamında hazırlanmıştır. Çalışmamıza konu olan Vasfî Dîvânı'nın tenkitli basımı

Mehmed Çavuşoğlu tarafından yapılmıştır.¹ Vasfî'nin günümüze kadar ulaşabilen müstakil bir Dîvânı yoktur. Mevcut Dîvân'daki şiirlerin büyük kısmı Mehmet Çavuşoğlu tarafından İngiltere'deki John Rylands kütüphanesindeki Dîvânlar mecmuasında bulunmuştur. Çavuşoğlu daha sonra özellikle de 16.yy nazire mecmualarında bulduğu şiirleri hazırladığı bu Dîvân'a eklemiştir. Bu çalışmamızda da Mehmed Çavuşoğlu tarafından hazırlanmış olan Vasfî Dîvânı temel alınmıştır. TEBDİZ Projesi kapsamında, Vasfî Dîvânı Sözlüğü çalışması ile 16. yy dönemi Klasik Türk edebiyatı hakkında ayrıntılı fikir edinip dönemin sosyo-kültürel özelliklerini ve edebiyat ortamını da göz önünde bulundurarak bağlamsal sözlük literatürüne katkıda bulunulmaya çalışılmıştır. Mehmet Çavuşoğlu'nun şair hakkında Dîvân'ın girişinde verdiği bilgilerle bazı tezkire yazarlarının Vasfî hakkında verdiği bilgiler de şairin şiirlerini değerlendirmemizde yardımcı birer kaynak olmuştur.

Bağlamsal dizin- işlevsel sözlük çalışması kapsamında TEBDİZ Projesi başlamadan önce yapılan önemli iki çalışma vardır. Furkan Öztürk² tarafında Bâkî Dîvânı ve Özer Şenödeyici³ tarafından Nâilî Dîvânı yapılmış, bu çalışmalar TEBDİZ Projesine de bir altyapı oluşturmuştur. Vasfî Dîvânı Sözlüğü oluşturulurken de yönetsel olarak bu iki çalışmadan yararlanılmıştır.

Vasfî Dîvânı Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlüğü adlı çalışma oluşturulurken sözlük kısmında izlenen yöntem şu şekildedir:

İlk olarak Mehmet Çavuşoğlu tarafından hazırlanan Vasfî Dîvânı'nın tenkitli basımı word ortamına aktarılmış ve gentium plus fontuyla tekrar transkripsiyonu yapılarak her bir şiir ayrı ayrı sisteme yüklenmiştir. Daha sonra sisteme yüklenen şiirler şerh edilmiş ve şiirlerde geçen şkelimelere bu doğrultuda anlamlar verilmiştir. TEBDİZ'e ilk olarak Vasfî Dîvânı'ndaki 9 kaside, 102 gazel, 4 kıt'a ve 2 murabba girilmiştir. Daha sonra Yakup

¹ ÇAVUŞOĞLU, Mehmed (1980) Vasfî Divanı Tenkitli Basım, İstanbul: İsanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yay.

² ÖZTÜRK, Furkan (2016). Bâkî Divanı Sözlüğü [Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük], 2 Cilt, İstanbul: DBY Yayınları.

³ ŞENÖDEYİCİ, Özer (2015). Nâilî Divanı Sözlüğü [Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük], 2 Cilt, , İzmir: Serüven Yayınları.

Karasoy tarafından bulunup Vasfî'ye ait olduğu tespit edilen bir kaside de sisteme eklenmiştir.

Sözlük oluştururken madde başları alfabetik olarak sıralanmıştır. Anlamı verilen her kelime ve kelime grubunun geçtiği beyitler alt alta sıralı şekilde gösterilmiştir. Örnek beyitlerin her bir mısraı slash(/) ile ayrılarak yan yana yazılmıştır. Çalışmamızda gazel, kaside ve diğer nazım şekillerinin numaralandırılmasında Mehmet Çavuşoğlu'nun tenkitli basımı esas alınmıştır.

Vasfî Dîvânı Sözlüğü'nden alınan örnek kullanımlar;

karşu: *Bir yerin yüzü ve cephesi karşısında bulunan.*

1. **Karşuña** bülbül gibi uşşâkı nâlân itmege / Pürdür evrâk-ı gül-i terden gülistânüñ senüñ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 2*). [*karşuña, -ña*]
2. La 'l-i şîrînüñ görüp şekker ezilmiş **karşuña** / Ben meger canâ ölem k'almayam andan dadumı (*Vasfî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 2*). [*karşuña, -ña*]
3. Køl tolayımadum biline **karşuma** kucar / Bârîk miyânını kemer hey n'idelüm hey (*Vasfî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 4*). [*karşuma,]*

cânı gibi sakla-: *Çok fazla değer vermek, gözünden sakınmak.*

1. Gördiler şeydâlığum 'ışkıında zindân itdiler / Sînesinde **cânı gibi şakladı** zindân beni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 2*). [*cânı gibi şakladı, -dı*]

süleymân: *Hz. Süleyman. Hz. Davut peygamberin oğlu olup yüzüğüyle cinlere, rüzgara ve hayvanlara hükmetmiştir. 12 yaşında tahta geçmiş büyük bir padişah ve peygamberdir.*

1. Hâtemüñ dest-i şerîfüñde görenler didi kim / Gûyiyâ oldu **Süleymâna** müyesser hâtem (*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 19*). [*süleymâna, -a*]

tîr-i cân-şikâr: *Can avlayan kirpik.*

1. Ne şâhbâz durur **tîr-i cân-şikâruñ** kim / Ne yire kim vara eyler hayât-ı haşmı şikâr
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 33*). [*tîr-i cân-şikâruñ, -uñ*]

2.VASFİ'NİN HAYATI VE EDEBİ KİŞİLİĞİ

15.yy'ın sonları ve 16.yy başlarındaki edebî ortamda eser veren Vasfî, II. Bâyezîd dönemi şairlerindedir. Rumelili şairlerden olan Vasfî'nin günümüzde Yunanistan ülke sınırları içerisinde bulunan Serez yakınlarındaki Demirhisar'da doğmuş olması Sehî Bey Tezkiresi'nde "Siroz yanında olan Timurhisar-nam kasabadandır."⁴ şeklinde belirtilmiştir.

Vasfî'nin hayatı hakkında mevcut bilgiye tezkireler vasıtasıyla ulaşılabilmektedir. Âşık Çelebi, Latîfi ve Kınalızâde Hasan Çelebi tezkirelerindeki ortak kanı Vasfî'nin mesleğinin kadılık olduğu yönündedir. Vasfî divanındaki 35. gazelin 5. beyitinde bu duruma atıfta bulunulmuştur:

Şarâb içmek yasağ olmuş durur kâdîlere Vaşfî

'Acebdür ger saña yüz virmez ise ol yasağı gül (G35/ 5)

Sehî Bey Tezkiresinde de "Zamane kadıları gibi dünya-perest olmayup akçe ve altun cinsinden bir nesneye mahabbet eylemeyüp kendü eliyle yapışmak yog idi."⁵ şeklinde belirtildiği üzere, Vasfî zamane kadıları gibi dünyalık zevklere itibar etmemiştir. Her ne kadar âşıkâne ve coşkulu bir üslubu olsa da durağanlık, hüznün ve felekten şikâyet şiirlerine yer yer yansımıştır:

Kısmet-i rızık eyler iken hâlka kassâm-ı ezel

Derd-i hecrüñ hânını itmiş baña cânâ naşîb (G6/ 3)

Hâk-i derüñi başıma tâc ide zemâne

Ger devleti yok başuma bir gün ire devlet (G8/ 6)

⁴ İnternet: Sehî Bey, Heşt Bihîşt, (haz.) Haluk İPEKTEN, Günay KUT, Mustafa İSEN, Hüseyin AYAN, Turgut KARABEY, Ankara (2017). http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/56165_hest-bihistpdf.pdf?0&_tag1=03EE5380B678F1063BF0A9ED54D2FA0DD771F0E5&crefer=ED7F6D1EB811B6E2B143BD250DD1D4E9E156220303A6EED5A6FFCC624E850148 4 Temmuz 2019'da alınmıştır.

⁵ İnternet: Sehî Bey, Heşt Bihîşt, (haz.) Haluk İPEKTEN, Günay KUT, Mustafa İSEN, Hüseyin AYAN, Turgut KARABEY, Ankara (2017). http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/56165_hest-bihistpdf.pdf?0&_tag1=03EE5380B678F1063BF0A9ED54D2FA0DD771F0E5&crefer=ED7F6D1EB811B6E2B143BD250DD1D4E9E156220303A6EED5A6FFCC624E850148 4 Temmuz 2019'da alınmıştır.

Gün  oğmaduğ başum vaşan-ı ğam diyârıdur

Merdümlerini gör gözümüñ yâr-ı ğarıdur (G13/ 1)

Latîfi Tezkiresi'ne göre Vasfi icrâ ettiği kadılık mesleği nedeniyle zindana atılmıştır. Bunun sebebi Latifi'ye göre iftiradan başka bir Şey değildir. Bu iftiranın sebebi ise Vasfi'nin kadılık görevini kötüye kullanması ve devlet malından haksız yere kendi Őahsına alması olarak gösterilmiştir. Latîfi bu durumu tezkiresinde Şu Şekilde dile getirmiştir:

“Sultân Bâyezid tâbe serâhu devrinde mezkûr, mahrûse-i mezbûrede kadı iken, her kadı taht-ı kazâsında vâki olan emvâl-i Őâhiye nâzır olmak kânûn-ı mukarrer olduğu bâisden, ümenâ ile müttefik olup mâl-i mîrîden ekl itdün diyü habs itdükleri zamanda bu Şi'ri habs içinde hasb-i hâl dimişdür:⁶”

Bir meh-i nâ-mihr için çerh itdi ser-gedân beni

Gör nenün gibi gün için sakladı devrân beni

Hece düşdüm derd ile gam gussa üşdi başuma

Hastayam ta'ni ki geldi sormağa yârân beni (G89/ 1-2)

Âşık Çelebi ve Beyânî Vasfi'nin bir başka Rumelili Şair olan Mesihî ile çok iyi dost olduğunu tezkirelerinde belirtmişlerdir. Hatta Beyânî bu durumu daha da ileri götürerek “Merhûm Mesihî ile hem-dem ü hem-nefes olmagla kemâlât u ma'ârifeye dest-res bulmuşdur. Vasfi hâric-i hayta-i imkân ferîd-i zemân vahîd-i devrân Őâ'ir-i fasihü'l-beyândur. Niçe zemân Şehr-i mezbûrda vâlî-i umûr-ı cumhûr olmuşdur.⁷” diyerek Vasfi'nin çoğunlukla Mesihî'den etkilendiğini de iddia etmektedir.

Ayrıca Vasfi yaşadığı dönemde en etkili Şairlerden biri olan Necatî' den de etkilenmiştir. Gazellerinde deyimlere ve veciz ifadelere çok sık yer vermiştir. Necatî gibi Vasfi'nin dili de

⁶ CANIM, Rıdvan (1996). Latîfi Tezkiretü'ş-Şuarâ ve Tabsıratü'n Nuzamâ (İnceleme- Metin), Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yay.

⁷ İnternet: Beyânî, Tezkiretü'ş- Şu'arâ, (haz.) Aysun SUNGURHAN (2017).<http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/55835,beyani-tezkiresipdf.pdf?0>

oldukça sadedir. Ayrıca Vasfî özellikle gazellerinde cinas sanatına sıklıkla başvurmuştur. Mehmet Çavuşoğlu Vasfî Divanı adlı eserinde, Latîfî'nin Vasfî'nin şiirinin şiir sanatında anılmaya, övülm'e layık, sanatlı fakat tabîî, gönüle göre ve herkes tarafından beğenilip okunmakta Necatî Beg'in şiirlerine benzer olduğunu (Çavuşoğlu 1980: 14) iddia ediyor diyerek Latîfî'nin iddiasını destekleyici herhangi bir unsur ve ispat göstermemiştir. Tarafımızca da yapılan incelemelerde Vasfî'nin Dîvân'ında Arapça ve Farsça kelime ve kelime gruplarına çok az rastlanmaktadır. Ayrıca şiirlerinde deyimlere pek çok kere yer vermiştir. Bu yönüyle Necatî Beg'den etkilendiği söylenebilir. Fakat bütün bunların olması zannımızca sadece Necatî Beg değil dönemin şiir dilinden de kaynaklı olabilir. Bu sebeple Vasfî'nin şiirleri ve Necatî'nin şiirleri arasında klasik şiirin benzetme unsurları dışında etkileyici derecede benzerlik bulunmamaktadır.

Aşağıdaki beyitler incelendiğinde Vasfî'nin Necatî Beg'den etkin

Hağı hağâdur anı tırâşitse vechi var

Hağ kim hağâ ile ola ekşer tırâş olur (G11/ 3)

Yâr u sâz u gül ü mül şöbete lâzım bilüñüz

Çâre yokdur ki şafâ ola bu çâr olmayıcağ (G27/ 4)

Didüm zülfüñden ister bu gönül bu

Didi hışm ile hâlüñ bil nedür bu (G68/ 1)

Diledükce deheni vaşfını dil ala dile

Hâme-veş tîğ ile çeşmi dili ister ki dile (G80/ 1)

Vasfî ile görüşüp tanışmış olan Sehî Bey, şairi “*âlim ü fâzıl, şâir ü kâmil, üslub-ı nazmda mümtâz ve vâdî-i suhande yekketâz, tarîka-i eş'ârda tarz-ı hâs ve buhûr-ı evzânda gavvâs*

gazelleri ışk-âmiz ve ebyâtı hayâl-engîz, kadılık eder ehl-i hikem idi⁸” diyerek tasvir etmektedir. *Bu ifadeye göre Vasfî, şiirin malzemesi ve şâirin sermayesi olarak telâkkî edilen ilme sâhip bir kişidir. Sehî Bey onu farklı bir nazım üslubu olan, söz vadisinde tek şiir yolunda kendine mahsûs bir tarzı bulunan, aruz bahirleri arasından değerli vezinler bulup kullanan biri olarak takdim etmektedir.*⁹

Latîfî ise Vasfî ile ilgili olarak

“*Fenn-i şi’rde lâyük-ı vâsf u ta’rîf ve mahall-i medh ü tasvîfdür. Şiiri şîrîn ve rengîn, reng ü çâşnîde matbû ve dil-pezir âmgîrlikde şi’r-i Necâtîye nazîredür*” demektedir. *Kısaca söylemek gerekirse, Lâtîfî, Vasfî’nin şiirinin şiir sanatında anılmaya, övülmeye lâyük, san’atlı fakat tabîî, gönüle göre ve herkes tarafından beğenilip okunmakta Necâtî Bey’in şiirlerine benzer olduğunu¹⁰ iddia etmektedir.*

Beyânî ve Kınalızâde Hasan Çelebi Vasfî’nin Hadım Ali Paşa’nın himâyesini gördüğünü belirtmiştir. Nitekim Vasfî de divanındaki üç numaralı kaside de kendisi gibi değerli bir şairin değerinden yine değerli biri olan Ali Paşa’nın anlayabileceğini belirterek paşadan himaye ve yardım beklediğini dile getirmektedir:

Şad hezâr olmuş durur gerçi nevâ-yı devletün

Gülşen-i vaşfuında Vaşfî gibi olmaya hezâr (K3/ 21)

Bir kuluñdur himmetün bî-ihtiyâr eyler aña

Himmet-i ehl-i kerem zîrâ olur bî-ihtiyâr (K3/ 22)

⁸ İnternet: Sehî Bey, Heşt Bihîşt, (haz.) Haluk İPEKTEN, Günay KUT, Mustafa İSEN, Hüseyin AYAN, Turgut KARABEY, Ankara (2017). http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/56165,hest-bihistpdf.pdf?0&_tag1=03EE5380B678F1063BF0A9ED54D2FA0DD771F0E5&crefer=ED7F6D1EB811B6E2B143BD250DD1D4E9E156220303A6EED5A6FFCC624E850148 4 Temmuz 2019’da alınmıştır.

⁹ Çavuşoğlu, M. (1980). Vasfî Dîvânı (Tenkitli Basım), İstanbul: Edebiyat Fakültesi Matbaası, s. 13-14.

¹⁰ Çavuşoğlu, M. (1980). Vasfî Dîvânı (Tenkitli Basım), İstanbul: Edebiyat Fakültesi Matbaası, s. 14.

Ne senüñ gibi cihân içinde bir memdûh olur

Ne anuñ gibi görür meddâh çeşm-i rüzgâr (K3/ 23)

Gerçi kem bir hâkdür nazmına ‘izzet eyle kim

Midhatüñde gör ne cevherler virür bir hâk-i hâr (K3/ 24)

Vasfî’ nin günümüze ulaşabilen tek eseri divanıdır. Bu eser mürettep bir divan şeklinde değildir. Çavuşoğlu tarafından Manchester ve Kahire nüshaları karşılaştırılarak tenkitli bir Divan oluşturulmuştur. Divanda 102 gazel, 9 kaside, 2 murabba ve 4 kıt’a mevcuttur. Fakat Çavuşoğlu Vasfî’nin şiirlerinin tamamının divandakilerle sınırlı olduklarını düşünmediğini belirtmektedir. Daha sonra Yakup Karasoy tarafından bir mecmuada bulunan kaside de bunu doğrular niteliktedir. Ayrıca Riyâzî ve Kafzâde Fâyızî’nin tezkirelerinde verdikleri örnekleri Vasfî’nin divanından aldıklarını söylemeleri şairin mürettep bir divanın bulunduğunu destekler niteliktedir.

Vasfî’nin divanındaki 1. ve 2. kasideler II. Bâyezîd’e; 3. kaside Hadım Ali Paşa’ ya; 7. kaside Tâcî-zâde Cafer Çelebi’ye, diğer kasîdeler de Sadrazam Koca Mustafa Paşa’ya sunulmuştur. Ayrıca çalışmamıza Mehmet Çavuşoğlu’nun çalışmasında yer almayan; fakat Yakup Karasoy tarafından The British Library’de Or. 11263 numarayla kayıtlı Âşık Ömer Divanı’nın 144a-144b sayfalarında bulunan mersiye türündeki Vasfî’ye ait olduğu tespit edilen kaside de eklenmiştir. Vasfî kasidelerinin çoğunluğunu Sadrazam Koca Mustafa Paşa’ ya sunmuştur. Bu durum kadılık mesleğini icra eden Vasfî’nin Hadım Ali Paşa dışında Sadrâzâm Koca Mustafa Paşa’nın da yardım ve himayesini gördüğünün göstergesidir.

Vasfî’nin şiirleri dil olarak sade, anlaşılır ve genel itibariyle duru bir Türkçe’yle yazılmıştır. O dönemde Necâtî’nin şiirlerindeki üslup çoğu şairi etkilemiştir. Vasfî de bu şairlerden biridir diyebiliriz. Mehmet Çavuşoğlu da Vasfî için “*Dili çağdaşlarınınki gibi sâde, buluşları ise zevki okşayan ince buluşlardır. Şiirleri umumiyetle âşıkânedir.*¹¹” demiştir.

¹¹ Çavuşoğlu, M. (1980). Vasfî Dîvânı (Tenkitli Basım), İstanbul: Edebiyat Fakültesi Matbaası, s. 15.

Zayıf ve hastalıklı bir bünyeye sahip olan Vasfî ile ilgili, divanındaki birkaç şiire de yansımış, dikkat çekici bir durum daha vardır. Vasfî'nin yine hasta olduğu bir dönemde öldüğü dedikodusu yayılmıştır. Bu durumu Latîfî, tezkiresinde şu şekilde biraz mübalağalı bir üslupla dile getirmiştir:

“Merhûm hâl-i hayâtında gâyetde za'if-endâm ve behre-i sıhhatden nâ-kâm idi. Za'f u nehâfetten kâmet-i elif--hey'eti lâmelif gibi bükülmüş ve pîrlikden ecel asâyi ana dikmiş idi. Ayşü'l-marîz nez'ü'r-rûh mazmûnınca hayâtından memâtin tercîh iderdi. Ve öldi diyü iki günde bir der-i devlete haber giderdi. Ol esnâda erbâb-ı menâsıbdan biri merkûmı fevt oldı diyü bu mansûbe ile mansıbın olur. Ol dahi düşe tura der-i devlete merhûm Ali Paşa'ya gelür. Bu kit'a ile arz-ı hâl ve bast-ı makâl ider.¹²”

Vasfî-i pîr-i nâ-tüvân için
 Öldi diyü rivâyet itmişler
 Gâlibâ şerm ile huzûrunda
 Hayretinden kinâyet itmişler
 Gördiler günde bin kez öldüğünü
 Binde birin rivâyet itmişler (K1 4)

Vasfî Dîvânı'nda dikkat çeken bağdaştırma örnekleri ise şu şekildedir:

Vasfî bu beyitte sevgilinin bakışlarını cerraha benzetmektedir.

Şanki bir cerrâhdur gamzeñ ki gelmiş sîneme
 Her yaña yarup arar derd oqları peykânını (G88/ 3)

¹² CANIM, Rıdvan (1996). Latîfî Tezkiretü's-Şuarâ ve Tabsiratü'n Nuzamâ (İnceleme- Metin), Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yay.

Sevgilinin üzerine giymiş olduğu gül renkli elbise, rengini sevgilinin gönlünü alarak kanına girdiği âşıkların kanından alır.

Bu gün ol kıanlı dilber yine gülgün câmeler geymiş

‘Aceb kaç ‘âşık öldürdi kaçınıñ girdi kıanına (G72/ 2)

Vasfî'nin özellikle gazelleri çoğunlukla âşıkânedir; fakat maddi imkânlarının pek yerinde olmaması ve zayıf bir bünyeye sahip olması yer yer felekten şikâyet eden bir insan hüviyetine bürünmesine sebep olmuştur. Şiirlerinin dili oldukça sadedir. Vasfî, 16. yy. klasik şiir geleneğinden etkilenmiş olup çağdaşlarıyla hemen hemen aynı tarzda şiirler yazmıştır.

3.SÖZ VARLIĞI

Vasfî Divanı'nı incelediğimiz bu çalışmada 4014 adet madde başı kelime ve kelime grubu tespit edilmiştir. Madde başları içerisinde de söz varlığı kapsamında Divan'da yer alan deyimler, deyim kaynaklı yapılar, atasözleri, kalıp ifadeler, hadisler ve ikilemeler ele alınmıştır.

Vasfî Divanı'nda kullanılmış olan bu yapıların kullanım sıklığı ise şu şekildedir:

- 75 deyim
- 22 deyim kaynaklı yapı
- 2 atasözü
- 10 kalıp ifade
- 2 hadis
- 12 ikileme

Vasfî Divanı Sözlüğü'nü ve tespit ettiğimiz söz varlığını incelediğimizde Vasfî'nin klasik bir şair olduğu, kullanmış olduğu kelime ve yapıların ise klasik üslubun dışına çıkmadığı gözlemlenmiştir. Bu nedenle klasik üslubun hâkim olduğu söz konusu Divan incelenirken kelimelerden çok kullanılan yapılar üzerinde durulmuştur.

Aşağıda Vasfî Divanı'nda kullanılan kelimelerin sayısal verilerine yer verilmiştir. Tablo 3. e baktığımızda da Vasfî Divanı'nın klasik bir üslubla yazıldığını görmekteyiz. Divan'da en çok kullanılan kelimeler arasında klasik anlatımın dışına çıkan herhangi bir kullanıma rastlanmamıştır.

Tablo 3. Mahlas, zamir, bağlaç, edat, ünlem, zaman zarfları hariç Divan’da en çok kullanılan kelimeler (10'dan daha az kullanılan kelimeler tabloya dahil edilmemiştir.)

Kelimeler	Kullanım Sayısı
di-: Demek, söylemek	80
gör: Bakmak, dikkat etmek, tanık olmak	73
gül: Çok sevilen ve beğenilen, katmerli ve kokulu olan çiçek; sevgili	63
öl-: Ölmek; çok üzülme, perişan olmak	48
göñl: Aşk ve sevginin kaynağı, gönül, kalp, yürek	45
bil-: Anlamak, kavramak, idrak etmek	42
dil: Gönül	41
bülbül: Güzel sesiyle bilinen kuş; âşık	34
âh: âşığın acı, yanıp yakılma, ümitsizlik gibi psikolojik hallerinin ateş, duman vb. benzetmeliklerle sembolü; feryat	32
hâtem: Mühür (Sadrazamlık mührü bağlamında); vezir	32
göz: Göz, görme organı	31
hâl: Vaziyet, durum, keyfiyet	30
ğam: Kaygı, tasa, keder	29
ir-: Ulaşmak, vâsıl olmak	29
yâr: Sevgili; dost	29
derd: Dert, keder; aşk derdi	28
şan-: ... olduğunu düşünmek, zannetmek	28

var: Var, mevcut	28
dost: Dost, sevgili	27
ağla-: Gözyaşı dökmek; üzülme	25
dile-: İstemek, arzu etmek	25
cihān: Dünya, alem	24
içre: İçinde, arasında	24
yine: Yeniden, tekrar	22
benze-: İki nesne veya kişi arasında ortak yönler bulunmak	21
hecr: Ayrılık	21
cān: Beden, ruh, insanın maddi manevi varlığı	20
meh: Ay; sevgili, dilber	20
‘ömr: Hayat, yaşam süresi	20
dem: Zaman, an	19
dilber: Gönlü alıp götüreren, gönlü kendine çeken güzel, sevgili	19
yoq: Bulunmayan, mevcut olmayan	19
‘ālem: Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü; yeryüzü, dünya	18
cānā: Ey sevgili!.	18
gel-: Gelmek, ulaşmak, varmak	18
iste-: Arzu etmek, dilemek, talep etmek.	18
şanem: Put gibi güzel olan sevgili	18

begüm: "efendim, ağam-paşam" manasında Rumeli şairleri arasında yaygın kullanılan bir hitaptır	17
hilâl: Ayın ilk günlerinde aldığı yay şekli, yeni ay; şekli dolayısıyla sevgilinin kaşına teşbih edilir.	17
zülf: Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi; sevgilinin saçı	17
degül: Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan kelime; değil	16
diyü: Diye, diyerek	16
luḫ it-: İyi davranmak, hoş muâmele etmek, iyilikte bulunmak	16
yir: Yer, mekan	16
ḫaḫ: Sevgilinin yüzünde yeni çıkmaya başlayan tüy; ayva tüyü	15
ḫan: Vücuttaki hayati sıvı	15
ruḫ: Yanak; sevgilinin yanağı	15
yüz: Yüz, suret, çehre	15
devlet: Mutluluk, talih; makam, haşmet, şan	14
gölşen: Bahçe, gül bahçesi; sevgilinin bulunduğu yer	14
ıḫ: Aşk, yoğun sevgi	14
çeşm: Göz; bakış; sevgilinin gözleri; sevgilinin bakışları	13
luḫ: Hoşluk, güzellik; iyi ve yumuşak davranma; kerem	13

raķīb: Klasik Şiirde sevgiliyi aŐıktan uzaklaştırmaya çalışan, sevgili ile aŐıĝın kavuşmasına engel olan kimse	13
Şeh: Sultan, padişah; sevgili	13
‘āŐıķ: AŞık, bir Şeye veya birine karşı aŐırđı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun	12
cevr: Eziyet, cefa	12
ĥālķ: Ahali, insanlar	12
i-: Bir sıvıyı aĝza alıp yudumlamak	12
leb: Dudak; sevgilinin dudaĝı	12
od: Ateş	12
ōldür-: Bir canlđnđn hayatına son vermek	12
ĥūsn: Güzellik	11
iriş-: Erişmek, ulaşmak	11
kadd: Boy, endam	11
mıhr: Sevgi, muhabbet, aşk.	11
Őanemā: Ey put gibi çok güzel olan sevgili	11
sđne: Gōĝüs, baĝır; gönül, yürek	11

Tablo 3. gözönüne alındđĝında Divan’da 64 farklı kelimenin 10 defadan fazla kullanıldıĝı görülmüştür. 64 kelimenin 14ü fiil, 50’si ise isim kökenlidir. İsim kökenli kelimeler arasında devrin ve klasik üslubun dđŐına çıkan, farklılık gösteren (ilk kez rastlanan/ farklı kullanıma, baĝlama sahip olan) herhangi bir kullanımın olmadđĝı tespit edilmiştir.

3.1. Deyimler

Vasfî Divanı'nda tespit edilen 74 adet deyim bulunmaktadır. Divan'da kullanılan deyimler, bu deyimlerin anlamları ve kullanım örnekleri aşağıda tablo olarak sunulmuştur.

Tablo 3.1. Deyimler

Deyim	Anlam	Örnek beyit
1. ağına düşmek	tuzağa düşmek, oyuna gelmek, yakalanmak	Yine ey āhū-yı vahşî kime yār olmışsın/ Kimüñ ağına düşüp kime şikār olmuşsın (G55/ 1)
2. ağı var dili yok	Pek sessiz, kendi hâlinde anlamında kullanılan bir söz	Ağı vardur dili yok tā ki huzūruñda senüñ / 'Arz ide sūz u güdāzını ser-ā-ser hātem (K4 / 2)
3. ahını almak	zulmettiği kişinin bedduasını almak	Luṭf eyle āhum alma şeha āhdan şakın/ İncitme ben za'ifüñi Allāhdan şakın (G61/ 1)
4. araya girmek	iki kişi arasına girmek, iki kişinin arasını bozmak	Çün fesād itdi girelden berü araya rakīb /Çok fesād olsa n'ola arada şeytān olıcağ (G28/5)
5. ayağa düşmek, ayaklara düşmek	değer kaybetmek	Düşdüm ayaklara beni gel hākden götür /Kim çıktı başa ben de çıkam ittifāk ile (G77/ 5)
6. ayağına yüz sürmek	aşırı sevgi göstermek, hürmet etmek	Düşerse pāyuña incinme eşküm /Niçe serv ayağına yüz sürer şu (G68/ 4)
7. bağrı taş olmak	bağrı taş olmak, sert olmak; duygusuz olmak	Āhen olaydı göñlüñe āhum iderdi kār /Bildüm güzellerüñ şanemā bağrı taş olur (G11/ 5)
8. bağrına taş basmak	sesini çıkarmaksızın her türlü acıya katlanmak	Taş başup bağrına hiç kimseye rāzın dimedi/Devr elinden bu

		adar çekdi bellar htem (K4/ 8)
9. ba çekmek	bir ie n ayak olmak, bir konuda öncülük etmek	Eli altındadır erbb-ı emen ta mdur /Cümleden yüce ttup kendüyi ba çekse ınar (K8/ 3)
10. baa çıkmak	güçlükler çıkararak biriyle olan içini, kendi istediği yolda sonuçlandırabilmek	Ddm ayaklara beni gel hkden götür/ Kim çıkdı baa ben de ıam ittifk ile (G77/ 5)
11. baa mek	bir yere toplanmak, birilmek	'Ika ddm başuma di bel v derd  gam/ Hsta oldum görmege geldi yine yrn beni (G89/ 5)
12. başına tac etmek	çok sevmek ve saymak, el üstünde tutmak	Hk-i derni başıma tac ide zemne/ Ger devleti yok başuma bir gün ire devlet (G8/ 6)
13. badan ayağa	Bütünüyle, tamamıyla	Bir sr çekdi bürc-i bedende nık-ı yr / Badan ayağa mülk-i melhat hiardur (G13/ 2)
14. belini bükmek	üzüntü yüzünden ruha bir çöküntüye uğramak	Bilümü bkdi keman gibi eh tr-i gamun/ Niçe bir şabr ideyin çekmege br-ı sitemün (G30/ 1)
15. bir içim su	çok güzel, latif, leziz	Lebn kanlum durur ağzuma de/ Emer idüm nitekim bir içim ŗu (G69/ 5)
16. can almak	öldürmek	Cn alduğn göze görinmez dehenün hiç /Bir kişi n'içün ide bir ii k'ola pinhan (G63/ 2)
17. cn virmek	ölmek, ruhunu teslim etmek	Dil alup gitdi ŗanem rek ile ben cn virdüm / Ki dil alan ne içün almadı cnum da bile (G80/ 2)

18. canına katmak	can Yaşama gücünü artırmak	Bu demler nüş kııl cānuña cān katmak dilerseñ ger/ Anı kim ehl-i hikmet dir bedende rūh-i şānıdır (K9/ 5)
19. canına kıymak	acımadan öldürmek	Lebüñe kaçd ider Vaşfı göreliden çeşm-i hūnrizūñ/Nic' itsün 'āşık-ı miskīn kıyar göz göre cānına (G72/ 5)
20. canını etmek	teslim ölmek, can vermek	Beni ger kaçd-ı cān idüp çekerse dāra cānānum/Şafādan raşş u ram bir dem dañi teslim idem cānum (G41/ 1)
21. canından usanmak	çektığı sıkıntı yüzünden artık yaşamayı istemeyecek duruma gelmek	Dil kahr-ı raşş ile uşansa n'ola senden/ Kahr ile kişi şimdi mi cānından uşandı (G91/ 5)
22. ciğeri yanmak	büyük bir acıya uğramak, bir acıdan içi yanıyor gibi olmak	Görelî sen şānem-i lāle-ruh [u] şim-berüm/Āteş-i mihrūñ ile odlara yandı ciğeriüm (G45/ 1)
23. dil uzatmak	bir kimse veya bir şey için kötü söz söylemek	Şem'ūñ ey meh bu gice başına odlar yaqayın/ Dil uzatdı saña meclisde ya ol öle ya ben (G56/ 4)
24. dile düşmek	Herkesin diline düşmek, başkaları tarafından konuşulmak, hakkında dedikodu yapılmak	Haţtuñ ucından düşer āhir şehā la'lūñ dile / Mūcib-i şöhret degül Yāķūta illā hūsn-i haţ (G26/ 2)
25. dilüne gelmek	Gönle gelmek, hatırlamak, tasavvur etmek; dile gelmek, söylemek	Vaşf-ı Cemāl-i dīlberē çün kıldum ibtidā / Geldi dilüme maţla'-ı ve'ş-şemsi ve'd-duhā (G4/ 1)
26. dilini tutmak	Sonunu düşünmeden gelişigüzel konuşmaktan	Peykānı cevherini güm itmiş tenümde yār / Tutsun dili ki

	sakınmak; gönlünden geçenleri söylememek	anda anuñ çok nişanı var (G18/ 2)
27. dünyalar durdukça durmak	'çok yaşa, Allah sana sonsuz bir yaşam versin' anlamında kullanılan bir iyi dilek sözü	Dünyeler тұрдуқча тұр budur du'ası Vaşfınuñ/ Ben ölem çok yıl 'ömürler vire Allāhum saña (G2/ 5)
28. eksik gedik	gerekli olan ufak tefek şeyler	Eksük gedük kuluñ durur ey meh senüñ hilâl/Hiç ide mi қаsuñla gelüp da'vı-i kemal (G39/ 1)
29. el üstünde tutmak	Bir kişiye aşırı değer vermek, kişiye aşırı saygı ve sevgi göstermek	Āsafā her dem el üstinde tutarsın ne 'aceb/ Eylese mühr-i Süleymānı müsahhar hātem (K4/ 17)
30. elden ele gezmek	birçok sahip değiştirmek	Hem nefes olmağa bir 'āşık-ı ğam-hāra қопuz/ Gezer elden ele biñ dert ile āvāre қопuz (G22/ 1)
31. eli altında olmak	ulaşılabilir olmak, istediği anda o şeyden yararlanabilmek	Eli altındadır erbāb-ı çemen tañ midur/Cümleden yüce tutup kendüyi baş çekse çınar (K8/ 3)
32. elinden gelmek	Gücü yetmek, yapabilmek	Luţf ile anı kināra alurken her dem / Yār elinden ne için böyle gelür zāra қопuz (G22/ 5)
33. eşiğine sürmek yüz	bir dilekte bulunmak için bir kişiye yalvarmaya gitmek	Şol deñlü yüzüm sürdüm işigüne [ki] kaldı/Yüzüm yiri tā haşra dek ol hāk-i der üzre (G71/ 6)
34. gam çekmek	tasalanmak, üzülme	Çünkü çekdüñ gam-ı dilberleri sev n'olsa gerek/Yine bir şūh-ı cefā pişeyi Vaşfı yenile (G80/ 5)
35. gam yememek	tasalanmamak, üzülmemek	Vaşfiyā gam yime dehrüñ gerdişi қaddüñ бүкүp/Pir iderse nev-cuvān olmaқ dilersenñ 'āşık ol (G38/ 7)

36. gönül açmak	neşelendirici şeylerle sıkıntıyı gidermek	Hañçerüñle açılır gül gibi dil goncaları//Teng-dil olsa kişi lābüd açar göñlüni āb (G5/ 2)
37. gönül almak	gücenmiş olsun olmasın bir kimseyi güzel sözle, uygun davranışla, bi amağanla hoşnut etmek, sevindirmek	Ele bir 'āşıkūñ göñlin alur her lahza ol dilber/Benüm yārüm sipāhīdür elinden bir toğan gítmez (G23/ 5)
38. göz açdırmak	yoğun sıkı işler yüzünden başka şeylerle ilgilenme olanağı bulamamak	Hañtuña kılmasam nazar incinme dostum/Devrān gözüm mi açdurur oldı gubārdan (G52/ 3)
39. göz degmek	uğursuzluk, kötülük getirdiğine inanılan kıskanç ya da hayran bakışlar dolayısıyla fena bir duruma düşmek	Nāgeh aña ey dost gözüm degmemek içün/Hāk-i kademüñ şaķınuram iki gözümnden (G59/ 2)
40. göz dikmek	bir şeyi ele geçirmek istemek	Kaþuña halka gibi göz diküben sāyıl-veş/Ağız açmış ki ide saña du'ālar hātem (K4/ 27)
41. göz göre göre	herkesin gözü önünde, bile bile	Lebüñe kaşd ider Vaşfı görelden çeşm-i hūñrüzüñ/Nic' itsün 'āşık-ı miskīn kıyar göz göre cānına (G59/ 2)
42. göz yummak	görmezlikten gelmek, hoş görmek, bağışlamak	Yaram ey dost meger dīde-i hūñ bārumdur/ Ki gözün yummadı yıllardur efgānumdan (G53/ 6)
43. gözünü görmez kulağı işitmez	Olan bitenden habersiz olmak, olayların farkında olmamak	Şöyle turur gözi görmez kulağı işitmez/ Münhāñi olmuş olup pīr-i mu'ammer hātem (K4/ 22)
44. gözünü hiç kimseyi görmemek	gözünü hiç bir şeyi görmemek, belli bir şeyden başka bir şeyle ilgilenmemek	Gözi hiç kimseyi görmez n'ola mağrūr olsa/Alıcaķ ellerine tāze güzeller hātem (K4/ 4)

45. göz süzmek	göz kapaklarını birbirine yaklaştırarak nazlı nazlı bakmak	Henüz encüm-i nergis-mişâl gülşen-i çarh/Süzi virürdi gözini çü nergis-i maḥmūr (K5/ 4)
46. gözünden sakınmak	özenle koruyup gözetmek, muhafaza etmek	Nāgeh aña ey dost gözüm degmemek için/Hāk-i kademüñ şakınuram iki gözümünden (G59/ 2)
47. iki gözümünden şakınmak	Bir şeye aşırı ilgi göstermek, önemle bakıp korumak	Nāgeh aña ey dost gözüm degmemek için / Hāk-i kademüñ şakınuram iki gözümünden (G59/ 2)
48. kadriini bilmek	Kıymet bilmek; değer bilmek	Bilmedüm kadriini vaşluñ beni öldürdi ğamuñ / Şanemā kendüzini bilmeyene bu daḥi az (G19/ 3)
49. kan ağlamak	büyük bir üzüntü içinde olmak	Yıllar oldı ki firākuñda gözüm kan ağlar/Yaşumı raḥm idüben silmedi bir gün yeñ ile (K110/ 1)
50. kan dökmek	Öldürmek	Tır-i ğamzeñ kaşd idermiş kim gelüp kanum döke / Kanlu olur girmesün luḥ itsün ey meh kanuma (G70/ 6)
51. kan tutmak	Kan gördüğünde bayılmak	Bī-vefā dilber sevüp kanına girdüm göñlümüñ / Qorqaram kim nāgehān bir gün tutar ol kan beni (G89/ 6)
52. kan yutdurmak	Kan yutturmak çok sıkıntılar çektirmek; mey ile doldurmak	Baña kan yutdurup bülbül gibi ol gibi her dem / Elinden ğonca-veş cām-ı şarāb-ı ergavān gitmez (G23/ 4)
53. kana boyanmak	Kanla dolmak; acı ve keder içerisinde kalmak	‘Işkuñla şehā lāle ki tağlara düşüpdür / Taşlarla dögünmekle kıızıl kana boyandı (G91/ 3)

54. kanına girmek	birini öldürmek ya da öldürtmek	Tır-i ğamzeñ kaşd idermiş kim gelüp kanum dökē/ Kanlu olur girmesün luḫf itsün ey meh kanuma (G70/ 6)
55. kanına susamak	öldürme hırsı içinde olmak, bir şeyi ziyan etmek	Zülf-i nigāra ey gönül el şunma gey şaḫın/Kānuña şuşaduñ ise var oyna mār ile (G87/ 4)
56. kendini bilmek	aklı, muhakemesi yerinde olmak	Bilmedüm ḫadrini vaşluñ beni öldürdi ğamuñ/Şanemā kendüzini bilmeyene bu daḫi az (G19/ 3)
57. kıyamet koparmak	aşırı derecede bağırp çağırarak, aşırı gürültülere; tartışmalara yol açmak	Öldür beni kim sensüz eyā ey gözleri āfet/Hecrūñ ḫoparur başuma her lāḫza ḫıyāmet (G49/ 2)
58. ḫurbān olmak	Bir kimse ya da bir şey için kendini feda etmek	ḫurbān olan vişālūme irer dimiş ḫabīb / ḫurbān olayın aña ne şīrīn zebānı var (G18/ 3)
59. mest olmak	Kendinden geçmek, sarhoş olmak	Ey baña himmet meyinden mest olan ta'n itme kim / Nūş-ı cān olsun saña çün ol meyi nūş eyledüñ (G34/ 4)
60. 'ömrüm vefā itmek	Bir sonuca ulaşmadan ölmek	Egerçi va'deler idüp baña itdūñ vefā 'ömrüm / Velī ḫorḫum bu k'ol 'āhde benüm itmez vefā 'ömrüm (G43/ 1)
61. sokağa düşmek	Aramak için çıkmak	Ne māh olur bu ki şeb irişince her dem mihr/Düşüp şokağa arar şehri ḫāne ḫāne seni (G95/ 7)
62. ümit kesmek	umut kesmek	Zülfi sevdāsın iden kessün ümīdi Vaşfī kim/Şādmān olur mı bend itse dili ḫullāb-ı ğam (G47/ 5)

63. yabana atmak	önem vermemek, önemsiz görmek	Kemân-ı hasret ü derd ü firâk ile Vaşfî/Felek çü tîr çeküp atdı yabana seni (G95/ 8)
64. yele vermek	savurup telef etmek, boşuna harcamak	Benüm pencâh-sâle zühd ü taqvâmı yele virdi/Mey-i dü-sâle vü şevk-ı nigâr-ı çârdeh-sâle (G81/ 8)
65. yirden göke	Yerden göğe kadar, anlatılamayacak kadar çok	Kim nisbet ide mihr-i cemâlini aya kim / Yirden göke tefâvüti var anuñ ay ile (G75/ 2)
66. yol vermek	geçmesine izin vermek	Vaşfîyâ zâhid eger mescide yol virmezse/Yüri meyhâneye yir yok saña meyhâne gibi (G96/ 5)
67. yola düşmek	Yerlere düşmek; yola çıkmak	‘İşkuñ tarîkı içre şehâ dil olup durur / Āteş gibi ki yola düşüp ola pâyimâl (G36/ 6)
68. yolına cân virmek	Bir kimse veya değer uğruna canını feda etmek, ölmek	Yolına cân virürem ger dir ise sîm beri / Beni öldürmelüdür vây beni vây beni (Mu2/ 8)
69. yüreginin yağı erimek	telaş veya kaygı ile üzölmek	Bu gice şem’ senüñ süzişüñ görüp ey dil/Eridi yüreginüñ yağı yana yana seni (G95/ 6)
70. yüz bulmak	ilgi ve yakınlık görmek	Vaşfîyâ yüz bulmayup düşsün perişân ayağa/Güiyâ baht-ı perişânumdur ol sünbül benüm (G42/ 6)
71. yüz kızartmak	birini utanacak duruma düşürmek	Ben nihâni mest olup şevk itdügüm halk içre gör/Yüzüme urdı yüzüm kızartdı âhir mül benüm (G42/ 2)
72. yüz tutmak	Bir şey olmak üzere bulunmak	Devlet zamân ile tütalum baña yüz tuta/Andan ne aşşı çün ben ölem intizârdan (G52/ 4)
73. yüze vurmak	Birinin suçunu, kabahatini açıkça	Ben nihâni mest olup şevk itdügüm halk içre gör/Yüzüme

	söylemek, utanmasına yol açmak	urdu yüzüm kızartdı āhir mül benüm (G42/ 2)
74. yüz vermek	İlgi ve yakınlık göstermek	Haṭ-ı miskīnūne yüz virme ziyāndur dīne/Ṭayanup hūsnūne çok ‘āşıkı miskīn eyler (G17/ 4)

3.1.1. Deyim Kaynaklı Yapılar

TDK Sözlüğüne göre “Genellikle gerçek anlamından az çok ayrı bir anlamı olan, ilgi çekici bir anlatımı bulunan, ifadeyi daha zengin kılan, iki veya daha fazla kelimedenden meydana gelen, kalıplaşmış söz topluluklarına **"deyim (tabir)"** denir.” Vasfî Divanı’nda ise kalıplaşmış ifadeler olan deyimlerin bu tanımına aykırı olan birtakım örnekler bulunmaktadır. Deyim anlamını ifade eden ancak deyimlerden farklı şekilde kullanılan bu ifadeler, Deyim Kaynaklı Yapılar olarak adlandırılmıştır.

Vasfî Divanı’nda yer alan Deyim Kaynaklı Yapılar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 3.1.1. Deyim Kaynaklı Yapılar

DKY/ Deyim	Anlam	Örnek beyit
1. ağzına möhr urmak (<i>ağzını mühürlemek</i>)	kişinin konuşmasına engel olmak	Vasfî-i teng-dilūñ hālını ğālib ṭapuña/ Dir idi ağzına möhr urmasalar ger hātem (K4/ 23)
2. ara yirde sovuqluk düşmek (<i>araya soğukluk girmek</i>)	dostluk bağı gevşemek, sarsılmak	Bāddan beñzer k’ara yirde şovuqluk düşdi kim/ Germ olup gül şevķına bülbüller itmezler figān (K7/ 26)
3. baş üzre tutmak (<i>baş üstünde tutmak</i>)	değer vermek, hürmet göstermek	Yā hō na‘l-i edhem-i düstūr- ı ekremdür k’ani/ Āsumān baş üzre ṭutmağ ile eyler iftihār (K3/ 5)

4. baş üstünde yer eylemek (<i>Baş üstünde yeri olmak</i>)	büyük bir saygı ve özenle karşılamak, ağırlamak	Her tîr-i belâ seng-i cefâ kim gele senden/ Gelsün berü yir eyleyeyin cân u ser üzre (G71/ 5)
5. başına devlet ermek başına devlet güneşi doğmak başında devlet varmak (<i>başına devlet kuşu konmak</i>)	beklemediği büyük bir nimeti ele geçirmek	Hâk-i derüñi başıma tâc ide zemâne/ Ger devleti yok başuma bir gün ire devlet (G8/ 6)
6. boynunda kefenle gelmek (<i>kefeni boynunda olmak</i>)	her an ölebilecek olmak, ölümü göze almak	Ger hatâ kıılır ise Vaşfî kerem kııl 'afv it/ Geldi dergâhuña yalvarmağa boynında kefen (G58/ 7)
7. cân kaçdına gelmek cânuma kaçd eylemek (<i>canına kastetmek</i>)	Öldürmeyi istemek	Gelüp cân kaçdına tirüñ bu cismüm yol yol olmışdur / Ne kıılam bilmezem andan ne yoldan kırtaram cânım (G41/ 6)
8. cân u ser üzre yir eylemek (<i>başı üstünde yeri olmak</i>)	can ve baş üstünde yeri var, "büyük bir saygı ve ilgi ile karşılanır veya ağırlanır" anlamında bir söz	Her tîr-i belâ seng-i cefâ kim gele senden / Gelsün berü yir eyleyeyin cân u ser üzre (G71/ 5)
9. Ciğer yakmak (<i>yürek yakmak</i>)	Yürek yakmak, iç yakmak, bir kimseye büyük bir acı çektirmek	Güle karşı sözi sūziyle cigerler mi yakar / Bülbülün cevri ile bağı tulu hâr olmayıcağ (G27/ 2)
10. dil almak (<i>gönül almak</i>)	Gönül almak; kendine bağlamak, âşık etmek	Dil alup gitdi şanem reşk ile ben cân virdüm / Ki dil alan

		ne için almadı cânım da bile (G80/ 2)
11. dil vermek (gönül vermek)	sevmek, aşık olmak	Dil virdüğü için saña ta'n itme sevdiğüm/Sevmez kişi çü bir güzeli ihtiyâr ile (G87/ 5)
12. dilden geçmek (gönlünden geçirmek)	Gönlüden geçirmek; anmak	Dilden geçübem cânımı uğurladı gamzeñ / İnkâr idemez tâze izi var ciger üzre (G71/ 4)
13. el götürmek (el açmak)	Dua etmek, Allah'a niyazda bulunmak amacıyla ellerini açmak	Sen gül-i gülzâr-ı mülküñ izdiyâd-ı 'ömrüne / El götürmişdür du'â eyler melâyik çün çınar (K3/ 16)
14. elden ele gitmek (elden ele geçmek)	el değiştirmek, bir kimseden diğerine ondan da başkasına geçmek	Senüñ gül ruhlarıñ vaşfinda bülbül gibi Vaşfiden/Gün olmaz gül gibi elden ele bir dâstân gitmez (G23/ 6)
15. gözine tar olmak (Dünya gözüne dar gelmek)	Dünyası başına dar olmak; büyük bir çaresizlik içinde kalmak	Aña 'aşık mı direm pîşesi zâr olmayıcağ / Dâr-ı 'âlem gözine 'ışk ile tar olmayıcağ (G27/ 1)
16. gözümünden çıkmak (gözden düşmek)	Gözden düşmek; değerini kaybetmek	Yaşum ki baña hem-dem ü yâr idi ezelden / 'İşkun baña yâr olıcağ ol çıkdı gözümünden (G59/ 3)
17. kıddin bükme (belini bükme)	Belini bükme, çaresizlik içinde bırakmak	Bir 'aceb nağş geçüp cevri eli kıddin bükmiş / K'olmuş ol hayret ü derd ile çü çenber hâtem (K4/ 3)
18. kanlı olmak (kanlı bıçaklı olmak)	Düşman olmak	Tîr-i gamzeñ kaşid idermiş kim gelüp kanum döke / Kanlı olur girmesün luţf itsün ey meh kanuma (G70/ 6)

19. kızıl boyanmak (kana boyanmak)	kanlar içinde kalmak	'Işkuñla şehā lāle ki tağlara düşüpdür/ Taşlarla döğünmekle kızıl kana boyandı (G91/ 3)
20. özümden haberüm yok (kendinden haberi olmamak)	Kendinden geçmek, kendini kaybetmek	Hışm eyleme cānā baña sen māha sözümden / Mest-i mey-i 'ışkam haberüm yoğdur özümnden (G59/ 1)
21. ser virmek (baş vermek)	canını feda etmek	N'ola ger zülfüñ yiri olursa cānā ruğlaruñ/Nür olur anuñ yiri kim ser vire dñ üstine (G79/ 4)
22. sineyi siper etmek (göğsünü siper etmek)	kendini veya bir şeyi korumaya yeltenmek	Müjgānı hadengine ki şinem siper itdüm/Men' eylemedi cānuma geçdi siperümden (G66/ 2)

3.2. Atasözleri

"Uzun deneme ve gözlemlere dayanılarak söylenmiş ve halka mal olmuş, öğüt verici nitelikte söz, darbimesel" olarak TDK Sözlüğü'nde ifade edilen atasözleri, kalıplaşmış ifadelerdir. Vasfi Divanı'nda atasözü kaynaklı birtakım yapılara rastlanmıştır. Bu yapılar şu şekildedir:

gözden dür olan kişi gönülden dür olur: Gözden uzak olan gönülden de uzak olur; "ayrı düşenlerin arasındaki sevgi de zamanla azalır" anlamında bir söz.

Cüdā olalı beni añmaduñ belī dirler / **Kişi ki gözden ola dür olur gönülden dür** (K5/ 25)

bir yerde āteş yansa çok demler nişān gitmez: Küçük de olsa birtakım belirtilerin önemli olaylara işaret olduğunu anlatan bir söz.

Gönüldeñ gitse ğam ol ğam belāsı bir zamān gitmez/Belī **bir yerde āteş yansa çok demler nişān gitmez** (G23/ 1)

3.3. Kalıp İfadeler

Tablo 3.3. Kalıp İfadeler

Kalıp İfadeler	Anlam	Örnek beyit
1. baştan ayağa göz olmak	Baştan ayağa, göz olmak; görmeyi çok istemek, beklemek	Sen sehî servi gülistânda temâşâ için âb/ Başdan ayağa göz olmuş didiler aña habâb (G13/ 2)
2. el-cinsü ile'l-cinsi yemil	Her şey kendi cinsine benzemeye özen gösterir	Cân senüñ la'l-i revân-bahşuña ey şîrîn-leb/N'ola meyl eylese el-cinsü ile'l-cinsi yemil (G40/ 4)
3. Düzd olan kişiye yir olmaya vîrâne gibi	Hırsız olana kişiye virane kadar güzel bir yer yoktur	Yir idinse bu yıkuğ göñlümi gamzeñ ne 'aceb/ Düzd olan kişiye yir olmaya vîrâne gibi (G96/ 4)
4. Ki delins' artar imiş kıymeti dürr-i 'Adeni	Aden incisinin delinince kıymeti artarmış	Deler elmâs-ı müjem dür yaşımı tuhfe için/ Ki delins' artar imiş kıymeti dürr-i 'Adeni (G93/ 4)
5. Ey şanem elmâsa âteş eylemez dirler ziyân	Ateş elmasa zarar vermez	Cevher-i elmâs-ı peykânüñ ço tursun dilde kim/ Ey şanem elmâsa âteş eylemez dirler ziyân (K7/ 18)
6. Ka'be yolında ölen kişünñ olmaz günehi	Kabeye gitmek için yola çıkan kişi yolda ölürse günahları affedilir.	Vaşfiyâ var ser-i kûyına ölürseñ de eger/ Ka'be

		yolında ölen kişinin olmaz günehi (G98/ 6)
7. Kim du‘ā itmek şehā ‘ādet durur sin üstine	Mezar başında dua etmek gelenektir	Öldi Vaşfı derd ile gel lutf idüp sinine sög/ Kim du‘ā itmek şehā ‘ādet durur sin üstine (G79/ 7)
8. Dirler ki söz ırağa irişür havā ile	Söz uzağa hava ile ulaşır	Åhumla sözlerüm n’içün irmez kulağuña/Dirler ki söz ırağa irişür havā ile (G75/ 5)
9. görür gözi vü tatar elidür	Gören gözü ve tutan eli olmak	Gülşenüñ şimdi görür gözi vü tatar elidür / Ğayrılar gibi degül nergis-i maħmür u çınār (K8/ 2)
10. Başın barmaq qodı	Elini başına koymak, aklını başına almak, akıllıca davranmak	Ol kim muṭī ‘i oldı felek kim hilālden / Barmaq qodı başın ’ ide emrine imtisāl (K2 / 14)

3.4. Hadisler

Vasfı Divanı’nda iki adet hadis tespit edilmiştir.

- **lā-hayre illā fi l-vaşat**: "Ortadakinden hayırlısı yoktur."

Sen elif gibi revān cān içre cāy itseñ n’ola / Ey şanem bilmez misin **lā-hayre illā fi l-vaşat** (Gazel 26/ 3)

- **Ki ŧevāb olur imiŧ yoldan arıtmağ diken:** Yoldan taŧ, diken v.b bir engeli kaldırmak sevaptır.

Sen gülüñ rāh-ı hevāsında rağıb' öldüreyin/**Ki ŧevāb olur imiŧ yoldan arıtmağ diken**
(Gazel 93/ 3)

3.5. İkillemeler

Vasfı Divanı'nda 12 adet ikileme tespit edilmiŧtir. Tespit edilen ikilemeler aŧađıda yer alan tabloda sunulmuŧtur.

Tablo 3.5. İkillemeler

İkillemeler	Anlam	Örnek beyit
1. çok çok	Çok fazla, sürekli	Serkeŧlik idüp 'aŧıka cevri eylemez ol ŧāh / Çok çok yaŧasun devlet-i hüşniyle İlāhı (G102/ 4)
2. delük delük	Delik delik, parça parça, yaralı	Bu kühlarda olan kān degüldür olmuŧdur / Kef-i 'atāñ ile bağrı delük delük kühsār (K6/ 5)
3. dizin dizin	<i>Sıra sıra</i>	Kađuña hıdmet için geldi bahr-i ŧi'rinden / Dizin dizin güher-i ābdār ider İsar (K1/ 36)
4. eksük gedük	Eksik gedik, noksan	Eksük gedük kuluñ durur ey meh senüñ hilāl / Hiç ide mi kaŧuñla gelüp da'vı-i kemāl (G39/ 1)
5. göz göz olmak	Delik delik olmak; yaralanmak	Bu cismüm zağm-ı tıriden zırırh-veŧ göz göz olmuŧdur / Ki her gözden firākında

		aķar yaş yirine ķanum (G41/ 2)
6. ķulķul itmek	Sūrahiden şarap dōkūldūķe ķıkan ses; kul kul etmek	Midħat-i la' lūnde cānā cān-fezā ķavlūm gōrūr / Bes şurāħī n'eylesūn meclisde ķulķul itmeyūp (G7/ 3)
7. pergāle olmak	pergāle Parça parça olmak	N'ola ger gōzlerūm ħūn ile her dem olsa ķūn lāle / Ki tīg-i ğamdan olmuşdur ciger pergāle pergāle (G81/ 1)
8. tāze tāze	<i>Yeni yeni</i>	Eger olsa gūzeller tāze tāze / Dir idūm ħoş ğazeller tāze tāze (G86/ 1)
9. tāze tāze olmak	Çok genç olmak	Eger olsa gūzeller tāze tāze / Dir idūm ħoş ğazeller tāze tāze (G86/ 1)
10. yana yana	Tekrar tekrar; yanarak, büyük bir arzuyla	Bu gice şem' senūñ sūzişūñ gōrūp ey dil / Eridi yūreġinūñ yaġı yana yana seni (G95/ 6)
11. yir yir	Yer yer, taraf taraf	Yaralu sīnem benūm ol tīg-i āteş- tābdan / Ĥākdur gūya ki yir yir ķāk olur seylābdan (G54/ 1)
12. yol yol olmak	Dilim dilim olmak	Gelūp cān ķaşdına tirūñ bu cismūm yol yol olmuşdur / Ne ķılam bilmezem andan ne yoldan ķurtaram cānum (G41/ 6)

Vasfī Divanī sōz varlıġını ele aldığımız bu bölümde Vasfī Divanī Baġlamlı Dizin ve İşlevsel Sōzlūġü esas alınmıştır. Sōzlük iķerisinde yer alan 4014 adet madde başı kelime ve kelime grubu arasından deyimler, deyim kaynaklı yapılar, atasōzleri, kalıp ifadeler, hadisler ve

ikilemeler ayrı ayrı maddeler halinde verilmiştir. Bu yapıların kullanımları, kullanım sıklıkları da bu bölüm içerisinde ele alınmıştır.

Vasfî Divanı Sözlüğü'ne baktığımızda kullanılan kelime ve kelime gruplarından ve dil içi bağlamdan şairin klasik üslubun dışına çıkmadığını söylemek mümkündür. Anlam girilen madde başlarında da farklı bir kullanım özelliği gösteren herhangi bir yapı bulunmamaktadır. Ancak ileride yapılacak bilimsel çalışmalara kolaylık sağlanması, değerlendirmelerin daha sağlıklı sonuçlara ulaşması amacıyla Divan'da kullanılan yapılar listeler halinde sunulmuştur.

4.VEZİNLER

Vasfî tarafından 16. yy.'da kaleme alınan Vasfî Dîvânı adlı eserde;

- 102 Gazel
- 10 Kaside
- 4 Kıt'a
- 2 Murabba

bulunmaktadır.

Bu eserde toplamda 10 vezin kullanılmıştır. Söz konusu vezinlerden Fâ'îlâtün fâ'îlâtün fâ'îlâtün fâ'îlün vezini %27.12 oran ile 32 kez kullanılmış en fazla vezindir.

Vezinler, hangi şiirlerde olduğu, kaç defa geçtiği ve tüm vezinler içindeki oranı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 4.1. Vezinler

VeZin Adı	Kullanım Sayısı	Eserde Oranı	Geçtiği Yerler
Fâ'îlâtün fâ'îlâtün fâ'îlâtün fâ'îlün	32	27.12	G2, G3, G6, G7, G9, G14, G15, G16, G26, G31, G37, G38, G42, G47, G50, G54, G57, G60, G62, G67, G70, G76, G78, G79, G88, G89, G92, G94, G97, K3, K7, K1
Fe'îlâtün fe'îlâtün fe'îlâtün fe'îlün	30	25.42	G1, G5, G17, G19, G22, G24, G27, G28, G29, G30, G40, G44, G48, G53, G55, G56, G58, G73, G80, G82, G93, G96, G98, G100, G101, K4, K2, K3, M1, M2

Mef'ülü fā'ilātü mefā'ilü fā'ilün	22	18.64	G4, G10, G11, G12, G13, G18, G32, G33, G36, G39, G49, G52, G61, G65, G74, G75, G77, G83, G85, G87, G90, K2
Mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün	12	10.17	G20, G21, G23, G34, G35, G41, G43, G72, G81, K8, K9, K10
Mef'ülü mefā'ilü mefā'ilü fe'ül	8	6.78	G59, G63, G64, G66, G71, G84, G99, G102
Mefā'ilün fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün	6	5.08	G45, G46, G95, K1, K5, K6
Mefā'ilün mefā'ilün fe'ülün	3	2.54	G68, G69, G86
Mef'ülü mefā'ilü mefā'ilü fā'ülün	3	2.54	G8, G25, G91
Fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün	1	0.85	G51

Fā' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün	1	0.85	K4
--------------------------------------	---	------	----

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

Mef' ülü fā' ilātü mefā' ilün fā' ilün

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

vezinleri şiirlere kolay uygulanabilir olması nedeniyle edebiyatımızda en çok kullanılan vezinlerden olmuştur. Yukarıda tablo halinde verilen vezin kullanımlarına baktığımızda da Vasfî'nin eserinde ilgili vezinleri %81,35 oranında kullandığı gözlemlenmiştir.

Vasfî'nin hem kelime kadrosu hem de vezin kullanımı bakımından klasik bir şair olduğu görülmüştür.

5.SONUÇ

Vasfî Divanı Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlüğü ile incelemesini yapmış olduğumuz bu çalışmada öncelikle TEBDİZ sistemi aracılığıyla Divan'da kullanılan kelimelerin ve kelime gruplarının tespiti yapılmıştır. Kelime ve kelime gruplarına şiirlerin/ beyitlerin bağlamından hareketle anlam verilmiştir.

Alfabetik sırayla verdiğimiz sözlük kısmından hareketle Vasfî'nin şiirlerinde kullandığı kelime kadrosuna ve bu kelimelerin kullanım sıklıklarına ulaşılmıştır. Kelime kadrosu içerisinde 10 ve üzeri kullanım sıklığına sahip olan kelimeler tablo halinde sunulmuştur. Sıklıkla kullanılan kelimelerin klasik şiir dili kelime kadrosundan çok da farklı olmadığı tespit edilmiştir. Tablo 3'te yer verilen 64 kelime içerisinde özgün bir kullanıma rastlanılmamıştır. Divan'da sözlüklerde karşılığı bulunmayan, ilk kez Vasfî tarafından kullanılan bir kelime veya kelime grubuna rastlanılmamıştır.

Söz varlığı bölümünde ise 4014 madde başı içerisinde tespit edilen deyimler, deyim kaynaklı yapılar, atasözleri, kalıp ifadeler, hadisler ve ikilemeler tablolar halinde sunulmuştur. Yine bu bölümde de farklı bir deyim ya da atasözüne rastlanılmamıştır. Tarafımızca Vasfî'nin farkı elimize geçen çok az sayıda şiiri olmasına rağmen bu şiirlerde kullandığı deyimleri etkili bir şekilde kullanmış olmasıdır diyebiliriz

Vasfî Divanı Sözlüğü'ne baktığımızda kelimelerin klasik üslubun dışına çıkmadığı görülmüştür. Ele alınan yapılar arasında da farklı bir kullanım özelliği gösteren herhangi bir yapı bulunmamaktadır. Ancak ileride yapılacak bilimsel çalışmalara kolaylık sağlanması, değerlendirmelerin daha sağlıklı sonuçlara ulaşması amacıyla Divan'da kullanılan yapılar listeler halinde sunulmuştur.

Vasfî Divanında kullanılan vezinlere baktığımızda da Vasfî'nin Klasik Türk şiirinde sıklıkla kullanılan vezin kalıplarının dışına çıkmadığını görmekteyiz. Kelime kadrosu, üslubu ile klasik çizginin dışına çıkmayan şair, vezin tercihi olarak da Klasik şiir geleneğini sürdürmüştür.

Vasfî şiirlerini sade, açık ve anlaşılır bir dille yazmıştır. Gazellerinin geneli âşıkane'dir. Ayrıca çalışmamıza kaynaklık eden divanda tevhid, münacaat ve naat gibi şiir türlerine de

rastlanılmamıştır. Bir kaside hariç divandaki kasidelerin tamamı dönemin padişah, vezir ve paşalarına yazılan methiyelerden oluşmaktadır.

KAYNAKLAR

- AHMET ÂSİM, (1268). Okyânûsü'l-Basît fi-Tercemeti'l-Kâmûsi'l-Muhît, 3 C. , İstanbul.
- AHMET ÂSİM, (2000). Burhân-ı Kâtı‘ (haz. M. Öztürk-D. Örs), Ankara: TDK yay.
- AHMET VEFİK PAŞA, (2000). Lehçe-i Osmânî (haz: R. Toparlı), Ankara: TDK yay.
- AHTERÎ, Mustafa bin Şemseddin, (1310 [1892]). Ahterî-i Kebîr, 2 C. , İstanbul.
- AKKUŞ, Metin (1992). Metin Şerhi Geleneği Tarlan Mektebinden Haluk İpekten’e, Yedi İklim 32 (Kasım 1992), s. 67–78.
- AKSAN, Doğan (2000). Türkçenin Sözcükbilimi [Türk Dilinin Sözcükbilimiyle İlgili Gözlemler, Saptamalar], Ankara: Engin yay.
- AKSAN, Doğan, (1999). Şiir Dili ve Türk Şiir Dili, Ankara: Engin yay.
- AKSAN, Doğan, (2006). Anlambilim [Anlambilim Konuları ve Türkçenin Anlambilimi], 4. baskı, Ankara: Engin yay. , s. 74-78.
- AKSOY, Ömer Asım (1995). Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü, 2 C. , İstanbul: İnkılap kitabevi.
- CANIM, Rıdvan (1996). Latîfî Tezkiretü’ş-Şuarâ ve Tabsiratü’n Nuzamâ (İnceleme-Metin), Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, s. 510.
- CENGİZ, Halil Erdoğan (1983). Divan Şiiri Antolojisi, Ankara: Bilgi yay.
- ÇAKIR, Cemal (2004). “Anlamın Bağlam Açısından İncelenmesi: Kök Anlambilim ve Art Anlambilim”, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, C. 24, S. 3, s. 245-255, Ankara.
- ÇAVUŞOĞLU, Mehmed(1980).Vasfî Divanı Tenkitli Basım, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yay.
- DEVELLİOĞLU, Ferit (1999). Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lugat (16. baskı), Ankara: Aydın Kitabevi yay.
- DİLÇİN, Cem (1983). Yeni Tarama Sözlüğü, Ankara: TDK yay.
- DİLÇİN, Cem, (1999). “Türk Kültür Kaynağı Olarak Divan Şiiri”, Türk Dili, S.571, s.618-626, Temmuz.
- DOĞAN Muhammet Nur (2005). Metin Şerhi Üzerine, İstanbul: Alternatif yay.
- EYÜPOĞLU, E. Kemal (1973). Onüçüncü Yüzyıldan Günümüze Kadar Şiirde ve Halk Dilinde Atasözleri ve Deyimler-Tabirler, 2 C. , İstanbul.
- GÜLEÇ, İsmail (2010). Klasik Türk Edebiyatı Metinleri Nasıl Şerh Edilmeli, Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi 42. Cilt, 42. Sayı, s.84- 112.
- GÜRGENDERELİ, Müberra; BEYZADEOĞLU, Süreyya Ali (2003). Edirneli Ahmed Badî Efendi, Armağan, Proverbs and Idioms in the Classical Ottoman Poetry, The Departmen of Near Eastern Languages, Harvard.

HÜSEYİN REMZİ, (1305 [1808]). *Lugat-ı Remzî*, 2 C. , İstanbul. 66

İnternet: Âşık Çelebi, *Meşâ'irü's- şu'arâ*, (haz.) Dr. Filiz KILIÇ (2018).

<http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/59036,asik-celebi-mesairus-suarapdf.pdf?0> 12

Temmuz 2018'de alınmıştır.

İnternet: Beyânî, *Tezkiretü's- şu'arâ*, (haz.) Dr. Aysun SUNGURHAN (2017).

<http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/55835,beyani-tezkiresipdf.pdf?0> 12 Temmuz

2018'de alınmıştır.

İnternet: Kınalızâde Hasan Çelebi, *Tezkiretü's- şu'arâ*, (haz.) Dr. Aysun SUNGURHAN

(2017). <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/55834,kinalizade-hasan-celebipdf.pdf?0> 12

Temmuz 2018'de alınmıştır.

İnternet: Sehi Beg, *Heşt Bihişt*, (haz.) Prof. Dr. Haluk İPEKTEN, Prof. Dr. Günay KUT, Prof. Dr. Mustafa İSEN, Prof. Dr. Hüseyin AYAN, Prof. Dr. Turgut KARABEY (2017).

http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/56165,hestbihistpdf.pdf?0&_tag1=03EE5380B678F1063BF0A9ED54D2FA0DD771F0E5&crefer=785D72088E18EDAC0AD2013761148F17978895CBFC4885CFE9F7ABE6C490FFFF 12 Temmuz

2018'de alınmıştır.

İSEN, Mustafa (1999). *Latîfi Tezkiresi*, Ankara: Akçağ yay, s. 309.

KANAR, Mehmet (2003). *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*, İstanbul: Derin yay.

KARTAL, Ahmet (2009). *Lügât-ı Nâcî/ Muallim Nâcî*, Ankara: TDK yay.

KARASOY, Y. (2008). *Vasfî'nin bilinmeyen bir mersiyesi*. Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi, (24), 1-6.

KOCATÜRK, Vasfî Mahir (1949). *Divan Şiiri Antolojisi*, (2.baskı) , İstanbul: Varlık yay.

KORTANTAMER, Tunca (1994). *Teori Zemininde Metin Şerhi Meselesi*, EÜEF Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi, 8 (1994), s. 1-10.

KÖPRÜLÜ, Mehmet Fuat (1931). *Eski Şairlerimiz Divan Edebiyatı Antolojisi*, Muallim Ahmet Halit Kütüphanesi, İstanbul.

LEVEND, Agah Sırrı (1984). *Divan Edebiyatı, Kelimeler ve Remizler, Mazmunlar ve Mefhumlar*, 4.bas. , İstanbul.

MEHMED SALÂHÎ , (1329 [1911]). *Kâmûs-ı Osmânî*, İstanbul.

MEHMET ESAT EFENDİ, (1999). *Lehçetü'l-Lugat* (haz. A. Kırkkılıç), Ankara: TDK yay.

MENGİ, Mine (1997). *Metin Şerhi, Tahlili ve Tenkidi Üzerine Düşünceler*, Dergâh VII/93 (Kasım 1997) s. 8-10. 67

NECATİGİL, Behçet (1999). *Edebiyatımızda İsimler Sözlüğü*, İstanbul: Varlık yay.

ONAN, Necmettin Halil (1991). *İzahlı Divan Şiiri Antolojisi*, İstanbul: MEB yay.

ONAY, Ahmet Talat (2000). *Eski Türk Edebiyatında Mazmunlar ve İzahı* (haz. C. Kurnaz), Ankara: Akçağ yay.

- ÖZTUNA, Yılmaz (1990). Büyük Türk Musikisi Ansiklopedisi I-II, Ankara: Kültür Bakanlığı yay.
- ÖZTÜRK, Furkan (2007). Bâkî Divanı Sözlüğü [Bağlamalı Dizin ve İşlevsel Sözlük], Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara.
- PAKALIN, Mehmet Zeki (2004). Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü, 3 C. , İstanbul: MEB yay.
- PALA, İskender (1995). Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü, Ankara: Akçağ yay.
- PARLATIR, İsmail (2012). Osmanlı Türkçesi Sözlüğü, Ankara: Yargı yay.
- REDHOUSE, James W, (1992). Turkish and English Lexicon (2.baskı), İstanbul: Çağrı yay.
- STEİNGASS, F. (1998). A Comprehensive Persian-English Dictionary, Beirut.
- ŞEMSEDDİN SAMÎ (2012). Kâmûs-ı Türkî, Balıkesir: Altınpost yay.
- ŞENTÜRK, Ahmet Atilla, (1999). Osmanlı Şiiri Antolojisi, İstanbul: Yapı Kredi yay.
- ŞÜKÜN, Ziya (1996). Farsça-Türkçe Lugat, Gencîne-i Güftâr Ferheng-i Ziyâ, İstanbul: MEB yay.
- TANYERİ, M. Ali (1999). Örnekleriyle Divan Şiirinde Deyimler, Ankara: Akçağ yay. Tarama Sözlüğü [XIII. Yüzyıldan Beri Türkiye Türkçesi İle Yazılmış Kitaplardan Toplanan Tarama Sözlüğü], (1995). (3.bas.), 8 C. , Ankara.
- TARLAN, Ali Nihat (1937). Metinler Şerhine Dair, İstanbul: Sühulet Basımevi.
- TOSKA, Zehra (2007), Divan Şiirinde Kadın Şairlerin Sesi, Türk Edebiyatı Tarihi, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, c.2, İstanbul, s. 673-681.
- TULUM, Mertol (2011). 17. Yüzyıl Türkçesi ve Söz Varlığı, Ankara: TDK yay.
- TÜLBENTÇİ, Feridun Fazıl (1963). Türk Atasözleri ve Deyimleri, İnkılap ve Aka Kitapevleri, İstanbul.
- VARDAR, Berke (2002). Açıklamalı Dilbilim Terimleri Sözlüğü, [N. Güz, E. Huber, O. Semenoğlu, E. Öztokat], İstanbul: Multilingual yay.
- VERBURG, Antoinette C. (1997). “The Tuhfe-i Şâhidî: Sixteenth Century Persian- Ottoman Dictionary in Rhyme”, Archivum Ottomanicum, nr.15, s.5-87.
- YEKBAŞ, Hakan (2008). Metin Şerhi Geleneği Çerçevesinde Şârihlerin Divan Şiirine Yaklaşımları, Türkiyat Araştırmaları Dergisi, 23. Sayı, s.189-217.
- YENİTERZİ, Emine (1999). Metin Şerhi ile İlgili Görüşler, SÜ Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Türkiyat Araştırmaları Dergisi, 5 (1999), s. 59-68.
- YILMAZ, Mehmet (1992). Edebiyatımızda İslami Kaynaklı Sözcükler [Ansiklopedik Sözlük], İstanbul: Enderun kitabevi.
- YURTBAŞI, Metin (1996). Örnekleriyle Deyimler Sözlüğü, Ankara: Özdemir yay.

EK

(BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜK)

A

a: O, şahıs zamiri; rakip.

1. Gösterme rakīb-i seg-i bī-dīne cemālūñ /
Olmaz çü müselmān **aña** 'arz eyleme īmān
(*Vasfī Dīvānı, Gazel 64, Beyit 5*). [*aña, -ña*]

a: Kendisine söz söylenen kimse veya kimselerin dikkati çekilmek istendiğinde adın başına getirilen ve uzatılabilen bir seslenme sözü, ey.

1. Mihr ile gönülüm alup qahr ile öldürdün
beni / Kanı ā zālīm bizümle 'ahd ü
peymānuñ senūñ (*Vasfī Dīvānı, Gazel 31, Beyit 6*). [*ā,]*

a: O, şahıs zamiri; sevgili.

1. Hāk olursam yolına luṭf idüp ey bād-ı sabā
/ Hāküm ol yola ilet k'ola **anuñ** rehğüzeri
(*Vasfī Dīvānı, Gazel 100, Beyit 3*). [*anuñ, -nuñ*]
2. Ben oda yandum **anı** da şanuram yana bile
/ Beni öldürmelüdür vāy beni vāy beni
(*Vasfī Dīvānı, Murabba 2, Beyit 6*). [*anı, -n, -ı*]
3. Tolaşaldan berü **anuñ** gam-ı sevdāsı ile /
Hāşıl-ı 'ömrümi virdi gamı sevdāsı yele
(*Vasfī Dīvānı, Murabba 2, Beyit 3*). [*anuñ, -nuñ*]

a: "O" teklik üçüncü şahıs zamiri.

1. Peykānı cevherini güm itmiş tenümde yār /
Tutsun dili ki **anda** anuñ çok nişānı var
(*Vasfī Dīvānı, Gazel 18, Beyit 2*). [*anda, -nda*]
2. Peykānı cevherini güm itmiş tenümde yār /
Tutsun dili ki anda **anuñ** çok nişānı var
(*Vasfī Dīvānı, Gazel 18, Beyit 2*). [*anuñ, -nuñ*]
3. Hālķ-ı bī-himmet marīz-ı fakr idi luṭf
eyleyüp / **Añlara** virdün ğınā şerbetlerin
nüş eyledün (*Vasfī Dīvānı, Gazel 34, Beyit 2*). [*añlara, -nlara*]

a: O, işaret zamiri; gönül; aşık.

1. Dil derd ile qan olmağa çeşmüm sebep
oldı / Añır bilürem tutsa gerekdür **anı** ol

Haṭṭı qan (*Vasfī Dīvānı, Gazel 63, Beyit 4*).
[*anı, -n, -ı*]

a: "O" işaret zamirinin yönelme hal eki almış biçimi.

1. Cānum gözetdi ğamzesi tīrin uzatdı yār /
Öldüm hasedle kim **anı** nāĝāh oñarmaya
(*Vasfī Dīvānı, Gazel 83, Beyit 4*). [*anı, -n, -ı*]
2. Hāṭadur **anı** tırāş itse vechi var / Hāṭ kim
haṭā ile ola ekşer tırāş olur (*Vasfī Dīvānı, Gazel 11, Beyit 3*). [*anı, -n, -ı*]
3. Zāhid ki zühdi cennet için eyler ey şanem
/ Rıqdvān u hūr u cennet **aña** vü baña seni
(*Vasfī Dīvānı, Gazel 90, Beyit 3*). [*aña, -ña*]
4. Teşbīh idemez dil lebūñūñ şehdine qandı /
Devlet **anuñ** ey şeh ki lebūñ şehdine qandı
(*Vasfī Dīvānı, Gazel 91, Beyit 1*). [*anuñ, -nuñ*]
5. Cihāna 'işkuñ idüp ben faķiri hār itme /
Anuñ haķı ki şehā itdi bī-bahāne seni
(*Vasfī Dīvānı, Gazel 95, Beyit 4*). [*anuñ, -nuñ*]
6. Zemīn-i sīne-i düşmanda remḥ-i ser-tüzūñ /
Nihāldür ki **aña** fetḥ berg ü nuşrat bār
(*Vasfī Dīvānı, Kaside 1, Beyit 32*). [*aña, -ña*]
7. Qadrūñ atıdur meger bu çarḥ k'encümle
hilāl / Oldı guyā **ana** cevherdār zīm-i zer-
niĝār (*Vasfī Dīvānı, Kaside 3, Beyit 18*). [*ana, -ña*]
8. Bir quluñdur himmetūñ bī-iḥtiyār eyler
aña / Himmet-i ehl-i kerem zīrā olur bī-
iḥtiyār (*Vasfī Dīvānı, Kaside 3, Beyit 22*). [*aña, -ña*]
9. Başdan ayaĝa eger sīm ü zer olursa n'ola /
Olımaz **aña** şehā ile berāber hātem (*Vasfī Dīvānı, Kaside 4, Beyit 15*). [*aña, -ña*]
10. Fakr hākinden alup cūdı **aña** vire vücūd /
Sīm ü zerle n'ola ger olsa tūvānger hātem
(*Vasfī Dīvānı, Kaside 4, Beyit 16*). [*aña, -ña*]
11. Başına taş urulup qaşına inmişdür **anuñ** /
Teng-dil olduĝı ğalib budur ekşer hātem
(*Vasfī Dīvānı, Kaside 4, Beyit 9*). [*anuñ, -nuñ*]
12. Senūñ ki nār-ı ecelden zebānedür tıĝūñ /
Dil-i muḥālif rūḥ-i 'adūdur **aña** şīrār (*Vasfī Dīvānı, Kaside 6, Beyit 7*). [*aña, -ña*]
13. Kefūñ ki bāḥr durur mevcidür **anuñ** tiĝūñ /
Ki bād-ı ḥuşmuñ ile oldı tiz āteş-bār (*Vasfī Dīvānı, Kaside 6, Beyit 8*). [*anuñ, -nuñ*]

14. Bi-haqq-ı Vāhid ü Ferd ü Aḥad ki cümle **anuñ** / Kemāl-i kudreti kabzındadır bu heft ü çihār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 13*). [*anuñ, -nuñ*]
15. Sensin ol k'ol çarḥ-peymādur hümā-yı himmetüñ / Kim **aña** pehlü-yı mäh-ı nev olupdur üstühān (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 28*). [*aña, -ña*]

a: O, işaret zamiri; sevgilinin kaşları.

1. Gördi cān k'ulaşur kaşları yasına gönül / Bildi n'olduğın **anuñ** başladı Yā-Sīne gönül (*Vasfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 9*). [*anuñ, -nuñ*]

a: O, işaret zamiri; Sultan Bayezit'in yaptırdığı gemi.

1. Yapdı bir kişver-güşā fülk-i felek-simāyı kim / Düşdi **andan** lerzeler erbāb-ı nākūs üstine (*Vasfî Dîvânı, Kit'a 1, Beyit 2*). [*andan, -n, -dan*]

a: İşaret zamiri; gül.

1. Himmetüñ gülşeninüñ gülleridir **anı** dirür / Midḥatüñ bülbülidür Vaşfıyî ḥāmūş itme (*Vasfî Dîvânı, Kit'a 2, Beyit 2*). [*anı, -n, -ı*]

a: O, işaret zamiri; ateş renkli şarap.

1. Nev-cuvān iken cihān bir pīre dönmiş sen daḥi / Nüş kıl **andan** ki her pīr içe ola nev-cuvān (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 10*). [*andan, -n, -dan, -*]

a: O, işaret zamiri; Tâcî-zāde Cāfer Çelebi.

1. Senden āḥir ey cefā-hū dilber-i ra'nā meger / **Aña** feryād eyleyem k'oldur penāh-ı ins ü cān (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 21*). [*aña, -ñ, -a*]
2. Ol ki rāy-ı 'ālem-ārāsiyle olmışdur **anuñ** / Hāne-i pūr-fitne-i āḥir zamān dārü'l-emān (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 24*). [*anuñ, -nuñ*]

a: O, işaret zamiri; kafiye.

1. Midḥatüñde şāyegān düşdiyse n'ola kāfiye / Sen **anı** ma'zür tüt k'ol oldı Genc-i Şāyegān (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 41*). [*anı, -n, -ı*]

a: O, işaret zamiri; Tâcîzāde Cāfer Çelebi'ye Vaşfî'nin yazdığı kaside.

1. Bir gülistān düzmişem sihr eyleyüp vaşfuñda kim / Çün bahār-ı gülşen-i firdevs **aña** irmez ḥazān (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 36*). [*aña, -ñ, -a*]

a: O, işaret zamiri; iyilik denizi.

1. Muḥīṭ-i himmetüñ ol baḥrdur ki 'ālemd e / Kimesne **aña** ne sāḥil bulur ve ḥadd ü kenār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 6*). [*aña, -ñ, -a*]

a: O, işaret zamiri; inci saçan el.

1. Ne baḥrdür 'acabā dest-i dūr-feşānuñ kim / **Anuñ** ḥabābı durur gūyiyā dūr-i şehvār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 10*). [*anuñ, -nuñ*]

a: O, işaret zamiri; Vaşfî.

1. Ehl-i devlet eyle **anı** saña 'izzetdür bu kim / Tâc-ı devlet hem-seri ola kapuñda bir gubār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 25*). [*anı, -n, -ı*]

āb: Su, göl, nehir, deniz.

1. Sen sehī servi gülistānda temāşā için **āb** / Başdan ayağa göz olmuş didiler aña ḥabāb (*Vasfî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 1*). [*āb,]*

āb: Gözyaşı.

1. Şimdiden girü ḥaṭuñ geldi beni ağlatma / Ḥaṭa ey dost şaḥım irmeye **ābuñ** zārarı (*Vasfî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 3*). [*ābuñ, -uñ*]

āb: Su.

1. Ey gönül bu tās-ı gerdün ile Pervîn şaņasın / **Āba** beñzer kim qonur bir deste nesrîn üstine (*Vasfî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 6*). [*āba, -a*]
2. Nihāl-i bāğ-ı ümîdün henüz biñde biri / Qapuñda terbiyetün **ābı** ile virmedi bār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 27*). [*ābı, -ı*]
3. **Ābdur** tîğ-i güher-bārı velî nuşrat-mevc / Bāzdur tîr-i sitemkārı velî feth-şikār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 13*). [*ābdur, -dur*]

āb: Su; akarsu, nehir, göl.

1. Kendünün ‘aksın görüp **āb** içre qaddün şandı serv / Qaldı ol hayretle yıllardur kenār-ı ābda (*Vasfî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 3*). [*āb,]*

āb: Su; gözyaşı.

1. Hānçerüñle açılır gül gibi dil gönçaları / Teng-dil olsa kişi lābūd açar gönülünü **āb** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 2*). [*āb,]*

abdāl: Kökleri melametî düşünceye uzanan, geleneksel simgeleri (hükümdarlık tacı, iktidar tahtı) terk ve reddeden, boyun ve bileklerine halkalar takarak “başı kabak yalın ayak” gezen kalenderî dervişlerin adı.

1. Baş açuq yalın ayak gül ki bir **abdāluñdur** / Reh-i şevkuñda yelüp ayağı pür olmuş hār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 19*). [*abdāluñdur, -uñ, -dur*]

‘abes: Boş, anlamsız, saçma, gereksiz.

1. Vaşfiya ‘ömri **‘abes** yirlere zāyi’dür o kim / Rüz u şeb manzarı bir lāle-‘izār olmayıcaq (*Vasfî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 5*). [*‘abes,]*
2. **‘Abes** degül bu fiğān-ı temevvüc-i deryā / Kef-i muhîṭ-i nevālin görüp diler zinhār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 20*). [*‘abes,]*
3. Her sa’y kim du’āña degül sā’ydur **‘abes** / Her emr kim şenāña degül emrdür muhāl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 29*). [*‘abes,]*

āb-ı deryā-bār-ı cūd: Cömertlik denizinin suyunu yağdırın; çok fazla lütüüf gösteren, yardım eden.

1. Sensin ol kim **āb-ı deryā-bār-ı cūduñdan** senün / Rüy-ı ‘ālemden yunup gitdi ğubār-ı iftikār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 11*). [*āb-ı deryā-bār-ı cūduñdan, -uñ, -dan*]

āb-ı hayāt: İçeni ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan efsanevi su.

1. Gören haṭ-ı ‘arabî içre ma’nî-i hāşın / Şanür ki **āb-ı hayāt** itdi zulmet içre qarār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 38*). [*āb-ı hayāt,]*
2. Zulmet-i hecr içre ‘ışk **Āb-ı Hayātın** Hızr-veş / Nüş idüben cāvidān olmak dilerseñ ‘āşık ol (*Vasfî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 6*). [*āb-ı hayātın, -ın*]

āb-ı istigfār: Tövbe suyu; tövbe.

1. Ğafūr haqqı ki ‘afviyle māhv ider biñ biñ / Siyāh-ı nāmeyi bir kaṭra **āb-ı istigfār** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 15*). [*āb-ı istigfār,]*

ablaq-ı gerdün: Gökyüzü atı; göğün tabakaları

1. Şimdiden sonra murādınca n’içün dönmeye kim / Himmetün oldı bu nüh **ablaq-ı gerdüna** süvār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 24*). [*ablaq-ı gerdüna, -a*]

‘acaba: Acaba.

1. Ne bañrdür **‘acabā** dest-i dür-feşānuñ kim / Anuñ habābı durur güyiyā dür-i şehvār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 10*). [*‘acabā,]*

‘aceb: Şaşırtan, hayrette bırakan, tuhaf.

1. Şarāb içmek yasağ olmuş durur kādilere Vaşfi / **‘Acebdür** ger saña yüz virmez ise ol yasağı gül (*Vasfî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 5*). [*‘acebdür, -dür*]
2. Kemān-ebürüaruñ kurbānı olmak / **‘Aceb** budur olupdur Vaşfiye hū (*Vasfî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 7*). [*‘aceb,]*
3. Ben bendesin **‘aceb** mi ger ol şāh oñarmaya / Kimse oñarmaz anı ki Allāh oñarmaya (*Vasfî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 1*). [*‘aceb,]*

4. Bir âfitâb-ı bürc-i sipîhr-i fezâyilem / Her gün **'aceb** degül ger olam bir zevâl ile (Vasfî Dîvânî, Gazel 85, Beyit 6). [*'aceb,*]
5. Bir **'aceb** naşş geçüp cevr eli kıddin bükmiş / K'olmuş ol hayret ü derd ile çü çenber hâtem (Vasfî Dîvânî, Kaside 4, Beyit 3). [*'aceb,*]

'aceb: *Acaba.*

1. Gönçadur bülbülü hâlin ne bilür 'ışkı anuñ / Ne kaçâ idi **'aceb** uğradı nâgâh baña (Vasfî Dîvânî, Gazel 1, Beyit 4). [*'aceb,*]
2. Hât-ı miskînüne mi uğradı hey dost **'aceb** / Ki dem urduķca şabâ 'âlemi miskîn eyler (Vasfî Dîvânî, Gazel 17, Beyit 3). [*'aceb,*]
3. Bu gün ol kanlı dilber yine gülgün câmeler geymiş / **'Aceb** kaç 'âşık öldürdi kaçmuñ girdi kanına (Vasfî Dîvânî, Gazel 72, Beyit 2). [*'aceb,*]
4. **'Aceb** tebhâle mi bu la'lüñ üstinde olan cânâ / Ya hõd vaķt-i seher düşmiş ola ter gönçaya jâle (Vasfî Dîvânî, Gazel 81, Beyit 3). [*'aceb,*]
5. Teb ne mekr itdi **'aceb** kim gül-i nesrîn olmuş / Al güller yiri ol tâze gülistânında (Vasfî Dîvânî, Gazel 82, Beyit 2). [*'aceb,*]
6. Nice mekr itdi **'aceb** k'âbileler pür olmuş / Jâleler yirine ol gönca-i hândânında (Vasfî Dîvânî, Gazel 82, Beyit 3). [*'aceb,*]
7. Ne yavuz yeller esüpdür **'aceb** ol gülşene kim / Lertzeler var durur ol serv-i hîrâmânında (Vasfî Dîvânî, Gazel 82, Beyit 4). [*'aceb,*]

'aceb mi: *Tuhaf mi, şaşılır mı.*

1. Kapuña âh ile varam diyü ümîd iderem / **'Aceb mi** bād ile ger gülsitâna ire gubâr (Vasfî Dîvânî, Kaside 1, Beyit 12). [*'aceb mi,*]
2. Olsa **'aceb mi** 'ide nişân kim olup durur / Kıdd ile 'ayn u şekl ile yâ şüret ile dâl (Vasfî Dîvânî, Kaside 2, Beyit 7). [*'aceb mi,*]
3. Olsa **'aceb mi** manzar-ı ehl-i nazar hilâl / Merğübdür ne yirde k'ola bir yeñi hayâl (Vasfî Dîvânî, Kaside 2, Beyit 1). [*'aceb mi,*]
4. Zerd eyler ise beñzümi mihrüñ **'aceb midür** / Olmaz ğarîb hâki zer eylerse kîmyâ (Vasfî Dîvânî, Gazel 4, Beyit 2). [*'aceb midür,* -dür]

acı-: *Acımak, merhamet etmek.*

1. Gözüm yaşı görmege seni mâni' olurdu / **Acıdum** anı kahr ile sürdüm nazarumdan (Vasfî Dîvânî, Gazel 66, Beyit 3). [*acıdum,* -du, -m]

acı yaşları: *Tuzlu su.*

1. Deryânüñ **acı yaşları** ğarķ itdi 'âlemi / Hecründe gördi Vaşfîyi beñzer bu hâl ile (Vasfî Dîvânî, Gazel 85, Beyit 5). [*acı yaşları,* -lar, -i]

'âciz: *Aciz, güçsüz, zayıf.*

1. Fazluñuñ vaşfinda kâşır derk-i nefsi nâṭıkâ / Luṭfuñuñ medhinde **'âciz** pîr-i 'aql-ı hurredân (Vasfî Dîvânî, Kaside 7, Beyit 33). [*'âciz,*]

aç-: *Açmak, çiçeklenmek.*

1. Hânçerüñle **açılır** gül gibi dil gönçaları / Teng-dil olsa kîşi lâbüd açar gönlüni âb (Vasfî Dîvânî, Gazel 5, Beyit 2). [*açılır,* -il, -ur]

aç-: *Açmak; ferahlamak, rahatlatmak.*

1. Ne kadar tîr k'ire cânuma cânânımdan / Cānib-i küyına revzenler **açar** cânımdan (Vasfî Dîvânî, Gazel 53, Beyit 1). [*açar,* -ar]
2. Hânçerüñle açılır gül gibi dil gönçaları / Teng-dil olsa kîşi lâbüd **açar** gönlüni âb (Vasfî Dîvânî, Gazel 5, Beyit 2). [*açılır,* -il, -ur]

aç-: *Bir şeyi kapalı durumdan açık duruma getirmek.*

1. Hâtṭuña kılmasam nazar incinme dostum / Devrân gözüm mi **açdurur** oldı gubârdan (Vasfî Dîvânî, Gazel 52, Beyit 3). [*açdurur,* -dur, -ur]

aç-: *Savaşla almak, fethetmek.*

1. Gönli şehristāni Vaşfîñüñ **açılmaz** âh kim / Leşker-i ğam tıtdı ey dilber der ü dervâzesin (Vasfî Dîvânî, Gazel 60, Beyit 5). [*açılmaz,* -il, -maz]

açıl-: (çiçek için) büyüyüp gonca halinden çıkmak, açmak; yaraların açılması | sevinmek, mutlu olmak.

1. Gül durur yaralarum hâr durur peykânun / Tır-bârân ile **açıldı** gülistanumdan (Vasfî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 5). [açıldı, -dı]

ad: İsim.

1. Baħr-i ŧi' rümle cihân pür ola vaşfuñ gevheri / Ger benüm Vaşfî diyü bir kez añarsañ **adumı** (Vasfî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 5). [adumi, -u, -m, -ı]

a'dâ: düşmanlar.

1. Serverâ ħaħkuma a'dâ sözini güş itme / Bendeñi ħayr ile yâd eyle ferâmüş itme (Vasfî Dîvânı, Kit'a 2, Beyit 1). [a'dâ,]

âdem: İnsan.

1. Vaşfinün ħâl-i perişânını ŧormazsañ n'ola / **Âdeme** ħamlar gelür söylense bir ħamnâkden (Vasfî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 5). [âdeme, -e]

'adem ol-: ölmek, yok olmak.

1. Vaşfiya âħir vücüduñ çünkim **olurmuş** 'adem / Nüş kıl câm-ı meyi bir dem teħâfûl itmeyüp (Vasfî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 5). ['adem olurmuş, -ur, -muş]

'adet: Alışılmış şey, gelenek.

1. Gözleri öldürse 'uşşâkı n'ola **'adet** budur / Kendü sağ olmaħa ħurbân eylemek bımârlar (Vasfî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 3). ['adet,]
2. Öldi Vaşfî derd ile gel luħ idüp sinine söħ / Kim du'â itmek şehâ **'adet** durur sin üstine (Vasfî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 7). ['adet,]

'adl: Adalet, hakkaniyet, doğruluk.

1. Du'â-yı vaħt-i seher gibi **'adli** zâlim-küş / Livâ-yı feth ü zafer gibi kilki tîħ-âşâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 24). ['adli, -i]

2. Sen bu gün sâhib-ķırân-ı nazm u neşr iken n'ıçün / **'Adlün** eyyâmında ehl-i fażl ide âħ u fiħân (Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 37). ['adlün, -ün]

adlu: İsimli.

1. Ey ħâce Çin metâ'ımı ħo kim bu Rümdur / Bunda mey **adlu** ħâş firengî ħumâş olur (Vasfî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 7). [adlu,]

'adü: Düşman; rakip.

1. Aşinâ gibi beni yâd eylemez olduñ dirîħ / ħaħkuma beñzer **'adular** sözlerin güş eyledüñ (Vasfî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 3). ['adular, -lar]
2. Vaşfî ŧaħmursa n'ola ħapuñda **'adüdan** / Yegdür ki ħazarda ola ħişi sefer üzre (Vasfî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 7). ['adüdan, -dan]
3. Anuñ ki zâtına ħaħ zamm-ı feth ħıla ezel / Ne yire eyler ise 'azm **'adü** olur meksür (Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 14). ['adü,]

'adü-yı dîn: Din düşmanı.

1. **'Adü-yı dîne** içürdi mehâbetüñ bir mey / Ki ħaşr olunca ola ser-girân u yata ħumâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 9). ['adü-yı dîne, -e]

âfâk: Her yer, etraf, bütün çevre.

1. Bütün **âfâka** ŧâyi' oldı eħħânım duyıldı âħ / Baña dirlik ħarâm oldı bu dîdem durma ħan aħlar (Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 3). [âfâka,]

âferîn: Takdir ve övgü sözü.

1. Ben tûrurken diledüñ öldüresin aħyârı / **Âferîn** yâr senüñ gibi gerek yâr olıcaħ (Vasfî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 2). [âferîn,]
2. **Âferîn** aña ki derd odlarına yanduçca / Pür-şafâ oldı vü olmadı mükedder ħâtem (Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 7). [âferîn,]

âfet: Bela; insanın aklını başından alacak kadar güzel olan sevgili.

1. Öldür beni kim sensüz eyâ ey gözleri **âfet** /
Hecrûn kıparur başuma her lâhza kıyâmet
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 4*). [*âfet,]*

âfitâb: Güneş.

1. Ne yirde k'âteş-i tîgünden ire bir şu'le /
Felek duhân görünür anda **âfitâb** şirâr
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 30*). [*âfitâb, -ür]*
2. Kaşd-ı seyr-i bâm-ı kaşruñ itse her gün
âfitâb / Pâye-yi evvelde 'arız ola
vehminden düvâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 14*). [*âfitâb,]*
3. 'Arz eyledi cemâlini ol meh niķâbdan /
Güyâ ki **âfitâb** idi çıkıdı hiçâbdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 1*). [*âfitâb idi, - i, - di]*

âfitâb: Güneş; sevgili.

1. Germ olduğınca incidür ol meh beni belî /
Germiyetinde incinülür **âfitâbdan** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 2*). [*âfitâbdan, - dan]*
2. Dirler bir **âfitâb** gelürmiş hilâl ile / Ya'nî
ki yâr keştî-i ferhunde-fâl ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 1*). [*âfitâb,]*

âfitâb-ı 'âlem-tâb: Alemi aydınlatan güneş.

1. Henüz şahid-i çarh **âfitâb-ı 'âlem-tâb** /
Verâ-yı perde-i kuhliden itmiş idi zühür
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 5*). [*âfitâb-ı 'âlem-tâb,]*

âfitâb-ı âsumân-ı fazl: Fazilet göğünün güneşi.

1. **Âfitâb-ı âsumân-ı fazl** Ca'fer Beg k'anuñ
/ Nür-ı feyzinden pür olmuşdur zemîn ü
âsumân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 22*).
[*âfitâb-ı âsumân-ı fazl,]*

âfitâb-ı âsumân-ı 'izzet: Yüce gökyüzü güneşi.

1. Her ne yir kim oldı mezil pây-ı gerdün
sâyeñe / **Âfitâb-ı âsumân-ı 'izzete** olur
medâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 15*).
[*âfitâb-ı âsumân-ı 'izzete, -e]*

âfitâb-ı bürc-i 'atâ: İhsan burcunun güneşi.

1. Sipih-r-i mihr-i sehâ **âfitâb-ı bürc-i 'atâ** /
Muñt-ı ebr nevâ kân-yemîn ü bâhr-yesâr
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 2*). [*âfitâb-ı bürc-i 'atâ,]*

âfitâb-ı bürc-i sipih-r-i fezâyil: Faziletler göğünün burcunun güneşi.

1. Bir **âfitâb-ı bürc-i sipih-r-i fezâyilem** /
Her gün 'aceb degül ger olam bir zevâl ile
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 6*). [*âfitâb-ı bürc-i sipih-r-i fezâyilem, -m]*

âfitâb-rû: Güneş yanaklı; parlak yanaklı.

1. Bir **âfitâb-rû** gibidür meh ki tākdan /
Ebrûsı görünür dañi 'arz itmedin cemâl
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 2*). [*âfitâb-rû,]*

'afv: Bağışlama, affetme

1. Ğafür hakkı ki **'afviyle** mâhv ider biñ biñ /
Siyâh-ı nâmeyi bir kaıra âb-ı istiğfâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 15*). [*'afviyle, -i, - y, -le]*
2. Mihr ü kînün hâne vü peymâne-i rızık u
ecel / **'Afv** ü hışmuñ mâye vü pîrâye-i sūd
u ziyân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 32*).
[*'afv,]*

'afv it-: Bağışlamak, affetmek.

1. Ben günâhum bilürem luñ kıl ey seh **'afv it** /
Tut ki bir kâfir idüm şimdi müselmân
oldum (*Vasfî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 4*).
[*'afv it,]*
2. Ger hatâ kılar ise Vaşfî kerem kıl **'afv it** /
Geldi dergâhuña yalvarmağa boynında
kefen (*Vasfî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 7*).
[*'afv it,]*
3. Kapuña hıdmete giç geldi ise gül **'afv it** /
K'iñende yürüyemez ayağında vardur hâr
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 27*). [*'afv it,]*

'afv kıl-: Affetmek, bağışlamak.

1. **'Afv kıl** kıllar işi seh ü hatâdur şanemâ /
Kerem it hây begüm begcügezüm hây
begüm (*Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 10*). [*'afv kıl,]*

ağ: *Düğünlerden yapılmış tuzak.*

1. Gördüm çü kara zülfünü ol **ağ** arasında / Şayd oldu gönül murğı kalup ağ arasında (Vasfî Dîvânî, Gazel 84, Beyit 1). [ağ,]
2. Gördüm çü kara zülfünü ol ağ arasında / Şayd oldu gönül murğı kalup **ağ** arasında (Vasfî Dîvânî, Gazel 84, Beyit 1). [ağ,]

ağar-: *Ağarmak, beyazlamak.*

1. Şaçum **ağardı** çü rüz-ı sefid kapuñda / Henüz baht-ı siyâhum siyâh çün şeb-i târ (Vasfî Dîvânî, Kaside 6, Beyit 38). [ağardı, -dı]

âğâz it-: *Başlamak.*

1. Şahn-ı meclis içre **itdi** cilveye **âğâz** gül / Bülbülün sâzına beñzer kim olur demsâz gül (Vasfî Dîvânî, Gazel 37, Beyit 1). [âğâz itdi, -di]

ağına düş-: *Ağa, tuzağa düşmek.*

1. Yine ey âhû-yı vaşşî kime yâr olmuşsın / Kimün **ağına düşüp** kime şikâr olmuşsın (Vasfî Dîvânî, Gazel 55, Beyit 1). [ağına düşüp, -üp]

ağız aç-: *Konuşmak, dile gelmek.*

1. Tîrinün ni‘ meti şükürini demek kaşd itsem / Yaralar **ağız açarlar** baña her yanumdan (Vasfî Dîvânî, Gazel 53, Beyit 2). [ağız açarlar, -ar, -lar]
2. Kapuña halka gibi göz diküben sâyil-veş / **Ağız açmış** ki ide saña du‘âlar hâtem (Vasfî Dîvânî, Kaside 4, Beyit 27). [ağız açmış, -miş]

ağla-: *Gözyaşı dökmek; üzülmek.*

1. Her zamân âh u figânumdan benüm hâlk-ı cihân / Bu firâk ile ölür diyü beni **ağlarlar** (Vasfî Dîvânî, Gazel 16, Beyit 4). [ağlarlar, -r, -lar]
2. Pâdişâhâ saña kanlu yaşlarum ahvâlini / ‘Arz idüp **ağlardı** ger olsa suhan-perdâz gül (Vasfî Dîvânî, Gazel 37, Beyit 10). [ağlardı, -r, -dı]

3. Şol kadar şevkı ile **ağlayalum** / Çarhı şu üzre çün habâb idelüm (Vasfî Dîvânî, Gazel 51, Beyit 6). [ağlayalum, -y, -alum]
4. Düşmenün hod degülem **ağladuban** miñnetle / Gel gülünc itme beni dostuma düşmenüme (Vasfî Dîvânî, Gazel 73, Beyit 3). [ağladuban, -t, -uban]
5. Bu zañm-ı hün-feşânüm **ağlamakdan** kana müstağrak / İşit ahvâlümü gör kim gice gündüz hemân ağlar (Vasfî Dîvânî, Kaside 10, Beyit 12). [ağlamakdan, -mak, -dan]
6. Görüp gülşende hâlüm bülbül **ağlar** gülsitân ağlar / Añup refâr-ı yâri bāğda serv-i çemân ağlar (Vasfî Dîvânî, Kaside 10, Beyit 1). [ağlar, -r]
7. Görüp gülşende hâlüm bülbül ağlar gülsitân **ağlar** / Añup refâr-ı yâri bāğda serv-i çemân ağlar (Vasfî Dîvânî, Kaside 10, Beyit 1). [ağlar, -r]
8. Görüp gülşende hâlüm bülbül ağlar gülsitân ağlar / Añup refâr-ı yâri bāğda serv-i çemân **ağlar** (Vasfî Dîvânî, Kaside 10, Beyit 1). [ağlar, -r]
9. Dirîgâ olmadı bir kez muvâfîk baht u ikbâlüm / Figân u derd-i hasretle anuñçün her zamân **ağlar** (Vasfî Dîvânî, Kaside 10, Beyit 2). [ağlar, -r]
10. Firâk-ı yâri güç dirler idi bilmez-idüm evvel / Gönül bir rütbe mañzûn kim gören her şadumân **ağlar** (Vasfî Dîvânî, Kaside 10, Beyit 6). [ağlar, -r]
11. Niçe âh itmeyem gitdi dirîgâ ‘ömrümün varı / Düşüp hâke harâb oldu bu cism-i nâ-tüvân **ağlar** (Vasfî Dîvânî, Kaside 10, Beyit 7). [ağlar, -r]
12. Neden bilmem ki böyle nâr-ı hicrâna sezâ düşdüm / Şorarsañ hâlümü hecründe ey rûh-ı revân **ağlar** (Vasfî Dîvânî, Kaside 10, Beyit 8). [ağlar, -r]
13. Hemîşe âh u zâr itmekle dilde kalmadı tākāt / Bu firkat cânuma renc ü elem oldu hemân **ağlar** (Vasfî Dîvânî, Kaside 10, Beyit 9). [ağlar, -r]
14. Hemân şabr u sükün ihsân ide ol kâdir-i muṭlağ / Taḥammül kalmadı sabr itmeye şüh-ı cihân **ağlar** (Vasfî Dîvânî, Kaside 10, Beyit 10). [ağlar, -r]
15. Niye müncer olur bilmem cihân içre benüm hâlüm / Döker kanlar dem-â-dem hünî eşki ergüvân **ağlar** (Vasfî Dîvânî, Kaside 10, Beyit 11). [ağlar, -r]
16. Bu zañm-ı hün-feşânüm ağlamakdan kana müstağrak / İşit ahvâlümü gör kim gice gündüz hemân **ağlar** (Vasfî Dîvânî, Kaside 10, Beyit 12). [ağlar, -r]
17. Firâk-ı derd-i hasretle zemîn u âsumân **ağlar** / Niçe cem‘ eylesün ‘akluñ gönül hep târumâr oldu (Vasfî Dîvânî, Kaside 10, Beyit 15). [ağlar, -r]

18. Bu üslub üzere el-hâşıl baña hep 'aşıkân **ağlar** / Vefâ me' mül iderken gör felekden ne zühür itdi (*Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 16*). [*ağlar, -r*]
19. Bükildi kâmetüm ğamdan dü çeşmüm her zamân **ağlar** / Kalem böyle çekilmişdür ezelden yok buña çäre (*Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 17*). [*ağlar, -r*]
20. Benümçün yâr u aġyâr-ı zamâne râyeġân **ağlar** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 19*). [*ağlar, -r*]
21. Yürek şad pâre dil âşüfte-meşreb nâ-gehân ağlar / Ne deñlü **ağlayup** yansam yakılsam saña aġvâlüm (*Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 18*). [*ağlayup, -y, -up*]
22. Hele kendüm bilelden olmadum 'âlemde ben ħurrem / Eger bir laħza şad oldumsa cânâ her zamân **ağlar** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 5*). [*ağlar,]*
23. Yürek şad pâre dil âşüfte-meşreb nâ-gehân **ağlar** / Ne deñlü ağlayup yansam yakılsam saña aġvâlüm (*Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 18*). [*ağlar,]*
24. Gülşen-i cân gülisin ħâr ile hem-demlik idüp / Bülbül-i ħasta-dilem luġ idüp **ağlatma** beni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 2*). [*ağlatma, -t, -ma*]
25. Ĥâl-i dil-i Vaşfî görünürken saña rüşen / **Ağlamaz** iseñ ħâline ey şem' oda yan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 6*). [*ağlamaz,]*

ağlat-: Birisinin ağlamasına sebep olmak, üzmek, kederlendirmek.

1. Ben de mihrüñ göreyin kaħr ile **ağlatma** beni / Korkum oldur ki şehâ illere fâş ola bu râz (*Vasfî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 2*). [*ağlatma, -ma*]
2. Şimdiden girü ħaġuñ geldi beni **ağlatma** / Ĥaġa ey dost şaġın irmeye âbuñ zârârı (*Vasfî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 3*). [*ağlatma, -ma*]

aġyâr: Rakip, sevgilinin dost edindiġi kimseler

1. Ben tırurken diledüñ öldüresin **aġyârı** / Âferin yâr senüñ gibi gerek yâr olıcaġ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 2*). [*aġyârı, -ı*]
2. Kaşd eyledi ırmaġa ħapuñdan beni **aġyâr** / Seyl itdi gözüm yaşın ol ırmaġ arasında (*Vasfî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 4*). [*aġyâr,]*
3. Yârı artuġ saġlaram **aġyârdan** hecrinde kim / Mü' minüñ şeytân ölüm vaktind' alur imânını (*Vasfî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 2*). [*aġyârdan, -dan*]

4. Cüdâ görüp beni **aġyâr** yârum almaġ istermiş / İlähî şaġla şeytândan ölüm vaktinde imânım (*Vasfî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 3*). [*aġyâr,]*
5. Yüzüñi yüzüme ur tuymasun **aġyâr** begüm / Diyeyin sen şehe ihfâ ile vardur ħaberüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 4*). [*aġyâr,]*
6. Yâr **aġyâr** ile yâr olmuş anuñçün Vaşfî / Eşk-i çeşmüñ gibi bî-şabr u ħarâr olmuşsun (*Vasfî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 5*). [*aġyâr,]*

aġz: Ağız.

1. Kanda kim olursa ġitmez bir dem **aġzından** zeri / Oldu Vaşfî gibi benzer rind-i şâhidbâz gül (*Vasfî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 7*). [*aġzından, -ın, -dan*]
2. Lebüñ kanlum durur **aġzuma** düşse / Emer idüm nitekim bir içim şu (*Vasfî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 5*). [*aġzuma, -um, -a*]
3. İrse sözüm güherleri deryâ ħulaġına / **Aġzum** şadef gibi pür iderdi le'âl ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 7*). [*aġzum, -um*]

aġzı var dili yok: pek sessiz, kendi hâlinde anlamında kullanılan bir söz.

1. **Aġzı vardur dili yok** tâ ki ħuzuruñda senüñ / 'Arz ide süz u güdâzını ser-â-ser ħâtem (*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 2*). [*aġzı vardur dili yok,]*

aġzına möhr urmak: aġzını mühürlemek, kişinin konuşmasına engel olmak.

1. Vaşfî-i teng-dilüñ hâlini ġâlib ħapuña / Dir idi **aġzına möhr urmasalar** ger ħâtem (*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 23*). [*aġzına, -ı, -n, -a*]

âh: Manevi bir acıyı, pişmanlık ve ümitsizlik duygusunu pekiştirmeye yarayan ses taklidi sözcük.

1. Çü senden geçdi ol meh Vaşfîya **âh** ile geç dâyim / Kimüñ kim 'ömri geçse dir ölince ħasretâ 'ömrüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 5*). [*âh,]*
2. Ėonca-veş bülbülleri hâlini bilmez ol şanem / Anuñ için vây ile **âh** u fiġânım var benüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 2*). [*âh,]*
3. Şimdi bir güşe-i tenhâda olup dil-ħaste / **Âhdur** hem-demi vü ġam durur ancak aña yâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 22*). [*âhdur, -dur*]

4. Hep hevā gıtdı cuvānlık gideli n'ideyin **āh** / Kaldı başumda hemīn bir güzel oğlana heves (*Vasfī Dīvānı, Gazel 24, Beyit 4*). [*āh,]*
5. **Āh** kim bu çeşm-i giryān ağıdup seylāb-ı gām / Çarh gibi dilde dāyim devr ider dolāb-ı gām (*Vasfī Dīvānı, Gazel 47, Beyit 1*). [*āh,]*
6. Gönli şehristāmī Vaşfīnūn açılmaz **āh** kim / Leşker-i gām tıtdı ey dilber der ü dervāzesin (*Vasfī Dīvānı, Gazel 60, Beyit 5*). [*āh,]*
7. Görmedin 'ömrüm bahārın āteş-i teb **āh** kim / Berg-i cismüm dıtreddür her demde bād-ı dey gibi (*Vasfī Dīvānı, Gazel 97, Beyit 3*). [*āh,]*
8. Vaşfī belā durur saña bālāsı dilberūn / Bir gün gām ile öldürür **āh** ol belā seni (*Vasfī Dīvānı, Gazel 90, Beyit 7*). [*āh,]*
9. Gönlümüz mihr ile alup dutdılar cevritdiler / **Āh** bu mekkārlar gaddārlar 'ayyārlar (*Vasfī Dīvānı, Gazel 16, Beyit 2*). [*āh,]*
10. Esir olalı ol āhūya Vaşfī / Sorar irdüğine kim kāmı **āh** o (*Vasfī Dīvānı, Gazel 68, Beyit 6*). [*āh,]*
11. Vaşfīyā tā ki görüp çeşmini āhū dimişem / Beni öldürse gerek derd ile **āh** o dimişem (*Vasfī Dīvānı, Murabba 2, Beyit 11*). [*āh,]*
12. Bütün āfāka şāyī 'oldı efğānum duyıldı **āh** / Baña dirlik hārām oldı bu dīdem durma kām ağlar (*Vasfī Dīvānı, Kaside 10, Beyit 3*). [*āh,]*
13. Yazuk nev-reste ol gül gōncamı aldurdum elden **āh** / Yaman oldı benüm hāl-i perīşānum yaman ağlar (*Vasfī Dīvānı, Kaside 10, Beyit 4*). [*āh,]*
14. Virdi bir tıfl-ı perī 'ışkını Allāh baña / Ki benüm hālümü bilmez ölürin **āh** baña (*Vasfī Dīvānı, Gazel 1, Beyit 1*). [*āh,]*
15. Ol benüm hālümü bilince benem baña yeter / Bu belā ile n'idem **āh** baña vāh baña (*Vasfī Dīvānı, Gazel 1, Beyit 2*). [*āh,]*
16. **Āh** kim baña naşīb olmuş cefā maḥbūbdan / Geçdi 'ömrüm görmedüm bir dem vefā maḥbūbdan (*Vasfī Dīvānı, Gazel 62, Beyit 1*). [*āh,]*
17. **Āh** kim hecrūnde ben bī-dil düşelden gāmlara / Āhum u eşküm beni fāş eyledi 'ālemlere (*Vasfī Dīvānı, Gazel 76, Beyit 1*). [*āh,]*
18. Yandı dil şem'-i ruḥūn şevkına pervāne gibi / Cān daḥi itdi heves **āh** k'o da yana gibi (*Vasfī Dīvānı, Gazel 96, Beyit 1*). [*āh,]*
19. Zindegānī devlet ümmīdiyle gerçi hōş durur / Müşkil olur intizār **āh** intizār āh intizār (*Vasfī Dīvānı, Kaside 3, Beyit 26*). [*āh,]*

20. Zindegānī devlet ümmīdiyle gerçi hōş durur / Müşkil olur intizār āh intizār **āh** intizār (*Vasfī Dīvānı, Kaside 3, Beyit 26*). [*āh,]*
21. Umar idüm ki toğa başuma devlet güneşi / **Āh** kim olmaz imiş şām-ı firākuñ şeheri (*Vasfī Dīvānı, Gazel 100, Beyit 5*). [*āh,]*

āh: *âşğın acı, yanıp yakılma, ümitsizlik gibi psikolojik hallerinin ateş, duman vb. benzetmeliklerle sembolü; feryat*

1. Dili çok oda yaḥduñ luḥf idüp incinme **āhumdan** / Bilürsin gitmeyince hāneden āteş duḥān gitmez (*Vasfī Dīvānı, Gazel 23, Beyit 2*). [*āhumdan, -um, -dan]*
2. **Āhum** beni kūyuñdan ırar diyü melūlam / Bād olsa belī ḥāk olur elbette perīşān (*Vasfī Dīvānı, Gazel 64, Beyit 4*). [*āhum, -um]*
3. **Āhumla** sözlerüm n'ičün irmez kulaḡuña / Dirlere ki söz ıraḡa ıraḡır havā ile (*Vasfī Dīvānı, Gazel 75, Beyit 5*). [*āhumla, -um, -la]*
4. Āh kim hecrūnde ben bī-dil düşelden gāmlara / **Āhum** u eşküm beni fāş eyledi 'ālemlere (*Vasfī Dīvānı, Gazel 76, Beyit 1*). [*āhum, -um]*
5. **Āhumuñ** āteşidür başuma zerrīn külehüm / Şeh-i iklīm-i gāmuñ böyle olurmuş külehi (*Vasfī Dīvānı, Gazel 98, Beyit 2*). [*āhumuñ, -um, -uñ]*
6. Kāpuña **āh** ile varam diyü ümīd iderem / 'Acab mi bād ile ger gülsitāna ire ḡubār (*Vasfī Dīvānı, Kaside 1, Beyit 12*). [*āh,]*
7. Āhen olaydı gönllüne **āhum** iderdi kār / Bildüm güzellerūn şānemā baḡrı taş olur (*Vasfī Dīvānı, Gazel 11, Beyit 5*). [*āhum, -um]*
8. Luḥf eyle āhum alma şeha **āhdan** şaḡın / İncitme ben za 'ıfūñi Allāhdan şaḡın (*Vasfī Dīvānı, Gazel 61, Beyit 1*). [*āhdan, -dan]*
9. Şādīkām Kible ḥākı yoluñda ben şāhum senūñ / Her ne yüzden dir iseñ toḡrı varur **āhum** saña (*Vasfī Dīvānı, Gazel 2, Beyit 4*). [*āhum, -um]*
10. Āhumı alma ki kār eylemeye **āh** saña / Kōrküm oldur ki ziyān eyleye nāḡāh saña (*Vasfī Dīvānı, Murabba 1, Beyit 3*). [*āh,]*
11. Şol deñlü **āh idüpdurım** ey meh rakībe kim / 'Ömri gelüp geçe anı ol āh oñarmaya (*Vasfī Dīvānı, Gazel 83, Beyit 3*). [*āh,]*

āh eyle-: *beddua etmek, ilenmek.*

1. Ḥāk oldı gönül yoluna **āh eyledüğümden** / Kōrküm bu durur kim ola ol ḥāk perīşān

(*Vasfî Dîvânî, Gazel 63, Beyit 3*). [*âh eyledüğünden, -düg, -üm, -den*]

âh idüpdur-: *Beddua etmek, kötülüğünü istemek.*

1. Şol deñlü **âh idüpdurım** ey meh rakîbe kim / 'Ömri gelüp geçe anı ol âh oñarmaya (*Vasfî Dîvânî, Gazel 83, Beyit 3*). [*âh idüpdurım, -üp, -dur, -in*]

âh it-: *İnlemek, feryat etmek, şikâyet etmek.*

1. Ğamuñla her gice ey gül hezâr **âh iderem** / Eşer kıılır saña bir gün hazer kıl âh-ı hezâr (*Vasfî Dîvânî, Kaside 1, Beyit 16*). [*âh iderem, -er, -e, -m*]
2. Ol perî şevkı ile **âh idüben** / Hâne-i şabrumuz harâb idelüm (*Vasfî Dîvânî, Gazel 51, Beyit 5*). [*âh idüben, -üben*]
3. Raķîb ile şalmürsın ben **âh itdükce** / Çü şâh-ı gül ki yel esdükce şalnür bile hâr (*Vasfî Dîvânî, Kaside 1, Beyit 15*). [*âh itdükce, -dükce*]
4. Niçe **âh itmeyem** gitdi dirîğâ 'ömrümüñ varı / Düşüp hâke harâb oldı bu cism-i nâ-tüvân ağlar (*Vasfî Dîvânî, Kaside 10, Beyit 7*). [*âh itmeyem, -me, -y, -em*]

âh u fiğân: *Ağlama, inleme, feryat etme, sızlanma.*

1. Her zamân **âh u fiğānumdan** benüm hâlķ-ı cihān / Bu firāk ile ölü diyü beni ağlarlar (*Vasfî Dîvânî, Gazel 16, Beyit 4*). [*âh u fiğānumdan, -um, -dan*]

âh u fiğān it-: *ağlamak, sızlanmak, inlemek*

1. Sen bu gün sâhib-kırān-ı nazm u neşr iken n' için / 'Adlün eyyāmında ehl-i fażl **ide âh u fiğān** (*Vasfî Dîvânî, Kaside 7, Beyit 37*). [*âh u fiğān ide, -e*]

âh u zâr it-: *Ağlamak, inlemek, feryat etmek, sızlanmak.*

1. Hemîşe **âh u zâr itmekle** dilde ķalmadı tākāt / Bu firķat cānuma renc ü elem oldı hemān ağlar (*Vasfî Dîvânî, Kaside 10, Beyit 9*). [*âh u zâr itmekle, -mek, -le*]

ahad: *Allah'ın isimlerinden (esmâ-i hüsnâ) biri*

olup, bölünmesi ve sayısının artması mümkün olmayan yegane varlık manasına gelir.

1. Bi-ħaķķ-ı Vâhid ü Ferd ü **Ahad** ki cümle anuñ / Kemāl-i kudreti kabzındadır bu heft ü çihâr (*Vasfî Dîvânî, Kaside 6, Beyit 13*). [*ahad,*]

ahbâr: *Haberler.*

1. Virmese ger dest-i gevher-pâşı **ahbârın** aña / Bād irdükce nedendür mużtarib olur bihâr (*Vasfî Dîvânî, Kaside 3, Beyit 8*). [*ahbârın, -ı, -n*]

'ahd: *devir, zaman; bir padişahın saltanat süreci.*

1. 'Ahdüñde ey şeheñşeh-i 'âlem revâ mıdır / Kim müye ile müy olam nâle ile nâl (*Vasfî Dîvânî, Kaside 2, Beyit 35*). [*'ahdüñde, -üñ, -de*]

'ahd: *söz verme, söze sadık kalma.*

1. Egerçi va 'deler idüp baña itdüñ vefâ 'ömrüm / Velî korķum bu k'ol 'ahde benüm itmez vefâ 'ömrüm (*Vasfî Dîvânî, Gazel 43, Beyit 1*). [*'ahde, -e*]

'ahd ü peymân: *Söz ve yemin.*

1. Mihr ile göñlüm alup kaħr ile öldürdüñ beni / Kanı ā zâlim bizümle 'ahd ü peymānuñ senüñ (*Vasfî Dîvânî, Gazel 31, Beyit 6*). [*'ahd ü peymānuñ, -uñ*]

'ahdi yok: *Sözünde durmayan; sevgili.*

1. Senüñ kavlı ü kararüñ yok hılâf-ı va 'deden öldüm / Yürî hey 'ahdi yok kavlı yalan dildâr-ı peymānsuz (*Vasfî Dîvânî, Gazel 21, Beyit 3*). [*'ahdi yok,*]

âhen ol-: *Demirden olmak.*

1. **Âhen olaydı** göñlüñe âhum iderdî kâr / Bildüm güzellerüñ şanemâ bağı taş olur (*Vasfî Dîvânî, Gazel 11, Beyit 5*). [*âhen olaydı, -a, -dı*]

āhenîn dīvār: Demirden duvar.

1. Hâlele irişmez ebed mülküne ki tîğüñdür /
Hâlelle mülküñ arasında **āhenîn dīvār**
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 31*). [*āhenîn dīvār,*]

āhi: Arkadaş; *Vasfî'nin arkadaşı, 16. yüzyıl Osmanlı şairi, asıl adı Hasan (Benli Hasan).*

1. Beyti ocağımı şulayup süpürüp silen /
Āhiyle Vaşfî'nün gazel-i âbdârıdır (*Vasfî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 5*). [*āhiyle, -le*]

āh-ı ciger-süz: Yanan yüreğin ahı; feryât ve figânı.

1. Kendümi bileli ben **āh-ı ciger-süzümdan** /
Cevce yok hâşilum odlar birağur
hırmenüme (*Vasfî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 4*). [*āh-ı ciger-süzümdan, -um, -dan*]

āh-ı hezār: Binlerce ah; bülbülün, âşığın ahı.

1. Ğamuñla her gice ey gül hezār āh iderem /
Eşer kılar saña bir gün hazer kıl **āh-ı hezār**
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 16*). [*āh-ı hezār,*]

āh-ı sehergāh: Āşığın seher vakti çıkarttığı āh.

1. Yıllar durur ki hâb yüzün görmedi gözüm /
Feryād-ı şebden **āh-ı sehergāhdan** şakım
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 2*). [*āh-ı sehergāhdan, -dan*]
2. Bilmezem yavuz nazār mı irdi yâ hōd āh-ı
serd / Yoħsa te'sir itdi mi **āh-ı sehergāhum**
saña (*Vasfî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 2*). [*āh-ı sehergāhum, -um*]

āh-ı serd: Şiddetli ah.

1. Bilmezem yavuz nazār mı irdi yâ hōd **āh-ı serd**
/ Yoħsa te'sir itdi mi āh-ı sehergāhum saña
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 2*). [*āh-ı serd,*]

āhir: Sonunda.

1. Hattıñ ucından düşer **āhir** şehā la'lüñ dile
/ Mücib-i şöhet degül Yākūta illā hüsni

hāt (*Vasfî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 2*).
[*āhir,*]

2. Ben nihānī mest olup şevk itdüğüm halk
içre gör / Yüzüme urdı yüzüm kızartdı
āhir mül benüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 2*). [*āhir,*]
3. Dil derd ile kan olmağa çeşmüm sebep
oldı / **Āhir** bilürem tutsa gerekdür anı ol
kan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 4*).
[*āhir,*]
4. Senden **āhir** ey cefā-hū dilber-i ra'nā
meger / Aña feryād eyleyem k'oldur
penāh-ı ins ü cān (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 21*). [*āhir,*]
5. Vaşfiya **āhir** vüçüduñ çünkim olurmuş
'adem / Nüş kıl cām-ı meyi bir dem
teğāfül itmeyüp (*Vasfî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 5*). [*āhir,*]
6. Miñnet-i hecrüñde kâfirler esirgerler beni /
Āhir ey meh yok mıdır bir zerre imānuñ
senüñ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 5*).
[*āhir,*]

āhir-i kār: İşin sonu, sonunda, nihayetinde.

1. Dil-i a'dāsına peykānı ki dil uzatmış / Kātı
kār itmiş anı öldürür ol **āhir-i kār** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 15*). [*āhir-i kār,*]

aħmed-i muħtār: Hz. Muhammed.

1. Bi-hakk-ı hāzret-i şehbāz-ı kebk-i kudret-i
Hāk / Emīn-i dīn-i şafā ya'nī **Aħmed-i Muħtār**
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 16*). [*aħmed-i muħtār,*]

āhū: Ceylan; mec. dilber, güzel, ceylan gibi güzel gözlü sevgili

1. İder vāhşet beni gördükce çeşmüñ / Enīs
olmaz imiş insāna **āhū** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 2*). [*āhū,*]
2. Esir olalı ol **āhūya** Vaşfi / Şorar irdüğine
kim kanı āh o (*Vasfî Dîvânı, Gazel 68, Beyit 6*). [*āhūya, -ya*]
3. Vaşfiyā tā ki görüp çeşmini **āhū** dimişem /
Beni öldürse gerek derd ile āh o dimişem
(*Vasfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 11*). [*āhū,*]

āhum al-: Birinin ilenmesini üstüne çekmek.

1. Luţf eyle **āhum alma** şehā āhdan şakım /
İncitme ben za'İfūñi Allāhdan şakım (*Vasfî*

Dîvânı, Gazel 61, Beyit 1). [âhum alma, -ma]

2. **Âhumi alma** ki kâr eylemeye âh saña /
Korğum oldur ki ziyân eyleye nâgâh saña
(*Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 3*).
[âhumi alma, -ma]

âhû-yı vahşî: *Yabani ceylan; sevgili.*

1. Yine ey **âhû-yı vahşî** kime yâr olmuşsın /
Kimün ağına düşüp kime şikâr olmuşsın
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 1*). [âhû-yı
vahşî,]

ahvâl: *Durum, vaziyet, hal.*

1. Pâdişâhâ saña kanlu yaşlarum **ahvâlini** /
‘Arz idüp ağlardı ger olsa suhan-perdâz
gül (*Vasfî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 10*).
[ahvâlini, -i, -n, -i]
2. Niçe taşdîr ide demdür ki du‘âlar eyleye /
Gün gibi **ahvâli** olmuşdur saña hûd âşikâr
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 27*). [ahvâli,
-i]
3. Berg yâ bir zer varağdur k’anda kudret
kâtibi / Güyyiâ yazup bahâr **ahvâlin**
itmişdür beyân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7,
Beyit 3*). [ahvâlin, -i, -n]
4. Yürek şad pâre dil aşûfte-meşreb nâ-gehân
ağlar / Ne denlü ağlayup yansam yakılsam
saña **ahvâlüm** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 10,
Beyit 18*). [ahvâlüm, -üm]
5. Bu zağm-ı hün-feşânüm ağlamağdan çana
müstağrak / İşt **ahvâlümü** gör kim gice
gündüz hemân ağlar (*Vasfî Dîvânı, Kaside
10, Beyit 12*). [ahvâlümü, -üm, -i]

ak-: *Akmak, (gözyaşı) dökmek.*

1. Her yârî ‘âşıkıyla görüp bir kenârda /
Turmaz **ağar** gözüm yaşı her bir kenârdan
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 2*). [ağar, -
ar]
2. Şol denlü ki kan **ağdı** gözümden ölürem
ben / Dirler ki ölümiş kişiden çoğ **ağıcağ**
kan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 64, Beyit 3*).
[ağdı, -dı]

ak-: *Sıvı maddeler veya çok ince taneli katı maddelerin bir yerden başka bir yere doğru gitmesi.*

1. Bu cismüm zağm-ı tîrinden zırh-veş göz
göz olmuşdur / Ki her gözden firâkında

ağar yaş yirine kanum (*Vasfî Dîvânı,
Gazel 41, Beyit 2*). [ağar, -ar]

2. Şol denlü ki kan ağdı gözümden ölürem
ben / Dirler ki ölümiş kişiden çoğ **ağıcağ**
kan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 64, Beyit 3*).
[ağıcağ, -ıcağ]

‘akâr: *Gelir getiren ev, dükkân, bağ bahçe gibi mülk.*

1. Ve ger-ne anda ne eglerdi senden ayru
beni / Ne ‘izz ü câh ü ne mâl ü menâl ü
mülk ü **‘akâr** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6,
Beyit 24*). [‘akâr,]

‘akikîn: *Akikten yapılmış (akik; üzerine işleme yapılabilen kıymetli bir taş, yüzük taşı).*

1. Ya gülşen bir zümürdür kal‘adur kim
göncalar anda / **‘Akikîn** kullelerdür bülbül
anuñ päsbandur (*Vasfî Dîvânı, Kaside 9,
Beyit 3*). [‘akikîn,]

‘akl: *Akil.*

1. Mesken itdi **‘akl** u cân u dil firâkuñ
küncini / Mihnet-âbâd-ı belâ-yı tengdür
erbâb-ı gam (*Vasfî Dîvânı, Gazel 47, Beyit
3*). [‘akl,]
2. Mantık-ı şîrîn-kelâmında ne hikmet var
k’anuñ / **‘Akl** hayrânı ma‘ânî-i bedî‘ itse
beyân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 26*).
[‘akl,]

‘akluñ cem‘ eyle-: *Akısızca davranışlarda bulunmaktan kendini kurtarmak || aklını toplamak, aklını başına almak.*

1. Niçe cem‘ eylesün akluñ gönül hep
târümâr oldı/ Bu üslûb üzre el-hâsıl
baña hep **‘aşıkân** ağlar (*Vasfî Dîvânı,
Kaside 10, Beyit 16*). [‘akluñ cem‘ eylesün,
-sün]

akrân: *makam, mevki ve derece bakımından birbirleriyle uygun durumda bulunan kişiler; emsal*

1. Ey şîr-dil meded ki zebün eyledi beni /
Akrânım içre bu felek-i rübeh-ihtiyâl
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 30*).
[akrânım, -um]

‘aks: Bir cismin parlak bir yüzeyde görünmesi, yansımaya.

1. ‘Aks-i hālün düşdi beñzer dīde-i giryānuma / Merdüm-i çeşmüm anuñ ‘aksiyle şan fülful durur (Vasfî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 3). [‘aksiyle, -i, -le]
2. Gitmez lebüñüñ ‘aksi gözümde didüm ol yār / Güldi didi kim gözüne beñzer görünür şan (Vasfî Dîvânı, Gazel 64, Beyit 6). [‘aksi, -i]
3. Kendünün ‘aksin görüp āb içre kaddün şandı serv / Kaldı ol hayretle yıllardur kenār-ı ābda (Vasfî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 3). [‘aksin, -n]

‘aks-i cemāl: Yüzünün yansımaya.

1. Nażar it dīde-i ğam-dīde-i giryānuma bak / Göresin ‘aks-i cemālünle muşavver hātem (Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 6). [‘aks-i cemālünle, -ün, -le]

‘aks-i deste-i sünbül: Sevgilinin saçının aksi.

1. ‘Aks-i zülf-i yār Vaşfî gözlerüm yaşında şan / Cüybār içinde ‘aks-i deste-i sünbül durur (Vasfî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 5). [‘aks-i deste-i sünbül durur, -dur, -ur]

‘aks-i hāl :Sevgilinin beninin yansımaya.

1. ‘Aks-i hālün düşdi beñzer dīde-i giryānuma / Merdüm-i çeşmüm anuñ ‘aksiyle şan fülful durur (Vasfî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 3). [‘aks-i hālün düşdi, -di]

‘aks-i la ‘l: Sevgilinin dudağının yansımaya.

1. ‘Aks-i la ‘lün olsa yegdür çeşm-i pür-hünümde kim / Mu‘teber olur nigīn la ‘l olıcağ hātemlere (Vasfî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 3). [‘aks-i la ‘lün, -ün]

‘aks-i ruhsār: Yanağın yansımaya.

1. ‘Aks-i ruhsāruñ senün bu çeşm-i pür-hünābda / Güyiyā berg-i gül-i terdür şarāb-ı nābda (Vasfî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 1). [‘aks-i ruhsāruñ, -ün]

aks-i ser-i zülf-i siyeh: Sevgilinin siyah saçlarının ucunun gölgesi; yansımaya.

1. Hağ degüldür görinen ruhları āyine durur / Düşmiş āyineye aks-i ser-i zülf-i siyehi (Vasfî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 4). [aks-i ser-i zülf-i siyehi,]

‘aks-i zülf-i yār: Sevgilinin saçının yansımaya.

1. ‘Aks-i zülf-i yār Vaşfî gözlerüm yaşında şan / Cüybār içinde ‘aks-i deste-i sünbül durur (Vasfî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 5). [‘aks-i zülf-i yār,]

al-: Almak, elde etmek.

1. Vaşl istedügümce komadı yaķamı elden / Bilsen ki ne virdi alamaz baña bu fūrķat (Vasfî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 2). [almaz, -a, -maz]
2. Diñlemezsın bülbül-i şürīdeñem feryādumı / Ey gül-i ra‘nā benüm senden kim ala dādumı (Vasfî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 1). [ala, -a]
3. Murād-ı Vaşfıyī emr eyle nā-murād itme / Tapuña aldı müfevvaż çü cümle rāy u umūr (Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 18). [aldı, -dı]
4. Alalı göñlümi ol zülf-i semen-sāy begüm / Yıllar oldı çekerem derd ü gamuñ hāy begüm (Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 1). [alalı, -alı]

al-: Ele almak, tutmak.

1. Maħabbet meylerin nüş itmek için ‘andelīb-i mest / Elinde güyiyā almış durur la‘līn ayağı gül (Vasfî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 2). [almış, -muş]
2. Luḫ eyle al elüm ki ayaklarda kalmışam / Devründe ğam beni niçe bir ide pāymāl (Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 33). [al,]
3. Gözi hiç kimseyi görmez n‘ola mağrūr olsa / Alıcağ ellerine taze güzeller hātem (Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 4). [alıcağ, -ıcağ]

al: Kırmızı, kırmızı renkli.

1. Gül gibi al olup ruhuñ od şaldı ‘āleme / Kim bile kankı bülbül içündür yine bu āl (Vasfî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 3). [āl,]

2. Teb ne mekr itdi ‘aceb kim gül-i nesrîn olmuş / **Al** güller yiri ol taze gülîstânümde (Vasfî Dîvânî, Gazel 82, Beyit 2). [al,]
3. Yâsemîn olsun saña devr içre sîmîn-sâ ‘idûn / **Al** güller lâleler olsun şarâb-ı ergavân (Vasfî Dîvânî, Kaside 7, Beyit 12). [al,]

al-: Almak, kurtarmak.

1. Eger kim lutf u ihsânüñ eli tıtmazsa kim **alur** / Benüm derd ü belâ diyen elinden bu girîbânüm (Vasfî Dîvânî, Gazel 41, Beyit 9). [alur, -ur]

al-: Geri almak.

1. Yarama çünki fetîl ile olurmuş dermân / Tîrünü **alma** ayurma beni dermânümünden (Vasfî Dîvânî, Gazel 53, Beyit 4). [alma, -ma]

al-: Takmak.

1. Biñ şaf olursa eger dîv-i ‘adûdan ne zarar / **Aldı** barmağına çün âşaf-ı şafder hâtem (Vasfî Dîvânî, Kaside 4, Beyit 13). [aldı, -dı]

al-: (herhangi bir şeyi) tutup yerinden ayırarak elinde veya yanında bulundurmak.

1. Faqr hâkinden **alup** cüdi aña vire vücûd / Sîm ü zerle n’ ola ger olsa tûvânger hâtem (Vasfî Dîvânî, Kaside 4, Beyit 16). [alup, -up]

al bile git: Al da git.

1. Vaşfî cihânda **al bile git** tîği zağmını / Ğurbetde yârdan saña ol yâdigâr olur (Vasfî Dîvânî, Gazel 12, Beyit 5). [al bile git,]

al ol-: Kızarmak, kırmızıya boyanmak.

1. Her dem şafağda şeklini gördükçe şanürâm / Çengâl-i bâz hûn-ı şikâr ile **oldı al** (Vasfî Dîvânî, Kaside 2, Beyit 8). [al oldı, -dı]
2. Gül gibi **al olup** ruhuñ od şaldı ‘âleme / Kim bile kankı bülbül içündür yine bu âl

(Vasfî Dîvânî, Gazel 39, Beyit 3). [al olup, -up]

al vâlâ: Kırmızı ipek kumaş; ‘kırmızı valalar yüzyıllar boyunca gelinlere duvak olarak da kullanılmıştır. Köylerimizde gelin duvağı hala al valadan olur.

1. Ğonca-i lâleyi dâğıyle ne demle ki görem / **Al vâlâya** şarılmış şanuram müşk-i Huten (Vasfî Dîvânî, Gazel 56, Beyit 5). [al vâlâya, -ya]

‘âlem: Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü; yeryüzü, dünya

1. ‘**Âlemde** her kimesneye bir nesnedür naşîb / Dilber cemâli Vaşfî olupdur saña ‘atâ (Vasfî Dîvânî, Gazel 4, Beyit 7). [‘âlemde, -de]
2. Haţ-ı miskînüne mi uğradı hey dost ‘aceb / Ki dem urduğca şabâ ‘**âlemi** miskîn eyler (Vasfî Dîvânî, Gazel 17, Beyit 3). [‘âlemi, -i]
3. İstedüm ‘**âlemi** meygün lebünün şevkıyle / Bulmadum bir dil-i şâfî bana peymâne gibi (Vasfî Dîvânî, Gazel 96, Beyit 2). [‘âlemi, -i]
4. Yıkuban cismüm evin eşküm ider ‘**âlemi** garğ / Bir avuc toprağ ile ola mı deryâ yeñile (Vasfî Dîvânî, Gazel 80, Beyit 4). [‘âlemi, -i]
5. Zülfün kaçan ki gün yüzüne perdedâr olur / ‘**Âlem** gözüme kara şaçuñ gibi târ olur (Vasfî Dîvânî, Gazel 12, Beyit 1). [‘âlem,]
6. ‘Vaşfîyem kim câme-i eş‘ârı çâk itsem gerek / Gerçi kim ‘**âlemde** eş‘arum zühürumdur benüm (Vasfî Dîvânî, Gazel 50, Beyit 5). [‘âlemde, -de]
7. Ger şemme-i şevküm haberin şerh ide Vaşfî / ‘**Âlem** yana şevk odına süz-ı haberümden (Vasfî Dîvânî, Gazel 66, Beyit 5). [‘âlem,]
8. ‘**Âlemde** seni sevmeden özge hünerüm yok / Ben şäkirem ey dost benüm bu hünerümden (Vasfî Dîvânî, Gazel 66, Beyit 4). [‘âlemde, -de]
9. Yâ Rab n’olaydı ‘**âlem** içinde dil olmasa / Yâ hoş olursa her güzele mâyil olmasa (Vasfî Dîvânî, Gazel 74, Beyit 1). [‘âlem,]
10. Deryânun acı yaşları garğ itdi ‘**âlemi** / Hecründe gördi Vaşfîyi beñzer bu hâl ile (Vasfî Dîvânî, Gazel 85, Beyit 5). [‘âlemi, -i]
11. Dûd-ı âhumdan siyâh olursa ‘**âlem** tañ degül / Görmedüm bir niçe gündür ol meh-i şeb-gerdümi (Vasfî Dîvânî, Gazel 94, Beyit 4). [‘âlem,]

12. Ger bād-ı luṭfuñ itdüre bāhr-i seḥāña mevc / ‘**Ālem** şadef dehāni gibi ola pür-le’al (Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 23). [‘**ālem**,]
13. Luṭfuñ nesîmi virmese ger aña perveriş / Bād-ı bahār ‘**āleme** virmezdi i’tidāl (Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 24). [‘**āleme**, -e]
14. Nitekim olmaya ‘**ālemde** ḥaşr-ı devr-i felek / Senüñ çü devr-i felek ‘ömrüñ ola nā-maḥşür (Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 28). [‘**ālemde**, -de]
15. Muḥîṭ-i himmetüñ ol baḥrdur ki ‘**ālemde** / Kimesne aña ne sâhil bulur ve ḥadd ü kenâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 6). [‘**ālemde**, -de]
16. Bostân içinde olan şimdi her bir berg-i surḥ / Şanki ‘**ālem** ḥālını şerḥ itmek içündür zebân (Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 4). [‘**ālem**,]
17. Hele kendüm bilelden olmadum ‘**ālemde** ben ḥurrem / Eger bir laḥza şād oldumsa cānā her zamān ağlar (Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 5). [‘**ālemde**, -de]
18. Murādum üzre ‘**ālemde** felek devr itdügin bilmem (Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 13). [‘**ālemde**, -de] sorun

‘ālem: *Mertebe.*

1. ‘Ālem-i ‘ışk içre cān virdüñse Vasfî ḡam degül / Niçeler cānlar virüp irmezler ol ‘**ālemlere** (Vasfî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 5). [‘**ālemlere**, -ler, -e]

‘ālem: *Bayrak, sancak; nişan.*

1. Olalıdan berü dil mülk-i ḡamuñ pādişehi / ‘**Ālemi** āteş-i āh oldı vü eşküm sipahi (Vasfî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 1). [‘**ālemi**, -i]

‘ālem: *herkes, insan topluluğu.*

1. Ḥālka bî-minnet n’ola luṭf u keremler eyleseñ / ‘**Āleme** āsār-ı luṭfuñ mihr olur çün rāygān (Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 30). [‘**āleme**, -e]
2. Vaşfîyem ben kim senüñ vaşfuñda nazmum ‘**āleme** / Şîr-i aḥlāk-ı şerîfüñ gibi olmuşdur revān (Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 34). [‘**āleme**, -e]
3. Luṭf idüp himmetler in’ām eyleseñ ben bendeñe / ‘**Āleme** tîḡ-i zebân ile olurдум kāmran (Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 38). [‘**āleme**, -e]

4. Āh kim hecrüñde ben bî-dil düşelden ḡamlara / Āhum u eşküm beni fāş eyledi ‘**ālemlere** (Vasfî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 1). [‘**ālemlere**, -ler, -e]
5. Yine bir şan’at ile müşk koyup kaşında / ‘**Ālemüñ** itdi dimāḡını mu’atṭar ḥātem (Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 5). [‘**ālemüñ**, -üñ]
6. **Ālemi** vaḥdet meyinden cümle medhüş eyledüñ / Bendeñi bir cür’adan n’içün ferāmüş eyledüñ (Vasfî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 1). [‘**ālemi**, -i]

‘āleme gel-: *Dünyaya gelmek.*

1. **Geleli** ‘**āleme** bir gün beni güldürmedi çarḥ / Bilmedin gör ne bela-ḥāneye miḥmān oldum (Vasfî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 5). [‘**āleme geleli**, -eli]

‘āleme od şal-: *Dünyaya âteş saçmak; çok kızmak, çok öfkelenmek.*

1. Gül gibi al olup ruḥuñ **od şaldı** ‘**āleme** / Kim bile kañkı bülbül içündür yine bu āl (Vasfî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 3). [‘**āleme od şaldı**, -dı]

‘ālem-i bî-hüşluk: *Sarhoşluk, kendini kaybetmişlik alemi.*

1. Sākıyā la’lün şarābından beni bî-hüş kıl / ‘**Ālem-i bî-hüşluk** zîrā ḥuzūrumdur benüm (Vasfî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 2). [‘**ālem-i bî-hüşluk**,]

‘ālem-i ebr-i benānuñ feyzi: *Parmaklarından dağılan bulut alevinin feyzi, bulut gibi rahmet yağdıran ellerden insanların feyizlenmesi*

1. ‘**Ālem-i ebr-i benānuñ feyzi**ne olur sebep / Kilk-i müşkîñüñ n’ola ger tutsa şekl-i nāvdān (Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 29). [‘**ālem-i ebr-i benānuñ feyzi**ne, -i, -n, -e-uñ]

‘ālem-i ışk: *Aşk âlemi, aşıklar âlemi.*

1. ‘**Ālem-i ışk** içre cān virdüñse Vasfî ḡam degül / Niçeler cānlar virüp irmezler ol ‘**ālemlere** (Vasfî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 5). [‘**ālem-i ışk**,]

‘alem-i ‘ukbā: Ahiret alemi.

1. Vaşfi ayağda da yat dise dünyâda gam degül / K‘erbabı ‘ışka ‘alem-i ‘ukbâda baş olur (Vasfî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 6). [‘alem-i ‘ukbâda, -da]

‘alî ol-: Yüce; ulu olmak, üstün gelmek.

1. Kaddüñ hevesin itdüğü Vaşfi bu durur kim / Hoşdur ki şehâ kişide ‘alî ola himmet (Vasfî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 8). [‘alî ola, -a]

‘alî paşa: Hadım Ali Paşa, veya Atik Ali Paşa, Sultan II. Bayezid zamanında 1501-1503 ve 1506-1511 dönemlerinde iki kez sadrazamlık yapmış Osmanlı devlet adamı.

1. Mihr-i bürc-i ‘izz ‘Alî Paşa ki olmuşdur anuñ / Tāk-i eyvânı hilâl-i âsumân-ı iktidâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 7). [‘alî paşa,]

‘alî-cüd: Hz Ali gibi cömert; yüce cömertlik.

1. Sen ‘Alî-cüduñ görelden tîğ-i tîzi himmetin / Serd olupdur hıddet-i bāzâr-ı germ-i Zü‘lfikâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 12). [‘alî-cüduñ, -uñ]
2. Ol ‘Alî-cüd u ‘Ömer-heybet ü ‘Osmân-rütbet / Āşaf-ı Cem ‘azamet sâhib-i gerdün-vaqâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 10). [‘alî-cüd,]

‘alil kııl-: Hasta etmek.

1. Lâlenüñ bağına dâğ urdı şehâ şevk-i ruhuñ / Kııldı çeşmüñ hevesi nergis-i şehläyı ‘alil (Vasfî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 2). [‘alil kııldı,]

allâh: Her şeyin yaratıcısı olan tek ve mutlak varlık, Tanrı, Hudâ.

1. Viridi bir tıfl-ı perî ‘ışkıñı Allâh baña / Ki benüm hâlümü bilmez ölürin âh baña (Vasfî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 1). [allâh,]
2. Dem-be-dem şihhâtdе olmağ yaraşur şâhum saña / Dilerem şihhât vire her demde Allâhum saña (Vasfî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 1). [allâhum, -um]

3. Dünyeler turduğça tur budur du‘ası Vaşfmüñ / Ben ölem çok yıl ‘ömürler vire Allâhum saña (Vasfî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 5). [allâhum, -um]
4. Ben bendesin ‘aceb mi ger ol şâh oñarmaya / Kimse oñarmaz anı ki Allâh oñarmaya (Vasfî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 1). [allâh,]
5. Vaşfiyi oñmaduğ görüp oñ dime nâşihâ / Vây ol kişiye kim anı Allâh oñarmaya (Vasfî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 5). [allâh,]
6. Vaşfi-i hasta neler çekdüğün Allâh bilür / Tağalı dâm-ı belâ boynına zülfüñ reseni (Vasfî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 5). [allâh,]
7. Baña raħm eyle ki raħm eyleye Allâh saña / Kerem it hây begüm begcügezüm hây begüm (Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 4). [allâh,]

allâhdan şakın-: Allah’dan kork.

1. Luğ eyle âhum alma şeha âhdan şakın / İncitme ben za‘ifüñi Allâhdan şakın (Vasfî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 1). [allâhdan şakın,]

almak iste-: Almak istemek, elde etmek istemek.

1. Cüdâ görüp beni ağıyar yârum almağ istermiş / İlâhî şakla şeytândan ölüm vaktinde İmânum (Vasfî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 3). [almağ istermiş, -r, -miş]

altında: Bir nesnenin yere temas eden kısmında, tabanında kalan şey.

1. Zâhiren ey dil niçe ebr-i hicâb altındasın / Gün-be-gün sen de ayân olmağ dilerseñ ‘aşık ol (Vasfî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 3). [altındasın, -sın]

alup dut-: Alıp tutmak; ele geçirmek.

1. Gönlümüz mihr ile alup dutdılar cevritdiler / Āh bu mekkârlar gaddârlar ‘ayyârlar (Vasfî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 2). [alup dutdılar, -dı, -lar]

aman: Aman, imdat, medet.

1. Fağr derdinden meded ey derde dermânum meded / Deyn zulminden amân ey şâhib-i

‘adl ü emān (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 40*). [*amān,]*

ammā: *Ancak, fakat.*

1. Cefâyı az kıl gerçi vefâdur ‘âşıka **ammā** / Cefâ hem hoş degül dirler kaçan kim ola oransuz (*Vasfî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 5*). [*ammā,]*
2. Hârlardur hem-demüñ nâlem işitmezsin benüm / Gülsin **ammā** dinlemezsin bülbülün âvâzesin (*Vasfî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 4*). [*ammā,]*

añ-: *Yâd etmek, hatırlamak, akla getirmek.*

1. Hecründe **andugumca** şehâ gül yüzün senün / Kânlu yaşumla her tarafım lâlezâr olur (*Vasfî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 3*). [*andugumca, -duğ, -umca]*
2. Ölümündür haţuñ **añdurma** melül itme beni / Ki ölüm fikri şehâ kişiyi ğamġin eyler (*Vasfî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 2*). [*añdurma, -dur, -ma]*
3. Beni bir gün **añup** dildârum almazmış zebânına / Dehâni tengdür nânum meger şıġmaz dehânına (*Vasfî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 1*). [*añup, -up]*
4. Baħr-i şî rümle cihân pür ola vaşfuñ gevheri / Ger benüm Vaşfî diyü bir kez **añarsañ** adımı (*Vasfî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 5*). [*añarsañ, -ar, -sa, -ñ]*
5. **Añuban** küyünü yaşlar dökülür çeşmüden / Gözüme bād ile nāġah ire ger gerd-i rehi (*Vasfî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 5*). [*añuban, -uban]*
6. Görüp gülşende hâlüm bülbül aġlar gülsitân aġlar / **Añup** refîâr-ı yâri bāġda serv-i çemân aġlar (*Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 1*). [*añup, -up]*
7. Cüdâ olalı beni **añmaduñ** belî dirler / Kişi ki gözden ola dūr olur gönüldeñ dūr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 25*). [*añmaduñ, -du, -ñ]*

aña: *Üçüncü teklik şahıs zamirinin yönelme hal eki almış biçimi.*

1. Sen sehî servi gülistânda temâşâ için âb / Başdan ayaġa göz olmuş didiler **aña** habâb (*Vasfî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 1*). [*aña,]*
2. Ben figân itdükçe kim eyler seg-i küyuñ figân / **Aña** beñzer kim ide bir kişi yârânıyla bahş (*Vasfî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 4*). [*aña,]*

3. Leb-i şekker-şikenün nisbet idermiş özine / **Aña** bir iş ideyin kim eriyüp mahv ola kând (*Vasfî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 3*). [*aña,]*
4. Kurbân olan vişâlüme irer dimiş habîb / Kurbân olayın **aña** ne şîrîn zebânı var (*Vasfî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 3*). [*aña,]*
5. Ben niyâz eyledügümce n’ola yâr eylese nâz / **Aña** çün nâz virilmiş ezeli baña niyâz (*Vasfî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 1*). [*aña,]*
6. **Aña** ‘âşık mı direm pîşesi zâr olmayıcaġ / Dâr-ı ‘âlem gözüne ‘ışk ile tar olmayıcaġ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 1*). [*aña,]*
7. Kadrini bilmeyüben serv boyından dem urur / Ne disün **aña** kişi kendüde ‘âr olmayıcaġ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 3*). [*aña,]*
8. Demidür ‘âşıka râhm eyle didüm hışm itmiş / Sözümi **aña** benüm soñra peşimân olıcaġ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 4*). [*aña,]*
9. Tîr-i kemân-ı ‘ışka cigerden siper gerek / Hâzır ol ey gönül **aña** haylî ciger gerek (*Vasfî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 1*). [*aña,]*
10. Ey dil çü râh-ı hecre göneldüñ ġam ile git / Kim râh müşkil olsa **aña** râhber gerek (*Vasfî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 2*). [*aña,]*
11. Vey eşk ġakin isteyü düş rehğüzerlere / Merdüm ki sâyil olsa **aña** rehğüzer gerek (*Vasfî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 3*). [*aña,]*
12. Kânlu yaşumla lâ’leye dönmiş durur gözüm / Şan dâġ-ı lâ’ledür **aña** dâġ-ı hayâl-i hâl (*Vasfî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 3*). [*aña,]*
13. Bir meveddet-nâme geldi ‘ışkdan gönülüne kim / Ğuşşâdur sernâmesi ‘unvân **ana** elġâb-ı ġam (*Vasfî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 2*). [*ana,]*
14. Yaramuñ yok dili kim hâlümü şerġ ide didüm / Didi dil itmiş idüm ben **aña** peykânımdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 3*). [*aña,]*
15. Nâgeh **aña** ey dost gözüm degmemek için / Hâk-i kademün şaġınuram iki gözümdeñ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 2*). [*aña,]*
16. Vaz gelmez çünkü ol gül hem-dem-i hâr olmadan / Aşşı ne ey dil **aña** bülbül gibi zâr olmadan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 67, Beyit 1*). [*aña,]*
17. Ğamıñ mülki **aña** kim ola teslîm / Olur başına sultân ol ne kayġu (*Vasfî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 4*). [*aña,]*
18. Dostumdur seg-i küyuñ **aña** varduġca beni / Men’ ider gitmege her dem yapışur dâmenüme (*Vasfî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 2*). [*aña,]*
19. Râhm it **aña** ki Ka’be-i maġşûda irmege / Miġnet beriyyesinde ġala râh oñarmaya (*Vasfî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 2*). [*aña,]*

20. Şular anuñ gibi güller ki dāyim / El ura
ana iller tāze tāze (*Vasfî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 3*). [*ana,]*
21. Her tîr-i belâ kim atılır kavş-i każâdan /
Eyler bizi hecr **aña** siper hey n'idelüm hey
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 2*). [*aña,]*
22. Gül ile bülbül-i aşüfteler mu'āmelesin /
Bilüp hasedle dil uzatdı şanmañuz **aña** hār
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 7*). [*aña,]*
23. Olalı kađr-i bülendüñ süvār-ı hıñg-i felek /
Hilāl gāşiyedür **aña** çarh gāşiyē-dār (*Vasfî
Dîvânı, Kaside 1, Beyit 34*). [*aña,]*
24. Görür tamām beñzeyimez **aña** 'özü için /
Kağdın dü-tā kılup diler eksüklüğün hilāl
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 18*). [*aña,]*
25. Luţfuñ nesîmi virmese ger **aña** perveriş /
Bād-ı bahār 'aleme virmezdi i'tidāl (*Vasfî
Dîvânı, Kaside 2, Beyit 24*). [*aña,]*
26. Kađr-i bülend-i pāyeñi ben nice medh
idem / Çün irmez **aña** pāye-i endîşe-i
hayāl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 27*).
[*aña,]*
27. Virmese ger dest-i gevher-pāşı aħbārın
aña / Bād irdükce nedendür mużtarib olur
biħār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 8*).
[*aña,]*
28. Luţfuñ ol kân-ı 'atādur kim **aña** yokdur
kerān / Cāduñ ol bāhr-i şehādur kim aña
yokdur kenār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3,
Beyit 9*). [*aña,]*
29. Luţfuñ ol kân-ı 'atādur kim aña yokdur
kerān / Cāduñ ol bāhr-i şehādur kim **aña**
yokdur kenār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3,
Beyit 9*). [*aña,]*
30. Āferîñ **aña** ki derd odlarına yandukça /
Pür-şafā oldı vü olmadı mükedder hātem
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 7*). [*aña,]*
31. Her ne eylerseñ **aña** dest-i şerîfünde durur
/ Oldı çapuñda benüm bigi çü çāker hātem
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 21*). [*aña,]*
32. Şimdi bir güşe-i tenhāda olup dil-ħaste /
Āhdur hem-demi vü ğam durur ancak **aña**
yār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 22*).
[*aña,]*
33. Nażmum eşcārı egerçi ter ü mevzündür lîk
/ Bir dem olmaz ki **aña** derd ü belâ
virmeye bār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit
25*). [*aña,]*
34. Neye tolaşdum **aña** k'eyledi rüsvāy beni /
Beni öldürmelüdü vāy beni vāy beni
(*Vasfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 2*). [*aña,]*

anber: *Güzel koku.*

1. Seħer ki bir yire cem' olmış idi zulmet ü
nür / Zemāne tolmış idi müşk ü 'anber ü
kāfür (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 1*).
[*'anber,]*

anca: *Onca, o kadar çok.*

1. Vaşfîya şi' rüñ kararur **anca** defterler
yüzün / Ger olursa defter ü tomār u dîvān
ile bahş (*Vasfî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 8*).
[*anca,]*
2. Tîgi kan itdüğine sinede tîrin tutaram /
Anca toğrı tutulur egri için kan olcağ
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 2*). [*anca,]*

ancak: *Yalnızca, sadece.*

1. Ki bendeñe budur **ancağ** maķāşid-ı a'lā /
Ki ĥıdmetünde ola sāl u mäh u leyl ü nehār
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 19*). [*ancağ,
]*
2. Şimdi bir güşe-i tenhāda olup dil-ħaste /
Āhdur hem-demi vü ğam durur **ancağ** aña
yār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 22*).
[*ancağ,]*

ancak: *Ama, fakat, lakin.*

1. Ruħlaruñ üzre nedür ĥālün lebünde yok çü
ħat / Bu ĥılāf-ı 'ādet **ancağ** k'ola ĥatdan
oñ nuķāt (*Vasfî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 1*).
[*ancağ,]*

anda: *Onda, orada.*

1. Kağun ki gülşen-i ehl-i hüner durur
yaraşur / Olursa Vaşfî gibi **anda** şad hezār
hezār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 30*).
[*anda,]*
2. Kül olur kim niçe demler **anda** āteş
gizlenür / Gönlüm ol āteş durur
cismümdür anda kül benüm (*Vasfî Dîvânı,
Gazel 42, Beyit 3*). [*anda,]*
3. Kül olur kim niçe demler anda āteş
gizlenür / Gönlüm ol āteş durur
cismümdür **anda** kül benüm (*Vasfî Dîvânı,
Gazel 42, Beyit 3*). [*anda,]*
4. Ve ger-ne **anda** ne eglerdi senden ayru
beni / Ne 'izz ü cāh ü ne māl ü menāl ü
mülk ü 'aķār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit
24*). [*anda,]*
5. Ne yirde k'āteş-i tîğünden ire bir şu'le /
Felek duħān görünür **anda** āfitāb şirār
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 30*). [*anda,]*
6. Ya gülşen bir zümürüd kal'adur kim
goncalar **anda** / 'Aķıķın küllerdür bülbül
anuñ pāsbānidur (*Vasfî Dîvânı, Kaside 9,
Beyit 3*). [*anda,]*

anda: *Padişahın gül bahçesine benzetilen eşiği.*

1. Kaşuñ kim oldı şehâ gülşen-i gül-i maşşud / Yaraşur **anda** eger ola Vaşfi gibi hezâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 35). [anda,]

andan: *Ondan.*

1. Vaşlı na 'îmi şükrini kılmazduñ ey gönül / Öl şimdi hecr ile saña **andan** beter gerek (Vasfî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 4). [andan,]
2. Vaşfi mahallesinde hâzer kıl rakıbden / K'ol yirde kim hâtar ola **andan** hâzer gerek (Vasfî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 5). [andan,]
3. Gelüp cân kaşdına tirüñ bu cismüm yol yol olmuşdur / Ne kılam bilmezem **andan** ne yoldan kırtaram cânım (Vasfî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 6). [andan,]
4. Devlet zamân ile tütalum baña yüz tuta / **Andan** ne aşşı çün ben ölem intizârdan (Vasfî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 4). [andan,]
5. Hem-dem geçer benümle vü âvâredür saña / **Andandur** ortamuzda şovukluk şabâ ile (Vasfî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 4). [andandur, -dur]
6. Bu hâlet içre irüp bir habîb-i cân-perver / Ki hür hüsnine **andan** irerdi niçe kuşur (Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 7). [andan,]
7. Nehîb-i seyl-i belâ şaldı tîği küffâra / Kim **andan** irmeye İslâma diyü gerd-i fütür (Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 13). [andan,]
8. La'l-i şîrînüñ görüp şekker ezilmiş karşıña / Ben meger canâ ölem k'almayam **andan** dadımı (Vasfî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 2). [andan,]

andan: *O, işaret zamiri; âşığın yürek yangınıyla çektiği ahın dumanı.*

1. Fırkatünde ey şanem güyâ bu ebr-i dür-feşân / Dūd-ı âhumdur ki **andan** eşk-i çeşmümdür revân (Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 16). [andan,]

andelib: *Bülbül; 'âşık.*

1. Zâr u efgân ile ger ölsem yiridür Vaşfiyâ / Kim benem ol gülşeninden ayrı düşmiş **andelib** (Vasfî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 5). [andelib,]

andelib-i gülşen-i firdevs: *Cennetin gül bahçesinin bülbülü.*

1. Vaşfiya ben **andelib-i gülşen-i firdevs** iken / Hayf bu hâkî kafesde tab'-ı hoş-elhânuma (Vasfî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 7). [andelib-i gülşen-i firdevs iken, -iken]

andelib-i mest: *Kendinden geçmiş bülbül; aşk sarhoşu âşık.*

1. Mağabbet meylerin nüş itmek için **andelib-i mest** / Elinde güyiyâ almış durur la'îm ayağı gül (Vasfî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 2). [andelib-i mest,]
2. Mağabbet cür'asın nüş itmek için **andelib-i mest** / Şanasın gönecalar cām-ı şarâb-ı ergavânîdür (Vasfî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 2). [andelib-i mest,]

anı: *Onu.*

1. Ğamzeñle dimişsin ki alam cânını cânâ / Luţf it ki ben **anı** görürem cânuma minnet (Vasfî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 5). [anı,]
2. Mecnûn ki yaptı başına mürğ âşiyânını / Görenler **anı** dedi ki Leylî 'imâridur (Vasfî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 3). [anı,]
3. Kañkı meclisde nazar eyleseñ el **anı** çalar / Bilmezem n'eyledi bu ellere bî-çäre kopuz (Vasfî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 2). [anı,]
4. Luţf ile **anı** kinâra alurken her dem / Yâr elinden ne için böyle gelür zâra kopuz (Vasfî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 5). [anı,]
5. Ben bendesin 'aceb mi ger ol şâh oñarmaya / Kimse oñarmaz **anı** ki Allâh oñarmaya (Vasfî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 1). [anı,]
6. Şol deñlü âh idüpdurin ey meh rakıbe kim / 'Ömri gelüp geçe **anı** ol âh oñarmaya (Vasfî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 3). [anı,]
7. Vaşfiyi oñmaduğ görüp oñ dime nâşihâ / Vây ol kişiye kim **anı** Allâh oñarmaya (Vasfî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 5). [anı,]
8. Güyiyâ kim 'iddür bir hûb ferruh-fer nigâr / Kim **anı** almış kucağına hilâl itmiş kinâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 1). [anı,]
9. Devletün bir hübdur güyâ ki 'âşıklar gibi / Fetḥ ü nuşrat her taraftan **anı** itmişdür kinâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 20). [anı,]
10. Dirîğ âyine-i tab'-ı pāk-bâzuma kim / Tütup durur **anı** gerd-i belâ vü jeng-i fütür (Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 21). [anı,]

11. Dil-i a' dāsına peykāni ki dil uzatmış / Qatı kār itmış **anı** öldürür ol āhir-i kār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 15*). [*anı,]*
12. Bu demler nüş kıl cânüña cân katmak dilersen ger / **Anı** kim ehl-i hikmet dir bedende rûh-ı şânîdür (*Vasfî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 5*). [*anı,]*

anı: *Ona.*

1. Gerçi nazükdür ve lîkin her kişi eller **anı** / Müşk gibi olduğuyçün hâliya gâmmâz gül (*Vasfî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 6*). [*anı,]*

anı: *Onu; gözyaşı.*

1. Gözüm yaşı görmege seni mâni' olurdu / Acıdum **anı** kahr ile sürdüm nazarumdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 3*). [*anı,]*

añla-: *Anlamak, fark etmek, farkına varmak.*

1. Şükrüm oldur kim görüp hecründe hâlüm **añlamaz** / Şol kadar hayrân olur her kim göre hayrân beni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 4*). [*añlamaz, -maz]*
2. **Añlamaz** hergiz kitâb-ı hüsnüñ evşâfın rakîb / Müşkil olur eylemek her kişi nadân ile bahş (*Vasfî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 7*). [*añlamaz, -maz]*

anlar: *Onlar.*

1. Hem-kiriş oldı uyup gerçi ki tanbürlara / Heves itmez hele **anlar** gibi zünnâra kópuz (*Vasfî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 3*). [*anlar,]*

anuñ: *Onun.*

1. Goncadur bülbüli hâlin ne bilür 'ışkı **anuñ** / Ne kazâ idi 'aceb uğradı nâgâh baña (*Vasfî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 4*). [*anuñ,]*
2. Çäre ölmekdür hemân hecründe ben dil-hasteye / Dostum **anuñ** gibi dermâna derdüdür tabîb (*Vasfî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 4*). [*anuñ,]*
3. Gönlüñüñ meyli levend ise şehâ Vaşfiye gel / **Qanı anuñ** gibi bir oñmaduğ avâre levend (*Vasfî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 5*). [*anuñ,]*
4. 'Aks-i hâlün düşdi beñzer dîde-i giryânuma / Merdüm-i çeşmüm **anuñ**

- 'aksiyle şan fülful durur (*Vasfî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 3*). [*anuñ,]*
5. Qo rakîbi cân virürse yoluña itme kabûl / La'net **anuñ** cân-ı nâ-pâkine cânâ n' i'tibâr (*Vasfî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 3*). [*anuñ,]*
6. Luţf idüp Vaşfiyi redd itme ki ey şeh yaraşur / Bâğ-ı hüsnünde **anuñ** gibi gazelhân olıcağ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 6*). [*anuñ,]*
7. Cânuma vaşlı ile yâr hırîdâr olmuş / Cân virem ben de **anuñ** gibi hırîdâr olıcağ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 4*). [*anuñ,]*
8. Gonca-veş bülbülleri hâlini bilmez ol şanem / **Anuñ** içün vâi ile âh u figânım var benüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 2*). [*anuñ,]*
9. Cihânda şu gibi taşlarla döğünüp yürüyem / Çü ben **anuñ** gibi serv-i revândan ayrıldum (*Vasfî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 3*). [*anuñ,]*
10. Mirümden **anuñ** her tarafın la'1 ü zer itdüm / Sen pâke nazar kılduğuyçün dîde-i pâküm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 4*). [*anuñ,]*
11. Her tür k'irür sîneme ol sîm-berümden / Mihriyle **anuñ** cüşa gelür kan cigerümden (*Vasfî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 1*). [*anuñ,]*
12. Ey Vaşfinüñ kemâline inkâr iden **anuñ** / Şi'ri kemâle ire midi kâmil olmasa (*Vasfî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 5*). [*anuñ,]*
13. Kim nisbet ide mihr-i cemâlini aya kim / Yirden göke tefâvüti var **anuñ** ay ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 2*). [*anuñ,]*
14. Şular **anuñ** gibi güller ki dâyim / El ura ana iller tâze tâze (*Vasfî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 3*). [*anuñ,]*
15. Ey dil **anuñ** üftâdesi tenhâ seni şanma / Āşüftesidür şâh u gedâ mir ü sipâhî (*Vasfî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 3*). [*anuñ,]*
16. 'İd ya hûd bir güzel gül yüzlü sîmîn-ber durur / Kim hilâl olmuş **anuñ** güşına sîmîn güşvâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 2*). [*anuñ,]*
17. Mihr-i bürc-i 'izz 'Alî Paşa ki olmuşdur **anuñ** / Tâğ-i eyvânî hilâl-i âsumân-ı iktidâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 7*). [*anuñ,]*
18. Ne senüñ gibi cihân içinde bir memdüh olur / Ne **anuñ** gibi görür meddâh çeşm-i rüzgâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 23*). [*anuñ,]*
19. Kara yazusu midur yâ Rab **anuñ** başında / Yâ gam-ı derdini mi eyledi defter hâtem (*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 10*). [*anuñ,]*
20. Midhatünde yine bir kâsr-ı müşeyyed düzdü / Dizdi her beytine **anuñ** zer ü ziver hâtem (*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 24*). [*anuñ,]*

21. Gülşene bād-ı şabādan ki ğubār irmiş idi / Yudi gönünden **anuñ** ‘özü ile bārān-ı bāhār (Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 7). [anuñ,]
22. Rumh-ı pîçanı ile berķ-ı sinanı gūyā / Ejdehādur ki dehānında **anuñ** berķ ura nār (Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 14). [anuñ,]
23. Luṭf kıl Vaşfîyi redd itme ki ey şeh yaraşur / Gülşen-i cennet-i kūyūnda **anuñ** gibi hezār (Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 21). [anuñ, -ün, -da]
24. Ne virür şî‘r ki ben fahr idem **anuñla** benüm / Fahrūm oldur k’idinem şer‘ libāsı şî‘ār (Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 26). [anuñla, -la]
25. Ya gülşen bir zümürürd kal‘ adur kim gōncalar anda / ‘Aķıķın kullelerdür bülbül **anuñ** pāsbanıdır (Vasfî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 3). [anuñ,]
26. Beni hāk olduğumçün pāymāl itdūñ şaķın ey meh / Ben **anuñ** hākiyem k’ol mihr-i devlet āsumānıdır (Vasfî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 8). [anuñ,]

anuñ: İşaret zamiri; sevgilinin saçları.

1. N’ola ger zūlfūñ yiri olursa cānā ruḥlaruñ / Nūr olur **anuñ** yiri kim ser vire dīn üstine (Vasfî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 4). [anuñ,]

anuñ: O, işaret zamiri; Sadrāzām Koca Mustafa Paşa.

1. Muştafā-nām vezīr-i şeh-i ‘ādil kim **anuñ** / Kādri barmağınadır çarḥ-ı müdevver hātem (Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 14). [anuñ,]
2. **Anuñ** ki zātına Hāk zamm-ı feth kıla ezel / Ne yire eyler ise ‘azm ‘adū olur meksūr (Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 14). [anuñ,]

anuñçün: Onun için, o yüzden.

1. Yār aġyār ile yār olmuş **anuñçün** Vaşfî / Eşki çeşmüñ gibi bī-şabr u karar olmuşsun (Vasfî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 5). [anuñçün,]
2. Dirīġā olmadı bir kez muvāfık baht u iķbālüm / Fiġān u derd-i ḥasretle **anuñçün** her zamān aġlar (Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 2). [anuñçün,]

‘ār eyle-: Utanmak.

1. Eline almaġa dīnār-ı mihrî ‘**ār eyler** / Ki mu‘teber degül iñende sikkesüz dīnār (Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 23). [‘ār eyler, -r]

‘ār olma-: utanmamak.

1. Kādri bilmeyüben serv boyından dem urur / Ne disün aña kişi kendüde ‘**ār olmayıcaķ** (Vasfî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 3). [‘ār olmayıcaķ,]

ara-: Aramak, bir şeyi bulmaya çalışmak, araştırmak.

1. Şanki bir cerrāhdur ġanzeñ ki gelmiş sīneme / Her yaña yarup **arar** derd okları peykānını (Vasfî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 3). [arar, -r]
2. Şöyle ġarķ itmiş durur cismüm bu ġam tūfānı kim / Tūtiyā için **ararlarsa** bulunmaz gerdümi (Vasfî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 3). [ararlarsa, -r, -lar, -sa]
3. Derd-i hecrinden bahāruñ şöyle za‘f irmiş k’anuñ / Reg-be-reg cismin **ararsañ** yok durur bir reg nihān (Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 2). [ararsañ, -r, -ise, -ñ]

ara: Ara, iki şeyin ortası.

1. Kefūñle baḥr **arasında** tefāvüt ol dürdür / Kefūñde kılmadı vü kıldı baḥr içinde karar (Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 11). [arasında, -sında]

arada: İki kimse yada şeyin arası.

1. Çün fesād itdi girelden berü araya raķīb / Çok fesād olsa n’ola **arada** şeytān olıcaķ (Vasfî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 5). [arada,]
2. Mümkün olaydı yār yüzün görmek ey gönül / Bu kanlu yaşum **arada** ger hāyil olmasa (Vasfî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 3). [arada,]

ārām-ı cān: Gönle ferahlık veren; sevgili.

1. Dirīġ u derd ki **ārām-ı cāndan** ayrıldum / Fiġān ki bülbül idüm gülsitāndan ayrıldum (Vasfî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 1). [ārām-ı cāndan, -dan]

arasında: Ortasında.

1. Hâlele irişmez ebed mülküne ki tığündür /
Hâlelle mülküñ **arasında** âhenin dîvâr
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 31*).
[*arasında,]*

arasında: Arasında, içinde.

1. Gördüm çü kara zülfünü ol ağ **arasında** /
Şayd oldı gönül murğı kalup ağ arasında
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 1*).
[*arasında,]*
2. Gördüm çü kara zülfünü ol ağ arasında /
Şayd oldı gönül murğı kalup ağ **arasında**
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 1*).
[*arasında,]*
3. Görüp yüzünü zülfüne bağlanalı gönlüm /
Bülbül gibi feryâd iderem bâğ **arasında**
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 2*).
[*arasında,]*
4. Dil murğı seni görmese pervâz ide cânâ /
Bir lahzâ karar itmeye uçmağ **arasında**
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 3*).
[*arasında,]*
5. Kaşd eyledi ırmağa kapuñdan beni ağıyar /
Seyl itdi gözüm yaşın ol ırmağ **arasında**
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 4*).
[*arasında,]*
6. Şol deñlü dil-i Vaşfiye dağ urdı gamuñ
kim / Dîvâne gibi şimdi yürür tağ
arasında (*Vasfî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 5*).
[*arasında,]*
7. Bu kanlu yaşımı kirpüklerüm **arasında** /
Gören şanür ki neyistân içine düşmiş nâr
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 14*).
[*arasında,]*

araya gir-: İki kişiyi uzaklaştırmaya çalışmak;
ayırarak.

1. Çün fesâd itdi **girelden** berü **araya** rakîb /
Çok fesâd olsa n'ola arada şeytân olıcağ
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 5*). [*araya
girelden, -el, -den]*

arduñca: Arkandan.

1. Sen revân olalı **arduñca** yaşum oldı revân
/ Kankı gülşende seni isteye ey serv-i
büleñ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 4*).
[*arduñca,]*

'arîf: Zihni olgunluğa ve sezgi gücüne sahip bilge
kişi, ma 'rifet ehli.

1. Lâlenün la'lin kadeh 'arz itdügi **'arîflere** /
Hoş işaretdür ki ya'nî devr-i cām-ı mül
durur (*Vasfî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 4*).
[*'arîflere, -ler, -e]*
2. Zemherürün âteşi çün kim bürüdedür bu
dem / **'Arîf** oldur k'âteş-i meyden ola âteş-
nişân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 9*).
[*'arîf,]*

'arîf ü rind-i cihân ol-: Arîf ve cihânın rindi
olmak.

1. Pâdişâh-ı ins ü cân olmak dilerseñ **'arîf** ol
/ **'Arîf ü rind-i cihân olmak** dilerseñ **'arîf**
ol (*Vasfî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 1*). [*'arîf
ü rind-i cihân olmak,]*

arît-: Yıkamak, temizlemek; bir engeli ortadan
kaldırmak.

1. Sen gülün rāh-ı hevāsında rakîb' öldüreyin
/ Ki şevāb olur imiş yoldan **arîtmağ** dikenini
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 3*).
[*arîtmağ, -mağ]*

'arîz ol-: bir şeyi arz ve takdim etmek

1. Kaşd-ı seyr-i bām-ı kaşruñ itse her gün
âfitāb / Pāye-yi evvelde **'arîz ola**
vehminden düvār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3,
Beyit 14*). [*'arîz ola,]*

armağān: Armağan, hediye.

1. Gülşen-i tab'um kerāmātından olmışdur bu
kim / Saña gönderdüm şitā faşında güller
armağān (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit
35*). [*armağān,]*
2. Cihānda devletüñ 'idiyle hürrem ol ki ol
devlet / Cihānuñ hālķına Hāğ hazretinüñ
armağānıdır (*Vasfî Dîvânı, Kaside 9,
Beyit 13*). [*armağānıdır, -ı, -dur]*

art-: Fazlalaşmak, çoğalmak.

1. Midhātünde n'ola ger az olsa bu rengin
ğazel / Kıymeti **artar** ne deñlü kim olursa
az gül (*Vasfî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 11*).
[*artar, -ar]*

2. Deler elmās-ı müjem dūr yaşumı tuhfē için / Ki delins' **artar** imiş kıymeti dürr-i 'Adenī (*Vasfī Dīvānı, Gazel 93, Beyit 4*). [*artar, -ar*]
3. Vaşfı uzatmağıl gam u miñnet kaızıyyesin / Kim her suñan ki ola mümil **arturur** melāl (*Vasfī Dīvānı, Kaside 2, Beyit 37*). [*arturur, -ur, -ur*]

artuk: Artık, bundan sonra.

1. Yāri **artuk** saklıram ağıyārdan hecrinde kim / Mü' minüñ şeytān ölüm vaktind' alur imānını (*Vasfī Dīvānı, Gazel 88, Beyit 2*). [*artuk,*]

arz eyle-: Göstermek.

1. 'Arz eyledi cemālini ol meh niķābdan / Güyā ki āfitāb idi çıkdı hiçābdan (*Vasfī Dīvānı, Gazel 65, Beyit 1*). [*arz eyledi, -di*]
2. Faşl-ı bahār irişdi di gel azm-i gülşen it / Vaqt irdi şimdiden girü 'arz eylegil cemāl (*Vasfī Dīvānı, Gazel 39, Beyit 2*). [*arz eylegil, -gil*]
3. Gösterme raķib-i seg-i bī-dīne cemālūñ / Olmaz çü müselmān aña 'arz eyleme imān (*Vasfī Dīvānı, Gazel 64, Beyit 5*). [*arz eyleme, -me*]
4. Sinesi üzre yazup Sūre-i İhlāşı tamām / Saña ihlāşını 'arz eylemek ister hātem (*Vasfī Dīvānı, Kaside 4, Beyit 11*). [*arz eylemek, -mek*]
5. Hūbluķ peykerine 'arz idicek hūsn Cemil / Saña 'arz eylemiş ol hūsn zihī hūsn-i cemil (*Vasfī Dīvānı, Gazel 40, Beyit 1*). [*arz eylemiş, -miş*]

arz it-: Göstermek, sunmak.

1. 'Arz itmezem melālūmi hecrūñde sen şehe / Havf eylerem ki nāgeh ire göñlüñe melāl (*Vasfī Dīvānı, Gazel 36, Beyit 5*). [*arz itmezem, -mez, -em*]
2. Bir āfitāb-rū gibidür meh ki tākdan / Ebrūsı görünür daħi 'arz itmedin cemāl (*Vasfī Dīvānı, Kaside 2, Beyit 2*). [*arz itmedin, -medin*]
3. Lālenūñ la'lin kadeħ 'arz itdügi 'arıflere / Hoş işaretdür ki ya'nī devr-i cām-ı mül durur (*Vasfī Dīvānı, Gazel 14, Beyit 4*). [*arz itdügi, -dük, -i*]
4. Pādişāhā saña kanlu yaşlarum aħvālını / 'Arz idüp ağlardı ger olsa suñan-perdāz

gül (*Vasfī Dīvānı, Gazel 37, Beyit 10*). [*arz idüp, -üp*]

5. Ağzı vardur dili yok tā ki hużūruñda senūñ / 'Arz ide sūz u güdāzını ser-ā-ser hātem (*Vasfī Dīvānı, Kaside 4, Beyit 2*). [*arz ide, -e*]
6. Bu felek her māh kim saña hilālın 'arz ider / Dimek ister ki senūñ bir bendeñem ben tavķ-dār (*Vasfī Dīvānı, Kaside 3, Beyit 17*). [*arz ider, -er*]
7. Tapuña 'arz ideyin hāl-i pūr-fütürumdan / Eger ki hāzret-i düstürdan ola destūr (*Vasfī Dīvānı, Kaside 5, Beyit 22*). [*arz ideyin, -eyin*]
8. Hūbluķ peykerine 'arz idicek hūsn Cemil / Saña 'arz eylemiş ol hūsn zihī hūsn-i cemil (*Vasfī Dīvānı, Gazel 40, Beyit 1*). [*arz idicek, -icek*]

arz olman: Sunulan.

1. Velī tapuñda bu 'arz olman kaşide degül / Tavile-i dūr-i şehvārdur kaķār kaķār (*Vasfī Dīvānı, Kaside 6, Beyit 32*). [*arz olman,*]

arzū-yı cām-ı la'l: Lal gibi kırmızı şarabın arzusu.

1. 'Arzū-yı cām-ı la'lūñle bu hūñin dil gibi / İçi kan tōldi şurāhīñūñ şarāb-ı nābdan (*Vasfī Dīvānı, Gazel 54, Beyit 7*). [*arzū-yı cām-ı la'lūñle, -üñ, -le*]

aş-: Asmak, bir yere tutturmak.

1. Gördüm der-i gūşuñ senūñ ey gonca-i hāñdān / Şandum gül-i terden aşıllur kaķtra-i bārān (*Vasfī Dīvānı, Gazel 63, Beyit 1*). [*aşıllur, -ıl, -ur*]

āşaf: Vezir, sadrazam; Hz. Süleyman'ın veziri olduğu rivayet edilen Asaf bin Berhiya.

1. Şāh olup şāh-ı Süleymān- 'azamet haşra degin / Saña āşafılığ ile ola muķarrer hātem (*Vasfī Dīvānı, Kaside 4, Beyit 29*). [*āşafılığ, -ılığ*]

āşafā: Ey vezir; Hz. Süleyman'ın veziri olduğu rivayet edilen Asaf bin Berhiya.

1. Āşafā her dem el üstinde tutarsın ne 'aceb / Eylese mühr-i Süleymānı müsāhħar

hâtem (*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 17*).
[*âşafâ,*]

âsaf-ı 'âhd: Zamanın veziri; Hz. Süleyman'ın veziri olduğu rivayet edilen Asaf bin Berhiya.

1. Ey Süleymân-rütbet ü Cem-şudret Efrîdün-şaşem / **Âşaf-ı 'âhd** ü vezîr-i kâmrân u kâmkâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 10*). [*âşaf-ı 'âhd,*]

âsaf-ı cem: Cem'in veziri; güç ve kudret sahibi

1. Ol 'Alî-cüd u 'Ömer-heybet ü 'Osman-rütbet / **Âşaf-ı Cem** 'azamet sâhib-i gerdün-vaqâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 10*). [*âşaf-ı cem,*]

âsaf-ı safder: (Düşman) saflarını yaran vezir.

1. Biñ şaf olursa eger dîv-i 'adûdan ne zarar / Aldı barmağına çün **âşaf-ı şafder** hâtem (*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 13*). [*âşaf-ı şafder,*]

âsâr-ı lutf: İyilik eserleri.

1. Hâlka bî-minnet n'ola lutf u keremler eyleseñ / 'Âleme **âsâr-ı lutfuñ** mihr olur çün râygân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 30*). [*âsâr-ı lutfuñ, -uñ*]

aşhâb u âl: Sahabeler ve H.z Muhammed'in soyu.

1. Gönüm harîmi Ka 'besi bir nürdur yine / Beñzer ki Muştafâ gelür **aşhâb u âl** ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 3*). [*aşhâb u âl,*]

âsitân: Eşik; sevgilinin kapı eşiği.

1. **Âsitânuñdan** ırağ olalı zâr oldı gönül / Kişiyi müşkil olurmuş şanemâ terk-i vaţan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 6*). [*âsitânuñdan, -uñ, -dan*]

âsitân-ı felek-rif'at: gök kadar yüce saray; II. Bayezid'in makamı.

1. Çü **âsitân-ı felek-rif'at** idindi penâh / Koma ki hâk-i mezelletde ola hasta vü zâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 39*). [*âsitân-ı felek-rif'at*], [*-uñ*]

aşşı: Fayda, yarar.

1. Vaz gelmez çünki ol gül hem-dem-i hâr olmadan / **Aşşı** ne ey dil aña bülbül gibi zâr olmadan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 67, Beyit 1*). [*aşşı,*]

âsumân: Gökyüzü.

1. Yâ hõd na'l-i edhem-i düstür-ı ekremdür k'anı / **Âsumân** baş üzre tutmağ ile eyler iftihâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 5*). [*âsumân,*]
2. Beni hâk olduğumçün pâyımâl itdün şağın ey meh / Ben anuñ hâkiyem k'ol mihr-i devlet **âsumânıdur** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 8*). [*âsumânıdur, -ı, -dur*]

âsumân-ı devlet: Mutluluk ve talihin göğü.

1. Ben ol degül miyem ey **âsumân-ı devlet** kim / Cihânda gün gibi medhûñle olmuşam meşhûr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 23*). [*âsumân-ı devlet,*]

aşağa geç-: Düşmek, yok olmak; yıldız kaymak; değerini yitirmek

1. Vaşfîyi çünki senden ayırdı felek şehâ / Görem ki **aşağa geçe** odlara yakıla (*Vasfî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 6*). [*aşağa geçe,*]

'âşık: Aşık, bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

1. Biñ '**âşık** öldürür gözi bir merhabâ ile / Öldürdi reşk ile beni derd ile merhabâ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 6*). [*'âşık,*]
2. Hâf-ı miskîñüñe yüz virme ziyândur dîne / Tayanup hüsnüñe çok '**âşıkı** miskin eyler (*Vasfî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 4*). [*'âşıkı, -ı*]
3. Cefâyı az kıl gerçi vefâdur '**âşık** ammâ / Cefâ hem hoş degül dirler kaçan kim ola oransuz (*Vasfî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 5*). [*'âşık, -a*]
4. Ele bir '**âşıkun** gönlin alur her lahza ol dilber / Benüm yârüm sipâhidür elinden

bir toğan gitmez (*Vasfî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 5*). [*‘âşıkun, -un*]

5. Aña ‘**âşık** mı direm pîşesi zâr olmayıcak / Dâr-ı ‘âlem gözine ‘ışk ile tar olmayıcak (*Vasfî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 1*). [*‘âşık,]*
6. Demidür ‘**âşık**a râhm eyle didüm hışm itmiş / Sözümi aña benüm sonra peşimân olıcak (*Vasfî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 4*). [*‘âşık, -a*]
7. Her yârı ‘**âşıkıyla** görüp bir kenârda / Turmaz aķar gözüm yaşı her bir kenârdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 2*). [*‘âşıkıyla, -ı, -yla*]
8. Bu gün ol kanlı dilber yine gülgün câmeler geymiş / ‘Aceb kaç ‘**âşık** öldürdi kaçınıuñ girdi kanına (*Vasfî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 2*). [*‘âşık,]*
9. Bilmek isterseñ ki tiğ-i ‘ışk n’eyler ‘**âşık**a / Gör benüm bu sine-i pür-çäk-i ğam-perverdümü (*Vasfî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 2*). [*‘âşık, -a*]
10. Serkeşlik idüp ‘**âşık**a cevr eylemez ol şâh / Çok çok yaşasun devlet-i hüsniyle İlahî (*Vasfî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 4*). [*‘âşık, -a*]
11. Devletün bir hubdur güyâ ki ‘**âşıklar** gibi / Feth ü nuşrat her taraftan anı itmişdür kinâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 20*). [*‘âşıklar, -lar*]
12. Hâkler üstinde bu rîzân olan berg-i hazân / Her biri bir zerd-rû ‘**âşık** ruhindandur nişân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 1*). [*‘âşık,]*

‘âşık it-: *Aşık etmek.*

1. Hudâdan isterem ey cevr-pîşe dildârum / Ki ‘**âşık** ide senün gibi bir cuvâna seni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 3*). [*‘âşık ide, -e*]

‘âşık ol-: *Sevgiliye gönülden bağlanmak, aşk derdine düşmek.*

1. Pâdişâh-ı ins ü cân olmak dilerseñ ‘**âşık ol** / ‘Arif ü rind-i cihân olmak dilerseñ ‘**âşık ol** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 1*). [*‘âşık ol,]*
2. Zâhiren ey dil niçe ebr-i hicâb altındasın / Gün-be-gün sen de ayân olmak dilerseñ ‘**âşık ol** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 3*). [*‘âşık ol,]*
3. Zerre-veş gün yüzlüler şevkına her dem rakş idüp / Gâh zâhir geh nihân olmak dilerseñ ‘**âşık ol** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 4*). [*‘âşık ol,]*
4. Zulmet-i hecr içre ‘ışk Âb-ı Hayâtın Hızr-veş / Nüş idüben câvidân olmak dilerseñ

‘**âşık ol** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 6*). [*‘âşık ol,]*

5. Vaşfiyâ ğam yime dehrün gerdişi kaddün büküp / Pir iderse nev-cuvân olmak dilerseñ ‘**âşık ol** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 7*). [*‘âşık ol,]*
6. Pâdişâh-ı ins ü cân olmak dilerseñ ‘**âşık ol** / ‘Arif ü rind-i cihân olmak dilerseñ ‘**âşık ol** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 1*). [*‘âşık ol,]*
7. Bî-cihât u bi-mişâl ü lâ-mekân u lâ-yezâl / Hâkim-i kevn ü mekân olmak dilerseñ ‘**âşık ol** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 2*). [*‘âşık ol,]*
8. Kuy-ı cânân içre feryâd eyleyüp her şubh u şâm / Bülbül-i bağ-i cinân olmak dilerseñ ‘**âşık ol** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 5*). [*‘âşık ol,]*

‘âşıkân: *Aşıklar.*

1. Bu üslûb üzre el-hâşıl baña hep ‘**âşıkân** ağlar / Vefâ me’ mül iderken gör felekden ne zühür itdi (*Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 16*). [*‘âşıkân,]*

‘âşikâr ol-: *Ortaya çıkmak.*

1. Ger namâz-ı ‘id için mihrâb-ı zerkâr olmasa / Kible resminde nedendür **oldı** bu taķ **‘âşikâr** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 3*). [*‘âşikâr oldı, -dı*]
2. Niçe taşdî‘ ide demdür ki du‘âlar eyleye / Gün gibi ahvâli **olmuşdur** saña hōd **‘âşikâr** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 27*). [*‘âşikâr olmuşdur, -miş, -dur*]
3. Tiğ-i cefâñi çekme vü çäk itme sînemi / K’ey dost hâlķa râz-ı derün **‘âşikâr olur** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 4*). [*‘âşikâr olur, -ur*]

‘âşık-ı dil-haste: *Hasta gönüllü âşık; dertli, üzüntülü âşık.*

1. Yâ hūn-ı dilde ‘**âşık-ı dil-hastedür** k’anuñ / Kaddini bār-ı derd ile ğam eylemiş hilâl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 9*). [*‘âşık-ı dil-hastedür, -dür*]

‘âşık-ı ğam-hâr: *Kederli âşık.*

1. Hem nefes olmağa bir ‘**âşık-ı ğam-hâra** kōpuz / Gezer elden ele biñ dert ile âvâre kōpuz (*Vasfî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 1*). [*‘âşık-ı ğam-hâra, -a*]

‘aşık-ı miskîn: *Aciz, zavallı âşık.*

1. Lebüne kaçd ider Vaşfi görelden çeşm-i hünrüzün / Nic’ itsün ‘**‘aşık-ı miskîn** kıyar göz göre cânına (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 72, Beyit 5*). [*‘aşık-ı miskîn,*]

‘aşık-ı şürîde bülbül: *Tutkun, divâne âşık bülbül.*

1. Gel temâşâ vahtidür gülzârı seyr it k’andadır / ‘**‘aşık-ı şürîde bülbül** dilber-i tannâz gül (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 37, Beyit 4*). [*‘aşık-ı şürîde bülbül,*]

‘aşık-ı zâr: *Bülbül; ağlayıp inleyen âşık.*

1. Gülleri egdi şabâ bülbüle meyl eylemege / Ola kim irişe maşşüdına ol ‘**‘aşık-ı zâr** (*Vaşfi Dîvânı, Kaside 8, Beyit 8*). [*‘aşık-ı zâr,*]

‘aşıklık zamânı: *Sevmek, sevilme zamanı.*

1. Eger ben rind-i şâhid-bâz isem ‘ayb itmesünler kim / Yigitlik çağı ‘işret devri ‘**‘aşıklık zamânıdır** (*Vaşfi Dîvânı, Kaside 9, Beyit 6*). [*‘aşıklık zamânıdır,* -i, -dur]

‘aşinâ: *Bildik, tanıdık, dost.*

1. ‘**‘aşinâ** gibi beni yâd eylemez olduñ dirîg / Haşkuma beñzer ‘adular sözlerin güş eyledüñ (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 34, Beyit 3*). [*‘aşinâ,*]

‘aşinalıg it-: *Yakınlık göstermek.*

1. Bir kerre ‘**‘aşinalıg idüp** baña ey şanem / Benden bu hasta gönlümi bîgâne eyledüñ (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 32, Beyit 4*). [*‘aşinalıg idüp,* -üp]

‘aşivân: *Yuva, kuş yuvası.*

1. Mecnün ki yapıd başına mürğ ‘**‘aşivânını** / Görenler anı dedi ki Leylî ‘imâridur (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 13, Beyit 3*). [*‘aşivânını,* -i, -nı]
2. Dile sînemde kaçd itdükce zülfi nâleler eyler / Hemân ol murğa beñzer kim gelür

mâr ‘**‘aşivânına** (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 72, Beyit 3*). [*‘aşivânına,* -i, -n, -a]

‘aşufte: *Çılgın gibi seven, aşktan perişan olan, sevdalı kimse, meftun.*

1. Mest-i ‘ışkam tuymışam esrâr-ı hüsünüden haber / Olmışam ‘**‘aşufte** vü şeydâ vü hayrânun senün (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 31, Beyit 3*). [*‘aşufte,*]
2. Ey dil anuñ üftâdesi tenhâ seni şanma / ‘**‘aşuftesidür** şâh u gedâ mir ü sipâhî (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 102, Beyit 3*). [*‘aşuftesidür,* -si, -dür]
3. Kıldı ‘**‘aşuftesi** bu zülf-i semen-sây beni / İtdi derd ü gâam ile bî-ser ü bî-pây beni (*Vaşfi Dîvânı, Murabba 2, Beyit 1*). [*‘aşuftesi,* -si]

‘aşufte kıl-: *Perişan etmek.*

1. Gönlümüz ‘**‘aşufte kıldılar** perî-ruhsârlar / Yaşumuz cüy itdiler serv-i sehî-reftârlar (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 16, Beyit 1*). [*‘aşufte kıldılar,* -dı, -lar]

‘aşufte-meşreb: *Çılgınca seven; perişan hâl.*

1. Yürek şad pâre dil ‘**‘aşufte-meşreb** nâ-gehân ağlar / Ne deñlü ağlayup yansam yakılsam saña ahvâlüm (*Vaşfi Dîvânı, Kaside 10, Beyit 18*). [*‘aşufte-meşreb,*]

at-: *Atmak, fırlatmak.*

1. Her tûr-i belâ kim **atılır** kavş-i kaçâdan / Eyler bizi hecr aña siper hey n’idelüm hey (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 99, Beyit 2*). [*atılır,* -il, -ur]

at: *At.*

1. Kađrûñ **atıdur** meger bu çarh k’encümle hilâl / Oldı guyâ ana cevherdâr zîn-i zer-nigâr (*Vaşfi Dîvânı, Kaside 3, Beyit 18*). [*atıdur,* -i, -dur]
2. Baña ne hîn-i ferâgât ne vaht-i ‘uzletdür / Murâdum **atına** ben olmadın henüz süvâr (*Vaşfi Dîvânı, Kaside 6, Beyit 25*). [*atına,* -ina]

‘atā: Cömertlik, ihsan, bağış.

1. ‘Älemde her kimesneye bir nesnedür naşīb / Dilber cemālî Vasfî olupdur saña ‘atā (Vasfî Dîvânî, Gazel 4, Beyit 7). [‘atā,]

ātes: aşk, ayrılık ve azabın yakıcı etkisi bağlamında

1. Āhumuñ ātesidür başuma zerrîn külehüm / Şeh-i iklim-i ğamuñ böyle olurmuş külehi (Vasfî Dîvânî, Gazel 98, Beyit 2). [ātesidür, -i, -dür]

ātes: Ates; Gönül ateşi, yoğun aşk.

1. Kül olur kim niçe demler anda ātes gizlenür / Gönlüm ol ātes durur cismümdür anda kül benüm (Vasfî Dîvânî, Gazel 42, Beyit 3). [ātes,]
2. Kül olur kim niçe demler anda ātes gizlenür / Gönlüm ol ātes durur cismümdür anda kül benüm (Vasfî Dîvânî, Gazel 42, Beyit 3). [ātes,]
3. Zâhid sözini işidicek mey içerem kim / Serd olsa havâ lâbüd olur hânede ātes (Vasfî Dîvânî, Gazel 25, Beyit 2). [ātes,]
4. Derd ātesini hün-ı dilüm şu ‘lelendürür / Şol kıtra gibi k’āteşe tamlar kebâbdan (Vasfî Dîvânî, Gazel 65, Beyit 3). [ātesini, -i, -ni]
5. Zemherîrün ātesi çün kim bürüdedür bu dem / ‘Ārif oldur k’ātes-i meyden ola ātes-nişân (Vasfî Dîvânî, Kaside 7, Beyit 9). [ātesi, -i]

ātes: Yamıcı cisimlerin tutuşmasıyla beliren ısı ve ışık.

1. Gönüldeñ gitse ğam ol ğam belâsı bir zamân gitmez / Belî bir yerde ātes yansa çok demler nişân gitmez (Vasfî Dîvânî, Gazel 23, Beyit 1). [ātes,]
2. N’ola ditirse haddüñ üzre zülfüñ / Şehâ ātesde olur muhtarib mü (Vasfî Dîvânî, Gazel 68, Beyit 5). [ātesde, -de]
- 3.
4. Bir muğarnes günbed-i nüh-tüy çarh-ı şeş-cihet / Maṭbâh-ı gerdün-remâduñ ātesindendür buḥâr (Vasfî Dîvânî, Kaside 3, Beyit 13). [ātesindendür, -in, -den, -dür]
5. Cevher-i elmâs-ı peykânuñ ko ḥursun dilde kim / Ey şanem elmâsa ātes eylemez dirler ziyân (Vasfî Dîvânî, Kaside 7, Beyit 18). [ātes,]

6. ‘İşkuñ tarîkı içre şehâ dil olup durur / **Ātes gibi** ki yola düşüp **ola** pâyemâl (Vasfî Dîvânî, Gazel 36, Beyit 6). [ātes gibi olup durur, -up, -dur, -ur]
7. Derd ātesini hün-ı dilüm şu ‘lelendürür / Şol kıtra gibi k’āteşe tamlar kebâbdan (Vasfî Dîvânî, Gazel 65, Beyit 3). [ātesini, -i, -ni]

ātes gitmeyince duhân gitmez [A]: Ates olmayan yerden duman çıkmaz. Bir şeyin gerçek olup olmadığı konusunda bir belirti olması.

1. Dili çok oda yakduñ lutf idüp incinme āhumdan / Bilürsin **gitmeyince** hâneden **ātes duhân gitmez** (Vasfî Dîvânî, Gazel 23, Beyit 2). [ātes gitmeyince duhân gitmez,]

ātes-bâr: Ates yağduran.

1. Kefûñ ki bâhr durur mevcidür anuñ tigüñ / Ki bād-ı hışmuñ ile oldı tiz **ātes-bâr** (Vasfî Dîvânî, Kaside 6, Beyit 8). [ātes-bâr,]

ātes-i âh: Āh ateşi, aşğın aşk acısıyla yüreğinden çıkan ahların ateşi

1. Olalıdan berü dil mülk-i ğamuñ pâdişehi / ‘Alemler **ātes-i âh** oldı vü eşküm sipehi (Vasfî Dîvânî, Gazel 98, Beyit 1). [ātes-i âh,]
2. Sen yakarsın beni bu ḥüsn ile şâhum bilürem / Lîk eflâke çıkar **ātes-i âhum** bilürem (Vasfî Dîvânî, Murabba 1, Beyit 5). [ātes-i âhum, -um]

ātes-i âh-ı seher: Sabah vakti çıkan ahın ateşi.

1. Ğoncasın bülbül-i âşüfteñem ey yâr şakın / Saña kar eylemesün **ātes-i âh-ı seherüm** (Vasfî Dîvânî, Gazel 45, Beyit 5). [ātes-i âh-ı seherüm, -üm]

ātes-i bülbül-i dil-haste: Hasta gönüllü bülbülün ateşi.

1. Püte-i gülde olan ḥurde-i zer şanma ki gül / **Ātes-i bülbül-i dil-ḥastedür** ol ḥurde şirâr (Vasfî Dîvânî, Kaside 8, Beyit 5). [ātes-i bülbül-i dil-ḥastedür, -dür]

āteş-i ğazāb: *Öfke ateşi.*

1. Rüyînten **āteş-i ğazābuñ** görse nerm olur / Tiğünle kan olur dil-i sengin-i pür-ı zāl (Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 22). [*āteş-i ğazābuñ, -uñ*]

āteş-i 'ısk: *Aşkın ateşi.*

1. Gūyiyā kim şem'dür sīnemde her tūrūñ senūñ / **Āteş-i 'ıškuñla** sīnem içre olan tābdan (Vasfî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 5). [*āteş-i 'ıškuñla, -uñ, -la*]

āteş-i lāle: *Lale ateşi; kırmızı renkli lale.*

1. Ruḥuñ ğamiyle senūñ ey gül-i semen-ruḥsār / Pür oldı **āteş-i lāleyle** sīne-i gülzār (Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 11). [*āteş-i lāleyle, -y, -le*]

āteş-i mey: *şarap ateşi, şarap içmenin etkisiyle vücudun ateşlenmesi, ısınması; aşk ateşi*

1. Zemherîrûn āteşi çün kim bürüdedür bu dem / 'Ārif oldur k'**āteş-i meyden** ola āteş-nişān (Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 9). [*āteş-nişān,]*

āteş-i mihr: *Güneşin ateşi; sevginin ateşi.*

1. Görelî sen şanem-i lāle-ruḥ [u] sīm-berüm / **Āteş-i mihrūñ** ile odlara yandı cigertüm (Vasfî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 1). [*āteş-i mihrūñ, -ūñ*]

āteş-i şevk: *Arzu ateşi.*

1. Her kimūñ kim ola göñlinde maḥabbet eşeri / **Āteş-i şevk** ile dünyāyı yaqar her ḥaberi (Vasfî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 1). [*āteş-i şevk,]*

āteş-i teb: *Sitma ateşi; yoğun hastalık hali.*

1. Görmedin 'ömrüm bahārın **āteş-i teb** āh kim / Berg-i cismüm dîtredür her demde bād-ı dey gibi (Vasfî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 3). [*āteş-i teb,]*
2. **Āteş-i tebden** ki cānum cūş idüpdür mey gibi / Tañ mı ger zār eyleyüp efgānlar

itsemy ney gibi (Vasfî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 1). [*āteş-i tebden, -den*]

āteş-i 'ussāk āhı: *Aşıkların ateşli ahi.*

1. Ger irişmez' **āteş-i 'ussāk āhından** şerer / Her gice endāmı eflākūñ neden gül gül durur (Vasfî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 2). [*āteş-i 'ussāk āhından, -dan*]

āteş-nişān: *Ateşi gösteren, belli eden*

2. Zemherîrûn āteşi çün kim bürüdedür bu dem / 'Ārif oldur k'**āteş-i meyden** ola **āteş-nişān** (Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 9). [*āteş-nişān,]*

atlas-ı zer-beft: *Altın işlemeli kumaş.*

1. Ger çıkardıysa bahāruñ ol mülevven cāmesin / **Aṭlas-ı zer-beft** ile zeyn oldı şimdi bostān (Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 5). [*aṭlas-ı zer-beft,]*

atuñuñ öñince: *Atının peşi sıra.*

1. Ko **atuñuñ öñince** yile ben kuluñ şehā / K'ekşer öñince bād-ı şabānuñ ğubār olur (Vasfî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 2). [*atuñuñ öñince,]*

āvāre: *Perişan, derbeder, zavallı.*

1. Göñlünūñ meyli levend ise şehā Vaşfiye gel / Kanı anuñ gibi bir oñmaduğ **āvāre** levend (Vasfî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 5). [*āvāre,]*
2. Hem-dem geçer benümle vü **āvāredür** saña / Andandur ortamuzda şovukluğ şabā ile (Vasfî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 4). [*āvāredür, -dür*]
3. Hem nefes olmağa bir 'āşık-ı ğam-ḥāra qopuz / Gezer elden ele biñ dert ile **āvāre** qopuz (Vasfî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 1). [*āvāre,]*

āvāre kıl-: *Zavallı bir hale getirmek.*

1. Seni her kim göre bu bī-dili yād eyledüğüñ / Dir budur o dil-i bī-çāreyi **āvāre kılan** (Vasfî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 4). [*āvāre kılan, -an*]

āvāze: Yüksek ses, çığlık; civıltı.

1. Hārlardur hem-demün nālem işitmezsin
benüm / Gülsin ammā diñlemezsın
bülbülün **āvāzesin** (*Vasfî Dîvânı, Gazel*
60, Beyit 4). [*āvāzesin, -si, -n*]

ay: Ay, kamer.

1. Kim nisbet ide mihr-i cemālini aya kim /
Yirden göke tefāvüti var anuñ **ay** ile (*Vasfî*
Dîvânı, Gazel 75, Beyit 2). [*ay,]*
2. Kim nisbet ide mihr-i cemālini **aya** kim /
Yirden göke tefāvüti var anuñ ay ile (*Vasfî*
Dîvânı, Gazel 75, Beyit 2). [*aya, -a*]

ay: Yakalaşık otuz günlük zaman dilimi, yılın on iki bölümünden her biri.

1. 'İd **ayı** gibi gel bizi şād eyle zinde kıl /
Gam rüzesinde ey şanem öldük melāl ile
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 4*). [*ayı, -ı*]
2. Bir zerre luṭfi **aylar** ile kanadur nevā / Bir
kaṭra cüdi yıllar ile bahradur nevāl (*Vasfî*
Dîvânı, Kaside 2, Beyit 15). [*aylar,]*

ayağ: Kadeh.

1. Maḥabbet meylerin nüş itmek için
'andelîb-i mest / Elinde güyiyā almış durur
la'îl **ayağı** gül (*Vasfî Dîvânı, Gazel 35,*
Beyit 2). [*ayağı, -ı*]

ayağ: Bacakların bilekten aşağıda bulunan ve yere basan bölümü.

1. Her kaçan zülfünü görürsem **ayağında**
yatur / Hoş varur meskenet eyler şanemā
'ömr-i dırāz (*Vasfî Dîvânı, Gazel 19, Beyit*
6). [*ayağında, -uñ, -da*]
2. Kapuña hıdmete giç geldi ise gül 'afv it /
K'îñende yürüyemez **ayağında** vardur hār
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 27*).
[*ayağında, -m, -da*]
3. Ne deñlü hıdmete varmağa kaşd kıldumsa
/ **Ayağum** eyledi tîğ-i belā-yı fakr efgār
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 23*).
[*ayağum, -um*]
4. Baş açuk yalıñ ayak gül ki bir abdālūndur /
Reh-i şevkuñda yelüp **ayağı** pür olmuş hār
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 19*). [*ayağı,*
-ı]

ayağ: Ayak; ağaç kökü.

1. Düşerse pāyuña incinme eşküm / Niçe serv
ayağına yüz sürer şu (*Vasfî Dîvânı, Gazel*
68, Beyit 4). [*ayağına, -ı, -n, -a*]

ayağa düş-: Yere düşmek, yerde sürünmek;
değersiz hāle gelmek.

1. Vaşfîyā yüz bulmayup **düşsün** perîşān
ayağa / Güyiyā baht-ı perîşānumdur ol
sünbül benüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 42,*
Beyit 6). [*ayağa düşsün, -sün*]

ayağına düş-: Saygı göstermek, önünde eğilmek.

1. Midḥatin şöyle laṭif eyledüğümçün yaraşur
/ **Düşse** her beytüm **ayağına** ser-ā-ser
hātem (*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 26*).
[*ayağına düşse, -se*]

ayağda: Ayağa kalkmış durumda.

1. Vaşfî **ayağda** da yat dise dünyāda ğam
degül / K'erbabı 'ışka 'ālem-i 'uqbāda baş
olur (*Vasfî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 6*).
[*ayağda,]*

ayağlara düş-: Bir işin gerçekleşmesi adına
değerini kaybedecek duruma gelmek

1. **Düşdüm ayağlara** beni gel hākden götür /
Kim çıkdı başa ben de çıkam ittifağ ile
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 5*).
[*ayağlara düşdüm, -dü, -m*]

ayağlarda kal-: Hor görülüp aşağılanmak, değer
verilmemek.

1. Dem-be-dem dehr-i denī devr ide her cāhil
içün / **Qala** fazl ehli **ayağlarda** zihī hayf
zihī (*Vasfî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 7*).
[*ayağlarda kala, -a*]
2. Luṭf eyle al elüm ki **ayağlarda** **qalmışam**
/ Devründe ğam beni niçe bir ide pāymāl
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 33*).
[*ayağlarda qalmışam, -miş, -am*]

'ayān ol-: Açık, aşikar, gözle görünür olmak.

1. Fikr iderken ben bu tarzı nāgehān hürşid-veş / **Oldı** bürc-i gaybdan bir maṭla'-ı ğarrā **'ayān** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 15*). [*'ayān oldı, -dı*]
2. Zāhiren ey dil niçe ebr-i hicāb altındasın / Gün-be-gün sen de **ayān olmaḡ** dilerseñ 'āşık ol (*Vasfî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 3*). [*ayān olmaḡ,]*

'ayār: Altının, gümüşün ve başka kıymetli mâdenlerin karışma derecesi.

1. Ğubār-ı devleti ol kîmyā durur k'andan / Dürüst mağribi-i mihr olur temām **'ayār** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 22*). [*'ayār,]*

'ayb eyle-: Kınamak, ayıplamak.

1. Vaşfî ki ḥaṭuñ vaşfını teşvîş ile yazdı / **'Ayb eyleme** cānā ger ola ḥaṭṭı müşevveş (*Vasfî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 5*). [*'ayb eyleme, -me*]
2. Ol şāh zeri yok diyü ben kûlina her dem / **'Ayb eylesün** ki utanur soñra yüzümden (*Vasfî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 4*). [*'ayb eylesün, -me, -sün*]

'ayb it-: Ayıplamak, kınamak.

1. Eger ben rind-i şāhid-bāz isem **'ayb itmesünler** kim / Yigitlik çağı 'işret devri 'āşıklık zamānidur (*Vasfî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 6*). [*'ayb itmesünler, -me, -sün, -ler*]

āyîne: Ayna.

1. Ḥaṭ degüldür görinen ruḥları **āyîne** durur / Düşmiş āyîneye aks-i ser-i zülf-i siyehi (*Vasfî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 4*). [*āyîne,]*

āyîne: Ayna; yansıma.

1. Ki seng-i saḥt-ı cefā-yı zemāneden vardır / Tabî at **āyinesinde** hezār dürlü küsür (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 20*). [*āyinesinde, -si, -n, -de*]

āyine-i ṭab'-ı pāk-bāzuma: Temiz yaratılışın aynası; temiz, pāk bir fıtrat sahip kimse.

1. Dirîġ **āyine-i ṭab'-ı pāk-bāzuma** kim / Tıtuḡ durur anı gerd-i belā vü jeng-i fütür (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 21*). [*āyine-i ṭab'-ı pāk-bāzuma, -m, -a*]

āyine-i ṭabî ati: Şairlik kudretinin aynası.

1. Vaşfî meye cilā-yı ṭabî at dimiş ḥakîm / **Āyine-i ṭabî ati** hoş tut cilā ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 6*). [*āyine-i ṭabî ati, -i*]

āyineye düs-: Aynaya aksi düşmek, yansımak.

1. Ḥaṭ degüldür görinen ruḥları āyîne durur / **Düşmiş āyineye** aks-i ser-i zülf-i siyehi (*Vasfî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 4*). [*āyineye düşmiş, -miş*]

ayır-: Engellemek, uzaklaştırmak.

1. Benden ey dilber seni **ayırmaġ** istermiş rakîb / N'eyledüm ol kâfir-i bî-dîne n'itdüm ben ğarîb (*Vasfî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 1*). [*ayırmaġ, -mak*]
2. **Ayırmaġ** için ol şanemi benden ey rakîb / Yaḡduñ beni nifāk ile Tañrı yaḡa seni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 5*). [*ayırmaġ, -mak*]

ayır-: Ayırmak, ayırı düşürmek, uzaklaştırmak.

1. Şeytān sözine uymaz idüñ ey melek n' için / Senden beni **ayırdı** rakîbüñ nifāk ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 3*). [*ayırdı, -dı*]
2. Vaşfîyi çünki senden **ayırdı** felek şehā / Görem ki aşıġa geçe odlara yaḡıla (*Vasfî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 6*). [*ayırdı, -dı*]

'ayn: "ayn" harfî; boy.

1. Olsa 'aceb mi 'ide nişān kim olup durur / Ḳadd ile **'ayn** u şekl ile yā şuret ile dāl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 7*). [*'ayn,]*

'ayn-ı 'anā: Meşakkatin tâ kendisi; dert kaynaġı.

1. Dile ġamzeñ senüñ ey dost belā ise yeter / Cāna çeşmüñ elemi **'ayn-ı 'anā** ise yeter (*Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 7*). [*'ayn-ı 'anā,]*

‘ayn-ı ‘iddür: *Bayramın ta kendisi; sevinç, mutluluk kaynağı*

1. Levh-i zümürüd içre ya hōd ‘ayn-ı ‘iddür / Yā nūn-ı āhir-i ramazān k’ola ‘ide dāl (Vasfī Dīvānı, Kaside 2, Beyit 6). [‘ayn-ı ‘iddür,]

ayrı düş-: *Ayrı kalmak, ayrı olmak.*

1. Zār u efgān ile ger ölsem yiridür Vaşfiyā / Kim benem ol gülşeninden ayrı düşmiş ‘andelib (Vasfī Dīvānı, Gazel 6, Beyit 5). [ayrı düşmiş, -miş]

ayrıl-: *Bir yerden, bir kimseden, bir şeyden uzaklaşmak.*

1. Dirīg u derd ki ārām-ı cāndan ayrıldum / Fiğān ki bülbül idüm gülsitāndan ayrıldum (Vasfī Dīvānı, Gazel 46, Beyit 1). [ayrıldum, -du, -m]
2. Dirīg u derd ki ārām-ı cāndan ayrıldum / Fiğān ki bülbül idüm gülsitāndan ayrıldum (Vasfī Dīvānı, Gazel 46, Beyit 1). [ayrıldum, -du, -m]
3. Yiri durur yanayım düzaḥ-ı firāk içre / Çü ihtiyār ile hūr-ı cināndan ayrıldum (Vasfī Dīvānı, Gazel 46, Beyit 2). [ayrıldum, -du, -m]
4. Cihānda şu gibi taşlarla döginüp yürüyem / Çü ben anuñ gibi serv-i revāndan ayrıldum (Vasfī Dīvānı, Gazel 46, Beyit 3). [ayrıldum, -du, -m]
5. Bu ḥālķ ḥālūmi bilmez benim firāk içre / N’idem ki dil dimezem kim fülāndan ayrıldum (Vasfī Dīvānı, Gazel 46, Beyit 4). [ayrıldum, -du, -m]
6. Ne yirde isteyeyin ḥasta göñlümi Vaşfi / Ne kılayın n’ideyin dilsitāndan ayrıldum (Vasfī Dīvānı, Gazel 46, Beyit 5). [ayrıldum, -du, -m]

ayru: *Ayrı.*

1. Ve ger-ne anda ne eglerdi senden ayru beni / Ne ‘izz ü cāh ü ne māl ü menāl ü mülk ü ‘aķār (Vasfī Dīvānı, Kaside 6, Beyit 24). [ayru,]

‘ayş eyle-: *Zevk u safā sürmek.*

1. ‘Ayš eylemek olurdu hayāl-i nigār ile / Ger dil şarāb-ı şevķ ile lā-ya ‘kil olmasa (Vasfī Dīvānı, Gazel 74, Beyit 2). [‘ayş eylemek, -mek]

‘ayş it-: *Yeyip içip hoşça zaman geçirmek.*

1. Yine güllerle gülşen şanki cennet gülsitāndur / Bu dem ‘ayş it ki her bir dem ḥayāt-ı cāvidānīdür (Vasfī Dīvānı, Kaside 9, Beyit 1). [‘ayş it,]
2. ‘Ömr geçmekde çün şitāb eyler / Biz de ‘ayş itmege şitāb idelüm (Vasfī Dīvānı, Gazel 51, Beyit 3). [‘ayş itmege, -meg, -e]

ayş-ı müdām ol-: *Şarap eğlencesi olmak.*

1. Cām-ı la’l ile göñül ayş-ı müdām olsun saña / Ol şarābı bensüz içerseñ ḥarām olsun saña (Vasfī Dīvānı, Gazel 3, Beyit 1). [ayş-ı müdām olsun, -sun]

ayur-: *Ayırmak, uzaklaştırmak.*

1. Yarama çünki fetil ile olurmuş dermān / Tırüni alma ayurma beni dermānumdan (Vasfī Dīvānı, Gazel 53, Beyit 4). [ayurma, -ma]

‘ayvār: *Aldatan, hileci; sevgili, dilber*

1. Göñlümüz mihr ile alup dutdılar cevri itdiler / Āh bu mekkārlar gaddārlar ‘ayvārlar (Vasfī Dīvānı, Gazel 16, Beyit 2). [‘ayvārlar, -lar]

az: *Nicelik, nitelik, güç, süre, sayı bakımından eksik, çok karşıtı.*

1. Bilmedüm ḳadrini vaşluñ beni öldürdi gamuñ / Şanemā kendüzini bilmeyene bu daḥi az (Vasfī Dīvānı, Gazel 19, Beyit 3). [az,]

az: *Ender.*

1. Midḥatüñde n’ola ger az olsa bu rengin ḡazel / Kıymeti artar ne deñlü kim olursa az gül (Vasfī Dīvānı, Gazel 37, Beyit 11). [az,]

az kıl-: Azaltmak, az eylemek.

1. Cefâyı **az kıl** gerçi vefâdur ‘âşıka ammâ / Cefâ hem hoş degül dirler kaçan kim ola oransuz (*Vasfî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 5*). [*az kıl,]*

az ol-: Yetersiz gelmek.

1. Midhatünde n’ola ger **az olsa** bu rengin gazel / Kıymeti artar ne deñlü kim olursa az gül (*Vasfî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 11*). [*az olsa, -sa]*

âzâd kıl-: Serbest bırakmak.

1. **Âzâd kıl** ki bend-i mezellet esîridür / Bir tûfî-i şeker-şiken ü şekerin-mağâl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 32*). [*âzâd kıl,]*

âzâde: Bir şeye bağlı olmayan, başına buyruk.

1. Serv ü süsen kıdd ü haţtuña kıl olsun ço ki tâ / Ne kadar **âzâdeler** varsa gulâm olsun saña (*Vasfî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 3*). [*âzâdeler, -ler]*

‘azamet: Büyüklük, ululuk.

1. Ol ‘Alî-cüd u ‘Ömer-heybet ü ‘Osmân-rütbet / Āşaf-ı Cem **‘azamet** sâhib-i gerdün-vağâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 10*). [*‘azamet,]*

‘azm eyle-: Kesin niyet etmek; yola çıkmak, hareket etmek.

1. Anuñ ki zâtına Hâk zamm-ı fetḥ kıla ezel / Ne yire **eyler** ise **‘azm** ‘adü olur meksür (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 14*). [*‘azm eyler ise, -r, -i, -se]*

azm-i gülşen it-: Gül bahçesine yönelmek.

1. Faşl-ı bahâr irişdi di gel **azm-i gülşen it** / Vaqt irdi şimdiden girü ‘arz eylegil cemâl (*Vasfî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 2*). [*azm-i gülşen it,]*

‘azm-i şarâb-ı nâb it-: Saf şarabı içmeyi amaçlamak

1. Gene **‘azm-i şarâb-ı nâb idelüm** / Güş-ı çeng ü ney ü rebâb idelüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 1*). [*‘azm-i şarâb-ı nâb idelüm, -e, -lüm-elüm]*

B

bāb: *Kapı.*

1. Hālka-veş gıtmez gözüm Vaşfi der-i dildârdan / Güyiyâ kim hālka-i derdür hemîn ol **bābda** (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 78, Beyit 5*). [*bābda, -da*]

bāb: *Konu.*

1. Ben ki kânûn-ı lebûñ fikriyle bîmâr olmışam / Eylesem tañ mı şifâ **bābında** Loqmân ile bahş (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 9, Beyit 3*). [*bābında, -in, -da*]

bāb-ı ğam: *Keder bölümü.*

1. Ol kitâb-ı nâzdan bir faşl okur ‘uşşâklar / Derd-i dil şerhinden eydürler revân yüz **bāb-ı ğam** (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 47, Beyit 4*). [*bāb-ı ğam,]*

bāb-ı serif: *Asil, soylu kapı.*

1. Hilâl **bāb-ı şerifünde** hālka-i sîmîn / Güneş sarây-ı refî ‘ünde şemse-i zer-kâr (*Vaşfi Dîvânı, Kaside 1, Beyit 29*). [*bāb-ı şerifünde, -üñ, -de*]

bād: *Yel, rüzgar.*

1. Āhum beni kûyuñdan ırar diyü melûlam / **Bād** olsa belî hāk olur elbette perîşân (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 64, Beyit 4*). [*bād,]*
2. Añuban kûyını yaşlar dökilür çeşmümden / Gözüme **bād** ile nâgâh ire ger gerd-i rehi (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 98, Beyit 5*). [*bād,]*
3. Çapuña âh ile varam diyü ümîd iderem / ‘Aceb mi **bād** ile ger gülsitâna ire ğubâr (*Vaşfi Dîvânı, Kaside 1, Beyit 12*). [*bād,]*
4. Nite ki ebr ola ferrâş-ı sâhat-i gülşen / Nite ki **bād** ola naqqâş-ı levha-i gülzâr (*Vaşfi Dîvânı, Kaside 1, Beyit 41*). [*bād,]*
5. Virmese ger dest-i gevher-pâşî aħbârın aña / **Bād** irdükce nedendür mużtarib olur bihâr (*Vaşfi Dîvânı, Kaside 3, Beyit 8*). [*bād,]*
6. **Bāddan** beñzer k’ara yirde şovukluk düşdi kim / Germ olup gül şevkına bülbüller itmezler figân (*Vaşfi Dîvânı, Kaside 7, Beyit 6*). [*bāddan, -dan*]

bād: *Rüzgar II haberci.*

1. Hüsni ili sultânı olmışsın mübârek bād için / **Bādı** gönderdüm kabûl it ol mübârek bādımı (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 92, Beyit 4*). [*bādı, -ı*]

bād-ı bahār: *Bahar rüzgarı.*

1. Luţfuñ nesîmi virmese ger aña perveriş / **Bād-ı bahār** ‘âleme virmezdi i ‘tidâl (*Vaşfi Dîvânı, Kaside 2, Beyit 24*). [*bād-ı bahār,]*
2. Yağup kararda vü hākister ide şem ‘ gibi / Semûm-ı âteş-i kâhrına irse **bād-ı bahār** (*Vaşfi Dîvânı, Kaside 1, Beyit 25*). [*bād-ı bahār,]*

bād-ı dev: *Kış rüzgarı.*

1. Görmedin ‘ömrüm bahârın âteş-i teb âh kim / Berg-i cismüm dîtredür her demde **bād-ı dev** gibi (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 97, Beyit 3*). [*bād-ı dev,]*

bād-ı dev: *Kış rüzgarı; yaşlılık, yaşlanma.*

1. **Bād-ı deyden** şöyle serd oldı cihân kim döymeyüp / Elleri düşdi cınaruñ kaldı bî-tâb u tüvân (*Vaşfi Dîvânı, Kaside 7, Beyit 8*). [*bād-ı deyden, -den*]

bād-ı havâdis: *Haber rüzgarı.*

1. Yâ kâmetüm gibi şanasın hām olup durur / Bâğ-ı fenâda **bād-ı havâdisle** bir nihâl (*Vaşfi Dîvânı, Kaside 2, Beyit 4*). [*bād-ı havâdisle, -le*]

bād-ı hazân: *Sonbahar rüzgarı.*

1. Devletüñ şâhımı ser-sebz eylesün Hāk dāyimâ / Gülşen-i ‘ömrüñ güline irmesün **bād-ı hazân** (*Vaşfi Dîvânı, Kaside 7, Beyit 44*). [*bād-ı hazân,]*

bād-ı hısm: *Öfke rüzgarı.*

1. Kefûn ki bâhr durur mevcidür anuñ tigûñ / Ki **bād-ı hısmuñ** ile oldı tız âteş-bâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 8*). [*bād-ı hısmuñ, -uñ*]

bād-ı lutf: *Iyilik rüzgarı.*

1. Ger **bād-ı lutfuñ** itdüre bâhr-i sehaña mevc / 'Âlem şadef dehâni gibi ola pür-le'al (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 23*). [*bād-ı lutfuñ, -uñ*]

bād-ı mihricân: *Sonbahar rüzgarı.*

1. Nitekim ferrâş ola gülşende ebr-i nevbâhâr / Nitekim zer-pâş ola bostânda **bād-ı mihricân** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 43*). [*bād-ı mihricân,]*

bād-ı şabâ: *Sabah rüzgarı.*

1. Ger hevâdârı şabâ olmasa n'îçün dem-be-dem / Şalınur **bād-ı şabâ** irdükce eyler nâz gül (*Vasfî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 5*). [*bād-ı şabâ,]*
2. Keşti-i cismüm bu girdâb içre ğarķ olmışdı ger / İrmese **bād-ı şabâ** Hızr-ı mübarek-pey gibi (*Vasfî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 4*). [*bād-ı şabâ,]*
3. Hâk olursam yolına lutf idüp ey **bād-ı şabâ** / Hâküm ol yola ilet k'ola anuñ rehğüzeri (*Vasfî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 3*). [*bād-ı şabâ,]*
4. Gülşene **bād-ı şabâdan** ki ğubâr irmiş idi / Yudı gönünden anuñ 'özr ile bārân-ı bâhâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 7*). [*bād-ı şabâdan, -dan*]
5. Ko atuñuñ öñince yile ben kuluñ şehâ / K'ekşer öñince **bād-ı şabânuñ** ğubâr olur (*Vasfî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 2*). [*bād-ı şabânuñ, -nuñ*]

bād-pây: *Suratli ve çevik at.*

1. Biz öldük intizâr ile dirler egerçi kim / Bir **bād-pâya** bindi uçar sîm bâl ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 2*). [*bād-pâya,]*

bâğ: *Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer.*

1. Nazar kıl kim nice rüşen kılupdur yine **bâğı** gül / Şanasın gülşenüñ olmış durur rüşen çerâğı gül (*Vasfî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 1*). [*bâğı, -ı*]
2. Ben kim cüdâyam ol şanem-i gül-'izârdan / N'olur baña bu gülşen ü **bâğ** ü bahârdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 1*). [*bâğ,]*
3. Görüp yüzüñi zülfüne bağlanalı gönüm / Bülbül gibi feryâd iderem **bâğ** arasında (*Vasfî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 2*). [*bâğ,]*
4. Haber-i kıdd-i ser-efrâzımı virmezse n'îçün / **Bâğa** vardukça şabâ rakşa girer serv-i sehî (*Vasfî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 3*). [*bâğa, -a*]
5. **Bâğ** gitdiyse ne ğam gül yüzlülerle şöhet it / Ger dilerseñ k'ola kalbün ğayret-i bâğ-ı cinân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 11*). [*bâğ,]*
6. Görüp gülşende hâlüm bülbül ağlar gülsitân ağlar / Añup refitâr-ı yâri **bâğda** serv-i çemân ağlar (*Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 1*). [*bâğda, -da*]

bâğdâd: *Bağdat, şehir ismi.*

1. Tâ esâs-ı 'ışķ **Bâğdâdı** uruldı gönüme / Seylbâr-ı eşk-i çeşmümden hacildür cüy-i Şat (*Vasfî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 4*). [*bâğdâdı, -ı*]

bâğ-ı fenâ: *Yokluk bahçesi; sevgilinin yokluğu*

1. Yâ kâmetüm gibi şanasın hâm olup durur / **Bâğ-ı fenâda** bād-ı havâdişle bir nihâl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 4*). [*bâğ-ı fenâda, -da*]

bâğ-ı hüsn: *Güzellik bahçesi; sevgililerin olduğu, aşıkların güzelleri gördüğü seyir, gezinti yeri*

1. **Bâğ-ı hüsn** içinde bir serv-i revânüm var benüm / Bir gül-i nev-reste şüh-ı dilsitânüm var benüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 1*). [*bâğ-ı hüsn,]*
2. Lutf idüp Vaşfîyi redd itme ki ey şeh yaraşur / **Bâğ-ı hüsnünde** anuñ gibi ğazelhân olıcaķ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 6*). [*bâğ-ı hüsnünde, -üñ, -de*]

bâğ-ı 'ömür: *Ömür bahçesi.*

1. Devletün şâhını ser-sebz idüben Hâk her dem / Hâşra dek **bâğ-ı 'ömürden** olasın ber-hördâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 30*). [*bâğ-ı 'ömürden, -den*]

bağ-ı sine: *Gönül bahçesi.*

1. **Bağ-ı sinem** tolu tirüñle nihâl eyleyeyin /
Bu durur şimdiki demde hele gönülümde
biten (*Vasfî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 2*).
[*bâğ-ı sînem,]*

bağlan-: *Tutulmak, kapılmak.*

1. Görüp yüzüñi zülfüne **bağlanalı** gönülüm /
Bülbül gibi feryâd iderem bâğ arasında
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 2*).
[*bağlanalı, -alı]*
2. Ney gibi n'ola hevâ ile fiğân eylese dil /
Bağlanupdur beline mihr ü maḥabbet
kemerî (*Vasfî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 2*).
[*bağlanupdur, -up, -dur]*

bağr: *Göğüs, sine, ciğer; lale ortasındaki siyah kısım.*

1. Lâlenün **bağrına** dâğ urdı şehâ şevk-i
ruḥuñ / Kıldı çeşmün hevesi nergis-i
şehlâyı 'alîl (*Vasfî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 2*).
[*bağrına, -ı, -n, -a]*

bağr: *Göğüs, sine; gönül.*

1. Her bir hırâş kim ola başında dilberün /
Başlar ki **bağrum** üzre durur pür-hırâş
olur (*Vasfî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 2*).
[*bağrum, -um]*
2. Dellâke her kaçan gelüp ol meh tirâş olur /
Ol urdığınca başına **bağrumda** baş olur
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 1*).
[*bağrumda, -umda]*
3. Niçe bir gâmezelerün **bağrumı** derd ile dile
/ Dilegün cân ise cânâ virelüm saña dile
(*Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 13*).
[*bağrumı, -ı]*
4. Bu baḥr içinde olan şanma kim cezâyirdür
/ Kef-i şehâñ ile **bağrında** baş çıkardı
biḥâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 4*).
[*bağrında, -ın, -da]*
5. Bu kühlarda olan kân degüldür olmışdur /
Kef-i 'atâñ ile **bağrı** delük delük kühsâr
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 5*). [bağrı, -ı]

bağrumda bas ol-: *Gönlü yaralanmak, üzülmek*

1. Dellâke her kaçan gelüp ol meh tirâş olur /
Ol urdığınca başına **bağrumda baş olur**

(*Vasfî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 1*). [baş,]

bağrı hâr tolu ol-: *Gönlü ateş dolu olmak.*

1. Güle karşı sözi süziyle cigerler mi yaḥar /
Bülbülün cevri ile **bağrı tolu hâr**
olmayıcak (*Vasfî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 2*).
[*bağrı hâr tolu olmayıcak, -ı-ma, -ıcak]*

bağrı taş ol-: *Acımasız olmak; kendisine gösterilen ilgiye kayıtsız kalmak.*

1. Āhen olaydı gönülüne āhum iderdi kâr /
Bildüm güzellerün şanemâ **bağrı taş olur**
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 5*). [bağrı taş olur, -ur]

bağrına taş bas-: *Sesini çıkarmaksızın her türlü acıya katlanmak.*

1. **Taş başup bağrına** hiç kimseye rāzın
dimedi / Devr elinden bu kadar çekdi
belâlar ḥâtem (*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 8*).
[*bağrına taş başup, -up]*

bahâr: *Bahar mevsimi, ilkbahar.*

1. Bil ğanîmet kim geçer ḥüsnün **bahârî**
devridür / İç müdâm ey şâh fevt-i fırsat-ı
gül itmeyüp (*Vasfî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 4*).
[*bahârî, -ı]*
2. Tağılmasun diyü sîmîn varaklarıyla gülün /
Bahâr eliyle şabâ düzdi zer-nişân mismâr
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 9*). [bahâr,]
3. Berg yâ bir zer varakdur k'anda kudret
kâtibi / Güyiyâ yazup **bahâr** aḥvâlin
itmişdür beyân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 3*).
[*bahâr,]*
4. Ger çıkardıysa **bahârüñ** ol mülevven
câmesin / Atlas-ı zer-beft ile zeyn oldı
şimdi bostân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 5*).
[*bahârüñ, -uñ]*
5. Ben kim cüdâyam ol şanem-i gül-'izârdan
/ N'olur baña bu gülşen ü bâğ ü **bahârdan**
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 1*).
[*bahârdan, -dan]*
6. Görmedin 'ömrüm **bahârın** âteş-i teb âh
kim / Berg-i cismüm ditredür her demde
bâd-ı dey gibi (*Vasfî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 3*).
[*bahârın, -ı, -n]*
7. Ruḥlaruñ devrinde ço dil mesken itsün
zülfüñi / Kim **bahâr** eyyâmidur her murgâ

vaqt-i aşıyân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 19*). [*bahâr,]*

8. Derd-i hecrinden **bahâruñ** şöyle za'f irmiş k'anuñ / Reg-be-reg cismin ararsañ yok durur bir reg nihân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 2*). [*bahâruñ, -uñ]*

bahâr ol-: Yeşermek.

1. Her **bahâr olan** nihâl-i gülde şanmañ gül durur / Parelmiş tîğ-i hâr ile dil-i bülbül durur (*Vasfî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 1*). [*bahâr olan, -an]*

bahâr-ı gülşen-i firdevs: Cennetin gül bahçesinin ilkbaharı.

1. Bir gülistân düzmişem sihr eyleyüp vaşfuñda kim / Çün **bahâr-ı gülşen-i firdevs** aña irmez hâzân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 36*). [*bahâr-ı gülşen-i firdevs,]*

bahâr-ı ma'dilete: Adalet baharı.

1. **Bahâr-ı ma'dilete** her dem ebr-i luţfuñdan / Çemende zinde-dil ü tâze-rû durur gülzâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 26*). [*bahâr-ı ma'dilete, -e]*

bahr: Deniz.

1. Ben belâ **bahri** miyânında idüm şubha degin / Sen varup bir iki nâdâna kenâr olmışsun (*Vasfî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 4*). [*bahri, -i]*
2. Bu **bahr** içinde olan şanma kim cezâyirdür / Kef-i sehân ile bağrında baş çıkardı bihâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 4*). [*bahr,]*
3. Kefûñ ki **bahr** durur mevcidür anuñ tîğüñ / Ki bād-ı hışmuñ ile oldı tîz âteş-bâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 8*). [*bahr,]*
4. Kefüñle **bahr** arasında tefâvüt ol dürdür / Kefüñde kılmadı vü kıldı bahr içinde qarâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 11*). [*bahr,]*
5. Kefüñle bahr arasında tefâvüt ol dürdür / Kefüñde kılmadı vü kıldı **bahr** içinde qarâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 11*). [*bahr,]*
6. Muhtî-i himmetüñ ol **bahrdur** ki 'âlemde / Kimesne aña ne sâhil bulur ve hadd ü kenâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 6*). [*bahrdur, -dur]*
7. Ne **bahrdür** 'acabâ dest-i dür-feşânuñ kim / Anuñ habâbı durur güyyiyâ dür-i şehvâr

(*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 10*). [*bahrdür, -dur]*

8. Ki ya'nî muhtedâ-yı mülk ü millet Muştafa Beg kim / Sa'âdet ebrî devlet **bahri** cüd u luţf kânidur (*Vasfî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 9*). [*bahri, -i]*
9. Bir zerre luţfi aylar ile kınadur nevâ / Bir kıtra cüdi yıllar ile **bahradur** nevâl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 15*). [*bahradur, -dur]*

bâhr-vesâr: Sol tarafı deniz zenginliği.

1. Sipihr-i mihr-i sehâ âfîtab-ı bürc-i 'atâ / Muhtî-i ebr nevâ kân-yemin ü **bâhr-yesâr** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 2*). [*bâhr-yesâr,]*

bahr-i 'atâ: Cömertlik denizi.

1. Luţf ı ol kân-ı sehâdur k'aña yok hiç kerân / Cüdi ol **bahr-i 'atâdur** k'aña yok hiç kenâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 12*). [*bahr-i 'atâdur, -dur]*

bâhr-i sehâ: Cömertlik denizi.

1. Luţfuñ ol kân-ı 'atâdur kim aña yokdur kerân / Câduñ ol **bâhr-i sehâdur** kim aña yokdur kenâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 9*). [*bâhr-i sehâdur, -dur]*
2. Ger bād-ı luţfuñ itdüre **bâhr-i sehaña** mevc / 'Âlem şadef dehâni gibi ola pürle'al (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 23*). [*bâhr-i sehaña, -a]*

bahr-i sevket: Büyüklük denizi; saltanat denizi.

1. Yanında **bahr-i şevketüñüñ** katradur bihâr / Cenbinde mihr-i 'izzetüñüñ zerredür cibâl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 21*). [*bahr-i şevketüñüñ, -ü, -ñüñ]*

bahr-i şî'r: Şiir denizi.

1. **Bahr-i şî'rümle** cihân pür ola vaşfuñ gevheri / Ger benüm Vaşfi diyü bir kez añarsañ adımı (*Vasfî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 5*). [*bahr-i şî'rümle, -üm, -le]*
2. Kapuña hıdmet için geldi **bahr-i şî'rinden** / Dizin dizin güher-i âbdâr ider işâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 36*). [*bahr-i şî'rinden, -den-in, -den]*

baḥs: Söz etme, konuşma

1. Dil olup her berg-i gül eylerse cānān ile baḥs / Cānı yokdur k'eyleye ol la'l-i ḥandān ile **baḥs** (*Vasfī Dīvānı, Gazel 9, Beyit 1*). [*baḥs,]*

baḥs eyle-: Konuşmak, bahsetmek, hakkında söz söylemek.

1. Anlamaz hergiz kitāb-ı ḥüsnüñ evşāfin raḳīb / Müşkil olur **eylemek** her kişi nadān ile **baḥs** (*Vasfī Dīvānı, Gazel 9, Beyit 7*). [*baḥs eylemek, -mek]*
2. Ben ki kānūn-ı lebūñ fikriyle bīmār olmuşam / **Eylesem** tañ mı şifā bābında Loḳmān ile **baḥs** (*Vasfī Dīvānı, Gazel 9, Beyit 3*). [*baḥs eylesem, -se, -m]*
3. Dil olup her berg-i gül **eylerse** cānān ile **baḥs** / Cānı yokdur k'eyleye ol la'l-i ḥandān ile **baḥs** (*Vasfī Dīvānı, Gazel 9, Beyit 1*). [*baḥs eylerse, -r, -se]*

baḥs it-: Çekişmek, iddialaşmak.

1. Pehlevānlık kārzār-ı 'ışk olursa dostum / **İdelüm** bu yolda biñ Sam u Nerīman ile **baḥs** (*Vasfī Dīvānı, Gazel 9, Beyit 6*). [*baḥs idelüm, -elü, -m]*
2. **Baḥs ider** her dem benümle yār için bī-dīn raḳīb / Dīn için lābūd ider kāfir müselmān ile **baḥs** (*Vasfī Dīvānı, Gazel 9, Beyit 2*). [*baḥs ider, -er]*
3. Baḥs ider her dem benümle yār için bī-dīn raḳīb / Dīn için lābūd **ider** kāfir müselmān ile **baḥs** (*Vasfī Dīvānı, Gazel 9, Beyit 2*). [*baḥs ider, -er]*
4. Ehl-i naẓm içinde kim Saḥbān-ı devrānam bu gün / Muştāfā medḥinde **itsem** n'ola Ḥassān ile **baḥs** (*Vasfī Dīvānı, Gazel 9, Beyit 9*). [*baḥs itsem, -se, -m]*
5. Gözlerüñ sihr ile mihr üstinde tutmuşdur maḳām / Kim **ide** bu fende ol cādū-yı fettān ile **baḥs** (*Vasfī Dīvānı, Gazel 9, Beyit 5*). [*baḥs ide, -e]*
6. Ben fiḡān itdüḳçe kim eyler seg-i küyuñ fiḡān / Aña beñzer kim **ide** bir kişi yārānıyla **baḥs** (*Vasfī Dīvānı, Gazel 9, Beyit 4*). [*baḥs ide, -e]*

baḥs ol-: Bahis konusu olmak, konuşulmak.

1. Vaşfiya şî'rüñ kararur anca defterler yüzün / Ger **olursa** defter ü tomār u dīvān ile **baḥs** (*Vasfī Dīvānı, Gazel 9, Beyit 8*). [*baḥs olursa, -ur, -sa]*

baht: Güzel talih, şans.

1. Mesned-i devletde 'izz ü **baht** u nuşratla ola / Tā kıyāmet Ḥızr 'ömri gibi 'ömürüñ cāvidān (*Vasfī Dīvānı, Kaside 7, Beyit 45*). [*baht,]*

baht u ikbāl: Kader ve kısmet.

1. Dirīḡā olmadı bir kez muvāfiḳ **baht** u **ikbālüm** / Fiḡān u derd-i ḥasretle anuñçün her zamān ağlar (*Vasfī Dīvānı, Kaside 10, Beyit 2*). [*baht u ikbālüm, -üm]*

baht-ı bernā: Delikanlının talihi.

1. **Baht-ı bernā** çarḥ-ı pīr olsa muṭī'üñ tañ degül / Emrüne vācib muṭī' olmak durur pīr ü cuvān (*Vasfī Dīvānı, Kaside 7, Beyit 31*). [*baht-ı bernā,]*

baht-ı perişān: Perişan baht; kara baht, kör talih.

1. Vaşfiyā yüz bulmayup düşsün perişān ayaḡa / Güyiyā **baht-ı perişānumdur** ol sünbül benüm (*Vasfī Dīvānı, Gazel 42, Beyit 6*). [*baht-ı perişānumdur, -um, -dur]*

baht-ı sivāh: Kötü talih, kara yazı.

1. Şaçum ağardı çü rüz-ı sefid kapuñda / Henüz **baht-ı siyāhum** siyāh çün şeb-i tār (*Vasfī Dīvānı, Kaside 6, Beyit 38*). [*baht-ı siyāhum, -um]*

baht-ı şüm u nā-hemvār: Uğursuz ve kötü talih.

1. Ben itmedüm bu ḥaṭā vü günāhı bil k'itdi / Bu naḥs tālı' ü bu **baht-ı şüm u nā-hemvār** (*Vasfī Dīvānı, Kaside 6, Beyit 22*). [*baht-ı şüm u nā-hemvār,]*

bāhūr: Sıcaklık.

1. Eyā sipihr-i ma'ālī bu çarḥ u encüm-i çarḥ / Şarāy-ı kadr-i refi' üñdedür buḥār u **baḥūr** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 15*). [*baḥūr,]*

bak-: Bakmak.

1. Nazar it dîde-i ğam-dîde-i giryānuma **baḳ** / Göresin 'aqs-i cemālūñle muşavver ḥātem (*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 6*). [*baḳ,]*

bak: Korku; sakınma; kaygı.

1. **Bāküm** bu idi kim beni öldürmeye çeşmüñ / Çün çeşmüñi gördüm şanemā kalmadı **bāküm** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 3*). [*bāküm, -üm]*
2. **Bāküm** bu idi kim beni öldürmeye çeşmüñ / Çün çeşmüñi gördüm şanemā kalmadı **bāküm** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 3*). [*bāküm, -üm]*

bakış: bakış, nazar.

1. Yine bir şüh-ı cefā-pîşe güzel cānānuñ / Uğrın uğrın **bakış**ı gönlümü virañ itdi (*Vasfî Dîvânı, Kit'a 3, Beyit 2*). [*bakış, -ı]*

bāl: Kanat.

1. Hey nice türk-i kemāndār olur ey meh-rū gözün / Kim kemān kor dāyimā yatdukça **bālīm** üstine (*Vasfî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 5*). [*bālīm, -in]*

bāl ü peri: Kanat.

1. Ol perī-rüy u melek-ḥūya n'ola dinse perī / Rüyıdur rüy-ı perī zülf ü ḥaṭı **bāl ü peri** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 1*). [*bāl ü peri, -i-ı]*
2. Düşeli şem'-i ruḥuñ şevkına pervāne gibi / Miḥnet odları olupdur şanemā **bāl ü perüm** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 2*). [*bāl ü perüm, -üm]*

bala: boy, sevgilinin boyu.

1. Vaşfî belā durur saña **bālāsı** dilberüñ / Bir gün ğam ile öldürür āh ol belā seni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 7*). [*bālāsı, -sı]*

baña: Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.

1. Ol benüm ḥālümü bilince benem **baña** yeter / Bu belā ile n'idem āh baña vāh baña (*Vasfî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 2*). [*baña,]*
2. Ol benüm ḥālümü bilince benem baña yeter / Bu belā ile n'idem āh **baña** vāh baña (*Vasfî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 2*). [*baña,]*
3. Kim bilür zülfi hevāsında neler çekdüreler / Bu kara baḥtum ile bu dil-i gümrāh **baña** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 3*). [*baña,]*
4. Goncadur bülbülü ḥālın ne bilür 'ışkı anuñ / Ne kaẓā idi 'aceb uğradı nāġāh **baña** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 4*). [*baña,]*
5. Fūrkat öldürdüğü Vaşfî bir iş olaydı eger / Şimdiden girü yiter ta'ne-i bed-ḥāh **baña** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 5*). [*baña,]*
6. Kanlar ağlatduğı için **baña** mest oldukça / Şanki kanlum görünür çıkdı gözümden mey-i nāb (*Vasfî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 3*). [*baña,]*
7. Tutaram tığ-ı zebān ile suḥan milketini / Himmet iderse **baña** ḥusrev-i Cemşid cenāb (*Vasfî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 6*). [*baña,]*
8. Kısmet-i rızq eyler iken ḥālka kaşşām – ezel / Derd-i hecrüñ ḥānımı itmiş **baña** cānā naşib (*Vasfî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 3*). [*baña,]*
9. Vaşl istediğümce çomadı yaḳamı elden / Bilsem ki ne virdi alamaz **baña** bu fūrkat (*Vasfî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 2*). [*baña,]*
10. Döymez gözüm ḥaṭuñ **baña** gösterme ḥastañam / Çeşm-i za'tife ḥaṭı-ı ğubāruñ ziyānı var (*Vasfî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 4*). [*baña,]*
11. Ben niyāz eyledüğümce n'ola yār eylese nāz / Aña çün nāz virilmiş ezelī **baña** niyāz (*Vasfî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 1*). [*baña,]*
12. **Baña** kan yutdurup bülbül gibi ol gibi her dem / Elinden gonca-veş cām-ı şarāb-ı erġavān gitmez (*Vasfî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 4*). [*baña,]*
13. **Baña** cevr ü sitemüñ luṭf u keremdür ide gör / Gerçi çok görmüşüz ey dost senüñ bu keremüñ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 3*). [*baña,]*
14. Bir kerre āşinālġ idüp **baña** ey şanem / Benden bu ḥasta gönlümü biġāne eyledüñ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 4*). [*baña,]*
15. Ṭabībā zaḥmeti def' eyle senden **baña** dermān yok / Ki ma'lümüñ durur vardur

- benüm bir derd-i pinhānum (*Vasfî Dîvânî, Gazel 41, Beyit 4*). [*baña,]*
16. Egerçi va'deler idüp **baña** itdüñ vefâ 'ömrüm / Velî korqum bu k'ol 'ahde benüm itmez vefâ 'ömrüm (*Vasfî Dîvânî, Gazel 43, Beyit 1*). [*baña,]*
17. Cefâ vü cevri ile geçdüñ çü benden raħm idüp bārî / Ne hāl ile qalurven bir nazar kılsen **baña** 'ömrüm (*Vasfî Dîvânî, Gazel 43, Beyit 4*). [*baña,]*
18. Ğam-ı 'ışkuñ görüben dilde perîşān oldum / Ne i ki **baña** bu ğamlar diyü hayrān oldum (*Vasfî Dîvânî, Gazel 48, Beyit 1*). [*baña,]*
19. Ben kim cüdāyam ol şanem-i gül-'izārdan / N' olur **baña** bu gülşen ü bağ ü bahārdan (*Vasfî Dîvânî, Gazel 52, Beyit 1*). [*baña,]*
20. Devlet zamān ile tūalum **baña** yüz tūta / Andan ne aşşı çün ben ölem intizārdan (*Vasfî Dîvânî, Gazel 52, Beyit 4*). [*baña,]*
21. Tîrinüñ ni'meti şükrini demek kaşd itsem / Yaralar ağız açarlar **baña** her yanumdan (*Vasfî Dîvânî, Gazel 53, Beyit 2*). [*baña,]*
22. **Baña** raħm itdüñ görüp sînemde tirüñ zaħmını / Dîde-i bahtum benüm güyā uyandı hābdan (*Vasfî Dîvânî, Gazel 54, Beyit 2*). [*baña,]*
23. Ser-i küyüñdan ırağ olmaz isem incinme / Pāy-bend oldı **baña** n'eyleyeyin ħubb-ı vaṭan (*Vasfî Dîvânî, Gazel 56, Beyit 3*). [*baña,]*
24. Hışm eyleme cānā **baña** sen māha sözümden / Mest-i mey-i 'ışkam ħaberüm yokdur özümden (*Vasfî Dîvânî, Gazel 59, Beyit 1*). [*baña,]*
25. Yaşum ki **baña** hem-dem ü yār idi ezelden / 'İşkun baña yār olıcağ ol çıkdı gözümden (*Vasfî Dîvânî, Gazel 59, Beyit 3*). [*baña,]*
26. Yaşum ki baña hem-dem ü yār idi ezelden / 'İşkun **baña** yār olıcağ ol çıkdı gözümden (*Vasfî Dîvânî, Gazel 59, Beyit 3*). [*baña,]*
27. Āh kim **baña** naşib olmış cefā maħbūbdan / Geçdi 'ömrüm görmedüm bir dem vefā maħbūbdan (*Vasfî Dîvânî, Gazel 62, Beyit 1*). [*baña,]*
28. Emerken leblerin pend itme zāhid / **Baña** cānum kayusıdır beni қо (*Vasfî Dîvânî, Gazel 69, Beyit 3*). [*baña,]*
29. Benüm derd-i derünümdan ħaber kim ilte sen māha / Bu hem-demliĝi **baña** eylemez kimse meger nāle (*Vasfî Dîvânî, Gazel 81, Beyit 4*). [*baña,]*
30. Ruħuñ fikrin iderken **baña** zülfüñ / Virür tül-i emeller tāze tāze (*Vasfî Dîvânî, Gazel 86, Beyit 4*). [*baña,]*
31. İstedüm 'ālemi meygün lebünüñ şevkıyle / Bulmadum bir dil-i şāfî **baña** peymāne gibi (*Vasfî Dîvânî, Gazel 96, Beyit 2*). [*baña,]*
32. Ögmeñ **baña** maħbūb diyü mihr ile māhı / Dünyāda güzel sevmezem illā Memî şāhı (*Vasfî Dîvânî, Gazel 102, Beyit 1*). [*baña,]*
33. Yā çarĝ-ı cevri-pîşe benüm gūş urup durur / Nālem işitmege **baña** virdükce gūş-māl (*Vasfî Dîvânî, Kaside 2, Beyit 3*). [*baña,]*
34. **Baña** ne hīn-i ferāĝāt ne vaqt-i 'uzletdür / Murādum atına ben olmadın henüz süvār (*Vasfî Dîvânî, Kaside 6, Beyit 25*). [*baña,]*
35. Henüz devlet-i gerdün olup **baña** şābit / Yanumca olmadılar māh-pāreler seyyār (*Vasfî Dîvânî, Kaside 6, Beyit 28*). [*baña,]*
36. Def 'i tūr-i ṭā'n-ı bed-hāh itmege besdür **baña** / Cevşen eş'ārüm ḫaṭı vü kilki müşkīnüm sinān (*Vasfî Dîvânî, Kaside 7, Beyit 39*). [*baña,]*
37. Bütün āfāka şāyi' oldı efĝānum duyıldı āh / **Baña** dirlik ḫarām oldı bu dîdem durma ḫan aĝlar (*Vasfî Dîvânî, Kaside 10, Beyit 3*). [*baña,]*
38. Bu üslüb üzre el-hāşıl **baña** hep 'aşıkān aĝlar / Vefā me'mül iderken gör felekden ne zūhūr itdi (*Vasfî Dîvânî, Kaside 10, Beyit 16*). [*baña,]*
39. Virdi bir ṭıfl-ı perî 'ışkıñı Allāh **baña** / Ki benüm hālümü bilmez ölürin āh baña (*Vasfî Dîvânî, Gazel 1, Beyit 1*). [*baña, -a]*
40. Virdi bir ṭıfl-ı perî 'ışkıñı Allāh baña / Ki benüm hālümü bilmez ölürin āh **baña** (*Vasfî Dîvânî, Gazel 1, Beyit 1*). [*baña, -a]*
41. Ol benüm hālümü bilince benem baña yeter / Bu belā ile n'idem āh baña vāh **baña** (*Vasfî Dîvânî, Gazel 1, Beyit 2*). [*baña, -a]*
42. Didüm karşı yüzün görsem didi kim / Ne sözdür bu ki dîrsin **baña** karşı (*Vasfî Dîvânî, Gazel 68, Beyit 2*). [*baña, -a]*
43. Ey **baña** ibrām idüp her lāḫza şoran derdümi / Gör benüm bu eşk-i gülgünümle rüy-ı zerdümi (*Vasfî Dîvânî, Gazel 94, Beyit 1*). [*baña, -e]*
44. Bir Sirōsī māh-peyker **baña** ilhām eyleyüp / Didı tarīḫ-i laṭifin çağ Rōdōs üstine (*Vasfî Dîvânî, Kit'a 1, Beyit 4*). [*baña, -e]*
45. **Bana** raħm eyle ki ben bende günāhum bilürem / Kerem it hāy begüm begcūgezüm hāy begüm (*Vasfî Dîvânî, Murabba 1, Beyit 6*). [*baña, -e]*
46. Cana gerçi kim işüñ cevri ü cefādur şanemā / **Baña** ol cevri ü cefā mihr ü vefādur şanema (*Vasfî Dîvânî, Murabba 1, Beyit 9*). [*baña, -e]*
47. Ne belālar ide **baña** ĝam-ı sevdāsı ile / Beni öldürmelüdür vāy beni vāy beni (*Vasfî Dîvânî, Murabba 2, Beyit 4*). [*baña, -e]*

bang-i gūlgūle: *Gürültülü ses.*

1. Cihāna velvele şalmışdı **bang-i gūlgūleden** / Müzekkirān-ı vuhūş u müsebbihān-ı tūyūr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 6*). [*bang-i gūlgūleden, -den*]

bār: *Yük; keder, ızdırap.*

1. Zemīn-i sīne-i düşmanda remh-i ser-tīzūñ / Nihāldür ki aña fetḥ berg ü nuşrat **bār** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 32*). [*bār,]*
2. Naẓmum eşcārı egerçi ter ü mevzūndur līk / Bir dem olmaz ki aña derd ü belā virmeye **bār** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 25*). [*bār,]*

bār: *Mânevî ağırlık, eziyet, keder, üzüntü.*

1. Nihāl-i bāğ-ı ümīdūñ henüz biñde biri / Қаpuñda terbiyetūñ ābı ile virmedi **bār** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 27*). [*bār,]*

bārān ol-: *Yağmur yağmak.*

1. Güler ol yār bu ben bülbülü giryān olıcağ / Göncadur gülse n'ola gül gibi **bārān olcağ** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 1*). [*bārān olcağ, -ıcağ*]

bārān-ı bāhār: *Bahar yağmuru.*

1. Gülşene bād-ı şabādan ki ğubār irmiş idi / Yudu gönünden anuñ 'özr ile **bārān-ı bāhār** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 7*). [*bārān-ı bāhār,]*

bārān-ı cūd: *Cömertlik yağmuru.*

1. **Bārān-ı cūdı** ebre ger ideydi terbiyet / Her dem iderdi dāmen-i deryāyı pür-le'āl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 16*). [*bārān-ı cūdı, -ı*]

bārī: *Bari, hiç olmazsa.*

1. Cefā vü cevri ile geçdūñ çü benden raḥm idüp **bārī** / Ne hāl ile kalurven bir nazar kı sen baña 'ömrüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 4*). [*bārī,]*

bār-ı derd: *Dert yükü.*

1. Yā hūn-ı dilde 'āşık-ı dil-ḥastedür k'anuñ / Қaddini **bār-ı derd** ile ğam eylemiş hilāl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 9*). [*bār-ı derd,]*

bār-ı sitemūñ çek-: *Eziyet yükünü çekmek.*

1. Bilümü bükdi keman gibi şehā tūr-i ğamuñ / Niçe bir şabr ideyin **çekmege bār-ı sitemūñ** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 1*). [*bār-ı sitemūñ çekmege, -meg, -e*]

bārīk: *Ince.*

1. Kōl tōlayımadum biline qarşuma kıcar / **Bārīk** miyānını kemer hey n'idelüm hey (*Vasfî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 4*). [*bārīk,]*

barmağ: *Parmak.*

1. Biñ şaf olursa eger dīv-i 'adūdan ne zarar / Aldı **barmağına** çün āşaf-ı şafder ḥātem (*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 13*). [*barmağına, -ı, -n, -a*]
2. Muştafā-nām vezīr-i şeh-i 'ādil kim anuñ / Қadri **barmağınadır** çarḥ-ı müdevver ḥātem (*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 14*). [*barmağınadır, -ı, -n, -a, -dur*]

baş: *Vücudun üst veya önünde bulunan bölüm, kafa, ser.*

1. Dellāke her kaçan gelüp ol meh tırāş olur / Ol urdığınca **başına** bağrumda baş olur (*Vasfî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 1*). [*başına, -ı, -n, -a*]
2. Her bir hırāş kim ola **başında** dilberūñ / Başlar ki bağrum üzre durur pür-hırāş olur (*Vasfî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 2*). [*başında, -ın, -da*]
3. Mecnūn ki yaptı **başına** mürğ āşiyānını / Görenler anı dedi ki Leylī 'imārıdur (*Vasfî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 3*). [*başına, -ı, -na*]
4. Şem'ūñ ey meh bu gice **başına** odlar yakayın / Dil uzatdı saña meclisde ya ol öle ya ben (*Vasfî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 4*). [*başına, -ı, -na*]
5. Āhumuñ āteşidür **başuma** zerrīn külehüm / Şeh-i iklīm-i ğamuñ böyle olurmuş külehi

(*Vasfî Dîvânî, Gazel 98, Beyit 2*).
[başuma, -um, -a]

6. Tîr-i ğamzeñ zaħmına şol deñlü virdüm
i' tibâr / Yüregüm toptolu kan itdi **başum**
ol i' tibâr (*Vasfî Dîvânî, Gazel 15, Beyit 1*).
[başum, --um]

baş: Bir şeyin üst kısmı; yüzüğün taş yerleştirilen bölümü.

1. **Başına** taş urilup kaşına inmişdür anuñ /
Teng-dil olduğı ğalib budur ekşer hâtem
(*Vasfî Dîvânî, Kaside 4, Beyit 9*). [başına,
-i, -n, -a]

baş: Baş, talih.

1. Kara yazusu midur yâ Rab anuñ **başında** /
Yâ ğam-ı derdini mi eyledi defter hâtem
(*Vasfî Dîvânî, Kaside 4, Beyit 10*). [başında,
-m, -da]

baş: Kişinin kendi şahsı, zatı.

1. Öldür beni kim sensüz eyâ ey gözleri âfet /
Hecrûñ koparur **başuma** her lâhza kıyâmet
(*Vasfî Dîvânî, Gazel 8, Beyit 4*). [başuma,
-um, -a]
2. Gün toğmaduk **başum** vañan-ı ğam
diyâridur / Merdümlerini gör gözümün
yâr-ı ğaridur (*Vasfî Dîvânî, Gazel 13, Beyit 1*). [başum, -um]
3. Hep hevâ gitdi cuvânlık gideli n'ideyin âh
/ Qaldı **başumda** hemîn bir güzel oğlana
heves (*Vasfî Dîvânî, Gazel 24, Beyit 4*).
[başumda, -um, -da]
4. Hayâl-i kâkülün derd-i serümdür / Ne
sevdâ i ki her dem **başuma** bu (*Vasfî
Dîvânî, Gazel 69, Beyit 6*). [başuma, -um,
-a]
5. 'İşkâ düşdüm **başuma** üşdi belâ vü derd ü
ğam / Hasta oldum görmege geldi yine
yârân beni (*Vasfî Dîvânî, Gazel 89, Beyit 5*). [başuma, -um, -a]

baş: Bir şeyin üst kısmı.

1. Yüz 'ışk ile üsküfini ger geysen o meh-rû /
Mihri felekün **başına** teng ola külâhı
(*Vasfî Dîvânî, Gazel 102, Beyit 2*).
[başına, -n, -a]

Başın barmak kodı: Elini başına koymak, aklını başına almak, akıllıca davranmak

1. Ol kim muñ 'i oldı felek kim hilâlden /
Barmak kodı başın' ide emrine imtişâl
(*Vasfî Dîvânî, Kaside 2, Beyit 14*).
[barmak kodı, -dı]

baş açuk yalıñ ayak: Yalın ayak başı kabak; çok perişan kılıkta.

1. **Baş açuk yalıñ ayak** gül ki bir abdâluñdur
/ Reh-i şevkuñda yelüp ayağı pür olmuş hâr
(*Vasfî Dîvânî, Kaside 8, Beyit 19*). [baş
açuk yalıñ ayak,]

baş çek-: Herhangi bir konuda önde gitmek, önyak olmak.

1. Eli altındadır erbâb-ı çemen tañ midur /
Cümleden yüce tutup kendüyi **baş çekse**
çinâr (*Vasfî Dîvânî, Kaside 8, Beyit 3*).
[baş çekse, -se]

baş çıkar-: Baş çıkarmak: Belirmek, ortaya çıkmak.

1. Bu baħr içinde olan şanma kim cezâyirdür
/ Kef-i sehâñ ile bağrında **baş çıkardı**
biħâr (*Vasfî Dîvânî, Kaside 6, Beyit 4*).
[baş çıkardı, -, -dı]

baş kesil-: Öldürmek.

1. Sırrın hañuñuñ gerçi ki fâş eyledi zülfün /
Hoş varmadı çok **baş kesilür** bu haber
üzre (*Vasfî Dîvânî, Gazel 71, Beyit 3*).
[baş kesilür, -il, -ür]

baş ol-: Önde gelmek, lider olmak.

1. Vasfî ayakda da yat dise dünyâda ğam
degül / K'erbabı 'ışka 'âlem-i 'uqbâda **baş
olur** (*Vasfî Dîvânî, Gazel 11, Beyit 6*).
[baş olur, -ur]

baş üzre tut-: Hürmetsizlik etmek.

1. Yâ hõd na'l-i edhem-i düstür-ı ekremdür
k'anı / Āsumân **baş üzre tutmağ** ile eyler
iftihâr (*Vasfî Dîvânî, Kaside 3, Beyit 5*).
[baş üzre tutmağ, -mağ]

başa çık-[D]: bir şeye gücü yetmek, üstesinden gelmek.

1. Düşdüm ayaklara beni gel hâkden götür / Kim **çıktı başa** ben de çıkam ittifâk ile (Vasfî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 5). [başa çıktı, -a-dı]

başdan ayağa: Bütünüyle, tamamıyla.

1. Bir sūr çekdi bürc-i bedende nıtâk-ı yâr / **Başdan ayağa** mülk-i melâhat hisârıdır (Vasfî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 2). [başdan ayağa,]
2. **Başdan ayağa** kulağdur nâlişin güş itmege / Bülbül-i dil-hasteye şanmañ degül hem-râz gül (Vasfî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 2). [başdan ayağa,]
3. **Başdan ayağa** eger sîm ü zer olursa n'ola / Olmaz aña sehâ ile berâber hâtem (Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 15). [başdan ayağa,]

başdan ayağa göz ol-: Baştan ayağa, göz olmak; görmeyi çok istemek, beklemek.

1. Sen sehî servi gülistânda temâşâ için âb / **Başdan ayağa göz olmuş** didiler aña habâb (Vasfî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 1). [başdan ayağa göz olmuş, -miş]

başına tâc it-: Çok sevmek ve saymak, el üstünde tutmak.

1. Hâk-i derüni **başına tâc ide** zemâne / Ger devleti yok başuma bir gün ire devlet (Vasfî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 6). [başına tâc ide, -e]

başına acıyuban: Kendine acıamak

1. Nişânedür bu cezâyir kefi sehâsında / **Başına acıyuban** hâk koyduğına bihâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 19). [başına acıyuban, -y, -uban]

başına düş-: Aklına düşmek; hatırlamak, kafasında bir düşünce doğmak.

1. **Düşüben** bencileyin **başına** zülfüñ hevesi / Odlara yandı kararlı çiger-i müşk-i Hüten (Vasfî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 3). [başına düşüben, -üben]

başına sultân ol-: Kederler ülkesinin başına sultan olmak.

1. Ğamuñ mülki aña kim ola teslîm / **Olur başına sultân** ol ne kayğu (Vasfî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 4). [başına sultân olur, -ur]

başla-: Bir işe girişmek, harekete geçmek.

1. Her bir hırâş kim ola başında dilberüñ / **Başlar** ki bağrum üzre durur pür-hırâş olur (Vasfî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 2). [başlar, -r]
2. Vaşfiyâ cân u cihân ğarğ ola **başlarsa** eger / Kanlar akıtmağa bu dîde-i ğam-dîdelerüm (Vasfî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 6). [başlarsa, -r, -sa]

başla-: Okumak, okumaya başlamak.

1. Gördi cân k'ulaşur kaşları yasına gönül / Bildi n'olduğın anuñ **başladı** Yâ-Sîne gönül (Vasfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 9). [başladı, -dı]

başuma devlet güneşi toğ-: Beklemediği büyük bir nimeti ele geçirmek.

1. Umar idüm ki **toğa başuma devlet güneşi** / Âh kim olmaz imiş şâm-ı firâkuñ şeheri (Vasfî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 5). [başuma devlet güneşi toğa, -a]

başuma devlet ir-: Büyük bir nimeti ele geçirmek.

1. Hâk-i derüni **başuma** tâc ide zemâne / Ger devleti yok başuma bir gün **ire devlet** (Vasfî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 6). [başuma devlet ire, -e]

başuma gel-: Akla gelmek, hatırlamak.

1. Tîğümdür öldüren seni didüñ inanmadum / Hecrüñde **geldi başuma** hep didüğüñ hayâl (Vasfî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 4). [başuma geldi,]

başıında devlet var imiş: *Büyük bir nimeti ele geçirmek.*

1. Zülfine ber-dâr idem dirse gönül dilber seni / Bil ki **devlet var imiş başuında** daği yüri var (*Vasfî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 2*). [*başıında devlet var imiş, -i, -miş*]

bâyezîd hân: *Sultan Bayezîd Han*

1. Mihr-i sipihr-i dîn ü düvel **Bâyezîd Hân** / Zîb-i cemâl-i memleket ü zînet-i celâl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 13*). [*bâyezîd hân,*]

bâyezîd hân-ı muzaffer-fer: *Şanı yüce zafer kazanmış Sultan Beyazîd Han.*

1. **Bâyezîd Hân-ı muzaffer-fer** ebü'l-feth ol k'anuñ / Kem nem-i luţfiyle buldı rütbet ü i'zâz gül (*Vasfî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 9*). [*bâyezîd hân-ı muzaffer-fer,*]

bâyezîd-i deryâ-dil: *Gönlü geniş Sultan Bâyezîd.*

1. Bülend-mertebe şeh **Bâyezîd-i deryâ-dil** / Meh-i cihân-ı kerem mihr-i âsumân-ı veķâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 18*). [*bâyezîd-i deryâ-dil,*]

bâz: *Doğan denilen yırtıcı kuş.*

1. Âbdur tîğ-i güher-bârı velî nuşrat-mevc / **Bâzdur** tîr-i sitemkârı veli feth-şikâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 13*). [*bâzdur, -dur*]

bed: *Fena, kötü, çirkin.*

1. Yakın olmuş durur 'işkuında ben bi-dil helâk olmaķ / Henüz ey bî-vefâ gönlüñdeki ol **bed** gümân gitmez (*Vasfî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 3*). [*bed,*]

beden: *Vücut, ten.*

1. Sînemi çâk eyle kim rahm idesin ben hastaya / Zahmı olmayan **beden** lâyıķ degül merhemlere (*Vasfî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 4*). [*beden,*]

2. Bu demler nüş kıl cânuña cân katmaķ dilerseñ ger / Anı kim ehl-i hikmet dir **bedende** rûh-ı şânîdür (*Vasfî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 5*). [*bedende, -de*]

bed-hâh: *Herkesin kötülüğünü isteyen, kimsenin iyiliğini arzu etmeyen, garaz-kâr.*

1. Benden şaķınma şanma ki bed-hâhuñam senüñ / Şaķın didimse ben saña **bed-hâhdan** şaķın (*Vasfî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 3*). [*bed-hâhdan, -dan*]
2. Benden şaķınma şanma ki **bed-hâhuñam** senüñ / Şaķın didimse ben saña bed-hâhdan şaķın (*Vasfî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 3*). [*bed-hâhuñam, -uñ, -am*]

bedr eyle-: *Dolunay haline getirmek.*

1. Hâķ Ta'âlâ tal'atuñ günden güne **bedr eylesün** / Zerrece ırgürmesün noķşân benüm mâhum saña (*Vasfî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 3*). [*bedr eylesün, -sün*]

beg: *Bey, efendi; sevgili.*

1. Ferdâya şaluban iñen iñletme gel **begüm** / Bi-çäre Vasfî ölmeye tâ intizâr ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 7*). [*begüm, -üm*]
2. Yüzüñi yüzüme ur tuymasun ağyar **begüm** / Diyeyin sen şehe ihfâ ile vardur haberüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 4*). [*begüm, -üm*]

begcügezüm: *Beyim, beyciğim.*

1. Eyleme şimdi beni illere rüsvây begüm / Kerem it hây begüm **begcügezüm** hây begüm (*Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 2*). [*begcügezüm,*]
2. Baña rahm eyle ki rahm eyleye Allâh saña / Kerem it hây begüm **begcügezüm** hây begüm (*Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 4*). [*begcügezüm,*]
3. Bana rahm eyle ki ben bende günâhum bilürem / Kerem it hây begüm **begcügezüm** hây begüm (*Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 6*). [*begcügezüm,*]
4. Şimdiden girü vefâ kıl ki cefâ ise yeter / Kerem it hây begüm **begcügezüm** hây begüm (*Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 8*). [*begcügezüm,*]
5. 'Afv kıl kullar işi sehv ü haţâdur şanemâ / Kerem it hây begüm **begcügezüm** hây

- begüm (*Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 10*). [*begcügezüm,]*
6. Şimdi öldür ki gözüm görmeye düşmenle seni / Kerem it hây begüm **begcügezüm** hây begüm (*Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 12*). [*begcügezüm,]*
7. Raħm kıl Vaşfî-i dil-ħaste vü aşüfte-dile / Kerem it hây begüm **begcügezüm** hây begüm (*Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 14*). [*begcügezüm,]*

begüm: "efendim, aģam-paşam" manasında dır. Rumeli şairleri arasında yaygın kullanılan bir hitaptır.

1. Alalı gönölümü ol zülf-i semen-sây **begüm** / Yıllar oldu çekerem derd ü ğamuñ hây begüm (*Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 1*). [*begüm,]*
2. Alalı gönölümü ol zülf-i semen-sây begüm / Yıllar oldu çekerem derd ü ğamuñ hây **begüm** (*Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 1*). [*begüm,]*
3. Eyleme şimdi beni illere rüsvây begüm / Kerem it hây **begüm** begcügezüm hây begüm (*Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 2*). [*begüm,]*
4. Eyleme şimdi beni illere rüsvây **begüm** / Kerem it hây begüm begcügezüm hây begüm (*Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 2*). [*begüm,]*
5. Eyleme şimdi beni illere rüsvây begüm / Kerem it hây begüm begcügezüm hây **begüm** (*Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 2*). [*begüm,]*
6. Baña raħm eyle ki raħm eyleye Allāh saña / Kerem it hây begüm begcügezüm hây **begüm** (*Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 4*). [*begüm,]*
7. Baña raħm eyle ki raħm eyleye Allāh saña / Kerem it hây **begüm** begcügezüm hây begüm (*Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 4*). [*begüm,]*
8. Bana raħm eyle ki ben bende günāhum bilürem / Kerem it hây begüm begcügezüm hây **begüm** (*Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 6*). [*begüm,]*
9. Bana raħm eyle ki ben bende günāhum bilürem / Kerem it hây **begüm** begcügezüm hây begüm (*Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 6*). [*begüm,]*
10. Şimdiden girü vefā kıl ki cefā ise yeter / Kerem it hây **begüm** begcügezüm hây begüm (*Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 8*). [*begüm,]*
11. Şimdiden girü vefā kıl ki cefā ise yeter / Kerem it hây begüm begcügezüm hây **begüm** (*Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 8*). [*begüm,]*

12. 'Afv kıl kullar işi sehv ü ħaťadur şanemā / Kerem it hây begüm begcügezüm hây **begüm** (*Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 10*). [*begüm,]*
13. 'Afv kıl kullar işi sehv ü ħaťadur şanemā / Kerem it hây **begüm** begcügezüm hây begüm (*Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 10*). [*begüm,]*
14. Şimdi öldür ki gözüm görmeye düşmenle seni / Kerem it hây begüm begcügezüm hây **begüm** (*Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 12*). [*begüm,]*
15. Şimdi öldür ki gözüm görmeye düşmenle seni / Kerem it hây **begüm** begcügezüm hây begüm (*Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 12*). [*begüm,]*
16. Raħm kıl Vaşfî-i dil-ħaste vü aşüfte-dile / Kerem it hây begüm begcügezüm hây **begüm** (*Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 14*). [*begüm,]*
17. Raħm kıl Vaşfî-i dil-ħaste vü aşüfte-dile / Kerem it hây **begüm** begcügezüm hây begüm (*Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 14*). [*begüm,]*

behrām-ı zöhre- 'işret ü mirriħ-intikam: Merih yıldızının intikam alan yönü ve Zühre yıldızının eğlenceye düşkünlüğünün Behram'da toplanması, Behram'ın hem intikam alan hem de eğlence düşkünlü birisi olması

1. Behrām-ı Zöhre- 'işret ü Mirriħ-intikam / Māh-ı sitāre-kevkebe vü Müşterî-ħışāl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 12*). [*behrām-ı zöhre- 'işret ü mirriħ-intikam,]*

bel: Bel.

1. Ney gibi n'ola hevā ile fiġān eylese dil / Baġlanupdur **beline** mihr ü maħabbet kemeri (*Vasfî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 2*). [*beline, -i, -n, -e]*

belā: Kötülük, felaket, musibet.

1. Ol benüm ħālümü bilince benem baña yeter / Bu **belā** ile n'idem āh baña vāh baña (*Vasfî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 2*). [*belā,]*
2. Eger kim luť u iħsānuñ eli tıtmazsa kim alur / Benüm derd ü **belā** diyen elinden bu giribānum (*Vasfî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 9*). [*belā,]*
3. Gönül belā oġına kıldılar nişāne seni / **Belā** içün mi getürmiş Ĥudā cihāna seni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 1*). [*belā,]*

4. Ne **belālar** ide baña ğam-ı sevdāsı ile / Beni öldürmelüdüür vāy beni vāy beni (*Vasfî Dîvânî, Murabba 2, Beyit 4*). [*belālar, -lar*]
5. Ben **belā** bahri miyânında idüm şubha degin / Sen varup bir iki nādāna kenār olmışsun (*Vasfî Dîvânî, Gazel 55, Beyit 4*). [*belā,]*
6. Bu **belāya** n'ide cān n'eyleye yā sīne gönül / Beni öldürmelüdüür vāy beni vāy beni (*Vasfî Dîvânî, Murabba 2, Beyit 10*). [*belāya, -y, -a*]
7. 'İşka düşdüm başuma üşdi **belā** vü derd ü ğam / Hasta oldum görmege geldi yine yārān beni (*Vasfî Dîvânî, Gazel 89, Beyit 5*). [*belā,]*
8. Vaşfî **belā** durur saña bālāsı dilberüñ / Bir gün ğam ile öldürür āh ol belā seni (*Vasfî Dîvânî, Gazel 90, Beyit 7*). [*belā,]*
9. Vaşfî belā durur saña bālāsı dilberüñ / Bir gün ğam ile öldürür āh ol **belā** seni (*Vasfî Dîvânî, Gazel 90, Beyit 7*). [*belā,]*
10. Dile ğamzeñ senüñ ey dost **belā** ise yeter / Cāna çeşmüñ elemi 'ayn-ı 'anā ise yeter (*Vasfî Dîvânî, Murabba 1, Beyit 7*). [*belā,]*

belā çek-: Sıkıntı yaşamak.

1. Vaşfî ne **belā çekdüğini** hecr ile yārā / Bir kimsene yok ilte haber hey n'idelüm hey (*Vasfî Dîvânî, Gazel 99, Beyit 5*). [*belā çekdüğini, -düg, -i, -n, -i*]

belā okı: Bela oku, dert ve sıkıntı.

1. Gönül **belā okına** kıldılar nişāne seni / Belā için mi getürmiş Hudā cihāna seni (*Vasfî Dîvânî, Gazel 95, Beyit 1*). [*belā okına, -n, -a*]

bela-hāne: Kötülük evi; dünya.

1. Geleli 'āleme bir gün beni güldürmedi çarḥ / Bilmedin gör ne **bela-hāneye** mihmān oldum (*Vasfî Dîvânî, Gazel 48, Beyit 5*). [*bela-hāneye, -ye*]

beli: evet.

1. Ruḥuñ devrinde la'lüñsüz bu gönülüm hergiz eglenmez / **Beli** hoş- tab' olanlar faşl-ı gülde olıma mülüsüz (*Vasfî Dîvânî, Gazel 20, Beyit 4*). [*beli,]*

2. Gönüldeñ gitse ğam ol ğam belāsı bir zamān gitmez / **Beli** bir yerde āteş yansa çok demler nişān gitmez (*Vasfî Dîvânî, Gazel 23, Beyit 1*). [*beli,]*

beli: Evet, doğrudur.

1. Āhum beni küyuñdan irar diyü melülām / Bād olsa **beli** hāk olur elbette perişān (*Vasfî Dîvânî, Gazel 64, Beyit 4*). [*beli,]*
2. Germ olduğınca incidür ol meh beni **beli** / Germiyetinde incinülür āfitābdan (*Vasfî Dîvânî, Gazel 65, Beyit 2*). [*beli,]*
3. Hevāsı zāhidüñ ḥuld u benüm küy-ı nigārumdur / **Beli** her bülbülüñ meyli olur öz gülsitānına (*Vasfî Dîvânî, Gazel 72, Beyit 4*). [*beli,]*
4. Cüdā olalı beni añmaduñ **beli** dirler / Kişi ki gözden ola dūr olur gönülden dūr (*Vasfî Dîvânî, Kaside 5, Beyit 25*). [*beli,]*

ben: Birinci teklik şahıs zamiri.

1. Ol benüm ḥālümü bilince **benem** baña yeter / Bu belā ile n'idem āh baña vāh baña (*Vasfî Dîvânî, Gazel 1, Beyit 2*). [*benem, -em*]
2. Virdi bir tıfl-ı perî 'ışkıñı Allāh baña / Ki **benüm** ḥālümü bilmez ölürin āh baña (*Vasfî Dîvânî, Gazel 1, Beyit 1*). [*benüm, -üm*]
3. Ol **benüm** ḥālümü bilince benem baña yeter / Bu belā ile n'idem āh baña vāh baña (*Vasfî Dîvânî, Gazel 1, Beyit 2*). [*benüm, -üm*]
4. Şādıkam Kıble ḥaķı yoluñda **ben** şāhum senüñ / Her ne yüzden dir iseñ toĝrı varur āhum saña (*Vasfî Dîvânî, Gazel 2, Beyit 4*). [*ben,]*
5. Ḥaķ Ta'ālā ḥal'atuñ günden güne bedr eylesün / Zerrece irgürmesün noķşān **benüm** māhum saña (*Vasfî Dîvânî, Gazel 2, Beyit 3*). [*benüm, -üm*]
6. Biñ 'āşık öldürür gözi bir merḥabā ile / Öldürdi reşk ile **beni** derd ile merḥabā (*Vasfî Dîvânî, Gazel 4, Beyit 6*). [*beni, -i*]
7. Benden ey dilber seni ayırmaĝ istermiş raķīb / N'eyledüm ol kāfir-i bī-dīne n'itdüm **ben** ğarīb (*Vasfî Dîvânî, Gazel 6, Beyit 1*). [*ben,]*
8. Çāre ölmekdür hemān hecrüñde **ben** dil-ḥasteye / Dostum anuñ gibi dermāna derdüñdür taķīb (*Vasfî Dîvânî, Gazel 6, Beyit 4*). [*ben,]*
9. **Benden** ey dilber seni ayırmaĝ istermiş raķīb / N'eyledüm ol kāfir-i bī-dīne n'itdüm ben ğarīb (*Vasfî Dîvânî, Gazel 6, Beyit 1*). [*benden, -den*]

10. Ğamzeñle dimişsin ki alam cānını cānā /
Luṭf it ki **ben** anı görürem cānuma minnet
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 5*). [*ben,]*
11. Öldür **beni** kim sensüz eyā ey gözleri āfet /
Hechrûñ koparur başuma her lâhza kıyāmet
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 4*). [*beni, -i]*
12. **Ben** ki kânün-ı lebûñ fikriyle bîmār
olmuşam / Eylesem tañ mı şifā bābında
Loḡmān ile baḡs (*Vasfî Dîvânı, Gazel 9,
Beyit 3*). [*ben, -iñ]*
13. **Ben** figān itdükçe kim eyler seg-i küyuñ
figān / Aña beñzer kim ide bir kişi
yārānyla baḡs (*Vasfî Dîvânı, Gazel 9,
Beyit 4*). [*ben,]*
14. Baḡs ider her dem **benümle** yār için bî-
dîn raḡīb / Dîn için lâbūd ider kāfir
müselmān ile baḡs (*Vasfî Dîvânı, Gazel 9,
Beyit 2*). [*benümle, -üm, -le]*
15. **Ben** dimezdüm ki düşüp bendüne
rüsveyuñ olam / N'ideyin kim dil-i
dîvāneme kār itmedi pend (*Vasfî Dîvânı,
Gazel 10, Beyit 2*). [*ben,]*
16. Ko atuñuñ öñince yile **ben** kuluñ şehā /
K'ekser öñince bād-ı şabānuñ ğubār olur
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 2*). [*ben,]*
17. Her zamān āh u figānumdan benüm ḡālḡ-ı
cihān / Bu firāk ile ölür diyü **beni** aḡlarlar
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 4*). [*beni, -i
]*
18. Her zamān āh u figānumdan **benüm** ḡālḡ-ı
cihān / Bu firāk ile ölür diyü beni aḡlarlar
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 4*). [*benüm,
-üm]*
19. Dili öldürmege her lâhza ḡaṭuñ kîn eyler /
Öldürür derd ile bir gün **beni** miskîn eyler
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 1*). [*beni, -i
]*
20. Ölümümdür ḡaṭuñ añdurma melül itme
beni / Ki ölüm fikri şehā kişiyi ğamġin
eyler (*Vasfî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 2*).
[*beni, -i]*
21. **Ben** niyāz eyledüğümece n'ola yār eylese
nāz / Aña çün nāz virilmiş ezeli baña niyāz
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 1*). [*ben,]*
22. **Ben** de mihrûñ göreyin ḡahr ile aḡlatma
beni / Ḳorḡum oldur ki şehā illere fāş ola
bu rāz (*Vasfî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 2*).
[*ben,]*
23. Ben de mihrûñ göreyin ḡahr ile aḡlatma
beni / Ḳorḡum oldur ki şehā illere fāş ola
bu rāz (*Vasfî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 2*).
[*beni, -i]*
24. Bilmedüm ḡadrini vaşluñ **beni** öldürdi
ġamuñ / Şanemā kendüzini bilmeyene bu
daḡı az (*Vasfî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 3*).
[*beni, -i]*
25. N' için **ben** zār olam her lâhza ey meh sen
yüzi ġülsüz / Yaraşmaz k'ola bülbül ġülsüz
ü ġül ola bülbülsüz (*Vasfî Dîvânı, Gazel
20, Beyit 1*). [*ben,]*
26. Yaḡın olmuş durur 'işkuñda **ben** bi-dil
helāk olmaḡ / Henüz ey bî-vefā
ġöñlüñdeki ol bed ġümān ġitmez (*Vasfî
Dîvânı, Gazel 23, Beyit 3*). [*ben,]*
27. Ele bir 'aşıkuñ ġöñlin alur her laḡza ol
dilber / **Benüm** yārüm sipāhîdür elinden
bir toġan ġitmez (*Vasfî Dîvânı, Gazel 23,
Beyit 5*). [*benüm, -üm]*
28. Güler ol yār bu **ben** bülbülü ġiryān olıcaḡ /
Ğoncadur ġülse n'ola ġül gibi bārān olıcaḡ
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 1*). [*ben,]*
29. Demidür 'aşıḡa rāḡm eyle didüm ḡışım
itmiş / Sözümi aña **benüm** şoñra peşimān
olıcaḡ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 4*).
[*benüm, -üm]*
30. **Ben** ṭururken diledüñ öldüresin aġyārı /
Āferīn yār senüñ gibi gerek yār olıcaḡ
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 2*). [*ben,]*
31. Cānuma vaşlı ile yār ḡırîdār olmuş / Cān
virem **ben** de anuñ gibi ḡırîdār olıcaḡ
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 4*). [*ben,]*
32. Ger ölürsem derd ile hechrûñ beyābānında
ben / Tā kıyāmet dostum destümde
dāmānuñ senüñ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 31,
Beyit 4*). [*ben,]*
33. Miḡnet-i hechrûñde kāfirler esirgerler **beni** /
Āḡir ey meh yok mıdır bir zerre imānuñ
senüñ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 5*).
[*beni, -i]*
34. Mihr ile ġöñlüm alup ḡahr ile öldürdüñ
beni / Ḳamī ā zālīm bizümle 'ahd ü
peymānuñ senüñ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 31,
Beyit 6*). [*beni, -i]*
35. Bir kerre āşinālġ idüp baña ey şanem /
Benden bu ḡasta ġöñlümi bġāne eyledüñ
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 4*). [*benden,
-den]*
36. Maḡmür ġözlerüñle **beni** mest-i 'işḡ idüp /
Yirüm müdām ġüşe-i meyhāne eyledüñ
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 3*). [*beni, -i
]*
37. Mekk ü füsün ile aluban ġöñlümi şehā /
Ḳālḡ içre ḡālümü **benüm** efsāne eyledüñ
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 2*). [*benüm,
-üm]*
38. **Beni** ger ḡaşd-ı cān idüp çekerse dāra
cānānum / Şafādan raḡş uram bir dem daḡı
teslīm idem cānum (*Vasfî Dîvânı, Gazel
41, Beyit 1*). [*beni, -i]*
39. Cüdā ġörüp **beni** aġyār yārüm almaḡ
istermiş / İläḡi şaḡla şeyṭāndan ölüm
vaḡtinde imānum (*Vasfî Dîvânı, Gazel 41,
Beyit 3*). [*beni, -i]*
40. **Beni** sen māḡa irġürmez sitārem gerçi kim
her şeb / Sitāreyle cihām pür ider bu eşḡ-i
ġaltānum (*Vasfî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 5*).
[*beni, -i]*
41. Ṭabībā zaḡmeti def eyle senden baña
dermān yok / Ki ma'lümüñ durur vardur

- benüm** bir derd-i pinhānum (*Vasfî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 4*). [*benüm, -üm*]
42. Eger kim lutf u ihsānuñ eli tutmazsa kim alur / **Benüm** derd ü belâ diyen elinden bu girîbānum (*Vasfî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 9*). [*benüm, -üm*]
43. **Ben** nihānî mest olup şevk itdügüm halk içre gör / Yüzüme urdı yüzüm kızartdı âhir mül benüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 2*). [*ben,]*
44. Dilberüm ruhsârına lutf ile beñzer gül **benüm** / Ol durur kim nâlişüm şeydâsıdur bülbül benüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 1*). [*benüm, -üm*]
45. Dilberüm ruhsârına lutf ile beñzer gül benüm / Ol durur kim nâlişüm şeydâsıdur bülbül **benüm** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 1*). [*benüm, -üm*]
46. Ben nihānî mest olup şevk itdügüm halk içre gör / Yüzüme urdı yüzüm kızartdı âhir mül **benüm** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 2*). [*benüm, -üm*]
47. Didüm ey meh beñlerüñ fülful midür nâz eyleyüp / Didî bir hindî gulāmumdur bu gün fülful **benüm** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 4*). [*benüm, -üm*]
48. İncinüp hattuña ey dilber kazıtdum kākülün / Bilmedüm hattuñ velî boynuma ol kākül **benüm** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 5*). [*benüm, -üm*]
49. Vaşfiyâ yüz bulmayup düşsün perîşân ayağa / Güyiyâ baht-ı perîşānumdur ol sünbül **benüm** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 6*). [*benüm, -üm*]
50. Cefâ vü cevr ile geçdüñ çü **benden** rahm idüp bārî / Ne hâl ile kalurven bir nazar kıl sen baña ‘ömrüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 4*). [*benden, -den*]
51. Egerçi va’ deler idüp baña itdün vefâ ‘ömrüm / Velî korqum bu k’ol ‘âhde **benüm** itmez vefâ ‘ömrüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 1*). [*benüm, -üm*]
52. Vaşluña cân dilemişsin dostum **ben** hastayam / Yoluña terk itemege lâyiğ ne cânım var benüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 3*). [*ben,]*
53. Ey şanem müflis diyü ta’n itme **ben** miskîne kim / Derd ü ğamdan hâneler pür hānumānum var benüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 5*). [*ben,]*
54. Bâğ-ı hüsn içinde bir serv-i revānum var **benüm** / Bir gül-i nev-reste şüh-ı dil-sitānum var benüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 1*). [*benüm, -üm*]
55. Bâğ-ı hüsn içinde bir serv-i revānum var benüm / Bir gül-i nev-reste şüh-ı dil-sitānum var **benüm** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 1*). [*benüm, -üm*]
56. Gonca-veş bülbülleri hâlini bilmez ol şanem / Anuñ içün vâi ile âh u figānum var **benüm** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 2*). [*benüm, -üm*]
57. Vaşluña cân dilemişsin dostum ben hastayam / Yoluña terk itemege lâyiğ ne cânım var **benüm** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 3*). [*benüm, -üm*]
58. Ger yazarsam ol şehe hecrinde hâlüm n’olduğın / Defter ü dîvāna şığmaz dāstānum var **benüm** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 4*). [*benüm, -üm*]
59. Ey şanem müflis diyü ta’n itme ben miskîne kim / Derd ü ğamdan hâneler pür hānumānum var **benüm** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 5*). [*benüm, -üm*]
60. Cihānda şu gibi taşlarla döğünüp yüriyem / Çü **ben** anuñ gibi serv-i revāndan ayrıldum (*Vasfî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 3*). [*ben,]*
61. Bu hâlk hâlümü bilmez **benim** firâk içre / N’idem ki dil dimezem kim fülāndan ayrıldum (*Vasfî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 4*). [*benim, -im*]
62. Saña öldürme didüm gerçi ki bu hasta-dili / Öldür ey şeh ki **ben** ol söze peşimān oldum (*Vasfî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 2*). [*ben,]*
63. Yazayın kan ile bir yirde ki bir hübuñ **ben** / İrmedin vuşlātunuñ idine kurbān oldum (*Vasfî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 3*). [*ben,]*
64. **Ben** günāhum bilürem lutf kıl ey şeh ‘afv it / Tut ki bir kâfir idüm şimdi müselmān oldum (*Vasfî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 4*). [*ben,]*
65. Vaşfiyâ çünki şehüñ rağbeti yok fâyide ne / Tūtalum nazm ile **ben** Hâfiz u Selmān oldum (*Vasfî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 6*). [*ben,]*
66. Geleli ‘äleme bir gün **beni** güldürmedi çarğ / Bilmedin gör ne bela-hāneye mihmān oldum (*Vasfî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 5*). [*beni, -i*]
67. Öldür **beni** kim şol kadam derd ü ğamuñla / Yanumda hayātum durur ey dost helāküm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 2*). [*beni, -i*]
68. Bāküm bu idi kim **beni** öldürmeye çeşmüñ / Çün çeşmüñi gördüm şanemā kalmadı bāküm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 3*). [*beni, -i*]
69. Sâkıyâ mey şun ki **ben** dünyāya mağrūr olmazam / Her metā’ı kim cihān virür ğurūrumdur benüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 4*). [*ben,]*
70. Sâkıyâ la’lün şarābindan **beni** bî-hüş kıl / ‘Ālem-i bî-hüşluk zîrā huzūrumdur benüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 2*). [*beni, -i*]
71. Güşe-i meyhāne cennet yār hūrumdur benüm / Cennet ü hūr istemek ğayrı kuşūrumdur **benüm** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 1*). [*benüm, -üm*]

72. Güşe-i meyhâne cennet yâr hürumdur
benüm / Cennet ü hür istemek gayrı
kuşürumdur benüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel*
50, Beyit 1). [*benüm, -üm*]
73. Sâkıyâ la' lûn şarâbindan beni bî-hüş kıl /
'Âlem-i bî-hüşlük zîrâ huzûrumdur **benüm**
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 2*). [*benüm,*
-üm]
74. Derd-i bâr-ı hecrüni kim kâh olur ger
çekse küh / Bunca za'f ile çeken cân-ı
şabûrumdur **benüm** (*Vasfî Dîvânı, Gazel*
50, Beyit 3). [*benüm, -üm*]
75. Sâkıyâ mey şun ki ben dünyâya mağrûr
olmazam / Her metâ'î kim cihân virür
gurûrumdur **benüm** (*Vasfî Dîvânı, Gazel*
50, Beyit 4). [*benüm, -üm*]
76. Vaşfiyem kim câme-i eş'ârî çâk itsem
gerek / Gerçi kim 'âlemde eş'ârum
zuhûrumdur **benüm** (*Vasfî Dîvânı, Gazel*
50, Beyit 5). [*benüm, -üm*]
77. **Ben** kim cüdâyam ol şanem-i gül-'izârdan
/ N'olur baña bu gülşen ü bæg ü bahârdan
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 1*). [*ben,]*
78. Devlet zamân ile tûtalum baña yüz tuta /
Andan ne aşşî çün **ben** ölem intizârdan
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 4*). [*ben,]*
79. Yaramuñ yok dili kim hâlümü şerh ide
didüm / Didi dil itmiş idüm **ben** aña
peykânımdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 53,*
Beyit 3). [*ben,]*
80. Yarama çünki fetil ile olurmış dermân /
Tirüni alma ayurma **beni** dermânımdan
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 4*). [*beni, -i*
]
81. Yaralu sinem **benüm** ol tîg-i âteş- tâbdan /
Hâkdur güya ki yir yir çâk olur seylâbdan
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 1*). [*benüm,*
-üm]
82. Baña rahm itdün görüp sinemde tirün
zağmını / Dîde-i bahtum **benüm** güyâ
uyandı hâbdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 54,*
Beyit 2). [*benüm, -üm*]
83. Şem'ün ey meh bu gice başına odlar
yakayın / Dil uzatdı saña meclisde ya ol
öle ya **ben** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 56, Beyit*
4). [*ben,]*
84. Ger şorarsañ luţf idüp bir gün eger **ben**
hâkden / Rıf'at-i kâdrüm yüceldüdüñ
benüm eflâkden (*Vasfî Dîvânı, Gazel 57,*
Beyit 1). [*ben,]*
85. Zehr-mâr-ı fakrdan öldürmedin **ben**
bendeñi / Luţf it in 'âm eyle şol himmet
diyen tiryâkden (*Vasfî Dîvânı, Gazel 57,*
Beyit 3). [*ben,]*
86. Ger şorarsañ luţf idüp bir gün eger **ben**
hâkden / Rıf'at-i kâdrüm yüceldüdüñ
benüm eflâkden (*Vasfî Dîvânı, Gazel 57,*
Beyit 1). [*benüm, -üm*]
87. Gül-i ruhsârûña mağrur olup inletme **beni**
/ Nev-cuvânsın şanemâ cevri ü cefâ eyleme
fen (*Vasfî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 2*).
[*beni, -i*]
88. Ol şâh zeri yok diyü **ben** kılına her dem /
'Ayb eylesün ki utanur şoñra yüzümden
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 4*). [*ben,]*
89. Hıl'at-i 'ışkuñ benüm haddüm degül
geymek şehâ / **Ben** gedâyam yeg durur
bilmek kişi endâzesin (*Vasfî Dîvânı, Gazel*
60, Beyit 2). [*ben,]*
90. Ger ölem derdiyle ol hercâyîñüñ **ben** ey
refîk / Luţf idüp seng-i mezârum üzre
hâlüm yazasın (*Vasfî Dîvânı, Gazel 60,*
Beyit 3). [*ben,]*
91. Hıl'at-i 'ışkuñ **benüm** haddüm degül
geymek şehâ / Ben gedâyam yeg durur
bilmek kişi endâzesin (*Vasfî Dîvânı, Gazel*
60, Beyit 2). [*benüm, -üm*]
92. Hârlardur hem-demüñ nâlem işitmezsin
benüm / Gülsin ammâ diñlemezsın
bülbulün âvâzesin (*Vasfî Dîvânı, Gazel 60,*
Beyit 4). [*benüm, -üm*]
93. Luţf eyle âhum alma şeha âhdan şakın /
İncitme **ben** za'ifüñi Allâhdan şakın (*Vasfî*
Dîvânı, Gazel 61, Beyit 1). [*ben,]*
94. Benden şakınma şanma ki bed-hâhuñam
senüñ / Şakın didimse **ben** saña bed-
hâhdan şakın (*Vasfî Dîvânı, Gazel 61,*
Beyit 3). [*ben,]*
95. **Benden** şakınma şanma ki bed-hâhuñam
senüñ / Şakın didimse ben saña bed-
hâhdan şakın (*Vasfî Dîvânı, Gazel 61,*
Beyit 3). [*benden, -den*]
96. İdemezven tâ kıyâmet ger ider olsam
beyân / Şol kadar çekdüm cefâ **ben**
mübtelâ mañbübdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel*
62, Beyit 2). [*ben,]*
97. Gerçi kim bîdâd olan bilmez benüm hâlüm
velî / **Ben** ne miñnet çekdüğüm bilür Hüdâ
mañbübdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 62, Beyit*
3). [*ben,]*
98. Gerçi kim bîdâd olan bilmez **benüm**
hâlüm velî / Ben ne miñnet çekdüğüm
bilür Hüdâ mañbübdan (*Vasfî Dîvânı,*
Gazel 62, Beyit 3). [*benüm, -üm*]
99. Şol denlü ki kan aqdı gözümdeñ ölürem
ben / Dirler ki ölümiş kişiden çoğ aqıcağ
kan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 64, Beyit 3*).
[*ben,]*
100. Âhum **beni** küyuñdan ırar diyü melûlam /
Bâd olsa belî hâk olur elbette perişân
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 64, Beyit 4*). [*beni, -i*
]
101. Germ olduğınca incidür ol meh **beni** belî /
Germiyetinde incinülür âfitâbdan (*Vasfî*
Dîvânı, Gazel 65, Beyit 2). [*beni, -i*]
102. 'Âlemde seni sevmeden özge hünerüm yok
/ **Ben** şakirem ey dost benüm bu
hünerümden (*Vasfî Dîvânı, Gazel 66, Beyit*
4). [*ben,]*

103. 'Älemde seni sevmeden özge hünerüm yok / Ben şäkirem ey dost **benüm** bu hünerümden (*Vasfî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 4*). [*benüm, -üm*]
104. Gerçi sen bir gülsün ü **ben** bülbül-i aşüfteyem / Pârelendi yüregüm yanußda her hâr olmadan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 67, Beyit 2*). [*ben,]*
105. Râygân virdüñ ile **ben** cân virürken vaşluña / Vaz geldüm şimdiden girü hürîdâr olmadan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 67, Beyit 3*). [*ben,]*
106. İder vâhşet **beni** gördükce çeşmüñ / Enîs olmaz imiş insâna âhü (*Vasfî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 2*). [*beni, -i*]
107. Vaşfiya **ben** 'andelîb-i gülşen-i firdevs iken / Hayf bu hâkî kafesde tab'-ı hoş-elhânuma (*Vasfî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 7*). [*ben,]*
108. Hâl kim konmuş durur la'-i leb-i cânânuma / Bir mekesdür kim **benüm** kaşd eylemişdür cânuma (*Vasfî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 1*). [*benüm, -üm*]
109. Diñle nâlem hâlümü bilmek dilerseñ dostum / N'idügüm bilmez **benüm** güş urmayan efgânuma (*Vasfî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 3*). [*benüm, -üm*]
110. Çün ecel derdine yokdur çâre luţf it ey tabîb / Hasta-i 'işkam **benüm** sa'y eyleme dermânuma (*Vasfî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 5*). [*benüm, -üm*]
111. **Beni** bir gün añup dildârum almazmış zebânına / Dehânı tengdür nânum meger şıgmaz dehânına (*Vasfî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 1*). [*beni, -i*]
112. Hevâsı zâhidüñ huld u **benüm** küy-ı nigârumdur / Belî her bülbülüñ meyli olur öz gülsitânına (*Vasfî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 4*). [*benüm, -üm*]
113. Kendümi bileli **ben** âh-ı ciger-süzumdan / Cevce yok hâşilum odlar birağur hırmenüme (*Vasfî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 4*). [*ben,]*
114. Dostumdur seg-i kuyuß aña vardukça **beni** / Men' ider gitmege her dem yapışur dâmenüme (*Vasfî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 2*). [*beni, -i*]
115. Düşmenüñ hod degülem ağladuban miñnetle / Gel gülünc itme **beni** dostuma düşmenüme (*Vasfî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 3*). [*beni, -i*]
116. **Ben** yandıgum gamußda şehâ nâydan işit / Kim çok demüm geçüp durur ey dost nây ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 3*). [*ben,]*
117. Hem-dem geçer **benümle** vü âvâredür saña / Andandur ortamuzda şovukluk şabâ ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 4*). [*benümle, -üm, -le*]
118. Âh kim hecrüñde **ben** bî-dil düşelden gamlara / Âhum u eşküm beni fâş eyledi 'âlemlere (*Vasfî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 1*). [*ben,]*
119. Sînemi çâk eyle kim raħm idesin **ben** hastaya / Zaħmı olmayan beden lâyıķ degül merhemlere (*Vasfî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 4*). [*ben,]*
120. Âh kim hecrüñde ben bî-dil düşelden gamlara / Âhum u eşküm **beni** fâş eyledi 'âlemlere (*Vasfî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 1*). [*beni, -i*]
121. Kanımı dökmek dilermiş dostlar dilber benüm / Hîmmet eyleñ kim **beni** Haķ irgüre ol demlere (*Vasfî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 2*). [*beni, -i*]
122. Kanımı dökmek dilermiş dostlar dilber **benüm** / Hîmmet eyleñ kim beni Haķ irgüre ol demlere (*Vasfî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 2*). [*benüm, -üm*]
123. Tâ haşr olunca dem ura kabrümde nâr-ı şevķ / Ger **ben** ölem bu süziş ü bu ihtirâķ ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 4*). [*ben,]*
124. Düşdüm ayaklara beni gel hâkden götür / Kim çıkdı başa **ben** de çıķam ittifaķ ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 5*). [*ben, -a*]
125. Ey hem-dem eyleyen **beni** derd ü firâķ ile / Raħm eylegil ki yandı gönül iştiyâķ ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 1*). [*beni, -i*]
126. Derd ü gam-ı firâķuña sen mi didüñ şehâ / K'öldürel **beni** dirilüp ittifaķ ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 2*). [*beni, -i*]
127. Şeytân sözine uymaz idüñ ey melek n' için / Senden **beni** ayırdı rakîbüñ niifaķ ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 3*). [*beni, -i*]
128. Düşdüm ayaklara **beni** gel hâkden götür / Kim çıkdı başa ben de çıķam ittifaķ ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 5*). [*beni, -i*]
129. Kaşlaruß **ben** toğru şandum secde kıldum sehv imiş / K'egrilik olmamağ olmaz kâfirî mihrâbda (*Vasfî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 2*). [*ben,]*
130. Dil alup gitdi şanem reşķ ile **ben** cân virdüm / Ki dil alan ne için almadı cânum da bile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 2*). [*ben,]*
131. Saña za'f ireli tebden **benüm** bu rüy-ı zerdümde / Ne yire tamladıysa eşķ-i germüm oldı tebħâle (*Vasfî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 2*). [*benüm, -üm*]
132. **Benüm** derd-i derünümünden haber kim ilte sen mâha / Bu hem-demliğı baña eylemez kimse meger nâle (*Vasfî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 4*). [*benüm, -üm*]

133. **Benüm** pencâh-sâle zühd ü taqvâmı yelevirdi / Mey-i dü-sâle vü şevk-ı nigâr-ı çârdeh-sâle (*Vasfî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 7*). [*benüm, -üm*]
134. Tâb-ı tebden ne harâret k'ola cânânımda / Ol **benüm** derd ü belâ âteşdür cânımda (*Vasfî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 1*). [*benüm, -üm*]
135. **Ben** bendesin 'aceb mi ger ol şâh oñarmaya / Kimse oñarmaz anı ki Allâh oñarmaya (*Vasfî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 1*). [*ben,]*
136. Kaşd eyledi ırmağa kapuñdan **beni** ağıyar / Seyl itdi gözüm yaşın ol ırmağ arasında (*Vasfî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 4*). [*beni, -i*]
137. Ğam-ı hecr ile **ben** bülbül gibi zâr / Dikenler güzeller eyler tâze tâze (*Vasfî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 2*). [*ben,]*
138. Uşbu cihân-ı fânide geçdi günüm **benüm** / Hecr-i nigâr ile elem-i rüzgâr ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 2*). [*benüm, -üm*]
139. N'eyleyem ol gülşen-i hüsnüñ gül-i handânını / Diñlemez **ben** bülbül-i şüridenüñ efgânını (*Vasfî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 1*). [*ben,]*
140. İki cihânda çü cân bir olurmuş ey dilber / Ne cân ile vireyin **ben** iki cihâna seni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 2*). [*ben,]*
141. **Beni** cefâ ile yakduñ görem ki tîz günde / Hâk odlara yağa ey cevri çok zemâne seni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 5*). [*beni, -i*]
142. Dilberâ zülf-i perîşânıña el urmağ içün / Dest-i kudret elümi kıldı **benüm** şâne gibi (*Vasfî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 3*). [*benüm, -üm*]
143. Şimdiden girü haţuñ geldi **beni** ağılatma / Haţa ey dost şaşın ırmeye âbuñ zararını (*Vasfî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 3*). [*beni, -i*]
144. Raķıb ile şalnürsın **ben** âh itdücce / Çü şâh-ı gül ki yel esdücce şalnür bile hâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 15*). [*ben,]*
145. Kâdr-i bülend-i pâyeñi **ben** nice medh idem / Çün ırmez aña pâye-i endîşe-i hayâl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 27*). [*ben,]*
146. Bunca zamânlar oldu ki **ben** bir dem urmadum / K'ol haşmetüñ şebâtına olmaya iştiğâl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 34*). [*ben,]*
147. Ey şir-dil meded ki zebün eyledi **beni** / Akrânım içre bu felek-i rübeh-ihtiyâl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 30*). [*beni, -i*]
148. Luţf eyle al elüm ki ayaklarda kalmışam / Devründe ğam **beni** niçe bir ide pâymâl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 33*). [*beni, -i*]
149. Yâ çarh-ı cevri-pîşe **benüm** güş urup durur / Nâlem işitmege baña virdükce güş-mâl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 3*). [*benüm, -üm*]
150. Tutmuş elinde nâcah-ı zerrîn hilâlden / Güyâ **benümle** kîni var ister k'ide cidâl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 31*). [*benümle, -üm, -le*]
151. Bu felek her mâh kim saña hilâlin 'arz ider / Dimek ister ki senüñ bir bendeñem **ben** tavk-dâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 17*). [*ben,]*
152. Her ne eylerseñ aña dest-i şerîfüñde durur / Oldı kapuñda **benüm** bigi çü çâker hâtem (*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 21*). [*benüm, -üm*]
153. **Ben** ol degül miyem ey âsumân-ı devlet kim / Cihânda gün gibi medhüñle olmuşam meşhür (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 23*). [*ben, -a*]
154. Cüdâ olalı **beni** añmaduñ belî dirler / Kişi ki gözden ola dür olur gönülden dür (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 25*). [*beni, -i*]
155. **Ben** şehâ bendeñ iken 'izz-i huşuruñda senüñ / Sen revâ görme ki çarh eyleye her dem beni zâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 23*). [*ben,]*
156. Ne virtür şî'r ki **ben** fahr idem anuñla benüm / Faħrum oldur k'idinem şer' libâsını şî'âr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 26*). [*ben,]*
157. Ben şehâ bendeñ iken 'izz-i huşuruñda senüñ / Sen revâ görme ki çarh eyleye her dem **beni** zâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 23*). [*beni, -i*]
158. Ne virtür şî'r ki ben fahr idem anuñla **benüm** / Faħrum oldur k'idinem şer' libâsını şî'âr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 26*). [*benüm, -üm*]
159. Eger **ben** rind-i şahid-bâz isem 'ayb itmesünler kim / Yigitlik çağı 'işret devri 'aşıklık zamânıdır (*Vasfî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 6*). [*ben,]*
160. Beni hâk olduğumçün pâymâl itdüñ şaşın ey meh / **Ben** anuñ hâkiyem k'ol mihr-i devlet âsumânıdır (*Vasfî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 8*). [*ben,]*
161. **Beni** hâk olduğumçün pâymâl itdüñ şaşın ey meh / Ben anuñ hâkiyem k'ol mihr-i devlet âsumânıdır (*Vasfî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 8*). [*beni, -i*]
162. Yazuk nev-reste ol gül goncamı aldurdum elden âh / Yaman oldu **benüm** hâl-i perîşânım yaman ağlar (*Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 4*). [*benüm, -üm*]
163. Niye müncer olur bilmem cihân içre **benüm** hâlüm / Döker kanlar dem-â-dem hünî eşki ergüvân ağlar (*Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 11*). [*benüm, -üm*]

164. Ayırmağ için ol şanemi **benden** ey rakîb /
Yağduñ beni nifâk ile Tañrı yağa seni
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 5*). [*benden,*
]
165. Zâr u efgân ile ger ölsem yiridür Vaşfiyâ /
Kim **benem** ol gülşeninden ayrı düşmiş
‘andelib (*Vasfî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 5*).
[*benem,*]

ben: Birinci teklik şahıs zamiri; şair.

1. Fikr iderken **ben** bu tarzı nâgehân hırşîd-
veş / Oldı bürc-i gaybdan bir matla‘-ı garrâ
‘ayân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 15*).
[*ben,*]

ben: Birinci tekil şahıs zamiri, aşık.

1. Dünyeler turdukça tur budur du‘ası
Vaşfinüñ / **Ben** ölem çok yıl ‘ömürler vire
Allâhum saña (*Vasfî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 5*). [*ben,*]
2. Câm-ı la‘l ile gönül ayş-ı müdâm olsun
saña / Ol şarâbi **bensüz** içerseñ harâm
olsun saña (*Vasfî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 1*).
[*bensüz, -süz*]
3. Ey **baña** himmet meyinden mest olan ta‘n
itme kim / Nüş-ı cân olsun saña çün ol
meyî nüş eyledüñ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 34,*
Beyit 4). [*baña, -a*]
4. Aşinâ gibi **beni** yâd eylemez olduñ dirîğ /
Hakkuma beñzer ‘adûlar sözlerin güş
eyledüñ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 3*).
[*beni, -i*]
5. Kül olur kim niçe demler anda âteş
gizlenür / Gönüm ol âteş durur
cismümdür anda kül **benüm** (*Vasfî Dîvânı,*
Gazel 42, Beyit 3). [*benüm, -üm*]
6. Ben belâ bahri miyânında idüm şubha
degin / Sen varup bir iki nādâna kenâr
olmuşsun (*Vasfî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 4*).
[*ben,*]
7. Emerken leblerin pend itme zâhid / Baña
cânım kayusudur **beni** ço (*Vasfî Dîvânı,*
Gazel 69, Beyit 3). [*beni, -i*]
8. **Ben** dimezdüm halka sen gül yüzlünün
râzın velî / Oda yansun defter ü dîvân ider
destân beni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 7*). [*ben,*]
9. **Ben** şehâ ol Vaşfiyem kim nazm-ı
renginüm görüp / Sinesinde nakş ider her
defter ü dîvân beni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 89,*
Beyit 8). [*ben,*]
10. Gördiler şeydâlıgum ‘ışkında zindân itdiler
/ Sinesinde cânı gibi şakladı zindân **beni**
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 2*). [*beni, -i*
]

11. Eşk-i hüninüm yeñilmez oldı çeşmüm vây
kim / Toğru ol hüninüñ öz küyına iltür kan
beni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 3*).
[*beni, -i*]
12. Şükrüm oldur kim görüp hecründe hâlüm
añlamaz / Şol kadar hayrân olur her kim
göre hayrân **beni** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 89,*
Beyit 4). [*beni, -i*]
13. ‘İşkâ düşdüm başuma üşdi belâ vü derd ü
gam / Hâsta oldum görmege geldi yine
yârân **beni** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 5*).
[*beni, -i*]
14. Bî-vefâ dilber sevüp kanına girdüm
gönümün / Korkaram kim nâgehân bir
gün tutar ol kan **beni** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 89,*
Beyit 6). [*beni, -i*]
15. Ben dimezdüm halka sen gül yüzlünün
râzın velî / Oda yansun defter ü dîvân ider
destân **beni** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 7*).
[*beni, -i*]
16. Ben şehâ ol Vaşfiyem kim nazm-ı
renginüm görüp / Sinesinde nakş ider her
defter ü dîvân **beni** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 89,*
Beyit 8). [*beni, -i*]
17. Hâdden aşurma cevruñi **ben** mübtelâya
kim / Bir gün ola ki ben de görem mübtelâ
seni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 2*).
[*ben,*]
18. Hâdden aşurma cevruñi ben mübtelâya
kim / Bir gün ola ki **ben** de görem mübtelâ
seni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 2*).
[*ben,*]
19. Ayırmağ için ol şanemi benden ey rakîb /
Yağduñ **beni** nifâk ile Tañrı yağa seni
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 5*). [*beni, -i*
]
20. Her dem fiğân idersin eyâ ney **benüm** gibi
/ Beñzer zemâne yârdan itdi cüdâ seni
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 4*). [*benüm,*
-üm]
21. La‘l-i şîrinün görüp şekker ezilmiş karşıña
/ **Ben** meger canâ ölem k’almayam andan
dadumı (*Vasfî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 2*).
[*ben,*]
22. Dinlemezsın bülbül-i şürîdeñem feryadumı
/ Ey gül-i ra‘nâ **benüm** senden kim ala
dādumı (*Vasfî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 1*).
[*benüm, -üm*]
23. Gülşen-i cân gülisin hâr ile hem-demlik
idüp / Bülbül-i hâsta-dilem luğ idüp
ağlatma **beni** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 93,*
Beyit 2). [*beni, -i*]
24. Vaşfiyem **ben** hâletüm bilmek dilerseñ ey
refîk / ‘İşk dîvânında oğı var benüm bu
ferdümi (*Vasfî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 5*).
[*ben,*]
25. Ey baña ibrâm idüp her lâhza soran
derdümi / Gör **benüm** bu eşk-i
gülğünümle rüy-ı zerdümi (*Vasfî Dîvânı,*
Gazel 94, Beyit 1). [*benüm, -üm*]

26. Bilmek isterseñ ki tîğ-i 'ışk n'eyler 'aşıka / Gör **benüm** bu sîne-i pür-çäk-i gam-perverdümü (*Vasfî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 2*). [*benüm, -üm*]
27. Vaşfıyem ben hâletüm bilmek dilerseñ ey refîk / 'Işk dîvânında okı var **benüm** bu ferdümü (*Vasfî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 5*). [*benüm, -üm*]
28. Cihâna 'ışkuñ idüp **ben** fakîri hâr itme / Anuñ haķı ki şehâ itdi bî-bahâne seni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 4*). [*ben,]*
29. Güş-ı 'âlem tola Vaşfî dürer-i nazmumla / Şâhdan ger ola **ben** bendeye himmet nazarı (*Vasfî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 7*). [*ben,]*
30. Vaşfıyem **ben** kim senüñ vaşfuñda nazmum 'âleme / Şit-i ahlâk-ı şerîfün gibi olmuşdur revân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 34*). [*ben,]*
31. Ra'd beñzer ki felekler üzre nâlemdür **benüm** / Kim fiğânından olur her lahza pür-âteş cihân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 17*). [*benüm, -üm*]
32. 'Ömrüm olduķa güzel sevmeyeyin dirdüm lîk / N'ideyin bu dil-i şeydâ **beni** yalan itdi (*Vasfî Dîvânı, Kit'a 3, Beyit 1*). [*beni, -i*]
33. Bana rahm eyle ki **ben** bende günâhum bilürem / Kerem it hây begüm begcügezüm hây begüm (*Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 6*). [*ben,]*
34. Bana rahm eyle ki ben **bende** günâhum bilürem / Kerem it hây begüm begcügezüm hây begüm (*Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 6*). [*bende, -de*]
35. Eyleme şimdi **beni** illere rüsvây begüm / Kerem it hây begüm begcügezüm hây begüm (*Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 2*). [*beni, -i*]
36. Ey ruħı cân u gönül ravzasınıñ yâsemeni / Ğaraż öldürmek ise cevr ü cefâ ile **beni** (*Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 11*). [*beni, -i*]
37. **Ben** oda yandum anı da şanuram yana bile / Beni öldürmelüdü vâ beni vâ beni (*Vasfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 6*). [*ben,]*
38. Kıldı aşüftesi bu zülf-i semen-sây **beni** / İtdi derd ü gam ile bî-ser ü bî-pây beni (*Vasfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 1*). [*beni, -i*]
39. Kıldı aşüftesi bu zülf-i semen-sây beni / İtdi derd ü gam ile bî-ser ü bî-pây **beni** (*Vasfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 1*). [*beni, -i*]
40. Neye tolaşdum aña k'eyledi rüsvây **beni** / Beni öldürmelüdü vâ beni vâ beni (*Vasfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 2*). [*beni, -i*]
41. Neye tolaşdum aña k'eyledi rüsvây beni / **Beni** öldürmelüdü vâ beni vâ beni (*Vasfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 2*). [*beni, -i*]
42. Neye tolaşdum aña k'eyledi rüsvây beni / Beni öldürmelüdü vâ beni vâ **beni** (*Vasfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 2*). [*beni, -i*]
43. Neye tolaşdum aña k'eyledi rüsvây beni / Beni öldürmelüdü vâ **beni** vâ beni (*Vasfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 2*). [*beni, -i*]
44. Ne belâlar ide baña gam-ı sevdâsı ile / **Beni** öldürmelüdü vâ beni vâ beni (*Vasfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 4*). [*beni, -i*]
45. Ne belâlar ide baña gam-ı sevdâsı ile / Beni öldürmelüdü vâ beni vâ **beni** (*Vasfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 4*). [*beni, -i*]
46. Ne belâlar ide baña gam-ı sevdâsı ile / Beni öldürmelüdü vâ **beni** vâ beni (*Vasfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 4*). [*beni, -i*]
47. Ben oda yandum anı da şanuram yana bile / **Beni** öldürmelüdü vâ beni vâ beni (*Vasfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 6*). [*beni, -i*]
48. Ben oda yandum anı da şanuram yana bile / Beni öldürmelüdü vâ beni vâ **beni** (*Vasfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 6*). [*beni, -i*]
49. Yolna cân virürem ger dir ise sîm beri / **Beni** öldürmelüdü vâ beni vâ beni (*Vasfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 8*). [*beni, -i*]
50. Yolna cân virürem ger dir ise sîm beri / Beni öldürmelüdü vâ **beni** vâ beni (*Vasfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 8*). [*beni, -i*]
51. Yolna cân virürem ger dir ise sîm beri / Beni öldürmelüdü vâ beni vâ **beni** (*Vasfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 8*). [*beni, -i*]
52. Bu belâya n'ide cân n'eyleye yâ sîne gönül / **Beni** öldürmelüdü vâ beni vâ beni (*Vasfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 10*). [*beni, -i*]
53. Bu belâya n'ide cân n'eyleye yâ sîne gönül / Beni öldürmelüdü vâ **beni** vâ beni (*Vasfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 10*). [*beni, -i*]
54. Bu belâya n'ide cân n'eyleye yâ sîne gönül / Beni öldürmelüdü vâ beni vâ **beni** (*Vasfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 10*). [*beni, -i*]
55. Vaşfıyâ tâ ki görüp çeşmini âhü dimişem / **Beni** öldürse gerek derd ile âh o dimişem (*Vasfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 11*). [*beni, -i*]
56. Terk idüp mescidi meyhâneye yâ hû dimişem / **Beni** öldürmelüdü vâ beni vâ

beni (*Vasfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 12*).
[beni, -i]

57. Terk idüp mescidi meyhâneye yâ hû dimişem / Beni öldürmelüdür vây beni vây **beni** (*Vasfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 12*).
[beni, -i]
58. Terk idüp mescidi meyhâneye yâ hû dimişem / Beni öldürmelüdür vây **beni** vây beni (*Vasfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 12*).
[beni, -i]
59. Hâlümi bilmeyicek yâr **benüm** yâ ne bile / Bir gün ol dağı bu oda düşüben yana bile (*Vasfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 5*).
[benüm, -üm]
60. Bir meh-i nâ-mihr için çarh itdi ser-gerdân **beni** / Gör nenüñ gibi gün için şaklamış devrân beni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 1*). [beni,]
61. Bir meh-i nâ-mihr için çarh itdi ser-gerdân beni / Gör nenüñ gibi gün için şaklamış devrân **beni** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 1*). [beni,]
62. Ben oda yandum anı da şanuram yana bile / Beni öldürmelüdür vây beni vây **beni** (*Vasfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 6*). [beni,]

ben: Yüzde ve vücutta bulunan tabii ufak ve siyah noktalar, ben, hâl.

1. Didüm ey meh **benlerüñ** fülful midür nâz eyleyüp / Didi bir hindî gulâmumdur bu gün fülful benüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 4*). [benlerüñ, -ler, -üñ]

ben: Ben birinci teklik şahıs zamiri; Vasfî.

1. Dūd-ı āhumdan hāzer kıl dostum haṭṭuñ gelür / K'āsumānı nıl-reng eyler duhānum var **benüm** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 6*). [benüm, -üm]
2. Vaşfiyem gerçi şehā vaşf idemezven hālümü / K'āteş-i şevk ile yanmış bir zebānum var **benüm** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 7*). [benüm, -üm]
3. Baḥr-i şî' rümle cihān pür ola vaşfuñ gevheri / Ger **benüm** Vaşfî diyü bir kez añarsañ adımı (*Vasfî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 5*). [benüm, -üm]
4. **Ben** itmedüm bu haṭā vü günāhı bil k'itdi / Bu naḥş ṭālî' ü bu baḥt-ı şüm u nā-hemvār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 22*). [ben,]
5. Baña ne ḥin-i ferāgāt ne vaḥt-i 'uzletdür / Murādum atına **ben** olmadın henüz süvār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 25*). [ben,]
6. Luṭf idüp himmetler in'ām eylesen **ben** bendeñe / 'Āleme tiğ-i zebān ile olurum

kāmṛān (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 38*).
[ben,]

7. Hele kendüm bilelden olmadum 'ālemde **ben** hurrem / Eger bir laḥza şād oldumsa cānā her zamān ağlar (*Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 5*). [ben,]
8. Egerçi hālüme cümle muḥṭdür 'ilmüñ / Velî keremler idüp gūş kıl **beni** tekrār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 12*). [beni,]
9. Ve ger-ne anda ne eglerdi senden ayrı **beni** / Ne 'izz ü cāh ü ne māl ü menāl ü mülk ü 'aḳār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 24*). [beni,]

ben: Birinci teklik şahıs zamiri; sevgili.

1. Gül yüzi vaşfını Vaşfiden işidüp didi yār / Yaraşur ger ola bülbül bu **benüm** gülşenüme (*Vasfî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 5*). [benüm, -(ü)m]
2. Sen yaḳarsın **beni** bu ḥüsn ile şāhum bilürem / Lîk eflāke çıkar āteş-i āhum bilürem (*Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 5*). [beni, -i]

bencileyin: Benim gibi.

1. Düşüben **bencileyin** başına zülfüñ hevesi / Odlara yandı qarardı ciğer-i müşk-i Ḥūten (*Vasfî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 3*). [bencileyin, -üben]

bend it-: Baḡlamak, hükmü altına almak.

1. Zülf-i sevdāsın iden kessün ümīdi Vaşfî kim / Şādmān olur mı **bend itse** dili kullāb-ı ḡam (*Vasfî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 5*). [bend itse, -se]

bend üstine bend geç-: Zorluk üstüne zorluk gelmek, hile üstüne hile yapmak.

1. Yine dil boynına zülf-i siyehüñ şaldı kemend / Dem mi vardur ki şehā **geçmeye bend üstine bend** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 1*). [bend üstine bend geçmeye, -me, -y, -e-me, -ye]

bende: Kul, köle.

1. 'Ālemi vaḥdet meyinden cümle medhūş eyledüñ / **Bendeñi** bir cür'adan n'içün

- ferāmūş eyledüñ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 1*). [*bendeñi, -n, -i*]
2. Götür hâk-i mezelletden fakîr-i derdmendüñdür / Terahhüm eyle Vaşfî **bendeñe** devletlü sultānum (*Vasfî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 8*). [*bendeñe, -ñ, -e*]
 3. Bu felek her mäh kim saña hilälün ‘arz ider / Dimek ister ki senüñ bir **bendeñem** ben tavk-dār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 17*). [*bendeñem, -ñ, -em*]
 4. Sen ol cihān-ı keremsin ki oldı hıdmetüne / Zemīn mutî ‘ü zamān **bende** vü felek me‘mür (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 16*). [*bende,]*
 5. Bu nükteyi ki didüm hıdmetünde tut ma‘zür / Ki bendeñi yine **bendeñdür** eyleyen mağdür (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 26*). [*bendeñdür, -ñ, -dür*]
 6. Bu nükteyi ki didüm hıdmetünde tut ma‘zür / Ki **bendeñi** yine bendeñdür eyleyen mağdür (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 26*). [*bendeñi, -ñ, -i*]
 7. Ki **bendeñe** budur ancak maķāşid-ı a‘lā / Ki hıdmetünde ola sāl u mäh u leyl ü nehār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 19*). [*bendeñe, -n, -e*]
 8. Hıdmetin itmek için dergehüñüñ nevbete / Zengī vü rümī iki **bende** durur leyl ü nehār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 18*). [*bende,]*
 9. Qadīmī **bendelerdendür** zamānlardur ki kapuñda / Du‘ā-yı hayruñ itmek her nefes vird-i zebānidur (*Vasfî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 11*). [*bendelerdendür, -ler, -den, -dür*]
 10. Ben şehā **bendeñ** iken ‘izz-i hużuruñda senüñ / Sen revā görme ki çarḥ eyleye her dem beni zār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 23*). [*bendeñ iken, -i, -ken*]

bende: Kul, köle; aşık.

1. Ben **bendesin** ‘aceb mi ger ol şāh oñarmaya / Kimse oñarmaz anı ki Allāh oñarmaya (*Vasfî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 1*). [*bendesin, -si, -n*]
2. Güş-ı ‘ālem tola Vaşfî dürer-i nazmumla / Şāhdan ger ola ben **bendeye** himmet nazarı (*Vasfî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 7*). [*bendeye, -(y)e*]
3. Serverā hāķkuma a‘dā sözini güş itme / **Bendeñi** hayr ile yād eyle ferāmūş itme (*Vasfî Dîvânı, Kit‘a 2, Beyit 1*). [*bendeñi, -ñi*]
4. Zehr-mār-ı fakrdan öldürmedin ben **bendeñi** / Luḥ it in‘ām eyle şol himmet diyen tiryākden (*Vasfî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 3*). [*bendeñi, -i*]

bende: Kul, köle; şair.

1. Luḥ idüp himmetler in‘ām eyleseñ ben **bendeñe** / ‘Āleme tīg-i zebān ile olurдум kāmran (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 38*). [*bendeñe, -ñ, -e*]

bende-i ezeli: Ezelden beri kul olan; devamlı köle.

1. Bu **bende-i ezeli**den tapūña hayr du‘ā / Budur hemīn k‘ola dünyā vü āḥiret ma‘mür (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 29*). [*bende-i ezeli*den, -den]

bende-nevāz ol-: Kullarına; emrindekilere iyi davranmak.

1. Niçe bir Vaşfîyi cevruñle şehā öldüresin / Şāhsın luḥ idüp **olsañ** n‘ola ger **bende-nevāz** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 7*). [*bende-nevāz ol, -sa, -ñ*]

bend-i mezellet: Alçaklık, zelillik ipi; aşağılık, zelim olma durumu

1. Āzād kıl ki **bend-i mezellet** esridür / Bir tūtī-i şeker-şiken ü şekkerin-maķāl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 32*). [*bend-i mezellet,]*

bendüne düs-: Tuzağa düşmek.

1. Ben dimezdüm ki **düşüp bendüne** rüsvāyuñ olam / N‘ideyin kim dil-i dīvāneme kār itmedi pend (*Vasfî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 2*). [*bendüne düşüp,]*

benefşe: Güzel kokulu, mor renkli çiçek.

1. Dirīg ruḥlarumuñ müşki döndi kāfura / **Benefşe** yerine virdi sefīd gül gülzār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 37*). [*benefşe,]*

be-nevbet: Nöbetle, sırayla.

1. Şimdiye degin cevır ü cefā eyledüñ ey dost / Şimden girü it mihr ü vefā kār **be-nevbet** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 7*). [*be-nevbet,]*

benümçün: Benim için.

1. **Benümçün** yâr u ağıyâr-ı zamâne râyeğân ağlar (*Vasfî Dîvânî, Kaside 10, Beyit 19*). [*benümçün,]*

beñz: Yüz, çehre.

1. Zerd eyler ise **beñzümi** mihrûñ ‘aceb midür / Olmaz garîb hâki zer eylerse kîmyâ (*Vasfî Dîvânî, Gazel 4, Beyit 2*). [*beñzümi, -üm, -i]*

benze-: İki nesne veya kişi arasında ortak yönler bulunmak.

1. Ben figân itdükçe kim eyler seg-i küyuñ figân / Aña **beñzer** kim ide bir kişi yârânıyla bahş (*Vasfî Dîvânî, Gazel 9, Beyit 4*). [*beñzer, -r]*
2. ‘Aks-i hâlün düşdi **beñzer** dîde-i giryânuma / Merdüm-i çeşmüm anuñ ‘aksiyle şan fülful durur (*Vasfî Dîvânî, Gazel 14, Beyit 3*). [*beñzer, -r]*
3. Bu hevâ kim dil-i şürîdedür **beñzer** kim / ‘Ömr pâyâna ire irmeye pâyâna heves (*Vasfî Dîvânî, Gazel 24, Beyit 5*). [*beñzer, -r]*
4. Gördi tamâm **beñzemez** ebrûña ‘özü için / Kâddin dü-tâ kırup diler eksüklüğün hilâl (*Vasfî Dîvânî, Gazel 36, Beyit 2*). [*beñzemez, -mez]*
5. Ebrûña beñzerem dir imiş luţf ile hilâl / **Beñzer** ki ey şanem yeñile oldı bu hayâl (*Vasfî Dîvânî, Gazel 36, Beyit 1*). [*beñzer, -r]*
6. **Beñzer** ki buldı eşk-i revânumla perveriş / Sînem zemîni kim toludur türden nihâl (*Vasfî Dîvânî, Gazel 36, Beyit 4*). [*beñzer, -r]*
7. Ebrûña **beñzerem** dir imiş luţf ile hilâl / Beñzer ki ey şanem yeñile oldı bu hayâl (*Vasfî Dîvânî, Gazel 36, Beyit 1*). [*beñzerem, -r, -em]*
8. Şahn-ı meclis içre itdi cilveye ağâz gül / Bülbulüñ sâzına **beñzer** kim olur demsâz gül (*Vasfî Dîvânî, Gazel 37, Beyit 1*). [*beñzer, -r, -]*
9. Dilberüm ruhsârına luţf ile **beñzer** gül benüm / Ol durur kim nâlişüm şeydâsıdur bülbul benüm (*Vasfî Dîvânî, Gazel 42, Beyit 1*). [*beñzer, -r]*
10. Ter kim görünür ol şanem-i sîm-ber üzre / Bir jâleye **beñzer** ki ola berg-i ter üzre (*Vasfî Dîvânî, Gazel 71, Beyit 1*). [*beñzer, -r]*

11. Dile sînemde kaşd itdükçe zülfi nâleler eyler / Hemân ol murğa **beñzer** kim gelür mâr âşiyânına (*Vasfî Dîvânî, Gazel 72, Beyit 3*). [*beñzer, -r]*
12. Gönlüm harîmi Ka ‘besi bir nürdur yine / **Beñzer** ki Muştafâ gelür aşhâb u âl ile (*Vasfî Dîvânî, Gazel 85, Beyit 3*). [*beñzer, -r]*
13. Deryânuñ acı yaşları garķ itdi ‘âlemi / Hecründe gördi Vaşfîyi **beñzer** bu hâl ile (*Vasfî Dîvânî, Gazel 85, Beyit 5*). [*beñzer, -r]*
14. Her dem figân idersin eyâ ney benüm gibi / **Beñzer** zemâne yârdan itdi cüdâ seni (*Vasfî Dîvânî, Gazel 90, Beyit 4*). [*beñzer, -r]*
15. Görür tamâm **beñzeyimez** aña ‘özü için / Kâddin dü-tâ kırup diler eksüklüğün hilâl (*Vasfî Dîvânî, Kaside 2, Beyit 18*). [*beñzeyimez, -y, -i, -mez]*
16. Dir idüm kim dehen-i dilbere **beñzer** hâtem / Olsa pür-nâz u suhan-sâz u suhan-ver hâtem (*Vasfî Dîvânî, Kaside 4, Beyit 1*). [*beñzer, -r]*
17. Bâddan **beñzer** k’ara yirde şovukluk düşdi kim / Germ olup gül şevkına bülbüller itmezler figân (*Vasfî Dîvânî, Kaside 7, Beyit 6*). [*beñzer, -r]*
18. Gîtmez lebûñüñ ‘aksi gözümden didüm ol yâr / Güldi didi kim gözüñe **beñzer** görünür kıan (*Vasfî Dîvânî, Gazel 64, Beyit 6*). [*beñzer, -r]*
19. Ra‘d **beñzer** ki felekler üzre nâlemdür benüm / Kim figânından olur her lahza pür-âteş cihân (*Vasfî Dîvânî, Kaside 7, Beyit 17*). [*beñzer, -r]*
20. Aşinâ gibi beni yâd eylemez olduñ dirîğ / Hâkkuma **beñzer** ‘adûlar sözlerin güş eyledüñ (*Vasfî Dîvânî, Gazel 34, Beyit 3*). [*beñzer,]*
21. Ey gönül bu tās-ı gerdün ile Pervîn şaşnasın / Āba **beñzer** kim konur bir deste nesrîn üstine (*Vasfî Dîvânî, Gazel 79, Beyit 6*). [*beñzer,]*

beñzer: Öyle görünüyor ki.

1. Dest-büsuñ şerefın **beñzer** idindi maķşud / Zerden idindi kemer la‘lden efser hâtem (*Vasfî Dîvânî, Kaside 4, Beyit 18*). [*beñzer,]*

benzer ol-: Benzemek.

1. Kanda kim olursa gîtmez bir dem ağzından zeri / **Oldu** Vaşfî gibi **benzer** rind-i

şāhidbāz gül (*Vasfî Dîvânî, Gazel 37, Beyit 7*). [*benzer oldu, -du*]

ber: *Göğüs, sine.*

1. Görelî ol şanem-i serv kad ü sîm-beri / Ki nihâl-i kadınüñ ğabğabıdur sîm **beri** (*Vasfî Dîvânî, Murabba 2, Beyit 7*). [*beri, -i*]
2. Yolına cân virürem ger dir ise sîm **beri** / Beni öldürmelüdüür vâi beni vâi beni (*Vasfî Dîvânî, Murabba 2, Beyit 8*). [*beri, -i*]

berâber: *Aynı değer ve kıymette, eşit.*

1. Başdan ayağa eger sîm ü zer olursa n'ola / Olmaz aña sehâ ile **berâber** hâtem (*Vasfî Dîvânî, Kaside 4, Beyit 15*). [*berâber,]*

ber-dâr it-: *Asmak.*

1. Zülfine **ber-dâr idem** dirse gönül dilber seni / Bil ki devlet var imiş başuñda dañi yüri var (*Vasfî Dîvânî, Gazel 15, Beyit 2*). [*ber-dâr idem, -em*]

berg: *Yaprak.*

1. **Bergden** perler taķınmış sebz tütîler gibi / 'İşret it ey dil ki tîz eyler yine pervâz gül (*Vasfî Dîvânî, Gazel 37, Beyit 3*). [*bergden, -den*]
2. Zemîn-i sîne-i düşmanda remh-i ser-tîzûñ / Nihâldür ki aña feth **berg** ü nuşrat bār (*Vasfî Dîvânî, Kaside 1, Beyit 32*). [*berg,]*
3. **Berg** yâ bir zer varaķdur k'anda kudret kâtibi / Güyiyâ yazup bahâr ahvâlin itmişdür beyân (*Vasfî Dîvânî, Kaside 7, Beyit 3*). [*berg,]*

berg-i cism: *Beden yaprağı.*

1. Görmedin 'ömrüm bahârın âteş-i teb âh kim / **Berg-i cismüm** ditredür her demde bād-ı dey gibi (*Vasfî Dîvânî, Gazel 97, Beyit 3*). [*berg-i cismüm, -üm*]

berg-i gül: *Gül yaprağı.*

1. Dil olup her **berg-i gül** eylerse cânân ile baħ / Cānı yoķdur k'eyleye ol la'l-i

handân ile baħ (*Vasfî Dîvânî, Gazel 9, Beyit 1*). [*berg-i gül,]*

berg-i gül-i ter: *Taze gül yaprağı.*

1. 'Aks-i ruhsāruñ senüñ bu çeşm-i pür-hünābda / Güyiyâ **berg-i gül-i terdür** şarāb-ı nābda (*Vasfî Dîvânî, Gazel 78, Beyit 1*). [*berg-i gül-i terdür, -dür*]

berg-i hazān: *Sonbaharda sararıp düşen veya düşmek üzere olan yaprak.*

1. Hākler üstinde bu rîzān olan **berg-i hazān** / Her biri bir zerd-rū 'āşık ruħındandır nişān (*Vasfî Dîvânî, Kaside 7, Beyit 1*). [*berg-i hazān,]*

berg-i surh: *Kırmızı yaprak.*

1. Bostān içinde olan şimdi her bir **berg-i surh** / Şanki 'ālem hālını şerh itmek içündür zebān (*Vasfî Dîvânî, Kaside 7, Beyit 4*). [*berg-i surh,]*

berg-i ter: *Taze, yeni açmış yaprak.*

1. Ter kim görünür ol şanem-i sîm-ber üzre / Bir jāleye beñzer ki ola **berg-i ter** üzre (*Vasfî Dîvânî, Gazel 71, Beyit 1*). [*berg-i ter,]*

ber-hordār: *Mutlu; muradına ermiş, istediğini almış.*

1. Ölince haşr olasın 'izz ü baħt u devletle / Nihâl-i bāğ-ı 'ömürden hemîşe **ber-hordār** (*Vasfî Dîvânî, Kaside 1, Beyit 42*). [*ber-hordār,]*
2. Devletüñ şāhını ser-sebz idüben Hāk her dem / Haşra dek bāğ-ı 'ömürden olasın **ber-hordār** (*Vasfî Dîvânî, Kaside 8, Beyit 30*). [*ber-hordār,]*

beriyve: *Çöl, susuz sahra, çok kurak yer.*

1. Raħm it aña ki Ka'be-i maķşüda irmege / Miħnet **beriyyesinde** kala rāh oñarmaya (*Vasfî Dîvânî, Gazel 83, Beyit 2*). [*beriyyesinde, -si, -n, -de*]

berk: Şimşek.

1. Rumh-i pîçâmî ile berk-ı sinânî gūyâ /
Ejdehâdur ki dehânında anuñ **berk** ura nâr
(*Vasfî Dîvânî, Kaside 8, Beyit 14*). [*berk,]*

berk-ı sinân: Mızrak şimşegi.

1. Rumh-i pîçâmî ile **berk-ı sinânî** gūyâ /
Ejdehâdur ki dehânında anuñ berk ura nâr
(*Vasfî Dîvânî, Kaside 8, Beyit 14*). [*berk-ı
sinânî, -i]*

berü: Belli bir zamandan bu günü kadar, -den bu yana.

1. Çün fesâd itdi girelden **berü** araya rakîb /
Çok fesâd olsa n'ola arada şeytân olıcağ
(*Vasfî Dîvânî, Gazel 28, Beyit 5*). [*berü,]*
2. Olalıdan **berü** dil mülk-i gamuñ pâdişehi /
'Alemi âteş-i âh oldı vü eşküm sipehi
(*Vasfî Dîvânî, Gazel 98, Beyit 1*). [*berü,]*
3. Tolaşaldan **berü** anuñ gam-ı sevdâsı ile /
Hâşil-ı 'ömrümi virdi gamı sevdâsı yele
(*Vasfî Dîvânî, Murabba 2, Beyit 3*). [*berü,
]*

berü gel-: Yaklaşmak, yakınlaşmak.

1. Her tûr-i belâ seng-i cefâ kim gele senden /
Gelsün berü yir eyleyeyin cân u ser üzre
(*Vasfî Dîvânî, Gazel 71, Beyit 5*). [*berü
gelsün, -sün]*

bes: Kafi, yeter, yetişir.

1. Hâlûñ mu'ayyen olmağa rüşen zamîrine /
Besdür bu denlü şâh-ı suhandana vaşf-ı
hâl (*Vasfî Dîvânî, Kaside 2, Beyit 38*).
[*besdür, -dür]*
2. Def 'i tûr-i ta'n-ı bed-hâh itmege **besdür**
baña / Cevşen eş'ârüm hatı vü kilk-i
müştünüm sinân (*Vasfî Dîvânî, Kaside 7,
Beyit 39*). [*besdür,]*

bes: Hasılı, öyle olunca.

1. Midhat-i la'lünde cānā cān-fezā kavlüm
görür / **Bes** şurâhî n'eylesün meclisde
kulkul itmeyüp (*Vasfî Dîvânî, Gazel 7,
Beyit 3*). [*bes,]*

beter: Daha kötü.

1. Vaşlı na'îmi şükriñi kılmazduñ ey gönül /
Öl şimdi hecr ile saña andan **beter** gerek
(*Vasfî Dîvânî, Gazel 33, Beyit 4*). [*beter,]*

beyâbân: Sahra, çöl.

1. Ger ölürsem derd ile hecrüñ **beyâbânında**
ben / Tâ kıyâmet dostum destümde
dāmānuñ senüñ (*Vasfî Dîvânî, Gazel 31,
Beyit 4*). [*beyâbânında, -in, -da]*

beyân it-: Anlatmak, açıklamak, bildirmek.

1. Berg yâ bir zer varağdur k'anda kudret
kâtibi / Güyiyâ yazup bahâr ahvâlin
itmişdür beyân (*V., asfî Dîvânî, Kaside 7,
Beyit 3*). [*beyân itmişdür, -miş, -dür]*
2. Mantık-ı şîrîn-kelâmında ne hikmet var
k'anuñ / 'Aql hayrânî ma'ânî-i bedî' **itse
beyân** (*Vasfî Dîvânî, Kaside 7, Beyit 26*).
[*beyân itse, -se]*
3. İdemezven tâ kıyâmet ger **ider** olsam
beyân / Şol kadar çekdüm cefâ ben
mübtelâ mañbübdan (*Vasfî Dîvânî, Gazel
62, Beyit 2*). [*beyân ider, -er]*

beyâz-ı dîde-i hür: Güneşin gözünün beyazı.

1. Karışmış idi sevâd-ı şeb ü beyâz-ı seher /
Bi-'aynihi çü sevâd u beyâz-ı dîde-i hür
(*Vasfî Dîvânî, Kaside 5, Beyit 2*). [*beyâz-ı
dîde-i hür,]*

beyâz-ı seher: Sabahın beyazlığı.

1. Karışmış idi sevâd-ı şeb ü beyâz-ı seher /
Bi-'aynihi çü sevâd u beyâz-ı dîde-i hür
(*Vasfî Dîvânî, Kaside 5, Beyit 2*). [*beyâz-ı
seher,]*

beyt: Ev.

1. **Beyti** ocağımı şulayup süpürüp silen /
Âhiyle Vaşfînüñ gazel-i âbdâridur (*Vasfî
Dîvânî, Gazel 13, Beyit 5*). [*beyti, -i, -]*

beyt: Ev; iki mısradan oluşan nazım birimi.

1. Midhātünde yine bir ƙasr-ı müşeyyed düzdi / Dizdi her **beytine** anuñ zer ü zīver hātem (*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 24*). [*beytine, -i, -n, -e*]

beyt: İki mısradan oluşan nazım birimi.

1. Midhātin şöyle laṭif eyledüğümçün yaraşur / Düşse her **beytüm** ayağına ser-ā-ser hātem (*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 26*). [*beytüm, -üm*]

bezm: Sohbet, yaran sohbeti \ ziyafet, işret sohbeti; yiyip içilerek sohbet edilen, belli başlı ritüelleri olan toplantı (*LEVEND, s. 307-322.*).

1. Vaşfînüñ yandüğünü her gice **bezmünde** görüp / Şem‘-i dil-sūhtenüñ reşk odı oldı yeri (*Vasfî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 5*). [*bezmünde, -üñ, -de*]

bırağ-: Bırakmak, koymak.

1. Kendümi bileli ben āh-ı ciger-sūzumdan / Cevce yoƙ hāşilum odlar **bırağur** hırmenüme (*Vasfî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 4*). [*bırağur, -(u)r*]

bi-‘aynihi: Aynı, onun gibi, tıpkı.

1. Ƙarışmış idi sevād-ı şeb ü beyāz-ı seher / **Bi-‘aynihi** çü sevād u beyāz-ı dīde-i hūr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 2*). [*bi-‘aynihi,*]

bī-bahāne: Bahanesiz.

1. Cihāna ‘ışkuñ idüp ben faƙīri hār itme / Anuñ haƙı ki şehā itdi **bī-bahāne** seni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 4*). [*bī-bahāne,*]

bī-bakā: Sonsuz olmayan.

1. Şehā senden mi öğrendi ki bir lāhẓā ƙarār itmez / Gelüp geçdükce cevır ile geçer bu **bī-bakā** ‘ömrüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 2*). [*bī-bakā,*]

bī-cihāt: Yönsüz, yön düşüncesinden uzak.

1. **Bī-cihāt** u bi-mişāl ü lā-mekān u lā-yezāl / Hākim-i kevn ü mekān olmaƙ dilerseñ ‘aşık ol (*Vasfî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 2*). [*bī-cihāt,*]

bī-çāre: Çaresiz, düşkün, zavallı.

1. Ƙanƙı meclisde nazar eyleseñ el anı çalar / Bilmezem n’eyledi bu ellere **bī-çāre** ƙopuz (*Vasfî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 2*). [*bī-çāre,*]
2. Ferdāya şaluban iñen iñletme gel begüm / **Bi-çāre** Vaşfî ölmeye tā intizār ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 7*). [*bi-çāre,*]
3. Vaşfî ki fedā itdi yoluñda dil ü cānı / **Bi-çāre** seni kendüzine yār ola şandı (*Vasfî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 7*). [*bī-çāre,*]

bīdād ol-: Adaletsiz olmak.

1. Gerçi kim **bīdād olan** bilmez benüm hālüm velī / Ben ne miñnet çekdüğüm bilür Hūdā maħbūbdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 3*). [*bīdād olan, -an*]

bīd-i hançer-dāra: Elinde hançer tutan söğüt ağacı.

1. **Bīd-i hançer-dāra** havfinden tezelzüller irüp / Hançerin elden düşürmüş heybet-i bād-ı hāzān (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 7*). [*bīd-i hançer-dāra,*]

bi-dil: Gönlünü vermiş, gönlünü kaptırmış, aşık.

1. Seni her kim göre bu **bī-dili** yād eyledüğün / Dir budur o dil-i bī-çāreyi āvāre kılan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 4*). [*bī-dili, -i*]
2. Āh kim hecründe ben **bī-dil** düşelden ğamlara / Āhum u eşküm beni fāş eyledi ‘ālemlere (*Vasfî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 1*). [*bī-dil,*]

bi-dil: Yüreği olmayan, cesaretsiz, moralsiz; korkak.

1. Yakın olmuş durur ‘ışkuñda ben **bi-dil** helāk olmaƙ / Henüz ey bī-vefā gönlündeki ol bed gümān gitmez (*Vasfî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 3*). [*bi-dil,*]

bī-dīn: Dinsiz.

1. Bahş ider her dem bentümle yār için **bī-dīn** rakīb / Dīn için lābüd ider kāfir müselmān ile bahş (*Vasfī Dīvānı, Gazel 9, Beyit 2*). [*bī-dīn,*]

bīgāne eyle-: Kayıtsız kalmak, ilgilenmemek.

1. Bir kerre āşinālīg idüp baña ey şanem / Benden bu hasta gönlümi **bīgāne eyledüñ** (*Vasfī Dīvānı, Gazel 32, Beyit 4*). [*bīgāne eyledüñ, -dü, -ñ*]

bigi: Gibi.

1. Her ne eylerseñ aña dest-i şerīfūñde durur / Oldı kapuñda benüm **bigi** çü çāker hātem (*Vasfī Dīvānı, Kaside 4, Beyit 21*). [*bigi,*]

bi-hakk-ı cümle-i aşhāb-ı bā-şafā-yı güzīn:

Seçkin ve gönlü huzurlu ashabin tamamının hakkı için.

1. **Bi-hakk-ı cümle-i aşhāb-ı bā-şafā-yı güzīn** / Mu‘īn-i şer‘ ü şer‘at muhācir ü enşār (*Vasfī Dīvānı, Kaside 6, Beyit 18*). [*bi-hakk-ı cümle-i aşhāb-ı bā-şafā-yı güzīn,*]

bi-hakk-ı hazret-i şehbāz-ı kebk-i kudret-i hak:

Hak kudretinin cesur şahin kuşu olan saygın iktidar sahibi

1. **Bi-hakk-ı hazret-i şehbāz-ı kebk-i kudret-i Hak** / Emīn-i dīn-i şafā ya‘nī Aḥmed-i Muhtār (*Vasfī Dīvānı, Kaside 6, Beyit 16*). [*bi-hakk-ı hazret-i şehbāz-ı kebk-i kudret-i hak,*]

bi-hakk-ı hazret-i şiddik: Hz.Ebubekir' in hakkı için.

çin.

1. **Bi-hakk-ı Hazret-i Şiddik** heybet-i Fārūk / Bi-hük-m-i Hazret-i Zü‘n-nūr u Ḥaydar-i Kerrār (*Vasfī Dīvānı, Kaside 6, Beyit 17*). [*bi-hakk-ı hazret-i şiddik,*]

bi-hakk-ı şāni‘-i bī-çün: Benzersiz övenin hakkı için.

çin.

1. **Bi-hakk-ı Şāni‘-i bī-çün** ki kilik-i taqdīri / Bu levh-i ‘āleme naqş-ı vücūdı kıldı nigār (*Vasfī Dīvānı, Kaside 6, Beyit 14*). [*bi-hakk-ı şāni‘-i bī-çün,*]

bi-hakk-ı vāhid ü ferd: Yalnızlığın ve teklüğün hakkı için.

1. **Bi-hakk-ı Vāhid ü Ferd** ü Aḥad ki cümle anuñ / Kemāl-i kudreti kabzındadır bu heft ü çihār (*Vasfī Dīvānı, Kaside 6, Beyit 13*). [*bi-hakk-ı vāhid ü ferd,*]

bihār: Denizler..

1. Nişānedür bu cezāyir kef-i şehāsında / Başına acıyuban hāk koyduğuna **bihār** (*Vasfī Dīvānı, Kaside 1, Beyit 19*). [*bihār,*]
2. Yanında baḥr-i şevketüñüñ katradur **bihār** / Cenbinde mihr-i ‘izzetüñüñ zerredür cibāl (*Vasfī Dīvānı, Kaside 2, Beyit 21*). [*bihār,*]
3. Virmese ger dest-i gevher-pāşı aḥbārın aña / Bād irdükce nedendür muḫtarib olur **bihār** (*Vasfī Dīvānı, Kaside 3, Beyit 8*). [*bihār,*]
4. Bu baḥr içinde olan şanma kim cezāyirdür / Kef-i şehāñ ile bağırında baş çıkardı **bihār** (*Vasfī Dīvānı, Kaside 6, Beyit 4*). [*bihār,*]

bi-hük-m-i hazret-i zü‘n-nūr: İki nur sahibi Hz.

Osman'ın hükmü için.

1. Bi-hakk-ı Hazret-i Şiddik heybet-i Fārūk / **Bi-hük-m-i Hazret-i Zü‘n-nūr** u Ḥaydar-i Kerrār (*Vasfī Dīvānı, Kaside 6, Beyit 17*). [*bi-hük-m-i hazret-i zü‘n-nūr,*]

bī-hüş kıl-: Cezbetmek; sarhoş etmek.

1. Sākıyā la‘lūñ şarābından beni **bī-hüş kıl** / ‘Ālem-i bī-hüşlük zīrā huzūrumdur benüm (*Vasfī Dīvānı, Gazel 50, Beyit 2*). [*bī-hüş kıl,*]

bī-hüş ol-: Aklı yitirmek; kendinden geçmek, kendini kaybetmek.

1. Sefer itmek dilerem derd ile **bī-hüş oluram** / Görürem yine hemān kūyuñ

olurmuş seferüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 3*). [*bî-hûş oluram, -ur, -am*]

bî-iẖtiyâr eyle- *Elinde olmadan istemek.*

1. Bir kuluñdur himmetüñ **bî-iẖtiyâr eyler** aña / Himmet-i ehl-i kerem zîrâ olur bî-iẖtiyâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 22*). [*bî-iẖtiyâr eyler, -r*]

bî-iẖtiyâr ol- *Istemsizce olmak.*

1. Bir kuluñdur himmetüñ bî-iẖtiyâr eyler aña / Himmet-i ehl-i kerem zîrâ **olur bî-iẖtiyâr** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 22*). [*bî-iẖtiyâr olur, -ur*]

bil: *Bel.*

1. Kõl tolayımadum **biline** karşuma kucar / Bârik miyânını kemer hey n'idelüm hey (*Vasfî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 4*). [*biline, -i, -n, -e*]

bil- *Anlamak, kavramak, idrak etmek.*

1. Ol benüm hâlümü **bilince** benim baña yeter / Bu belâ ile n'idem âh baña vâh baña (*Vasfî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 2*). [*bilince, -ince*]
2. Virdi bir tıfl-ı perî 'ışkını Allâh baña / Ki benüm hâlümü **bilmez** ölürin âh baña (*Vasfî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 1*). [*bilmez, -mez*]
3. Kim **bilür** zülfî hevâsında neler çekdüreler / Bu kara bahtum ile bu dil-i gümrâh baña (*Vasfî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 3*). [*bilür, -ür*]
4. Goncadur bülbülü hâlin ne **bilür** 'ışkı anuñ / Ne kazâ idi 'aceb uğradı nâgâh baña (*Vasfî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 4*). [*bilür, -ür*]
5. **Bilmezem** yavuz nazâr mı irdi yâ hod âh-ı serd / Yoḥsa te'sir itdi mi âh-ı sehergâhum saña (*Vasfî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 2*). [*bilmezem, -mez, -em*]
6. **Bil** ganîmet kim geçer hüsnuñ bahârı devridür / İç müdâm ey şâh fevt-i fursat-ı gül itmeyüp (*Vasfî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 4*). [*bil,]*
7. Hecründe şehâ hâlümü ol dem **bilesin** kim / Bir gün diyeler bir kuluñ ölmüş saña şîḫhat (*Vasfî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 3*). [*bilesin, -e, -sin*]

8. Vaşl istediğümce komadı yakamı elden / **Bilsem** ki ne virdi alamaz baña bu fûrkat (*Vasfî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 2*). [*bilsem, -se, -m*]
9. Zülfine ber-dâr idem dirse gönül dilber seni / **Bil** ki devlet var imiş başuñda daḫi yürü var (*Vasfî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 2*). [*bil,]*
10. Kankı meclisde nazar eyleseñ el anı çalar / **Bilmezem** n'eyledi bu ellere bî-çäre kopuz (*Vasfî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 2*). [*bilmezem, -mez, -em*]
11. Dili çok oda yakduñ luḫ idüp incinme âhumdan / **Bilürsin** gitmeyince hânedan âteş duḫân gitmez (*Vasfî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 2*). [*bilürsin, -ür, -sin*]
12. Sen elif gibi revân cân içre cây itseñ n'ola / Ey şanem **bilmez** misin lâ-ḫayre illâ fi 'l-vaşat (*Vasfî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 3*). [*bilmez, -mez*]
13. Gelüp cân kaşdına tirüñ bu cismüm yol yol olmuşdur / Ne kılam **bilmezem** andan ne yoldan kurtaram cânüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 6*). [*bilmezem, -mez, -em*]
14. İncinüp ḫaṭṭuña ey dilber kazıtdum kâkülün / **Bilmedüm** ḫaṭṭuñ velî boynuma ol kâkül benüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 5*). [*bilmedüm, -me, -dü, -m*]
15. Gonca-veş bülbülleri hâlini **bilmez** ol şanem / Anuñ için vây ile âh u fiğânüm var benüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 2*). [*bilmez, -mez*]
16. Bu hâlk hâlümü **bilmez** benim firâk içre / N'idem ki dil dimezem kim fülândan ayrıldum (*Vasfî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 4*). [*bilmez, -mez*]
17. Geleli 'âleme bir gün beni güldürmedi çarḫ / **Bilmedin** gör ne bela-ḫaneyeye mihmân oldum (*Vasfî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 5*). [*bilmedin, -me, -din*]
18. Ben günâhum **bilürem** luḫ kıl ey şeh 'afv it / Tut ki bir kâfir idüm şimdi müselmân oldum (*Vasfî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 4*). [*bilürem, -ür, -em*]
19. Gül gibi dâmeniñün her tarafı çäk olmuş / **Bildüm** ey gonca-dehen hem-dem-i ḫâr olmuşsin (*Vasfî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 2*). [*bildüm, -dü, -m*]
20. Dil derd ile kan olmağa çeşmüm sebep oldu / Âḫir **bilürem** tutsa gerekdür anı ol kan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 4*). [*bilürem, -ür, -em*]
21. Gördüm lebüñde ḫaṭṭuñı **bildüm** cihânda kim / Çok fitneler zuhûra gelürmüş şarâbdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 4*). [*bildüm, -dü, -m*]
22. Diñle nâlem hâlümü **bilmek** dilerseñ dostum / N'idüğüm bilmez benüm güş urmayan efgânuma (*Vasfî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 3*). [*bilmek, -mek*]

23. Diñle nâlem hâlümü bilmek dilerseñ dostum / N'idügüm **bilmez** benüm güş urmayan efgânuma (*Vasfî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 3*). [*bilmez, -mez*]
24. Ol şanem cevr ü cefâ mecmü'asın ezber okur / Söylesek **bilmez** geçer mihr ü vefâ destânını (*Vasfî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 5*). [*bilmez, -mez*]
25. **Bilmek** isterseñ ki tîğ-i 'ışk n'eyler 'aşıka / Gör benüm bu sine-i pür-çâk-i gam-perverdümü (*Vasfî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 2*). [*bilmek, -mek*]
26. Gül ile bülbül-i aşüfteler mu'âmelesin / **Bilüp** hasedle dil uzatdı şanmañuz aña hâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 7*). [*bilüp, -üp*]
27. Neden **bilmem** ki böyle nâr-ı hicrâna sezâ düşdüm / Şorarsañ hâlümü hecrüñde ey rûh-ı revân ağlar (*Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 8*). [*bilmem, -me, -m*]
28. Niye müncer olur **bilmem** cihân içre benüm hâlüm / Döker kanlar dem-â-dem hünî eşki ergüvân ağlar (*Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 11*). [*bilmem, -me, -m*]
29. Murâdum üzre 'âlemde felek devr itdügün **bilmem** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 13*). [*bilmem, -me, -m*]
30. Firâk-ı yâri güç dirler idi **bilmez**-idüm evvel / Göñül bir rütbe mahzûn kim gören her şâdumân ağlar (*Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 6*). [*bilmez-idüm, -mez, -i, -dü, -m*]
31. Sen yaqarsın beni bu hüsn ile şâhum **bilürem** / Lîk eflâke çıkar âteş-i âhum bilürem (*Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 5*). [*bilürem, -(ü)r, -(e)m*]
32. Bana rahm eyle ki ben bende günâhum **bilürem** / Kerem it hây begüm begcügezüm hây begüm (*Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 6*). [*bilürem, -ür, -em*]
33. Hâlümü bilmeyicek yâr benüm yâ ne **bile** / Bir gün ol dañı bu oda düşüben yana bile (*Vasfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 5*). [*bile, -e*]
34. Hâlümü **bilmeyicek** yâr benüm yâ ne bile / Bir gün ol dañı bu oda düşüben yana bile (*Vasfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 5*). [*bilmeyicek, -me, -y, -icek*]
35. Âhen olaydı göñlüñe âhum iderdi kâr / **Bildüm** güzellerüñ şanemâ bağı taş olur (*Vasfî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 5*). [*bildüm, -dü, -m*]
36. Çeşmüm ki reh-i vaşluña harc eyledi varın / **Bilseñ** ki firâkuñda ne kahr ile kazandı (*Vasfî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 2*). [*bilseñ, -señ*]
37. Şabrum var iken kendümi fi'l-cümle **bilürdüm** / Derdâ n'ideyin hürmen-i şabrum oda yandı (*Vasfî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 4*). [*bilürdüm, -ür, -dü, -m*]

38. Ben itmedüm bu hañâ vü günâhı **bil** k'itdi / Bu nañs tâli' ü bu bañt-ı şüm u nâ-hemvâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 22*). [*bil,]*
39. Gördi cân k'ulaşur kaşları yasına göñül / **Bildi** n'olduğın anuñ başladı Yâ-Sine göñül (*Vasfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 9*). [*bildi,]*
40. Vaşfiyem ben hâletüm **bilmek** dilerseñ ey refîk / 'Işk dîvânında okı var benüm bu ferdümü (*Vasfî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 5*). [*bilmek,]*
41. Sen yaqarsın beni bu hüsn ile şâhum **bilürem** / Lîk eflâke çıkar âteş-i âhum bilürem (*Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 5*). [*bilürem, -(ü)r, -(e)m*]
42. Vaşfi-i hasta neler çekdüğün Allâh **bilür** / Tağalı dâm-ı belâ boynına zülfüñ reseni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 5*). [*bilür, -ü, -r*]

bile: Dahi, de.

1. Rağîb ile şalmürsın ben âh itdükce / Çü şâh-ı gül ki yel esdükke şalmür **bile** hâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 15*). [*bile,]*

bile: Birlikte, beraber.

1. Dil alup gitdi şanem reşk ile ben cân virdüm / Ki dil alan ne için almadı cânım da **bile** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 2*). [*bile,]*

bile: De bağlacı; ayrıca, üstelik.

1. Hâlümü bilmeyicek yâr benüm yâ ne bile / Bir gün ol dañı bu oda düşüben yana **bile** (*Vasfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 5*). [*bile,]*

bile: Dahi, de; birlikte, beraber; üstelik, de bağlacı.

1. Ben oda yandım anı da şanuram yana **bile** / Beni öldürmelüdü vâyi beni vâyi beni (*Vasfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 6*). [*bile,]*

bilümü bük-: Çaresizlik içinde bırakmak.

1. **Bilümü bükdi** keman gibi şehâ tîr-i gamuñ / Niçe bir şabr ideyin çekmege bâr-ı sitemüñ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 1*). [*bilümü bükdi, -di*]

bimār: Hasta.

1. Gözleri öldürse 'uşşâkı n'ola 'âdet budur / Kendü sağ olmağa kurbân eylemek **bimârlar** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 3*). [*bimârlar, -lar*]

bimâr ol-: Hasta olmak.

1. Hey di hışm itmesün inen daği 'uşşâka gözüñ / Hoş degül merdüme hışm eyleme **bimâr olıcağ** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 3*). [*bimâr olıcağ, -ıcağ*]
2. Ben ki kânün-ı lebün fikriyle **bimâr olmuşam** / Eylesem tañ mı şifâ bābında Lokmān ile bahş (*Vasfî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 3*). [*bimâr olmuşam, -muş, -am*]

bî-minnet: Yapılan bir iyiliği gücendirecek şekilde hatırlatmayan, başına kakmayan, lütufkâr.

1. Hālka **bî-minnet** n'ola luţf u keremler eyleseñ / 'Aleme âsar-ı luţfuñ mihr olur çün rāygān (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 30*). [*bî-minnet,]*

bi-misāl: Eşsiz, benzersiz; emsalsiz.

1. Bî-cihāt u **bi-misāl** ü lā-mekān u lā-yezāl / Hākīm-i kevn ü mekān olmağ dilerseñ 'aşık ol (*Vasfî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 2*). [*bi-misāl,]*

biñ: Binlerce, pek çok.

1. **Biñ** 'aşık öldürür gözi bir merhabā ile / Öldürdi reşk ile beni derd ile merhabā (*Vasfî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 6*). [*biñ,]*
2. Pehlevānlık kārzār-ı 'ışk olursa dostum / İdelüm bu yolda **biñ** Sam u Nerīman ile bahş (*Vasfî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 6*). [*biñ,]*
3. Hem nefes olmağa bir 'aşık-ı gam-hāra kōpuz / Gezer elden ele **biñ** dert ile āvāre kōpuz (*Vasfî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 1*). [*biñ, -er*]
4. **Biñ** şaf olursa eger dīv-i 'adūdan ne zarar / Aldı barmağına çün āşaf-ı şafder hātem (*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 13*). [*biñ,]*
5. Günde **biñ** kerre öldüğünü görüp / Biñde birin rivāyet itmişler (*Vasfî Dîvânı, Kit'a 4, Beyit 3*). [*biñ,]*

biñ-: Binmek.

1. Biz öldük intizār ile dirler egerçi kim / Bir bād-pāya **bindi** uçar sim bāl ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 2*). [*bindi, -di*]

biñ: Ben; birinci teklik şahıs zamiri. ?

1. **Bini** bu nā-pāklerden luţf idüp eyle hālāş / Şol ümīdün haqqı kim vardur Hudā-yu pākden (*Vasfî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 4*). [*bini, -i*]

biñ biñ: Binlerce, pek çok.

1. Ğafūr haqqı ki 'afviyle māhv ider **biñ biñ** / Siyāh-ı nāmeyi bir kaţra āb-ı istiğfār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 15*). [*biñ biñ,]*

biñ kerre: Bin kere, çok kez.

1. Vasfî şol deñlü za 'ıf olmuş durur kim cismine / Degse bir kez bir kişi **biñ kerre** inler ney gibi (*Vasfî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 5*). [*biñ kerre,]*

biñde biri: Bin parça içinde bir parçası.

1. Nihāl-i bāğ-ı ümīdün henüz **biñde biri** / Kaşuñda terbiyetün ābı ile virmedi bār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 27*). [*biñde biri,]*

biñde birin: Bin tanede bir, çok az.

1. Günde biñ kerre öldüğünü görüp / **Biñde birin** rivāyet itmişler (*Vasfî Dîvânı, Kit'a 4, Beyit 3*). [*biñde birin, -in*]

bî-pāy: Nasipsiz.

1. Kıldı aşüftesi bu zülf-i semen-sāy beni / İtdi derd ü gam ile bî-ser ü **bî-pāy** beni (*Vasfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 1*). [*bî-pāy,]*

bî-pergār: Pergelsiz, çalاکalem.

1. Nesīm şafha-i gülde bu gönca noktaların / Hezār dāyire-i la' l kıldı **bī-pergār** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 4*). [*bī-pergār,]*

bir: *Bir, belgisiz sıfat.*

1. Viridi **bir** tıfl-ı perî 'ışkını Allāh baña / Ki benüm hālümü bilmez ölürin āh baña (*Vasfî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 1*). [*bir,]*
2. Fūrkat öldürdüğü Vaşfî **bir** iş olaydı eger / Şimdiden girü yiter ta'ne-i bed-hāh baña (*Vasfî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 5*). [*bir,]*
3. Yıllar oldu **bir** selām ile bizi yād itmedüñ / Bī-vefālar çok durur illā selām olsun saña (*Vasfî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 2*). [*bir,]*
4. Sāye gibi hāk ol **bir** serv-қaddüñ yolına / Ger dilerseñ ravzā-i rıdvān maқām olsun saña (*Vasfî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 4*). [*bir,]*
5. 'Älemde her kimesneye **bir** nesnedür naşib / Dilber cemāli Vaşfî olupdur saña 'atā (*Vasfî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 7*). [*bir,]*
6. Hechründe şehā hālümü ol dem bilesin kim / **Bir** gün diyeler bir kuluñ ölmüş saña sıhhat (*Vasfî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 3*). [*bir,]*
7. Hechründe şehā hālümü ol dem bilesin kim / Bir gün diyeler **bir** kuluñ ölmüş saña sıhhat (*Vasfî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 3*). [*bir,]*
8. Ben figān itdükçe kim eyler seg-i küyuñ figān / Aña beñzer kim ide **bir** kişi yārānıyla bahş (*Vasfî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 4*). [*bir,]*
9. Göñlünüñ meyli levend ise şehā Vaşfîye gel / Kanı anuñ gibi **bir** oñmaduk āvāre levend (*Vasfî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 5*). [*bir,]*
10. Bir sūr çekdi bürc-i bedende nıtaқ-ı yār / Başdan ayağa mülk-i melāhat hişārıdır (*Vasfî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 2*). [*bir,]*
11. Zencir-i 'ışkı boynıña kim taқdı dir iseñ / Dār-ı cihānda **bir** güzelüñ zülf-i dārıdır (*Vasfî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 4*). [*bir,]*
12. Yūsuf zamānı geçdi zamānuñdur ey şanem / Hoş gör zamānı her kişinüñ **bir** zamānı var (*Vasfî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 5*). [*bir,]*
13. Hem nefes olmağa **bir** 'aşık-ı gam-hāra қopuz / Gezer elden ele biñ dert ile āvāre қopuz (*Vasfî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 1*). [*bir,]*
14. Göñüldeñ gitse gam ol gam belāsı **bir** zamān gitmez / Belı **bir** yerde āteş yansa çok demler nişān gitmez (*Vasfî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 1*). [*bir,]*
15. Ele **bir** 'aşıkuñ göñlin alur her lahza ol dilber / Benüm yārüm sipāhıdır elinden bir toğan gitmez (*Vasfî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 5*). [*bir,]*

16. Ele bir 'aşıkuñ göñlin alur her lahza ol dilber / Benüm yārüm sipāhıdır elinden **bir** toğan gitmez (*Vasfî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 5*). [*bir, -dür]*
17. Senüñ gül ruhlarıñ vaşfında bülbül gibi Vaşfiden / Gün olmaz gül gibi elden ele **bir** dāstān gitmez (*Vasfî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 6*). [*bir,]*
18. Hep hevā gitdi cuvānlık gideli n'ideyin āh / Қaldı başumda hemin **bir** güzel oğlana heves (*Vasfî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 4*). [*bir,]*
19. Diledüm derd-i dilümden saña **bir** nāme yazam / Toldı evrākuñ içi kanlu yaşımdan қalemüñ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 4*). [*bir,]*
20. Bu çağı gāfil olma hoş geçür ey bülbül-i şeydā / Ki yıl **bir** 'ömrür bir yıl gerek bula bu çağı gül (*Vasfî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 3*). [*bir,]*
21. Tābibā zahmeti def' eyle senden baña dermān yok / Ki ma'lümüñ durur vardur benüm **bir** derd-i pinhānum (*Vasfî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 4*). [*bir,]*
22. Didüm ey meh beñlerüñ fülful midür nāz eyleyüp / Didi **bir** hindî gulāmumdur bu gün fülful benüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 4*). [*bir,]*
23. Bāğ-ı hüsn içinde **bir** serv-i revānum var benüm / Bir gül-i nev-reste şüh-ı dil-sitānum var benüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 1*). [*bir,]*
24. Bāğ-ı hüsn içinde bir serv-i revānum var benüm / **Bir** gül-i nev-reste şüh-ı dil-sitānum var benüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 1*). [*bir,]*
25. **Bir** meveddet-nāme geldi 'ışkdan göñlüme kim / Guşşādur sernāmesi 'unvān ana elқāb-ı gam (*Vasfî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 2*). [*bir,]*
26. Ol kitāb-ı nāzdan **bir** faşl okur 'uşşāklar / Derd-i dil şerhinden eydürler revān yüz bāb-ı gam (*Vasfî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 4*). [*bir,]*
27. Yazayın kan ile **bir** yirde ki bir hūbuñ ben / İrmedin vuşlātınuñ idine қurbān oldum (*Vasfî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 3*). [*bir,]*
28. Yazayın kan ile bir yirde ki **bir** hūbuñ ben / İrmedin vuşlātınuñ idine қurbān oldum (*Vasfî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 3*). [*bir,]*
29. Ben günāhum bilürem luţf kıl ey şeh 'afv it / Tüt ki **bir** kāfir idüm şimdi müselmān oldum (*Vasfî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 4*). [*bir,]*
30. Geleli 'āleme **bir** gün beni güldürmedi çarh / Bilmedin gör ne bela-hāneye mihmān oldum (*Vasfî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 5*). [*bir,]*

31. Vaşfiyâ yazup ol şehûn vaşfin / Şevk-ı mihriyle **bir** kitâb idelüm (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 51, Beyit 7*). [bir,]
32. Her yârı 'aşığıyla görüp **bir** kenârda / Turmaz aķar gözüm yaşı her bir kenârdan (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 52, Beyit 2*). [bir,]
33. Vaşfi zamâne devleti **bir** i 'tibâr imiş / Geçmez misin daħi bu ķuri i 'tibârdan (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 52, Beyit 5*). [bir,]
34. Vaşfinüñ hâl-i perişânını şormazsañ n'ola / Âdeme ğamlar gelür söylense **bir** ğamnâkden (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 57, Beyit 5*). [bir,]
35. Gerçi ey meh sen daħi gül-berg-i terden tâzesin / Bülbül oldur kim seve her dem gülüñ **bir** tâzesin (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 60, Beyit 1*). [bir,]
36. Cân aldugıçün göze görünmez dehenüñ hıç / **Bir** kişı n'ıçün ide bir işi k'ola pinhân (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 63, Beyit 2*). [bir,]
37. Cân aldugıçün göze görünmez dehenüñ hıç / Bir kişı n'ıçün ide **bir** işi k'ola pinhân (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 63, Beyit 2*). [bir,]
38. Luţf ile görenler dehenüñ ey gül-i ħandân / **Bir** ğonca şanûrlar k'ola pür-ķatra-i bārân (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 64, Beyit 1*). [bir,]
39. Yaķma şanemâ Vaşfiyi giryân dilemezseñ / **Bir** şem' k'oda yana kaçan olmaya giryân (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 64, Beyit 7*). [bir,]
40. Gerçi sen **bir** gülsün ü ben bülbül-i âşüfteyem / Pârelendi yüregüm yanußda her ħâr olmadan (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 67, Beyit 2*). [bir,]
41. Ter kim görünür ol şanem-i sîm-ber üzre / **Bir** jāleye beñzer ki ola berg-i ter üzre (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 71, Beyit 1*). [bir,]
42. Kûl oldu gitdi dil yine **bir** pâdişâ ile / Bir mihr-i zer-külâh ile zerrîn-ķabâ ile (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 75, Beyit 1*). [bir,]
43. Kûl oldu gitdi dil yine bir pâdişâ ile / **Bir** mihr-i zer-külâh ile zerrîn-ķabâ ile (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 75, Beyit 1*). [bir,]
44. Çünki çekdüñ ğam-ı dilberleri sev n'olsa gerek / Yine **bir** şûħ-ı cefâ pîşeyi Vaşfi yeñile (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 80, Beyit 5*). [bir,]
45. Dirler **bir** âfitâb gelürmiş hilâl ile / Ya'nî ki yâr keşt-i ferħunde-fâl ile (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 85, Beyit 1*). [bir,]
46. Biz öldük intizâr ile dirler egerçi kim / **Bir** bād-pāya bindi uçar sîm bāl ile (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 85, Beyit 2*). [bir,]
47. Göñlüm ħarîmi Ka'besi **bir** nürdür yine / Beñzer ki Muştafâ gelür aşħâb u âl ile (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 85, Beyit 3*). [bir, -si]
48. **Bir** âfitâb-ı bürc-i sipihr-i fezâyilem / Her gün 'aceb degül ger olam **bir** zevâl ile (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 85, Beyit 6*). [bir,]
49. Dil virdügi içün saña ta'n itme sevdüğüm / Sevmez kişı çü **bir** güzeli ihtiyâr ile (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 87, Beyit 5*). [bir,]
50. Şanki **bir** cerrâħdur ğamzeñ ki gelmiş sineme / Her yaña yarup arar derd oķları peykânını (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 88, Beyit 3*). [bir,]
51. Zülfüñ evşâfında Vaşfi **bir** ğazel yazmış yine / Tâze sünbüllerle tezyîn eylemiş dîvânını (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 88, Beyit 8*). [bir,]
52. **Bir** meh-i nâ-mihr içün çarħ itdi sergerdân beni / Gör nenüñ gibi gün içün şaklamış devrân beni (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 89, Beyit 1*). [bir,]
53. Bî-vefâ dilber sevüp ķanına girdüm göñlümüñ / Korkaram kim nâħehân **bir** gün tutar ol ķan beni (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 89, Beyit 6*). [bir,]
54. Dûd-ı âhumdan siyâh olursa 'âlem tañ degül / Görmedüm **bir** niçe gündür ol meh-i şeb-gerdümi (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 94, Beyit 4*). [bir,]
55. Ĥudâdan isterem ey cevr-pîşe dildârum / Ki 'aşık ide senüñ gibi **bir** cuvâna seni (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 95, Beyit 3*). [bir,]
56. İstedüm 'âlemi meygün lebünüñ şevķiyle / Bulmadum **bir** dil-i şâfi bana peymâne gibi (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 96, Beyit 2*). [bir,]
57. Gûyiyâ **bir** cām-ı miħnetdür dehânüm k'âbile / Cümle etrafın pür itmişdür ħabâb-ı mey gibi (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 97, Beyit 2*). [bir,]
58. Vaşfi şol deñlü za'îf olmuş durur kim cismine / Degse **bir** kez **bir** kişı biñ kerre inler ney gibi (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 97, Beyit 5*). [bir,]
59. Vaşfi ne belâ çekdüğini hecr ile yârâ / **Bir** kimsene yok ilte ħaber hey n'idelüm hey (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 99, Beyit 5*). [bir,]
60. Ne yirde k'âteş-i tûħünden ire **bir** şu'le / Felek duħân görünür anda âfitâb şirâr (*Vaşfi Dîvânı, Kaside 1, Beyit 30*). [bir,]
61. Olsa 'aceb mi manzar-ı ehl-i nazar hilâl / Mergübdur ne yirde k'ola **bir** yeñi ħayâl (*Vaşfi Dîvânı, Kaside 2, Beyit 1*). [bir,]
62. **Bir** âfitâb-rü gibidür meh ki tākdan / Ebrûsı görünür daħi 'arz itmedin cemâl (*Vaşfi Dîvânı, Kaside 2, Beyit 2*). [bir, -dan]
63. Yâ kâmetüm gibi şanasın ħâm olup durur / Bâħ-ı fenâda bād-ı ħavâdişle **bir** nihâl (*Vaşfi Dîvânı, Kaside 2, Beyit 4*). [bir,]
64. Yâ **bir** zebânedür ki yanup nâr-ı 'ışķdan / Bu ħırķa-i kebûda şarupdur **bir** ehl-i hâl (*Vaşfi Dîvânı, Kaside 2, Beyit 5*). [bir,]
65. Yâ **bir** zebânedür ki yanup nâr-ı 'ışķdan / Bu ħırķa-i kebûda şarupdur **bir** ehl-i hâl (*Vaşfi Dîvânı, Kaside 2, Beyit 5*). [bir,]

66. Āzād kıl ki bend-i mezellet esīridür / **Bir** tūfī-i şeker-şiken ü şekkerin-makāl (*Vasfī Dīvānı, Kaside 2, Beyit 32*). [*bir,]*
67. Luṭf eyle al elüm ki ayaklarda kalmışam / Devründe gam beni niçe **bir** ide pāymāl (*Vasfī Dīvānı, Kaside 2, Beyit 33*). [*bir,]*
68. Bunca zamānlar oldı ki ben **bir** dem urmadum / K’ol haşmetüñ sebātına olmaya iştiğāl (*Vasfī Dīvānı, Kaside 2, Beyit 34*). [*bir,]*
69. Güyiyā kim ‘iddür **bir** hūb ferruḥ-fer nigār / Kim anı almış kucağına hilāl itmiş kinār (*Vasfī Dīvānı, Kaside 3, Beyit 1*). [*bir,]*
70. ‘İd ya hūd **bir** güzel gül yüzlü sīmīn-ber durur / Kim hilāl olmuş anuñ gūşına sīmīn gūşvār (*Vasfī Dīvānı, Kaside 3, Beyit 2*). [*bir,]*
71. Bu felek her mäh kim saña hilälın ‘arz ider / Dimek ister ki senüñ **bir** bendeñem ben tavḳ-dār (*Vasfī Dīvānı, Kaside 3, Beyit 17*). [*bir,]*
72. Devletüñ **bir** hubdur güyā ki ‘aşıklar gibi / Feth ü nuşrat her taraftan anı itmişdür kinār (*Vasfī Dīvānı, Kaside 3, Beyit 20*). [*bir,]*
73. **Bir** kuluñdur himmetüñ bī-iḥtiyār eyler aña / Himmet-i ehl-i kerem zīrā olur bī-iḥtiyār (*Vasfī Dīvānı, Kaside 3, Beyit 22*). [*bir,]*
74. Ne senüñ gibi cihān içinde **bir** memdüh olur / Ne anuñ gibi görür meddāh çeşm-i rüzgār (*Vasfī Dīvānı, Kaside 3, Beyit 23*). [*bir,]*
75. Gerçi kem **bir** hākdür nazmına ‘izzet eyle kim / Midḥatüñde gör ne cevherler virür bir hāk-i hār (*Vasfī Dīvānı, Kaside 3, Beyit 24*). [*bir,]*
76. Nitekim ‘İd irişe **bir** hūb-rū dilber gibi / Nitekim ola meh-i nev ḳadd-i ‘aşık gibi zār (*Vasfī Dīvānı, Kaside 3, Beyit 28*). [*bir,]*
77. **Bir** ‘aceb naḳş geçüp cevr eli ḳaddin bükmiş / K’olmuş ol ḥayret ü derd ile çü çenber hātem (*Vasfī Dīvānı, Kaside 4, Beyit 3*). [*bir,]*
78. Yine **bir** şan‘at ile müşk ḳoyup ḳaşında / ‘Ālemüñ itdi dimāğımı mu‘aṭtar hātem (*Vasfī Dīvānı, Kaside 4, Beyit 5*). [*bir,]*
79. Midḥatüñde yine **bir** ḳasr-ı müşeyyed düzdi / Dizdi her beytine anuñ zer ü zīver hātem (*Vasfī Dīvānı, Kaside 4, Beyit 24*). [*bir,]*
80. Seher ki **bir** yire cem‘ olmuş idi zulmet ü nūr / Zemāne ṭolmuş idi müşk ü ‘anber ü kāfūr (*Vasfī Dīvānı, Kaside 5, Beyit 1*). [*bir,]*
81. Bu ḥālet içre irüp **bir** ḥabīb-i cān-perver / Ki hūr ḥüsnine andan irerdi niçe kuşūr (*Vasfī Dīvānı, Kaside 5, Beyit 7*). [*bir,]*

82. ‘Adū-yı dīne içürdi mehābetüñ **bir** mey / Ki ḥaşr olunca ola ser-girān u yata ḥumār (*Vasfī Dīvānı, Kaside 6, Beyit 9*). [*bir,]*
83. Ğafūr ḥaḳḳı ki ‘afviyle māḥv ider biñ biñ / Siyāh-ı nāmeyi **bir** ḳatra āb-ı istiğfār (*Vasfī Dīvānı, Kaside 6, Beyit 15*). [*bir,]*
84. Baş açuk yalıñ ayak gül ki **bir** abdāluñdur / Reh-i şevḳuñda yelüp ayağı pūr olmuş ḥār (*Vasfī Dīvānı, Kaside 8, Beyit 19*). [*bir,]*
85. Şimdi **bir** gūşe-i tenhāda olup dil-ḥaste / Āhdur hem-demi vü gam durur ancak aña yār (*Vasfī Dīvānı, Kaside 8, Beyit 22*). [*bir,]*
86. Nazmum eşcārı egerçi ter ü mevzündür līḳ / **Bir** dem olmaz ki aña derd ü belā virmeye bār (*Vasfī Dīvānı, Kaside 8, Beyit 25*). [*bir,]*
87. Yine güllerle gülşen şanki cennet gülsitānıdır / Bu dem ‘ayş it ki her **bir** dem ḥayāt-ı cāvidānıdır (*Vasfī Dīvānı, Kaside 9, Beyit 1*). [*bir,]*
88. Ya gülşen **bir** zümürür ḳal‘adur kim ḡoncalar anda / ‘Aḳıḳın kullelerdür bülbül anuñ pāsbānıdır (*Vasfī Dīvānı, Kaside 9, Beyit 3*). [*bir,]*
89. Şehā vaşfuñ gülistānında **bir** bülbül durur Vaşfī / Ki tekrār itdüğü her laḥza medḥüñ dāstānıdır (*Vasfī Dīvānı, Kaside 9, Beyit 10*). [*bir,]*
90. Dirīğā olmadı **bir** kez muvāfiḳ baḥt u iḳbālüm / Fiğān u derd-i ḥaşretle anuñçün her zamān aḡlar (*Vasfī Dīvānı, Kaside 10, Beyit 2*). [*bir,]*
91. Hele kendüm bilelden olmadum ‘ālemde ben ḥurrem / Eger **bir** laḥza şād oldumsa cānā her zamān aḡlar (*Vasfī Dīvānı, Kaside 10, Beyit 5*). [*bir,]*

bir: Bir kere, öyle bir.

1. **Bir** gülistān düzmişem siḥr eyleyüp vaşfuñda kim / Çün bahār-ı gülşen-i firdevs aña irmez ḥazān (*Vasfī Dīvānı, Kaside 7, Beyit 36*). [*bir,]*
2. Firāk-ı yāri güç dirler idi bilmez-idüm evvel / Göñül **bir** rütbe maḥzün kim gören her şādumān aḡlar (*Vasfī Dīvānı, Kaside 10, Beyit 6*). [*bir,]*

bir: Bir, sayı sıfatı.

1. **Bir** ḳarış kesmek gerek ḳaddüñ uzundur ey raḳīb / Gel dilerseñ ḥıl‘at-i ‘ışkı tamām olsun saña (*Vasfī Dīvānı, Gazel 3, Beyit 6*). [*bir,]*
2. Biñ ‘aşık öldürür gözi **bir** merḥabā ile / Öldürdi reşk ile beni derd ile merḥabā (*Vasfī Dīvānı, Gazel 4, Beyit 6*). [*bir,]*

3. Bünyâdı hüsnüñüñ şanemâ **bir** kıl üzredür / Haţtuñ gider ki hüsnüñüñ esrârî fâş olur (Vasfî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 4). [bir,]
4. Vaşfîya 'ömri 'abeş yirlere zâyî' dür o kim / Rüz u şeb manzarı **bir** lâle-'izâr olmayıcağ (Vasfî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 5). [bir,]
5. 'Älemi vahdet meyinden cümle medhüş eyledüñ / Bendeñi **bir** cür'adan n'ičün ferâmüş eyledüñ (Vasfî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 1). [bir,]
6. Bu çağı gâfil olma hoş geçür ey bülbül-i şeydâ / Ki yıl **bir** 'ömrdür bir yıl gerek bula bu çağı gül (Vasfî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 3). [bir,]
7. Bu demler hoş dem olsun ol ki **bir** maĥbûbî şayd idüp / Gelüp yanında yatduğınca pür ola yatağı gül (Vasfî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 4). [bir,]
8. Cefâ vü cevri ile geçdüñ çü benden raĥm idüp bârî / Ne hâl ile qalurven **bir** nazâr kıl sen baña 'ömrüm (Vasfî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 4). [bir,]
9. Vaşfîyem gerçi şehâ vaşf idemezven hâlümü / K'âteş-i şevk ile yanmış **bir** zebânüm var benüm (Vasfî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 7). [bir,]
10. Hâl kim konmuş durur la'1-i leb-i cânânuma / **Bir** mekesdür kim benüm kaşd eylemişdür cânuma (Vasfî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 1). [bir,]
11. Ey gönül bu tās-ı gerdün ile Pervîn şaņasın / Āba beñzer kim konur **bir** deste nesrîn üstine (Vasfî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 6). [bir,]
12. **Bir** âfîtab-ı bürc-i sipihri-fezâyilem / Her gün 'aceb degül ger olam bir zevâl ile (Vasfî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 6). [bir,]
13. Ey dost dilüm mihr ü vefâ ile elünde / **Bir** şîşe idi seng-i cefâ ile uvandı (Vasfî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 6). [bir,]
14. **Bir** muĥarnes günbed-i nüh-tüy çarĥ-ı şeş-cihet / Maţbâĥ-ı gerdün-remâduñ âteşindendür buĥâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 13). [bir,]
15. Ehl-i devlet eyle anı saña 'izzetdür bu kim / Tâc-ı devlet hem-seri ola ĥapuñda **bir** ğubâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 25). [bir,]
16. Ĥâkler üstinde bu rîzân olan berg-i ĥazân / Her biri **bir** zerd-rû 'âşîĥ ruĥındandur nişân (Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 1). [bir,]
17. Derd-i hecrinden bahârûñ şöyle za'f irmiş k'anuñ / Reg-be-reg cismin ararsañ yok durur **bir** reg nihân (Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 2). [bir,]
18. Berg yâ **bir** zer varakdur k'anda ĥudret kâtibi / Güyiyâ yazup bahâr aĥvâlin

itmışdür beyân (Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 3). [bir,]

19. Nev-cuvân iken cihân **bir** pîre dönmiş sen daĥî / Nüş kıl andan ki her pîr içe ola nev-cuvân (Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 10). [bir,]
20. Fikr iderken ben bu tarzı nâgehân ĥurşid-veş / Oldı bürc-i ĥaybdan **bir** maţla'-ı ĥarrâ 'ayân (Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 15). [bir,]
21. Yapdı **bir** kişver-ĥüşâ fülk-i felek-sîmâyı kim / Düşdü andan lerzeler erbâb-ı nâĥûs üstine (Vasfî Dîvânı, Kit'a 1, Beyit 2). [bir,]
22. Yine **bir** şüh-ı cefâ-pîşe güzel cânânûñ / Uğrın uğrın baĥışî gönölümü virân itdi (Vasfî Dîvânı, Kit'a 3, Beyit 2). [bir,]

bir: Bir, işaret sıfatı.

1. **Bir** Sîrôsî mâh-peyker baña ilhâm eyleyüp / Didî tarîĥ-i laţîfin çaĥ Rödös üstine (Vasfî Dîvânı, Kit'a 1, Beyit 4). [bir,]

bir: "Bir... bir ..." bağlacı; bir de.

1. Gerçi kem **bir** ĥâkdür nazmına 'izzet eyle kim / Midĥatünde gör ne cevherler virür **bir** ĥâk-i ĥâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 24). [bir,]

bir avuc: Bir avuç, azıcık.

1. Yıkuban cismüm evin eşküm ider 'âlemi ĥarĥ / **Bir avuc** toprağ ile ola mı deryâ yeñile (Vasfî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 4). [bir avuc,]

bir daĥi: Bir kez bile.

1. Mişlûñ felek getürmedi devründe **bir daĥi** / İĥlîm-i ĥüsne kılmağ için pâdişâ seni (Vasfî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 6). [bir daĥi,]

bir dem: Bir nefeslik zaman, bir an.

1. N'eylesün dil cevruñe cânâ tâĥammül itmeyüp / Kim dilerseñ cân virür **bir dem** te'emmül itmeyüp (Vasfî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 1). [bir dem,]
2. Vaşfîya âĥîr vücuduñ çünkim olurmış 'adem / Nüş kıl câm-ı meyi **bir dem**

- teğāfūl itmeyüp (*Vasfî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 5*). [*bir dem,]*
3. Vaşfiyâ **bir dem** perîşānlıkdan itmezler hālāş / Göñlümüz bu tırra-i tarrār-ı ‘anberbārlar (*Vasfî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 5*). [*bir dem,]*
 4. Kānda kim olursa gıtmez **bir dem** ağızından zeri / Oldu Vaşfi gibi benzer rind-i şāhidbāz gül (*Vasfî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 7*). [*bir dem,]*
 5. Yaramuñ kanlu yaşı dinmedi **bir dem** Vaşfi / Girye öğrendi meger dīde-i giryānumdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 7*). [*bir dem,]*
 6. Āh kim baña naşib olmuş cefā maħbūbdan / Geçdi ‘ömrüm görmedüm **bir dem** vefā maħbūbdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 1*). [*bir dem,]*

bir dem: *Bir an; hiç düşünmeden.*

1. Beni ger kaşd-ı cān idüp çekerse dāra cānānum / Şafādan raķş uram **bir dem** daħi teslīm idem cānum (*Vasfî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 1*). [*bir dem,]*

bir dem: *Bir an; bazen.*

1. Ğarķ ol ey dil gözümün yaşına dinleñ **bir dem** / Diñlenür ğarķ olıcaķ şem‘ sirişkine fetil (*Vasfî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 3*). [*bir dem,]*

bir gün: *Sonra, ilerde, eninde sonunda, mutlaka.*

1. Vaşfi belā durur saña bālāsı dilberün / **Bir gün** ğam ile öldürür āh ol belā seni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 7*). [*bir gün,]*
2. Hālümü bilmeyicek yār benüm yā ne bile / **Bir gün** ol daħi bu oda düşüben yana bile (*Vasfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 5*). [*bir gün,]*

bir gün: *Ileride, belirsiz bir zamanda. Zamanda belirsizlik, ancak öngörude kesinlik ifade eder.*

1. Hāk-i derünü başıma tāc ide zemāne / Ger devleti yok başuma **bir gün** ire devlet (*Vasfî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 6*). [*bir gün,]*
2. Dili öldürmege her lāhza hātun kīn eyler / Öldürür derd ile **bir gün** beni miskīn eyler (*Vasfî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 1*). [*bir gün,]*

3. Ğamuñ miħmāñ-şarāyı olalı hecründe dil cānā / Cihānda **bir gün** olmaz kim olam bir lahza miħmānsuz (*Vasfî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 4*). [*bir gün,]*
4. Ger şorarsañ luţf idüp **bir gün** eger ben hākden / Rıf at-i kadrüm yüceldüdüñ benüm eflākden (*Vasfî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 1*). [*bir gün,]*
5. Hādden aşurma cevruñi ben mübtelāya kim / **Bir gün** ola ki ben de görem mübtelā seni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 2*). [*bir gün,]*
6. Ğamuñla her gice ey gül hezār āh iderem / Eşer kıılır saña **bir gün** hazer kııl āh-ı hezār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 16*). [*bir gün,]*

bir gün: *Hiçbir zaman, bir gün olsun.*

1. Beni **bir gün** añup dildārum almazmış zebānına / Dehāni tengdür nāmum meger şıgmağ dehānına (*Vasfî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 1*). [*bir gün,]*
2. Yıllar oldu ki firākuñda gözüm kan ağlar / Yaşımı raħm idtüben silmedi **bir gün** yeñi ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 3*). [*bir gün,]*

bir içim şu: *Sevgilinin ya da ona ait bir özelliğın çok güzel olduğunu ifade etmek için kullanılan bir kelime grubu.*

1. Lebün kanlum durur ağızuma düşse / Emer idüm nitekim **bir içim şu** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 5*). [*bir içim şu,]*

bir iki: *Birkaç.*

1. Meygün lebünüñ yādına ey sākī-i mehveş / Şun nüş idelüm **bir iki** sāğar mey-i bī-ğaş (*Vasfî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 1*). [*bir iki,]*
2. Ben belā baħrı miyānında idüm şubħa değın / Sen varup **bir iki** nādāna kenār olmuşsun (*Vasfî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 4*). [*bir iki,]*

bir iş it-: *Tuzağa düşürmek; oyun oynamak.*

1. Leb-i şekker-şikenün nisbet idermiş özine / Aña **bir iş ideyin** kim eriyüp maħv ola känd (*Vasfî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 3*). [*bir iş ideyin, -e, -yin]*

bir katra: Bir damla; çok az.

1. Bir zerre luṭfi aylar ile ḳanadur nevā / **Bir katra** cüdi yıllar ile baḫradur nevāl (Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 15). [bir katra,]

bir kerre: Bir defa.

1. **Bir kerre** âşinâliğ idüp baña ey şanem / Benden bu ḫasta gönlümi bîgâne eyledüñ (Vasfî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 4). [bir kerre,]

bir kez: Bir defa, bir kerecik, bir defa olsun.

1. Baḫr-i şî' rümle cihân pür ola vaşfuñ gevheri / Ger benüm Vasfî diyü **bir kez** añarsañ adımı (Vasfî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 5). [bir kez,]
2. Vasfî şol deñlü za'îf olmuş durur kim cismine / Degse **bir kez** bir kişi biñ kerre inler ney gibi (Vasfî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 5). [bir kez,]

bir lahza: Çok kısa bir an.

1. Dil murğı seni görmese pervâz ide cānā / **Bir lahza** ḳarār itmeye uçmağ arasında (Vasfî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 3). [bir lahza,]
2. Gamuñ mihmāñ-şarâyı olalı hecrüñde dil cānā / Cihānda bir gün olmaz kim olam **bir lahza** mihmānsuz (Vasfî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 4). [bir lahza,]
3. Şehā senden mi öğrendi ki **bir lahza** ḳarār itmez / Gelüp geçdüke cevri ile geçer bu bî-baḳā 'ömrüm (Vasfî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 2). [bir lahza,]

birle: İle, birlikte.

1. ḫaḳ seni ḫalk idicek leb diyü ey māh ḳomış / Hoḳḳa-i la'ide gül **birle** mürebbā şekerî (Vasfî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 4). [birle,]

bir ol-: Bir olmak, birlikte olmak.

1. İki cihānda çü cān **bir olmuştur** ey dilber / Ne cān ile vireyin ben iki cihāna seni

(Vasfî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 2). [bir olmuştur, -ur, -muş]

bir yerde âteş yansa çok demler nişân gitmez : küçük de olsa birtakım belirtilerin önemli olaylara işaret olduğunu anlatan bir söz.

1. Göñüldeñ gitse ḡam ol ḡam belâsı bir zamān gitmez / Belî **bir yerde âteş yansa çok demler nişân gitmez** (Vasfî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 1).

bir zamān: Bir an.

1. Göñüldeñ gitse ḡam ol ḡam belâsı **bir zamān** gitmez / Belî bir yerde âteş yansa çok demler nişân gitmez (Vasfî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 1). [bir zamān,]

bir zerre: "zerre kadar" deyiminin karşılığı olarak hiç anlamında kullanılmıştır.

1. Miḫnet-i hecrüñde kāfirler esirgerler beni / Âḫir ey meh yok mıdır **bir zerre** imānuñ senüñ (Vasfî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 5). [bir zerre,]

bir zerre: Çok az.

1. **Bir zerre** luṭfi aylar ile ḳanadur nevā / Bir katra cüdi yıllar ile baḫradur nevāl (Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 15). [bir zerre,]

bî-riyā: Riyasız, yalansız.

1. **Bî-riyā** tā'at gerekse gel tarîḳ-i 'ışḳa gir / Muṭribi vā'iz idin sâḳī imām olsun saña (Vasfî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 5). [bî-riyā,]

bî-şabr u ḳarār ol-: Bir hal üzere sabit olamayıp, sabırsız olmak.

1. Yār aḡyār ile yār olmuş anuñçün Vasfî / Eşk-i çeşmüñ gibi **bî-şabr u ḳarār olmuşsun** (Vasfî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 5). [bî-şabr u ḳarār olmuşsun, -muş, -sun]

bî-ser: Perişan, akılsız.

1. Ḳıldı âşüftesi bu zülf-i semen-sāy beni / İtdi derd ü ḡam ile **bî-ser** ü bî-pāy beni

(*Vasfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 1*). [*bî-ser,]*

bit-: Ortaya çıkmak, yetişmek.

1. Nedür ey dost ruhuñ üzre **biten** taze çemen / Kim görüpdür ki çemen bitüre gül-berg-i semen (*Vasfî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 1*). [*biten, -en]*
2. Bâğ-ı sînem tolu tirüñle nihâl eyleyeyin / Bu durur şimdiki demde hele gönlümde **biten** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 2*). [*biten, -en]*

bit-: Ortaya çıkmak, yetişmek; yeşermek.

1. Ey gülistân-ı lefâfette gül-i gönca dehen / Vey melâhat çemeni içre **biten** taze semen (*Vasfî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 1*). [*biten, -en]*
2. Qaddüñe nisbet idermiş özin utanmayuban / Göreyin **bitmesün** ü uzamasun serv-i çemen (*Vasfî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 5*). [*bitmesün, -me, -sün]*

bî-tâb u tüvân kal-: Takatsız ve dermansız kalmak, yorgun düşmek.

1. Bâd-ı deyden şöyle serd oldı cihân kim döymeyüp / Elleri düşdi çınaruñ **qaldı bî-tâb u tüvân** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 8*). [*bî-tâb u tüvân qaldı, -dı]*

bitür-: Peyda etmek, hasıl etmek, meydana getirmek.

1. Ger haţtı hevâsiyle tenüm hâk ola Vaşfî / Tâ haşra degin mihrigiyâ **bitüre** hâküm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 5*). [*bitüre, -e]*

bitür-: Bitki yetiştirmek.

1. Nedür ey dost ruhuñ üzre biten taze çemen / Kim görüpdür ki çemen **bitüre** gül-berg-i semen (*Vasfî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 1*). [*bitüre,]*

bî-vefâ: Vefasız, hayırsız; sözünde durmayan.

1. Yakın olmuş durur 'işkuñda ben bi-dil helâk olmağ / Henüz ey **bî-vefâ**

gönlüñdeki ol bed gümân gitmez (*Vasfî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 3*). [*bî-vefâ,]*

2. **Bî-vefâ** dilber sevüp qanına girdüm gönlümüñ / Korkaram kim nağehân bir gün tutar ol qan beni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 6*). [*bî-vefâ,]*
3. Yıllar oldu bir selâm ile bizi yâd itmedüñ / **Bî-vefâlar** çok durur illâ selâm olsun saña (*Vasfî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 2*). [*bî-vefâlar, -lar]*

biz: Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.

1. Mihr ile gönlüm alup kahr ile öldürdüñ beni / Qanı â zâlim **bizümle** 'ahd ü peymânuñ senüñ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 6*). [*bizümle, -üm, -le]*
2. 'Ömr geçmekde çün şitâb eyler / **Biz** de 'ayş itmege şitâb idelüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 3*). [*biz,]*
3. **Biz** öldük intizâr ile dirler egerçi kim / Bir bād-pāya bindi uçar sîm bāl ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 2*). [*biz,]*
4. 'İd ayı gibi gel **bizi** şād eyle zinde kıl / Ğam rüzesinde ey şanem öldük melâl ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 4*). [*bizi, -i]*
5. Dilber **bize** kılmadı nazar hey n'idelüm hey / Qan oldı bu derd ile ciğer hey n'idelüm hey (*Vasfî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 1*). [*bize, -e]*
6. Her tîr-i belâ kim atılır qavs-i qazâdan / Eyler **bizi** hecr aña siper hey n'idelüm hey (*Vasfî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 2*). [*bizi, -i]*
7. Yıllar oldu bir selâm ile **bizi** yâd itmedüñ / Bî-vefâlar çok durur illâ selâm olsun saña (*Vasfî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 2*). [*bizi, -i]*

bizâr ol-: Bıkmak, usanmak; rahatsız olmak.

1. Egerçi hıdmete gec geldüm ise incinme / Taşavvur itme hıdmetden **olmuşam bizâr** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 21*). [*bizâr olmuşam, -mış, -am]*

bostân: Çiçek ve ağaç yetiştirilen yer, bahçe.

1. **Bostân** içinde olan şimdi her bir berg-i surh / Şanki 'âlem hâlini şerh itmek içündür zebân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 4*). [*bostân,]*
2. Ger çıkardıysa bahâruñ ol mülevven câmesin / Atlas-ı zer-beft ile zeyn oldı şimdi **bostân** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 5*). [*bostân,]*
3. Nitekim ferrâş ola gülşende ebr-i nevbâhâr / Nitekim zer-pâş ola **bostânda** bād-ı

mihricân (*Vasfî Dîvânî, Kaside 7, Beyit 43*). [*bostânda, -da*]

boyn: *Başı bedene bağlayan uzuv.*

1. Yine dil **boynına** zülf-i siyehûn şaldı kemend / Dem mi vardur ki şehâ geçmeye bend üstine bend (*Vasfî Dîvânî, Gazel 10, Beyit 1*). [*boynına, -i, -na*]
2. Zencîr-i 'ışkı **boynına** kim taqdı dir iseñ / Dâr-ı cihânda bir güzelün zülf-i dâridur (*Vasfî Dîvânî, Gazel 13, Beyit 4*). [*boynına, -i, -ña*]
3. İncinüp hattûña ey dilber kazıtdum kâkülün / Bilmedüm hattûñ velî **boynuma** ol kâkül benim (*Vasfî Dîvânî, Gazel 42, Beyit 5*). [*boynuma, -um, -a*]
4. Vaşfî-i hasta neler çekdügin Allâh bilir / Taçalı dâm-ı belâ **boynına** zülfün reseni (*Vasfî Dîvânî, Gazel 93, Beyit 5*). [*boynına, -i, -n, -a*]

boynında kefen: *Kefeni boynunda olmak; her an ölümü göze almak.*

1. Ger hatâ kıılır ise Vaşfî kerem kıl 'afv it / Geldi dergâhuña yalvarmağa **boynında kefen** (*Vasfî Dîvânî, Gazel 58, Beyit 7*). [*boynında kefen, -in, -da*]

böyle: *Bu tarzda, bu şekilde.*

1. Gice gündüzsüz ü gün gicesüz olmaz muqarrerdür / Senün gül ruhlarıñ cânâ nedendür **böyle** kâkülsüz (*Vasfî Dîvânî, Gazel 20, Beyit 2*). [*böyle,]*
2. Luṭf ile anı kinâra alurken her dem / Yâr elinden ne için **böyle** gelür zâra kopuz (*Vasfî Dîvânî, Gazel 22, Beyit 5*). [*böyle,]*
3. Âhumuñ âteşidür başuma zerrîn külehüm / Şeh-i iklim-i ğamuñ **böyle** olurmuş külehi (*Vasfî Dîvânî, Gazel 98, Beyit 2*). [*böyle,]*
4. Neden bilmem ki **böyle** nâr-ı hicrâna sezâ düşdüm / Şorarsañ hâlümü hecrüñde ey rûḥ-ı revân aĝlar (*Vasfî Dîvânî, Kaside 10, Beyit 8*). [*böyle,]*
5. Bükildi kâmetüm ğamdan dü çeşmüm her zamân aĝlar / Kalem **böyle** çekilmişdür ezelden yok buña çâre (*Vasfî Dîvânî, Kaside 10, Beyit 17*). [*böyle,]*

bu: *Bu, işaret zamiri.*

1. Dünyeler turdukça tur **budur** du'ası Vaşfîñün / Ben ölem çok yıl 'ömürler vire

Allâhum saña (*Vasfî Dîvânî, Gazel 2, Beyit 5*). [*budur, -dur*]

2. Sengîn-dil midür **bu** gönüller kapan nedür / Kim gördi sîm içinde ola seng dilberâ (*Vasfî Dîvânî, Gazel 4, Beyit 5*). [*bu,]*
3. Ey hâce Çin metâ 'ımı ko kim **bu** Rûmdur / Bunda mey adlu hâş firengî kumâş olur (*Vasfî Dîvânî, Gazel 11, Beyit 7*). [*bu,]*
4. Ey hâce Çin metâ 'ımı ko kim bu Rûmdur / **Bunda** mey adlu hâş firengî kumâş olur (*Vasfî Dîvânî, Gazel 11, Beyit 7*). [*bunda, -(n)da*]
5. Gözleri öldürse 'uşşâkı n'ola 'âdet **budur** / Kendü sağ olmağa kurbân eylemek bîmârlar (*Vasfî Dîvânî, Gazel 16, Beyit 3*). [*budur, -dur*]
6. Bilmedüm kadrini vaşluñ beni öldürdi ğamuñ / Şanemâ kendüzini bilmeyene **bu** daḥi az (*Vasfî Dîvânî, Gazel 19, Beyit 3*). [*bu,]*
7. **Bu** ne hikmetdür ki ol himmet meyinden Vaşfîyâ / Hâlk içüp cüş eylemez sen içmedin cüş eyledün (*Vasfî Dîvânî, Gazel 34, Beyit 5*). [*bu,]*
8. Bâĝ-ı sînem tolu tirüñle nihâl eyleyeyin / **Bu** durur şimdiki demde hele göñlümde biten (*Vasfî Dîvânî, Gazel 56, Beyit 2*). [*bu,]*
9. Seni her kim göre bu bî-dili yâd eyledüĝün / Dir **budur** o dil-i bî-çâreyi âvâre kılan (*Vasfî Dîvânî, Gazel 58, Beyit 4*). [*budur, -dur*]
10. Hâk oldı gönül yoluna âh eyledüĝümden / Korkum **bu** durur kim ola ol hâk perîşân (*Vasfî Dîvânî, Gazel 63, Beyit 3*). [*bu,]*
11. Hâşret yaşı taşumda firâk odı içümde / Hâlüm **bu** durur saña didüm zâhir ü pinhân (*Vasfî Dîvânî, Gazel 64, Beyit 2*). [*bu,]*
12. Didüm zülfünden ister **bu** gönül bu / Didi hışm ile hâlün bil nedür bu (*Vasfî Dîvânî, Gazel 68, Beyit 1*). [*bu,]*
13. Didüm karşı yüzün görsem didi kim / Ne sözdür **bu** ki dîrsin baña karşı (*Vasfî Dîvânî, Gazel 68, Beyit 2*). [*bu,]*
14. Hâyâl-i kâkülün derd-i serümdür / Ne sevdâ i ki her dem başuma **bu** (*Vasfî Dîvânî, Gazel 69, Beyit 6*). [*bu,]*
15. Kemân-ebriüraruñ kurbânı olmak / 'Aceb **budur** olupdur Vaşfîye hû (*Vasfî Dîvânî, Gazel 69, Beyit 7*). [*budur, -dur*]
16. 'Aceb tebhâle mi **bu** la'lün üstinde olan cânâ / Ya höd vaqt-i seher düşmiş ola ter goncaya jâle (*Vasfî Dîvânî, Gazel 81, Beyit 3*). [*bu,]*
17. Başına taş urulup kaşına inmişdür anuñ / Teng-dil olduĝı ğalib **budur** ekser hâtem (*Vasfî Dîvânî, Kaside 4, Beyit 9*). [*budur, -dur*]
18. Bu bende-i ezelden tapûña hayr du'â / **Budur** hemîn k'ola dünyâ vü âhîret

ma'mūr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 29*).
[budur, -dur]

19. Ki bendeñe **budur** ancak maqâşid-ı a'lâ /
Ki hıdmetünde ola sâl u mâh u leyl ü nehâr
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 19*). [budur,
-dur]
20. Siyeh libâslarından ğaraz **budur** ğâlib / Ki
midhatünde siyeh bahtum ideler iş'âr
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 36*). [budur,
-dur]
21. Gülşen-i tab'um kerâmâtından olmışdur
bu kim / Saña gönderdüm şitâ faşında
güller armağan (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7,
Beyit 35*). [bu,]

bu: Bu, işaret sıfatı.

1. Ol benüm hâlümü bilince benem baña yeter
/ **Bu** belâ ile n'idem âh baña vâh baña
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 2*). [bu,]
2. Kim bilür zülfi hevâsında neler çekdüreler
/ **Bu** kara bahtum ile bu dil-i gümrâh baña
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 3*). [bu,]
3. Kim bilür zülfi hevâsında neler çekdüreler
/ Bu kara bahtum ile **bu** dil-i gümrâh baña
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 3*). [bu,]
4. Yidüğüñ hün-ı cigerdür içdüğüñ gözyaşları
/ **Bu** şafâ esbâbi Vasfî müstedâm olsun
saña (*Vasfî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 7*). [bu,
]
5. Müşkil şaçun garihleri hallindedür velî /
Bu şivelerde şan'at ile kıl yarar şabâ (*Vasfî
Dîvânı, Gazel 4, Beyit 3*). [bu,]
6. Vaşl istediğümce kımadı yakamı elden /
Bilsem ki ne virdi alamaz baña **bu** fûrkat
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 2*). [bu,]
7. Gözlerün sihr ile mihr üstinde tutmuşdur
maqâm / Kim ide **bu** fende ol cādū-yı
fettân ile bahş (*Vasfî Dîvânı, Gazel 9,
Beyit 5*). [bu,]
8. Pehlevânlık kârzâr-ı 'ışk olursa dostum /
İdelüm **bu** yolda biñ Sam u Nerîman ile
bahş (*Vasfî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 6*). [bu,
]
9. Gönümüz mihr ile alup dutdılar cevr
itdiler / Âh **bu** mekkârlar ğaddârlar
'ayyârlar (*Vasfî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 2*).
[bu,]
10. Her zamân âh u figânumdan benüm hâlķ-ı
cihân / **Bu** firâķ ile ölü diyü beni ağlarlar
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 4*). [bu,]
11. Vaşfiyâ bir dem perîşânlıktan itmezler
hâlâş / Gönümüz **bu** tırta-i tarrâr-ı
'anberbârlar (*Vasfî Dîvânı, Gazel 16, Beyit
5*). [bu,]
12. Ben de mihrün göreyin kahr ile ağlatma
beni / Korkum oldur ki şehâ illere fâş ola
bu râz (*Vasfî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 2*).
[bu,]

13. Ruĥun devrinde la'lüñsüz **bu** gönüm
hergiz eĝlenmez / Belî hoş- tab' olanlar
faş-ı gülde olmaz mülsüz (*Vasfî Dîvânı,
Gazel 20, Beyit 4*). [bu,]
14. Kanķı meclisde nazar eyleseñ el anı çalar /
Bilmezem n'eyledi **bu** ellere bî-çâre kopuz
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 2*). [bu,]
15. **Bu** dil-i haste k'idir vuşlât-ı cânâna heves
/ Mürdür şanki ider mülk-i Süleymâna
heves (*Vasfî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 1*).
[bu,]
16. **Bu** hevâ kim dil-i şüridededür beñzer kim /
'Ömr pâyâna ire irmeye pâyâna heves
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 5*). [bu,]
17. Pür iderdüm **bu** cihân içini dîvânlar ile /
İtse dilberler eĝer defter ü dîvâna heves
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 7*). [bu,]
18. Ruĥların üzre nedür hâlün lebünde yok çü
haţ / **Bu** hılâf-ı 'âdet ancak k'ola haţdan öñ
nuķâţ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 1*).
[bu,]
19. Yâr u sâz u gül ü mül şoĝbeti lâzım
bilünüz / Çâre yokdur ki şafâ ola **bu** çâr
olmayıcak (*Vasfî Dîvânı, Gazel 27, Beyit
4*). [bu,]
20. Güler ol yâr **bu** ben bülbülü giryân olıcak /
Ğoncadur gülse n'ola gül gibi bârân olıcak
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 1*). [bu,]
21. Baña cevr ü sitemün luţf u keremdür ide
gör / Gerçi çok görmüşüz ey dost senün **bu**
keremün (*Vasfî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 3*).
[bu,]
22. Bir kerre âşinâlıĝ idüp baña ey şanem /
Benden **bu** hasta gönümü bigâne eyledün
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 4*). [bu,]
23. **Bu** çağı ğâfil olma hoş geçür ey bülbül-i
şeydâ / Ki yıl bir 'ömrdür bir yıl gerek
bula bu çağı gül (*Vasfî Dîvânı, Gazel 35,
Beyit 3*). [bu,]
24. Bu çağı ğâfil olma hoş geçür ey bülbül-i
şeydâ / Ki yıl bir 'ömrdür bir yıl gerek
bula **bu** çağı gül (*Vasfî Dîvânı, Gazel 35,
Beyit 3*). [bu,]
25. **Bu** demler hoş dem olsun ol ki bir
maĥbûbı şayd idüp / Gelüp yanında
yatduĝınca pür ola yataĝı gül (*Vasfî
Dîvânı, Gazel 35, Beyit 4*). [bu,]
26. Ebrûña beñzerem dir imiş luţf ile hilâl /
Beñzer ki ey şanem yeñile oldı **bu** hayâl
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 1*). [bu,]
27. Midhatünde n'ola ger az olsa **bu** rengin
ĝazel / Kıymeti artar ne deñlü kim olursa
az gül (*Vasfî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 11*).
[bu,]
28. Gül gibi al olup ruĥun od şaldı 'âleme /
Kim bile kanķı bülbül içündür yine **bu** âl
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 3*). [bu,]
29. **Bu** cismüm zaĥm-ı tîrinden zırîh-veş göz
göz olmışdur / Ki her gözden firâķında

- aķar yaş yirine ķanum (*Vasfî Dîvânî, Gazel 41, Beyit 2*). [bu,]
30. Beni sen mâha ırgürmez sitârem gerçi kim her şeb / Sitâreyle cihânî pür ider **bu** eşk-i ğalġânüm (*Vasfî Dîvânî, Gazel 41, Beyit 5*). [bu,]
31. Gelüp cân kaşdına tirüñ **bu** cismüm yol yol olmışdur / Ne kılam bilmezem andan ne yoldan ķurtaram cânüm (*Vasfî Dîvânî, Gazel 41, Beyit 6*). [bu,]
32. Eger kim luġ u iġsânüñ eli ħutmazsa kim alur / Benüm derd ü belâ diyen elinden **bu** girîbânüm (*Vasfî Dîvânî, Gazel 41, Beyit 9*). [bu,]
33. Egerçi va‘deler idüp baña itdün vefâ ‘ömrüm / Velî korķum **bu** k’ol ‘âhde benüm itmez vefâ ‘ömrüm (*Vasfî Dîvânî, Gazel 43, Beyit 1*). [bu,]
34. Şehâ senden mi öğrendi ki bir lâhżâ karâr itmez / Gelüp geçdükcce cevır ile geçer **bu** bî-bakâ ‘ömrüm (*Vasfî Dîvânî, Gazel 43, Beyit 2*). [bu,]
35. Eger ħâķ ola **bu** cismüm mezârumdan güzer kılsañ / Hevâ-yı mihr-i řevķuñla diyem hâ merġabâ ‘ömrüm (*Vasfî Dîvânî, Gazel 43, Beyit 3*). [bu,]
36. Vaşfîyâ cân u cihân ġarķ ola başlarsa eger / Kanlar akıtmaġa **bu** dîde-i ġam-dîdelerüm (*Vasfî Dîvânî, Gazel 45, Beyit 6*). [bu, -ler, -üm]
37. **Bu** ħâķ ħâlümü bilmez benim firâķ içre / N’idem ki dil dimezem kim fülândan ayrıldım (*Vasfî Dîvânî, Gazel 46, Beyit 4*). [bu,]
38. Âh kim **bu** çeřm-i girÿân akıdıp seylâb-ı ġam / Ćarġ gibi dilde dâyim devr ider dolâb-ı ġam (*Vasfî Dîvânî, Gazel 47, Beyit 1*). [bu,]
39. Ćam-ı ‘ıřķuñ görüben dilde perîřân oldum / Ne i ki baña **bu** ġamlar diyü ħayrân oldum (*Vasfî Dîvânî, Gazel 48, Beyit 1*). [bu,]
40. Saña öldürme didüm gerçi ki **bu** ħasta-dili / Öldür ey şeh ki ben ol söze peşimân oldum (*Vasfî Dîvânî, Gazel 48, Beyit 2*). [bu,]
41. Mihrünle eger ħâķ ola **bu** sîne-i Ćâķüm / Tâ ħaşra deġin bü-yı maġabbet vire ħâķüm (*Vasfî Dîvânî, Gazel 49, Beyit 1*). [bu,]
42. Ben kim cüdâyam ol şanem-i ġül-‘izârdan / N’olur baña **bu** ġülřen ü bağ ü bahârdan (*Vasfî Dîvânî, Gazel 52, Beyit 1*). [bu,]
43. Vaşfî zamâne devleti bir i‘tibâr imiş / Geçmez misin daġı **bu** kırı i‘tibârdan (*Vasfî Dîvânî, Gazel 52, Beyit 5*). [bu,]
44. Levġ-i eş‘ârũnda Vaşfî zînet-i cedvel yiter / Cüylar k’olur revân **bu** çeşm-i pür-ġünâbdan (*Vasfî Dîvânî, Gazel 54, Beyit 6*). [bu,]
45. ‘Ârzü-yı câm-ı la‘lũñle **bu** ġünñ dil gibi / İçi kan töldi řurâġimũñ şarâb-ı nâbdan (*Vasfî Dîvânî, Gazel 54, Beyit 7*). [bu, -üñ, -le]
46. Şem‘ün ey meh **bu** gice başına odlar yakayın / Dil uzatdı saña meclisde ya ol öle ya ben (*Vasfî Dîvânî, Gazel 56, Beyit 4*). [bu,]
47. Ĥâřılıum ħarcum řorarsañ ħâřılıum ġamdur velî / Seyller ħarc iderem **bu** dîde-i ġamnâkden (*Vasfî Dîvânî, Gazel 57, Beyit 2*). [bu,]
48. Bini **bu** nâ-pâķlerden luġ idüp eyle ħalâř / Şol ümidün ħaķķı kim vardur Ĥudâ-yu pâkden (*Vasfî Dîvânî, Gazel 57, Beyit 4*). [bu,]
49. Seni her kim göre **bu** bî-dili yâd eyledüġün / Dir budur o dil-i bî-Ćâreyi âvâre kılan (*Vasfî Dîvânî, Gazel 58, Beyit 4*). [bu,]
50. **Bu** dil-i bîmâra em şordum taġib-i ‘ıřķdan / Didi kim Vaşfî olur saña devâ maġbûbdan (*Vasfî Dîvânî, Gazel 62, Beyit 5*). [bu,]
51. ‘Âlemde seni sevmeden özge ħünerüm yok / Ben řâķirem ey dost benüm **bu** ħünerümden (*Vasfî Dîvânî, Gazel 66, Beyit 4*). [bu,]
52. Zaġm-ı tîġ-i ġamdan ey Vaşfî görüp ħâlüm taġib / Didi kim ħalmıř durur **bu** ħasta tîmâr olmadan (*Vasfî Dîvânî, Gazel 67, Beyit 5*). [bu,]
53. Didüm zülfüñden ister **bu** ġönül bu / Didi ħıřm ile ħâlün bil nedür bu (*Vasfî Dîvânî, Gazel 68, Beyit 1*). [bu,]
54. Vaşfîya ben ‘andelîb-i ġülřen-i firdevs iken / Ĥayf **bu** ħâķî kafesde taġ-ı ħoř-elġânuma (*Vasfî Dîvânî, Gazel 70, Beyit 7*). [bu,]
55. Sırrın ħaġuñuñ gerçi ki fâř eyledi zülfün / Ĥoř varmadı Ćoķ baş kesilir **bu** ħaber üzre (*Vasfî Dîvânî, Gazel 71, Beyit 3*). [bu,]
56. Mümkün olaydı yâr yüzün görmek ey ġönül / **Bu** kanlu yaşum arada ger ħâyil olmasa (*Vasfî Dîvânî, Gazel 74, Beyit 3*). [bu,]
57. Tâ ħaşır olunca dem ura ķabrümde nâr-ı řevķ / Ger ben ölem **bu** süziş ü bu iġtirâķ ile (*Vasfî Dîvânî, Gazel 77, Beyit 4*). [bu,]
58. Tâ ħaşır olunca dem ura ķabrümde nâr-ı řevķ / Ger ben ölem bu süziş ü **bu** iġtirâķ ile (*Vasfî Dîvânî, Gazel 77, Beyit 4*). [bu,]
59. ‘Aks-i ruġsârũñ senün **bu** çeşm-i pür-ġünâbda / Ĥüyyâ berg-i ġül-i terdür şarâb-ı nâbda (*Vasfî Dîvânî, Gazel 78, Beyit 1*). [bu,]
60. Ey ġönül **bu** tâs-ı gerdün ile Pervñ řaňasın / Âba beñzer kim ķonur bir deste nesrñ üstine (*Vasfî Dîvânî, Gazel 79, Beyit 6*). [bu,]

61. Nazar kılan nazar ehli bilür hālātunı Vaşfı / **Bu** ebyāt-ı hayālēngīze vü bu şî'r-i pür-hāle (*Vaşfı Dîvânı, Gazel 81, Beyit 6*). [bu,]
62. Nazar kılan nazar ehli bilür hālātunı Vaşfı / Bu ebyāt-ı hayālēngīze vü **bu** şî'r-i pür-hāle (*Vaşfı Dîvânı, Gazel 81, Beyit 6*). [bu,]
63. Saña za'f ireli tebden benüm **bu** rüy-ı zerdümde / Ne yire tamladıysa eşk-i germüm oldı tebhāle (*Vaşfı Dîvânı, Gazel 81, Beyit 2*). [bu,]
64. Benüm derd-i derünümün haber kim ilte sen māha / **Bu** hem-demliği baña eylemez kimse meger nāle (*Vaşfı Dîvânı, Gazel 81, Beyit 4*). [bu,]
65. Deryānuñ acı yaşları ğarķ itdi 'ālemi / Hecrūñde gördi Vaşfıyî beñzer **bu** hāl ile (*Vaşfı Dîvânı, Gazel 85, Beyit 5*). [bu,]
66. **Bu** şüret ile kim yaradupdur Hüdā seni / Hūr-ı cinān şanur gören ey meh-likā seni (*Vaşfı Dîvânı, Gazel 90, Beyit 1*). [bu,]
67. Şol kadar hecrūñde me'nūsam ğam-ı derdüñle kim / Şimdi ğam egler olupdur **bu** dil-i nā-şādumı (*Vaşfı Dîvânı, Gazel 92, Beyit 3*). [bu,]
68. Ey baña ibrām idüp her lāhza şoran derdümi / Gör benüm **bu** eşk-i gülgünümle rüy-ı zerdümi (*Vaşfı Dîvânı, Gazel 94, Beyit 1*). [bu,]
69. Bilmek isterseñ ki tîĝ-i 'ışk n'eyler 'āşıkā / Gör benüm **bu** sīne-i pür-çāk-i ğam-perverdümü (*Vaşfı Dîvânı, Gazel 94, Beyit 2*). [bu,]
70. Şöyle ğarķ itmiş durur cismüm **bu** ğam tūfānı kim / Tūtiyā için ararlarsa bulunmaz gerdümi (*Vaşfı Dîvânı, Gazel 94, Beyit 3*). [bu,]
71. Vaşfıyem ben hāletüm bilmek dilerseñ ey refīķ / 'İşk dîvānında oķı var benüm **bu** ferdümi (*Vaşfı Dîvânı, Gazel 94, Beyit 5*). [bu,]
72. **Bu** ğice şem' senüñ sūzişüñ görüp ey dil / Eridi yüregiñüñ yaĝı yana yana seni (*Vaşfı Dîvânı, Gazel 95, Beyit 6*). [bu,]
73. Ne māh olur **bu** ki şeb irişince her dem mihr / Düşüp şoķaĝa arar şehri hāne hāne seni (*Vaşfı Dîvânı, Gazel 95, Beyit 7*). [bu,]
74. Yir idinse **bu** yıkuk ğöñlümi ğamzeñ ne 'aceb / Düzd olan kişiyeye yir olmaya vîrāne gibi (*Vaşfı Dîvânı, Gazel 96, Beyit 4*). [bu,]
75. Keşti-i cismüm **bu** girdāb içre ğarķ olmışdı ger / İrmese bād-ı şabā Hızr-ı mübārek-pey gibi (*Vaşfı Dîvânı, Gazel 97, Beyit 4*). [bu,]
76. Dilber bize kılmadı nazar hey n'idelüm hey / Qan oldı **bu** derd ile ciger hey n'idelüm hey (*Vaşfı Dîvânı, Gazel 99, Beyit 1*). [bu,]
77. Neşim şafha-i güldē **bu** ğonca noķtaların / Hezār dāyire-i la'1 kıldı bî-perĝār (*Vaşfı Dîvânı, Kaside 1, Beyit 4*). [bu,]
78. Hezār şevķ ile serv üstine çıkup bülbül / Zebān-ı hāl ile **bu** şî'ri eyledi tekrār (*Vaşfı Dîvânı, Kaside 1, Beyit 10*). [bu,]
79. **Bu** kanlu yaşumı kirpüklerüm arasında / Gören şanūr ki neyistān içine düşmiş nār (*Vaşfı Dîvânı, Kaside 1, Beyit 14*). [bu,]
80. Nişānedür **bu** cezāyir kef-i şehāsında / Başına acıyuban hāk koyduĝına bihār (*Vaşfı Dîvânı, Kaside 1, Beyit 19*). [bu,]
81. 'Abes degül **bu** fiĝān-ı temevvüci-i deryā / Kef-i muhīt-i nevālin görüp diler zinhār (*Vaşfı Dîvânı, Kaside 1, Beyit 20*). [bu,]
82. Qaşideden ĝarāz oldur ki ide şāha du'ā / Degül durur **bu** ki şî'riyle ide fażl izhār (*Vaşfı Dîvânı, Kaside 1, Beyit 40*). [bu,]
83. Yā bir zebānedür ki yanup nār-ı 'ışkdan / **Bu** hırķa-i kebūda şarupdur bir ehl-i hāl (*Vaşfı Dîvânı, Kaside 2, Beyit 5*). [bu,]
84. Ey şir-dil meded ki zebün eyledi beni / Akrānum içre **bu** felek-i rübeh-ihtiyāl (*Vaşfı Dîvânı, Kaside 2, Beyit 30*). [bu,]
85. Her kişi şimdi māl ü menāliyle hoş geçer / Hayretdeyem ki ne ola **bu** hālümē me'āl (*Vaşfı Dîvânı, Kaside 2, Beyit 36*). [bu,]
86. Tā kim şu 'ā'-ı şem'-i cemāl-i hilālden / Rüşen ola hemişe **bu** fānus-ı pür-hayāl (*Vaşfı Dîvânı, Kaside 2, Beyit 40*). [bu,]
87. Ger namāz-ı 'id için mihrāb-ı zerkār olmasa / Kıble resminde nedendür oldı **bu** taķ āşikār (*Vaşfı Dîvânı, Kaside 3, Beyit 3*). [bu,]
88. **Bu** felek her māh kim saña hilālin 'arz ider / Dimek ister ki senüñ bir bendeñem ben tavķ-dār (*Vaşfı Dîvânı, Kaside 3, Beyit 17*). [bu,]
89. Qadrüñ atıdur meger **bu** çarķ k'encümle hilāl / Oldı guyā ana cevherdār zīn-i zernigār (*Vaşfı Dîvânı, Kaside 3, Beyit 18*). [bu,]
90. Ehl-i devlet eyle anı saña 'izzetdür **bu** kim / Tāc-ı devlet hem-seri ola қаpuñda bir ğubār (*Vaşfı Dîvânı, Kaside 3, Beyit 25*). [bu,]
91. **Bu** hālet içre irüp bir habīb-i cān-perver / Ki hūr hüsüne andan irerdi niçe kuşur (*Vaşfı Dîvânı, Kaside 5, Beyit 7*). [bu,]
92. Eyā sipihr-i ma'ālī **bu** çarķ u encüm-i çarķ / Şarāy-ı qadr-i refi'üñdedür buhār u baħūr (*Vaşfı Dîvânı, Kaside 5, Beyit 15*). [bu,]
93. **Bu** nükteyi ki didüm hüdmetüñde tut ma'zür / Ki bendeñi yine bendeñdür eyleyen maĝdür (*Vaşfı Dîvânı, Kaside 5, Beyit 26*). [bu,]
94. **Bu** bende-i ezelden tapūña hayr du'ā / Budur hemīn k'ola dünyā vü āhıret

- ma'mūr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 29*).
[bu,]
95. **Bu** baħr içinde olan ŧanma kim cezâyirdür / Kef-i sehân ile bağrında baş çıkardı biħâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 4*). [bu,]
96. **Bu** kühlarda olan kân degüldür olmuşdur / Kef-i 'atâñ ile bağı delük delük kühsâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 5*). [bu,]
97. Bi-ħakķ-ı Vâhid ü Ferd ü Aħad ki cümle anuñ / Kemâl-i ĩudreti ĩabzındadır **bu** heft ü ĩihâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 13*). [bu,]
98. Bi-ħakķ-ı ŧâni'-i bî-ĉün ki kilk-i taķdîri / **Bu** levh-i 'âleme naķř-ı vücudı kıldı nigâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 14*). [bu,]
99. Ben itmedüm **bu** ĩaťâ vü günâhı bil k'itdi / Bu naħř tâli' ü **bu** baħt-ı řüm u nâ-hemvâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 22*). [bu,]
100. Ben itmedüm bu ĩaťâ vü günâhı bil k'itdi / **Bu** naħř tâli' ü bu baħt-ı řüm u nâ-hemvâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 22*). [bu,]
101. Ben itmedüm **bu** ĩaťâ vü günâhı bil k'itdi / Bu naħř tâli' ü bu baħt-ı řüm u nâ-hemvâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 22*). [bu,]
102. Henüz virmedi dâdını fażl u dâniřümün / **Bu** ĉarĥ-ı sifle-nevâz u bu günbed-i devvâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 26*). [bu,]
103. Henüz virmedi dâdını fażl u dâniřümün / Bu ĉarĥ-ı sifle-nevâz u **bu** günbed-i devvâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 26*). [bu,]
104. Velî řapuñda **bu** 'arz olunan ĩařide degül / řavile-i dür-i řehvârdur ĩaťâr ĩaťâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 32*). [bu,]
105. ĩâķler üstinde **bu** rîzân olan berg-i ĩazân / Her biri bir zerd-rû 'aşık ruĥındandır nişân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 1*). [bu,]
106. Zemherîrün âteşi ĉün kim bürüdetdür **bu** dem / 'Ârif oldur k'âteş-i meyden ola âteş-nişân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 9*). [bu,]
107. Var yûri şâhâne 'işret ĩıl ĩuřuřâ kim **bu** dem / Ebr-i mirvârîd-bâr üstünde olmuş şâyebân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 14*). [bu,]
108. Fikr iderken ben **bu** řarzi nâgehân ĩurřîd-veř / Oldı bürc-i ĩaybdan bir maťla'-ı ĩarrâ 'ayân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 15*). [bu,]
109. Fürkatünde ey şanem güyâ **bu** ebr-i dür-feşân / Dûd-ı âhumdur ki andan eşk-i ĉeřmümdür revân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 16*). [bu,]
110. **Bu** muķarrerdür ĩara-feryeye taķrîrüm gelür / Ger iderseñ luťf idüp taĥrîr-i taĥrîk-i benân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 42*). [bu,]
111. şimdiden sonra murâdınca n'iĉün dönmeye kim / Himmetün oldı **bu** nüh

- ablak-ı gerdüna süvâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 24*). [bu,]
112. Yine güllerle gülşen şanki cennet gülsitânidür / **Bu** dem 'ayş it ki her bir dem ĩayât-ı câvidânîdür (*Vasfî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 1*). [bu,]
113. **Bu** demler nüş ĩıl cânüña cân ĩatmak dilerseñ ger / Anı kim ehl-i ĩikmet dir bedende rûĥ-ı şânîdür (*Vasfî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 5*). [bu,]
114. Bütün âfâķa řâyî' oldı efĩânüm duyıldı âĥ / Baña dirlik ĩarâm oldı **bu** didem durma ĩan aĭlar (*Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 3*). [bu,]
115. Niĉe âĥ itmeyem gitdi dirĩġâ 'ömrümün varı / Düşüp ĩâķe ĩarâb oldı **bu** cism-i nâ-tüvân aĭlar (*Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 7*). [bu,]
116. Hemîşe âĥ u zâr itmekle dilde ĩalmadı řâķat / **Bu** firķat cânuma renc ü elem oldı hemân aĭlar (*Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 9*). [bu,]
117. **Bu** zaĥm-ı ĩün-feşânüm aĭlamakdan ĩana müřtaĭraĭķ / İşit aĥvâlümü gör kim gice gündüz hemân aĭlar (*Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 12*). [bu,]
118. **Bu** üslûb üzere el-hâşıl baña hep 'aşıkân aĭlar / Vefâ me' mül iderken gör felekden ne zühür itdi (*Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 16*). [bu,]
119. Fikr iderken kim **bu** ejderĥâyı řâĥ-ı nîķ-baĥt / Gönderür ĩâlib Firengistâna yâ Rûs üstine (*Vasfî Dîvânı, Kit'a 1, Beyit 3*). [bu,]
120. 'Ömrüm olduĉa güzel sevmeyeyin dirdüm lik / N'ideyin **bu** dil-i şeydâ beni yalan itdi (*Vasfî Dîvânı, Kit'a 3, Beyit 1*). [bu,]
121. Sen yaķarsın beni **bu** ĩüsn ile řâĥum bilürem / Lik eflâķe ĩıķar âteş-i âĥum bilürem (*Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 5*). [bu,]
122. ĩıldı âşüftesi **bu** zülf-i semen-sây beni / İtdi derd ü ĩam ile bî-ser ü bî-pây beni (*Vasfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 1*). [bu,]
123. ĩâlümü bilmeyiceķ yâr benüm yâ ne bile / Bir gün ol daĥı **bu** oda düşüben yana bile (*Vasfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 5*). [bu,]
124. **Bu** belâya n'ide cân n'eyleye yâ sîne ĩönül / Beni öldürmelüdü vâi beni vâi beni (*Vasfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 10*). [bu,]

bu: Bu, işaret zamiri; sevgili.

1. Gül yüzi vaşfım Vaşfiden işidüp didi yâr / Yaraşur ger ola bülbül **bu** benüm gülşenüme (*Vasfî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 5*). [bu,]

bu: *Koku.*

1. Didüm zülfünden ister **bu** gönül bu / Didî
hışm ile hâlün bil nedür bu (*Vasfî Dîvânı, Gazel 68, Beyit 1*). [*bu,]*

bu denlü: *Bu kadar, bu kadar çok.*

1. Hâlün mu'ayyen olmağa rüşen zamîrine /
Besdür **bu denlü** şâh-ı suhândana vaşf-ı
hâl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 38*). [*bu denlü,]*

bu durur: *Budur.*

1. Qaddün hevesin itdügi Vaşfî **bu durur**
kim / Hoşdur ki şehâ kişide 'âlî ola
himmet (*Vasfî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 8*).
[*bu durur, -ur]*

bu gün: *İçinde bulunulan gün.*

1. Ehl-i nazm içinde kim Sahbân-ı devrânam
bu gün / Muştâfâ medhinde itsem n'ola
Hassân ile bahş (*Vasfî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 9*). [*bu gün,]*
2. **Bu gün** ol kanlu dilber yine gülgün
câmeler geymiş / 'Aceb kaç 'âşık öldürdi
kaçımuñ girdi kanına (*Vasfî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 2*). [*bu gün,]*
3. Didüm ey meh beñlerün fülful midür nâz
eyleyüp / Didî bir hindî gulânumdur **bu gün**
fülful benim (*Vasfî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 4*). [*bu gün,]*
4. Sen **bu gün** sâhib-kırân-ı nazm u neşr iken
n' için / 'Adlün eyyâmında ehl-i fazl ide âh
u figân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 37*).
[*bu gün,]*

bu idi: *İşaret zamiri.*

1. Bāküm **bu idi** kim beni öldürmeye çeşmün
/ Çün çeşmüñi gördüm şanemâ kalmadı
bāküm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 3*).
[*bu idi, -i, -di]*

bu kadar: *Çok fazla.*

1. Taş başup bağına hiç kimseye rāzın
dîmedi / Devr elinden **bu kadar** çekdi
belâlar hâtem (*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 8*). [*bu kadar,]*

2. Kara toprağ idi luftuñ himeminden buldı /
Bu kadar zînet ü zîb ü bu kadar fer hâtem
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 20*). [*bu kadar,]*
3. Kara toprağ idi luftuñ himeminden buldı /
Bu kadar zînet ü zîb ü **bu kadar** fer hâtem
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 20*). [*bu kadar,]*
4. **Bu kadar** var ki du'â itmek için şehirine
/ Fužalâ hâlîni eş'âr ile eyler iş'âr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 27*). [*bu kadar,]*

buhâr: *Isı etkisiyle sıvı ve bâzı katı cisimlerin gaz durumuna geçmiş hâli.*

1. Bir muğarnes günbed-i nüh-tüy çarh-ı şeş-
cîhet / Maṭbâh-ı gerdün-remâduñ
âteşindendür **buhâr** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 13*). [*buhâr,]*

buhâr: *Duman, buhar.*

1. Eyâ sipihr-i ma'âlî bu çarh u encüm-i çarh
/ Şarây-ı kâdr-i refi' üñdedür **buhâr** u
bahür (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 15*).
[*buhâr,]*

buhür-ı nazm: *Şlr denizi.*

1. Cevâhir-i medehâtuñla her biri memlû /
Buhür-ı nazm içi pürdür sefâyin-i eş'âr
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 31*). [*buhür-ı nazm,]*
2. Medâyihünde ma'ânî cevâhirin şaçalı /
Buhür-ı nazmum ile taldı lülü-yı menşür
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 24*). [*buhür-ı nazmum, -um]*

bul-: *Elde etmek, ulaşmak.*

1. Câm-ı mey-i murâda **bulam** dest-res eger /
Himmet olursa hâzret-i Cem iktidârdan
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 6*). [*bulam, -am]*
2. Muḥîṭ-i himmetün ol bahrdur ki 'âlemde /
Kimesne aña ne sâhil **bulur** ve hadd ü
kenâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 6*).
[*bulur, -ur]*
3. Bu çağı gâfil olma hoş geçür ey bülbül-i
şeydâ / Ki yıl bir 'ömrdür bir yıl gerek
bula bu çağı gül (*Vasfî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 3*). [*bula, -a]*
4. Şöyle garğ itmiş durur cismüm bu gam
tüfânı kim / Tütüyâ için ararlarsa

bulunmaz gerdümi (*Vasfî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 3*). [*bulunmaz, -in, -maz*]

- İstedüm 'âlemi meygün lebünüñ şevkıyle / **Bulmadum** bir dil-i şâfi bana peymâne gibi (*Vasfî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 2*). [*bulmadum, -ma, -du, -m*]
- Bāyezîd Hân-ı muzaffer-fer ebü'l-feth ol k'anuñ / Kem nem-i luţfiyle **buldı** rütbet ü i'zâz gül (*Vasfî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 9*). [*buldı, -dı*]

bul-: Değer kazanmak.

- Qara toprağ idi lutfuñ himeminden **buldı** / Bu kadar zînet ü zîb ü bu kadar fer hâtem (*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 20*). [*buldı, -dı*]

buña: Bu, işaret zamiri.

- Bükildi kâmetüm gamdan dü çeşmüm her zamân ağlar / Kalem böyle çekilmişdür ezelden yok **buña** çäre (*Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 17*). [*buña,]*

bunca: Bu kadar çok.

- Gözlerüm merdümi yoluñda şehâ hâk olalı / **Bunca** demdür dimedüñ n'oldı firâkımda demüñ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 5*). [*bunca,]*
- Derd-i bār-ı hecrüñi kim kâh olur ger çekse küh / **Bunca** za'f ile çeken cān-ı şabūrumdur benüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 3*). [*bunca,]*
- Bunca** zamānlar oldı ki ben bir dem urmadum / K'ol haşmetüñ şebātına olmaya iştiğāl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 34*). [*bunca,]*

büy: Koku, güzel koku.

- Gel ki şevk odına yandı dil ü cān 'ūd gibi / Hāne-i merdüme **büy** ile gelür çünki perî (*Vasfî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 4*). [*büy,]*

büy-ı hulq-ı şāh: Padişahın yaratılış kokusu.

- Büy-ı hulq-ı şāhdan** dem urduğıçün dem-be-dem / Oldı taht-ı bağda ezhardan mümtāz gül (*Vasfî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 8*). [*büy-ı hulq-ı şāhdan, -dan*]

büy-ı mahabbet: Muhabbet kokusu.

- Mihrüñle eger hâk ola bu sîne-i çäküm / Tā haşra degin **büy-ı mahabbet** vire hâküm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 1*). [*büy-ı mahabbet,]*

bük-: Eğmek.

- Dil olalı cānā hedef-i tūr-i mahabbet / Qaddümi kemān gibi **büküpdür** gam-ı miñnet (*Vasfî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 1*). [*büküpdür, -üp, -dür*]

bülbül: Güzel sesiyle bilinen kuş; âşık.

- Çoncatur **bülbüli** hālin ne bilür 'ışkı anuñ / Ne kaçā idi 'aceb uğradı nāgāh baña (*Vasfî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 4*). [*bülbüli, -i*]
- Yüzüñi gördükce efgān itsem ey dilber n'ola / N'eyesün feryādlar gül görse **bülbül** itmeyüb (*Vasfî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 2*). [*bülbül,]*
- Gül yüzün görüp dil-i Vaşfi figān itse ne tañ / **Bülbüli** feryāda virür lācerem faşl-ı bahār (*Vasfî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 5*). [*bülbüli, -i*]
- N'ičün ben zār olam her lāhza ey meh sen yüzi gülsiz / Yaraşmaz k'ola **bülbül** gülsüz ü gül ola bülbülsüz (*Vasfî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 1*). [*bülbül,]*
- N'ola ger ruñlarıñ şevkıyle feryād eylese Vaşfi / Ki **bülbül** mu'teber olmaz kaçan kim olsa gülğulsüz (*Vasfî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 6*). [*bülbül,]*
- Gelüp küyumda Vaşfi nāle eyler diyü incinme / Nic' itsün **bülbülüñ** sermāyesi efgāndur efgānsuz (*Vasfî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 6*). [*bülbülüñ, -üñ*]
- Baña kan yutdurup **bülbül** gibi ol gibi her dem / Elinden çonca-veş cām-ı şarāb-ı ergavān gitmez (*Vasfî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 4*). [*bülbül,]*
- Senüñ gül ruñlarıñ vaşfında **bülbül** gibi Vaşfiden / Gün olmaz gül gibi elden ele bir dāstān gitmez (*Vasfî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 6*). [*bülbül,]*
- Güle karşı sözi süziyle cigerler mi yaqar / **Bülbülüñ** cevri ile bağı tolu hār olmayıcağ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 2*). [*bülbülüñ, -üñ*]
- Güler ol yār bu ben **bülbüli** giryān olıcağ / Çoncatur gülse n'ola gül gibi bārān olıcağ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 1*). [*bülbüli, -i*]

11. Karşuña **bülbül** gibi uşşakı nālān itmege / Pürdür evrāk-ı gül-i terden gülistānuñ senüñ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 2*). [*bülbül,]*
12. Şahn-ı meelis içre itdi cilveye āgāz gül / **Bülbülün** sâzına beñzer kim olur demsâz gül (*Vasfî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 1*). [*bülbülün, -ün]*
13. Gül gibi al olup ruñuñ od şaldı 'āleme / Kim bile kankı **bülbül** içündür yine bu āl (*Vasfî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 3*). [*bülbül,]*
14. Dilberüm ruñsârına luñ ile beñzer gül benüm / Ol durur kim nālîşüm şeydâsıdır **bülbül** benüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 1*). [*bülbül,]*
15. Ğonca-veş **bülbülleri** hālını bilmez ol şanem / Anuñ içün vāy ile āh u fiğānum var benüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 2*). [*bülbülleri, -ler, -i]*
16. Hārlar damenüñe gül gibi el urmuşlar / Gül idüñ sen yine **bülbül** gibi zār olmuşsın (*Vasfî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 3*). [*bülbül,]*
17. Gerçi ey meh sen dañi gül-berg-i terden tazesin / **Bülbül** oldur kim seve her dem gülüñ bir tazesin (*Vasfî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 1*). [*bülbül,]*
18. Hārlardur hem-demüñ nālem iştmezsin benüm / Gülsin ammā diñlemezsın **bülbülün** āvāzesin (*Vasfî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 4*). [*bülbülün, -ün]*
19. Vaz gelmez çünki ol gül hem-dem-i hār olmadan / Aşşı ne ey dil āña **bülbül** gibi zār olmadan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 67, Beyit 1*). [*bülbül,]*
20. Hevâsı zāhidüñ huld u benüm küy-i nigārumdur / Belî her **bülbülün** meyli olur öz gülsitānına (*Vasfî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 4*). [*bülbülün, -ün]*
21. Gül yüzi vaşfım Vaşfiden işidüp didi yār / Yaraşur ger ola **bülbül** bu benüm güleşenüme (*Vasfî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 5*). [*bülbül,]*
22. Görüp yüzüñi zülfüne bağlanalı gönlüm / **Bülbül** gibi feryād iderem bāğ arasında (*Vasfî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 2*). [*bülbül,]*
23. Ğam-ı hecr ile ben **bülbül** gibi zār / Dikenler güzeller eyler taze taze (*Vasfî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 2*). [*bülbül,]*
24. Hezār şevk ile serv üstine çıkup **bülbül** / Zebān-ı hal ile bu şi'ri eyledi tekrār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 10*). [*bülbül,]*
25. Bāddan beñzer k'ara yirde şovukluk düşdi kim / Germ olup gül şevkına **bülbüller** itmezler fiğān (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 6*). [*bülbüller, -ler]*
26. Gülleri egdi şabā **bülbüle** meyl eylemege / Ola kim irişe maşşūdına ol 'āşık-ı zār

(*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 8*). [*bülbüle, -e]*

27. Nice terk ide gül ü güleşeni kim olmuşdur / **Bülbülün** göñline kullāb-ı mañabbet her hār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 6*). [*bülbülün, -ün]*
28. Ya güleşen bir zümürüñ kal'adur kim goncalar anda / 'Aķıķın kullelerdür **bülbül** anuñ pāsbanıdır (*Vasfî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 3*). [*bülbül,]*
29. Meger kim milket-i güleşende şāh olmuş durur **bülbül** / K'otagi lāle-i hāmra vü güller sāyebanıdır (*Vasfî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 4*). [*bülbül,]*
30. Ruñuñ devrinde efgān eylesem men' itme ey dilber / Ki gül hengāmına revnaķ viren **bülbül** fiğānidur (*Vasfî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 7*). [*bülbül,]*
31. Şehā vaşfuñ gülistānında bir **bülbül** durur Vaşfi / Ki tekrār itdügi her laħza medhüñ dāstānidur (*Vasfî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 10*). [*bülbül,]*
32. Görüp güleşende hālüm **bülbül** ağlar gülsitān ağlar / Añup reftār-ı yāri bāğda serv-i çemān ağlar (*Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 1*). [*bülbül,]*
33. Himmetün güleşeninüñ gülleridür anı dirür / Midhatün **bülbüldür** Vaşfiyi hāmüş itme (*Vasfî Dîvânı, Kit'a 2, Beyit 2*). [*bülbüldür, -i, -dür]*
34. Dirîğ u derd ki ārām-ı cāndan ayrıldum / Fiğān ki **bülbül** idüm gülsitāndan ayrıldum (*Vasfî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 1*). [*bülbül idüm, -i, -dü, -m]*

bülbül-i aşüfte: *Perişan bülbül; gönlü perişan olmuş aşık.*

1. Gül ile **bülbül-i aşüfteler** mu'āmelesin / Bilüp hāsedle dil uzatdı şanmañuz āña hār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 7*). [*bülbül-i aşüfteler, -ler]*
2. Gerçi sen bir gülsün ü ben **bülbül-i aşüfteyem** / Pārelendi yüregüm yanuñda her hār olmadan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 67, Beyit 2*). [*bülbül-i aşüfteyem, -y, -em]*
3. Ğoncasın **bülbül-i aşüfteñem** ey yār şaşkın / Saña kar eylemesün āteş-i āh-ı şehherüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 5*). [*bülbül-i aşüfteñem, -ñ, -em]*

bülbül-i bāğ-i cinān ol-: *Cennet bağının bülbülü olmak.*

1. Kuy-ı cānān içre feryād eyleyüp her şubh u şām / **Bülbül-i bāğ-i cinān olmaķ** dilerseñ 'āşık ol (*Vasfî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 5*). [*bülbül-i bāğ-i cinān olmaķ,]*

bülbül-i dil-haste: *Gönlü yaralı ve üzüntülü aşık, bülbül.*

1. Başdan ayağa kulakdur nâlişin güş itmege / **Bülbül-i dil-haste**ye şanmañ degül hem-râz gül (*Vasfî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 2*). [*bülbül-i dil-haste*ye, -ye]

bülbül-i hasta-dil: *Yorgun gönüllü bülbül.*

1. Gülşen-i cân gülisin hâr ile hem-demlik idüp / **Bülbül-i hasta-dilem** luft idüp ağlatma beni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 2*). [*bülbül-i hasta-dilem*, -em]

bülbül-i haste: *Hasta bülbül; âşık.*

1. Nihâl-i gülde nihân oldı **bülbül-i haste** / Uzatdı her taraf-ı şâhdan güle minkâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 8*). [*bülbül-i haste*,]

bülbül-i şeydâ: *Aşk mecnunu bülbül; çılgın aşık.*

1. Bu çağı gâfil olma hoş geçür ey **bülbül-i şeydâ** / Ki yıl bir 'ömrdür bir yıl gerek bula bu çağı gül (*Vasfî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 3*). [*bülbül-i şeydâ*,]

bülbül-i şîrîn-suhani: *Tath sözlü bülbül.*

1. Ey lefâfet çemeninüñ gül-i nâzük-bedeni / Vey melâhat gülünüñ **bülbül-i şîrîn-suhani** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 1*). [*bülbül-i şîrîn-suhani*, -i]

bülbül-i şürîde: *Çılgın bülbül; âşık.*

1. Diñlemezsın **bülbül-i şürîdeñem** feryādumı / Ey gül-i ra' nâ benüm senden kim ala dādumı (*Vasfî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 1*). [*bülbül-i şürîdeñem*, -ñ, -em]
2. N'eyleyem ol gülşen-i hüsnüñ gül-i hândânımı / Diñlemez ben **bülbül-i şürîdenüñ** efgânımı (*Vasfî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 1*). [*bülbül-i şürîdenüñ*, -nüñ]
3. Gönül feryād ile efgânlar eyler küy-i cânânsuz / Şanasun **bülbül-i şürîdedür** kalmış gülistânsuz (*Vasfî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 1*). [*bülbül-i şürîdedür*, -dür]

bülend-mertebe: *Makamı yüce, şanlı.*

1. **Bülend-mertebe** şeh Bâyezîd-i deryâ-dil / Meh-i cihân-ı kerem mihr-i âsumân-ı vekâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 18*). [*bülend-mertebe*,]

bünyâd: *Esas, temel.*

1. **Bünyâd** hüsnüñüñ şanemâ bir kıl üzredür / Hattüñ gider ki hüsnüñüñ esrârı fâş olur (*Vasfî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 4*). [*bünyâd*, -i]

bürc-i beden: *Beden hisarı; beden.*

1. Bir sūr çekdi **bürc-i bedende** nıttâk-ı yâr / Başdan ayağa mülk-i melâhat hışâridur (*Vasfî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 2*). [*bürc-i bedende*, -de]

bürc-i gayb: *Gayb, bilinmezlik burcu.*

1. Fikr iderken ben bu tarzı nâgehân hürşîd-veş / Oldı **bürc-i gaybdan** bir matla' -ı garrâ 'ayân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 15*). [*bürc-i gaybdan*, -dan]

bürc-i 'izzet: *Büyük yıldız.*

1. **Bürc-i 'izzetde** hilâl-i felek-i devletdür / Tañ degül olsa nazâr ehline manzar hâtem (*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 12*). [*bürc-i 'izzetde*,]

bürüdet: *Soğukluk.*

1. Zemherîrün âteşi çün kim **bürüdedür** bu dem / 'Ârif oldur k'âteş-i meyden ola âteş-nişân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 9*). [*bürüdedür*, -dür]

bütün: *Bütün.*

1. Neng ü nâmûsı **bütün** Vaşfînüñ ey dost şiduñ / Büt-şiken olduñ için didiler saña Hâlîl (*Vasfî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 5*). [*bütün*,]

büt-siken: *Put kıran; Hz. İbrahim.*

1. Neng ü nāmūsı bütin Vaşfinüñ ey dost
şıduñ / **Büt-şiken** olduğı için didiler
saña Hālil (*Vasfı Dıvânı, Gazel 40, Beyit
5*). [*büt-şiken,*]

bütin: *Bütin.*

1. Bütin āfāka şāyi‘ oldı efgānum duyıldı āh
/ Baña dirlik hārām oldı bu dīdem durma
қан ağlar (*Vasfı Dıvânı, Kaside 10, Beyit
3*). [*bütin,*]

C

cādū-yı fettān: *Gönül alıcı; büyüleyici göz | sevgilinin gözü.*

1. Gözlerüñ sihr ile mihr üstinde tutmuşdur maķām / Kim ide bu fende ol **cādū-yı fettān** ile baħş (*Vasfî Dîvānı, Gazel 9, Beyit 5*). [*cādū-yı fettān,*]

ca'fer beg: *Tâcî-zâde Câfer Çelebi.*

1. Āfitâb-ı âsumân-ı faẓl **Ca'fer Beg** k'anuñ / Nūr-ı feyzinden pür olmışdur zemîn ü âsumân (*Vasfî Dîvānı, Kaside 7, Beyit 22*). [*ca'fer beg,*]

cāhil: *Akılsız, şuursuz, kendini bilmeyen, gaflet içinde olan.*

1. Dem-be-dem dehr-i denî devr ide her **cāhil** için / Kāla faẓl ehli ayaklarda zihî hayf zihî (*Vasfî Dîvānı, Gazel 98, Beyit 7*). [*cāhil,*]

cāme: *Elbise.*

1. Bu gün ol kanlu dilber yine gülgün **cāmeler** geymiş / 'Aceb kaç 'āşık öldürdi kaçımuñ girdi kanına (*Vasfî Dîvānı, Gazel 72, Beyit 2*). [*cāmeler, -ler*]
2. Ger çıkardıysa bahāruñ ol mülevven **cāmesin** / Atlas-ı zer-beft ile zeyn oldı şimdi bostān (*Vasfî Dîvānı, Kaside 7, Beyit 5*). [*cāmesin, -sin*]

cāme-i eş'ār: *Şır kadehi, şiir şarabı.*

1. Vaşfîyem kim **cāme-i eş'ārı** çāk itsem gerek / Gerçi kim 'ālemde eş'ārum zuhūrumdur benüm (*Vasfî Dîvānı, Gazel 50, Beyit 5*). [*cāme-i eş'ārı, -i-um, -dur*]

cām-ı la'l: *Lal gibi kırmızı şarap.*

1. **Cām-ı la'l** ile gönül ayş-ı müdām olsun saña / Ol şarābı bensüz içerseñ harām olsun saña (*Vasfî Dîvānı, Gazel 3, Beyit 1*). [*cām-ı la'l,*]

cām-ı mey: *Şarap kadehi.*

1. Vaşfîya āhir vücūduñ çünkim olurmuş 'adem / Nüş kıl **cām-ı meyi** bir dem teğāfül itmeyüp (*Vasfî Dîvānı, Gazel 7, Beyit 5*). [*cām-ı meyi, -i*]

cām-ı mey-i murād: *Murad şarabının kadehi; arzu ve istekte bulunma*

1. **Cām-ı mey-i murāda** bulam dest-res eger / Hîmmet olursa hażret-i Cem iktidārdan (*Vasfî Dîvānı, Gazel 52, Beyit 6*). [*cām-ı mey-i murāda, -a*]

cām-ı miħnet: *Sıkıntı kadehi.*

1. Güyiyā bir **cām-ı miħnetdür** dehānum k'ābile / Cümle etrafın pür itmişdür haḃāb-ı mey gibi (*Vasfî Dîvānı, Gazel 97, Beyit 2*). [*cām-ı miħnetdür, -dür*]

cām-ı şarāb-ı erġavān: *Erguvan renkli şarap kadehi.*

1. Baña kan yutdurup bülbül gibi ol gibi her dem / Elinden gonca-veş **cām-ı şarāb-ı erġavān** gitmez (*Vasfî Dîvānı, Gazel 23, Beyit 4*). [*cām-ı şarāb-ı erġavān,*]

cām-ı şarāb-ı erġavānî: *Erguvan renkli şarap kadehi.*

1. Maḃabbet cür'asın nüş itmek için 'andelîb-i mest / Şanasın goncalar **cām-ı şarāb-ı erġavānîdür** (*Vasfî Dîvānı, Kaside 9, Beyit 2*). [*cām-ı şarāb-ı erġavānîdür, -dür*]

cān: *Hayat, yaşam.*

1. Gelüp cān kaşdına tirüñ bu cismüm yol yol olmuşdur / Ne kılām bilmezem andan ne yoldan kurtaram **cānum** (*Vasfî Dîvānı, Gazel 41, Beyit 6*). [*cānum, -um*]

cân: Hayat, yaşam; ruh, gönül.

1. Ğayrılarıñ vişälün için cânın isteme / Cänä esirge Vaşfiyi k'anuñ da cânı var (Vasfî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 6). [cânı, -ı]
2. Ğayrılarıñ vişälün için cânın isteme / Cänä esirge Vaşfiyi k'anuñ da cânı var (Vasfî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 6). [cânın, -ın]
3. Cānuma vaşlı ile yār hüridār olmuş / Cān virem ben de anuñ gibi hüridār olıcağ (Vasfî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 4). [cānuma, -um, -a]
4. Vaşluña cān dilemişsin dostum ben hastayam / Yoluña terk itemeğe lâyıq ne cānum var benüm (Vasfî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 3). [cānum, -um]
5. Niçe bir ğamzelerüñ bağrumı derd ile dile / Dilegüñ cân ise cānā virelüm saña dile (Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 13). [cān,]
6. Cāna gerçi kim işüñ cevri ü cefādur şanemā / Baña ol cevri ü cefā mihr ü vefādur şanema (Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 9). [cāna, -a]

cān: Can; sevgili.

1. La'l-i şîrîñüñ görüp şekker ezilmiş karşıña / Ben meger canā ölem k'almayam andan dadumı (Vasfî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 2). [canā, -a]

cān: Beden, ruh, insanın maddi manevi varlığı.

1. Mesken itdi 'aql u cân u dil firākuñ küncini / Miñnet-âbād-ı belā-yı tengdür erbāb-ı ğam (Vasfî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 3). [cān,]
2. Emerken leblerin pend itme zāhid / Baña cānum kayusıdır beni ço (Vasfî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 3). [cānum, -um]
3. Dilden geçübün cānumı uğurladı ğamzeñ / İnkār idemez taze izi var ciger üzre (Vasfî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 4). [cānumı, -ı, -um]
4. Tirüñüñ zāhımın görüp cân kaçsa zāhımdan n'ola / N'eyesün maħbūs olan çün deldiler zindānımı (Vasfî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 4). [cān,]
5. Ey ruħı cân u gönül ravzasınuñ yāsemeni / Ğaraž öldürmek ise cevri ü cefā ile beni (Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 11). [cān,]

6. Gördi cân k'ulaşur kaşları yasına gönül / Bildi n'olduğın anuñ başladı Yā-Sine gönül (Vasfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 9). [cān,]
7. Bu belāya n'ide cân n'eyleye yā sine gönül / Beni öldürmelüdür vāy beni vāy beni (Vasfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 10). [cān,]
8. Yandı dil şem'-i ruħuñ şevkına pervāne gibi / Cān daħi itdi heves āh k'o da yana gibi (Vasfî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 1). [cān,]
9. Sen elif gibi revān cân içre cāy itseñ n'ola / Ey şanem bilmez misin lā-hayre illā fi'l-vaşat (Vasfî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 3). [cān,]
10. Ne kadar tîr k'ire cānuma cānānumdan / Cānib-i kūyına revzenler açar cānımdan (Vasfî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 1). [cānımdan, -ım, -dan]
11. Ne kadar tîr k'ire cānuma cānānumdan / Cānib-i kūyına revzenler açar cānımdan (Vasfî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 1). [cānuma, -um, -a]
12. Cānum gözetdi ğamzesi tîrin uzatdı yār / Öldüm hasedle kim anı nāğāh oñarmaya (Vasfî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 4). [cānum, -um]
13. Zencîr-i zülf ile dili dîvāne eyledüñ / Şem'-i ruħuñla cānumı pervāne eyledüñ (Vasfî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 1). [cānumı, -um, -ı]
14. Cān senüñ la'l-i revān-baħşuña ey şîrîñ-leb / N'ola meyl eylese el-cinsü ile'l-cinsi yemil (Vasfî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 4). [cān,]
15. Müjgāni ğadengine ki sînem siper itdüm / Men' eylemedi cānuma geçdi siperümden (Vasfî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 2). [cānuma, -um, -a]
16. Tāb-ı tebden ne ğarāret k'ola cānānumda / Ol benüm derd ü belā āteşidür cānumda (Vasfî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 1). [cānumda, -um, -da]
17. İki cihānda çü cân bir olurmuş ey dilber / Ne cân ile vireyin ben iki cihāna seni (Vasfî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 2). [cān,]
18. İki cihānda çü cân bir olurmuş ey dilber / Ne cân ile vireyin ben iki cihāna seni (Vasfî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 2). [cān,]
19. Āteş-i tebden ki cānum cüş idüpdür mey gibi / Tañ mı ger zār eyleyüp efgānlar itsem ney gibi (Vasfî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 1). [cānum, -um]
20. Hemişe āh u zār itmekle dilde kalmadı tākāt / Bu firkat cānuma renc ü elem oldu hemān ağlar (Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 9). [cānuma, -um, -a]

cān al-: Öldürmek.

1. **Cān alduğün** göze görünmez dehenün hiç / Bir kişi n' için ide bir işi k'ola pinhān (*Vasfî Dîvânî, Gazel 63, Beyit 2*). [*cān alduğün, -duğ, -çün*]
2. Ğamzeñle dimişsin ki **alam cānını cānā** / Luṭf it ki ben anı görürem cānuma minnet (*Vasfî Dîvânî, Gazel 8, Beyit 5*). [*cānını al, -a, -m*]
3. Dil alup gitdi şanem reşk ile ben cān virdüm / Ki dil alan ne için **almadı cānum** da bile (*Vasfî Dîvânî, Gazel 80, Beyit 2*). [*cānum almadı, -ma, -dı*]

cān dile-: Can, hayat istemek.

1. Vaşluña **cān dilemişsin** dostum ben hastayam / Yoluña terk itemeğe lāyık ne cānum var benim (*Vasfî Dîvânî, Gazel 44, Beyit 3*). [*cān dilemişsin, -miş, -sin*]

cān kaşdına gel-: Öldürmeyi istemek.

1. **Gelüp cān kaşdına** tirün bu cismüm yol yol olmuşdur / Ne kılam bilmezem andan ne yoldan kırtaram cānum (*Vasfî Dîvânî, Gazel 41, Beyit 6*). [*cān kaşdına gelüp, -na*]

cān u cihān: Tüm canlılar ve dünya; bütün her şey.

1. Vaşfiyā **cān u cihān** ğarķ ola başlarsa eger / Kanlar akıtmağa bu dide-i ğam-didelerüm (*Vasfî Dîvânî, Gazel 45, Beyit 6*). [*cān u cihān,]*

cān u gönül: Can ve gönül; ruh ve gönül.

1. Tende gönül ğazālını şayd itse tañ mı dost / **Cān u gönül** ğüşāde olur hūb şikār ile (*Vasfî Dîvânî, Gazel 87, Beyit 3*). [*cān u gönül,]*
2. Gözüñ çü **cān u gönül** isteye revān virürin / Ki nāgeh incine nāzük olur dil-i bīmār (*Vasfî Dîvânî, Kaside 1, Beyit 13*). [*cān u gönül,]*

cān u ser üzre yir eyle-: Can ve baş üstünde yer eylemek. can ve baş üstünde yeri var; "büyük bir saygı ve ilgi ile karşlanır veya ağırlanır" anlamında kullanılan bir söz.

1. Her tūr-i belā seng-i cefā kim gele senden / Gelsün berü **yir eyleyeyin cān u ser üzre** (*Vasfî Dîvânî, Gazel 71, Beyit 5*). [*cān u ser üzre yir eyleyeyin, -y, -eyin*]

cān vir-: Ölmek, ruhunu teslim etmek.

1. Dil alup gitdi şanem reşk ile ben **cān virdüm** / Ki dil alan ne için almadı cānum da bile (*Vasfî Dîvânî, Gazel 80, Beyit 2*). [*cān virdüm, -dü, -m*]
2. Çārsū-yı ğamda **cān virdüm** vişālün virmedün / Olmamağ yegdür senünle şatu bāzār olmadan (*Vasfî Dîvânî, Gazel 67, Beyit 4*). [*cān virdüm, -dü, -m*]
3. 'Ālem-i 'ışk içre **cān virdünse** Vaşfi ğam degül / Niçeler cānlar virüp irmezler ol 'ālemlere (*Vasfî Dîvânî, Gazel 76, Beyit 5*). [*cān virdünse, -dü, -ñ, -se*]
4. Cānuma vaşlı ile yār hüridār olmuş / **Cān virem** ben de anuñ gibi hüridār olıcağ (*Vasfî Dîvânî, Gazel 29, Beyit 4*). [*cān virem, -em*]
5. N'eyesün dil cevruñe cānā tāhammül itmeyüp / Kim dilerseñ **cān virür** bir dem te'emmül itmeyüp (*Vasfî Dîvânî, Gazel 7, Beyit 1*). [*cān virür, -ür*]
6. Rāygān virdün ile ben **cān virürken** vaşluña / Vaz geldüm şimdiden girü hüridār olmadan (*Vasfî Dîvânî, Gazel 67, Beyit 3*). [*cān virürken, -ür, -ken*]

cānā: Ey sevgili!

1. Ger karīb olsa saña **cānā** raķīb incinmezem / Kim güle dāyim olur hār-ı siyeh dirlar karīb (*Vasfî Dîvânî, Gazel 6, Beyit 2*). [*cānā,]*
2. Kısmet-i rızķ eyler iken hālķa kassām – ezel / Derd-i hecrün hānını itmiş baña **cānā** naşīb (*Vasfî Dîvânî, Gazel 6, Beyit 3*). [*cānā,]*
3. N'eyesün dil cevruñe **cānā** tāhammül itmeyüp / Kim dilerseñ cān virür bir dem te'emmül itmeyüp (*Vasfî Dîvânî, Gazel 7, Beyit 1*). [*cānā,]*
4. Dil olalı **cānā** hedef-i tūr-i maħabbet / Kıddümi kemān gibi büküpdür ğam-ı miħnet (*Vasfî Dîvânî, Gazel 8, Beyit 1*). [*cānā,]*
5. Ğamzeñle dimişsin ki alam cānını **cānā** / Luṭf it ki ben anı görürem cānuma minnet (*Vasfî Dîvânî, Gazel 8, Beyit 5*). [*cānā,]*
6. Kıo raķibi cān virürse yoluña itme kabül / La'net anuñ cān-ı nā-pākine **cānā** n' i'tibār (*Vasfî Dîvânî, Gazel 15, Beyit 3*). [*cānā,]*

7. Ğayrılarıñ vişälüñ için cānın isteme / **Cānā** esirge Vaşfiyi k'anuñ da cānı var (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 18, Beyit 6*). [*cānā,]*
8. Gice gündüzsüz ü gün gicesüz olmaz muqarrerdür / Senüñ gül ruħlarıñ **cānā** nedendür böyle kākülsüz (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 20, Beyit 2*). [*cānā,]*
9. Ğamuñ mihmāñ-şarāyı olalı hecründe dil **cānā** / Cihānda bir gün olmaz kim olam bir laħza mihmānsuz (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 21, Beyit 4*). [*cānā,]*
10. Vaşfi ki ğaṭuñ vaşfını teşviş ile yazdı / 'Ayb eyleme **cānā** ger ola ğaṭtı müşevveş (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 25, Beyit 5*). [*cānā,]*
11. Hışm eyleme **cānā** baña sen māha sözümden / Mest-i mey-i 'ışkam ğaberüm yokdur özümnden (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 59, Beyit 1*). [*cānā,]*
12. Her ki hecründe nazar eyleye **cānā** tenüme / Müy şanür ki tolaşmış ola pīrahēnūme (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 73, Beyit 1*). [*cānā,]*
13. N'ola ger zülfüñ yiri olursa **cānā** ruħlarıñ / Nūr olur anuñ yiri kim ser vire dīn üstine (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 79, Beyit 4*). [*cānā,]*
14. 'Aceb tebhāle mi bu la'lüñ üstinde olan **cānā** / Ya ğöd vaḡt-i seħer düşmiş ola ter ğoncaya jāle (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 81, Beyit 3*). [*cānā,]*
15. Dil murğı seni görmese pervāz ide **cānā** / Bir laħzā karar itmeye uçmağ arasında (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 84, Beyit 3*). [*cānā,]*
16. Dile ğamzeñ senüñ ey dost belā ise yeter / **Cāna** çeşmüñ elemi 'ayn-ı 'anā ise yeter (*Vaşfi Dîvânı, Murabba 1, Beyit 7*). [*cāna,]*
17. Niçe bir ğamzelerüñ bağrumı derd ile dile / Dileğüñ cān ise **cānā** virelüm saña dile (*Vaşfi Dîvânı, Murabba 1, Beyit 13*). [*cānā,]*
18. Midħat-i la'lünde **cānā** cān-fezā ğavlüm görür / Bes şurāhī n'eylesün meclisde ğulğul itmeyüp (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 7, Beyit 3*). [*cānā,]*

cānā: *Ey can, ruh.*

1. Hele kendüm bilelden olmadum 'ālemde ben ğurrem / Eger bir laħza şād oldumsa **cānā** her zamān ağlar (*Vaşfi Dîvânı, Kaside 10, Beyit 5*). [*cānā,]*

cānān: *Sevgili.*

1. Dil olup her berg-i gül eylerse **cānān** ile baħş / Cānı yokdur k'eyleye ol la'l-i ğandān ile baħş (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 9, Beyit 1*). [*cānān,]*

2. Beni ger ğaşd-ı cān idüp çekerse dāra **cānānum** / Şafādan raḡş uram bir dem daħi teslim idem cānum (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 41, Beyit 1*). [*cānānum, -um]*
3. Ne ğadar tīr k'ire cānuma **cānānumdan** / Cānib-i kūyına revzenler açar cānumdan (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 53, Beyit 1*). [*cānānumdan, -um, -dan]*
4. Tāb-ı tebden ne ğarāret k'ola **cānānumda** / Ol benüm derd ü belā āteşidür cānumda (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 82, Beyit 1*). [*cānānumda, -um, -da]*
5. Yine bir şūh-ı cefā-pīşe güzel **cānānuñ** / Uğrın uğrın bağışi ğönlümü vīrāñ itdi (*Vaşfi Dîvânı, Kıt'a 3, Beyit 2*). [*cānānuñ, -uñ]*

cān-fezā kavlı: *Mutluluk artıran söz; kelām.*

1. Midħat-i la'lünde cānā **cān-fezā ğavlüm** görür / Bes şurāhī n'eylesün meclisde ğulğul itmeyüp (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 7, Beyit 3*). [*cān-fezā ğavlüm, -üm]*

cānı gibi şakla-: *Çok fazla değer vermek, gözünden sakınmak.*

1. Gördiler şeydālīğum 'ışkında zindān itdiler / Sīnesinde **cānı gibi şakladı** zindān beni (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 89, Beyit 2*). [*cānı gibi şakladı, -dı]*

cān-ı nā-pāk: *Temiz olmayan gönül; kötü kalp.*

1. Ķo rağibi cān virürse yoluña itme ğabül / La'net anuñ **cān-ı nā-pākine** cānā n' i'tibār (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 15, Beyit 3*). [*cān-ı nā-pākine, -i, -ne]*

cān-ı şabūr: *Çok sabreden, sabırlı gönül*

1. Derd-i bār-ı hecrüñi kim kāh olur ger çekse kūh / Bunca za'f ile çeken **cān-ı şabūrumdur** benüm (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 50, Beyit 3*). [*cān-ı şabūrumdur, -um, -dur]*

cānı yok: *Cansız olmak; cesareti olmamak.*

1. Dil olup her berg-i gül eylerse cānān ile baħş / **Cānı yokdur** k'eyleye ol la'l-i ğandān ile baħş (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 9, Beyit 1*). [*cānı yokdur, -dur]*

cân-ı za'îf: Zayıf bünye, kuvvetini yitirmiş ruh ve beden.

1. Vaşfînün cân-ı za'îfine Hüdâyâ rahm it / Gider ol za'îfi ki vardur ten-i cānānumda (Vasfî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 5). [cân-ı za'îfine, -i, -n, -e]

cānib-i küy: Sevgilinin mahallesi tarafı.

1. Ne kadar tîr k'ire cānuma cānānumdan / Cānib-i küyına revzenler açar cānımdan (Vasfî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 1). [cānib-i küyına, -i, -na]

cānına kıy-: Canını feda etmek, kendini feda etmek.

1. Lebüne kaçd ider Vaşfî göreliden çeşm-i hūnrîzūn / Nic' itsün 'āşık-ı miskîn kıyar göz göre cānına (Vasfî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 5). [cānına kıyar, -ar]

cānından usan-: Kendi canından usanmak, bıkmak.

1. Dil kahr-ı raķīb ile uşansa n'ola senden / Kahr ile kişi şimdi mi cānından uşandı (Vasfî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 5). [cānından uşandı, -dı]

cānlar vir-: Bir şey uğruna her şeyi göze almak.

1. 'Ālem-i 'ışk içre cān virdünse Vaşfî gam degül / Niçeler cānlar virüp irmezler ol 'ālemlere (Vasfî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 5). [cānlar virüp, -lar-üp]

cānum teslim it-: Ruhunu teslim etmek | ölmek.

1. Beni ger kaçd-ı cān idüp çekerse dāra cānānum / Şafādan raķş uрам bir dem daħi teslim idem cānum (Vasfî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 1). [cānum teslim idem, -em]

cānuma kasd eyle-: Öldürmeye niyetlenmek.

1. Hāl kim kōnmış durur la'l-i leb-i cānānuma / Bir mekesdür kim benüm kaçd eylemişdür cānuma (Vasfî Dîvânı, Gazel

70, Beyit 1). [cānuma kaçd eylemişdür, -miş, -dür]

cānuma minnet gör-: Yapılan bir iyiliğe karşı kendini borçlu görme(gönül borcu).

1. Ğamzeñle dimişsin ki alam cānını cānā / Luţf it ki ben anı görürem cānuma minnet (Vasfî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 5). [cānuma minnet görürem, -ür, -em]

cānuña cān kat-: Yaşama gücünü artırmak.

1. Bu demler nüş kıl cānuña cān katmak dilerseñ ger / Anı kim ehl-i hikmet dir bedende rüh-ı şānīdür (Vasfî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 5). [cānuña cān katmak, -mak]

cāvidān: Ebedi, sonsuz.

1. Mesned-i devletde 'izz ü baht u nuşratla ola / Tā kıyāmet Hızr 'ömrü gibi 'ömrün cāvidān (Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 45). [cāvidān,]

cāvidān ol-: Ölümsüz olmak.

1. Zulmet-i hecr içre 'ışk Āb-ı Hayātın Hızr-veş / Nüş idüben cāvidān olmak dilerseñ 'āşık ol (Vasfî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 6). [cāvidān olmak,]

cāy it-: Yer açmak.

1. Sen elif gibi revān cān içre cāy itseñ n'ola / Ey şanem bilmez misin lā-hayre illā fi'l-vaşat (Vasfî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 3). [cāy itseñ, -se, -ñ]

cefā: Ezizyet, sıkıntı, acı.

1. Cefāyı az kıl gerçi vefādur 'āşıkā ammā / Cefā hem hoş degül dirler kaçan kim ola oransuz (Vasfî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 5). [cefā,]
2. Cefāyı az kıl gerçi vefādur 'āşıkā ammā / Cefā hem hoş degül dirler kaçan kim ola oransuz (Vasfî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 5). [cefāyı, -yı]
3. Cefā vü cevri ile geçdün çü benden rahm idüp bārī / Ne hāl ile kalurven bir nazār kıl

- sen baña 'ömrüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 4*). [*cefâ,*]
4. Âh kim baña naşib olmuş **cefâ** maħbûbdan / Geçdi 'ömrüm görmedüm bir dem vefâ maħbûbdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 1*). [*cefâ,*]
 5. Beni **cefâ** ile yakduñ görem ki tîz günde / Hâķ odlara yaķa ey cevri çok zemâne seni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 5*). [*cefâ,*]
 6. Şimdiden girü vefâ kıl ki **cefâ** ise yeter / Kerem it hây begüm becgügezüm hây begüm (*Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 8*). [*cefâ,*]
 7. Cana gerçi kim işüñ cevri ü cefâdur şanemâ / Baña ol cevri ü **cefâ** mihr ü vefâdur şanema (*Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 9*). [*cefâ,*]
 8. Ey ruħı cân u gönül ravzasınıñ yâsemeni / Ğarâz öldürmek ise cevri ü **cefâ** ile beni (*Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 11*). [*cefâ,*]
 9. Cana gerçi kim işüñ cevri ü **cefâdur** şanemâ / Baña ol cevri ü cefâ mihr ü vefâdur şanema (*Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 9*). [*cefâdur, -dur*]

cefâ çek-: Zulüm görmek; eziyet ve sıkıntı çekmek.

1. İdemezven tâ kıyâmet ger ider olsam beyân / Şol kadar **çekdüm cefâ** ben mübtelâ maħbûbdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 2*). [*cefâ çekdüm, -dü, -m*]

cefâ-hü: Eziyet çektirmeyi huy edinen.

1. Senden âħir ey **cefâ-hü** dilber-i ra 'nâ meger / Aña feryâd eyleyem k'oldur penâh-ı ins ü cân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 21*). [*cefâ-hü,*]

cem' ol-: Bir araya gelmek, toplanmak.

1. Seher ki bir yire **cem' olmuş** idi zulmet ü nür / Zemâne tolmış idi müşk ü 'anber ü kâfûr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 1*). [*cem' olmuş idi, -miş-miş, -i, -di*]

cemâl: Güzellik, sevgilinin yüzü.

1. 'Älemde her kimesneye bir nesnedür naşib / Dilber **cemâli** Vaşfî olupdur saña 'atâ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 7*). [*cemâli, -i*]

2. Faşl-ı bahâr irişdi di gel azm-i gülşen it / Vaķt irdi şimdiden girü 'arz eylegil **cemâl** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 2*). [*cemâl,*]
3. Gösterme rakîb-i seg-i bî-dîne **cemâlûñ** / Olmaz çü müselmân aña 'arz eyleme imân (*Vasfî Dîvânı, Gazel 64, Beyit 5*). [*cemâlûñ, -üñ*]
4. 'Arz eyledi **cemâlini** ol meh niķâbdan / Güyâ ki âfitâb idi çıķdı hicâbdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 1*). [*cemâlini, -i, -ni*]
5. Bir âfitâb-rü gibidür meh ki tākdan / Ebrûsı görünür daħi 'arz itmedin **cemâl** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 2*). [*cemâl,*]

cemâl ü zînet-i evreng-i kayşer ü fağfûr: Çin ve Roma hükümdarlarının tahtının süsü ve büyüklüğü.

1. Sipihri mihr-i celâlet ki rây-ı rüşenidür / **Cemâl ü zînet-i evreng-i kayşer ü fağfûr** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 12*). [*cemâl ü zînet-i evreng-i kayşer ü fağfûr,*]

cemil: Güzel; Allah.

1. Hübûķ peykerine 'arz idicek hüşn **Cemil** / Saña 'arz eylemiş ol hüşn zihî hüşn-i cemil (*Vasfî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 1*). [*cemil,*]

cem-ķudret: Büyük İnan hükümdarı Cemşid gibi kudretli

1. Ey Süleymân-rütbet ü **Cem-ķudret** Efrîdün-ħaşem / Āşaf-ı 'âhd ü vezir-i kâmrân u kâmkâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 10*). [*cem-ķudret,*]

cenb: Yan taraf, yanı

1. Yanında baħr-i şevketüñüñ ķatradur biħâr / **Cenbinde** mihr-i 'izzetüñüñ zeredür cibâl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 21*). [*cenbinde,*]

cennet: Cennet; âhirette müminlere Allah tarafından vadedilen ebedî hayat yaşanacak yer.

1. Güşe-i meyħâne **cennet** yâr hürumdur benüm / Cennet ü hür istemek ğayrı ķuşürumdur benüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 1*). [*cennet,*]
2. Güşe-i meyħâne cennet yâr hürumdur benüm / **Cennet** ü hür istemek ğayrı

kuşurumdur benüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 1*). [*cennet,]*

3. Zâhid ki zühdi **cennet** için eyler ey şanem / Rıdvân u hür u cennet aña vü baña seni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 3*). [*cennet,]*
4. Zâhid ki zühdi cennet için eyler ey şanem / Rıdvân u hür u **cennet** aña vü baña seni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 3*). [*cennet,]*
5. Yine güllerle gülşen şanki **cennet** gülsitânıdır / Bu dem 'ayş it ki her bir dem hayât-ı cavidânîdür (*Vasfî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 1*). [*cennet,]*

cerrâh: *Cerrâh; vücut üzerinde ameliyat fennini icra edebilen hekim.*

1. Şanki bir **cerrâhdur** gamzeñ ki gelmiş sîneme / Her yaña yarup arar derd oqları peykânını (*Vasfî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 3*). [*cerrâhdur, -dur]*

cevâb vir-: *Karşılık vermek, cevaplamak.*

1. Devrinde şöyle oldı şehânuñ ki sâ' ile / **Virür cevâb** pâşiş-i zer itmedin su'âl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 25*). [*cevâb virür, -ür]*

cevâhir: *Kıymetli taş, cevherler.*

1. Medâyiñünde ma'ânî **cevâhirin** saçalı / Buñur-ı nazmum ile taldı lülü-yı menşür (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 24*). [*cevâhirin, -i, -ni]*

cevâhir: *Cevherler; güzel ve değerli sözler.*

1. Getürdiler yine elfâzdan tabaqlarda / Çapuñda itmege ma'na **cevâhirini** nişâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 35*). [*cevâhirini, -i, -ni]*

cevâhir-i medehât: *Övgülerin cevherleri; övgü, övme, medh dizeleri*

1. **Cevâhir-i medehâtuñla** her biri memlû / Buñur-ı nazm içi pürdür sefâyin-i eş'âr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 31*). [*cevâhir-i medehâtuñla, -uñ, -la]*

cevce: *Arpa tanesi; arpa tanesi kadar az.*

1. Kendümi bileli ben âh-ı ciger-süzumdan / **Cevce** yok hâşilum odlar birağur hürmenüme (*Vasfî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 4*). [*cevce,]*

cevher: *Var olan bir şeyin özü, esası, varlığındaki maya, gevher.*

1. Peykânı **cevherini** güm itmiş tenümde yâr / Tutsun dili ki anda anuñ çok nişânı var (*Vasfî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 2*). [*cevherini,]*

cevher: *Mücevher; değerli, güzel şlr.*

1. Gerçi kem bir hâkdür nazmına 'izzet eyle kim / Midhatüñde gör ne **cevherler** virür bir hâk-i hâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 24*). [*cevherler, -ler]*

cevherdâr: *Mücevher süslemeli.*

1. Kadrüñ atıdur meger bu çarç k'encümle hilâl / Oldı gıyâ ana **cevherdâr** zîn-i zer-nigâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 18*). [*cevherdâr,]*

cevher-i elmâs-ı peykân: *Okun ucundaki elmas cevheri.*

1. **Cevher-i elmâs-ı peykânıñ** ço tursun dilde kim / Ey şanem elmâsa âteş eylemez dirler ziyân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 18*). [*cevher-i elmâs-ı peykânıñ, -uñ]*

cevr: *Eziyet, cefa.*

1. N'eyesün dil **cevrüñe** cânâ tâhammül itmeyüp / Kim dilerseñ cân virür bir dem te'emmül itmeyüp (*Vasfî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 1*). [*cevrüñe, -üñ, -e]*
2. Niçe bir Vaşfîyi **cevrüñle** şehâ öldüresin / Şâhsın luñ idüp olsañ n'ola ger bende-nevâz (*Vasfî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 7*). [*cevrüñle, -üñ, -le]*
3. Güle karşı sözi süziyle cigerler mi yaçar / Bülbülüñ **cevr** ile bağı tolu hâr olmayıcak (*Vasfî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 2*). [*cevr,]*

4. Ey dost hâne-i dil-i Vaşfiyi mihr ile / Ma'mûr kıl ki **cevr** ile virâne eyledüñ (Vasfî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 5). [cevr,]
5. Şehâ senden mi öğrendi ki bir lâhzâ karar itmez / Gelüp geçdükce **cevr** ile geçer bu bî-bakâ 'ömrüm (Vasfî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 2). [cevr,]
6. Cefâ vü **cevr** ile geçdüñ çü benden rahm idüp bārî / Ne hâl ile kalurven bir nazâr kıl sen baña 'ömrüm (Vasfî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 4). [cevr,]
7. Hâdden aşurma **cevrüñi** ben mübtelâya kim / Bir gün ola ki ben de görem mübtelâ seni (Vasfî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 2). [cevrüñi, -üñ, -i]
8. Beni cefâ ile yakduñ görem ki tîz günde / Hâk odlara yağa ey **cevrî** çok zemâne seni (Vasfî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 5). [cevrî, -i]
9. Vaz gel cevr eylemekden tîr-i âhumdan şakın / Kim senüñ **cevrüñ** elinden kıddüm kemân (Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 20). [cevrüñ, -üñ]
10. Cana gerçi kim işüñ **cevr** ü cefâdur şanemâ / Baña ol cevr ü cefâ mihr ü vefâdur şanema (Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 9). [cevr,]
11. Cana gerçi kim işüñ cevr ü cefâdur şanemâ / Baña ol **cevr** ü cefâ mihr ü vefâdur şanema (Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 9). [cevr,]
12. Ey ruhî cân u gönül ravzasınuñ yâsemi / Garaz öldürmek ise **cevr** ü cefâ ile beni (Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 11). [cevr,]

cevr eli: Cevir, eziyet eli.

1. Bir 'aceb naqş geçüp **cevr eli** kıddin bükmiş / K'olmuş ol hayret ü derd ile çü çenber hâtem (Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 3). [cevr eli,]

cevr eyle-: Eziyet, zulüm etmek.

1. Serkeşlik idüp 'aşıkâ **cevr eylemez** ol şâh / Çok çok yaşasun devlet-i hüsnîyle İlahî (Vasfî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 4). [cevr eylemez, -mez]
2. Vaz gel **cevr eylemekden** tîr-i âhumdan şakın / Kim senüñ cevrüñ elinden kıddüm kemân (Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 20). [cevr eylemekden, -mek, -den, -]

cevr it-: Eziyet etmek.

1. Gönümüz mihr ile alup dutdılar **cevr itdiler** / Âh bu mekkârlar gaddârlar 'ayyârlar (Vasfî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 2). [cevr itdiler, -di, -ler]

cevr ü cefâ: Eziyet ve sıkıntı.

1. Gül-i ruhsârûña mağrur olup inletme beni / Nev-cuvânsın şanemâ **cevr ü cefâ** eyleme fen (Vasfî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 2). [cevr ü cefâ,]
2. Ol şanem **cevr ü cefâ** mecmû' asın ezber okur / Söylesek bilmez geçer mihr ü vefâ destânını (Vasfî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 5). [cevr ü cefâ,]

cevr ü cefâ: İncitici söz veya davranışlar, eziyet ve zulüm.

1. Şabr idemeyüp **cevr ü cefâsına** nigârûñ / Kıldum gam u derdiyle sefer hey n'idelüm hey (Vasfî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 3). [cevr ü cefâsına, -sı, -n, -a]

cevr ü cefâ eyle-: İncitici söz veya davranışlarda bulunmak (sevgiliden gelen).

1. Şimdiye degin **cevr ü cefâ eyledüñ** ey dost / Şimden girü it mihr ü vefâ kâr be-nevbet (Vasfî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 7). [cevr ü cefâ eyledüñ, -dü, -ñ]

cevr ü sitem: İncitici söz veya davranışlar.

1. Baña **cevr ü sitemüñ** lutf u keremdür ide gör / Gerçi çok görmüşüz ey dost senüñ bu keremüñ (Vasfî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 3). [cevr ü sitemüñ, -üñ]

cevşen: Örme zırh.

1. Def '-i tîr-i ta'n-ı bed-hâh itmege besdür baña / **Cevşen** eş'arüm hatı vü kilik-i müşkinüm sinân (Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 39). [cevşen,]

cezâyir: Adalar.

1. Nişânedür bu **cezâyir** kefi şehâsında / Başına acıyuban hâk koyduğma bihâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 19). [cezâyir,]

2. Bu baħr içinde olan Şanma kim **cezāyirdür** / Kef-i sehān ile bağrında baş çıkardı biħār (*Vasfî Dîvānı, Kaside 6, Beyit 4*). [*cezāyirdür, -dür*]

cibāl: Dağlar.

1. Yanında baħr-i Őevketüññ ĩatradur biħār / Cenbinde mihr-i ‘izzetüññ zerredür **cibāl** (*Vasfî Dîvānı, Kaside 2, Beyit 21*). [*cibāl,]*

cidal it-: Savaşmak, tartısmak, mücadele etmek.

1. Őutmuş elinde nācaħ-ı zerrīn hilālden / Gūyā benümle kīni var ister k’ide **cidāl** (*Vasfî Dîvānı, Kaside 2, Beyit 31*). [*cidāl,]*

ciger: Gönül.

1. Her tır k’irür sīneme ol sīm-berümden / Mihriyle anuñ cūŐa gelür ĩan **cigerümden** (*Vasfî Dîvānı, Gazel 66, Beyit 1*). [*cigerümden, -üm, -den*]
2. Dilden geĉüben cānumı uğurladı ğamzeñ / İnkār idemez tāze izi var **ciger** üzre (*Vasfî Dîvānı, Gazel 71, Beyit 4*). [*ciger,]*
3. N’ola ger gözlerüm ĩün ile her dem olsa ĉün lāle / Ki tīg-i ğamdan olmuşdur **ciger** pergāle pergāle (*Vasfî Dîvānı, Gazel 81, Beyit 1*). [*ciger,]*
4. Dilber bize kılmadı naçar hey n’idelüm hey / Ēan oldu bu derd ile **ciger** hey n’idelüm hey (*Vasfî Dîvānı, Gazel 99, Beyit 1*). [*ciger,]*

ciger: Güĉ; kuvvet.

1. Tır-i kemān-ı ‘ışka cigerden siper gerek / Hāzır ol ey gönül aña ĩaylı **ciger** gerek (*Vasfî Dîvānı, Gazel 33, Beyit 1*). [*ciger,]*

cigerden siper: Gönülden yapılmış kalkan.

1. Tır-i kemān-ı ‘ışka **cigerden siper** gerek / Hāzır ol ey gönül aña ĩaylı ciger gerek (*Vasfî Dîvānı, Gazel 33, Beyit 1*). [*cigerden siper,]*

ciger-i müşk-i ĩüten: Hıta miskinın yüreği.

1. Düşüben bencileyin başına zülfüñ hevesi / Odlara yandı ĩarardı **ciger-i müşk-i**

ĩüten (*Vasfî Dîvānı, Gazel 58, Beyit 3*). [*ciger-i müşk-i ĩüten,]*

cigerler yak-: Yürek yakmak, iç yakmak | bir kimseye büyük bir acı ĉektirmek.

1. Güle ĩarŐu sözi süziyle **cigerler mi yağar** / Bülbülün cevri ile bağrı tolu ĩār olmayıcağ (*Vasfî Dîvānı, Gazel 27, Beyit 2*). [*cigerler yağar, -ar*]

cigerüm yan-: Ēok acı ve sıkıntı ĉekmek, büyük bir acıya uğramak, yüreği yanmak.

1. Göreli sen Şanem-i lāle-ruħ [u] sīm-berüm / ĀteŐ-i mihrün ile odlara **yandı cigerüm** (*Vasfî Dîvānı, Gazel 45, Beyit 1*). [*cigerüm yandı, -dı*]

cihān: Dünya, alem.

1. Vaşfı **cihānda** al bile git tīg-i zaħmını / Ēurbetde yārdan saña ol yādıėar olur (*Vasfî Dîvānı, Gazel 12, Beyit 5*). [*cihānda, -da*]
2. Ēamuñ miħmāñ-Őarāyi olalı hecründe dil cānā / **Cihānda** bir gün olmaz kim olam bir laħza miħmānsuz (*Vasfî Dîvānı, Gazel 21, Beyit 4*). [*cihānda, -da*]
3. Pür iderdüm bu **cihān** içini dīvānlar ile / İtse dilberler eger defter ü dīvāna heves (*Vasfî Dîvānı, Gazel 24, Beyit 7*). [*cihān,]*
4. Beni sen māha irgürmez sitārem gerĉi kim her Şeb / Sitāreyle **cihānı** pür ider bu eşk-i ğaltānum (*Vasfî Dîvānı, Gazel 41, Beyit 5*). [*cihānı, -ı*]
5. **Cihānda** Şu ğibi taşlarla döğinüp yüriyem / Ēü ben anuñ ğibi serv-i revāndan ayrıldum (*Vasfî Dîvānı, Gazel 46, Beyit 3*). [*cihānda, -da*]
6. Sākıyā mey Şun ki ben dünyāya mağrür olmazam / Her metā’ı kim **cihān** virür ğurürumdur benüm (*Vasfî Dîvānı, Gazel 50, Beyit 4*). [*cihān,]*
7. Gördüm lebüñde ĩaĥtuñı bildüm **cihānda** kim / Ēok fitneler zühūra gelürmiŐ Őarābdan (*Vasfî Dîvānı, Gazel 65, Beyit 4*). [*cihānda, -da*]
8. Baħr-i Şi’rümle **cihān** pür ola vaŐfıñ gevhəri / Ger benüm Vaşfı diyü bir kez aña saña adımı (*Vasfî Dîvānı, Gazel 92, Beyit 5*). [*cihān,]*
9. Gönül belā oğına kıldılar niŐāne seni / Belā içün mi getürmiş ĩudā **cihāna** seni (*Vasfî Dîvānı, Gazel 95, Beyit 1*). [*cihāna, -a*]

10. **Cihāna** 'ışkuñ idüp ben fakîri hâr itme / Anuñ haķı ki şehâ itdi bî-bahâne seni (Vasfî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 4). [cihāna, -a]
11. Ne senüñ gibi **cihān** içinde bir memdüh olur / Ne anuñ gibi görür meddāh çeşm-i rüzgār (Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 23). [cihān,]
12. Unut zemāne ğamını k'anuñ zamānında / **Cihān** cihān-ı ferahdur zamān zamān-ı sūrūr (Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 10). [cihān,]
13. **Cihāna** velvele şalmışdı bang-i ğulğuleden / Müzekkirān-ı vuñuş u müsebbihān-ı tıyūr (Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 6). [cihāna, -a]
14. Ben ol degül miyem ey āsumān-ı devlet kim / **Cihānda** ğün gibi medhūñle olmışam meşhūr (Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 23). [cihānda, -da]
15. Hemîşe tā ki şalāh-ı cihān-ı kevn ü fesād / Vezîr ü şāh ile tuta **cihān** içinde karār (Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 39). [cihān,]
16. Bād-ı deyden şöyle serd oldı **cihān** kim döymeyüp / Elleri düşdi çınāruñ kaldı bî-tāb u tüvān (Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 8). [cihān,]
17. Hālel irerdi **cihān** hālķına küfr ehlerinden / Hıfzuñ olmasa eger hıttā-i islāma hişār (Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 17). [cihān,]
18. **Cihānda** devletüñ 'ıdiyle hurrem ol ki ol devlet / Cihānuñ hālķına Hāķ hazretinüñ armağanıdır (Vasfî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 13). [cihānda, -da]
19. Nitekim faşl-ı gül irüp **cihānı** eyleye hurrem / Nitekim 'ıd irişmek hālķa şadılık nişānıdır (Vasfî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 12). [cihānı, -ı]
20. Cihānda devletüñ 'ıdiyle hurrem ol ki ol devlet / **Cihānuñ** hālķına Hāķ hazretinüñ armağanıdır (Vasfî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 13). [cihānuñ, -uñ]
21. Niye müncer olur bilmem **cihān** içre benüm hālüm / Döker kanlar dem-ā-dem hūñi eşki erğuvān ağlar (Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 11). [cihān,]
22. Rüşen ide **cihānda** kamu māh-ı tal'atuñ / 'Ömrüñ ğünine haşra değin irmeye zevāl (Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 41). [cihānda,]
23. Nev-cuvān iken **cihān** bir pîre dönmiş sen daħi / Nüş kıl andan ki her pîr içe ola nev-cuvān (Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 10). [cihān,]
24. Ra'd beñzer ki felekler üzre nālemdür benüm / Kim fiğānından olur her laħza pür-āteş **cihān** (Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 17). [cihān,]

cihān-ı fāñi: Ölümlü, geçici dünya.

1. Uşbu **cihān-ı fāñide** geçdi ğünüm benüm / Hecr-i nigār ile elem-i rüzgār ile (Vasfî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 2). [cihān-ı fāñide, -de]

cihān-ı feraħ: Feraħlık alemi.

1. Unut zemāne ğamını k'anuñ zamānında / Cihān **cihān-ı ferahdur** zamān zamān-ı sūrūr (Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 10). [cihān-ı ferahdur, -dur]

cihān-ı kerem: Cömertlik dünyası.

1. Sen ol **cihān-ı keremsin** ki oldı hıdmetüne / Zemīn muti' ü zamān bende vü felek me'mūr (Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 16). [cihān-ı keremsin, -sin]

cilā: Mey; içki; süslü kelimeler.

1. Vasfî meye cilā-yı tabi' at dimiş hāķim / Āyine-i tabi' ati hoş tüt **cilā** ile (Vasfî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 6). [cilā,]

cilā-yı tabi' at: Yaratılışın cilası; tabiatın cilası.

1. Vasfî meye **cilā-yı tabi' at** dimiş hāķim / Āyine-i tabi' ati hoş tüt cilā ile (Vasfî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 6). [cilā-yı tabi' at,]

cilve: Kırıtma, salınarak gezmeye; görünme, tecelli.

1. Şahñ-ı meclis içre itdi **cilveye** āğāz gül / Bülbülüñ sāzına beñzer kim olur demsāz gül (Vasfî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 1). [cilveye, -ye]

cism: Beden, gövde, vücut.

1. Bu **cismüm** zaħm-ı tîrinden zırh-veş göz göz olmışdur / Ki her gözden firāķında aķar yaş yerine kanum (Vasfî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 2). [cismüm, -üm]
2. Gelüp cān kaşdına tîrūñ bu **cismüm** yol yol olmışdur / Ne kılām bilmezem andan

- ne yoldan kırtaram cānum (*Vasfî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 6*). [*cismüm, -üm*]
3. Kül olur kim niçe demler anda âteş gizlenür / Gönüm ol âteş durur **cismümdür** anda kül benüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 3*). [*cismümdür, -üm, -dür*]
 4. Eger hâk ola bu **cismüm** mezârumdan güzer kılsañ / Hevâ-yı mihr-i şevkuñla diyem hâ merhâbâ ‘ömrüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 3*). [*cismüm, -üm*]
 5. Didî nakş it sûret-i na‘l-i semendüm **cismüñe** / Didüm ey meh nakş idem çeşm-i cihân-bîn üstine (*Vasfî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 2*). [*cismüñe, -üñ, -e*]
 6. Yıkuban **cismüm** evin eşküm ider ‘âlemi garğ / Bir avuc toprağ ile ola mı deryâ yeñile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 4*). [*cismüm, -üm*]
 7. Şöyle garğ itmiş durur **cismüm** bu gam tûfânı kim / Tütüyâ için ararlarsa bulunmaz gerdümi (*Vasfî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 3*). [*cismüm, -üm*]
 8. Vaşfî şol deñlü za‘îf olmuş durur kim **cismine** / Degse bir kez bir kişi biñ kerre inler ney gibi (*Vasfî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 5*). [*cismine, -i, -n, -e*]
 9. Derd-i hecrinden baharuñ şöyle za‘f irmiş k’anuñ / Reg-be-reg **cismün** ararsañ yok durur bir reg nihân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 2*). [*cismün, -in*]

cism-i nahîf: Zayıf vücut; nahif beden.

1. Her kılı **cism-i nahîf**inde fiğânlar eyler / Hem-nefes olalı Vaşfî-i giriftâra çopuz (*Vasfî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 6*). [*cism-i nahîf*inde, -in, -de]

cism-i nâ-tüvân: Zayıf beden.

1. Niçe âh itmeyem gittedir dirîğâ ‘ömrümüñ varı / Düşüp hâke harâb oldu bu **cism-i nâ-tüvân** ağlar (*Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 7*). [*cism-i nâ-tüvân, -üp*]

cism-i za‘îf: Kuvetsiz beden.

1. Encüm içre güyyiâ **cism-i za‘îf**ümdür hilâl / K’ateş-i âhumla etrafım pür itmişdür şirâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 4*). [*cism-i za‘îf*ümdür, -üm, -dür]

cüd: Cömertlik, el açıklığı.

1. Bir zerre luḫfi aylar ile ḫanadur nevâ / Bir ḫaḫra **cüdi** yıllar ile bahradur nevâl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 15*). [*cüdi, -i*]
2. Ki ya‘nî muḫtedâ-yı mülk ü millet Muştafa Beg kim / Sa‘âdet ebri devlet bahri **cüd u** luḫf kâmidur (*Vasfî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 9*). [*cüd,]*
3. Faḫr hâkenden alup **cüdi** aña vire vücüd / Sîm ü zerle n‘ ola ger olsa tüvânger hâtem (*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 16*). [*cüdi,]*
4. Luḫf ı ol kân-ı şehâdur k‘aña yok hiç kerân / **Cüdi** ol bahr-i ‘atâdur k‘aña yok hiç kenâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 12*). [*cüdi,]*
5. Luḫfuñ ol kân-ı ‘atâdur kim aña yokdur kerân / **Cüduñ** ol bahr-i şehâdur kim aña yokdur kenâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 9*). [*câduñ, -ñ*]

cüş eyle-: Coşup taşmak.

1. Bu ne hikmetdür ki ol himmet meyinden Vaşfiyâ / Hâlk içüp cüş eylemez sen içmedin **cüş eyledüñ** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 5*). [*cüş eyledüñ, -dü, -ñ*]
2. Bu ne hikmetdür ki ol himmet meyinden Vaşfiyâ / Hâlk içüp **cüş eylemez** sen içmedin cüş eyledüñ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 5*). [*cüş eylemez, -mez*]

cüş it-: Coşmak.

1. Âteş-i tebden ki cānum **cüş idüpdür** mey gibi / Tañ mı ger zâr eyleyüp efgânlar itsem ney gibi (*Vasfî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 1*). [*cüş idüpdür, -üp, -dür*]

cüsa gel-: Çoşarak akmak, kaynamak.

1. Her tîr k‘irür sîneme ol sîm-berümden / Mihriyle anuñ **cüsa gelür** ḫan cigerümden (*Vasfî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 1*). [*cüsa gelür, -ür*]

cuvân: Genç, delikanlı.

1. Baḫt-ı bernâ çarḫ-ı pîr olsa muḫtî‘üñ tañ degül / Emrüñe vâcib muḫtî‘ olmaḫ durur pîr ü **cuvân** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 31*). [*cuvân,]*
2. Hüdâdan isterem ey cevr-pîşe dildârum / Ki ‘âşık ide senüñ gibi bir **cuvâna** seni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 3*). [*cuvâna, -a*]

cuvānlık: Gençlik.

1. Hep hevā gıtdı **cuvānlık** gideli n'ideyin āh / Kaldı başumda hemīn bir güzel oğlana heves (Vasfī Dîvānı, Gazel 24, Beyit 4). [cuvānlık,]

cüy: Akarsu, ırmak.

1. Levh-i eş'ārunda Vasfī zînet-i cedvel yiter / Cūylar k'olur revān bu çeşm-i pür-hūnābdan (Vasfī Dîvānı, Gazel 54, Beyit 6). [cūylar, -lar]

cüy it-: Su gibi akıp geçirmek; yaşlandırmak.

1. Gönlümüz āşūfte kıldılar perī-ruhşārlar / Yaşumuz cüy itdiler serv-i sehī-reftārlar (Vasfī Dîvānı, Gazel 16, Beyit 1). [cüy itdiler, -di, -ler]

cūybār: Irmak, nehir, akarsu.

1. 'Aks-i zūlf-i yār Vasfī gözlerüm yaşında şan / Cūybār içinde 'aks-i deste-i sūnbül durur (Vasfī Dîvānı, Gazel 14, Beyit 5). [cūybār,]
2. Kaddūñ kıyāmını görüp eşküm revān olur / Çün serv kanda ise olur cūybār ile (Vasfī Dîvānı, Gazel 87, Beyit 6). [cūybār,]

cüy-i şat: Dicle ırmağı.

1. Tā esās-ı 'ışk Bağdādı uruldi gönlüme / Seylbār-ı eşk-i çeşmümden hacildür cüy-i Şat (Vasfī Dîvānı, Gazel 26, Beyit 4). [cüy-i şat,]

cüdā: Ayrı.

1. Cüdā görüp beni āgyār yārum almağ istermiş / İlāhī şakla şeytāndan ölüm vaktinde İmānum (Vasfī Dîvānı, Gazel 41, Beyit 3). [cüdā,]
2. Ben kim cüdāyam ol şanem-i gül-'izārdan / N'olur baña bu gülşen ü bāğ ü bahārdan
6. çınār (Vasfī Dîvānı, Kaside 8, Beyit 3).
7. [cümleden, -den]

cümle: Bütün, hep, müstesnası olmayarak, tamamen, büsbütün.

(Vasfī Dîvānı, Gazel 52, Beyit 1).
[cüdāyam, -yam]

cüdā dūs-: Ayrı düşmek; birbirinden uzakta kalmak.

1. Her gice ta şubh olunca ney gibi efğān idüp / İñlerem derd ile kim dūşdüm cüdā maħbūbdan (Vasfī Dîvānı, Gazel 62, Beyit 4). [cüdā dūşdüm, -dū, -m]

cüdā it-: Ayrırmak, ayrı düşürmek, uzaklaştırmak.

1. Her dem fiğān idersin eyā ney benüm gibi / Beñzer zemāne yārdan itdi cüdā seni (Vasfī Dîvānı, Gazel 90, Beyit 4). [cüdā itdi, -di]

cüdā ol-: Ayrılmak.

1. Cüdā olalı beni añmaduñ belī dirler / Kişi ki gözden ola dūr olur göñülden dūr (Vasfī Dîvānı, Kaside 5, Beyit 25). [cüdā olalı, -alı]

cümle: Bütün, herkes.

Gūyiyā bir cām-ı miñnetdür dehānum k'ābile / Cümle etrafın pür itmışdür Gūyiyā bir cām-ı miñnetdür dehānum k'ābile

1. Gūyiyā bir cām-ı miñnetdür dehānum k'ābile / Cümle etrafın pür itmışdür ḥabāb-ı mey gibi (Vasfī Dîvānı, Gazel 97, Beyit 2). [cümle,]
2. Murād-ı Vasfīyi emr eyle nā-murād itme / Tapuñā aldı müfevvaž çü cümle rāy u umūr (Vasfī Dîvānı, Kaside 5, Beyit 18). [cümle,]
3. Egerçi ḥālūme cümle muñtđür 'ilmūñ / Velī keremler idüp gūş kıl beni tekrār (Vasfī Dîvānı, Kaside 6, Beyit 12). [cümle,]
4. Bi-ḥaqq-ı Vāḥid ü Ferd ü Aḥad ki cümle anuñ / Kemāl-i kudreti kabzındadır bu heft ü çihār (Vasfī Dîvānı, Kaside 6, Beyit 13). [cümle,]
5. Eli altındadır erbāb-ı çemen tañ midür / Cümleden yuce tıtuup kendüyi baş çekse
1. 'Ālemi vaḥdet meyinden cümle medhūş eyledüñ / Bendeñi bir cūr'adan n'ičün ferāmūş eyledüñ (Vasfī Dîvānı, Gazel 34, Beyit 1). [cümle,]

cür'a: *Damla, yudum.*

1. 'Älemi vahdet meyinden cümle medhüş eyledüñ / Bendeñi bir **cür'adan** n' için ferāmüş eyledüñ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 1*). [*cür'adan, -dan*]

cür'a: *Bir yudum, tek içimlik şarap.*

1. Maḥabbet **cür'asın** nüş itmek için 'andelîb-i mest / Şanasın gönccalar cām-ı şarāb-ı ergāvānîdür (*Vasfî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 2*). [*cür'asın, -sı, -n*]

Ç

cāh: Kuyu, çukur; yer altı zindanı; aşıkların sevgilinin saçından yapılan zincirlerle tutsak kaldığı zindan.

1. Çek miñnet-i çek-i zekânın çün şakınmaduñ / Kaç kez didüm saña gönül ol **çāhdan** şakın (*Vasfî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 4*). [*çāhdan, -dan*]

cāh: İhtişam.

1. Ve ger-ne anda ne eglardi senden ayru beni / Ne 'izz ü **cāh** ü ne māl ü menāl ü mülk ü 'akār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 24*). [*cāh,]*

çağ: Vakit, zaman; mevsim.

1. Bu **çağı** ğāfil olma hoş geçür ey bülbül-i şeydā / Ki yıl bir 'ömrdür bir yıl gerek bula bu **çağı** gül (*Vasfî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 3*). [*çağı, -ı*]

çağ: Zaman; bahar mevsimi.

1. Bu **çağı** ğāfil olma hoş geçür ey bülbül-i şeydā / Ki yıl bir 'ömrdür bir yıl gerek bula bu **çağı** gül (*Vasfî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 3*). [*çağı, -ı*]

çak-: Yazmak.

1. Bir Sirōsî mäh-peyker baña ilhām eyleyüp / Didî tarîh-i latîfin **çak** Rōdōs üstine (*Vasfî Dîvânı, Kit'a 1, Beyit 4*). [*çak,]*

çäk eyle-: Yırtmak, parçalamak.

1. Sînemi **çäk eyle** kim raħm idesin ben hastaya / Zahmı olmayan beden lâyıķ degül merhemlere (*Vasfî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 4*). [*çäk eyle,]*

çäk it-: Yaralamak, parçalamak.

1. Tiğ-i cefāñı çekme vü **çäk itme** sînemi / K'ey dost hālķa rāz-ı derün aşikār olur

(*Vasfî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 4*). [*çäk itme, -me*]

çäk it-: Parçalamak; kırmak.

1. Vaşfiyem kim cāme-i eş'arı **çäk itsem** gerek / Gerçi kim 'ālemde eş'arum zühürumdur benüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 5*). [*çäk itsem, -se, -m*]

çäk ol-: Yırtılmak, parçalanmak.

1. Gül gibi dāmeniñüñ her tarafı **çäk olmuş** / Bildüm ey gonca-dehen hem-dem-i hār olmuşsın (*Vasfî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 2*). [*çäk olmuş, -miş*]
2. Yaralu sînem benüm ol tiğ-i āteş- tābdan / Hākdur güya ki yir yir **çäk olur** seylābdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 1*). [*çäk olur, -ur*]

çal-: Bir müziği dinlemeyi sağlayan aleti çalıştırmak | vurmak; bozmak, zarar vermek.

1. Kānkı meclisde nazar eyleseñ el anı **çalar** / Bilmezem n'eyledi bu ellere bî-çāre kopuz (*Vasfî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 2*). [*çalar, -ar*]

çār: Çare, deva, çözüm yolu.

1. Yār u sāz u gül ü mül şöħbeti lāzım bilünüz / Çāre yokdur ki şafā ola bu **çār** olmayıcaķ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 4*). [*çār,]*

çāre: Deva, çözüm, çıkar yol.

1. **Çāre** ölmekdür hemān hecrüñde ben dil-hasteye / Dostum anuñ gibi dermāna derdüñdür tabīb (*Vasfî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 4*). [*çāre,]*
2. Yār u sāz u gül ü mül şöħbeti lāzım bilünüz / **Çāre** yokdur ki şafā ola bu çār olmayıcaķ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 4*). [*çāre,]*
3. Çün ecel derdine yokdur **çāre** luş it ey tabīb / Hāsta-i 'işķam benüm sa'y eyleme

dermānuma (*Vasfî Dîvânî, Gazel 70, Beyit 5*). [*çāre,]*

4. Bükildi kâmetüm ğamdan dü çeşmüm her zamân ağlar / Kalem böyle çekilmişdür ezelden yoğ buña **çāre** (*Vasfî Dîvânî, Kaside 10, Beyit 17*). [*çāre,]*

çarh: *Felek, alem, dünya.*

1. Geleli ‘āleme bir gün beni güldürmedi **çarh** / Bilmedin gör ne bela-ħāneye miħmān oldum (*Vasfî Dîvânî, Gazel 48, Beyit 5*). [*çarh,]*
2. Ķadrün atıdur meger bu **çarh** k’encümle hilāl / Oldı guyā ana cevherdār zīn-i zer-nigār (*Vasfî Dîvânî, Kaside 3, Beyit 18*). [*çarh,]*
3. Ben şehā bendeñ iken ‘izz-i ħuzūruñda senün / Sen revā görme ki **çarh** eyleye her dem beni zār (*Vasfî Dîvânî, Kaside 8, Beyit 23*). [*çarh,]*

çarh: *Felek, gökyüzü.*

1. N’içün ey mihr-i meh-rūyum irişmez saña kim her dem / Kemend-i düd-ı āhumla irişür **çarha** efgānum (*Vasfî Dîvânî, Gazel 41, Beyit 7*). [*çarha, -a]*
2. Şol kadar şevkı ile ağlayalum / **Çarhı** şu üzre çün ħabāb idelüm (*Vasfî Dîvânî, Gazel 51, Beyit 6*). [*çarhı, -ı]*
3. Olalı ħadr-i bülendün süvār-ı ħıng-i felek / Hilāl ġāşiyedür aña **çarh** ġāşiyede-dār (*Vasfî Dîvânî, Kaside 1, Beyit 34*). [*çarh,]*
4. Eyā sipihr-i ma’ālî bu **çarh** u encüm-i **çarh** / Şarāy-ı ħadr-i refi ‘üñdedür buħār u baħūr (*Vasfî Dîvânî, Kaside 5, Beyit 15*). [*çarh,]*

çarh: *Çark; dünya.*

1. Āh kim bu çeşm-i giryān ağıdup seylāb-ı ġam / **Çarh** gibi dilde dāyim devr ider dolāb-ı ġam (*Vasfî Dîvânî, Gazel 47, Beyit 1*). [*çarh,]*

çarh: *Felek, dünya, zaman.*

1. Bir meh-i nā-mihr için **çarh** itdi ser-gerdān beni / Gör nenün gibi gün için şaklamış devrān beni (*Vasfî Dîvânî, Gazel 89, Beyit 1*). [*çarh,]*

çarh-ı ‘atā: *Cömertlik feleği; cömertlik sahibi*

1. Ey felek-mertebe ol **çarh-ı ‘atāsın** sen kim / Mihr-i eflāk-i şehā dergehün idindi medār (*Vasfî Dîvânî, Kaside 8, Beyit 16*). [*çarh-ı ‘atāsın,]*

çarh-ı cevrr-pīse: *Zalim felek.*

1. Yā **çarh-ı cevrr-pīse** benüm ġuş urup durur / Nālem işitmege baña virdükce ġuş-māl (*Vasfî Dîvânî, Kaside 2, Beyit 3*). [*çarh-ı cevrr-pīse,]*

çarh-ı müdevver: *Dönen felek, dünya.*

1. Muştafā-nām vezīr-i şeh-i ‘ādil kim anuñ / Ķadri barmağınadur **çarh-ı müdevver** ħātem (*Vasfî Dîvânî, Kaside 4, Beyit 14*). [*çarh-ı müdevver,]*

çarh-ı pīr: *Ihtiyar felek.*

1. Baħt-ı bernā **çarh-ı pīr** olsa muñ‘ ün tañ degül / Emrüne vācib muñ‘ olmağ durur pīr ü cuvān (*Vasfî Dîvânî, Kaside 7, Beyit 31*). [*çarh-ı pīr,]*

çarh-ı şeş-cihet: *Gökyüzünün her tarafı.*

1. Bir muħarnes günbed-i nüh-tüy **çarh-ı şeş-cihet** / Maţbāħ-ı gerdün-remāduñ āteşindendür buħār (*Vasfî Dîvânî, Kaside 3, Beyit 13*). [*çarh-ı şeş-cihet,]*

çarh-ı sifle-nevāz: *Alçak felek.*

1. Henüz virmedi dādını fażl u dānişümün / Bu **çarh-ı sifle-nevāz** u bu günbed-i devvār (*Vasfî Dîvânî, Kaside 6, Beyit 26*). [*çarh-ı sifle-nevāz,]*

çarh-peymā: *Gökyüzü ölçen.*

1. Sensin ol k’ol **çarh-peymādur** ħümā-yı ħimmetün / Kim aña pehlū-yı māh-ı nev olupdur üstüħān (*Vasfî Dîvânî, Kaside 7, Beyit 28*). [*çarh-peymādur, -dur]*

çârsü-yı ğam: Dert pazarı.

1. **Çârsü-yı ğamda** cân virdüm vişâlün virmedüñ / Olmamağ yegdür senüñle şatu bâzâr olmadan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 67, Beyit 4*). [*çârsü-yı ğamda, -da*]

çek-: Katlanmak, tahammül etmek.

1. Derd-i bâr-ı hecrüñi kim kâh olur ger çekse küh / Bunca za'f ile **çeken** cân-ı şabûrumdur benüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 3*). [*çeken, -en*]
2. Vaşfî-i ĥasta neler **çekdüğün** Allâh bilür / Tağalı dâm-ı belâ boynına zülfüñ reseni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 5*). [*çekdüğün, -dü, -ğün*]
3. Alalı gönülümü ol zülf-i semen-sây begüm / Yıllar oldı **çekerem** derd ü ğamuñ hây begüm (*Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 1*). [*çekerem, -e, -r, -e, -m*]
4. **Çek** miñnet-i çek-i zekânın çün şakınmaduñ / Kaç kez didüm saña gönül ol çâhdan şakın (*Vasfî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 4*). [*çek,]*

çek-: Eziyet ve sıkıntı çekmek.

1. Kim bilür zülfi hevâsında neler **çekdüreler** / Bu kara bahtum ile bu dil-i gümrâh baña (*Vasfî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 3*). [*çekdüreler, -dür, -e, -ler*]
2. Çünkü **çekdüñ** ğam-ı dilberleri sev n'olsa gerek / Yine bir şüh-ı cefâ pîşeyi Vaşfî yeñile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 5*). [*çekdüñ, -dü, -ñ*]

çek-: Çekmek, kaldırmak, yük etmek.

1. Derd-i bâr-ı hecrüñi kim kâh olur ger çekse küh / Bunca za'f ile çeken cân-ı şabûrumdur benüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 3*). [*çekse, -se*]

çemen: Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer.

1. Nedür ey dost ruñuñ üzre biten taze **çemen** / Kim görüpdür ki çemen bitüre gül-berg-i semen (*Vasfî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 1*). [*çemen,]*
2. Ey leñâfet **çemeniniñ** gül-i nâzüük-bedeni / Vey melâhat gülünüñ bülbül-i şîrîn-suñani

(*Vasfî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 1*).
[*çemeniniñ, -i, -niñ*]

3. **Çemende** gonca şanasın ki kanlu peykândur / Teninde şâh-ı gülüñ tırmadın tutar jengâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 5*). [*çemende, -de*]
4. Bahâr-ı ma'dilete her dem ebr-i luñfuñdan / **Çemende** zinde-dil ü taze-rü durur güzlâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 26*). [*çemende, -de*]

çemen: Çimen; sevgilinin yüzündeki ayva tüyü.

1. Nedür ey dost ruñuñ üzre biten taze çemen / Kim görüpdür ki **çemen** bitüre gül-berg-i semen (*Vasfî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 1*). [*çemen,]*

çenber: Düzlemde sabit bir noktaya eşit uzaklıkta bulunan noktalar kümesinin oluşturduğu yuvarlak; yüzük.

1. Bir 'aceb nakş geçüp cevri eli kıddin bükmiş / K'olmuş ol ĥayret ü derd ile çü **çenber** ĥâtem (*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 3*). [*çenber,]*

çengâl-i bâz: Doğan kuşunun pençesi.

1. Her dem şafağda şeklini gördükce şanûram / **Çengâl-i bâz** hün-ı şikâr ile oldı al (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 8*). [*çengâl-i bâz,]*

çerâğ: Mum, kandil.

1. Nazar kıl kim nice rüşen kılpudur yine bâğı gül / Şanasın gülsenüñ olmuş durur rüşen **çerâğı** gül (*Vasfî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 1*). [*çerâğı, -ı*]

çerâğ-ı bostân: Bahçenin çırası, çerağ: eski dönemlerde bazen bahçelerde kandil ve mumlarla yapılan gece şenliğinde kullanılırdı.

1. Nergis isterseñ saña zerrîn kadeh nergis yiter / K'ol durur çesm ü **çerâğ-ı bostân** u gülsitân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 13*). [*çerâğ-ı bostân,]*

çesm: Göz.

1. Bākūm bu idi kim beni öldürmeye **çəşmüñ** / Çün çəşmüñi gördüm şanemā qalması / *Vasfî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 3*. [*çəşmüñ, -üñ*]
2. Bākūm bu idi kim beni öldürmeye çəşmüñ / Çün çəşmüñi gördüm şanemā qalması / *Vasfî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 3*. [*çəşmüñi, -üñ, -i*]
3. Dil derd ile qan olmağa **çəşmüm** sebeb oldı / Āhır bilürəm tutsa gerekdür anı ol qan / *Vasfî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 4*. [*çəşmüm, -üm*]
4. İder vāhşet beni gördükce **çəşmüñ** / Enis olmaz imiş insāna āhū / *Vasfî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 2*. [*çəşmüñ, -üñ*]
5. Añuban küyını yaşlar dökülür **çəşmümden** / Gözüme bād ile nāgāh ire ger d-i rehi / *Vasfî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 5*. [*çəşmümden, -üm, -den*]
6. Nergis isterseñ saña zerrīn kađeḡ nergis yiter / K'ol durur **çəşm** ü çerāğ-ı bostān u gülsitān / *Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 13*. [*çəşm,*]
7. Bükildi kāmētüm ğamdan dü **çəşmüm** her zamān aġlar / Kalem böyle çekilmişdür ezelden yok buña çäre / *Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 17*. [*çəşmüm, -üm*]
8. Vaşfiyā tā ki görüp **çəşmini** āhū dimişem / Beni öldürse gerek derd ile āh o dimişem / *Vasfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 11*. [*çəşmini, -i, -n, -i*]

çesm: Göz; bakış.

1. Dile ğamzeñ senüñ ey dost belā ise yeter / Cāna **çəşmüñ** elemi 'ayn-ı 'anā ise yeter / *Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 7*. [*çəşmüñ, -üñ*]

çesm: Göz; bakış; sevgilinin gözleri; sevgilinin bakışları.

1. Lālenüñ baġrına dāġ urdı şehā şevk-i ruḡuñ / Kıldı **çəşmüñ** hevesi nergis-i şehläy 'alil / *Vasfî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 2*. [*çəşmüñ, -üñ*]
2. Diledükce deheni vaşfını dil ala dile / Hāme-veş tiġ ile **çəşmi** dili ister ki dile / *Vasfî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 1*. [*çəşmi, -i*]

çesm: Göz; aşğın gözü.

1. Eşk-i hüninüm yeñilmez oldı **çəşmüm** vāy kim / Toġru ol hüninüñ öz küyına iltür qan

beni / *Vasfî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 3*. [*çəşmüm, -üm*]

2. **Çəşmüm** ki reh-i vaşluña ḡarc eyledi varın / Bilsen ki firākuñda ne qahr ile kazandı / *Vasfî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 2*. [*çəşmüm, -üm*]

çesme-i havvān: Hayat çəşmesi; İçeni ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan suyun pınarı.

1. Heves eylerdi gönül la'lüne ger irse ḡaṡuñ / Hızr ile yegrek olur **Çəşme-i Hayvāna** heves / *Vasfî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 2*. [*çəşme-i ḡayvāna, -a*]

çesm-i cihān-bīn: Dünyayı gören göz.

1. Didi naqş it sürət-i na'l-i semendüm cismüne / Didüm ey meh naqş idem **çəşm-i cihān-bīn** üstine / *Vasfî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 2*. [*çəşm-i cihān-bīn,*]

çesm-i giryān: Ağlayan, gözyaşı dökən; göz.

1. Āh kim bu **çəşm-i giryān** ağıdup seylāb-ı ğam / Çarḡ gibi dilde dāyim devr ider dolāb-ı ğam / *Vasfî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 1*. [*çəşm-i giryān,*]

çesm-i hünrīz: Kan dökücü gözler.

1. Lebüne qaşd ider Vaşfî görelen **çəşm-i hünrīzüñ** / Nic' itsün 'āşık-ı miskīn kıyar göz göre cānına / *Vasfî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 5*. [*çəşm-i hünrīzüñ, -üñ*]

çesm-i pür-hünāb: Kanlı gözyaşıyla dolu göz.

1. 'Aks-i ruḡsāruñ senüñ bu **çəşm-i pür-hünābda** / Güyiyā berg-i gül-i terdür şarāb-ı nābda / *Vasfî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 1*. [*çəşm-i pür-hünābda, -da*]
2. Levḡ-i eş'āruñda Vaşfî zīnet-i cedvel yiter / Cūylar k'olur revān bu **çəşm-i pür-hünābdan** / *Vasfî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 6*. [*çəşm-i pür-hünābdan, -āb, -dan*]

çesm-i pür-hün: Kan içindeki göz.

1. 'Aqs-i la'lün olsa yegdür **çəşm-i pür-hünümde** kim / Mu'teber olur nigīn la'l

olıcak hâtemlere (*Vasfî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 3*). [*çes̄m-i pür-hûnumda, -um, -da*]

çes̄m-i rûzgâr: Zamanın gözleri; zaman.

1. Ne senüñ gibi cihân içinde bir memdüh olur / Ne anuñ gibi görür meddâh **çes̄m-i rûzgâr** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 23*). [*çes̄m-i rûzgâr,]*

çes̄m-i za'ife: Zayıf, güçsüz; göz.

1. Döymez gözüm hañuñ baña gösterme hastañam / **Çes̄m-i za'ife** hañı-ı ğubârüñ ziyânı var (*Vasfî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 4*). [*çes̄m-i za'ife, -e*]

çihâr: Dört.

1. Bi-hakk-ı Vâhid ü Ferd ü Añad ki cümle anuñ / Kemâl-i kudreti kabzındadır bu heft ü **çihâr** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 13*). [*çihâr,]*

çık-: Dökülmek (gözyaşı bağlamında).

1. Kanlar ağlatduğı için baña mest olduñca / Şanki kanlum görinür **çıkdı** gözümden mey-i nâb (*Vasfî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 3*). [*çıkdı, -dı*]

çık-: Çıkmak.

1. Hezâr şevk ile serv üstine **çıkup** bülbül / Zebân-ı hal ile bu ş'ri eyledi tekrâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 10*). [*çıkup, -up*]

çık-: Bulunduğı yerden çıkmak.

1. 'Arz eyledi cemâlini ol meh niķâbdan / Güyâ ki âfîtab idi **çıkdı** hicâbdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 1*). [*çıkdı, -dı*]

çık-: Yukarı çıkmak, yükselmek, ayrılmak.

1. Sen yaķarsın beni bu hûsn ile şâhum bilürem / Lîk eflâke **çıkâr** âteş-i âhum bilürem (*Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 5*). [*çıkâr, -ar*]

2. Düşdüm ayaklara beni gel hâkden götür / Kim çıkdı başa ben de **çıkam** ittifâķ ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 5*). [*çıkam, -am*]

çıkâr-: Çıkarmak, soymak, üstünden almak; (yaprak bağlamında) dökmek.

1. Ger **çıkardıysa** bahârüñ ol mülevven câmesin / Añlas-ı zer-beft ile zeyn oldı şimdi bostân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 5*). [*çıkardıysa, -dı, -y, -sa*]

çinâr: Otuz metreye kadar uzayabilen, gövdesi kalın, uzun ömürlü, geniş yapraklı bir ağaç.

1. Sen gül-i gülzâr-ı mülküñ izdiyâd-ı 'ömrüne / El götürmişdür du'â eyler melâyik çün **çinâr** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 16*). [*çinâr,]*
2. Bâd-ı deyden şöyle serd oldı cihân kim döymeyüp / Elleri düşdi **çinârüñ** kaldı bî-tâb u tüvân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 8*). [*çinârüñ, -uñ*]
3. Eli altındadır erbâb-ı çemen tañ midur / Cümleden yüce tutup kendüyi baş çekse **çinâr** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 3*). [*çinâr,]*

çinâr: Çınar yaprağı(şekil olarak ele benzemesi bağlamında).

1. Gülşenüñ şimdi görür gözi vü tutar elidür / Ğayrılar gibi degül nergis-i maħmûr u **çinâr** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 2*). [*çinâr,]*

çin: Çin ülkesi.

1. Ey hâce **Çin** metâ'ını ko kim bu Rûmdur / Bunda mey adlu hâş firengî kumâş olur (*Vasfî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 7*). [*çin,]*

çin it-: Kıvrımlı hale getirmek.

1. Zülf-i pür-çinüñ ki **çin itmiş** özin kîn üstine / Ey şanem kîn üstine olsun yâ hüd dîn üstine (*Vasfî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 1*). [*çin itmiş, -miş*]

çoğ: Çok, fazla.

1. Secde **çoğ** itmiş durur Vaşfî kemân-ebrûlara / Kaşuñ öninde każâ itsün kim eylermiş ğalať (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 5*). [*çoğ,]*
2. Şol denlü ki kan aqđı gözümdeñ öltirem ben / Dirlar ki ölmüş kişiden **çoğ** akıcaq kan (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 64, Beyit 3*). [*çoğ,]*

çok: Çok, fazla.

1. Dünyeler tırduqça tır budur du 'ası Vaşfînüñ / Ben ölem **çok** yıl 'ömürler vire Allâhum saña (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 5*). [*çok,]*
2. Yıllar oldu bir selâm ile bizi yâd itmedüñ / Bî-vefâlar **çok** durur illâ selâm olsun saña (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 2*). [*çok,]*
3. Hâť-ı miskînüñe yüz virme ziyâñdur dîne / Tayanup hüsnüñe **çok** 'aşıkı miskîn eyler (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 4*). [*çok,]*
4. Peykânı cevherini güm itmiş tenümde yâr / Tutsun dili ki anda anuñ **çok** nişânı var (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 2*). [*çok,]*
5. Dili **çok** oda yakduñ luť idüp incinme âhumdan / Bilürsin gitmeyince hâñeden âteş duhân gitmez (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 2*). [*çok,]*
6. Çün fesâd itdi girelden berü araya rakîb / **Çok** fesâd olsa n'ola arada şeytân olıcaq (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 5*). [*çok,]*
7. Baña cevr ü sitemüñ luť u keremdür ide gör / Gerçi **çok** görmüşüz ey dost senüñ bu keremüñ (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 3*). [*çok,]*
8. Gördüm lebüñde hattuñı bildüm cihânda kim / **Çok** fitneler zuhûra gelürmiş şarâbdan (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 4*). [*çok,]*
9. Sırrın hatuñuñ gerçi ki fâş eyledi zülfüñ / Hoş varmadı **çok** baş kesilür bu haber üzre (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 3*). [*çok,]*
10. Ben yandıgum ğamuñda şehâ nâydan işit / Kim **çok** demüm geçüp durur ey dost nây ile (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 3*). [*çok,]*
11. Beni cefâ ile yakduñ görem ki tîz günde / Hâķ odlara yaķa ey cevri **çok** zemâne seni (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 5*). [*çok,]*

çok çok: Çok fazla, sürekli.

1. Serkeşlik idüp 'aşıkı cevr eylemez ol şâh / **Çok çok** yaşasun devlet-i hüsnüyle İlâhî (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 4*). [*çok çok,]*

çok demler: Çok zaman, epey.

1. Gönüldeñ gitse ğam ol ğam belâsı bir zamân gitmez / Belî bir yerde âteş yansa **çok demler** nişân gitmez (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 1*). [*çok demler,]*

çü: Çünkü, nedeniyle.

1. Ne için mest gözün kanını Vaşfînüñ içer / Şâh-ı 'âdil **çü** yaşağ itdi k'ıçilmeye şarâb (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 5*). [*çü,]*
2. Küyün olsa n'ola her kıanda isem secdegehüm / Ka'benüñ her tarafında kıılınurmuş **çü** namâz (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 4*). [*çü,]*
3. Ruħlaruñ üzre nedür hâlîñ lebüñde yok **çü** hat / Bu hılâf-ı 'âdet ancak k'ola hatdan öñ nuķat (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 1*). [*çü,]*
4. Cefâ vü cevr ile geçdüñ **çü** benden rahm idüp bârî / Ne hâl ile kıalurven bir nazâr kıl sen baña 'ömrüm (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 4*). [*çü,]*
5. **Çü** senden geçdi ol meh Vaşfîya âh ile geç dâyim / Kimüñ kim 'ömri geçse dir ölince hâşretâ 'ömrüm (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 5*). [*çü,]*
6. Yiri durur yanayın düzaħ-ı firâķ içre / **Çü** ihtiyâr ile hür-i cinândan ayrıldum (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 2*). [*çü,]*
7. Cihânda şu gibi taşlarla döginüp yürüyem / **Çü** ben anuñ gibi serv-i revândan ayrıldum (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 3*). [*çü,]*
8. Gördüm **çü** kıara zülfüñi ol ağ arasında / Şayd oldu gönül murĝı kıalup ağ arasında (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 1*). [*çü,]*
9. Dil virdüğü için saña ta'n itme sevdüğüm / Sevmez kişi **çü** bir güzeli ihtiyâr ile (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 5*). [*çü,]*
10. İki cihânda **çü** cân bir olurmuş ey dilber / Ne cân ile vireyin ben iki cihâna seni (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 2*). [*çü,]*
11. Kemân-ı hâşret ü derd ü firâķ ile Vaşfî / Felek **çü** tîr çeküp atdı yabana seni (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 8*). [*çü,]*
12. Şabâ **çü** keşf-i nikâb itdi şâhid-i gülden / Görindi manzara-i şâhdan **çü** rüy-ı nigâr (*Vaşfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 2*). [*çü,]*
13. Şabâ **çü** keşf-i nikâb itdi şâhid-i gülden / Görindi manzara-i şâhdan **çü** rüy-ı nigâr (*Vaşfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 2*). [*çü, -dan]*
14. Gözüñ **çü** cân u gönül isteye revân virürin / Ki nâgeh incine nazûk olur dil-i bîmâr (*Vaşfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 13*). [*çü,]*

15. **Çü** âsitân-ı felek-rif' atûñ idindi penâh /
Koma ki hâk-i mezelletde ola hasta vü zâr
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 39*). [çü,]
16. Bir 'aceb naşş geçüp cevr eli kıddin
bükmüş / K'olmuş ol hayret ü derd ile **çü**
çenber hâtem (*Vasfî Dîvânı, Kaside 4,
Beyit 3*). [çü,]
17. Her ne eylerseñ aña dest-i şerîfûñde durur /
Oldı kapuñda benüm bigi **çü** çâker hâtem
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 21*). [çü,]
18. Karışmış idi sevâd-ı şeb ü beyâz-ı seher /
Bi-'aynihi **çü** sevâd u beyâz-ı dîde-i hür
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 2*). [çü,]
19. Henüz encüm-i nergis-mişâl gülşen-i çarh /
Süzi virürdi gözini **çü** nergis-i mahmûr
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 4*). [çü,]
20. Murâd-ı Vaşfîyi emr eyle nâ-murâd itme /
Taпуña aldı müfevvaż **çü** cümle rây u
umûr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 18*).
[çü,]
21. Nitekim olmaya 'âlemde haşr-ı devr-i
felek / Senüñ **çü** devr-i felek 'ömrüñ ola
nâ-maḥşûr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit
28*). [çü,]
22. Gelüp durur yine ebkâr-ı hûb-efkârum /
Çü serv her biri mevzûn nihâl ü şîrîn-kâr
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 33*). [çü,]
23. Siyeh-libâs durur her biri **çü** şeb lîkin /
Zemâne ruḥları nûriyle pür durur envâr
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 34*). [çü,]

çü: Çünkü, zira.

1. Raķib ile şalmürsın ben âh itdükce / **Çü**
şâh-ı gül ki yel esdükce şalmür bile hâr
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 15*). [çü,]
2. Gösterme raķib-i seg-i bî-dîne cemâlûñ /
Olmaz **çü** müselmân aña 'arz eyleme imân
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 64, Beyit 5*). [çü,]

çü: Madem ki.

1. Ey dil **çü** râh-ı hecre göneldüñ gam ile git /
Kim râh müşkil olsa aña râhber gerek
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 2*). [çü,]

çü: -den dolayı, -diğı için.

1. Şaçum ağardı **çü** rûz-ı sefid kapuñda /
Henüz baht-ı siyâhum siyâh çün şeb-i târ
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 38*). [çü,]

çün: Çünkü, bu nedenle.

1. Vaşf-ı Cemâl-i dilbere **çün** kıldum ibtidâ /
Geldi dilüme maḥla'-ı ve'ş-şemsi ve'd-
duḥâ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 1*).
[çün,]
2. Ben niyâz eyledügümce n'ola yâr eylese
nâz / Aña **çün** nâz virilmiş ezeli baña
niyâz (*Vasfî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 1*).
[çün,]
3. **Çün** fesâd itdi girelden berü araya raķib /
Çok fesâd olsa n'ola arada şeytân olcağ
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 5*). [çün,]
4. Vaşfîyâ şî'rûñ **çün** ol mey-rûya te'sîr
eylemez / Oda yansun defter ü tomâr u
dîvânûñ senüñ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 31,
Beyit 7*). [çün,]
5. Bâküm bu idi kim beni öldürmeye çeşmüñ
/ **Çün** çeşmüñi gördüm şanemâ kalmadı
bâküm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 3*).
[çün,]
6. 'Ömr geçmekde **çün** şitâb eyler / Biz de
'ayş itmege şitâb idelüm (*Vasfî Dîvânı,
Gazel 51, Beyit 3*). [çün,]
7. Şol kadar şevkı ile ağlalam / Çarḥı şu
üzre **çün** ḥabâb idelüm (*Vasfî Dîvânı,
Gazel 51, Beyit 6*). [çün,]
8. Devlet zamân ile tütalum baña yüz tuta /
Andan ne aşşı **çün** ben ölem intizârdan
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 4*). [çün,]
9. Çek miḥnet-i çek-i zekânın **çün**
şaķınmaduñ / Kaç kez didüm saña gönül ol
çâhdan şaķın (*Vasfî Dîvânı, Gazel 61,
Beyit 4*). [çün, -nın]
10. **Çün** ecel derdine yoğdur çäre luḥ it ey
taḥîb / Hasta-i 'işkam benüm sa'y eyleme
dermânuma (*Vasfî Dîvânı, Gazel 70, Beyit
5*). [çün,]
11. N'ola ger gözlerüm hün ile her dem olsa
çün lâle / Ki tîğ-i ğamdan olmuşdur ciger
pergâle pergâle (*Vasfî Dîvânı, Gazel 81,
Beyit 1*). [çün,]
12. Kıddüñ kıyâmını görüp eşküñ revân olur /
Çün serv kanda ise olur cüybâr ile (*Vasfî
Dîvânı, Gazel 87, Beyit 6*). [çün,]
13. Tîrûñüñ zâḥmın görüp cân kaçsa
zaḥmumdan n'ola / N'eylesün maḥbûs
olan **çün** deldiler zindânını (*Vasfî Dîvânı,
Gazel 88, Beyit 4*). [çün,]
14. Ğam elinden umaram ola girîbânım ḥalâş
/ Tutdı **çün** dest-i ümîdüm himmetüñ
dâmânını (*Vasfî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 7*).
[çün,]
15. Kıadr-i büleñd-i pâyeyni ben nice medḥ
idem / **Çün** irmez aña pâyeyni endîşe-i
ḥayâl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 27*).
[çün,]
16. Sen gül-i gülzâr-ı mülküñ izdiyâd-ı
'ömrüne / El götürmişdür du'â eyler
melâyik **çün** çınâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3,
Beyit 16*). [çün,]

17. 'İd-veş 'izz ü şerefler içre sen pür-zîver ol / Hâşmuñ olsun dāyimā **çün** mäh-1 nev zerd ü nizâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 29). [çün,]
18. Biñ şaf olursa eger dîv-i 'adūdan ne zarar / Aldı barmağına **çün** āşaf-1 şafder hâtem (Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 13). [çün,]
19. Hâlka bî-minnet n'ola luţf u keremler eyleseñ / 'Āleme āşār-1 luţfuñ mihr olur **çün** rāygān (Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 30). [çün,]

çün: -dığı için.

1. Şaçum ağardı çü rûz-1 sefid kapuñda / Henüz baht-1 siyāhum siyāh **çün** şeb-i tār (Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 38). [çün,]
2. Bir gülistān düzmişem sihr eyleyüp vaşfuñda kim / **Çün** bahār-1 gülşen-i firdevs aña irmez hāzān (Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 36). [çün,]

çün: Çünkü, zira.

1. Ey baña himmet meyinden mest olan ta'n itme kim / Nüş-1 cān olsun saña **çün** ol meyi nüş eyledüñ (Vasfî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 4). [çün,]

çün kim: Çünkü.

1. Zemherîrün āteşi **çün kim** bürüdetdür bu dem / 'Ārif oldur k'āteş-i meyden ola āteş-nişān (Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 9). [çün kim,]

çünki: Çünkü, zira.

1. Vaşfiyā **çünki** şehüñ rağbeti yok fāyide ne / Tūalum nazm ile ben Hāfız u Selmān oldum (Vasfî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 6). [çünki,]
2. Yarama **çünki** fetil ile olurmuş dermān / Tîrūni alma ayurma beni dermānumdan (Vasfî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 4). [çünki,]
3. Vaz gelmez **çünki** ol gül hem-dem-i hār olmadan / Aşşı ne ey dil aña bülbül gibi zār olmadan (Vasfî Dîvânı, Gazel 67, Beyit 1). [çünki, -mez]
4. Vaşfiyi **çünki** senden ayırdı felek şehā / Görem ki aşığa geçe odlara yakıla (Vasfî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 6). [çünki,]

5. **Çünki** çekdüñ ğam-1 dilberleri sev n'olsa gerek / Yine bir şüh-1 cefā pişeyi Vaşfi yeñile (Vasfî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 5). [çünki,]

çünki: Çünkü, bundan dolayı.

1. Gel ki şevk odına yandı dil ü cān 'ūd gibi / Hāne-i merdüme büy ile gelür **çünki** perī (Vasfî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 4). [çünki,]

çünkim: Çünkü.

1. Vaşfiya āhîr vücūduñ **çünkim** olurmuş 'adem / Nüş kııl cām-1 meyi bir dem teğāfül itmeyüp (Vasfî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 5). [çünkim,]

D

da: *De, da bağlacı.*

1. Ğayrılarıñ vişälün için cānın isteme / Cānā esirge Vaşfiyi k'anuñ **da** cānı var (*Vaşfi Dīvānı, Gazel 18, Beyit 6*). [*da,]*
2. Yandı dil şem'-i ruñuñ şevkına pervāne gibi / Cān dañi itdi heves āh k'o **da** yana gibi (*Vaşfi Dīvānı, Gazel 96, Beyit 1*). [*da,]*
3. Vaşfi ayağda **da** yat dise dünyāda ğam degül / K'erbabı 'ışka 'ālem-i 'uqbāda baş olur (*Vaşfi Dīvānı, Gazel 11, Beyit 6*). [*da,]*

da: *"Dahi" anlamındaki bağlaç.*

1. Dil alup gitdi şanem reşk ile ben cān virdüm / Ki dil alan ne için almadı cānum **da** bile (*Vaşfi Dīvānı, Gazel 80, Beyit 2*). [*da,]*
2. Ben oda yandum anı **da** şanuram yana bile / Beni öldürmelüdür vāy beni vāy beni (*Vaşfi Dīvānı, Murabba 2, Beyit 6*). [*da,]*

dād: *Adalet.*

1. La'l-i şirīnūñ görüp şekker ezilmiş karşıña / Ben meger canā ölem k'almayam andan **dādumı** (*Vaşfi Dīvānı, Gazel 92, Beyit 2*). [*dādumı, -um, -ı]*
2. Henüz virmedi **dādım** fażl u dānişümüñ / Bu çarñ-ı sifle-nevāz u bu günbed-i devvār (*Vaşfi Dīvānı, Kaside 6, Beyit 26*). [*dādım, -ı, -n, -ı]*

dād: *Hak.*

1. Diñlemezsın bülbül-i şürīdeñem feryādumı / Ey gül-i ra'nā benüm senden kim ala **dādumı** (*Vaşfi Dīvānı, Gazel 92, Beyit 1*). [*dādumı, -um, -ı]*

dāğ: *Yara; lalenin ortasındaki siyah noktacı.*

1. Ğonca-i lāleyi **dāğıyle** ne demle ki görem / Al vālāya şarılmış şanuram müşk-i Ğuten (*Vaşfi Dīvānı, Gazel 56, Beyit 5*). [*dāğıyle, -ı, -y, -le]*

dāğ: *Lālenin ortasındaki siyah nokta; yanık yarası.*

1. Lāleler ğoncaların **dāğ** ile her dem ki görem / Al vālāya şarılmış şanuram müşk-i tatār (*Vaşfi Dīvānı, Kaside 8, Beyit 4*). [*dāğ,]*

dāğ ur-: *Yaralamak, yakmak, kızgın bir alet ile yanık izi yapmak.*

1. Hevā-yı āteş-i la'li dile **dāğ urdı** dildāruñ / Şun ey sākī k'aña merhem durur yāñūt-ı seyyāle (*Vaşfi Dīvānı, Gazel 81, Beyit 5*). [*dāğ urdı, -dı]*
2. Lālenüñ bağına **dāğ urdı** şehā şevk-i ruñuñ / Kıldı çeşmüñ hevesi nergis-i şehlāyı 'alīl (*Vaşfi Dīvānı, Gazel 40, Beyit 2*). [*dāğ urdı, -dı]*
3. Şol deñlü dil-i Vaşfiye **dāğ urdı** ğamuñ kim / Dīvāne gibi şimdi yürür tağ arasında (*Vaşfi Dīvānı, Gazel 84, Beyit 5*). [*dāğ urdı, -dı]*

dāğ-ı havāl-i hāl: *Sevgilinin beninin hayalinin yarası; sevgilinin beninin siyahlığı*

1. Kānlu yaşumla lā'leye dönmiş durur gözüm / Şan **dāğ-ı lā'ledür** aña **dāğ-ı hayāl-i hāl** (*Vaşfi Dīvānı, Gazel 36, Beyit 3*). [*dāğ-ı hayāl-i hāl,]*

dāğ-ı lā'le: *Lalenin yarası; lalenin ortasındaki siyah nokta.*

1. Kānlu yaşumla lā'leye dönmiş durur gözüm / Şan **dāğ-ı lā'ledür** aña **dāğ-ı hayāl-i hāl** (*Vaşfi Dīvānı, Gazel 36, Beyit 3*). [*dāğ-ı lā'ledür, -dür]*

dahi: *Henüz, daha.*

1. Vaşfi zamāne devleti bir i'tibār imiş / Geçmez misin **dahi** bu kurı i'tibārdan (*Vaşfi Dīvānı, Gazel 52, Beyit 5*). [*dahi,]*
2. Ol şah **dahi** tıfl durur ğamze okıyle / Vaşfi kılın öldürse yazılmaya günāñı (*Vaşfi Dīvānı, Gazel 102, Beyit 5*). [*dahi,]*

3. Bir āfitāb-rū gibidür meh ki tākdan / Ebrūsî görinür **daḥî** 'arz itmedin cemāl (Vasfî Dîvânî, Kaside 2, Beyit 2). [*daḥî*,]
4. Hey di ḥı̄şm itmesün inen **daḥî** 'uşşāka gözün / Hoş degül merdüme ḥı̄şm eyleme bīmār olıcaḥ (Vasfî Dîvânî, Gazel 29, Beyit 3). [*daḥî*,]

daḥî: -de, -da.

1. Beni ger ḫaşd-ı cān idüp çekerse dāra cānānum / Şafādan raḫş uram bir dem **daḥî** teslīm idem cānum (Vasfî Dîvânî, Gazel 41, Beyit 1). [*daḥî*,]
2. Gerçi ey meh sen **daḥî** gül-berg-i terden tāzesin / Bülbül oldur kim seve her dem gülün bir tāzesin (Vasfî Dîvânî, Gazel 60, Beyit 1). [*daḥî*,]
3. Dil şabr iderdi vaşl ümīdiyle hecre ger / 'Ömrüm gibi ecel **daḥî** müsta'cil olmasa (Vasfî Dîvânî, Gazel 74, Beyit 4). [*daḥî*,]

daḥî: Bile, daḥî.

1. Zülfine ber-dār idem dirse gönül dilber seni / Bil ki devlet var imiş başuñda **daḥî** yürî var (Vasfî Dîvânî, Gazel 15, Beyit 2). [*daḥî*,]
2. Bilmedüm ḫadrini vaşluñ beni öldürdi ḡamuñ / Şanemā kendüzini bilmeyene bu **daḥî** az (Vasfî Dîvânî, Gazel 19, Beyit 3). [*daḥî*,]
3. Hem-demüm sāyem durur ḡam günlerinde ol **daḥî** / Oḫumazsam mūm ile ey māh gelmez yanuma (Vasfî Dîvânî, Gazel 70, Beyit 2). [*daḥî*,]
4. Yandı dil şem'-i ruḫuñ şevḫına pervāne gibi / Cān **daḥî** itdi heves āḥ k'o da yana gibi (Vasfî Dîvânî, Gazel 96, Beyit 1). [*daḥî*,]
5. Nev-cuvān iken cihān bir pīre dönmiş sen **daḥî** / Nüş kıl andan ki her pīr içe ola nev-cuvān (Vasfî Dîvânî, Kaside 7, Beyit 10). [*daḥî*,]

daḥî: "Bile, da/de" anlamlarına gelen kuvvetlendirme sözü.

1. Hālūmi bilmeyicek yār benüm yā ne bile / Bir gün ol **daḥî** bu oda düşüben yana bile (Vasfî Dîvânî, Murabba 2, Beyit 5). [*daḥî*,]

dāl: "Dal" harfî.

1. Olsa 'aceb mi 'īde nişān kim olup durur / Ḫadd ile 'ayn u şekl ile yā şuret ile **dāl** (Vasfî Dîvânî, Kaside 2, Beyit 7). [*dāl*,]

dāl: Dal harfî; Ramazan Bayramı vaktini bildiren hilalin dal harfine benzetilmesi

1. Levḫ-i zümüröd içre ya ḫöd 'ayn-ı 'iddür / Yā nūn-ı āḫir-i ramazān k'ola 'īde **dāl** (Vasfî Dîvânî, Kaside 2, Beyit 6). [*dāl*,]

dāmān: Elbise kenarı, etek.

1. Ger ölürsem derd ile hecrün beyābānında ben / Tā ḫıyāmet dostum destümde **dāmānuñ** senün (Vasfî Dîvânî, Gazel 31, Beyit 4). [*dāmānuñ*, -uñ]

dāmen: Elbise kenarı, etek.

1. Gül gibi **dāmeniñüñ** her ḫarafi çāk olmış / Bildüm ey ḡonca-dehen hem-dem-i ḫār olmışsın (Vasfî Dîvânî, Gazel 55, Beyit 2). [*dāmeniñüñ*, -i, -nüñ]
2. Ḫārlar **dāmeniñe** gül gibi el urmuşlar / Gül idün sen yine bülbül gibi zār olmışsın (Vasfî Dîvânî, Gazel 55, Beyit 3). [*dāmeniñe*, -üñ, -e]
3. Dostumdur seg-i kuyuñ aña varduḫca beni / Men' ider gitmege her dem yapışur **dāmenüme** (Vasfî Dîvânî, Gazel 73, Beyit 2). [*dāmenüme*, -üm, -e]
4. **Dāmenin** pür-zer idüp geldüḡi gül oldur kim / Eyleye ḫāk-i reh-i ḫazret-i Cem-ḫadre nişār (Vasfî Dîvânî, Kaside 8, Beyit 9). [*dāmenin*, -in]

dāmen-i deryā: Deniz kenarı.

1. Bārān-ı cūdı ebre ger ideydi terbiyet / Her dem iderdi **dāmen-i deryāyı** pür-le'al (Vasfî Dîvânî, Kaside 2, Beyit 16). [*dāmen-i deryāyı*, -y, -ı]

dāmenine el ur-: Eteğine el vurmak, eteğine yapışmak, yardım ve himmet dilenmek için ayaklarına kapanmak

1. Ola kim **dāmenine el uravuz** / Kendümüz yolına türāb idelüm (Vasfî Dîvânî, Gazel 51, Beyit 8). [*dāmenine el uravuz*, -avuz-i, -n, -e]

dām-ı belā: *Bela, sıkıntı tuzağı; aşığı aşık eden tuzak.*

1. Vaşfî-i hasta neler çektiğin Allāh bilir / Taçalı **dām-ı belā** boynına zülfün reseni (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 5*). [*dām-ı belā,*]

dārā: *Far. Eski İran'ın meşhur bir şahı olup mecazen hükümdar manasına da gelir.*

1. Pâdişâh-ı baħr u ber Şeh Bâyezîd-i şîr-dil / Kim hezârân fazlı var **Dārā** vü Kâbûs üstine (*Vaşfî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 1*). [*dārā,*]

dāra çek-: *Dar ağacına asmak.*

1. Beni ger kaşd-ı cān idüp **çekerse dāra** cānānum / Şafādan raķş uram bir dem daħi teslim idem cānum (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 1*). [*dāra çekerse, -er, -se*]

dār-ı 'ālem: *Yeryüzü, dünya.*

1. Aña 'āşık mı direm pîşesi zār olmayıcağ / **Dār-ı 'ālem** gözine 'ışık ile tar olmayıcağ (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 1*). [*dār-ı 'ālem,*]

dār-ı cihān: *Dünya evi.*

1. Zencîr-i 'ışkı boynına kim taçdı dir iseñ / **Dār-ı cihānda** bir güzelün zülf-i dārıdır (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 4*). [*dār-ı cihānda, -da*]

dārü'l-emān ol-: *Güvenli yer, güvenli bölge olmak.*

1. Ol ki rāy-ı 'ālem-ārāsiyle **olmuşdur** anuñ / Hāne-i pür-fitne-i āħir zamān **dārü'l-emān** (*Vaşfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 24*). [*dārü'l-emān olmuşdur, -miş, -dur*]

dāstān: *Destan, hikaye.*

1. Senün gül ruħlarıñ vaşfında bülbül gibi Vaşfiden / Gün olmaz gül gibi elden ele bir **dāstān** gitmez (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 6*). [*dāstān,*]

2. Ger yazarsam ol şehe hecrinde hālüm n'olduğın / Defter ü dîvāna şıgımağ **dāstānum** var benüm (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 4*). [*dāstānum, -um*]
3. Şehā vaşfuñ gülistānında bir bülbül durur Vaşfî / Ki tekrār itdüğü her lahza medhūñ **dāstānidur** (*Vaşfî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 10*). [*dāstānidur, -ı, -dur*]

da 'vî-i kemāl it-: *Olgunluk davası etmek.*

1. Eksük gedük kuluñ durur ey meh senün hilāl / Hiç **ide** mi kaşuñla gelüp **da 'vî-i kemāl** (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 1*). [*da 'vî-i kemāl ide, -e*]

dāyim: *Devamlı, sürekli.*

1. Ger qarīb olsa saña cānā rakīb incinmezem / Kim güle **dāyim** olur hār-ı siyeh dirler qarīb (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 2*). [*dāyim,*]
2. Çü senden geçdi ol meh Vaşfiya āh ile geç **dāyim** / Kimün kim 'ömri geçe dir ölince hasretā 'ömrüm (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 5*). [*dāyim,*]
3. Āh kim bu çeşm-i giryān aķıdub seylāb-ı ğam / Çarħ gibi dilde **dāyim** devr ider dolāb-ı ğam (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 1*). [*dāyim,*]
4. Şular anuñ gibi güller ki **dāyim** / El ura ana iller tāze tāze (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 3*). [*dāyim,*]
5. Şehā Vaşfî senün medhūñde **dāyim** / Disün kavlı ü ğazeller tāze tāze (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 5*). [*dāyim,*]
6. Devlet ü 'izzetle her dem kām̄bîn ol kām̄bîn / Feth ü nuşratlarla **dāyim** kām̄gār ol kām̄gār (*Vaşfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 30*). [*dāyim,*]
7. Kaşideden ğaraz ol kim du 'ā-yı hayruñ idem / Dilümde gerçi ki **dāyimdür** ol du 'ā mezkür (*Vaşfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 27*). [*dāyimdür, -dür*]

dāyimā: *Daima, her zaman.*

1. Hey nice türk-i kemāndār olur ey meh-rü gözüñ / Kim kemān kor **dāyimā** yatduķca bālîn üstine (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 5*). [*dāyimā,*]
2. 'İd-veş 'izz ü şerefler içre sen pür-zîver ol / Hāşmuñ olsun **dāyimā** çün mäh-ı nev zerd ü nizār (*Vaşfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 29*). [*dāyimā,*]

- Devletüñ şâhını ser-sebz eylesün Hâk **dâyimâ** / Gülşen-i 'ömrüñ güline irmesün bād-ı hazân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 44*). [*dâyimâ,]*

dâyire-i la'l: La'l dairesi, kırmızı, gül renginde olan daire

- Nesîm şafha-i gülde bu gönca noktaların / Hezâr **dâyire-i la'l** kıldı bî-pergâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 4*). [*dâyire-i la'l,]*

de: Dahi anlamındaki ek.

- 'Ömr geçmekte çün şitâb eyler / Biz **de** 'aış itmege şitâb idelüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 3*). [*de,]*

de: "de" bağlacı.

- Ben **de** mihrüñ göreyin kahr ile ağılatma beni / Korkum oldur ki şehâ illere fâş ola bu râz (*Vasfî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 2*). [*de,]*
- Cânuma vaşlı ile yâr hırîdâr olmuş / Cân virem ben **de** anuñ gibi hırîdâr olıcağ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 4*). [*de,]*
- Zâhiren ey dil niçe ebr-i hicâb altındasın / Gün-be-gün sen **de** ayân olmağ dilersen 'âşık ol (*Vasfî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 3*). [*de,]*
- Düşdüm ayaklara beni gel hâkden götür / Kim çıktı başa ben **de** çıkam ittifağ ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 5*). [*de,]*
- Hâdden aşurma cevruñi ben mübtelâya kim / Bir gün ola ki ben **de** görem mübtelâ seni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 2*). [*de,]*
- Vaşfiyâ var ser-i küyına ölürseñ **de** eger / Ka'be yolında ölen kişinüñ olmaz günehi (*Vasfî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 6*). [*de,]*

de-: Demek, söylemek.

- Mecnûn ki yapıdı başına mürğ âşiyânını / Görenler anı **dedi** ki Leylî 'imâridur (*Vasfî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 3*). [*dedi, -di]*
- Tîrinüñ ni' meti şükriñi **demek** kaşd itsem / Yaralar ağız açarlar baña her yanumdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 2*). [*demek, -mek]*

def' eyle-: Ortadan kaldırmak.

- Tabîbâ zahmeti **def' eyle** senden baña dermân yok / Ki ma'lûmuñ durur vardur benüm bir derd-i pinhânım (*Vasfî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 4*). [*def' eyle,]*

def'-i tîr-i ta'n-ı bed-hâh it-: Kötülüklerin garip oklarını def etmek; savuşturmak.

- Def'-i tîr-i ta'n-ı bed-hâh itmege** besdür baña / Cevşen eş'arüm hatı vü kilki-müşkinüm sinân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 39*). [*def'-i tîr-i ta'n-ı bed-hâh itmege, -meg, -e]*

def' ol-: Yok olmak, ortadan kalkmak; uzak durmak, uzaklaşmak.

- Ger 'ilâc eylerse luğ idüp Mesîh-i himmetüñ / Va'de şahşından gidüp **def' ola** renc-i intizâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 19*). [*def' ola,]*

defter: Şîr yazılan mecmua veya divan.

- Vaşfiyâ şî' rüñ kararur anca defterler yüzün / Ger olursa **defter** ü tomâr u dîvân ile bahş (*Vasfî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 8*). [*defter,]*
- Vaşfiyâ şî' rüñ kararur anca **defterler** yüzün / Ger olursa defter ü tomâr u dîvân ile bahş (*Vasfî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 8*). [*defterler, -ler]*
- Vaşfiyâ şî' rüñ çün ol mey-rüya te'sîr eylemez / Oda yansun **defter** ü tomâr u dîvânüñ senüñ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 7*). [*defter,]*
- Ger yazarsam ol şehe hecrinde hâlüm n'olduğın / **Defter** ü dîvâna şıgmaz dâstânım var benüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 4*). [*defter,]*
- Ben dimezdüm halka sen gül yüzlünüñ râzın velî / Oda yansun **defter** ü dîvân ider destân beni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 7*). [*defter,]*
- Ben şehâ ol Vaşfiyem kim nazm-ı renginüm görüp / Sînesinde nakş ider her **defter** ü dîvân beni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 8*). [*defter,]*

defter eyle-: Defterini tutmak; toplamak, bir araya getirmek.

- Qara yazusu midur yâ Rab anuñ başında / Yâ gam-ı derdini mi **eyledi defter** hâtem

(*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 10*). [*defter eyledi, -di*]

defter ü dîvân: *Defter ve kitap.*

1. Pür iderdüm bu cihân içini dîvânlar ile / İtse dilberler eger **defter ü dîvâna** heves (*Vasfî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 7*). [*defter ü dîvâna, -a*]
2. Her dem ki yazam süz-ı ğamun vaşfını Vaşfî / Odlar saçılır **defter ü dîvâna** sözümünden (*Vasfî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 5*). [*defter ü dîvâna, -a*]
3. Sözlerüm süzından olmuşdur haṭ-ı şî rüm siyâh / Gel inanmazsan nazar kıl **defter ü dîvânuma** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 4*). [*defter ü dîvânuma, -um, -a*]

deg-: *Dokunmak.*

1. Vaşfî şol deñlü za'îf olmuş durur kim cismine / **Degse** bir kez bir kişi biñ kerre inler ney gibi (*Vasfî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 5*). [*degse, -se*]

degül: *Bulunduğu cümledeki bir husûsu ret, diğerini veya diğerlerini kabul ve ispat eden bir bağlaç gibi kullanılır.*

1. Haṭṭuñ ucından düşer âhir şehâ la'lüñ dile / Mücib-i şöhret **degül** Yâkûta illâ hüsn-i haṭ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 2*). [*degül,]*
2. Tañ **degüldür** halkı uyutmazsa nâlem her gice / Korkaram kim gün yüzüñ nâgeh görürler hâbda (*Vasfî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 4*). [*degüldür, -dür*]

degül: *Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan kelime; değil.*

1. Cefâyı az kıl gerçi vefâdur 'aşîka ammâ / Cefâ hem hoş **degül** dirler kaçan kim ola oransuz (*Vasfî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 5*). [*degül,]*
2. Hey di hışm itmesün inen daḥi 'uşşâka gözüñ / Hoş **degül** merdüme hışm eyleme bîmâr olıcaḡ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 3*). [*degül,]*
3. Başdan ayağa kulakdur nâlişin güş itmege / Bülbül-i dil-ḥasteye şanmañ **degül** hem-râz gül (*Vasfî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 2*). [*degül,]*

4. Düşmenüñ ḥod **degülem** ağladuban miñnetle / Gel gülünc itme beni dostuma düşmenüme (*Vasfî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 3*). [*degülem, -em*]
5. Sînemi çâk eyle kim raḥm idesin ben ḥastaya / Zaḥmı olmayan beden lâyıḡ **degül** merhemlere (*Vasfî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 4*). [*degül,]*
6. Bir âfitâb-ı bürc-i sipihr-i feżâyilem / Her gün 'aceb **degül** ger olam bir zevâl ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 6*). [*degül,]*
7. Haṭ **degüldür** görinen ruḥları âyîne durur / Düşmiş âyîneye aks-i ser-i zülf-i siyehi (*Vasfî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 4*). [*degüldür, -dür*]
8. 'Abes **degül** bu fiğân-ı temevvüc-i deryâ / Kef-i muḥîṭ-i nevâlin görüp diler zinhâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 20*). [*degül,]*
9. Eline almaḡa dînâr-ı mihri 'âr eyler / Ki mu'teber **degül** inende sikkesüz dînâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 23*). [*degül,]*
10. Kaşideden ğaraḡ oldur ki ide şâha du'â / **Degül** durur bu ki şî'riyle ide faẓl izhâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 40*). [*degül,]*
11. Her sa'y kim du'âna **degül** sâ'ydur 'âbeş / Her emr kim şenâna degül emrdür muḥâl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 29*). [*degül,]*
12. Her sa'y kim du'âna degül sâ'ydur 'âbeş / Her emr kim şenâna **degül** emrdür muḥâl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 29*). [*degül,]*
13. Velî ṭapuñda bu 'arz olınan kaşide **degül** / Ṭavile-i dür-i şehvârdur kaṭâr kaṭâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 32*). [*degül,]*
14. Bu kühlarda olan kân **degüldür** olmuşdur / Kef-i 'aṭâñ ile baḡrı delük delük kühsâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 5*). [*degüldür, -dür*]
15. Gülşenüñ şimdi görür gözi vü ṭutar elidür / Ğayrılar gibi **degül** nergis-i maḥmûr u çınâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 2*). [*degül,]*

degül miyem: *Değil.*

1. Ben ol **degül miyem** ey âsumân-ı devlet kim / Cihânda gün gibi medḥüñle olmuşam meşhûr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 23*). [*degül miyem, -mi, -y, -em*]

dehân: *Ağız.*

1. Beni bir gün aňup dildārum almazmış zebānına / **Dehāni** tengdür nāmum meger şıgmaz dehānına (*Vasfî Dîvānı, Gazel 72, Beyit 1*). [*dehāni, -i*]
2. Beni bir gün aňup dildārum almazmış zebānına / Dehāni tengdür nāmum meger şıgmaz **dehānına** (*Vasfî Dîvānı, Gazel 72, Beyit 1*). [*dehānına, -i, -n, -a*]
3. Gūyiyā bir cām-ı miħnetdür **dehānum** k'ābile / Cümle eţrafın pür itmişdür habāb-ı mey gibi (*Vasfî Dîvānı, Gazel 97, Beyit 2*). [*dehānum, -um*]
4. Ger bād-ı luţfuñ itdüre bāhr-i şeħaňa mevc / 'Älem şadef **dehāni** gibi ola pür-le' al (*Vasfî Dîvānı, Kaside 2, Beyit 23*). [*dehāni, -i*]
5. Rumħ-i pîçanı ile berķ-ı sināni gūyā / Ejdehādur ki **dehānında** anuñ berķ ura nār (*Vasfî Dîvānı, Kaside 8, Beyit 14*). [*dehānında, -i, -n, -da*]

dehen: Ağız.

1. Cān alduğıçün göze görünmez **dehenüñ** hiç / Bir kişi n'ıçün ide bir işi k'ola pinhān (*Vasfî Dîvānı, Gazel 63, Beyit 2*). [*dehenüñ, -üñ*]
2. Luţf ile görenler **dehenüñ** ey gül-i ħandān / Bir ğonca şanırlar k'ola pür-ķatra-i bārān (*Vasfî Dîvānı, Gazel 64, Beyit 1*). [*dehenüñ, -üñ*]
3. Diledükce **deheni** vaşfını dil ala dile / Ĥāme-veş tiğ ile çeşmi dili ister ki dile (*Vasfî Dîvānı, Gazel 80, Beyit 1*). [*deheni, -i*]

dehen-i dilber: Sevgilinin ağzı.

1. Dir idüm kim **dehen-i dilbere** beñzer ħātem / Olsa pür-nāz u suħan-sāz u suħan-ver ħātem (*Vasfî Dîvānı, Kaside 4, Beyit 1*). [*dehen-i dilbere, -e*]

dehr-i cefā-āyîn: Cefayı alışkanlık haline getiren zaman.

1. Nitekim her dem ola **dehr-i cefā-āyînüñ** / Gāħ luţfına vü geh ķahrına mazħar ħātem (*Vasfî Dîvānı, Kaside 4, Beyit 28*). [*dehr-i cefā-āyînüñ, -ñ*]

dehr-i deni: Alçak dünya, kahpe felek.

1. Dem-be-dem **dehr-i deni** devr ide her cāhil içün / Kala fażl ehli ayaklarda zihī ħayf zihī (*Vasfî Dîvānı, Gazel 98, Beyit 7*). [*dehr-i deni,]*

dehrüñ gerdişi: Dünyanın dönmesi; dünyanın dönekliğı.

1. Vaşfıyā ğam yime **dehrüñ gerdişi** kıddüñ büküp / Pir iderse nev-cuvān olmak dilerseñ 'āşık ol (*Vasfî Dîvānı, Gazel 38, Beyit 7*). [*dehrüñ gerdişi,]*

del-: Delik açmak, yırtmak, açmak.

1. Tırüñüñ zāħmın görüp cān kaçsa zaħmumdan n'ola / N'eylesün maħbūs olan çün **deldiler** zindānını (*Vasfî Dîvānı, Gazel 88, Beyit 4*). [*deldiler, -di, -ler*]
2. **Deler** elmās-ı müjem dür yaşımı tuħfe içün / Ki delins' artar imiş kıymeti dürr-i 'Adeni (*Vasfî Dîvānı, Gazel 93, Beyit 4*). [*deler, -er*]
3. Deler elmās-ı müjem dür yaşımı tuħfe içün / Ki **delins'** artar imiş kıymeti dürr-i 'Adeni (*Vasfî Dîvānı, Gazel 93, Beyit 4*). [*delins', -in, -s'*]

dellāk: Hamamda müşterileri yıkayan adam, tellāk.

1. **Dellāke** her kaçan gelüp ol meh tırāş olur / Ol urdığınca başına bağrumda baş olur (*Vasfî Dîvānı, Gazel 11, Beyit 1*). [*dellāke, -e*]

delük delük: Delik delik, parça parça, yaralı.

1. Bu kühlarda olan kān degüldür olmuşdur / Kef-i 'atāñ ile bağı **delük delük** kühsār (*Vasfî Dîvānı, Kaside 6, Beyit 5*). [*delük delük,]*

dem: Zaman, an.

1. Hecrüñde şeħā ħālümü ol **dem** bilesin kim / Bir gün diyeler bir kuluñ ölmüş saña şıħhat (*Vasfî Dîvānı, Gazel 8, Beyit 3*). [*dem,]*
2. Yine dil boynına zülf-i siyehüñ şaldı kemend / **Dem** mi vardur ki şeħā geçmeye bend üstine bend (*Vasfî Dîvānı, Gazel 10, Beyit 1*). [*dem,]*
3. Ĥışm itmeden ki gözlerinüñ yine ķanı var / Ĥāzır ol ey göñül **demüñe** ķan nişanı var

(*Vasfî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 1*).
[*demüñe, -ü, -ñe*]

4. **Demidür** 'aşîka râhm eyle didüm hışm itmîş / Sözümi aña benüm soñra peşimân olıcağ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 4*).
[*demidür, -i, -dür*]
5. Gözlerüm merdümü yoluñda şehâ hâk olalı / Bunca **demdür** dimedüñ n'oldı firâkımda demüñ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 5*). [demdür, -dür]
6. Gözlerüm merdümü yoluñda şehâ hâk olalı / Bunca demdür dimedüñ n'oldı firâkımda **demüñ** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 5*).
[*demüñ, -üñ*]
7. Bu demler hoş **dem** olsun ol ki bir mañbübi şayd idüp / Gelüp yanında yatduğınca pür ola yatağı gül (*Vasfî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 4*). [dem,]
8. Bu **demler** hoş dem olsun ol ki bir mañbübi şayd idüp / Gelüp yanında yatduğınca pür ola yatağı gül (*Vasfî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 4*). [demler, -ler]
9. N'ičün ey mihr-i meh-rüyüm irişmez saña kim her **dem** / Kemend-i düd-ı âhumla irişür çarha efgânüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 7*). [dem,]
10. Kül olur kim niçe **demler** anda âteş gizlenür / Gönlüm ol âteş durur cismümdür anda kül benüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 3*). [demler, -ler]
11. Ben yandığum gamuñda şehâ nâydan işit / Kim çok **demüm** geçüp durur ey dost nây ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 3*).
[*demüm, -üm*]
12. Kanımı dökmek dilermiş dostlar dilber benüm / Himmet eyleñ kim beni Hağ ırgüre ol **demlere** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 2*). [demlere, -ler, -e]
13. Niçe taşdı' ide **demdür** ki du'alar eyleye / Gün gibi aļvâli olmışdur saña hüd aşîkar (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 27*).
[*demdür, -dür*]
14. Zemherîrün âteşi çün kim bürüdetdür bu **dem** / 'Arif oldur k'âteş-i meyden ola âteş-nişân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 9*).
[dem,]
15. Var yürî şâhâne 'işret kıl huşûsâ kim bu **dem** / Ebr-i mirvârid-bâr üstünde olmuş säyebân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 14*).
[dem,]
16. Naẓmum eşcârî egerçi ter ü mevzündür lîk / Bir **dem** olmaz ki aña derd ü belâ virmeye bâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 25*). [dem,]
17. Yine güllerle gülşen şanki cennet gülsitânidür / Bu **dem** 'ayş it ki her bir dem hayât-ı cavidânîdür (*Vasfî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 1*). [dem,]
18. Yine güllerle gülşen şanki cennet gülsitânidür / Bu dem 'ayş it ki her bir

dem hayât-ı cavidânîdür (*Vasfî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 1*). [dem,]

19. Bu **demler** nüş kıl cânüña cân katmak dilerseñ ger / Anı kim ehl-i hikmet dir bedende rûh-ı şânîdür (*Vasfî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 5*). [demler, -ler]

dem ur-: Nefes vermek, ferahlatmak.

1. Tâ haşr olunca **dem ura** kabrümde nâr-ı şevk / Ger ben ölem bu süziş ü bu ihtirâk ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 4*). [dem ura, -a]
2. Hağ-ı miskînüne mi uğradı hey dost 'aceb / **Ki dem urduğca** şabâ 'alemi miskîn eyler (*Vasfî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 3*). [dem urduğca, -duğca]

dem urduğyçün: Söz ettiğı için.

1. Büy-ı hulğ-ı şâhdan **dem urduğyçün** dem-be-dem / Oldı taht-ı bağda ezhardan mümtâz gül (*Vasfî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 8*). [dem urduğyçün,]

dem ur-: Bir şeyden söz etmek, konu açmak.

1. Bunca zamânlar oldı ki ben bir **dem urmadum** / K'ol haşmetüñ sebâtına olmaya iştiğâl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 34*). [dem urmadum, -ma, -du, -m]
2. Qadrini bilmeyüben serv boyından **dem urur** / Ne disün aña kişi kendüde 'âr olmayıcağ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 3*). [dem urur, -ur]

dem-â-dem: Her vakit, dâima, her an.

1. Niye müncer olur bilmem cihân içre benüm hâlüm / Döker qanlar **dem-â-dem** hünî eşki ergüvân ağlar (*Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 11*). [dem-â-dem,]

dem-be-dem: Her zaman, daima, her an.

1. **Dem-be-dem** şihhâtdе olmak yaraşur şâhum saña / Dilerem şihhât vire her demde Allâhum saña (*Vasfî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 1*). [dem-be-dem,]
2. Ger hevâdarı şabâ olmasa n'ičün **dem-be-dem** / Şalınür bad-ı şabâ irdükce eyler nâz gül (*Vasfî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 5*). [dem-be-dem,]

3. Būy-ı hūlḡ-ı şāhdan dem urduğıyçün **dem-be-dem** / Oldı taht-ı bāğda ezhārdan mümtāz gül (*Vasfî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 8*). [*dem-be-dem,]*
4. **Dem-be-dem** dehr-i denī devr ide her cāhil içün / Qala faẓl ehli ayaklarda zihî hayf zihî (*Vasfî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 7*). [*dem-be-dem,]*

dem-i kıtāl: *Cenk esnasında.*

1. Yā hañcer-i şehenşeh-i gāzī durur ki ol / Hūn-ı dil-i ‘adū ile pür-hūn **dem-i kıtāl** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 10*). [*dem-i kıtāl,]*

demsāz ol-: *Dost olmak, yakın arkadaş olmak.*

1. Şahn-ı meclis içre itdi cilveye āgāz gül / Bülbülün sāzına beñzer kim **olur demsāz** gül (*Vasfî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 1*). [*demsāz olur, -ur]*

der: *Kapı.*

1. Gönli şehristānı Vaşfînüñ açılmaz āh kim / Leşker-i gam tıtdı ey dilber **der** ü dervāzesin (*Vasfî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 5*). [*der,]*

der ü dîvārā: *Kapı ve duvar; her taraf, köşe bucak.*

1. Hāneqāhı gönülümün fikr-i müjeñle husrevā / Naşş olupdur her **der ü dîvārā** şekl-i Zül‘fikār (*Vasfî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 4*). [*der ü dîvārā, -ā]*

derd: *Dert, keder; aşk derdi.*

1. Biñ ‘aşık öldürür gözi bir merhabā ile / Öldürdi reşk ile beni **derd** ile merhabā (*Vasfî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 6*). [*derd,]*
2. Çāre ölmekdür hemān hecründe ben dil-hasteye / Dostum anuñ gibi dermāna **derdüñdür** tabīb (*Vasfî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 4*). [*derdüñdür, -ün, -dür]*
3. Dili öldürmege her lāhza haṭuñ kīn eyler / Öldürür **derd** ile bir gün beni miskīn eyler (*Vasfî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 1*). [*derd,]*
4. Ger ölürsem **derd** ile hecrün beyābānında ben / Tā kıyāmet dostum destümde dāmānuñ senüñ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 4*). [*derd,]*

5. Eger kim luṭf u ihsānuñ eli tıtmazsa kim alur / Benüm **derd** ü belā diyen elinden bu girībānum (*Vasfî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 9*). [*derd,]*
6. Ey şanem müflis diyü ta‘n itme ben miskīne kim / **Derd** ü gāmdan hāneler pür hānumānum var benüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 5*). [*derd,]*
7. Sefer itmek dilerem **derd** ile bī-hūş oluram / Görürüm yine hemān kūyuñ olurmuş seferüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 3*). [*derd,]*
8. Dirîğ u **derd** ki ārām-ı cāndan ayrıldum / Fiğān ki bülbül idüm gülsitāndan ayrıldum (*Vasfî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 1*). [*derd,]*
9. Ger ölem **derdiyle** ol hercāyînüñ ben ey refīk / Luṭf idüp seng-i mezārum üzere hālüm yazasın (*Vasfî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 3*). [*derdiyle, -iy, -le]*
10. Vaşfî diyār-ı fūrķate **derd** oldı hem-rehün / Yol qorķuluk durur yine hem-rāhdan şaķın (*Vasfî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 5*). [*derd,]*
11. Her gice ta şubḡ olunca ney gibi efgān idüp / İñlerem **derd** ile kim düşdüm cüdā maḥbūbdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 4*). [*derd,]*
12. Dil **derd** ile kan olmağa çeşmüm sebeb oldı / Āḡir bilürem tıtsa gerekdür anı ol kan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 4*). [*derd,]*
13. **Derd** āteşini hūn-ı dilüm şu‘lelendürür / Şol kıtra gibi k‘āteşe tamlar kebābdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 3*). [*derd,]*
14. Çün ecel **derdine** yoķdur çāre luṭf it ey tabīb / Hāsta-i ‘işķam benüm sa‘y eyleme dermānuma (*Vasfî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 5*). [*derdine, -i, -n, -e]*
15. Her kıanda ki gitsem n’ola **derdüñle** gidersem / Yegdür ki zevādeyl’ ola kişi sefer üzere (*Vasfî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 2*). [*derdüñle, -üñ, -le]*
16. Ey hem-dem eyleyen beni **derd** ü firāķ ile / Raḡm eylegil ki yandı gönül iştiyāķ ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 1*). [*derd,]*
17. ‘İşķa düşdüm başuma üşdi belā vü **derd** ü gam / Hāsta oldum görmege geldi yine yārān beni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 5*). [*derd,]*
18. Ey baña ibrām idüp her lāhza şoran **derdümi** / Gör benüm bu eşķ-i gülgünümle rüy-ı zerdümi (*Vasfî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 1*). [*derdümi, -ümi]*
19. Dilber bize kılmadı nazar hey n’idelüm hey / Kıan oldı bu **derd** ile ciger hey n’idelüm hey (*Vasfî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 1*). [*derd,]*
20. Āferīn aña ki **derd** odlarına yandıkça / Pür-şafā oldı vü olmadı mükedder hātem (*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 7*). [*derd,]*

21. Faqr derdinden meded ey **derde** dermānum meded / Deyn zulminden amān ey şāhib-i ‘adl ü emān (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 40*). [*derde, -e*]
22. Faqr **derdinden** meded ey derde dermānum meded / Deyn zulminden amān ey şāhib-i ‘adl ü emān (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 40*). [*derdinden, -i, -n, -den, -, -*]
23. Alalı gönülümü ol zülf-i semen-sāy begüm / Yıllar oldu çekerem **derd** ü gamuñ hāy begüm (*Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 1*). [*derd,]*
24. Niçe bir gamzelerüñ bağrumı **derd** ile dile / Dilegün cân ise cânā virelüm saña dile (*Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 13*). [*derd,]*
25. Kıldı aşüftesi bu zülf-i semen-sāy beni / İtdi **derd** ü gam ile bî-ser ü bî-pāy beni (*Vasfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 1*). [*derd,]*
26. Öldi Vaşfi **derd** ile gel luṭf idüp sinine söğ / Kim du‘ā itmek şehā ‘ādet durur sin üstine (*Vasfî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 7*). [*derd,]*
27. Vaşfiyā tā ki görüp çeşmini ahū dimişem / Beni öldürse gerek **derd** ile ah o dimişem (*Vasfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 11*). [*derd,]*

derd okları: Dert okları; sevgilin aşığına acı veren yan bakışları, kirpikleri

1. Kaldı **derd okları** peykānları sīnemde dirîğ / Eksük olmaz elemi sīnede peykān olıcağ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 3*). [*derd okları, -, -*]
2. Şanki bir cerrāhdur gamzeñ ki gelmiş sīneme / Her yaña yarup arar **derd okları** peykānını (*Vasfî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 3*). [*derd okları, -i*]

derd ü belā: Dert ve bela.

1. Nazmum eşcārı egerçi ter ü mevzündür lîk / Bir dem olmaz ki aña **derd ü belā** virmeye bār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 25*). [*derd ü belā,]*

derd ü belā āteşi: Keder ve sıkıntının can yakan ateşi.

1. Tāb-ı tebden ne ḥarāret k’ola cânānumda / Ol benüm **derd ü belā āteşidür** cânımda

(*Vasfî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 1*). [*derd ü belā āteşidür, -dür*]

derd ü firāk: Dert ve ayrılık.

1. Kemān-ı ḥasret ü **derd ü firāk** ile Vaşfi / Felek çü tîr çeküp atdı yabana seni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 8*). [*derd ü firāk,]*

derd ü gam-ı firāk: Ayrılığın derdi ve kederi.

1. **Derd ü gam-ı firākuña** sen mi didüñ şehā / K’öldüreler beni dirilüp ittifāk ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 2*). [*derd ü gam-ı firākuña, -uñ, -a*]

derd ü gam: Sıkıntı ve keder.

1. Öldür beni kim şol kaçaram **derd ü gamuñla** / Yanımda ḥayātum durur ey dost helāküm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 2*). [*derd ü gamuñla, -uñ, -la*]

derdā: Yazık, eyvah.

1. Gıtdi **derdā** n’ideyin tevbeye hiç şabr ola mı / Ṭab’-ı Vaşfi ola vü faşl-ı gül-i tevbe-şiken (*Vasfî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 6*). [*derdā, -di*]
2. Şabrum var iken kendümi fi’l-cümle bilürdüm / **Derdā** n’ideyin ḥırmen-i şabrum oda yandı (*Vasfî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 4*). [*derdā,]*

derd-i bār-ı hecr: Ayrılık yüklü dert.

1. **Derd-i bār-ı hecrüñi** kim kāh olur ger çekse küh / Bunca za‘f ile çeken cân-ı şabürumdur benüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 3*). [*derd-i bār-ı hecrüñi, -üñ, -i*]

derd-i derün: Gönül derdi; aşk derdi.

1. Benüm **derd-i derünüm**dan haber kim ilte sen māha / Bu hem-demligi baña eylemez kimse meger nāle (*Vasfî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 4*). [*derd-i derünüm*dan, -um, -dan]

derd-i dil: Gönül derdi; aşk derdi.

1. Ol kitāb-ı nāzdan bir faşl okur 'uşşâklar / **Derd-i dil** şerhinden eydürler revân yüz bâb-ı ğam (*Vasfî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 4*). [*derd-i dil,]*
2. Diledüm **derd-i dilümden** saña bir nâme yazam / Toldı evrâkuñ içi kanlu yaşından kalemüñ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 4*). [*derd-i dilümden, -üm, -den]*

derd-i hasret: *Hasret derdi.*

1. Dirîgâ olmadı bir kez muvâfîk baht u iqbâlüm / Fiğân u **derd-i hasretle** anuñçün her zamân ağlar (*Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 2*). [*derd-i hasretle, -le]*

derd-i hecr: *Ayrılık sıkıntısı.*

1. **Derd-i hecrinden** bahârüñ şöyle za'f irmiş k'anuñ / Reg-be-reg cismin ararsañ yok durur bir reg nihân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 2*). [*derd-i hecrinden, -in, -den]*
2. Kısmet-i rızık eyler iken hâlka kıssâm – ezel / **Derd-i hecrüñ** hânımı itmiş baña cânâ naşib (*Vasfî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 3*). [*derd-i hecrüñ, -ün]*

derd-i pinhân: *Gizli dert; gönül derdi, aşk derdi.*

1. Tabîbâ zahmeti def' eyle senden baña dermân yok / Ki ma'lümüñ durur vardur benüm bir **derd-i pinhânüm** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 4*). [*derd-i pinhânüm,]*

derd-i ser: *Baştaki dert, mevcut olan dert.*

1. Hayâl-i kâkülüñ **derd-i serümdür** / Ne sevdâ i ki her dem başuma bu (*Vasfî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 6*). [*derd-i serümdür, -üm, -dür]*

dergâh: *Kapı; sevgilinin eşiği.*

1. Ger hatâ kıılır ise Vaşfî kerem kıl 'afv it / Geldi **dergâhuña** yalvarmağa boynında kefen (*Vasfî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 7*). [*dergâhuña, -uñ, -a]*

dergeh: *Dergâh; eşik.*

1. Ey felek-meretebe ol çarh-ı 'atâsın sen kim / Mihr-i eflâk-i şehâ **dergehüñ** idindi medâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 16*). [*dergehüñ, -üñ]*
2. Hıdmetin itmek için **dergehüñüñ** nevbetle / Zengî vü rûmî iki bende durur leyl ü nehâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 18*). [*dergehüñüñ, -ü, -ñüñ]*

der-i dildâr: *Sevgilinin kapısı, eşiği.*

1. Hâlka-veş gitmez gözüm Vaşfî **der-i dildârdan** / Güyiyâ kim hâlka-i derdür hemîn ol bâbda (*Vasfî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 5*). [*der-i dildârdan, -dan]*

der-i güş: *Kulak deliği, küpe takmak için kulakta bulunan delik*

1. Gördüm **der-i güşüñ** senüñ ey gönca-i handân / Şandum gül-terden aşılır kaşra-i bârân (*Vasfî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 1*). [*der-i güşüñ, -uñ]*

derk-i nefsi-nâtıkâ: *Konuşan nefsin idraki.*

1. Fazluñuñ vaşfinda kâşır **derk-i nefsi-nâtıkâ** / Luţfuñuñ medhinde 'âciz pîr-i 'aql-ı hurredân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 33*). [*derk-i nefsi-nâtıkâ,]*

derle-: *Derlemek, toplamak.*

1. Raḥm kılgil ki gözüm merdümi kanlar **derler** / Tolanup istemeden sen mehi her rehğüzeri (*Vasfî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 2*). [*derler, -r]*

dermân: *Çare, ilaç, devâ.*

1. Çâre ölmekdür hemân hecrüñde ben dil-hasteye / Dostum anuñ gibi **dermâna** derdüñdür tabîb (*Vasfî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 4*). [*dermâna, -a]*
2. Tabîbâ zahmeti def' eyle senden baña **dermân** yok / Ki ma'lümüñ durur vardur benüm bir derd-i pinhânüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 4*). [*dermân,]*
3. Yarama çünki fetil ile olurmuş dermân / Tîrünü alma ayurma beni **dermânümdan** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 4*). [*dermânümdan, -um, -dan]*

4. Faqr derdinden meded ey derde
dermānum meded / Deyn zulminden
amān ey şāhib-i ‘adl ü emān (*Vasfî Dîvâni, Kaside 7, Beyit 40*). [*dermānum, -um*]
5. Çün ecel derdine yokdur çäre lutf it ey
tabīb / Hāsta-i ‘iṣkām benüm sa‘y eyleme
dermānuma (*Vasfî Dîvâni, Gazel 70, Beyit 5*). [*dermānuma, -um, -a*]

dermān ol-: Şifa vermek, iyileştirmek.

1. Yarama çünki fetil ile **olurmuş dermān** /
Tirüni alma ayurma beni dermānumdan
(*Vasfî Dîvâni, Gazel 53, Beyit 4*). [*dermān
olurmuş, -ur, -miş*]

dert: Acı, keder; inleme.

1. Hem nefes olmağa bir ‘āşık-ı ğam-ḥāra
kōpuz / Gezer elden ele biñ **dert** ile āvāre
kōpuz (*Vasfî Dîvâni, Gazel 22, Beyit 1*).
[*dert,]*

dervāze: Şehir veya kale kapısı; büyük kapı.

1. Gönli şehristāni Vaşfînün açılmaz āh kim /
Leşker-i ğam tıtdı ey dilber der ü
dervāzesin (*Vasfî Dîvâni, Gazel 60, Beyit
5*). [*dervāzesin, -si, -n*]

dervā: Deniz.

1. İrse sözüm güherleri **deryā** kulağına /
Ağzum şadef gibi pür iderdı le’āl ile (*Vasfî
Dîvâni, Gazel 85, Beyit 7*). [*deryā,]*
2. **Deryānuñ** acı yaşları ğarķ itdi ‘ālemi /
Hecründe gördi Vaşfiyi beñzer bu ḥāl ile
(*Vasfî Dîvâni, Gazel 85, Beyit 5*).
[*deryānuñ, -nuñ*]

dervā: Deniz; gözyaşı bolluğu.

1. Yıkuban cismüm evin eşküm ider ‘ālemi
ğarķ / Bir avuc toprağ ile ola mı **deryā**
yeñile (*Vasfî Dîvâni, Gazel 80, Beyit 4*).
[*deryā,]*

dest: El.

1. Ger ölürsem derd ile hecrün beyābānında
ben / Tā kıyāmet dostum **destümde**

dāmānuñ senüñ (*Vasfî Dîvâni, Gazel 31,
Beyit 4*). [*destümde, -üm, -de*]

destān: Mesnevî.

1. Ol şanem cevri ü cefā mecmü‘asın ezber
oğur / Söylesek bilmez gezer Mihr ü Vefā
destānını (*Vasfî Dîvâni, Gazel 88, Beyit
5*). [*destānını, -i, -n, -ı*]

destān it-: Destan etmek, dile düşürmek.

1. Ben dimezdüm ḥalka sen gül yüzlünüñ
rāzım velī / Oda yansun defter ü dîvān **ider
destān** beni (*Vasfî Dîvâni, Gazel 89, Beyit
7*). [*destān ider, -er*]

dest-būs: El öpme.

1. **Dest-būsüñ** şerefın beñzer idindi maķşūd /
Zerden idindi kemer la‘lden efser ḥātem
(*Vasfî Dîvâni, Kaside 4, Beyit 18*). [*dest-
būsüñ, -uñ*]

deste: Demet.

1. Ey gönül bu tās-ı gerdün ile Pervīn şānasın
/ Āba beñzer kim konur bir **deste** nesrīn
üstine (*Vasfî Dîvâni, Gazel 79, Beyit 6*).
[*deste,]*

dest-i dür-feşān: İnci saçan el.

1. Ne baḥrdür ‘acabā **dest-i dür-feşānuñ** kim
/ Anuñ ḥabābı durur güyiyā dür-i şehvār
(*Vasfî Dîvâni, Kaside 6, Beyit 10*). [*dest-i
dür-feşānuñ, -uñ*]

dest-i gevher-pāş: Mücevher saçan el.

1. Virmese ger **dest-i gevher-pāş** aḥbārın
aña / Bād irdükce nedendür muṣtarīb olur
biḥār (*Vasfî Dîvâni, Kaside 3, Beyit 8*).
[*dest-i gevher-pāş,]*

dest-i kudret: Kudret eli; (kudret sahibi) Allah'ın tasarrufu.

1. Dilberā zülf-i perişānuña el urmağ için /
Dest-i kudret elümi kıldı benüm şāne gibi

(*Vasfî Dîvânî, Gazel 96, Beyit 3*). [*dest-i kudret,]*

dest-i şerîf: Şerefli el.

1. Hâtemüñ **dest-i şerîfüñde** görenler didi kim / Güyyiâ oldı Süleymâna müyesser hâtem (*Vasfî Dîvânî, Kaside 4, Beyit 19*). [*dest-i şerîfüñde, -üñ, -de]*
2. Her ne eylerseñ aña **dest-i şerîfüñde** durur / Oldı kapuñda benüm bigi çü çâker hâtem (*Vasfî Dîvânî, Kaside 4, Beyit 21*). [*dest-i şerîfüñde, -üñ, -de]*

dest-i ümîd: Umut eli.

1. Ğam elinden umaram ola girîbânüm halâş / Tutdı çün **dest-i ümîdüm** himmetüñ dâmânını (*Vasfî Dîvânî, Gazel 88, Beyit 7*). [*dest-i ümîdüm, -üm]*

dest-res: İstedîğine ulaşan, eli yetişen.

1. Câm-ı mey-i murâda bulam **dest-res** eger / Himmet olursa hâzret-i Cem iktidârdan (*Vasfî Dîvânî, Gazel 52, Beyit 6*). [*dest-res,]*

destür ol-: İzin verilmek, müsaade edilmek.

1. Tapuña ‘arz ideyin hâl-i pür-fütürumdan / Eger ki hâzret-i düstürdan **ola destür** (*Vasfî Dîvânî, Kaside 5, Beyit 22*). [*destür ola, -a]*

devâ ol-: Derman, çare olmak.

1. Bu dil-i bîmâra em şordum tabîb-i ‘ışkıdan / Didî kim Vaşfî **olur** saña **devâ** mañbûbdan (*Vasfî Dîvânî, Gazel 62, Beyit 5*). [*devâ olur, -ur]*

devâr: Baş dönmesi.

1. Hergiz kâpuña gelmese mâ‘zurdur felek / K‘aña **devâr** zahmeti virmişdür ihtilâl (*Vasfî Dîvânî, Kaside 2, Beyit 26*). [*devâr,]*

devlet: Mutluluk, talih; makam, haşmet, şan.

1. Hâk-i derüñi başıma tâc ide zemâne / Ger **devleti** yoğ başuma bir gün ire devlet (*Vasfî Dîvânî, Gazel 8, Beyit 6*). [*devleti, -i]*
2. Götür hâk-i mezelletden faķir-i derdmendüñdür / Terahhum eyle Vaşfî bendeñe **devletlü** sultânüm (*Vasfî Dîvânî, Gazel 41, Beyit 8*). [*devletlü, -lü]*
3. **Devlet** ü ‘izzetle her dem kâmbîn ol kâmbîn / Feth ü nuşratlarla dâyim kâmgâr ol kâmgâr (*Vasfî Dîvânî, Kaside 3, Beyit 30*). [*devlet,]*
4. Uyan ki devletüñüñ şem‘ini uyardı Hudâ / K‘irişdi **devlet** ile yine hâzret-i düstür (*Vasfî Dîvânî, Kaside 5, Beyit 9*). [*devlet,]*
5. Uyan ki **devletüñüñ** şem‘ini uyardı Hudâ / K‘irişdi devlet ile yine hâzret-i düstür (*Vasfî Dîvânî, Kaside 5, Beyit 9*). [*devletüñüñ, -üñ, -üñ]*
6. **Devletüñ** şâhını ser-sebz idüben Hâk her dem / Haşra dek bâğ-ı ‘ömürden olasın ber-hördâr (*Vasfî Dîvânî, Kaside 8, Beyit 30*). [*devletüñ, -üñ]*
7. **Devlet** zamân ile tütalum baña yüz tuta / Andan ne aşşı çün ben ölem intizârdan (*Vasfî Dîvânî, Gazel 52, Beyit 4*). [*devlet,]*
8. Vaşfî zamâne **devleti** bir i‘tibâr imiş / Geçmez misin dañı bu kuru i‘tibârdan (*Vasfî Dîvânî, Gazel 52, Beyit 5*). [*devleti, -i]*
9. Teşbih idemez dil lebünüñ şehdine kândi / **Devlet** anuñ ey şeh ki lebün şehdine kândi (*Vasfî Dîvânî, Gazel 91, Beyit 1*). [*devlet,]*
10. Zindegânî **devlet** ümmîdiyle gerçi hōş durur / Müşkil olur intizâr âh intizâr âh intizâr (*Vasfî Dîvânî, Kaside 3, Beyit 26*). [*devlet,]*
11. **Devletüñ** şâhını ser-sebz eylesün Hâk dâyimâ / Gülşen-i ‘ömrüñ güline irmesün bād-ı hâzân (*Vasfî Dîvânî, Kaside 7, Beyit 44*). [*devletüñ, -üñ]*
12. Cihânda devletüñ ‘idiyle hurrem ol ki ol **devlet** / Cihânüñ hâlkına Hâk hâzretinüñ armağânıdır (*Vasfî Dîvânî, Kaside 9, Beyit 13*). [*devlet,]*
13. Ki ya‘nî muķtedâ-yı mülk ü millet Muştafa Beg kim / Sa‘âdet ebrî **devlet** bahri cüd u luţf kânidur (*Vasfî Dîvânî, Kaside 9, Beyit 9*). [*devlet,]*

devlet: Saltanat.

1. **Devletüñ** bir hübdur güyâ ki ‘aşıklar gibi / Feth ü nuşrat her tarafından anı itmişdür kinâr (*Vasfî Dîvânî, Kaside 3, Beyit 20*). [*devletüñ, -üñ]*

devlet-i gerdün: Dönen dünya.

1. Henüz **devlet-i gerdün** olup baña sâbit / Yanumca olmadılar mâh-pâreler seyyâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 28). [devlet-i gerdün,]

devlet-i hüsn: Güzellik ülkesi, güzellik saltanatı.

1. Serkeşlik idüp 'âşıka cevri eylemez ol şâh / Çok çok yaşasun **devlet-i hüsn** ile İlahî (Vasfî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 4). [devlet-i hüsn ile, -i, -y, -le]

devr: Mevsim.

1. Bil gânimet kim geçer hüsnün bahârı **devridür** / İç müdâm ey şâh fevt-i fırsat-ı gül itmeyüp (Vasfî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 4). [devridür, -i, -dür]

devr: Dönem, zaman, çağ.

1. Ruhuñ **devrinde** la'lünsüz bu gönlüm hergiz eglenmez / Belî hoş- tab' olanlar faşl-ı gülde olamaz mülsüz (Vasfî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 4). [devrinde, -in, -de]
2. Yâsemîn olsun saña **devr** içre sîmîn-sâ'idüñ / Al güller lâleler olsun şarâb-ı ergavân (Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 12). [devr,]
3. Ruğlarıñ **devrinde** ko dil mesken itsün zülfüñi / Kim bahâr eyyâmidur her murğa vakt-i âşiyân (Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 19). [devrinde, -in, -de]
4. Ruhuñ **devrinde** efgân eylesen men' itme ey dilber / Ki gül hengâmına revnak viren bülbül fiğâmidur (Vasfî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 7). [devrinde, -in, -de]
5. Mişlün felek getürmedi **devründe** bir dağı / İklim-i hüsn kılmağ için pâdişâ seni (Vasfî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 6). [devründe, -ün, -de]
6. **Devrinde** şöyle oldu şehânuñ ki sâ' ile / Virür cevâb pâşiş-i zer itmedin su'âl (Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 25). [devrinde, -in, -de]
7. Lutf eyle al elüm ki ayaklarda kalmışam / **Devründe** gam beni niçe bir ide pâyimâl (Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 33). [devründe, -ün, -de]

devr elinden belâlar çek-: Kötü kaderli olmak, birtakım sıkıntılar çekmek.

1. Taş başup bağına hiç kimseye râzım dimedi / **Devr elinden** bu kadar **çekti belâlar** hâtem (Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 8). [devr elinden belâlar çekti, -di]

devr it-: Dönmek.

1. Dem-be-dem dehr-i denî **devr ide** her câhil için / Kala fazl ehli ayaklarda zihî hayf zihî (Vasfî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 7). [devr ide, -e]
2. Âh kim bu çeşm-i giryân ağıdub seylâb-ı gam / Çarh gibi dilde dâyim **devr ider** dolâb-ı gam (Vasfî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 1). [devr ider, -er]
3. Murâdum üzere 'âlemde felek **devr itdüğün** bilmem (Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 13). [devr itdüğün, -düg, -in]

devrân: Felek, Dünya.

1. Hattüña kılmasam nazar incinme dostum / **Devrân** gözüm mi açdurur oldı gubârdan (Vasfî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 3). [devrân,]

devrân: Zaman.

1. Bir meh-i nâ-mihr için çarh itdi ser-gerdân beni / Gör nenüñ gibi gün için şaklamış **devrân** beni (Vasfî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 1). [devrân,]

devr-i cām-ı mül: Şarap zamanı; işret zamanı.

1. Lâlenün la'lin kadeh 'arz itdüğü 'âriflere / Hoş işaretdür ki ya'nî **devr-i cām-ı mül** durur (Vasfî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 4). [devr-i cām-ı mül,]

devr-i felek: Zaman, kader, talih.

1. Nitekim olmaya 'âlemde haşr-ı **devr-i felek** / Senün çü devr-i felek 'ömrün ola nâ-maḥşür (Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 28). [devr-i felek,]

deyn: Belli bir zaman sonunda ödenmek üzere alınan para, borç.

1. Fakr derdinden meded ey derde dermānum meded / **Deyn** zulminden amān ey şāhib-i ‘adl ü emān (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 40*). [*deyn,]*

di-: Demek, söylemek.

1. Şādiqam Kible hâkı yoluñda ben şāhum senüñ / Her ne yüzden **dir** iseñ toğrı varur āhum saña (*Vasfî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 4*). [*dir, -r]*
2. Seyrümde gice ol mehe tuş olduğum didüm / Nāz ile güldi **didi** düşüñ ise hayr ola (*Vasfî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 4*). [*didi, -di]*
3. Seyrümde gice ol mehe tuş olduğum **didüm** / Nāz ile güldi didi düşüñ ise hayr ola (*Vasfî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 4*). [*didüm, -dü, -m]*
4. Sen sehî servi gülistānda temāşā için āb / Başdan ayağa göz olmuş **didiler** aña habāb (*Vasfî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 1*). [*didiler, -di, -ler]*
5. Ger qarīb olsa saña cānā raqīb incinmezem / Kim güle dāyim olur hār-ı siyeh **dirler** qarīb (*Vasfî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 2*). [*dirler, -r, -ler]*
6. Ğamzeñle **dimişsin** ki alam cānını cānā / Luṭf it ki ben anı görürem cānuma minnet (*Vasfî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 5*). [*dimişsin, -miş, -sin]*
7. Hecründe şehā hālūmi ol dem bilesin kim / Bir gün **diyeler** bir kuluñ ölmüş saña şihḥat (*Vasfî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 3*). [*diyeler, -e, -ler]*
8. Ben **dimezdüm** ki düşüp bendüne rüsvāyuñ olam / N’ideyin kim dil-i dîvāneme kār itmedi pend (*Vasfî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 2*). [*dimezdüm, -mez, -dü, -m]*
9. Vaşfî ayağda da yat **dise** dünyāda ğam degül / K’erbabı ‘ışka ‘ālem-i ‘uqbāda baş olur (*Vasfî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 6*). [*dise, -se]*
10. Zencîr-i ‘ışkı boynıña kim taqdı **dir** iseñ / Dār-ı cihānda bir güzelüñ zülf-i dāridur (*Vasfî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 4*). [*dir, -r]*
11. Zülfine ber-dār idem **dirse** gönül dilber seni / Bil ki devlet var imiş başuñda daḥi yürü var (*Vasfî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 2*). [*dirse, -r, -se]*
12. Qurbān olan vişālūme irer **dimiş** habīb / Qurbān olayın aña ne şîrîn zebānı var (*Vasfî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 3*). [*dimiş, -miş]*

13. Cefāyı az kıl gerçi vefādur ‘āşika ammā / Cefā hem hoş degül **dirler** kaçan kim ola oransuz (*Vasfî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 5*). [*dirler, -r, -ler]*
14. Aña ‘āşık mı **direm** pişesi zār olmayıcak / Dār-ı ‘ālem gözine ‘ışk ile tar olmayıcak (*Vasfî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 1*). [*direm, -r, -em]*
15. Qadrini bilmeyüben serv boyından dem urur / Ne **disün** aña kişi kendüde ‘ār olmayıcak (*Vasfî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 3*). [*disün, -sün]*
16. Demidür ‘āşika rāhm eyle **didüm** hışm itmiş / Sözümi aña benüm şoñra peşimān olıcak (*Vasfî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 4*). [*didüm, -dü, -m]*
17. Hey **di** hışm itmesün iñen daḥi ‘uşşāka gözün / Hoş degül merdüme hışm eyleme bīmār olıcak (*Vasfî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 3*). [*di,]*
18. Gözlerüm merdümi yoluñda şehā hāk olalı / Bunca demdür **dimedüñ** n’oldı firākumda demüñ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 5*). [*dimedüñ, -me, -dü, -ñ]*
19. Faşl-ı bahār irişdi **di** gel azm-i gülşen it / Vaḳt irdi şimdiden girü ‘arz eylegil cemāl (*Vasfî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 2*). [*di,]*
20. Tîğümdür öldüren seni didüñ inanmadum / Hecründe geldi başuma hep **didügüñ** hayāl (*Vasfî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 4*). [*didügüñ, -düg, -üñ]*
21. Tîğümdür öldüren seni **didüñ** inanmadum / Hecründe geldi başuma hep didügüñ hayāl (*Vasfî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 4*). [*didüñ, -dü, -ñ]*
22. Neng ü nāmüsü bütün Vaşfinüñ ey dost şıduñ / Büt-şiken olduḡuñ için **didiler** saña Hālil (*Vasfî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 5*). [*didiler, -di, -ler]*
23. Eger kim luṭf u ihsānuñ eli tutmazsa kim alur / Benüm derd ü belā **diyem** elinden bu girībānum (*Vasfî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 9*). [*diyem, -y, -em]*
24. Didüm ey meh beñlerüñ fülful midür nāz eyleyüp / **Didi** bir hindî gulāmumdur bu gün fülful benüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 4*). [*didi, -di]*
25. Didüm ey meh beñlerüñ fülful midür nāz eyleyüp / Didi bir hindî gulāmumdur bu gün fülful benüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 4*). [*didüm, -dü, -m]*
26. Çü senden geçdi ol meh Vaşfiya āh ile geç dāyim / Kimüñ kim ‘ömrü geçse **dir** ölince ḥaşretā ‘ömrüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 5*). [*dir, -r]*
27. Eger hāk ola bu cismüm mezārundan güzer kılsañ / Hevā-yı mihr-i şevkuñla **diyem** hā merḥabā ‘ömrüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 3*). [*diyem, -y, -em]*

28. Yüzünü yüzüme ur tuymasun ağıyar begüm / **Diyeğin** sen şehe ihfâ ile vardur haberüm (Vasfî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 4). [*diyeyin, -y, -eyin*]
29. Bu hâlķ hâlümü bilmez benim firāk içre / N'idem ki dil **dimezem** kim fülândan ayrıldum (Vasfî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 4). [*dimezem, -mez, -em*]
30. Saña öldürme **didüm** gerçi ki bu hasta-dili / Öldür ey şeh ki ben ol söze peşimân oldum (Vasfî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 2). [*didüm, -dü, -m*]
31. Yaramuñ yok dili kim hâlümü şerh ide didüm / **Didi** dil itmiş idüm ben aña peykânımdan (Vasfî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 3). [*didî, -dî*]
32. Yaramuñ yok dili kim hâlümü şerh ide **didüm** / Didi dil itmiş idüm ben aña peykânımdan (Vasfî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 3). [*didüm, -dü, -m*]
33. Rûzedür kâfir gözün kıan içmesün didüm **didî** / Rûzesi kâfirlerün şınmaz şarâb-ı nâbdan (Vasfî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 4). [*didî, -dî*]
34. Rûzedür kâfir gözün kıan içmesün **didüm** didî / Rûzesi kâfirlerün şınmaz şarâb-ı nâbdan (Vasfî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 4). [*didüm, -dü, -m*]
35. Zehr-mâr-ı fakırdan öldürmedin ben bendeñi / Luţf it in 'âm eyle şol himmet **diyên** tiryâkden (Vasfî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 3). [*diyên, -y, -en*]
36. Seni her kim göre bu bî-dili yâd eyledüğüñ / **Dir** budur o dil-i bî-çâreyi âvâre kılan (Vasfî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 4). [*dir, -r*]
37. Benden şaķınma şanma ki bed-hâhuñam senün / Şaķın **didimse** ben saña bed-hâhdan şaķın (Vasfî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 3). [*didimse, -dî, -m, -se*]
38. Çek miñnet-i çek-i zekânın çün şaķınmaduñ / Kaç kez **didüm** saña gönül ol çâhdan şaķın (Vasfî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 4). [*didüm, -dü, -m*]
39. Bu dil-i bîmâra em şordum tabîb-i 'ışķdan / **Didi** kim Vaşfî olur saña devâ maħbûbdan (Vasfî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 5). [*didî, -dî*]
40. Gıtmez lebünün 'aksi gözümde didüm ol yâr / Güldi **didî** kim gözüne beñzer görünür kıan (Vasfî Dîvânı, Gazel 64, Beyit 6). [*didî, -dî*]
41. Hasret yaşı taşumda firāk odı içümde / Hâlüm bu durur saña **didüm** zâhir ü pinhân (Vasfî Dîvânı, Gazel 64, Beyit 2). [*didüm, -dü, -m*]
42. Gıtmez lebünün 'aksi gözümde **didüm** ol yâr / Güldi didi kim gözüne beñzer görünür kıan (Vasfî Dîvânı, Gazel 64, Beyit 6). [*didüm, -dü, -m*]
43. Şol denlü ki kıan aķdı gözümde ölürem ben / **Dirler** ki ölümiş kişiden çoğ aķıcağ kıan (Vasfî Dîvânı, Gazel 64, Beyit 3). [*dirler, -r, -ler*]
44. Zaħm-ı tıg-i ğamdan ey Vaşfî görüp hâlüm tabîb / **Didi** kim kıalmış durur bu hasta tımâr olmadan (Vasfî Dîvânı, Gazel 67, Beyit 5). [*didî, -dî*]
45. Didüm zülfünden ister bu gönül bu / **Didi** hışm ile hâlün bil nedür bu (Vasfî Dîvânı, Gazel 68, Beyit 1). [*didî, -dî*]
46. Didüm karşı yüzün görsem **didî** kim / Ne sözdür bu ki dırsın baña karşı (Vasfî Dîvânı, Gazel 68, Beyit 2). [*didî, -dî*]
47. **Didüm** zülfünden ister bu gönül bu / Didi hışm ile hâlün bil nedür bu (Vasfî Dîvânı, Gazel 68, Beyit 1). [*didüm, -dü, -m*]
48. **Didüm** karşı yüzün görsem didi kim / Ne sözdür bu ki dırsın baña karşı (Vasfî Dîvânı, Gazel 68, Beyit 2). [*didüm, -dü, -m*]
49. Didüm karşı yüzün görsem didi kim / Ne sözdür bu ki **dırsın** baña karşı (Vasfî Dîvânı, Gazel 68, Beyit 2). [*dırsın, -r, -sın*]
50. Tolmup gözlerümden ol güneş-rü / **Didi** kim sağ esen kıal saña yâ hû (Vasfî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 1). [*didî, -dî*]
51. Gül yüzi vaşfını Vaşfiden işidüp **didî** yâr / Yaraşur ger ola bülbül bu benüm gülşenüme (Vasfî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 5). [*didî, -dî*]
52. Vaşfî meye cilâ-yı tabî'at **dimiş** hâķim / Âyine-i tabî'ati hoş tüt cilâ ile (Vasfî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 6). [*dimiş, -miş*]
53. Âhumla sözlerüm n' için irmez kıulağuna / **Dirler** ki söz irâğa irişür havâ ile (Vasfî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 5). [*dirler, -r, -ler*]
54. Derd ü ğam-ı firâķuna sen mi **didün** şehâ / K'öldüreler beni dirilüp ittifağ ile (Vasfî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 2). [*didün, -dü, -ñ*]
55. **Didi** naķş it süret-i na'l-i semendüm cismüne / Didüm ey meh naķş idem çeşm-i cihân-bîn üstine (Vasfî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 2). [*didî, -dî*]
56. Didi naķş it süret-i na'l-i semendüm cismüne / **Didüm** ey meh naķş idem çeşm-i cihân-bîn üstine (Vasfî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 2). [*didüm, -dü, -m*]
57. Vaşfîyi oñmaduğ görüp oñ **dime** nâşihâ / Vây ol kişie kim anı Allâh oñarmaya (Vasfî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 5). [*dime, -me*]
58. **Dirler** bir âfitâb gelürmiş hilâl ile / Ya'nî ki yâr keştî-i ferhunde-fâl ile (Vasfî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 1). [*dirler, -r, -ler*]

59. Biz öldük intizâr ile **dirler** egerçi kim / Bir bād-pāya bindi uçar sîm bāl ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 2*). [*dirler, -r, -ler*]
60. Şehâ Vasfî senüñ medhûñde dâyim / **Disün** kavlı ü gazeller tâze tâze (*Vasfî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 5*). [*disün, -sün*]
61. Ben **dimezdüm** halka sen gül yüzlünün rāzın velî / Oda yansun defter ü dîvân ider destân beni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 7*). [*dimezdüm, -mez, -dü, -m*]
62. Ol perî-rüy u melek-hûya n'ola **dinse** perî / Rüyudur rüy-ı perî zülf ü hatı bāl ü peri (*Vasfî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 1*). [*dinse, -n, -se*]
63. Bu felek her mäh kim saña hilâlin 'arz ider / **Dimek** ister ki senüñ bir bendeñem ben tavk-dâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 17*). [*dimek, -mek*]
64. Hâtemün dest-i şerîfünde görenler **didi** kim / Güyiyâ oldı Süleymâna müyesser hâtem (*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 19*). [*didi, -di*]
65. Taş başup bağrına hîç kimseye rāzın **dimedî** / Devr elinden bu kadar çekdi belâlar hâtem (*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 8*). [*dimedî, -me, -di*]
66. **Didi** ki ey gam u miñnet-şarây-ı gerdünda / Murâd şahidine irmeyüp kalan mehcür (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 8*). [*didi, -di*]
67. Bu nükteyi ki **didüm** hıdmetünde tut ma'zür / Ki bendeñi yine bendeñdür eyleyen mağdûr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 26*). [*didüm, -dü, -m*]
68. Cüdâ olalı beni añmaduñ belî **dirler** / Kişi ki gözden ola dūr olur gönülünden dūr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 25*). [*dirler, -r, -ler*]
69. Cevher-i elmâs-ı peykânunñ ko tursun dilde kim / Ey şanem elmâsa âteş eylemez **dirler** ziyân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 18*). [*dirler, -r, -ler*]
70. Firāk-ı yâri güç **dirler** idi bilmez-idüm evvel / Gönül bir rütbe mahzûn kim gören her şādumân ağlar (*Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 6*). [*dirler, -r, -ler*]
71. Bir Sirôsî mäh-peyker baña ilhâm eyleyüp / **Didi** tarîh-i laţifin çaķ Rödös üstine (*Vasfî Dîvânı, Kit'a 1, Beyit 4*). [*didi, -di*]
72. Yolına cân virürem ger **dir** ise sîm beri / Beni öldürmelüdür vâi beni vâi beni (*Vasfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 8*). [*dir, -r*]
73. Ömrüm olduķça güzel sevmeyeyin **dirdüm** lîk / N'ideyin bu dil-i şeydâ beni yalan itdi (*Vasfî Dîvânı, Kit'a 3, Beyit 1*). [*dirdüm, -r, -dü, -m*]
74. Vaşfiyâ tâ ki görüp çeşmini âhü **dimişem** / Beni öldürse gerek derd ile âh o dimişem

(*Vasfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 11*).
[*dimişem, -miş, -(e)m*]

75. Vaşfiyâ tâ ki görüp çeşmini âhü dimişem / Beni öldürse gerek derd ile âh o **dimişem** (*Vasfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 11*). [*dimişem, -miş, -(e)m*]
76. Terk idüp mescidi meyhâneye yâ hū **dimişem** / Beni öldürmelüdür vâi beni vâi beni (*Vasfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 12*). [*dimişem, -miş, -(e)m*]
77. Vaşfi-i teng-dilün hâlini gâlib tapuña / **Dir** idi ağzına möhr urmasalar ger hâtem (*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 23*). [*dir idi, -r, -i, -di*]
78. Eger olsa güzeller tâze tâze / **Dir** idüm hoş gazeller tâze tâze (*Vasfî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 1*). [*dir idüm, -r, -i, -dü, -m*]
79. **Dir** idüm kim dehen-i dilbere beñzer hâtem / Olsa pür-nâz u suhan-sâz u suhan-ver hâtem (*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 1*). [*dir idüm, -r, -i, -dü, -m*]
80. Ebrüña beñzerem **dir** imiş luţf ile hilâl / Beñzer ki ey şanem yeñile oldı bu hayâl (*Vasfî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 1*). [*dir imiş, -r, -i, -miş*]

dide: Görme organı, göz, çeşm.

1. Nem kodı **didede** kim zulm ile yağmalamadı / Nün kaşuñla senüñ ey şanem ol mîm femüñ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 6*). [*didede, -de*]
2. Bütün âfâķa şâyi' oldı efğânım duyıldı âh / Baña dirlik harâm oldı bu **didem** durma kan ağlar (*Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 3*). [*didem, -m*]

dide-i baht: Talihin gözü.

1. Baña rahm itdün görüp sinemde tirün zaħmını / **Dide-i bahtum** benüm güyâ uyandı hâbdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 2*). [*dide-i bahtum, -um*]

dide-i eflâk: Gökyüzünün gözü.

1. Ol ki hergiz **dide-i eflâk** mişlin görmedi / Hâce-i gerdün-gulâm u sâhib-i sâhib-nişân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 23*). [*dide-i eflâk,]*

dide-i gam-dide-i girvân: Ağlayan kederli göz.

1. Nazar it **dide-i ğam-dide-i giryānuma** bak / Göresin 'aks-i cemālūñle muşavver hātem (Vasfī Dīvānı, Kaside 4, Beyit 6). [dide-i ğam-dide-i giryānuma, -um, -a]

dide-i ğam-dide: Kederli göz.

1. Vaşfīyā cān u cihān ğarķ ola başlarsa eger / Kanlar akıtmağa bu **dide-i ğam-didelerüm** (Vasfī Dīvānı, Gazel 45, Beyit 6). [dide-i ğam-didelerüm, -ler, -üm]

dide-i ğamnāk: Gamlı; kederli göz.

1. Hāşılum hārcum şorarsañ hāşılum ğamdur velī / Seyller hārc iderem bu **dide-i ğamnākden** (Vasfī Dīvānı, Gazel 57, Beyit 2). [dide-i ğamnākden, -den]

dide-i giryān: Ağlayan göz.

1. 'Aks-i hālün düşdi beñzer **dide-i giryānuma** / Merdüm-i çeşmüm anuñ 'aksiyle şan fülful durur (Vasfī Dīvānı, Gazel 14, Beyit 3). [dide-i giryānuma, -um, -a]
2. Yaramuñ kanlu yaşı dinmedi bir dem Vaşfī / Girye öğrendi meger **dide-i giryānumdan** (Vasfī Dīvānı, Gazel 53, Beyit 7). [dide-i giryānumdan, -um, -dan]

dide-i hūn bār: Kan saçan göz.

1. Yaram ey dost meger **dide-i hūn bārumdur** / Ki gözün yummadı yıllardur eğānumdan (Vasfī Dīvānı, Gazel 53, Beyit 6). [dide-i hūn bārumdur, -um, -dur]

dide-i pāk: Saf, temiz göz.

1. Mirümden anuñ her tarafın la'l ü zer itdüm / Sen pāke nazar kılduğiçün **dide-i pāküm** (Vasfī Dīvānı, Gazel 49, Beyit 4). [dide-i pāküm, -üm]

diken: Diken; rakip.

1. Sen gülün rāh-ı hevāsında rakīb' öldüreyin / Ki şevāb olur imiş yoldan arıtmaķ **dikeni** (Vasfī Dīvānı, Gazel 93, Beyit 3). [dikeni, -i]

dikenler eyle-: Sıkıntı çekirmek.

1. Ğam-ı hecr ile ben bülbül gibi zār / **Dikenler** güzeller **eyler** taze taze (Vasfī Dīvānı, Gazel 86, Beyit 2). [dikenler eyler, -ler-r]

dil: Lisan, üslup.

1. Şu deñlü kīse-i kāmı tehī kılpudur kim / Şadā **diliyle** kefinden fiğān ider kühsār (Vasfī Dīvānı, Kaside 1, Beyit 21). [diliyle, -i, -yle]

dil: Ağız boşluğunda, tatmaya, yutkunmaya, sesleri boğumlamaya yarayan etli, uzun, hareketli organ; tat alma organı.

1. Yaramuñ yok dili kim hālümü şerh ide didüm / Didi **dil** itmiş idüm ben aña peykānumdan (Vasfī Dīvānı, Gazel 53, Beyit 3). [dil,]
2. Yaramuñ yok **dili** kim hālümü şerh ide didüm / Didi dil itmiş idüm ben aña peykānumdan (Vasfī Dīvānı, Gazel 53, Beyit 3). [dili, -i]

dil: Gönül.

1. N'eyesün **dil** cevruñe cānā tāhammül itmeyüp / Kim dilerseñ cān virür bir dem te'emmül itmeyüp (Vasfī Dīvānı, Gazel 7, Beyit 1). [dil,]
2. **Dil** olalı cānā hedef-i tūr-i maħabbet / Kıddümi kemān gibi büküpdür ğam-ı miħnet (Vasfī Dīvānı, Gazel 8, Beyit 1). [dil,]
3. Yine **dil** boynına zülf-i siyehüñ şaldı kemend / Dem mi vardur ki şehā geçmeye bend üstine bend (Vasfī Dīvānı, Gazel 10, Beyit 1). [dil,]
4. **Dili** öldürmege her lāhza hātuñ kīn eyler / Öldürür derd ile bir gün beni miskīn eyler (Vasfī Dīvānı, Gazel 17, Beyit 1). [dili, -i]
5. Ğamuñ miħmāñ-şarāyı olalı hecrüñde **dil** cānā / Cihānda bir gün olmaz kim olam bir lāhza miħmānsuz (Vasfī Dīvānı, Gazel 21, Beyit 4). [dil,]
6. **Dili** çok oda yaķduñ luţf idüp incinme āhumdan / Bilürsin gitmeyince hāneden āteş duħān gitmez (Vasfī Dīvānı, Gazel 23, Beyit 2). [dili, -i]

7. Zencîr-i zülfi ile **dili** dîvâne eyledün / Şem'-i ruhuñla cânımı pervâne eyledün (Vasfî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 1). [dili, -i]
8. Ey **dil** çü râh-ı hecre göneldün ğam ile git / Kim râh müşkil olsa aña râhber gerek (Vasfî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 2). [dil,]
9. 'İşkuñ tarîkı içre şehâ **dil** olup durur / Âteş gibi ki yola düşüp ola pâymâl (Vasfî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 6). [dil,]
10. Bergden perler taķınmış sebz tütîler gibi / 'İşret it ey **dil** ki tiz eyler yine pervâz gül (Vasfî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 3). [dil,]
11. Ğarķ ol ey **dil** gözümün yaşına dinleñ bir dem / Diñlenür Ğarķ olıcaķ şem' sirişkine fetîl (Vasfî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 3). [dil,]
12. Bu hâlk hâlümü bilmez benim firâķ içre / N'idem ki **dil** dimezem kim fülândan ayrıldum (Vasfî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 4). [dil,]
13. Mesken itdi 'aql u cân u **dil** firâķuñ küncini / Miñnet-âbâd-ı belâ-yı tengdür erbâb-ı ğam (Vasfî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 3). [dil,]
14. Âh kim bu çeşm-i giryân aķıdup seylâb-ı ğam / Çarķ gibi **dilde** dâyim devr ider dolâb-ı ğam (Vasfî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 1). [dilde, -de]
15. Zülfi sevdâsın iden kessün ümîdi Vasfî kim / Şâdmân olur mı bend itse **dili** kullâb-ı ğam (Vasfî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 5). [dili, -i]
16. Ğam-ı 'işkuñ görüben **dilde** perîşân oldum / Ne i ki baña bu ğamlar diyü hayrân oldum (Vasfî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 1). [dilde, -de]
17. **Dil** derd ile ķan olmaĝa çeşmüm sebep oldı / Âhîr bilürem tıtsa gerekdür anı ol ķan (Vasfî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 4). [dil,]
18. Vaz gelmez çünki ol gül hem-dem-i hâr olmadan / Aşşı ne ey **dil** aña bülbül gibi zâr olmadan (Vasfî Dîvânı, Gazel 67, Beyit 1). [dil,]
19. **Dile** sînemde kaşd itdüke zülfi nâleler eyler / Hemân ol murĝa beñzer kim gelür mâr âşiyânına (Vasfî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 3). [dile, -e]
20. Yâ Rab n'olaydı 'âlem içinde **dil** olmasa / Yâ Ğod olursa her güzele mâyil olmasa (Vasfî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 1). [dil,]
21. 'Aş eylemek olurdı hayâl-i niĝâr ile / Ger **dil** şarâb-ı şevķ ile lâ-ya'ķil olmasa (Vasfî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 2). [dil,]
22. **Dil** şabr iderdi vaşl ümîdiyle hecre ger / 'Ömrüm gibi ecel daĝı müsta'cil olmasa (Vasfî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 4). [dil,]
23. Ğul oldı gitdi **dil** yine bir pâdişâ ile / Bir mihr-i zer-külâh ile zerrîn-ķabâ ile (Vasfî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 1). [dil, -di]
24. Diledükce deheni vaşfım **dil** ala dile / Ğâme-veş tiĝ ile çeşmi dili ister ki dile (Vasfî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 1). [dil,]
25. Hevâ-yı âteş-i la'li **dile** daĝ urdı dildaruñ / Şun ey sâķi k'aña merhem durur yâķüt-ı seyyâle (Vasfî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 5). [dile, -e]
26. Teşbîh idemez **dil** lebünün şehdine ķandı / Devlet anuñ ey şeh ki lebün şehdine ķandı (Vasfî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 1). [dil,]
27. **Dil** ķahr-ı raķîb ile uşansa n'ola senden / Ğahr ile ķişi şimdi mi cânından uşandı (Vasfî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 5). [dil,]
28. Ey dost **dilüm** mihr ü vefâ ile elünde / Bir şîşe idi seng-i cefâ ile uvandı (Vasfî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 6). [dilüm, -üm]
29. Bu gice şem' senün süzişüñ görüp ey **dil** / Eridi yüreginün yaĝı yana yana seni (Vasfî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 6). [dil,]
30. Yandı **dil** şem'-i ruhuñ şevķına pervâne gibi / Cân daĝı itdi heves âh k'o da yana gibi (Vasfî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 1). [dil,]
31. Olalıdan berü **dil** mülk-i ĝamuñ pâdişehi / 'Alemlî âteş-i âh oldı vü eşküm sipehi (Vasfî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 1). [dil,]
32. Ney gibi n'ola hevâ ile fiĝân eylese **dil** / Baĝlanupdur beline mihr ü maĝabbet kemeri (Vasfî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 2). [dil,]
33. Ey **dil** anuñ üftâdesi tenhâ seni şanma / Âşüftesidür şâh u gedâ mir ü sipâhî (Vasfî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 3). [dil,]
34. Ğeh na'çene şebîh olur ĝâh na'lüne / Ya'ni **dil** er yoluñda senün ola pâymâl (Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 20). [dil,]
35. Ğaşideden ĝarâz ol kim du'a-yı hayruñ idem / **Dilümde** gerçi ki dâyimdür ol du'a mezkür (Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 27). [dilümde, -üm, -de]
36. Ruĝlaruñ devrinde ķo **dil** mesken itsün zülfüñi / Kim bahâr eyyâmıdır her murĝa vaķt-i âşiyân (Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 19). [dil,]
37. Cevher-i elmâs-ı peykânun ķo tırsun **dilde** kim / Ey şanem elmâsa âteş eylemez dirler ziyân (Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 18). [dilde, -de]
38. Yürek şad pâre **dil** âşüfte-meşreb nâ-ĝehân aĝlar / Ne deñlü aĝlayup yansam yaķılsam saña aĝvâlüm (Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 18). [dil,]
39. Hemîşe âh u zâr itmekle **dilde** ķalmadı taķat / Bu firķat cânuma renc ü elem oldı hemân aĝlar (Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 9). [dilde, -de]
40. **Dile** ĝamzeñ senün ey dost belâ ise yeter / Câna çeşmün elemi 'ayn-ı 'anâ ise yeter (Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 7). [dile, -e]

41. Diledükce deheni vaşfını dil ala dile /
Hāme-veş tığ ile çeşmi **dili** ister ki dile
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 1*). [*dili, -i*]

dil-: *Delmek, yarmak.*

1. Niçe bir gamzelerüñ bağrumı derd ile **dile**
/ Dilegüñ cān ise cānā virelüm saña dile
(*Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 13*). [*dile, -e*]

dil al-: *Gönül almak; kendine bağlamak, âşık etmek.*

1. Dil alup gitdi şanem reşk ile ben cān
virdüm / Ki **dil alan** ne için almadı cānum
da bile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 2*).
[*dil alan, -an*]
2. **Dil alup** gitdi şanem reşk ile ben cān
virdüm / Ki dil alan ne için almadı cānum
da bile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 2*).
[*dil alup, -up*]

dil 'andelîbi: *Gönül bülbülü.*

1. **Dil 'andelîbi** inlesün efgān u zār ile /
Vuşlat müyesser olmadı gül yüzlü yār ile
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 1*). [*dil 'andelîbi, -i*]

dil gönçaları: *Açılmamış gönüller.*

1. Hānçerüñle açılır gül gibi **dil gönçaları** /
Teng-dil olsa kişi lābüd açar gönülünü āb
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 2*). [*dil gönçaları, -lar, -ı*]

dil hānesi: *Gönül evi.*

1. 'İşkuñ şehine konmağa naqqāş-ı havādīs /
Dil hānesini eyledi kan ile münakkaş
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 4*). [*dil hānesini, -ni*]

dil- haste: *Gönlü yaralı; âşık.*

1. Çāre ölmekdür hemān hecründe ben **dil-
haste**ye / Dostum anuñ gibi dermāna
derdüñdür tabīb (*Vasfî Dîvânı, Gazel 6,
Beyit 4*). [*dil- haste*ye, -ye]

dil murğı: *Gönül kuşu.*

1. **Dil murğı** seni görmese pervāz ide cānā /
Bir lahzā karar itmeye uçağ arasında
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 3*). [*dil murğı, -i*]

dil ol-: *Dil gibi olmak, dile benzemek.*

1. **Dil olup** her berg-i gül eylerse cānān ile
baḥş / Cānı yokdur k'eyleye ol la'l-i
ḥandān ile baḥş (*Vasfî Dîvânı, Gazel 9,
Beyit 1*). [*dil olup, -up*]

dil ü cān: *Gönül ve can.*

1. Gel ki şevk odına yandı **dil ü cān** 'ūd gibi
/ Hāne-i merdūme būy ile gelür çünki perī
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 4*). [*dil ü cān, -i*]
2. Vaşfı ki fedā itdi yoluñda **dil ü cānı** / Bī-
çāre seni kendüzine yār ola şandı (*Vasfî
Dîvânı, Gazel 91, Beyit 7*). [*dil ü cānı, -ı*]

dil uzat-: *Bir kimse veya bir şey için kötü söylemek.*

1. Şem'ün ey meh bu gice başına odlar
yakayın / **Dil uzatdı** saña meclisde ya ol
öle ya ben (*Vasfî Dîvânı, Gazel 56, Beyit
4*). [*dil uzatdı, -dı*]
2. Gül ile bülbül-i aşufteler mu'āmelesin /
Bilüp ḥasedle **dil uzatdı** şanmañuz aña ḥār
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 7*). [*dil uzatdı, -dı*]
3. Dil-i a' dāsına peykānı ki **dil uzatmış** /
Ḳatı kār itmiş anı öldürür ol āḥir-i kār
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 15*). [*dil uzatmış, -mış*]

dil vir-: *Gönül vermek, sevmek.*

1. **Dil virdüğü** için saña ta'n itme sevdüğüm
/ Sevmez kişi çü bir güzeli ihtiyār ile
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 5*). [*dil virdüğü, -düg, -i*]

dilber: *Gönlü alıp götürren, gönlü kendine çeken güzel, sevgili.*

1. 'Älemde her kimesneye bir nesnedür naşīb
/ **Dilber** cemāli Vaşfı olupdur saña 'atā
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 7*). [*dilber, -i*]

2. Benden ey **dilber** seni ayırmağ istermiş rakīb / N'eyledüm ol kāfir-i bī-dīne n'itdüm ben garīb (*Vasfī Dīvānı, Gazel 6, Beyit 1*). [*dilber,]*
3. Yüzüñi gördükce efgān itsem ey **dilber** n'ola / N'eylesün feryādlar gül görse bülbül itmeyüb (*Vasfī Dīvānı, Gazel 7, Beyit 2*). [*dilber,]*
4. Her bir hırāş kim ola başında **dilberüñ** / Başlar ki bağrum üzre durur pür-hırāş olur (*Vasfī Dīvānı, Gazel 11, Beyit 2*). [*dilberüñ, -(ü)ñ]*
5. Zülfine ber-dār idem dirse gönül **dilber** seni / Bil ki devlet var imiş başuñda daħi yürü var (*Vasfī Dīvānı, Gazel 15, Beyit 2*). [*dilber,]*
6. Ele bir 'āşıkuñ gönlin alur her laħza ol **dilber** / Benüm yārüm sipāhīdür elinden bir toğan gitmez (*Vasfī Dīvānı, Gazel 23, Beyit 5*). [*dilber,]*
7. Pür iderdüm bu cihān içini dīvānlar ile / İtse **dilberler** eger defter ü dīvāna heves (*Vasfī Dīvānı, Gazel 24, Beyit 7*). [*dilberler, -ler]*
8. İncinüp haṭṭuña ey **dilber** kazıtdum kākülüñ / Bilmedüm haṭṭuñ velī boynuma ol kākül benüm (*Vasfī Dīvānı, Gazel 42, Beyit 5*). [*dilber,]*
9. **Dilberüm** ruhsārına luṭf ile beñzer gül benüm / Ol durur kim nālišüm şeydāsıdur bülbül benüm (*Vasfī Dīvānı, Gazel 42, Beyit 1*). [*dilberüm, -üm]*
10. Gönli şehristāni Vaşfīnün açılmaz āh kim / Leşker-i gam ṭutdı ey **dilber** der ü dervāzesin (*Vasfī Dīvānı, Gazel 60, Beyit 5*). [*dilber,]*
11. Bu gün ol kanlı **dilber** yine gülgün cāmeler geymiş / 'Aceb kaç 'āşık öldürdi kaçmuñ girdi kanına (*Vasfī Dīvānı, Gazel 72, Beyit 2*). [*dilber,]*
12. Kanımı dökmeğ dilemiş dostlar **dilber** benüm / Himmet eyleñ kim beni Hağ irgüre ol demlere (*Vasfī Dīvānı, Gazel 76, Beyit 2*). [*dilber,]*
13. Yıllar esdürmez ruḥuñ üstine ey **dilber** saçuñ / Her kaçan kim yıl ese dıtrer o miskīn üstine (*Vasfī Dīvānı, Gazel 79, Beyit 3*). [*dilber,]*
14. Bī-vefā **dilber** sevüp kanına girdüm gönlümüñ / Korkaram kim nāgehān bir gün tutar ol kan beni (*Vasfī Dīvānı, Gazel 89, Beyit 6*). [*dilber,]*
15. Vaşfī belā durur saħa bālāsı **dilberüñ** / Bir gün gam ile öldürür āh ol belā seni (*Vasfī Dīvānı, Gazel 90, Beyit 7*). [*dilberüñ, -(ü)ñ]*
16. İki cihānda çü cān bir olurmuş ey **dilber** / Ne cān ile vireyin ben iki cihāna seni (*Vasfī Dīvānı, Gazel 95, Beyit 2*). [*dilber,]*

17. **Dilber** bize kılmadı nazar hey n'idelüm hey / Kan oldu bu derd ile ciger hey n'idelüm hey (*Vasfī Dīvānı, Gazel 99, Beyit 1*). [*dilber,]*
18. Nitekim 'id irişe bir hüb-rü **dilber** gibi / Nitekim ola meh-i nev ḳadd-i 'āşık gibi zār (*Vasfī Dīvānı, Kaside 3, Beyit 28*). [*dilber,]*
19. Ruḥuñ devrinde efgān eylesem men' itme ey **dilber** / Ki gül hengāmına revnağ viren bülbül fiğāmıdur (*Vasfī Dīvānı, Kaside 9, Beyit 7*). [*dilber,]*

dilberā: Ey gönül alıp götüreren (sevgili).

1. Sengīn-dil midür bu gönüller kapan nedür / Kim gördi sīm içinde ola seng **dilberā** (*Vasfī Dīvānı, Gazel 4, Beyit 5*). [*dilberā,]*
2. **Dilberā** zülf-i perīşānuña el urmağ için / Dest-i kudret elümi kıldı benüm şāne gibi (*Vasfī Dīvānı, Gazel 96, Beyit 3*). [*dilberā,]*

dilber-i ra'nā: Güzel dilber.

1. Senden āħir ey cefā-hü **dilber-i ra'nā** meger / Aña feryād eyleyem k'oldur penāh-ı ins ü cān (*Vasfī Dīvānı, Kaside 7, Beyit 21*). [*dilber-i ra'nā,]*

dilber-i ṭannāz gül: Alay eden sevgili gül.

1. Gel temāşā vaḳtidür gülzārı seyr it k'andadır / 'Aşık-ı şūrīde bülbül **dilber-i ṭannāz gül** (*Vasfī Dīvānı, Gazel 37, Beyit 4*). [*dilber-i ṭannāz gül,]*

dildār: Gönül alan güzel; sevgili.

1. Beni bir gün añup **dildārüm** almazmış zebānına / Dehāni tengdür nāmum meger şıgmağ dehānına (*Vasfī Dīvānı, Gazel 72, Beyit 1*). [*dildārüm, -um]*
2. Hevā-yı āteş-i la'li dile dağ urdı **dildārüñ** / Şun ey sākī k'aña merhem durur yāḳūt-ı seyyāle (*Vasfī Dīvānı, Gazel 81, Beyit 5*). [*dildārüñ, -uñ]*
3. Hüdādan isterem ey cev-r-pişe **dildārüm** / Ki 'āşık ide senüñ gibi bir cuvāna seni (*Vasfī Dīvānı, Gazel 95, Beyit 3*). [*dildārüm, -um]*

dildār-ı peymānsuz: Söz verip yerine getirmeyen, gönül çelen sevgili.

1. Senüñ kavlı ü qararuñ yok hılâf-ı va'deden öldüm / Yürü hey 'ahdi yok kavli yalan **dildār-ı peymānsuz** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 3*). [*dildār-ı peymānsuz, -suz*]

dilden geç-: Gönülden geçirmek; anmak.

1. **Dilden geçübem** cânımı uğurladı gamzeñ / İnkâr idemez tâze izi var ciger üzre (*Vasfî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 4*). [*dilden geçübem, -üben*]

dile-: İstemek, arzu etmek.

1. Dem-be-dem şihhâdde olmak yaraşur şâhum saña / **Dilerem** şihhât vire her demde Allâhum saña (*Vasfî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 1*). [*dilerem, -r, -em*]
2. Sâye gibi hâk ol bir serv-ğaddüñ yolına / Ger **dilerseñ** ravzâ-i rıdvân mağâm olsun saña (*Vasfî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 4*). [*dilerseñ, -r, -se, -ñ*]
3. N'eylesün dil cevruñe cânâ tâhammül itmeyüp / Kim **dilerseñ** cân virür bir dem te'emmül itmeyüp (*Vasfî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 1*). [*dilerseñ, -r, -se, -ñ*]
4. Sînem **dilerem** kim ola pür-tür nigâra / Yanuñda ne zevk itdügini görelî terkeş (*Vasfî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 3*). [*dilerem, -r, -em*]
5. Ben tururken **diledüñ** öldüresin ağıyarı / Aferîn yâr senüñ gibi gerek yâr olicak (*Vasfî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 2*). [*diledüñ, -dü, -ñ*]
6. **Diledüm** derd-i dilümden saña bir nâme yazam / Toldı evrâkuñ içi kanlu yaşından kalemüñ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 4*). [*diledüm, -dü, -m*]
7. Pâdişâh-ı ins ü cân olmak **dilerseñ** 'âşık ol / 'Ârif ü rind-i cihân olmak **dilerseñ** 'âşık ol (*Vasfî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 1*). [*dilerseñ, -r, -se, -ñ*]
8. Pâdişâh-ı ins ü cân olmak **dilerseñ** 'âşık ol / 'Ârif ü rind-i cihân olmak **dilerseñ** 'âşık ol (*Vasfî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 1*). [*dilerseñ, -r, -se, -ñ*]
9. Bî-cihât u bi-miğâl ü lâ-mekân u lâ-yezâl / Hâkim-i kevn ü mekân olmak **dilerseñ** 'âşık ol (*Vasfî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 2*). [*dilerseñ, -r, -se, -ñ*]
10. Zâhiren ey dil niçe ebr-i hicâb altındasın / Gün-be-gün sen de ayân olmak **dilerseñ**

'âşık ol (*Vasfî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 3*). [*dilerseñ, -r, -se, -ñ*]

11. Zerre-veş gün yüzlüler şevkına her dem rakş idüp / Gâh zâhir geh nihân olmak **dilerseñ** 'âşık ol (*Vasfî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 4*). [*dilerseñ, -r, -se, -ñ*]
12. Kuy-ı cânân içre feryâd eyleyüp her şubh u şâm / Bülbül-i bağ-i cinân olmak **dilerseñ** 'âşık ol (*Vasfî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 5*). [*dilerseñ, -r, -se, -ñ*]
13. Zülmet-i hecr içre 'ışk Âb-ı Hayâtın Hızr-veş / Nüş idüben cavidân olmak **dilerseñ** 'âşık ol (*Vasfî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 6*). [*dilerseñ, -r, -se, -ñ*]
14. Vaşfiyâ gam yime dehrüñ gerdişi çaddüñ büküp / Pir iderse nev-cuvân olmak **dilerseñ** 'âşık ol (*Vasfî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 7*). [*dilerseñ, -r, -se, -ñ*]
15. Sefer itmek **dilerem** derd ile bî-hüş oluram / Görürem yine hemân küyuñ olurmuş seferüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 3*). [*dilerem, -r, -em*]
16. Yağma şanemâ Vaşfiyi giryân **dilemezseñ** / Bir şem' k'oda yana kaçan olmaya giryân (*Vasfî Dîvânı, Gazel 64, Beyit 7*). [*dilemezseñ, -mez, -señ*]
17. Diñle nâlem hâlümü bilmek **dilerseñ** dostum / N'idügüm bilmez benüm güş urmayan efgânuma (*Vasfî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 3*). [*dilerseñ, -r, -se, -ñ*]
18. Kanımı dökmek **dilermiş** dostlar dilber benüm / Himmet eyleñ kim beni Hağ irgüre ol demlere (*Vasfî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 2*). [*dilermiş, -r, -miş*]
19. **Diledükce** deheni vaşfını dil ala dile / Hâme-veş tığ ile çeşmi dili ister ki dile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 1*). [*diledükce, -dükce*]
20. Vaşfiyem ben hâletüm bilmek **dilerseñ** ey refîk / 'İşk dîvânında okı var benüm bu ferdümi (*Vasfî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 5*). [*dilerseñ, -r, -se, -ñ*]
21. Bu demler nüş kıl cânuña cân katmak **dilerseñ** ger / Anı kim ehl-i hikmet dir bedende rûh-ı şânîdür (*Vasfî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 5*). [*dilerseñ, -r, -se, -ñ*]
22. Niçe bir gamzelerüñ bağrumı derd ile **dile** / Dilegüñ cân ise cânâ virelüm saña dile (*Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 13*). [*dile,]*
23. Bir karış kesmek gerek çaddüñ uzundur ey rakîb / Gel **dilerseñ** hıl'at-i 'ışkı tamâm olsun saña (*Vasfî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 6*). [*dilerseñ, -rseñ*]
24. Bağ gitdiyse ne gam gül yüzlülerle şohbet it / Ger **dilerseñ** k'ola kalbün gayret-i bağ-ı cinân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 11*). [*dilerseñ,]*

dile-: Dilmek, dilim dilim etmek, kesmek.

1. Diledükce deheni vaşfını dil ala dile /
Hāme-veş tığ ile çeşmi dili ister ki **dile**
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 1*). [*dile,]*

dile al-: Sözüünü etmek.

1. Diledükce deheni vaşfını dil **ala dile** /
Hāme-veş tığ ile çeşmi dili ister ki dile
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 1*). [*dile ala, -a]*

dile düş-: Herkesin diline düşmek, başkaları tarafından konuşulmak, hakkında dedikodu yapılmak.

1. Hattun ucından **düşer** āhîr şehā la'lün **dile**
/ Mūcib-i şöret degül Yāķūta illā hūsn-i
haṭ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 2*). [*dile düşer, -er]*

dileg: Dilek, istek, arzu.

1. Niçe bir gānzelerün bağrumı derd ile dile /
Dilegün cān ise cānā virelüm saña dile
(*Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 13*). [*dilegün, -ün]*

dil-haste ol-: Hasta gönüllü olmak; aşk derdine düşmüş olmak.

1. Şimdi bir gūşe-i tenhāda **olup dil-haste** /
Āhdur hem-demi vū gam durur ancaķ aña
yār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 22*). [*dil-haste olup, -up]*

dil-i a' dā: Düşmanların gönlü.

1. **Dil-i a' dāsına** peykāni ki dil uzatmış /
Kaṭı kār itmiş anı öldürür ol āhîr-i kār
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 15*). [*dil-i a' dāsına, -sı, -n, -a]*

dil-i bî-çāre: Zavallı gönül, biçare gönül.

1. Seni her kim göre bu bî-dili yād eyledüğün
/ Dir budur o **dil-i bî-çāreyi** āvāre kılan
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 4*). [*dil-i bî-çāreyi, -yi]*

dil-i bīmār: Hasta gönüllü; tutkun gönül; aşk derdine düşmüş; âşık.

1. Gözün çü cān u gönül isteye revān virürin
/ Ki nāgeh incine nāzūk olur **dil-i bīmār**
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 13*). [*dil-i bīmār,]*

dil-i bīmār: Hasta gönül.

1. Bu **dil-i bīmāra** em şordum ṭabīb-i 'ışķdan
/ Didî kim Vaşfî olur saña devā
maḥbūbdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 5*). [*dil-i bīmāra, -a]*

dil-i bülbül: Bülbülün gönlü; âşığın gönlü.

1. Her bahār olan nihāl-i gülde şanmañ gül
durur / Parelenmiş tığ-i hār ile **dil-i bülbül**
durur (*Vasfî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 1*). [*dil-i bülbül,]*

dil-i dīvāne: Divane gönül.

1. Ben dimezdüm ki düşüp bendüne rüsvāyuñ
olam / N'ideyin kim **dil-i dīvāneme** kār
itmedi pend (*Vasfî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 2*). [*dil-i dīvāneme, -em, -e]*

dil-i gümrāh: Doğru yoldan ayrılmış gönül.

1. Kim bilür zülfi hevāsında neler çekdüreler
/ Bu kara bahtum ile bu **dil-i gümrāh** baña
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 3*). [*dil-i gümrāh,]*

dil-i haste: Gönül hastası; âşık.

1. Bu **dil-i haste** k'ider vuşlāt-ı cānāna heves
/ Mürdur şanki ider mülk-i Süleymāna
heves (*Vasfî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 1*). [*dil-i haste,]*

dil-i muhālif: Karşıt görüşlülerin gönlü.

1. Senün ki nār-ı ecelden zebānedür tığün /
Dil-i muhālif rüh-i 'adūdur aña şirār
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 7*). [*dil-i muhālif,]*

dil-i nâ-şâd: Kederli gönül.

1. Şol kadar hecrüñde me'nūsam ğam-ı derdüñle kim / Şimdi ğam egler olupdur bu **dil-i nâ-şâdumı** (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 3*). [*dil-i nâ-şâdumı, -um, -ı*]

dil-i pür-hün: Kan dolu gönül; aşk derdiyle dolu olan gönül.

1. Hâcet-i nuql olursa meclisde / **Dil-i pür-hünümüz** kebâb idelüm (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 2*). [*dil-i pür-hünümüz, -umuz*]

dil-i şâfî: Temiz kalpli, iyi yürekli.

1. İstedüm 'âlemi meygün lebünün şevkıyle / Bulmadum bir **dil-i şâfî** bana peymâne gibi (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 2*). [*dil-i şâfî,*]

dil-i sengîn-i pür-ı zâl: Zâloğlu Rüstem'in taştan kalbi. Rüstem: Şehname'de adı geçen İran'ın ünlü pehlivan ve savaşı. Neriman'ın torunu Zâl'ın oğludur. Klasik edebiyatta kahramanlık ve yiğitlik sembolü olarak sıkça kullanılmaktadır.

1. Rüyînten âteş-i ğazâbuñ görse nerm olur / Tiğünle kan olur **dil-i sengîn-i pür-ı zâl** (*Vaşfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 22*). [*dil-i sengîn-i pür-ı zâl,*]

dil-i şeydâ: Çılgın gönüllü sevgili.

1. 'Ömrüm oldukça güzel sevmeyeyin dirdüm lîk / N'ideyin bu **dil-i şeydâ** beni yalan itdi (*Vaşfî Dîvânı, Kıt'a 3, Beyit 1*). [*dil-i şeydâ,*]

dil-i şürîde: Perişan gönül; tutkun gönül.

1. Bu hevâ kim **dil-i şürîdedür** beñzer kim / 'Ömr pâyâna ire irmeye pâyâna heves (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 5*). [*dil-i şürîdedür, -de, -dür*]

dili tut-: Sonunu düşünmeden gelişigüzel konuşmaktan sakınmak; gönlünden geçenleri söylememek, gönlünü sakınmak.

1. Peykânı cevherini güm itmiş tenümde yâr / **Tutsun dili** ki anda anuñ çok nişanı var (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 2*). [*dili tutsun,*]

dil-i vaşfî: Vaşfî'nin gönlü.

1. Gül yüzün görüp **dil-i Vaşfî** fiğân itse ne tañ / Bülbülü feryâda virür lâcerem faşl-ı bahâr (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 5*). [*dil-i vaşfî,*]
2. Şol deñlü **dil-i Vaşfîye** dağ urdı ğamuñ kim / Dîvâne gibi şimdi yürür tağ arasında (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 5*). [*dil-i vaşfîye,*]

dilsitân: Gönül alan ve zapteden güzel, kendine meftûn eden l sevgili.

1. Ne yirde isteyeyin hasta gönlümü Vaşfî / Ne kılayın n'ideyin **dilsitândan** ayrıldum (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 5*). [*dilsitândan, -dan*]

dilüme gel-: Gönle gelmek, hatırlamak, tasavvur etmek. l Dile gelmek, söylemek.

1. Vaşf-ı Cemâl-i dilbere çün kıldum ibtidâ / **Geldi dilüme** matla'-ı ve'-ş-şemsi ve'-duhâ (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 1*). [*dilüme geldi,*]

dimâğ: Akıl, zihin; burun; düşünce, arzu.

1. Yine bir şan'at ile müşk koyup kaşında / 'Âlemün itdi **dimâğını** mu'a'ttar hâtem (*Vaşfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 5*). [*dimâğını, -ı, -n, -ı*]

dîn-: Sona ermek, bitmek, durmak.

1. Yaramuñ kanlu yaşı **dinmedi** bir dem Vaşfî / Girye öğrendi meger dîde-i giryânumdan (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 7*). [*dinmedi, -me, -di*]

dîn: Bir milletin itikatça umumen tuttuğu yol: İslam dini.

1. N'ola ger zülfün yiri olursa cânâ ruhlaruñ / Nür olur anuñ yiri kim ser vire **dîn** üstine (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 4*). [*dîn,*]

dîn: İnanç, inanma.

1. Baḡs ider her dem benümle yâr için bî-dîn raḡîb / **Dîn** için lâbüd ider kâfir müselmân ile baḡs (*Vasfî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 2*). [*dîn,]*
2. Zülf-i pür-çînüñ ki çîn itmiş özin kîn üstine / Ey şanem kîn üstine olsun yâ ḡöd **dîn** üstine (*Vasfî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 1*). [*dîn,]*

dînâr: Eski bir nevi altın sikke.

1. Eline almağa dînâr-ı mihri ‘âr eyler / Ki mu‘teber degül iñende sikkesüz **dînâr** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 23*). [*dînâr,]*

dînâr-ı mihri: Güneşin şekli, yuvarlaklığı.

1. Eline almağa **dînâr-ı mihri** ‘âr eyler / Ki mu‘teber degül iñende sikkesüz dînâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 23*). [*dînâr-ı mihri, -i]*

dîne ziyân: Dine zarar verme

1. Ḥaṭ-ı miskînüñe yüz virme **ziyândur dîne** / Ṭayanup ḡüsnüñe çok ‘aşıḡı miskîn eyler (*Vasfî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 4*). [*dîne ziyândur, -dur]*

dinle-: Kulak vermek, kabul etmek.

1. **Diñlemezsın** bülbül-i şürîdeñem feryādumı / Ey gül-i ra‘nâ benüm senden kim ala dādumı (*Vasfî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 1*). [*diñlemezsın, -mez, -sın]*

dinle-: İşitmek için kulak vermek.

1. Ḥârlardur hem-demüñ nâlem işitmezsın benüm / Gülsin ammâ **diñlemezsın** bülbülün âvâzesin (*Vasfî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 4*). [*diñlemezsın, -mez, -sın]*
2. **Diñle** nâlem ḡâlümü bilmek dilersenḡ dostum / N’idügüm bilmez benüm güş urmayan efḡânuma (*Vasfî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 3*). [*diñle,]*
3. N’eyleyem ol gülsen-i ḡüsnün gül-i ḡandânını / **Diñlemez** ben bülbül-i

şürîdenüñ efḡânını (*Vasfî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 1*). [*diñlemez, -mez]*

dinleñ-: Durmak, bir vakit durmak, ara vermek.

1. Ğarḡ ol ey dil gözümün yaşına **dinleñ** bir dem / Diñlenür ḡarḡ olıcaḡ şem‘ sirişkine fetîl (*Vasfî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 3*). [*dinleñ,]*
2. Ğarḡ ol ey dil gözümün yaşına dinleñ bir dem / **Diñlenür** ḡarḡ olıcaḡ şem‘ sirişkine fetîl (*Vasfî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 3*). [*diñlenür, -(ü)r]*

dir-: Toplamak.

1. Himmetün gülseninün gülleridür anı **dirür** / Miḡḡatün bülbülidür Vaşfıyî ḡâmüş itme (*Vasfî Dîvânı, Kit'a 2, Beyit 2*). [*dirür, -ür]*

dirîḡ: Eyvah.

1. Kaldı derd oḡları peykânları sînemde **dirîḡ** / Eksük olmaz elemi sînede peykân olıcaḡ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 3*). [*dirîḡ,]*
2. Âşinâ gibi beni yâd eylemez olduñ **dirîḡ** / Ḥaḡḡuma beñzer ‘adûlar sözlerin güş eyledün (*Vasfî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 3*). [*dirîḡ,]*
3. **Dirîḡ** u derd ki ârâm-ı cândan ayrıldum / Fiḡân ki bülbül idüm gülsitândan ayrıldum (*Vasfî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 1*). [*dirîḡ,]*
4. **Dirîḡ** âyine-i ṭab‘-ı pāk-bâzuma kim / Ṭutup durur anı gerd-i belâ vü jeng-i fütür (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 21*). [*dirîḡ,]*

dirîḡ: Çok yazık!

1. **Dirîḡ** ruḡlarumuñ müşki döndi kâfûra / Benefşe yirine virdi sefid gül gülzâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 37*). [*dirîḡ,]*

dirîḡâ: Yazık, eyvah.

1. **Dirîḡâ** olmadı bir kez muvâfiḡ baḡt u iḡbâlüm / Fiḡân u derd-i ḡasretle anuñçün her zamân aḡlar (*Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 2*). [*dirîḡâ,]*
2. Niçe âḡ itmeyem gitdi **dirîḡâ** ‘ömrümüñ varı / Düşüp ḡâke ḡarâb oldu bu cism-i nâ-tüvân aḡlar (*Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 7*). [*dirîḡâ,]*

diril-: Canlandırmak, yaşar duruma getirmek, hayat vermek.

1. Derd ü ğam-ı firākuña sen mi didüñ şehā / K'öldürel ben **dirilüp** ittifağ ile (Vasfî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 2). [dirilüp, -üp]

dirlik: Bir tedirginliği, üzüntü ve sıkıntısı olmama durumu, huzurlu yaşam.

1. Bütün āfāka şāyi' oldı efğānum duyıldı āh / Baña **dirlik** ħarām oldı bu didem durma kan ağlar (Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 3). [dirlik,]

ditre-: Titremek, sallanmak.

1. Yiller esdürmez ruhuñ üstine ey dilber şaçuñ / Her kaçan kim yil ese **ditrer** o miskîn üstine (Vasfî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 3). [ditrer, -r]
2. Görmedin 'ömrüm bahārın āteş-i teb āh kim / Berg-i cismüm **ditredür** her demde bād-ı dey gibi (Vasfî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 3). [ditredür, -t, -ür]

dîvān: Huzur, makam.

1. Vaşfîyem ben ħāletüm bilmek dilerseñ ey refiğ / 'Işğ **dîvānında** okı var benüm bu ferdümi (Vasfî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 5). [dîvānında, -iñ, -da]

dîvān: Divan şairlerinin, yerleşmiş bir tertip üzere şırlarını dizerek meydana getirdikleri eser.

1. Vaşfîya şî' rüñ qarardur anca defterler yüzün / Ger olursa defter ü tomār u **dîvān** ile baħş (Vasfî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 8). [dîvān,]
2. Pür iderdüm bu cihān içini **dîvānlar** ile / İtse dilberler eger defter ü dîvāna heves (Vasfî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 7). [dîvānlar, -lar]
3. Vaşfîyā şî' rüñ çün ol mey-rüya te'şîr eylemez / Oda yansun defter ü tomār u **dîvānuñ** senüñ (Vasfî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 7). [dîvānuñ, -uñ]
4. Ger yazarsam ol şehe hecrinde ħālüm n'olduğın / Defter ü **dîvāna** şıgmaz dāstānum var benüm (Vasfî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 4). [dîvāna, -a]

5. Zülfüñ evşāfında Vaşfî bir ğazel yazmış yine / Tāze sünbüllerle tezyîn eylemiş **dîvānını** (Vasfî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 8). [dîvānını, -i, -n, -i]
6. Ben dimezdüm ħalka sen gül yüzünün rāzın velî / Oda yansun defter ü **dîvān** ider destān benî (Vasfî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 7). [dîvān,]
7. Ben şehā ol Vaşfîyem kim nazm-ı renginüm görüp / Sînesinde nakş ider her defter ü **dîvān** benî (Vasfî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 8). [dîvān,]

dîvāne: Deli; aklını yitirmiş; Mecnun.

1. Şol deñlü dil-i Vaşfîye dāğ urdı ğamuñ kim / **Dîvāne** gibi şimdi yürür tağ arasında (Vasfî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 5). [dîvāne,]

dîvāne evle-: Aşk derdine düşürmek, deliye döndürmek; delileri zincire vurmak âdet olduğu için âşîğın gönlü sevgilinin saçı zincirine tutulmuştur.

1. Zencîr-i zülf ile dili **dîvāne eyledüñ** / Şem' -i ruhuñla cānumı pervāne eyledüñ (Vasfî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 1). [dîvāne eyledüñ, -dü, -ñ]

dîv-i 'adü: Dev düşman.

1. Biñ şaf olursa eger **dîv-i 'adüdan** ne zarar / Aldı barmağına çün āşaf-ı şafder ħātem (Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 13). [dîv-i 'adüdan, -dan]

diyār: Memleket, ülke, belde.

1. Gün toğmaduğ başum vañan-ı ğam **diyārıdır** / Merdümlerini gör gözümün yār-ı ğarıdır (Vasfî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 1). [diyārıdır, -i, -dur]

diyār-ı dîn: Din ülkesi.

1. Sen ol mücāhid-i ğāzîsin oldı sa'yuñla / Diyār-ı küfr ħarāb u **diyār-ı dîn** ma'mür (Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 17). [diyār-ı dîn,]

diyār-ı fūrkat: Ayrılık diyarı.

1. Vaşfi **diyâr-ı fûrkate** derd oldı hem-rehûñ / Yol qorquluk durur yine hem-râhdan şakın (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 61, Beyit 5*). [*diyâr-ı fûrkate, -e*]

diyâr-ı küfr harâb: Harap olmuş küfür içindeki memleket.

1. Sen ol mücâhid-i gâzîsin oldı sa‘yuñla / **Diyyâr-ı küfr harâb** u diyâr-ı dîn ma‘mûr (*Vaşfi Dîvânı, Kaside 5, Beyit 17*). [*diyâr-ı küfr harâb,*]

diyü: Diye, diyerek.

1. Ne sorarsın seni kim ‘ışka esîr itdi **diyü** / Kim ki virdiyse şehâ sümbül-i pür-tabuña tâb (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 5, Beyit 4*). [*diyü,*]
2. Her zamân âh u figânımdan benüm hâlk-ı cihân / Bu firâk ile ölür **diyü** beni ağlarlar (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 16, Beyit 4*). [*diyü,*]
3. Gelüp küyumda Vaşfi nâle eyler **diyü** incinme / Nic’ itsün bülbülün sermayesi efgândur efgânsuz (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 21, Beyit 6*). [*diyü,*]
4. Vaşfiye rüzedür **diyü** vaşluñ harâm idüp / Sen gayırlarla mey içesin ola mı halâl (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 36, Beyit 7*). [*diyü,*]
5. Ey şanem müflis **diyü** ta‘n itme ben miskîne kim / Derd ü gamdan hâneler pür hânümânım var benüm (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 44, Beyit 5*). [*diyü,*]
6. Gam-ı ‘ışkuñ görüben dilde perîşân oldum / Ne i ki baña bu gamlar **diyü** hayrân oldum (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 48, Beyit 1*). [*diyü,*]
7. Ol şâh zeri yok **diyü** ben kulına her dem / ‘Ayb eylesün ki utanur soñra yüzümden (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 59, Beyit 4*). [*diyü,*]
8. Âhum beni küyuñdan ırar **diyü** melûlam / Bâd olsa belî hâk olur elbette perîşân (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 64, Beyit 4*). [*diyü,*]
9. Bañr-i şî‘ rümle cihân pür ola vaşfuñ gevheri / Ger benüm Vaşfi **diyü** bir kez añarsañ adımı (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 92, Beyit 5*). [*diyü,*]
10. Hâk seni hâlk idicek leb **diyü** ey mâh saña / Şarmış evrâk-ı gül-i terlere şehd ü şekeri (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 100, Beyit 6*). [*diyü,*]
11. Hâk seni hâlk idicek leb **diyü** ey mâh komış / Hoğka-i la‘de gül birle mürebbâ şekeri (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 101, Beyit 4*). [*diyü,*]
12. Öğmeñ baña mañbûb **diyü** mihr ile mâhı / Dünyâda güzel sevmezem illâ Memi şâhı (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 102, Beyit 1*). [*diyü,*]

13. Tağılmasun **diyü** sîmîn varaklarıyla gülün / Bahâr eliyle şabâ düzdi zer-nişân mismâr (*Vaşfi Dîvânı, Kaside 1, Beyit 9*). [*diyü,*]
14. Kapuña âh ile varam **diyü** ümîd iderem / ‘Aceb mi bād ile ger gülsitâna ire ğubâr (*Vaşfi Dîvânı, Kaside 1, Beyit 12*). [*diyü,*]
15. Nehîb-i seyl-i belâ şaldı tîği küffâra / Kim andan irmeye İslâma **diyü** gerd-i fütür (*Vaşfi Dîvânı, Kaside 5, Beyit 13*). [*diyü,*]
16. Vaşfi-i bende-i hağîrûñ için / Öldi **diyü** rivâyet itmişler (*Vaşfi Dîvânı, Kit’a 4, Beyit 1*). [*diyü,*]

diz-: Nesneleri yan yana veya tek tek sıralamak.

1. Midhatûnde yine bir şasr-ı müşeyyed düzdi / **Dizdi** her beytine anuñ zer ü zîver hâtem (*Vaşfi Dîvânı, Kaside 4, Beyit 24*). [*dizdi, -di*]

dizin dizin: Sıra sıra.

1. Kapuña hıdmet için geldi bahr-i şî‘ rinden / **Dizin dizin** güher-i âbdâr ider işâr (*Vaşfi Dîvânı, Kaside 1, Beyit 36*). [*dizin dizin,*]

dolâb-ı gam: Gam dönme dolabı; sürekli gam, kederin tekrar tekrar yaşanması

1. Âh kim bu çeşm-i giryân ağıdup seylâb-ı gam / Çarğ gibi dilde dâyim devr ider **dolâb-ı gam** (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 47, Beyit 1*). [*dolâb-ı gam,*]

dost: Dost, sevgili.

1. Çäre ölmekdür hemân hecründe ben dil-hasteye / **Dostum** anuñ gibi dermâna derdüñdür tabîb (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 6, Beyit 4*). [*dostum, -um*]
2. Şimdiye değın cevri ü cefâ eyledün ey **dost** / Şimden girü it mihr ü vefâ kâr be-nevbet (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 8, Beyit 7*). [*dost,*]
3. Pehlevânlık kârzâr-ı ‘ışk olursa **dostum** / İdelüm bu yolda biñ Sam u Nerîman ile bahş (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 9, Beyit 6*). [*dostum, -um*]
4. Tîğ-i cefâñı çekme vü çâk itme sînemi / K’ey **dost** hâlkâ râz-ı derün âşikâr olur (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 12, Beyit 4*). [*dost,*]
5. Hağ-ı miskîñüne mi uğradı hey **dost** ‘aceb / Ki dem urdukça şabâ ‘âlemi miskîn eyler (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 17, Beyit 3*). [*dost,*]

6. Baña cevr ü sitemüñ luţf u keremdür ide gör / Gerçi çok görmişüz ey **dost** senüñ bu keremüñ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 3*). [*dost,]*
7. Ger ölürsen derd ile hecrüñ beyabânında ben / Tâ kıyâmet **dostum** destümde dâmânüñ senüñ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 4*). [*dostum, -um]*
8. Ey **dost** hâne-i dil-i Vaşfiyi mihr ile / Ma'mür kıl ki cevr ile virâne eyledüñ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 5*). [*dost,]*
9. Neng ü nâmüsü bütün Vaşfinüñ ey **dost** şıduñ / Büt-şiken olduğıñ için didiler saña Hâlîl (*Vasfî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 5*). [*dost,]*
10. Dūd-ı ahumdan hâzer kıl **dostum** hâttuñ gelür / K'âsumâni nîl-reng eyler duhânım var benüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 6*). [*dostum, -um]*
11. Öldür beni kim şol kaçaram derd ü gamuñla / Yanumda hayâtım durur ey **dost** helâküm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 2*). [*dost,]*
12. Hâttuña kılmasam nazar incinme **dostum** / Devrân gözüm mi açdurur oldı gubârdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 3*). [*dostum, -um]*
13. Yaram ey **dost** meger dîde-i hün bārumdur / Ki gözün yummadı yıllardur efgānumdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 6*). [*dost,]*
14. Nedür ey **dost** ruhuñ üzre biten taze çemen / Kim görüpdür ki çemen bitüre gül-berg-i semen (*Vasfî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 1*). [*dost,]*
15. Nāgeh aña ey **dost** gözüm degmemek için / Hāk-i kademüñ şakınuram iki gözümden (*Vasfî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 2*). [*dost,]*
16. Ālemde seni sevmeden özge hünerüm yok / Ben şakirem ey **dost** benüm bu hünerümden (*Vasfî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 4*). [*dost,]*
17. Diñle nālem hālümü bilmek dilersen **dostum** / N'idügüm bilmez benüm güş urmayan efgānuma (*Vasfî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 3*). [*dostum, -um]*
18. Düşmenüñ hod degülem ağladuban miñnetle / Gel gülünc itme beni **dostuma** düşmenüme (*Vasfî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 3*). [*dostuma, -um, -a]*
19. **Dostumdur** seg-i kuyuñ aña vardukça beni / Men' ider gitmege her dem yapışur dāmenüme (*Vasfî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 2*). [*dostumdur, -um, -dur]*
20. Ben yandığım gamuñda şehā nāydan işit / Kim çok demüm geçüp durur ey **dost** nāy ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 3*). [*dost,]*
21. Kañımı dökmek dilermiş **dostlar** dilber benüm / Himmet eyleñ kim beni Hāk

- irgüre ol demlere (*Vasfî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 2*). [*dostlar, -lar]*
22. Tende gönül gāzālını şayd itse tañ mı **dost** / Cān u gönül güşāde olur hüb şikār ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 3*). [*dost,]*
23. Pehlevānsın **dostum** tîg-i cefā şalmakda kim / Kañlu yaşlarla pür itdün sīnemüñ meydānını (*Vasfî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 6*). [*dostum, -um]*
24. Ey **dost** dilüm mihr ü vefā ile elüñde / Bir şışe idi seng-i cefā ile uvandı (*Vasfî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 6*). [*dost,]*
25. Şimdiden girü hātuñ geldi beni ağlatma / Hāta ey **dost** şakın irmeye ābuñ zararı (*Vasfî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 3*). [*dost,]*
26. Dile gamzeñ senüñ ey **dost** belā ise yeter / Cāna çeşmüñ elemi 'ayn-ı 'anā ise yeter (*Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 7*). [*dost,]*
27. Vaşluña cān dilemişsin **dostum** ben hastayam / Yoluña terk itemege lāyık ne cānum var benüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 3*). [*dostum,]*

dögin-: Dövünmek; vurmak, çarpmak.

1. Cihānda şu gibi taşlarla **döginüp** yürüyem / Çü ben anuñ gibi serv-i revāndan ayrıldım (*Vasfî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 3*). [*döginüp, -üp]*

dögün-: Aşırı üzüntü, çaresizlik, pişmanlık duyarak çırpınmak; kendi kendini dövmek, kendini oradan oraya vurmak.

1. 'İşkuñla şehā lāle ki tağlara düşüpdür / Taşlarla **dögünmekle** kızıl kana boyandı (*Vasfî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 3*). [*dögünmekle, -mek, -le]*

dök-: Akıtmak; gözyaşı dökmek.

1. Añuban küyını yaşlar **dökilür** çeşmümden / Gözüme bād ile nāgāh ire ger gerd-i rehi (*Vasfî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 5*). [*dökilür, -il, -ür]*

dön-: Dönmek, kendi etrafında hareket etmek.

1. Şimdiden sonra murādınca n'ichün **dönmeye** kim / Himmetüñ oldı bu nüh ablağ-ı gerdüna süvār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 24*). [*dönmeye, -me, -y, -e]*

dön-: Bir şeyi andıracak duruma girmek, benzemek; ... hâline gelmek.

1. Kamlu yaşumla lâ'leye **dönmiş** durur gözüm / Şan dâğ-ı lâ'ledür aña dâğ-ı hayâl-i hâl (Vasfî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 3). [dönmiş, -miş]
2. Yoluñda kana **dönse** yaşum yelmeden n'ola / Merdüm kızarsa tañ degül ey meh şitâbdan (Vasfî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 5). [dönse, -se]
3. Dirîğ ruğlarumuñ müşki **döndi** kâfûra / Benefşe yirine virdi sefid gül gülzâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 37). [döndi, -di]
4. Nev-cuvân iken cihân bir pîre **dönmiş** sen dağî / Nüş kıl andan ki her pîr içe ola nev-cuvân (Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 10). [dönmiş, -miş]

döy-: Dayanmak, tahammül etmek.

1. **Döymez** gözüm haţuñ baña gösterme hastañam / Çeşm-i za'ife haţ-ı gubârûñ ziyânı var (Vasfî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 4). [döymez, -mez]
2. Bâd-ı deyden şöyle serd oldı cihân kim **döymeyüp** / Elleri düşdi çınârûñ kaldı bî-tâb u tüvân (Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 8). [döymeyüp, -yüp]

du'â: Allah'a yalvarma, niyaz.

1. Dünyeler turdukça tur budur **du'âsı** Vaşfînüñ / Ben ölem çok yıl 'ömürler vire Allâhum saña (Vasfî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 5). [du'âsı, -s, -ı]
2. Her sa'y kim **du'âña** degül sâ'ydur 'abeş / Her emr kim şenâña degül emrdür muhâl (Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 29). [du'âña, -ñ, -a]
3. Kaşideden ğaraż ol kim du'â-yı hayruñ idem / Dilümde gerçi ki dâyimdür ol **du'â** mezkür (Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 27). [du'â,]

du'â eyle-: Dua etmek.

1. Sen gül-i gülzâr-ı mülkûñ izdiyâd-ı 'ömrüne / El götürmişdür **du'â eyler** melâyik çün çınâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 16). [du'â eyler, -r]
2. Niçe taşdı' ide demdür ki **du'âlar eyleye** / Gün gibi aħvâli olmışdur saña höd âşikâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 27). [du'âlar eyleye, -y, -e]

du'â it-: Dua etmek, yakarmak

1. Kaşideden ğaraż oldur ki **ide** şâha **du'â** / Degül durur bu ki şî'riyle ide fażl izhâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 40). [du'â ide, -e]
2. Kapuña halka gibi göz diküben sâyil-veş / Ağız açmış ki **ide** saña **du'âlar** hâtem (Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 27). [du'âlar ide, -e]
3. Bu kadar var ki **du'â itmek** için şehlerine / Fużalâ hâlini eş'âr ile eyler iş'âr (Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 27). [du'â itmek, -mek]
4. Öldi Vasfî derd ile gel luţf idüp sinine söğ / Kim **du'â itmek** şehâ'âdet durur sin üstüne (Vasfî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 7). [du'â itmek, -mek]

du'â-yı hayr: Hayır duası.

1. Hatm it **du'â-yı hayr** ile kim kanda şerh ider / Ol medh-i bî-kerâneyi uşbu zebân-ı hâl (Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 39). [du'â-yı hayr,]
2. Kaşideden ğaraż ol kim **du'â-yı hayruñ** idem / Dilümde gerçi ki dâyimdür ol du'â mezkür (Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 27). [du'â-yı hayruñ, -uñ]

du'â-yı hayruñ it-: Hayır duası etmek.

1. Kadîmî bendelerdendir zamânlardur ki kapuñda / **Du'â-yı hayruñ itmek** her nefes vird-i zebânıdur (Vasfî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 11). [du'â-yı hayruñ itmek, -mek]

du'â-yı vakt-i seher: Seher vakti duası.

1. **Du'â-yı vakt-i seher** gibi 'adli zâlim-küş / Livâ-yı feth ü zafer gibi kilki tiğ-âşâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 24). [du'â-yı vakt-i seher,]

düd-ı âh: Çekilen ateşli ahlardan çıkan duman; yürek yangını.

1. **Düd-ı âhumdan** hazer kıl dostum haţtuñ gelür / K'âsumânı nîl-reng eyler duhânüm var benüm (Vasfî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 6). [düd-ı âhumdan, -um, -dan]

2. **Dūd-ı āhumdan** siyāh olursa ‘ālem tañ degül / Görmedüm bir niçe gündür ol meh-i şeb-gerdümi (*Vasfî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 4*). [*dūd-ı āhumdan, -um, -dan*]
3. Fırkatüñde ey şanem güyā bu ebr-i dūr-feşān / **Dūd-ı āhumdur** ki andan eşk-i çeşmümdür revān (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 16*). [*dūd-ı āhumdur, -um, -dur*]

duhān: *Duman.*

1. Dūd-ı āhumdan hāzer kıl dostum haţtuñ gelür / K’āsumāni nıl-reng eyler **duhānum** var benüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 6*). [*duhānum, -(u)m*]
2. Ne yirde k’āteş-i tīgüñden ire bir şu‘le / Felek **duhān** görünür anda āfitāb şirār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 30*). [*duhān,]*

dur: *Uzak.*

1. İsteyen kūyuña varmaga çeküp miñnet ü renc / Şabr kılsun ğama kim **dūr** durur rāh-ı Hicāz (*Vasfî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 5*). [*dūr,]*

dur-: *Durmak, bulunmak, kalmak.*

1. Her ne eylerseñ aña dest-i şerîfüñde **durur** / Oldı қаpuñda benüm bigi çü çāker hātem (*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 21*). [*durur, -ur*]

dur-: *-dur, -dür, -dir, -dir bildirme hal eki.*

1. Her bahār olan nihāl-i gülde şanmañ gül **durur** / Parelenmiş tīg-i hār ile dil-i bülbül durur (*Vasfî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 1*). [*durur, -ur*]
2. Her bahār olan nihāl-i gülde şanmañ gül durur / Parelenmiş tīg-i hār ile dil-i bülbül **durur** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 1*). [*durur, -ur*]
3. İsteyen kūyuña varmaga çeküp miñnet ü renc / Şabr kılsun ğama kim dūr **durur** rāh-ı Hicāz (*Vasfî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 5*). [*durur, -ur*]

durma: *Durmadan, sürekli.*

1. Bütün āfāka şāyi‘ oldı efġānum duyıldı āh / Baña dirlik hārām oldı bu dīdem **durma**

қан ағлар (*Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 3*). [*durma,]*

durur: *Teklik üçüncü şahıs bildirme eki.*

1. Yıllar oldu bir selām ile bizi yād itmedüñ / Bî-vefālar çok **durur** illā selām olsun saña (*Vasfî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 2*). [*durur,]*
2. Her bir hırāş kim ola başında dilberüñ / Başlar ki baġrum üzre **durur** pür-hırāş olur (*Vasfî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 2*). [*durur,]*
3. Lālenüñ la‘lın kadeh ‘arz itdügi ‘arıflere / Hoş işaretdür ki ya‘nī devr-i cām-ı mül **durur** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 4*). [*durur,]*
4. Secde çoġ itmiş **durur** Vasfî kemān-ebrülara / Қаşuñ öninde қаzā itsün kim eylermiş ğalaţ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 5*). [*durur,]*
5. Nazar kıl kim nice rüşen kılupdur yine bāġı gül / Şanasın gülşenüñ olmuş **durur** rüşen çerāġı gül (*Vasfî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 1*). [*durur,]*
6. Maħabbet meylerin nüş itmek içün ‘andelîb-i mest / Elinde güyiyā almış **durur** la‘lın ayaġı gül (*Vasfî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 2*). [*durur,]*
7. Şarāb içmek yasaġ olmuş **durur** kādîlere Vasfî / ‘Acebdür ger saña yüz virmez ise ol yasaġı gül (*Vasfî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 5*). [*durur,]*
8. Қаnlu yaşumla lā‘leye dönmiş **durur** gözüm / Şan dāġ-ı lā‘ledür aña dāġ-ı hayāl-i hāl (*Vasfî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 3*). [*durur,]*
9. Eksük gedük kuluñ **durur** ey meh senüñ hilāl / Hiç ide mi қаşuñla gelüp da‘vî-i kemāl (*Vasfî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 1*). [*durur,]*
10. Tabîbā zahmeti def‘ eyle senden baña dermān yok / Ki ma‘lümüñ **durur** vardur benüm bir derd-i pinhānum (*Vasfî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 4*). [*durur,]*
11. Dilberüm ruhsārına luţf ile beñzer gül benüm / Ol **durur** kim nālišüm şeydāsıdur bülbül benüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 1*). [*durur,]*
12. Kül olur kim niçe demler anda āteş gizlenür / Gönlüm ol āteş **durur** cismümdür anda kül benüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 3*). [*durur,]*
13. Yiri **durur** yanayın düzah-ı firāk içre / Çü ihtiyār ile hūr-ı cināndan ayrıldum (*Vasfî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 2*). [*durur,]*
14. Öldür beni kim şol қадарам derd ü ğamuñla / Yanumda hayātum **durur** ey dost helāküm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 2*). [*durur,]*

15. Gül **durur** yaralarum hâr durur peykânûn / Tîr-bârân ile açıldı gülistânundan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 5*). [*durur,]*
16. Gül durur yaralarum hâr **durur** peykânûn / Tîr-bârân ile açıldı gülistânundan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 5*). [*durur,]*
17. Bâğ-ı sînem tolu tirûñle nihâl eyleyeyin / Bu **durur** şimdiki demde hele gönülümde biten (*Vasfî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 2*). [*durur,]*
18. Hıl'at-i 'ışkuñ benüm haddüm degül geymek şehâ / Ben gedâyam yeg **durur** bilmek kişi endâzesin (*Vasfî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 2*). [*durur,]*
19. Vaşfî diyâr-ı fûrkate derd oldı hem-rehûñ / Yol korçuluk **durur** yine hem-râhdan şakın (*Vasfî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 5*). [*durur,]*
20. Hâk oldı gönül yoluna âh eyledüğümnden / Korçum bu **durur** kim ola ol hâk perîşân (*Vasfî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 3*). [*durur,]*
21. Hâsret yaşı taşumda firâk odı içümde / Hâlüm bu **durur** saña didüm zâhir ü pinhân (*Vasfî Dîvânı, Gazel 64, Beyit 2*). [*durur,]*
22. Zağm-ı tîg-i gamdan ey Vaşfî görüp hâlüm tabîb / Didi kim kalmış **durur** bu hasta tîmâr olmadan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 67, Beyit 5*). [*durur,]*
23. Lebûñ kanlum **durur** ağızuma düşse / Emer idüm nitekim bir içim şu (*Vasfî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 5*). [*durur,]*
24. Hâl kim konmuş **durur** la'l-i leb-i cânânuma / Bir mekesdür kim benüm kaşd eylemişdür cânuma (*Vasfî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 1*). [*durur,]*
25. Hem-demüm sâyem **durur** gam günlerinde ol dağ / Okumazsam mûm ile ey mâh gelmez yanuma (*Vasfî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 2*). [*durur,]*
26. Ben yandığum gamuñda şehâ nâydan işit / Kim çok demüm geçüp **durur** ey dost nây ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 3*). [*durur,]*
27. Öldi Vaşfî derd ile gel lûtf idüp sinine söğ / Kim du'â itmek şehâ 'âdet **durur** sin üstine (*Vasfî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 7*). [*durur,]*
28. Hevâ-yı âteş-i la'li dile dağ urdı dildârûñ / Şun ey sâkî k'aña merhem **durur** yâkût-ı seyyâle (*Vasfî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 5*). [*durur,]*
29. Ne yavuz yeller esüpdür 'aceb ol gülşene kim / Lertzeler var **durur** ol serv-i hîrâmânında (*Vasfî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 4*). [*durur,]*
30. Vaşfî belâ **durur** saña bâlâsı dilberûñ / Bir gün gam ile öldürür âh ol belâ seni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 7*). [*durur,]*
31. Şöyle garç itmiş **durur** cismüm bu gam tûfânı kim / Tütiyâ için ararlarsa bulunmaz gerdümi (*Vasfî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 3*). [*durur,]*
32. Vaşfî şol deñlü za'îf olmuş **durur** kim cismine / Degse bir kez bir kişi biñ kerre inler ney gibi (*Vasfî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 5*). [*durur,]*
33. Hağ degüldür görinen ruhları âyine **durur** / Düşmiş âyineye aks-i ser-i zülf-i siyehi (*Vasfî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 4*). [*durur,]*
34. Ya tâc-ı la'l **durur** güyiyâ zümürred terk / Ki dürr ü gevher ü şebnemle oldı gevher-bâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 6*). [*durur,]*
35. Ğubâr-ı devleti ol kîmyâ **durur** k'andan / Dürüst mağribî-i mihr olur temâm 'ayâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 22*). [*durur,]*
36. Bahâr-ı ma'dilete her dem ebr-i lûtfuñdan / Çemende zinde-dil ü taze-rû **durur** gülzâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 26*). [*durur,]*
37. Ne şâhbâz **durur** tîr-i cân-şikârûñ kim / Ne yire kim vara eyler hayât-ı haşmî şikâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 33*). [*durur,]*
38. Egerçi hâk **durur** şimdi gevher-i nazmı / 'Înâyet-i şeh olursa olur dür-i şehvâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 37*). [*durur,]*
39. Kaşideden garaz oldur ki ide şâha du'â / Degül **durur** bu ki şî'riyle ide fazl izhâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 40*). [*durur,]*
40. Yâ çarh-ı cevri-pîşe benüm güş urup **durur** / Nâlem işitmege baña virdükce güş-mâl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 3*). [*durur,]*
41. Yâ kâmetüm gibi şanasın hâm olup **durur** / Bâğ-ı fenâda bād-ı havâdisle bir nihâl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 4*). [*durur,]*
42. Yâ hañçer-i şehenşeh-i gâzî **durur** ki ol / Hün-ı dil-i 'adû ile pür-hün dem-i kıtâl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 10*). [*durur,]*
43. Hün-ı 'adû içinde ya hüd garç olup **durur** / Na'l-i semend-i hazret-i şâh-ı hüceste-fâl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 11*). [*durur,]*
44. 'İd ya hüd bir güzel gül yüzlü simîn-ber **durur** / Kim hilâl olmuş anuñ güşına simîn güşvâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 2*). [*durur,]*
45. Şad hezâr olmuş **durur** gerçi nevâ-yı devletüñ / Gülşen-i vaşfuñda Vaşfî gibi olmaya hezâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 21*). [*durur,]*
46. Zindegânî devlet ümmidiyle gerçi hōş **durur** / Müşkil olur intizâr âh intizâr âh intizâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 26*). [*durur,]*

47. Rıştelerdür dür ü gevherle pür ebyātum kim / Var **durur** her biri ucında mücevher hātem (*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 25*). [durur,]
48. Kefûn ki bâhr **durur** mevcidür anuñ tigüñ / Ki bād-ı hıřmuñ ile oldı tız âteş-bār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 8*). [durur,]
49. Ne başrdür ‘acabā dest-i dür-feřānuñ kim / Anuñ habābı **durur** güyiyā dür-i řhvār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 10*). [durur,]
50. apın ki gülşen-i ehl-i hüner **durur** yaraşur / Olursa Vaşfı gibi anda şad hezār hezār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 30*). [durur,]
51. Siyeh-libās **durur** her biri çü řeb lıkin / Zemāne ruřları nūriyle pür durur envār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 34*). [durur,]
52. Siyeh-libās durur her biri çü řeb lıkin / Zemāne ruřları nūriyle pür **durur** envār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 34*). [durur,]
53. Derd-i hecrinden bahāruñ şöyle za‘f irmiş k’anuñ / Reg-be-reg cismin ararsañ yoř **durur** bir reg nihān (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 2*). [durur,]
54. Nergis isterseñ saña zerrin adeř nergis yiter / K’ol **durur** çeşm ü çerāğ-ı bostān u gülsitān (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 13*). [durur,]
55. Bařt-ı bernā çarç-ı pır olsa muşı‘ üñ řañ degül / Emrüne vācib muşı‘ olmak **durur** pır ü cuvān (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 31*). [durur,]
56. Hıdmetin itmek için dergehüñüñ nevbetle / Zengı vü rümı iki bende **durur** leyl ü nehār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 18*). [durur,]
57. şimdi bir güşe-i tenhāda olup dil-şaste / Åhdur hem-demi vü ğam **durur** ancak aña yār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 22*). [durur,]
58. Meger kim milket-i gülşende řāh olmuş **durur** bülbul / K’otagı lāle-i řamrā vü güller sāyebānidur (*Vasfî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 4*). [durur,]
59. řehā vařfuñ gülistānında bir bülbul **durur** Vaşfı / Ki tekrār itdügi her laşza medřüñ dāstānidur (*Vasfî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 10*). [durur,]

duvar: Duvar, yapı.

1. ařd-ı seyr-i bām-ı ařruñ itse her ğün āfıtāb / Pāye-yi evvelde ‘arız ola vehminden **düvār** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 14*). [dävār,]

duy-: İşitmek.

1. Bütün āfāka řāyi‘ oldı efğānum **duyıldı** āh / Baña dirlik řarām oldı bu dıdem durma şan ağlar (*Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 3*). [duyıldı, -ıl, -dı]

düzah-ı firāk: Ayrılık cehennemi.

1. Yiri durur yanayın **düzah-ı firāk** içre / Çü iřtiyār ile hūr-ı cināndan ayrıldum (*Vasfî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 2*). [düzah-ı firāk,]

dü: İki.

1. Bükildi ametüm ğamdan **dü** çeşmüm her zamān ağlar / alem böyle çekilmişdür ezelden yoř buña çäre (*Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 17*). [dü,]

dünyā: Alem, cihan.

1. Vaşfı ayakda da yat dise **dünyāda** ğam degül / K’erbabı ‘ışka ‘ālem-i ‘uķbāda baş olur (*Vasfî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 6*). [dünyāda, -da]
2. Sākıyā mey řun ki ben **dünyāya** mağrūr olmazam / Her metā‘ı kim cihān virür ğurürumdur benüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 4*). [dünyāya, -ya]
3. Her kimün kim ola ğöñlünde maşabbet eşeri / Āteř-i řevķ ile **dünyāyı** yaşar her şaberi (*Vasfî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 1*). [dünyāyı, -y, -ı]
4. Öğmeñ baña maşbüb diyü mihr ile māhı / **Dünyāda** güzel sevmezem illā Memi řāhı (*Vasfî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 1*). [dünyāda, -da]

dünyā vü āhıret: Dünya ve ahıret.

1. Bu bende-i ezeliđen řapūña řayr du‘ā / Budur hemin k’ola **dünyā vü āhıret** ma‘mūr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 29*). [dünyā vü āhıret,]

dünveler turdukça tur-: "ok yaşa, Tanrı sana sonsuz bir ömür versin!" anlamında kullanılan bir iyi dilek sözü.

1. **Dünyeler tırduqça tır** budur du'ası
Vaşfînüñ / Ben ölem çok yıl 'ömürler vire
Allāhum saña (*Vasfî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 5*). [*dünyeler tırduqça tır,]*

dür: *Inci.*

1. Senüñ için heves-i 'ışkuña düşsem n'ola
kim / **Dür** için şimdi mi kıldı kişi
'ummāna heves (*Vasfî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 3*). [*dür,]*
2. Deler elmās-ı müjem **dür** yaşımı tuhfе
içün / Ki delins' artar imiş kıymeti dürr-i
'Adenî (*Vasfî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 4*).
[*dür,]*
3. Kefünle baħr arasında tefāvüt ol **dürdür** /
Kefünde kılmadı vü kıldı baħr içinde qarār
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 11*).
[*dürdür, -dür]*

dür ü gevher: *Inci ve mücevher.*

1. Riştelerdür **dür ü gevherle** pür ebyātum
kim / Var durur her biri ucında mücevher
hātem (*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 25*).
[*dür ü gevherle, -le]*

dürer-i nazm: *Inci gibi şlr.*

1. Güş-ı 'ālem tola Vaşfî **dürer-i nazmumla**
/ Şāhdan ger ola ben bendeye himmet
nazarı (*Vasfî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 7*).
[*dürer-i nazmumla, -um, -la]*

dür-i şehvār: *Padişaha yaraşır inci.*

1. Egerçi hāk durur şimdi gevher-i nazmı /
'İnāyet-i şeh olursa olur **dür-i şehvār**
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 37*). [*dür-i
shēhvār,]*
2. Ne baħrdür 'acabā dest-i dür-feşānuñ kim /
Anuñ habābı durur güyiyā **dür-i şehvār**
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 10*). [*dür-i
shēhvār,]*

dürlü: *Türlü, çeşitli.*

1. Ki seng-i saħt-ı cefā-yı zemāneden vardur
/ Tabī'at āyinesinde hezār **dürlü** küsür
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 20*). [*dürlü,
]]*

dürr: *Inci.*

1. Ya tāk-ı la'l durur güyiyā zümürüd terk /
Ki **dürr** ü gevher ü şebnemle oldı gevher-
bār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 6*).
[*dürr,]*

dürr-i 'adenî: *Aden'den çıkartılan inci.*

1. Deler elmās-ı müjem dür yaşımı tuhfе
içün / Ki delins' artar imiş kıymeti **dürr-i**
'**Adenî** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 4*).
[*dürr-i 'adenî,]*

dürüst: *Adil, eşit.*

1. Ğubār-ı devleti ol kīmyā durur k'andan /
Dürüst mağribî-i mihr olur temām 'ayār
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 22*). [*dürüst,
]]*

düş-: *Düşmek; maruz kalmak, olumsuz bir duruma uğramak.*

1. Hālümü bilmeyicek yār benüm yā ne bile /
Bir gün ol daħi bu oda **düşüben** yana bile
(*Vasfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 5*).
[*düşüben, -üben]*

düs-: *Uğramak, rast gelmek.*

1. Midhātünde şāyegān **düşdiyse** n'ola kāfiye
/ Sen anı ma'zür tüt k'ol oldı Genc-i
Şāyegān (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 41*). [*düşdiyse, -diyse]*

düs: *Uyurken zihinde beliren hayaller ve düşünceler, rüyâ.*

1. Seyrümde gice ol mehe tuş olduğum
didüm / Nāz ile güldi didi **düşüñ** ise ħayr
ola (*Vasfî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 4*).
[*düşüñ, -üñ]*

düs-: *Gelmek, ulaşmak, varmak.*

1. Lebün kanlum durur ağzuma **düşse** / Emer
idüm nitekim bir içim şu (*Vasfî Dîvânı,
Gazel 69, Beyit 5*). [*düşse, -se]*

düş-: Bir şeyin yukarıdan aşağıya doğru düşmesi.

1. Bu kanlı yaşamı kirpüklerüm arasında / Gören şanür ki neyistân içine **düşmiş** nâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 14). [düşmiş, -miş]
2. Yapdı bir kişver-güşâ fülk-i felek-simâyı kim / **Düşdi** andan lerzeler erbâb-ı nâkûs üstine (Vasfî Dîvânı, Kit'a 1, Beyit 2). [düşdi, -di]

düs-: Yola çıkmak; yola koyulmak.

1. Vey eşk hâkin isteyü **düş** rehğüzerlere / Merdüm ki sayıl olsa aña rehğüzer gerek (Vasfî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 3). [düş,]

düs: Düşmek; meyletmek.

1. **Düşeli** şem'-i ruhuñ şevkına pervâne gibi / Miñnet odları olupdur şanemâ bâl ü perüm (Vasfî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 2). [düşeli, -eli]

düş-: Düşmek, değmek.

1. **Düşerse** pâyüña incinme eşküm / Niçe serv ayağına yüz sürer şu (Vasfî Dîvânı, Gazel 68, Beyit 4). [düşerse, -er, -se]

düş-: Düşmek.

1. Bâd-ı deyden şöyle serd oldı cihân kim döymeyüp / Elleri **düşdi** çınâruñ kaldı bî-tâb u tüvân (Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 8). [düşdi, -di]

düşmen: Düşman; rakip.

1. Düşmenüñ hod degülem ağladuban miñnetle / Gel gülünc itme beni dostuma **düşmenüme** (Vasfî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 3). [düşmenüme, -üm, -e]

düşmen: Düşman, hasım, adü.

1. **Düşmenüñ** hod degülem ağladuban miñnetle / Gel gülünc itme beni dostuma

düşmenüme (Vasfî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 3). [düşmenüñ, -üñ]

2. Şimdi öldür ki gözüm görmeye **düşmenle** seni / Kerem it hây begüm begcügezüm hây begüm (Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 12). [düşmenle, -le]

dü-tâ kıl-: İki büklüm etmek, kambur eylemek, eğilmek.

1. Görür tamâm beñzeyimez aña 'özü için / Kıddin **dü-tâ kılup** diler eksüklüğün hilâl (Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 18). [dü-tâ kılup, -up]
2. Gördi tamâm beñzemez ebrüña 'özü için / Kıddin **dü-tâ kılup** diler eksüklüğün hilâl (Vasfî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 2). [dü-tâ kılup, -up]

düz-: Yapmak; şiir yazmak.

1. Midhatüñde yine bir şasr-ı müşeyyed **düzdi** / Dizdi her beytine anuñ zer ü ziver hâtem (Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 24). [düzdi, -di]

düzd olan kişiye vir olmaya virâne gibi: hırsız olana kişiye virane kadar güzel bir yer yoktur.

1. Yir idinse bu yıkık gönlümü gamzeñ ne 'aceb / **Düzd olan kişiye yir olmaya virâne gibi** (Vasfî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 4). [düzd,]

düz-: Süslemek, güzelleştirmek.

1. Tağılmasun diyü sîmîn varaklarıyla gülüñ / Bahâr eliyle şabâ **düzdi** zer-nişân mismâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 9). [düzdi,]

E

ebed: Sonsuz.

1. Hâlele irişmez **ebed** mülküne ki tığündür /
Hâlele mülküň arasında âhenin dîvâr
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 31*). [*ebed,]*

ebkâr-ı hüb-efkâr: Güzel efkarın bekarları.

1. Gelüp durur yine **ebkâr-ı hüb-efkârüm** /
Çü serv her biri mevzün nihâl ü şîrin-kâr
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 33*). [*ebkâr-ı
hüb-efkârüm, -um]*

ebr: Bulut.

1. Nite ki **ebr** ola ferrâş-ı sâhat-i gülşen /
Nite ki bād ola naqqâş-ı levha-i gülzâr
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 41*). [*ebr,]*
2. Bārân-ı cüdi **ebre** ger ideydi terbiyet / Her
dem iderdi dâmen-i deryâyı pür-le'âl
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 16*). [*ebre, -
e]*
3. Ki ya'nî muhtedâ-yı mülk ü millet Muştafa
Beg kim / Sa'âdet **ebri** devlet bahri cüd u
luţf kânidur (*Vasfî Dîvânı, Kaside 9, Beyit
9*). [*ebri, -i]*

ebr-i dür-feşân: İnci saçan bulut.

1. Fırkatünde ey şanem güyâ bu **ebr-i dür-
feşân** / Dūd-ı âhumdur ki andan eşk-i
çeşmümdür revân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7,
Beyit 16*). [*ebr-i dür-feşân,]*

ebr-i hicâb: Hicâb bulutu.

1. Zâhiren ey dil niçe **ebr-i hicâb** altındasın /
Gün-be-gün sen de ayân olmağ dilersen
'âşık ol (*Vasfî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 3*).
[*ebr-i hicâb,]*

ebr-i luţf: İyilik, ihsan bulutu.

1. Bahâr-ı ma'dilete her dem **ebr-i luţfuñdan**
/ Çemende zinde-dil ü taze-rü durur gülzâr
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 26*). [*ebr-i
luţfuñdan, -uñ, -dan]*

ebr-i mirvârîd-bâr: İnci yüklü bulut.

1. Var yüri şâhâne 'işret kıl huşüsâ kim bu
dem / **Ebr-i mirvârîd-bâr** üstünde olmuş
sâye bân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 14*).
[*ebr-i mirvârîd-bâr,]*

ebr-i nevbâhâr: İlkbahar bulutu.

1. Nitekim ferrâş ola gülşende **ebr-i
nevbâhâr** / Nitekim zer-pâş ola bostânda
bād-ı mihricân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7,
Beyit 43*). [*ebr-i nevbâhâr,]*

ebrü: Kaş.

1. **Ebrüña** beñzerem dir imiş luţf ile hilâl /
Beñzer ki ey şanem yeñile oldı bu hayâl
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 1*). [*ebrüña,
-ñ, -a]*
2. Gördi tamâm beñzemez **ebrüña** 'özü için /
Kaddin dü-tâ kılup diler eksüklüğün hilâl
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 2*). [*ebrüña,
-ñ, -a]*
3. Secde itmekden hilâl **ebrülar** ey meh
kaşuña / Ka'be-i küyuñda pürdür her taraf
mihrâbdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 54, Beyit
3*). [*ebrülar, -lar]*
4. Bir âfitâb-rü gibidür meh ki tākdan /
Ebrüsü görünür dağî 'arz itmedin cemâl
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 2*). [*ebrüsü, -
sı]*

ebü'l-feth: Cihan fatihlerinin babası. Fatih Sultan Mehmet'in lakabı.

1. Bâyezîd Hân-ı muzaffer-fer **ebü'l-feth** ol
k'anuñ / Kem nem-i luţfiyle buldı rütbet ü
i'zâz gül (*Vasfî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 9*).
[*ebü'l-feth,]*

ebvât: Beyitler.

1. Riştelerdür dür ü gevherle pür **ebvâtüm**
kim / Var durur her biri ucında mücevher
hâtem (*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 25*).
[*ebvâtüm, -um]*

ebvât-ı havâleñiz: Hayal veren beyitler.

1. Nazar kılan nazar ehli bilür hâlâtunu Vaşfi / Bu **ebyât-ı hayâhengîze** vü bu şî'r-i pür-hâle (Vasfî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 6). [ebyât-ı hayâhengîze, -e]

ecel: Ölüm.

1. Çün **ecel** derdine yokdur çäre luţf it ey tabîb / Hâsta-i 'işkam benüm sa'y eyleme dermânuma (Vasfî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 5). [ecel,]
2. Dil şabr iderdî vaşl ümîdiyle hecre ger / Ömrüm gibi **ecel** dahî müsta'cil olmasa (Vasfî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 4). [ecel,]

efgân: Feryat, haykırma.

1. Gelüp küyumda Vaşfi nâle eyler diyü incinme / Nic' itsün bülbülün sermâyesi **efgândur** efgânsuz (Vasfî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 6). [efgândur, -dur]
2. Gelüp küyumda Vaşfi nâle eyler diyü incinme / Nic' itsün bülbülün sermâyesi efgândur **efgânsuz** (Vasfî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 6). [efgânsuz, -suz]
3. N'îçün ey mihr-i meh-rüyum irişmez saña kim her dem / Kemend-i dūd-ı âhumla irişür çarha **efgânım** (Vasfî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 7). [efgânım, -um]
4. Yaram ey dost meger dîde-i hün bārumdur / Ki gözün yummadı yıllardur **efgânımdan** (Vasfî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 6). [efgânımdan, -um, -dan]
5. Diñle nâlem hâlümü bilmek dilerseñ dostum / N'idügüm bilmez benüm güş urmayan **efgânıma** (Vasfî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 3). [efgânıma, -um, -a]
6. Dil 'andelibi inlesün **efgân** u zâr ile / Vuşlat müyesser olmadı gül yüzlü yâr ile (Vasfî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 1). [efgân,]
7. N'eyleyem ol gülşen-i hüsnün gül-i hândânını / Diñleme ben bülbül-i şüridenün **efgânımı** (Vasfî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 1). [efgânımı, -ı, -n, -ı]

efgân: Şikayet.

1. Bütün âfâka şâyi' oldı **efgânım** duyıldı âh / Baña dirlik hâram oldı bu dîdem durma kan ağlar (Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 3). [efgânım, -um]

efgân eyle-: Feryat etmek, bağırarak.

1. Ruhuñ devrinde **efgân eylesem** men' itme ey dilber / Ki gül hengâmına revnağ viren bülbül figânidur (Vasfî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 7). [efgân eylesem, -se, -m]

efgân it-: Acı ile bağırıp çağırarak; feryad etmek.

1. Yüzünü gördükce **efgân itsem** ey dilber n'ola / N'eylesün feryadlar gül görse bülbül itmeyüb (Vasfî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 2). [efgân itsem, -se, -m]
2. Âteş-i tebden ki cānum cüş idüpdür mey gibi / Tañ mı ger zâr eyleyüp **efgânlar itsem** ney gibi (Vasfî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 1). [efgânlar itsem, -se, -m]
3. Her gice ta şubh olunca ney gibi **efgân idüp** / İnlerem derd ile kim düşdüm cüdâ mahbûbdan (Vasfî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 4). [efgân idüp, -üp]

efgâr eyle-: Yaralamak.

1. Ne deñlü hıdmete varmağa kaşd kıldumsa / Ayağum **eyledi** tüg-i belâ-yı fakr **efgâr** (Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 23). [efgâr eyledi, -di]

efgâr ol-: Yaralanmak, yaralı olmak.

1. Götürürler getirürler gelicek meclisüne / Şol kadar hâr-ı belâ ile **olupdur efgâr** (Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 20). [efgâr olupdur, -up, -dur]

eflâk: Gökyüzü.

1. Ger irişmezs' âteş-i 'uşşâk âhından şerer / Her gice endâmı **eflâküñ** neden gül gül durur (Vasfî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 2). [eflâküñ, -üñ]

eflâk: Felekler; gökyüzü.

1. Ger şorarsañ luţf idüp bir gün eger ben hâkden / Rıf' at-i kadrüm yüceldüdüñ benüm **eflâkden** (Vasfî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 1). [eflâkden, -den]
2. Sen yakarsın beni bu hüsn ile şâhum bilürem / Lîk **eflâke** çıkar âteş-i âhum bilürem (Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 5). [eflâke, -e]

efrîdûn-ḥaşem: Feridun gibi düşmanlarına karşı sevdiğini koruyan

1. Ey Süleymân-rûtbet ü Cem-ḳudret
Efrîdûn-ḥaşem / Âşaf-ı 'âhd ü vezîr-i
kâmrân u kâmkâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 10*). [*efrîdûn-ḥaşem,]*

efsâne eyle-: Dillere destan etmek; ağızdan ağıza dolaştırmak.

1. Mekr ü füsün ile aluban gönlümi şehâ /
Hâlk içre hâlümü benüm **efsâne eyledüñ**
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 2*). [*efsâne eyledüñ, -dü, -ñ]*

efser: Padişah tacı.

1. Dest-büsuñ şerefîni beñzer idindi maḳşûd /
Zerden idindi kemer la 'lden **efser** ḥâtem
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 18*). [*efser,]*

eg-: Eğmek, bükmek.

1. Gülleri **egdi** şabâ bülbüle meyl eylemege /
Ola kim irişe maḳşûdına ol 'âşık-ı zâr
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 8*). [*egdi, -di]*

eger: Eğer, şayet.

1. Fûrḳat öldürdüğü Vaşfî bir iş olaydı **eger** /
Şimdiden girü yiter ta'ne-i bed-hâh baña
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 5*). [*eger,]*
2. Pür iderdüm bu cihân içini dîvânlar ile /
İtse dilberler **eger** defter ü dîvâna heves
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 7*). [*eger,]*
3. **Eger** kim luṭf u iḥsânüñ eli tûtmazsa kim
alır / Benüm derd ü belâ diyen elinden bu
girîbânüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 9*). [*eger,]*
4. **Eger** ḥâk ola bu cismüm mezârumdan
güzer kılsañ / Hevâ-yı mihr-i şevḳüñla
diyem hâ merḥabâ 'ömrüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 3*). [*eger,]*
5. Vaşfîyâ cân u cihân garḳ ola başlarsa **eger** /
Ḳanlar aḳıtmağa bu dîde-i gam-
dîdelerüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 6*). [*eger,]*
6. Mihrüñle **eger** ḥâk ola bu sîne-i çâküm /
Tâ ḥaşra degin bü-yı maḥabbet vire ḥâküm
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 1*). [*eger,]*

7. Câm-ı mey-i murâda bulam dest-res **eger** /
Himmet olursa ḥâzret-i Cem iḳtidârdan
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 6*). [*eger,]*
8. Ger şorarsañ luṭf idüp bir gün **eger** ben
ḥâkden / Rıf'at-i ḳadrüm yüceldüdüñ
benüm eflâkden (*Vasfî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 1*). [*eger,]*
9. **Eger** olsa güzeller tâze tâze / Dir idüm ḥoş
gazeller tâze tâze (*Vasfî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 1*). [*eger,]*
10. Vaşfîyâ zâhid **eger** mescide yol virmezse /
Yürî meyḥâneye yir yok saña meyḥâne
gibi (*Vasfî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 5*). [*eger,]*
11. Vaşfîyâ var ser-i küyına ölürsen de **eger** /
Ka'be yolında ölen kişünün olmaz günehi
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 6*). [*eger,]*
12. Ḳapuñ kim oldu şehâ gülşen-i gül-i maḳşûd
/ Yaraşur anda **eger** ola Vaşfî gibi hezâr
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 35*). [*eger,]*
13. Biñ şaf olursa **eger** dîv-i 'adûdan ne zarar /
Aldı barmağına çün âşaf-ı şafder ḥâtem
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 13*). [*eger,]*
14. Başdan ayağa **eger** sîm ü zer olursa n'ola /
Olmaz aña şehâ ile berâber ḥâtem (*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 15*). [*eger,]*
15. Ṭapuña 'arz ideyin hâl-i pür-fütürumdan /
Eger ki ḥâzret-i düstürdan ola destür
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 22*). [*eger,]*
16. Hâlel irerdi cihân ḥâlkına küfr ehlinden /
Ḥıfzûñ olmasa **eger** ḥıṭta-i islâma ḥişâr
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 17*). [*eger,]*
17. **Eger** ben rind-i şâhid-bâz isem 'ayb
itmesünler kim / Yigitlik çağı 'işret devri
'âşıklık zamânıdır (*Vasfî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 6*). [*eger,]*
18. Hele kendüm bilelden olmadum 'âlemde
ben ḥurrem / **Eger** bir laḫza şâd oldumsa
cânâ her zamân aḫlar (*Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 5*). [*eger,]*

egerçi: Her ne kadar, ise de, gerçi.

1. **Egerçi** va'deler idüp baña itdün vefâ
'ömrüm / Velî ḳorḳum bu k'ol 'âhde
benüm itmez vefâ 'ömrüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 1*). [*egerçi,]*
2. **Egerçi** ḥâk durur şimdî gevher-i nazmı /
'İnâyet-i şeh olursa olur dür-i şehvâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 37*). [*egerçi,]*
3. **Egerçi** vaşfuñı vaşf itmedi murâdinca /
Velî keremler ü iḥsânlar eyle tû ma'zür
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 19*). [*egerçi,]*
4. Nazmum eşcârî **egerçi** ter ü mevzündür lîḳ
/ Bir dem olmaz ki aña derd ü belâ
virmeye bâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 25*). [*egerçi,]*

egerçi: *Eğer ki, gerçi, doğrusu.*

1. Biz öldük intizâr ile dirler **egerçi** kim / Bir bād-pāya bindi uçar sîm bāl ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 2*). [*egerçi,]*
2. **Egerçi** hâlûme cümle muhîtdür 'ilmüñ / Velî keremler idüp güş kıl beni tekrâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 12*). [*egerçi,]*
3. **Egerçi** hıdmete gec geldüm ise incinme / Taşavvur itme hıdmetden olmışam bîzâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 21*). [*egerçi,]*

egle-: *Avutmak, oyalamak.*

1. Şol kadar hecrüñde me' nûsam ğam-ı derdüñle kim / Şimdi ğam **egler** olupdur bu dil-i nâ-şādumı (*Vasfî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 3*). [*egler, -r]*
2. Ve ger-ne anda ne **eglerdi** senden ayru beni / Ne 'izz ü cāh ü ne māl ü menāl ü mülk ü 'aķār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 24*). [*eglerdi, -r, -di]*

eġlen-: *Eğlenmek, hoşça vakit geçirmek.*

1. Ruġuñ devrinde la'lüñsüz bu gönülüm hergiz **eglenmez** / Belî hoş- tab' olanlar faşl-ı gülde olıma mülküñ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 4*). [*eglenmez, -mez]*

egri: *Doğru olmayan, kötü, fena.*

1. Tîgi kan itdüğine sinede tîrin tutaram / Anca toġrı tütılır **egri** için kan olıcaġ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 2*). [*egri,]*

ehl-i devlet: *Devlet adamı.*

1. **Ehl-i devlet** eyle anı saña 'izzetdür bu kim / Tâc-ı devlet hem-seri ola ġapuñda bir ġubâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 25*). [*ehl-i devlet,]*

ehl-i fazl: *İyilik ehli.*

1. Sen bu gün sâhib-ķırân-ı nazm u neşr iken n' için / 'Adlüñ eyyâmında **ehl-i fazl** ide āh u fiġân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 37*). [*ehl-i fazl,]*

ehl-i hâl: *Gönül ehli.*

1. Yâ bir zebânedür ki yanup nâr-ı 'ışġdan / Bu ġırķa-i kebûda şarupdur bir **ehl-i hâl** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 5*). [*ehl-i hâl,]*

ehl-i hikmet: *Hikmet ehli, bilgelik sahibi.*

1. Bu demler nüş kıl cānuña cān ġatmaġ dilerseñ ger / Anı kim **ehl-i hikmet** dir bedende rûġ-ı şânîdür (*Vasfî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 5*). [*ehl-i hikmet dir, -dir]*

ehl-i nazm: *Nazım ehli, şairler.*

1. **Ehl-i nazm** içinde kim Saġbân-ı devrânâm bu gün / Muştafâ medġinde itsem n'ola Ĥassân ile baġş (*Vasfî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 9*). [*ehl-i nazm,]*

ejdehâ: *Büyük yılan.*

1. Rumġ-ı pîçâmı ile berķ-ı sinâmı ġüyâ / **Ejdehâdur** ki dehânında anuñ berķ ura nâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 14*). [*ejdehâdur, -dur]*

ejderhâ: *Bin tane başı olan efsanevi, korkunç ve pek büyük bir hayvan, büyük yılan.*

1. Fikr iderken kim bu **ejderhâyi** şâh-ı nîk-baġt / Gönderür ġalîb Firengistâna yâ Rûs üstine (*Vasfî Dîvânı, Ku'a I, Beyit 3*). [*ejderhâyi, -y, -ı]*

ekser: *Genellikle, çoġunlukla, çok zaman.*

1. Ĥatı Ĥatâdur anı tîrâş itse vechi var / Ĥat kim Ĥatâ ile ola **ekser** tîrâş olur (*Vasfî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 3*). [*ekser,]*
2. Başına taş urulup ġaşına inmişdür anuñ / Teng-dil olduġı ġalîb budur **ekser** Ĥatem (*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 9*). [*ekser, -ı, -n, -a]*

eksük gedük: *Eksik gedik, noksan.*

1. **Eksük gedük** ġuluñ durur ey meh senüñ hilâl / Hiç ide mi ġaşuñla gelüp da'vî-i

kemāl (Vasfî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 1).
[eksük gedük,]

eksük ol-: Her zaman bulunur olmak.

1. Kaldı derd oğları peykânları sînemde dirîğ / **Eksük olmaz** elemi sînede peykân olıcağ (Vasfî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 3). [eksük olmaz, -maz]

eksüklüğün dile-: Eksikliğini dile getirmek, ifade etmek.

1. Gördi tamâm beñzemez ebrûña 'özü için / Kaddin dü-tâ kırup **diler eksüklüğün** hilâl (Vasfî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 2). [eksüklüğün diler, -r]
2. Görür tamâm beñzeyimez aña 'özü için / Kaddin dü-tâ kırup **diler eksüklüğün** hilâl (Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 18). [eksüklüğün diler, -r]

el: Güç, iktidar, irade.

1. Eger kim luğ u ihsânüñ eli tıtmazsa kim alır / Benüm derd ü belâ diyen **elinden** bu girîbânım (Vasfî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 9). [elinden, -in, -den]

el: İnsanın avuç ve parmaklardan ibaret olan tutma, kavrama ve iş görme uzvu.

1. Baña kan yutdurup bülbül gibi ol gibi her dem / **Elinden** gönca-veş câm-ı şarâb-ı erğavân gitmez (Vasfî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 4). [elinden, -in, -den]
2. Mağabbet meylerin nüş itmek için 'andelîb-i mest / **Elinde** güyiyâ almış durur la 'lîn ayağı gül (Vasfî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 2). [elinde, -in, -de]
3. Eger kim luğ u ihsânüñ **eli** tıtmazsa kim alır / Benüm derd ü belâ diyen elinden bu girîbânım (Vasfî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 9). [eli, -i]
4. Ey dost dilüm mihr ü vefâ ile **elünde** / Bir şîşe idi seng-i cefâ ile uvandı (Vasfî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 6). [elünde, -üñ, -de]
5. Dilberâ zülf-i perîşânüña el urmağ için / Dest-i kudret **elümi** kıldı benüm şâne gibi (Vasfî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 3). [elümi, -üm, -i]
6. Tağılmasun diyü sîmîn varaklarıyla gülün / Bahâr **eliyle** şabâ düzdi zer-nişân mismâr

(Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 9). [eliyle, -i, -y, -le]

7. Tıtmış **elinde** nâcağ-ı zerrîn hilâlden / Güyâ benümle kîni var ister k'ide cidâl (Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 31). [elinde, -in, -de]
8. Luğ eyle al **elüm** ki ayaklarda kalmışam / Devründe gam beni niçe bir ide pâyımâl (Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 33). [elüm, -üm]
9. Gözi hiç kimseyi görmez n'ola mağrûr olsa / Alıcağ **ellerine** taze güzeller hâtem (Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 4). [ellerine, -ler, -i, -n, -e]

el: İnsan uzvu; yabancı, başkaları.

1. Kankı meclisde nazar eyleseñ **el** anı çalar / Bilmezem n'eyledi bu ellere bî-çâre kopuz (Vasfî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 2). [el,]
2. Kankı meclisde nazar eyleseñ el anı çalar / Bilmezem n'eyledi bu **ellere** bî-çâre kopuz (Vasfî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 2). [ellere, -ler, -e]

el: Bazı söyleyişlerde teşmil yoluyla işi yapanın veya o işin yapılmasına tesir eden şeyin yerini tutar.

1. Vaz gel cevr eylemekden tîr-i âhumdan şakın / Kim senün cevruñ **elinden** kaddüm kemân (Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 20). [elinden, -i, -(n)den]

el: Çınar yaprağı; el.

1. Bâd-ı deyden şöyle serd oldı cihân kim döymeyüp / **Elleri** düşdi çınaruñ kaldı bî-tâb u tüvân (Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 8). [elleri, -ler, -i]

el götür-: Dua etmek, Allah'a niyazda bulunmak amacıyla ellerini açmak.

1. Sen gül-i gülzâr-ı mülküñ izdiyâd-ı 'ömrüne / **El götürmişdür** du 'â eyler melâyik çün çınâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 16). [el götürmişdür, -miş, -dür]

el şun-: El uzatmak; dokunmak.

1. Zülf-i nigâra ey gönül **el şunma** gey şakın / Kanuña şuşaduñ ise var oyna mâr ile

(*Vasfî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 4*). [*el şunma, -ma*]

el urmuşlar: *El atmak, dokunmak.*

1. Hârlar damenüñe gül gibi **el urmuşlar** / Gül idüñ sen yine bülbül gibi zâr olmışsın (*Vasfî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 3*). [*el urmuşlar, -mış, -lar*]
2. Şular anuñ gibi güller ki dâyim / **El ura** ana iller taze taze (*Vasfî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 3*). [*el ura, -a*]
3. Dilberâ zülf-i perîşânüña **el urmağ** için / Dest-i kudret elümi kıldı benüm şâne gibi (*Vasfî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 3*). [*el urmağ, -mağ*]

el üstinde tut-: *Bir kimseye çok saygı ve sevgi göstermek.*

1. Âşafâ her dem **el üstinde tutarsın** ne 'aceb / Eylese mühr-i Süleymânî müsahhar hâtem (*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 17*). [*el üstinde tutarsın, -ar, -sın*]

elbette: *Mutlaka, şüphesiz, elbette.*

1. Âhum beni küyuñdan ırar diyü melûlam / Bâd olsa belî hâk olur **elbette** perîşân (*Vasfî Dîvânı, Gazel 64, Beyit 4*). [*elbette,]*

el-cinsü ile 'l-cinsi yemil: *Cins, cinse meyleder. İnsan kendine benzeyene yakınlaşır.*

1. Cân senüñ la'l-i revân-bağşuña ey şîrîn-leb / N'ola meyl eylese **el-cinsü ile 'l-cinsi yemil** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 4*). [*el-cinsü ile 'l-cinsi yemil,]*

elden al-: *Elinden almak; mahrum etmek.*

1. Yazuğ nev-reste ol gül göncamı **aldurdum elden** âh / Yaman oldu benüm hâl-i perîşânım yaman ağlar (*Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 4*). [*elden al,]*

elden düşür-: *Elinden bırakmak, düşürmek.*

1. Bîd-i hançer-dâra havfinden tezelzüller irüp / Hançerin **elden düşürmiş** heybet-i

bâd-ı hazân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 7*). [*elden düşürmüş, -miş*]

elden ele: *Bir şey, bir kimseden öbürüne, ondan da başkasına geçme.*

1. Senüñ gül ruhlarıñ vaşında bülbül gibi Vaşfiden / Gün olmaz gül gibi **elden ele** bir dâstân gitmez (*Vasfî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 6*). [*elden ele,]*

elden ele gez-: *Elden ele dolaşmak.*

1. Hem nefes olmağa bir 'âşık-ı gam-hâra çopuz / **Gezer elden ele** biñ dert ile âvâre çopuz (*Vasfî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 1*). [*elden ele gezer, -er*]

elem: *Acı, üzüntü, keder.*

1. Kaldı derd okları peykânları sînemde dirîğ / Eksük olmaz **elemi** sînede peykân olıcağ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 3*). [*elemi, -i*]
2. Dile gamzeñ senüñ ey dost belâ ise yeter / Câna çeşmüñ **elemi** 'ayn-ı 'anâ ise yeter (*Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 7*). [*elemi, -i*]

elem-i rüzgâr: *Zamanın sıkıntısı.*

1. Uşbu cihân-ı fânide geçdi günüm benüm / Hecr-i nigâr ile **elem-i rüzgâr** ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 2*). [*elem-i rüzgâr,]*

elfâz: *Kelimeler, lafızlar.*

1. Getürdiler yine **elfâzdan** tabaklarda / Kapuñda itmege ma'na cevâhirini nişâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 35*). [*elfâzdan, -dan*]

el-hâsıl: *Netice itibariyle, kısaca.*

1. Bu üslûb üzre **el-hâsıl** baña hep 'âşıkân ağlar / Vefâ me'mül iderken gör felekden ne zühür itdi (*Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 16*). [*el-hâsıl,]*

eli altında: *Eli altında olmak; buyruğunda olmak, istediği anda o şeyden yararlanabilmek.*

1. **Eli altındadır** erbâb-ı çemen tañ mıdır / Cümleden yüce tutup kendüyi baş çekse çınâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 3). [*eli altındadır, -dur*]

elif: *Arap alfabesinin ilk harfi; sevgilinin boyu.*

1. Sen **elif** gibi revân cân içre cây itseñ n'ola / Ey şanem bilmez misin lâ-hayre illâ fi'l-vaşat (Vasfî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 3). [*elif,*]

elinden gel-: *Gücü yetmek, yapabilmek.*

1. Luţf ile anı kinâra alurken her dem / Yâr **elinden** ne için böyle **gelür** zâra kopupuz (Vasfî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 5). [*elinden gelür, -ür*]

elinden git-: *Eksik olmamak, sürekli yanında bulundurmamak.*

1. Ele bir 'aşıkun göñlin alur her lahza ol dilber / Benüm yârüm sipâhîdür **elinden** bir toğan **gitmez** (Vasfî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 5). [*elinden gitmez, -mez*]

eline al-: *Tutmak, ele almak.*

1. **Eline almağa** dînâr-ı mihri 'âr eyler / Ki mu'teber degül inende sikkesüz dînâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 23). [*eline almağa, -mağ, -a*]

elkâb-ı ğam: *Gam lakapları.*

1. Bir meveddet-nâme geldi 'ışkdan göñlüme kim / Ğuşşâdur sernâmesi 'unvân ana **elkâb-ı ğam** (Vasfî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 2). [*elkâb-ı ğam, -si*]

elle-: *Dokunmak; rahatsız etmek.*

1. Gerçi nazükdür ve lîkin her kişi **eller** anı / Müşk gibi olduğuyçün hâliya ğammâz gül (Vasfî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 6). [*eller, -r*]

elmas: *Gayet berrak, ekseriya renksiz, gayet sert ve pek kıymetli bir taş.*

1. Cevher-i elmâs-ı peykânun kı çursun dilde kim / Ey şanem **elmâsa** âteş eylemez dirler ziyân (Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 18). [*elmâsa, -a*]

elmâs-ı müje: *Kirpik elması.*

1. Deler **elmâs-ı müjem** dür yaşımı tuhfeye için / Ki delins' artar imiş kıymeti dürr-i 'Adenî (Vasfî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 4). [*elmâs-ı müjem, -m*]

em-: *Dudak, dil ve soluk yardımıyla bir şeyi içine çekmek.*

1. **Emerken** leblerin pend itme zâhid / Baña cânum kayusıdır beni kı (Vasfî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 3). [*emerken, -erken*]
2. Lebün kanlum durur ağzuma düşse / **Emer** idüm nitekim bir içim şu (Vasfî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 5). [*emer idüm, -er, -i, -dü, -m*]

em: *İlâç, devâ, çâre, derman.*

1. Bu dil-i bîmâra **em** şordum tabîb-i 'ışkdan / Didî kim Vaşfî olur saña devâ maħbûbdan (Vasfî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 5). [*em,*]

emîn-i dîn-i şafâ: *Mutluluk dininin güvenilir kişisi.*

1. Bi-ħakķ-ı ħazret-i şehbâz-ı kebk-i kudret-i Ĥak / **Emîn-i dîn-i şafâ** ya'nî Ahmed-i Muħtâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 16). [*emîn-i dîn-i şafâ,*]

emr: *Emir, buyruk.*

1. Her sa'y kim du'âna degül sâ'ydur 'âbeş / Her **emr** kim şenâna degül emrdür muħâl (Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 29). [*emr,*]
2. Her sa'y kim du'âna degül sâ'ydur 'âbeş / Her emr kim şenâna degül **emrdür** muħâl (Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 29). [*emrdür, -dür*]
3. Baħt-ı bernâ çarķ-ı pîr olsa muṭî'ün tañ degül / **Emrüne** vâcib muṭî' olmak durur

pîr ü cuvân (*Vasfî Dîvânî, Kaside 7, Beyit 31*). [*emrûne, -(ü)ñ, -e*]

emr eyle-: *Emretmek.*

1. Murād-ı Vaşfîyi **emr eyle** nā-murād itme / Tapuña aldı müfevvaż çü cümle rāy u umūr (*Vasfî Dîvânî, Kaside 5, Beyit 18*). [*emr eyle,]*

'emrine imtişāl it-: *Verilen emirlere boyun eğmek; bütünüyle uymak.*

1. Ol kim muṭî 'i oldı felek kim hilâlden / Barmağ kodı başın' **ide emrine imtişāl** (*Vasfî Dîvânî, Kaside 2, Beyit 14*). [*başın' emrine imtişāl ide, -e-i, -n, -e*]

enc: *Yıldızlar.*

1. **Encüm** içre gūyiyā cism-i za'İfumdür hilâl / K'ateş-i āhumla etrafım pūr itmişdür şîrār (*Vasfî Dîvânî, Kaside 3, Beyit 4*). [*encüm,]*

encüm-i çarh: *Gökyüzündeki yıldızlar.*

1. Eyā sipîhr-i ma'ālî bu çarḥ u **encüm-i çarḥ** / Şarāy-ı kadr-i refî'üñdedür buḥār u bahūr (*Vasfî Dîvânî, Kaside 5, Beyit 15*). [*encüm-i çarḥ,]*

encüm-i nergis-misāl: *Nergis gibi yıldızlar.*

1. Henüz **encüm-i nergis-misāl** gülşen-i çarḥ / Süzi virürdi gözini çü nergis-i maḥmūr (*Vasfî Dîvânî, Kaside 5, Beyit 4*). [*encüm-i nergis-misāl,]*

endām: *Biçim.*

1. Ger irişmez' ateş-i 'uşşāk āhından şerer / Her gice **endāmı** eflākūñ neden gül gül durur (*Vasfî Dîvânî, Gazel 14, Beyit 2*). [*endāmı, -ı*]

endāzesin bil-: *Ölçüsünü bilmek; haddini bilmek.*

1. Ḥıl'at-i 'ışkuñ benüm ḥaddüm degül geymek şehā / Ben gedāyam yeg durur

bilmek kişi **endāzesin** (*Vasfî Dîvânî, Gazel 60, Beyit 2*). [*endāzesin bilmek, -mek*]

enīs ol-: *Arkadaş; dost olmak.*

1. İder vāḥşet beni gördükce çeşmūñ / **Enīs olmaz** imiş insāna āhū (*Vasfî Dîvânî, Gazel 69, Beyit 2*). [*enīs olmaz imiş, -maz, -i, -miş*]

ensār: *Yardımcılar, Hz. Muhammed'e Medine'de yardıma eden müslümanlar.*

1. Bi-ḥaḥḥ-ı cümle-i aşḥāb-ı bā-şafā-yı güzîn / Mu'ın-i şer' ü şer'at muḥācir ü **ensār** (*Vasfî Dîvânî, Kaside 6, Beyit 18*). [*ensār,]*

envār: *Nurlar, aydınlıklar.*

1. Siyeh-libās durur her biri çü şeb lîkin / Zemāne ruḥları nūriyle pūr durur **envār** (*Vasfî Dîvânî, Kaside 6, Beyit 34*). [*envār,]*

er yolu: *Erlik yolu, yiğit, cesur ve mert olanların gidebileceği yol*

1. Geh na'leşne şebîh olur gāḥ na'lūne / Ya'ni dil **er yoluñda** senūñ ola pāymāl (*Vasfî Dîvânî, Kaside 2, Beyit 20*). [*er yoluñda, -ñ, -da*]

erbāb-ı cemen: *Bahçedeki kişiler; tüm nebat ve çiçekler.*

1. Eli altındadır **erbāb-ı cemen** tañ mîdur / Cümleden yüce tutup kendüyi baş çekse çınār (*Vasfî Dîvânî, Kaside 8, Beyit 3*). [*erbāb-ı cemen,]*

erbāb-ı ğam: *Gam, keder sahipleri.*

1. Mesken itdi 'aḳl u cān u dil firākuñ küncini / Miḥnet-ābād-ı belā-yı tengdür **erbāb-ı ğam** (*Vasfî Dîvânî, Gazel 47, Beyit 3*). [*erbāb-ı ğam,]*

erbāb-ı nākūs: *Çan ehli; hristiyan ahali.*

1. Yapdı bir kişver-güşâ fülk-i felek-sîmâyı kim / Düşdi andan lerzeler **erbâb-ı nâkûs** üstine (*Vasfî Dîvânı, Kit'a 1, Beyit 2*). [*erbâb-ı nâkûs,*]

erğuvân: Kırmızıya çalan çiçek.

1. Niye müncer olur bilmem cihân içre benüm hâlüm / Döker kanlar dem-â-dem hünî eşki **erğuvân** ağlar (*Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 11*). [*erğuvân,*]

eri-: Tükenmek, bitmek.

1. Leb-i şeker-şikenün nisbet idermiş özine / Aña bir iş ideyin kim **eriyüp** mahv ola kând (*Vasfî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 3*). [*eriyüp, -yüp*]

es-: Esmek; havanın bir yönden bir yöne akması.

1. Yiller **esdürmez** ruhuñ üstine ey dilber şaçuñ / Her kaçan kim yil ese dîtrer o miskîn üstine (*Vasfî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 3*). [*esdürmez, -dür, -mez*]
2. Yiller esdürmez ruhuñ üstine ey dilber şaçuñ / Her kaçan kim yil **ese** dîtrer o miskîn üstine (*Vasfî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 3*). [*ese, -e*]
3. Ne yavuz yeller **esüpdür** 'aceb ol gülşene kim / Lerzeler var durur ol serv-i hürâmânında (*Vasfî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 4*). [*esüpdür, -üp, -dür*]
4. Raķīb ile şalınürsın ben âh itdükce / Çü şâh-ı gül ki yel **esdükce** şalınür bile hâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 15*). [*esdükce, -dükce*]

esâs-ı ışk: Aşkın temeli.

1. Tâ **esâs-ı ışk** Bağdâdı uruldı gönlüme / Seylbâr-ı eşk-i çeşmümden hacildür cüy-ı Şat (*Vasfî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 4*). [*esâs-ı ışk,*]

esbâb: Elbise, giysi.

1. Yidügün hün-ı cigerdür içdügün gözyaşları / Bu şafâ **esbâbı** Vaşfî müstedâm olsun saña (*Vasfî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 7*). [*esbâbı, -ı*]

eser: Iz, işaret, nişan.

1. Her kimün kim ola gönünde maħabbet **eseri** / Ateş-i şevk ile dünyâyı yaķar her ħaberi (*Vasfî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 1*). [*eseri, -i*]

eser kıl-: Iz bırakmak; tesir etmek.

1. Ğamuñla her gice ey gül hezâr âh iderem / **Eser kılur** saña bir gün hazer kıl âh-ı hezâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 16*). [*eser kılur, -ur*]

esir: Tutsak; müptela, düşkün.

1. Ğzâd kıl ki bend-i mezellet **esiridür** / Bir tütî-i şeker-şiken ü şekkerin-maķâl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 32*). [*esiridür, -i, -dür*]

esir ol-: Esaret altına alınmak, tutsak; köle olmak.

1. **Esir olalı** ol âhüya Vaşfî / Sorar irdüğine kim kânı âh o (*Vasfî Dîvânı, Gazel 68, Beyit 6*). [*esir olalı, -alı*]

esirge-: Korumak, himaye etmek, zor durumdan çıkarmak.

1. Ğayrılarıñ vişâlün için cânın isteme / Cânâ **esirge** Vaşfiyi k'anuñ da cânı var (*Vasfî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 6*). [*esirge,*]
2. Görürler ħâlümü hecründe kâfirler **esirgerler** / N'içün raħm eylemezsın sen müselmânsın hey İmânsuz (*Vasfî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 2*). [*esirgerler, -r, -ler*]
3. Miħnet-i hecründe kâfirler **esirgerler** beni / Ğħir ey meh yok mıdur bir zerre İmânuñ senüñ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 5*). [*esirgerler, -r, -ler*]

esrâr: Sırlar, gizli olan şeyler.

1. Bünyâdı ħüsnüñün şanemâ bir kıl üzredür / Ğattuñ gider ki ħüsnüñün **esrârı** fâş olur (*Vasfî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 4*). [*esrârı,*]

esrâr-ı ħüsn: Sevgilinin güzelliğinin sırları.

1. Mest-i işkâm tuymışam **esrâr-ı hüsnünden** haber / Olmuşam aşifte vü şeydâ vü hayrânunî senünî (*Vasfî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 3*). [*esrâr-ı hüsnünden, -üñ, -den*]

es'âr: Şîrler, manzum olarak kaleme alınmış eserler.

1. Vaşfiyem kim câme-i eş'ârî çâk itsem gerek / Gerçi kim 'âlemde eş'arum zühürumdur benüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 5*). [*eş'arum, -um*]
2. Def '-i tîr-i ta'n-ı bed-hâh itmege besdür baña / Cevşen eş'arum hatı vü kilik-i müşkinüm sinân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 39*). [*eş'arum,]*
3. Bu kadar var ki du'â itmek için şehlerine / Fużalâ hâlini eş'âr ile eyler iş'âr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 27*). [*eş'âr,]*

escâr: Ağaçlar; beyitler.

1. Nazmum eşcârî egerçi ter ü mevzündür lîk / Bir dem olmaz ki aña derd ü belâ virmeye bâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 25*). [*eşcârî, -i*]

esk: Gözyaşı.

1. Vey **eşk** hakin isteyü düş rehğüzerlere / Merdüm ki sayıl olsa aña rehğüzer gerek (*Vasfî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 3*). [*eşk,]*
2. Düşerse pâyüña incinme **eşküm** / Niçe serv ayağına yüz sürer şu (*Vasfî Dîvânı, Gazel 68, Beyit 4*). [*eşküm, -üm*]
3. Âh kim hecründe ben bî-dil düşelden gamlara / Âhum u **eşküm** beni fâş eyledi 'âlemlere (*Vasfî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 1*). [*eşküm, -üm*]
4. Yıkuban cismüm evin **eşküm** ider 'âlemi garğ / Bir avuc toprağ ile ola mı deryâ yeñile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 4*). [*eşküm, -üm*]
5. Qaddün kıyâmını görüp **eşküm** revân olur / Çün serv kanda ise olur cüybâr ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 6*). [*eşküm, -üm*]
6. Olalıdan berü dil mülk-i gamuñ pâdişehi / 'Alemi âteş-i âh oldı vü **eşküm** sipehi (*Vasfî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 1*). [*eşküm, -üm*]
7. Niye müncer olur bilmem cihân içre benüm hâlüm / Döker kanlar dem-â-dem hünî **eşki** ergüvân ağlar (*Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 11*). [*eşki, -i*]

eşk-i çeşm: Gözyaşı.

1. Fürkatünde ey şanem güyâ bu ebr-i dür-feşân / Dūd-ı âhumdur ki andan **eşk-i çeşmümdür** revân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 16*). [*eşk-i çeşmümdür, -üm, -dür*]
2. Yâr ağyâr ile yâr olmuş anuñçün Vaşfî / **Eşk-i çeşmün** gibi bî-şabr u qarâr olmuşsun (*Vasfî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 5*). [*eşk-i çeşmün, -ün*]

eşk-i gâltân: Yuvarlanıp giden gözyaşı.

1. Beni sen mâha ırgürmez sitârem gerçi kim her şeb / Sitâreyle cihânî pür ider bu **eşk-i gâltânım** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 5*). [*eşk-i gâltânım, -um*]

eşk-i germ: Kızgın gözyaşı.

1. Saña za'f ireli tebden benüm bu rüy-ı zerdümde / Ne yire tamladıysa **eşk-i germüm** oldı tebhâle (*Vasfî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 2*). [*eşk-i germüm, -üm*]

eşk-i gülgün: Gül renkli gözyaşı.

1. Ey baña ibrâm idüp her lâhza şoran derdümi / Gör benüm bu **eşk-i gülgünümle** rüy-ı zerdümü (*Vasfî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 1*). [*eşk-i gülgünümle, -um, -la*]

eşk-i hünî: Kanlı gözyaşı.

1. **Eşk-i hününüm** yeñilmez oldı çeşmüm vây kim / Toğru ol hününün öz küyına iltür kan beni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 3*). [*eşk-i hününüm, -üm*]

eşk-i revân: Akan gözyaşı.

1. Beñzer ki buldı **eşk-i revânümle** perveriş / Sînem zemîni kim tolodur tîrden nihâl (*Vasfî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 4*). [*eşk-i revânümle, -um, -la*]

eşref-i hâlk: Halkın en şereflişi.

1. Muştafâ Beg şeref-i dîn ü düvel **eşref-i hâlık** / Hâmî-i milk ü milel şadr-ı ecil mîr-i kibâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 11*). [*eşref-i hâlık,]*

etraf: Her yer, çevre.

1. Güyiyâ bir câm-ı miñnetdür dehânum k'âbile / Cümle **etrafın** pür itmişdür hâbâb-ı mey gibi (*Vasfî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 2*). [*etrafın, -i, -n]*
2. Encüm içre güyiyâ cism-i za'ifümdür hilâl / K'ateş-i âhumla **etrafım** pür itmişdür şîrâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 4*). [*etrafım, -ım]*

ev: Konut, hane.

1. Yıkuban cismüm **evin** eşküm ider 'âlemi ğarķ / Bir avuc toprağ ile ola mı deryâ yeñile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 4*). [*evin, -i, -n]*

evrâk: Yapraklar; kağıtlar; sayfalar.

1. Diledüm derd-i dilümden saña bir nâme yazam / Toldı **evrâkuñ** içi kanlı yaşından kalemüñ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 4*). [*evrâkuñ, -uñ]*

evrâk-ı gül-i ter: Taze gül yaprakları.

1. Karşuña bülbül gibi uşşakı nâlân itmege / Pürdür **evrâk-ı gül-i terden** gülistânüñ senüñ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 2*). [*evrâk-ı gül-i terden, -den]*
2. Hâķ seni hâlık idicek leb diyü ey mâh saña / Şarmış **evrâk-ı gül-i terlere** şehd ü şekerî (*Vasfî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 6*). [*evrâk-ı gül-i terlere, -ler, -e]*

evşâf: Vasıflar, özellikler.

1. Anlamaz hergiz kitâb-ı hüsnüñ **evşâfın** rakîb / Müşkil olur eylemek her kişi nadân ile bahş (*Vasfî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 7*). [*evşâfın, -ın]*

evşâf: Vasıflar; özellikler; güzellikler.

1. Zülfüñ **evşâfında** Vasfî bir ğazel yazmış yine / Tâze sünbüllerle tezyîn eylemiş

dîvânını (*Vasfî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 8*). [*evşâfında, -i, -n, -da]*

evvel: Önceden.

1. Firâķ-ı yâri güç dirler idi bilmez-idüm **evvel** / Gönül bir rütbe mañzûn kim gören her şādumân ağlar (*Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 6*). [*evvel,]*

ey: Ey, seslenme edati.

1. Bir karış kesmek gerek kaddüñ uzundur **ey** rakîb / Gel dilerseñ hıl'at-i 'ışķı tamâm olsun saña (*Vasfî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 6*). [*ey,]*
2. Benden **ey** dilber seni ayırmağ istermiş rakîb / N'eyledüm ol kâfir-i bî-dîne n'itdüm ben ğarîb (*Vasfî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 1*). [*ey,]*
3. Yüzüñi gördükce eġġân itsem **ey** dilber n'ola / N'eylesün feryâdlar gül görse bülbül itmeyüb (*Vasfî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 2*). [*ey,]*
4. Bil ġanîmet kim geçer hüsnüñ bahârı devridür / İç müdâm **ey** şâh fevt-i fırsat-ı gül itmeyüp (*Vasfî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 4*). [*ey,]*
5. Öldür beni kim sensüz eyâ **ey** gözleri âfet / Hecrûñ koparur başuma her lâhza kıyâmet (*Vasfî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 4*). [*ey,]*
6. Şimdiye degin cevri ü cefâ eyledüñ **ey** dost / Şimden girü it mihr ü vefâ kâr be-nevbet (*Vasfî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 7*). [*ey,]*
7. Sen revân olalı arduñca yaşum oldı revân / Kanķı gülsende seni isteye **ey** serv-i bülend (*Vasfî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 4*). [*ey,]*
8. **Ey** hâce Çin metâ'ını ko kim bu Rûmdur / Bunda mey adlu hâş firengî kumâş olur (*Vasfî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 7*). [*ey,]*
9. Hışm itmeden ki gözlerinüñ yine kanı var / Hâzır ol **ey** gönül demüñe kan nişanı var (*Vasfî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 1*). [*ey,]*
10. Yûsuf zamâni geçdi zamânuñdur **ey** şanem / Hoş gör zamâni her kişinüñ bir zamâni var (*Vasfî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 5*). [*ey,]*
11. N'ičün ben zâr olam her lâhza **ey** meh sen yüzi gülsiz / Yaraşmaz k'ola bülbül gülsüz ü gül ola bülbülsüz (*Vasfî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 1*). [*ey,]*
12. İlâhi olmasun hâlî yüzünde hâl-i müşkinüñ / Ki kâfura ziyân irişür **ey** meh olsa fülfülsüz (*Vasfî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 5*). [*ey,]*
13. Yakın olmuş durur 'ışķuñda ben bi-dil helâk olmak / Henüz **ey** bî-vefâ

- gönlündeki ol bed gümân gitmez (*Vasfî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 3*). [ey,]
14. Meygün lebünüñ yādına **ey** sākî-i mehveş / Şun nüş idelüm bir iki sâgar mey-i bî-ğaş (*Vasfî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 1*). [ey,]
15. Sen elif gibi revân cân içre cāy itseñ n'ola / **Ey** şanem bilmez misin lâ-ğayre illâ fi'l-vaşat (*Vasfî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 3*). [ey,]
16. Luţf idüp Vaşfîyi redd itme ki **ey** şeh yaraşur / Bâğ-ı hüsünüñde anuñ gibi gâzelhân olıcağ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 6*). [ey,]
17. Gün yüzüñ üzre ne var haţt-ı siyehkâr olıcağ / Şem' rüşen olur **ey** mâh şeb-i târ olıcağ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 1*). [ey,]
18. Baña cevr ü sitemüñ luţf u keremdür ide gör / Gerçi çok görmişüz **ey** dost senüñ bu keremüñ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 3*). [ey,]
19. Nem kodı dîdede kim zulm ile yağmalamadı / Nün kaşuñla senüñ **ey** şanem ol mîm femüñ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 6*). [ey,]
20. Miñnet-i hecrüñde kâfirler esirgerler beni / Âhir **ey** meh yok mıdur bir zerre îmānuñ senüñ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 5*). [ey,]
21. Bir kerre aşınalığ idüp baña **ey** şanem / Benden bu hasta gönlümü bîgâne eyledüñ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 4*). [ey,]
22. **Ey** dost hâne-i dil-i Vaşfîyi mihr ile / Ma'mûr kıl ki cevr ile virâne eyledüñ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 5*). [ey,]
23. Tîr-i kemān-ı 'ışka ciğerden siper gerek / Hâzır ol **ey** gönül aña haylî ciğer gerek (*Vasfî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 1*). [ey,]
24. **Ey** dil çü rāh-ı hecre göneldüñ gam ile git / Kim rāh müşkil olsa aña rāhber gerek (*Vasfî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 2*). [ey,]
25. Vaşlı na'îmi şükriñi kılmazduñ **ey** gönül / Öl şimdi hecr ile saña andan beter gerek (*Vasfî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 4*). [ey,]
26. **Ey** baña himmet meyinden mest olan ta'n itme kim / Nüş-ı cân olsun saña çün ol meyi nüş eyledüñ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 4*). [ey,]
27. Bu çağı gâfil olma hoş geçür **ey** bülbül-i şeydâ / Ki yıl bir 'ömrdür bir yıl gerek bula bu çağı gül (*Vasfî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 3*). [ey,]
28. Ebrüña beñzerem dir imiş luţf ile hilâl / Beñzer ki **ey** şanem yeñile oldı bu hayâl (*Vasfî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 1*). [ey,]
29. Bergden perler taķınmış sebz tütîler gibi / 'İşret it **ey** dil ki tiz eyler yine pervâz gül (*Vasfî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 3*). [ey,]
30. Eksük gedük kuluñ durur **ey** meh senüñ hilâl / Hiç ide mi kaşuñla gelüp da'vî-i kemâl (*Vasfî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 1*). [ey,]
31. Ğarķ ol **ey** dil gözümüñ yaşına dinleñ bir dem / Diñlenür Ğarķ olıcağ şem' sirişkine fetîl (*Vasfî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 3*). [ey,]
32. Cân senüñ la'l-i revân-baħşuña **ey** şîrîn-leb / N'ola meyl eylese el-cinsü ile'l-cinsi yemil (*Vasfî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 4*). [ey,]
33. Neng ü nāmüsü bütün Vaşfinüñ **ey** dost şıduñ / Büt-şiken olduĝuñ için didiler saña Hâlîl (*Vasfî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 5*). [ey,]
34. N' için **ey** mihr-i meh-rüyum irişmez saña kim her dem / Kemend-i dūd-ı âhumla irişür çarħa eĝānum (*Vasfî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 7*). [ey,]
35. Didüm **ey** meh beñlerüñ fülful midür nāz eyleyüp / Didi bir hindî gulāmumdur bu gün fülful benüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 4*). [ey,]
36. İncinüp haţtuña **ey** dilber kaţıtdum kākülün / Bilmedüm haţtuñ velî boynuma ol kākül benüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 5*). [ey,]
37. **Ey** şanem müflis diyü ta'n itme ben miskîne kim / Derd ü ĝamdan hāneler pür hānumānum var benüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 5*). [ey,]
38. Ğoncasın bülbül-i aşüfteñem **ey** yār şaķın / Saña kar eylemesün âtes-i āh-ı seherüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 5*). [ey,]
39. Saña öldürme didüm gerçi ki bu hasta-dili / Öldür **ey** şeh ki ben ol söze peşimān oldum (*Vasfî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 2*). [ey,]
40. Ben günāhum bilürem luţf kıl **ey** şeh 'afv it / Tut ki bir kâfir idüm şimdi müselmān oldum (*Vasfî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 4*). [ey,]
41. Öldür beni kim şol kaçaram derd ü ĝamuñla / Yanumda hayātum durur **ey** dost helāküm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 2*). [ey,]
42. Yaram **ey** dost meĝer dîde-i hūn bārumdur / Ki gözin yummadı yıllardur eĝānumdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 6*). [ey,]
43. Secde itmekden hilâl ebrûlar **ey** meh kaşuña / Ka'be-i küyuñda pürdür her taraf mihrābdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 3*). [ey,]
44. Yine **ey** āhü-yı vaħşî kime yār olmuşsın / Kimüñ aĝına düşüp kime şikār olmuşsın (*Vasfî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 1*). [ey,]
45. Gül gibi dāmeniñüñ her tarafı çāk olmuş / Bildüm **ey** ĝonca-dehen hem-dem-i hār olmuşsın (*Vasfî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 2*). [ey,]

46. Nedür **ey** dost ruhuñ üzre biten taze çemen / Kim görüpdür ki çemen bitüre gül-berg-i semen (*Vasfî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 1*). [ey,]
47. Şem ' ün **ey** meh bu gice başına odlar yakayın / Dil uzatdı saña meclisde ya ol öle ya ben (*Vasfî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 4*). [ey,]
48. **Ey** gülistân-ı letâfette gül-i gönca dehen / Vey melâhat çemeni içre biten taze semen (*Vasfî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 1*). [ey,]
49. Nâgeh aña **ey** dost gözüm degmemek için / Hâk-i kademün şakinuram iki gözümden (*Vasfî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 2*). [ey,]
50. Gerçi **ey** meh sen daği gül-berg-i terden tazesin / Bülbül oldur kim seve her dem gülün bir tazesin (*Vasfî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 1*). [ey,]
51. Ger ölem derdiyle ol hercâyînün ben **ey** refîk / Luft idüp seng-i mezârum üzre hâlüm yazasın (*Vasfî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 3*). [ey,]
52. Gönli şehristâm Vaşfînün açılmaz âh kim / Leşker-i gam tıtdı **ey** dilber der ü dervâzesin (*Vasfî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 5*). [ey,]
53. Gördüm der-i güşüñ senün **ey** gönca-i handân / Şandum gül-i terden aşılır kaıra-bârân (*Vasfî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 1*). [ey,]
54. Hâl-i dil-i Vaşfî görünürken saña rüşen / Ağlamaz iseñ hâline **ey** şem ' oda yan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 6*). [ey,]
55. Luft ile görenler dehenün **ey** gül-i handân / Bir gönca şanurlar k'ola pür-kaıra-bârân (*Vasfî Dîvânı, Gazel 64, Beyit 1*). [ey,]
56. Yoluñda kana dönse yaşum yelmeden n'ola / Merdüm kızarsa tañ degül **ey** meh şitâbdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 5*). [ey,]
57. 'Älemde seni sevmeden özge hünerüm yok / Ben şäkirem **ey** dost benüm bu hünerümden (*Vasfî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 4*). [ey,]
58. Vaz gelmez çünkü ol gül hem-dem-i hâr olmadan / Aşşı ne **ey** dil aña bülbül gibi zâr olmadan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 67, Beyit 1*). [ey,]
59. Zağm-ı tığ-i gamdan **ey** Vaşfî görüp hâlüm tabîb / Didî kim kalmış durur bu hasta tûmâr olmadan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 67, Beyit 5*). [ey,]
60. Hem-demüm sâyem durur gam günlerinde ol daği / Okumazsam mûm ile **ey** mâh gelmez yanuma (*Vasfî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 2*). [ey,]
61. Çün ecel derdine yokdur çäre luft it **ey** tabîb / Hasta-i işkam benüm sa'y eyleme dermânuma (*Vasfî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 5*). [ey,]
62. Tîr-i gamzeñ kaşid idermiş kim gelüp kanum döke / Kanlu olur girmesün luft itsün **ey** meh kanuma (*Vasfî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 6*). [ey,]
63. Mümkün olaydı yâr yüzün görmek **ey** gönül / Bu kanlu yaşum arada ger hâyil olmasa (*Vasfî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 3*). [ey,]
64. **Ey** Vaşfînün kemâline inkâr iden anuñ / Şi'ri kemâle ire midî kâmil olmasa (*Vasfî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 5*). [ey,]
65. Ben yandıgum gamuñda şehâ nâydan işit / Kim çok demüm geçüp durur **ey** dost nây ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 3*). [ey, -ur]
66. **Ey** hem-dem eyleyen beni derd ü firâk ile / Rağm eylegil ki yandı gönül iştiyâk ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 1*). [ey,]
67. Şeytân sözine uymaz idün **ey** melek n' için / Senden beni ayırdı rakîbüñ nifâk ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 3*). [ey,]
68. Zülf-i pür-çînün ki çîn itmiş özin kîn üstine / **Ey** şanem kîn üstine olsun yâ hõd dîn üstine (*Vasfî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 1*). [ey,]
69. Didî naqş it sûret-i na'l-i semendüm cismüne / Didüm **ey** meh naqş idem çeşm-i cihân-bîn üstine (*Vasfî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 2*). [ey,]
70. Yiller esdürmez ruhuñ üstine **ey** dilber şaçun / Her kaçan kim yil ese ditrer o miskîn üstine (*Vasfî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 3*). [ey,]
71. Hey nice türk-i kemândâr olur **ey** meh-rû gözün / Kim kemân kor dâyimâ yatduka bâlîn üstine (*Vasfî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 5*). [ey,]
72. **Ey** gönül bu tās-ı gerdün ile Pervîn şaņasın / Āba beñzer kim qonur bir deste nesrîn üstine (*Vasfî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 6*). [ey,]
73. Hevâ-yı âteş-i la'li dile dağ urdı dildaruñ / Şun **ey** sâkı k'aña merhem durur yâküt-ı seyyâle (*Vasfî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 5*). [ey,]
74. Şol deñlü âh idüpdürün **ey** meh rakîbe kim / 'Ömri gelüp geçe anı ol âh oñarmaya (*Vasfî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 3*). [ey,]
75. 'İd ayı gibi gel bizi şād eyle zinde kıl / Gam rüzesinde **ey** şanem öldük melâl ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 4*). [ey,]
76. Zülf-i nigâra **ey** gönül el şunma gey şakin / Kanuña şuşaduñ ise var oyna mâr ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 4*). [ey,]
77. Bu sûret ile kim yaradupdur Hudâ seni / Hür-ı cinân şanur gören **ey** meh-liķâ seni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 1*). [ey,]
78. Zâhid ki zühdi cennet için eyler **ey** şanem / Rıdvân u hür u cennet aña vü baña seni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 3*). [ey,]

79. Ayırmağ için ol şanemi benden **ey** rakîb /
Yağduñ beni nifâk ile Tañrı yağa seni
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 5*). [ey,]
80. Teşbîh idemez dil lebûñüñ şehdine kândi /
Devlet anuñ **ey** şeh ki lebûñ şehdine kândi
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 1*). [ey,]
81. **Ey** dost dilüm mihr ü vefâ ile elünde / Bir
şîşe idi seng-i cefâ ile uvandı (*Vasfî
Dîvânı, Gazel 91, Beyit 6*). [ey,]
82. Diñlemezsın bülbül-i şürideñem feryādumı
/ **Ey** gül-i ra'nâ benüm senden kim ala
dādumı (*Vasfî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 1*).
[ey,]
83. **Ey** leñâfet çemeninüñ gül-i nâzük-bedeni /
Vey melâhat gülünüñ bülbül-i şîrîn-suñhani
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 1*). [ey,]
84. **Ey** baña ibrâm idüp her lâhza şoran
derdümi / Gör benüm bu eşk-i gülgünümle
rüy-ı zerdümi (*Vasfî Dîvânı, Gazel 94,
Beyit 1*). [ey,]
85. Vaşfîyem ben hâletüm bilmek dilerseñ **ey**
refîk / 'Işk dîvânında okı var benüm bu
ferdümi (*Vasfî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 5*).
[ey,]
86. İki cihânda çü cân bir olurmuş **ey** dilber /
Ne cân ile vireyin ben iki cihâna seni
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 2*). [ey,]
87. Hüdâdan isterem **ey** cevri-pîşe dildârüm /
Ki 'aşık ide senüñ gibi bir cuvâna seni
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 3*). [ey,]
88. Beni cefâ ile yağduñ görem ki tîz günde /
Hâk odlara yağa **ey** cevri çok zemâne seni
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 5*). [ey,]
89. Bu gice şem' senüñ süzişüñ görüp **ey** dil /
Eridi yüreginüñ yağı yana yana seni (*Vasfî
Dîvânı, Gazel 95, Beyit 6*). [ey,]
90. Hâk olursam yolına luğ idüp **ey** bād-ı şabâ
/ Hâküm ol yola ilet k'ola anuñ rehğüzeri
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 3*). [ey,]
91. Hâk seni halk idicek leb diyü **ey** mäh saña
/ Şarmış evrâk-ı gül-i terlere şehd ü şekeri
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 6*). [ey,]
92. Şimdiden girü hañuñ geldi beni ağlatma /
Hata **ey** dost şaķın irmeye ābuñ zararı
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 3*). [ey,]
93. Hâk seni halk idicek leb diyü **ey** mäh
ķomış / Hoķķa-i la'ide gül birle mürebbâ
şekeri (*Vasfî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 4*).
[ey,]
94. **Ey** dil anuñ üftādesi tenhâ seni şanma /
Aşüftesidür şah u gedâ mir ü sipāhî (*Vasfî
Dîvânı, Gazel 102, Beyit 3*). [ey, -ı]
95. Ruñuñ ğamiyle senüñ **ey** gül-i semen-
ruhsâr / Pür oldı āteş-i lāleyle sine-i gülzâr
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 11*). [ey,]
96. Ğamuñla her gice **ey** gül hezâr āh iderem /
Eşer kılur saña bir gün hazer kıl āh-ı hezâr
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 16*). [ey,]
97. **Ey** şîr-dil meded ki zebûn eyledi beni /
Aķrānum içre bu felek-i rübeh-ihtiyâl
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 30*). [ey,]
98. 'Ahdünde **ey** şehenşeh-i 'ālem revâ midur
/ Kim müye ile müy olam nāle ile nāl
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 35*). [ey,]
99. **Ey** Süleymān-rütbet ü Cem-ķudret
Efrîdün-ħaşem / Āşaf-ı 'āhd ü vezîr-i
kāmran u kāmķar (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3,
Beyit 10*). [ey,]
100. Didi ki **ey** ğam u miñnet-şarāy-ı gerdünda /
Murād şahidine irmeyüp ķalan mehcür
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 8*). [ey,]
101. Ben ol degül miyem **ey** āsumān-ı devlet
kim / Cihânda gün gibi medħüñle olmuşam
meşhür (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 23*).
[ey,]
102. Fürķatünde **ey** şanem ğüyâ bu ebr-i dür-
feşân / Dūd-ı āhumdur ki andan eşk-i
çeşmümdür revân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7,
Beyit 16*). [ey,]
103. Cevher-i elmās-ı peykānuñ ķo ķursun dilde
kim / **Ey** şanem elmāsa āteş eylemez dirler
ziyân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 18*).
[ey,]
104. Senden āhir **ey** cefâ-ħü dilber-i ra'nâ
meger / Aña feryād eyleyem k'oldur
penāh-ı ins ü cân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7,
Beyit 21*). [ey,]
105. **Ey** ki keff-i rād-ı zer-pāş-ı kerîmüñdür
senüñ / Keffe-i ħurşîd kim her lâhza olur
zer-feşân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit
27*). [ey,]
106. Faķr derdinden meded **ey** derde dermānum
meded / Deyn zulminden amān **ey** şahib-i
'adl ü emān (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit
40*). [ey,]
107. Faķr derdinden meded **ey** derde dermānum
meded / Deyn zulminden amān **ey** şahib-i
'adl ü emān (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit
40*). [ey,]
108. **Ey** felek-mertebe ol çarķı-ı 'atāsın sen kim
/ Mihr-i eflāk-i şehâ dergeħüñ idindi
medâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 16*).
[ey,]
109. Luğ kıl Vaşfîyi redd itme ki **ey** şeh yaraşur
/ Güleşen-i cennet-i küyünda anuñ gibi
hezâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 21*).
[ey,]
110. Ruñuñ devrinde eġġan eylesem men' itme
ey dilber / Ki gül hengāmına revnaķ viren
bülbül figānidur (*Vasfî Dîvânı, Kaside 9,
Beyit 7*). [ey,]
111. Beni hâk olduġumçün pāymāl itdün şaķın
ey meh / Ben anuñ ħāķiyem k'ol mihr-i
devlet āsumānidur (*Vasfî Dîvânı, Kaside 9,
Beyit 8*). [ey,]
112. Neden bilmem ki böyle nār-ı hicrāna sezâ
düşdüm / Sorarsañ hālümü hecründe **ey**

rüh-ı revân ağlar (*Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 8*). [ey,]

113. Dile ğamzeñ senüñ **ey** dost belâ ise yeter / Câna çeşmüñ elemi ‘ayn-ı ‘anâ ise yeter (*Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 7*). [ey,]

114. **Ey** ruñı cân u gönül ravzasınuñ yâsemeni / Ğaraž öldürmek ise cevr ü cefâ ile beni (*Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 11*). [ey,]

ey dil: *Ey gönül.*

1. Zâhiren **ey dil** niçe ebr-i hicâb altındasın / Gün-be-gün sen de ayân olmak dilerseñ ‘âşık ol (*Vasfî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 3*). [ey dil,]

evâ: *Ey, seslenme edati.*

1. Öldür beni kim sensüz **eyâ** ey gözleri âfet / Hecrûñ koparur başuma her lâhza kıyâmet (*Vasfî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 4*). [eyâ,]
2. Her dem figân idersin **eyâ** ney benüm gibi / Beñzer zemâne yârdan itdi cüdâ seni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 4*). [eyâ,]
3. **Eyâ** sipihri-ı ma ‘âlî bu çarğ u encüm-i çarğ / Şarây-ı kâdr-i refî ‘üñdedür buğâr u bahûr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 15*). [eyâ,]
4. **Eya** vezîr-i melek-ğaşlet ü felek-mikdâr / Meh-i cihân-ı kerem mihr-i âsumân-ı vağâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 1*). [eya,]

eyle-: *Etmek, yapmak.*

1. Nitekim faşl-ı rebî ‘ire vü gül nağşından / Levh-i gülnârî şabâ **eyleye** pür-nağş u nigâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 29*). [eyleye, -y, -e]
2. Mağmûr gözlerüñle beni mest-i ‘ışk idüp / Yirüm müdâm güşe-i meyhâne **eyledüñ** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 3*). [eyledüñ, -dü, -ñ]
3. Dûd-ı âhumdan hâzer kıl dostum hattuñ gelür / K’âsumânî nîl-reng **eyler** duğânum var benüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 6*). [eyler, -r]
4. Gül-i ruğsârûña mağrur olup inletme beni / Nev-cuvânsın şanemâ cevr ü cefâ **eyleme** fen (*Vasfî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 2*). [eyleme, -me]
5. Ehl-i devlet **eyle** anı saña ‘izzetdür bu kim / Tâc-ı devlet hem-seri ola қаpuñda bir ğubâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 25*). [eyle,]
6. **Eyleme** şimdi beni illere rüsvây begüm / Kerem it hây begüm begcügezüm hây

begüm (*Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 2*). [eyleme, -me]

7. Zâhid ki zühdi cennet için **eyler** ey şanem / Rıdvân u hür u cennet aña vü baña seni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 3*). [eyler, -r]

evyâm: *Günler, devir, zaman.*

1. Ruğlaruñ devrinde ço dil mesken itsün zülfüñi / Kim bahâr **evyâmidur** her murgâ vaqt-i âşiyân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 19*). [evyâmidur, -ı, -dur]
2. Ol ki zihni-ı pâki **evyâmında** hergiz tutmadı / Nür-ı hürşîd-i yakîni zulmet-i zann gümân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 25*). [evyâmında, -ında]
3. Sen bu gün sâhib-kırân-ı nazm u neşr iken n’ için / ‘Adlûñ **evyâmında** ehl-i fażl ide âh u figân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 37*). [evyâmında, -ı, -n, -da]

eyt-: *Söylemek.*

1. Ol kitâb-ı nâzdan bir faşl oğur ‘uşşâklar / Derd-i dil şerhinden **eydürler** revân yüz bâb-ı ğam (*Vasfî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 4*). [eydürler, -ler]

evyâm-ı bahâr: *Bahar günleri.*

1. Gel ki hengâm-ı çemen irdi vü **evyâm-ı bahâr** / Yaraşur ger kılasın gül gibi güleşende qarâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 1*). [evyâm-ı bahâr,]

ezber oku-: *Ezberden okumak; gönülden okumak.*

1. Ol şanem cevr ü cefâ mecmü ‘asın **ezber oğur** / Söylesek bilmez geçer mihr ü vefâ destânını (*Vasfî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 5*). [ezber oğur, -r]

ezel: *Başlangıcı olmayan geçmiş zaman, öncesizlik.*

1. Yaşum ki baña hem-dem ü yâr idi **ezelden** / ‘İşkun baña yâr olıcağ ol çıkdı gözümden (*Vasfî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 3*). [ezelden, -den]
2. Anuñ ki zâtına Hâk zamm-ı fetğ kıla **ezel** / Ne yire eyler ise ‘azm ‘adū olur meksür (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 14*). [ezel,]

3. Bükildi kâmetüm gamdan dü çeşmüm her
zamân ağlar / Kalem böyle çekilmişdür
ezelden yok buña çäre (*Vasfî Dîvânı,*
Kaside 10, Beyit 17). [ezelden, -den]

ezelî: Çok eskiden beri, devamlı.

1. Ben niyâz eyledüğümce n'ola yâr eylese
nâz / Aña çün nâz virilmiş **ezelî** baña niyâz
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 1*). [ezelî,]

ezhâr: Çiçekler.

1. Bûy-ı hulk-ı şâhdan dem urduğıyçün dem-
be-dem / Oldı taht-ı bāğda **ezhârdan**
mümtâz gül (*Vasfî Dîvânı, Gazel 37, Beyit*
8). [ezhârdan, -dan]

ezil-: Utancından ezilmek, çaresiz kalmak.

1. La 'l-i şîrînün görüp şekker **ezilmiş** karşıña
/ Ben meger canâ ölem k'almayam andan
dadumı (*Vasfî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 2*).
[ezilmiş, -miş]

F

fahr: Övünç.

1. Ne virür şî'r ki ben fahr idem anuñla
benüm / **Fahr**um oldur k'idinem şer'
libasını şî'ar (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit*
26). [*fahr*um, -um]

fahr it-: Övünmek.

1. Ne virür şî'r ki ben **fahr idem** anuñla
benüm / Fahr^{um} oldur k'idinem şer'
libasını şî'ar (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit*
26). [*fahr idem*, -em]

fakîr: Zavallı, âciz; âşık.

1. Cihâna 'ışkuñ idüp ben **fakîri** hâr itme /
Anuñ haķı ki şehâ itdi bî-bahâne seni
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 4*). [*fakîri*, -i
]

fakîr-i derdmend: Dertli fakir.

1. Götür hâķ-i mezelletden **fakîr-i**
derdmendüñdür / Terahhum eyle Vasfî
bendeñe devletlü sulţanum (*Vasfî Dîvânı,*
Gazel 41, Beyit 8). [*fakîr-i*
derdmendüñdür, -üñ, -dür]

fakr: Fakirlik, yoksulluk.

1. **Fakr** hâķinden alup cüdı aña vire vücüd /
Sîm ü zerle n' ola ger olsa tüvânger hâtem
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 16*). [*fakr*,]
2. **Fakr** derdinden meded ey derde
dermânüm meded / Deyn zulminden amân
ey şâhib-i 'adl ü emân (*Vasfî Dîvânı,*
Kaside 7, Beyit 40). [*fakr*,]

fânuş-ı pür-hayâl: Hayal dolu fanus, hayal alemi olan Dünya

1. Tâ kim şu 'â'-ı şem'-i cemâl-i hilâlden /
Rüşen ola hemîşe bu **fânuş-ı pür-hayâl**
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 40*). [*fânuş-ı*
pür-hayâl,]

faşl: Bölüm.

1. Ol kitâb-ı nâzdan bir **faşl** okur 'uşşâķlar /
Derd-i dil şerhinden eydürler revân yüz
bâb-ı ğam (*Vasfî Dîvânı, Gazel 47, Beyit*
4). [*faşl*,]

faşl-ı bahâr: Bahar mevsimi.

1. Gül yüzüñ görüp dil-i Vasfî figân itse ne
tañ / Bülbülü feryâda virür lâcerem **faşl-ı**
bahâr (*Vasfî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 5*).
[*faşl-ı bahâr*,]
2. **Faşl-ı bahâr** irişdi di gel azm-i gülşen it /
Vaķt irdi şimdiden girü 'arz eylegil cemâl
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 2*). [*faşl-ı*
bahâr,]

faşl-ı gül: Gül mevsimi; bahar mevsimi.

1. Nitekim **faşl-ı gül** irüp cihâni eyleye
hurrem / Nitekim 'id irişmek hâlķa şadılık
nişâmıdır (*Vasfî Dîvânı, Kaside 9, Beyit*
12). [*faşl-ı gül*,]
2. Ruĥuñ devrinde la'lünsüz bu göñlüm
hergiz eglenmez / Belî hoş- tab' olanlar
faşl-ı gülde olmaz mülsüz (*Vasfî Dîvânı,*
Gazel 20, Beyit 4). [*faşl-ı gülde*, -de]

faşl-ı gül-i tevbe-şiken ol-: Tövbesini bozan gül mevsimi(ilkbahar) gibi olmak.

1. Gıtdi derdâ n'ideyin tevbeye hîç şabr ola
mı / Tab'-ı Vasfî **ola** vü **faşl-ı gül-i tevbe-**
şiken (*Vasfî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 6*).
[*faşl-ı gül-i tevbe-şiken ola*,]

faşl-ı rebi': Bahar mevsimi.

1. Nitekim **faşl-ı rebi'** ire vü gül naķşından /
Levh-i gülnârı şabâ eyleye pür-naķş u
niĝâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 29*).
[*faşl-ı rebi'*,]

fâş eyle-: Ortaya çıkarmak, açığa vurmak.

1. Sırrın haţuñuñ gerçi ki **fâş eyledi** zülfüñ /
Hoş varmadı çok baş kesilür bu haber üzre

(*Vasfî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 3*). [*fâş eyledi, -di*]

2. Âh kim hecrûnde ben bî-dil düşelden
ğamlara / Âhum u eşküm beni **fâş eyledi**
âlemlere (*Vasfî Dîvânı, Gazel 76, Beyit*
1). [*fâş eyledi, -di*]

fâş ol-: Herkesçe bilinir olmak, aşikar etmek.

1. Ben de mihrûn göreyin kahr ile ağlatma
beni / Korkum oldur ki şehâ illere **fâş ola**
bu râz (*Vasfî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 2*).
[*fâş ola, -a*]
2. Bünyâdı hüsnuñün şanemâ bir kıl üzredür /
Hattuñ gider ki hüsnuñün esrârı **fâş olur**
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 4*). [*fâş olur,*
-ur]

fazl: Erdem.

1. Kaşideden ğaraž oldur ki ide şâha du`â /
Degül durur bu ki şî riyle ide **fazl** izhâr
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 40*). [*fazl,*]
2. **Fazluñuñ** vaşında kâşır derk-i nefsi
nâtiķâ / Luţfuñuñ medhinde `âciz pîr-i
`aķl-ı hurredân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7,*
Beyit 33). [*fazluñuñ, -uñ, -uñ*]

fazl: Bilim, hüner, marifet.

1. Pâdişâh-ı baħr u ber Şeh Bâyezîd-i şîr-dil /
Kim hezârân **fazlı** var Dârâ vü Kâbûs
üstine (*Vasfî Dîvânı, Kut'a 1, Beyit 1*).
[*fazlı, -ı*]

fazl ehli: Fazilet ehli, erdem sahipleri.

1. Dem-be-dem dehr-i denî devr ide her câhil
içün / Kala **fazl ehli** ayaklarda zihî hayf
zihî (*Vasfî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 7*). [*fazl*
ehli,]

fazl u dâniş: İlim irfan; hüner.

1. Henüz virmedi dâdını **fazl u dânişümüñ** /
Bu çarħ-ı sifle-nevâz u bu günbed-i devvâr
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 26*). [*fazl u*
dânişümüñ, -üm, -üñ]

fedâ it-: Kıymak, gözden çıkarmak.

1. Vaşfî ki **fedâ itdi** yoluñda dil ü câmı / Bî-
çâre seni kendüzine yâr ola şandı (*Vasfî*
Dîvânı, Gazel 91, Beyit 7). [*fedâ itdi, -di*]

felek: Gökyüzü.

1. Ne yirde k`âteş-i tûğüñden ire bir şu`le /
Felek duħân görünür anda âfitâb şîrâr
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 30*). [*felek,*]
2. Ol kim muţî `i oldı **felek** kim hilâlden /
Barmaķ ğodı başın` ide emrine imtişâl
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 14*). [*felek,*]
3. Hergiz ĳapuña gelmese mâ`zurdur **felek** /
K`aħa devâr zahmeti virmişdür ihtilâl
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 26*). [*felek,*]
4. **Bu felek** her mâh kim saña hilâlin `arz ider
/ Dimek ister ki senüñ bir bendeñem ben
tavķ-dâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit*
17). [*felek,*]
5. Sen ol cihân-ı keremsin ki oldı ĳidmetüne /
Zemîn mutî `ü zamân bende vü **felek**
me`mür (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 16*).
[*felek,*]
6. Murâdum üzre `âlemde **felek** devr itdügin
bilmem (*Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit*
13). [*felek,*]
7. Bu üslûb üzre el-hâşıl baña hep `âşıkân
ağlar / Vefâ me`mül iderken gör **felekden**
ne zuhûr itdi (*Vasfî Dîvânı, Kaside 10,*
Beyit 16). [*felekden, -den*]

felek: Talih, baht, kader.

1. Vaşfîyi çünki senden ayırdı **felek** şehâ /
Görem ki aşğa geçe odlara yakıla (*Vasfî*
Dîvânı, Gazel 77, Beyit 6). [*felek,*]
2. Kemân-ı ĳasret ü derd ü firâķ ile Vaşfî /
Felek çü tîr çeküp atdı yabana seni (*Vasfî*
Dîvânı, Gazel 95, Beyit 8). [*felek,*]

felek: Dünya.

1. Mişlûñ **felek** getürmedi devründe bir daħi /
İklîm-i hüsne ĳılmağ için pâdişâ seni
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 6*). [*felek,*]

felekler: Dokuz kat felek, dokuz kat gökyüzü.

1. Ra`d beñzer ki **felekler** üzre nâlemdür
benüm / Kim fiğânından olur her laħza
pür-âteş cihân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7,*
Beyit 17). [*felekler, -ler*]

felek-i rübeh-ihtiyāl: Tilki gibi hileci dünya.

1. Ey şir-dil meded ki zebün eyledi beni / Akrānum içre bu **felek-i rübeh-ihtiyāl** (Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 30). [felek-i rübeh-ihtiyāl,]

felek-mertebe: Mertebesi, payesi felek olan, felek kadar yüce olan.

1. Ey **felek-mertebe** ol çarh-ı 'atâsın sen kim / Mihr-i eflâk-i sehâ dergehüñ idindi medâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 16). [felek-mertebe,]

fem: Ağız.

1. Nem kodı dîdede kim zulm ile yağmalamadı / Nün kaşuñla senüñ ey şanem ol mîm **femüñ** (Vasfî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 6). [femüñ, -üñ]

fen: İlim.

1. Gözlerüñ sihr ile mihr üstinde tutmuşdur maķâm / Kim ide bu **fende** ol cādū-yı fettān ile baħs (Vasfî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 5). [fende, -de]
2. Gül-i ruhsāruña mağrur olup inletme beni / Nev-cuvānsın şanemā cevr ü cefā eyleme **fen** (Vasfî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 2). [fen,]

fer: Kuvvet, iktidar.

1. Kara toprağ idi luftuñ himeminden buldı / Bu kadar zînet ü zîb ü bu kadar **fer** hâtem (Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 20). [fer,]

ferāmüş eyle-: Unutmak.

1. 'Alemler meyhâdet meyinden cümle medhüş eyledüñ / Bendeñi bir cür'adan n'ichün **ferāmüş eyledüñ** (Vasfî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 1). [ferāmüş eyledüñ, -dü, -ñ]

ferāmüş it-: Unutmak.

1. Serverā haķķuma a' dā sözini güş itme / Bendeñi hayr ile yād eyle **ferāmüş itme**

(Vasfî Dîvânı, Kit'a 2, Beyit 1). [ferāmüş itme, -me]

ferd: Tek, yalnız, eşsiz.

1. Vaşfîyem ben hâletüm bilmek dilerseñ ey refîķ / 'Işķ dîvânında oķı var benüm bu **ferdümi** (Vasfî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 5). [ferdümi, -üm, -i]

ferdā: Gelecek, yarınlar.

1. **Ferdāya** şaluban inen inletme gel begüm / Bi-çāre Vaşfî ölmeye tā intizār ile (Vasfî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 7). [ferdāya, -y, -a]

ferrāş: Süpüren, çöpçü, hizmetçi.

1. Nitekim **ferrāş** ola gülşende ebr-i nevbāhār / Nitekim zer-pāş ola bostānda bād-ı mihricān (Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 43). [ferrāş,]

ferrāş-ı sāhat-i gülşen: Gül bahçesini süpüren.

1. Nite ki ebr ola **ferrāş-ı sāhat-i gülşen** / Nite ki bād ola naķķāş-ı levha-i gülzār (Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 41). [ferrāş-ı sāhat-i gülşen,]

ferruh-fer: Kutlu ve mutlu.

1. Güyiyā kim 'iddür bir hūb **ferruh-fer** nigār / Kim anı almış kucağına hilāl itmiş kinār (Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 1). [ferruh-fer,]

fervād: Feryat, bağıрма, çığlık; yardım çığlığı.

1. Dinlemezsın bülbül-i şürideñem **fervādumı** / Ey gül-i ra' nā benüm senden kim ala dādumı (Vasfî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 1). [fervādumı, -umı]

fervād eyle-: Yüksek sesle bağırmak, haykırmak, fıgan etmek.

1. Senden āhîr ey cefā-hū dilber-i ra' nā meger / Añā **fervād eyleyem** k'oldur

penâh-ı ins ü cân (Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 21). [feryâd eyleyem, -y, -em]

2. N'ola ger ruhların şevkıyla **feryâd eylese** Vasfî / Ki bülbül mu'teber olmaz kaçan kim olsa gülğulsüz (Vasfî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 6). [feryâd eylese, -se]
3. Kuy-ı cânân içre **feryâd eyleyüp** her şubh u şâm / Bülbül-i bağ-i cinân olmak dilersen 'âşık ol (Vasfî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 5). [feryâd eyleyüp, -y, -üp]

feryâd it-: İnlemek, sızlanmak, şikayet etmek.

1. Görüp yüzünü zülfüne bağlanalı gönlüm / Bülbül gibi **feryâd iderem** bâğ arasında (Vasfî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 2). [feryâd iderem, -er, -em]
2. Yüzünü gördükçe efgân itsem ey dilber n'ola / N'eylesün **feryâdlar** gül görse bülbül **itmeyüb** (Vasfî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 2). [feryâdlar itmeyüb, -me, -üb]

feryâd ile efgânlar eyle-: Haykırmak, ağlayıp sızlanmak; şikayet etmek.

1. Göñül **feryâd ile efgânlar eyler** kûy-ı cânânsuz / Şanasun bülbül-i şürîdedür kalmış gülistânsuz (Vasfî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 1). [feryâd ile efgânlar eyler, -r]

feryâda vir-: Feryat ettirmek.

1. Gül yüzün görüp dil-i Vasfî figân itse ne tañ / Bülbülü **feryâda virür** lâcerem faş-ı bahâr (Vasfî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 5). [feryâda virür, -ür]

feryâd-ı seb: Âşığın gece feryadı.

1. Yıllar durur ki hâb yüzün görmedi gözüm / **Feryâd-ı şebden** âh-ı sehergâhdan şağın (Vasfî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 2). [feryâd-ı şebden, -den]

fesâd it-: Bozmak || ara bozmak. fesâd : (maddi ve manevi) çürüme, bozulma; karışıklık; fenalık. Fesâd kavramı, hem kâinattaki ilahî iradeye uygun olan düzen, denge ve kuralların bozulmasını hem de fert ve toplumda Allâh'ın istediği nizamın, düzenin, ahlâkın ve ilkelerin bozulmasını ifade eder.

1. Çün **fesâd itdi** girelden berü araya rakîb / Çok fesâd olsa n'ola arada şeytân olıcak

(Vasfî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 5). [fesâd itdi, -di]

fesâd ol-: Fenalık ve düzensizlik olması.

1. Çün fesâd itdi girelden berü araya rakîb / Çok **fesâd olsa** n'ola arada şeytân olıcak (Vasfî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 5). [fesâd olsa, -sa]

feth: Fetih, ele geçirme.

1. Zemîn-i sîne-i düşmanda remh-i ser-tüzün / Nihâldür ki aña **feth** berg ü nuşrat bâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 32). [feth,]
2. Devlet ü 'izzetle her dem kâmbîn ol kâmbîn / **Feth** ü nuşratlarla dâyim kâmgâr ol kâmgâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 30). [feth,]

feth ü nusrat: Fetih ve zafer.

1. Devletün bir hübdür güyâ ki 'âşıklar gibi / **Feth ü nusrat** her taraftan anı itmişdür kinâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 20). [feth ü nusrat,]

feth-şikâr: Fetih avlayan, çok fetihler yapan

1. Âbdur tîg-i güher-bârî velî nuşrat-mevc / Bâzdur tîr-i sitemkârî velî **feth-şikâr** (Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 13). [feth-şikâr,]

fetîl: Yaraların üzerine iyileşmesi için konulan tiftik.

1. Yarama çünkü **fetîl** ile olurmış dermân / Tîrünü alma ayurma beni dermânımdan (Vasfî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 4). [fetîl,]

fetîl: Kandil ve muma konulan, emdiği yağ ile yanarak çevreyi aydınlatan pamuktan bükülmüş ip.

1. Ğarğ ol ey dil gözümün yaşına dinleñ bir dem / Diñlenür Ğarğ olıcak şem' sirişkine **fetîl** (Vasfî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 3). [fetîl,]

fevt-i fırsat-ı gül itme-: Güllerin açtığı mevsimi kaçırmamak, bahar mevsiminin zevkini sürmek

1. Bil ganimet kim geçer hüsün baharı devridür / İç müdâm ey şah fevt-i fırsat-ı gül itmeyüp (Vasfî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 4). [fevt-i fırsat-ı gül itmeyüp, -me, -y, -iip]

fiğân: Feryat, haykırıp bağırma.

1. Gonca-veş bülbülleri hâlini bilmez ol şanem / Anuñ için vây ile âh u fiğânum var benüm (Vasfî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 2). [fiğânum, -um]
2. Dirîğ u derd ki ârâm-ı cândan ayrıldum / Fiğân ki bülbül idüm gülsitândan ayrıldum (Vasfî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 1). [fiğân,]
3. Ra' d beñzer ki felekler üzre nâlemdür benüm / Kim fiğânından olur her lahza pür-âteş cihân (Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 17). [fiğânından, -undan]
4. Ruñuñ devrinde efğân eylesem men' itme ey dilber / Ki gül hengâmına revnağ viren bülbül fiğânidur (Vasfî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 7). [fiğânidur, -i, -dur]
5. Dirîğâ olmadı bir kez muvâfîk baht u iqbâlüm / Fiğân u derd-i hasretle anuñçün her zamân ağlar (Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 2). [fiğân,]

fiğân eyle-: Üzüntü ile bağırıp çağırarak; sevgilinin aşkıyla inlemek.

1. Ben fiğân itdükçe kim eyler seg-i küyuñ fiğân / Aña beñzer kim ide bir kişi yârânıyla baħs (Vasfî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 4). [fiğân eyler, -r]
2. Ney gibi n'ola hevâ ile fiğân eylese dil / Bağlanupdur beline mihr ü maħabbet kemeri (Vasfî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 2). [fiğân eylese, -se]

fiğân it-: Feryat etmek, haykırıp bağırarak.

1. Ben fiğân itdükçe kim eyler seg-i küyuñ fiğân / Aña beñzer kim ide bir kişi yârânıyla baħs (Vasfî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 4). [fiğân itdükçe, -dükçe]
2. Gül yüzüñ görüp dil-i Vaşfî fiğân itse ne tañ / Bülbülü feryâda virür lâcerem faşl-ı bahâr (Vasfî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 5). [fiğân itse, -se]
3. Şu deñlü kîse-i kânı tehi kılupdur kim / Şadâ diliyle kefinden fiğân ider kühsâr

(Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 21). [fiğân ider, -er]

4. Her dem fiğân idersin eyâ ney benüm gibi / Beñzer zemâne yârdan itdi cüdâ seni (Vasfî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 4). [fiğân idersin, -er, -sin]

fiğân it-: Ötmek | feryat etmek, haykırıp bağırarak.

1. Bâddan beñzer k'ara yirde şovukluk düşdi kim / Germ olup gül şevkına bülbüller itmezler fiğân (Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 6). [fiğân itmezler, -mez, -ler]

fiğân-ı temevvüc-i deryâ: Dalgalanan; coşan denizin feryadı.

1. 'Abes degül bu fiğân-ı temevvüc-i deryâ / Kef-i muhîti-nevâlin görüp diler zinhâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 20). [fiğân-ı temevvüc-i deryâ,]

fiğânlar eyle-: Acı acı inlemek; istrapla bağırıp çağırma.

1. Her kılı cism-i nañifinde fiğânlar eyler / Hem-nefes olalı Vaşfî-i giriftâra kopuz (Vasfî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 6). [fiğânlar eyler, -r]

fikr: Düşünce, endişe.

1. Ölümümdür hañuñ añdurma melül itme beni / Ki ölüm fikri şehâ kişiyi ğamgîn eyler (Vasfî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 2). [fikri, -i]

fikr: Hayal.

1. Ben ki kânün-ı lebün fikriyle bîmâr olmuşam / Eylesem tañ mı şifâ bâbında Loğmân ile baħs (Vasfî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 3). [fikriyle, -i, -ile]

fikr it-: Düşünmek, mülâhaza etmek.

1. Fikr iderken ben bu tarzı nâgehân ħurşid-veş / Oldı bürc-i ğaybdan bir matla'ı ğarrâ 'ayân (Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 15). [fikr iderken, -er, -ken]
2. Fikr iderken kim bu ejderhâyı şâh-ı nîk-baht / Gönderür ğâlib Firengistâna yâ Rûs

üstüne (*Vasfî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 3*). [*fikr iderken, -er, -ken*]

fikret: *Düşünce.*

1. Şebât-ı 'ömrün ola şol kadar ki **fikretle** / Şümâr olmaya irişse niçe rüz-ı şümâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 40*). [*fikretle, -le*]

fikr-i dehân: *Sevgilinin ağzının düşüncesi.*

1. Özini **fikr-i dehânuıla** senün hîç ideli / Oldı Vaşfî şanemâ sâliki mülk-i 'ademün (*Vasfî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 7*). [*fikr-i dehânuıla, -uñ, -la*]

fikr-i müje: (*sevgilinin*) *kirpiklerinin hayali.*

1. Hânekâhî gönümün **fikr-i müjeñle** hüsrevâ / Naş olupdur her der ü dîvârâ şekl-i Zül' fikâr (*Vasfî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 4*). [*fikr-i müjeñle, -ñ, -le*]

fikrin it-: *Düşünmek, hayal etmek.*

1. Ruhuñ **fikrin iderken** baña zülfün / Virür tül-i emeller tâze tâze (*Vasfî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 4*). [*fikrin iderken, -erken-i, -n*]

fi'l-cümle: *Iyice, iyiden iyiye, büsbütün, baştan başa.*

1. Şabrum var iken kendümi **fi'l-cümle** bilürdüm / Derdâ n'ideyin hürmen-i şabrum oda yandı (*Vasfî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 4*). [*fi'l-cümle,*]

firāk: *Ayrılık, hicran.*

1. Her zamân âh u figānumdan benüm hālķ-ı cihān / Bu **firāk** ile ölür diyü beni ağlarlar (*Vasfî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 4*). [*firāk,*]
2. Gözlerüm merdümi yoluñda şehâ hāk olalı / Bunca demdür dimedün n'oldı **firākumda** demün (*Vasfî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 5*). [*firākumda, -um, -da*]
3. Hasret yaşı taşumda **firāk** odı içümde / Hālüm bu durur saña didüm zâhir ü pinhān (*Vasfî Dîvânı, Gazel 64, Beyit 2*). [*firāk,*]

4. Ey hem-dem eyleyen beni derd ü **firāk** ile / Raħm eylegil ki yandı gönül iştiyāk ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 1*). [*firāk,*]
5. Yıllar oldı ki **firākũnda** gözüm kan ağlar / Yaşumı raħm idüben silmedi bir gün yeñ ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 3*). [*firākũnda, -uñ, -da*]
6. Çeşmüm ki reh-i vaşluña harc eyledi varın / Bilsen ki **firākũnda** ne kaħr ile kazandı (*Vasfî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 2*). [*firākũnda, -uñ, -da*]
7. Bu cismüm zaħm-ı tîrinden zırır-veş göz göz olmuşdur / Ki her gözden **firākũnda** akar yaş yirine kanum (*Vasfî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 2*). [*firākũnda, -ın, -da*]
8. Bu hālķ hālümü bilmez benim **firāk** içre / N'idem ki dil dimezem kim fülāndan ayrıldum (*Vasfî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 4*). [*firāk,*]

firāk-ı derd-i hasret: *Hasret derdinin hüznü.*

1. Murādum üzre 'ālemd e felek devr itdüğün bilmem/ Firāk-ı derdi hasretle zemîn ü āsumān ağllar (*Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 13*). [*firāk-ı derd-i hasretle, -le*]

firāk-ı yār: *Sevgiliden ayrılık.*

1. **Firāk-ı yāri** güc dirler idi bilmez-idüm evvel / Gönül bir rütbe maħzün kim gören her şadumān ağlar (*Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 6*). [*firāk-ı yāri, -i*]

firākũn künci: *Ayrılık köşesi.*

1. Mesken itdi 'aql u cān u dil **firākũn küncini** / Miħnet-ābād-ı belā-yı tengdür erbāb-ı ğam (*Vasfî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 3*). [*firākũn küncini, -i, -ni-ini*]

firengi: *Avrupa işi, Avrupalılara özgü.*

1. Ey hāce Çin metā'ımı ko kim bu Rūmdur / Bunda mey adlu hās **firengi** kumās olur (*Vasfî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 7*). [*firengi,*]

firengistān: *Frenk ülkesi, Avrupa.*

1. Fikr iderken kim bu ejderhāyı şāh-ı nīk-baħt / Gönderür ğālib **Firengistāna** yā Rūs

üstüne (*Vasfî Dîvânı, Kit'a 1, Beyit 3*).
[*fîrengistâna,]*

fırkat: *Ayrılık.*

1. Hemîşe âh u zâr itmekle dilde kalmadı
tâkat / Bu **fırkat** cânuma renc ü elem oldu
hemân ağlar (*Vasfî Dîvânı, Kaside 10,*
Beyit 9). [*fırkat,]*

fitne: *Karışıklık, fesat.*

1. Gördüm lebünde hatıtuñı bildüm cihânda
kim / Çok **fitneler** zuhûra gelürmiş
şarâbdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 4*).
[*fitneler, -ler]*

furûğ-ı nûr-ı ruh: *Yanağının nurunun parlaklığı.*

1. **Furûğ-ı nûr-ı ruhindan** münevver oldu
zemîn / Nihâl-i gül şanasın k' oldu
matla 'u'l-envâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1,*
Beyit 3). [*furûğ-ı nûr-ı ruhindan, -ın, -dan*
]

fużalâ: *Faziletli.*

1. Bu kadar var ki du'â itmek için şehlerine /
Fużalâ hâlini eş'âr ile eyler iş'âr (*Vasfî*
Dîvânı, Kaside 8, Beyit 27). [*fużalâ,]*

fülân: *Şu kişi, herhangi biri.*

1. Bu hâlk hâlûmi bilmez benim firâk içre /
N'idem ki dil dimezem kim **fülândan**
ayrıldım (*Vasfî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 4*).
[*fülândan, -dan]*

fülfül: *Karabiber.*

1. İlâhi olmasun hâlî yüzünde hâl-i müşkînüñ
/ Ki kâfûra ziyân irişür ey meh olsa
fülfülsüz (*Vasfî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 5*).
[*fülfülsüz, -süz]*
2. Didüm ey meh beñlerüñ **fülfül** midür nâz
eyleyüp / Didi bir hindî gulâmumdur bu
gün fülfül benüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 42,*
Beyit 4). [*fülfül,]*
3. Didüm ey meh beñlerüñ fülfül midür nâz
eyleyüp / Didi bir hindî gulâmumdur bu
gün **fülfül** benüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 42,*
Beyit 4). [*fülfül,]*

4. 'Aks-i hâlün düşdi beñzer dide-i
giryânuma / Merdüm-i çeşmüm anuñ
'aksiyle şan **fülfül** durur (*Vasfî Dîvânı,*
Gazel 14, Beyit 3). [*fülfül durur, -dur, -ur*
]

fülk-i felek-simâ: *Gökyüzü yüzü gemi.*

1. Yapdı bir kişver-güşâ **fülk-i felek-simâyı**
kim / Düşdi andan lerzeler erbâb-ı nâkûs
üstüne (*Vasfî Dîvânı, Kit'a 1, Beyit 2*).
[*fülk-i felek-simâyı, -y, -ı]*

fırkat: *Ayrılık.*

1. **Fırkat** öldürdüğü Vasfî bir iş olaydı eger /
Şimdiden girü yiter ta'ne-i bed-hâh baña
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 5*). [*fırkat,]*
2. Vaşl istedüğümce komadı yaşamı elden /
Bilsem ki ne virdi alamaz baña bu **fırkat**
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 2*). [*fırkat,]*
3. **Fırkatüñde** ey şanem güyâ bu ebr-i dür-
feşân / Dûd-ı âhumdur ki andan eşk-i
çeşmümdür revân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7,*
Beyit 16). [*fırkatüñde, -üñde]*

G

ğabğab: Çenenin alt kısmı, çene altındaki ikinci gerdan.

1. Göreli ol şanem-i serv kad ü sîm-beri / Ki nihâl-i kadînüñ **ğabğabıdur** sîm beri (Vasfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 7). [ğabğabıdur, -ı, -dur]

ğaddâr: Hain, cefakâr.

1. Gönlümüz mihr ile alup dıtdılar cevritdiler / Âh bu mekkârlar **ğaddârlar** 'ayyârlar (Vasfî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 2). [ğaddârlar, -lar]

ğâfil ol-: Gaflette bulunmak, tedbirsiz olmak.

1. Bu çağı **ğâfil olma** hoş geçür ey bülbül-i şeydâ / Ki yıl bir 'ömrdür bir yıl gerek bula bu çağı gül (Vasfî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 3). [ğâfil olma, -ma]

ğafür hakkı: Günah bağışlayan Allah.

1. **Ğafür hakkı** ki 'afviyle mâlv ider biñ biñ / Siyâh-ı nâmeyi bir kaıra âb-ı istiğfâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 15). [ğafür hakkı,]

gâh: Bazen, zaman zaman.

1. **Gâh** 'uryân oluban gâh nemed-püş olup / Rindler gibi girür hâne-i hammâra kopuz (Vasfî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 4). [gâh,]
2. Gâh 'uryân oluban **gâh** nemed-püş olup / Rindler gibi girür hâne-i hammâra kopuz (Vasfî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 4). [gâh,]
3. Nitekim her dem ola dehr-i cefâ-âyinüñ / **Gâh** lutfına vü geh kahrına mazhar hâtem (Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 28). [gâh,]

gâh: Bazen de.

1. Geh na'lçeñe şebîh olur **gâh** na'lüñe / Ya'ni dil er yoluñda senüñ ola pâyimâl (Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 20). [gâh,]

gâh zâhir geh nihân ol-: Bazen gizli bazen âşikâr olmak.

1. Zer-re-veş gün yüzlüler şevkına her dem rakş idüp / **Gâh zâhir geh nihân olmağ** dilerseñ 'âşik ol (Vasfî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 4). [gâh zâhir geh nihân olmağ,]

ğalat eyle-: Yanılmak, yanlış yapmak, hata etmek.

1. Secde çoğ itmiş durur Vasfî kemân-ebrûlara / Kaşuñ öninde kazâ itsün kim **eylermiş ğalağ** (Vasfî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 5). [ğalağ eylermiş, -r, -miş]

ğalib: Galiba; görünüşe bakılırsa, öyle görünüyor ki.

1. Başına taş urulup kaşına inmişdür anuñ / Teng-dil olduğu **ğalib** budur ekşer hâtem (Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 9). [ğalib,]
2. Vasfî-i teng-dilüñ hâlini **ğalib** tapuña / Dir idi ağzına möhr urmasalar ger hâtem (Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 23). [ğalib,]

ğalib: Galiba, herhalde, ihtimal ki.

1. Siyeh libâslarından ğarağ budur **ğalib** / Ki midhatüñde siyeh bahtum ideler iş'âr (Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 36). [ğalib,]
2. Fikr iderken kim bu ejderhâyı şâh-ı nîk-baht / Gönderür **ğalib** Firengistâna yâ Rûs üstine (Vasfî Dîvânı, Kut'a I, Beyit 3). [ğalib,]

ğalibâ: Galiba; görünüşe bakılırsa, öyle görünüyor ki.

1. **Ğalibâ** ölmedi huzûruñda / Hâyetinden kinâyet itmişler (Vasfî Dîvânı, Kut'a 4, Beyit 2). [ğalibâ,]

ğam: Kaygı, tasa, keder, üzüntü.

1. İsteyen küyuña varmaga çeküp miñnet ü renc / Şabr kılsun **ğama** kim dūr durur rāh-ı Hicāz (*Vasfî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 5*). [*ğama, -a*]
2. Bilmedüm qadrini vaşluñ beni öldürdi **ğamuñ** / Şanemā kendüzini bilmeyene bu dañi az (*Vasfî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 3*). [*ğamuñ, -uñ*]
3. Gönüldeñ gitse ğam ol **ğam** belāsi bir zamān gitmez / Belī bir yerde āteş yansa çok demler nişān gitmez (*Vasfî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 1*). [*ğam,]*
4. Ey dil çü rāh-ı hecre göneldüñ **ğam** ile git / Kim rāh müşkil olsa aña rāhber gerek (*Vasfî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 2*). [*ğam,]*
5. Ey şanem müflis diyü ta' n itme ben miskīne kim / Derd ü **ğamdan** hāneler pür hānumānum var benüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 5*). [*ğamdan, -dan*]
6. Ğam-ı 'ışkuñ görüben dilde perişān oldum / Ne i ki baña bu **ğamlar** diyü hayrān oldum (*Vasfî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 1*). [*ğamlar, -lar*]
7. Hāşilum hārcum şorarsañ hāşilum **ğamdur** velī / Seyller hārc iderem bu dīde-i ğamnākden (*Vasfî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 2*). [*ğamdur, -dur*]
8. Vaşfīnūñ hāl-i perişānını şormazsañ n'ola / Ādeme **ğamlar** gelür söylense bir ğamnākden (*Vasfî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 5*). [*ğamlar, -lar*]
9. **Ğamuñ** mülki aña kim ola teslīm / Olur başına sultān ol ne kayğū (*Vasfî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 4*). [*ğamuñ, -uñ*]
10. Hem-demüm sāyem durur **ğam** günlerinde ol dañi / Oqumazsam mūm ile ey māh gelmez yanuma (*Vasfî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 2*). [*ğam,]*
11. Ben yandığum **ğamuñda** şehā nāydan işit / Kim çok demüm geçüp durur ey dost nāy ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 3*). [*ğamuñda, -uñ, -da*]
12. Şol deñlü dil-i Vaşfīye dağ urdı **ğamuñ** kim / Dîvāne gibi şimdi yürür tağ arasında (*Vasfî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 5*). [*ğamuñ, -uñ*]
13. 'İd ayı gibi gel bizi şād eyle zinde kıl / **Ğam** rüzesinde ey şanem öldük melāl ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 4*). [*ğam,]*
14. Ruñuñ **ğamiyle** senüñ ey gül-i semen-ruhsār / Pür oldı āteş-i lāleyle sīne-i gülzār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 11*). [*ğamiyle, -i, -y, -le*]
15. **Ğamuñla** her gice ey gül hezār āh iderem / Eşer kılar saña bir gün hazer kıl āh-ı hezār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 16*). [*ğamuñla, -uñ, -la*]
16. Yā hūn-ı dilde 'āşık-ı dil-ħastedür k'anuñ / Ğaddini bār-ı derd ile **ğam** eylemiş hilāl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 9*). [*ğam,]*

17. Luğf eyle al elüm ki ayaklarda kalmışam / Devründe **ğam** beni niçe bir ide pāymāl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 33*). [*ğam,]*
18. Didı ki ey **ğam** u miñnet-şarāy-ı gerdünde / Murād şahidine irmeyüp kalan mehcūr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 8*). [*ğam,]*
19. Unut zemāne **ğamını** k'anuñ zamānında / Cihān cihān-ı feraħdur zamān zamān-ı sürür (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 10*). [*ğamını, -i, -n, -ı*]
20. Şimdi bir güşe-i tenhāda olup dil-ħaste / Āhdur hem-demi vü **ğam** durur ancak aña yār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 22*). [*ğam,]*
21. Bükildi kāmētüm **ğamdan** dü çeşmüm her zamān ağlar / Kalem böyle çekilmişdür ezelden yoķ buña çäre (*Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 17*). [*ğamdan, -dan*]
22. Kıldı āşüftesi bu zülf-i semen-sāy beni / İtdi derd ü **ğam** ile bī-ser ü bī-pāy beni (*Vasfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 1*). [*ğam,]*
23. Tolaşaldan berü anuñ ğam-ı sevdāsi ile / Hāşıl-ı 'ömrümü virdi **ğamı** sevdāsi yele (*Vasfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 3*). [*ğamı, -ı*]
24. 'İşka düşdüm başuma üşdi belā vü derd ü **ğam** / Ğasta oldum görmege geldi yine yārān beni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 5*). [*ğam,]*
25. Vaşfī belā durur saña bālāsi dilberüñ / Bir gün **ğam** ile öldürür āh ol belā seni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 7*). [*ğam,]*
26. Şol kadar hecründe me'nūsam ğam-ı derdüñle kim / Şimdi **ğam** eglor olupdur bu dil-i nā-şādumı (*Vasfî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 3*). [*ğam,]*
27. Şöyle ğarķ itmiş durur cismüm bu **ğam** tūfānı kim / Tūtiyā için ararlarsa bulunmaz gerdümi (*Vasfî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 3*). [*ğam,]*
28. Alalı gönülümü ol zülf-i semen-sāy begüm / Yıllar oldı çekerem derd ü **ğamuñ** hāy begüm (*Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 1*). [*ğamuñ, -(u)ñ*]
29. Kān olsa n'ola merdüm-i eşküm ki **ğamuñla** / Ğār-ı müjem içre şalınur Ğasta vü 'uryān (*Vasfî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 5*). [*ğamuñla, -uñ, -la*]

ğam belāsi: *Ğam derdi.*

1. Gönüldeñ gitse ğam ol **ğam belāsi** bir zamān gitmez / Belī bir yerde āteş yansa çok demler nişān gitmez (*Vasfî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 1*). [*ğam belāsi,]*

ğam degül: *Ne çıkar, zararı yok, aldırma!*

1. 'Ālem-i 'ışk içre cān virdüñse Vaşfî **ġam degül** / Niçeler cānlar virüp irmezler ol 'ālemlere (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 5*). [*ġam degül,]*
2. Vaşfî ayakda da yat dise dünyāda **ġam degül** / K'erbabı 'ışka 'ālem-i 'uqbāda baş olur (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 6*). [*ġam degül,]*
3. Ne var kāküllerüñ olmazsa hüsnüñe ziyān olmaz / Gülistān pür-gül olsun **ġam degül** olmazsa sünbülsüz (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 3*). [*ġam degül,]*

ġam eli: Dert, sıkıntı içinde olma durumu.

1. **Ġam elinden** umaram ola giribānum ħalāş / Tutdı çün dest-i ümüdüm himmetüñ dāmānını (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 7*). [*ġam elinden, -n, -den]*

ġam u derd: Keder ve sıkıntı.

1. Şabr idemeyüp cevri ü cefāsına nigāruñ / Kıldum **ġam u derdiyle** sefer hey n'idelüm hey (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 3*). [*ġam u derdiyle, -i, -y, -le]*

ġam u miñnet: Sıkıntı ve keder.

1. Vaşfî uzatmağıl **ġam u miñnet** każıyyesin / Kim her suħan ki ola mūmil arturur melāl (*Vaşfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 37*). [*ġam u miñnet,]*

ġam yi-: Dertlenmek, kederlenmek, üzölmek.

1. Vaşfîyā **ġam yime** dehrüñ gerdişi qağdün büküp / Pir iderse nev-cuvān olmağ dilersen 'aşık ol (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 7*). [*ġam yime, -me]*

ġamgīn eyle-: Üzmek.

1. Ölümümdür ħaţuñ añdurma melül itme beni / Ki ölüm fikri şehā kişiyi **ġamgīn eyler** (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 2*). [*ġamgīn eyler, -r]*

ġam-ı derd: Dert ve kederin vermiş olduğı üzüntü.

1. Şol kadar hecrüñde me'nūsam **ġam-ı derdüñle** kim / Şimdi ġam egler olupdur

bu dil-i nā-şādumı (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 3*). [*ġam-ı derdüñle, -üñ, -le]*

2. Kara yazusu midur yā Rab anuñ başında / Yā **ġam-ı derdini** mi eyledi defter ħatem (*Vaşfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 10*). [*ġam-ı derdini, -i, -n, -i]*

ġam-ı dilber: Güzelin aşk derdi.

1. Çünkü çekdüñ **ġam-ı dilberleri** sev n'olsa gerek / Yine bir şüh-ı cefā pişeyi Vaşfî yeñile (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 5*). [*ġam-ı dilberleri, -ler, -i]*

ġam-ı hecr: Ayrılık kederi.

1. **Ġam-ı hecr** ile ben bülbül gibi zār / Dikenler güzeller eyler tāze tāze (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 2*). [*ġam-ı hecr,]*

ġam-ı 'ışk: Aşkın kederi.

1. **Ġam-ı 'ışkuñ** görüben dilde perişān oldum / Ne i ki baña bu ġamlar diyü ħayrān oldum (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 1*). [*ġam-ı 'ışkuñ, -uñ]*

ġam-ı miñnet: Derdin verdiğı keder.

1. Dil olalı cānā hedef-i tūr-i maħabbet / Qaddümi kemān gibi büküpdür **ġam-ı miñnet** (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 1*). [*ġam-ı miñnet,]*

ġam-ı sevdā: Sevdā derdi; aşk hastalığı.

1. Tolaşaldan berü anuñ **ġam-ı sevdāsı** ile / Ĥaşıl-ı 'ömrümi virdi ġamı sevdāsı yele (*Vaşfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 3*). [*ġam-ı sevdāsı, -sı]*
2. Ne belālar ide baña **ġam-ı sevdāsı** ile / Beni öldürmelüdüñ vāy beni vāy beni (*Vaşfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 4*). [*ġam-ı sevdāsı, -sı]*

ġamlara düş-: Dert çekmek, çok kederlenmek.

1. Āh kim hecrüñde ben bī-dil **düşelden ġamlara** / Āhum u eşküm beni fāş eyledi 'ālemlere (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 1*). [*ġamlara düşelden, -elden]*

ğammâz: Söz taşıyan, laf yetiştiren (kimse).

1. Gerçi nazükdür ve lîkin her kişi eller anı / Müşk gibi olduğuyçün hâliya **ğammâz** gül (Vasfî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 6). [ğammâz,]

ğamnâk: Gamlı, kederli.

1. Vaşfînün hâl-i perişânını şormazsañ n'ola / Ādeme gamlar gelür söylense bir **ğamnâkden** (Vasfî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 5). [ğamnâkden, -den]

ğamuñ mihmân-şarâyı: Hüznün, kederin misafir sarayı.

1. **Ğamuñ mihmân-şarâyı** olalı hecründe dil cānā / Cihānda bir gün olmaz kim olam bir lahza mihmānsuz (Vasfî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 4). [ğamuñ mihmân-şarâyı, -suz]

ğamze: Süzerek göz ucu ile yan bakış; gözle işaret etmek.

1. **Ğamzeñle** dimişsin ki alam cānını cānā / Luṭf it ki ben anı görürem cānuma minnet (Vasfî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 5). [ğamzeñle, -ñ, -le]
2. Cānum gözetdi **ğamzesi** tîrin uzatdı yār / Öldüm hasedle kim anı nāgāh oñarmaya (Vasfî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 4). [ğamzesi, -si]
3. Yir idinse bu yıkık gönlümü **ğamzeñ** ne 'aceb / Düzd olan kişiye yir olmaya vîrāne gibi (Vasfî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 4). [ğamzeñ, -ñ]
4. Dilden geçübün cānumu uğurladı **ğamzeñ** / İnkār idemez tāze izi var ciger üzre (Vasfî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 4). [ğamzeñ,]
5. Şanki bir cerrāhdur **ğamzeñ** ki gelmiş sīneme / Her yaña yarup arar derd oqları peykānını (Vasfî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 3). [ğamzeñ, -ñ]
6. Ol şāh dañı tıfl durur **ğamze** okıyile / Vaşfî kulin öldürse yazılmaya günāhı (Vasfî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 5). [ğamze,]
7. Niçe bir **ğamzelerüñ** bağrumı derd ile dile / Dilegün cān ise cānā virelüm saña dile (Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 13). [ğamzelerüñ, -ler, -üñ]
8. Dile **ğamzeñ** senüñ ey dost belā ise yeter / Cāna çeşmüñ elemi 'ayn-ı 'anā ise yeter (Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 7). [ğamzeñ, -ñ]

ğanîmet: Emeksiz kazanç, ele geçen fırsat.

1. Bil **ğanîmet** kim geçer hüsnuñ baharı devridür / İç müdām ey şāh fevt-i fırsat-ı gül itmeyüp (Vasfî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 4). [ğanîmet,]

ğaraż: Gaye, maksat, amaç.

1. Kaşideden **ğaraż** oldur ki ide şāha du'ā / Degül durur bu ki şî'riyle ide fażl izhār (Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 40). [ğaraż,]
2. Kaşideden **ğaraż** ol kim du'ā-yı hayruñ idem / Dilümde gerçi ki dāyimdür ol du'ā mezkūr (Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 27). [ğaraż,]

ğaraż: Amaç, aslında.

1. Siyeh libāslarından **ğaraż** budur gālib / Ki midhatünde siyeh bahtum ideler iş'ār (Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 36). [ğaraż,]

ğaraż: Arzu, istek; maksat.

1. Ey ruḥı cān u gönül ravzasınıñ yāsemeni / **Ğaraż** öldürmek ise cevri cefā ile beni (Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 11). [ğaraż,]

ğarīb: Kimsesiz, zavallı, biçare.

1. Benden ey dilber seni ayırmağ istermiş raḳīb / N'eyledüm ol kāfir-i bî-dīne n'itdüm ben **ğarīb** (Vasfî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 1). [ğarīb,]

ğarīb ol-: Tuhaf olmak.

1. Zerd eyler ise beñzümi mihrüñ 'aceb midür / **Olmaż** **ğarīb** hāki zer eylerse kīmyā (Vasfî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 2). [ğarīb olmaż, -maż]

ğark it-: Batırmak, sular altında bırakmak.

1. Deryānuñ acı yaşları **ğark itdi** 'ālemi / Hecründe gördi Vaşfîyi beñzer bu hāl ile

(*Vasfî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 5*). [*ğark itdi, -di*]

2. Şöyle **ğark itmiş** durur cismüm bu ğam tûfânı kim / Tütiyâ için ararlarsa bulunmaz gerdümi (*Vasfî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 3*). [*ğark itmiş, -miş*]
3. Yıkuban cismüm evin eşküm **ider** ‘âlemi **ğark** / Bir avuc toprağ ile ola mı deryâ yeñile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 4*). [*ğark ider, -er*]

ğark ol-: Boğulmak, batmak, yok olmak.

1. **Ğark ol** ey dil gözümün yaşına dinleñ bir dem / Diñlenür ğark olıcağ şem‘ sirişkine fetil (*Vasfî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 3*). [*ğark ol,]*
2. Ğark ol ey dil gözümün yaşına dinleñ bir dem / Diñlenür **ğark olıcağ** şem‘ sirişkine fetil (*Vasfî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 3*). [*ğark olıcağ, -ıcağ*]
3. Hün-ı ‘adü içinde ya hod **ğark olup** durur / Na‘l-i semend-i hazret-i şâh-ı hüceste-fâl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 11*). [*ğark olup, -up*]
4. Keşti-i cismüm bu girdâb içre **ğark olmuşdı** ger / İrmese bād-ı şabâ Hızr-ı mübârek-pey gibi (*Vasfî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 4*). [*ğark olmuşdı, -miş, -dı*]
5. Vaşfiyâ cân u cihân **ğark ola** başlarsa eger / Kânlar akıtmağa bu dîde-i ğam-dîdelerüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 6*). [*ğark ola, -a*]

ğâşiye: At eyerinin altına örtülen veya şeritli örtü, haşa.

1. Olalı kâdr-i bülendün süvâr-ı hıng-i felek / Hilâl **ğâşiyedür** aña çarh ğâşiye-dâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 34*). [*ğâşiyedür, -dür*]

ğâşiye-dâr: At uşağı, seyis.

1. Olalı kâdr-i bülendün süvâr-ı hıng-i felek / Hilâl ğâşiyedür aña çarh **ğâşiye-dâr** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 34*). [*ğâşiye-dâr,]*

ğayret-i bağ-ı cinân: Cennet bahçesinin gayreti.

1. Bağ gitdiyse ne ğam gül yüzlülerle şöbet it / Ger dilerseñ k‘ola kalbün **ğayret-i bağ-ı cinân** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 11*). [*ğayret-i bağ-ı cinân,]*

ğayret-i gülzâr-ı cennet: Cennetin gül bahçesinin kiskançlığı; cennetin gül bahçesinin çabası.

1. Reşk-i serv ü nârven kâdd-i hürâmânun senün / **Ğayret-i gülzâr-ı cennet** hadd-i handânun senün (*Vasfî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 1*). [*ğayret-i gülzâr-ı cennet,]*

ğavrı: Yabancı, başka.

1. **Ğayrılarun** vişâlün için cânın isteme / Cânâ esirge Vaşfiyi k‘anuñ da cânı var (*Vasfî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 6*). [*ğayrılarun, -lar, -un*]
2. Vaşfiye rüzedür diyü vaşluñ harâm idüp / Sen **ğayrılarla** mey içesin ola mı halâl (*Vasfî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 7*). [*ğayrılarla, -lar, -la*]
3. Gülşenün şimdi görür gözi vü tutar elidür / **Ğayrılar** gibi degül nergis-i maħmür u çınâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 2*). [*ğayrılar,]*

ğavrı: Artık, bundan sonra.

1. Güşe-i meyhâne cennet yâr hürumdur benüm / Cennet ü hür istemek **ğavrı** kuşurumdur benüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 1*). [*ğavrı,]*

ğazâl: Ahu, ceylan.

1. Tende gönül **ğazâlini** şayd itse tañ mı dost / Cân u gönül güşâde olur hüb şikâr ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 3*). [*ğazâlini, -i, -n, -i*]

ğazel: Divan şlrinde en önemli ve en çok kullanılan nazım şeklidir.

1. Midhatünde n‘ola ger az olsa bu rengin **ğazel** / Kıymeti artar ne deñlü kim olursa az gül (*Vasfî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 11*). [*ğazel,]*
2. Eger olsa güzeller taze taze / Dir idüm hoş **ğazeller** taze taze (*Vasfî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 1*). [*ğazeller, -ler*]
3. Şehâ Vaşfi senün medhünde dâyim / Disün kavlı ü **ğazeller** taze taze (*Vasfî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 5*). [*ğazeller, -ler*]
4. Zülfün evşâfında Vaşfi bir **ğazel** yazmış yine / Taze sünbüllerle tezyin eylemiş

dīvānını (*Vasfî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 8*).
[ğazel,]

ğazelhân: *Gazel okuyucu, gazel okuyan.*

1. Luṭf idüp Vaşfîyi redd itme ki ey şeh yaraşur / Bâğ-ı hüsnuñde anuñ gibi **ğazelhân** olıcağ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 6*). [ğazelhân,]

ğazel-i âbdâr: *Yeni, güzel gazel.*

1. Beyti ocağımı şulayup süpürüp silen / Âhiyle Vaşfînuñ **ğazel-i âbdârıdur** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 5*). [ğazel-i âbdârıdur, -ı, -dur]

géc-: *Vazgeçmek.*

1. Çü senden **geçdi** ol meh Vaşfîya âh ile geç dāyim / Kimüñ kim 'ömri geçse dir ölince hasretâ 'ömrüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 5*). [geçdi, -di]
2. Vaşfî zamâne devleti bir i'tibâr imiş / **Geçmez** misin dañi bu kuru i'tibârdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 5*). [geçmez, -mez]

géc-: *Gitmek, uzaklaşmak.*

1. Bil ğanîmet kim **geçer** hüsnuñ bahârı devridür / İç müdām ey şâh fevt-i fırsat-ı gül itmeyüp (*Vasfî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 4*). [geçer, -er]

géc-: *Yaşamak.*

1. Çü senden geçdi ol meh Vaşfîya âh ile geç dāyim / Kimüñ kim 'ömri geçse dir ölince hasretâ 'ömrüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 5*). [geç,]

géc-: *Bitmek; sona ermek.*

1. Yūsuf zamāni **geçdi** zamānuñdur ey şanem / Hoş gör zamāni her kişinüñ bir zamāni var (*Vasfî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 5*). [geçdi, -di]
2. Çü senden geçdi ol meh Vaşfîya âh ile geç dāyim / Kimüñ kim 'ömri **geçse** dir ölince hasretâ 'ömrüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 5*). [geçse, -se]

géc-: *Sürmek, devam etmek.*

1. Şehā senden mi öğrendi ki bir lâhzâ karar itmez / Gelüp geçdükce cevri ile **geçer** bu bî-bakā 'ömrüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 2*). [geçer, -er]

géc-: *Geçip gitmek; vaktin ilerlemesi.*

1. Cefâ vü cevri ile **geçdüñ** çü benden raħm idüp bārī / Ne hāl ile qalurven bir nazār kıl sen baña 'ömrüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 4*). [geçdüñ, -dü, -ñ]
2. 'Ömr **geçmekde** çün şitâb eyler / Biz de 'ayş itmege şitâb idelüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 3*). [geçmekde, -mek, -de]
3. Ben yandıgum ğamuñda şehā nāydan işit / Kim çok demüm **geçüp** durur ey dost nāy ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 3*). [geçüp, -üp]

géc-: *Yaşanıp tükenmek, bitmek.*

1. Âh kim baña naşîb olmuş cefâ maħbûbdan / **Geçdi** 'ömrüm görmedüm bir dem vefâ maħbûbdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 1*). [geçdi, -di]

géc-: *İşlemek; ulaşmak.*

1. Müjgāni ğadengine ki sînem siper itdüm / Men' eylemedi cânuma **geçdi** siperümden (*Vasfî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 2*). [geçdi, -di]

géc-: *Geçip gitmek, umursamamak.*

1. Ol şanem cevri ü cefâ mecmü'asın ezber okur / Söylesek bilmez **geçer** mihr ü vefâ destānını (*Vasfî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 5*). [geçer, -er]

géc-: *Beklenen zamandan sonra.*

1. Egerçi ğıdmete **geç** geldüm ise incinme / Taşavvur itme ğıdmetden olmuşam bîzār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 21*). [geç,]

geç-: *Geçinmek, gibi görünmek.*

1. Hem-dem **geçer** benümle vü âvâredür saña / Andandur ortamuzda şovukluk şabâ ile (Vasfî Dîvânî, Gazel 75, Beyit 4). [geçer,]

gedâ: Kul, köle.

1. Ey dil anuñ üftâdesi tenhâ seni şanma / Âşüftesidür şâh u **gedâ** mir ü sipâhî (Vasfî Dîvânî, Gazel 102, Beyit 3). [gedâ,]

gedâ: Düşkün, zavallı, fakir, dilenci; âşık.

1. Hıl'at-i 'ışkuñ benüm haddüm degül geymek şehâ / Ben **gedâyam** yeg durur bilmek kişi endâzesin (Vasfî Dîvânî, Gazel 60, Beyit 2). [gedâyam, -y, -am]

geh: Bazen, bazen de.

1. **Geh** na'lçeñe şebîh olur gâh na'lüne / Ya'ni dil er yoluñda senüñ ola pâymâl (Vasfî Dîvânî, Kaside 2, Beyit 20). [geh,]
2. Nitekim her dem ola dehr-i cefâ-âyîñüñ / Gâh luţfına vü **geh** kahrına mazhar hâtem (Vasfî Dîvânî, Kaside 4, Beyit 28). [geh,]

gel-: Gelmek, ortaya çıkmak.

1. **Gelüp** küyumda Vaşfî nâle eyler diyü incinme / Nic' itsün bülbülün sermayesi efgândur efgânsuz (Vasfî Dîvânî, Gazel 21, Beyit 6). [gelüp, -üp]
2. Eksük gedük kuluñ durur ey meh senüñ hilâl / Hiç ide mi kaşuñla **gelüp** da'vî-i kemâl (Vasfî Dîvânî, Gazel 39, Beyit 1). [gelüp, -üp]
3. Vaşfîñüñ hâl-i perişânını şormazsañ n'ola / Âdeme gamlar **gelür** söylense bir gamnâkden (Vasfî Dîvânî, Gazel 57, Beyit 5). [gelür, -ür]
4. Şimdiden girü haţuñ **geldi** beni ağlatma / Hata ey dost şaķın irmeye âbuñ zararî (Vasfî Dîvânî, Gazel 101, Beyit 3). [geldi, -di]

gel-: Gelmek, buyurmak, şereflendirmek.

1. Sözlerüm süzından olmışdur haţ-ı şî' rüm siyâh / **Gel** inanmazsan nazar kıl defter ü divânuma (Vasfî Dîvânî, Gazel 70, Beyit 4). [gel,]
2. Tîr-i gamzeñ kaşd idermiş kim **gelüp** kanum döke / Kanlı olur girmesün luţf

itsün ey meh kanuma (Vasfî Dîvânî, Gazel 70, Beyit 6). [gelüp, -üp]

3. 'İd ayı gibi **gel** bizi şad eyle zinde kıl / Ğam rüzesinde ey şanem öldük melâl ile (Vasfî Dîvânî, Gazel 85, Beyit 4). [gel,]
4. Gönlüm harîmi Ka'besi bir nürdur yine / Beñzer ki Muştafâ **gelür** aşhâb u âl ile (Vasfî Dîvânî, Gazel 85, Beyit 3). [gelür, -ür]
5. Ferdâya şaluban inen inletme **gel** begüm / Bi-çâre Vaşfî ölmeye tâ intizâr ile (Vasfî Dîvânî, Gazel 87, Beyit 7). [gel,]
6. Kaşuñla hıdmet için **geldi** bahr-i şî'rinden / Dizin izin güher-i âbdâr ider İşâr (Vasfî Dîvânî, Kaside 1, Beyit 36). [geldi, -di]
7. Hergiz kaşuñla **gelmese** mâ'zurdur felek / K'aña devâr zaħmeti virmişdür ihtilâl (Vasfî Dîvânî, Kaside 2, Beyit 26). [gelmese, -me, -se]

gel: Gel hele!; hadi.

1. Faşl-ı bahâr irişdi di **gel** azm-i gülşen it / Vaķt irdi şimdiden girü 'arz eylegil cemâl (Vasfî Dîvânî, Gazel 39, Beyit 2). [gel,]

gel-: Gelmek, ulaşmak, varmak.

1. Gönlüñüñ meyli levend ise şehâ Vaşfîye **gel** / Kanı anuñ gibi bir oñmaduk âvâre levend (Vasfî Dîvânî, Gazel 10, Beyit 5). [gel,]
2. Dellâke her kaçan **gelüp** ol meh tırâş olur / Ol urdıñca başına bağrumda baş olur (Vasfî Dîvânî, Gazel 11, Beyit 1). [gelüp, -üp]
3. Bu demler hoş dem olsun ol ki bir maħbûbı şayd idüp / **Gelüp** yanında yatduñca pür ola yatağı gül (Vasfî Dîvânî, Gazel 35, Beyit 4). [gelüp, -üp]
4. **Gel** temâşâ vaķtidür gülzârı seyr it k'andadır / 'Âşık-ı şürîde bülbül dilber-i tañnâz gül (Vasfî Dîvânî, Gazel 37, Beyit 4). [gel,]
5. Dûd-ı âhumdan hazer kıl dostum haţuñ **gelür** / K'âsumânî nil-reng eyler duħânım var benüm (Vasfî Dîvânî, Gazel 44, Beyit 6). [gelür, -ür]
6. Bir meveddet-nâme **geldi** 'ışkdan gönlüme kim / Ğuşşâdur sernâmesi 'unvân ana elķâb-ı gam (Vasfî Dîvânî, Gazel 47, Beyit 2). [geldi, -di]
7. Ger haţâ kılur ise Vaşfî kerem kıl 'afv it / **Geldi** dergâhuña yalvarmağa boynında kefen (Vasfî Dîvânî, Gazel 58, Beyit 7). [geldi, -di]

8. Her tūr-i belā seng-i cefā kim **gele** senden / Gelsün berü yir eyleyeyin cān u ser üzre (Vasfî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 5). [gele, -e]
9. Düşdüm ayaklara beni **gel** hâkden götür / Kim çıkdı başa ben de çıkam ittifağ ile (Vasfî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 5). [gel,]
10. Şanki bir cerrâhdur gamzeñ ki **gelmiş** sîneme / Her yaña yarup arar derd okları peykânını (Vasfî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 3). [gelmiş, -miş]
11. 'İşka düşdüm başuma üşdi belā vü derd ü gam / Hâsta oldum görmege **geldi** yine yārān beni (Vasfî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 5). [geldi, -di]
12. Gel ki şevk odına yandı dil ü cān 'ūd gibi / Hāne-i merdüme büy ile **gelür** çünkü perî (Vasfî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 4). [gelür, -ür]
13. Kapuña hıdmete giç **geldi** ise gül 'afv it / K'îñende yürüyemez ayağında vardur hār (Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 27). [geldi, -di]
14. Bu muqarrerdür Kara-feryeye takrîrüm **gelür** / Ger iderseñ luğf idüp tahrîr-i tahrîk-i benān (Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 42). [gelür, -ür]
15. **Gel** ki hengām-ı çemen irdi vü eyyām-ı bahār / Yaraşur ger kılasın gül gibi gülşende qarār (Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 1). [gel,]
16. Dāmenin pür-zer idüp **geldügi** gül oldur kim / Eyleye hāk-i reh-i hāzret-i Cem-kaadre nişār (Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 9). [geldügi, -düg, -i]
17. Götürürler getirürler **gelicek** meclisüne / Şol kadar hār-ı belā ile olupdur efgār (Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 20). [gelicek, -icek]
18. Egerçi hıdmete gec **geldüm** ise incinme / Taşavvur itme hıdmetden olmışam bîzār (Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 21). [geldüm, -dü, -m]

gel-: Gelmek, uğramak.

1. Uyumazsam şeb-i fūrkatde tañ mı / Göze qorhulu yirde **gelmez** uyhu (Vasfî Dîvânı, Gazel 68, Beyit 3). [gelmez, -mez]
2. Hem-demüm säyem durur gam günlerinde ol dañi / Okumazsam müm ile ey mäh **gelmez** yanuma (Vasfî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 2). [gelmez, -mez]

gel: Gel hadi; gel vazgeç.

1. Düşmenün hōd degülem ağladuban miñnetle / **Gel** gülünc itme beni dostuma düşmenüme (Vasfî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 3). [gel,]

gel-: Konmak.

1. Dile sînemde kaşad itdükce zülfi nāleler eyler / Hemān ol murğa beñzer kim **gelür** mār āşiyānına (Vasfî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 3). [gelür, -ür]

gel-: Uğramak; ortaya çıkmak.

1. Dirler bir āfitāb **gelürmiş** hilāl ile / Ya 'nī ki yār keşt-i ferhunde-fāl ile (Vasfî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 1). [gelürmiş, -ür, -miş]

gel: Gel, buyur.

1. Bir qarış kesmek gerek qağdün uzundur ey rakīb / **Gel** dilerseñ hıl 'at-i 'ışkı tamām olsun saña (Vasfî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 6). [gel,]
2. Öldi Vasfî derd ile **gel** luğf idüp sinine sög / Kim du 'ā itmek şehā 'ādet durur sin üstine (Vasfî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 7). [gel,]
3. **Gel** ki şevk odına yandı dil ü cān 'ūd gibi / Hāne-i merdüme büy ile gelür çünkü perî (Vasfî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 4). [gel,]

gel: Davet etmek; haydi.

1. Bî-riyā tā 'at gerekse **gel** tarîk-i 'ışka gir / Muṭribi vā 'iz idin sākī imām olsun saña (Vasfî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 5). [gel,]

gelüp dur-: Sürekli gelmek.

1. **Gelüp durur** yine ebkār-ı hūb-efkārüm / Çü serv her biri mevzün nihāl ü şîrîn-kār (Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 33). [gelüp durur, -ur]

gelüp geç-: Kısa bir süreliğine etkin olmak.

1. Şehā senden mi öğrendi ki bir lāhzā qarār itmez / **Gelüp geçdükce** cevri ile geçür bu bî-bakā 'ömrüm (Vasfî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 2). [gelüp geçdükce,]

2. Şol deñlü âh idüpdürin ey meh rakîbe kim / 'Ömri **gelüp geçe** anı ol âh oñarmaya (Vasfî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 3). [gelüp geçe, -e]

genc-i şäyegân: Gençlere yakışan; bolluk, zenginlik hazinesi.

1. Midhatünde şäyegân düşdiyse n'ola kâfiye / Sen anı ma'zür tüt k'ol oldu **Genc-i Şäyegân** (Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 41). [genc-i şäyegân,]

gene: Yine, tekrar.

1. **Gene** 'azm-i şarâb-ı nâb idelüm / Güş-ı çeng ü ney ü rebâb idelüm (Vasfî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 1). [gene,]

ger: Eğer, şayet.

1. Sâye gibi hâk ol bir serv-ğaddün yolına / **Ger** dilerseñ ravzâ-i rıdvân mağâm olsun saña (Vasfî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 4). [ger,]
2. **Ger** qarîb olsa saña cânâ qarîb incinmezem / Kim güle dâyim olur hâr-ı siyeh dirler qarîb (Vasfî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 2). [ger,]
3. Zâr u efgân ile **ger** ölsem yiridür Vaşfiyâ / Kim benem ol gülşeninden ayrı düşmiş 'andelib (Vasfî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 5). [ger,]
4. Hâk-i derüñi başıma tâc ide zemâne / **Ger** devleti yok başuma bir gün ire devlet (Vasfî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 6). [ger,]
5. Vaşfiyâ şî' rûñ qarardur anca defterler yüzün / **Ger** olursa defter ü tomâr u dîvân ile bahş (Vasfî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 8). [ger,]
6. **Ger** irişmez' âteş-i 'uşşâk âhından şerer / Her gice endâmi eflâkûñ neden gül gül durur (Vasfî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 2). [ger,]
7. Niçe bir Vaşfiyâ cevruñle şehâ öldüresin / Şâhsın luţf idüp olsañ n'ola **ger** bende-nevâz (Vasfî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 7). [ger,]
8. N'ola **ger** ruhlarıñ şevkıyla feryâd eylese Vaşfi / Ki bülbül mu'teber olmaz kaçan kim olsa gülğulsüz (Vasfî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 6). [ger,]
9. Heves eylerdi gönül la'lüne **ger** irse haţuñ / Hızr ile yegrek olur Çeşme-i Hayvâna heves (Vasfî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 2). [ger,]

10. Vaşfi ki haţuñ vaşfını teşviş ile yazdı / 'Ayb eyleme cânâ **ger** ola haţtı müşevves (Vasfî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 5). [ger,]
11. **Ger** ölürsem derd ile hecrûñ beyâbânında ben / Tâ kıyâmet dostum destümde dâmânûñ senüñ (Vasfî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 4). [ger,]
12. Şarâb içmek yasağ olmuş durur kâdilere Vaşfi / 'Acebdür **ger** saña yüz virmez ise ol yasağı gül (Vasfî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 5). [ger,]
13. **Ger** hevâdarı şabâ olmasa n' için dem-be-dem / Şalmür bad-ı şabâ irdükce eyler nâz gül (Vasfî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 5). [ger,]
14. Pâdişâhâ saña kanlu yaşlarum ahvâlini / 'Arz idüp ağlardı **ger** olsa suhan-perdâz gül (Vasfî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 10). [ger,]
15. Midhatünde n'ola **ger** az olsa bu rengin gazel / Kıymeti artar ne deñlü kim olursa az gül (Vasfî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 11). [ger,]
16. Beni **ger** kaşd-ı cân idüp çekerse dâra cânânım / Şafâdan rakş uram bir dem dahî teslim idem cânım (Vasfî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 1). [ger,]
17. **Ger** yazarsam ol şehe hecrinde hâlüm n'olduğın / Defter ü dîvâna sığmaz dâstânım var benüm (Vasfî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 4). [ger,]
18. **Ger** haţtı hevâsiyle tenüm hâk ola Vaşfi / Tâ haşra degin mihrgiyâ bitüre hâküm (Vasfî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 5). [ger,]
19. Derd-i bâr-ı hecrüñi kim kâh olur **ger** çekse küh / Bunca za'f ile çeken cân-ı şabûrumdur benüm (Vasfî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 3). [ger,]
20. **Ger** şorarsañ luţf idüp bir gün eğer ben hâkden / Rıf at-i kadrum yüceldüdüñ benüm eflâkden (Vasfî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 1). [ger,]
21. **Ger** hatâ kıılır ise Vaşfi kerem kıl 'afv it / Geldi dergâhuña yalvarmağa boynında kafen (Vasfî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 7). [ger,]
22. **Ger** ölem derdiyle ol hercâyinüñ ben ey refîk / Luţf idüp seng-i mezârum üzre hâlüm yazasın (Vasfî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 3). [ger,]
23. İdemezven tâ kıyâmet **ger** ider olsam beyân / Şol kadar çekdüm cefâ ben mübtelâ mağbûbdan (Vasfî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 2). [ger,]
24. **Ger** şemme-i şevküm haberin şerh ide Vaşfi / 'Âlem yana şevk odına süz-ı haberümden (Vasfî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 5). [ger,]
25. Gül yüzi vaşfını Vaşfiden işidüp didi yâr / Yaraşur **ger** ola bülbül bu benüm

- gölşenüme (*Vasfî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 5*). [ger,]
26. 'Aş eylemek olurdu hayâl-i nigâr ile / **Ger** dil şarâb-ı şevk ile lâ-ya'kil olmasa (*Vasfî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 2*). [ger,]
27. Mümkün olaydı yâr yüzün görmek ey gönül / Bu kanlu yaşum arada **ger** hâyil olmasa (*Vasfî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 3*). [ger,]
28. Dil şabr iderdi vaşl ümîdiyle hecre **ger** / 'Ömrüm gibi ecel daîhi müsta'cil olmasa (*Vasfî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 4*). [ger,]
29. Tâ haşr olunca dem ura kabrümde nâr-ı şevk / **Ger** ben ölem bu süziş ü bu ihtirâk ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 4*). [ger,]
30. N'ola **ger** zülfün yiri olursa cânâ ruhların / Nür olur anuñ yiri kim ser vire dîn üstine (*Vasfî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 4*). [ger,]
31. N'ola **ger** gözlerüm hün ile her dem olsa çün lâle / Ki tîğ-i ğamdan olmuşdur ciger pergâle pergâle (*Vasfî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 1*). [ger,]
32. Ben bendesin 'aceb mi **ger** ol şâh oñarmaya / Kimse oñarmaz anı ki Allâh oñarmaya (*Vasfî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 1*). [ger,]
33. Bir âfitâb-ı bürc-i sipihr-i fezâyilem / Her gün 'aceb degül **ger** olam bir zevâl ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 6*). [ger,]
34. Bahr-i şî' rümle cihân pür ola vaşfuñ gevheri / **Ger** benim Vasfî diyü bir kez añarsañ adımı (*Vasfî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 5*). [ger,]
35. Âteş-i tebden ki cânüm cüş idüpdür mey gibi / Tañ mı **ger** zâr eyleyüp efğanlar itsem ney gibi (*Vasfî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 1*). [ger,]
36. Keşti-i cismüm bu girdâb içre ğark olmuşdı **ger** / İrmese bād-ı şabâ Hızr-ı mübârekpey gibi (*Vasfî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 4*). [ger,]
37. Añuban küyını yaşlar dökilür çeşmümden / Gözüme bād ile nâğâh ire **ger** gerd-i rehi (*Vasfî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 5*). [ger,]
38. Güş-ı 'âlem tola Vasfî dürer-i nazmumla / Şâhdan **ger** ola ben bendeye himmet nazarı (*Vasfî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 7*). [ger,]
39. Yüz 'ışk ile üsküfini **ger** geysa o meh-rû / Mihr-i feleküñ başına teng ola külâhı (*Vasfî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 2*). [ger,]
40. Kaşuñâ âh ile varam diyü ümîd iderem / 'Aceb mi bād ile **ger** gülsitâna ire ğubâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 12*). [ger,]
41. Bārân-ı cüdi ebre **ger** ideydi terbiyet / Her dem iderdi dâmen-i deryâyı pür-le'al (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 16*). [ger,]
42. **Ger** bād-ı luţfuñ itdüre bâhr-i sehaña mevc / 'Âlem şadef dehâni gibi ola pür-le'al (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 23*). [ger,]
43. Luţfuñ nesîmi virmese **ger** aña perveriş / Bād-ı bahâr 'âleme virmezdi i'tidâl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 24*). [ger,]
44. **Ger** namâz-ı 'id için mihrâb-ı zerkâr olmasa / Kible resminde nedendür oldı bu tağ âşikâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 3*). [ger,]
45. Virmese **ger** dest-i gevher-pâşî aħbârın aña / Bād irdükce nedendür muţtarib olur bihâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 8*). [ger,]
46. **Ger** 'ilâc eylerse luţf idüp Mesîh-i himmetüñ / Va'de şahşından gidüp def'ola renc-i intizâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 19*). [ger,]
47. Faqr hâkinden alup cüdi aña vire vücüd / Sîm ü zerle n'ola **ger** olsa tûvânger hâtem (*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 16*). [ger,]
48. Vaşfî-i teng-dilüñ hâlini ğâlib tapuñâ / Dir idi ağzına möhr urmasalar **ger** hâtem (*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 23*). [ger,]
49. **Ger** çıkardıysa bahârüñ ol mülevven câmesin / Atlas-ı zer-beft ile zeyn oldı şimdi bostân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 5*). [ger,]
50. Bâğ gitdiyse ne ğam gül yüzlülere şöhet it / **Ger** dilerseñ k'ola kalbün ğayret-i bâğ-ı cinân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 11*). [ger,]
51. 'Âlem-i ebr-i benânüñ feyzine olur sebab / Kilk-i müşkinüñ n'ola **ger** tutsa şekli-nâvdân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 29*). [ger,]
52. Bu muğarrerdür Kâra-feryeye takrîrüm gelür / **Ger** iderseñ luţf idüp tahrîr-i tahrîk-i benân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 42*). [ger,]
53. Gel ki hengâm-ı çemen irdi vü eyyâm-ı bahâr / Yaraşur **ger** kılasın gül gibi gülşende karar (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 1*). [ger, -ur]
54. Bu demler nüş kıl cânüña cân katmak dilerseñ **ger** / Anı kim ehl-i hikmet dir bedende rûh-ı şânîdür (*Vasfî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 5*). [ger,]
55. Yolına cân virürem **ger** dir ise sîm beri / Beni öldürmelüdür vâi beni vâi beni (*Vasfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 8*). [ger,]

gerçi: Zaten, işin aslı, doğrusu.

1. Baña cevri ü sitemüñ luţf u keremdür ide gör / **Gerçi** çok görmüşüz ey dost senüñ bu keremüñ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 3*). [gerçi,]

2. **Gerçi** nazükdür ve lîkin her kişi eller anı / Müşk gibi olduğuyçün hâliya gammâz gül (Vasfî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 6). [gerçi,]
3. Beni sen mâha ırgürmez sitârem **gerçi** kim her şeb / Sitâreyle cihâni pür ider bu eşk-i gâltânım (Vasfî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 5). [gerçi,]
4. Vaşfîyem **gerçi** şehâ vaşf idemezven hâlümü / K'âteş-i şevk ile yanmış bir zebânım var benüm (Vasfî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 7). [gerçi,]
5. **Gerçi** ey meh sen dahî gül-berg-i terden tâzesin / Bülbül oldur kim seve her dem gülün bir tâzesin (Vasfî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 1). [gerçi,]
6. **Gerçi** kim bîdâd olan bilmez benüm hâlüm velî / Ben ne miñnet çekdügüm bilür Hudâ mahbûbdan (Vasfî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 3). [gerçi,]
7. **Gerçi** sen bir gülsün ü ben bülbül-i aşüfteyem / Pârelendi yüregüm yanufda her hâr olmadan (Vasfî Dîvânı, Gazel 67, Beyit 2). [gerçi,]
8. Sırrın haţuñuñ **gerçi** ki fâş eyledi zülfün / Hoş varmadı çok baş kesilür bu haber üzre (Vasfî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 3). [gerçi,]
9. Şad hezâr olmuş durur **gerçi** nevâ-yı devletün / Gülşen-i vaşfuñda Vaşfî gibi olmaya hezâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 21). [gerçi,]
10. **Gerçi** kem bir hâkdür nazmına 'izzet eyle kim / Midhatüñde gör ne cevherler virür bir hâk-i hâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 24). [gerçi,]
11. Zindegânî devlet ümmîdiyle **gerçi** hõş durur / Müşkil olur intizâr âh intizâr âh intizâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 26). [gerçi,]
12. Cana **gerçi** kim işün cevri ü cefâdur şanemâ / Baña ol cevri ü cefâ mihr ü vefâdur şanema (Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 9). [gerçi,]

gerçi: Her ne kadar, ... ise de.

1. Cefâyî az kıl **gerçi** vefâdur 'aşîka ammâ / Cefâ hem hoş degül dirler kaçan kim ola oransuz (Vasfî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 5). [gerçi,]
2. Hem-kiriş oldı uyup **gerçi** ki tanbürlara / Heves itmez hele anlar gibi zünnâra çopuz (Vasfî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 3). [gerçi,]
3. Saña öldürme didüm **gerçi** ki bu hasta-dili / Öldür ey şeh ki ben ol söze peşimân oldum (Vasfî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 2). [gerçi,]
4. Vaşfîyem kim câme-i eş'arı çâk itsem gerek / **Gerçi** kim 'âlemde eş'arum

zuhûrumdur benüm (Vasfî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 5). [gerçi,]

5. Kaşideden garaż ol kim du'â-yı hayruñ idem / Dilümde **gerçi** ki dâyimdür ol du'â mezkûr (Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 27). [gerçi,]

gerd-i belâ: Sıkıntı tozu.

1. Dirîğ âyine-i tab'-ı pâk-bâzuma kim / Tütüp durur anı **gerd-i belâ** vü jeng-i fütür (Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 21). [gerd-i belâ,]

gerd-i fütür: Kederlilik tozu; üzüntü eseri.

1. Nehîb-i seyl-i belâ şaldı tîği küffâra / Kim andan irmeye İslâma diyü **gerd-i fütür** (Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 13). [gerd-i fütür,]

gerd-i reh: Sevgilinin geçtiği yolun tozu.

1. Añuban küyümü yaşlar dökilür çeşmümden / Gözüme bād ile nāgāh ire ger **gerd-i rehi** (Vasfî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 5). [gerd-i rehi, -i]

gerd: Ayak tozu.

1. Şöyle garķ itmiş durur cismüm bu ğam tûfânı kim / Tütüyâ için ararlarsa bulunmaz **gerdümi** (Vasfî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 3). [gerdümi, -i]

gerdün: Dönen, devreden; dünya, semâ, felek.

1. Nitekim silsile-i rüz u şeb olup muħkem / Harekât eyleye **gerdün** zemîn ide qarâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 28). [gerdün,]

gerek: Lazım, gerekli.

1. Bir karış kesmek **gerek** kaddün uzundur ey raķîb / Gel dilerseñ hil'at-i 'ışkı tamâm olsun saña (Vasfî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 6). [gerek,]
2. Bî-riyâ tâ'at **gerekse** gel tarîķ-i 'ışka gir / Muṭribi vâ'iz idin sâķî imâm olsun saña (Vasfî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 5). [gerekse, -se]

3. Ben tırurken diledün öldüresin ağıyarı /
Āferin yâr senün gibi **gerek** yâr olicak
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 2*). [*gerek,]*
4. Tîr-i kemân-ı 'ışka cigerden siper **gerek** /
Hâzır ol ey gönül aña haylî ciger gerek
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 1*). [*gerek,]*
5. Tîr-i kemân-ı 'ışka cigerden siper gerek /
Hâzır ol ey gönül aña haylî ciger **gerek**
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 1*). [*gerek,]*
6. Ey dil çü râh-ı hecre göneldün ğam ile git /
Kim râh müşkil olsa aña râhber **gerek**
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 2*). [*gerek,]*
7. Vey eşk hâkin isteyü düş rehğüzerlere /
Merdüm ki sayıl olsa aña rehğüzer **gerek**
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 3*). [*gerek,]*
8. Vaşlı na 'îmi şükürini kılmazduñ ey gönül /
Öl şimdi hecr ile saña andan beter **gerek**
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 4*). [*gerek,]*
9. Vaşfî mahallesinde hâzer kıl rakıbden /
K'ol yirde kim hatar ola andan hâzer
gerek (*Vasfî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 5*).
[*gerek,]*
10. Bu çağı ğâfil olma hoş geçür ey bülbül-i
şeydâ / Ki yıl bir 'ömrdür bir yıl **gerek**
bula bu çağı gül (*Vasfî Dîvânı, Gazel 35,
Beyit 3*). [*gerek,]*
11. Vaşfiyem kim câme-i eş'ârî çâk itsem
gerek / Gerçi kim 'âlemde eş'arum
zuhûrumdur benim (*Vasfî Dîvânı, Gazel
50, Beyit 5*). [*gerek,]*
12. Dil derd ile kan olmağa çeşmüm sebep
oldı / Āhir bilürem tıtsa **gerekdür** anı ol
kan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 4*).
[*gerekdür, -dür]*
13. Vaşfiyâ tâ ki görüp çeşmini âhü dimişem /
Beni öldürse **gerek** derd ile âh o dimişem
(*Vasfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 11*).
[*gerek,]*

germ ol-: Sıcak olmak, ısınmak; kızışmak, kızmak.

1. **Germ olduğınca** incidür ol meh beni belî /
Germiyetinde incinülür âfîtabdan (*Vasfî
Dîvânı, Gazel 65, Beyit 2*). [*germ
oldüğınca, -dan-duğ, -ınca]*

germ ol-: Isınmak.

1. Bâddan beñzer k'ara yirde şovukluk düşdi
kim / **Germ olup** gül şevkına bülbüller
itmezler fiğân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7,
Beyit 6*). [*germ olup, -up]*

germiyyet: Hararet, sıcaklık.

1. Germ olduğınca incidür ol meh beni belî /
Germiyetinde incinülür âfîtabdan (*Vasfî
Dîvânı, Gazel 65, Beyit 2*). [*germiyyetinde,
-in, -de]*

getür-: Getirmek, ulaştırmak.

1. Gönül belâ okına kıldılar nişâne seni / Belâ
içün mi **getürmiş** Hudâ cihâna seni (*Vasfî
Dîvânı, Gazel 95, Beyit 1*). [*getürmiş, -miş
]*
2. Götürürler **getürürler** gelicek meclisüne /
Şol kadar hâr-ı belâ ile olupdur efgâr
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 20*).
[*getürürler, -ür, -ler]*
3. Mişlûñ felek **getürmedi** devründe bir dağı
/ İklîm-i hüsne kılmag için pâdişâ seni
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 6*).
[*getürmedi,]*
4. **Getürdiler** yine elfâzdan tabaqlarda /
Kapuñda itmege ma'na cevâhirini nişâr
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 35*).
[*getürdiler, -di, -ler]*

gevher: Elmas; mücevher, inci.

1. Ya tâc-ı la'l durur gūyiyâ zümürd terk /
Ki dürr ü **gevher** ü şebnemle oldı gevher-
bâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 6*).
[*gevher,]*

gevher-bâr: Cevher yağdırana.

1. Ya tâc-ı la'l durur gūyiyâ zümürd terk /
Ki dürr ü gevher ü şebnemle oldı **gevher-
bâr** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 6*).
[*gevher-bâr,]*

gevheri: Mücevher, cevher; cevher değerinde
sözler, nazım.

1. Bañr-i şî'rümle cihân pür ola vaşfuñ
gevheri / Ger benim Vaşfî diyü bir kez
añarsañ adımı (*Vasfî Dîvânı, Gazel 92,
Beyit 5*). [*gevheri,]*

gevher-i nazm: Şî'r mücevheri.

1. Egerçi hâk durur şimdi **gevher-i nazmı** /
'İnâyet-i şeh olursa olur dür-i şehvâr (*Vasfî
Dîvânı, Kaside 1, Beyit 37*). [*gevher-i
nazmı, -ı]*

gey: Çok, pek, gayet.

1. Zülf-i nigâra ey gönül el şunma **gey** şaşkın /
Kaḅnuḅa şuşaduñ ise var oyna mâr ile
(*Vasfî Dîvânî, Gazel 87, Beyit 4*). [gey,]

gey-: Giymek, takmak.

1. Hıl'at-i 'ışkuñ benüm ḅaddüm degül
geymek şehâ / Ben gedâyam yeg durur
bilmek kişi endâzesin (*Vasfî Dîvânî, Gazel
60, Beyit 2*). [geymek, -mek]
2. Bu gün ol kanlu dilber yine gülgün
câmeler **geymiş** / 'Aceb kaç 'aşık öldürdi
kaçmuñ girdi kanına (*Vasfî Dîvânî, Gazel
72, Beyit 2*). [geymiş, -miş]
3. Yüz 'ışk ile üsküfîni ger **geyse** o meh-rû /
Mihri-felekün başına teng ola külâhi
(*Vasfî Dîvânî, Gazel 102, Beyit 2*). [geyse,
-se]

gînâ: Zenginlik, varlık; maddî kazanç; makam,
mevki.

1. Hâlk-ı bî-himmet marîz-ı fakr idi luḅf
eyleyüp / Añlara virdüñ **gînâ** şerbetlerin
nüş eyledüñ (*Vasfî Dîvânî, Gazel 34, Beyit
2*). [gînâ,]

gibi: Gibi, benzetme edatı.

1. Sâye **gibi** hâk ol bir serv-ḅaddüñ yolına /
Ger dilerseñ ravzâ-i riḅvân maḅâm olsun
saña (*Vasfî Dîvânî, Gazel 3, Beyit 4*). [gibi,
]
2. ḅançerüñle açılır gül **gibi** dil ḅoncaları /
Teng-dil olsa kişi lâbüd açar ḅöñlüni âb
(*Vasfî Dîvânî, Gazel 5, Beyit 2*). [gibi,]
3. Çäre ölmekdür hemân hecrüñde ben dil-
ḅasteye / Dostum anuñ **gibi** dermâna
derdüñdür ḅabîb (*Vasfî Dîvânî, Gazel 6,
Beyit 4*). [gibi,]
4. Dil olalı cânâ hedef-i tîr-i maḅabbet /
ḅaddümi kemân **gibi** бүкүpdür ḅam-ı
miḅnet (*Vasfî Dîvânî, Gazel 8, Beyit 1*).
[gibi,]
5. ḅöñlüñüñ meyli levend ise şehâ Vaşfîye
gel / Kamı anuñ **gibi** bir oñmaduḅ âvâre
levend (*Vasfî Dîvânî, Gazel 10, Beyit 5*).
[gibi,]
6. Zülfüñ kaçan ki gün yüzüñe perdedâr olur
/ 'Âlem gözüme kara şaşuñ **gibi** târ olur
(*Vasfî Dîvânî, Gazel 12, Beyit 1*). [gibi,]

7. Hem-kiriş oldu uyup gerçi ki ḅanbürlara /
Heves itmez hele anlar **gibi** zünnâra ḅopuz
(*Vasfî Dîvânî, Gazel 22, Beyit 3*). [gibi,]
8. Gâh 'uryân oluban gâh nemed-püş olup /
Rindler **gibi** gürür ḅâne-i ḅammâra ḅopuz
(*Vasfî Dîvânî, Gazel 22, Beyit 4*). [gibi,]
9. Baña kan yutdurup bülbül **gibi** ol gibi her
dem / Elinden ḅonca-veş câm-ı şarâb-ı
erḅavân gitmez (*Vasfî Dîvânî, Gazel 23,
Beyit 4*). [gibi,]
10. Baña kan yutdurup bülbül gibi ol **gibi** her
dem / Elinden ḅonca-veş câm-ı şarâb-ı
erḅavân gitmez (*Vasfî Dîvânî, Gazel 23,
Beyit 4*). [gibi,]
11. Senüñ gül ruḅlaruñ vaşfında bülbül **gibi**
Vaşfiden / Gün olmaz gül gibi elden ele
bir dâstân gitmez (*Vasfî Dîvânî, Gazel 23,
Beyit 6*). [gibi,]
12. Senüñ gül ruḅlaruñ vaşfında bülbül gibi
Vaşfiden / Gün olmaz gül **gibi** elden ele
bir dâstân gitmez (*Vasfî Dîvânî, Gazel 23,
Beyit 6*). [gibi,]
13. Sen elif **gibi** revân cân içre cây itseñ n'ola
/ Ey şanem bilmez misin lâ-ḅayre illâ fi'l-
vaşat (*Vasfî Dîvânî, Gazel 26, Beyit 3*).
[gibi,]
14. Güler ol yâr bu ben bülbülü giriyan olıcaḅ /
ḅoncadur gülse n'ola gül **gibi** bârân olıcaḅ
(*Vasfî Dîvânî, Gazel 28, Beyit 1*). [gibi,]
15. Luḅf idüp Vaşfîyi redd itme ki ey şeh
yaraşur / Bâḅ-ı ḅüsñüñde anuñ **gibi**
ḅazelḅân olıcaḅ (*Vasfî Dîvânî, Gazel 28,
Beyit 6*). [gibi,]
16. Ben ḅururken diledüñ öldüresin aḅyârı /
Âferîn yâr senüñ **gibi** gerek yâr olıcaḅ
(*Vasfî Dîvânî, Gazel 29, Beyit 2*). [gibi,]
17. Cânuma vaşlı ile yâr ḅirîdâr olmuş / Cân
virem ben de anuñ **gibi** ḅirîdâr olıcaḅ
(*Vasfî Dîvânî, Gazel 29, Beyit 4*). [gibi,]
18. Bilümü бүkdi keman **gibi** şehâ tîr-i ḅamuñ
/ Niçe bir şabr ideyin çekmege bâr-ı
sitemüñ (*Vasfî Dîvânî, Gazel 30, Beyit 1*).
[gibi,]
19. Karşuñ bülbül **gibi** uşşâkı nâlân itmege /
Pürdür evrâḅ-ı gül-i terden gülistânüñ
senüñ (*Vasfî Dîvânî, Gazel 31, Beyit 2*).
[gibi,]
20. Aşinâ **gibi** beni yâd eylemez olduñ dirîḅ /
ḅaḅḅuma beñzer 'adûlar sözlerin ḅüş
eyledüñ (*Vasfî Dîvânî, Gazel 34, Beyit 3*).
[gibi,]
21. Bergden perler ḅaḅıñmuş sebz ḅütîler **gibi** /
'İşret it ey dil ki tîz eyler yine pervâz gül
(*Vasfî Dîvânî, Gazel 37, Beyit 3*). [gibi,]
22. Gerçi nazükdür ve lîkin her kişi eller anı /
Müşk **gibi** olduḅıyçün ḅâliya ḅammâz gül
(*Vasfî Dîvânî, Gazel 37, Beyit 6*). [gibi,]
23. Kanda kim olursa gitmez bir dem aḅzından
zeri / Oldu Vaşfî **gibi** benzer rind-i

- şâhidbâz gül (*Vasfî Dîvânî, Gazel 37, Beyit 7*). [*gibi,]*
24. Gül **gibi** al olup ruhuñ od şaldı ‘âleme / Kim bile kaçkı bülbül içündür yine bu âl (*Vasfî Dîvânî, Gazel 39, Beyit 3*). [*gibi,]*
25. Düşeli şem ‘i ruhuñ şevkına pervâne **gibi** / Miñnet odları olupdur şanemâ bâl ü perüm (*Vasfî Dîvânî, Gazel 45, Beyit 2*). [*gibi,]*
26. Cihânda şu **gibi** taşlarla döginüp yürüyem / Çü ben anuñ gibi serv-i revândan ayrıldum (*Vasfî Dîvânî, Gazel 46, Beyit 3*). [*gibi,]*
27. Cihânda şu gibi taşlarla döginüp yürüyem / Çü ben anuñ **gibi** serv-i revândan ayrıldum (*Vasfî Dîvânî, Gazel 46, Beyit 3*). [*gibi,]*
28. Âh kim bu çeşm-i giryân akıdup seylâb-ı ğam / Çarh **gibi** dilde dâyim devr ider dolâb-ı ğam (*Vasfî Dîvânî, Gazel 47, Beyit 1*). [*gibi,]*
29. ‘Ârzü-yı câm-ı la ‘lûñle bu hûñn dil **gibi** / İçi kan toldı şurâhîñüñ şarâb-ı nâbdan (*Vasfî Dîvânî, Gazel 54, Beyit 7*). [*gibi,]*
30. Gül **gibi** dâmeniñüñ her tarafı çâk olmış / Bildüm ey gonca-dehen hem-dem-i hâr olmışsın (*Vasfî Dîvânî, Gazel 55, Beyit 2*). [*gibi,]*
31. Hârlar damenüñe gül **gibi** el urmuşlar / Gül idüñ sen yine bülbül gibi zâr olmışsın (*Vasfî Dîvânî, Gazel 55, Beyit 3*). [*gibi,]*
32. Hârlar damenüñe gül gibi el urmuşlar / Gül idüñ sen yine bülbül **gibi** zâr olmışsın (*Vasfî Dîvânî, Gazel 55, Beyit 3*). [*gibi,]*
33. Yâr ağyâr ile yâr olmuş anuñçün Vaşfî / Eşk-i çeşmüñ **gibi** bî-şabr u karâr olmuşsun (*Vasfî Dîvânî, Gazel 55, Beyit 5*). [*gibi,]*
34. Her gice ta şubh olunca ney **gibi** efgân idüp / İnlerem derd ile kim düşdüm cüdâ mañbûbdan (*Vasfî Dîvânî, Gazel 62, Beyit 4*). [*gibi,]*
35. Derd âteşini hûñ-ı dilüm şu ‘lelendürür / Şol katra **gibi** k ‘âteşe tamlar kebâbdan (*Vasfî Dîvânî, Gazel 65, Beyit 3*). [*gibi,]*
36. Vaz gelmez çünki ol gül hem-dem-i hâr olmadan / Aşşı ne ey dil aña bülbül **gibi** zâr olmadan (*Vasfî Dîvânî, Gazel 67, Beyit 1*). [*gibi,]*
37. Dil şabr iderdi vaşl ümîdiyle hecre ger / ‘Ömrüm **gibi** ecel dañi müsta‘cil olmasa (*Vasfî Dîvânî, Gazel 74, Beyit 4*). [*gibi,]*
38. Görüp yüzüñi zülfüñe bağlanalı gönlüm / Bülbül **gibi** feryâd iderem bâğ arasında (*Vasfî Dîvânî, Gazel 84, Beyit 2*). [*gibi,]*
39. Şol deñlü dil-i Vaşfîye dağ urdı ğamuñ kim / Dîvâne **gibi** şimdi yürür tağ arasında (*Vasfî Dîvânî, Gazel 84, Beyit 5*). [*gibi,]*
40. ‘İd ayı **gibi** gel bizi şâd eyle zinde kıl / Ğam rûzesinde ey şanem öldük melâl ile (*Vasfî Dîvânî, Gazel 85, Beyit 4*). [*gibi,]*
41. İrse sözüm güherleri deryâ kulağına / Ağzum şadef **gibi** pür iderdi le‘âl ile (*Vasfî Dîvânî, Gazel 85, Beyit 7*). [*gibi,]*
42. Ğam-ı hecr ile ben bülbül **gibi** zâr / Dikenler güzeller eyler tâze tâze (*Vasfî Dîvânî, Gazel 86, Beyit 2*). [*gibi,]*
43. Şular anuñ **gibi** güller ki dâyim / El ura ana iller tâze tâze (*Vasfî Dîvânî, Gazel 86, Beyit 3*). [*gibi,]*
44. Bir meh-i nâ-mihr için çarh itdi ser-gerdân beni / Gör nenüñ **gibi** gün için şaklamış devrân beni (*Vasfî Dîvânî, Gazel 89, Beyit 1*). [*gibi,]*
45. Her dem fiğân idersin eyâ ney benüm **gibi** / Beñzer zemâne yârdan itdi cüdâ seni (*Vasfî Dîvânî, Gazel 90, Beyit 4*). [*gibi,]*
46. Hudâdan isterem ey cevr-pîşe dildârum / Ki ‘âşık ide senüñ **gibi** bir cuvâna seni (*Vasfî Dîvânî, Gazel 95, Beyit 3*). [*gibi,]*
47. Yandı dil şem ‘i ruhuñ şevkına pervâne **gibi** / Cân dañi itdi heves âh k’o da yana gibi (*Vasfî Dîvânî, Gazel 96, Beyit 1*). [*gibi,]*
48. İstedüm ‘âlemi meygün lebünüñ şevkıyle / Bulmadum bir dil-i şâfi bana peymâne **gibi** (*Vasfî Dîvânî, Gazel 96, Beyit 2*). [*gibi,]*
49. Dilberâ zülf-i perişânuña el urmağ için / Dest-i kudret elümi kıldı benüm şâne **gibi** (*Vasfî Dîvânî, Gazel 96, Beyit 3*). [*gibi,]*
50. Yir idinse bu yıkuğ göñlümi ğamzeñ ne ‘aceb / Düzd olan kişiye yir olmaya vîrâne **gibi** (*Vasfî Dîvânî, Gazel 96, Beyit 4*). [*gibi,]*
51. Vaşfîyâ zâhid eger mesceide yol virmezse / Yürî meyhâneye yir yok saña meyhâne **gibi** (*Vasfî Dîvânî, Gazel 96, Beyit 5*). [*gibi,]*
52. Âteş-i tebden ki cânım cüş idüpdür mey **gibi** / Tañ mı ger zâr eyleyüp efgânlar itsem ney gibi (*Vasfî Dîvânî, Gazel 97, Beyit 1*). [*gibi,]*
53. Âteş-i tebden ki cânım cüş idüpdür mey gibi / Tañ mı ger zâr eyleyüp efgânlar itsem ney **gibi** (*Vasfî Dîvânî, Gazel 97, Beyit 1*). [*gibi,]*
54. Güyiyâ bir câm-ı miñnetdür dehânım k’âbile / Cümle etrafın pür itmişdür habâb-ı mey **gibi** (*Vasfî Dîvânî, Gazel 97, Beyit 2*). [*gibi,]*
55. Görmedin ‘ömrüm bahârın âteş-i teb âh kim / Berg-i cismüm ditredür her demde bād-ı dey **gibi** (*Vasfî Dîvânî, Gazel 97, Beyit 3*). [*gibi,]*
56. Keşî-i cismüm bu girdâb içre ğarç olmuşdı ger / İrmese bād-ı şabâ Hızr-ı mübârek-pey **gibi** (*Vasfî Dîvânî, Gazel 97, Beyit 4*). [*gibi,]*
57. Vaşfî şol deñlü za‘îf olmuş durur kim cismine / Degse bir kez bir kişi biñ kerre inler ney **gibi** (*Vasfî Dîvânî, Gazel 97, Beyit 5*). [*gibi,]*
58. Ney **gibi** n’ola hevâ ile fiğân eylese dil / Bağlanupdur beline mihr ü mañabbet

- kemeri (*Vasfî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 2*).
[gibi,]
59. Gel ki şevk odına yandı dil ü cân 'üd **gibi** /
Hâne-i merdüme büy ile gelür çünkü perî
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 4*). [gibi,]
60. Du 'â-yı vaqt-i seher **gibi** 'adli zâlim-küş /
Livâ-yı feth ü zafer gibi kilki tîğ-âşâr
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 24*). [gibi,]
61. Du 'â-yı vaqt-i seher gibi 'adli zâlim-küş /
Livâ-yı feth ü zafer **gibi** kilki tîğ-âşâr
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 24*). [gibi,]
62. Yağup qararda vü hâkister ide şem' **gibi** /
Semüm-ı âteş-i kâhrına irse bād-ı bahâr
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 25*). [gibi,]
63. Kapuñ kim oldı şehâ gülşen-i gül-i maşşud
/ Yaraşur anda eger ola Vaşfî **gibi** hezâr
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 35*). [gibi,]
64. Yâ kâmetüm **gibi** şanasın hâm olup durur /
Bâğ-ı fenâda bād-ı havâdisle bir nihâl
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 4*). [gibi,]
65. Ger bād-ı luţfuñ itdüre bâhr-i şeñaña mevc
/ 'Âlem şadef dehâmı **gibi** ola pür-le'al
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 23*). [gibi,]
66. Bir âfitâb-rü **gibidür** meh ki tākdan /
Ebrûsı görünür dañı 'arz itmedin cemâl
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 2*). [gibidür,
-dür]
67. Devletün bir hübdur güyâ ki 'âşıklar **gibi** /
Feth ü nuşrat her taraftan anı itmişdür
kinâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 20*).
[gibi,]
68. Şad hezâr olmuş durur gerçi nevâ-yı
devletün / Gülşen-i vaşfuñda Vaşfî **gibi**
olmaya hezâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3,
Beyit 21*). [gibi,]
69. Ne senün **gibi** cihân içinde bir memdüh
olur / Ne anuñ gibi görür meddâh çeşm-i
rüzgâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 23*).
[gibi,]
70. Ne senün gibi cihân içinde bir memdüh
olur / Ne anuñ **gibi** görür meddâh çeşm-i
rüzgâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 23*).
[gibi,]
71. Niçe taşdı' ide demdür ki du 'âlar eyleye /
Gün **gibi** ahvâli olmuşdur saña hōd âşikâr
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 27*). [gibi,]
72. Nitekim 'îd irişe bir hūb-rū dilber **gibi** /
Nitekim ola meh-i nev kadd-i 'âşık gibi zâr
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 28*). [gibi,]
73. Nitekim 'îd irişe bir hūb-rū dilber gibi /
Nitekim ola meh-i nev kadd-i 'âşık **gibi**
zâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 28*).
[gibi,]
74. Kapuña halka **gibi** göz diküben sayıl-veş /
Ağız açmış ki ide saña du 'âlar hâtem
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 27*). [gibi,]
75. Ben ol degül miyem ey âsumân-ı devlet
kim / Cihânda gün **gibi** medhūñle olmuşam
meşhūr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 23*).
[gibi,]

76. Kıpun ki gülşen-i ehl-i hüner durur
yaraşur / Olursa Vaşfî **gibi** anda şad hezâr
hezâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 30*).
[gibi,]
77. Gel ki hengâm-ı çemen irdi vü eyyâm-ı
bahâr / Yaraşur ger kılasın gül **gibi**
gülşende karar (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8,
Beyit 1*). [gibi,]
78. Gülşenün şimdi görür gözi vü tutar elidür /
Ėayrılar **gibi** degül nergis-i maşmūr u
çınâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 2*).
[gibi,]
79. Luţf kıl Vaşfiyi redd itme ki ey şeh yaraşur
/ Gülşen-i cennet-i küyüñde anuñ **gibi**
hezâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 21*).
[gibi,]

gibi: Benzetme edatı, -e benzer.

1. Vaşfiyem ben kim senün vaşfuñda
nazmum 'âleme / Şit-i ahlâk-ı şerifün **gibi**
olmuşdur revân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7,
Beyit 34*). [gibi,]
2. Mesned-i devletde 'izz ü baht u nuşratla
ola / Tâ kıyâmet Hızır 'ömrü **gibi** 'ömrün
cavidân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 45*).
[gibi,]

gice: Gün kararısından gün ağarmasına dek
geçen zaman aralığı.

1. Seyrümde **gice** ol mehe tuş olduğum
didüm / Nâz ile güldi didi düşün ise hayr
ola (*Vasfî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 4*). [gice,
]
2. **Gice** gündüzsüz ü gün gicesüz olmaz
muqarrerdür / Senün gül ruħlarıñ cānâ
nedendür böyle kākülsüz (*Vasfî Dîvânı,
Gazel 20, Beyit 2*). [gice,]
3. Gice gündüzsüz ü gün **gicesüz** olmaz
muqarrerdür / Senün gül ruħlarıñ cānâ
nedendür böyle kākülsüz (*Vasfî Dîvânı,
Gazel 20, Beyit 2*). [gicesüz, -süz]
4. Şem'ün ey meh bu **gice** başına odlar
yakayın / Dil uzatdı saña meclisde ya ol
öle ya ben (*Vasfî Dîvânı, Gazel 56, Beyit
4*). [gice,]
5. Her **gice** ta şubh olunca ney gibi efgân idüp
/ İñlerem derd ile kim düşdüm cüdâ
maħbūbdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 62, Beyit
4*). [gice,]
6. Tañ degüldür halkı uyutmazsa nâlem her
gice / Korkaram kim gün yüzüñ nâgeh
görürler hâbda (*Vasfî Dîvânı, Gazel 78,
Beyit 4*). [gice,]

7. Bu **gice** şem‘ senüñ süzişüñ görüp ey dil / Eridi yüreginiñ yağı yana yana seni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 6*). [*gice,]*
8. Vaşfînüñ yandığını her **gice** bezmünde görüp / Şem‘-i dil-sühtenüñ reşk odı oldı yeri (*Vasfî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 5*). [*gice,]*
9. Ğamuñla her **gice** ey gül hezâr âh iderem / Eşer kılur saña bir gün hazer kıl âh-ı hezâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 16*). [*gice,]*
10. Bu zağm-ı hün-feşânım ağlamakdan kana müstağrak / İşt ahvâlümü gör kim **gice** gündüz hemân ağlar (*Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 12*). [*gice,]*

gic: Geç; belirli zamandan sonra olan.

1. Kapuña hıdmete **giç** geldi ise gül ‘afv it / K’iñende yürüyemez ayağında vardur hâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 27*). [*giç,]*

git-: Uzaklaşmak.

1. Ger ‘ilâc eylerse lutf idüp Mesîh-i himmetüñ / Va‘de şahşından **gidüp** def‘ola renc-i intizâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 19*). [*gidüp, -üp]*

git-: Bir şeyi yitirmek, ondan yoksun kalmak.

1. Bünyâdı hüsünüñ şanemâ bir kıl üzredür / Hattüñ **gider** ki hüsünüñ esrârı fâş olur (*Vasfî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 4*). [*gider, -er]*

git-: Gidermek, yok etmek.

1. Vaşfînüñ cân-ı za‘îfine Hudâyâ rahm it / **Gider** ol za‘fi ki vardur ten-i cânânımda (*Vasfî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 5*). [*gider,]*

gir-: Girmek, dahil olmak.

1. Bî-riyâ tâ‘at gerekse gel tarîk-i ‘ışka **gir** / Muṭribi vâ‘iz idin sâkî imâm olsun saña (*Vasfî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 5*). [*gir,]*

gir-: Dışarıdan içeriye geçmek.

1. Gâh ‘uryân oluban gâh nemed-püş olup / Rindler gibi **girür** hâne-i hammâra çopuz

(*Vasfî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 4*). [*girür, -ür]*

girdâb: Denizlerde, nehirlerde suların döndüğü tehlikeli yer, anafor, su çevrintisi; tehlikeli yer.

1. Keştî-i cismüm bu **girdâb** içre gark olmuşdı ger / İrmese bād-ı şabâ Hızr-ı mübârek-pey gibi (*Vasfî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 4*). [*girdâb,]*

giribân: Yaka, elbise yakası.

1. Eger kim lutf u ihsânüñ eli tutmazsa kim alur / Benüm derd ü belâ diyen elinden bu **giribânım** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 9*). [*giribânım, -um]*

giribânım halâş ol-: Yakayı kurtarmak; bir işten, sıkıntıdan, kederden kurtulmak.

1. Ğam elinden umaram **ola giribânım halâş** / Tutdı çün dest-i ümidüm himmetüñ dāmânım (*Vasfî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 7*). [*giribânım halâş ola, -a-um]*

giriftâr: Esir, tutsak.

1. Rağm kıl Vaşfîyi öldürme **giriftâr** görüp / Kâfir olmadı şehâ n’ola **giriftâr olıcağ** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 5*). [*giriftâr,]*

giriftâr ol-: Esir düşmek.

1. Rağm kıl Vaşfîyi öldürme giriftâr görüp / Kâfir olmadı şehâ n’ola **giriftâr olıcağ** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 5*). [*giriftâr olıcağ, -ıcağ]*

giriş: Düğüm.

1. Müşkil saçüñ **girişleri** hâllindedür velî / Bu şîvelerde şan‘at ile kıl yarar şabâ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 3*). [*girişleri, -ler, -i]*

giryân: Ağlamaklı.

1. Yağma şanemâ Vaşfiyi **giryân** dilemezseñ / Bir şem' k'oda yana kaçan olmaya giryân (Vasfî Dîvânı, Gazel 64, Beyit 7). [giryân,]
2. Yağma şanemâ Vaşfiyi giryân dilemezseñ / Bir şem' k'oda yana kaçan olmaya **giryân** (Vasfî Dîvânı, Gazel 64, Beyit 7). [giryân,]

giryân ol-: Ağlamak.

1. Güler ol yâr bu ben bülbülü **giryân olcağ** / Ğoncatur gülse n'ola gül gibi bārān olcağ (Vasfî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 1). [giryân olcağ, -ıcağ]

giryê: Ağlama, gözyaşı.

1. Yaramuñ kanlu yaşı dinmedi bir dem Vaşfî / **Giryê** öğrendi meger dîde-i giryânımdan (Vasfî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 7). [giryê,]

git-: Bir yerden daha uzak bir yere varmak, azîmet etmek.

1. Ey dil çü rāh-ı hecre göneldüñ ğam ile **git** / Kim rāh müşkil olsa aña rāhber gerek (Vasfî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 2). [git,]
2. Her kanda ki gitsem n'ola derdüñle **gidersem** / Yegdür ki zevādeyl' ola kişi sefer üzre (Vasfî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 2). [gidersem, -er, -se, -m]
3. Her kanda ki **gitsem** n'ola derdüñle gidersem / Yegdür ki zevādeyl' ola kişi sefer üzre (Vasfî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 2). [gitsem, -se, -m]
4. Dostumdur seg-i kuyuñ aña varduğca beni / Men' ider **gitmege** her dem yapışur dāmenüme (Vasfî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 2). [gitmege, -meg, -e]
5. Dil alup **gitdi** şanem reşk ile ben cān virdüm / Ki dil alan ne için almadı cānum da bile (Vasfî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 2). [gitdi, -di]
6. Kıl oldu **gitdi** dil yine bir pādişā ile / Bir mihr-i zer-külāh ile zerrîn-kabā ile (Vasfî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 1). [gitdi, -di]

git-: Kaybolmak, sona ermek.

1. Yakın olmuş durur 'ışkuñda ben bi-dil helāk olmağ / Henüz ey bî-vefā göñlüñdeki ol bed gümān **gitmez** (Vasfî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 3). [gitmez, -mez]

2. Hep hevā gitdi cuvānlık **gideli** n'ideyin āh / Kaldı başumda hemîn bir güzel oğlana heves (Vasfî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 4). [gideli, -eli]
3. Sensin ol kim āb-ı deryā-bār-ı cüduñdan senüñ / Rüy-ı 'ālemden yunup **gitdi** ğubār-ı iftikār (Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 11). [gitdi, -di]
4. Göñüldeñ gitse ğam ol ğam belāsı bir zamān **gitmez** / Belī bir yerde āteş yansa çok demler nişān gitmez (Vasfî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 1). [gitmez, -mez]

git-: Son bulmak, sona ermek.

1. Göñüldeñ gitse ğam ol ğam belāsı bir zamān **gitmez** / Belī bir yerde āteş yansa çok demler nişān gitmez (Vasfî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 1). [gitmez, -mez]
2. Göñüldeñ **gitse** ğam ol ğam belāsı bir zamān gitmez / Belī bir yerde āteş yansa çok demler nişān gitmez (Vasfî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 1). [gitse, -se]
3. **Gitdi** derdā n'ideyin tevbeye hiç şabr ola mı / Tab'-ı Vaşfî ola vü faşl-ı gül-i tevbe-şiken (Vasfî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 6). [gitdi, -di]

git-: Bırakmak.

1. Baña kan yutdurup bülbül gibi ol gibi her dem / Elinden ğonca-veş cām-ı şarāb-ı erğavān **gitmez** (Vasfî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 4). [gitmez, -mez]

git-: Boşa gitmek; kaybolmak.

1. Hep hevā **gitdi** cuvānlık gideli n'ideyin āh / Kaldı başumda hemîn bir güzel oğlana heves (Vasfî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 4). [gitdi, -di]

git-: Eksik olmak.

1. Kanda kim olursa **gitmez** bir dem ağzından zeri / Oldu Vaşfî gibi benzer rind-i şāhidbāz gül (Vasfî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 7). [gitmez, -mez]
2. **Gitmez** lebüñüñ 'aksi gözümdeñ didüm ol yâr / Güldi didi kim gözüne beñzer görünür kan (Vasfî Dîvânı, Gazel 64, Beyit 6). [gitmez, -mez]

git-: Ulaşmak.

1. Senüñ gül ruhlarıñ vaşında bülbül gibi Vaşfiden / Gün olmaz gül gibi elden ele bir dāstān **gitmez** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 6*). [*gitmez, -mez*]

git-: Yok olmak, elden çıkmak.

1. Bâğ **gitdiyse** ne gam gül yüzlülerle şöbet it / Ger dilerseñ k'ola kalbün gayret-i bâğ-i cinān (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 11*). [*gitdiyse, -di, -y, -se*]

git-: Terk etmek.

1. Niçe āh itmeyem **gitdi** dirġā 'ömrümün varı / Düşüp hāke harāb oldı bu cism-i nā-tüvān aġlar (*Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 7*). [*gitdi, -di*]

gizlen-: Gizlenmek.

1. Kül olur kim niçe demler anda āteş **gizlenür** / Gönlüm ol āteş durur cismümdür anda kül benüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 3*). [*gizlenür, -ür*]

gonca: Yaprakları henüz açılmamış veya az açılmış çiçek; sevgili.

1. **Goncadur** bülbülü hālin ne bilür 'ışkı anuñ / Ne kazā idi 'aceb uğradı nāġāh baña (*Vasfî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 4*). [*goncadur, -dur*]
2. **Goncasın** bülbül-i āşüfteñem ey yār şakın / Saña kar eylesün āteş-i āh-ı seherüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 5*). [*goncasın, -sın*]
3. Çemende **gonca** şanasın ki kanlu peykāndur / Teninde şāh-ı gülün tırmadın tutar jengār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 5*). [*gonca,]*

gonca: Yaprakları henüz açılmamış veya az açılmış çiçek.

1. Luţf ile görenler dehenün ey gül-i handān / Bir **gonca** şanūrlar k'ola pür-kaţra-i bārān (*Vasfî Dîvânı, Gazel 64, Beyit 1*). [*gonca,]*

2. Nesīm şafha-i gülde bu **gonca** noktaların / Hezār dāyire-i la'l kıldı bī-perġār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 4*). [*gonca,]*
3. Lāleler **goncaların** dāğ ile her dem ki görem / Al vālāya şarılmış şanuram müşk-i tatār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 4*). [*goncaların, -lar, -ı, -n*]
4. Maħabbet cür'asın nüş itmek için 'andelīb-i mest / Şanasın **goncalar** cām-ı şarāb-ı ergāvānīdür (*Vasfî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 2*). [*goncalar, -lar*]
5. Ya gülşen bir zümürüd kal'adur kim **goncalar** anda / 'Aķikīn küllelerdür bülbül anuñ pāsbānidur (*Vasfî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 3*). [*goncalar, -lar*]

gonca: Yaprakları henüz açılmamış veya az açılmış çiçek; özellikle de gül tomurcuġu; sevgilinin aġzı.

1. Güler ol yār bu ben bülbülü giryān olıcaġ / **Goncadur** gülse n'ola gül gibi bārān olıcaġ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 1*). [*goncadur, -dur*]

gonca-dehen: Gonca (gibi küçük) aġzlı; sevgili.

1. Gül gibi dāmeniñün her tarafı çāk olmış / Bildüm ey **gonca-dehen** hem-dem-i hār olmışsın (*Vasfî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 2*). [*gonca-dehen,]*

gonca-i handān: Açılmış gül; sevgili.

1. Gördüm der-i gūşuñ senüñ ey **gonca-i handān** / Şandum gül-i terden aşılır kaţra-i bārān (*Vasfî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 1*). [*gonca-i handān,]*

gonca-i handān: Açılmış gül; sevgili.

1. Nice mekr itdi 'aceb k'ābileler pür olmış / Jāleler yirine ol **gonca-i handānumda** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 3*). [*gonca-i handānumda, -um, -da*]

gonca-i lāle: Açılmamış lāle.

1. **Gonca-i lāleyi** dāġıyle ne demle ki görem / Al vālāya şarılmış şanuram müşk-i Ĥuten (*Vasfî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 5*). [*gonca-i lāleyi, -yi*]

ğonca-veş: Gonca gibi.

1. Baña kan yutdurup bülbül gibi ol gibi her dem / Elinden **ğonca-veş** cām-ı şarāb-ı ergāvān gitmez (*Vasfī Dīvānı, Gazel 23, Beyit 4*). [*ğonca-veş,]*
2. **Ğonca-veş** bülbülleri hālını bilmez ol şanem / Anuñ için vāy ile āh u figānum var benüm (*Vasfī Dīvānı, Gazel 44, Beyit 2*). [*ğonca-veş,]*

ğonder-: Yollamak, ulaşmasını, gitmesini sağlamak.

1. Hüsn ili sultānı olmuşsın mübārek bād için / Bādı **ğonderdüm** kabül it ol mübārek bādumı (*Vasfī Dīvānı, Gazel 92, Beyit 4*). [*ğonderdüm, -düm]*
2. Gülşen-i taḅ ‘um kerāmātından olmuşdur bu kim / Saña **ğonderdüm** şitā faşında güller armağān (*Vasfī Dīvānı, Kaside 7, Beyit 35*). [*ğonderdüm, -düm]*
3. Fikr iderken kim bu ejderhāyı şāh-ı nīk-baht / **Ğonderür** ğālib Firengistāna yā Rūs üstine (*Vasfī Dīvānı, Kıt'a 1, Beyit 3*). [*ğonderür, -ür]*

ğönel-: Yönelmek.

1. Ey dil çü rāh-ı hecre **ğöneldüñ** ğam ile git / Kim rāh müşkil olsa aña rāhber gerek (*Vasfī Dīvānı, Gazel 33, Beyit 2*). [*ğöneldüñ, -dü, -ñ]*

ğönl: Aşk ve sevginin kaynağı, gönül, kalp, yürek.

1. **Ğönlüñüñ** meyli levend ise şehā Vaşfiye gel / Kanı anuñ gibi bir oñmaduğ āvāre levend (*Vasfī Dīvānı, Gazel 10, Beyit 5*). [*ğönlüñüñ, -ü, -ñüñ]*
2. Āhen olaydı **ğönlüñe** āhum iderdi kār / Bildüm güzellerüñ şanemā bağı taş olur (*Vasfī Dīvānı, Gazel 11, Beyit 5*). [*ğönlüñe, -ün, -e]*
3. Hānekāhı **ğönlümün** fikr-i müjeñle ħusrevā / Nağş olupdur her der ü dīvārā şekl-i Zül' fikār (*Vasfī Dīvānı, Gazel 15, Beyit 4*). [*ğönlümün, -üm, -ün]*
4. **Ğönlümüz** āşüfte kıldılar perī-ruhsārlar / Yaşumuz cūy itdiler serv-i sehī-reftārlar (*Vasfī Dīvānı, Gazel 16, Beyit 1*). [*ğönlümüz, -ü, -müz]*
5. **Ğönlümüz** mihr ile alup dutdılar cevri itdiler / Āh bu mekkārlar ğaddārlar

- 'ayyārlar (*Vasfī Dīvānı, Gazel 16, Beyit 2*). [*ğönlümüz, -ümüz]*
6. Vaşfiyā bir dem perişānlıqdan itmezler ħalāş / **Ğönlümüz** bu turra-i ŧarrār-ı 'anberbārlar (*Vasfī Dīvānı, Gazel 16, Beyit 5*). [*ğönlümüz, -ümüz]*
 7. Yakın olmuş durur 'ışkuñda ben bi-dil helāk olmağ / Henüz ey bī-vefā **ğönlüñdeki** ol bed gümān gitmez (*Vasfī Dīvānı, Gazel 23, Beyit 3*). [*ğönlüñdeki, -üñ, -deki]*
 8. 'Arz itmezem melālümü hecrüñde sen shehe / Ĥavf eylerem ki nāgeh ire **ğönlüñe** melāl (*Vasfī Dīvānı, Gazel 36, Beyit 5*). [*ğönlüñe, -üñ, -e]*
 9. Kül olur kim niçe demler anda āteş gizlenür / **Ğönlüm** ol āteş durur cismümdür anda kül benüm (*Vasfī Dīvānı, Gazel 42, Beyit 3*). [*ğönlüm, -üm]*
 10. Bir meveddet-nāme geldi 'ışkdan **ğönlüme** kim / Ğuşşādur sernāmesi 'unvān ana elķāb-ı ğam (*Vasfī Dīvānı, Gazel 47, Beyit 2*). [*ğönlüme, -üm, -e]*
 11. Bāğ-ı sīnem tolu tirüñle nihāl eyleyeyin / Bu durur şimdiki demde hele **ğönlümde** biten (*Vasfī Dīvānı, Gazel 56, Beyit 2*). [*ğönlümde, -üm, -de]*
 12. Görüp yüzüñi zülfüñe bağlanalı **ğönlüm** / Bülbül gibi feryād iderem bāğ arasında (*Vasfī Dīvānı, Gazel 84, Beyit 2*). [*ğönlüm, -üm]*
 13. **Ğönlüm** ħarīmi Ka 'besi bir nürdur yine / Beñzer ki Muştafā gelür aşĥāb u āl ile (*Vasfī Dīvānı, Gazel 85, Beyit 3*). [*ğönlüm, -üm]*
 14. Yir idinse bu yıkuğ **ğönlümi** ğamzeñ ne 'aceb / Düzd olan kişiye yir olmaya vīrāne gibi (*Vasfī Dīvānı, Gazel 96, Beyit 4*). [*ğönlümi, -üm, -i]*
 15. Her kimün kim ola **ğönlünde** maĥabbet eşeri / Āteş-i şevĥ ile dünyāyı yağar her ħaberi (*Vasfī Dīvānı, Gazel 100, Beyit 1*). [*ğönlünde, -in, -de]*
 16. Gülşene bād-ı şabādan ki ğubār irmiş idi / Yudu **ğönlünden** anuñ 'özr ile bārān-ı bāĥār (*Vasfī Dīvānı, Kaside 8, Beyit 7*). [*ğönlünden, -in, -den]*
 17. Nice terk ide gül ü gülşeni kim olmuşdur / Bülbülün **ğönlüne** kullāb-ı maĥabbet her ħār (*Vasfī Dīvānı, Kaside 8, Beyit 6*). [*ğönlüne, -i, -n, -e]*
 18. Yine bir şüĥ-ı cefā-pişe güzel cānānuñ / Uğrın uğrın baķışı **ğönlümi** vīrāñ itdi (*Vasfī Dīvānı, Kıt'a 3, Beyit 2*). [*ğönlümi, -üm, -i]*
 19. Cām-ı la 'l ile **ğöñül** ayş-ı müdām olsun saña / Ol şarābı bensüz içerseñ ħarām olsun saña (*Vasfī Dīvānı, Gazel 3, Beyit 1*). [*ğöñül,]*

20. Zülfine ber-dâr idem dirse **göñül** dilber seni / Bil ki devlet var imiş başuñda dañı yürü var (*Vasfî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 2*). [göñül,]
21. Hıışm itmeden ki gözlerinüñ yine kanı var / Hâzır ol ey **göñül** demüñe kan nişâni var (*Vasfî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 1*). [göñül,]
22. Ruñuñ devrinde la'lüñsüz bu **göñlüm** hergiz eglenmez / Belî hoş- tab' olanlar faşl-ı gülde olmaz mülsüz (*Vasfî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 4*). [göñlüm, -üm]
23. **Göñül** feryâd ile efgânlar eyler küy-ı cânânsuz / Şanasun bülbül-i şürîdedür kalmış gülistânsuz (*Vasfî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 1*). [göñül,]
24. **Göñüldeñ** gitse ğam ol ğam belâsı bir zamân gitmez / Belî bir yerde âteş yansa çok demler nişân gitmez (*Vasfî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 1*). [göñüldeñ, -deñ]
25. Heves eylerdi **göñül** la'lüñe ger irse hañuñ / Hızır ile yegrek olur Çeşme-i Hayvâna heves (*Vasfî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 2*). [göñül,]
26. Tîr-i kemân-ı 'ışka cigerden siper gerek / Hâzır ol ey **göñül** aña haylî ciger gerek (*Vasfî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 1*). [göñül,]
27. Vaşlı na'îmi şükrini kılmazduñ ey **göñül** / Öl şimdi hecr ile saña andan beter gerek (*Vasfî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 4*). [göñül,]
28. Âsitânuñdan ıraq olalı zâr oldı **göñül** / Kişiyi müşkil olurmuş şanemâ terk-i vâtan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 6*). [göñül,]
29. Çek miñnet-i çek-i zekânın çün şakımaduñ / Kaç kez didüm saña **göñül** ol çâhdan şakın (*Vasfî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 4*). [göñül,]
30. Hâk oldı **göñül** yoluna âh eyledüğümden / Korkum bu durur kim ola ol hâk perîşân (*Vasfî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 3*). [göñül,]
31. Didüm zülfünden ister bu **göñül** bu / Didi hıışm ile hâlün bil nedür bu (*Vasfî Dîvânı, Gazel 68, Beyit 1*). [göñül,]
32. Mümkün olaydı yâr yüzün görmek ey **göñül** / Bu kanlu yaşum arada ger hâyil olmasa (*Vasfî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 3*). [göñül,]
33. Ey hem-dem eyleyen beni derd ü firāk ile / Rañm eylegil ki yandı **göñül** iştivâk ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 1*). [göñül,]
34. Ey **göñül** bu tās-ı gerdün ile Pervîn şaņasın / Âba beñzer kim konur bir deste nesrîn üstüne (*Vasfî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 6*). [göñül,]
35. Tende **göñül** ğazâlini şayd itse tañ mı dost / Cân u göñül ğuşâde olur hüb şikâr ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 3*). [göñül,]
36. Zülf-i niğâra ey **göñül** el şunma gey şakın / Çanuña şuşaduñ ise var oyna mâr ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 4*). [göñül,]

37. Bî-vefâ dilber sevüp kanına girdüm **göñlümüñ** / Korkaram kim nâgehân bir gün tutar ol kan beni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 6*). [göñlümüñ, -üm, -ün]
38. **Göñül** belâ okına kıldılar nişâne seni / Belâ için mi getürmüş Hudâ cihâna seni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 1*). [göñül,]
39. Firāk-ı yâri güç dirler idi bilmez-idüm evvel / **Göñül** bir rütbe mañzûn kim gören her şâdumân aĝlar (*Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 6*). [göñül,]
40. Firāk-ı derd-i haşretle zemîn u âsumân aĝlar / Niçe cem' eylesün 'aqluñ **göñül** hep târumâr oldı (*Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 15*). [göñül,]
41. Alalı **göñlümi** ol zülf-i semen-sây begüm / Yıllar oldı çekerem derd ü ğamuñ hây begüm (*Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 1*). [göñlümi, -üm, -i]
42. Ey ruñı cân u **göñül** ravzasınuñ yâsemeni / Ğarağ öldürmek ise cevr ü cefâ ile beni (*Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 11*). [göñül,]
43. Gördi cân k'ulaşur kaşları yasına **göñül** / Bildi n'olduĝın anuñ başladı Yâ-Sîne göñül (*Vasfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 9*). [göñül,]
44. Gördi cân k'ulaşur kaşları yasına göñül / Bildi n'olduĝın anuñ başladı Yâ-Sîne **göñül** (*Vasfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 9*). [göñül,]
45. Bu belâya n'ide cân n'eyleye yâ sîne **göñül** / Beni öldürmelüdü vâ beni vâ beni (*Vasfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 10*). [göñül,]

göñli şehristânı: Göñül ülkesi.

1. **Göñli şehristânı** Vasfînüñ açılmaz âh kim / Leşker-i ğam tutdı ey dilber der ü dervâzesin (*Vasfî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 5*). [göñli şehristânı, -ı]

göñlin ele al-: Göñlü ele geçirmek; kendine âşık etmek.

1. **Ele** bir 'âşıkñ **göñlin alur** her lañza ol dilber / Benüm yârüm sipâhîdür elinden bir toĝan gitmez (*Vasfî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 5*). [göñlin ele alur,]

göñlüm al-: Kendisine âşık etmek.

1. Mihr ile **göñlüm alup** kañr ile öldürdüñ beni / Çanı â zâlim bizümle 'ahd ü

peymānuñ senüñ (*Vasfî Dîvânî, Gazel 31, Beyit 6*). [*gönlüm alup, -up*]

2. Mekr ü füsün ile **aluban gönlümi** şehâ / Hâlk içre hâlümü benim efsâne eyledüñ (*Vasfî Dîvânî, Gazel 32, Beyit 2*). [*gönlümi aluban, -uban*]

gönlüme urul-: Gönlüne vurulmak, gönlüne düşmek

1. Tâ esäs-ı 'ışk Bağdâdı **uruldı gönlüme** / Seylbâr-ı eşk-i çeşmümden hacildür cüy-ı Şat (*Vasfî Dîvânî, Gazel 26, Beyit 4*). [*gönlüme uruldı,]*

gönlünü aç-: Gönlünü ferahlandırmak; rahatlatmak.

1. Hânçerüñle açılır gül gibi dil goncaları / Teng-dil olsa kişi lâbüdü **açar gönlünü** âb (*Vasfî Dîvânî, Gazel 5, Beyit 2*). [*gönlünü açar, -ar*]

göñül murğı: Göñül kuşu.

1. Gördüm çü kara zülfüñi ol ağ arasında / Şayd oldı **göñül murğı** kalup ağ arasında (*Vasfî Dîvânî, Gazel 84, Beyit 1*). [*göñül murğı,]*

göñüller kap-: Kendine âşık etmek.

1. Sengîn-dil midür bu **göñüller kapan** nedür / Kim gördi sîm içinde ola seng dilberâ (*Vasfî Dîvânî, Gazel 4, Beyit 5*). [*göñüller kapan, -an*]

gör-: Bakmak, fark etmek.

1. **Gördi** cân k'ulaşur kaşları yasına göñül / Bildi n'olduğın anuñ başladı Yâ-Sîne göñül (*Vasfî Dîvânî, Murabba 2, Beyit 9*). [*gördi, -di*]
2. **Görelî** ol şanem-i serv kad ü sîm-beri / Ki nihâl-i kadîñüñ ğabğabıdur sîm beri (*Vasfî Dîvânî, Murabba 2, Beyit 7*). [*görelî, -elî*]
3. Baña rahm itdün **görüp** sinemde tirtün zaħmını / Dîde-i baħtum benim güyâ uyandı hâbdan (*Vasfî Dîvânî, Gazel 54, Beyit 2*). [*görüp, -üp*]

gör-: Ziyaret etmek.

1. 'İşka düşdüm başuma üşdi belâ vü derd ü ğam / Hasta oldum **görmege** geldi yine yârân beni (*Vasfî Dîvânî, Gazel 89, Beyit 5*). [*görmege, -meg, -e*]

gör-: Görmek, idrak etmek, düşünmek.

1. **Gördi** tamâm beñzemez ebrüña 'özü için / Kâddin dü-tâ kılup diler eksüklüğün hilâl (*Vasfî Dîvânî, Gazel 36, Beyit 2*). [*gördi, -di*]
2. Ben nihânî mest olup şevk itdügüm halk içre **gör** / Yüzüme urdı yüzüm kızartdı âhir mül benim (*Vasfî Dîvânî, Gazel 42, Beyit 2*). [*gör,]*
3. Ey baña ibrâm idüp her lâhza şoran derdümi / **Gör** benim bu eşk-i gülgünümle rüy-ı zerdümi (*Vasfî Dîvânî, Gazel 94, Beyit 1*). [*gör,]*
4. Bilmek isterseñ ki tîğ-i 'ışk n'eyler 'âşıkâ / **Gör** benim bu sîne-i pür-çäk-i ğam-perverdümi (*Vasfî Dîvânî, Gazel 94, Beyit 2*). [*gör,]*
5. Düd-ı âhumdan siyâh olursa 'âlem tañ degül / **Görmedüm** bir niçe gündür ol meh-i şeb-gerdümi (*Vasfî Dîvânî, Gazel 94, Beyit 4*). [*görmedüm, -me, -dü, -m*]
6. **Gördiler** şeydâlığum 'ışkında zindân itdiler / Sînesinde cânı gibi şakladı zindân beni (*Vasfî Dîvânî, Gazel 89, Beyit 2*). [*gördiler,]*

gör-: Rüya görmek.

1. Tañ degüldür halkı uyutmazsa nâlem her gice / Korkaram kim gün yüzüñ nâgeh **görürler** hâbda (*Vasfî Dîvânî, Gazel 78, Beyit 4*). [*görürler, -ür, -ler*]

gör: Bak, düşün.

1. Bir meh-i nâ-mihr için çarh itdi ser-gerdân beni / **Gör** nenüñ gibi gün için şaklamış devrân beni (*Vasfî Dîvânî, Gazel 89, Beyit 1*). [*gör,]*

gör: Bak, gör!.

1. Gerçi kem bir hâkdür nazmına 'izzet eyle kim / Miħatüñde **gör** ne cevherler virür bir hâk-i hâr (*Vasfî Dîvânî, Kaside 3, Beyit 24*). [*gör,]*

gör: Bakmak, dikkat etmek, tanık olmak.

1. Sengîn-dil midür bu gönüller kapan nedür / Kim **gördi** sîm içinde ola seng dilberâ (Vasfî Dîvânî, Gazel 4, Beyit 5). [gördi, -di]
2. Yüzünü gördükce efgân itsem ey dilber n'ola / N'eyesün feryâdlar gül **görse** bülbül itmeyüb (Vasfî Dîvânî, Gazel 7, Beyit 2). [görse, -se]
3. Midhat-i la'lünde cânâ cân-fezâ kavlum **görür** / Bes şurâhî n'eyesün meclisde kulkul itmeyüp (Vasfî Dîvânî, Gazel 7, Beyit 3). [görür, -ür]
4. Gün toğmaduk başum vağan-ı gam diyâridur / Merdümlerini **gör** gözümüñ yâr-ı garıdur (Vasfî Dîvânî, Gazel 13, Beyit 1). [gör,]
5. Mecnün ki yaptı başına mürğ âşiyânını / **Görenler** anı dedi ki Leylî 'imâridur (Vasfî Dîvânî, Gazel 13, Beyit 3). [görenler, -en, -ler]
6. Gül yüzün **görüp** dil-i Vaşfî figân itse ne tañ / Bülbülü feryâda virür lâcerem faş-ı bahâr (Vasfî Dîvânî, Gazel 15, Beyit 5). [görüp, -üp]
7. Ben de mihrün **göreyin** kahr ile ağlatma beni / Korkum oldur ki şehâ illere fâş ola bu râz (Vasfî Dîvânî, Gazel 19, Beyit 2). [göreyin, -eyin]
8. Her kaçan zülfünü **görürsem** ayağunda yatur / Hoş varur meskenet eyler şanemâ 'ömr-i durâz (Vasfî Dîvânî, Gazel 19, Beyit 6). [görürsem, -ür, -se, -m]
9. **Görürler** hâlümü hecründe kâfirler esirgerler / N' için rahm eylemezsin sen müselmânsın hey İmânsuz (Vasfî Dîvânî, Gazel 21, Beyit 2). [görürler, -ür, -ler]
10. Sînem dilerem kim ola pür-tîr nigâra / Yanuñda ne zevk itdüğünü **görelî** terkeş (Vasfî Dîvânî, Gazel 25, Beyit 3). [görelî, -eli]
11. Rahm kıl Vaşfiyi öldürme giriftâr **görüp** / Kâfir olmadı şehâ n'ola giriftâr olıcak (Vasfî Dîvânî, Gazel 29, Beyit 5). [görüp, -üp]
12. Baña cevr ü sitemün luft u keremdür ide gör / Gerçi çok **görmüşüz** ey dost senün bu keremün (Vasfî Dîvânî, Gazel 30, Beyit 3). [görmüşüz, -miş, -üz]
13. Cüdâ **görüp** beni agyâr yârum almağ istermiş / İlâhî şakla şeytândan ölüm vaktinde İmânum (Vasfî Dîvânî, Gazel 41, Beyit 3). [görüp, -üp]
14. **Görelî** sen şanem-i lâle-ruh [u] sîm-berüm / Ateş-i mihrün ile odlara yandı cigerüm (Vasfî Dîvânî, Gazel 45, Beyit 1). [görelî, -eli]
15. Sefer itmek dilerem derd ile bî-hüş oluram / **Görürem** yine hemân kıyuñ olurmuş seferüm (Vasfî Dîvânî, Gazel 45, Beyit 3). [görürem, -ür, -em]
16. Geleli 'âleme bir gün beni güldürmedi çarh / Bilmedin **gör** ne bela-hâneye mihmân oldum (Vasfî Dîvânî, Gazel 48, Beyit 5). [gör,]
17. Ğam-ı 'ışkuñ **görübem** dilde perişân oldum / Ne i ki baña bu ğamlar diyü hayrân oldum (Vasfî Dîvânî, Gazel 48, Beyit 1). [görübem, -übem]
18. Bâküm bu idi kim beni öldürmeye çeşmün / Çün çeşmünü **gördüm** şanemâ kalmadı bâküm (Vasfî Dîvânî, Gazel 49, Beyit 3). [gördüm, -dü, -m]
19. Her yârî 'âşıkıyla **görüp** bir kenârda / Turmaz akar gözüm yaşı her bir kenârdan (Vasfî Dîvânî, Gazel 52, Beyit 2). [görüp, -üp]
20. Gonca-i lâleyi dâğıyle ne demle ki **görem** / Al vâlâya şarılmış şanuram müşk-i Hutun (Vasfî Dîvânî, Gazel 56, Beyit 5). [görem, -em]
21. Nedür ey dost ruhuñ üzre biten tâze çemen / Kim **görüpdür** ki çemen bitüre gül-berg-i semen (Vasfî Dîvânî, Gazel 56, Beyit 1). [görüpdür, -üp, -dür]
22. Seni her kim **göre** bu bî-dili yâd eyledüğün / Dir budur o dil-i bî-çareyi âvâre kılan (Vasfî Dîvânî, Gazel 58, Beyit 4). [göre, -e]
23. Kaddüne nisbet idermiş özin utanmayuban / **Göreyin** bitmesün ü uzamasun serv-i çemen (Vasfî Dîvânî, Gazel 58, Beyit 5). [göreyin, -eyin]
24. Âh kim baña naşîb olmuş cefâ mañbûbdan / Geçdi 'ömrüm **görmedüm** bir dem vefâ mañbûbdan (Vasfî Dîvânî, Gazel 62, Beyit 1). [görmedüm, -me, -dü, -m]
25. **Gördüm** der-i güşuñ sentün ey gonca-i handân / Şandum gül-i terden aşılır kañra-i bârân (Vasfî Dîvânî, Gazel 63, Beyit 1). [gördüm, -dü, -m]
26. Cân aldugün göze **görinmez** dehenün hiç / Bir kişi n' için ide bir işi k'ola pinhân (Vasfî Dîvânî, Gazel 63, Beyit 2). [görinmez, -in, -mez]
27. Hâl-i dil-i Vaşfî **görinürken** saña rüşen / Ağlamaz iseñ hâline ey şem' oda yan (Vasfî Dîvânî, Gazel 63, Beyit 6). [görinürken, -in, -ür, -ken]
28. Luft ile **görenler** dehenün ey gül-i handân / Bir gonca şanûrlar k'ola pür-kañra-i bârân (Vasfî Dîvânî, Gazel 64, Beyit 1). [görenler, -en, -ler]
29. **Gördüm** lebünde hattunu bildüm cihânda kim / Çok fitneler zühûra gelürmüş şarâbdan (Vasfî Dîvânî, Gazel 65, Beyit 4). [gördüm, -dü, -m]

30. Gözüm yaşı **görmege** seni māni[‘] olurdu /
Acıdum anı **ka**hr ile sürdüm nazarumdan
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 3*).
[*görmege, -mege*]
31. Zaḥm-ı tîg-i ğamdan ey Vaşfî **görüp**
hālüm taḥīb / Didi kim kalmış durur bu
ḥasta tîmār olmadan (*Vasfî Dîvânı, Gazel*
67, Beyit 5). [*görüp, -üp*]
32. Didüm karşı yüzün **görsem** didi kim / Ne
sözdür bu ki dirsın baña karşı (*Vasfî*
Dîvânı, Gazel 68, Beyit 2). [*görsem, -se, -*
m]
33. İder vâḥşet beni **gördükce** çeşmün / Enis
olmaz imiş insāna āhū (*Vasfî Dîvânı,*
Gazel 69, Beyit 2). [*gördükce, -dükce*]
34. Ter kim **görünür** ol şanem-i sîm-ber üzre /
Bir jāleye beñzer ki ola berg-i ter üzre
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 1*). [*görünür,*
-in, -ür]
35. Lebüne kaşid ider Vaşfî **göreliden** çeşm-i
hünrüzün / Nic[‘] itsün ‘āşık-ı miskîn kıyar
göz göre cānına (*Vasfî Dîvânı, Gazel 72,*
Beyit 5). [*göreliden, -elden*]
36. Mümkün olaydı yār yüzün **görmek** ey
gönül / Bu kanlu yaşum arada ger ḥāyil
olmasa (*Vasfî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 3*).
[*görmek, -mek*]
37. Vaşfîyi çünki senden ayırdı felek şehā /
Görem ki aşāğa geçe odlara yaquila (*Vasfî*
Dîvânı, Gazel 77, Beyit 6). [*görem, -em*]
38. Kendünün ‘aksin **görüp** āb içre kaddün
şandı serv / Qaldı ol ḥayretle yıllardur
kenār-ı ābda (*Vasfî Dîvânı, Gazel 78, Beyit*
3). [*görüp, -üp*]
39. Vaşfîyi oñmaduk **görüp** oñ dime nāşihā /
Vāy ol kişiye kim anı Allāh oñarmaya
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 5*). [*görüp, -*
üp]
40. **Gördüm** çü kara zülfünü ol ağ arasında /
Şayd oldı gönül murğı kalup ağ arasında
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 1*).
[*gördüm, -dü, -m*]
41. Dil murğı seni **görmese** pervāz ide cānā /
Bir laḥzā karar itmeye uçmağ arasında
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 3*).
[*görmese, -me, -se*]
42. **Görüp** yüzünü zülfüne bağlanalı gönlüm /
Bülbül gibi feryād iderem bağ arasında
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 2*). [*görüp, -*
üp]
43. Deryānuñ acı yaşları ğarq itdi ‘ālemi /
Hecründe **gördi** Vaşfîyi beñzer bu hāl ile
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 5*). [*gördi, -*
di]
44. Kaddün kıyāmını **görüp** eşküm revān olur
/ Çün serv kanda ise olur cüybār ile (*Vasfî*
Dîvânı, Gazel 87, Beyit 6). [*görüp, -üp*]
45. Tîrünün zāḥmın **görüp** cān kaçsa
zaḥmumdan n’ola / N’eylesün maḥbūs
olan çün deldiler zindānını (*Vasfî Dîvânı,*
Gazel 88, Beyit 4). [*görüp, -üp*]
46. Ben şehā ol Vaşfîyem kim nazm-ı
renginüm **görüp** / Sinesinde naqş ider her
defter ü dîvān beni (*Vasfî Dîvânı, Gazel*
89, Beyit 8). [*görüp, -üp*]
47. La‘l-i şîrînuñ **görüp** şekker ezilmiş
karşuña / Ben meger canā ölem
k’almayam andan dadumı (*Vasfî Dîvânı,*
Gazel 92, Beyit 2). [*görüp, -üp*]
48. Beni cefā ile yaqduñ **görem** ki tîz günde /
Ḥāḳ odlara yaqa ey cevri çok zemāne seni
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 5*). [*görem,*
-em]
49. Bu gice şem[‘] senün sūzişün **görüp** ey dil /
Eridi yüreginün yağı yana yana seni (*Vasfî*
Dîvânı, Gazel 95, Beyit 6). [*görüp, -üp*]
50. **Görmedin** ‘ömrüm bahārın āteş-i teb āh
kim / Berg-i cismüm ditredür her demde
bād-ı dey gibi (*Vasfî Dîvânı, Gazel 97,*
Beyit 3). [*görmedin, -medin*]
51. Vaşfînuñ yandığını her gice bezmünde
görüp / Şem[‘]-i dil-sūhtenün reşk odı oldı
yeri (*Vasfî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 5*).
[*görüp, -üp*]
52. Bu kanlu yaşumı kirpüklerüm arasında /
Gören şanür ki neyistān içine düşmiş nār
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 14*). [*gören,*
-en]
53. **Gören** ḥat-ı ‘arabî içre ma‘nî-i ḥāşın /
Şanür ki āb-ı ḥayāt itdi zulmet içre karar
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 38*). [*gören,*
-en]
54. Şabā çü keşf-i nikāb itdi şāhid-i gülden /
Görindi manzara-i şāḥdan çü rüy-ı nigār
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 2*). [*görindi,*
-in, -di]
55. ‘Abes degül bu fiğān-ı temevvüc-i deryā /
Kef-i muḥîṭ-i nevālin **görüp** diler zinhār
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 20*). [*görüp,*
-üp]
56. Her dem şafağda şeklini **gördükce**
şanūram / Çengāl-i bāz hün-ı şikār ile oldı
al (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 8*).
[*gördükce, -dükce*]
57. Rüyinten āteş-i ğazābuñ **görse** nerm olur /
Tiğünle kan olur dil-i sengin-i pūr-ı zāl
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 22*). [*görse,*
-se]
58. Sen ‘Alî-cüduñ **göreliden** tîg-i tîzi
himmetin / Serd olupdur ḥiddet-i bāzār-ı
germ-i Zü‘lfikār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3,*
Beyit 12). [*göreliden, -eiden*]
59. Ne senün gibi cihān içinde bir memdüh
olur / Ne anuñ gibi **görür** meddāḥ çeşm-i
rüzgār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 23*).
[*görür, -ür*]
60. Ḥātemün dest-i şerîfünde **görenler** didi
kim / Güyiyā oldı Süleymāna müyesser

hâtem (*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 19*).
[görenler, -en, -ler]

61. Nazar it dîde-i ğam-dîde-i giryânuma bak / **Göresin** 'aqs-i cemâlûnle muşavver hâtem (*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 6*). [göresin, -e, -sin]
62. Ol ki hergiz dîde-i eflâk mişlin **görmedi** / Hâce-i gerdün-gulâm u sâhib-i sâhib-nişân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 23*). [görmedi, -me, -di]
63. Lâleler goncaların dâğ ile her dem ki **görem** / Al vâlâya şarılımış şanuram müşk-i tatâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 4*). [görem, -em]
64. Bu zağm-ı hün-feşânım ağlamakdan kana müstağrak / İşt ahvâlümü **gör** kim gice gündüz hemân ağlar (*Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 12*). [gör,]
65. Bu üslûb üzre el-hâşıl baña hep 'âşıkân ağlar / Vefâ me'mül iderken **gör** felekden ne zuhûr itdi (*Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 16*). [gör,]
66. Firâk-ı yâri güç dirler idi bilmez-idüm evvel / Göñül bir rütbe mahzûn kim **gören** her şadumân ağlar (*Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 6*). [gören, -en]
67. **Görüp** gülşende hâlüm bülbül ağlar gülsitân ağlar / Añup refâtâr-ı yâri bağda serv-i cemân ağlar (*Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 1*). [görüüp, -üp]
68. Günde biñ kerre öldüğünü **görüüp** / Biñde birin rivâyet itmişler (*Vasfî Dîvânı, Kit'a 4, Beyit 3*). [görüüp, -üp]
69. Şimdi öldür ki gözüm **görmeye** düşmenle seni / Kerem it hây begüm beğcügezüm hây begüm (*Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 12*). [görmeye, -me, -ye]
70. Vaşfiyâ tâ ki **görüüp** çeşmini âhû dimişem / Beni öldürse gerek derd ile âh o dimişem (*Vasfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 11*). [görüüp, -üp]
71. Şükrüm oldur kim **görüüp** hecründe hâlüm añlamaz / Şol kadar hayrân olur her kim göre hayrân beni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 4*). [görüüp, -(ü)p]
72. **Görür** tamâm beñzeyimez aña 'özr için / Kıddin dü-tâ kıluup diler eksüklüğün hilâl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 18*). [görür, -ür]
73. Hâdden aşurma cevruñi ben mübtelâya kim / Bir gün ola ki ben de **görem** mübtelâ seni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 2*). [görem,]

gördükce: Her gördüğünde, gördüğü zaman.

1. Yüzünü **gördükce** efgân itsem ey dilber n'ola / N'eylesün feryâdlar gül görse

bülbül itmeyüb (*Vasfî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 2*). [gördükce,]

göre: Görse, görürse.

1. Şükrüm oldur kim görüp hecründe hâlüm añlamaz / Şol kadar hayrân olur her kim **göre** hayrân beni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 4*). [göre,]

gören: Bakan, gören, şahit olan.

1. Bu şüret ile kim yaradupdur Hudâ seni / Hür-ı cinân şanur **gören** ey meh-liķâ seni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 1*). [gören,]

görün-: Benzemek, görünüşünde olmak.

1. Gıtmez lebünün 'aksi gözümden didüm ol yâr / Gül di didi kim gözüne beñzer **görünür** kan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 64, Beyit 6*). [görünür, -ür]
2. Hâç degüldür **görünen** ruhları âyine durur / Düşmiş âyineye aks-i ser-i zülf-i siyehi (*Vasfî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 4*). [görünen, -en]
3. Ne yirde k'âteş-i tığünden ire bir şu'le / Felek duhân **görünür** anda âfitâb şirâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 30*). [görünür, -ür]
4. Kanlar ağlatduğı için baña mest oldukça / Şanki kanlum **görünür** çıkdı gözümden mey-i nâb (*Vasfî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 3*). [görünür,]

görün-: Görünmek, ortaya çıkmak.

1. Bir âfitâb-rü gibidür meh ki tākdan / Ebrüsü **görünür** dañi 'arz itmedin cemâl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 2*). [görünür, -ür]

görür gözi vü tutar elidür: Gören gözü ve tutan eli olmak.

1. Gülşenün şimdi **görür gözi vü tutar elidür** / Ğayrılar gibi degül nergis-i maħmür u cınâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 2*). [görür gözi vü tutar elidür, -dür]

göster-: Görülmesini sağlamak, görmesine yol açmak.

1. Döymez gözüm haţuñ baña **gösterme** hastañam / Çeşm-i za'ife haţt-ı gubârûñ ziyâni var (*Vasfî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 4*). [*gösterme, -me*]

göster-: Göstermek, sunmak; nasip etmek.

1. **Gösterme** rakîb-i seg-i bî-dîne cemâlûñ / Olmaz çü müselmân aña 'arz eyleme İmân (*Vasfî Dîvânı, Gazel 64, Beyit 5*). [*gösterme,]*

götür-: Uzaklaştırmak, kaldırmak.

1. **Götür** hâk-i mezelletden fakîr-i derdmendüñdür / Terahhüm eyle Vasfî bendeñe devletlü sulţânım (*Vasfî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 8*). [*götür, -ür*]
2. **Götürürler** getirürler gelicek meclisüñe / Şol kadar hâr-ı belâ ile olupdur efgâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 20*). [*götürürler, -ürler*]

götür-: Açmak, kaldırmak.

1. Düşdüm ayaklara beni gel hâkden **götür** / Kim çıkdı başa ben de çıkam ittifağ ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 5*). [*götür,]*

göz: Bakış, nazar.

1. Gitmez lebüññüñ 'aksi gözümden didüm ol yâr / Güldi didi kim **gözüne** beñzer görünür kan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 64, Beyit 6*). [*gözüne, -ü, -ñ, -e*]

göz: Göz, görme organı.

1. Biñ 'aşık öldürür **gözi** bir merhabâ ile / Öldürdi reşk ile beni derd ile merhabâ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 6*). [*gözi, -i*]
2. Kanlar ağlatduğı için baña mest olduķca / Şanki kanlum görünür çıkdı **gözüm**den mey-i nâb (*Vasfî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 3*). [*gözüm*den, -üm, -den]
3. Ne için mest **gözüm** kanımı Vasfîñüñ içer / Şâh-ı 'adil çü yasağ itdi k'ıçilmeye şarâb (*Vasfî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 5*). [*gözüm, -ün*]
4. Öldür beni kim sensüz eyâ ey **gözleri** âfet / Heçrûñ koparur başuma her lâhza kıyâmet (*Vasfî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 4*). [*gözleri, -ler, -i*]

5. **Gözleriñ** sihr ile mihr üstinde tutmuşdur maķâm / Kim ide bu fende ol cādū-yı fettân ile baħş (*Vasfî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 5*). [*gözleriñ, -ler, -üñ*]
6. Zülfüñ kaçan ki gün yüzüne perdedâr olur / 'Âlem **gözüm**e kara saçuñ gibi târ olur (*Vasfî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 1*). [*gözüm*e, -üm, -e]
7. Gün toğmaduķ başum vaţan-ı ğam diyârıdır / Merdümlerini gör **gözümüñ** yâr-ı ğarıdır (*Vasfî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 1*). [*gözümüñ, -üm, -üñ*]
8. 'Aks-i zülf-i yâr Vasfî **gözlerüm** yaşında şan / Cüybâr içinde 'aks-i deste-i sünbül durur (*Vasfî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 5*). [*gözlerüm, -ler, -üm*]
9. **Gözleri** öldürse 'uşşâkı n'ola 'âdet budur / Kendü sağ olmağa ķurbân eylemek bîmârlar (*Vasfî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 3*). [*gözleri, -leri*]
10. Hışm itmeden ki **gözleriñüñ** yine kanı var / Hâzır ol ey gönül demüne kan nişâni var (*Vasfî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 1*). [*gözleriñüñ, -ler, -i, -nün*]
11. Döymez **gözüm** haţuñ baña gösterme hastañam / Çeşm-i za'ife haţt-ı gubârûñ ziyâni var (*Vasfî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 4*). [*gözüm, -üm*]
12. Hey di hışm itmesün iñen daħi 'uşşâka **gözün** / Hoş degül merdüme hışm eyleme bîmâr olıcağ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 3*). [*gözün, -ün*]
13. **Gözlerüm** merdümi yoluñda şehâ hâk olalı / Bunca demdür dimedüñ n'oldı firâķumda demün (*Vasfî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 5*). [*gözlerüm, -ler, -üm*]
14. Kanlu yaşumla lâ'leye dönmiş durur **gözüm** / Şan dâĝ-ı lâ'ledür aña dâĝ-ı hayâl-i hâl (*Vasfî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 3*). [*gözüm, -üm*]
15. Ğarķ ol ey dil **gözümüñ** yaşına dinleñ bir dem / Diñlenür Ğarķ olıcağ şem' sirişkiñe fetil (*Vasfî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 3*). [*gözümüñ, -üm, -üñ*]
16. Haţtuña kılmasam nazar incinme dostum / Devrân **gözüm** mi açdurur oldı gubârdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 3*). [*gözüm, -üm*]
17. Yaram ey dost meĝer dide-i hün bârumdur / Ki **gözün** yummadı yıllardur efgânımdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 6*). [*gözün, -in*]
18. Rüzedür kâfir **gözün** kan içmesün didüm didi / Rüzesi kâfirlerütñ şınmaz şarâb-ı nâbdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 4*). [*gözün, -üñ*]
19. Yıllar durur ki hâb yüzün görmedi **gözüm** / Feryâd-ı şebden âh-ı seherĝâhdan şaķın (*Vasfî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 2*). [*gözüm, -üm*]

20. Cān alduğıçün **göze** görünmez dehenün hîç / Bir kişi n' için ide bir işi k'ola pinhân (Vasfî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 2). [göze, -e]
21. Şol denlü ki kan ağıdı **gözüm**den ölrem ben / Dirlere ki ölmüş kişiden çoğ akıcak kan (Vasfî Dîvânı, Gazel 64, Beyit 3). [gözüm, -üm, -den]
22. Uyumazsam şeb-i fūrķātde tañ mı / **Göze** korhulu yirde gelmez uyhu (Vasfî Dîvânı, Gazel 68, Beyit 3). [göze, -e]
23. Tölmüp **gözlerüm**den ol güneş-rü / Didi kim sağ esen kal saña yâ hû (Vasfî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 1). [gözlerüm, -ler, -üm, -den]
24. Yıllar oldı ki firākında **gözüm** kan ağlar / Yaşımı rahm idüben silmedi bir gün yeñ ile (Vasfî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 3). [gözüm, -üm]
25. N'ola ger **gözlerüm** hün ile her dem olsa çün lāle / Ki tîğ-i ğamdan olmuşdur ciger pergāle pergāle (Vasfî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 1). [gözlerüm, -ler, -üm]
26. Añuban küyını yaşlar dökilür çeşmümden / **Gözüm**e bād ile nāğāh ire ger ger-d-i rehi (Vasfî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 5). [gözüm, -üm, -e]
27. Rahm kılğil ki **gözüm** merdümi kanlar derler / Tolanup istemeden sen mehi her rehğüzeri (Vasfî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 2). [gözüm, -üm]
28. **Gözüm** çü cān u gönül isteye revān virürin / Ki nāgeh incine nāzük olur dil-i bīmār (Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 13). [gözüm, -üm]
29. Henüz encüm-i nergis-mişāl gülşen-i çarh / Süzi virürdi **gözini** çü nergis-i maħmür (Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 4). [gözini, -i, -n, -i]
30. Şimdi öldür ki **gözüm** görmeye düşmenle seni / Kerem it hāy begüm begüceğüzüm hāy begüm (Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 12). [gözüm, -üm]
31. Hey nice türk-i kemāndār olur ey meh-rü **gözüm** / Kim kemān kor dāyimā yatduķca bālın üstine (Vasfî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 5). [gözüm, -üm]

göz: Göz; yara.

1. Bu cismüm zaħm-ı tîrinden zırh-veş göz olmuşdur / Ki her **gözden** firākında aķar yaş yirine kanum (Vasfî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 2). [gözden, -den]

göz: Göz; hayal, zihin.

1. Gîtmez lebünün 'aksi **gözüm**den didüm ol yār / Gülđi didi kim gözüne beñzer görinür kan (Vasfî Dîvânı, Gazel 64, Beyit 6). [gözüm, -üm, -den]

göz dik-: Dikkatle bakmak, gözünü ayırmadan bir yere veya bir kimseye bakmak.

1. Ķapuña halka gibi **göz diküben** sayıl-veş / Ağız açmış ki ide saña du'alar hātem (Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 27). [göz diküben, -üben]

göz göre: Göz göre göre; bilerek ve isteyerek.

1. Lebüne kaş ider Vasfî görelden çeşm-i hünrüzün / Nic' itsün 'aşık-ı miskîn kıyar **göz göre** cānına (Vasfî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 5). [göz göre,]

göz göz ol-: Delik delik olmak; yaralanmak.

1. Bu cismüm zaħm-ı tîrinden zırh-veş **göz göz olmuşdur** / Ki her gözden firākında aķar yaş yirine kanum (Vasfî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 2). [göz göz olmuşdur, -miş, -dur]

gözden dür ola kişi gönülden dür olur: "ayrı düşenlerin arasındaki sevgi de zamanla azalır" anlamında bir söz.

1. Cüdā olalı beni añmaduñ belı dirlere / Kişi ki **gözden ola dür olur gönülden dür** (Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 25). [gözden dür ola gönülden dür olur,]

gözet-: Korumak, bakmak, özen göstermek.

1. Cānum **gözetdi** ğamzesi tîrin uzatdı yār / Öldüm hasedle kim anı nāğāh oñarmaya (Vasfî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 4). [gözetdi, -di]

gözi görmez kulağı işitmez: Sır saklamayı bilir, güvenilir bağlamında.

1. Şöyle тұrur **gözi görmez kulağı işitmez** / Münhānı olmuş olup pîr-i mu'ammer hātem (Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 22). [gözi görmez kulağı işitmez,]

gözi hiç kimseyi görmez: Heyecana kapılıp başka hiçbir şeyle uğraşamaz duruma gelmek.

1. **Gözi hiç kimseyi görmez** n'ola mağrūr olsa / Alıcak ellerine taze güzeller hâtem (Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 4). [gözi hiç kimseyi görmez,]

gözine tar ol-: Dünyası başına dar olmak; büyük bir çaresizlik içinde kalmak.

1. Aña 'aşık mı direm pîsesi zâr olmayıcak / Dâr-ı 'âlem **gözine** 'ışık ile **tar olmayıcak** (Vasfî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 1). [gözine tar olmayıcak, -e-ma, -ıcağ]

gözüm deg-: Görmek.

1. Nâgeh aña ey dost **gözüm degmemek** için / Hâk-i kademüñ şakınuram iki gözümden (Vasfî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 2). [gözüm degmemek, -me, -mek]

gözüm git-: Gözünü alamamak, bir şeyi sürekli düşünmek.

1. Hâlka-veş **gitmez gözüm** Vasfî der-i dildârdan / Güyiyâ kim halka-i derdür hemîn ol bâbda (Vasfî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 5). [gözüm gitmez, -mez]

gözüm yaşı: Gözyaşı.

1. Her yârî 'aşığıyla görüp bir kenârda / Turmaz akar **gözüm yaşı** her bir kenârdan (Vasfî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 2). [gözüm yaşı,]
2. **Gözüm yaşı** görmege seni mâni' olurdu / Acıdum anı qahr ile sürdüm nazarumdan (Vasfî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 3). [gözüm yaşı,]
3. Kaşd eyledi ırmağa kapuñdan beni ağıyâr / Seyl itdi **gözüm yaşın** ol ırmağ arasında (Vasfî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 4). [gözüm yaşın, -n]

gözümden çık-: Gözden düşmek; değerini kaybetmek.

1. Yaşum ki baña hem-dem ü yâr idi ezelden / 'İşkun baña yâr olıcak ol **çıkdı**

gözümden (Vasfî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 3). [gözümden çıkdı, -dı]

gözyaşları: Aşığım aşk derdiyle gözünden akan yaşlar.

1. Yidügün hün-ı cigerdür içdügün **gözyaşları** / Bu şafâ esbâbı Vasfî müstedâm olsun saña (Vasfî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 7). [gözyaşları, -, -]

ğubâr: Toz, ince toprak.

1. Hattüña kılmam nazar incinme dostum / Devrân gözüm mi açdurur oldu **ğubârdan** (Vasfî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 3). [ğubârdan, -dan]
2. Ehl-i devlet eyle anı saña 'izzetdür bu kim / Tâc-ı devlet hem-seri ola kapuñda bir **ğubâr** (Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 25). [ğubâr,]
3. Sa 'âdetüm günidür tâc-ı devletümdür hep / Ne deñlü var ise kapuñda zerre zerre **ğubâr** (Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 20). [ğubâr,]

ğubâr: Toz; keder, üzüntü.

1. Kapuña âh ile varam diyü ümîd iderem / 'Acab mi bād ile ger gülsitâna ire **ğubâr** (Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 12). [ğubâr,]
2. Gülşene bād-ı şabâdan ki **ğubâr** irmiş idi / Yudı gönîlinden anuñ 'özr ile bārân-ı bâhâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 7). [ğubâr,]

ğubâr ol-: Toz toprak olmak.

1. Ko atüñüñ önince yile ben çuluñ şehâ / K'ekşer önince bād-ı şabânuñ **ğubâr olur** (Vasfî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 2). [ğubâr olur, -ur]

ğubâr-ı devlet: Mutluluk, saadet tozu; memduhun küçük bir lütfu, inayeti

1. **Ğubâr-ı devleti** ol kîmyâ durur k'andan / Dürüst mağribî-i mihr olur temâm 'ayâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 22). [ğubâr-ı devleti, -i]

ğubâr-ı iftikâr: *Muhtaçlık tozu; muhtaç olma durumu, fakirlik*

1. Sensin ol kim âb-ı deryâ-bâr-ı cüduñdan senüñ / Rüy-ı 'âlemden yunup gitdi **ğubâr-ı iftikâr** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 11*). [*ğubâr-ı iftikâr,]*

ğulâm: *Köle.*

1. Didüm ey meh beñlerüñ fülful midür nâz eyleyüp / Didi bir hindî **ğulâmumdur** bu gün fülful benüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 4*). [*ğulâmumdur, -um, -dur]*

ğulâm ol-: *Köle olmak.*

1. Serv ü süsen kadd ü haţtuña kul olsun ko ki tâ / Ne kadar âzâdeler varsa **ğulâm olsun** saña (*Vasfî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 3*). [*ğulâm olsun, -sun]*

ğulğul: *Ötme, şakıma.*

1. N'ola ger ruhlarıñ şevkıyla feryâd eylese Vaşfî / Ki bülbül mu'teber olmaz kaçan kim olsa **ğulğulsüz** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 6*). [*ğulğulsüz, -süz]*

ğurbet: *Yurdundan, memleketinden başka yerde bulunma.*

1. Vaşfî cihânda al bile git tîği zaħmını / **Ğurbetde** yârdan saña ol yâdigâr olur (*Vasfî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 5*). [*ğurbetde, -de]*

ğurür: *Gurur.*

1. Sâkıyâ mey şun ki ben dünyâya mağrûr olmazam / Her metâ'ı kim cihân virür **ğurürumdur** benüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 4*). [*ğurürumdur, -um, -dur]*

güş: *Kulak.*

1. 'İd ya hõd bir güzel gül yüzlü sîmîn-ber durur / Kim hilâl olmuş anuñ **güşına** sîmîn güşvâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 2*). [*güşına, -ı, -n, -a]*

güş eyle-: *Dinlemek, kulak vermek.*

1. Âşinâ gibi beni yâd eylemez olduñ dirîğ / Hâkķuma beñzer 'adûlar sözlerin **güş eyledüñ** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 3*). [*güş eyledüñ, -dü, -ñ]*

güş it-: *Dinlemek.*

1. Serverâ hâkķuma a'dâ sözünü **güş itme** / Bendeñi hayr ile yâd eyle ferâmüş itme (*Vasfî Dîvânı, Kit'a 2, Beyit 1*). [*güş itme, -me]*
2. Başdan ayağa kulakdur nâlişin **güş itmege** / Bülbül-i dil-ħasteye şanmañ degül hem-râz gül (*Vasfî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 2*). [*güş itmege, -mek, -e]*

güş kul-: *Dinlemek, dikkate almak.*

1. Egerçi hâlûme cümle muhîtdür 'ilmüñ / Velî keremler idüp **güş kul** beni tekrâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 12*). [*güş kul,]*

güş ur-: *Dinlemek, kulak vermek.*

1. Diñle nâlem hâlûmi bilmek dilerseñ dostum / N'idügüm bilmez benüm **güş urmayan** efgânuma (*Vasfî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 3*). [*güş urmayan, -may, -an]*
2. Yâ çarħ-ı cevri-pîşe benüm **güş urup** durur / Nâlem işitmege baña virdükce güş-mâl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 3*). [*güş urup, -up]*

güşe-i meyhâne: *Meyhane köşeleri.*

1. Maħmûr gözlerüñle beni mest-i 'ışk idüp / Yirüm müdâm **güşe-i meyhâne** eyledüñ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 3*). [*güşe-i meyhâne,]*
2. **Güşe-i meyhâne** cennet yâr ħurumdur benüm / Cennet ü ħur istemek ħayrı kuşurumdur benüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 1*). [*güşe-i meyhâne,]*

güşe-i tenhâ: *Tenha köşe, kıytu yer.*

1. Şimdi bir **güşe-i tenhâda** olup dil-ħaste / Âhdur hem-demi vü ħam durur ancak aña

yār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 22*).
[güş-e-i tenhâda, -da]

güş-ı 'âlem: Alemin kulağı.

1. **Güş-ı 'âlem** tola Vasfî dürer-i nazmumla / Şâhdan ger ola ben bendeye himmet nazarı (*Vasfî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 7*). [güş-ı 'âlem,]

güş-ı çeng ü ney ü rebâb it-: Rebab, ney ve çenge kulak vermek.

1. Gene 'azm-i şarâb-ı nâb idelüm / **Güş-ı çeng ü ney ü rebâb idelüm** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 1*). [güş-ı çeng ü ney ü rebâb idelüm, -elüm]

güş-mâl vir-: Kulağını bükme. (Bir sorun karşısında dikkatli davranması için uyarıda bulunmak.)

1. Yâ çarh-ı cev-r-pîşe benüm güş urup durur / Nâlem işitmege baña **virdükke güş-mâl** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 3*). [güş-mâl virdükke, -dükke]

güşvâr ol-: Küpe olmak.

1. 'İd ya hûd bir güzel gül yüzlü sîmîn-ber durur / Kim hilâl **olmuş** anuñ güşına sîmîn **güşvâr** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 2*). [güşvâr olmuş, -miş]

güyâ: Sanki, âdeta.

1. Yaralı sinem benüm ol tîg-i âteş- tâbdan / Hâkdur **güya** ki yir yir çâk olur seylâbdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 1*). [güya,]
2. Baña rahm itdün görüp sinemde tirün zaħmını / Dîde-i baħtum benüm **güyâ** uyandı hâbdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 2*). [güyâ,]
3. 'Arz eyledi cemâlini ol meh niķâbdan / **Güyâ** ki âfîtab idi çıkdı hicâbdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 1*). [güyâ,]
4. Tutmış elinde nâcah-ı zerrîn hilâlden / **Güyâ** benümle kîni var ister k'ide cidâl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 31*). [güyâ,]
5. Kadrün atıdur meger bu çarh k'encümle hilâl / Oldı **güyâ** ana cevherdâr zîn-i zer-nigâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 18*). [güyâ,]

6. Sevâd-ı şebde ya ol nürdur seher **güyâ** / Sevâd-ı dîde-i ehl-i başardadır mestür (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 3*). [güyâ,]
7. Fürkatünde ey şanem **güyâ** bu ebr-i dür-feşân / Dûd-ı âhumdur ki andan eşk-i çeşmümdür revân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 16*). [güyâ,]
8. Rumh-i pîçâm ile berķ-ı sinâmı **güyâ** / Ejdehâdur ki dehânında anuñ berķ ura nâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 14*). [güyâ,]

güyâ ki: Sanki.

1. Devletün bir hûbdur **güyâ ki** 'âşiklar gibi / Fetħ ü nuşrat her taraftan anı itmişdür kinâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 20*). [güyâ ki,]

güviyâ: Sanki.

1. **Güviyâ** kim şem 'dür sînemde her tirün senüñ / Âteş-i işkuñla sînem içre olan tâbdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 5*). [güviyâ,]

güviyâ: Güya, sanki, sözde.

1. Maħabbet meylerin nüş itmek için 'andelîb-i mest / Elinde **güviyâ** almış durur la'îm ayağı gül (*Vasfî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 2*). [güviyâ,]
2. Vaşfiyâ yüz bulmayup düşsün perîşân ayağa / **Güviyâ** baħt-ı perîşânumdur ol sünbül benüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 6*). [güviyâ,]
3. 'Aks-i ruhsârüñ senüñ bu çeşm-i pür-hünâbda / **Güviyâ** berg-i gül-i terdür şarâb-ı nâbda (*Vasfî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 1*). [güviyâ,]
4. **Güviyâ** bir câm-ı miħnetdür dehânım k'âbile / Cümle etrafın pür itmişdür hâbâb-ı mey gibi (*Vasfî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 2*). [güviyâ,]
5. Ya tâc-ı la'l durur **güviyâ** zümürdür terk / Ki dürr ü gevher ü şebnemle oldı gevher-bâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 6*). [güviyâ,]
6. **Güviyâ** kim 'iddür bir hûb feruħ-fer nigâr / Kim anı almış kucağına hilâl itmiş kinâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 1*). [güviyâ,]
7. Encüm içre **güviyâ** cism-i za'îfümdür hilâl / K'ateş-i âhumla etrafım pür itmişdür şîrâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 4*). [güviyâ,]

8. Hâtemün dest-i şerîfünde görenler didi kim / **Güyyâ** oldı Süleymâna müyesser hâtem (Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 19). [güyyâ,]
9. Ne bahrdür 'acabâ dest-i dür-feşânun kim / Anun habâbı durur **güyyâ** dür-i şehvâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 10). [güyyâ,]
10. Berg yâ bir zer varağdur k'anda kudret kâtibi / **Güyyâ** yazup bahâr ahvâlin itmişdür beyân (Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 3). [güyyâ,]

güyyâ kim: Sanki.

1. Hâlka-veş gitmez gözüm Vaşfî der-i dildârdan / **Güyyâ kim** halka-i derdür hemîn ol bâbda (Vasfî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 5). [güyyâ kim,]

güç: Zor.

1. Firâk-ı yâri **güç** dirler idi bilmez-idüm evvel / Göñül bir rütbe mahzûn kim gören her şadumân ağlar (Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 6). [güç,]

güher: Cevher, inci; güzel söz.

1. İrse sözüm **güherleri** deryâ kulağına / Ağzum şadef gibi pür iderdi le'al ile (Vasfî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 7). [güherleri, -leri]

güher-i âbdâr: Parlak mücevher, nükteli söz.

1. Kapuña hıdmet için geldi bahr-i şî'rinden / Dizin dizin **güher-i âbdâr** ider işâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 36). [güher-i âbdâr,]

gül-: Gülmek.

1. Seyrümde gice ol mehe tuş olduğum didüm / Nâz ile **güldi** didi düşün ise hayr ola (Vasfî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 4). [güldi, -di]
2. **Güler** ol yâr bu ben bülbülü giryân olıcağ / Göncadur gülse n'ola gül gibi bārân olıcağ (Vasfî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 1). [güler, -er]
3. Güler ol yâr bu ben bülbülü giryân olıcağ / Göncadur **gülse** n'ola gül gibi bārân olıcağ

(Vasfî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 1). [gülse, -se]

4. Şarâb içmek yasağ olmuş durur kâdîlere Vaşfî / 'Acebdür ger saña yüz virmez ise ol yasağı **gül** (Vasfî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 5). [gül,]

gül: Çok sevilen ve beğenilen, katmerli ve kokulu olan çiçek; sevgili.

1. Ger qarîb olsa saña cânâ rakîb incinmezem / Kim **güle** dâyim olur hâr-ı siyeh dirler qarîb (Vasfî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 2). [güle, -e]
2. Yüzünü gördükce efgân itsem ey dilber n'ola / N'eyesün feryadlar **gül** görse bülbül itmeyüb (Vasfî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 2). [gül,]
3. N'îçün ben zâr olam her lâhza ey meh sen yüzi gülsüz / Yaraşmaz k'ola bülbül **gülsüz** ü gül ola bülbülsüz (Vasfî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 1). [gülsüz, -süz]
4. **Güle** karşı sözi süziyle cigerler mi yağar / Bülbülün cevr ile bağı tolu hâr olmayıcağ (Vasfî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 2). [güle, -e]
5. Nazar kıl kim nice rüşen kılupdur yine bāğı **gül** / Şanasın gülşenün olmuş durur rüşen çerāğı gül (Vasfî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 1). [gül,]
6. Nazar kıl kim nice rüşen kılupdur yine bāğı gül / Şanasın gülşenün olmuş durur rüşen çerāğı **gül** (Vasfî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 1). [gül,]
7. Mağabbet meylerin nüş itmek için 'andelîb-i mest / Elinde güyyâ almış durur la'lîn ayağı **gül** (Vasfî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 2). [gül,]
8. Bu çağı gâfil olma hoş geçür ey bülbül-i şeydâ / Ki yıl bir 'ömrdür bir yıl gerek bula bu çağı **gül** (Vasfî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 3). [gül,]
9. Bu demler hoş dem olsun ol ki bir mağbûbî şayd idüp / Gelüp yanında yatduğunca pür ola yatağı **gül** (Vasfî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 4). [gül,]
10. Şahn-ı meclis içre itdi cilveye ağâz **gül** / Bülbülün sâzına beñzer kim olur demsâz gül (Vasfî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 1). [gül,]
11. Şahn-ı meclis içre itdi cilveye ağâz gül / Bülbülün sâzına beñzer kim olur demsâz **gül** (Vasfî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 1). [gül,]
12. Başdan ayağa kulağdur nâlişin güş itmege / Bülbül-i dil-ğasteye şanmañ degül hem-râz **gül** (Vasfî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 2). [gül,]

13. Bergden perler taķınmış sebz tütöler gibi / 'İşret it ey dil ki tüz eyler yine pervâz **göl** (Vasfî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 3). [göl,]
14. Ger hevâdarı şabâ olmasa n'ıçün dem-be-dem / Şalınür bad-ı şabâ irdükce eyler nâz **göl** (Vasfî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 5). [göl,]
15. Gerçi nazükdür ve lîkin her kişi eller anı / Müşk gibi olduğıçün hâliya ğammâz **göl** (Vasfî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 6). [göl,]
16. Kanda kim olursa gitmez bir dem ağzından zeri / Oldı Vasfî gibi benzer rind-i şâhidbâz **göl** (Vasfî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 7). [göl,]
17. Büy-ı hulk-ı şâhdan dem urduğıçün dem-be-dem / Oldı taht-ı bâğda ezhârdan mümtâz **göl** (Vasfî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 8). [göl,]
18. Hârlardur hem-demün nâlem işitmezsin benüm / **Gölsin** ammâ diñlemezsın bülbölün âvâzesin (Vasfî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 4). [gölsin, -sin]
19. Gerçi ey meh sen dağı gül-berg-i terden tâzesin / Bülböl oldur kim seve her dem **gölün** bir tâzesin (Vasfî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 1). [gölün, -ün]
20. Vaz gelmez çünki ol **göl** hem-dem-i hâr olmadan / Aşı ne ey dil aña bülböl gibi zâr olmadan (Vasfî Dîvânı, Gazel 67, Beyit 1). [göl,]
21. Gerçi sen bir **gölsün** ü ben bülböl-i âşüfteyem / Pârelendi yüregüm yanuğda her hâr olmadan (Vasfî Dîvânı, Gazel 67, Beyit 2). [gölsün, -sün]
22. Teb ne mekr itdi 'aceb kim gül-i nesrîn olmış / Al **göller** yiri ol tâze gülîstânında (Vasfî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 2). [göller, -ler]
23. Şular anuğ gibi **göller** ki dâyim / El ura ana iller tâze tâze (Vasfî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 3). [göller, -ler]
24. Dil 'andelîbi inlesün efgân u zâr ile / Vuşlat müyesser olmadı **göl** yüzlü yâr ile (Vasfî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 1). [göl,]
25. Gülşen-i cân **gölisin** hâr ile hem-demlik idüp / Bülböl-i ĥasta-dilem luş idüp ağlatma beni (Vasfî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 2). [gölisin, -i, -sin]
26. Sen **gölün** râh-ı hevâsında rakîb' öldüreyin / Ki şevâb olur imiş yoldan arıtmağ dikenini (Vasfî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 3). [gölün, -ün]
27. **Göl** ile bülböl-i aşüfteler mu 'âmelesin / Bilüp ĥasedle dil uzatdı řanmañuz aña hâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 7). [göl,]
28. Ğamuñla her gice ey **göl** hezâr âh iderem / Eğer kılor saña bir gün hazer kııl âh-ı hezâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 16). [göl,]
29. Nihâl-i gülde nihân oldı bülböl-i ĥaste / Uzatdı her taraf-ı şâhdan **göle** minķâr

(Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 8). [göle, -e]

30. Tağılmasun diyü sîmîn varaklarıyla **gölün** / Bahâr eliyle şabâ düzdi zer-nişân mîsmâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 9). [gölün, -ün]
31. Bâddan beñzer k'ara yirde şovukluk düşdi kim / Germ olup **göl** şevkına bülbüller itmezler fiğân (Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 6). [göl,]
32. Dâmenin pür-zer idüp geldiği **göl** oldur kim / Eyleye ĥâk-i reh-i ĥazret-i Cem-ķadre nişâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 9). [göl,]
33. **Göller** egdi şabâ bülbüle meyl eylemege / Ola kim irişe maķşudına ol 'aşık-ı zâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 8). [göller, -ler, -i]

göl: Çok sevilen ve beğenilen, katmerli ve kokulu olan çiçek.

1. Ĥançerüñle açılır **göl** gibi dil ğoncaları / Teng-dil olsa kişi lâbüd açar ğöñlüni âb (Vasfî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 2). [göl,]
2. Hecründe anduğumca şehâ **göl** yüzün senün / Kanlu yaşumla her tarafım lâlezâr olur (Vasfî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 3). [göl,]
3. Her bahâr olan nihâl-i gülde řanmañ **göl** durur / Pârelenmiş tîğ-i hâr ile dil-i bülböl durur (Vasfî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 1). [göl,]
4. **Göl** yüzün görüp dil-i Vasfî fiğân itse ne tañ / Bülbülü feryâda virür lâcerem faşlı bahâr (Vasfî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 5). [göl,]
5. Gice gündüzsüz ü gün gicesüz olmaz muķarrerdür / Senün **göl** ruĥlaruñ cânâ nedendür böyle kâkülsüz (Vasfî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 2). [göl,]
6. Senün gül ruĥlaruñ vaşında bülböl gibi Vaşıden / Gün olmaz **göl** gibi elden ele bir dâstân gitmez (Vasfî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 6). [göl, -maz]
7. Yâr u sâz u **göl** ü mül řoĥbeti lâzım bilünüz / Çäre yoķdur ki şafâ ola bu çâr olmayıcaķ (Vasfî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 4). [göl,]
8. Güler ol yâr bu ben bülbülü giryân olıcaķ / Ğoncatur gülse n'ola **göl** gibi bârân olıcaķ (Vasfî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 1). [göl,]
9. Bâyezîd Ĥân-ı muzaffer-fer ebü'l-fetĥ ol k'anuñ / Kem nem-i luşfiyle buldı rütbet ü i'zâz **göl** (Vasfî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 9). [göl,]
10. Pâdişâhâ saña kanlu yaşlarum aĥvâlini / 'Arz idüp ağlardı ger olsa suĥan-perdâz

- gül** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 10*).
[gül,]
11. Midhatüñde n'ola ger az olsa bu rengin
ğazel / Kıymeti artar ne deflü kim olursa
az **gül** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 11*).
[gül,]
 12. **Gül** gibi al olup ruhuñ od şaldı 'äleme /
Kim bile kaçkı bülbül içündür yine bu äl
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 3*). [gül,]
 13. Dilberüm ruhsârına lutf ile beñzer **gül**
benüm / Ol durur kim nâlišüm şeydâsıdır
bülbül benüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 42,
Beyit 1*). [gül,]
 14. **Gül** durur yaralarum hâr durur peykânun /
Tir-bârân ile açıldı gülistânımdan (*Vasfî
Dîvânı, Gazel 53, Beyit 5*). [gül,]
 15. **Gül** gibi dâmeniñün her tarafı çâk olmuş /
Bildüm ey gonca-dehen hem-dem-i hâr
olmuşsın (*Vasfî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 2*).
[gül,]
 16. Hârlar damenüñe **gül** gibi el urmuşlar / Gül
idün sen yine bülbül gibi zâr olmuşsın
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 3*). [gül,]
 17. Hârlar damenüñe gül gibi el urmuşlar / **Gül**
idün sen yine bülbül gibi zâr olmuşsın
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 3*). [gül,]
 18. **Gül** yüzi vaşfım Vasfiden işidüp didi yâr /
Yaraşur ger ola bülbül bu benüm
gülşenüme (*Vasfî Dîvânı, Gazel 73, Beyit
5*). [gül,]
 19. Ey leñâfet çemeninün gül-i nâzük-bedeni /
Vey melâhat **gülinün** bülbül-i şîrîn-suhani
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 1*). [gülinün,
-i, -nün]
 20. Hâk seni halk idicek leb diyü ey mâh
komuş / Hoçka-i la'ide **gül** birle mürebbâ
şekeri (*Vasfî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 4*).
[gül,]
 21. Kapuña hıdmete giç geldi ise **gül** 'afv it /
K'îñende yürüyemez ayağında vardur hâr
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 27*). [gül,]
 22. Dirîğ ruhlarumuñ müşki döndi kâfura /
Benefşe yirine virdi sefid **gül** gülzâr (*Vasfî
Dîvânı, Kaside 6, Beyit 37*). [gül,]
 23. Devletün şâhım ser-sebz eylesün Hâk
dâyimâ / Gülşen-i 'ömrün **güline** irmesün
bâd-ı hazân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit
44*). [güline, -i, -n, -e]
 24. Yâsemîn olsun saña devr içre sîmîn-
sâ'idün / Al **güller** lâleler olsun şarâb-ı
erğavân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 12*).
[güller, -ler]
 25. Gel ki hengâm-ı çemen irdi vü eyyâm-ı
bahâr / Yaraşur ger kılasın **gül** gibi
gülşende qarâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8,
Beyit 1*). [gül,]
 26. Püte-i gülde olan hurde-i zer şanma ki **gül**
/ Âteş-i bülbül-i dil-hâstedür ol hurde şîrâr
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 5*). [gül,]

27. Baş açuk yalıñ ayak **gül** ki bir abdâluñdur /
Reh-i şevkuñda yelüp ayağı pür olmuş hâr
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 19*). [gül,]
28. Nitekim faşl-ı rebî' ire vü **gül** naqşından /
Levh-i gülnârı şabâ eyleye pür-naqş u
niğâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 29*).
[gül,]
29. Meger kim milket-i gülşende şâh olmuş
durur bülbül / K'otagı lâlâ-i hamrâ vü
güller säyebânıdır (*Vasfî Dîvânı, Kaside
9, Beyit 4*). [güller, -ler]
30. Yine **güllerle** gülşen şanki cennet
gülsitânıdır / Bu dem 'ayş it ki her bir dem
hayât-ı cavidânıdır (*Vasfî Dîvânı, Kaside
9, Beyit 1*). [güllerle, -ler, -le]

gül-: Dalga geçmek, alay etmek.

1. Gitmez lebünün 'aksi gözümde didüm ol
yâr / **Güldi** didi kim gözüne beñzer
görünür kan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 64, Beyit
6*). [güldi, -di]

gül: Gül; lütuf, manevi yardım.

1. Himmetün gülşeninün **gülleridür** anı dirür
/ Midhatün bülbüldür Vasfîyi hâmüş itme
(*Vasfî Dîvânı, Kit'a 2, Beyit 2*).
[gülleridür, -leri, -dür]

gül: Gül; şiir.

1. Gülşen-i tab'um kerâmâtından olmuşdur bu
kim / Saña gönderdüm şitâ faşlında **güller**
armağân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit
35*). [güller, -ler]

gül bülbülsüz ola: Gül bülbülsüz olur mu?; mâşuk
âşksız olur mu?

1. N'îçün ben zâr olam her lâhza ey meh sen
yüzi gülsüz / Yaraşmaz k'ola bülbül gülsüz
ü **gül ola bülbülsüz** (*Vasfî Dîvânı, Gazel
20, Beyit 1*). [gül bülbülsüz ola, -a]

gül gonca: Goncagül; gülin açılmamış hali.

1. Yazuk nev-reste ol **gül goncamı** aldurdum
elden âh / Yaman oldı benüm hâl-i
perişânım yaman ağlar (*Vasfî Dîvânı,
Kaside 10, Beyit 4*). [gül goncamı, -m, -ı]

gül gül dur-: *Allanmak; kızarmak.*

1. Ger irişmez' âteş-i 'uşşâk âhından şerer / Her gice endâmı eflâkûn neden **gül gül durur** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 2*). [*gül gül durur, -ur*]

gül hengâmı: *Gül mevsimi.*

1. Ruḥuñ devrinde efğân eylesem men' itme ey dilber / Ki **gül hengâmına** revnaḥ viren bülbül fiğânıdur (*Vasfî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 7*). [*gül hengâmına, -n, -a*]

gül ruh: *Gül yanak.*

1. Senüñ **gül ruhlaruñ** vaşfında bülbül gibi Vaşfiden / Gün olmaz gül gibi elden ele bir dâstân gitmez (*Vasfî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 6*). [*gül ruhlaruñ, -lar, -uñ*]

gül ü gülşen: *Gül ve gül bahçesi; sevgili ve sevgilinin bulunduğu mekan.*

1. Nice terk ide **gül ü gülşeni** kim olmuştur / Bülbülün gönline kullâb-ı maḥabbet her ḥâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 6*). [*gül ü gülşeni, -i*]

gül yüzlü: *Gül gibi güzel yüzlü sevgili.*

1. Ben dimezdüm ḥalka sen **gül yüzlünüñ** rāzın velî / Oda yansun defter ü dîvân ider destân beni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 7*). [*gül yüzlünüñ, -nüñ*]
2. Bâğ gitdiyse ne ğam **gül yüzlülerle** şoḥbet it / Ger dilerseñ k'ola kalbün ğayret-i bâğ-ı cinân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 11*). [*gül yüzlülerle, -le*]
3. 'İd ya ḥöd bir güzel **gül yüzlü** sîmîn-ber durur / Kim hilâl olmuş anuñ ğuşına sîmîn ğuşvâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 2*). [*gül yüzlü,]*

gül-berg-i semen: *Yasemin gibi olan gül yaprağı.*

1. Nedür ey dost ruḥuñ üzre biten tâze çemen / Kim görüpdür ki çemen bitüre **gül-berg-i semen** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 1*). [*gül-berg-i semen,]*

gül-berg-i ter: *Taze gül yaprağı.*

1. Gerçi ey meh sen daḥi **gül-berg-i terden** tâzesin / Bülbül oldur kim seve her dem gülün bir tâzesin (*Vasfî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 1*). [*gül-berg-i terden, -den*]

güldür-: *Mutlu etmek, sevindirmek.*

1. Geleli 'âleme bir gün beni **güldürmedi** çarḥ / Bilmedin gör ne bela-ḥâneye mihmân oldum (*Vasfî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 5*). [*güldürmedi, -me, -di*]

gülgün: *Gül renkli; kırmızı.*

1. Bu gün ol kanlu dilber yine **gülgün** cāmeler geymiş / 'Aceb kaç 'âşık öldürdi kaçınıñ girdi ḳanına (*Vasfî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 2*). [*gülgün,]*

gül-i ğonca dehen: *Gonca ağızlı gül; sevgili.*

1. Ey gülistân-ı leṭâfette **gül-i ğonca dehen** / Vey melâḥat çemeni içre biten tâze semen (*Vasfî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 1*). [*gül-i ğonca dehen,]*

gül-i gülzâr-ı mülküñ: *Devletin gül bahçesinin gülü.*

1. Sen **gül-i gülzâr-ı mülküñ** izdiyâd-ı 'ömrüne / El götürmüşdür du 'â eyler melâyik çün çınâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 16*). [*gül-i gülzâr-ı mülküñ, -üñ*]

gül-i ḥandân: *Açılmış gül; sevgili.*

1. Luṭf ile görenler dehenün ey **gül-i ḥandân** / Bir ğonca şanûrlar k'ola pür-ḳaṭra-i bârân (*Vasfî Dîvânı, Gazel 64, Beyit 1*). [*gül-i ḥandân,]*
2. N'eyleyem ol gülşen-i ḥüsnün **gül-i ḥandânımı** / Dinlemez ben bülbül-i şüridenün efğânımı (*Vasfî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 1*). [*gül-i ḥandânımı, -ı, -n, -ı*]

gül-i nâzük-beden: *Nazik vücutlu gül, zarif bedenli sevgili.*

1. Ey letâfet çemeninüñ **gül-i nâziük-bedeni** / Vey melâhat gülünüñ bülbül-i şîrîn-suḡhani (Vasfî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 1). [gül-i nâziük-bedeni, -i]

gül-i nesrîn: Yaban gülü; gülgüllerden, çiçekleri soluk pembe, beyaz, yemişi parlak kırmızı renkte bir bitki, yabani gül.

1. Teb ne mekr itdi ‘aceb kim **gül-i nesrîn** olmuş / Al güller yiri ol tâze gülistânımda (Vasfî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 2). [gül-i nesrîn olmuş, -miş]

gül-i nev-reste: Taze gül; körpe, çok genç sevgili.

1. Bâğ-ı hüsn içinde bir serv-i revânım var benüm / Bir **gül-i nev-reste** şüh-ı dil-sitânım var benüm (Vasfî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 1). [gül-i nev-reste,]

gül-i ra‘nâ: Bir tarafı sarı, diğer tarafı kırmızı gül; sevgili.

1. Diñlemezsın bülbül-i şürîdeñem feryâdımı / Ey **gül-i ra‘nâ** benüm senden kim ala dâdımı (Vasfî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 1). [gül-i ra‘nâ,]

gül-i ruhsâr: Gül yüz.

1. **Gül-i ruhsârıña** mağrur olup inletme beni / Nev-cuvânsın şanemâ cevri ü cefâ eyleme fen (Vasfî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 2). [gül-i ruhsârıña, -uñ, -a]

gül-i semen-ruhsâr: Yasemin yanaklı gül; sevgili.

1. Ruḡuñ ğamiyle senüñ ey **gül-i semen-ruhsâr** / Pür oldı âteş-i lâleyle sine-i gülzâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 11). [gül-i semen-ruhsâr,]

gül-i terden: Taze gül.

1. Gördüm der-i ğuşuñ senüñ ey ğonca-i ḡandân / Şandum **gül-i terden** aşılır kaçra-i bârân (Vasfî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 1). [gül-i terden, -den]

gülistân: Gül bahçesi.

1. Gül durur yaralarum ḡâr durur peykânüñ / Tîr-bârân ile açıldı **gülistânımdan** (Vasfî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 5). [gülistânımdan, -um, -dan]
2. Şehâ vaşfuñ **gülistânında** bir bülbül durur Vaşfî / Ki tekrâr itdügi her laḡza medḡüñ dâstândır (Vasfî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 10). [gülistânında, -ı, -n, -da]

gülistân: Gül bahçesi; sevgilinin yüzü.

1. Ne var kâküllerüñ olmazsa ḡüsnuñe ziyân olmaz / **Gülistân** pür-gül olsun ğam degül olmazsa sünbülsüz (Vasfî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 3). [gülistân,]
2. Teb ne mekr itdi ‘aceb kim gül-i nesrîn olmuş / Al güller yiri ol tâze **gülistânımda** (Vasfî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 2). [gülistânımda, -um, -da]

gülistân: Gül bahçesi; sevgilinin bulunduğu yer.

1. Sen sehî servi **gülistânda** temâşâ için âb / Başdan ayaġa göz olmuş didiler aña ḡabâb (Vasfî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 1). [gülistânda, -da]
2. Göñül feryâd ile eḡġanlar eyler küy-ı cânânsuz / Şanasun bülbül-i şürîdedür ḡalmış **gülistânsuz** (Vasfî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 1). [gülistânsuz, -suz]
3. Kaşuña bülbül gibi uşşâkı nâlân itmeġe / Pürdür evrâġ-ı gül-i terden **gülistânüñ** senüñ (Vasfî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 2). [gülistânüñ, -uñ]

gülistân düz-: Şiir yazmak, kaside yazmak.

1. Bir **gülistân düzmişem** siḡr eyleyüp vaşfuñda kim / Çün bahâr-ı gülsen-i firdevs aña irmez ḡazân (Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 36). [gülistân düzmişem, -miş, -em]

gülistân-ı letâfet: Zarıflığın gül bahçesi.

1. Ey **gülistân-ı letâfette** gül-i ğonca dehen / Vey melâhat çemeni içre biten tâze semen (Vasfî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 1). [gülistân-ı letâfette, -te]

gölşen: Bahçe, gül bahçesi; sevgilinin bulunduğu yer.

1. Zâr u efgân ile ger ölsem yiridür Vaşfiyâ / Kim benim ol **gölşeninden** ayrı düşmiş 'andelib (Vasfî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 5). [gölşeninden, -in, -den]
2. Sen revân olalı arduñca yaşum oldı revân / Kañkı **gölşende** seni isteye ey serv-i bülend (Vasfî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 4). [gölşende, -de]
3. Nazar kıl kim nice rüşen kılupdur yine bāđı gül / Şanasın **gölşenüñ** olmuş durur rüşen çerāđı gül (Vasfî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 1). [gölşenüñ, -üñ]
4. Ben kim cüdāyam ol şanem-i gül-'izârdan / N'olur baña bu **gölşen** ü bāđ ü bahârdan (Vasfî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 1). [gölşen,]
5. Nitekim ferrâş ola **gölşende** ebr-i nevbâhâr / Nitekim zer-pâş ola bostānda bād-ı mihricân (Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 43). [gölşende, -de]
6. Gel ki hengâm-ı çemen irdi vü eyyâm-ı bahâr / Yaraşur ger kılasın gül gibi **gölşende** qarâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 1). [gölşende, -de]
7. Gölşenüñ şimdi görür gözi vü tutar elidür / Gayrılar gibi degül nergis-i maħmûr u çinâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 2). [gölşenüñ, -üñ]
8. Yine güllerle **gölşen** şanki cennet gölşitānidur / Bu dem 'ayş it ki her bir dem hayât-ı cāvidānīdür (Vasfî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 1). [gölşen,]
9. Ya **gölşen** bir zümürüd kal'adur kim gōncalar anda / 'Aķikīn kullelerdür bülbül anuñ pāsbānidur (Vasfî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 3). [gölşen,]
10. Himmetüñ **gölşeninüñ** gülleridür anı dirür / Midhatüñ bülbülidür Vaşfiyi ħāmüş itme (Vasfî Dîvânı, Kit'a 2, Beyit 2). [gölşeninüñ, -i, -nün]
11. Gül yüzi vaşfını Vaşfiden işidüp didi yâr / Yaraşur ger ola bülbül bu benim **gölşenüme** (Vasfî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 5). [gölşenüme, -üm, -e]
12. Ne yavuz yeller esüpdür 'aceb ol **gölşene** kim / Lertzeler var durur ol serv-i ħirāmānumda (Vasfî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 4). [gölşene, -e]
13. **Gölşene** bād-ı şabādan ki ħubâr irmiş idi / Yudi gönünden anuñ 'ōzr ile bārān-ı bāĥâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 7). [gölşene, -e]

gölşen: Gül bahçesi; aşıkların sığınma mekanı, sevgilinin naz makamı.

1. Görüp **gölşende** ĥālüm bülbül ağlar gölşitān ağlar / Añup reftâr-ı yâri bāđda serv-i çemān ağlar (Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 1). [gölşende, -de]

gölşen-i cān: Gönül bahçesi.

1. **Gölşen-i cān** gülisin ĥâr ile hem-demlik idüp / Bülbül-i ĥasta-dilem luş idüp ağlatma beni (Vasfî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 2). [gölşen-i cān,]

gölşen-i çarĥ: Gökyüzünün gül bahçesi.

1. Henüz encüm-i nergis-mişāl **gölşen-i çarĥ** / Süzi virürdü gözini çü nergis-i maħmûr (Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 4). [gölşen-i çarĥ,]

gölşen-i cennet-i küy: Cennet köşesinin gül bahçesi.

1. Luř kıl Vaşfiyi redd itme ki ey şeh yaraşur / **Gölşen-i cennet-i küyünda** anuñ gibi hezâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 21). [gölşen-i cennet-i küyünda, -n, -da-ün, -da]

gölşen-i ehl-i hüner: Hüner sahiplerinin gül bahçesi.

1. Kaşun ki **gölşen-i ehl-i hüner** durur yaraşur / Olursa Vaşfi gibi anda şad hezâr hezâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 30). [gölşen-i ehl-i hüner,]

gölşen-i gül-i maşşüd: Gülü maksat edinenlerin gül bahçesi.

1. Kaşun kim oldı şehā **gölşen-i gül-i maşşüd** / Yaraşur anda eger ola Vaşfi gibi hezâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 35). [gölşen-i gül-i maşşüd,]

gölşen-i ĥüsn: Güzelliğin gül bahçesi.

1. N'eyleyem ol **gölşen-i ĥüsnüñ** gül-i ĥandānımı / Diñlemez ben bülbül-i şürīdenüñ efgānımı (Vasfî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 1). [gölşen-i ĥüsnüñ, -üñ]

gülşen-i 'ömr: Ömrün gülbahçesi.

1. Devletün şâhını ser-sezb eylesün Hâk dâyimâ / **Gülşen-i 'ömrün** güline irmesün bād-ı hâzân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 44*). [*gülşen-i 'ömrün, -ün*]

gülşen-i tab': Mizacın, yaratılışın gül bahçesi.

1. **Gülşen-i tab'um** kerâmâtından olmuşdur bu kim / Saña gönderdüm şitâ faşında güller armağan (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 35*). [*gülşen-i tab'um, -um*]

gülşen-i vasf: (Sevgilinin) anlatımının, övgüsünün gül bahçesi.

1. Şad hezâr olmuş durur gerçi nevâ-yı devletün / **Gülşen-i vasfuında** Vaşfî gibi olmaya hezâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 21*). [*gülşen-i vasfuında, -uñ, -da*]

gülsitân: Gül bahçesi.

1. Dirîğ u derd ki ârâm-ı cândan ayrıldum / Fiğân ki bülbül idüm **gülsitândan** ayrıldum (*Vasfî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 1*). [*gülsitândan, -dan*]
2. Hevâsı zâhidün huld u benüm kûy-ı nigârumdur / Belî her bülbülün meyli olur öz **gülsitânına** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 4*). [*gülsitânına, -ı, -n, -a*]
3. Nergis isterseñ saña zerrîn kadeh nergis yiter / K'ol durur çeşm ü çerâğ-ı bostân u **gülsitân** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 13*). [*gülsitân,]*
4. Yine güllerle gülşen şanki cennet **gülsitândur** / Bu dem 'ayş it ki her bir dem hayât-ı câvidânîdür (*Vasfî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 1*). [*gülsitândur, -ı, -dur*]

gülsitân: Gül bahçesi, çiçeklik; sevgilinin bulunduğu yer.

1. Kapuña âh ile varam diyü ümîd iderem / 'Aceb mi bād ile ger **gülsitâna** ire ğubâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 12*). [*gülsitâna, -a*]

gülsitân: Gül bahçesi; güller.

1. Görüp gülşende hâlüm bülbül ağlar **gülsitân** ağlar / Añup reftâr-ı yâri bāğda serv-i çemân ağlar (*Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 1*). [*gülsitân,]*

gülünc it-: Gülünecek duruma düşürmek.

1. Düşmenün hod degülem ağladuban miñnetle / Gel **gülünc itme** beni dostuma düşmenüme (*Vasfî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 3*). [*gülünc itme, -me*]

gülzâr: Gül bahçesi.

1. Gel temâşâ vahtidür **gülzârı** seyr it k'andadır / 'Aşık-ı şürîde bülbül dilber-i şannâz gül (*Vasfî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 4*). [*gülzârı, -ı*]
2. Dirîğ ruhlarumuñ müşki döndi kâfura / Benefşe yirine virdi sefid gül **gülzâr** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 37*). [*gülzâr,]*

gülzâr: Gül bahçesi; sevgili.

1. Bahâr-ı ma' dilete her dem ebr-i luftuñdan / Çemende zinde-dil ü tâze-rü durur **gülzâr** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 26*). [*gülzâr,]*

güm it-: Yok etmek, kaybetmek.

1. Peykânı cevherini **güm itmiş** tenümde yâr / Tutsun dili ki anda anuñ çok nişânı var (*Vasfî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 2*). [*güm itmiş, -miş*]

gümân: Şüphe, kuşku.

1. Yakın olmuş durur 'ışkuñda ben bi-dil helâk olmağ / Henüz ey bî-vefâ gönlündeki ol bed **gümân** gitmez (*Vasfî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 3*). [*gümân,]*
2. Ol ki zihn-i pâki eyyâmında hergiz tutmadı / Nür-ı hürşid-i yakîni zulmet-i zann **gümân** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 25*). [*gümân,]*

gün: Güneş.

1. **Gün** toğmaduğ başum vañan-ı ğam diyâridur / Merdümlerini gör gözümüñ

yār-ı ğarıdur (*Vasfî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 1*). [gün,]

2. Zerre-veş **gün** yüzlüler şevkına her dem raqş idüp / Gâh zâhir geh nihân olmağ dilersen 'aşık ol (*Vasfî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 4*). [gün,]
3. Ben ol degül miyem ey âsumân-ı devlet kim / Cihânda **gün** gibi medhûñle olmışam meşhûr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 23*). [gün,]

gün: Zaman, vakit.

1. Hecründe şehâ hâlümü ol dem bilesin kim / Bir **gün** diyeler bir kuluñ ölmüş saña sıhhat (*Vasfî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 3*). [gün,]
2. Geleli 'äleme bir **gün** beni güldürmedi çarğ / Bilmedin gör ne bela-hâneye mihmân oldum (*Vasfî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 5*). [gün,]
3. Hem-demüm säyem durur ğam **günlerinde** ol daği / Oğumazsam müm ile ey mäh gelmez yanuma (*Vasfî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 2*). [günlerinde, -ler, -in, -de]
4. Bir meh-i nâ-mihr için çarğ itdi ser-gerdân beni / Gör nenüñ gibi **gün** için şaklamış devrân beni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 1*). [gün,]
5. Bî-vefâ dilber sevüp kanına girdüm gönlümüñ / Korkaram kim nâgehân bir **gün** tutar ol kan beni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 6*). [gün,]
6. Beni cefâ ile yakduñ görem ki tiz **günde** / Hâğ odlara yağa ey cevri çok zemâne seni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 5*). [günde, -de]
7. Rüşen ide cihânda kamu mäh-ı tal'atuñ / 'Ömrüñ **günine** haşra degin irmeye zevâl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 41*). [günine, -i, -n, -e]
8. Sa'âdetüm **günidür** tâc-ı devletümdür hep / Ne deñlü var ise kapuñda zerre zerre ğubâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 20*). [günidür, -idür]

gün: Güneş; aydınlık, parlak.

1. Tañ degüldür halkı uyutmazsa nâlem her gice / Korkaram kim **gün** yüzüñ nâgeh görürler hâbda (*Vasfî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 4*). [gün,]

gün: Parlak, aydınlık.

1. Zülfüñ kaçan ki **gün** yüzüñe perdedâr olur / 'Alem gözüme ğara şaçuñ gibi târ olur (*Vasfî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 1*). [gün,]

gün: Gündüz; günün sabahtan akşama kadar süren aydınlık bölümü, gece karşıtı.

1. Gice gündüzsüz ü **gün** gicesüz olmaz muğarrerdür / Senüñ gül ruğlaruñ cânâ nedendür böyle kâkülsüz (*Vasfî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 2*). [gün,]

gün: Açık, apaçık.

1. Niçe taşdı' ide demdür ki du'âlar eyleye / **Gün** gibi aĥvâli olmışdur saña hõd aşıkâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 27*). [gün,]

gün olmaz: Gün yok, gün yok ki.

1. Senüñ gül ruğlaruñ vaşında bülbül gibi Vaşfiden / **Gün olmaz** gül gibi elden ele bir dâstân gitmez (*Vasfî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 6*). [gün olmaz,]

gün yüz: Güneş yüz; sevgilinin güneş gibi parlak yüzü.

1. **Gün yüzüñ** üzre ne var ğatt-ı siyehkâr olıcağ / Şem' rüşen olur ey mäh şeb-i târ olıcağ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 1*). [gün yüzüñ, -üñ]

günâh: Allah'ın istemediği şeyleri yapma; suç, kusur, kabahat.

1. Ben **günâhum** bilürem luğf kıl ey şeh 'afv it / Tut ki bir kâfir idüm şimdi müselmân oldum (*Vasfî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 4*). [günâhum, -um]
2. Ol şâh daği tıfl durur ğamze okıyile / Vaşfi kılın öldürse yazılmaya **günâhı** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 5*). [günâhı, -ı]
3. Ben itmedüm bu ğatâ vü **günâhı** bil k'itdi / Bu nağş tâli' ü bu bağt-ı şüm u nâ-hemvâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 22*). [günâhı, -ı]
4. Bana rağm eyle ki ben bende **günâhum** bilürem / Kerem it hây begüm begcügezüm hây begüm (*Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 6*). [günâhum, -um]

günbed-i devvâr: Dönen gökkubbe, gökyüzü.

1. Henüz virmedi dâdını fazl u dânişümün /
Bu çarh-ı sifle-nevâz u bu **günbed-i devvâr** (Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 26).
[günbed-i devvâr,]

günbed-i nühtüy: Dokuz katlı kubbe, dokuz kat gök.

1. Bir muğarnes **günbed-i nühtüy** çarh-ı
şeş-cihet / Matbâh-ı gerdün-remâduñ
âteşindendür buhâr (Vasfî Dîvânı, Kaside
3, Beyit 13). [günbed-i nühtüy,]

gün-be-gün: Günden güne.

1. Zâhiren ey dil niçe ebr-i hicâb altındasın /
Gün-be-gün sen de ayân olmak dilerseñ
'aşık ol (Vasfî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 3).
[gün-be-gün,]

günde: Bir gün içinde.

1. **Günde** biñ kerre öldüğünü görüp / Biñde
birin rivâyet itmişler (Vasfî Dîvânı, Kıt'a 4,
Beyit 3). [günde,]

günden güne: Gün geçtikçe, git gide, her gün biraz daha.

1. Hağ Ta'âlâ tal'atuñ **günden güne** bedr
eylesün / Zerrece ırgürmesün noğşân
benüm mâhum saña (Vasfî Dîvânı, Gazel
2, Beyit 3). [günden güne,]

gündüz: Günün sabahtan akşama kadar süren aydınlık bölümü, gece karşıtı.

1. Gice **gündüzsüz** ü gün gicesüz olmaz
muğarrerdür / Senün gül ruhlarıñ cânâ
nedendür böyle kâkülsüz (Vasfî Dîvânı,
Gazel 20, Beyit 2). [gündüzsüz, -süz]
2. Bu zağm-ı hün-feşânım ağlamakdan kana
müstağrak / İşt ahvâlümü gör kim gice
gündüz hemân ağlar (Vasfî Dîvânı, Kaside
10, Beyit 12). [gündüz,]

güneh: Günah.

1. Vaşfiyâ var ser-i küyına ölürsañ de eger /
Ka'be yolında ölen kişünün olmaz **günehi**
(Vasfî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 6). [günehi,
-i]

güneş: Güneş.

1. Hilâl bâb-ı şerifünde hâlka-i sîmîn / **Güneş**
sarây-ı refi'ünde şemse-i zer-kâr (Vasfî
Dîvânı, Kaside 1, Beyit 29). [güneş,]

güneş-rü: Güneş yüzlü; sevgili.

1. Tolnup gözlerümden ol **güneş-rü** / Didi
kim sağ esen kal saña yâ hû (Vasfî Dîvânı,
Gazel 69, Beyit 1). [güneş-rü,]

günüm geç-: Ömrü geçmek.

1. Uşbu cihân-ı fânide **geçdi günüm** benüm /
Heçr-i nigâr ile elem-i rüzgâr ile (Vasfî
Dîvânı, Gazel 87, Beyit 2). [günüm geçdi, -
di]

güşâde ol-: Şenlenmek, ferahlamak.

1. Tende gönül gâzâlimi şayd itse tañ mı dost
/ Cân u gönül **güşâde olur** hûb şikâr ile
(Vasfî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 3). [güşâde
olur, -ur]

güzel: Dilber, sevgili, mahub.

1. Âhen olaydı gönülüne âhum iderdi kâr /
Bildüm **güzellerün** şanemâ bağı taş olur
(Vasfî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 5).
[güzellerün, -ler, -ün]
2. Zencîr-i 'ışkı boynına kim tağdı dir iseñ /
Dâr-ı cihânda bir **güzeliñ** zülf-i dâridur
(Vasfî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 4).
[güzeliñ, -ün]
3. Yâ Rab n'olaydı âlem içinde dil olmasa /
Yâ hod olursa her **güzele** mâyil olmasa
(Vasfî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 1). [güzele,
-e]
4. Eger olsa **güzeller** taze taze / Dir idüm hoş
gâzeller taze taze (Vasfî Dîvânı, Gazel 86,
Beyit 1). [güzeller, -ler]
5. Ğam-ı heçr ile ben bülbül gibi zâr /
Dikenler **güzeller** eyler taze taze (Vasfî
Dîvânı, Gazel 86, Beyit 2). [güzeller, -ler]

6. Dil virdügi için saña ta'n itme sevdüğüm /
Sevmez kişi çü bir **güzeli** ihtiyâr ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 5*). [*güzeli, -i*]
7. Ögmeñ baña mañbüb diyü mihr ile mâhı /
Dünyâda **güzel** sevmezem illâ Memi şâhı
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 1*). [*güzel,*
]
8. Gözi hîç kimseyi görmez n'ola mağrûr
olsa / Alıcak ellerine tâze **güzeller** hâtem
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 4*).
[*güzeller, -ler*]
9. Ömrüm oldukça **güzel** sevmeyeyin
dirdüm lîk / N'ideyin bu dil-i şeydâ beni
yalan itdi (*Vasfî Dîvânı, Kit'a 3, Beyit 1*).
[*güzel,*]

güzel: Göze ve kulağa hoş gelen, hayranlık uyandıran; çekici, cazip.

1. Hep hevâ gitdi cuvânlık gideli n'ideyin âh
/ Kaldı başumda hemîn bir **güzel** oğlana
heves (*Vasfî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 4*).
[*güzel,*]
2. 'İd ya hōd bir **güzel** gül yüzlü sîmîn-ber
durur / Kim hilâl olmuş anuñ güşına sîmîn
güşvâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 2*).
[*güzel,*]
3. Yine bir şüh-ı cefâ-pîşe **güzel** cānānuñ /
Uğrın uğrın bakışı gönlümi vîrāñ itdi
(*Vasfî Dîvânı, Kit'a 3, Beyit 2*). [*güzel,*]

H

ha: Dikkat çekmek amacıyla kullanılan ünlem.

1. Eger hāk ola bu cismüm mezārından
güzer kılsañ / Hevā-yı mihr-i şevkuñla
diyem **hā** merhabā ‘ömrüm (*Vasfî Dîvânı,*
Gazel 43, Beyit 3). [hā,]

hāb: Uyku.

1. Yıllar durur ki **hāb** yüzün görmedi gözüm /
Feryād-ı şebden āh-ı sehergāhdan şaķın
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 2).* [hāb,]
2. Tañ degüldür halkı uyutmazsa nālem her
gice / Korkaram kim gün yüzün nāgeh
görürler **hābda** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 78,*
Beyit 4). [hābda, -da]

habāb: Su üzerinde oluşan hava kabarcığı. (Göze benzemesi bağlamında).

1. Sen sehī servi gülistānda temāşā için āb /
Başdan ayağa göz olmuş didiler aña **habāb**
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 1).* [habāb,]

habāb: Su üzerinde oluşan hava kabarcığı.

1. Ne baħrdür ‘acabā dest-i dūr-feşānuñ kim /
Anuñ **habābı** durur güyiyā dūr-i şehvār
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 10).*
[habābı,]

habāb it-: Su üzerinde hava kabarcığı oluşturmak.

1. Şol kadar şevkı ile ağlayalum / Çarhı şu
üzre çün **habāb idelüm** (*Vasfî Dîvânı,*
Gazel 51, Beyit 6). [habāb idelüm, -elüm]

habāb-ı mey: Şarabın üzerindeki hava kabarcıkları.

1. Güyiyā bir cām-ı miħnetdür dehānum
k’ābile / Cümle etrafın pür itmişdür
habāb-ı mey gibi (*Vasfî Dîvânı, Gazel 97,*
Beyit 2). [habāb-ı mey,]

hābdan uyan-: Uykudan uyanmak.

1. Baña rahm itdüñ görüp sinemde tirüñ
zahmını / Dide-i baħtum benüm güyā
uyandı hābdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 54,*
Beyit 2). [hābdan uyandı, -dı]

haber: Bilgi, yeni havadis.

1. Yüzünü yüzüme ur tuymasun aġyār begüm
/ Diyeyin sen şehe ihfā ile vardur
haberüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 45, Beyit*
4). [haberüm, -üm]
2. Ger şemme-i şevkum **haberin** şerh ide
Vaşfî / ‘Ālem yana şevk odına süz-ı
haberümden (*Vasfî Dîvânı, Gazel 66, Beyit*
5). [haberin, -in]
3. Sırrın haţuñuñ gerçi ki faş eyledi zülfüñ /
Hoş varmadı çok baş kesilür bu **haber**
üzre (*Vasfî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 3).*
[haber,]
4. Her kimüñ kim ola gönünde maħabbet
eşeri / Āteş-i şevk ile dünyāyı yaķar her
haberi (*Vasfî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 1).*
[haberi, -i]

haber ilt-: Haber iletmek, haber vermek.

1. Benüm derd-i derünümün **haber** kim ilte
sen māha / Bu hem-demliġi baña eylemez
kimse meġer nāle (*Vasfî Dîvânı, Gazel 81,*
Beyit 4). [haber ilte,]
2. Vaşfî ne belā çekdüġini hecr ile yārā / Bir
kimsene yok **ilte haber** hey n’idelüm hey
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 5).* [haber
ilte, -e]

haber tuy-: Haber almak, öğrenmek.

1. Mest-i işķam **tuymışam** esrār-ı
hüsñünden **haber** / Olmuşam āşüfte vü
şeydā vü hayrānuñ senüñ (*Vasfî Dîvânı,*
Gazel 31, Beyit 3). [haber tuymışam, -mış,
-am]

haber-i kadd-i ser-efrāz: Uzun boylu güzelin haberi.

1. **Haber-i kadd-i ser-efrāzını** virmezse
n’içün / Bāġa varduķça şabā rakşa girer
serv-i sehī (*Vasfî Dîvânı, Gazel 98, Beyit*

3). [*haber-i kıadd-i ser-efrâzını, -i, -n, -i-ını*
]

habîb: *Sevgili, mahbup; mâşuk.*

1. Kırbân olan vişâlüme irer dimiş **habîb** /
Kırbân olayın aña ne şîrîn zebânı var
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 3*). [*habîb,]*

habîb-i cân-perver: *Ruhu besleyen sevgili.*

1. Bu hâlet içre irüp bir **habîb-i cân-perver** /
Ki hür hüsnine andan irerdi niçe kuşur
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 7*). [*habîb-i*
cân-perver,]

hâce: *Hoca, üstat, muallim.*

1. Ey **hâce** Çin metâ'ını ko kim bu Rûmdur /
Bunda mey adlu hâş firengî kumâş olur
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 7*). [*hâce,]*

hâce-i gerdün-ğulâm: *Felek kadar kölesi olan hoca; Tâcizâde Cafer Çelebi.*

1. Ol ki hergiz dîde-i eflâk mislin görmedi /
Hâce-i gerdün-ğulâm u sâhib-i sâhib-
nişân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 23*).
[*hâce-i gerdün-ğulâm,]*

hâcet-i nukl ol-: *Meze ihtiyacı olmak, meze lazım olmak*

1. **Hâcet-i nukl olursa** meclisde / Dil-i pür-
hünümüz kebâb idelüm (*Vasfî Dîvânı,*
Gazel 51, Beyit 2). [*hâcet-i nukl olursa, -*
ursa]

hacil: *Utlanmış, mahçup olmuş.*

1. Tâ esâs-ı 'ışk Bağdâdı uruldu gönülüne /
Seylbâr-ı eşk-i çeşmümden **hacildür** cüy-ı
Şa' (*Vasfî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 4*).
[*hacildür, -dür]*

hadd: *Yanak.*

1. N'ola ditirse **haddüñ** üzre zülfüñ / Şehâ
âteşde olur muztarib mü (*Vasfî Dîvânı,*
Gazel 68, Beyit 5). [*haddüñ, -üñ]*

hadd: *Sınır, bir şeyin sonu.*

1. Muhi't-i himmetüñ ol bahrdur ki 'âlemde /
Kimesne aña ne sâhil bulur ve **hadd** ü
kenâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 6*).
[*hadd,]*

hadden aşur-: *Sınırı geçmek, tahammül seviyesini geçmek.*

1. **Hadden aşurma** cevruñi ben mübtelâya
kim / Bir gün ola ki ben de görem mübtelâ
seni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 2*).
[*hadden aşurma, -ur, -ma]*

hadd-i handân: *Sevgilinin gülen yanakları.*

1. Reşk-i serv ü nârvên kıadd-i hıramânuñ
senüñ / Ğayret-i gülzâr-ı cennet **hadd-i**
handânuñ senüñ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 31,*
Beyit 1). [*hadd-i handânuñ, -uñ]*

haddüm degül: *Kendi değer ve yeteneğini olduğundan üstün görmemek.*

1. Hıl'at-i 'ışkuñ benüm **haddüm degül**
geymek şehâ / Ben gedâyam yeg durur
bilmek kişi endâzesin (*Vasfî Dîvânı, Gazel*
60, Beyit 2). [*haddüm degül,]*

hadeng: *Ok.*

1. Müjgâni **hadengine** ki sînem siper itdüm /
Men' eylemedi cânuma geçdi siperümden
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 2*).
[*hadengine, -i, -ne]*

hâfiz u selmân: *Klasik edebiyatta Osmanlı şairlerinin büyük çoğunluğunun kendisine örnek aldığı on dördüncü yüzyılda yaşamış iki meşhur İranlı şair.*

1. Vaşfîyâ çünkü şehüñ râğbeti yok fâyide ne
/ Tütalum nazm ile ben **Hâfiz u Selmân**
oldum (*Vasfî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 6*).
[*hâfiz u selmân,]*

hak: *Allah.*

1. Kıanımı dökmek dilermiş dostlar dilber
benüm / Himmet eyleñ kim beni **Hak**

- irgüre ol demlere (*Vasfî Dîvânî, Gazel 76, Beyit 2*). [*hak,*]
2. Beni cefâ ile yakduñ görem ki tîz günde / **Hâk** odlara yağa ey cevri çok zemâne seni (*Vasfî Dîvânî, Gazel 95, Beyit 5*). [*hâk,*]
 3. **Hâk** seni halk idicek leb diyü ey mâh saña / Şarmış evrâk-ı gül-i terlere şehd ü şekeri (*Vasfî Dîvânî, Gazel 100, Beyit 6*). [*hâk,*]
 4. **Hâk** seni halk idicek leb diyü ey mâh komış / Hoşkâ-i la'ide gül birle mürebbâ şekeri (*Vasfî Dîvânî, Gazel 101, Beyit 4*). [*hak,*]
 5. Nişânedür bu cezâyir kef-i şehâsında / Başına acıyuban **hâk** koyduğuna bihâr (*Vasfî Dîvânî, Kaside 1, Beyit 19*). [*hâk,*]
 6. Anuñ ki zâtına **Hâk** zamm-ı fetih kıla ezel / Ne yire eyler ise 'azm 'adü olur meksür (*Vasfî Dîvânî, Kaside 5, Beyit 14*). [*hak,*]
 7. Devletüñ şâhını ser-sebz eylesün **Hâk** dâyimâ / Gülşen-i 'ömrüñ güline irmesün bād-ı hazân (*Vasfî Dîvânî, Kaside 7, Beyit 44*). [*hak,*]
 8. Devletüñ şâhını ser-sebz idüben **Hâk** her dem / Haşra dek bāg-ı 'ömürden olasin ber-hördâr (*Vasfî Dîvânî, Kaside 8, Beyit 30*). [*hak,*]
 9. Cihânda devletüñ 'idiyle hurrem ol ki ol devlet / Cihânuñ halkına **Hâk** hazretinüñ armağandır (*Vasfî Dîvânî, Kaside 9, Beyit 13*). [*hak,*]

hak: Toprak.

1. Ger haţtı hevâsiyle tenüm hâk ola Vaşfî / Tâ haşra degin mihrigiyâ bitüre **hâküm** (*Vasfî Dîvânî, Gazel 49, Beyit 5*). [*hâküm, -üm*]
2. Mihrünle eger hâk ola bu sine-i çäküm / Tâ haşra degin bü-yı maħabbet vire **hâküm** (*Vasfî Dîvânî, Gazel 49, Beyit 1*). [*hâküm, -üm*]
3. Yaralu sinem benüm ol tîg-i âteş- tâbdan / **Hâkdur** gūya ki yir yir çäk olur seylâbdan (*Vasfî Dîvânî, Gazel 54, Beyit 1*). [*hâkdur, -dur*]
4. Ger şorarsañ luţf idüp bir gün eger ben **hâkden** / Rıf' at-i kadrüm yüceldüdüñ benüm eflâkden (*Vasfî Dîvânî, Gazel 57, Beyit 1*). [*hâkden, -den*]
5. Âhum beni küyuñdan irar diyü melûlam / Bād olsa belî **hâk** olur elbette perişân (*Vasfî Dîvânî, Gazel 64, Beyit 4*). [*hâk,*]
6. Düşdüñ ayaklara beni gel **hâkden** götür / Kim çıkdı başa ben de çıkam ittifağ ile (*Vasfî Dîvânî, Gazel 77, Beyit 5*). [*hâkden, -den*]
7. Hâk olursam yolına luţf idüp ey bād-ı şabâ / **Hâküm** ol yola ilet k'ola anuñ rehğüzeri

(*Vasfî Dîvânî, Gazel 100, Beyit 3*).
[*hâküm, -üm*]

8. Egerçi **hâk** durur şimdî gevher-i nazmı / 'İnâyet-i şeh olursa olur dūr-i şehvâr (*Vasfî Dîvânî, Kaside 1, Beyit 37*). [*hâk,*]
9. Gerçi kem bir **hâkdür** nazmına 'izzet eyle kim / Midhatüñde gör ne cevherler virür bir hâk-i hâr (*Vasfî Dîvânî, Kaside 3, Beyit 24*). [*hâkdür, -dür*]
10. **Hâkler** üstinde bu rîzân olan berg-i hazân / Her biri bir zerd-rû 'âşık ruħındandır nişân (*Vasfî Dîvânî, Kaside 7, Beyit 1*). [*hâkler, -ler*]

hak: Adalet, hakkaniyet, insaf.

1. Cihâna 'ışkuñ idüp ben faķiri hâr itme / Anuñ **hâkı** ki şehâ itdi bî-bahâne seni (*Vasfî Dîvânî, Gazel 95, Beyit 4*). [*hâkı, -i*]

hâk ol-: Toprak olmak; ölmek.

1. Mihrünle eger **hâk ola** bu sine-i çäküm / Tâ haşra degin bü-yı maħabbet vire **hâküm** (*Vasfî Dîvânî, Gazel 49, Beyit 1*). [*hâk ola, -a*]
2. Ger haţtı hevâsiyle tenüm **hâk ola** Vaşfî / Tâ haşra degin mihrigiyâ bitüre **hâküm** (*Vasfî Dîvânî, Gazel 49, Beyit 5*). [*hâk ola, -a*]
3. **Hâk oldı** gönül yoluna âh eyledüğümden / Korkum bu durur kim ola ol hâk perişân (*Vasfî Dîvânî, Gazel 63, Beyit 3*). [*hâk ola, -a*]
4. Gözlerüm merdümi yoluñda şehâ **hâk olalı** / Bunca demdür dimedüñ n'oldı firâkımda demüñ (*Vasfî Dîvânî, Gazel 30, Beyit 5*). [*hâk olalı, -alı*]
5. **Hâk oldı** gönül yoluna âh eyledüğümden / Korkum bu durur kim ola ol hâk perişân (*Vasfî Dîvânî, Gazel 63, Beyit 3*). [*hâk oldı, -dı*]
6. Beni **hâk olduğumçün** pâymal itdüñ şakın ey meh / Ben anuñ hâkiyem k'ol mihr-i devlet âsumândır (*Vasfî Dîvânî, Kaside 9, Beyit 8*). [*hâk olduğumçün, -duğ, -um, -çün*]
7. **Hâk olursam** yolına luţf idüp ey bād-ı şabâ / Hâküm ol yola ilet k'ola anuñ rehğüzeri (*Vasfî Dîvânî, Gazel 100, Beyit 3*). [*hâk olursam, -ur, -sa, -m*]

hak ta 'alâ: Yüce Allah.

1. **Hak Ta'ālā** tal'atuñ günden güne bedr eylesün / Zerrece ırgürmesün noqşān benüm māhum saña (*Vasfî Dîvānı, Gazel 2, Beyit 3*). [*hak ta'ālā,]*

hāke düş-: Yerle bir olmak; çok üzölmek.

1. Niçe āh itmeyem gıtdı dirīgā 'ömrümüñ varı / **Düşüp hāke** harāb oldı bu cism-i nā-tüvān ağlar (*Vasfî Dîvānı, Kaside 10, Beyit 7*). [*hāke düşüp, -üp]*

hāki: Toprak.

1. Zerd eyler ise beñzümi mihrüñ 'aceb midür / Olmaz ğarīb **hāki** zer eylerse kīmyā (*Vasfî Dîvānı, Gazel 4, Beyit 2*). [*hāki,]*
2. Vey eşk **hakin** isteyü düş rehğüzerlere / Merdüm ki säyil olsa āña rehğüzer gerek (*Vasfî Dîvānı, Gazel 33, Beyit 3*). [*hakin, -n]*
3. Faqr **hakinden** alup cüdi āña vire vücüd / Sīm ü zerle n' ola ger olsa tüvānger hātem (*Vasfî Dîvānı, Kaside 4, Beyit 16*). [*hakinden, -n, -den]*
4. Beni hāk olduğumçün pāymāl itdüñ şaқın ey meh / Ben anuñ **hakiyem** k'ol mihr-i devlet āsumānidur (*Vasfî Dîvānı, Kaside 9, Beyit 8*). [*hakiyem, -y, -e, -m]*

hāk-i der: Kapı, eşik.

1. Şol deñlü yüzüm sürdüm işigüñe ki qaldı / Yüzüm yiri tā haşra dek ol **hāk-i der** üzre (*Vasfî Dîvānı, Gazel 71, Beyit 6*). [*hāk-i der,]*

hāk-i der: Kapının toprağı.

1. **Hāk-i derüni** başıma tāc ide zemāne / Ger devleti yoğ başuma bir gün ire devlet (*Vasfî Dîvānı, Gazel 8, Beyit 6*). [*hāk-i derüni, -i]*

hāk-i hār: Değersiz toprak.

1. Gerçi kem bir hākdür nazmına 'izzet eyle kim / Midhatünde gör ne cevherler virür bir **hāk-i hār** (*Vasfî Dîvānı, Kaside 3, Beyit 24*). [*hāk-i hār,]*

hāk-i kadem: Sevgilinin ayağın altındaki toz toprak.

1. Kademünde şanemā zevk u şafālar sürerin / Yollaruñ üzre olaldan berü **hāk-i kademüñ** (*Vasfî Dîvānı, Gazel 30, Beyit 2*). [*hāk-i kademüñ, -üñ]*
2. Nāgeh āña ey dost gözüm degmemek için / **Hāk-i kademüñ** şaқınuram iki gözümden (*Vasfî Dîvānı, Gazel 59, Beyit 2*). [*hāk-i kademüñ, -üñ]*

hākī kafes: Toprak kafes; ruh.

1. Vaşfiya ben 'andelīb-i gülşen-i firdevs iken / Hayf bu **hākī kafesde** tab'-ı hoş-elhānuma (*Vasfî Dîvānı, Gazel 70, Beyit 7*). [*hākī kafesde, -de]*

hāk-i mezellet: Ayaklar altında.

1. Çü āsitān-ı felek-rif' atüñ idindi penāh / Koma ki **hāk-i mezelletde** ola hāsta vü zār (*Vasfî Dîvānı, Kaside 1, Beyit 39*). [*hāk-i mezelletde, -de]*
2. Götür **hāk-i mezelletden** faқır-i derdmendüñdür / Terahhüm eyle Vaşfi bendeñe devletlü sultānum (*Vasfî Dîvānı, Gazel 41, Beyit 8*). [*hāk-i mezelletden, -den]*

hāk-i reh-i hāzret-i cem-kadre: İtibar sahibi Cem hazretlerinin yolunun toprağı.

1. Dāmenin pür-zer idüp geldügi gül oldur kim / Eyleye **hāk-i reh-i hāzret-i Cem-kadre** nişār (*Vasfî Dîvānı, Kaside 8, Beyit 9*). [*hāk-i reh-i hāzret-i cem-kadre, -e]*

hakīm: Hükmeden, buyruğunu yürüten, hākimiyet kurmuş olan, egemen.

1. Vaşfi meye cilā-yı tabī'at dimiş **hakīm** / Āyine-i tabī'ati hoş tüt cilā ile (*Vasfî Dîvānı, Gazel 75, Beyit 6*). [*hakīm,]*

hakīm-i kevn ü mekān ol-: Kāināt hakimi olmak.

1. Bī-cihāt u bi-mişāl ü lā-mekān u lā-yezāl / **Hākīm-i kevn ü mekān olmağ** dilerseñ 'āşık ol (*Vasfî Dîvānı, Gazel 38, Beyit 2*). [*hākīm-i kevn ü mekān olmağ,]*

hākister it-: *Kül etmek.*

1. Yağup kararında vü **hākister ide** şem' gibi / Semüm-1 âteş-i kâhrına irse bād-1 bahār (Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 25). [*hākister ide, -e*]

hakki vardur: *Payı, alacağı, hissesi olmak; sözünde, düşüncesinde, iddiasında haklı olmak.*

1. Bini bu nâ-pāklerden luṭf idüp eyle ḥalāş / Şol ümidüñ **hakḳı** kim **vardur** Hudā-yu pākden (Vasfî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 4). [*hakḳı vardur, -dur*]

hakuma: *Hakkımda, benim için, benimle ilgili olarak.*

1. Āşinā gibi beni yād eylemez olduñ dirîğ / **Hakḳuma** beñzer 'adūlar sözlerin güş eyledüñ (Vasfî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 3). [*hakḳuma,]*
2. Serverā **hakḳuma** a' dā sözini güş itme / Bendeñi ḥayr ile yād eyle ferāmüş itme (Vasfî Dîvânı, Kit'a 2, Beyit 1). [*hakḳuma,]*

hāl: *Vaziyet, durum, keyfiyet.*

1. Ğoncador bülbülü **hālîn** ne bilür 'ışkı anuñ / Ne ḳazā idi 'aceb uğradı nāğāh baña (Vasfî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 4). [*hālîn, -in*]
2. Virdi bir ṭıfl-1 perî 'ışkıñı Allāh baña / Ki benüm **hālūmi** bilmez ölürin āh baña (Vasfî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 1). [*hālūmi, -üm, -i*]
3. Ol benüm **hālūmi** bilince benem baña yeter / Bu belā ile n' idem āh baña vāh baña (Vasfî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 2). [*hālūmi, -üm, -i*]
4. Hecründe şehā **hālūmi** ol dem bilesin kim / Bir gün diyeler bir ḳuluñ ölmüş saña şihhat (Vasfî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 3). [*hālūmi, -üm, -i*]
5. Görürler **hālūmi** hecründe kāfirler esirgerler / N' için raḥm eylemezsin sen müselmānsin hey imānsuz (Vasfî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 2). [*hālūmi, -üm, -i*]
6. Mekk ü füsün ile aluban gönlümü şehā / Hālḳ içre **hālūmi** benüm efsāne eyledüñ (Vasfî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 2). [*hālūmi, -üm, -i*]
7. Cefā vü cevri ile geçdüñ çü benden raḥm idüp bārî / Ne **hāl** ile ḳalurven bir nazar ḳıl

- sen baña 'ömrüm (Vasfî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 4). [*hāl,]*
8. Ğonca-veş bülbülleri **hālînî** bilmez ol şanem / Anuñ için vāy ile āh u fiğānum var benüm (Vasfî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 2). [*hālînî, -i, -ni*]
9. Ger yazarsam ol şehe hecrinde **hālūm** n' olduğın / Defter ü dîvāna şıgmaḳ dāstānum var benüm (Vasfî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 4). [*hālūm, -üm*]
10. Vaşfiyem gerçi şehā vaşf idemezven **hālūmi** / K' âteş-i şevḳ ile yanmış bir zebānum var benüm (Vasfî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 7). [*hālūmi, -üm, -i*]
11. Bu hālḳ **hālūmi** bilmez benim firāḳ içre / N' idem ki dil dimezem kim fülāndan ayrıldum (Vasfî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 4). [*hālūmi, -üm, -i*]
12. Yaramuñ yok dili kim **hālūmi** şerḫe didüm / Didi dil itmiş idüm ben aña peykānumdan (Vasfî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 3). [*hālūmi, -üm, -i*]
13. Hāl-i dil-i Vaşfî görünürken saña rüşen / Ağlamaz iseñ **hālîne** ey şem' oda yan (Vasfî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 6). [*hālîne, -i, -n, -e, -*]
14. Ḥasret yaşı taşumda firāḳ odı içümde / **Hālūm** bu durur saña didüm zāhir ü pinhān (Vasfî Dîvânı, Gazel 64, Beyit 2). [*hālūm, -üm*]
15. Zaḥm-1 ṭîğ-i ḡamdan ey Vaşfî görüp **hālūm** ṭabīb / Didi kim ḳalmış durur bu ḥasta tîmār olmadan (Vasfî Dîvânı, Gazel 67, Beyit 5). [*hālūm, -üm*]
16. Diñle nālem **hālūmi** bilmek dilerseñ dostum / N' idügüm bilmez benüm güş urmayan eḡānuma (Vasfî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 3). [*hālūmi, -üm, -i*]
17. Deryānuñ acı yaşları ḡarḳ itdi 'ālemi / Hecründe görüñ Vaşfîyi beñzer bu **hāl** ile (Vasfî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 5). [*hāl,]*
18. Şükrüm oldur kim görüp hecründe **hālūm** añlamaz / Şol ḳadar ḥayrān olur her kim göre ḥayrān beni (Vasfî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 4). [*hālūm, -üm*]
19. Şu deñlü nāle çekem k'āğeh ola **hālūmden** / Melāz u melce-i 'ālem şeh-i şıḡār u kibār (Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 17). [*hālūmden, -üm, -den*]
20. Her ḳişi şimdi māl ü menāliyle ḥoş geçer / Ḥayretdeyem ki ne ola bu **hālūme** me'āl (Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 36). [*hālūme, -üm, -e*]
21. **Hālūñ** mu' ayyen olmağā rüşen zāmîrine / Besdür bu denlü şāh-ı suḥāndana vaşf-ı hāl (Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 38). [*hālūñ, -üñ*]
22. Vaşfî-i teng-dilüñ **hālînî** gālib ṭapuña / Dir idi aḡzına möhr urmasalar ger ḥātem

(*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 23*). [*hâlini, -i, -n, -i*]

23. Egerçi **hâlûme** cümle muhîtdür 'ilmûn / Velî keremler idüp güş kıl beni tekrâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 12*). [*hâlûme, -üm, -e*]
24. Bostân içinde olan şimdi her bir berg-i surh / Şanki 'âlem **hâlini** şerh itmek içündür zebân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 4*). [*hâlini, -i, -n, -i*]
25. Bu kadar var ki du'â itmek için şehlerine / Fuzalâ **hâlini** eş'âr ile eyler iş'âr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 27*). [*hâlini, -i, -n, -i*]
26. Görüp gülşende **hâlüm** bülbül ağlar gülsitân ağlar / Añup refâr-ı yâri bāğda serv-i çemân ağlar (*Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 1*). [*hâlüm, -üm*]
27. Niye müncer olur bilmem cihân içre benüm **hâlüm** / Döker kanlar dem-â-dem hünî eşki erguvân ağlar (*Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 11*). [*hâlüm, -üm*]
28. Neden bilmem ki böyle nâr-ı hicrâna sezâ düşdüm / Şorarsaň **hâlümü** hecründe ey rûh-ı revân ağlar (*Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 8*). [*hâlümü, -üm, -i*]
29. **Hâlümü** bilmeyicek yâr benüm yâ ne bile / Bir gün ol dağı bu oda düşüben yana bile (*Vasfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 5*). [*hâlümü, -üm, -i*]
30. Ger ölem derdiyle ol hercâyînün ben ey refîk / Luţf idüp seng-i mezârum üzre **hâlüm** yazasın (*Vasfî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 3*). [*hâlüm, -i*]

hâl: Ben, siyah nokta.

1. **Hâl** kim çonmuş durur la'l-i leb-i cânânuma / Bir mekesdür kim benüm kaçd eylemişdür cânuma (*Vasfî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 1*). [*hâl, -i*]
2. Ruĥların üzre nedür **hâlün** lebünde yok çü ĥat / Bu ĥılâf-ı 'âdet ancađ k'ola ĥatdan öň nuĥât (*Vasfî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 1*). [*hâlün, -(ü)ñ*]

halâl ol-: Dinin kurallarına aykırı olmamak, dinî bakımdan yasaklanmamış olmak.

1. Vaşfiye rüzedür diyü vaşluň ĥarâm idüp / Sen ĥayrılarla mey içesin **ola** mı **halâl** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 7*). [*halâl ola, -a*]
2. Vaşfi ĥarâmî çeşmi n'ola içse ĥanımı / Mey içmek **oldı** mezheb-i küffârda **halâl** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 5*). [*halâl oldı, -dı*]

halâş eyle-: Kurtarmak.

1. Bini bu nâ-pâklerden luţf idüp **eyle halâş** / Şol ümîdüň ĥaĥkı kim vardur Ĥudâ-yu pâkden (*Vasfî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 4*). [*halâş eyle, -i*]

halâş it-: Kurtulmak.

1. Vaşfiyâ bir dem perîşanlığdan **itmezler halâş** / Göñlümüz bu turra-i ĥarrâr-ı 'anberbârlar (*Vasfî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 5*). [*halâş itmezler, -mez, -ler*]

hâlâtunu bil-: Hal bilmek, halden anlamak.

1. Nazar kılan nazar ehli **bilür hâlâtunu** / Vaşfi / Bu ebyât-ı ĥayâleñgîze vü bu şî'r-i pür-ĥâle (*Vasfî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 6*). [*hâlâtunu bilür, -ür*]

hâlel: Bozma, bozukluk, eksiklik.

1. **Hâlel** irişmez ebed mülküñe ki tiğündür / Ĥâlelle mülküñ arasında âhenin dîvâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 31*). [*hâlel, -i*]
2. **Hâlel** irişmez ebed mülküñe ki tiğündür / **Ĥâlelle** mülküñ arasında âhenin dîvâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 31*). [*hâlelle, -le*]
3. **Hâlel** irerdî cihân ĥâlkına küfr ehlerinden / Ĥıfzuñ olmasa eger ĥıttâ-i islâma ĥişâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 17*). [*hâlel, -i*]

hâlet: Nitelik, durum, hal.

1. Vaşfiyem ben **hâletüm** bilmek dilerseñ ey refîk / 'Işĥ dîvânında oĥı var benüm bu ferdümi (*Vasfî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 5*). [*hâletüm, -üm*]
2. Bu **hâlet** içre irüp bir ĥabîb-i cân-perver / Ki ĥür ĥüsüne andan irerdî niçe ĥuşûr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 7*). [*hâlet, -i*]

hâlî: Ben.

1. İlähi olmasun **hâlî** yüzünde ĥâl-i müşĥînün / Ki kâfûra ziyân irişür ey meh olsa fülfulsüz (*Vasfî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 5*). [*hâlî, -i*]

hāl-i dil-i vasfî: *Vasfî' nin gönlünün durumu.*

1. **Hāl-i dil-i Vasfî** görünürken saña rüşen / Ağlamaz iseñ hālîne ey şem' oda yan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 6*). [*hāl-i dil-i vasfî,]*

hāl-i müşkîn: *Misk kokulu siyah ben.*

1. İlâhi olmasun hālî yüzünde **hāl-i müşkînüñ** / Ki kâfûra ziyân irişür ey meh olsa fülfulsüz (*Vasfî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 5*). [*hāl-i müşkînüñ, -üñ-üñüñ]*

hāl-i perişân: *Perişan, acınacak hal.*

1. Vasfînüñ **hāl-i perişânını** şormazsañ n'ola / Ādeme ğamlar gelür söylense bir ğamnâkden (*Vasfî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 5*). [*hāl-i perişânını, -i, -n, -i]*
2. Yazuk nev-reste ol gül ğoncamı aldurdum elden âh / Yaman oldı benüm **hāl-i perişânım** yaman ağlar (*Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 4*). [*hāl-i perişânım, -um]*

hāl-i pür-fütür: *Ümitsizlik dolu durum.*

1. Tapuñâ 'arz ideyin **hāl-i pür-fütürumdan** / Eger ki ğazret-i düstürdan ola destür (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 22*). [*hāl-i pür-fütürumdan, -um, -dan]*

hālî: *Hız. İbrahim (Putları kırması bağlamında).*

1. Neng ü nāmüsü bütün Vasfînüñ ey dost şıduñ / Büt-şiken olduğuñ için didiler saña **Hālî** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 5*). [*hālî,]*

hālîya: *Şu anda, şimdi.*

1. Gerçi nazükdür ve lîkin her kişi eller anı / Müşk gibi olduğuñ için **hālîya** ğammâz gül (*Vasfî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 6*). [*hālîya,]*

hâlk: *Ahali, insanlar.*

1. Kısmet-i rızık eyler iken **hâlkâ** kassâm – ezel / Derd-i hecrüñ hânımı itmiş baña cânâ naşîb (*Vasfî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 3*). [*hâlkâ, -a]*
2. Tiĝ-i cefâñı çekme vü çâk itme sînemi / K'ey dost **hâlkâ** râz-ı derün âşikâr olur (*Vasfî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 4*). [*hâlkâ, -a]*
3. Mekk ü füsün ile aluban gönlümü şehâ / **Hâlk** içre hâlümü benüm efsâne eyledüñ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 2*). [*hâlk,]*
4. Bu ne hikmetdür ki ol himmet meyinden Vasfîyâ / **Hâlk** içüp cüş eylemez sen içmedin cüş eyledüñ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 5*). [*hâlk,]*
5. Ben nihânî mest olup şevk itdügüm **hâlk** içre gör / Yüzüme urdı yüzüm kızartdı âhir mül benüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 2*). [*hâlk,]*
6. Bu **hâlk** hâlümü bilmez benim firâk içre / N'idem ki dil dimezem kim fülândan ayrıldum (*Vasfî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 4*). [*hâlk,]*
7. Tañ degüldür **hâlkı** uyutmazsa nâlem her gice / Korkaram kim gün yüzüñ nâgeh görürler hâbda (*Vasfî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 4*). [*hâlkı, -i]*
8. Ben dimezdüm **hâlkâ** sen gül yüzünüñ râzın velî / Oda yansun defter ü dîvân ider destân beni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 7*). [*hâlkâ, -a]*
9. **Hâlkâ** bî-minnet n'ola luţ u keremler eyleseñ / 'Aleme âşâr-ı luţfuñ mihr olur çün râygân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 30*). [*hâlkâ, -a]*
10. Hâlel irerdî cihân **hâlkına** küfr ehlerinden / Hıfzuñ olmasa eger hıttâ-i islâma hişâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 17*). [*hâlkına, -i, -n, -a]*
11. Nitekim faşl-ı gül irüp cihânı eyleye ğurrem / Nitekim 'id irişmek **hâlkâ** şadîlık nişâındur (*Vasfî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 12*). [*hâlkâ, -a]*
12. Cihânda devletüñ 'idiyle ğurrem ol ki ol devlet / Cihânüñ **hâlkına** Hâk ğazretinüñ armağâındur (*Vasfî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 13*). [*hâlkına, -i, -n, -a]*

halk it-: *Yaratmak, yoktan var etmek.*

1. Hâk seni **halk idicek** leb diyü ey mâh saña / Şarmış evrâk-ı gül-i terlere şehd ü şekeri (*Vasfî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 6*). [*halk idicek, -icek]*
2. Hâk seni **halk idicek** leb diyü ey mâh komış / Hoĝka-i la' lde gül birle mürebbâ şekeri (*Vasfî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 4*). [*halk idicek, -icek]*

halka: Daire şeklinde olan şey.

1. Çapuña **halka** gibi göz diktüben sayıl-veş / Ağız açmış ki ide saña du‘alar hâtem (Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 27). [halka,]

halka-i der: Kapı halkası.

1. Hâlka-veş gitmez gözüm Vaşfî der-i dildârdan / Güyyiyâ kim **halka-i derdür** hemîn ol bâbda (Vasfî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 5). [halka-i derdür, -dür]

halka-i sîmîn: Gümüşten yapılmış halka.

1. Hilâl bâb-ı şerifünde **halka-i sîmîn** / Güneş sarây-ı refî‘ünde şemse-i zer-kâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 29). [halka-i sîmîn,]

halka-veş: Halka gibi.

1. **Halka-veş** gitmez gözüm Vaşfî der-i dildârdan / Güyyiyâ kim halka-i derdür hemîn ol bâbda (Vasfî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 5). [halka-veş,]

halk-ı ‘âlem: Dünya halkı, herkes.

1. Künc-i ‘işretde mu‘tekif oluban / **Halk-ı ‘âlemden** ictinâb idelüm (Vasfî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 4). [halk-ı ‘âlemden, -den]

halk-ı bî-himmet: Çaba göstermeyen insanlar.

1. **Halk-ı bî-himmet** marîz-ı fakr idi luţf eyleyüp / Añlara virdüñ gınâ şerbetlerin nüş eyledüñ (Vasfî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 2). [halk-ı bî-himmet,]

halk-ı cihân: Bütün insanlar.

1. Her zamân âh u figânımdan benüm **halk-ı cihân** / Bu firâk ile ölür diyü beni ağlarlar (Vasfî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 4). [halk-ı cihân,]

hall: Çözme, çözüme, karışık bir meselenin içinden çıkma, neticelendirmek.

1. Müşkil saçuñ girihleri **hallindedür** velî / Bu şîvelerde şan‘at ile kıl yarar şabâ (Vasfî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 3). [hallindedür, -de, -dür]

hâlüm bil-: Halden anlamak; bir kimsenin içinde bulunduğu güç durumu anlayarak sezip anlayış göstermek.

1. Gerçi kim bîdâd olan **bilmez** benüm **hâlüm** velî / Ben ne miñnet çekdügüm bilür Hudâ mañbûbdan (Vasfî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 3). [hâlüm bilmez, -mez]

hâlûñ bil: Kendine gel!

1. Didüm zülfünden ister bu gönül bu / Didi hışm ile **hâlûñ bil** nedür bu (Vasfî Dîvânı, Gazel 68, Beyit 1). [hâlûñ bil,]

hâm ol-: Eğrilmek, bükülmek; iki büküm olmak, sevgilinin eziyeti, kederiyle beli bükülmek.

1. Yâ kâmetüm gibi şanasın **hâm olup** durur / Bâğ-ı fenâda bâd-ı havâdişle bir nihâl (Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 4). [hâm olup, -up]

hâme-ves: Kalem gibi.

1. Diledükce deheni vaşfım dil ala dile / **Hâme-veş** tîğ ile çeşmi dili ister ki dile (Vasfî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 1). [hâme-veş,]

hâmî-i milk ü milel: Devleti ve milleti koruyan.

1. Muştafâ Beg şeref-i dîn ü düvel eşref-i hâlğ / **Hâmî-i milk ü milel** şadr-ı ecil mîr-i kibâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 11). [hâmî-i milk ü milel,]

hâmüş it-: Suskun bir hale getirmek, susturmak.

1. Himmetüñ gülşeninüñ gülleridir anı dirür / Midhatüñ bülbüldür Vaşfîyi **hâmüş itme**

(*Vasfî Dîvânî, Kıt'a 2, Beyit 2*). [*hāmūs itme, -me*]

hān: *Padişah, hükümdar.*

1. Kısmet-i rızık eyler iken hālka kıssām – ezel / Derd-i hecrüñ **hānını** itmiş baña cānā naşib (*Vasfî Dîvânî, Gazel 6, Beyit 3*). [*hānını, -i, -n, -i*]

hançer: *Hançer, kılıç; sevgilinin kirpikleri.*

1. **Hançerüñle** açılır gül gibi dil gönçaları / Teng-dil olsa kişi lābüd açar göñlüni āb (*Vasfî Dîvânî, Gazel 5, Beyit 2*). [*hançerüñle, -üñ, -le*]

hançer: *Söğüt yaprağı; hançer, kılıç.*

1. Bîd-i hançer-dāra havfinden tezelzüller irüp / **Hançerin** elden düşürmüş heybet-i bād-ı hazān (*Vasfî Dîvânî, Kaside 7, Beyit 7*). [*hançerin, -in*]

hançer-i şehenşeh-i gāzî: *Gazi olan padişahların padişahının hançeri.*

1. Yā **hançer-i şehenşeh-i gāzî** durur ki ol / Hün-ı dil-i 'adü ile pür-hün dem-i kıtāl (*Vasfî Dîvânî, Kaside 2, Beyit 10*). [*hançer-i şehenşeh-i gāzî,*]

hāne: *Ev, mesken.*

1. Ey şanem müflis diyü ta'n itme ben miskîne kim / Derd ü gamdan **hāneler** pür hānumānum var benüm (*Vasfî Dîvânî, Gazel 44, Beyit 5*). [*hāneler, -ler*]
2. Mihr ü kīnūñ **hāne** vü peymāne-i rızık u ecel / 'Afv ü hışmuñ māye vü pīrāye-i sūd u ziyān (*Vasfî Dîvânî, Kaside 7, Beyit 32*). [*hāne,*]

hāne: *Ev; gönül.*

1. Dili çok oda yakduñ luţf idüp incinme āhumdan / Bilürsin gitmeyince **hāneden** āteş duhān gitmez (*Vasfî Dîvânî, Gazel 23, Beyit 2*). [*hāneden, -den*]
2. Zāhid sözini işidicek mey içerem kim / Serd olsa havā lābüd olur **hānede** āteş

(*Vasfî Dîvânî, Gazel 25, Beyit 2*). [*hānede, -de*]

hāne hāne ara-: *Ev ev dolaşıp bulmaya çalışmak; çok aramak.*

1. Ne mäh olur bu ki şeb irişince her dem mihr / Düşüp şokağa **arar** şehri **hāne hāne** seni (*Vasfî Dîvânî, Gazel 95, Beyit 7*). [*hāne hāne arar, -r*]

hāne-i dil-i vasfî: *Vasfî'nin gönül evi.*

1. Ey dost **hāne-i dil-i Vasfîyi** mihr ile / Ma'mür kıl ki cevri ile virāne eyledüñ (*Vasfî Dîvânî, Gazel 32, Beyit 5*). [*hāne-i dil-i vasfîyi, -yi*]

hāne-i hammār: *Meyhāne.*

1. Gāh 'uryān oluban gāh nemed-püş olup / Rindler gibi girür **hāne-i hammāra** kopuz (*Vasfî Dîvânî, Gazel 22, Beyit 4*). [*hāne-i hammāra, -a*]

hāne-i merdüme: *İnsanın evi.*

1. Gel ki şevk odına yandı dil ü cān 'ūd gibi / **Hāne-i merdüme** büy ile gelür çünkü perî (*Vasfî Dîvânî, Gazel 100, Beyit 4*). [*hāne-i merdüme, -e*]

hāne-i pür-fitne-i āhir zamān: *Ahir zamanın kötülük dolu mekanı.*

1. Ol ki rāy-ı 'ālem-ārāsiyle olmışdur anuñ / **Hāne-i pür-fitne-i āhir zamān** dārü'l-emān (*Vasfî Dîvânî, Kaside 7, Beyit 24*). [*hāne-i pür-fitne-i āhir zamān,*]

hāne-i şabr: *Sabır hanesi.*

1. Ol perî şevkî ile āh idüben / **Hāne-i şabrumuz** harāb idelüm (*Vasfî Dîvânî, Gazel 51, Beyit 5*). [*hāne-i şabrumuz, -umuz*]

hānekāh: *Tekke, dergah.*

1. **Hānekāhī** gönümün fikr-i müjeñle
husrevā / Naķş olupdur her der ü dīvārā
şekl-i Zül' fikār (Vasfī Dīvānı, Gazel 15,
Beyit 4). [hānekāhī, -ı]

hānumān: *Ev halkı ve eşyası, ocak, ev bark.*

1. Ey şanem müflis diyü ta'n itme ben
miskīne kim / Derd ü ğamdan hāneler pür
hānumānum var benüm (Vasfī Dīvānı,
Gazel 44, Beyit 5). [hānumānum, -um]

hār: *Diken; rakip.*

1. **Hārlar** damenüñe gül gibi el urmuşlar /
Gül idüñ sen yine bülbül gibi zār olmışsın
(Vasfī Dīvānı, Gazel 55, Beyit 3). [hārlar,
-lar]
2. **Hārlardur** hem-demün nālem işitmezsin
benüm / Gülsin ammā diñlemezsın
bülbülün āvāzesin (Vasfī Dīvānı, Gazel 60,
Beyit 4). [hārlardur, -lar, -dur]
3. Gülşen-i cān gülisin **hār** ile hem-demlik
idüp / Bülbül-i hasta-dilem lutf idüp
ağlatma beni (Vasfī Dīvānı, Gazel 93,
Beyit 2). [hār,]
4. Gül ile bülbül-i aşüfteler mu'āmelesin /
Bilüp hāsedle dil uzatdı şanmañuz aña **hār**
(Vasfī Dīvānı, Kaside 1, Beyit 7). [hār,]
5. Raķīb ile şalmürsın ben āh itdükce / Çü
şāh-ı gül ki yel esdükce şalınür bile **hār**
(Vasfī Dīvānı, Kaside 15). [hār,]
6. Kapuña hıdmete giç geldi ise gül 'afv it /
K'İNENDE yürüymeiz ayağında vardur **hār**
(Vasfī Dīvānı, Kaside 1, Beyit 27). [hār,]
7. Nice terk ide gül ü gülşeni kim olmuşdur /
Bülbülün gönline kullāb-ı maħabbet her
hār (Vasfī Dīvānı, Kaside 8, Beyit 6). [hār,
]

hār: *Diken.*

1. Gül durur yaralarum **hār** durur peykānuñ /
TİR-BARĀN ile açıldı gülistānumdan (Vasfī
Dīvānı, Gazel 53, Beyit 5). [hār,]
2. Baş açuķ yalın ayak gül ki bir abdāluñdur /
Reh-i şevķuñda yelüp ayağı pür olmuş **hār**
(Vasfī Dīvānı, Kaside 8, Beyit 19). [hār,]

hār it-: *Bayağı, hor duruma düşürmek.*

1. Cihāna 'işķuñ idüp ben faķīri **hār itme** /
Anuñ haķı ki şehā itdi bī-bahāne seni
(Vasfī Dīvānı, Gazel 95, Beyit 4). [hār
itme, -me]

hār ol-: *Diken olmak | Rakip olmak.*

1. Gerçi sen bir gülsün ü ben bülbül-i
aşüfteyem / Pārelendi yüregüm yanuñda
her **hār olmadan** (Vasfī Dīvānı, Gazel 67,
Beyit 2). [hār olmadan, -madan]

harāb id-: *Yıkıp dökmek, yok etmek.*

1. Ol perī şevķı ile āh idüben / Hāne-i
şabrumuz **harāb idelüm** (Vasfī Dīvānı,
Gazel 51, Beyit 5). [harāb idelüm, -elüm]

harāb ol-: *Harap duruma gelmek, yıkılmak;
perişan olmak, çok üzülmek.*

1. Niçe āh itmeyem gitdi dirīğā 'ömrümün
varı / Düşüp hāke **harāb oldı** bu cism-i nā-
tūvān ağlar (Vasfī Dīvānı, Kaside 10, Beyit
7). [harāb oldı, -dı]

harām it-: *Bir şeyden mahrum bırakmak,
yasaklamak.*

1. Vaşfiye rüzedür diyü vaşluñ **harām idüp** /
Sen ğayrılarla mey içesin ola mı hālāl
(Vasfī Dīvānı, Gazel 36, Beyit 7). [harām
idüp, -üp]

harām ol-: *Yasak olmak.*

1. Bütün āfāka şāyi' oldı efgānum duyıldı āh
/ Baña dirlik **harām oldı** bu dīdem durma
ķan ağlar (Vasfī Dīvānı, Kaside 10, Beyit
3). [harām oldı, -dı]
2. Cām-ı la'l ile gönül ayş-ı müdām olsun
saña / Ol şarābı bensüz içerseñ **harām
olsun** saña (Vasfī Dīvānı, Gazel 3, Beyit
1). [harām olsun, -sun]

harāmī çeşmi: *Sevgilinin haydut gözleri.*

1. Vaşfi **harāmī çeşmi** n'ola içse ķanımı /
Mey içmek oldı mezheb-i küffārda hālāl
(Vasfī Dīvānı, Gazel 39, Beyit 5). [harāmī
çeşmi, -i]

harāret: *Isı, sıcaklık.*

1. Tâb-ı tebden ne **hârâret** k'ola cânânumda / Ol benüm derd ü belâ âteşidür cânımda (Vasfî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 1). [*hârâret,]*

harc: Tüketilen şey; durum.

1. Hâşilum **harcum** şorarsañ hâşilum ğamdur velî / Seyller **harc** iderem bu dîde-i ğamnâkden (Vasfî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 2). [*harcum, -um]*

harc eyle-: Harcamak, sarfetmek, tüketmek.

1. Çeşmüm ki reh-i vaşluña **harc eyledi** varın / Bilsen ki firâkuñda ne qahr ile kazandı (Vasfî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 2). [*harc eyledi, -di]*

harc it-: Harcamak, sarfetmek.

1. Hâşilum **harcum** şorarsañ hâşilum ğamdur velî / Seyller **harc iderem** bu dîde-i ğamnâkden (Vasfî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 2). [*harc iderem, -er, -em]*

harekât eyle-: Hareket etmek.

1. Nitekim silsile-i rûz u şeb olup muhķem / **Harekât eyleye** gerdün zemîn ide qarâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 28). [*harekât eyleye, -y, -e]*

hâr-ı belâ: Belâ diken.

1. Götürürler getirürler gelicek meclisüne / Şol kadar **hâr-ı belâ** ile olupdur efgâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 20). [*hâr-ı belâ,]*

hâr-ı müje: Diken (gibi olan) kirpik.

1. Qan olsa n'ola merdüm-i eşküm ki ğamuñla / **Hâr-ı müjem** içre şalınur hasta vü 'uryân (Vasfî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 5). [*hâr-ı müjem, -m]*

hâr-ı siyeh: Siyah diken.

1. Ger qarîb olsa saña cânâ raķîb incinmezem / Kim güle dâyim olur **hâr-ı siyeh** dirler qarîb (Vasfî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 2). [*hâr-ı siyeh,]*

harîm: Ev.

1. Gönüm **harîmi** Ka'besi bir nürdür yine / Beñzer ki Muştafa gelür aşhâb u âl ile (Vasfî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 3). [*harîmi, -i]*

hâs: Bir şeye veya bir kimseye âit olup başkasında bulunmayan, ona mahsus olan, özgü; bir şeye veya bir kimseye ayrılmış olan, herkese âit olmayan, husûsî, özel.

1. Ey hâce Çin metâ'ımı ço kim bu Rûmdur / Bunda mey adlu **hâş** firengî kumâş olur (Vasfî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 7). [*hâş,]*

hased: Kiskançlık, çekememe.

1. Cânım gözetdi ğamzesi tîrin uzatdı yâr / Öldüm **hasedle** kim anı nâgâh oñarmaya (Vasfî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 4). [*hasedle, -le]*
2. Gül ile bülbül-i aşifteler mu'âmelesin / Bilüp **hasedle** dil uzatdı şanmañuz aña hâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 7). [*hasedle, -le]*

hâsıl: Doğrusu, sözün kısası.

1. **Hâşilum** **harcum** şorarsañ hâşilum ğamdur velî / Seyller **harc** iderem bu dîde-i ğamnâkden (Vasfî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 2). [*hâşilum, -um]*

hâsıl: Ürün, mahsul; kısacası.

1. Hâşilum **harcum** şorarsañ **hâşilum** ğamdur velî / Seyller **harc** iderem bu dîde-i ğamnâkden (Vasfî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 2). [*hâşilum, -um]*
2. Kendümi bileli ben âh-ı ciger-süzumdan / Cevce yok **hâşilum** odlar birağur hürmenüme (Vasfî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 4). [*hâşilum, -um]*

hâsıl-ı 'ömr: Ömrün semeresi, neticesi.

1. Tolaşaldan berü anuñ ğam-ı sevdâsı ile / **Hâşıl-ı ‘ömrümi** virdi ğamı sevdâsı yele (Vasfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 3). [hâşıl-ı ‘ömrümi, -üm, -i]

haşım: Hasım, düşman.

1. ‘İd-veş ‘izz ü şerefler içre sen pür-zîver ol / **Hâşmuñ** olsun dâyimâ çün mâh-ı nev zerd ü nizâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 29). [hâşmuñ, -uñ]

hasret: Bir şeyi çok isteyip, arzulayıp ona kavuşamamaktan gelen üzüntü, özlem.

1. **Hasret** yaşı taşumda firâk odı içümde / Hâlüm bu durur saña didüm zâhir ü pinhân (Vasfî Dîvânı, Gazel 64, Beyit 2). [hasret,]

hasretâ: Hasret, özlem.

1. Çü senden geçdi ol meh Vaşfiya âh ile geç dâyim / Kimüñ kim ‘ömri geçse dir ölince **hasretâ** ‘ömrüm (Vasfî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 5). [hasretâ,]

haşr-ı devr-i felek: Zamanın sınırı; bahtın sınırı.

1. Nitekim olmaya ‘âlemde **haşr-ı devr-i felek** / Senüñ çü devr-i felek ‘ömrüñ ola nâ-maḥşür (Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 28). [haşr-ı devr-i felek,]

hassân: Hz. Muhammed döneminde yaşayıp peygamber şairi olarak ünlenmiş Arap şairi Hassan bin Sabit.

1. Ehl-i nazm içinde kim Saḥbân-ı devrânâm bu gün / Muştafâ medḥinde itsem n’ola **Hassân** ile baḥs (Vasfî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 9). [hassân,]

hasta: Sağlıklı olmayan; aşk derdine düşmüş, âşık.

1. Döymez gözüm ḥaṭuñ baña gösterme **hastañam** / Çeşm-i za ‘İfe ḥaṭt-ı ğubârüñ ziyânı var (Vasfî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 4). [hastañam, -ñ, -am]
2. Vaşluña cân dilemişsin dostum ben **hastayam** / Yoluña terk itemege lâyiğ ne

cānum var benüm (Vasfî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 3). [hastayam, -y, -am]

3. Kān olsa n’ola merdüm-i eşküm ki ğamuñla / Hâr-ı müjem içre şalınur **hasta** vü ‘uryân (Vasfî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 5). [hasta,]
4. Sînemi çâk eyle kim raḥm idesin ben **hastaya** / Zaḥmı olmayan beden lâyiğ degül merhemlere (Vasfî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 4). [hastaya, -y, -a]
5. Zaḥm-ı tîğ-i ğamdan ey Vaşfî görüp ḥâlüm ṭabîb / Didi kim kalmış durur bu **hasta** tûmâr olmadan (Vasfî Dîvânı, Gazel 67, Beyit 5). [hasta,]

hasta gönül: Aşk derdine düşmüş gönül.

1. Bir kerre âşinâlığ idüp baña ey şanem / Benden bu **hasta gönülümü** biğâne eyledüñ (Vasfî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 4). [hasta gönülümü, -üm, -i]
2. Ne yirde isteyeyin **hasta gönülümü** Vaşfî / Ne kılayın n’ideyin dilsitândan ayrıldum (Vasfî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 5). [hasta gönülümü, -üm, -i]

hasta ol-: Hasta olmak; aşk derdiyle dertlenmek.

1. ‘İşka düşdüm başuma üşdi belâ vü derd ü ğam / **Hasta oldum** görmege geldi yine yârân beni (Vasfî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 5). [hasta oldum, -du, -m]

hasta vü zâr ol-: Hasta olup ağlayıp inlemek.

1. Çü âsitân-ı felek-rif atüñ idindi penâh / Koma ki ḥâk-i mezelletde **ola hasta vü zâr** (Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 39). [hasta vü zâr ola, -a]

hasta-dil: Hasta gönül.

1. Saña öldürme didüm gerçi ki bu **hasta-dili** / Öldür ey şeh ki ben ol söze peşimân oldum (Vasfî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 2). [hasta-dili, -i]

hasta-i ‘ışk: Aşk hastası.

1. Çün ecel derdine yokdur çäre lûṭ it ey ṭabîb / **Hasta-i ‘ışkam** benüm sa’y eyleme dermânuma (Vasfî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 5). [hasta-i ‘ışkam, -am]

haşmet: Büyüklük, heybet.

1. Bunca zamānlar oldu ki ben bir dem urmadum / K'ol **haşmetüñ** sebātına olmaya iştiğāl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 34*). [*haşmetüñ, -üñ*]

haşr ol-: Öldükten sonra yeniden dirilmek.

1. Ölince **haşr olasin** 'izz ü baht u devletle / Nihāl-i bāğ-ı 'ömürden hemîşe ber-hördār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 42*). [*haşr olasin, -a, -sın*]
2. 'Adū-yı dîne içürdü mehābetüñ bir mey / Ki **haşr olunca** ola ser-girān u yata hūmār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 9*). [*haşr olunca, -ınca*]

haşr ol-: Öldükten sonra yeniden dirilmek; kıyamete kadar.

1. Tā **haşr olunca** dem ura kabrümde nār-ı şevk / Ger ben ölem bu sūzîş ü bu ihtirāk ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 4*). [*haşr olunca, -ınca*]

haşra degin: Kıyamete kadar.

1. Ger haţtı hevāsiyle tenüm hāk ola Vaşfî / Tā **haşra degin** mihrgiyā bitüre hāküm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 5*). [*haşra degin,]*
2. Mihrüñle eger hāk ola bu sîne-i çāküm / Tā **haşra degin** büy-ı maħabbet vire hāküm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 1*). [*haşra degin, -a*]
3. Rüşen ide cihānda kamu mäh-ı tal'atuñ / 'Ömrüñ günine **haşra degin** irmeye zevāl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 41*). [*haşra degin,]*
4. Şāh olup şāh-ı Süleymān-'azamet **haşra degin** / Saña āşafılg ile ola muqarrer hātem (*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 29*). [*haşra degin,]*

haşra dek: Kıyamete kadar.

1. Şol deñlü yüzüm sürdüm işigüñe ki kaldı / Yüzüm yiri tā **haşra dek** ol hāk-i der üzre (*Vasfî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 6*). [*haşra dek,]*
2. Devletüñ şāhını ser-sebz idüben Haq her dem / **Haşra dek** bāğ-ı 'ömürden olasin

ber-hördār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 30*). [*haşra dek,]*

hat: Yeni beliren sakal ve bıyık/ayvatüyü.

1. Haţtı haţādur anı tırāş itse vechi var / **Haq** kim haţā ile ola ekşer tırāş olur (*Vasfî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 3*). [*haţ,]*
2. Heves eylerdi gönül la'lüne ger irse **haţuñ** / Hızr ile yegrek olur Çeşme-i Hayvāna heves (*Vasfî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 2*). [*haţuñ, -uñ*]
3. Vaşfî ki **haţuñ** vaşfını teşvîş ile yazdı / 'Ayb eyleme cānā ger ola haţtı müşevveş (*Vasfî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 5*). [*haţuñ, -uñ*]
4. Ruħlaruñ üzre nedür hālūñ lebünde yok çü **haţ** / Bu hılāf-ı 'ādet ancak k'ola haţdan öñ nuqāt (*Vasfî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 1*). [*haţ,]*
5. Ruħlaruñ üzre nedür hālūñ lebünde yok çü haţ / Bu hılāf-ı 'ādet ancak k'ola **haţdan** öñ nuqāt (*Vasfî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 1*). [*haţdan, -dan*]

hat: Yazı.

1. Def 'i tūr-i ta'n-ı bed-hāh itmege besdür baña / Cevşen eş'arüm **haţı** vü kilik-i müşkinüm sinān (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 39*). [*haţı, -ı*]

hat: Bayan, hanım; eş, zevce; yeni beliren sakal ve bıyık/ayvatüyü.

1. Döymez gözüm **haţuñ** baña gösterme haştānam / Çeşm-i za'ife haţı-ı gubāruñ ziyānı var (*Vasfî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 4*). [*haţuñ, -uñ*]

hatā: Yanlış, kusur.

1. Haţtı haţādur anı tırāş itse vechi var / Haq kim **haţā** ile ola ekşer tırāş olur (*Vasfî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 3*). [*haţā,]*
2. Haţtı haţādur anı tırāş itse vechi var / Haq kim haţā ile ola ekşer tırāş olur (*Vasfî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 3*). [*haţādur, -dur*]
3. Ben itmedüm bu **haţā** vü günāhı bil k'itdi / Bu naħs tālı' ü bu baht-ı şüm u nā-hemvār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 22*). [*haţā,]*
4. 'Afv kıl kullar işi sehv ü **haţādur** şanemā / Kerem it hāy begüm begcügezüm hāy

begüm (*Vasfî Dîvânî, Murabba 1, Beyit 10*). [*hâtağur, -dur*]

hata kıl-: Hata yapmak, yanlış iş yapmak.

1. Ger **hata kılur** ise Vaşfi kerem kıl 'afv it / Geldi dergâhuña yalvarmağa boynında kefen (*Vasfî Dîvânî, Gazel 58, Beyit 7*). [*hata kılur, -ur*]

hatar ol-: Tehlikeli olmak.

1. Vaşfi mahallesinde hâzer kıl rakıbden / K'ol yirde kim **hatar ola** andan hâzer gerek (*Vasfî Dîvânî, Gazel 33, Beyit 5*). [*hatar ola, -a*]

hâtem: Mühür, yüzük.

1. 'Aks-i la'lün olsa yegdür çeşm-i pür-hünümde kim / Mu'teber olur niğ'n la'l olıcağ **hâtemlere** (*Vasfî Dîvânî, Gazel 76, Beyit 3*). [*hâtemlere, -ler, -e*]
2. Dir idüm kim dehen-i dilbere beñzer **hâtem** / Olsa pür-nâz u suhan-sâz u suhan-ver hâtem (*Vasfî Dîvânî, Kaside 4, Beyit 1*). [*hâtem,]*
3. Dir idüm kim dehen-i dilbere beñzer hâtem / Olsa pür-nâz u suhan-sâz u suhan-ver **hâtem** (*Vasfî Dîvânî, Kaside 4, Beyit 1*). [*hâtem,]*
4. Ağzı vardur dili yok tâ ki hužuruñda senüñ / 'Arz ide süz u güdâzını ser-â-ser **hâtem** (*Vasfî Dîvânî, Kaside 4, Beyit 2*). [*hâtem,]*
5. Bir 'aceb nakş geçüp cevri eli qaddin bükmiş / K'olmuş ol hayret ü derd ile çü çenber **hâtem** (*Vasfî Dîvânî, Kaside 4, Beyit 3*). [*hâtem,]*
6. Biñ şaf olursa eger dîv-i 'adüdan ne zarar / Aldı barmağına çün âşaf-ı şafder **hâtem** (*Vasfî Dîvânî, Kaside 4, Beyit 13*). [*hâtem,]*
7. Âşafâ her dem el üstinde tutarsın ne 'aceb / Eylese mühri-i Süleymânî müsahhar **hâtem** (*Vasfî Dîvânî, Kaside 4, Beyit 17*). [*hâtem,]*
8. Dest-büsüñ şerefin beñzer idindi maqşud / Zerden idindi kemer la'lden efser **hâtem** (*Vasfî Dîvânî, Kaside 4, Beyit 18*). [*hâtem,]*
9. Hâtemüñ dest-i şerîfüñde görenler didi kim / Güyiyâ oldı Süleymâna müyesser **hâtem** (*Vasfî Dîvânî, Kaside 4, Beyit 19*). [*hâtem,]*

10. Her ne eylerseñ aña dest-i şerîfüñde durur / Oldı kapuñda benüm bigi çü çâker **hâtem** (*Vasfî Dîvânî, Kaside 4, Beyit 21*). [*hâtem,]*
11. Şöyle turur gözi görmez kulağı işitmez / Münhânî olmuş olup pîr-i mu'ammer **hâtem** (*Vasfî Dîvânî, Kaside 4, Beyit 22*). [*hâtem,]*
12. Vaşfi-i teng-dilüñ hâlini gâlib tapuña / Dir idi ağzına möhr urmasalar ger **hâtem** (*Vasfî Dîvânî, Kaside 4, Beyit 23*). [*hâtem,]*
13. Riştelerdür dür ü gevherle pür ebyâtum kim / Var durur her biri ucında mücevher **hâtem** (*Vasfî Dîvânî, Kaside 4, Beyit 25*). [*hâtem,]*
14. Hâtemüñ dest-i şerîfüñde görenler didi kim / Güyiyâ oldı Süleymâna müyesser hâtem (*Vasfî Dîvânî, Kaside 4, Beyit 19*). [*hâtemüñ, -üñ*]

hâtem: Mühür (*Sadrızamlık mühri bağlamında*); vezir.

1. Gözi hiç kimseyi görmez n'ola mağrur olsa / Alicak ellerine taze güzeller **hâtem** (*Vasfî Dîvânî, Kaside 4, Beyit 4*). [*hâtem,]*
2. Yine bir şan'at ile müşk koyup kaşında / 'Älemüñ itdi dimâğını mu'attar **hâtem** (*Vasfî Dîvânî, Kaside 4, Beyit 5*). [*hâtem,]*
3. Nazar it dide-i gam-dide-i giryânuma bak / Göresin 'aks-i cemâlünle muşavver **hâtem** (*Vasfî Dîvânî, Kaside 4, Beyit 6*). [*hâtem,]*
4. Äferin aña ki derd odlarına yandukça / Pür-şafâ oldı vü olmadı mükedder **hâtem** (*Vasfî Dîvânî, Kaside 4, Beyit 7*). [*hâtem,]*
5. Taş başup bağına hiç kimseye râzın dimedi / Devr elinden bu kadar çekdi belalar **hâtem** (*Vasfî Dîvânî, Kaside 4, Beyit 8*). [*hâtem,]*
6. Başına taş urulup kaşına inmişdür anuñ / Teng-dil olduğu gâlib budur ekşer **hâtem** (*Vasfî Dîvânî, Kaside 4, Beyit 9*). [*hâtem,]*
7. Kara yazusu mıdur yâ Rab anuñ başında / Yâ gam-ı derdini mi eyledi defter **hâtem** (*Vasfî Dîvânî, Kaside 4, Beyit 10*). [*hâtem,]*
8. Sinesi üzre yazup Süre-i İhlâşî tamâm / Saña ihlâşını 'arz eylemek ister **hâtem** (*Vasfî Dîvânî, Kaside 4, Beyit 11*). [*hâtem,]*
9. Bürc-i 'izzette hilâl-i felek-i devletdür / Tañ degül olsa nazar ehline manzar **hâtem** (*Vasfî Dîvânî, Kaside 4, Beyit 12*). [*hâtem,]*
10. Muştafâ-nâm vezir-i şeh-i 'âdil kim anuñ / Qadri barmağınadır çarh-ı müdevver

hâtem (*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 14*).
[hâtem,]

11. Başdan ayağa eger sîm ü zer olursa n'ola / Olmaz aña sehâ ile berâber **hâtem** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 15*). [hâtem,]
12. Fakr hâkinden alup cûdı aña vire vücûd / Sîm ü zerle n'ola ger olsa tûvânger **hâtem** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 16*). [hâtem,]
13. Kara toprağ idi lutfuñ himeminden buldı / Bu kadar zînet ü zîb ü bu kadar fer **hâtem** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 20*). [hâtem,]
14. Midhâtünde yine bir kâsr-ı müşeyyed düzdi / Dizdi her beytine anuñ zer ü zîver **hâtem** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 24*). [hâtem,]
15. Midhâtin şöyle lafîf eyledügümçün yaraşur / Düşse her beytüm ayağına ser-â-ser **hâtem** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 26*). [hâtem,]
16. Nitekim her dem ola dehr-i cefâ-âyînüñ / Gâh lutfına vü geh kahrına mazhar **hâtem** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 28*). [hâtem,]
17. Kapuña halka gibi göz diküben sâyl-veş / Ağız açmış ki ide saña du'âlar **hâtem** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 27*). [hâtem,]
18. Şâh olup şâh-ı Süleymân- 'azamet haşra degin / Saña âşafîğ ile ola muqarrer **hâtem** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 29*). [hâtem,]

hat-ı 'arabî: *Arap yazısı.*

1. Gören **hat-ı 'arabî** içre ma'nî-i hâşın / Şanür ki âb-ı hayât itdi zûlmet içre karâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 38*). [hat-ı 'arabî,]

hat-ı miskîn: *Misk kokulu ayva tüyleri.*

1. **Hat-ı miskînüne** mi uğradı hey dost 'aceb / Ki dem urdukça şabâ 'âlemi miskîn eyler (*Vasfî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 3*). [hat-ı miskînüne, -ün, -e]
2. **Hat-ı miskînüñe** yüz virme ziyândur dîne / Tayanup hüsnuñe çok 'aşıkı miskîn eyler (*Vasfî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 4*). [hat-ı miskînüñe, -üñ, -e]

hat-ı si'r: *Şiir hattı; yazısı.*

1. Sözlerüm süzından olmışdur **hat-ı şî'rüm** siyâh / Gel inanmazsan nazar kıl defter ü

dîvânuma (*Vasfî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 4*). [hat-ı şî'rüm, -üm]

hatm it-: *Tamamlamak, sonlandırmak, bitirmek.*

1. **Hatm it** du 'â-yı hayr ile kim kanda şerh ider / Ol medh-i bî-kerâneyi uşbu zebân-ı hâl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 39*). [hatm it,]

hatt: *Sevgilinin yüzünde yeni çıkmaya başlayan tüy; ayva tüyü.*

1. **Haṭṭı** ḥaṭṭadur anı tırâş itse vechi var / Ḥaṭ kim ḥaṭâ ile ola ekşer tırâş olur (*Vasfî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 3*). [haṭṭı, -ı]
2. Vaşfî ki ḥaṭuñ vaşfını teşvîş ile yazdı / 'Ayb eyleme cânâ ger ola **haṭṭı** müşevveş (*Vasfî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 5*). [haṭṭı, -ı]
3. **Haṭṭuñ** ucından düşer âhir şehâ la'lüñ dile / Mücib-i şöhet degül Yâküta illâ hüsni-ḥaṭ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 2*). [haṭṭuñ, -uñ]
4. İncinüp ḥaṭṭuña ey dilber kâzıtdum kâkülüñ / Bilmedüm **haṭṭuñ** velî boynuma ol kâkül benüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 5*). [haṭṭuñ, -uñ]
5. İncinüp **haṭṭuña** ey dilber kâzıtdum kâkülüñ / Bilmedüm ḥaṭṭuñ velî boynuma ol kâkül benüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 5*). [haṭṭuña, -uñ, -a]
6. Dûd-ı âhumdan hazer kıl dostum **haṭṭuñ** gelür / K'âsumânî nîl-reng eyler duḥânüm var benüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 6*). [haṭṭuñ, -uñ]
7. Ger **haṭṭı** hevâsiyle tenüm ḥâk ola Vaşfî / Tâ ḥaşra degin mihrigiyâ bitüre ḥâküm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 5*). [haṭṭı, -ı]
8. **Haṭṭuña** kılmasam nazar incinme dostum / Devrân gözüm mi açdurur oldı gubârdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 3*). [haṭṭuña, -uñ, -a]
9. Gördüm lebüñde **haṭṭuñı** bildüm cihânda kim / Çok fitneler zuhûra gelürmiş şarâbdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 4*). [haṭṭuñı, -uñ, -ı]
10. Sırrın **haṭṭuñuñ** gerçi ki fâş eyledi zülfüñ / Hoş varmadı çok baş kesilür bu haber üzre (*Vasfî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 3*). [haṭṭuñuñ, -uñ, -uñ]
11. **Haṭ** degüldür görinen ruḥları âyîne durur / Düşmiş âyîneye aks-i ser-i zülf-i siyehi (*Vasfî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 4*). [haṭ,]
12. Şimdiden girü ḥaṭuñ geldi beni ağlatma / **Haṭa** ey dost şaḳın irmeye âbuñ zararî

(*Vasfî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 3*). [*hâta, -a*]

13. Ol perî-rûy u melek-hûya n'ola dinse perî / Rûyudur rûy-ı perî zülf ü **hâti** bâl ü peri (*Vasfî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 1*). [*hâti,]*
14. Şimdiden girü **hâtuñ** geldi beni ağlatma / Hata ey dost şakin ırmeye âbuñ zararî (*Vasfî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 3*). [*hâtuñ, -uñ*]
15. Bünyâdı hüsnuñüñ şanemâ bir kıl üzredür / **Hâttuñ** gider ki hüsnuñüñ esrarî fâş olur (*Vasfî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 4*). [*hâttuñ, -uñ*]

hâtt-ı ğubâr: Gözle zor seçilebilecek küçüklükteki toz gibi minik yazı; sevgilinin yanağındaki ayva tüyleri.

1. Döymez gözüm hâtuñ baña gösterme hastañam / Çeşm-i za'ife **hâtt-ı ğubârüñ** ziyânı var (*Vasfî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 4*). [*hâtt-ı ğubârüñ, -uñ*]

hâtt-ı siyekâr: Siyah ayva tüyleri, sevgilinin yüzündeki belli belirsiz tüyler.

1. Gün yüzüñ üzre ne var **hâtt-ı siyekâr** olıcağ / Şem' rüşen olur ey mâh şeb-i târ olıcağ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 1*). [*hâtt-ı siyekâr,]*

hât: Bayan, hanım; eş, zevce; yeni beliren sakal ve bıyık/ayvatüyü.

1. Dili öldürmege her lâhza **hâtuñ** kîn eyler / Öldürür derd ile bir gün beni miskîn eyler (*Vasfî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 1*). [*hâtuñ,]*
2. Her hayâli ki ide Vaşfî **hâtuñ** vaşfında / Rûh-ı Şeyhî işidüp rûhına taşsîn eyler (*Vasfî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 5*). [*hâtuñ, -i*]

hâtuñ: Bayan, hanım; eş, zevce.

1. Ölümündür **hâtuñ** aındurma melül itme beni / Ki ölüm fikri şehâ kişiyi ğamgîn eyler (*Vasfî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 2*). [*hâtuñ,]*

havâ: Hava.

1. Zâhid sözini işidicek mey içerem kim / Serd olsa **havâ** lâbüd olur hânede âteş (*Vasfî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 2*). [*havâ,]*
2. Âhumla sözlerüm n'çün ırmaz kulağıña / Dirler ki söz ırağa irişür **havâ** ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 5*). [*havâ,]*

haves eyle-: Heveslenmek, arzu etmek.

1. Nazm-ı Vaşfiye **haves eyle** ki eylerse n'ola / Tûti-i kând-i melâhat şekeristâna heves (*Vasfî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 6*). [*haves eyle,]*

havf: Korku.

1. Bîd-i hançer-dâra **havfinden** tezelzüller irüp / Hançerin elden düşürmüş heybet-i bād-ı hazân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 7*). [*havfinden, -in, -den*]

havf eyle-: Korkmak.

1. 'Arz itmezem melâlümü hecründe sen şehe / **Havf eylerem** ki nâgeh ire gönlüne melâl (*Vasfî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 5*). [*havf eylerem, -r, -em*]

hay: Başına geldiği kelime veya cümlenin anlamını kuvvetlendirir.

1. Alalı gönlümi ol zülf-i semen-sây begüm / Yıllar oldı çekerem derd ü gamuñ **hây** begüm (*Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 1*). [*hây,]*
2. Eyleme şimdi beni illere rüsvây begüm / Kerem it **hây** begüm begcügezüm hây begüm (*Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 2*). [*hây,]*
3. Eyleme şimdi beni illere rüsvây begüm / Kerem it hây begüm begcügezüm **hây** begüm (*Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 2*). [*hây,]*
4. Baña rahm eyle ki rahm eyleye Allâh saña / Kerem it **hây** begüm begcügezüm hây begüm (*Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 4*). [*hây,]*
5. Baña rahm eyle ki rahm eyleye Allâh saña / Kerem it hây begüm begcügezüm **hây** begüm (*Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 4*). [*hây,]*
6. Bana rahm eyle ki ben bende günâhum bilürem / Kerem it **hây** begüm begcügezüm **hây** begüm (*Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 6*). [*hây,]*

7. Bana rahm eyle ki ben bende günāhum bilürem / Kerem it **hāy** begüm begcügezüm **hāy** begüm (Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 6). [hāy,]
8. Şimdiden girü vefâ kıl ki cefâ ise yeter / Kerem it **hāy** begüm begcügezüm **hāy** begüm (Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 8). [hāy,]
9. Şimdiden girü vefâ kıl ki cefâ ise yeter / Kerem it **hāy** begüm begcügezüm **hāy** begüm (Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 8). [hāy,]
10. 'Afv kıl kullar işi sehv ü haţādur şanemā / Kerem it **hāy** begüm begcügezüm **hāy** begüm (Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 10). [hāy,]
11. 'Afv kıl kullar işi sehv ü haţādur şanemā / Kerem it **hāy** begüm begcügezüm **hāy** begüm (Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 10). [hāy,]
12. Şimdi öldür ki gözüm görmeye düşmenle seni / Kerem it **hāy** begüm begcügezüm **hāy** begüm (Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 12). [hāy,]
13. Şimdi öldür ki gözüm görmeye düşmenle seni / Kerem it **hāy** begüm begcügezüm **hāy** begüm (Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 12). [hāy,]
14. Rahm kıl Vaşfî-i dil-ħaste vü aşüfte-dile / Kerem it **hāy** begüm begcügezüm **hāy** begüm (Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 14). [hāy,]
15. Rahm kıl Vaşfî-i dil-ħaste vü aşüfte-dile / Kerem it **hāy** begüm begcügezüm **hāy** begüm (Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 14). [hāy,]

hayâl: Zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi özlenen şey, imge, hülya.

1. Her **hayâli** ki ide Vaşfî haţuñ vaşfında / Rûh-ı Şeyhî işidüp rûhına taħsîn eyler (Vasfî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 5). [hayâli, -i]
2. Ebrüña beñzerem dir imiş luţf ile hilâl / Beñzer ki ey şanem yeñile oldı bu **hayâl** (Vasfî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 1). [hayâl,]
3. Tiğümdür öldüren seni didüñ inanmadum / Hecründe geldi başuma hep didüğüñ **hayâl** (Vasfî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 4). [hayâl,]

hayâl: Şiirdeki ince mana.

1. Olsa 'aceb mi manzar-ı ehl-i nazar hilâl / Merğübdur ne yirde k'ola bir yeñi **hayâl** (Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 1). [hayâl,]

hayâl-i kākül: Sevgilinin saçının hayali.

1. **Hayâl-i kākülün** derd-i serümdür / Ne sevdâ i ki her dem başuma bu (Vasfî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 6). [hayâl-i kākülün, -iün]

hayâl-i nigâr: Güzel yüzlü sevgilinin hayali.

1. 'Ays eylemek olurdu **hayâl-i nigâr** ile / Ger dil şarâb-ı şevk ile lâ-ya'kıl olmasa (Vasfî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 2). [hayâl-i nigâr,]

hayât: Hayat, yaşam.

1. Öldür beni kim şol kaçaram derd ü gamuñla / Yanumda **hayâtum** durur ey dost helâküm (Vasfî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 2). [hayâtum, -um]

hayât-ı cāvidāni: Sonsuz hayat.

1. Yine güllerle gülşen şanki cennet gülsitāmidur / Bu dem 'ayş it ki her bir dem **hayât-ı cāvidānidür** (Vasfî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 1). [hayât-ı cāvidānidür, -i, -dür]

hayât-ı haşm: Düşman hayatı.

1. Ne şāhbāz durur tîr-i cān-şikāruñ kim / Ne yire kim vara eyler **hayât-ı haşmı** şikār (Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 33). [hayât-ı haşmı, -i]

haydar-i kerrâr: Kahramanca döne döne düşmana saldıran Hz. Ali.

1. Bi-ħaqq-ı Ĥazret-i Şiddik heybet-i Fārūk / Bi-ħükm-i Ĥazret-i Zü'n-nür u **Haydar-i Kerrâr** (Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 17). [haydar-i kerrâr,]

hayf: Yazık, vah yazık.

1. Vaşfîya ben 'andelib-i gülşen-i firdevs iken / **Hayf** bu ĥākî kafesde taħ'-ı hoş-elĥānuma (Vasfî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 7). [hayf,]

2. Dem-be-dem dehr-i denî devr ide her câhil için / Kâla fâzî ehli ayaklarda zihî **hayf** zihî (*Vasfî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 7*). [*hayf,]*

hâvil ol-: Perde olmak.

1. Mümkün olaydı yâr yüzün görmek ey gönül / Bu kanlı yaşum arada ger **hâvil olmasa** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 3*). [*hâvil olmasa, -ma, -sa]*

haylî: Çokça, epeyce, oldukça.

1. Tîr-i kemân-ı 'ışka cigerden siper gerek / Hâzîr ol ey gönül aña **haylî** ciger gerek (*Vasfî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 1*). [*haylî,]*

hayr: İyi temenni, iyilikler.

1. Serverâ hâkûma a' dâ sözünü güş itme / Bendeñi **hayr** ile yâd eyle ferâmüş itme (*Vasfî Dîvânı, Kit'a 2, Beyit 1*). [*hayr,]*

hayr du'â: Biri için dua etmek, iyiliğini istemek.

1. Bu bende-i ezeli den tapûña **hayr du'â** / Budur hemîn k'ola dünyâ vü âhîret ma'mûr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 29*). [*hayr du'â,]*

hayr ol-: Bir durum, iş veya rüya karşısında iyiliği, hayrı temenni eden söz.

1. Seyrümde gice ol mehe tuş olduğum didüm / Nâz ile güldi didi düşüñ ise **hayr ola** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 4*). [*hayr ola, -a]*

hayrân: Bir kimse veya bir şey karşısında hayranlık duyan, onu çok beğenen, çok takdir eden kimse.

1. Şükrüm oldur kim görüp hecründe hâlüm aılmaz / Şol kadar **hayrân** olur her kim göre hayrân beni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 4*). [*hayrân,]*
2. Mantık-ı şîrîn-keleminde ne hikmet var k'anuñ / 'Akl **hayrânı** ma'ânî-i bedî' itse beyân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 26*). [*hayrânı, -ı]*

hayrân: Aşk ile kendinden geçmiş kişi.

1. Mest-i 'ışkam tuymışam esrâr-ı hüsnuñden haber / Olmuşam âşüfte vü şeydâ vü **hayrânıñ** senüñ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 3*). [*hayrânıñ, -uñ]*

hayrân ol-: Çok beğenmek, kendinden geçmek.

1. Ğam-ı 'ışkuñ görüben dilde perîşân oldum / Ne i ki baña bu Ğamlar diyü **hayrân oldum** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 1*). [*hayrân oldum, -du, -m]*

hayrân ol-: Çok beğenmek, kendinden geçmek; bağlanmak.

1. Şükrüm oldur kim görüp hecründe hâlüm aılmaz / Şol kadar **hayrân olur** her kim göre hayrân beni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 4*). [*hayrân olur, -ur]*

hayret: Şaşkınlık, ne yapacağını bilememe.

1. Kendüñüñ 'aksin görüp âb içre kaddüñ şandı serv / Kaldı ol **hayretle** yıllardur kenâr-ı âbda (*Vasfî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 3*). [*hayretle, -le]*
2. Her kişi şimdi mâl ü menâliyle hōş geçer / **Hayretdeyem** ki ne ola bu hâlüme me'âl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 36*). [*hayretdeyem, -de, -y, -em]*
3. Ğalibâ ölmedi huzûruñda / **Hayretinden** kinâyet itmişler (*Vasfî Dîvânı, Kit'a 4, Beyit 2*). [*hayretinden, -i, -n, -den]*

hayret ü derd: Şaşkınlık ve derd.

1. Bir 'aceb naķş geçüp cevri eli kaddin bükmiş / K'olmuş ol **hayret ü derd** ile çü çenber hâtem (*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 3*). [*hayret ü derd,]*

hazân: Güz, sonbahar.

1. Bir gülistân düzmişem sihr eyleyüp vaşfuñda kim / Çün bahâr-ı gülşen-i firdevs aña irmez **hazân** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 36*). [*hazân,]*

hazar: Barış, güven.

1. Vaşfi şakınursa n'ola kapuında 'adūdan /
Yegdür ki **hazarda** ola kişi sefer üzre
(*Vasfî Dîvânî, Gazel 71, Beyit 7*).
[*hazarda, -da*]

hazer: *Sakinma, korunma.*

1. Vaşfi mahallesinde **hazer** kıl rakıbden /
K'ol yirde kim hatar ola andan hazer gerek
(*Vasfî Dîvânî, Gazel 33, Beyit 5*). [*hazer,]*

hazer kıl-: *Sakinmak, çekinmek.*

1. Vaşfi mahallesinde **hazer kıl** rakıbden /
K'ol yirde kim hatar ola andan hazer gerek
(*Vasfî Dîvânî, Gazel 33, Beyit 5*). [*hazer
kıl,]*
2. Dūd-ı āhumdan **hazer kıl** dostum hatıñ
gelür / K'āsumānı nıl-reng eyler duhānum
var benüm (*Vasfî Dîvânî, Gazel 44, Beyit
6*). [*hazer kıl,]*
3. Ğamuñla her gice ey gül hezār āh iderem /
Eşer kılur saña bir gün **hazer kıl** āh-ı hezār
(*Vasfî Dîvânî, Kaside 1, Beyit 16*). [*hazer
kıl,]*

hāzır ol-: *Hazır durumda bulunmak.*

1. Hışm itmeden ki gözlerinüñ yine kanı var /
Hāzır ol ey gönül demüñe kan nişānı var
(*Vasfî Dîvânî, Gazel 18, Beyit 1*). [*hāzır ol,
]*
2. Tır-i kemān-ı 'ışka cigerden siper gerek /
Hāzır ol ey gönül aña haylî ciger gerek
(*Vasfî Dîvânî, Gazel 33, Beyit 1*). [*hāzır ol,
]*

hazret: *Saygı ifadesi.*

1. Cihānda devletüñ 'idiyle hurrem ol ki ol
devlet / Cihānuñ hālķına Hāk **hazretinüñ**
armağānidur (*Vasfî Dîvânî, Kaside 9, Beyit
13*). [*hazretinüñ, -i, -nüñ*]

hazret-i cem: *Cem Sultan.*

1. Cām-ı mey-i murāda bulam dest-res eger /
Himmet olursa **hazret-i Cem** iktidārdan
(*Vasfî Dîvânî, Gazel 52, Beyit 6*). [*hazret-i
cem,]*

hazret-i düstür: *Büyük paşa hazretleri; Sadrāzām
Koca Mustafa Paşa.*

1. Uyan ki devletüñün şem'ini uyardı Hudā /
K'irişdi devlet ile yine **hazret-i düstür**
(*Vasfî Dîvânî, Kaside 5, Beyit 9*). [*hazret-i
düstür,]*
2. Tapuña 'arz ideyin hāl-i pür-fütürumdan /
Eger ki **hazret-i düstürdan** ola destür
(*Vasfî Dîvânî, Kaside 5, Beyit 22*). [*hazret-
i düstürdan, -dan*]

hecr: *Ayrılık.*

1. Çāre ölmekdür hemān **hecründe** ben dil-
hasteye / Dostum anuñ gibi dermāna
derdüñdür tabīb (*Vasfî Dîvânî, Gazel 6,
Beyit 4*). [*hecründe, -ün, -de*]
2. Öldür beni kim sensüz ey ey gözleri āfet /
Hecriñ koparur başuma her lāhza kıyāmet
(*Vasfî Dîvânî, Gazel 8, Beyit 4*). [*hecriñ, -
üñ*]
3. **Hecriñde** şehā hālümü ol dem bilesin kim
/ Bir gün diyeler bir kuluñ ölmüş saña
şihhat (*Vasfî Dîvânî, Gazel 8, Beyit 3*).
[*hecriñde, -üñ, -de*]
4. **Hecriñde** anduğumca şehā gül yüzüñ
senüñ / Kanlu yaşumla her tarafım lālezār
olur (*Vasfî Dîvânî, Gazel 12, Beyit 3*).
[*hecriñde, -üñ, -de*]
5. Görürler hālümü **hecriñde** kâfirler
esirgerler / N'içün rahm eylemezsın sen
müselmānsın hey imānsuz (*Vasfî Dîvânî,
Gazel 21, Beyit 2*). [*hecriñde, -üñ, -de*]
6. Ğamuñ mihmāñ-şarāyı olalı **hecriñde** dil
cānā / Cihānda bir gün olmaz kim olam bir
lahza mihmānsuz (*Vasfî Dîvânî, Gazel 21,
Beyit 4*). [*hecriñde, -üñ, -de*]
7. Ger ölürsem derd ile **hecriñ** beyābānında
ben / Tā kıyāmet dostum destümde
dāmānuñ senüñ (*Vasfî Dîvânî, Gazel 31,
Beyit 4*). [*hecriñ, -üñ*]
8. Vaşlı na 'imi şükriñi kılmazduñ ey gönül /
Öl şimdi **hecr** ile saña andan beter gerek
(*Vasfî Dîvânî, Gazel 33, Beyit 4*). [*hecr,]*
9. 'Arz itmezem melālümü **hecriñde** sen
şehē / Havf eylerem ki nāgeh ire gönülüne
melāl (*Vasfî Dîvânî, Gazel 36, Beyit 5*).
[*hecriñde, -üñ, -de*]
10. Tiğümdür öldüren seni didüñ inanmadum /
Hecriñde geldi başuma hep didüğüñ
hayāl (*Vasfî Dîvânî, Gazel 39, Beyit 4*).
[*hecriñde, -üñ, -de*]
11. Ger yazarsam ol şehē **hecrinde** hālüm
n'olduğın / Defter ü dīvāna şıgmaz
dāstānum var benüm (*Vasfî Dîvânî, Gazel
44, Beyit 4*). [*hecrinde, -in, -de*]

12. Her ki **hecrüñde** nazar eyleye cânâ tenüme / Müy şanür ki tolaşmış ola pîrâhenüme (*Vasfî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 1*). [*hecrüñde, -üñ, -de*]
13. Dil şabr iderdi vaşl ümîdiyle **hecre** ger / 'Ömrüm gibi ecel daği müsta'cil olmasa (*Vasfî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 4*). [*hecre, -e*]
14. Âh kim **hecrüñde** ben bî-dil düşelden gâmlara / Âhum u eşküm beni fâş eyledi 'âlemlere (*Vasfî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 1*). [*hecrüñde, -üñ, -de*]
15. Deryânuñ acı yaşları ğarķ itdi 'âlemi / **Hecrüñde** gördi Vaşfiyi beñzer bu hâl ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 5*). [*hecrüñde, -üñ, -de*]
16. Yârı artuķ saklaram ağyârdan **hecrinde** kim / Mü' minüñ şeytân ölüm vaktind' alur imânını (*Vasfî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 2*). [*hecrinde, -in, -de*]
17. Şükrüm oldur kim görüp **hecrüñde** hâlüm añlamaz / Şol kadar hayrân olur her kim göre hayrân beni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 4*). [*hecrüñde, -üñde*]
18. Şol kadar **hecrüñde** me'nûsam ğam-ı derdüñle kim / Şimdi ğam egler olupdur bu dil-i nâ-şadımı (*Vasfî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 3*). [*hecrüñde, -üñde*]
19. Her tîr-i belâ kim atılır kavş-i kazâdan / Eyler bizi **hecr** aña siper hey n'idelüm hey (*Vasfî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 2*). [*hecr,]*
20. Vaşfi ne belâ çekdüğini **hecr** ile yârâ / Bir kimsene yoķ ilte haber hey n'idelüm hey (*Vasfî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 5*). [*hecr,]*
21. Neden bilmem ki böyle nâr-ı hicrâna sezâ düşdüñ / Şorarsañ hâlümü **hecrüñde** ey rûh-ı revân ağlar (*Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 8*). [*hecrüñde, -üñ, -de*]

hecr-i nigâr: *Güzel yüzli sevgiliden ayrılık.*

1. Uşbu cihân-ı fânîde geçdi günüm benüm / **He-cr-i nigâr** ile elem-i rüzgâr ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 2*). [*hecr-i nigâr,]*

hedef-i tîr-i maħabbet: *Sevdâ okunun hedefi.*

1. Dil olalı cânâ **hedef-i tîr-i maħabbet** / Ķaddümi kemân gibi büküpdür ğam-ı miħnet (*Vasfî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 1*). [*hedef-i tîr-i maħabbet,]*

heft: *Yedi.*

1. Bi-ħaķķ-ı Vâhid ü Ferd ü Aħad ki cümle anuñ / Kemâl-i ĳudreti kabzındadır bu

heft ü çihâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 13*). [*heft,]*

helâk: *Mahvolma, ölme.*

1. Öldür beni kim şol ĳadaram derd ü ğamuñla / Yanumda hayâtum durur ey dost **helâküm** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 2*). [*helâküm, -üm*]

helâk ol-: *Mahvolmak, perişan hale gelmek; ölmek.*

1. Yakın olmuş durur 'işkuñda ben bi-dil **helâk olmaķ** / Henüz ey bî-vefâ göñlüñdeki ol bed ğümân ğitmez (*Vasfî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 3*). [*helâk olmaķ, -maķ*]

hele: *Hele, ayrıca, özellikle.*

1. Bâğ-ı sînem tolu tirüñle nihâl eyleyeyin / Bu durur şimdiki demde **hele** göñlümdede biten (*Vasfî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 2*). [*hele,]*
2. **Hele** kendüm bilelden olmadum 'âlemdede ben ĳurrem / Eger bir laħza şâd oldumsa cânâ her zamân ağlar (*Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 5*). [*hele,]*

hele: *Sonra.*

1. Hem-kiriş oldı uyup gerçi ki tanbürlara / Heves itmez **hele** anlar gibi zünnâra ĳopuz (*Vasfî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 3*). [*hele,]*

hem: *Hele, ayrıca, özellikle.*

1. Cefâyı az ĳıl gerçi vefâdur 'âşıkâ ammâ / Cefâ **hem** hoş degül dirler kaçan kim ola oransuz (*Vasfî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 5*). [*hem,]*

hem nefes olmağa: *Arkadaş olmak için.*

1. **Hem nefes olmağa** bir 'âşık-ı ğam-ħâra ĳopuz / Gezer elden ele biñ dert ile âvâre ĳopuz (*Vasfî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 1*). [*hem nefes olmağa,]*

hemân: *Sürekli, daima.*

1. Hemîşe âh u zâr itmekle dilde kalmadı
tâkât / Bu firâkât cânüma renc ü elem oldu
hemân ağlar (*Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 9*). [*hemân,]*

hemân: *Hemen, vakit kaybetmeden.*

1. Çäre ölmekdür **hemân** hecrüñde ben dil-
haste / Dostum anuñ gibi dermâna
derdüñdür tábîb (*Vasfî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 4*). [*hemân,]*
2. Sefer itmek dilerem derd ile bî-hûş oluram
/ Görürem yine **hemân** küyuñ olurmuş
seferüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 3*).
[*hemân,]*
3. Dile sînemde kaşd itdükce zülfi nâleler
eyler / **Hemân** ol murğa beñzer kim gelür
mâr âşiyânına (*Vasfî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 3*). [*hemân,]*
4. **Hemân** şabr u sükün ihsân ide ol kâdir-i
mutlak / Tahammül kalmadı şabr itmeye
şüh-ı cihân ağlar (*Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 10*). [*hemân,]*
5. Bu zaħm-ı hün-feşânüm ağlamakdan kana
müstağrak / İşt aħvâlümü gör kim gice
gündüz **hemân** ağlar (*Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 12*). [*hemân,]*

hem-dem: *Dost, arkadaş.*

1. Yaşum ki baña **hem-dem** ü yâr idi ezelden
/ 'Işkun baña yâr olıcağ ol çıkdı gözümden
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 3*). [*hem-dem,]*
2. Hârlardur **hem-demüñ** nâlem işitmezsin
benüm / Gülsin ammâ diñlemezsın
bülbülüñ âvâzesin (*Vasfî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 4*). [*hem-demüñ, -üñ]*
3. **Hem-demüm** säyem durur ğam
günlerinde ol daħi / Okumazsam müm ile
ey mâh gelmez yanuma (*Vasfî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 2*). [*hem-demüm, -üm]*
4. **Hem-dem** geçer benümle vü âvâredür
saña / Andandur ortamuzda şovuqluğ şabâ
ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 4*). [*hem-dem,]*
5. Şimdi bir ğüşe-i tenhâda olup dil-haste /
Âhdur **hem-demi** vü ğam durur ancağ aña
yâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 22*).
[*hem-demi, -i]*

hem-dem eyle-: *Arkadaş etmek.*

1. Ey **hem-dem eyleyen** beni derd ü firâk ile
/ Raħm eylegil ki yandı gönül iştiyâğ ile

(*Vasfî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 1*). [*hem-dem eyleyen, -y, -en]*

hem-dem-i hâr: *Diken ile dost olma.*

1. Vaz gelmez çünkü ol gül **hem-dem-i hâr**
olmadan / Aşşı ne ey dil aña bülbül gibi
zâr olmadan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 67, Beyit 1*). [*hem-dem-i hâr,]*

hem-dem-i hâr: *Dikenin dostu; rakibin dostu.*

1. Gül gibi dâmeniñüñ her tarafı çâk olmuş /
Bildüm ey ğonca-dehen **hem-dem-i hâr**
olmuşsın (*Vasfî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 2*).
[*hem-dem-i hâr,]*

hem-demlig: *Dostluk, arkadaşlık.*

1. Benüm derd-i derünümün haber kim ilte
sen mâha / Bu **hem-demligi** baña eylemez
kimse meger nâle (*Vasfî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 4*). [*hem-demligi, -i]*

hem-demlik it-: *Dostluk etmek; yârenlik etmek.*

1. Gülşen-i cân gülisin hâr ile **hem-demlik idüp**
/ Bülbül-i hasta-dilem luğ idüp
ağlatma beni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 2*). [*hem-demlik idüp, -üp]*

hemîn: *Henüz, daha, yeni.*

1. Hep hevâ gitdi cuvânlık gideli n'ideyin âh
/ Kaldı başumda **hemîn** bir güzel oğlana
heves (*Vasfî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 4*).
[*hemîn,]*

hemîn: *Tıpkı.*

1. Hâlka-veş gitmez gözüm Vasfî der-i
dildârdan / Güyiyâ kim halka-i derdür
hemîn ol bâbda (*Vasfî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 5*). [*hemîn,]*

hemîn: *Bütünüyle, tamamen.*

1. Bu bende-i ezeliñden tıpūña hayr du'â /
Budur **hemîn** k'ola dünyâ vü âhîret

ma'mūr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 29*).
[hemîn,]

hemîşe: *Daima, her vakit, her zaman.*

1. Ölnce haşr olasıñ 'izz ü baht u devletle / Nihâl-i bâğ-ı 'ömürden **hemîşe** ber-ğordâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 42*).
[hemîşe,]
2. Tâ kim şu 'â'-ı şem'-i cemâl-i hilâlden / Rüşen ola **hemîşe** bu fânus-ı pür-ğayâl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 40*).
[hemîşe,]
3. **Hemîşe** tâ ki şalâh-ı cihân-ı kevn ü fesâd / Vezîr ü şâh ile çuta cihân içinde karar (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 39*).
[hemîşe,]
4. **Hemîşe** âh u zâr itmekle dilde kalmadı / tākāt / Bu firkat cânuma renc ü elem oldu hemân ağlar (*Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 9*). [hemîşe,]

hem-kiriş ol-: *Yay girişleri eşit olmak.*

1. **Hem-kiriş oldu** uyup gerçi ki tanbûrlara / Heves itmez hele anlar gibi zünnâra çopuz (*Vasfî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 3*). [hem-kiriş oldu, -dı]

hem-nefes ol-: *Arkadaş, dost olmak.*

1. Her kılı cism-i nañifinde figânlar eyler / **Hem-nefes olalı** Vasfî-i giriftâra çopuz (*Vasfî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 6*). [hem-nefes olalı, -alı]

hem-râh: *Yol arkadaşı, yoldaş.*

1. Vasfî diyâr-ı fûrkatê derd oldu hem-rehûñ / Yol kôrçuluk durur yine **hem-râhdan** şakın (*Vasfî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 5*).
[hem-râhdan, -dan]

hem-râz: *Sırdaş.*

1. Başdan ayağa kulağdur nâlişin güş itmege / Bülbül-i dil-ğasteye şanmañ degül **hem-râz** gül (*Vasfî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 2*).
[hem-râz,]

hem-reh: *Yol arkadaşı, yoldaş.*

1. Vasfî diyâr-ı fûrkatê derd oldu **hem-rehûñ** / Yol kôrçuluk durur yine hem-râhdan şakın (*Vasfî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 5*).
[hem-rehûñ, -ûñ]

hem-ser: *Arkadaş.*

1. Ehl-i devlet eyle anı saña 'izzetdür bu kim / Tâc-ı devlet **hem-seri** ola çapuñda bir çubâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 25*).
[hem-seri, -i]

hengâm-ı çemen: *Bahar mevsimi.*

1. Gel ki **hengâm-ı çemen** irdi vü eyyâm-ı bahâr / Yaraşur ger kılasın gül gibi çulşende karar (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 1*). [hengâm-ı çemen,]

henüz: *Halâ, daha.*

1. Yakın olmuş durur 'işkuñda ben bi-dil helâk olmağ / **Henüz** ey bî-vefâ çöñlüñdeki ol bed çümân gitmez (*Vasfî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 3*). [henüz,]
2. Nihâl-i bâğ-ı ümîdüñ **henüz** biñde biri / Çapuñda terbiyetüñ âbı ile virmedi bâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 27*). [henüz,]

henüz: *Buna rağmen.*

1. Şaçum ağardı çü rûz-ı sefid çapuñda / **Henüz** baht-ı siyâhum siyâh çün şeb-i târ (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 38*). [henüz,]

henüz: *Az önce, daha şimdi, yeni.*

1. **Henüz** encüm-i nergis-mişâl çulşen-i çarğ / Süzi virürdi gözini çü nergis-i mañmür (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 4*). [henüz,]
2. **Henüz** şahid-i çarğ âfitâb-ı 'âlem-tâb / Verâ-yı perde-i kuñlıden itmiş idi zuhür (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 5*). [henüz,]
3. Baña ne hîn-i ferâğât ne vaqt-i 'uzletdür / Murâdum atına ben olmadın **henüz** süvâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 25*). [henüz,]
4. **Henüz** virmedi dâdını fazl u dânişümüñ / Bu çarğ-ı sifle-nevâz u bu günbed-i devvâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 26*). [henüz,]

5. **Henüz** devlet-i gerdün olup baña şābit / Yanumca olmadılar mäh-pāreler seyyār (Vasfî Dîvânî, Kaside 6, Beyit 28). [henüz,]

hep: Hep, bütün, tüm.

1. **Hep** hevâ gitdi cuvānlık gideli n'ideyin āh / Kaldı başumda hemîn bir güzel oğlana heves (Vasfî Dîvânî, Gazel 24, Beyit 4). [hep,]
2. Firāk-ı derd-i ḥasretle zemîn u āsumān ağlar / Niçe cem' eylesün 'aqluñ göñül **hep** tārūmār oldı (Vasfî Dîvânî, Kaside 10, Beyit 15). [hep,]
3. Bu üslüb üzre el-ḥāşıl baña **hep** 'āşıkān ağlar / Vefā me'mül iderken gör felekden ne zuhūr itdi (Vasfî Dîvânî, Kaside 10, Beyit 16). [hep,]

hep: Daima, her zaman.

1. Tîğümdür öldüren seni didüñ inanmadum / Hechründe geldi başuma **hep** didüğüñ ḥayāl (Vasfî Dîvânî, Gazel 39, Beyit 4). [hep,]

hep: Bütünü, tamamen.

1. Sa'ādetüm gündür tēc-ı devletümdür **hep** / Ne deñlü var ise қаpuñda zerre zerre ğubār (Vasfî Dîvânî, Kaside 6, Beyit 20). [hep,]

her: Her.

1. Şādıkam Kible ḥaķı yoluñda ben şāhum senüñ / **Her** ne yüzden dir iseñ toĝrı varur āhum saña (Vasfî Dîvânî, Gazel 2, Beyit 4). [her,]
2. Dil olup **her** berg-i gül eylerse cānān ile baḥş / Cāmı yokdur k'eyleye ol la'ı-i ḥandān ile baḥş (Vasfî Dîvânî, Gazel 9, Beyit 1). [her,]
3. Añlamaz hergiz kitāb-ı ḥüsnüñ evşāfın rakīb / Müşkil olur eylemek **her** kişi nadān ile baḥş (Vasfî Dîvânî, Gazel 9, Beyit 7). [her,]
4. Kuy-ı cānān içre feryād eyleyüp **her** şubḥ u şām / Bülbül-i bāĝ-i cinān olmak dilersen 'āşık ol (Vasfî Dîvânî, Gazel 38, Beyit 5). [her,]
5. N'içün ey mihr-i meh-rüyum irişmez saña kim **her** dem / Kemend-i dūd-ı āhumla irişür çarḥa eĝānum (Vasfî Dîvânî, Gazel 41, Beyit 7). [her,]

6. **Her** ki hecründe nazār eyleye cānā tenüme / Müy şanūr ki tolaşmış ola pīrāhenüme (Vasfî Dîvânî, Gazel 73, Beyit 1). [her,]

her: Hep, bütün, tüm. Tekil isimlere tamlayan görevinde getirilerek birer birer olarak "...-in hepsi" anlamını vermektedir.

1. **Her** kılı cism-i naḥifinde fiĝānlar eyler / Hem-nefes olalı Vasfî-i giriftāra қopuz (Vasfî Dîvânî, Gazel 22, Beyit 6). [her,]

her: Hep, bütün, tüm.

1. **Her** bahār olan nihāl-i gülde şanmañ gül durur / Pārenmiş tîĝ-i ḥār ile dil-i bülbül durur (Vasfî Dîvânî, Gazel 14, Beyit 1). [her,]
2. Ḥānekāhı göñlümüñ fikr-i müjeñle ḥüsvrevā / Naḥş olupdur **her** der ü dīvārā şekl-i Zül'fikār (Vasfî Dîvânî, Gazel 15, Beyit 4). [her,]
3. Yūsuf zamānı geçdi zamānuñdur ey şanem / Hoş gör zamānı **her** kişiuñ bir zamānı var (Vasfî Dîvânî, Gazel 18, Beyit 5). [her,]
4. Bu cismüm zaḥm-ı tīrinden zırıḥ-veş göz göz olmuşdur / Ki **her** gözden firākında aķar yaş yirine қаnum (Vasfî Dîvânî, Gazel 41, Beyit 2). [her,]
5. Sāķiyā mey şun ki ben dünyāya maĝrūr olmazam / **Her** metā'ı kim cihān virür ğurürumdur benüm (Vasfî Dîvânî, Gazel 50, Beyit 4). [her,]
6. **Her** yarı 'āşıkıyla ğörüp bir kenārda / Turmaz aķar gözüm yaşı her bir kenārdan (Vasfî Dîvânî, Gazel 52, Beyit 2). [her,]
7. Ğuyıyā kim şem'dür sīnemde **her** tīrūñ senüñ / Āteş-i 'işkuñla sīnem içre olan tābdan (Vasfî Dîvânî, Gazel 54, Beyit 5). [her,]
8. **Her** gice ta şubḥ olunca ney gibi eĝān idüp / İñlerem derd ile kim düşdüñ cüdā maḥbūbdan (Vasfî Dîvânî, Gazel 62, Beyit 4). [her,]
9. **Her** tīr k'irür sīneme ol sīm-berümden / Mihriyle anuñ cūşa gelür қаn ciĝerümden (Vasfî Dîvânî, Gazel 66, Beyit 1). [her,]
10. Gerçi sen bir ğülsün ü ben bülbül-i āşüfteyem / Pārelendi yüregüm yanuñda **her** ḥār olmadan (Vasfî Dîvânî, Gazel 67, Beyit 2). [her,]
11. **Her** tīr-i belā seng-i cefā kim gele senden / Gelsün berü yir eyleyeyin cān u ser üzre (Vasfî Dîvânî, Gazel 71, Beyit 5). [her,]
12. Hevāsı zāhidüñ ḥuld u benüm küy-ı niĝārumdur / Belī **her** bülbülüñ meyli olur

- öz gülsitânına (*Vasfî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 4*). [her,]
13. Yâ Rab n'olaydı 'âlem içinde dil olmasa / Yâ hod olursa **her** güzele mâyl olmasa (*Vasfî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 1*). [her,]
14. Tañ degüldür halkı uyutmazsa nâlem **her** gice / Korkaram kim gün yüzün nâgeh görürler hâbda (*Vasfî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 4*). [her,]
15. Ben şehâ ol Vaşfiyem kim nazm-ı renginüm görüp / Sînesinde naş ider **her** defter ü dîvân beni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 8*). [her,]
16. Dem-be-dem dehr-i denî devr ide **her** câhil içün / Kala fazl ehli ayaklarda zihî hayf zihî (*Vasfî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 7*). [her,]
17. **Her** tîr-i belâ kim atılır kavsi-i kazâdan / Eyler bizi hecr aña siper hey n'idelüm hey (*Vasfî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 2*). [her,]
18. Her kimün kim ola gönlünde maḥabbet eşeri / Āteş-i şevk ile dünyâyı yakar **her** haberi (*Vasfî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 1*). [her,]
19. Raḥm kılgi ki gözüm merdümü kanlar derler / Tolanup istemeden sen mehi **her** rehğüzeri (*Vasfî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 2*). [her,]
20. Vaşfinün yandüğim **her** gice bezmünde görüp / Şem'-i dil-sühtenün reşk odı oldı yeri (*Vasfî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 5*). [her,]
21. Nihâl-i gülde nihân oldı bülbül-i ḥaste / Uzatdı **her** taraf-ı şâhdan güle minkâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 8*). [her,]
22. Ğamuñla **her** gice ey gül hezâr âh iderem / Eşer kıllur saña bir gün hazer kıl âh-ı hezâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 16*). [her,]
23. **Her** mâh kaşd-ı devlet-i pâ-büs eyleyüp / Eyler özin rikâb-ı hümâyunuña mişâl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 17*). [her,]
24. Her sa'y kim du'âña degül sâ'ydur 'âbeş / **Her** emr kim şenâña degül emrdür muḥâl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 29*). [her,]
25. Vaşfi uzatmağıl ğam u miḥnet kazıyyesin / Kim **her** suḥan ki ola mümil arturur melâl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 37*). [her,]
26. Bu felek **her** mâh kim saña hilâlin 'arz ider / Dimek ister ki senün bir bendeñem ben tavk-dâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 17*). [her,]
27. Midḥatünde yine bir ḳasr-ı müşeyyed düzdi / Dizdi **her** beytine anuñ zer ü ziver ḥâtem (*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 24*). [her,]
28. Midḥatin şöyle laṭif eyledüğümçün yaraşur / Düşse **her** beytüm ayacağına ser-â-ser ḥâtem (*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 26*). [her, -se]

29. Nev-cuvân iken cihân bir pîre dönmiş sen daḥi / Nüş kıl andan ki **her** pîr içe ola nevcuvân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 10*). [her,]
30. Ruḥlaruñ devrinde ḳo dil mesken itsün zülfünü / Kim bahâr eyyâmıdır **her** murgâ vaqt-i âşiyân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 19*). [her,]
31. Nice terk ide gül ü gülşeni kim olmışdur / Bülbülüñ göñline ḳullâb-ı maḥabbet **her** ḥâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 6*). [her,]
32. Yine güllerle gülşen şanki cennet gülsitânıdır / Bu dem 'ayş it ki **her** bir dem ḥayât-ı câvidânıdır (*Vasfî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 1*). [her,]
33. Dirîğâ olmadı bir kez muvâfıḳ baht u iḳbâlüm / Fiğân u derd-i ḥasretle anuñçün **her** zamân ağlar (*Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 2*). [her,]
34. Hele kendüm bilelden olmadum 'âlemde ben ḥurrem / Eger bir laḥza şâd oldumsa cânâ **her** zamân ağlar (*Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 5*). [her,]
35. Firâḳ-ı yâri güç dirler idi bilmez-idüm evvel / Göñül bir rütbe maḥzün kim gören **her** şâdumân ağlar (*Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 6*). [her,]
36. Bükildi ḳâmetüm ğamdan dü çeşmüm **her** zamân ağlar / Kalem böyle çekilmişdür ezelden yoḳ buña çäre (*Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 17*). [her,]

her: Her ne zaman.

1. **Her** ḥayâli ki ide Vaşfi ḥaṭuñ vaşfinda / Rûḥ-ı Şeyḫi işidüp rûḥına taḥsîn eyler (*Vasfî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 5*). [her,]

her: "Her" belgisiz sıfat.

1. Her sa'y kim du'âña degül sâ'ydur 'âbeş / **Her** emr kim şenâña degül emrdür muḥâl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 29*). [her,]

her bir: Her biri, tek tek, ayrı ayrı.

1. Bostân içinde olan şimdi **her bir** berg-i surḥ / Şanki 'âlem ḥâlini şerḥ itmek içündür zebân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 4*). [her bir,]
2. **Her bir** ḥırâş kim ola başında dilberün / Başlar ki bağrum üzre durur pür-ḥırâş olur (*Vasfî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 2*). [her bir,]

3. Her yârî ‘aşıkıyla görüp bir kenârda /
Türmaz açar gözüm yaşı **her bir** kenârdan
(*Vasfî Dîvânî, Gazel 52, Beyit 2*). [*her bir,*
]

her biri: *Her biri, ayrı ayrı hepsi.*

1. Gelüp durur yine ebkâr-ı hûb-efkârüm / Çü
serv **her biri** mevzûn nihâl ü şîrîn-kâr
(*Vasfî Dîvânî, Kaside 6, Beyit 33*). [*her*
biri,]
2. Siyeh-libâs durur **her biri** çü şeb lîkin /
Zemâne ruhları nûriyle pür durur envâr
(*Vasfî Dîvânî, Kaside 6, Beyit 34*). [*her*
biri,]
3. Riştelerdür dür ü gevherle pür ebyâtum
kim / Var durur **her biri** ucında mücevher
hâtem (*Vasfî Dîvânî, Kaside 4, Beyit 25*).
[*her biri,*]
4. Cevâhir-i medehâtuñla **her biri** memlû /
Buñur-ı nazm içi pürdür sefâyin-i eş‘âr
(*Vasfî Dîvânî, Kaside 6, Beyit 31*). [*her*
biri,]
5. Hâkler üstinde bu rîzân olan berg-i hâzân /
Her biri bir zerd-rû ‘aşık ruñdandur
nişân (*Vasfî Dîvânî, Kaside 7, Beyit 1*).
[*her biri,*]

her dem: *Her zaman, daima*

1. Bañş ider **her dem** benümle yâr için bî-
dîn rakîb / Dîn için lâbüd ider kâfir
müselmân ile bañş (*Vasfî Dîvânî, Gazel 9,*
Beyit 2). [*her dem,*]
2. **Her dem** figân idersin eyâ ney benüm gibi
/ Beñzer zemâne yârdan itdi cüdâ seni
(*Vasfî Dîvânî, Gazel 90, Beyit 4*). [*her*
dem,]
3. Devlet ü ‘izzetle **her dem** kâmbîn ol
kâmbîn / Fetḥ ü nuşratlarla dâyim kâmgâr
ol kâmgâr (*Vasfî Dîvânî, Kaside 3, Beyit*
30). [*her dem,*]
4. Nitekim **her dem** ola dehr-i cefâ-âyîñüñ /
Gâh luḥfına vü geh kañrına mazhar hâtem
(*Vasfî Dîvânî, Kaside 4, Beyit 28*). [*her*
dem,]
5. Devletüñ şâñını ser-sebz idüben Hañ **her**
dem / Haşra dek bağ-ı ‘ömürden olasin
ber-hördâr (*Vasfî Dîvânî, Kaside 8, Beyit*
30). [*her dem,*]
6. Baña kan yutdurup bülbül gibi ol gibi **her**
dem / Elinden gonca-veş câm-ı şarâb-ı
ergavân gitmez (*Vasfî Dîvânî, Gazel 23,*
Beyit 4). [*her dem,*]
7. N’ola ger gözlerüm hûn ile **her dem** olsa
çün lâle / Ki tîg-i ğamdan olmuşdur ciğer

- pergâle pergâle (*Vasfî Dîvânî, Gazel 81,*
Beyit 1). [*her dem,*]
8. Zer-re-veş gün yüzlüler şevkına **her dem**
rakş idüp / Gâh zâhir geh nihân olmak
dilerseñ ‘aşık ol (*Vasfî Dîvânî, Gazel 38,*
Beyit 4). [*her dem,*]
9. Ol şâh zeri yok diyü ben kûluna **her dem** /
‘Ayb eylemesün ki utanur soñra yüzümden
(*Vasfî Dîvânî, Gazel 59, Beyit 4*). [*her*
dem,]
10. **Her dem** ki yazam süz-ı ğamun vaşfını
Vaşfî / Odlar şaçulır defter ü dîvâna
sözümden (*Vasfî Dîvânî, Gazel 59, Beyit*
5). [*her dem,*]
11. Gerçi ey meh sen dañı gül-berg-i terden
tâzesin / Bülbül oldur kim seve **her dem**
gülüñ bir tâzesin (*Vasfî Dîvânî, Gazel 60,*
Beyit 1). [*her dem,*]
12. Ne mâh olur bu ki şeb irişince **her dem**
mihir / Düşüp şokağa arar şehri hâne hâne
seni (*Vasfî Dîvânî, Gazel 95, Beyit 7*). [*her*
dem,]
13. Bahâr-ı ma‘ dilete **her dem** ebr-i luḥfûndan
/ Çemende zinde-dil ü tâze-rû durur gülzâr
(*Vasfî Dîvânî, Kaside 1, Beyit 26*). [*her*
dem,]
14. **Her dem** şafağda şeklini gördükce
şanürâm / Çengâl-i bâz hûn-ı şikâr ile oldı
al (*Vasfî Dîvânî, Kaside 2, Beyit 8*). [*her*
dem,]
15. Bârân-ı cüdi ebre ger ideydi terbiyet / **Her**
dem iderdi dâmen-i deryâyı pür-le‘âl
(*Vasfî Dîvânî, Kaside 2, Beyit 16*). [*her*
dem,]
16. Aşafâ **her dem** el üstinde tutarsın ne ‘aceb
/ Eylese mühr-i Süleymânı müsaññar
hâtem (*Vasfî Dîvânî, Kaside 4, Beyit 17*).
[*her dem,*]
17. Ben şehâ bendeñ iken ‘izz-i huñzuruñda
senüñ / Sen revâ görme ki çarḥ eyleye **her**
dem beni zâr (*Vasfî Dîvânî, Kaside 8,*
Beyit 23). [*her dem,*]
18. Dostumdur seg-i kuyuñ aña varduñca beni
/ Men‘ ider gitmege **her dem** yapışur
dâmenüme (*Vasfî Dîvânî, Gazel 73, Beyit*
2). [*her dem,*]
19. Lâleler goncaların dağ ile **her dem** ki
görem / Al vâlâya şarılımış şanuram müşk-i
tatâr (*Vasfî Dîvânî, Kaside 8, Beyit 4*). [*her*
dem,]
20. Luḥf ile anı kinâra alurken **her dem** / Yâr
elinden ne için böyle gelür zâra çopuz
(*Vasfî Dîvânî, Gazel 22, Beyit 5*). [*her*
dem,]
21. Dem-be-dem şihhâdde olmak yaraşur
şâhum saña / Dilerem şihhâd vire **her**
demde Allâhum saña (*Vasfî Dîvânî, Gazel*
2, Beyit 1). [*her demde,* -de]
22. Görmedin ‘ömrüm bahârın âteş-i teb âh
kim / Berg-i cismüm ditredür **her demde**

bād-ı dey gibi (*Vasfî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 3*). [*her demde, -de*]

23. Hayâl-i kâkülün derd-i serümdür / Ne sevdâ i ki **her dem** başuma bu (*Vasfî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 6*). [*her dem,]*

her gice: *Her gece.*

1. Ger irişmezs' âteş-i 'uşşâk âhından şerer / **Her gice** endâmı eflâkûn neden gül gül durur (*Vasfî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 2*). [*her gice,]*

her gün: *Her gün, daima.*

1. Bir âfîtab-ı bürc-i sipîhr-i fezâyilem / **Her gün** 'aceb degül ger olam bir zevâl ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 6*). [*her gün,]*
2. Kaşd-ı seyr-i bâm-ı kaşruñ itse **her gün** âfîtab / Pâye-yi evvelde 'ârız ola vehminden düvâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 14*). [*her gün,]*

her kaçan: *Her ne zaman.*

1. Dellâke **her kaçan** gelüp ol meh tırâş olur / Ol urdığınca başına bağrumda baş olur (*Vasfî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 1*). [*her kaçan,]*
2. **Her kaçan** zülfünü görürsem ayağunda yatur / Hoş varur meskenet eyler şanemâ 'ömr-i dırâz (*Vasfî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 6*). [*her kaçan,]*
3. Yiller esdürmez ruhuñ üstine ey dilber şaçuñ / **Her kaçan** kim yıl ese ditrer o miskîn üstine (*Vasfî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 3*). [*her kaçan,]*

her kanda: *Her nerede.*

1. Kūyun olsa n'ola **her kanda** isem secdegehüm / Ka'benüñ her tarafında kılınurmuş çü namâz (*Vasfî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 4*). [*her kanda,]*
2. **Her kanda** ki gitsem n'ola derdüñle gidersem / Yegdür ki zevâdeyl' ola kişi sefer üzre (*Vasfî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 2*). [*her kanda,]*

her kim: *Kim olursa olsun.*

1. Şükrüm oldur kim görüp hecründe hâlüm añlamaz / Şol kadar hayrân olur **her kim** göre hayrân beni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 4*). [*her kim,]*

her kim: *Hangi kimse ki.*

1. Seni **her kim** göre bu bî-dili yâd eyledüğün / Dir budur o dil-i bî-çâreyi âvâre kılan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 4*). [*her kim,]*

her kimesneye: *Her kimse; herkes.*

1. 'Âlemde **her kimesneye** bir nesnedür naşîb / Dilber cemâli Vaşfî olupdur saña 'atâ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 7*). [*her kimesneye, -ye]*

her kimün kim: *Her kimin ki.*

1. **Her kimün kim** ola göñlinde maħabbet eşeri / Ateş-i şevk ile dünyâyı yaķar her ħaberi (*Vasfî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 1*). [*her kimün kim,]*

her kişi: *Herkes.*

1. Gerçi nazükdür ve lîkin **her kişi** eller anı / Müşk gibi olduğıyçün hâliya ğammâz gül (*Vasfî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 6*). [*her kişi,]*
2. **Her kişi** şimdi mâl ü menâliyle hõş geçer / Ħayretdeyem ki ne ola bu hâlüme me'âl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 36*). [*her kişi,]*

her lahza: *Her zaman, her an, daima.*

1. Ele bir 'aşıkun göñlin alur **her lahza** ol dilber / Benüm yârüm sipâhîdür elinden bir toĝan gitmez (*Vasfî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 5*). [*her lahza,]*
2. Ey baña ibrâm idüp **her lahza** şoran derdümi / Gör benüm bu eşk-i gülgünümle rüy-ı zerdümi (*Vasfî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 1*). [*her lahza,]*
3. Şehâ vaşfuñ gülistânında bir bülbül durur Vaşfî / Ki tekrâr itdügi **her lahza** medhün dâstâmdur (*Vasfî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 10*). [*her lahza,]*
4. Öldür beni kim sensüz eyâ ey gözleri âfet / Heçrün kıparur başuma **her lahza** kıyâmet

(*Vasfî Dîvânî, Gazel 8, Beyit 4*). [*her lâhza,]*

5. Dili öldürmege **her lâhza** haţuñ kîn eyler / Öldürür derd ile bir gün beni miskîn eyler (*Vasfî Dîvânî, Gazel 17, Beyit 1*). [*her lâhza,]*
6. N'îçün ben zâr olam **her lâhza** ey meh sen yüzi gülsiz / Yaraşmaz k'ola bülbül gülsüz ü gül ola bülbülsüz (*Vasfî Dîvânî, Gazel 20, Beyit 1*). [*her lâhza,]*
7. Ra'd beñzer ki felekler üzre nâlemdür benüm / Kim fiğânından olur **her lahza** pür-âteş cihân (*Vasfî Dîvânî, Kaside 7, Beyit 17*). [*her lahza,]*
8. Ey ki keff-i rād-ı zer-paş-ı kerîmüñdür senüñ / Keffe-i hürşîd kim **her lâhza** olur zer-feşân (*Vasfî Dîvânî, Kaside 7, Beyit 27*). [*her lâhza,]*

her ne: *Her ne, neresi olursa olsun.*

1. **Her ne** yir kim oldı mezil pây-ı gerdün säyeñe / Āfitâb-ı âsumân-ı 'izzete olur medâr (*Vasfî Dîvânî, Kaside 3, Beyit 15*). [*her ne,]*

her ne eylerseñ: *Ne olursa olsun; ne yaparsan yap.*

1. **Her ne eylerseñ** aña dest-i şerîfüñde durur / Oldı қаpuñda benüm bigi çü çâker hâtem (*Vasfî Dîvânî, Kaside 4, Beyit 21*). [*her ne eylerseñ, -r, -se, -ñ]*

her nefes: *Her an.*

1. Qadîmî bendelerdendir zamânlardur ki қаpuñda / Du'â-yı hayruñ itmek **her nefes** vird-i zebânıdır (*Vasfî Dîvânî, Kaside 9, Beyit 11*). [*her nefes,]*

her seb: *Her gece.*

1. Beni sen mâha ırgürmez sitârem gerçi kim **her seb** / Sitâreyle cihâni pür ider bu eşk-i gâltânım (*Vasfî Dîvânî, Gazel 41, Beyit 5*). [*her seb,]*

her taraf: *Her yer.*

1. Secde itmekden hilâl ebrûlar ey meh қаşuña / Ka'be-i küyüñda pürdür **her taraf** mihrâbdan (*Vasfî Dîvânî, Gazel 54, Beyit 3*). [*her taraf,]*

2. Devletüñ bir hıbdur güyâ ki 'âşıklar gibi / Fetḥ ü nuşrat **her tarafdan** anı itmişdür kinâr (*Vasfî Dîvânî, Kaside 3, Beyit 20*). [*her tarafdan, -dan]*
3. Gül gibi dâmenüñ **her tarafı** çâk olmuş / Bildüm ey gonca-dehen hem-dem-i hâr olmuşsın (*Vasfî Dîvânî, Gazel 55, Beyit 2*). [*her tarafı,]*
4. Hecrüñde anduğumca şehâ gül yüzüñ senüñ / Qanlı yaşumla **her tarafım** lâlezâr olur (*Vasfî Dîvânî, Gazel 12, Beyit 3*). [*her tarafım, -ım]*
5. Mirümden anuñ **her tarafın** la'l ü zer itdüm / Sen pâke nâzar kılduğıçün dîde-i pâküm (*Vasfî Dîvânî, Gazel 49, Beyit 4*). [*her tarafın, -ın]*
6. Küyun olsa n'ola her қанда isem secdegehüm / Ka'benüñ **her tarafında** kılinurmuş çü namâz (*Vasfî Dîvânî, Gazel 19, Beyit 4*). [*her tarafında, -ın, -da]*

her yaña: *Her yanı, her yeri.*

1. Şanki bir cerrâhdur ğamzeñ ki gelmiş sîneme / **Her yaña** yarup arar derd oqları peykânımı (*Vasfî Dîvânî, Gazel 88, Beyit 3*). [*her yaña,]*

her yan: *Her taraf, her yer.*

1. Tîrinüñ ni'meti şükriñi demek қаşd itsem / Yaralar ağız açarlar baña **her yanumdan** (*Vasfî Dîvânî, Gazel 53, Beyit 2*). [*her yanumdan, -um, -dan]*

her zamân: *Her zaman.*

1. **Her zamân** âh u fiğânımdan benüm hâlk-ı cihân / Bu firâk ile ölüñ diyü beni ağlarlar (*Vasfî Dîvânî, Gazel 16, Beyit 4*). [*her zamân,]*

hercâyî: *Vefasız; kararsız; şıpsıvdı.*

1. Ger ölem derdiyle ol **hercâyîñüñ** ben ey refîk / Luţf idüp seng-i mezârum üzre hâlüm yazasın (*Vasfî Dîvânî, Gazel 60, Beyit 3*). [*hercâyîñüñ, -ñüñ]*

hergiz: *Asla, hiçbir zaman, katıyyen.*

1. Añlamaz **hergiz** kitâb-ı hüsnüñ evşâfin raķîb / Müşkil olur eylemek her kişi nadân

ile baħs (*Vasfî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 7*).
[hergiz,]

2. Ruħuñ devrinde la'lüñsüz bu gönülüm
hergiz eglenmez / Belî hoş- tab' olanlar
faşl-ı gülde olamaz mülsüz (*Vasfî Dîvânı,*
Gazel 20, Beyit 4). [hergiz, -üm]
3. **Hergiz** kâpuña gelmese mâ'zurdur felek /
K'aña devâr zahmeti virmişdür ihtilâl
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 26*). [hergiz,
]
4. Ol ki **hergiz** dîde-i eflâk mişlin görmedi /
Hâce-i gerdün-gulâm u sâhib-i sâhib-nişân
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 23*). [hergiz,
]
5. Ol ki zihni-pâki eyyâmında **hergiz**
tutmadı / Nür-ı ħurşîd-i yakîni zulmet-i
zann gümân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit*
25). [hergiz,]

hevâ: Hava; arzu, aşk.

1. Bu **hevâ** kim dil-i şürîdedür beñzer kim
/ 'Ömr pâyâna ire irmeye pâyâna heves
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 5*). [hevâ,]

hevâ: Hava.

1. Hep **hevâ** gitdi cuvânlık gideli n'ideyin âh
/ Kaldı başumda hemîn bir güzel oğlana
heves (*Vasfî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 4*).
[hevâ,]

hevâ: Heves, arzu, istek.

1. Kim bilür zülfi **hevâsında** neler çekdüreler
/ Bu kara baħtum ile bu dil-i gümrâh baña
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 3*).
[hevâsında, -sı, -n, -da]

hevâ: Arzu, heves; aşk.

1. Ney gibi n'ola **hevâ** ile figân eylese dil /
Bağlanupdur beline mihr ü maħabbet
kemer (*Vasfî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 2*).
[hevâ,]

hevâdâr: İstekli, meyilli; dost, âşk.

1. Ger **hevâdârı** şabâ olmasa n'îçün dem-be-
dem / Şalınür bad-ı şabâ irdükce eyler nâz
gül (*Vasfî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 5*).
[hevâdârı, -ı]

hevâs: İstek, eğilim, arzu, şevk.

1. Ger **ھاٹtı hevâsiyle** tenüm ħâk ola Vasfî /
Tâ ħaşra degin mihrgiyâ bitüre ħâküm
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 5*).
[hevâsiyle, -iyle]
2. **Hevâsı** zâhidüñ ħuld u benüm küy-ı
niğârumdur / Belî her bülbülüñ meyli olur
öz gülsitânına (*Vasfî Dîvânı, Gazel 72,*
Beyit 4). [hevâsı, -ı]

hevâ-yı âteş-i la'l: Sevgilinin lal gibi kırmızı
dudağının arzusu.

1. **Hevâ-yı âteş-i la'li** dile dâğ urdı dildârüñ /
Şun ey sâkî k'aña merhem durur yâküt-ı
seyyâle (*Vasfî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 5*).
[hevâ-yı âteş-i la'li, -i]

hevâ-yı mihr-i şevk: Şiddetli sevgi hevesi

1. Eger ħâk ola bu cismüm mezârumdan
güzer kılsañ / **Hevâ-yı mihr-i şevkuñla**
diyem hâ merħabâ 'ömrüm (*Vasfî Dîvânı,*
Gazel 43, Beyit 3). [hevâ-yı mihr-i
şevkuñla, -uñ, -la]

heves: Bir şeye karşı duyulan istek, eğilim, arzu,
meyil; ham ve kusurlu aşk.

1. Heves eylerdi gönül la'lüne ger irse ħaţuñ /
Ĥızr ile yegrek olur Çeşme-i Ĥayvâna
heves (*Vasfî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 2*).
[heves,]
2. Hep hevâ gitdi cuvânlık gideli n'ideyin âh
/ Kaldı başumda hemîn bir güzel oğlana
heves (*Vasfî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 4*).
[heves,]
3. Bu hevâ kim dil-i şürîdedür beñzer kim /
'Ömr pâyâna ire irmeye pâyâna **heves**
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 5*). [heves,]
4. Düşüben bencileyin başına zülfüñ **hevesi** /
Odlara yandı qarardı ciğer-i müşk-i Ĥüten
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 3*). [hevesi, -
i]
5. Lâlenüñ bağrına dâğ urdı şehâ şevk-i
ruħuñ / Kıldı çeşmüñ **hevesi** nergis-i
şehlâyı 'alil (*Vasfî Dîvânı, Gazel 40, Beyit*
2). [hevesi, -i]
6. Bu dil-i ħaste k'idir vuşlât-ı cânâna **heves**
/ Mürdur şanki ider mülk-i Süleymâna
heves (*Vasfî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 1*).
[heves,]

heves eyle-: *Heveslenmek, arzu etmek.*

1. **Heves eylerdi** gönül la'lüne ger irse haıuñ / Hızır ile yegrek olur Çeşme-i Hayvāna heves (*Vasfî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 2*). [*heves eylerdi, -r, -di*]
2. Naẓm-ı Vaşfiye **haves eyle** ki eylerse n'ola / Tūfî-i kând-i melâhat şekeristāna heves (*Vasfî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 6*). [*heves eylerse, -r, -se*]

heves it-: *İstemek, arzu etmek.*

1. Bu dil-i **haste k'ider** vuşlât-ı cānāna heves / Mürdur şanki ider mülk-i Süleymāna heves (*Vasfî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 1*). [*heves ider, -er*]
2. Yandı dil şem'-i ruhuñ şevkına pervāne gibi / Cān dañi **itdi heves** āh k'o da yana gibi (*Vasfî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 1*). [*heves itdi, -di*]
3. Hem-kiriş oldı uyup gerçi ki tanbūrlara / **Heves itmez** hele anlar gibi zunnāra kopuz (*Vasfî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 3*). [*heves itmez, -mez*]
4. Pür iderdüm bu cihān içini dîvānlar ile / **İtse** dilberler eger defter ü dîvāna **heves** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 7*). [*heves itse, -se*]

heves kıl-: *Heveslenmek; arzu etmek.*

1. Senüñ için heves-i 'ışkuña düşsem n'ola kim / Dür için şimdi mi **kıldı** kişi 'ummāna **heves** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 3*). [*heves kıldı, -dı*]

heves-i 'ışkuña düş-: *Aşk hevesine düşmek.*

1. Senüñ için **heves-i 'ışkuña düşsem** n'ola kim / Dür için şimdi mi kıldı kişi 'ummāna heves (*Vasfî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 3*). [*heves-i 'ışkuña düşsem, -se, -m*]

hevesin it-: *Heves etmek; arzulamak.*

1. **Ḳaddüñ hevesin itdügi** Vaşfi bu durur kim / Hoşdur ki şehā kişide 'ālī ola himmet (*Vasfî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 8*). [*hevesin itdügi, -dügi, -i*]

hey: *Seslenme ünlemi.*

1. Haı-ı miskînüne mi uğradı **hey** dost 'aceb / Ki dem urduķca şabā 'ālemi miskîn eyler (*Vasfî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 3*). [*hey,]*
2. **Hey** di hışm itmesün inen dañi 'uşşāka gözün / Hoş degül merdüme hışm eyleme bîmār olıcaķ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 3*). [*hey,]*

hey: *Sitem, yakınma gibi duyguları ifade eden ünlem.*

1. Görürler hālümü hecründe kâfirler esirgerler / N' için rahm eylemezsin sen müselmānsın **hey** imānsuz (*Vasfî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 2*). [*hey,]*
2. Senüñ kavlı ü kararüñ yok hılâf-ı va'deden öldüm / Yürü **hey** 'ahdi yok kavlı yalan dildār-ı peymānsuz (*Vasfî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 3*). [*hey,]*
3. Hey nice türk-i kemāndār olur ey meh-rū gözün / Kim kemān kor dāyimā yatduķca bālīn üstine (*Vasfî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 5*). [*hey,]*
4. Dilber bize kılmadı naẓar **hey** n'idelüm hey / Ḳan oldı bu derd ile ciger hey n'idelüm hey (*Vasfî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 1*). [*hey,]*
5. Dilber bize kılmadı naẓar hey n'idelüm **hey** / Ḳan oldı bu derd ile ciger hey n'idelüm hey (*Vasfî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 1*). [*hey,]*
6. Dilber bize kılmadı naẓar hey n'idelüm hey / Ḳan oldı bu derd ile ciger **hey** n'idelüm hey (*Vasfî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 1*). [*hey,]*
7. Dilber bize kılmadı naẓar hey n'idelüm hey / Ḳan oldı bu derd ile ciger hey n'idelüm **hey** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 1*). [*hey,]*
8. Her tūr-i belā kim atılır ḳavs-i ḳazādan / Eyler bizi hecr aña siper **hey** n'idelüm hey (*Vasfî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 2*). [*hey,]*
9. Her tūr-i belā kim atılır ḳavs-i ḳazādan / Eyler bizi hecr aña siper hey n'idelüm **hey** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 2*). [*hey,]*
10. Şabr idemeyüp cevri ü cefāsına nigāruñ / Kıldum ḡam u derdiyle sefer **hey** n'idelüm hey (*Vasfî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 3*). [*hey,]*
11. Şabr idemeyüp cevri ü cefāsına nigāruñ / Kıldum ḡam u derdiyle sefer hey n'idelüm **hey** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 3*). [*hey,]*
12. Ḳol tolayımadum biline ḳarşuma ḳucar / Bārīk miyānımı kemer **hey** n'idelüm hey (*Vasfî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 4*). [*hey,]*
13. Ḳol tolayımadum biline ḳarşuma ḳucar / Bārīk miyānımı kemer hey n'idelüm **hey** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 4*). [*hey,]*

14. Vaşfi ne belâ çekdüğünü hecr ile yârâ / Bir kimsene yok ilte haber **hey** n'idelüm hey (Vasfî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 5). [hey,]
15. Vaşfi ne belâ çekdüğünü hecr ile yârâ / Bir kimsene yok ilte haber hey n'idelüm **hey** (Vasfî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 5). [hey,]

heybet-i bād-ı hazân: Sonbahar rüzgarının heybeti.

1. Bîd-i hañçer-dâra havfından tezelzüller irüp / Hañçerin elden düşürmüş **heybet-i bād-ı hazân** (Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 7). [heybet-i bād-ı hazân,]

heybet-i fârûk: Hz. Faruk'un (Hz. Ömer) büyüklüğü.

1. Bi-haqq-ı Hañret-i Şiddik **heybet-i Fârûk** / Bi-hük-m-i Hañret-i Zü'n-nür u Haydar-i Kerrâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 17). [heybet-i fârûk,]

hezâr: Bülbül.

1. Şad **hezâr** olmuş durur gerçi nevâ-yı devletüñ / Gülşen-i vaşfuñda Vaşfi gibi olmaya hezâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 21). [hezâr,]
2. Şad hezâr olmuş durur gerçi nevâ-yı devletüñ / Gülşen-i vaşfuñda Vaşfi gibi olmaya **hezâr** (Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 21). [hezâr,]

hezâr: Pek çok, binlerce.

1. **Hezâr** şevk ile serv üstine çıkup bülbül / Zebân-ı hal ile bu şi'ri eyledi tekrâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 10). [hezâr,]
2. Ğamuñla her gece ey gül **hezâr** âh iderem / Eşer kılar saña bir gün hazer kılar âh-ı hezâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 16). [hezâr,]
3. Ki seng-i saht-ı cefâ-yı zemânedен vardur / Tabî'at âyinesinde **hezâr** dürlü küsür (Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 20). [hezâr,]

hezâr: Bülbül; âşk.

1. Çapuñ kim oldı şehâ gülşen-i gül-i maşşud / Yaraşur anda eger ola Vaşfi gibi **hezâr**

(Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 35). [hezâr,]

2. Luţf kılar Vaşfiyi redd itme ki ey şeh yaraşur / Gülşen-i cennet-i küyünda anuñ gibi **hezâr** (Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 21). [hezâr,]

hezâr: Pek çok, binlerce; bülbül.

1. Nesim şafha-i gülde bu gonca noktaların / **Hezâr** dâyire-i la'l kıldı bî-pergâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 4). [hezâr,]

hezâr hezâr: Binlerce.

1. Çapun ki gülşen-i ehl-i hüner durur yaraşur / Olursa Vaşfi gibi anda şad **hezâr hezâr** (Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 30). [hezâr hezâr,]

hezârân: Binler, binlerce.

1. Pâdişâh-ı bahr u ber Şeh Bâyezîd-i şîr-dil / Kim **hezârân** fazlı var Dârâ vü Kâbûs üstine (Vasfî Dîvânı, Kut'a 1, Beyit 1). [hezârân,]

hıddet-i bâzâr-ı germ-i zü'lfikâr: Çok kızgın olan Zülfikarın öfkesi.

1. Sen 'Alî-cüduñ göreliden tiğ-i tizi himmetin / Serd olupdur **hıddet-i bâzâr-ı germ-i Zü'lfikâr** (Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 12). [hıddet-i bâzâr-ı germ-i zü'lfikâr,]

hıddet: Birinin isteklerini yapma, arzularını yerine getirme işi.

1. Çapuña **hıddet** için geldi bahr-i şi'rinden / Dizin dizin güher-i âbdâr ider İşâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 36). [hıddet,]
2. Kapuña **hıddete** giç geldi ise gül 'afv it / K'iñende yürüyemez ayağında vardur hâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 27). [hıddete, -e]
3. Sen ol cihân-ı keremsin ki oldı **hıddetüne** / Zemîn mutî' ü zamân bende vü felek me'mür (Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 16). [hıddetüne, -ü, -n, -e]
4. Egerçi hıddete gec geldüm ise incinme / Taşavvur itme **hıddetden** olmuşam bîzâr

(*Vasfî Dîvânî, Kaside 6, Beyit 21*).
[*hîdmetden, -den*]

5. Egerçi **hîdmete** gec geldüm ise incinme /
Taşavvur itme hîdmetden olmışam bizâr
(*Vasfî Dîvânî, Kaside 6, Beyit 21*).
[*hîdmete, -e*]
6. Ne deñlü **hîdmete** varmağa kaşd kıldumsa
/ Ayağum eyledi tîğ-i belâ-yı faqr efgâr
(*Vasfî Dîvânî, Kaside 6, Beyit 23*).
[*hîdmete, -e*]
7. Ki bendeñe budur ancağ mağâşid-ı a' lâ /
Ki **hîdmetünde** ola sâl u mäh u leyl ü
nehâr (*Vasfî Dîvânî, Kaside 6, Beyit 19*).
[*hîdmetünde, -de, -üñ*]
8. **Hîdmetin** itmek için dergehüñüñ nevbetle
/ Zengî vü rümî iki bende durur leyl ü
nehâr (*Vasfî Dîvânî, Kaside 8, Beyit 18*).
[*hîdmetin, -in*]

hîdmet: *Huzur, makam.*

1. Bu nükteyi ki didüm **hîdmetünde** tüt
ma' zür / Ki bendeñi yine bendeñdür
eyleyen mağdür (*Vasfî Dîvânî, Kaside 5,*
Beyit 26). [*hîdmetünde, -üñ, -de*]

hîdmetkâr: *Hizmetçi.*

1. Ümîddür ki zamân-ı vezâretünde idem /
Yanumda hüsn ilî sultânlarını **hîdmetkâr**
(*Vasfî Dîvânî, Kaside 6, Beyit 29*).
[*hîdmetkâr,]*

hîfz: *Koruma, kollama.*

1. Hâlel irerdi cihân hâlkına küfr ehlinden /
Hîfzuñ olmasa eger hıttâ-i islâma hişâr
(*Vasfî Dîvânî, Kaside 8, Beyit 17*). [*hîfzuñ,*
-uñ]

hîlâf-ı âdet: *Alışıldığı aksine; şaşırtıcı şekilde.*

1. Ruğlaruñ üzre nedür hâlüñ lebüñde yoğ çü
hağ / Bu **hîlâf-ı âdet** ancağ k'ola hağdan
öñ nuqâğ (*Vasfî Dîvânî, Gazel 26, Beyit 1*).
[*hîlâf-ı âdet,]*

hîlâf-ı va' de: *Yalan söz, yalan yere söz verme.*

1. Senüñ kavlı ü qarârüñ yoğ **hîlâf-ı va' deden**
öldüm / Yürî hey 'ahdi yoğ kavli yalan
dildâr-ı peymânsuz (*Vasfî Dîvânî, Gazel*
21, Beyit 3). [*hîlâf-ı va' deden, -den*]

hîl'at-i 'ışk: *Aşk elbisesi.*

1. Bir qarış kesmek gerek qağdün uzundur ey
rakîb / Gel dilerseñ **hîl'at-i 'ışkı** tamâm
olsun saña (*Vasfî Dîvânî, Gazel 3, Beyit 6*).
[*hîl'at-i 'ışkı, -ı*]

hîl'at-i 'ışk: *Aşkın kıymetli kaftanı.*

1. **Hîl'at-i 'ışkuñ** benüm haddüm degül
geymek şehâ / Ben gedâyam yeg durur
bilmek kişi endâzesin (*Vasfî Dîvânî, Gazel*
60, Beyit 2). [*hîl'at-i 'ışkuñ, -uñ*]

hîn-i ferâğât: *Bırakma vakti.*

1. Baña ne **hîn-i ferâğât** ne vaqt-i 'uzletdür /
Murâdum atına ben olmadın henüz süvâr
(*Vasfî Dîvânî, Kaside 6, Beyit 25*). [*hîn-i*
ferâğât,]

hîrâs: *Yara.*

1. Her bir **hîrâş** kim ola başında dilberütin /
Başlar ki bağrum üzre durur pür-hîrâş olur
(*Vasfî Dîvânî, Gazel 11, Beyit 2*). [*hîrâş, -*
ur]

hîrîdâr ol-: *Müşteri olmak.*

1. Cânuma vaşlı ile yâr hîrîdâr olmuş / Cân
virem ben de anuñ gibi **hîrîdâr olcağ**
(*Vasfî Dîvânî, Gazel 29, Beyit 4*). [*hîrîdâr*
olcağ, -ıcağ]
2. Râygân virdün ile ben cân virürken
vaşluña / Vaz geldüm şimdiden girü
hîrîdâr olmadan (*Vasfî Dîvânî, Gazel 67,*
Beyit 3). [*hîrîdâr olmadan, -madan*]
3. Cânuma vaşlı ile yâr **hîrîdâr olmuş** / Cân
virem ben de anuñ gibi hîrîdâr olcağ
(*Vasfî Dîvânî, Gazel 29, Beyit 4*). [*hîrîdâr*
olmuş, -mış]

hîrka-i kebüd: *Mavi hurka.*

1. Yâ bir zebânedür ki yanup nar-ı 'ışkdan /
Bu **hîrka-i kebüda** şarupdur bir ehl-i hâl
(*Vasfî Dîvânî, Kaside 2, Beyit 5*). [*hîrka-i*
kebüda, -a]

hîrmen: *Harman.*

1. Kendümi bileli ben āh-ı ciger-sūzumdan / Cevce yok hāşilum odlar birağur **hürmenüme** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 4*). [*hürmenüme, -üm, -e*]

hürmen-i şabr: Sabır ve karar harmanı.

1. Şabrum var iken kendümi fi'l-cümle bilürdüm / Derdā n'ideyin **hürmen-i şabrum** oda yandı (*Vasfî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 4*). [*hürmen-i şabrum, -um*]

hısm: Gazap, öfke.

1. Didüm zülfünden ister bu gönül bu / Didî **hısm** ile hālün bil nedür bu (*Vasfî Dîvânı, Gazel 68, Beyit 1*). [*hısm,]*
2. Mihr ü kinün hāne vü peymāne-i rızq u ecel / 'Afv ü **hısmuñ** māye vü pīrāye-i sūd u ziyān (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 32*). [*hısmuñ, -uñ*]

hısm eyle-: Kızmak, öfkelenmek.

1. Hey di hısm itmesün iñen dañi 'uşşāka gözün / Hoş degül merdüme **hısm eyleme** bīmār olıcağ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 3*). [*hısm eyleme, -me*]
2. **Hısm eyleme** cānā baña sen māha sözümden / Mest-i mey-i 'ışkam haberüm yokdur özümden (*Vasfî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 1*). [*hısm eyleme, -me*]

hısm it-: Öfkelenmek, kızmak.

1. **Hısm itmeden** ki gözlerinün yine kanı var / Hāzır ol ey gönül demüne kan nişanı var (*Vasfî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 1*). [*hısm itmeden, -meden*]
2. Hey di **hısm itmesün** iñen dañi 'uşşāka gözün / Hoş degül merdüme hısm eyleme bīmār olıcağ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 3*). [*hısm itmesün, -me, -sün*]
3. Demidür 'āşika rāhm eyle didüm **hısm itmiş** / Sözümi aña benüm soñra peşimān olıcağ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 4*). [*hısm itmiş, -miş*]

hıttā-i islām: İslām ülkesi.

1. Hālel irerdi cihān hālķına küfr ehlerinden / Hıfzuñ olmasa eger **hıttā-i islāma** hışār

(*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 17*). [*hıttā-i islāma, -a*]

hızr: Āb-ı hayat içtiği için ölümsüzlüğe erdiğine, bereketi temsil ettiğine ve kul sıkıştığında imdadına yetiştiğine inanılan kimse.

1. Heves eylerdi gönül la'lüne ger irse hañuñ / **Hızr** ile yegrek olur Çeşme-i Hayvāna heves (*Vasfî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 2*). [*hızr,]*
2. Mesned-i devletde 'izz ü baht u nuşratla ola / Tā kıyāmet **Hızr** 'ömri gibi 'ömriñ cāvidān (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 45*). [*hızr,]*

hızr-ı mübarek-pey: Mübarek, kutlu Hz. Hızır.

1. Keşti-i cismüm bu girdāb içre ğarķ olmışdı ger / İrmese bād-ı şabā **Hızr-ı mübarek-pey** gibi (*Vasfî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 4*). [*hızr-ı mübarek-pey,]*

hızr-ves: Hızır gibi; kul sıkıştığında onun imdadına yetişen şahıs gibi.

1. Zülmet-i hecr içre 'ışk Āb-ı Hayātın **Hızr-ves** / Nüş idüben cāvidān olmak dilerseñ 'āşık ol (*Vasfî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 6*). [*hızr-ves,]*

hicāb: Perde, örtü.

1. 'Arz eyledi cemālini ol meh niķābdan / Güyā ki āfitāb idi çıkdı **hicābdan** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 1*). [*hicābdan, -dan*]

hiç: Katiyen, asla.

1. Cān aldugıçün göze görünmez dehenün **hiç** / Bir kişi n'ičün ide bir işi k'ola pinhān (*Vasfî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 2*). [*hiç,]*

hiç: Yok veya yok denecek kadar az olan miktar.

1. Eksük gedük kuluñ durur ey meh senün hilāl / **Hiç** ide mi kaşuñla gelüp da'v-i kemāl (*Vasfî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 1*). [*hiç,]*
2. Gitdi derdā n'ideyin tevbeye **hiç** şabr ola mı / Tab'-ı Vaşfi ola vü faşl-ı gül-i tevbe-

şiken (*Vasfî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 6*).
[hîç,]

3. Luṭf 1 ol kân-ı şehâdur k'aña yok **hîç** kerân / Cüdi ol baḥr-i 'aṭâdur k'aña yok hîç kenâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 12*).
[hîç,]
4. Luṭf 1 ol kân-ı şehâdur k'aña yok hîç kerân / Cüdi ol baḥr-i 'aṭâdur k'aña yok **hîç** kenâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 12*).
[hîç,]

hîç it-: Hiç olmak; yok olmak.

1. Özini fikr-i dehânuñla senüñ **hîç ideli** / Oldı Vaşfî şanemâ sâliki mülk-i 'ademüñ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 7*). [hîç ideli, -eli]

hîç kimse: Hiç kimse.

1. Taş başup bağrına **hîç kimseye** râzın dimedi / Devr elinden bu kadar çekdi belâlar ḥâtem (*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 8*). [hîç kimseye, -y, -e, -]

hikmet: Bilgelik.

1. Mantık-ı şîrîn-kelâmında ne **hikmet** var k'anuñ / 'Akl ḥayrânı ma'anî-i bedî' itse beyân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 26*).
[hikmet,]

hilâl: Ayın ilk günlerinde aldığı yay şekli, yeni ay; şekli dolayısıyla sevgilinin kaşına teşbih edilir.

1. Ebrüña beñzerem dir imiş luṭf ile **hilâl** / Beñzer ki ey şanem yeñile oldı bu ḥayâl (*Vasfî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 1*). [hilâl,]
2. Gördi tamâm beñzemez ebrüña 'özr için / Ḳaddin dü-tâ kı lup diler eksüklüğün **hilâl** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 2*). [hilâl,]
3. Eksük gedük kuluñ durur ey meh senüñ **hilâl** / Hiç ide mi kaşuñla gelüp da'vî-i kemâl (*Vasfî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 1*).
[hilâl,]
4. **Hilâl** bâb-ı şerifünde ḥâlka-i sîmîn / Güneş sarây-ı ref'ünde şemse-i zer-kâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 29*). [hilâl,]
5. Olalı kâdr-i büleñdün süvâr-ı ḥing-i felek / **Hilâl** gâşiyedür aña çarḥ gâşiye-dâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 34*). [hilâl,]
6. Olsa 'aceb mi manzar-ı ehl-i naẓar **hilâl** / Merğübdur ne yirde k'ola bir yeñi ḥayâl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 1*). [hilâl,]

7. Görür tamâm beñzeyimez aña 'özr için / Ḳaddin dü-tâ kı lup diler eksüklüğün **hilâl** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 18*). [hilâl, -r]
8. Ol kim muṭî 'i oldı felek kim **hilâlden** / Barmağ kodı başın' ide emrine imtişâl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 14*).
[hilâlden, -den]
9. Tutmış elinde nâcaḥ-ı zerrîn **hilâlden** / Güyâ benümle kîni var ister k'ide cidâl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 31*).
[hilâlden, -den]
10. Ḳadd-i büleñdün olduğı yirlerde ḥusrevâ / Yaraşur olsa yiri **hilâlüñ** şaf-ı ni'âl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 19*). [hilâlüñ, -üñ]
11. 'İd ya ḥöd bir güzel gül yüzlü sîmîn-ber durur / Kim **hilâl** olmuş anuñ güşına sîmîn güşvâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 2*).
[hilâl,]
12. Encüm içre güyiyâ cism-i za'îfümdür **hilâl** / K'ateş-i âhumla etrafım pür itmişdür şîrâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 4*). [hilâl,]
13. Ḳadrüñ atıdur meger bu çarḥ k'encümle **hilâl** / Oldı guyâ ana cevherdâr zîn-i zer-nigâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 18*).
[hilâl,]
14. Bu felek her mâh kim saña **hilâlin** 'arz ider / Dimek ister ki senüñ bir bendeñem ben tavk-dâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 17*). [hilâlin, -in]
15. Güyiyâ kim 'iddür bir ḥüb ferruḥ-fer nigâr / Kim anı almış kucağına **hilâl** itmiş kinâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 1*). [hilâl,]
16. Secde itmekden **hilâl** ebrûlar ey meh kaşuña / Ka'be-i küyuñda pürdür her taraf miḥrâbdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 3*). [hilâl,]
17. Dirler bir âfîtab gelürmüş **hilâl** ile / Ya'nî ki yâr keştî-i ferḥunde-fâl ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 1*). [hilâl,]

hilâl eyle-: Hilale çevirmek.

1. Yâ ḥün-ı dilde 'âşık-ı dil-ḥastedür k'anuñ / Ḳaddini bâr-ı derd ile gam **eylemiş hilâl** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 9*). [hilâl eylemiş, -miş]

hilâl-i âsumân-ı iktidâr: Kudret göğünün hilali.

1. Mihr-i bürc-i 'izz 'Alî Paşa ki olmuşdur anuñ / Tâk-i eyvânı **hilâl-i âsumân-ı iktidâr** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 7*).
[hilâl-i âsumân-ı iktidâr,]

hilâl-i felek-i devlet: *Devletin gökyüzünün hilali.*

1. Bürç-i 'izzetde **hilâl-i felek-i devlettür** /
Tañ degül olsa nazâr ehline manzar hâtem
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 12*). [*hilâl-i felek-i devlettür, -dür*]

himem: *Gayretler, emekler, çalışmalar.*

1. Kara toprağ idi lutfuñ **himeminden** buldı /
Bu kadar zînet ü zîb ü bu kadar fer hâtem
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 20*).
[*himeminden, -i, -n, -den*]

himmet: *Lütf, kerem, maddî ve manevî yardım.*

1. Qaddûñ hevesin itdügi Vaşfî bu durur kim
/ Hoşdur ki şehâ kişide 'âlî ola **himmet**
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 8*). [*himmet,]*
2. Ey baña **himmet** meyinden mest olan ta'n
itme kim / Nüş-ı cân olsun saña çün ol
meyî nüş eyledüñ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 4*). [*himmet,]*
3. Bu ne hikmetdür ki ol **himmet** meyinden
Vaşfiyâ / Hâlk içüp cüş eylemez sen
içmedin cüş eyledüñ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 5*). [*himmet,]*
4. Zehr-mâr-ı fakrdan öldürmedin ben
bendeñi / Luţf it in 'âm eyle şol **himmet**
diyen tiryâkden (*Vasfî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 3*). [*himmet,]*
5. Güş-ı 'âlem tola Vaşfî dürer-i nazmumla /
Şâhdan ger ola ben bendeye **himmet**
nazarı (*Vasfî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 7*).
[*himmet,]*
6. Sen 'Alî-cüduñ görelden tîğ-i tîzi
himmetin / Serd olupdur hiddet-i bâzâr-ı
germ-i Zü'lfikâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 12*). [*himmetin, -i, -n*]
7. Bir kuluñdur **himmetüñ** bî-ihtiyâr eyler
aña / Himmet-i ehl-i kerem zîrâ olur bî-
ihtiyâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 22*).
[*himmetüñ, -üñ*]
8. Luţf idüp **himmetler** in 'âm eyleseñ ben
bendeñe / 'Âleme tîğ-i zebân ile olurum
kâmrân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 38*).
[*himmetler, -ler*]
9. Şimdiden sonra murâdınca n'çün
dönmeye kim / **Himmetüñ** oldu bu nüh
ablak-ı gerdüna süvâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 24*). [*himmetüñ, -üñ*]
10. **Himmetüñ** gülşeninüñ gülleridür anı dirür
/ Midhatüñ bülbüldür Vaşfiyi hâmûş itme
(*Vasfî Dîvânı, Kut'a 2, Beyit 2*). [*himmetüñ, -üñ*]

himmet eyle-: *Yardım etmek.*

1. Qanımı dökmek dilermiş dostlar dilber
benüm / **Himmet eyleñ** kim beni Haq
irgüre ol demlere (*Vasfî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 2*). [*himmet eyleñ, -ñ*]

himmet it-: *Yardım etmek.*

1. Tutaram tîğ-ı zebân ile suhan milketini /
Himmet iderse baña husrev-i Cemşîd
cenâb (*Vasfî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 6*).
[*himmet iderse, -er, -se*]

himmet ol-: *Çaba gösteren olmak, gayretli olmak.*

1. Câm-ı mey-i murâda bulam dest-res eger /
Himmet olursa hazret-i Cem iktidârdan
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 6*). [*himmet olursa, -ur, -sa*]

himmet-i ehl-i kerem: *Cömertlik sahiplerinin yardımı.*

1. Bir kuluñdur himmetüñ bî-ihtiyâr eyler aña
/ **Himmet-i ehl-i kerem** zîrâ olur bî-
ihtiyâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 22*).
[*himmet-i ehl-i kerem,]*

himmetüñ dāmānını tut-: *Yardım eteğini tutmak; birinin himayesi altına girmek; birinden yardım istemek.*

1. Ğam elinden umaram ola girîbānum halās
/ **Tutdı** çün dest-i ümîdüm **himmetüñ dāmānını**
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 7*). [*himmetüñ dāmānını tutdı, -dı-n, -ı*]

hindî: *Hinde mensup kimse. (siyah renk bağlamında).*

1. Didüm ey meh beñlerüñ fülful midür nâz
eyleyüp / Didi bir **hindî** gulāmumdur bu
gün fülful benüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 4*). [*hindî,]*

hişār: *Kale.*

1. Hâlel irerdi cihân hâlkına küfr ehlerinden /
Hıfzuñ olmasa eger hıttā-i islāma **hişār**

(*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 17*). [*hişâr,*
]

hod: *Da/de bağlacı.*

1. Düşmenün **hod** degülem ağladuban miñnetle / Gel gülünc itme beni dostuma düşmenüme (*Vasfî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 3*). [*hod,*]

hod: *Artık, bundan böyle.*

1. Niçe taşdı' ide demdür ki du'âlar eyleye / Gün gibi aḥvâli olmışdur saña **höd** âşikâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 27*). [*höd,*]

hokka-i la'l: *Mücevher kutusu.*

1. Haḫ seni ḫalk idicek leb diyü ey mäh ḫomış / **Hokka-i la'ide** gül birle mürebbâ şekerı (*Vasfî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 4*). [*hokka-i la'ide, -de*]

hokka-i la'l: *Lal kutusu; mücevher kutusu.*

1. Haḫ seni ḫalk idicek leb diyü ey mäh ḫomış / **Hokka-i la'ide** gül birle mürebbâ şekerı (*Vasfî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 4*). [*hokka-i la'ide, -de*]

hoş: *Iyi, güzel.*

1. Ḳaddün hevesin itdügi Vaşfî bu durur kim / **Hoşdur** ki şehâ kişide 'âlî ola himmet (*Vasfî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 8*). [*hoşdur, -dur*]
2. Lâlenün la'lin ḳadeḫ 'arz itdügi 'âriflere / **Hoş** işaretdür ki ya'nî devr-i cām-ı mül durur (*Vasfî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 4*). [*hoş,*]
3. Cefâyı az ḫıl gerçi vefâdur 'âşıka ammâ / Cefâ hem **hoş** degül dirler ḳaçan kim ola oransuz (*Vasfî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 5*). [*hoş,*]
4. Hey di ḫışm itmesün iñen daḫi 'uşşâka gözün / **Hoş** degül merdüme ḫışm eyleme bîmâr olıcak (*Vasfî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 3*). [*hoş,*]
5. Bu demler **hoş** dem olsun ol ki bir maḫbûbı şayd idüp / Gelüp yanında yatduğınca pür ola yatağı gül (*Vasfî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 4*). [*hoş,*]

6. Eger olsa güzeller tâze tâze / Dir idüm **hoş** gazeller tâze tâze (*Vasfî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 1*). [*hoş,*]
7. Zindegânî devlet ümmîdiyle gerçi **hōş** durur / Müşkil olur intizâr âh intizâr âh intizâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 26*). [*hōş,*]

hos: *Gerçi.*

1. Sırrın ḫaṭuñuñ gerçi ki fâş eyledi zülfün / **Hoş** varmadı çok baş kesilür bu ḫaber üzre (*Vasfî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 3*). [*hoş,*]

hōş geç-: *Güzel, iyi (vakit) geçirmek*

1. Her kişi şimdi mäl ü menâliyle **hōş geçer** / Ḥayretdeyem ki ne ola bu ḫälüme me'âl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 36*). [*hōş geçer,*]

hos geçür-: *Vakti iyi değerlendirmek.*

1. Bu çağı gâfil olma **hoş geçür** ey bülbül-i şeydâ / Ki yıl bir 'ömrdür bir yıl gerek bula bu çağı gül (*Vasfî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 3*). [*hoş geçür,*]

hoş gör-: *Iyiye yormak; hoşgörü ile karşılamak.*

1. Yūsuf zamānı geçdi zamānuñdur ey şanem / **Hoş gör** zamānı her kişünün bir zamānı var (*Vasfî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 5*). [*hoş gör,*]

hoş- tab' ol-: *Hoş tabiatlı; güzel huylu olmak.*

1. Ruḫuñ devrinde la'lüñsüz bu gönlüm hergiz eglenmez / Belî **hoş- tab' olanlar** faşl-ı gülde olmaz mülñsüz (*Vasfî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 4*). [*hoş- tab' olanlar, -an, -lar*]

hoş tut-: *Birinin dileğini yerine getirerek onu sevindirmek.*

1. Vaşfî meye cilâ-yı tabi'at dimiş ḫakîm / Äyîne-i tabi'ati **hoş tut** cilâ ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 6*). [*hoş tut,*]

hoş var-: Hoş, güzel gitmek.

1. Her kaçan zülfünü görürsem ayağında yatur / **Hoş varur** meskenet eyler şanemā 'ömr-i dırāz (Vasfî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 6). [hoş varur, -ur]

hū ol-: Huy olmak, huy edinmek.

1. Kemān-ebrūlaruñ kurbānı olmak / ' Aceb budur **olupdur** Vaşfiye **hū** (Vasfî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 7). [hū olupdur, -up, -dur]

hüb: Güzel, hoş.

1. Tende gönül gazālını şayd itse tañ mı dost / Cān u gönül güşāde olur **hüb** şikār ile (Vasfî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 3). [hüb,]
2. Gūyiyā kim 'iddür bir **hüb** ferruḥ-fer nigār / Kim anı almış kucağına hilāl itmiş kinār (Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 1). [hüb,]

hüb: Güzel, sevgili.

1. Yazayın kan ile bir yirde ki bir **hūbuñ** ben / İrmedin vuşlātınuñ idine kurbān oldum (Vasfî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 3). [hūbuñ, -uñ]
2. Devletüñ bir **hubdur** gūyā ki 'aşıklar gibi / Feth ü nuşrat her taraftan anı itmişdür kinār (Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 20). [hubdur, -dur]

hubb-ı vatan: Vatan sevgisi.

1. Ser-i küyüñdan ırağ olmaz isem incinme / Pāy-bend oldı baña n'eyleyeyin **hubb-ı vaṭan** (Vasfî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 3). [hubb-ı vaṭan,]

hüblük: Güzellik.

1. **Hüblük** peykerine 'arz idicek hüsn Cemil / Saña 'arz eylemiş ol hüsn zihî hüsn-i cemil (Vasfî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 1). [hüblük,]

hüb-rü: Güzel yüz.

1. Nitekim 'id irişe bir **hüb-rü** dilber gibi / Nitekim ola meh-i nev kıdd-i 'aşık gibi zār (Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 28). [hüb-rü,]

hudā: Allah.

1. Bu şüret ile kim yaradupdur **Hudā** seni / Hür-ı cinān şanur gören ey meh-likā seni (Vasfî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 1). [hudā,]
2. Gönül belā okına kıldılar nişāne seni / Belā için mi getürmüş **Hudā** cihāna seni (Vasfî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 1). [hudā,]
3. **Hudādan** isterem ey cevri-pişe dildarum / Ki 'aşık ide senüñ gibi bir cuvāna seni (Vasfî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 3). [hudādan, -dan]
4. Uyan ki devletüñün şem'ini uyardı **Hudā** / K'irişdi devlet ile yine hazret-i düstür (Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 9). [hudā,]

hudā bilür: Allah bilir.

1. Gerçi kim bîdād olan bilmez benüm hālüm veli / Ben ne miñnet çekdüğüm **bilür Hudā** mañbūbdan (Vasfî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 3). [hudā bilür, -ür]

hudāyā: Ey Allah'um!.

1. Vaşfinüñ cān-ı za'ifine **Hudāyā** rahm it / Gider ol za'fi ki vardur ten-i cānānumda (Vasfî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 5). [hudāyā,]

hudā-yu pāk: Allah.

1. Bini bu nā-pāklerden luṭf idüp eyle hālāş / Şol ümidüñ haqqı kim vardur **Hudā-yu pākden** (Vasfî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 4). [hudā-yu pākden, -den]

huld: Cennet.

1. Hevāsı zāhidüñ **huld** u benüm küy-ı nigārumdur / Belı her bülbülün meyli olur öz gülsitānma (Vasfî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 4). [huld, -üñ]

humār: İçkiden sonra gelen baş ağrısı, sersemlik.

1. 'Adū-yı dīne içürdi mehābetüñ bir mey /
Ki haşr olunca ola ser-girān u yata **hūmār**
(*Vasfī Dīvānı, Kaside 6, Beyit 9*). [*hūmār,*
]

hūmā-yı himmet: Yardım kuşu.

1. Sensin ol k'ol çarh-peymādur **hūmā-yı**
himmetüñ / Kim aña pehlū-yı māh-ı nev
olupdur üstühān (*Vasfī Dīvānı, Kaside 7,*
Beyit 28). [*hūmā-yı himmetüñ,*]

hūn: Kan.

1. N'ola ger gözlerüm **hūn** ile her dem olsa
çün lāle / Ki tīg-i ğamdan olmuşdur ciger
pergāle pergāle (*Vasfī Dīvānı, Gazel 81,*
Beyit 1). [*hūn,*]

hūnī: Kanlı katil.

1. Eşk-i hūnīnüm yeñilmez oldı çeşmüm vāy
kim / Toĝru ol **hūnīnūñ** öz kūyına iltür
қан beni (*Vasfī Dīvānı, Gazel 89, Beyit 3*).
[*hūnīnūñ, -n, -üñ*]

hūnī: Kanlı.

1. Niye mūncer olur bilmem cihān içre
benüm hālüm / Döker қанlar dem-ā-dem
hūnī eşki erguvān aĝlar (*Vasfī Dīvānı,*
Kaside 10, Beyit 11). [*hūnī,*]

hūn-ı 'adū: Düşman kanı.

1. **Hūn-ı 'adū** içinde ya hōd ğark olup durur
/ Na'l-i semend-i hāzret-i şāh-ı huceste-fāl
(*Vasfī Dīvānı, Kaside 2, Beyit 11*). [*hūn-ı*
'adū,]

hūn-ı ciger: Kanlar içinde kalmış ciğer.

1. Yidüĝüñ **hūn-ı cigerdür** içdüĝüñ
gözyaşları / Bu şafā esbābı Vaşfī
müstedām olsun saña (*Vasfī Dīvānı, Gazel*
3, Beyit 7). [*hūn-ı cigerdür, -dür*]

hūn-ı dil: Kanlı gönül.

1. Yā **hūn-ı dilde** 'āşık-ı dil-hastedür k'anuñ
/ Қaddini bār-ı derd ile ğam eylemiş hilāl
(*Vasfī Dīvānı, Kaside 2, Beyit 9*). [*hūn-ı*
dilde, -de]

hūn-ı dil-i 'adū: Düşmanın gönül kanı.

1. Yā hañcer-i şehenseh-i ğāzī durur ki ol /
Hūn-ı dil-i 'adū ile pūr-hūn dem-i kıtāl
(*Vasfī Dīvānı, Kaside 2, Beyit 10*). [*hūn-ı*
dil-i 'adū,]

hūn-ı dil: Gönül kanı.

1. Derd āteşini **hūn-ı dilüm** şu'lelendürür /
Şol қатра gibi k'āteşe tamlar kebābdan
(*Vasfī Dīvānı, Gazel 65, Beyit 3*). [*hūn-ı*
dilüm, -üm]

hūn-ı şikār: Avın kanı.

1. Her dem şafaқda şeklini gördükce şanūram
/ Çengāl-i bāz **hūn-ı şikār** ile oldı al (*Vasfī*
Dīvānı, Kaside 2, Beyit 8). [*hūn-ı şikār,*]

hūn-ı dil: Kanlı gönül.

1. 'Ārzū-yı cām-ı la'lūle bu **hūn-ı dil** gibi /
İçī қан tōldı şurāhīnūñ şarāb-ı nābdan
(*Vasfī Dīvānı, Gazel 54, Beyit 7*). [*hūn-ı*
dil,]

hūr: Cennet kızı, huri, güzel, dilber.

1. Güşe-i meyhāne cennet yār hūrumdur
benüm / Cennet ü **hūr** istemek ğayrı
kuşūrumdur benüm (*Vasfī Dīvānı, Gazel*
50, Beyit 1). [*hūr,*]
2. Güşe-i meyhāne cennet yār **hūrumdur**
benüm / Cennet ü hūr istemek ğayrı
kuşūrumdur benüm (*Vasfī Dīvānı, Gazel*
50, Beyit 1). [*hūrumdur, -um, -dur*]
3. Zāhid ki zūhdı cennet içün eyler ey şanem
/ Rıdvan u **hūr** u cennet aña vū baña seni
(*Vasfī Dīvānı, Gazel 90, Beyit 3*). [*hūr,*]
4. Bu hālet içre irüp bir habīb-i cān-perver /
Ki **hūr** hūsnine andan irerdı niçe kuşūr
(*Vasfī Dīvānı, Kaside 5, Beyit 7*). [*hūr,*]

hurde: Ufak, parça, kırıntı.

1. Püte-i gülde olan **hurde-i zer** şanma ki gül / Ateş-i bülbül-i dil-ḥastedür ol **hurde** şirâr (Vasfî Dîvânî, Kaside 8, Beyit 5). [*hurde*,]

hurde-i zer: Altın parçacığı.

1. Püte-i gülde olan **hurde-i zer** şanma ki gül / Ateş-i bülbül-i dil-ḥastedür ol **hurde** şirâr (Vasfî Dîvânî, Kaside 8, Beyit 5). [*hurde-i zer*,]

hür-ı cinân: Cennetler hurisi.

1. Bu şüret ile kim yaradupdur Hudâ seni / **Hür-ı cinân** şanur gören ey meh-liqâ seni (Vasfî Dîvânî, Gazel 90, Beyit 1). [*hür-ı cinân*,]
2. Yiri durur yanayım düzaḥ-ı firâk içre / Çü ihtiyâr ile **hür-ı cinândan** ayrıldum (Vasfî Dîvânî, Gazel 46, Beyit 2). [*hür-ı cinândan*, -dan]

hurrem eyle-: Ferahlık vermek; canlılık vermek.

1. Nitekim faşl-ı gül irüp cihânı **eyleye hurrem** / Nitekim 'id irişmek hâlka şadılık nişânıdır (Vasfî Dîvânî, Kaside 9, Beyit 12). [*hurrem eyleye*, -y, -e]

hurrem ol-: Sevinmek, mutlu olmak.

1. Cihânda devletün 'idiyle **hurrem ol** ki ol devlet / Cihânuñ hâlqına Haḫ ḥazretinün armağandır (Vasfî Dîvânî, Kaside 9, Beyit 13). [*hurrem ol*, -iyle]
2. Hele kendüm bilelden **olmadum** 'âlemde ben **hurrem** / Eger bir laḫza şād oldumsa cānā her zamān ağlar (Vasfî Dîvânî, Kaside 10, Beyit 5). [*hurrem olmadum*, -ma, -du, -m]

hürş id-veş: Güneş gibi.

1. Fikr iderken ben bu tarzı nāgehān **hürşid-veş** / Oldı bürc-i gaybdan bir maṭla'-ı ğarrā 'ayān (Vasfî Dîvânî, Kaside 7, Beyit 15). [*hürşid-veş*,]

husrevâ: Ey padişah; ey sevgili.

1. Hāneqāhı gönülümün fikr-i müjeñle **husrevâ** / Naḫ olupdur her der ü dîvārā

şekl-i Zül' fikâr (Vasfî Dîvânî, Gazel 15, Beyit 4). [*husrevâ*,]

2. Kadd-i büleñdün olduğı yirlerde **husrevâ** / Yaraşur olsa yiri hilâlün saf-ı ni'âl (Vasfî Dîvânî, Kaside 2, Beyit 19). [*husrevâ*,]

husrev-i cemşid cenâb: İktidarı Cemşid gibi olan yüce padişah.

1. Tutarım tîğ-ı zebân ile suḫan milketini / Himmet iderse baña **husrev-i Cemşid cenâb** (Vasfî Dîvânî, Gazel 5, Beyit 6). [*husrev-i cemşid cenâb*,]

husûsâ: Bilhassa, özellikle.

1. Var yüri şāhâne 'işret kıl **husûsâ** kim bu dem / Ebr-i mirvārîd-bār üstünde olmış sāyebân (Vasfî Dîvânî, Kaside 7, Beyit 14). [*husûsâ*,]

huzûr: Gönül rahatlığı.

1. Sākıyā la'lün şarābından beni bî-hûş kıl / 'Ālem-i bî-hûşluk zîrā **huzûrumdur** benüm (Vasfî Dîvânî, Gazel 50, Beyit 2). [*huzûrumdur*, -um, -dur]

huzûr: Hazır bulunma, içinde, karşısında.

1. Ağzı vardur dili yok tā ki **huzûruñda** senün / 'Arz ide süz u güdāzını ser-ā-ser ḫātem (Vasfî Dîvânî, Kaside 4, Beyit 2). [*huzûruñda*, -uñ, -da]

huzûr: Önemli bir makâmın veya kişinin var olduğu, bulunduğu yer, o makam veya şahsın önü, katı, yanı.

1. Ğalibā ölmedi **huzûruñda** / Ḥayretinden kināyet itmişler (Vasfî Dîvânî, Kit'a 4, Beyit 2). [*huzûruñda*, -u, -(n)da]

hüner: Marifet, beceri, yetenek, ustalık.

1. 'Ālemde seni sevmeden özge **hünerüm** yok / Ben şākirem ey dost benüm bu hünerümden (Vasfî Dîvânî, Gazel 66, Beyit 4). [*hünerüm*, -üm]
2. 'Ālemde seni sevmeden özge hünerüm yok / Ben şākirem ey dost benüm bu

hünerümden (*Vasfî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 4*). [*hünerümden, -üm, -den*]

hüsn: *Güzellik.*

1. Bil ğanîmet kim geçer **hüsnüñ** bahârı devridür / İç müdâm ey şâh fevt-i fûrşat-ı gül itmeyüp (*Vasfî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 4*). [*hüsnüñ, -üñ*]
2. Bünyâdı **hüsnüñüñ** şanemâ bir kıl üzredür / Hattüñ gider ki hüsnüñüñ esrârı fâş olur (*Vasfî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 4*). [*hüsnüñüñ, -ü, -ñüñ*]
3. Bünyâdı hüsnüñüñ şanemâ bir kıl üzredür / Hattüñ gider ki **hüsnüñüñ** esrârı fâş olur (*Vasfî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 4*). [*hüsnüñüñ, -ü, -ñüñ*]
4. Hatt-ı miskîñüñe yüz virme ziyândur dîne / Tayanup **hüsnüñe** çok 'aşıkı miskîñ eyler (*Vasfî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 4*). [*hüsnüñe, -ü, -ñe*]
5. Ne var kâküllerüñ olmazsa **hüsnüñe** ziyân olmaz / Gülistân pür-gül olsun ğam degül olmazsa sünbülsüz (*Vasfî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 3*). [*hüsnüñe, -ü, -ñe*]
6. Hübülük peykerine 'arz idicek **hüsn** Cemîl / Saña 'arz eylemiş ol hüsn zihî hüsn-i cemîl (*Vasfî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 1*). [*hüsn,]*
7. Hübülük peykerine 'arz idicek hüsn Cemîl / Saña 'arz eylemiş ol **hüsn** zihî hüsn-i cemîl (*Vasfî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 1*). [*hüsn,]*
8. **Hüsn** ili sultânı olmışsın mübârek bād için / Bâdı gönderdüm kabûl it ol mübârek bādumı (*Vasfî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 4*). [*hüsn,]*
9. Bu hâlet içre irüp bir habîb-i cân-perver / Ki hür **hüsnine** andan irerdi niçe kuşûr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 7*). [*hüsnine, -i, -n, -e*]
10. Ümîddür ki zamân-ı vezâretüñde idem / Yanumda **hüsn** ili sultânlarımı hîdmetkâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 29*). [*hüsn,]*
11. Sen yaqarsın beni bu **hüsn** ile şâhum bilürem / Lîk eflâke çıkar âteş-i âhum bilürem (*Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 5*). [*hüsn,]*

hüsn-i cemîl: *Yüz güzelliği.*

1. Hübülük peykerine 'arz idicek hüsn Cemîl / Saña 'arz eylemiş ol hüsn zihî **hüsn-i cemîl** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 1*). [*hüsn-i cemîl,]*

hüsn-i hat: *Sevgilinin yüzündeki ayva tüyleri.*

1. Hattüñ ucından düşer âhîr şehâ la'lüñ dile / Mücib-i şöhet degül Yâkûta illâ **hüsn-i hat** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 2*). [*hüsn-i hat,]*

I

ıraġ: *Uzak.*

1. Āhumla sözlerüm n' için irmez kulaġuña / Dirler ki söz **ıraġa** irişür havâ ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 5*). [*ıraġa, -a*]

ıraġ ol-: *Uzak kalmak, ayrı düşmek.*

1. Āsitānuñdan **ıraġ olalı** zâr oldı gönül / Kişiyi müşkil olurmuş şanemâ terk-i vaţan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 6*). [*ıraġ olalı, -alı*]
2. Ser-i küyuñdan **ıraġ olmaz** isem incinme / Pây-bend oldı baña n' eyleyeyin hubb-ı vaţan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 3*). [*ıraġ olmaz isem, -maz-maz, -ise, -m*]

ır-: *Ayırmak, cüda kılmak; ayrılmak, geçmek, uzaklaşmak.*

1. Āhum beni küyuñdan **ırar** diyü melûlam / Bâd olsa belî hâk olur elbette perişân (*Vasfî Dîvânı, Gazel 64, Beyit 4*). [*ırar, -*]

ırmaġ: *İrmak.*

1. Kaşd eyledi ırmaġa kapuñdan beni aġyâr / Seyl itdi gözüm yaşın ol **ırmaġ** arasında (*Vasfî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 4*). [*ırmaġ, -*]

ışk: *Aşk, yoğun sevgi.*

1. Ğoncador bülbüli hâlin ne bilür **ışkı** anuñ / Ne każâ idi 'aceb uğradı nâġâh baña (*Vasfî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 4*). [*ışkı, -ı*]
2. Virdi bir tıfl-ı perî **ışkı** Allâh baña / Ki benüm hâlümü bilmez ölürin âh baña (*Vasfî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 1*). [*ışkı, -ı, -ni*]
3. Yaġın olmuş durur **ışkuñda** ben bi-dil helâk olmak / Henüz ey bî-vefâ gönülündeki ol bed gümân gitmez (*Vasfî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 3*). [*ışkuñda, -uñ, -da*]
4. **İşkuñ** şehine konmaġa nakķâş-ı havâdiş / Dil hânesini eyledi kan ile münakķaş (*Vasfî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 4*). [*ışkuñ, -uñ*]

5. Aña 'âşık mı direm pîşesi zâr olmayıcak / Dâr-ı 'âlem gözine **ışk** ile tar olmayıcak (*Vasfî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 1*). [*ışk, -*]
6. **İşkuñ** tarıkı içre şehâ dil olup durur / Ateş gibi ki yola düşüp ola pâymâl (*Vasfî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 6*). [*ışkuñ, -uñ*]
7. Zülmet-i hecr içre **ışk** Āb-ı Hayâtın Hızr-veş / Nüş idüben cavidân olmak dilerseñ 'âşık ol (*Vasfî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 6*). [*ışk, -*]
8. Bir meveddet-nâme geldi **ışkdan** gönülüm kim / Ğuşşâdur sernâmesi 'unvân ana elkâb-ı ġam (*Vasfî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 2*). [*ışkdan, -dan*]
9. Yaşum ki baña hem-dem ü yâr idi ezelden / **İşkun** baña yâr olıcak ol çıkdı gözümden (*Vasfî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 3*). [*ışkun, -un*]
10. Gördiler şeydâlıġum **ışkı** zindân itdiler / Sînesinde cânı gibi şakladı zindân beni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 2*). [*ışkı, -ı, -n, -da*]
11. **İşkuñla** şehâ lâle ki taġlara düşüpdür / Taşlarla döġünmekle kızıl kana boyandı (*Vasfî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 3*). [*ışkuñla, -uñ, -la*]
12. Vaşfîyem ben hâletüm bilmek dilerseñ ey refîk / **İşk** dîvânında okı var benüm bu ferdümi (*Vasfî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 5*). [*ışk, -*]
13. Cihâna **ışkuñ** idüp ben fakîri hâr itme / Anuñ haķı ki şehâ itdi bî-bahâne seni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 4*). [*ışkuñ, -uñ*]
14. Yüz **ışk** ile üsküfini ger geyse o meh-rû / Mihr-i feleküñ başına teng ola külâhı (*Vasfî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 2*). [*ışk, -*]

ışka düs-: *Aşka tutulmak, ansızın âşık olmak*

1. **İşka düşdüm** başuma üşdi belâ vü derd ü ġam / Hâsta oldum görmege geldi yine yârân beni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 5*). [*ışka düşdüm, -dü, -m*]

ışka esîr it-: *Aşka esir etmek.*

1. Ne sorarsın seni kim **ışka esîr itdi** diyü / Kim ki virdiyse şehâ sünbül-i pür-tâbuña tâb (*Vasfî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 4*). [*ışka esîr itdi, -di*]

i- *İ- yardımcı fiili.*

1. Göncađur bülbüli hâlin ne bilür 'ışkı anuñ / Ne kaçā **idi** 'aceb uğradı nāgāh baña (*Vasfî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 4*). [*idi, -di*]
2. Hâlk-ı bî-himmet marîz-ı fakr **idi** lutf eyleyüp / Añlara virdüñ ğınā şerbetlerin nüş eyledüñ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 2*). [*idi, -di*]
3. Hâyâl-i kâkülüñ derd-i serümdür / Ne sevda **i** ki her dem başuma bu (*Vasfî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 6*). [*i,]*
4. Ey dost dilüm mihr ü vefâ ile elünde / Bir şîşe **idi** seng-i cefâ ile uvandı (*Vasfî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 6*). [*idi, -di*]
5. Şabrum var **iken** kendümi fi'l-cümle bilürdüm / Derdâ n'ideyin hürmen-i şabrum oda yandı (*Vasfî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 4*). [*iken, -ken*]
6. Firāk-ı yâri güç dirler **idi** bilmez-idüm evvel / Göñül bir rütbe mahzûn kim gören her şādumân ağlar (*Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 6*). [*idi, -di*]
7. Ben belâ bahri miyânında **idüm** şubha deġin / Sen varup bir iki nādâna kenâr olmuşsun (*Vasfî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 4*). [*idüm,]*
8. Umar **idüm** ki toġa başuma devlet güneşi / Āh kim olmaz imiş şâm-ı firâkuñ seheri (*Vasfî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 5*). [*idüm,]*
9. Hârlar damenüñe gül gibi el urmuşlar / Gül **idüñ** sen yine bülbül gibi zâr olmuşsın (*Vasfî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 3*). [*idüñ,]*
10. Kısmet-i rızķ eyler **iken** hâlkâ kıssâm – ezel / Derd-i hecrüñ hânımı itmiş baña cânâ naşîb (*Vasfî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 3*). [*iken,]*
11. Nev-cuvân **iken** cihân bir pîre dönmiş sen daġi / Nüş kıl andan ki her pîr içe ola nev-cuvân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 10*). [*iken,]*
12. Sen bu gün sâhib-kırân-ı nazm u neşr **iken** n'icün / 'Adlüñ eyyâmında ehl-i fazl ide âh u fiġân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 37*). [*iken,]*
13. Sen gülüñ râh-ı hevâsında rakîb' öldüreyin / Ki gevâb olur **imiş** yoldan arıtmaķ diken (*Vasfî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 3*). [*imiş,]*
14. Deler elmâs-ı müjem dür yaşumı tuhf e için / Ki delins' artar **imiş** kıymeti dürr-i 'Adenî (*Vasfî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 4*). [*imiş,]*
15. Umar idüm ki toġa başuma devlet güneşi / Āh kim olmaz **imiş** şâm-ı firâkuñ seheri (*Vasfî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 5*). [*imiş,]*
16. Şadıķam Kıble hâķı yoluñda ben şâhum senüñ / Her ne yüzden dir **iseñ** toġrı varur âhum saña (*Vasfî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 4*). [*iseñ, -ñ*]
17. Zerd eyler **ise** beñzümi mihrüñ 'aceb midür / Olmaz ġarîb hâķi zer eylese kîmyâ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 2*). [*ise,]*
18. Seyrümde gice ol mehe tuş olduġum didüm / Nâz ile güldi didi düşüñ **ise** hayr ola (*Vasfî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 4*). [*ise,]*
19. Göñlüñüñ meyli levend **ise** şehâ Vaşfiye gel / Kani anuñ gibi bir oñmaduķ âvâre levend (*Vasfî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 5*). [*ise,]*
20. Zencîr-i 'ışķı boynña kim taķdı dir **iseñ** / Dâr-ı cihânda bir güzelüñ zülf-i dâridur (*Vasfî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 4*). [*iseñ, -ñ*]
21. Küyün olsa n'ola her kıanda **isem** secdegehüm / Ka'benüñ her tarafında kılınurmuş çü namâz (*Vasfî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 4*). [*isem, -m*]
22. Şarâb içmek yasaġ olmuş durur kâdilere Vaşfi / 'Acebdür ger saña yüz virmez **ise** ol yasaġı gül (*Vasfî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 5*). [*ise,]*
23. Ger hâtâ kılur **ise** Vaşfi kerem kıl 'afv it / Geldi dergâhuña yalvarmaġa boynında kefen (*Vasfî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 7*). [*ise,]*
24. Zülf-i nigâra ey göñül el şunma gey şaķın / Kaniña şuşaduñ **ise** var oyna mâr ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 4*). [*ise,]*
25. Kaddüñ kıyâmını görüp eşķüm revân olur / Çün serv kıanda **ise** olur cüybâr ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 6*). [*ise,]*
26. Kapuña hıdmete ġiç geldi **ise** gül 'afv it / K'îñende yürüyemez ayaġında vardur hâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 27*). [*ise,]*
27. Sa'âdetüm günidür tâc-ı devletümdür hep / Ne deñlü var **ise** kapuñda zerre zerre ġubâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 20*). [*ise,]*
28. Egerçi hıdmete gec geldüm **ise** incinme / Taşavvur itme hıdmetden olmuşam bîzâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 21*). [*ise,]*
29. Dile ġamzeñ senüñ ey dost belâ **ise** yeter / Câna çeşmüñ elemi 'ayn-ı 'anâ **ise** yeter (*Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 7*). [*ise,]*
30. Dile ġamzeñ senüñ ey dost belâ **ise** yeter / Câna çeşmüñ elemi 'ayn-ı 'anâ **ise** yeter (*Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 7*). [*ise,]*

31. Şimdiden girü vefâ kıl ki cefâ **ise** yeter /
Kerem it hây begüm begcügezüm hây
begüm (*Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 8*).
[ise,]
32. Ey ruhı cân u gönül ravzasınıñ yâsemi /
Ġaraż öldürmek **ise** cevr ü cefâ ile beni
(*Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 11*). [ise,
]
33. Niçe bir ġamzelerüñ baġrumı derd ile dile /
Dilegüñ cân **ise** cānā virelüm saña dile
(*Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 13*). [ise,
]
34. Yolına cân virürem ger dir **ise** sīm beri /
Beni öldürmelüdür vâi beni vâi beni
(*Vasfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 8*). [ise,]
35. Hâl-i dil-i Vaşfî görünürken saña rüşen /
Aġlamaz **iseñ** hâline ey şem' oda yan
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 6*). [iseñ,]

i: İyi.

1. Ġam-ı 'ışkuñ görüben dilde perîşân oldum
/ Ne **i** ki baña bu ġamlar diyü hayrân
oldum (*Vasfî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 1*). [i,
]

ibrām it-: Israr etmek, zorlamak.

1. Ey baña **ibrām idüp** her lāhza şoran
derdümi / Gör benüm bu eşk-i gülgünümle
rüy-ı zerdümi (*Vasfî Dîvânı, Gazel 94,
Beyit 1*). [ibrām idüp, -üp]

ibtidā kıl-: Başlamak.

1. Vaşf-ı Cemāl-i dilbere çün **kıldum ibtidā** /
Geldi dilüme matla'-ı ve'-ş-şemsi ve'-d-
duhā (*Vasfî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 1*).
[ibtidā kıldum, -du, -m]

ictināb it-: Kaçınmak, uzak durmak.

1. Künc-i 'işretde mu'tekif oluban / Halk-ı
'âlemden **ictināb idelüm** (*Vasfî Dîvânı,
Gazel 51, Beyit 4*). [ictināb idelüm, -elüm]

iç-: Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.

1. Yidügün hün-ı cigerdür **içdügün**
gözyaşları / Bu şafâ esbâbi Vaşfî
müstedām olsun saña (*Vasfî Dîvânı, Gazel
3, Beyit 7*). [içdügün, -düg, -ü, -n]

2. Cām-ı la'l ile gönül ays-ı müdām olsun
saña / Ol şarâbi bensüz **içerseñ** harām
olsun saña (*Vasfî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 1*).
[içerseñ, -er, -se, -ñ]
3. Ne için mest gözün kanımı Vaşfinün **içer** /
Şâh-ı 'âdil çü yasaġ itdi k'içilmeye şarâb
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 5*). [içer, -er
]
4. Bil ġanîmet kim geçer hüsniñ bahârı
devidür / **İç** müdām ey şâh fevt-i fırsat-ı
gül itmeyüp (*Vasfî Dîvânı, Gazel 7, Beyit
4*). [iç,]
5. Zâhid sözini işidicek mey **içerem** kim /
Serd olsa havâ lâbüd olur hânede âteş
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 2*). [içerem,
-er, -em]
6. Bu ne hikmetdür ki ol himmet meyinden
Vaşfiyâ / Halk **içüp** cüş eylemez sen
içmedin cüş eyledün (*Vasfî Dîvânı, Gazel
34, Beyit 5*). [içüp, -üp]
7. Şarâb **içmek** yasaġ olmuş durur kâdilere
Vaşfî / 'Acebdür ger saña yüz virmez ise
ol yasaġı gül (*Vasfî Dîvânı, Gazel 35,
Beyit 5*). [içmek, -mek]
8. Vaşfî harāmî çeşmi n'ola içse kanımı /
Mey **içmek** oldu mezheb-i küffârda hâlâl
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 5*). [içmek, -
mek]
9. Vaşfî harāmî çeşmi n'ola **içse** kanımı /
Mey içmek oldu mezheb-i küffârda hâlâl
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 5*). [içse, -se
]
10. Rüzedür kâfir gözün kan **içmesün** didüm
didi / Rüzesi kâfirlerün şınmaz şarâb-ı
nâbdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 4*).
[içmesün, -me, -sün]
11. Nev-cuvân iken cihân bir pîre dönmiş sen
daġi / Nüş kıl andan ki her pîr **içe** ola nev-
cuvân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 10*).
[içe,]
12. Bu ne hikmetdür ki ol himmet meyinden
Vaşfiyâ / Halk içüp cüş eylemez sen
içmedin cüş eyledün (*Vasfî Dîvânı, Gazel
34, Beyit 5*). [içmedin,]

iç: Bir yerin kendi sınırları arasında bulunan kısım, dahil.

1. Pür iderdüm bu cihân **içini** dîvânlar ile /
İtse dilberler eger defter ü dîvâna heves
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 7*). [içini, -i,
-ni]
2. Diledüm derd-i dilümden saña bir nâme
yazam / Toldı evrâkuñ **içi** kanlı yaşından
kalemün (*Vasfî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 4*).
[içi, -i]
3. 'Ârzü-yı cām-ı la' lüñle bu hün'in dil gibi /
İçi kan tldı şurâhîniñ şarâb-ı nâbdan
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 7*). [içi, -i]

4. Haset yaşı taşumda firāk odı **İçümde** / Hālüm bu durur saña didüm zāhir ü pinhān (*Vasfî Dîvânî, Gazel 64, Beyit 2*). [*İçümde, -üm, -de*]
5. Bu kanlu yaşımı kirpüklerüm arasında / Gören şanür ki neyistān **İçine** düşmiş nār (*Vasfî Dîvânî, Kaside 1, Beyit 14*). [*İçine, -i, -n, -e*]
6. Cevāhir-i medehātuñla her biri memlū / Buḥūr-ı nazm **İçî** pürdür sefāyin-i eş‘ār (*Vasfî Dîvânî, Kaside 6, Beyit 31*). [*İçî, -i*]
7. Kefünle baḥr arasında tefāvüt ol dürdür / Kefünde kılmadı vü kıldı baḥr **İçinde** karar (*Vasfî Dîvânî, Kaside 6, Beyit 11*). [*İçinde, -inde*]
8. Hemîşe tā ki şalāḥ-ı cihān-ı kevn ü fesād / Vezir ü şāh ile tuta cihān **İçinde** karar (*Vasfî Dîvânî, Kaside 6, Beyit 39*). [*İçinde, -i, -(n)de*]
9. Bu baḥr **İçinde** olan şanma kim cezāyirdür / Kef-i sehān ile baḡrında baş çıkardı biḥār (*Vasfî Dîvânî, Kaside 6, Beyit 4*). [*İçinde,]*

İçin: İçin, -den dolayı.

1. Kanlar ağlatduğı **İçin** baña mest olduḡca / Şanki kanlum görünür çıktı gözümden mey-i nāb (*Vasfî Dîvânî, Gazel 5, Beyit 3*). [*İçin,]*

İçinde: İçinde, ortamında.

1. Ehl-i nazm **İçinde** kim Şahbān-ı devrānam bu gün / Muştafā medḡinde itsem n’ola Ḥassān ile baḡs (*Vasfî Dîvânî, Gazel 9, Beyit 9*). [*İçinde,]*
2. ‘Aks-i zülf-i yār Vaşfî gözlerüm yaşında şan / Cüybār **İçinde** ‘aks-i deste-i sünbül durur (*Vasfî Dîvânî, Gazel 14, Beyit 5*). [*İçinde,]*
3. Bāḡ-ı ḥüsn **İçinde** bir serv-i revānum var benüm / Bir gül-i nev-reste şūḡ-ı dil-sitānum var benüm (*Vasfî Dîvânî, Gazel 44, Beyit 1*). [*İçinde,]*
4. Yā Rab n’olaydı ‘ālem **İçinde** dil olmasa / Yā ḡod olursa her güzele māyil olmasa (*Vasfî Dîvânî, Gazel 74, Beyit 1*). [*İçinde,]*
5. Hūn-ı ‘adū **İçinde** ya ḡod ḡarḡ olup durur / Na‘l-i semend-i ḡazret-i şāh-ı ḡuceste-fāl (*Vasfî Dîvânî, Kaside 2, Beyit 11*). [*İçinde,]*
6. Ne senün gibi cihān **İçinde** bir memdūḡ olur / Ne anuñ gibi görür meddāḡ çeşm-i rüzḡār (*Vasfî Dîvânî, Kaside 3, Beyit 23*). [*İçinde,]*
7. Bostān **İçinde** olan şimdi her bir berg-i surḡ / Şanki ‘ālem ḡalini şerḡ itmek

İçündür zebān (*Vasfî Dîvânî, Kaside 7, Beyit 4*). [*İçinde,]*

İçre: İçre, arasında.

1. Sen elif gibi revān cān **İçre** cāy itseñ n’ola / Ey şanem bilmez misin lā-ḡayre illā fi‘l-vaşat (*Vasfî Dîvânî, Gazel 26, Beyit 3*). [*İçre,]*
2. Mekk ü füsün ile aluban ḡönlümü şehā / Ḥālḡ **İçre** ḡālümü benüm efsāne eyledün (*Vasfî Dîvânî, Gazel 32, Beyit 2*). [*İçre,]*
3. ‘İşkuñ tarıḡı **İçre** şehā dil olup durur / Āteş gibi ki yola düşüp ola pāymāl (*Vasfî Dîvânî, Gazel 36, Beyit 6*). [*İçre,]*
4. Şahn-ı meclis **İçre** itdi cilveye āḡāz gül / Bülbülün sāzına beñzer kim olur demsāz gül (*Vasfî Dîvânî, Gazel 37, Beyit 1*). [*İçre,]*
5. Kuy-ı cānān **İçre** feryād eyleyüp her şubḡ u şām / Bülbül-i bāḡ-i cinān olmaḡ dilerseñ ‘aşıḡ ol (*Vasfî Dîvânî, Gazel 38, Beyit 5*). [*İçre,]*
6. Zülmet-i hecr **İçre** ‘ışḡ Āb-ı Ḥayātın Ḥızr-veş / Nüş idüben cāvidān olmaḡ dilerseñ ‘aşıḡ ol (*Vasfî Dîvânî, Gazel 38, Beyit 6*). [*İçre,]*
7. Ben nihānī mest olup şevḡ itdüḡüm ḡālḡ **İçre** gör / Yüzüme urdı yüzüm kızartdı āḡir mül benüm (*Vasfî Dîvânî, Gazel 42, Beyit 2*). [*İçre,]*
8. Yiri durur yanayın düzaḡ-ı firāk **İçre** / Çü ihtiyār ile ḡūr-ı cināndan ayrıldum (*Vasfî Dîvânî, Gazel 46, Beyit 2*). [*İçre,]*
9. Bu ḡālḡ ḡālümü bilmez benim firāk **İçre** / N’idem ki dil dimezem kim fülāndan ayrıldum (*Vasfî Dîvânî, Gazel 46, Beyit 4*). [*İçre,]*
10. Güyiyā kim şem‘dür sīnemde her tīrün senün / Āteş-i ‘ışkuñla sīnem **İçre** olan tābdan (*Vasfî Dîvânî, Gazel 54, Beyit 5*). [*İçre,]*
11. Ey ḡülistān-ı leḡafette ḡül-i ḡonca dehen / Vey melāḡat çemeni **İçre** biten tāze semen (*Vasfî Dîvânî, Gazel 58, Beyit 1*). [*İçre,]*
12. Kan olsa n’ola merdüm-i eşḡüm ki ḡamuñla / Ḥār-ı müjem **İçre** şalınur ḡasta vü ‘uryān (*Vasfî Dîvânî, Gazel 63, Beyit 5*). [*İçre,]*
13. ‘Ālem-i ‘ışḡ **İçre** cān virdünse Vaşfî ḡam degül / Niçeler cānlar virüp irmezler ol ‘ālemlere (*Vasfî Dîvânî, Gazel 76, Beyit 5*). [*İçre,]*
14. Kendünün ‘aksin görüp āb **İçre** ḡaddün şandı serv / Ḳaldı ol ḡayretle yıllardur kenār-ı ābda (*Vasfî Dîvânî, Gazel 78, Beyit 3*). [*İçre,]*
15. Keşti-i cismüm bu girdāb **İçre** ḡarḡ olmuşdı ger / İrmese bād-ı şabā Ḥızr-ı

- mübârek-pey gibi (*Vasfî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 4*). [*İçre,]*
16. Gören haṭ-ı ‘arabî **İçre** ma‘nî-i hâşın / Şanür ki âb-ı hayât itdi zulmet içre karâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 38*). [*İçre,]*
17. Gören haṭ-ı ‘arabî içre ma‘nî-i hâşın / Şanür ki âb-ı hayât itdi zulmet **İçre** karâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 38*). [*İçre,]*
18. Levh-i zümür-rüd **İçre** ya hōd ‘ayn-ı ‘iddür / Yâ nûn-ı âhîr-i ramazân k’ola ‘ide dâl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 6*). [*İçre,]*
19. Ey şîr-dil meded ki zebûn eyledi beni / Akırânım **İçre** bu felek-i rûbeh-ihtiyâl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 30*). [*İçre,]*
20. Encüm **İçre** güyiyâ cism-i za‘fûmdür hilâl / K’ateş-i âhumla etrafım pür itmîşdür şîrâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 4*). [*İçre,]*
21. ‘İd-veş ‘izz ü şerefler **İçre** sen pür-zîver ol / Haşmuñ olsun dâyimâ çün mâh-ı nev zerd ü nizâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 29*). [*İçre,]*
22. Bu hâlet **İçre** irüp bir habîb-i cân-perver / Ki hür hüsnine andan irerdi niçe kuşür (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 7*). [*İçre,]*
23. Yâsemîn olsun saña devr **İçre** sîmîn-sâ‘idûñ / Al güller lâleler olsun şarâb-ı ergavân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 12*). [*İçre,]*
24. Niye müncer olur bilmem cihân **İçre** benüm hâlüm / Döker kanlar dem-â-dem hünî eşki erguvân ağlar (*Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 11*). [*İçre,]*

İçün: İçin.

1. Sen sehî servi gülistânda temâşâ **İçün** âb / Başdan ayağa göz olmuş didiler aña habâb (*Vasfî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 1*). [*İçün,]*
2. Baḥş ider her dem benümle yâr **İçün** bî-dîn rakîb / Dîn içün lâbüd ider kâfir müselmân ile baḥş (*Vasfî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 2*). [*İçün,]*
3. Baḥş ider her dem benümle yâr içün bî-dîn rakîb / Dîn **İçün** lâbüd ider kâfir müselmân ile baḥş (*Vasfî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 2*). [*İçün,]*
4. Gayrılarıñ vişâlûñ **İçün** cânın isteme / Cânâ esirge Vaşfîyi k’anuñ da cânı var (*Vasfî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 6*). [*İçün,]*
5. Senüñ **İçün** heves-i ‘ışkuña düşsem n’ola kim / Dür içün şimdi mi kıldı kişi ‘ummâna heves (*Vasfî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 3*). [*İçün,]*
6. Senüñ içün heves-i ‘ışkuña düşsem n’ola kim / Dür **İçün** şimdi mi kıldı kişi ‘ummâna heves (*Vasfî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 3*). [*İçün,]*

7. Gördi tamâm beñzemez ebrûña ‘özü **İçün** / Kâddin dü-tâ kı lup diler eksüklüğün hilâl (*Vasfî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 2*). [*İçün,]*
8. Gül gibi al olup ruḥuñ od şaldı ‘âleme / Kim bile kankı bülbül **İçündür** yine bu âl (*Vasfî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 3*). [*İçündür, -dür]*
9. Gonca-veş bülbülleri hâlini bilmez ol şanem / Anuñ **İçün** vây ile âh u fiğânım var benüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 2*). [*İçün,]*
10. Nâgeh aña ey dost gözüm degmemek **İçün** / Hâk-i kademüñ şakınuram iki gözümden (*Vasfî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 2*). [*İçün,]*
11. Dil virdüğü **İçün** saña ta‘n itme sevdiğüm / Sevmez kişi çü bir güzeli ihtiyâr ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 5*). [*İçün,]*
12. Bir meh-i nâ-mihr **İçün** çarḥ itdi sergerdân beni / Gör nenüñ gibi gün içün şaklamış devrân beni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 1*). [*İçün,]*
13. Gönül belâ okına kıldılar nişâne seni / Belâ **İçün** mi getürmüş Hudâ cihâna seni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 1*). [*İçün,]*
14. Dilberâ zülfi perîşânüña el urmağ **İçün** / Dest-i kudret elümi kıldı benüm şâne gibi (*Vasfî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 3*). [*İçün,]*
15. Dem-be-dem dehr-i denî devr ide her câhil **İçün** / Kala fazl ehli ayaklarda zihî hayf zihî (*Vasfî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 7*). [*İçün,]*
16. Görür tamâm beñzeyimez aña ‘özü **İçün** / Kâddin dü-tâ kı lup diler eksüklüğün hilâl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 18*). [*İçün,]*
17. Ger namâz-ı ‘id **İçün** mihrâb-ı zerkâr olmasa / Kible resminde nedendür oldı bu taḥ aşikâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 3*). [*İçün,]*
18. Hîdmetin itmek **İçün** dergheñüñ nevbetle / Zengî vü rümî iki bende durur leyl ü nehâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 18*). [*İçün,]*
19. Bu kadar var ki du‘â itmek **İçün** şehlerine / Fuçalâ hâlini eş‘âr ile eyler iş‘âr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 27*). [*İçün,]*
20. Maḥabbet cür‘asın nüş itmek **İçün** ‘andelîb-i mest / Şanasın goncalar câm-ı şarâb-ı ergavânîdür (*Vasfî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 2*). [*İçün,]*

İçün: Amacıyla, maksadıyla.

1. Tîgi kan itdüğine sinede tûrin tutaram / Anca toğrı tutılır egri **İçün** kan olıcak (*Vasfî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 2*). [*İçün,]*
2. Maḥabbet meylerin nüş itmek **İçün** ‘andelîb-i mest / Elinde güyiyâ almış durur la‘lîn ayağı gül (*Vasfî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 2*). [*İçün,]*

3. Neng ü nāmūsı bütün Vaşfinüñ ey dost şıduñ / Büt-şiken olduñ **ıçün** didiler saña Hālil (*Vasfî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 5*). [*ıçün,]*
4. Zāhid ki zühdi cennet **ıçün** eyler ey şanem / Rıdvān u hūr u cennet aña vü baña seni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 3*). [*ıçün,]*
5. Ayırmağ **ıçün** ol şanemi benden ey raķīb / Yağduñ beni nifāk ile Tañrı yaķa seni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 5*). [*ıçün,]*
6. Mişlün felek getürmedi devründe bir dahı / İklīm-i hüsne kılmağ **ıçün** pādışā seni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 6*). [*ıçün,]*
7. Deler elmās-ı müjem dūr yaşumı tuhfe **ıçün** / Ki delins' artar imiş kıymeti dürr-i 'Adenī (*Vasfî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 4*). [*ıçün,]*
8. Kaŗuña hıdmet **ıçün** geldi bahr-i şî' rinden / Dizin dizin güher-i ābdār ider İşār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 36*). [*ıçün,]*
9. Bostān içinde olan şimdi her bir berg-i surh / Şanki 'ālem hālını şerh itmek **ıçündür** zebān (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 4*). [*ıçündür, -dür]*

ıçün: "İçin, uğruna" anlamlarında edat.

1. Bir meh-i nā-mihr **ıçün** çarh itdi sergerdān beni / Gör nenün gibi gün **ıçün** şaklamış devrān beni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 1*). [*ıçün,]*

ıçün: -e has, -e mahsus.

1. Hüsni ili sultānı olmuşsın mübārek bād **ıçün** / Bādı gönderdüm qabül it ol mübārek bādımı (*Vasfî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 4*). [*ıçün,]*

ıçün: Hakkında, için.

1. Vaşfî-i bende-i haķırün **ıçün** / Öldi diyü rivāyet itmişler (*Vasfî Dîvânı, Kit'a 4, Beyit 1*). [*ıçün,]*

ıçün: Bir kimsenin adına, yerine.

1. Şöyle ğarķ itmiş durur cismüm bu ğam tūfānı kim / Tūtiyā **ıçün** ararlarsa bulunmaz gerdümi (*Vasfî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 3*). [*ıçün,]*

ıçür-: İçmesini sağlamak.

1. 'Adū-yı dīne **ıçürdi** mehābetün bir mey / Ki haşır olunca ola ser-girān u yata hūmār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 9*). [*ıçürdi, -di]*

ıd: Bayram.

1. 'İd ayı gibi gel bizi şād eyle zinde kıl / Ğam rüzesinde ey şanem öldük melāl ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 4*). [*'ıd,]*
2. Levh-i zümürd içre ya hōd 'ayn-ı 'iddür / Yā nün-ı āhır-i ramazān k'ola 'İde dāl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 6*). [*'ıde, -e]*
3. Olsa 'aceb mi 'İde nişān kim olup durur / Qadd ile 'ayn u şekl ile yā şüret ile dāl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 7*). [*'ıde, -e]*
4. 'İd ya hōd bir güzel gül yüzlü sīmīn-ber durur / Kim hilāl olmuş anuñ ğuşına sīmīn ğuşvār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 2*). [*'ıd,]*
5. Nitekim 'İd irişe bir hūb-rū dilber gibi / Nitekim ola meh-i nev qadd-i 'āşık gibi zār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 28*). [*'ıd,]*
6. Güyiyā kim 'İddür bir hūb ferruḡ-fer nigār / Kim anı almış kucağına hilāl itmiş kinār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 1*). [*'ıddür, -dür]*
7. Cihānda devletün 'İdiyle hurrem ol ki ol devlet / Cihānuñ hālķına Haķ hazretinün armağānıdır (*Vasfî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 13*). [*'ıdiyle, -i, -y, -le]*
8. Yazayın kan ile bir yirde ki bir hūbuñ ben / İrmedin vuşlātınun 'İdine kurbān oldum (*Vasfî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 3*). [*ıdine, -i, -ne]*

ıd iriş-: Bayramın gelmesi

1. Nitekim faşl-ı gül irüp cihānı eyleye hurrem / Nitekim 'İd irişmek hālķa şādīķ nişānıdır (*Vasfî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 12*). [*'ıd irişmek, -mek]*

ide gör-: Devam ettirmek.

1. Baña cevr ü sitemün luḡ u keremdür **ide gör** / Gerçi çok görmüşüz ey dost sentün bu keremün (*Vasfî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 3*). [*ide gör,]*

idin-: Kendisi için sahiplenmek, elde etmek.

1. Çü âsitân-ı felek-rif' atüñ **idindi** penâh /
Koma ki hâk-i mezelletde ola hasta vü zâr
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 39*). [*idindi, -di*]
2. Ey felek-mertebe ol çarh-ı 'ağāsın sen kim
/ Mihr-i eflâk-i sehâ dergehüñ **idindi**
medâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 16*).
[*idindi, -di*]
3. Bî-riyâ tâ'at gerekse gel tarîk-i 'ışka gir /
Muṭribi vâ'iz **idin** sâkî imâm olsun saña
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 5*). [*idin,]*

'id-ves: Bayram gibi.

1. 'İd-ves 'izz ü şerefler içre sen pür-zîver ol
/ Hâşmuñ olsun dâyimâ çün mâh-ı nev
zerd ü nizâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 29*). [*'id-ves,]*

iftihâr eyle-: Övünmek, gurur duymak.

1. Yâ hõd na'l-i edhem-i düstür-ı ekremdür
k'anı / Āsumân baş üzre tutmağ ile **eyler**
iftihâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 5*).
[*iftihâr eyler, -r*]

ihfâ: Saklama, gizleme; gizlenilme.

1. Yüzüñi yüzüme ur tuymasun ağıyâr begüm
/ Diyeyin sen shehe **ihfâ** ile vardur haberüm
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 4*). [*ihfâ,]*

ihlâs: Gönülden gelen dostluk, samimiyet,
doğruluk, bağlılık.

1. Sinesi üzre yazup Süre-i İhlâsı tamâm /
Saña **ihlâsım** 'arz eylemek ister hâtem
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 11*).
[*ihlâsım, -ı, -n, -ı*]

ihsân: İyilik etme, bağış.

1. Eger kim luṭf u **ihsānuñ** eli tutmazsa kim
alır / Benüm derd ü belâ diyen elinden bu
giribānum (*Vasfî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 9*). [*ihsānuñ, -uñ*]

ihsân it-: Vermek, bahşetmek.

1. Hemân şabr u sükün **ihsân ide** ol kâdir-i
muṭlağ / Taḥammül kalmadı sabr itmeye

şüh-ı cihân ağlar (*Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 10*). [*ihsân ide, -e*]

ihtilâl vir-: Düzensizlik vermek.

1. Hergiz kâpuña gelmese mâ'zurdur felek /
K'aña devâr zahmeti **virmişdür ihtilâl**
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 26*). [*ihtilâl virmişdür, -miş, -dür*]

ihtirāk: Tutuşup yanma.

1. Tâ ḥaşr olunca dem ura kabrümde nâr-ı
şevk / Ger ben ölem bu sūziş ü bu **ihtirāk**
ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 4*).
[*ihtirāk,]*

ihtiyâr: Kişinin kendi iradesi, irade, seçim.

1. Yiri durur yanayın düzaḥ-ı firâk içre / Çü
ihtiyâr ile hür-ı cinândan ayrıldum (*Vasfî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 2*). [*ihtiyâr,]*
2. Dil virdüğü için saña ta'n itme sevdüğüm /
Sevmez kişi çü bir güzeli **ihtiyâr** ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 5*). [*ihtiyâr,]*

iki: İki, sayı sıfatı.

1. Hıdmetin itmek için dergehüñüñ nevbetle
/ Zengî vü rümî **iki** bende durur leyl ü
nehâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 18*).
[*iki,]*

iki cihân: Dünya ve ahiret.

1. İki cihânda çü cân bir olurmuş ey dilber /
Ne cân ile vireyin ben **iki cihâna** seni
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 2*). [*iki cihâna, -a*]
2. **İki cihânda** çü cân bir olurmuş ey dilber /
Ne cân ile vireyin ben iki cihâna seni
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 2*). [*iki cihânda, -da*]

iki gözümde sakın-: Bir şeye aşırı ilgi göstermek,
önemle bakıp korumak.

1. Nâgeh aña ey dost gözüm degmemek için
/ Hâk-i kademüñ **şakınuram iki**
gözümde (*Vasfî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 2*). [*iki gözümde şakınuram, -ur, -am*]

iklīm-i hüsne: *Güzellik ülkesi.*

1. Mişlūñ felek getürmedi devründe bir daħı / **İklīm-i hüsne** kılmağ için pādişā seni (Vasfī Dīvānı, Gazel 90, Beyit 6). [iklīm-i hüsne, -e]

iktidār: *Güç, kudret.*

1. Cām-ı mey-i murāda bulam dest-res eger / Himmet olursa ĥazret-i Cem **iktidārdan** (Vasfī Dīvānı, Gazel 52, Beyit 6). [iktidārdan, -dan]

il: *Yabancılar, başkaları, herkes.*

1. Ben de mihrūñ göreyin kahr ile ağlatma beni / Korkum oldur ki şehā **illere** fāş ola bu rāz (Vasfī Dīvānı, Gazel 19, Beyit 2). [illere, -ler, -e]

il: *İnsan uzvu; el, yabancı.*

1. Şular anuñ gibi güller ki dāyim / El ura ana **iller** tāze tāze (Vasfī Dīvānı, Gazel 86, Beyit 3). [iller, -ler]

il: *Diyar, ülke.*

1. Hüsñ **ili** sultānı olmışsın mübārek bād için / Bādı gönderdüm qabul it ol mübārek bādumı (Vasfī Dīvānı, Gazel 92, Beyit 4). [ili, -i]
2. Ümıddür ki zamān-ı vezāretünde idem / Yanumda hüsñ **ili** sultānlarını hıdmetkār (Vasfī Dīvānı, Kaside 6, Beyit 29). [ili, -i]

‘ilāc eyle-: *Çare bulmak, şifa vermek.*

1. Ger ‘**ilāc eyleser** luṭf idüp Mesīh-i himmetüñ / Va‘de şahşından gidüp def ola renc-i intizār (Vasfī Dīvānı, Kaside 3, Beyit 19). [‘ilāc eyleser, -r, -se]

ilāhi: *Ey Allah'ım!*

1. **İlahi** olmasun hāl-i yüzünde hāl-i müşkīnün / Ki kāfūra ziyān irişür ey meh olsa fülfülsüz (Vasfī Dīvānı, Gazel 20, Beyit 5). [ilāhi,]

2. Cüdā görüp beni ağıyār yārum almağ istermiş / **İlahi** şakla şeytāndan ölüm vaktinde İmānum (Vasfī Dīvānı, Gazel 41, Beyit 3). [ilāhi,]
3. Serkeşlik idüp ‘aşıka cevri eylemez ol şāh / Çok çok yaşasun devlet-i hüsniyle **İlahi** (Vasfī Dīvānı, Gazel 102, Beyit 4). [ilāhi,]

ile: *Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.*

1. Hem nefes olmağa bir ‘aşık-ı ğam-hāra qopuz / Gezer elden ele biñ dert **ile** āvāre qopuz (Vasfī Dīvānı, Gazel 22, Beyit 1). [ile,]
2. Luṭf **ile** anı kināra alurken her dem / Yār elinden ne için böyle gelür zāra qopuz (Vasfī Dīvānı, Gazel 22, Beyit 5). [ile,]
3. Heves eylerdi gönül la‘lüne ger irse ĥaṭuñ / Hızır **ile** yegrek olur Çeşme-i Hāyvāna heves (Vasfī Dīvānı, Gazel 24, Beyit 2). [ile,]
4. Pür iderdüm bu cihān için dīvānlar **ile** / İtse dilberler eger defter ü dīvāna heves (Vasfī Dīvānı, Gazel 24, Beyit 7). [ile,]
5. ‘İşkuñ şehine qonmağa naqqāş-ı ĥavādīs / Dil hānesini eyledi qan **ile** münakkāş (Vasfī Dīvānı, Gazel 25, Beyit 4). [ile,]
6. Vaşfi ki ĥaṭuñ vaşfını teşviş **ile** yazdı / ‘Ayb eyleme cānā ger ola ĥaṭtı müşevveş (Vasfī Dīvānı, Gazel 25, Beyit 5). [ile,]
7. Aña ‘aşık mı direm pīşesi zār olmayıcağ / Dār-ı ‘ālem gözine ‘ışk **ile** tar olmayıcağ (Vasfī Dīvānı, Gazel 27, Beyit 1). [ile,]
8. Güle karşı sözi süziyle cigerler mi yağar / Bülbülün cevri **ile** bağı tolu ĥār olmayıcağ (Vasfī Dīvānı, Gazel 27, Beyit 2). [ile,]
9. Cānuma vaşlı **ile** yār ĥıridār olmuş / Cān virem ben de anuñ gibi ĥıridār olıcağ (Vasfī Dīvānı, Gazel 29, Beyit 4). [ile,]
10. Nem kodı dīdede kim zulm **ile** yağmalamadı / Nün kaşuñla senüñ ey şanem ol mīm femüñ (Vasfī Dīvānı, Gazel 30, Beyit 6). [ile,]
11. Ger ölürsem derd **ile** hecrüñ beyābānında ben / Tā kıyāmet dostum destümde dāmānuñ senüñ (Vasfī Dīvānı, Gazel 31, Beyit 4). [ile,]
12. Mihr **ile** gönülüm alup kahr ile öldürdün beni / Qanı ā zālīm bizümle ‘ahd ü peymānuñ senüñ (Vasfī Dīvānı, Gazel 31, Beyit 6). [ile,]
13. Mihr ile gönülüm alup kahr **ile** öldürdün beni / Qanı ā zālīm bizümle ‘ahd ü peymānuñ senüñ (Vasfī Dīvānı, Gazel 31, Beyit 6). [ile,]

14. Zencîr-i zülf **ile** dili dîvâne eyledüñ /
Şem'-i ruhuñla cânımı pervâne eyledüñ
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 1*). [ile,]
15. Mekr ü füsün **ile** aluban gönülümü şehâ /
Hâlk içre hâlümü benim efsâne eyledüñ
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 2*). [ile,]
16. Ey dost hâne-i dil-i Vaşfiyi mihr **ile** /
Ma'mûr kıl ki cevri ile virâne eyledüñ
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 5*). [ile,]
17. Ey dost hâne-i dil-i Vaşfiyi mihr ile /
Ma'mûr kıl ki cevri **ile** virâne eyledüñ
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 5*). [ile,]
18. Ey dil çü râh-ı hecre göneldüñ gam **ile** git /
Kim râh müşkil olsa aña râhber gerek
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 2*). [ile,]
19. Vaşlı na'îmi şükürini kılmazduñ ey gönül /
Öl şimdi hecr **ile** saña andan beter gerek
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 4*). [ile,]
20. Ebrûna beñzerem dir imiş luţf **ile** hilâl /
Beñzer ki ey şanem yeñile oldı bu hayâl
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 1*). [ile,]
21. Dilberüm ruhsârına luţf **ile** beñzer gül
benüm / Ol durur kim nâlişüm şeydâsıdur
bülbül benim (*Vasfî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 1*). [ile,]
22. Şehâ senden mi öğrendi ki bir lâhzâ karâr
itmez / Gelüp geçdükce cevri **ile** geçer bu
bî-bakâ 'ömrüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 2*). [ile,]
23. Cefâ vü cevri **ile** geçdün çü benden raħm
idüp bârî / Ne hâl ile kalurven bir nazâr kıl
sen baña 'ömrüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 4*). [ile,]
24. Cefâ vü cevri ile geçdün çü benden raħm
idüp bârî / Ne hâl **ile** kalurven bir nazâr kıl
sen baña 'ömrüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 4*). [ile,]
25. Çü senden geçdi ol meh Vaşfiya âh **ile** geç
dâyım / Kimün kim 'ömri geçse dir ölince
hasretâ 'ömrüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 5*). [ile,]
26. Gonca-veş bülbülleri hâlini bilmez ol
şanem / Anuñ için vây **ile** âh u fiğânım
var benim (*Vasfî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 2*). [ile,]
27. Görelî sen şanem-i lâle-ruħ [u] sîm-berüm
/ Ateş-i mihrün **ile** odlara yandı cigerüm
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 1*). [ile,]
28. Sefer itmek dilerem derd **ile** bî-hüş oluram
/ Görürem yine hemân küyuñ olurmuş
seferüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 3*). [ile,]
29. Yüzüñi yüzüme ur tuymasun ağıyar begüm
/ Diyeyin sen şehe ihfâ **ile** vardur haberüm
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 4*). [ile,]
30. Yiri durur yanayım düzaħ-ı firâk içre / Çü
ihtiyâr **ile** hür-ı cinândan ayrıldım (*Vasfî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 2*). [ile,]
31. Yazayın kan **ile** bir yirde ki bir hübuñ ben /
İrmedin vuşlâtınuñ idine kurbân oldım
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 3*). [ile,]
32. Vaşfiyâ çünki şehüñ rağbeti yok fâyide ne
/ Tıtalım nazm **ile** ben Hâfiz u Selmân
oldım (*Vasfî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 6*). [ile,]
33. Derd-i bâr-ı hecrüñi kim kâh olur ger
çekse küh / Bunca za'f **ile** çeken cân-ı
şabûrumdur benim (*Vasfî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 3*). [ile,]
34. Ol perî şevkı **ile** âh idüben / Hâne-i
şabrumuz harâb idelüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 5*). [ile,]
35. Şol kadar şevkı **ile** ağlayalım / Çarhı şu
üzre çün habâb idelüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 6*). [ile,]
36. Yarama çünki fetil **ile** olurmuş dermân /
Tirüni alma ayurma beni dermânımdan
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 4*). [ile,]
37. Gül durur yaralarım hâr durur peykânıñ /
Tir-bârân **ile** açıldı gülistânımdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 5*). [ile,]
38. Her gice ta şubh olunca ney gibi efgân idüp
/ İñlerem derd **ile** kim düşdüm cüdâ
maħbûbdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 4*). [ile,]
39. Dil derd **ile** kan olmağa çeşmüm sebep
oldı / Âhir bilürem tuţsa gerekdür anı ol
kan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 4*). [ile,]
40. Luţf **ile** görenler dehenüñ ey gül-i handân /
Bir gonca şanûrlar k'ola pür-kaţra-i bârân
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 64, Beyit 1*). [ile,]
41. Gözüm yaşı görmege seni mâni' olurdu /
Acıdım anı kaħr **ile** sürdüm nazârımdan
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 3*). [ile,]
42. Râygân virdüñ **ile** ben cân virürken
vaşluña / Vaz geldüm şimdiden girü
hürîdar olmadan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 67, Beyit 3*). [ile,]
43. Didüm zülfünden ister bu gönül bu / Didi
hışm **ile** hâlün bil nedür bu (*Vasfî Dîvânı, Gazel 68, Beyit 1*). [ile,]
44. Hem-demüm sâyem durur gam günlerinde
ol daħi / Okumazsam müm **ile** ey mâh
gelmez yanuma (*Vasfî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 2*). [ile,]
45. 'Aş eylemek olurdu hayâl-i nigâr **ile** / Ger
dil şarâb-ı şevk ile lâ-ya'kil olmasa (*Vasfî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 2*). [ile,]
46. 'Aş eylemek olurdu hayâl-i nigâr ile / Ger
dil şarâb-ı şevk **ile** lâ-ya'kil olmasa (*Vasfî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 2*). [ile,]
47. Kul oldı gitdi dil yine bir pâdişâ **ile** / Bir
mihr-i zer-külâh ile zerrîn-kaĸâ ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 1*). [ile,]
48. Kul oldı gitdi dil yine bir pâdişâ ile / Bir
mihr-i zer-külâh **ile** zerrîn-kaĸâ ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 1*). [ile,]

49. K ul oldu ğitdi dil yine bir p adiŐa ile / Bir mihr-i zer-k ul h ile zerr n-k ab  **ile** (*Vasf  D v n , Gazel 75, Beyit 1*). [ile,]
50. Kim nisbet ide mihr-i cem lini aya kim / Yirden göke tef v ti var anu  ay **ile** (*Vasf  D v n , Gazel 75, Beyit 2*). [ile,]
51. Ben yandığum ğamu nda Őeh  n ydan işit / Kim çok dem m ge up durur ey dost n y **ile** (*Vasf  D v n , Gazel 75, Beyit 3*). [ile,]
52. Hem-dem geçer benümle v   v red r sa a / Andandur ortamuzda Şovukluk Őab  **ile** (*Vasf  D v n , Gazel 75, Beyit 4*). [ile,]
53.  humla sözlerüm n'  n irmez kulağu na / Dirlere ki s z ırağa iriŐur hav  **ile** (*Vasf  D v n , Gazel 75, Beyit 5*). [ile,]
54. Vasf  meye cil -y  tab 'at dimiş hak m /  yine-i tab 'ati hoş t t cil  **ile** (*Vasf  D v n , Gazel 75, Beyit 6*). [ile,]
55. Ey hem-dem eyleyen beni derd   fir k **ile** / Ra m eylegil ki yandı gönül iŐtiy k ile (*Vasf  D v n , Gazel 77, Beyit 1*). [ile,]
56. Ey hem-dem eyleyen beni derd   fir k ile / Ra m eylegil ki yandı gönül iŐtiy k **ile** (*Vasf  D v n , Gazel 77, Beyit 1*). [ile,]
57. Derd   ğam-ı fir ku na sen mi didün Őeh  / K' ld reler beni dirilüp ittifa k **ile** (*Vasf  D v n , Gazel 77, Beyit 2*). [ile,]
58. Őeyt n sözine uymaz id n ey melek n'  n / Senden beni ayırdı ra b n nifa k **ile** (*Vasf  D v n , Gazel 77, Beyit 3*). [ile,]
59. T  haşr olunca dem ura kabrümde n r-ı Őev k / Ger ben  lem bu s ziŐ   bu iŐtir k **ile** (*Vasf  D v n , Gazel 77, Beyit 4*). [ile,]
60. Düşdüm ayaklara beni gel h kden götür / Kim çıkdı başa ben de çıkam ittifa k **ile** (*Vasf  D v n , Gazel 77, Beyit 5*). [ile,]
61. Dil alup ğitdi Şanem reşk **ile** ben c n virdüm / Ki dil alan ne   n almadı c num da bile (*Vasf  D v n , Gazel 80, Beyit 2*). [ile,]
62. Yıllar oldu ki fir ku nda gözüm kan ağlar / Yaşumı ra m idüben silmedi bir gün ye  **ile** (*Vasf  D v n , Gazel 80, Beyit 3*). [ile,]
63. Yıkbun cismüm evin eşküm ider  lemi ğar k / Bir avuc toprağ **ile** ola mı dery  ye ile (*Vasf  D v n , Gazel 80, Beyit 4*). [ile,]
64. N'ola ger gözlerüm h n **ile** her dem olsa  n l le / Ki t ğ-i ğamdan olmuşdur ciger perg le perg le (*Vasf  D v n , Gazel 81, Beyit 1*). [ile,]
65. Dirlere bir  fit b gelirmiŐ hil l **ile** / Ya'n  ki y r keşti-i ferhunde-f l ile (*Vasf  D v n , Gazel 85, Beyit 1*). [ile,]
66. Dirlere bir  fit b gelirmiŐ hil l ile / Ya'n  ki y r keşti-i ferhunde-f l **ile** (*Vasf  D v n , Gazel 85, Beyit 1*). [ile,]
67. Biz  ld k intiz r **ile** dirlere egerçi kim / Bir b d-p ya bindi uçar s m b l ile (*Vasf  D v n , Gazel 85, Beyit 2*). [ile,]
68. Biz  ld k intiz r ile dirlere egerçi kim / Bir b d-p ya bindi uçar s m b l **ile** (*Vasf  D v n , Gazel 85, Beyit 2*). [ile,]
69. Gönlüm har mi Ka'besi bir n rdur yine / Be zer ki Muştafa gelür aŐhab u  l **ile** (*Vasf  D v n , Gazel 85, Beyit 3*). [ile,]
70.  d ayı gibi gel bizi Şad eyle zinde kıl /  am r zesinde ey Şanem  ld k mel l **ile** (*Vasf  D v n , Gazel 85, Beyit 4*). [ile,]
71. Dery nu  acı yaşları ğar k itdi  lemi / Hecründe gördi VaŐf yi be zer bu h l **ile** (*Vasf  D v n , Gazel 85, Beyit 5*). [ile,]
72.  rse sözüm güherleri dery  kulağına / Ağzum Şadef gibi p r iderdi le' l **ile** (*Vasf  D v n , Gazel 85, Beyit 7*). [ile,]
73.  am-ı hecr **ile** ben bülbül gibi z r / Dikenler güzeller eyler t ze t ze (*Vasf  D v n , Gazel 86, Beyit 2*). [ile,]
74. Dil  andelibi inlesün eŐğan u z r **ile** / Vuşlat müyesser olmadı g l yüzlü y r ile (*Vasf  D v n , Gazel 87, Beyit 1*). [ile,]
75. Dil  andelibi inlesün eŐğan u z r ile / Vuşlat müyesser olmadı g l yüzlü y r **ile** (*Vasf  D v n , Gazel 87, Beyit 1*). [ile,]
76. UŞbu cih n-ı f nide geçdi g n m benüm / Hecr-i nig r **ile** elem-i r zg r ile (*Vasf  D v n , Gazel 87, Beyit 2*). [ile,]
77. UŞbu cih n-ı f nide geçdi g n m benüm / Hecr-i nig r ile elem-i r zg r **ile** (*Vasf  D v n , Gazel 87, Beyit 2*). [ile,]
78. Tende gönül ğaz lini Şayd itse ta n mı dost / C n u gönül g Őade olur h b Őik r **ile** (*Vasf  D v n , Gazel 87, Beyit 3*). [ile,]
79. Dil vird i   n sa a ta'n itme sevd ğum / Sevmez kişi  u bir güzeli iŐtiy r **ile** (*Vasf  D v n , Gazel 87, Beyit 5*). [ile,]
80.  add n kıyamını görüp eşküm rev n olur /  n serv kanda ise olur c yb r **ile** (*Vasf  D v n , Gazel 87, Beyit 6*). [ile,]
81. Ferd ya Şaluban inen inleyme gel begüm / Bi- are VaŐf   lmeye t  intiz r **ile** (*Vasf  D v n , Gazel 87, Beyit 7*). [ile,]
82.  ki cih nda  u c n bir olurmuş ey dilber / Ne c n **ile** vireyin ben iki cih na seni (*Vasf  D v n , Gazel 95, Beyit 2*). [ile,]
83. Beni cef  **ile** yakdu  görem ki t z günde / H k odlara ya a ey cevri çok zem ne seni (*Vasf  D v n , Gazel 95, Beyit 5*). [ile,]
84. Kem n-ı haŐret   derd   fir k **ile** VaŐf  / Felek  u t r çeküp atdı yabana seni (*Vasf  D v n , Gazel 95, Beyit 8*). [ile,]
85. A nban k yını yaşlar d kildir  eŐm nden / Gözüme b d **ile** n ğ h ire ger gerd-i rehi (*Vasf  D v n , Gazel 98, Beyit 5*). [ile,]
86. VaŐf  ne bel  çekdüğini hecr **ile** y r  / Bir kimsene yok ilte haber hey n'idelüm hey (*Vasf  D v n , Gazel 99, Beyit 5*). [ile,]
87. Dilber bize kılmadı n zar hey n'idelüm hey /  an oldu bu derd **ile** ciger hey

- n'idelüm hey (*Vasfî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 1*). [ile,]
88. Her kimüñ kim ola gönlünde maḥabbet eṣeri / Āteş-i şevk **ile** dünyâyı yaḳar her ḥaberi (*Vasfî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 1*). [ile,]
89. Ney gibi n'ola hevâ **ile** fiğân eylese dil / Bağlanupdur beline mihr ü maḥabbet kemeri (*Vasfî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 2*). [ile,]
90. Ögmeñ baña maḥbûb diyü mihr **ile** mâhı / Dünyâda güzel sevmezem illâ Memi şâhı (*Vasfî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 1*). [ile,]
91. Yüz 'ışk **ile** üsküfini ger geyse o meh-rû / Mihr-i feleküñ başına teng ola külâhı (*Vasfî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 2*). [ile,]
92. Gül **ile** bülbül-i aşüfteler mu'âmelesin / Bilüp ḥasedle dil uzatdı şanmañuz aña ḥâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 7*). [ile,]
93. Hezâr şevk **ile** serv üstine çıkup bülbül / Zebân-ı ḥal ile bu ş'i'ri eyledi tekrâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 10*). [ile,]
94. Hezâr şevk ile serv üstine çıkup bülbül / Zebân-ı ḥal **ile** bu ş'i'ri eyledi tekrâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 10*). [ile,]
95. Қапуña âh **ile** varam diyü ümîd iderem / 'Aceb mi bâd ile ger gülsitâna ire ğubâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 12*). [ile,]
96. Қапуña âh ile varam diyü ümîd iderem / 'Aceb mi bâd **ile** ger gülsitâna ire ğubâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 12*). [ile,]
97. Raķîb **ile** şahnürsın ben âh itdükce / Çü şâḥ-ı gül ki yel esdükce şalnür bile ḥâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 15*). [ile,]
98. Her dem şafaḳda şeklini gördükce şanüram / Çengâl-i bâz ḥün-ı şikâr **ile** oldı al (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 8*). [ile,]
99. Yâ ḥün-ı dilde 'âşık-ı dil-ḥastedür k'anuñ / Qaddini bâr-ı derd **ile** ğam eylemiş hilâl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 9*). [ile,]
100. Yâ ḥançer-i şehenşeh-i ğazî durur ki ol / Ḥün-ı dil-i 'adü **ile** pür-ḥün dem-i kıtâl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 10*). [ile,]
101. Ḥatm it du'â-yı ḥayr **ile** kim ḳanda şerḥ ider / Ol medḥ-i bî-kerâneyi uşbu zebân-ı ḥâl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 39*). [ile,]
102. Yâ ḥöd na'l-i edhem-i düstür-ı ekremdür k'anı / Āsumân baş üzre tutmağ **ile** eyler iftiḥâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 5*). [ile,]
103. Bir 'aceb naşş geçüp cevr eli ḳaddin bükmiş / K'olmuş ol ḥayret ü derd **ile** çü çenber ḥâtem (*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 3*). [ile,]
104. Yine bir şan'at **ile** müşk koyup ḳaşında / 'Ālemüñ itdi dimâğımı mu'aṭtar ḥâtem (*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 5*). [ile,]

105. Şâḥ olup şâḥ-ı Süleymân-'azamet ḥaşra degin / Saña âşafılg **ile** ola muḳarrer ḥâtem (*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 29*). [ile,]
106. Uyan ki devletüñün şem'ini uyardı Ḥudâ / K'irişdi devlet **ile** yine ḥazret-i düstür (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 9*). [ile,]
107. Medâyihünde ma'ânî cevâhirin şaçalı / Buḥür-ı nazmum **ile** toldı lülü-yı menşür (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 24*). [ile, -um]
108. Lâleler goncaların dâğ **ile** her dem ki görem / Al vâlâya şarılmış şanuram müşk-i tatâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 4*). [ile,]
109. Güleşene bâd-ı şabâdan ki ğubâr irmiş idi / Yudı gönlinden anuñ 'özr **ile** bârân-ı baḥâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 7*). [ile,]
110. Rumḥ-i pîçâmı **ile** berḳ-ı sinâmı ğüyâ / Ejdeḥâdur ki deḥânında anuñ berḳ ura nâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 14*). [ile, -ı]
111. Götürürler getirürler gelicek meclisüne / Şol ḳadar ḥâr-ı belâ **ile** olupdur efgâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 20*). [ile,]

ile: İle bağlacı.

1. Dil olup her berg-i gül eyleser cānān **ile** baḥş / Cānı yokdur k'eyleye ol la'l-i ḥandān ile baḥş (*Vasfî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 1*). [ile,]
2. Dil olup her berg-i gül eyleser cānān ile baḥş / Cānı yokdur k'eyleye ol la'l-i ḥandān **ile** baḥş (*Vasfî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 1*). [ile,]
3. Baḥş ider her dem benümle yâr için bî-dîn raķîb / Dîn için lâbüd ider kâfir müselmān **ile** baḥş (*Vasfî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 2*). [ile,]
4. Ben ki ḳānūn-ı lebün fikriyle bîmār olmışam / Eylesem tañ mı şifâ bâbında Loḳmān **ile** baḥş (*Vasfî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 3*). [ile,]
5. Gözlerüñ siḥr **ile** mihr üstinde tutmuşdur maḳām / Kim ide bu fende ol cādü-yı fettān ile baḥş (*Vasfî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 5*). [ile,]
6. Gözlerüñ siḥr ile mihr üstinde tutmuşdur maḳām / Kim ide bu fende ol cādü-yı fettān **ile** baḥş (*Vasfî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 5*). [ile,]
7. Pehlevānlıḳ kārzâr-ı 'ışk olursa dostum / İdelüm bu yolda biñ Sam u Nerīman **ile** baḥş (*Vasfî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 6*). [ile,]
8. Añlamaz hergiz kitâb-ı ḥüsnüñ evşāfın raķîb / Müşkil olur eylemek her kişi nadān **ile** baḥş (*Vasfî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 7*). [ile,]

9. Ehl-i nazm içinde kim Şahbân-ı devrânâm bu gün / Muştâfâ medhinde itsem n'ola Hâssân **ile** bahş (*Vasfî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 9*). [ile,]

ile: *Vasıtasıyla anlamı veren edat.*

1. Her bahâr olan nihâl-i gülde şanmañ gül durur / Parelenmiş tîğ-i hâr **ile** dil-i bülbül durur (*Vasfî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 1*). [ile,]
2. Gönümüz mihr **ile** alup dutdılar cevritdiler / Âh bu mekkârlar ğaddârlar 'ayyârlar (*Vasfî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 2*). [ile,]
3. Her zamân âh u figânımdan benüm hâlķ-ı cihân / Bu firâķ **ile** ölür diyü beni ağlarlar (*Vasfî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 4*). [ile,]
4. Dili öldürmege her lâhza haţuñ kîn eyler / Öldürür derd **ile** bir gün beni miskîn eyler (*Vasfî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 1*). [ile,]
5. Ben de mihrüñ göreyin kahr **ile** ağlatma beni / Korkum oldur ki şehâ illere fâş ola bu râz (*Vasfî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 2*). [ile,]

ile: "birlikte, beraber" anlamlarında edat.

1. Ol benüm hâlümü bilince benem baña yeter / Bu belâ **ile** n'idem âh baña vâh baña (*Vasfî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 2*). [ile,]
2. Kim bilir zülfî hevâsında neler çekdüreler / Bu kara bahtım **ile** bu dil-i gümrâh baña (*Vasfî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 3*). [ile,]
3. Câm-ı la'l **ile** gönül ayş-ı müdâm olsun saña / Ol şarâbı bensüz içerseñ harâm olsun saña (*Vasfî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 1*). [ile,]
4. Yıllar oldu bir selâm **ile** bizi yâd itmedüñ / Bî-vefâlar çok durur illâ selâm olsun saña (*Vasfî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 2*). [ile,]
5. Müşkil saçuñ girihleri hallindedür velî / Bu şivelerde şan'at **ile** kıl yarar şabâ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 3*). [ile,]
6. Seyrümde gice ol mehe tuş olduğum didüm / Nâz **ile** güldi didi düşüñ ise hayr ola (*Vasfî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 4*). [ile,]
7. Biñ 'aşık öldürür gözi bir merhabâ **ile** / Öldürdi reşk ile beni derd ile merhabâ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 6*). [ile,]
8. Biñ 'aşık öldürür gözi bir merhabâ ile / Öldürdi reşk **ile** beni derd ile merhabâ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 6*). [ile,]
9. Biñ 'aşık öldürür gözi bir merhabâ ile / Öldürdi reşk ile beni derd **ile** merhabâ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 6*). [ile,]

10. Tutarım tîğ-ı zebân **ile** suhan milketini / Himmet iderse baña husrev-i Cemşid cenâb (*Vasfî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 6*). [ile,]
11. Zâr u efgân **ile** ger ölseñ yiridür Vaşfiyâ / Kim benem ol gülşeninden ayrı düşmiş 'andelib (*Vasfî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 5*). [ile,]
12. Vaşfiya şî'rün kararur anca defterler yüzün / Ger olursa defter ü tomâr u dîvân **ile** bahş (*Vasfî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 8*). [ile,]
13. Haţı haţâdur anı tırâş itse vechi var / Haţ kim haţâ **ile** ola ekşer tırâş olur (*Vasfî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 3*). [ile,]
14. Vaşfiyem gerçi şehâ vaşf idemezven hâlümü / K'âteş-i şevķ **ile** yanmış bir zebânım var benüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 7*). [ile,]
15. Yâr ağyar **ile** yâr olmuş anuñçün Vaşfi / Eşk-i çeşmün gibi bî-sabr u karar olmuşsun (*Vasfî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 5*). [ile,]
16. Ey gönül bu tās-ı gerdün **ile** Pervîn şaņasın / Âba beñzer kim konur bir deste nesrîn üstine (*Vasfî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 6*). [ile,]
17. Öldi Vaşfi derd **ile** gel luţ idüp sinine söğ / Kim du'â itmek şehâ 'âdet durur sin üstine (*Vasfî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 7*). [ile,]
18. Diledükce deheni vaşfım dil ala dile / Hâme-veş tîğ **ile** çeşmi dili ister ki dile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 1*). [ile,]
19. Bir âfitâb-ı bürc-i sipih-i fezâyilem / Her gün 'aceb degül ger olam bir zevâl **ile** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 6*). [ile,]
20. Zülf-i nigâra ey gönül el şunma gey şakın / Kanuña şuşaduñ ise var oyna mâr **ile** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 4*). [ile,]
21. Bu şüret **ile** kim yaradupdur Hudâ seni / Hür-ı cinân şanur gören ey meh-likâ seni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 1*). [ile,]
22. Ayırmağ için ol şanemi benden ey rakıb / Yağduñ beni nifâķ **ile** Tañrı yaķa seni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 5*). [ile,]
23. Vaşfi belâ durur saña bälâsı dilberüñ / Bir gün gam **ile** öldürür âh ol belâ seni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 7*). [ile,]
24. Çeşmüm ki reh-i vaşluña harc eyledi varın / Bilsen ki firâķuñda ne kahr **ile** kazandı (*Vasfî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 2*). [ile,]
25. Dil kahr-ı rakıb **ile** uşansa n'ola senden / Kahr ile kişi şimdi mi cânından uşandı (*Vasfî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 5*). [ile,]
26. Dil kahr-ı rakıb ile uşansa n'ola senden / Kahr **ile** kişi şimdi mi cânından uşandı (*Vasfî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 5*). [ile,]
27. Ey dost dilüm mihr ü vefâ **ile** elünde / Bir şşe idi seng-i cefâ ile uvandı (*Vasfî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 6*). [ile,]

28. Ey dost dilüm mihr ü vefâ ile elünde / Bir şîşe idi seng-i cefâ **ile** uvandı (*Vasfî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 6*). [ile,]
29. Gülşen-i cân gülisin hâr **ile** hem-demlik idüp / Bülbül-i hasta-dilem lutf idüp ağlatma beni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 2*). [ile,]
30. Gel ki şevk odına yandı dil ü cân 'üd gibi / Hâne-i merdûme bûy **ile** gelür çünkü perî (*Vasfî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 4*). [ile,]
31. Olsa 'aceb mi 'ide nişân kim olup durur / Kadd **ile** 'ayn u şekl ile yâ şüret ile dâl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 7*). [ile,]
32. Olsa 'aceb mi 'ide nişân kim olup durur / Kadd ile 'ayn u şekl **ile** yâ şüret ile dâl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 7*). [ile,]
33. Olsa 'aceb mi 'ide nişân kim olup durur / Kadd ile 'ayn u şekl ile yâ şüret **ile** dâl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 7*). [ile,]
34. Bir zerre lutfi aylar ile kanadur nevâ / Bir kaşra cüdi yıllar **ile** bahradur nevâl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 15*). [ile,]
35. Bir zerre lutfi aylar **ile** kanadur nevâ / Bir kaşra cüdi yıllar ile bahradur nevâl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 15*). [ile,]
36. 'Ahdünde ey şehenşeh-i 'âlem revâ midur / Kim müye **ile** müy olam nâle ile nâl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 35*). [ile,]
37. 'Ahdünde ey şehenşeh-i 'âlem revâ midur / Kim müye ile müy olam nâle **ile** nâl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 35*). [ile,]
38. Başdan ayağa eger sîm ü zer olursa n'ola / Olmaz aña sehâ **ile** berâber hâtem (*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 15*). [ile,]
39. Bu bahr içinde olan şanma kim cezâyirdür / Kef-i sehâ **ile** bağında baş çıkardı bihâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 4*). [ile,]
40. Bu kühlarda olan kân degüldür olmuşdur / Kef-i 'atân **ile** bağı delük delük kühsâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 5*). [ile,]
41. Kefün ki bâhr durur mevcîdür anuñ tiğün / Ki bād-ı hışmuñ **ile** oldu tîz âteş-bâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 8*). [ile,]
42. Nihâl-i bāğ-ı ümîdün henüz biñde biri / Kaşpuñda terbiyetün âbî **ile** virmedi bâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 27*). [ile,]
43. Hemîşe tâ ki şalâh-ı cihân-ı kevn ü fesâd / Vezîr ü şâh **ile** tuta cihân içinde qarâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 39*). [ile,]
44. Ger çıkardıysa bahârûñ ol mülevven câmesin / Atlas-ı zer-beft **ile** zeyn oldu şimdi bostân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 5*). [ile,]
45. Lutf idüp himmetler in'âm eyleseñ ben bendeñe / 'Âleme tiğ-i zebân **ile** olurдум kâmrân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 38*). [ile,]
46. Bu kadar var ki du'â itmek için şehlerine / Fuçalâ hâlini eş'âr **ile** eyler iş'âr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 27*). [ile,]

47. Serverâ haqquma a'dâ sözini güş itme / Bendeñi hayr **ile** yâd eyle ferâmüş itme (*Vasfî Dîvânı, Kit'a 2, Beyit 1*). [ile,]
48. Sen yakarsın beni bu hüsn **ile** şâhum bilürem / Lîk eflâke çıkar âteş-i âhum bilürem (*Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 5*). [ile,]
49. Ey ruhı cân u gönül ravzasınıñ yâsemeni / Ğaraž öldürmek ise cevr ü cefâ **ile** beni (*Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 11*). [ile,]
50. Niçe bir gamzelerün bağırumı derd **ile** dile / Dilegün cân ise cânâ virelüm saña dile (*Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 13*). [ile,]
51. Kıldı aşüftesi bu zülf-i semen-sây beni / İtdi derd ü gam **ile** bî-ser ü bî-pây beni (*Vasfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 1*). [ile,]
52. Tolaşaldan berü anuñ gam-ı sevdâsı **ile** / Hâşıl-ı 'ömrümi virdi gamı sevdâsı yele (*Vasfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 3*). [ile,]
53. Ne belâlar ide baña gam-ı sevdâsı **ile** / Beni öldürmelüdü vâ beni vâ beni (*Vasfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 4*). [ile,]
54. Vaşfiyâ tâ ki görüp çeşmini âhü dimişem / Beni öldürse gerek derd **ile** âh o dimişem (*Vasfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 11*). [ile,]

ilet-: Götürmek, ulaştırmak.

1. Hâk olursam yolına lutf idüp ey bād-ı şabâ / Hâküm ol yola **ilet** k'ola anuñ rehğüzeri (*Vasfî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 3*). [ilet,]
2. Eşk-i hününüm yeñilmez oldu çeşmüm vâ kim / Toğru ol hününün öz küyına **iltür** kan beni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 3*). [iltür,]

ilhâm eyle-: İlham etmek, kalbe düşürmek, içe doğmasına sebep olmak.

1. Bir Sirôsî mâh-peyker baña **ilhâm eyleyüp** / Didi tarîh-i laţifin çağ Rödös üstine (*Vasfî Dîvânı, Kit'a 1, Beyit 4*). [ilhâm eyleyüp, -y, -üp]

illâ: Ancak, yalnız.

1. Hattun ucından düşer âhir sehâ la'lün dile / Mücib-i şöret degül Yâkûta **illâ** hüsn-i haţ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 2*). [illâ,]

illâ: -den/ -dan başka.

1. Ögmeñ baña maħbüb diyü mihr ile māhı /
Dünyāda güzel sevmezem **illā** Memi şāhı
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 1*). [illā,]

illā: Özellikle, mutlaka.

1. Yıllar oldu bir selām ile bizi yād itmedüñ /
Bî-vefālar çok durur **illā** selām olsun saña
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 2*). [illā,]

iller: Başka; rakip.

1. Eyleme şimdi beni **illere** rüsvāy begüm /
Kerem it hāy begüm becgügezüm hāy
begüm (*Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 2*).
[illere,]

ilm: Bilme, biliş, bilgi.

1. Egerçi hālūme cümle muħtîdür '**ilmüñ** /
Velî keremler idüp güş kıl beni tekrār
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 12*). [ilmüñ,
-üñ]

imām: Kendisine uyulan kimse.

1. Bî-riyā tã'at gerekse gel tārîk-i 'ışka gir /
Muṭribi vā'iz idin sākî **imām** olsun saña
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 5*). [imām,]

imān: Inanma, kalben itikat ve lisanen ikrar etme.

1. Miħnet-i hecrüñde kâfirler esirgerler beni /
Āħir ey meh yok mîdur bir zerre **imānuñ**
senüñ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 5*).
[imānuñ, -uñ]
2. Cüdā görüp beni aġyār yārum almaġ
istermiş / İllāhî şakla şeytāndan ölüm
vaḡtinde **imānum** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 41,
Beyit 3*). [imānum, -um]

imān: Sevgiliye inanan, muhabbet duyan kimse;
aşık.

1. Gösterme raķib-i seg-i bî-dīne cemālūñ /
Olmaz çü müselmān aña 'arz eyleme **imān**
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 64, Beyit 5*). [imān,]

imānını al-: İmansız bırakmak, inançsız bırakmak.

1. Yāri artuķ saķlaram aġyārdan hecrinde
kim / Mü'minüñ şeytān ölüm vaḡtind'
alur imānını (*Vasfî Dîvânı, Gazel 88,
Beyit 2*). [imānını alur, -ur]

imānsuz: İmansız, inancı olmayan (kimse), dinsiz.

1. Görürler hālūmi hecrüñde kâfirler
esirgerler / N'içün raħm eylemezsin sen
müselmānsın hey **imānsuz** (*Vasfî Dîvânı,
Gazel 21, Beyit 2*). [imānsuz,]

imār: Yapmak, inşa etme eylemi.

1. Mecnün ki yapıdı başına mürġ āşiyānını /
Görenler anı dedi ki Leylî '**imāridur**
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 3*).
[imāridur, -i, -dur]

in-: Yukarıdan aşağı doğru gelmek, inmek.

1. Başına taş urulup kaşına **inmişdür** anuñ /
Teng-dil olduġı ġalib budur ekşer hātem
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 9*).
[inmişdür, -miş, -dür]

in'ām eyle-: Nimetlendirmek, ihsan etmek.

1. Luḡ idüp himmetler **in'ām eyleseñ** ben
bendeñe / 'Āleme tîġ-i zebān ile olurдум
kāmran (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 38*).
[in'ām eyleseñ, -se, -ñ]
2. Zehr-mār-ı faķrdan öldürmedin ben
bendeñi / Luḡ it **in'ām eyle** şol himmet
diyen tiryākden (*Vasfî Dîvânı, Gazel 57,
Beyit 3*). [in'ām eyle,]

inan-: Bir şeyi doğru olarak benimsemek, ona
güvenmek.

1. Tîġümdür öldüren seni didüñ **inanmadum**
/ Hecrüñde geldi başuma hep didüġüñ
ḡayāl (*Vasfî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 4*).
[inanmadum, -ma, -du, -m]
2. Sözlerüm süzından olmuşdur ḡaṡ-ı şî'rüm
siyāh / Gel **inanmazsan** nazār kıl defter ü
dîvānuma (*Vasfî Dîvânı, Gazel 70, Beyit
4*). [inanmazsan, -maz, -sa, -n]

ināvet-i seh: Padişahın iyiliġi.

1. Egerçi hâk durur şimdi gevher-i nazmı /
'İnâyet-i şeh olursa olur dür-i şehvâr
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 37*).
['inâyet-i şeh,]

incin-: Birinin herhangi bir davranışı yüzünden üzüntü duymak, gücenmek, kırılmak.

1. Ger qarîb olsa saña cânâ rakîb
incinmezem / Kim güle dâyim olur hâr-ı
siyeh dirler qarîb (*Vasfî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 2*). [incinmezem, -mez, -em]
2. Dili çok oda yakduñ luft idüp **incinme**
âhumdan / Bilürsin gitmeyince hânenen
âteş duhân gitmez (*Vasfî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 2*). [incinme, -me]
3. İncinüp hattuña ey dilber kazıtdum
kâkülün / Bilmedüm hattuñ velî boynuma
ol kâkül benim (*Vasfî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 5*). [incinüp, -üp]
4. Hattuña kılmam nazar **incinme** dostum /
Devrân gözüm mi açdurur oldı gubârdan
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 3*).
[incinme, -me]
5. Ser-i küyüñdan irâğ olmaz isem **incinme** /
Pây-bend oldı baña n'eyleyeyin hubb-ı
vağan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 3*).
[incinme, -me]
6. Düşerse pâyüña **incinme** eşküm / Niçe
serv ayağına yüz sürer şu (*Vasfî Dîvânı, Gazel 68, Beyit 4*). [incinme, -me]
7. Gözüñ çü cân u gönül isteye revân virürin
/ Ki nâgeh **incine** nâzük olur dil-i bîmâr
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 13*). [incine, -e]
8. Gelüp küyumda Vaşfî nâle eyler diyü
incinme / Nic' itsün bülbülün sermâyesi
efgândur efgânsuz (*Vasfî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 6*). [incinme, -me]
9. Germ olduğınca incidür ol meh beni belî /
Germiyetinde **incinülür** âfitâbdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 2*). [incinülür, -ül, -ür]
10. Egerçi hıdmete gec geldüm ise **incinme** /
Taşavvur itme hıdmetden olmışam bîzâr
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 21*).
[incinme,]

incit-: Kötü söz veya davranışla birini kırmak, üzmemek.

1. Luft eyle âhum alma şeha âhdan şakın /
İncitme ben za'ifüñi Allâhdan şakın (*Vasfî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 1*). [incitme, -me]
2. Germ olduğınca **incidür** ol meh beni belî /
Germiyetinde incinülür âfitâbdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 2*). [incidür, -ür]

iñen: Çoğu zaman.

1. Kapuña hıdmete giç geldi ise gül 'afv it /
K' **iñende** yürüyemez ayağında vardur hâr
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 27*).
[k' iñende,]

iñen: Çok, pek fazla.

1. Hey di hışm itmesün **iñen** dañi 'uşşâka
gözün / Hoş degül merdüme hışm eyleme
bîmâr olıcağ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 3*). [iñen,]
2. Ferdâya şaluban **iñen** inletme gel begüm /
Bi-çâre Vaşfî ölmeye tâ intizâr ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 7*). [iñen,]
3. Eline almağa dînâr-ı mihrî 'âr eyler / Ki
mu'teber degül **iñende** sikkesüz dînâr
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 23*).
[iñende, -de]

inkâr it-: Kabul ve tasdik etmemek, tanımamak.

1. Dilden geçübün cânımı uğurladı gamzeñ /
İnkâr idemez tâze izi var ciger üzre (*Vasfî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 4*). [inkâr idemez, -e, -mez]
2. Ey Vaşfinün kemâline **inkâr iden** anuñ /
Şi'ri kemâle ire midi kâmil olmasa (*Vasfî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 5*). [inkâr iden, -en]

iñle-: Acı, üzüntü belirten kesik sesler çıkarmak, inildemek.

1. Gül-i ruhsârüña mağrur olup **iñletme** beni
/ Nev-cuvânsın şanemâ cevri ü cefâ eyleme
fen (*Vasfî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 2*).
[iñletme, -t, -me]
2. Her gice ta şubh olunca ney gibi efgân idüp
/ **İñlerem** derd ile kim düşdüm cüdâ
mañbûbdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 4*). [iñlerem, -r, -em]
3. Dil 'andelibi **iñlesün** efgân u zâr ile /
Vuşlat müyesser olmadı gül yüzlü yâr ile
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 1*). [iñlesün, -sün]
4. Vaşfî şol deñlü za'if olmuş durur kim
cismine / Degse bir kez bir kişi biñ kerre
iñler ney gibi (*Vasfî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 5*). [iñler, -r]

inlet-: İnlemesine yol açmak, çok eziyet çektirmek.

1. Ferdāya şaluban iñen **iñletme** gel begüm / Bi-çäre Vaşfi ölmeye tā intizār ile (*Vaşfi Dīvānı, Gazel 87, Beyit 7*). [*iñletme, -me*]

insān: *Insan, kişi, şahıs.*

1. İder vāhşet beni gördükce çeşmüñ / Enİs olmaz imiş **insāna** āhū (*Vaşfi Dīvānı, Gazel 69, Beyit 2*). [*insāna, -a*]

intizār: *Bekleme, gözleme.*

1. Devlet zamān ile tūalum baña yüz tūta / Andan ne aşşı çün ben ölem **intizārdan** (*Vaşfi Dīvānı, Gazel 52, Beyit 4*). [*intizārdan, -dan*]
2. Biz öldük **intizār** ile dirler egerçi kim / Bir bād-pāya bindi uçar sīm bāl ile (*Vaşfi Dīvānı, Gazel 85, Beyit 2*). [*intizār,]*
3. Ferdāya şaluban iñen iñletme gel begüm / Bi-çäre Vaşfi ölmeye tā **intizār** ile (*Vaşfi Dīvānı, Gazel 87, Beyit 7*). [*intizār,]*
4. Zindegānī devlet ümmīdiyle gerçi hōş durur / Müşkil olur **intizār** āh intizār āh intizār (*Vaşfi Dīvānı, Kaside 3, Beyit 26*). [*intizār,]*
5. Zindegānī devlet ümmīdiyle gerçi hōş durur / Müşkil olur intizār āh **intizār** āh intizār (*Vaşfi Dīvānı, Kaside 3, Beyit 26*). [*intizār,]*
6. Zindegānī devlet ümmīdiyle gerçi hōş durur / Müşkil olur intizār āh intizār āh **intizār** (*Vaşfi Dīvānı, Kaside 3, Beyit 26*). [*intizār,]*

ir-: *Ulaşmak, vâsil olmak.*

1. Kurbān olan vişālūme **irer** dimiş habīb / Kurbān olayın aña ne şirīn zebānı var (*Vaşfi Dīvānı, Gazel 18, Beyit 3*). [*irer, -er*]
2. ‘Arz itmezem melālūmi hecrūñde sen shehe / Havf eylerem ki nāgeh **ire** göñlüñe melāl (*Vaşfi Dīvānı, Gazel 36, Beyit 5*). [*ire, -e*]
3. Esir olalı ol āhūya Vaşfi / Şorar **irdüğine** kim kāmı āh o (*Vaşfi Dīvānı, Gazel 68, Beyit 6*). [*irdüğine, -dü, -gi, -n, -e*]
4. ‘Ālem-i ‘ışk içre cān virdüñse Vaşfi gam degül / Niçeler cānlar virüp **irmezler** ol ‘ālemlere (*Vaşfi Dīvānı, Gazel 76, Beyit 5*). [*irmezler, -mez, -ler*]
5. Saña za‘f **ireli** tebden benüm bu rüy-ı zerdümde / Ne yire tamladıysa eşk-i germüm oldı tebhāle (*Vaşfi Dīvānı, Gazel 81, Beyit 2*). [*ireli, -eli*]

6. Raḥm it aña ki Ka‘be-i maḳşūda **irmege** / Miḥnet beriyyesinde ḳala rāh oñarmaya (*Vaşfi Dīvānı, Gazel 83, Beyit 2*). [*irmege, -meg, -e*]
7. Keşti-i cismüm bu girdāb içre ğark olmışdı ger / **İrmese** bād-ı şabā Hızr-ı mübārek-pey gibi (*Vaşfi Dīvānı, Gazel 97, Beyit 4*). [*irmese, -me, -se*]
8. Añuban küyını yaşlar dökilür çeşmümden / Gözüme bād ile nāgāh **ire** ger gerd-i rehi (*Vaşfi Dīvānı, Gazel 98, Beyit 5*). [*ire, -e*]
9. Şimdiden girü ḥaṭuñ geldi beni ağlatma / Ḥaṭa ey dost şaḳım **irmeye** ābuñ zararı (*Vaşfi Dīvānı, Gazel 101, Beyit 3*). [*irmeye, -me, -y, -e*]
10. Ne yirde k‘āteş-i tığūñden **ire** bir şu‘le / Felek duḥān görünür anda āfītāb şirār (*Vaşfi Dīvānı, Kaside 1, Beyit 30*). [*ire, -e*]
11. Yaḳup ḳararda vü ḥākister ide şem‘ gibi / Semüm-ı āteş-i ḳāhrına **irse** bād-ı bahār (*Vaşfi Dīvānı, Kaside 1, Beyit 25*). [*irse, -se*]
12. Rüşen ide cihānda ḳamu māh-ı ṭal‘atuñ / ‘Ömrüñ günine ḥaşra degin **irmeye** zevāl (*Vaşfi Dīvānı, Kaside 2, Beyit 41*). [*irmeye, -me, -y, -e*]
13. Ḳādr-i büleñ-i pāyeñi ben nice medḥ idem / Çün **irmez** aña pāye-i endiše-i ḥayāl (*Vaşfi Dīvānı, Kaside 2, Beyit 27*). [*irmez, -mez*]
14. Virmese ger dest-i gevher-pāşı aḥbārın aña / Bād **irdükce** nedendür muṣṭarib olur biḥār (*Vaşfi Dīvānı, Kaside 3, Beyit 8*). [*irdükce, -dükce*]
15. Bu ḥālet içre irüp bir ḥabīb-i cān-perver / Ki ḥür ḥüsnine andan **irerdi** niçe ḳuşūr (*Vaşfi Dīvānı, Kaside 5, Beyit 7*). [*irerdi, -er, -di*]
16. Nehīb-i seyl-i belā şaldı tīgi küffāra / Kim andan **irmeye** İslāma diyü gerd-i fütür (*Vaşfi Dīvānı, Kaside 5, Beyit 13*). [*irmeye, -me, -y, -e*]
17. Didi ki ey gam u miḥnet-şarāy-ı gerdünda / Murād şāhidine **irmeyüp** ḳalan mehcür (*Vaşfi Dīvānı, Kaside 5, Beyit 8*). [*irmeyüp, -me, -y, -üp*]
18. Bu ḥālet içre **irüp** bir ḥabīb-i cān-perver / Ki ḥür ḥüsnine andan irerdi niçe ḳuşūr (*Vaşfi Dīvānı, Kaside 5, Beyit 7*). [*irüp, -üp*]
19. Derd-i hecrinden bahāruñ şöyle za‘f **irmiş** k‘anuñ / Reg-be-reg cismin ararsañ yoḳ durur bir reg nihān (*Vaşfi Dīvānı, Kaside 7, Beyit 2*). [*irmiş, -miş*]
20. Ḥālel **irerdi** cihān ḥālḳına küfr ehlerinden / Ḥıfzuñ olmasa eger ḥıṭṭa-i islāma ḥişār (*Vaşfi Dīvānı, Kaside 8, Beyit 17*). [*irerdi, -er, -di*]

21. Nitekim faşl-ı gül **irüp** cihâni eyleye
hurrem / Nitekim 'îd irişmek hâlka şadılık
nişânidur (*Vasfî Dîvânı, Kaside 9, Beyit*
12). [*irüp, -üp*]
22. Bîd-i hañcer-dâra havfinden tezelzüller
irüp / Hañcerin elden düşürmiş heybet-i
bâd-ı hazân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit*
7). [*irüp, -(ü)p*]
23. Bir gülistân düzmişem sihr eyleyüp
vaşfuñda kim / Çün bahâr-ı gülşen-i
firdevs aña **irmez** hazân (*Vasfî Dîvânı,*
Kaside 7, Beyit 36). [*irmez, -mez*]
24. Faşl-ı bahâr irişdi di gel azm-i gülşen it /
Vaqt **irdi** şimdiden girü 'arz eylegil cemâl
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 2*). [*irdi, -di*
]
25. Faşl-ı bahâr **irışdi** di gel azm-i gülşen it /
Vaqt irdi şimdiden girü 'arz eylegil cemâl
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 2*). [*irışdi, -*
iş, -di]
26. **İrse** sözümler güherleri deryâ kulağına /
Ağzum şadef gibi pür iderdi le'âl ile (*Vasfî*
Dîvânı, Gazel 85, Beyit 7). [*irse, -se*]
27. Çapuña âh ile varam diyü ümîd iderem /
'Aceb mi bâd ile ger gülsitâna **ire** gubâr
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 12*). [*ire, -e*
]
28. Gel ki hengâm-ı çemen **irdi** vü eyyâm-ı
bahâr / Yaraşur ger kılasın gül gibi
gülşende karar (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8,*
Beyit 1). [*irdi, -di*]
29. Nitekim faşl-ı rebî' **ire** vü gül naqşından /
Levh-i gülnârî şabâ eyleye pür-naqş u
niğâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 29*).
[*ire,]*

ir-: *Uzaklaştırmak.*

1. Kaşd eyledi **irmağa** kapuñdan beni ağyâr /
Seyl itdi gözüm yaşın ol ırmağ arasında
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 4*). [*irmağa,*
-mak, -a]

ir-: *Dokunmak, değmek.*

1. Heves eylerdi gönül la'lüne ger **irse** haţuñ
/ Hızr ile yegrek olur Çeşme-i Hayvâna
heves (*Vasfî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 2*).
[*irse, -se*]
2. Bilmezem yavuz nazâr mı **irdi** yâ hod âh-ı
serd / Yoħsa te'sir itdi mi âh-ı sehergâhum
saña (*Vasfî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 2*). [*irdi,*
-di]
3. Ger hevâdârî şabâ olmasa n'îçün dem-be-
dem / Şalınür bad-ı şabâ **irdükce** eyler nâz
gül (*Vasfî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 5*).
[*irdükce, -dükce*]

ir-: *Erişmek, ulaşmak; değmek.*

1. Devletün şâhını ser-sebz eylesün Hağ
dâyimâ / Gülşen-i 'ömrün güline **irmesün**
bâd-ı hazân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit*
44). [*irmesün, -me, -sün*]

irgür-: *Ulaştırmak, eriştirmek.*

1. Hağ Ta'âlâ tal'atuñ günden güne bedr
eylesün / Zerrece **irgürmesün** noqşân
benüm mâhum saña (*Vasfî Dîvânı, Gazel*
2, Beyit 3). [*irgürmesün, -me, -sün*]
2. Beni sen mâha **irgürmez** sitârem gerçi
kim her şeb / Sitâreyle cihâni pür ider bu
eşk-i gâltânım (*Vasfî Dîvânı, Gazel 41,*
Beyit 5). [*irgürmez, -mez*]
3. Kanımı dökmek dilermiş dostlar dilber
benüm / Himmet eyleñ kim beni Hağ
irgüre ol demlere (*Vasfî Dîvânı, Gazel 76,*
Beyit 2). [*irgüre, -e*]

irış-: *Erişmek, ulaşmak.*

1. Ger **irışmez**' âteş-i 'uşşâk âhından şerer /
Her gice endâmı eflâkûñ neden gül gül
durur (*Vasfî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 2*).
[*irışmez, -mez, -s'*]
2. N'îçün ey mihr-i meh-rüyum **irışmez** saña
kim her dem / Kemend-i dūd-ı âhumla
irışür çarħa efgânım (*Vasfî Dîvânı, Gazel*
41, Beyit 7). [*irışmez, -mez*]
3. N'îçün ey mihr-i meh-rüyum irışmez saña
kim her dem / Kemend-i dūd-ı âhumla
irışür çarħa efgânım (*Vasfî Dîvânı, Gazel*
41, Beyit 7). [*irışür, -ür*]
4. Âhumla sözlertüm n'îçün irmez kulağıña /
Dirler ki söz ırağa **irışür** havâ ile (*Vasfî*
Dîvânı, Gazel 75, Beyit 5). [*irışür, -ür*]
5. Ne mâh olur bu ki şeb **irışince** her dem
mihr / Düşüp şoħağ arar şehri hâne hâne
seni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 7*).
[*irışince, -ince*]
6. Hâlel **irışmez** ebed mülküñe ki tîgüñdür /
Hâlelle mülküñ arasında âhenîn dîvâr
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 31*).
[*irışmez, -mez*]
7. Gülleri egdi şabâ bülbüle meyl eylemege /
Ola kim **irışe** maqşüdına ol 'aşık-ı zâr
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 8*). [*irışe, -e*
]
8. Sebât-ı 'ömrün ola şol kadar ki fikretle /
Şümâr olmaya **irışe** niçe rüz-ı şümâr
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 40*). [*irışe,*
-se]

9. Nitekim 'îd **irişe** bir hûb-rû dilber gibi / Nitekim ola meh-i nev kıdd-i 'âşık gibi zâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 28). [irişe,]
10. Gülşene bād-ı şabâdan ki gubâr **irmiş** idi / Yudi gönünden anuñ 'özü ile bārān-ı bāhār (Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 7). [irmiş idi, -miş, -i, -di]
11. Yazayın kan ile bir yirde ki bir hûbuñ ben / **İrmedin** vuşlâtunuñ idine kurbân oldum (Vasfî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 3). [irmedin, -din]

İsâr it-: Serpmek, dökmek.

1. Kaşuñna hıdmet için geldi bahr-i şî'rinden / Dizin dizin güher-i âbdâr **ider isâr** (Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 36). [isâr ider, -er]

İslâm: Allah'ın Kur'an ile vahyettiği ve esasları Hz. Muhammed tarafından bildirilen din, müslümanlık.

1. Nehîb-i seyl-i belâ şaldı tîgi küffâra / Kim andan irmeye **İslâma** diyü gerd-i fütür (Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 13). [islâma, -a]

İste-: Arzu etmek, dilemek, talep etmek.

1. Benden ey dilber seni ayırmağ **istermiş** rakîb / N'eyledüm ol kâfir-i bî-dîne n'itdüm ben garîb (Vasfî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 1). [istermiş, -r, -miş]
2. Sen revân olalı arduñca yaşum oldı revân / Kankı gülşende seni **isteye** ey serv-i bülend (Vasfî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 4). [isteye, -ye]
3. Gayrılarıñ vişâlûñ için cânın **isteme** / Cânâ esirge Vaşfîyi k'anuñ da cânı var (Vasfî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 6). [isteme, -me]
4. **İsteyen** küyuña varmaga çeküp miñnet ü renc / Şabr kılsun gama kim dūr durur rāh-ı Hicāz (Vasfî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 5). [isteyen, -en]
5. Vey eşk hâkin **isteyü** düş rehğüzerlere / Merdüm ki sayıl olsa aña rehğüzer gerek (Vasfî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 3). [isteyü, -yü]
6. Ne yirde **isteyeyin** hasta gönülümü Vaşfî / Ne kılayın n'ideyin dilsitāndan ayrıldım (Vasfî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 5). [isteyeyin, -y, -eyin]
7. Güşe-i meyhâne cennet yār hürumdur benüm / Cennet ü hūr **istemek** gayrı

- kuşürumdur benüm (Vasfî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 1). [istemek, -mek]
8. Didüm zülfünden **ister** bu gönül bu / Didi hışm ile hālûñ bil nedür bu (Vasfî Dîvânı, Gazel 68, Beyit 1). [ister, -r]
9. Diledükce deheni vaşfım dil ala dile / Hāme-veş tîg ile çeşmi dili **ister** ki dile (Vasfî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 1). [ister, -r]
10. Bilmek **isterseñ** ki tîg-i 'ışk n'eyler 'aşıka / Gör benüm bu sine-i pür-çāk-i gam-perverdümü (Vasfî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 2). [isterseñ, -r, -se, -ñ]
11. Hüdādan **isterem** ey cevr-pişe dildārum / Ki 'aşıq ide senüñ gibi bir cuvāna seni (Vasfî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 3). [isterem, -r, -em]
12. **İstedüm** 'ālemi meygün lebünün şevkıyle / Bulmadum bir dil-i şāfi bana peymāne gibi (Vasfî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 2). [istedüm, -dü, -m]
13. Raħm kılgil ki gözüm merdümü kanlar derler / Tolanup **istemedem** sen mehi her rehğüzeri (Vasfî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 2). [istemedem, -meden]
14. Gözüñ çü cân u gönül **isteye** revān virürin / Ki nāgeh incine nāzük olur dil-i bīmār (Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 13). [isteye, -y, -e]
15. Tutmuş elinde nācaħ-ı zerrin hilālden / Güyā benümle kîni var **ister** k'ide cidāl (Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 31). [ister, -r]
16. Bu felek her māh kim saña hilālin 'arz ider / Dimek **ister** ki senüñ bir bendeñem ben tavk-dār (Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 17). [ister, -r]
17. Sînesi üzre yazup Süre-i İhlāşı tamām / Saña ihlāşını 'arz eylemek **ister** hātem (Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 11). [ister, -r]
18. Nergis **isterseñ** saña zerrin kadeħ nergis yiter / K'ol durur çeşm ü çerāğ-ı bostān u gülsitān (Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 13). [isterseñ, -r, -se, -n]

İş: Yapılan şey, davranış, eylem.

1. Fırkat öldürdüğü Vaşfî bir **iş** olaydı eger / Şimdiden girü yiter ta'ne-i bed-hāh baña (Vasfî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 5). [iş,]
2. Cān aldugün göze görünmez dehenün hıç / Bir kişi n' için ide bir **işi** k'ola pinhān (Vasfî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 2). [iş, -i]
3. 'Afv kıl kullar **işi** sehv ü hañādur şanemā / Kerem it hāy begüm beğügezüm hāy begüm (Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 10). [iş, -i]

4. Cana gerçi kim **işüñ** cevr ü cefâdur şanemâ / Baña ol cevr ü cefâ mihr ü vefâdur şanema (*Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 9*). [*işüñ,]*

is'âr eyle-: Yazı ile bildirmek, haber vermek; göstermek; resmetmek.

1. Bu kadar var ki du'â itmek için şehlerine / Fuzalâ hâlini eş'âr ile **eyler iş'âr** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 27*). [*iş'âr eyler, -r]*

is'âr it-: Serpmek, dökmek.

1. Siyeh libâslarından ğaraż budur ğâlib / Ki midhatûnde siyeh bahtum **ideler iş'âr** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 36*). [*iş'âr ideler, -e, -ler]*

işaret: Alâmet, emâre.

1. Lâlenüñ la'lin kadeh 'arz itdügi 'âriflere / Hoş **işaretdür** ki ya'nî devr-i câm-ı mül durur (*Vasfî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 4*). [*işaretdür, -dür]*

işigüñe yüzüm sür-: Bir dilekte bulunmak için bir kişiye yalvarmaya gitmek.

1. Şol deñlü **yüzüm sürdüm işigüñe** ki kaldı / Yüzüm yiri tâ haşra dek ol hâk-i der üzre (*Vasfî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 6*). [*işigüñe yüzüm sürdüm, -dü, -m]*

işit-: Duymak, duymak, haber almak.

1. Yâ çarḥ-ı cevr-pişe benüm güş urup durur / Nâlem **işitmege** baña virdükce güş-mâl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 3*). [*işitmege, -meg, -e]*
2. Bu zaḥm-ı hün-feşânım ağlamakdan kana müstağrak / **İşit** ahvâlümü gör kim gice gündüz hemân ağlar (*Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 12*). [*işit,]*
3. Her hayâli ki ide Vasfî haṭuñ vaşfinda / Rûḥ-ı Şeyḥî **işidüp** rûḥına taḥsîn eyler (*Vasfî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 5*). [*işidüp, -üp]*
4. Zâhid sözünü **işidicek** mey içereyim kim / Serd olsa havâ lâbüd olur hânede âteş (*Vasfî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 2*). [*işidicek, -icek]*

5. Hârlardur hem-demüñ nâlem **işitmezsin** benüm / Gülsin ammâ diñlemezsün bülbülün âvâzesin (*Vasfî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 4*). [*işitmezsin, -mez, -sin]*
6. Ben yandıgum ğamuñda şehâ nâydân **işit** / Kim çok demüm geçüp durur ey dost nây ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 3*). [*işit,]*
7. Gül yüzi vaşfını Vaşfiden **işidüp** didi yâr / Yaraşur ger ola bülbül bu benüm gülşenüme (*Vasfî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 5*). [*işidüp, -üp]*

isret devri: Eğlenme zamanı.

1. Eger ben rind-i şâhid-bâz isem 'ayb itmesünler kim / Yigitlik çağı **isret devri** 'aşıklık zamânıdır (*Vasfî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 6*). [*isret devri,]*

isret it-: İçki içmek, eğlenmek.

1. Bergden perler taḥınmış sebz tütüler gibi / **İşret it** ey dil ki tüz eyler yine pervâz gül (*Vasfî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 3*). [*işret it,]*

isret kıl-: Zevk ve sefa sürmek, eğlenmek.

1. Var yürü şâhâne **isret kıl** huşusâ kim bu dem / Ebr-i mirvârid-bâr üstünde olmış sâye bân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 14*). [*isret kıl,]*

istigâl ol-: Meşgul olmak.

1. Bunca zamânlar oldı ki ben bir dem urmadum / K'ol haşmetün şebâtına **olmaya istigâl** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 34*). [*istigâl olmaya, -ma, -y, -a]*

istiyâk: Gönül arzusu, özleme.

1. Ey hem-dem eyleyen beni derd ü firâk ile / Raḥm eylegil ki yandı gönül **istiyâk** ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 1*). [*istiyâk,]*

it-: Hayal etmek.

1. Her hayâli ki **ide** Vaşfî haţuñ vaşfında / Rûh-ı Şeyhî işidüp rûhına taşsın eyler (Vasfî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 5). [ide, -e]

it-: Etmek, eylemek, yapmak.

1. Tîr-i ğamzeñ zaħmına şol deñlü virdüm i'tibâr / Yüregüm toptolu kan **itdi** başum ol i'tibar (Vasfî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 1). [itdi, -di]
2. Secde çoğ **itmiş** durur Vaşfî kemân-ebrûlara / Kaşuñ öninde każâ itsün kim eylermiş ğalaţ (Vasfî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 5). [itmiş, -miş]
3. Mirümden anuñ her tarafın la'1 ü zer **itdüm** / Sen pâke nazar kılduğičün dide-i pāküm (Vasfî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 4). [itdüm, -dü, -m]
4. **İdemezven** tâ kıyâmet ger ider olsam beyân / Şol kadar çekdüm cefâ ben mübtelâ maħbûbdan (Vasfî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 2). [idemezven, -e, -mez, -ven]
5. Cân aldugičün göze görünmez dehenüñ hiç / Bir kişi n'ičün **ide** bir işi k'ola pinhân (Vasfî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 2). [ide, -e]
6. Bir meh-i nâ-mihr içün çarĥ **itdi** sergerdân beni / Gör nenüñ gibi gün içün şaklamış devrân beni (Vasfî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 1). [itdi, -di]
7. Cihâna 'işkuñ idüp ben fakîri hâr itme / Anuñ haķı ki şehâ **itdi** bî-bahâne seni (Vasfî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 4). [itdi, -di]
8. Bārân-ı cüdi ebre ger ideydi terbiyet / Her dem **iderdi** dâmen-i deryâyı pür-le'al (Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 16). [iderdi, -er, -di]
9. Ger bād-ı luţfuñ **itdüre** bâhr-i şehâna mevc / 'Âlem şadef dehâni gibi ola pür-le'al (Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 23). [itdüre, -dür, -e]
10. Kaşd-ı seyr-i bâm-ı kaşruñ **itse** her gün âfitâb / Pâye-yi evvelde 'arız ola vehminden düvâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 14). [itse, -se]
11. Dest-büsuñ şerefîn beñzer **idindi** maķşüd / Zerden **idindi** kemer la'lden efser hâtem (Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 18). [idindi, -in, -di]
12. Kaşideden ğaraż ol kim du'â-yı hayruñ **idem** / Dilümde gerçi ki dâyimdür ol du'â mezkür (Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 27). [idem, -em]
13. Murād-ı Vaşfîyi emr eyle nâ-murād **itme** / Tapuña aldı müfevvaż çü cümle rây u umür (Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 18). [itme, -me]
14. Ben **itmedüm** bu haţâ vü günâhı bil k'itdi / Bu naĥş tâli' ü bu baĥt-ı şüm u nâ-

hemvâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 22). [itmedüm, -me, -dü, -m]

15. Bu muķarrerdür Kara-feryeye takrîrüm gelür / Ger **iderseñ** luţf idüp tahrîr-i tahrîk-i benân (Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 42). [iderseñ, -er, -se, -ñ]
16. Hıdmetin **itmek** içün dergehüñüñ nevbetle / Zengî vü rümî iki bende durur leyl ü nehâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 18). [itmek, -mek]
17. Ümüddür ki zamân-ı vezâretünde **idem** / Yanumda hüsn ili sulţânlarımı hıdmetkâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 29). [idem, -em]
18. Eyleme şimdi beni illere rüsvây begüm / Kerem **it** hây begüm begcügezüm hây begüm (Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 2). [it,]
19. Ne belâlar **ide** baña ğam-ı sevdası ile / Beni öldürmelüdür vâye beni vâye beni (Vasfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 4). [ide, -e]
20. Yaramuñ yoķ dili kim hâlümü şerĥ ide didüm / Didi dil **itmiş** idüm ben aña peykânımdan (Vasfî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 3). [itmiş idüm, -miş, -i, -dü, -m]
21. Cihâna 'işkuñ **idüp** ben fakîri hâr itme / Anuñ haķı ki şehâ itdi bî-bahâne seni (Vasfî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 4). [idüp, -üp]
22. Devletün şâhını ser-sebz **idüben** Haķ her dem / Haşra dek bāğ-ı 'ömürden olasın ber-hördâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 30). [idüben,]

it-: ... haline getirmek.

1. Gören haţ-ı 'arabî içre ma'nî-i hâşın / Şanür ki âb-ı hayât **itdi** zulmet içre çarâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 38). [itdi, -di]
2. Kıldı âşüftesi bu zülf-i semen-sây beni / **İt**di derd ü ğam ile bî-ser ü bî-pây beni (Vasfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 1). [itdi, -di]

i'tibar: Rağbet; önem verme; saygı gösterme.

1. Tîr-i ğamzeñ zaħmına şol deñlü virdüm i'tibâr / Yüregüm toptolu kan itdi başum ol **i'tibar** (Vasfî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 1). [i'tibar,]

i'tibar: Değer; şeref, haysiyet.

1. Vaşfî zamâne devleti bir i'tibār imiş / Geçmez misin daği bu kıru i'tibārdan (Vasfî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 5). [i'tibārdan, -dan]

i'tibār: Değer, saygınlık.

1. Vaşfî zamâne devleti bir i'tibār imiş / Geçmez misin daği bu kıru i'tibārdan (Vasfî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 5). [i'tibār imiş, -i, -miş]

i'tibār vir-: Saygı göstermek, değer vermek.

1. Tır-i ğamzeñ zaħmına şol deñlü virdüm i'tibār / Yüregüm toptolu kan itdi başum ol i'tibar (Vasfî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 1). [i'tibār virdüm, -dü, -m]

i'tidāl vir-: Denge vermek, uygun hale getirmek, düzene sokmak.

1. Luţfuñ nesîmi virmese ger aña perveriş / Bād-ı bahār 'āleme virmezdi i'tidāl (Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 24). [i'tidāl virmezdi, -mez, -di]

ittifāk: Birliktelik.

1. Derd ü ğam-ı firākuña sen mi didüñ şehā / K'öldürel benî dirilüp ittifāk ile (Vasfî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 2). [ittifāk,]
2. Düşdüm ayaklara benî gel hākdên götür / Kim çıkdı başa ben de çıkam ittifāk ile (Vasfî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 5). [ittifāk,]

i'zāz: Saygı, hürmet.

1. Bāyezîd Hān-ı muzaffer-fer ebü'l-feth ol k'anuñ / Kem nem-i luţfiyle buldı rütbet ü i'zāz gül (Vasfî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 9). [i'zāz,]

izdiyād-ı 'ömr: Ömrün çoğalması.

1. Sen gül-i gülzār-ı mülküñ izdiyād-ı 'ömrüne / El götürmişdür du'ā eyler melāyik çün çinār (Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 16). [izdiyād-ı 'ömrüne, -ü, -n, -e]

izhār it-: Göstermek, açığa vurmak.

1. Kaşideden ğaraż oldur ki ide şāha du'ā / Degül durur bu ki ş'i'riyle ide fazl izhār (Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 40). [izhār ide, -e]

iz: İşaret, belirti.

1. Dilden geçüb en cānumı uğurladı ğamzeñ / İnkār idemez tāze izi var ciger üzre (Vasfî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 4). [izi,]

'izz: Değer, ululuk, yücelik.

1. 'İd-veş 'izz ü şerefler içre sen pür-ziver ol / Haşmuñ olsun dāyimā çün māh-ı nev zerd ü nizār (Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 29). ['izz,]
2. Ve ger-ne anda ne eglerdi senden ayru benî / Ne 'izz ü cāh ü ne māl ü menāl ü mülk ü 'aķār (Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 24). ['izz,]
3. Mesned-i devletde 'izz ü baht u nuşratla ola / Tā kıyāmet Hızır 'ömrü gibi 'ömrüñ cāvidān (Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 45). ['izz,]

'izz ü baht u devlet: Yücelik, talih, makam ve haşmet.

1. Ölince haşr olasın 'izz ü baht u devletle / Nihāl-i bāğ-ı 'ömrüden hemişe ber-ğordār (Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 42). ['izz ü baht u devletle, -le]

'izzet: Değer, ululuk, yücelik.

1. Ehl-i devlet eyle anı saña 'izzetdür bu kim / Tāc-ı devlet hem-seri ola қаpuñda bir ğubār (Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 25). ['izzetdür, -dür]
2. Devlet ü 'izzetle her dem kām bîn ol kām bîn / Feth ü nuşratlarla dāyim kām ğār ol kām ğār (Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 30). ['izzetle, -le]

'izzet eyle-: Saygı, hürmet göstermek.

1. Gerçi kem bir hākdür nazmına 'izzet eyle kim / Midhatünde gör ne cevherler virür

bir hāk-i hār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 24*). [‘izzet eyle,]

‘izz-i hużūr: *Yüce huzur; yüce makam.*

1. Ben şehā bendeñ iken **‘izz-i hużūruñda** senüñ / Sen revā görme ki çarlı eyleye her dem beni zār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 23*). [‘izz-i hużūruñda, -uñ, -da]

J

jāle: Çiy, şebnem; sabah vakti yaprak ve çimenlerde oluşan su damlacıkları.

1. Ter kim görünür ol şanem-i sîm-ber üzre /
Bir **jāleye** beñzer ki ola berg-i ter üzre
(*Vasfî Dîvânî, Gazel 71, Beyit 1*). [jāleye, -y, -e]
2. Nice mekr itdi ‘aceb k’ābileler pür olmuş /
Jāleler yirine ol gonca-i ḥandānumda
(*Vasfî Dîvânî, Gazel 82, Beyit 3*). [jāleler, -ler]

jāle düş-: Çiy düşmek; çiyin sabah vakti yaprak veya çiçeklerin üzerinde görülmesi bağlamında kullanılmıştır II uçuk, kabarcık.

1. ‘Aceb tebhāle mi bu la ‘lūñ üstinde olan
cānā / Ya ḥōd vaqt-i seḥer **düşmiş** ola ter
goncaya **jāle** (*Vasfî Dîvânî, Gazel 81, Beyit 3*). [jāle düşmiş, -miş]

jengār tut-: Pas tutmak.

1. Çemende gonca şanasın ki kanlu
peykāndur / Teninde şāḥ-ı gülūñ ṭurmadın
tutar jengār (*Vasfî Dîvânî, Kaside 1, Beyit 5*). [jengār tutar, -ar]

jeng-i fütür: Ümitsizlik kiri.

1. Dirîğ āyine-i ṭab‘-ı pāk-bāzuma kim /
Ṭutup durur anı gerd-i belā vü **jeng-i fütür**
(*Vasfî Dîvânî, Kaside 5, Beyit 21*). [jeng-i fütür,]

K

ka'be: *Kabe; Sevgilinin mahallesi.*

1. Kūyun olsa n'ola her qanda isem secdegehüm / **Ka'benüñ** her tarafında kılınurmuş çü namāz (*Vasfî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 4*). [*ka'benüñ, -nüñ*]

ka'be: *Müslümanlarca kutsal kabul edilen Mekke'de bulunan bina.*

1. Göñlüm harîmi **Ka'besi** bir nürdür yine / Beñzer ki Muştafâ gelür aşhâb u âl ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 3*). [*ka'besi, -si*]
2. Vaşfiyâ var ser-i küyına ölrüseñ de eger / **Ka'be** yolında ölen kişünün olmaz günehi (*Vasfî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 6*). [*ka'be,*]

ka'be-i küy: *Sevgilinin eşigi, bulunduğu yer (Aşık açısından kutsallığını belirtmek için kullanılmıştır).*

1. Secde itmekden hilâl ebrûlar ey meh qaşuña / **Ka'be-i küyüñda** pürdür her taraf mihrâbdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 3*). [*ka'be-i küyüñda, -uñ, -da*]

ka'be-i maqşüd: *Maksatların Kabe'si en büyük maksat, Allah'a kavuşmak.*

1. Raħm it aña ki **Ka'be-i maqşüda** irmege / Miħnet beriyyesinde qala rāh oñarmaya (*Vasfî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 2*). [*ka'be-i maqşüda, -a*]

k'abile: *Ki âb ile; su ile.*

1. Güyiyâ bir cām-ı miħnetdür dehānum **k'abile** / Cümle etrafın pür itmişdür ħabâb-ı mey gibi (*Vasfî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 2*). [*k'abile,*]

k'abile: *Topluluk, kabile.*

1. Nice mekr itdi 'aceb **k'abileler** pür olmuş / Jäleler yirine ol gonca-i ħandānumda (*Vasfî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 3*). [*k'abileler,*]

kabr: *Mezar.*

1. Tā ħaşr olunca dem ura **qabrümde** nār-ı şevk / Ger ben ölem bu süziş ü bu ihtirāk ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 4*). [*qabrümde, -üm, -de*]

kabül it-: *Makbul saymak, razı olmak, geri çevirmemek.*

1. Ĥüsn ili sultāni olmışsın mübârek bād içün / Bādı gönderdüm **qabül it** ol mübârek bādımı (*Vasfî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 4*). [*qabül it,*]
2. Qo raqibi cān virürse yoluña **itme qabül** / La'net anuñ cān-ı nā-pākine cānā n' i'tibār (*Vasfî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 3*). [*qabül itme, -me*]

Kabüs: ?

1. Pādîşāh-ı baħr u ber Şeh Bāyezîd-i şîr-dil / Kim hezārān fazlı var Dārā vü **Kabüs** üstine (*Vasfî Dîvânı, Kıt'a I, Beyit 1*). [*kabüs,*]

kabz: *Avucuna alma, eliyle sıkıca tutma.*

1. Bi-ħaqq-ı Vāħîd ü Ferd ü Aħad ki cümle anuñ / Kemāl-i kudreti **qabzındadır** bu heft ü çihār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 13*). [*qabzındadır, -ındadır*]

kaç: *Kaç tane; ne kadar?*

1. Bu gün ol qanlı dilber yine gülgün cāmeler geymiş / 'Aceb **qaç** 'aşık öldürdi qaçmuñ girdi qanına (*Vasfî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 2*). [*qaç,*]
2. Bu gün ol qanlı dilber yine gülgün cāmeler geymiş / 'Aceb qaç 'aşık öldürdi **qaçmuñ** girdi qanına (*Vasfî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 2*). [*qaçmuñ, -ı, -nuñ*]

kaç-: *Çıkmak.*

1. Tırūñūñ zāhımın görüp cān **kaçsa** zaħmumdan n'ola / N'eylesün maħbūs olan çün deldiler zindānımı (*Vasfî Dîvānı, Gazel 88, Beyit 4*). [*kaçsa,]*

kaç kez: Çok kez; defalarca.

1. Çek miħnet-i çek-i zekānın çün şaķınmaduñ / **Kaç kez** didüm saña gönül ol çāhdan şaķın (*Vasfî Dîvānı, Gazel 61, Beyit 4*). [*kaç kez,]*

kaçan: Ne zaman.

1. Cefāyı az kıl gerçi vefādur 'āşıka ammā / Cefā hem hoş degül dirler **kaçan** kim ola oransuz (*Vasfî Dîvānı, Gazel 21, Beyit 5*). [*kaçan,]*

kaçan: Ne zaman ki, her ne zaman, ne vakit.

1. Zülfüñ **kaçan** ki gün yüzüne perdedār olur / 'Ālem gözüme kara şaçuñ gibi tār olur (*Vasfî Dîvānı, Gazel 12, Beyit 1*). [*kaçan,]*

kaçan: Fakat.

1. Yaķma şanemā Vaşfiyi giryān dilemezseñ / Bir şem' k'oda yana **kaçan** olmaya giryān (*Vasfî Dîvānı, Gazel 64, Beyit 7*). [*kaçan,]*

kaçan kim: Ne zaman ki.

1. N'ola ger ruhlaruñ şevķıyla feryād eylese Vaşfî / Ki bülbül mu'teber olmaz **kaçan kim** olsa ğulgulsüz (*Vasfî Dîvānı, Gazel 20, Beyit 6*). [*kaçan kim,]*
2. Cefāyı az kıl gerçi vefādur 'āşıka ammā / Cefā hem hoş degül dirler **kaçan kim** ola oransuz (*Vasfî Dîvānı, Gazel 21, Beyit 5*). [*kaçan kim,]*

kadd: Boy, endam.

1. Bir karış kesmek gerek **kaddüñ** uzundur ey raķıb / Gel dilerseñ hıl'at-i 'ışķı tamām olsun saña (*Vasfî Dîvānı, Gazel 3, Beyit 6*). [*kaddüñ, -üñ]*
2. Dil olalı cānā hedef-i tır-i maħabbet / **Ķaddümi** kemān gibi büküpdür ğam-ı

miħnet (*Vasfî Dîvānı, Gazel 8, Beyit 1*). [*kaddümi, -üm, -i]*

3. **Ķaddüñ** hevesin itdüğü Vaşfî bu durur kim / Hoşdur ki şehā kişide 'ālî ola himmet (*Vasfî Dîvānı, Gazel 8, Beyit 8*). [*kaddüñ, -üñ]*
4. **Ķaddüñe** nisbet idermiş özin utanmayuban / Göreyin bitmesün ü uzamasun serv-i çemen (*Vasfî Dîvānı, Gazel 58, Beyit 5*). [*kaddüñe, -üñ, -e]*
5. Kendüñüñ 'aksin görüp āb içre **kaddüñ** şandı serv / Ķaldı ol hayretle yıllardur kenār-ı ābda (*Vasfî Dîvānı, Gazel 78, Beyit 3*). [*kaddüñ, -üñ]*
6. **Ķaddüñ** kıyāmını görüp eşķüm revān olur / Çün serv kında ise olur cüybār ile (*Vasfî Dîvānı, Gazel 87, Beyit 6*). [*kaddüñ, -üñ]*
7. Olsa 'aceb mi 'İde nişān kim olup durur / **Ķadd** ile 'ayn u şekl ile yā şuret ile dāl (*Vasfî Dîvānı, Kaside 2, Beyit 7*). [*kadd,]*
8. Görür tamām beñzeyimez aña 'özü için / **Ķaddin** dü-tā kılup diler eksüklüğün hilāl (*Vasfî Dîvānı, Kaside 2, Beyit 18*). [*kaddin, -i, -n]*
9. Yā hün-ı dilde 'āşıķ-ı dil-ħastedür k'anuñ / **Ķaddini** bār-ı derd ile ğam eylemiş hilāl (*Vasfî Dîvānı, Kaside 2, Beyit 9*). [*kaddini, -i, -n, -i]*
10. Vaz gel cevr eylemekden tır-i āhumdan şaķın / Kim senüñ cevrüñ elinden **kaddüm** kemān (*Vasfî Dîvānı, Kaside 7, Beyit 20*). [*kaddüm, --üm]*

kadd: Boy, endam; hilalin şekli.

1. Gördi tamām beñzemez ebrüña 'özü için / **Ķaddin** dü-tā kılup diler eksüklüğün hilāl (*Vasfî Dîvānı, Gazel 36, Beyit 2*). [*kaddin, -in]*

kadd ü hatt: Sevgilinin boyu ve ayva tüyleri.

1. Serv ü süsen **kadd ü haţtuña** kul olsun ko ki tā / Ne kadar āzādeler varsa ğulām olsun saña (*Vasfî Dîvānı, Gazel 3, Beyit 3*). [*kadd ü haţtuña, -uñ, -a]*

kadd-i 'āşıķ: Aşıķın boyu, beli.

1. Nitekim 'İd irişe bir hūb-rū dilber gibi / Nitekim ola meh-i nev **kadd-i 'āşıķ** gibi zār (*Vasfî Dîvānı, Kaside 3, Beyit 28*). [*kadd-i 'āşıķ,]*

kadd-i bülend: Alımlı uzun boy.

1. **Ḳadd-i bülendüñ** olduğu yirlerde ḥusrevâ / Yaraşur olsa yiri hilâlüñ şaf-ı ni'âl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 19*). [*ḳadd-i bülendüñ, -üñ*]

ḳadd-i ḥurāmān: *Salınan boy; salına salına yürüyen sevgilinin boyu.*

1. Reşk-i serv ü nârven **ḳadd-i ḥurāmānuñ** senüñ / Gayret-i gülzâr-ı cennet ḥadd-i ḥandānuñ senüñ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 1*). [*ḳadd-i ḥurāmānuñ, -uñ*]

ḳaddin bük-: *Belini bükme, çaresizlik içinde bırakmak.*

1. Bir 'aceb nakş geçüp cevri eli **ḳaddin bükmiş** / K'olmuş ol ḥayret ü derd ile çü çenber ḥâtem (*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 3*). [*ḳaddin bükmiş, -miş*]
2. Vaşfiyâ gam yime dehrüñ gerdişi **ḳaddüñ büküp** / Pir iderse nev-cuvân olmak dilersen 'aşık ol (*Vasfî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 7*). [*ḳaddüñ büküp,]*

ḳadeh: *İçki içmeye yarayan ayaklı bardak.*

1. Lâlenüñ la'lin **ḳadeh** 'arz itdügi 'arıflere / Ḥoş işaretdür ki ya'nî devr-i cām-ı mül durur (*Vasfî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 4*). [*ḳadeh,]*
2. Nergis isterseñ saña zerrîn **ḳadeh** nergis yiter / K'ol durur çeşm ü çerâğ-ı bostân u gülsitân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 13*). [*ḳadeh,]*

ḳadem: *Adım.*

1. **Ḳademünde** şanemâ zevk u şafâlar sürerin / Yollaruñ üzre olaldan berü ḥâk-i ḳademüñ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 2*). [*ḳademünde, -üñ, -de*]

ḳādî: *Kadı, hakim.*

1. Şarâb içmek yasağ olmuş durur **ḳādîlere** Vaşfî / 'Acebdür ger saña yüz virmez ise ol yasağı gül (*Vasfî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 5*). [*ḳādîlere, -ler, -e*]

ḳādîmî: *Eski; öncesi bilinmeyen.*

1. **Ḳādîmî** bendelerdendir zamānlardur ki ḳapuñda / Du'â-yı ḥayruñ itmek her nefes vird-i zebānidur (*Vasfî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 11*). [*ḳādîmî,]*

ḳādir-i muṭlak: *Dilediğini yapmakta serbest olan tek kudret sahibi, Allah.*

1. Hemān şabr u sükün iḥsân ide ol **ḳādir-i muṭlak** / Taḥammül ḳalması sabr itmeye şüh-ı cihân ağlar (*Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 10*). [*ḳādir-i muṭlak,]*

ḳadr: *Değer, itibar, haysiyet.*

1. **Ḳadrüñ** atıdur meger bu çarḥ k'encümle hilâl / Oldı guyâ ana cevherdâr zîn-i zerrinğâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 18*). [*ḳadrüñ, -üñ*]
2. Muştafâ-nām vezîr-i şeh-i 'ādil kim anuñ / **Ḳadri** barmağınadur çarḥ-ı müdevver ḥâtem (*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 14*). [*ḳadri, -i*]

ḳadr-i bülend: *Yüksek değer.*

1. Olalı **ḳadr-i bülendüñ** süvâr-ı ḥuñğ-i felek / Hilâl gâşiyedür aña çarḥ gâşiyedâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 34*). [*ḳadr-i bülendüñ, -üñ*]

ḳādr-i bülend-i pāye: *Yüce makamın değeri.*

1. **Ḳādr-i bülend-i pāyeñi** ben nice medḥ idem / Çün irmez aña pāye-i endîşe-i ḥayâl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 27*). [*ḳādr-i bülend-i pāyeñi, -ñ, -i*]

ḳadrini bil-: *Kıymet bilmek; değer bilmek.*

1. **Bilmedüm ḳadrini** vaşluñ beni öldürdi gamuñ / Şanemâ kendüzini bilmeyene bu daḥi az (*Vasfî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 3*). [*ḳadrini bilmedüm, -me, -dü, -m*]
2. Ḳadrini bilmeyüben serv boyından dem urur / Ne disün aña kişi kendüde 'âr olmayıcağ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 3*). [*ḳadrini bilmeyüben, -me, -üben*]

ḳāfir: *Allah'ın varlığını inkar eden.*

1. Baḥş ider her dem benümle yâr için bî-dîn raḳîb / Dîn için lâbüd ider **kâfir** müselmân ile baḥş (*Vasfî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 2*). [*kâfir,]*
2. Görürler hâlîmi hecründe **kâfirler** esirgerler / N' için raḥm eylemezsin sen müselmânsın hey îmansuz (*Vasfî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 2*). [*kâfirler, -ler]*
3. Raḥm kıl Vaşfiyi öldürme giriftâr görüp / **Kâfir** olmadı şehâ n'ola giriftâr olıcaḳ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 5*). [*kâfir,]*
4. Miḥnet-i hecründe **kâfirler** esirgerler beni / Âḥir ey meh yok mıdur bir zerre îmânüñ senüñ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 5*). [*kâfirler, -ler]*
5. Ben günâhum bilürem luṭf kıl ey şeh 'afv it / Tüt ki bir **kâfir** idüm şimdi müselmân oldum (*Vasfî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 4*). [*kâfir idüm, -i, -dü, -m]*

kâfir: Allah'ın varlığını inkar eden;.. Sevgili.

1. Rûzedür **kâfir** gözün ḳan içmesün didüm didi / Rûzesi kâfirlerün şınmaz şarâb-ı nâbdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 4*). [*kâfir,]*
2. Rûzedür kâfir gözün ḳan içmesün didüm didi / Rûzesi **kâfirlerün** şınmaz şarâb-ı nâbdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 4*). [*kâfirlerün, -ler, -ün]*
3. Ḳaşlaruñ ben toḡru şandum secde kıldum sehvi imiş / K'egrilik olmamaḡ olmaz **kâfirî** mihrâbda (*Vasfî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 2*). [*kâfirî, -i]*

kâfir-i bî-dîn: Dinsiz kafir.

1. Benden ey dilber seni ayırmaḡ istermiş raḳîb / N'eyledüm ol **kâfir-i bî-dîne** n'itdüm ben ḡarîb (*Vasfî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 1*). [*kâfir-i bî-dîne, -e]*

kâfiye: Beyit ve mısra sonlarında tekrar eden harf ve kelimeler; uyak.

1. Midḥatünde şâyegân düşdiyse n'ola **ḳâfiye** / Sen anı ma 'zür tüt k'ol oldu Genc-i Şâyegân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 41*). [*ḳâfiye,]*

kâfür: Kâfür ağacından elde edilen, hekimlikte kullanılan beyaz ve yarı saydam güzel kokulu bir madde.

1. İlähi olmasun hâlî yüzünde hâl-i müşkînüñ / Ki **kâfüra** ziyân irişür ey meh olsa fülfülsüz (*Vasfî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 5*). [*kâfüra, -a]*
2. Şehër ki bir yire cem ' olmuş idi zülmet ü nür / Zemâne tolmış idi müşk ü 'anber ü **kâfür** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 1*). [*kâfür,]*
3. Dirîḡ ruḫlarumuñ müşki döndi **kâfüra** / Benefşe yirine virdi sefid gül gülzâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 37*). [*kâfüra, -a]*

k'âgeh ol-: Ki haberdar olmak.

1. Şu deñlü nâle çekem **k'âgeh ola** hâlümünden / Melâz u melce-i 'âlem şeh-i şîḡâr u kibâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 17*). [*k'âgeh ola,]*

kâh ol-: Saman çöpü gibi olmak; incelmek, güçsüz duruma düşmek.

1. Derd-i bâr-ı hecrüñi kim **kâh olur** ger çekse küh / Bunca za 'f ile çeken cân-ı şabûrumdur benüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 3*). [*kâh olur, -ur]*

ḳahr: Dert, sıkıntı, keder.

1. Ben de mihrün göreyin **ḳahr** ile aḡlatma beni / Ḳorḳum oldur ki şehâ illere fâş ola bu râz (*Vasfî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 2*). [*ḳahr,]*
2. Mihr ile gönülüm alup **ḳahr** ile öldürdün beni / Ḳanı â zâlim bizümle 'ahd ü peymânüñ senüñ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 6*). [*ḳahr,]*
3. Gözüm yaşı görmege seni mâni ' olurdu / Acıdum anı **ḳahr** ile sürdüm nazarumdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 3*). [*ḳahr,]*
4. Çeşmüm ki reh-i vaşluña ḫarc eyledi varım / Bilsen ki firâkuñda ne **ḳahr** ile ḳazandı (*Vasfî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 2*). [*ḳahr,]*
5. Dil ḳahr-ı raḳîb ile uşansa n'ola senden / **Ḳahr** ile kişi şimdi mi cânından uşandı (*Vasfî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 5*). [*ḳahr,]*
6. Nitekim her dem ola dehr-i cefâ-âyîñüñ / Gâh luṭfına vü geh **ḳahrına** mazḫar ḫâtem (*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 28*). [*ḳahrına, -i, -n, -a]*

ḳahr-ı raḳîb: Rakibin kahrı.

1. Dil **ḳahr-ı raḳîb** ile uşansa n'ola senden / Ḳahr ile kişi şimdi mi cânından uşandı

(*Vasfî Dîvânî, Gazel 91, Beyit 5*). [*kahr-ı rakîb,]*

kākül: *Alna düşen kısa kesilmiş saç, perçem.*

1. İncinüp **hattuña** ey dilber **qazıtdum** **kākülün** / Bilmedüm **hattuñ velî** boynuma ol **kākül** benim (*Vasfî Dîvânî, Gazel 42, Beyit 5*). [*kākül,]*
2. İncinüp **hattuña** ey dilber **qazıtdum** **kākülün** / Bilmedüm **hattuñ velî** boynuma ol **kākül** benim (*Vasfî Dîvânî, Gazel 42, Beyit 5*). [*kākülün, -ün]*
3. Ne var **kāküllerün** olmazsa **hüsnuñe** ziyân olmaz / **Gülistân pür-gül** olsun **ğam degül** olmazsa **sünbulsüz** (*Vasfî Dîvânî, Gazel 20, Beyit 3*). [*kāküllerün, -ler, -ün]*
4. Gice **gündüzsüz** ü **gün gicesüz** olmaz **muqarrerdür** / **Senün gül ruħlarıñ cānā** nedendür böyle **kākülsüz** (*Vasfî Dîvânî, Gazel 20, Beyit 2*). [*kākülsüz, -süz]*

kal-: *Durumunu korumak, bir halde bulunmaya devam etmek, sürmek; olduğu yerde durmak.*

1. **Zahm-ı tîg-i** **ğamdan** ey **Vasfî** görüp **hālüm** **tabîb** / **Didi kim** **qalmış** **durur** bu **hısta** **tîmār** olmadan (*Vasfî Dîvânî, Gazel 67, Beyit 5*). [*qalmış, -miş]*
2. **Şol deñlü yüzüm** **sürdüm** **işigüñe** ki **qaldı** / **Yüzüm yiri tā** **haşra dek** ol **hāk-i** der **üzre** (*Vasfî Dîvânî, Gazel 71, Beyit 6*). [*qaldı, -dı]*
3. **Rahm it aña** ki **Ka'be-i** **maqşüda** **irmege** / **Mihnet beriyesinde** **qala** **rāh** oñarmaya (*Vasfî Dîvânî, Gazel 83, Beyit 2*). [*qala, -a]*
4. **Gördüm çü kara zülfüñi** ol **ağ** arasında / **Şayd oldı gönül murğı** **qalup** **ağ** arasında (*Vasfî Dîvânî, Gazel 84, Beyit 1*). [*qalup, -up]*
5. **Kendünün** 'aksin **görüp** **āb içre** **qaddün** **şandı** **serv** / **Qaldı** ol **hayretle** **yıllardur** **kenār-ı** **ābda** (*Vasfî Dîvânî, Gazel 78, Beyit 3*). [*qaldı, -dı]*
6. **Gönül feryād** ile **efgānlar** **eyler** **küy-ı** **cānānsuz** / **Şanasun** **bülbül-i** **şüridedür** **qalmış** **gülistānsuz** (*Vasfî Dîvânî, Gazel 21, Beyit 1*). [*qalmış, -miş]*
7. **Hep hevā** **gitdi** **cuvānlık** **gideli** **n'ideyin** **āh** / **Qaldı** **başumda** **hemîn** bir **güzel** **oğlana** **heves** (*Vasfî Dîvânî, Gazel 24, Beyit 4*). [*qaldı, -dı]*
8. **Cefā vü** **cevr** ile **geçdüñ** **çü** **benden** **rahm** **idüp** **bārî** / **Ne hāl** ile **qalurven** bir **nażar** **kıl** **sen** **baña** 'ömrüm (*Vasfî Dîvânî, Gazel 43, Beyit 4*). [*qalurven, -ur, -ven]*

9. **Bāküm** bu **idi** **kim** **beni** **öldürmeye** **çeşmün** / **Çün** **çeşmünî** **gördüm** **şanemā** **qalmadı** **bāküm** (*Vasfî Dîvânî, Gazel 49, Beyit 3*). [*qalmadı, -ma, -dı]*

kal-: *Bir bütünden artmak, geriye kalmak, eksik olmak.*

1. **Qaldı** **derd** **oqları** **peykānları** **sīnemde** **dirğ** / **Eksük** **olmaz** **elemi** **sīnede** **peykān** **olıcağ** (*Vasfî Dîvânî, Gazel 28, Beyit 3*). [*qaldı, -dı]*

kal-: *Elde bulunmak, varlığını sürdürmek.*

1. **Hemīşe** **āh** u **zār** **itmekle** **dilde** **qalmadı** **tākat** / **Bu** **fırkat** **cānuma** **renc** ü **elem** **oldı** **hemān** **ağlar** (*Vasfî Dîvânî, Kaside 10, Beyit 9*). [*qalmadı, -ma, -dı]*
2. **Hemān** **şabr** u **sükün** **ihsān** **ide** ol **kādir-i** **muṭlağ** / **Taḥammül** **qalmadı** **sabr** **itmeye** **şüh-ı** **cihān** **ağlar** (*Vasfî Dîvânî, Kaside 10, Beyit 10*). [*qalmadı, -ma, -dı]*

kal'a: *Kale.*

1. **Ya** **gölşen** **bir** **zümürdür** **kal'adur** **kim** **goncalar** **anda** / 'A^qı^kın **qullelerdür** **bülbül** **anuñ** **pāsbānidur** (*Vasfî Dîvânî, Kaside 9, Beyit 3*). [*kal'adur, -dur]*

kalb: *Kalp, gönül.*

1. **Bāğ** **gitdiyse** **ne** **ğam** **gül** **yüzlülerle** **şoḥbet** **it** / **Ger** **dilerseñ** **k'ola** **qalbün** **ğayret-i** **bāğ-** **ı** **cinān** (*Vasfî Dîvânî, Kaside 7, Beyit 11*). [*qalbün, -ün]*

kalem: *Bir çeşit siyahımsı ve sert kamyın yazı yazmak üzere özel bir biçimde yontulup açılmış; her çeşit yazı yazan alet, kamyş.*

1. **Diledüm** **derd-i** **dilümden** **saña** **bir** **nāme** **yazam** / **Ṭoldı** **evrākuñ** **içi** **kanlu** **yaşından** **qalemün** (*Vasfî Dîvânî, Gazel 30, Beyit 4*). [*qalemün, -ün]*

kalem çek-: *Yazmak.*

1. **Sepide-dem** **ki** **qalem çekdi** **Mānī-i** **gülgār** / **Pür** **oldı** **levḫ-i** **çemen** **şemselerle** **nağş-ı**

nigār (Vasfî Dîvânî, Kaside 1, Beyit 1).
[kalem çekdi, -di]

kalem çekil-: Yazmak; kader olarak yazılmak.

1. Bükildi kâmetüm gamdan dü çeşmüm her zamân ağlar / **Qalem** böyle çekilmiştir ezelden yok buña çäre (Vasfî Dîvânî, Kaside 10, Beyit 17). [kalem çekilmiştir, -il, -miş, -dür]

k'almayam: Ki almayayım, elde etmek, ulaşmak

1. La 'l-i şîrînüñ görüp şekker ezilmiş karşıña / Ben meger canâ ölem **k'almayam** andan dadımı (Vasfî Dîvânî, Gazel 92, Beyit 2). [k'almayam,]

kâmbîn: Isteğine kavuşturan, muradına erdiren. bahtiyar, mutlu.

1. Devlet ü 'izzetle her dem kâmbîn ol **kâmbîn** / Feth ü nuşratlarla dâyim kâmgâr ol kâmgâr (Vasfî Dîvânî, Kaside 3, Beyit 30). [kâmbîn,]

kâmbîn ol-: Mutlu olmak, bahtiyar olmak.

1. Devlet ü 'izzetle her dem **kâmbîn ol** kâmbîn / Feth ü nuşratlarla dâyim kâmgâr ol kâmgâr (Vasfî Dîvânî, Kaside 3, Beyit 30). [kâmbîn ol,]

kâmet: Boy.

1. Yâ **kâmetüm** gibi şanasın hâim olup durur / Bâğ-1 fenâda bād-1 havâdisle bir nihâl (Vasfî Dîvânî, Kaside 2, Beyit 4). [kâmetüm, -üm]

kâmetüm bükil-: Beli bükülmek, boyu bükülmek; üzüntü nedeniyle ruhça bir çöküntüye uğramak, güçsüz kalmak, bir iş göremeyecek duruma düşmek.

1. **Bükildi kâmetüm** gamdan dü çeşmüm her zamân ağlar / Kalem böyle çekilmiştir ezelden yok buña çäre (Vasfî Dîvânî, Kaside 10, Beyit 17). [kâmetüm bükildi, -di]

kâmgâr: Murad

1. Devlet ü 'izzetle her dem kâmbîn ol kâmbîn / Feth ü nuşratlarla dâyim kâmgâr ol **kâmgâr** (Vasfî Dîvânî, Kaside 3, Beyit 30). [kâmgâr,]

kâmgâr ol-: Muradına ermek.

1. Devlet ü 'izzetle her dem kâmbîn ol kâmbîn / Feth ü nuşratlarla dâyim **kâmgâr ol** kâmgâr (Vasfî Dîvânî, Kaside 3, Beyit 30). [kâmgâr ol,]

kâmil ol-: Olgun kişi olmak.

1. Ey Vaşfînüñ kemâline inkâr iden anuñ / Şi'ri kemâle ire midi **kâmil olmasa** (Vasfî Dîvânî, Gazel 74, Beyit 5). [kâmil olmasa, -ma, -sa]

kâmkâr: Muradına ermiş.

1. Ey Süleymân-rütbet ü Cem-şudret Efrîdün-şaşem / Āşaf-1 'âhd ü vezîr-i kâmrân u **kâmkâr** (Vasfî Dîvânî, Kaside 3, Beyit 10). [kâmkâr,]

kâmrân: Muradına eren, ikbal sahibi.

1. Luţf idüp himmetler in 'âm eyleseñ ben bendeñe / 'Āleme tîğ-i zebân ile olurдум **kâmrân** (Vasfî Dîvânî, Kaside 7, Beyit 38). [kâmrân,]

kamu: Her şey, herkes.

1. Rüşen ide cihânda **kamu** mâh-1 tal'atuñ / 'Ömrüñ günine şaşra degin irmeye zevâl (Vasfî Dîvânî, Kaside 2, Beyit 41). [kamu,]

kan: Vücuttaki hayati sıvı.

1. Ne için mest gözün **kanını** Vaşfînüñ içer / Şâh-1 'âdil çü yasağ itdi k'ıçılmeye şarâb (Vasfî Dîvânî, Gazel 5, Beyit 5). [kanını, -ı, -nı]

2. Hışm itmeden ki gözlerinüñ yine **kanı** var / Hâzır ol ey gönül demüñe **kan** nişanı var (Vasfî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 1). [**kan**,]
3. Hışm itmeden ki gözlerinüñ yine **kanı** var / Hâzır ol ey gönül demüñe **kan** nişanı var (Vasfî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 1). [**kanı**, -ı]
4. 'İşkuñ şehine konmağa nakkâş-ı havâdis / Dil hânesini eyledi **kan** ile münakkaş (Vasfî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 4). [**kan**,]
5. Vaşfî harâmî çeşmi n'ola içse **kanımı** / Mey içmek oldı mezheb-i küffârda halâl (Vasfî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 5). [**kanımı**, -um, -ı]
6. Bu cismüm zağm-ı tîrinden zırh-veş göz göz olmuşdur / Ki her gözden firâkımda aklar yaş yirine **kanım** (Vasfî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 2). [**kanım**, -um]
7. Yazayın **kan** ile bir yirde ki bir hûbuñ ben / İrmedin vuşlâtınuñ idine kurbân oldum (Vasfî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 3). [**kan**,]
8. Rûzedür kâfir gözün **kan** içmesün didüm didi / Rûzesi kâfirlerün şınmaz şarâb-ı nâbdan (Vasfî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 4). [**kan**,]
9. 'Ârzü-yı câm-ı la'lüñle bu hünin dil gibi / İçi **kan** taldı şurâhîñün şarâb-ı nâbdan (Vasfî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 7). [**kan**,]
10. Şol denlü ki **kan** akdı gözümde ölüm ben / Dirler ki ölmüş kişiden çoğ aklıcağ **kan** (Vasfî Dîvânı, Gazel 64, Beyit 3). [**kan**,]
11. Şol denlü ki **kan** akdı gözümde ölüm ben / Dirler ki ölmüş kişiden çoğ aklıcağ **kan** (Vasfî Dîvânı, Gazel 64, Beyit 3). [**kan**,]
12. Yoluñda **kana** dönse yaşum yelmeden n'ola / Merdüm kızarsa tañ degül ey meh şitâbdan (Vasfî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 5). [**kana**, -a]
13. Her tîr k'irür sîneme ol sîm-berümden / Mihriyle anuñ cüşa gelür **kan** cigerümden (Vasfî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 1). [**kan**,]
14. Pehlevânsın dostum tîğ-i cefâ şalmağda kim / **Kanlı** yaşlarla pür itdüñ sînemüñ meydânını (Vasfî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 6). [**kanlı**, -lu]
15. Rağm kılğil ki gözüm merdümi **kanlar** derler / Tolanup istemeden sen mehi her rehğüzeri (Vasfî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 2). [**kanlar**, -lar]

kan: Bir şeyin menbai, kaynağı.

1. Ki ya'nî muğtedâ-yı mülk ü millet Muştafa Beg kim / Sa'âdet ebri devlet bahri cüd u luğ **kânîdur** (Vasfî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 9). [**kânîdur**, -i, -dur]

kan: Kan; acı, üzüntü, keder.

1. Tîr-i ğamzeñ zağmına şol denlü virdüm i'tibâr / Yüregüm toptolu **kan** itdi başum ol i'tibar (Vasfî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 1). [**kan**,]

kan: Altın ve gümüş gibi madenlerin çıktığı maden ocağı.

1. Bu kühlarda olan **kân** degüldür olmuşdur / Kef-i 'atañ ile bağı delük delük kühsâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 5). [**kân**,]

kan: Kan; Kan gibi kırmızı renk.

1. Gîtmez lebünün 'aksi gözümde didüm ol yâr / Güldi didi kim gözüne beñzer görinür **kan** (Vasfî Dîvânı, Gazel 64, Beyit 6). [**kan**,]

kan: Âşığın aşk derdiyle gözünden akan kanlı yaşlar.

1. Eşk-i hüninüm yeñilmez oldı çeşmüm vâý kim / Toğru ol hüninün öz küyına iltür **kan** beni (Vasfî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 3). [**kan**,]

kan-: doymak, tatmin olmak

1. Bir zerre luği aylar ile **kanadur** nevâ / Bir kıtra cüdi yıllar ile bahradur nevâl (Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 15). [**kanadur**,]

kan ağla-: Kanlı gözyaşı dökmek; büyük bir üzüntü içinde bulunmak; çok üzülmek.

1. Bütün âfâka şâyi' oldı efgânım duyıldı âh / Baña dirlik harâm oldı bu dîdem durma **kan ağlar** (Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 3). [**kan ağlar**, -r]
2. Yıllar oldı ki firâkuñda gözüm **kan ağlar** / Yaşumı rağm idüben silmedi bir gün yeñ ile (Vasfî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 3). [**kan ağlar**, -r]

kan it-: Kan etmek, kanlar içinde bırakmak; derde, sıkıntıya sokmak, kederlendirmek.

1. Tîgi **kan itdüğine** sînedede tîrin tûtarâm / Anca toğrı tûtlur egri için **kan olıcağ** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 2*). [*kan itdüğine, -düğ, -i, -n, -e*]

kan ol-: Kana bulanmak.

1. Dilber bize kılmadı nazar hey n'idelüm hey / **Ƙan oldu** bu derd ile ciger hey n'idelüm hey (*Vasfî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 1*). [*Ƙan oldu, -dı*]
2. **Ƙan olsa** n'ola merdüm-i eşküm ki ğamuñla / Hâr-ı müjem içre şalınur hasta vü 'uryân (*Vasfî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 5*). [*Ƙan olsa, -sa*]
3. Rüyînten âteş-i ğazâbuñ görse nerm olur / Tîğüñle **kan olur** dil-i sengîn-i pür-ı zâl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 22*). [*Ƙan olur, -ur*]

kan ol-: Kanın akıp etrafa yayılması.

1. Tîgi **kan itdüğine** sînedede tîrin tûtarâm / Anca toğrı tûtlur egri için **kan olıcağ** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 2*). [*Ƙan olıcağ, -ıcağ*]

kan ol-: Kana bulamak; çok sıkıntı çekmek.

1. Dil derd ile **kan olmağa** çeşmüm sebeb oldu / Āhîr bilürem tûtsa gerekdür anı ol **Ƙan** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 4*). [*Ƙan olmağa, -mağ, -a*]

kan tut-: Kan gördüğünde bayılmak.

1. Bî-vefâ dilber sevüp **Ƙanına** girdüm gönülümüñ / ƘorƘaram kim nâgehân bir gün **tutar** ol **Ƙan** benî (*Vasfî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 6*). [*Ƙan tutar, -ar*]
2. Dil derd ile **Ƙan olmağa** çeşmüm sebeb oldu / Āhîr bilürem **tûtsa** gerekdür anı ol **Ƙan** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 4*). [*Ƙan tûtsa, -sa*]

kan yutdur-: Kan yutturmak çok sıkıntılar çektirmek; mey ile doldurmak.

1. Baña **Ƙan yutdurup** bülbül gibi ol gibi her dem / Elinden ğonca-veş câm-ı şarâb-ı ergavân gitmez (*Vasfî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 4*). [*Ƙan yutdurup, -up*]

k'aña: Ki ona.

1. Hevâ-yı âteş-i la'li dile dâğ urdı dildârüñ / Şun ey sâķî **k'aña** merhem durur yâķüt-ı seyyâle (*Vasfî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 5*). [*k'aña,]*
2. Luţf ı ol kân-ı şehâdur **k'aña** yok hiç kerân / Cüdi ol baħr-i 'atâdur **k'aña** yok hiç kenâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 12*). [*k'aña,]*
3. Luţf ı ol kân-ı şehâdur **k'aña** yok hiç kerân / Cüdi ol baħr-i 'atâdur **k'aña** yok hiç kenâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 12*). [*k'aña,]*
4. Hergiz **Ƙapuña** gelmese mâ'zurdur felek / **K'aña** devâr zahmeti virmişdür iħtilâl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 26*). [*k'aña,]*

kana boyan-: Kanla dolmak; acı ve keder içerisinde kalmak

1. 'İşkuñla şehâ lâle ki tağlara düşüpdür / Taşlarla döğünmekle kızıl **Ƙana boyandı** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 3*). [*Ƙana boyandı,]*

kana müstağrak: Kana bulanmak, kanlar içinde kalmak.

1. Bu zaħm-ı hün-feşânüm ağlamağdan **Ƙana müstağrak** / İşit aħvâlümü gör kim gice gündüz hemân ağlar (*Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 12*). [*Ƙana müstağrak,]*

kand: Şeker.

1. Leb-i şekker-şikenüñ nisbet idermiş özine / Aña bir iş ideyin kim eriyüp maħv ola **Ƙand** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 3*). [*kand,]*

k'anda: Ki orada.

1. Gel temâşâ vaķtidür gülzârı seyr it **k'andadır** / 'Âşık-ı şürîde bülbül dilber-i şannâz gül (*Vasfî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 4*). [*k'andadır, -dur, -*]

k'anda: Ki onda.

1. Berg yā bir zer varakdur **k'anda** kudret kātibi / Güyiyā yazup bahār ahvālin itmişdür beyān (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 3*). [*k'anda,]*

kanda: Nerede.

1. **Ƙanda** kim olursa gitmez bir dem ağzından zeri / Oldu Vaşfî gibi benzer rind-i şāhidbāz gül (*Vasfî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 7*). [*kanda,]*
2. Ƙaddūn kıyāmını görüp eşküm revān olur / Çün serv **Ƙanda** ise olur cüybār ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 6*). [*kanda,]*
3. Hātım it du 'ā-yı hayr ile kim **Ƙanda** şerh ider / Ol medh-i bî-kerāneyi uşbu zebān-ı hāl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 39*). [*kanda,]*

kan-: Inanmak; doymak.

1. Teşbîh idemez dil lebūnūn şehdine **Ƙandi** / Devlet anuñ ey şeh ki lebūn şehdine Ƙandi (*Vasfî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 1*). [*Ƙandi,]*
2. Teşbîh idemez dil lebūnūn şehdine Ƙandi / Devlet anuñ ey şeh ki lebūn şehdine **Ƙandi** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 1*). [*Ƙandi,]*

k'anı: Ki onu.

1. Yā hōd na'l-i edhem-i düstūr-ı ekremdür **k'anı** / Āsumān baş üzre tutmağ ile eyler iftihar (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 5*). [*k'anı,]*

kanı: Hani, nerede.

1. Gönlūnūn meyli levend ise şehā Vaşfîye gel / **Ƙanı** anuñ gibi bir oñmaduğ āvāre levend (*Vasfî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 5*). [*kanı,]*
2. Mihr ile gönlüm alup Ƙahr ile öldürdūn beni / **Ƙanı** ā zālīm bizümle 'ahd ü peymānuñ senūn (*Vasfî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 6*). [*kanı,]*
3. Esir olalı ol āhūya Vaşfî / Şorar irdüğine kim **Ƙanı** āh o (*Vasfî Dîvânı, Gazel 68, Beyit 6*). [*kanı,]*

kān-ı 'atā: Cömertlik madeni, cömertliğinde sınır olmayan.

1. Luţfuñ ol **kān-ı 'atādur** kim aña yoğdur kerān / Cāduñ ol bāhr-i şehādur kim aña yoğdur kenār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 9*). [*kān-ı 'atādur, -dur]*

kān-ı sehā: Cömertlik menbai, kaynağı.

1. Luţf ı ol **kān-ı sehādur** k'aña yoğ hîç kerān / Cūdı ol bāhr-i 'atādur k'aña yoğ hîç kenār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 12*). [*kān-ı sehādur, -dur]*

kanına gir-: Birini öldürmek veya öldürtmek, ölümüne sebep olmak; felakete düşmesine veya ziyana olmasına yol açmak, kandırmak.

1. Bu gün ol Ƙanlı dilber yine gülgün cāmeler geymiş / 'Aceb kaç 'aşık öldürdi kaçmuñ **girdi Ƙanına** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 2*). [*Ƙanına girdi, -di]*

kanına gir-: Kandırmak, aldatmak; kendine aşık etmek.

1. Bî-vefā dilber sevüp **Ƙanına girdüm** gönlümūn / ƘorƘaram kim nāgehān bir gün tutar ol Ƙan beni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 6*). [*Ƙanına girdüm, -dü, -m]*

Ƙankı: Hangi.

1. Sen revān olalı arduñca yaşum oldı revān / **Ƙankı** güşende seni isteye ey serv-i bülend (*Vasfî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 4*). [*Ƙankı,]*
2. **Ƙankı** meclisde nazār eyleseñ el anı çalar / Bilmezem n'eyledi bu ellere bî-çāre Ƙopuz (*Vasfî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 2*). [*Ƙankı,]*
3. Gül gibi al olup ruñuñ od şaldı 'āleme / Kim bile **Ƙankı** bülbül içündür yine bu āl (*Vasfî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 3*). [*Ƙankı,]*

Ƙanlar ağlat-: Kan ağlamak; büyük üzüntü içinde olmak.

1. **Ƙanlar ağlatduğı** için baña mest olduğca / Şanki Ƙanlum görünür çıkdı gözümden mey-i nāb (*Vasfî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 3*). [*Ƙanlar ağlatduğı, -duk, -ı]*

Ƙanlar akıt-: Kan ağlamak, çok üzölmek.

1. Vaşfîyâ cân u cihân garq ola başlarsa eger / **Ƙanlar aqıtmağa** bu dîde-i ğam-dîdelerüm (Vasfî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 6). [Ƙanlar aqıtmağa, -mağ, -a]

Ƙanlar dök-: Kanlı gözyaşları dökmek; çok üzölmek.

1. Niye müncer olur bilmem cihân içre benüm hâlüm / **Döker Ƙanlar** dem-â-dem hünî eşki ergüvân ağlar (Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 11). [Ƙanlar döker, -er]

Ƙanlu: Kana bulanmış.

1. Çemende ğonca şanasın ki **Ƙanlu** peykândur / Teninde şâh-ı gülün tırmadın tutar jengâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 5). [Ƙanlu,]

Ƙanlu: Kan davasında taraf olan kimse, düşman.

1. Lebüñ **Ƙanlum** durur ağızuma düşse / Emer idüm nitekim bir içim şu (Vasfî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 5). [Ƙanlum, -m]

Ƙanlu: Kan dökücü; katil.

1. Ƙanlar ağılatduğı için baña mest olduĝca / Şanki **Ƙanlum** görünür çıĝdı gözümden mey-i nâb (Vasfî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 3). [Ƙanlum, -m]
2. Bu ğün ol **Ƙanlu** dilber yine ğülgün câmeler geymiş / ‘Aceb kaç ‘âşık öldürdi kaçımıñ ĝirdi Ƙanına (Vasfî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 2). [Ƙanlu,]

Ƙanlu ol-: Düşman olmak.

1. Tîr-i ğamzeñ kaçd idermiş kim gelüp Ƙanum döke / **Ƙanlu olur** ĝirmesün luţf itsün ey meh Ƙanuma (Vasfî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 6). [Ƙanlu olur, -ur]

Ƙanlu yaş: Kanlı gözyaşı.

1. Mümkün olaydı yâr yüzün ĝörmek ey ĝöñül / Bu **Ƙanlu yaşum** arada ger hâyil olmasa (Vasfî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 3). [Ƙanlu yaşum, -um]
2. Bu **Ƙanlu yaşımı** ĝirpüklerüm arasında / ĝören şanür ki neyistân içine düşmiş nâr

(Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 14). [Ƙanlu yaşımı, -um, -i]

3. **Ƙanlu yaşumla** lâ'leye dönmiş durur gözüm / Şan dâĝ-ı lâ'ledür aña dâĝ-ı hayâl-i hâl (Vasfî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 3). [Ƙanlu yaşumla, -um, -la]
4. Hecründe anduĝumca şehâ gül yüzün senün / **Ƙanlu yaşumla** her tarafım lâlezâr olur (Vasfî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 3). [Ƙanlu yaşumla, -la]
5. Pâdişâhâ saña **Ƙanlu yaşlarum** aĝvâlini / ‘Arz idüp ağılardı ger olsa suĝan-perdâz gül (Vasfî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 10). [Ƙanlu yaşlarum, -lar, -um]
6. Yaramuñ **Ƙanlu yaş** dinmedi bir dem Vaşfî / ĝirye öğrendi meger dîde-i ĝiryânımdan (Vasfî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 7). [Ƙanlu yaş,]
7. Diledüm derd-i dilümden saña bir nâme yazam / Toldı evrâkuñ içi **Ƙanlu yaşından** Ƙalemün (Vasfî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 4). [Ƙanlu yaşından, -ın, -dan]

kan dök-: Kan dökmek, öldürmek.

1. Tîr-i ğamzeñ kaçd idermiş kim gelüp **Ƙanum döke** / Ƙanlu olur ĝirmesün luţf itsün ey meh Ƙanuma (Vasfî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 6). [Ƙanum döke, -e]
2. **Ƙanımı dökmek** dilermiş dostlar dilber benüm / Himmet eyleñ kim beni Ğaĝ irĝüre ol demlere (Vasfî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 2). [Ƙanımı dökmek, -mek]

Ƙanuma ĝir-: Birinin öldürölmesine sebep olmak veya öldürtmek.

1. Tîr-i ğamzeñ kaçd idermiş kim gelüp Ƙanum döke / Ƙanlu olur **ĝirmesün** luţf itsün ey meh **Ƙanuma** (Vasfî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 6). [Ƙanuma ĝirmesün, -me, -sün]

Ƙanun: Dikdörtgen biçiminde, bir köşesi kesik, yassı bir sandık üzerine ĝerilmiş tellerden oluşan, turnak adı verilen çalgıçlarla çalınan ince saz çalgısı.

1. Zülf-i nigâra ey ĝöñül el şunma ĝey şaĝın / **Ƙanuña** şuşaduñ ise var oyna mâr ile (Vasfî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 4). [Ƙanuña, -a]

Ƙ'anuñ: Ki onun.

1. Ğayrılarıñ vişälüñ için cānın isteme / Cānā esirge Vaşfiyi **k'anuñ** da cānı var (Vasfî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 6). [k'anuñ,]
2. Bāyezîd Hân-ı muzaffer-fer ebü'l-feth ol **k'anuñ** / Kem nem-i luţfiyle buldı rütbet ü i' zāz gül (Vasfî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 9). [k'anuñ,]
3. Yā hūn-ı dilde 'āşık-ı dil-ğastedür **k'anuñ** / Qaddini bār-ı derd ile ğam eylemiş hilāl (Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 9). [k'anuñ,]
4. Derd-i hecrinden bahāruñ şöyle za'f irmiş **k'anuñ** / Reg-be-reg cismin ararsañ yok durur bir reg nihān (Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 2). [k'anuñ,]
5. Āfitāb-ı āsumān-ı fazl Ca'fer Beg **k'anuñ** / Nūr-ı feyzinden pür olmışdur zemīn ü āsumān (Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 22). [k'anuñ,]
6. Mantık-ı şîrīn-keleminde ne hikmet var **k'anuñ** / 'Aql hayrānı ma'ānī-i bedī' itse beyān (Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 26). [k'anuñ,]
7. Unut zemāne ğamını **k'anuñ** zamānında / Cihān cihān-ı ferağdur zamān zamān-ı sūrūr (Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 10). [k'anuñ,]

kānūn-ı lebūñ: Dudağının ateşi

1. Ben ki **kānūn-ı lebūñ** fikriyle bīmār olmuşam / Eylesem tañ mı şifā bābında Loqmān ile bahş (Vasfî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 3). [kānūn-ı lebūñ, -üñ]

kān-yemīn: Sağ tarafı maden ocağı.

1. Sipihri-i mihr-i şehā āfitāb-ı bürc-i 'atā / Muḥīṭ-i ebr nevā **kān-yemīn** ü bāhr-yesār (Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 2). [kān-yemīn,]

kapu: Huzur, makam.

1. Vaşfi şakınursa n'ola **kapuñda** 'adūdan / Yegdür ki ḥazarda ola kişi sefer üzre (Vasfî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 7). [kapuñda, -ñ, -da]
2. **Kapuñ** kim oldı şehā gülşen-i gül-i maqşūd / Yaraşur anda eger ola Vaşfi gibi hezār (Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 35). [kapuñ, -ñ]
3. Sen ol sipihri-i keremsin ki merkezi **kapuñuñ** / Sipihri-i cūda vü mihr-i şehāya

oldı medār (Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 28). [kapuñuñ, -ñuñ]

4. Hergiz **kapuña** gelmeşe mā'zurdur felek / K'āfa devār zaḥmeti virmişdür iḥtilāl (Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 26). [kapuña, -ñ, -a]
5. Qadīmī bendelerendür zamānlardur ki **kapuñda** / Du'ā-yı ḥayruñ itmek her nefes vird-i zebānidur (Vasfî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 11). [kapuñda, -ñ, -da]
6. Nihāl-i bāğ-ı ümīdūñ henüz biñde biri / **Qapuñda** terbiyetūñ ābı ile virmede bār (Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 27). [kapuñda,]

kapu: Kapı; sevgilinin huzuru, eşiği.

1. Qaşd eyledi ırmağa **kapuñdan** beni ağıyār / Seyl itdi gözüm yaşın ol ırmağ arasında (Vasfî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 4). [kapuñdan, -ñ, -dan]
2. **Qapuña** āh ile varam diyü ümīd iderem / 'Aceb mi bād ile ger gülsitāna ire ğubār (Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 12). [kapuña, -ñ, -a]

kapu: Sevgilinin eşiği.

1. **Kapuña** ḥıdmete ğiç geldi ise gül 'afv it / K'iñende yürüyemez ayağında vardur ḥār (Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 27). [kapuña, -ñ, -a]

kapu: Kapı; sevgili kapısı; makam, huzur.

1. **Qapuña** ḥıdmet için geldi bahr-i şî'rinden / Dizin dizin güher-i ābdār ider İşār (Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 36). [kapuña, -ña]

kapu: (padişah) kapısı; makam, huzur.

1. Ehl-i devlet eyle anı saña 'izzetdür bu kim / Tāc-ı devlet hem-seri ola **kapuñda** bir ğubār (Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 25). [kapuñda, -ñ, -da]

kapu: Sadrāzām Koca Mustafa Paşa'nın makamı, huzuru.

1. **Qapuña** ḥalka gibi göz diküben sāyil-veş / Ağız açmış ki ide saña du'ālar ḥātem (Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 27). [kapuña, -ñ, -a]

2. **Ķapun** ki gülşen-i ehl-i hüner durur
yaraşur / Olursa Vaşfı gibi anda şad hezâr
hezâr (*Vaşfı Dîvânı, Kaside 6, Beyit 30*).
[Ķapun, -n]
3. Sa'âdetüm günidür tâc-ı devletümdür hep /
Ne deñlü var ise **Ķapuñda** zerre zerre
ğubâr (*Vaşfı Dîvânı, Kaside 6, Beyit 20*).
[Ķapuñda,]
4. Getürdiler yine elfâzdan tabaĶlarda /
Ķapuñda itmege ma'na cevâhirini nişâr
(*Vaşfı Dîvânı, Kaside 6, Beyit 35*).
[Ķapuñda,]
5. Şaçum ağardı çü rûz-ı sefid **Ķapuñda** /
Henüz baĶt-ı siyâhum siyâh çün şeb-i târ
(*Vaşfı Dîvânı, Kaside 6, Beyit 38*).
[Ķapuñda,]

Ķapuñda çâker ol-: Doğruluk içinde gönülden
bağlanmak, bağlılığın gerektirdiği fedakârlığı
yapmaya hazır olmak.

1. Her ne eylerseñ aña dest-i şerîfünde durur /
Oldı Ķapuñda benüm bigi çü **çâker** hâtem
(*Vaşfı Dîvânı, Kaside 4, Beyit 21*).
[Ķapuñda çâker oldı, -dı]

Ķâr: İş; alışveriş.

1. Şimdiye degin cevri ü cefâ eyledüñ ey dost
/ Şimden girü it mihr ü vefâ **Ķâr** be-nevbet
(*Vaşfı Dîvânı, Gazel 8, Beyit 7*). [Ķâr,]

Ķar eyle-: Etki etmek.

1. Ķoncasın bülbül-i aşüfteñem ey yâr şaĶın /
Saña **Ķar eylesün** âteş-i âh-ı şeherüm
(*Vaşfı Dîvânı, Gazel 45, Beyit 5*). [Ķar
eylesün, -me, -sün]

Ķâr eyle-: Fayda vermek.

1. Ķahumı alma ki **Ķâr eylemeye** âh saña /
ĶorĶum oldur ki ziyân eyleye nâgâh saña
(*Vaşfı Dîvânı, Murabba 1, Beyit 3*). [Ķâr
eylemeye, -me, -y, -e]

Ķâr it-: Ulaşmak; etki etmek.

1. Ķâhen olaydı gönülüne âhum iderdi **Ķâr** /
Bildüm güzellerüñ şanemâ bağı taş olur
(*Vaşfı Dîvânı, Gazel 11, Beyit 5*). [Ķâr
iderdi, -er, -di]

Ķâr it-: Fayda göstermek.

1. Ben dimezdüm ki düşüp bendüne rüsvâyüñ
olam / N'ideyin kim dil-i dîvâneme **Ķâr
itmedi** pend (*Vaşfı Dîvânı, Gazel 10, Beyit
2*). [Ķâr itmedi, -me, -di]

Ķâr it-: Etki etmek.

1. Dil-i a' dâsına peykânı ki dil uzatmış / Ķatı
Ķâr itmiş anı öldürür ol âhîr-i **Ķâr**
(*Vaşfı Dîvânı, Kaside 8, Beyit 15*). [Ķâr itmiş, -
miş]

Ķara: Siyah.

1. Zülfüñ kaçan ki gün yüzüne perdedâr olur
/ 'Älem gözüme **Ķara** saçuñ gibi târ olur
(*Vaşfı Dîvânı, Gazel 12, Beyit 1*). [Ķara,]
2. Gördüm çü **Ķara** zülfüñi ol ağ arasında /
Şayd oldı gönül murğı Ķalup ağ arasında
(*Vaşfı Dîvânı, Gazel 84, Beyit 1*). [Ķara,]

Ķara baĶt: Kötü talih.

1. Kim bilür zülfi hevâsında neler çekdüreler
/ Bu **Ķara baĶtum** ile bu dil-i gümrâh
baña (*Vaşfı Dîvânı, Gazel 1, Beyit 3*).
[Ķara baĶtum, -um]

Ķara toprağ: Kara toprak; değersiz.

1. **Ķara toprağ** idi luţfuñ himeminden buldı
/ Bu Ķadar zînet ü zîb ü bu Ķadar fer hâtem
(*Vaşfı Dîvânı, Kaside 4, Beyit 20*). [Ķara
toprağ idi, -i, -di]

Ķara yazısı: Kara yazı; kötü yazıldığına inanılan
alın yazısı, kara talih, kara baĶt.

1. **Ķara yazısı** mıdur yâ Rab anuñ başında /
Yâ Ķam-ı derdini mi eyledi defter hâtem
(*Vaşfı Dîvânı, Kaside 4, Beyit 10*). [Ķara
yazısı, -sı]

Ķ'ara yir: Ki ara yerde, iki kişi veya şeyin arasına

1. Bâddan beñzer **Ķ'ara yirde** şovukluk
düşdi kim / Germ olup gül şevĶına
bülbüller itmezler fiğân (*Vaşfı Dîvânı,
Kaside 7, Beyit 6*). [Ķ'ara yirde,]

kara-ferye: Yunan Makedonyası'nın güneyinde bugünkü adı Béroia (Véria) olan şehir.

1. Bu mu'karrerdür **Qara-ferye** ta'krürüm gelür / Ger iderseñ lu'f idüp ta'hür-i ta'hür-i benân (Vasfî Dîvânî, Kaside 7, Beyit 42). [kara-ferye,]

karar-: Kararmak, siyahlaşmak.

1. Düşüben bencileyin başına zülfün hevesi / Odlara yandı **karardı** ciger-i müşk-i Hüten (Vasfî Dîvânî, Gazel 58, Beyit 3). [karardı, -dı]

karar: Bir iş veya sorun hakkında düşünülerek verilen kesin yargı, hüküm.

1. Gören ha't-ı 'arabî içre ma'nî-i hâşın / Şanür ki âb-ı hayât itdi zulmet içre **karâr** (Vasfî Dîvânî, Kaside 1, Beyit 38). [karâr,]

karar: Sabit, istikrarlı.

1. Vaşfîya şî' rûn **karardur** anca defterler yüzün / Ger olursa defter ü tomâr u dîvân ile bahs (Vasfî Dîvânî, Gazel 9, Beyit 8). [karardur, -dur]

karâr it-: Sabit durmak.

1. Dil murğı seni görmese pervâz ide cânâ / Bir lahzâ **karâr itmeye** uçmağ arasında (Vasfî Dîvânî, Gazel 84, Beyit 3). [karâr itmeye, -me, -y, -e]
2. Şehâ senden mi öğrendi ki bir lâhzâ **karâr itmez** / Gelüp geçdükce cev'r ile geçer bu bî-bakâ 'ömrüm (Vasfî Dîvânî, Gazel 43, Beyit 2). [karâr itmez, -mez]
3. Nitekim silsile-i rûz u şeb olup muh'kem / Harekât eyleye gerdün zemîn **ide karâr** (Vasfî Dîvânî, Kaside 8, Beyit 28). [karâr ide, -e]

karâr kıl-: Karar kılmak. Bir yerde yerleşip kalmak.

1. Gel ki hengâm-ı çemen irdi vü eyyâm-ı bahâr / Yaraşur ger **kılasın** gül gibi gülşende **karâr** (Vasfî Dîvânî, Kaside 8, Beyit 1). [karâr kılasın, -a, -sın]

2. Kefünle ba'hr arasında tefâvüt ol dürdür / Kefünde kılmadı vü **kıldı** ba'hr içinde **karâr** (Vasfî Dîvânî, Kaside 6, Beyit 11). [karâr kılmadı, -ma, -dı]

karâr tut-: Bir yerde süreklilik kalmak; yerleşmek.

1. Hemîşe tâ ki şalâh-ı cihân-ı kevn ü fesâd / Vezîr ü şâh ile **tuta** cihân içinde **karâr** (Vasfî Dîvânî, Kaside 6, Beyit 39). [karâr tuta, -a]

karart-: Rengini yakarak karaya çevirmek, siyahlaştırmak.

1. Ya'qub **kararda** vü hâkister ide şem' gibi / Semüm-ı âteş-i kâhrına irse bād-ı bahâr (Vasfî Dîvânî, Kaside 1, Beyit 25). [kararda, -a]

karîb ol-: Yakın olmak; dost olmak.

1. Ger **karîb olsa** saña cânâ raqîb incinmezem / Kim güle dâyim olur hâr-ı siyeh dirler karîb (Vasfî Dîvânî, Gazel 6, Beyit 2). [karîb olsa, -sa]

karış: Parmakları açık ve gergin durumdaki bir elin başparmağı ile serçe parmağının uçları arasındaki mesâfe.

1. Bir **karış** kesmek gerek kaddün uzundur ey raqîb / Gel dilerseñ hıl'at-i 'ışkı tamâm olsun saña (Vasfî Dîvânî, Gazel 3, Beyit 6). [karış,]

karış-: Karışmak.

1. **Karışmış** idi sevâd-ı şeb ü beyâz-ı seher / Bi-'aynihi çü sevâd u beyâz-ı dîde-i hür (Vasfî Dîvânî, Kaside 5, Beyit 2). [karışmış idi, -muş, -i, -di]

karşu: Bir yerin yüzü ve cephesi karşısında bulunan.

1. **Karşuña** bülbül gibi uşşâkı nâlân itmege / Pürdür evrâk-ı gül-i terden gülîstânun senün (Vasfî Dîvânî, Gazel 31, Beyit 2). [karşuña, -ña]
2. La'l-i şîrînüñ görüp şekker ezilmiş **karşuña** / Ben meger canâ ölem

k'almayam andan dadımı (*Vasfî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 2*). [*karşuña, -ña*]

3. Køl tolayımadum biline **karşuma** kucar / Bârik miyânını kemer hey n'idelüm hey (*Vasfî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 4*). [*karşuma,]*

karşu: İçin, hakkında.

1. Güle **karşu** sözi süziyle cigerler mi yakar / Bülbülün cevri ile bağı tolu hâr olmayacak (*Vasfî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 2*). [*karşu,]*

karşu: Karşılık olarak.

1. Didüm **karşu** yüzün görsem didi kim / Ne sözdür bu ki dirsın baña **karşu** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 68, Beyit 2*). [*karşu,]*

karşu: -e doğru; karşılık olarak.

1. Didüm **karşu** yüzün görsem didi kim / Ne sözdür bu ki dirsın baña **karşu** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 68, Beyit 2*). [*karşu,]*

kârzâr-ı 'ışk: Aşk savaşı.

1. Pehlevânlık **kârzâr-ı 'ışk** olursa dostum / İdelüm bu yolda biñ Sam u Nerîman ile bahş (*Vasfî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 6*). [*kârzâr-ı 'ışk,]*

kâsd eyle-: Niyetlenmek, amaç edinmek; çalışıp çabalamak.

1. **Kaşd eyledi** ırmağa қаpuñdan beni aғыar / Seyl itdi gözüm yaşın ol ırmağ arasında (*Vasfî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 4*). [*kaşd eyledi, -di*]

kaşd it-: Yönelmek, istemek; arzu etmek.

1. Lebüne **kaşd ider** Vaşfî görelden çeşm-i hünrüzün / Nic' itsün 'aşık-ı miskîn kıyar göz göre cânına (*Vasfî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 5*). [*kaşd ider, -er*]
2. Tirinün ni' meti şükürini demek **kaşd itsem** / Yaralar ağız açarlar baña her yanumdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 2*). [*kaşd itsem, -se, -m*]

kaşd it-: Amaçlamak; zarar vermeyi istemek.

1. Tîr-i gamzeñ **kaşd idermiş** kim gelüp **kanum döke** / Kanlu olur girmesün lutf itsün ey meh **kanuma** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 6*). [*kaşd idermiş, -er, -miş*]
2. Dile sînemde **kaşd itdükce** zülfi nâleler eyler / Hemân ol murğa beñzer kim gelür mâr âşiyânına (*Vasfî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 3*). [*kaşd itdükce, -dükce*]

kaşd kıl-: Yönelmek, o tarafa yönelmek.

1. Ne deñlü hıdmete varmağa **kaşd kıldumsa** / Ayağum eyledi tîg-i belâ-yı fakr efgâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 23*). [*kaşd kıldumsa, -dum, -sa*]

kaşd-ı cân it-: Cana kast etmek, öldürmeye niyetlenmek, öldürmeyi amaçlamak.

1. Beni ger **kaşd-ı cân idüp** çekerse dâra cânânım / Şafâdan rakş uram bir dem dahî teslim idem cânım (*Vasfî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 1*). [*kaşd-ı cân idüp, -üp*]

kaşd-ı devlet-i pâ-büs eyle-: Devletin ayağını öpmek istemek.

1. Her mâh **kaşd-ı devlet-i pâ-büs eyleyüp** / Eyler özin rikâb-ı hümâyûnuña mişâl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 17*). [*kaşd-ı devlet-i pâ-büs eyleyüp, -y, -üp, -*]

kaşd-ı seyr-i bâm-ı kasr: Sarayın kubbesini seyretme niyeti.

1. **Kaşd-ı seyr-i bâm-ı kaşruñ** itse her gün âfîtab / Pâye-yi evvelde 'arız ola vehminden düvâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 14*). [*kaşd-ı seyr-i bâm-ı kaşruñ, -uñ*]

kaşide: Kaside nazım şekli.

1. **Kaşideden** garaž oldur ki ide şâha du 'â / Degül durur bu ki şî'riyle ide fažl izhâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 40*). [*kaşideden, -den*]
2. **Kaşideden** garaž ol kim du 'â-yı hayruñ idem / Dilümde gerçi ki dâyimdür ol du 'â

mezkür (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 27*).
[*kaşîdeden, -den*]

3. Velî tapuında bu 'arz olınan **kaşîde** degül /
Tavile-i dür-i şehvârdur **kaşâr kaşâr** (*Vasfî
Dîvânı, Kaside 6, Beyit 32*). [*kaşîde,]*

kâşır: Eksik, kusurlu.

1. Fazluñuñ vaşında **kâşır** derk-i nefsi-i
nâııkâ / Luţfuñuñ medhinde 'âciz pîr-i
'aql-ı hurredân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7,
Beyit 33*). [*kâşır,]*

kasr-ı müşeyyed: Sağlam saray; sağlam şiir.

1. Midhatuñde yine bir **kasr-ı müşeyyed**
düzdü / Dizdi her beytine anuñ zer ü zîver
hâtem (*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 24*).
[*kasr-ı müşeyyed,]*

kassâm-ezel: Ezeli taksim edici, Allah.

1. Kısmet-i rızık eyler iken hâlka kassâm –
ezel / Derd-i hecrüñ hânını itmiş baña cânâ
naşîb (*Vasfî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 3*).
[*kassâm-ezel,]*

k'âsumân: Ki gökyüzü.

1. Dūd-ı âhumdan hâzer kıl dostum hattuñ
gelür / **K'âsumânı** nîl-reng eyler duhânım
var benüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 44, Beyit
6*). [*k'âsumânı, -ı*]

kaş: Gözün üzerindeki siyah ve kalın kemerli kıllar,
şekli dolayısıyla hilale benzetilir.

1. Nem kodı dîdede kim zulm ile
yağmalamadı / Nün **kaşuñla** senüñ ey
şanem ol mîm femüñ (*Vasfî Dîvânı, Gazel
30, Beyit 6*). [*kaşuñla, -uñ, -la*]
2. Secde itmekden hilâl ebrûlar ey meh
kaşuñla / Ka'be-i küyuñda pürdür her taraf
mihrâbdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 54, Beyit
3*). [*kaşuñla, -uñ, -a*]
3. **Kaşlaruñ** ben togru şandum secde kıldum
sehvi imiş / K'egrilik olmamağ olmaz
kâfirî mihrâbda (*Vasfî Dîvânı, Gazel 78,
Beyit 2*). [*kaşlaruñ, -lar, -uñ*]
4. Başına taş ırılıp **kaşına** inmişdür anuñ /
Teng-dil olduğı gâlib budur ekser hâtem
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 9*). [*kaşına,
-ın, -a*]

5. Yine bir şan'at ile müşk koyup **kaşında** /
'Âlemüñ itdi dimâğını mu'aţtar hâtem
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 5*). [*kaşında,
-ın, -da*]
6. Gördi cân k'ulaşur **kaşları** yasına gönül /
Bildi n'olduğın anuñ başladı Yâ-Sine
gönül (*Vasfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 9*).
[*kaşları, -lar, -ı*]
7. Eksük gedük kuluñ durur ey meh senüñ
hilâl / Hiç ide mi **kaşuñla** gelüp da'vî-i
kemâl (*Vasfî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 1*).
[*kaşuñla, -uñ, -la*]
8. Secde çoğ itmiş durur Vaşfî kemân-
ebrûlara / **Kaşuñ** öninde każâ itsün kim
eylermiş gâlaţ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 26,
Beyit 5*). [*kaşuñ, -uñ*]

katâr kaşâr: Katar katar, sıra sıra, dizi dizi.

1. Velî tapuında bu 'arz olınan kaşîde degül /
Tavile-i dür-i şehvârdur **kaşâr kaşâr**
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 32*). [*kaşâr
kaşâr,]*

k'âtes: Ki ateşe.

1. Derd âtesini hün-ı dilüm şu'lelendürür /
Şol katra gibi **k'âteşe** tamlar kebâbdan
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 3*). [*k'âteşe,
]*

k'âtes-i âh: Ki ah âteşi.

1. Encüm içre güyiyâ cism-i za'îfümdür hilâl
/ **K'âtes-i âhumla** etrafım pür itmişdür
şîrâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 4*).
[*k'âtes-i âhumla, -la-um, -la*]

k'âtes-i meyden: Ki şarap ateşinden.

1. Zemherîrün âteşi çün kim bürüdetdür bu
dem / 'Ârif oldur **k'âtes-i meyden** ola
âteş-nişân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit
9*). [*k'âtes-i meyden,]*

k'âtes-i sevk: Ki arzu ateşi.

1. Vaşfîyem gerçi şehâ vaşf idemezven
hâlümü / **K'âtes-i şevk** ile yanmış bir
zebânım var benüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel
44, Beyit 7*). [*k'âtes-i şevk,]*

k'âtes-i tîğ: *Ki ateş-i tîğ; kılıcım ateşi.*

1. Ne yirde **k'âtes-i tîğüünden** ire bir şü'le / Felek duhân görünür anda âfitâb şîrâr (Vasfî Dîvânî, Kaside 1, Beyit 30). [*k'âtes-i tîğüünden, -üñ, -den*]

katı: *Aşırı, kuvvetli, şiddetli.*

1. Dil-i a' dâsına peykânı ki dil uzatmış / **Ķatı** kâr itmiş anı öldürür ol âhîr-i kâr (Vasfî Dîvânî, Kaside 8, Beyit 15). [*katı,*]

katra: *Damla, küçük bir parça.*

1. Derd âteşini hûn-ı dilüm şü'lelendürür / Şol **katra** gibi k'âteşe tamlar kebâbdan (Vasfî Dîvânî, Gazel 65, Beyit 3). [*katra,*]
2. Yanında baħr-i şevketüñüñ **katradur** biħâr / Cenbinde mihr-i 'izzetüñüñ zerredür cibâl (Vasfî Dîvânî, Kaside 2, Beyit 21). [*katradur, -dur*]
3. Ğafür ħakkı ki 'afviyle mâhṽ ider biñ biñ / Siyâh-ı nâmeyi bir **katra** âb-ı istiğfâr (Vasfî Dîvânî, Kaside 6, Beyit 15). [*katra,*]

katra-i bārân: *Yağmur damlası.*

1. Gördüm der-i gūşuñ senüñ ey ğonca-i ħandân / Şandum gül-i terden aşılır **katra-i bārân** (Vasfî Dîvânî, Gazel 63, Beyit 1). [*katra-i bārân,*]

kavl: *Söz, kelâm.*

1. Şehâ Vasfî senüñ medħüñde dâyim / Disün **kavl** ü ğazeller tâze tâze (Vasfî Dîvânî, Gazel 86, Beyit 5). [*kavl,*]

kavl ü karâr: *Bir fikirde sebat etme, sözde kararlı olma*

1. Senüñ **kavl ü karârüñ** yok ħılâf-ı va' deden öldüm / Yüri hey 'ahdi yok **kavl** yalan dildâr-ı peymânsuz (Vasfî Dîvânî, Gazel 21, Beyit 3). [*kavl ü karârüñ, -uñ*]

kavli yalan: *Yalancı, yalan konuşan; sevgili.*

1. Senüñ **kavl ü karârüñ** yok ħılâf-ı va' deden öldüm / Yüri hey 'ahdi yok **kavli yalan** dildâr-ı peymânsuz (Vasfî Dîvânî, Gazel 21, Beyit 3). [*kavli yalan,*]

kavs-i kazâ: *Kaza yayı; baht, talih, kader.*

1. Her tür-i belâ kim atılır **kavs-i kazâdan** / Eyley bizi hecr aña siper hey n'idelüm hey (Vasfî Dîvânî, Gazel 99, Beyit 2). [*kavs-i kazâdan, -dan*]

kavusı: *Kaygı, endişe.*

1. Emerken leblerin pend itme zâhid / Baña cānum **kavusıdur** beni ħo (Vasfî Dîvânî, Gazel 69, Beyit 3). [*kavusıdur, -dur*]

kazâ: *Allah'ın takdirinin oluşması, kader, alın yazısı.*

1. Ğoncatur bülbülü ħâlîn ne bilür 'ışkı anuñ / Ne **kazâ** idi 'aceb uğradı nâĝâħ baña (Vasfî Dîvânî, Gazel 1, Beyit 4). [*kazâ,*]

kazâ it-: *Zamanında kılınmayan namazı, tutulamayan orucu, dinsel kurallara uygun bir biçimde sonradan yerine getirmek.*

1. Secde çoĝ itmiş durur Vasfî kemân-ebrûlara / Ķaşuñ öninde **kazâ itsün** kim eylermiş ğalaṭ (Vasfî Dîvânî, Gazel 26, Beyit 5). [*kazâ itsün, -sün*]

kazan-: *Kazanmak, elde etmek.*

1. Çeşmüm ki reh-i vaşluña ħarc eyledi varım / Bilsen ki firâkuñda ne ħahr ile **kazandı** (Vasfî Dîvânî, Gazel 91, Beyit 2). [*kazandı, -dı*]

kazıt-: *Tıraş etmek.*

1. İncinüp ħaṭṭuña ey dilber **kazıtıdum** kâkülün / Bilmedüm ħaṭṭuñ velî boynuma ol kâkül benüm (Vasfî Dîvânî, Gazel 42, Beyit 5). [*kazıtıdum, -du, -m*]

kazıvve: *İddia edileni kanıtlamak için söylenen söz veya getirilen delil.*

1. Vaşfi uzatmağıl gam u miñnet **kaızıyyesin** / Kim her suhan ki ola mümil arturur melâl (Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 37). [kaızıyyesin, -si, -n]

kebâb: Ateşe karşı kızartılmış et; gönül.

1. Derd âtesini hün-ı dilüm şu 'lelendürür / Şol katra gibi k'âteşe tamlar **kebâbdan** (Vasfî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 3). [kebâbdan, -dan]

kebâb it-: Yakmak; pişirmek.

1. Hâcet-i nuql olursa meclisde / Dil-i pür-hünumuz **kebâb idelüm** (Vasfî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 2). [kebâb idelüm, -elüm]

kef: Elin iç tarafı, avuç; el.

1. **Kefün** ki bahr durur mevoidür anuñ tiğün / Ki bād-ı hışmuñ ile oldı tiz âteş-bâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 8). [kefün, -ün]
2. Kefünle bahr arasında tefâvüt ol dürdür / **Kefünde** kılmadı vü kıldı bahr içinde karar (Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 11). [kefünde, -ün, -de]
3. **Kefünle** bahr arasında tefâvüt ol dürdür / Kefünde kılmadı vü kıldı bahr içinde karar (Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 11). [kefünle, -ün, -le]
4. Şu deñlü kîse-i kâni tehî kılupdur kim / Şadâ diliyle **kefinden** figân ider kühsâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 21). [kefinden,]

keffe-i hurşid: Sultan Bâyezid' in avucu.

1. Ey ki keff-i rād-ı zer-pāş-ı kerimüñdür senün / **Keffe-i hurşid** kim her lâhza olur zer-feşân (Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 27). [keffe-i hurşid,]

keff-i rād-ı zer-pāş-ı kerim: Kerem sahibi altın saçan cömert avuç.

1. Ey ki **keff-i rād-ı zer-pāş-ı kerimüñdür** senün / Keffe-i hurşid kim her lâhza olur zer-feşân (Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 27). [keff-i rād-ı zer-pāş-ı kerimüñdür, -ün, -dür]

kef-i 'atâ: Bağış ve ihsan eli.

1. Bu kühlarda olan kân degüldür olmışdur / **Kef-i 'atân** ile bağı delük delük kühsâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 5). [kef-i 'atân, -ñ]

kef-i muhî-i nevâl: Ihsan denizinin köpüğü.

1. 'Abes degül bu figân-ı temevvüc-i deryâ / **Kef-i muhî-i nevâlin** görüp diler zinhâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 20). [kef-i muhî-i nevâlin,]

kef-i sehâ: Cömertlik eli.

1. Bu bahr içinde olan şanma kim cezâyirdür / **Kef-i sehân** ile bağında baş çıkardı bihâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 4). [kef-i sehân,]
2. Nişânedür bu cezâyir **kef-i sehâsında** / Başına acıyuban hâk koyduğuna bihâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 19). [kef-i sehâsında, -ler, -, -]

k'egrilik: Ki eğrilik.

1. Kaşlaruñ ben toğru şandum secde kıldum sehv imiş / **K'egrilik** olmamağ olmaz kâfirî mihrâbda (Vasfî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 2). [k'egrilik,]

k'ekser: Ki genellikle; çoğu zaman.

1. Ko atuñuñ öñince yile ben kuluñ şehâ / **K'ekser** öñince bād-ı şabānuñ ğubâr olur (Vasfî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 2). [k'ekser,]

kem: Az, eksik, noksan; kötü.

1. Gerçi **kem** bir hâkdür nazmına 'izzet eyle kim / Midhatüñde gör ne cevherler virür bir hâk-i hâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 24). [kem,]

kem: Kötü, değersiz, sıradan.

1. Bâyezid Hân-ı muzaffer-fer ebü'l-feth ol k'anuñ / **Kem** nem-i luţfiyle buldı rütbet ü

i'zâz gül (*Vasfî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 9*).
[kem,]

kemâl: *Bilgi ve erdem bakımından olgunluk, yetkinlik, erginlik, eksiksizlik.*

1. Ey Vaşfînüñ **kemâline** inkâr iden anuñ / Şi'ri kemâle ire midî kâmil olmasa (*Vasfî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 5*). [kemâline, -i, -n, -e]

kemâle ir-: *Olgunluğa erişmek, kusursuz olmak.*

1. Ey Vaşfînüñ kemâline inkâr iden anuñ / Şi'ri **kemâle ire** midî kâmil olmasa (*Vasfî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 5*). [kemâle ire midî, -e, -mi, -di]

kemâl-i kudret: *Olgunluğa erişmiş güç.*

1. Bi-ħakq-ı Vâhid ü Ferd ü Aħad ki cümle anuñ / **Kemâl-i kudreti** kabzındadır bu heft ü çihâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 13*). [kemâl-i kudreti, -i]

kemân: *Yay.*

1. Dil olalı cânâ hedef-i tîr-i maħabbet / Qaddümi **kemân** gibi büküpdür ğam-ı miħnet (*Vasfî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 1*). [kemân,]
2. Bilümü bükdi **keman** gibi şehâ tîr-i ğamuñ / Niçe bir şabr ideyin çekmege bâr-ı sitemüñ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 1*). [keman,]

kemân: *Çene altına dayanıp sol kol üzerine yatırılarak sağ eldeki yayla çalınan dört telli çalgı.*

1. Hey nice türk-i kemândâr olur ey meh-rû gözüñ / Kim **kemân** qor dâyimâ yatduqca bâlîn üstine (*Vasfî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 5*). [kemân,]

kemân: *Eğik olma, iki büküm olma.*

1. Vaz gel cevr eylemekden tîr-i âhumdan şakın / Kim senüñ cevrüñ elinden qaddüm **kemân** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 20*). [kemân,]

kemân-ebürü: *Kaşları yay gibi güzel biçimli olan, keman kaşlı.*

1. Secde çoğ itmiş durur Vaşfî **kemân-ebürü** / Kaşuñ öninde qazâ itsün kim eylermiş ğalağ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 5*). [kemân-ebürü, -lar, -a]
2. **Kemân-ebürü**ñ qurbânı olmak / 'Aceb budur olupdur Vaşfiye hû (*Vasfî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 7*). [kemân-ebürü, -lar, -uñ]

kemân-ı ħasret: *Sevgilinin kaşının ħasreti.*

1. **Kemân-ı ħasret** ü derd ü firâk ile Vaşfî / Felek çü tîr çeküp atdı yabana seni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 8*). [kemân-ı ħasret,]

kemend şal-: *Bir cismi çekmek amacıyla atılan kalın ip; sevgilinin saçı.*

1. Yine dil boynına zülf-i siyehüñ **şaldı kemend** / Dem mi vardur ki şehâ geçmeye bend üstine bend (*Vasfî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 1*). [kemend şaldı, -dı]

kemend-i dūd-ı âh: *Ah dumanının kemendi.*

1. N'îçün ey mihr-i meh-rüyum irişmez saña kim her dem / **Kemend-i dūd-ı âhumla** irişür çarħa eġġanum (*Vasfî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 7*). [kemend-i dūd-ı âhumla, -um, -la]

kemer: *Kuşak, bel bağı.*

1. Qol tolayımadum biline qarşuma kıcar / Bârık miyânını **kemer** hey n'idelüm hey (*Vasfî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 4*). [kemer,]
2. Ney gibi n'ola hevâ ile fiġân eylese dil / Bağlanupdur beline mihr ü maħabbet **kemer** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 2*). [kemer, -i]

kemer: *Yüzüġün parmağı saran kısmı.*

1. Dest-büsuñ şerefın beñzer idindî maqşüd / Zerden idindi **kemer** la'lden efser ħatem (*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 18*). [kemer,]

kenār: Kıyı, köşe.

1. Her yârî ‘âşıkıyla görüp bir **kenārda** /
Türmaz aķar gözüm yaşı her bir kenārdan
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 2*).
[kenārda, -da]
2. Her yârî ‘âşıkıyla görüp bir kenārda /
Türmaz aķar gözüm yaşı her bir **kenārda**
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 2*).
[kenārda, -dan]

kenār: Kıyı, sahil.

1. Muħîṭ-i himmetüñ ol baħrdur ki ‘âlemde /
Kimesne aña ne sâhil bulur ve hadd ü
kenār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 6*).
[kenār,]

kenār: Kıyı, sahil; sınır.

1. Luṭfuñ ol kân-ı ‘atâdur kim aña yoķdur
kerân / Câduñ ol baħr-i şehâdur kim aña
yoķdur **kenār** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3,
Beyit 9*). [kenār,]

kenār ol-: Kıyı olmak, sığınılacak liman olmak;
kucaklanmak.

1. Ben belâ baħrı miyânında idüm şubħa
degin / Sen varup bir iki nâdâna **kenār
olmuşsun** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 55, Beyit
4*). [kenār olmuşsun, -miş, -sun]

kenār yok: Kıyı yok; sınır yok, uçsuz bucaksız.

1. Luṭf ı ol kân-ı şehâdur k’aña yoķ hîç kerân
/ Cüdü ol baħr-i ‘atâdur k’aña **yoķ hîç
kenār** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 12*).
[kenār yoķ,]

kenār-ı âb: Su kenarı; akarsu kenarı, göl kenarı.

1. Kendünün ‘aksin görüp âb içre ķaddün
şandı serv / Kaldı ol hayretle yıllardur
kenār-ı âbda (*Vasfî Dîvânı, Gazel 78,
Beyit 3*). [kenār-ı âbda,]

k’enc: Ki yıldızlar.

1. Kâdrün atıdur meger bu çarħ **k’encümle**
hilâl / Oldı gıyâ ana cevherdâr zîn-i zer-
niğâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 18*).
[k’encümle, -le]

kendü: İyelik ekleri alarak kişilerin öz varlığını
anlatmaya yarayan dönüşlülük zamiri, kendi.

1. Gözleri öldürse ‘uşşâkı n’ola ‘âdet budur /
Kendü sağ olmağa ķurbân eylemek
bimârlar (*Vasfî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 3*).
[kendü,]
2. Kâdrini bilmeyüben serv boyından dem
urur / Ne disün aña kişi **kendüde** ‘âr
olmayıcak (*Vasfî Dîvânı, Gazel 27, Beyit
3*). [kendüde, -de]
3. **Kendünün** ‘aksin görüp âb içre ķaddün
şandı serv / Kaldı ol hayretle yıllardur
kenār-ı âbda (*Vasfî Dîvânı, Gazel 78, Beyit
3*). [kendünün, -nün]
4. Şabrum var iken **kendümi** fi’l-cümle
bilürdüm / Derdâ n’ideyin ħürmen-i
şabrum oda yandı (*Vasfî Dîvânı, Gazel 91,
Beyit 4*). [kendümi, -m, -i]
5. Elî altındadır erbâb-ı çemen tañ mıdur /
Cümleden yüce tutup **kendüyi** baş çekse
çınâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 3*).
[kendüyi, -y, -i]
6. Ola kim dâmenine el uravuz / **Kendümüz**
yolına türâb idelüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel
51, Beyit 8*). [kendümüz, -avuz]

kendüm bil-: Kendimi bildim bileli, öteden beri,
eskiden beri.

1. **Kendümi bileli** ben âh-ı eiger-süzumdan /
Cevce yoķ ħâşılum odlar bırağur
ħürmenüme (*Vasfî Dîvânı, Gazel 73, Beyit
4*). [kendümi bileli, -eli]
2. Hele **kendüm bilelden** olmadum ‘âlemde
ben ħurrem / Eger bir laħza şâd oldumsa
cânâ her zamân ağlar (*Vasfî Dîvânı,
Kaside 10, Beyit 5*). [kendüm bilelden, -
den]

kendüz: İyelik ekleri alarak kişilerin öz varlığını
anlatmaya yarayan dönüşlülük zamiri, kendi.

1. Vaşfî ki fedâ itdi yoluñda dil ü câmı / Bî-
çâre seni **kendüzine** yâr ola şandı (*Vasfî
Dîvânı, Gazel 91, Beyit 7*). [kendüzine,]

kendüzini bil-: Kendini bilmek; ne yaptığının ne
söylediğinin farkında olmak, akıl ve muhakemesi
yerinde olmak.

1. Bilmedüm kadrini vaşluñ beni öldürdi
ğamuñ / Şanemā **kendüzini bilmeyene** bu
dañi az (*Vasfî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 3*).
[*kendüzini bilmeyene, -me, -en, -e*]

kerāmāt: Kerametler (Allah'ın bir ikramı olarak,
onun sevgili kullarında görünen olağanüstü hâl ve
filler).

1. Gülşen-i tab'um **kerāmâtından** olmuşdur
bu kim / Saña gönderdüm şitâ faşında
güller armağan (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7,
Beyit 35*). [*kerāmâtından, -in, -dan*]

kerân: Sınır.

1. Luţfuñ ol kân-ı 'atâdur kim aña yoқdur
kerân / Cāduñ ol bāhr-i şehâdur kim aña
yoқdur kenâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3,
Beyit 9*). [*kerân, -dur*]
2. Luţf ı ol kân-ı şehâdur k'aña yoқ hîç
kerân / Cüdi ol bañr-i 'atâdur k'aña yoқ
hîç kenâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit
12*). [*kerân,]*

k'erbabı 'ışk: Aşk ehli, âşıklar.

1. Vaşfî ayaқda da yat dise dünyâda ğam
degül / **K'erbabı 'ışka** 'âlem-i 'uқbâda
baş olur (*Vasfî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 6*).
[*k'erbabı 'ışka, -a*]

kerem: Lutuf, iyilik, ihsan.

1. Baña cevr ü sitemüñ luţf u keremdür ide
gör / Gerçi çok görmişüz ey dost senüñ bu
keremüñ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 30, Beyit
3*). [*keremüñ, -üñ*]
2. Eyleme şimdi beni illere rüsvây begüm /
Kerem it hây begüm begcügezüm hây
begüm (*Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 2*).
[*kerem,]*

kerem it-: Iyilikte bulunmak, lütfetmek.

1. Baña rahm eyle ki rahm eyleye Allâh saña
/ **Kerem** it hây begüm begcügezüm hây
begüm (*Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 4*).
[*kerem it,]*
2. Bana rahm eyle ki ben bende günâhum
bilürem / **Kerem** it hây begüm
begcügezüm hây begüm (*Vasfî Dîvânı,
Murabba 1, Beyit 6*). [*kerem it,]*

3. Şimdiden girü vefâ kıl ki cefâ ise yeter /
Kerem it hây begüm begcügezüm hây
begüm (*Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 8*).
[*kerem it,]*
4. 'Afv kıl kullar işi sehv ü haţâdur şanemâ /
Kerem it hây begüm begcügezüm hây
begüm (*Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit
10*). [*kerem it,]*
5. Şimdi öldür ki gözüm görmeye düşmenle
seni / **Kerem** it hây begüm begcügezüm
hây begüm (*Vasfî Dîvânı, Murabba 1,
Beyit 12*). [*kerem it,]*
6. Rahm kıl Vaşfî-i dil-ğaste vü âşüfte-dile /
Kerem it hây begüm begcügezüm hây
begüm (*Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit
14*). [*kerem it,]*
7. Egerçi hâlüme cümle muhîtdür 'ilmüñ /
Velî **keremler idüp** güş kıl beni tekrâr
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 12*).
[*keremler idüp, -üp*]

kerem kıl-: Cömertlik etmek, ihsan ve inâyet
göstermek.

1. Ger hatâ kılur ise Vaşfî **kerem kıl** 'afv it /
Geldi dergâhuña yalvarmağa boynında
kefen (*Vasfî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 7*).
[*kerem kıl,]*

keremler ü ihsânlar eyle-: Iyilik ve güzellikler
yapmak, lütufta bulunmak.

1. Egerçi vaşfuñı vaşf itmedi murâdınca /
Velî **keremler ü ihsânlar eyle** tut ma' zür
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 19*).
[*keremler ü ihsânlar eyle, -lar-ler*]

kerre: Defa, kez.

1. Günde biñ **kerre** öldüğünü görüp / Biñde
birin rivâyet itmişler (*Vasfî Dîvânı, Kıt'a 4,
Beyit 3*). [*kerre,]*

keşf-i nikâb it-: Yüz örtüsü, peçe, yaşmak gibi
şeyleri kaldırmak, açmak.

1. Şabâ çü **keşf-i nikâb itdi** şahid-i gülden /
Görindi manzara-i şâhdan çü rüy-ı nigâr
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 2*). [*keşf-i
nikâb itdi, -di*]

kes-: Kısaltmak.

1. Bir karış **kesmek** gerek kıddün uzundur ey raķīb / Gel dilerseñ hıl'at-i 'ışkı tamām olsun saña (*Vasfî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 6*). [*kesmek,]*

keştî-i cism: *Beden gemisi.*

1. **Keştî-i cismüm** bu girdāb içre ğark olmuşdı ger / İrmese bād-ı şabā Hızır-ı mübārek-pey gibi (*Vasfî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 4*). [*keştî-i cismüm, -üm]*

keştî-i ferhunde-fāl: *Talihi kutlu, uğurlu gemi.*

1. Dirler bir āfītāb gelürmiş hilāl ile / Ya'nī ki yār **keştî-i ferhunde-fāl** ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 1*). [*keştî-i ferhunde-fāl, -si]*

k'ey: *Ki ey, seslenme edatı*

1. Tiğ-i cefāñı çekme vü çāk itme sînemi / **K'ey** dost hālķa rāz-ı derün āşikār olur (*Vasfî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 4*). [*k'ey,]*

k'eyle-: *Ki eylemek, yapmak, etmek*

1. Neye tolaşdum aña **k'eyledi** rüsvāy beni / Beni öldürmelüdü vāy beni vāy beni (*Vasfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 2*). [*k'eyledi, -di]*
2. Dil olup her berg-i gül eylerse cānān ile baħs / Cāni yokdur **k'eyleye** ol la'l-i ħandān ile baħs (*Vasfî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 1*). [*k'eyleye,]*

kez: *Defa, kere.*

1. Dirīgā olmadı bir **kez** muvāfık baħt u iķbālüm / Fiğān u derd-i ħasretle anuñçün her zamān ağlar (*Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 2*). [*kez,]*

kible: *Namaz kılariken dönülen Kābe.*

1. Ger namāz-ı 'id için mihrāb-ı zerkār olmasa / **Kible** resminde nedendür oldı bu taķ āşikār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 3*). [*kible,]*

kible ħakı: *Kible için.*

1. Şādıķam **Kible ħakı** yoluñda ben şāhum senüñ / Her ne yüzden dir iseñ toğrı varur āhum saña (*Vasfî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 4*). [*kible ħakı,]*

kıl-: *Etmek, eylemek, yapmak.*

1. Nesīm şafĥa-i gülde bu ğonca noķtaların / Hezār dāyire-i la'l **kıldı** bī-perġār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 4*). [*kıldı, -dı]*
2. Anuñ ki zātına Ħaķ zamm-ı fetĥ **kıla** ezel / Ne yire eyler ise 'azm 'adū olur meksür (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 14*). [*kıla, -a]*
3. Kefüñle baħr arasında tefāvüt ol dürdür / Kefüñde kılmadı vü **kıldı** baħr içinde qarār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 11*). [*kıldı, -dı]*
4. Gelüp cān kaşdına tirüñ bu cismüm yol yol olmuşdur / Ne **kılam** bilmezem andan ne yoldan kırtaram cānum (*Vasfî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 6*). [*kılam, -am]*
5. Ne yirde isteyeyin ĥasta göñlümi Vaşfî / Ne **kılayın** n'ideyin dilsitāndan ayrıldum (*Vasfî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 5*). [*kılayın, -ayın]*
6. **Kıldı** āşüftesi bu zülf-i semen-sāy beni / İtdi derd ü ğam ile bī-ser ü bī-pāy beni (*Vasfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 1*). [*kıldı, -dı]*
7. Mişlüñ felek getürmedi devründe bir daĥı / İķlīm-i ĥüsne **kılmağ** için pādīşā seni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 6*). [*kılmağ,]*

kıl-: *Yapmak, dönüştürmek.*

1. Dilberā zülf-i perişānuña el urmağ için / Dest-i kudret elümi **kıldı** benüm şāne gibi (*Vasfî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 3*). [*kıldı, -dı]*

kıl: *Saz teli; saç teli.*

1. Her **kılı** cism-i naĥifinde fiğānlar eyler / Hem-nefes olalı Vaşfî-i giriftāra ħopuz (*Vasfî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 6*). [*kılı, -ı]*

kıl: *Kıl, çok ince olan tiiy tanesi.*

1. Bünyâdî hüsnüñüñ şanemâ bir **kıl** üzredür / **Haţtuñ** gider ki hüsnüñüñ esrârî fâş olur (Vasfî Dîvânî, Gazel 11, Beyit 4). [kıl,]

kıl var-: Kılı kırk yarmak deyim ifadesi; aşırı inceleme, hassas davranma.

1. Müşkil saçuñ girihleri hallindedür velî / Bu şivelerde şan'at ile **kıl yarar** şabâ (Vasfî Dîvânî, Gazel 4, Beyit 3). [kıl yarar, -ar]

kısmet-i rızık eyle-: Nasip dağıtmak, kısmet- rızık; Allah tarafından insanlara dünya hayatında hayatlarını idâme ettirebilmeleri için dağıtılan rızık.

1. **Kısmet-i rızık eyler** iken hâlka kıssâm – ezel / Derd-i hecrüñ hânını itmiş baña cânâ naşîb (Vasfî Dîvânî, Gazel 6, Beyit 3). [kısmet-i rızık eyler, -r]

kıvâm: Ayağa kalkma, ayakta durma.

1. **Qaddüñ kıvâmını** görüp eşküm revân olur / Çün serv kanda ise olur cüybâr ile (Vasfî Dîvânî, Gazel 87, Beyit 6). [kıvâmını, -ı, -nı]

kıvâmet: Bu âlemin ve bu âlemdeki canlı cansız her şeyin bir anda mahvolup yok olması, ölümlerin dirilmesi, âhîret hayatının başlaması olayı ve bu olayın meydana geldiği zaman.

1. İdemezven tâ **kıvâmet** ger ider olsam beyân / Şol kadar çekdüm cefâ ben mübtelâ mahbûbdan (Vasfî Dîvânî, Gazel 62, Beyit 2). [kıvâmet,]

kıvâmet kopar-: Ortalıkı birbirine katmak.

1. Öldür beni kim sensüz eyâ ey gözleri âfet / Hecrüñ **koparur** başuma her lâhza **kıvâmet** (Vasfî Dîvânî, Gazel 8, Beyit 4). [kıvâmet koparur, -ur]

kıymet: Değer, paha.

1. Midhatüñde n'ola ger az olsa bu rengin gazel / **Kıymeti** artar ne deñlü kim olursa az gül (Vasfî Dîvânî, Gazel 37, Beyit 11). [kıymeti, -i]

2. Deler elmâs-ı müjem dür yaşumı tuhfе için / Ki delins' artar imiş **kıymeti** dürr-i 'Adenî (Vasfî Dîvânî, Gazel 93, Beyit 4). [kıymeti, -i]

kızar-: Kızarmak; utanmak.

1. Yoluñda kana dönse yaşum yelmeden n'ola / Merdüm **kızarsa** tañ degül ey meh şitâbdan (Vasfî Dîvânî, Gazel 65, Beyit 5). [kızarsa, -sa]

kızıl: Parlak kırmızı renk.

1. 'İşkuñla şehâ lâle ki tağlara düşüpdür / Taşlarla döğünmekle **kızıl** kana boyandı (Vasfî Dîvânî, Gazel 91, Beyit 3). [kızıl,]

ki: Ki bağlacı.

1. Virdi bir tıfl-ı perî 'ışkıñı Allâh baña / **Ki** benüm hâlümü bilmez ölürin âh baña (Vasfî Dîvânî, Gazel 1, Beyit 1). [ki,]
2. Ne şorarsın seni kim 'ışka esîr itdi diyü / Kim **ki** virdiyse şehâ sünbül-i pür-tâbuña tâb (Vasfî Dîvânî, Gazel 5, Beyit 4). [ki,]
3. Vaşl istedügümce komadı yaqamı elden / Bilsem **ki** ne virdi alamaz baña bu fûrkat (Vasfî Dîvânî, Gazel 8, Beyit 2). [ki,]
4. Ğamzeñle dimişsin **ki** alam cânını cânâ / Luţf it ki ben anı görürem cânuma minnet (Vasfî Dîvânî, Gazel 8, Beyit 5). [ki,]
5. Ğamzeñle dimişsin ki alam cânını cânâ / Luţf it **ki** ben anı görürem cânuma minnet (Vasfî Dîvânî, Gazel 8, Beyit 5). [ki,]
6. **Qaddüñ** hevesin itdüğü Vaşfî bu durur kim / Hoşdur **ki** şehâ kişide 'âlî ola himmet (Vasfî Dîvânî, Gazel 8, Beyit 8). [ki,]
7. Ben **ki** kânün-ı lebün fikriyle bîmâr olmuşam / Eylesem tañ mı şifâ bâbında Loqmân ile bahş (Vasfî Dîvânî, Gazel 9, Beyit 3). [ki,]
8. Yine dil boynına zülf-i siyehün şaldı kemend / Dem mi vardur **ki** şehâ geçmeye bend üstine bend (Vasfî Dîvânî, Gazel 10, Beyit 1). [ki,]
9. Ben dimezdüm **ki** düşüp bendüne rüsvâyüñ olam / N'ideyin kim dil-i dîvâneme kâr itmedi pend (Vasfî Dîvânî, Gazel 10, Beyit 2). [ki,]
10. Her bir hırâş kim ola başında dilberün / Başlar **ki** bağrum üzre durur pür-hırâş olur (Vasfî Dîvânî, Gazel 11, Beyit 2). [ki,]
11. Bünyâdî hüsnüñüñ şanemâ bir kıl üzredür / **Haţtuñ** gider **ki** hüsnüñüñ esrârî fâş olur (Vasfî Dîvânî, Gazel 11, Beyit 4). [ki,]

12. Zülfün kaçan **ki** gün yüzüne perdedâr olur / 'Âlem gözüme kara saçun gibi târ olur (Vasfî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 1). [ki,]
13. Mecnûn **ki** yaptı başına mürğ âşiyânını / Görenler anı dedi ki Leylî 'imâridur (Vasfî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 3). [ki,]
14. Mecnûn **ki** yaptı başına mürğ âşiyânını / Görenler anı dedi **ki** Leylî 'imâridur (Vasfî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 3). [ki,]
15. Lâlenün la'lin kadeh 'arz itdügi 'âriflere / Hoş işaretdür **ki** ya 'nî devr-i câm-ı mül durur (Vasfî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 4). [ki,]
16. Zülfine ber-dâr idem dirse gönül dilber seni / Bil **ki** devlet var imiş başuñda dañi yûri var (Vasfî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 2). [ki,]
17. Hât-ı miskînüne mi uğradı hey dost 'aceb / **Ki** dem urduka şabâ 'âlemi miskîn eyler (Vasfî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 3). [ki,]
18. Her hayâlî **ki** ide Vasfî hañañ vaşfında / Rûh-ı Şeyhî işidüp rûhına tañsîn eyler (Vasfî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 5). [ki,]
19. Hışm itmeden **ki** gözlerinin yine kanı var / Hâzır ol ey gönül demüne kan nişâni var (Vasfî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 1). [ki,]
20. Peykânı cevherini güm itmîş tenümde yâr / Tutsun dili **ki** anda anuñ çok nişâni var (Vasfî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 2). [ki,]
21. Ben de mihrün göreyin kahr ile ağlatma beni / Korkum oldur **ki** şehâ illere fâş ola bu râz (Vasfî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 2). [ki,]
22. N'ola ger ruhların şevkıyla feryâd eylese Vasfî / **Ki** bülbül mu'teber olmaz kaçan kim olsa gülğulsüz (Vasfî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 6). [ki, -se]
23. Hem-kiriş oldı uyup gerçi **ki** tanbürlara / Heves itmez hele anlar gibi zünnâra kopupuz (Vasfî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 3). [ki,]
24. Nazm-ı Vasfiye haves eyle **ki** eylerse n'ola / Tûfî-i kand-i melâhat şekeristâna heves (Vasfî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 6). [ki,]
25. Vasfî **ki** hañañ vaşfını teşvîş ile yazdı / 'Ayb eyleme cânâ ger ola hañtı müşevveş (Vasfî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 5). [ki,]
26. Yâr u sâz u gül ü mül şöhbeti lâzım bilüñüz / Çäre yokdur **ki** şafâ ola bu çâr olmayıcağ (Vasfî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 4). [ki,]
27. Luğ idüp Vasfiyi redd itme **ki** ey şeh yaraşur / Bâğ-ı hüsnünde anuñ gibi gâzelhân olıcağ (Vasfî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 6). [ki,]
28. Ey dost hâne-i dil-i Vasfiyi mihr ile / Ma'mûr kıl **ki** cevr ile virâne eyledün (Vasfî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 5). [ki,]
29. Vey eşk hakın isteyü düş rehğüzerlere / Merdüm **ki** sayıl olsa aña rehğüzer gerek (Vasfî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 3). [ki,]
30. Bu ne hikmetdür **ki** ol himmet meyinden Vaşfiyâ / Hâlk içüp cüş eylemez sen içmedin cüş eyledün (Vasfî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 5). [ki,]
31. Bu çağı gâfil olma hoş geçür ey bülbül-i şeydâ / **Ki** yıl bir 'ömrdür bir yıl gerek bula bu çağı gül (Vasfî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 3). [ki,]
32. Bu demler hoş dem olsun ol **ki** bir mañbübî şayd idüp / Gelüp yanında yatduğınca pür ola yatağı gül (Vasfî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 4). [ki,]
33. Ebrûña beñzerem dir imiş luğ ile hilâl / Beñzer **ki** ey şanem yeñile oldı bu hayâl (Vasfî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 1). [ki,]
34. Beñzer **ki** buldı eşk-i revânımla perveriş / Sînem zemîni kim toludur türden nihâl (Vasfî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 4). [ki,]
35. 'Arz itmezem melâlümü hecründe sen şehe / Havf eyleyem **ki** nâgeh ire gönlüne melâl (Vasfî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 5). [ki,]
36. 'İşkuñ tarîkı içre şehâ dil olup durur / Âteş gibi **ki** yola düşüp ola pâymal (Vasfî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 6). [ki,]
37. Bergden perler tañınmış sebz tütîler gibi / 'İşret it ey dil **ki** tîz eyler yine pervâz gül (Vasfî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 3). [ki,]
38. Bu cismüm zañm-ı tîrinden zırh-veş göz göz olmuşdur / **Ki** her gözden firâkında añar yaş yirine kanum (Vasfî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 2). [ki,]
39. Tabibâ zañmeti def' eyle senden baña dermân yok / **Ki** ma'lümüñ durur vardur benüm bir derd-i pinhânım (Vasfî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 4). [ki,]
40. Şehâ senden mi öğrendi **ki** bir lâhza karar itmez / Gelüp geçdükece cevr ile geçer bu bî-bakâ 'ömrüm (Vasfî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 2). [ki,]
41. Dirîğ u derd **ki** ârâm-ı cândan ayrıldım / Fiğân **ki** bülbül idüm gülsitândan ayrıldım (Vasfî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 1). [ki,]
42. Dirîğ u derd **ki** ârâm-ı cândan ayrıldım / Fiğân **ki** bülbül idüm gülsitândan ayrıldım (Vasfî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 1). [ki,]
43. Bu hâlk hâlümü bilmez benim firâk içre / N'idem **ki** dil dimezem kim fülândan ayrıldım (Vasfî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 4). [ki,]
44. Ğam-ı 'işkuñ görüben dilde perîşân oldum / Ne **i ki** baña bu Ğamlar diyü hayrân oldum (Vasfî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 1). [ki,]
45. Saña öldürme didüm gerçi **ki** bu hasta-dili / Öldür ey şeh **ki** ben ol söze peşimân oldum (Vasfî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 2). [ki,]
46. Saña öldürme didüm gerçi **ki** bu hasta-dili / Öldür ey şeh **ki** ben ol söze peşimân

- oldum (*Vasfî Dîvânî, Gazel 48, Beyit 2*).
[ki,]
47. Yazayın kıan ile bir yirde **ki** bir hūbuñ ben / İrmedin vuşlātınuñ idine kurbān oldum (*Vasfî Dîvânî, Gazel 48, Beyit 3*). [ki,]
48. Sākıyā mey şun **ki** ben dünyāya mağrūr olmazam / Her metā‘ı kim cihān virūr gurūrumdur benüm (*Vasfî Dîvânî, Gazel 50, Beyit 4*). [ki,]
49. Yaram ey dost meger dīde-i hūn bārumdur / **Ki** gözin yummadı yıllardur efgānumdan (*Vasfî Dîvânî, Gazel 53, Beyit 6*). [ki,]
50. Yaralu sīnem benüm ol tīg-i āteş- tābdan / Hākdur gūya **ki** yir yir çāk olur seylābdan (*Vasfî Dîvânî, Gazel 54, Beyit 1*). [ki,]
51. Nedür ey dost ruhuñ üzre biten tāze çemen / Kim görüpdür **ki** çemen bitüre gül-berg-i semen (*Vasfî Dîvânî, Gazel 56, Beyit 1*). [ki,]
52. Ğonca-i lāleyi dāğıyle ne demle **ki** görem / Al vālāya şarılmış şanuram müşk-i Huten (*Vasfî Dîvânî, Gazel 56, Beyit 5*). [ki,]
53. Yaşum **ki** baña hem-dem ü yār idi ezelden / İşkun baña yār olıcak ol çıkdı gözümden (*Vasfî Dîvânî, Gazel 59, Beyit 3*). [ki,]
54. Ol şāh zeri yok diyü ben kұлına her dem / ‘Ayb eylemesün **ki** utanur şoñra yüzümden (*Vasfî Dîvânî, Gazel 59, Beyit 4*). [ki,]
55. Her dem **ki** yazam sūz-ı ğamun vaşfını Vaşfî / Odlar şaçulır defter ü dīvāna sözümden (*Vasfî Dîvânî, Gazel 59, Beyit 5*). [ki,]
56. Yıllar durur **ki** hāb yüzün görmedi gözüm / Feryād-ı şebden āh-ı seherġāhdan şakın (*Vasfî Dîvânî, Gazel 61, Beyit 2*). [ki,]
57. Benden şakınma şanma **ki** bed-hāhuñam senüñ / Şakın didimse ben saña bed-hāhdan şakın (*Vasfî Dîvânî, Gazel 61, Beyit 3*). [ki,]
58. Şol denlü **ki** kıan akdı gözümden ölürem ben / Dirler ki ölürmüş kişiden çoğ aklıcağ kıan (*Vasfî Dîvânî, Gazel 64, Beyit 3*). [ki,]
59. Şol denlü ki kıan akdı gözümden ölürem ben / Dirler **ki** ölürmüş kişiden çoğ aklıcağ kıan (*Vasfî Dîvânî, Gazel 64, Beyit 3*). [ki,]
60. ‘Arz eyledi cemālını ol meh niķābdan / Gūyā **ki** āfıtāb idi çıkdı hiçābdan (*Vasfî Dîvânî, Gazel 65, Beyit 1*). [ki,]
61. Müjġānı hādengine **ki** sīnem siper itdüm / Men‘ eylemedi cānuma geçdi siperümden (*Vasfî Dîvânî, Gazel 66, Beyit 2*). [ki,]
62. Didüm karşı yüzün görsem didi kim / Ne sözdür bu **ki** dirsın baña karşı (*Vasfî Dîvânî, Gazel 68, Beyit 2*). [ki,]
63. Hāyāl-i kākülün derd-i serümdür / Ne sevdā i **ki** her dem başuma bu (*Vasfî Dîvânî, Gazel 69, Beyit 6*). [ki,]
64. Ter kim görünür ol şanem-i sīm-ber üzre / Bir jāleye beñzer **ki** ola berg-i ter üzre (*Vasfî Dîvânî, Gazel 71, Beyit 1*). [ki,]
65. Her kıanda **ki** gıtssem n’ola derdüñle gıdersem / Yegdür ki zevādeyl’ ola kişı sefer üzre (*Vasfî Dîvânî, Gazel 71, Beyit 2*). [ki,]
66. Her kıanda ki gıtssem n’ola derdüñle gıdersem / Yegdür **ki** zevādeyl’ ola kişı sefer üzre (*Vasfî Dîvânî, Gazel 71, Beyit 2*). [ki,]
67. Sırrın hātuñuñ gerçi **ki** fāş eyledi zülfün / Hoş varmadı çoğ baş kesilür bu hāber üzre (*Vasfî Dîvânî, Gazel 71, Beyit 3*). [ki,]
68. Şol denlü yüzüm sürdüm işığıñe **ki** kıaldı / Yüzüm yiri tā hāşra dek ol hāk-i der üzre (*Vasfî Dîvânî, Gazel 71, Beyit 6*). [ki,]
69. Vaşfı şakınursa n’ola kıapuñda ‘adūdan / Yegdür **ki** hāzarda ola kişı sefer üzre (*Vasfî Dîvânî, Gazel 71, Beyit 7*). [ki,]
70. Her **ki** hecrüñde nazār eyleye cānā tenüme / Müy şanür **ki** tolaşmış ola pīrāhenüme (*Vasfî Dîvânî, Gazel 73, Beyit 1*). [ki,]
71. Her **ki** hecrüñde nazār eyleye cānā tenüme / Müy şanür **ki** tolaşmış ola pīrāhenüme (*Vasfî Dîvânî, Gazel 73, Beyit 1*). [ki,]
72. Āhumla sözlerüm n’içün irmez kıulaġuñ / Dirler **ki** söz ıraġa irişür havā ile (*Vasfî Dîvânî, Gazel 75, Beyit 5*). [ki,]
73. Ey hem-dem eyleyen beni derd ü fıraq ile / Raħm eylegil **ki** yandı gönül iştiyāk ile (*Vasfî Dîvânî, Gazel 77, Beyit 1*). [ki,]
74. Vaşfıyı çünki senden ayırdı felek şehā / Görem **ki** aşāġa geçe odlara kıaıla (*Vasfî Dîvânî, Gazel 77, Beyit 6*). [ki,]
75. Zülf-i pür-çinüñ **ki** çin itmiş özin kīn üstine / Ey şanem kīn üstine olsun yā hōd dīn üstine (*Vasfî Dîvânî, Gazel 79, Beyit 1*). [ki,]
76. Diledükce deheni vaşfını dil ala dile / Hāme-veş tīg ile çeşmi dili ister **ki** dile (*Vasfî Dîvânî, Gazel 80, Beyit 1*). [ki,]
77. Dil alup gıtdı şanem reşk ile ben cān virdüm / **Ki** dil alan ne içün almadı cānum da bile (*Vasfî Dîvânî, Gazel 80, Beyit 2*). [ki,]
78. Yıllar oldı **ki** fıraquñda gözüm kıan āġlar / Yaşumı raħm idüben silmedi bir gün yeñ ile (*Vasfî Dîvânî, Gazel 80, Beyit 3*). [ki,]
79. N’ola ger gözlerüm hūn ile her dem olsa çün lāle / **Ki** tīg-i ğamdan olmuşdur ciger pergāle pergāle (*Vasfî Dîvânî, Gazel 81, Beyit 1*). [ki,]
80. Vaşfınüñ cān-ı za‘ıfıne Hūdāyā raħm it / Gıder ol za‘ıfı **ki** vardur ten-i cānānumda (*Vasfî Dîvânî, Gazel 82, Beyit 5*). [ki,]
81. Ben bendesın ‘aceb mi ger ol şāh oñarmaya / Kimse oñarmaz anı **ki** Allāh oñarmaya (*Vasfî Dîvânî, Gazel 83, Beyit 1*). [ki,]
82. Raħm it aña **ki** Ka‘be-i maķşūda irmege / Miħnet beriyyesinde kıala rāh oñarmaya (*Vasfî Dîvânî, Gazel 83, Beyit 2*). [ki,]

83. Gönlüm harîmi Ka'besi bir nürdür yine / Beñzer **ki** Muştâfâ gelür aşhâb u âl ile (Vasfî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 3). [ki,]
84. Şular anuñ gibi güller **ki** dâyim / El ura ana iller tâze tâze (Vasfî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 3). [ki,]
85. Şanki bir cerrâhdur ğamzeñ **ki** gelmiş sîneme / Her yaña yarup arar derd okları peykânını (Vasfî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 3). [ki,]
86. Hâdden aşurma cevruñi ben mübtelâya kim / Bir gün ola **ki** ben de görem mübtelâ seni (Vasfî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 2). [ki,]
87. Zâhid **ki** zühdi cennet için eyler ey şanem / Rıdvân u hür u cennet aña vü baña seni (Vasfî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 3). [ki,]
88. Teşbîh idemez dil lebüñüñ şehdine kândi / Devlet anuñ ey şeh **ki** lebüñ şehdine kândi (Vasfî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 1). [ki,]
89. Çeşmüm **ki** reh-i vaşluña harc eyledi varım / Bilseñ **ki** firâkuñda ne kahr ile kazandı (Vasfî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 2). [ki,]
90. Çeşmüm **ki** reh-i vaşluña harc eyledi varım / Bilseñ **ki** firâkuñda ne kahr ile kazandı (Vasfî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 2). [ki,]
91. 'İşkuñla şehâ lüle **ki** tağlara düşüpdür / Taşlarla dögünmekle kızıl kâna boyandı (Vasfî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 3). [ki,]
92. Vasfî **ki** fedâ itdi yoluñda dil ü cânı / Bî-çâre seni kendüzine yâr ola şandı (Vasfî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 7). [ki,]
93. Deler elmâs-ı müjem dür yaşımı tuhfe için / **Ki** delins' artar imiş kıymeti dürr-i 'Adenî (Vasfî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 4). [ki,]
94. Hudâdan isterem ey cevri-pîşe dildârum / **Ki** 'aşık ide senüñ gibi bir cuvâna seni (Vasfî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 3). [ki,]
95. Cihâna 'işkuñ idüp ben fakîri hâr itme / Anuñ hakı **ki** şehâ itdi bî-bahâne seni (Vasfî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 4). [ki,]
96. Beni cefâ ile yakduñ görem **ki** tiz günde / Hâk odlara yaқа ey cevri çok zemâne seni (Vasfî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 5). [ki,]
97. Ne mâh olur bu **ki** şeb irişince her dem mihr / Düşüp şokağa arar şehri hâne hâne seni (Vasfî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 7). [ki,]
98. Âteş-i tebden **ki** cânım cüş idüpdür mey gibi / Tañ mı ger zâr eyleyüp efgânlar itsem ney gibi (Vasfî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 1). [ki,]
99. Gel **ki** şevk odına yandı dil ü cân 'ud gibi / Hâne-i merdüme büy ile gelür çünki perî (Vasfî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 4). [ki,]
100. Umar idüm **ki** toğa başuma devlet güneşi / Âh kim olmaz imiş şâm-ı firâkuñ şeheri (Vasfî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 5). [ki,]
101. Rağm kılığ **ki** gözüm merdümi kanlar derler / Tolanup istemeden sen mehi her rehğüzeri (Vasfî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 2). [ki,]
102. Sepîde-dem **ki** kalem çekdi Mânî-i gülzâr / Pür oldı levh-i çemen şemselerle nakş-ı nigâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 1). [ki,]
103. Çemende gönca şanasın **ki** kanlu peykândur / Teninde şâh-ı gülüñ turmadın tutar jengâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 5). [ki,]
104. Ya tâc-ı la'l durur güyiyâ zümürürd terk / **Ki** dürr ü gevher ü şebnemle oldı gevherbâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 6). [ki,]
105. Gözüñ çü cân u gönül isteye revân virürin / **Ki** nâgeh incine nâzük olur dil-i bîmâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 13). [ki,]
106. Bu kanlu yaşımı kirpüklerüm arasında / Gören şanür **ki** neyistân içine düşmüş nâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 14). [ki,]
107. Rağb ile şalınürsın ben âh itdükce / Çü şâh-ı gül **ki** yel esdükke şalınür bile hâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 15). [ki,]
108. Eline almağa dînâr-ı mihrî 'âr eyler / **Ki** mu'teber degül inende sikkesz dînâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 23). [ki,]
109. Sen ol sipih-i keremsin **ki** merkezi kapuñuñ / Sipih-i cüda vü mihr-i şehâya oldı medâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 28). [ki,]
110. Hâlele irişmez ebed mülküñe **ki** tîğüñdür / Hâlele mülküñ arasında âhenin dîvâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 31). [ki,]
111. Zemîn-i sîne-i düşmanda remh-i ser-tüzüñ / Nihâldür **ki** aña fetğ berg ü nuşrat bâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 32). [ki,]
112. Gören hağ-ı arabî içre ma'nî-i hâşın / Şanür **ki** âb-ı hayât itdi zulmet içre qarâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 38). [ki,]
113. Çü âsitân-ı felek-rif' atüñ idindi penâh / Koma **ki** hâk-i mezelletde ola hâsta vü zâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 39). [ki,]
114. Kaşideden ğarâz oldur **ki** ide şâha du'â / Degül durur bu **ki** şî'riyle ide fazl izhâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 40). [ki,]
115. Kaşideden ğarâz oldur **ki** ide şâha du'â / Degül durur bu **ki** şî'riyle ide fazl izhâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 40). [ki,]
116. Bir âfitâb-rü gibidür meh **ki** tâğdan / Ebrûsı görünür dahî 'arz itmedin cemâl (Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 2). [ki,]
117. Yâ bir zebânedür **ki** yanup nâr-ı 'işkdan / Bu hırka-i kebûda şarupdur bir ehl-i hâl (Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 5). [ki,]
118. Yâ hançer-i şehenşeh-i gâzî durur **ki** ol / Hün-ı dil-i 'adû ile pür-hün dem-i kıtâl (Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 10). [ki,]

- 119.Devrinde şöyle oldu şehānuñ **ki** sâ' ile /
Virür cevāb pāşîş-i zer itmedin su'āl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 25*). [ki,]
- 120.Ey şîr-dil meded **ki** zebûn eyledi beni /
Akrānum içre bu felek-i rûbeh-ihtiyāl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 30*). [ki,]
- 121.Āzād kıl **ki** bend-i mezellet esîridür / Bir
tütî-i şeker-şiken ü şekkerin-makāl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 32*). [ki,]
- 122.Luţf eyle al elüm **ki** ayaklarda kalmışam /
Devründe gam beni niçe bir ide pâyemāl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 33*). [ki,]
- 123.Bunca zamānlar oldu **ki** ben bir dem
urmadum / K'ol haşmetüñ şebâtına olmaya
iştigāl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 34*).
[ki,]
- 124.Her kişi şimdi māl ü menâliyle hoş geçer /
Hayretdeyem **ki** ne ola bu hālüme me'āl
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 36*). [ki,]
- 125.Vasfî uzatmağıl gam u miñnet kazıyyesin /
Kim her suhan **ki** ola mümil arturur melāl
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 37*). [ki,]
- 126.Mihr-i büre-i 'izz 'Alî Paşa **ki** olmuşdur
anuñ / Tāk-i eyvânî hilâl-i āsumân-ı iktidār
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 7*). [ki,]
- 127.Bu felek her mäh kim saña hilâlin 'arz ider
/ Dimek ister **ki** senüñ bir bendeñem ben
tavk-dār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 17*). [ki,]
- 128.Niçe taşdı' ide demdür **ki** du'âlar eyleye /
Gün gibi aḥvâlî olmuşdur saña ḥöd âşikār
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 27*). [ki,]
- 129.Āferîn aña **ki** derd odlarına yandukça /
Pür-şafâ oldu vü olmadı mükedder ḥâtem
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 7*). [ki,]
- 130.Ķapuña halka gibi göz diküben sâyl-veş /
Ağız açmış **ki** ide saña du'âlar ḥâtem
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 27*). [ki,]
- 131.Seher **ki** bir yire cem' olmuş idi zulmet ü
nür / Zemâne tolmış idi müşk ü 'anber ü
kāfur (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 1*). [ki,
]
- 132.Bu ḥalet içre irüp bir ḥabîb-i cān-perver /
Ki hür ḥüsnine andan irerdi niçe kuşür
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 7*). [ki,]
- 133.Didi **ki** ey gam u miñnet-şarây-ı gerdünda
/ Murād şahidine irmeyüp kalan mehcür
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 8*). [ki,]
- 134.Uyan **ki** devletüñün şem'ini uyardı Ḥudā /
K'irişdi devlet ile yine ḥazret-i düstür
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 9*). [ki,]
- 135.Sipîhr-i mihr-i celâlet **ki** rây-ı rüşenidür /
Cemāl ü zînet-i evreng-i kayşer ü fağfür
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 12*). [ki,]
- 136.Anuñ **ki** zātına Ḥaḳ zamm-ı fetḥ kıla ezel /
Ne yire eyler ise 'azm 'adū olur meksür
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 14*). [ki,]
- 137.Sen ol cihân-ı keremsin **ki** oldu ḥıdmetüne
/ Zemîn mutî' ü zamân bende vü felek
me'mür (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 16*).
[ki,]
- 138.**Ki** seng-i saḥt-ı cefâ-yı zemāneden vardur
/ Tabî' at âyinesinde hezār dürlü küsür
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 20*). [ki,]
- 139.Ṭapuña 'arz ideyin ḥâl-i pür-fütürumdan /
Eger **ki** ḥazret-i düstürdan ola destür (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 22*). [ki,]
- 140.Cüdâ olalı beni añmaduñ belî dirlər / Kişi
ki gözden ola dūr olur gönülden dūr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 25*). [ki,]
- 141.Bu nükteyi **ki** didüm ḥıdmetünde tut
ma'zür / **Ki** bendeñi yine bendeñdür
eyleyen mağdür (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 26*). [ki,]
- 142.Bu nükteyi ki didüm ḥıdmetünde tut
ma'zür / **Ki** bendeñi yine bendeñdür
eyleyen mağdür (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 26*). [ki,]
- 143.Ḷaşîdeden ġaraz ol kim du'â-yı ḥayruñ
idem / Dilümde gerçi **ki** dâyimdür ol du'â
mezkür (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 27*).
[ki,]
- 144.Muḥîṭ-i himmetüñ ol baḥrdur **ki** 'âlemde /
Kimesne aña ne sâhil bulur ve ḥadd ü
kenār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 6*).
[ki,]
- 145.Senüñ **ki** nâr-ı ecelden zebānedür tiğüñ /
Dil-i muḥâlif rûḥ-i 'adüdür aña şîrār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 7*). [ki,]
- 146.Kefüñ **ki** bâhr durur mevcidür anuñ tiğüñ /
Ki bād-ı ḥışmuñ ile oldu tîz âteş-bār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 8*). [ki,]
- 147.Kefüñ ki bâhr durur mevcidür anuñ tiğüñ /
Ki bād-ı ḥışmuñ ile oldu tîz âteş-bār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 8*). [ki,]
- 148.Bi-ḥaḳḳ-ı Vâḥid ü Ferd ü Aḥad **ki** cümle
anuñ / Kemâl-i ḳudreti ḳabzındadır bu
heft ü çihār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 13*). [ki,]
- 149.Bi-ḥaḳḳ-ı Şāni'-i bî-çün **ki** kilik-i taḳdiri /
Bu levḥ-i 'âleme naḳş-ı vücudı ḳıldı nigār
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 14*). [ki,]
- 150.Ķafür ḥaḳḳı **ki** 'afviyle mâḥv ider biñ biñ /
Siyāh-ı nāmeyi bir ḳaṭra āb-ı istiğfār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 15*). [ki,]
- 151.**Ki** bendeñe budur ancaḳ maḳāşid-ı a'lā /
Ki ḥıdmetünde ola sāl u mäh u leyl ü nehār
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 19*). [ki,]
- 152.Ümîddür **ki** zamân-ı vezâretünde idem /
Yanumda ḥüsn ili sultānlarımı ḥıdmetkār
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 29*). [ki,]
- 153.Ḷapun **ki** gülşen-i ehl-i hüner durur
yaraşur / Olursa Vasfî gibi anda şad hezār
hezār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 30*).
[ki,]
- 154.Siyeh libâslarından ġaraz budur ġâlib / **Ki**
midḥatünde siyeh baḥtum ideler iş'ār
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 36*). [ki,]

- 155.Nev-cuvân iken cihân bir pîre dönmiş sen
dahî / Nüş kıl andan **ki** her pîr içe ola nev-
cuvân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 10*).
[ki,]
- 156.Fürkatüñde ey şanem güyâ bu ebr-i dür-
feşân / Dûd-ı âhumdur **ki** andan eşk-i
çeşmümdür revân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7,
Beyit 16*). [ki,]
- 157.Ra'd beñzer **ki** felekler üzre nâlemdür
benüm / Kim figânından olur her lahza
pür-âteş cihân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7,
Beyit 17*). [ki,]
- 158.Ol **ki** hergiz dîde-i eflâk mişlin görmedi /
Hâce-i gerdün-gülâm u sâhib-i sâhib-nişân
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 23*). [ki,]
- 159.Ol **ki** rây-ı 'âlem-ârâsiyle olmuştur anuñ /
Hâne-i pür-fitne-i âhîr zamân dârü'l-emân
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 24*). [ki,]
- 160.Ol **ki** zihni-pâki eyyâmında hergiz
tutmadı / Nûr-ı hürşîd-i yakîni zulmet-i
zânn gümân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit
25*). [ki,]
- 161.Ey **ki** keff-i râd-ı zer-pâş-ı kerîmüñdür
senüñ / Keffe-i hürşîd kim her lâhza olur
zer-feşân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit
27*). [ki,]
- 162.Gel **ki** hengâm-ı çemen irdi vü eyyâm-ı
bahâr / Yaraşur ger kılasın gül gibi
gülşende karâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8,
Beyit 1*). [ki,]
- 163.Lâleler goncaların dâğ ile her dem **ki**
görem / Al vâlâya şarılmış şanuram müşk-i
tatâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 4*). [ki,
]
- 164.Püte-i gülde olan hürde-i zer şanma **ki** gül
/ Âteş-i bülbül-i dil-hastedür ol hürde şîrâr
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 5*). [ki,]
- 165.Gülşene bād-ı şabâdan **ki** gubâr irmiş idi /
Yudı göñlinden anuñ 'özü ile bārân-ı bāhâr
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 7*). [ki,]
- 166.Rumh-i pîçânı ile berķ-ı sinânı güyâ /
Ejdehâdur **ki** dehânında anuñ berķ ura nâr
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 14*). [ki,]
- 167.Dîl-i a'dâsına peykânı **ki** dil uzatmış / Kâtı
kâr itmiş anı öldürtür ol âhîr-i kâr (*Vasfî
Dîvânı, Kaside 8, Beyit 15*). [ki,]
- 168.Baş açuķ yalıñ ayak gül **ki** bir abdâluñdur /
Reh-i şevķuñda yelüp ayağı pür olmuş hâr
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 19*). [ki,]
- 169.Luť kıl Vaşfiyi redd itme **ki** ey şeh
yaraşur / Gülşen-i cennet-i küyünda anuñ
gibi hezâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit
21*). [ki,]
- 170.Ben şehâ bendeñ iken 'izz-i huzûruñda
senüñ / Sen revâ görme **ki** çarh eyleye her
dem beni zâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8,
Beyit 23*). [ki,]
- 171.Nazmum eşcârı egerçi ter ü mevzündür lîķ
/ Bir dem olmaz **ki** aña derd ü belâ

- virmeye bâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit
25*). [ki,]
- 172.Ne virür şî'r **ki** ben fahır idem anuñla
benüm / Fahrum oldur k'idinem şer'
libâsını şî'âr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit
26*). [ki,]
- 173.Bu kadar var **ki** du'â itmek için şehlerine /
Fuзалâ hâlini eş'âr ile eyler iş'âr (*Vasfî
Dîvânı, Kaside 8, Beyit 27*). [ki,]
- 174.Yine güllerle gülşen şanki cennet
gülsitâmdur / Bu dem 'ays it **ki** her bir
dem hayât-ı cavidânîdür (*Vasfî Dîvânı,
Kaside 9, Beyit 1*). [ki,]
- 175.**Ki** ya'nî muķtedâ-yı mülk ü millet
Muşafa Beg kim / Sa'âdet ebri devlet
bahri cüd u luť kânıdur (*Vasfî Dîvânı,
Kaside 9, Beyit 9*). [ki,]
- 176.Şehâ vaşfuñ gülistânında bir bülbül durur
Vaşfi / **Ki** tekrâr itdüğü her lahza medhüñ
dâstâmdur (*Vasfî Dîvânı, Kaside 9, Beyit
10*). [ki,]
- 177.Ķadîmî bendelerdendir zamânlardur **ki**
ķapuñda / Du'â-yı hayruñ itmek her nefes
vird-i zebânıdur (*Vasfî Dîvânı, Kaside 9,
Beyit 11*). [ki,]
- 178.Cihânda devletüñ 'ıdiyle hurrem ol **ki** ol
devlet / Cihânüñ hâlķına Haķ hazretinüñ
armağâmdur (*Vasfî Dîvânı, Kaside 9, Beyit
13*). [ki,]
- 179.Neden bilmem **ki** böyle nâr-ı hicrâna sezâ
düşdüm / Sorarsañ hâlümü hecrüñde ey
rüh-ı revân ağlar (*Vasfî Dîvânı, Kaside 10,
Beyit 8*). [ki,]
- 180.Âhumı alma **ki** kâr eylemeye âh saña /
Ķorķum oldur ki ziyân eyleye nâgâh saña
(*Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 3*). [ki,]
- 181.Baña rahm eyle **ki** rahm eyleye Allâh saña
/ Kerem it hây begüm begcügezüm hây
begüm (*Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 4*).
[ki,]
- 182.Bana rahm eyle **ki** ben bende günâhum
bilürem / Kerem it hây begüm
begcügezüm hây begüm (*Vasfî Dîvânı,
Murabba 1, Beyit 6*). [ki,]
- 183.Şimdiden girü vefâ kıl **ki** cefâ ise yeter /
Kerem it hây begüm begcügezüm hây
begüm (*Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 8*).
[ki,]
- 184.Şimdi öldür **ki** gözüm görmeye düşmenle
seni / Kerem it hây begüm begcügezüm
hây begüm (*Vasfî Dîvânı, Murabba 1,
Beyit 12*). [ki,]
- 185.Vaşfiyâ tâ **ki** görüp çeşmini âhü dimişem /
Beni öldürse gerek derd ile âh o dimişem
(*Vasfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 11*). [ki,]

ki: "Bu yüzden, böylelikle" anlamlarında bağlaç.

1. 'Adū-yı dīne içürdi mehābetūñ bir mey /
Ki haşır olunca ola ser-girān u yata ħumār
(*Vasfī Dīvānı, Kaside 6, Beyit 9*). [*ki*,]

ki: Ki bağlacı, "eğer, şayet" anlamındadır.

1. Bilmek isterseñ **ki** tığ-i 'ışk n'eyler 'aşıkā /
Gör benüm bu sīne-i pür-çāk-i ğam-
perverdūmi (*Vasfī Dīvānı, Gazel 94, Beyit 2*). [*ki*,]

ki: "Zira, çünkü" anlamında bağlama edatı.

1. Serv ü süsen kıdd ü ħaţtuña kul olsun ko
ki tā / Ne kadar āzādeler varsa ğulām
olsun saña (*Vasfī Dīvānı, Gazel 3, Beyit 3*).
[*ki*,]
2. Ölümüdür ħaţuñ añdurma melül itme
beni / **Ki** ölüm fikri şehā kişiyi ğamġin
eyler (*Vasfī Dīvānı, Gazel 17, Beyit 2*). [*ki*,]
3. İlāhi olmasun ħālī yüzünde ħāl-i müşkinüñ
/ **Ki** káfura ziyān irişür ey meh olsa
fülfulsüz (*Vasfī Dīvānı, Gazel 20, Beyit 5*).
[*ki*,]
4. Kan olsa n'ola merdüm-i eşküm **ki**
ġamuñla / Ħār-ı müjem içre şalınur ħasta
vü 'uryān (*Vasfī Dīvānı, Gazel 63, Beyit 5*). [*ki*,]
5. Sen ğülüñ rāh-ı hevāsında rakīb' öldüreyin
/ **Ki** şevāb olur imiş yoldan arıtmağ dikenini
(*Vasfī Dīvānı, Gazel 93, Beyit 3*). [*ki*,]
6. Ki bendeñe budur ancak mağāşid-ı a'lā /
Ki ħidmetünde ola sāl u māh u leyl ü nehār
(*Vasfī Dīvānı, Kaside 6, Beyit 19*). [*ki*,]
7. Ruħuñ devrinde efġān eylesem men' itme
ey dilber / **Ki** ğül hengāmına revnağ viren
bülbül fiġāmıdır (*Vasfī Dīvānı, Kaside 9,
Beyit 7*). [*ki*,]
8. Āhumı alma **ki** kār eylemeye āh saña /
Çorġum oldur **ki** ziyān eyleye nāġāh saña
(*Vasfī Dīvānı, Murabba 1, Beyit 3*). [*ki*,]
9. Görelı ol şanem-i serv kıd ü sīm-beri / **Ki**
nihāl-i kıdınüñ ġabġabıdır sīm beri (*Vasfī
Dīvānı, Murabba 2, Beyit 7*). [*ki*,]

ki andan: Ki andan.

1. Ğubār-ı devleti ol kīmyā durur **k'andan** /
Dürüst maġribi-i mihr olur temām 'ayār
(*Vasfī Dīvānı, Kaside 1, Beyit 22*).
[*k'andan*,]

k'icil: Ki içilmek, içerek tüketmek

1. Ne için mest ġözün kanını Vaşfinüñ içer /
Şāh-ı 'ādil çü yasaġ itdi **k'icilmeye** şarāb
(*Vasfī Dīvānı, Gazel 5, Beyit 5*).
[*k'icilmeye*,]

k'id: Ki etmek, eylemek, yapmak

1. Tutmuş elinde nācaġ-ı zerrin hilālden /
Ġüyā benümle kīni var ister **k'ide** cidāl
(*Vasfī Dīvānı, Kaside 2, Beyit 31*). [*k'ide*,]
2. Bu dil-i ħaste **k'idier** vuşlāt-ı cānāna heves
/ Mürdur şanki ider mülk-i Süleymāna
heves (*Vasfī Dīvānı, Gazel 24, Beyit 1*).
[*k'idier*,]

k'idin: Ki edinmek, elde etmek, sahip olmak

1. Ne virür şı'r ki ben faġr idem anuñla
benüm / Faġrum oldur **k'idinem** şer'
libāsımı şı'ār (*Vasfī Dīvānı, Kaside 8, Beyit
26*). [*k'idinem*,]

kilk: Kalem.

1. Du'ā-yı vaġt-i seher gibi 'adli zālīm-küş /
Livā-yı feth ü zafer gibi **kilki** tığ-āsār
(*Vasfī Dīvānı, Kaside 1, Beyit 24*). [*kilki*, -i
]

kilk-i müşkīn: Kara kalem.

1. Def '-i tır-i ta'n-ı bed-ħāh itmege besdür
baña / Cevşen eş'ārüm ħaţı vü **kilk-i
müşkīnüm** sinān (*Vasfī Dīvānı, Kaside 7,
Beyit 39*). [*kilk-i müşkīnüm*,]
2. 'Ālem-i ebr-i benānuñ feyzine olur sebeb /
Kilk-i müşkīnüñ n'ola ger tutsa şekl-i
nāvdān (*Vasfī Dīvānı, Kaside 7, Beyit 29*).
[*kilk-i müşkīnüñ*, -üñ]

kilk-i takdīr: Kader kalemi.

1. Bi-ħaġġ-ı Şāni'-i bī-çün ki **kilk-i takdīri** /
Bu levġ-i 'āleme naġş-ı vücūdı kıldı nigār
(*Vasfī Dīvānı, Kaside 6, Beyit 14*). [*kilk-i
takdīri*, -i]

kim: Her kim.

1. Benüm derd-i derünümünden ħaber **kim** ilte
sen māha / Bu hem-demliġi baña eylemez

kimse meger nâle (*Vasfî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 4*). [kim,]

kim: *Ki bağlacı.*

1. Hecründe şehâ hâlümü ol dem bilesin **kim** / Bir gün diyeler bir kuluñ ölmüş saña sıhhat (*Vasfî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 3*). [kim,]
2. Öldür beni **kim** sensüz eyâ ey gözleri âfet / Hecrûñ koparur başuma her lâhza kıyâmet (*Vasfî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 4*). [kim,]
3. Kaddûñ hevesin itdügi Vaşfî bu durur **kim** / Hoşdur ki şehâ kişide ‘âlî ola himmet (*Vasfî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 8*). [kim,]
4. Ben figân itdükçe **kim** eyler seg-i küyuñ figân / Aña beñzer kim ide bir kişi yârânyla bahş (*Vasfî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 4*). [kim,]
5. Ben figân itdükçe kim eyler seg-i küyuñ figân / Aña beñzer **kim** ide bir kişi yârânyla bahş (*Vasfî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 4*). [kim,]
6. Ehl-i nazm içinde **kim** Şahbân-ı devrânâm bu gün / Muştafâ medhinde itsem n’ola Hâssân ile bahş (*Vasfî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 9*). [kim,]
7. Ben dimezdüm ki düşüp bendüne rüsvâyûñ olam / N’ideyin **kim** dil-i dîvâneme kâr itmedi pend (*Vasfî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 2*). [kim,]
8. Leb-i şekker-şikenüñ nisbet idermiş özine / Aña bir iş ideyin **kim** eriyüp mahv ola kand (*Vasfî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 3*). [kim,]
9. Gamuñ mihmân-şarâyı olalı hecründe dil cânâ / Cihânda bir gün olmaz **kim** olam bir lahza mihmânsuz (*Vasfî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 4*). [kim,]
10. Cefâyı az kıl gerçi vefâdur ‘âşıka ammâ / Cefâ hem hoş degül dirlere kaçan **kim** ola oransuz (*Vasfî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 5*). [kim,]
11. Bu hevâ **kim** dil-i şürîdededür beñzer kim / ‘Ömr pâyâna ire irmeye pâyâna heves (*Vasfî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 5*). [kim,]
12. Sînem dilerem **kim** ola pür-tîr nigâra / Yanuñda ne zevk itdügini görelî terkeş (*Vasfî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 3*). [kim,]
13. Vaşfîya ‘ömrî ‘abeş yîrlere zâyi ‘dür o **kim** / Rûz u şeb manzarı bir lâlâ-‘izâr olmayıcağ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 5*). [kim,]
14. Nem kodı dîdede **kim** zulm ile yağmalamadı / Nûn kaşuñla senüñ ey şanem ol mîm femüñ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 6*). [kim,]
15. Naçar kıl **kim** nice rüşen kılpudur yine bâğı gül / Şanasın gülşenüñ ölmüş durur

- rüşen çerâğı gül (*Vasfî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 1*). [kim,]
16. Beñzer ki buldı eşk-i revânümla perveriş / Sînem zemîni **kim** toludur tîrden nihâl (*Vasfî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 4*). [kim,]
 17. Şahñ-ı meclis içre itdi cilveye âğaz gül / Bülbülüñ sâzına beñzer **kim** olur demsâz gül (*Vasfî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 1*). [kim,]
 18. Kanda **kim** olursa gitmez bir dem ağzından zeri / Oldu Vaşfî gibi benzer rind-i şâhidbâz gül (*Vasfî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 7*). [kim,]
 19. Midhâtüñde n’ola ger az olsa bu rengîn gazel / Kıymeti artar ne deñlü **kim** olursa az gül (*Vasfî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 11*). [kim,]
 20. Beni sen mâha irgürmez sitârem gerçi **kim** her şeb / Sitâreyle cihâmî pür ider bu eşk-i gâltânüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 5*). [kim,]
 21. N’içün ey mihr-i meh-rüyum irişmez saña **kim** her dem / Kemend-i düd-ı âhumla irişür çarha efgânüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 7*). [kim,]
 22. Eger kim luğ u ihsânüñ eli tutmazsa **kim** alur / Benüm derd ü belâ diyen elinden bu giribânüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 9*). [kim,]
 23. Dilbertüm ruhsârına luğ ile beñzer gül benüm / Ol durur **kim** nâlišüm şeydâsıdır bülbül benüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 1*). [kim,]
 24. Kül olur **kim** niçe demler anda âteş gizlenür / Gönlüm ol âteş durur cismümdür anda kül benüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 3*). [kim,]
 25. Çü senden geçdi ol meh Vaşfîya âh ile geç dâyim / Kimüñ **kim** ‘ömrî geçse dir ölince hâsretâ ‘ömrüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 5*). [kim,]
 26. Ey şanem müflis diyü ta ‘n itme ben miskîne **kim** / Derd ü gamdan hâneler pür hânümânüm var benüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 5*). [kim,]
 27. Bu hâlğ hâlümü bilmez benim firâğ içre / N’idem ki dil dimezem **kim** fülândan ayrıldum (*Vasfî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 4*). [kim,]
 28. Âh **kim** bu çeşm-i giryân akıdup seylâb-ı gam / Çarğ gibi dilde dâyim devr ider dolâb-ı gam (*Vasfî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 1*). [kim,]
 29. Bir meveddet-nâme geldi ‘ışğdan gönlüme **kim** / Guşşâdur sernâmesi ‘unvân ana elğâb-ı gam (*Vasfî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 2*). [kim,]
 30. Zülfi sevdâsın iden kessün ümîdi Vaşfî **kim** / Şâdmân olur mı bend itse dili

- kullâb-ı gam (*Vasfî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 5*). [kim,]
31. Öldür beni **kim** şol kadaram derd ü gamuñla / Yanumda hayâtum durur ey dost helâküm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 2*). [kim,]
32. Bâküm bu idi **kim** beni öldürmeye çeşmüñ / Çün çeşmüñi gördüm şanemâ kalmadı bâküm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 3*). [kim,]
33. Derd-i bâr-ı hecrüñi **kim** kâh olur ger çekse küh / Bunca za‘f ile çeken cân-ı şabûrumdur benüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 3*). [kim,]
34. Sâkıyâ mey şun ki ben dünyâyâ mağrûr olmazam / Her metâ‘ı **kim** cihân virür gurûrumdur benüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 4*). [kim,]
35. Vaşfîyem **kim** câme-i eş‘ârî çäk itsem gerek / Gerçi kim ‘âlemde eş‘arum zuhûrumdur benüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 5*). [kim,]
36. Vaşfîyem kim câme-i eş‘ârî çäk itsem gerek / Gerçi **kim** ‘âlemde eş‘arum zuhûrumdur benüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 5*). [kim,]
37. Ben **kim** cüdâyam ol şanem-i gül-‘izârdan / N‘ olur baña bu gülşen ü bağ ü bahârdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 1*). [kim,]
38. Yaramuñ yok dili **kim** hâlümü şerh ide didüm / Didi dil itmiş idüm ben aña peykânımdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 3*). [kim,]
39. Güyiyâ **kim** şem‘dür sînemde her türüñ senüñ / Âteş-i ‘ışkuñla sînem içre olan tâbdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 5*). [kim,]
40. Bini bu nâ-pâklerden luţf idüp eyle halâş / Şol ümidüñ haqqı **kim** vardur Hudâ-yu pâkden (*Vasfî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 4*). [kim,]
41. Gönli şehristâmî Vaşfîñüñ açılmaz âh **kim** / Leşker-i gam tütüdi ey dilber der ü dervâzesin (*Vasfî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 5*). [kim,]
42. Âh **kim** baña naşîb olmuş cefâ mañbûbdan / Geçdi ‘ömrüm görmedüm bir dem vefâ mañbûbdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 1*). [kim,]
43. Gerçi **kim** bîdâd olan bilmez benüm hâlüm velî / Ben ne miñnet çekdügüm bilür Hudâ mañbûbdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 3*). [kim,]
44. Her gice ta şubh olunca ney gibi efgân idüp / İñlerem derd ile **kim** düşdüm cüdâ mañbûbdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 4*). [kim,]
45. Bu dil-i bîmâra em şordum tabîb-i ‘ışkdan / Didi **kim** Vaşfî olur saña devâ mañbûbdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 5*). [kim,]
46. Hâk oldı gönül yoluna âh eyledügümden / Korkum bu durur **kim** ola ol hâk perişân (*Vasfî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 3*). [kim,]
47. Gıtmez lebüñüñ ‘aksi gözümde didüm ol yâr / Güldi didi **kim** gözüne beñzer görinür kan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 64, Beyit 6*). [kim,]
48. Gördüm lebünde haţtuñı bildüm cihânda **kim** / Çok fitneler zuhûra gelürmiş şarâbdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 4*). [kim,]
49. Didüm karşı yüzün görsem didi **kim** / Ne sözdür bu ki dîrsin baña karşı (*Vasfî Dîvânı, Gazel 68, Beyit 2*). [kim,]
50. Esîr olalı ol âhüya Vaşfî / Sorar irdüğine **kim** kanı âh o (*Vasfî Dîvânı, Gazel 68, Beyit 6*). [kim,]
51. Tolınuş gözlerümden ol güneş-rü / Didi **kim** sağ esen kal saña yâ hû (*Vasfî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 1*). [kim,]
52. Gamuñ mülki aña **kim** ola teslim / Olur başına sultân ol ne kaygı (*Vasfî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 4*). [kim,]
53. Hâl **kim** konmuş durur la‘l-i leb-i cânânıma / Bir mekesdür kim benüm kaşd eylemişdür cânıma (*Vasfî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 1*). [kim,]
54. Hâl kim konmuş durur la‘l-i leb-i cânânıma / Bir mekesdür **kim** benüm kaşd eylemişdür cânıma (*Vasfî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 1*). [kim, -dür]
55. Tîr-i gamzeñ kaşd idermiş **kim** gelüp kanum döke / Kanlı olur girmesün luţf itsün ey meh kanıma (*Vasfî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 6*). [kim,]
56. Ter **kim** görünür ol şanem-i sîm-ber üzre / Bir jâleye beñzer ki ola berg-i ter üzre (*Vasfî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 1*). [kim,]
57. Her tür-i belâ seng-i cefâ **kim** gele senden / Gelsün berü yir eyleyeyin cân u ser üzre (*Vasfî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 5*). [kim,]
58. Dile sînemde kaşd itdükce zülfi nâleler eyler / Hemân ol murğa beñzer **kim** gelür mâr âşiyânına (*Vasfî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 3*). [kim,]
59. Kim nisbet ide mihr-i cemâlini aya **kim** / Yirden göke tefâvüti var anuñ ay ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 2*). [kim,]
60. Sînemî çäk eyle **kim** rahm idesin ben hastaya / Zağmı olmayan beden lâyıq degül merhemlere (*Vasfî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 4*). [kim,]
61. Âh **kim** hecründe ben bî-dil düşelden gamlara / Âhum u eşküm beni fâş eyledi ‘âlemlere (*Vasfî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 1*). [kim,]
62. Kanımı dökmek dilermiş dostlar dilber benüm / Himmet eyleñ **kim** beni Hâk

- irgüre ol demlere (*Vasfî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 2*). [kim,]
63. 'Aks-i la'lüñ olsa yegdür çeşm-i pür-hünümde **kim** / Mu'teber olur nigîn la'l olıcağ hâtemlere (*Vasfî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 3*). [kim,]
64. Tañ degüldür halkı uyutmazsa nâlem her gice / Korkaram **kim** gün yüzüñ nâgeh görürler hâbda (*Vasfî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 4*). [kim,]
65. Yiller esdürmez ruhuñ üstine ey dilber saçuñ / Her kaçan **kim** yil ese dıtrer o miskîn üstine (*Vasfî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 3*). [kim,]
66. N'ola ger zülfüñ yiri olursa cānā ruhlaruñ / Nūr olur anuñ yiri **kim** ser vire dîn üstine (*Vasfî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 4*). [kim,]
67. Teb ne mekr itdi 'aceb **kim** gül-i nesrîn olmuş / Al güller yiri ol taze gülîstānumda (*Vasfî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 2*). [kim,]
68. Ne yavuz yellere esüpdür 'aceb ol gülşene **kim** / Lertzeler var durur ol serv-i hıramānumda (*Vasfî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 4*). [kim,]
69. Şol deñlü âh idüpdürün ey meh rakîbe **kim** / 'Ömri gelüp geçe anı ol âh oñarmaya (*Vasfî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 3*). [kim,]
70. Cānum gözetdi ğamzesi tîrîn uzatdı yâr / Öldüm hasedle **kim** anı nâgâh oñarmaya (*Vasfî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 4*). [kim,]
71. Vaşfîyi oñmaduğ görüp oñ dime nâşîhâ / Vây ol kişiye **kim** anı Allâh oñarmaya (*Vasfî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 5*). [kim,]
72. Şol deñlü dil-i Vaşfîye dağ urdı ğamuñ **kim** / Dîvâne gibi şimdi yürür tağ arasında (*Vasfî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 5*). [kim,]
73. Biz öldük intizâr ile dirler egerçi **kim** / Bir bād-pāya bindi uçar sîm bāl ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 2*). [kim,]
74. Yârı artuğ saqlaram ağyardan hecride **kim** / Mü'minüñ şeytân ölüm vaqtind' alur imānını (*Vasfî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 2*). [kim,]
75. Pehlevānsın dostum tîğ-i cefâ şalmağda **kim** / Kanlı yaşlarla pür itdün sînemüñ meydānını (*Vasfî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 6*). [kim,]
76. Eşk-i hününüm yeñilmez oldu çeşmüm vây **kim** / Toğru ol hününüñ öz kũyma iltür kan beni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 3*). [kim,]
77. Şükrüm oldur **kim** görüp hecrüñde hālüm aılamaz / Şol kadar hayrān olur her kim göre hayrān beni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 4*). [kim,]
78. Ben şehā ol Vaşfîyem **kim** nazm-ı renginüm görüp / Sînesinde nakş ider her defter ü dîvān beni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 8*). [kim,]
79. Şol kadar hecrüñde me'nūsam ğam-ı derdüñle **kim** / Şimdi ğam egler olupdur bu dil-i nâ-şadımı (*Vasfî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 3*). [kim,]
80. Görmedin 'ömrüm bahārın âteş-i teb āh **kim** / Berg-i cismüm ditredür her demde bād-ı dey gibi (*Vasfî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 3*). [kim,]
81. Vaşfî şol deñlü za'if olmuş durur **kim** cismine / Degse bir kez bir kişi biñ kerre inler ney gibi (*Vasfî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 5*). [kim,]
82. Her tîr-i belā **kim** atılır kavş-i kazādan / Eylere bizi hecr āna siper hey n'idelüm hey (*Vasfî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 2*). [kim,]
83. Umar idüm ki toğra başuma devlet güneşi / Āh **kim** olmaz imiş şām-ı firākuñ şeheri (*Vasfî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 5*). [kim,]
84. Ne şāhbāz durur tîr-i cān-şikāruñ **kim** / Ne yire kim vara eyler hayāt-ı haşmı şikār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 33*). [kim,]
85. Ne şāhbāz durur tîr-i cān-şikāruñ kim / Ne yire **kim** vara eyler hayāt-ı haşmı şikār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 33*). [kim,]
86. Kapuñ **kim** oldu şehā gülşen-i gül-i maşşūd / Yaraşur anda eger ola Vaşfî gibi hezār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 35*). [kim,]
87. Ol **kim** muñi 'i oldu felek kim hilālden / Barmağ kodı başın' ide emrine imtişāl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 14*). [kim,]
88. Ol kim muñi 'i oldu felek **kim** hilālden / Barmağ kodı başın' ide emrine imtişāl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 14*). [kim,]
89. Her sa'y **kim** du'āña degül sâ'yduñ 'ābeş / Her emr kim senāña degül emrdür muhāl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 29*). [kim,]
90. Her sa'y kim du'āña degül sâ'yduñ 'ābeş / Her emr **kim** senāña degül emrdür muhāl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 29*). [kim,]
91. 'Ahdüñde ey şehenşeh-i 'ālem revā midur / **Kim** müye ile müy olam nāle ile nāl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 35*). [kim,]
92. Vaşfî uzatmağıl ğam u miñnet kañıyyesin / **Kim** her suħan ki ola mümil arturur melāl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 37*). [kim,]
93. Hıatm it du'ā-yı hayr ile **kim** kanda şerħ ider / Ol medħ-i bî-kerāneyi uşbu zebān-ı hāl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 39*). [kim,]
94. Güyiyā **kim** 'iddür bir hüb ferruħ-fer nigār / Kim anı almış kucağına hilāl itmiş kinār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 1*). [kim,]
95. Güyiyā kim 'iddür bir hüb ferruħ-fer nigār / **Kim** anı almış kucağına hilāl itmiş kinār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 1*). [kim,]
96. 'İd ya hōd bir güzel gül yüzlü sîmîn-ber durur / **Kim** hilāl olmuş anuñ güşına sîmîn güşvār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 2*). [kim,]

97. Luţfuñ ol kân-ı ‘aġadur **kim** aña yoġdur kerân / Căduñ ol bähr-i sehâdur kim aña yoġdur kenâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 9*). [*kim,]*
98. Luţfuñ ol kân-ı ‘aġadur kim aña yoġdur kerân / Căduñ ol bähr-i sehâdur **kim** aña yoġdur kenâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 9*). [*kim, -ñ]*
99. Her ne yir **kim** oldı mezil pây-ı gerdün säyeñe / Āfitâb-ı âsumân-ı ‘izzete olur medâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 15*). [*kim,]*
100. Bu felek her mâh **kim** saña hilâlin ‘arz ider / Dimek ister ki senüñ bir bendeñem ben tavġ-dâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 17*). [*kim,]*
101. Gerçi kem bir hâkdür nazmına ‘izzet eyle **kim** / Midhätüñde gör ne cevherler virür bir hâk-i hâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 24*). [*kim,]*
102. Ehl-i devlet eyle anı saña ‘izzetdür bu **kim** / Tâc-ı devlet hem-seri ola ġapuñda bir ġubâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 25*). [*kim,]*
103. Dir idüm **kim** dehen-i dilbere beñzer hâtem / Olsa pür-nâz u suġan-sâz u suġan-ver hâtem (*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 1*). [*kim,]*
104. Muştafâ-nâm vezîr-i şeh-i ‘âdil **kim** anuñ / Ķadri barmaġınadır ġarġ-ı müdevver hâtem (*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 14*). [*kim,]*
105. Hâtemüñ dest-i şerîfüñde görerler didi **kim** / Güyiyâ oldı Süleymâna müyesser hâtem (*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 19*). [*kim,]*
106. Riştelerdür dür ü gevherle pür ebyâtum **kim** / Var durur her biri ucında mücevher hâtem (*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 25*). [*kim,]*
107. Nehîb-i seyl-i belâ saldı tîġi küffâra / **Kim** andan irmeye İslâma diyü gerd-i fütür (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 13*). [*kim,]*
108. Dirîġ âyine-i tab‘-ı pāk-bâzuma **kim** / Tütup durur anı gerd-i belâ vü jeng-i fütür (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 21*). [*kim,]*
109. Ben ol degül miyem ey âsumân-ı devlet **kim** / Cihânda gün gibi medġüñle olmuşam meşhür (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 23*). [*kim,]*
110. Ķaşîdeden ġarâz ol **kim** du‘â-yı ġayruñ idem / Dilümde gerçi ki dâyimdür ol du‘â mezġür (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 27*). [*kim,]*
111. Bu bahr içinde olan şanma **kim** cezâyirdür / Kef-i sehâñ ile baġrımda baş ġıġardı biġâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 4*). [*kim,]*
112. Bâddan beñzer k‘ara yirde şovuġluk düşdi **kim** / Germ olup gül şevġına bülbüller itmezler fiġân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 6*). [*kim,]*
113. Bâd-ı deyden şöyle serd oldı cihân **kim** döymeyüp / Elleri düşdi ġınârüñ kaldı bî-tâb u tüvân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 8*). [*kim,]*
114. Ey ki keff-i rād-ı zer-pâş-ı kerîmüñdür senüñ / Keffe-i ġurşîd **kim** her lâhza olur zer-feşân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 27*). [*kim,]*
115. Bir gülistân düzmişem sihr eyleyüp vaşfuñda **kim** / Ķün bahâr-ı gülşen-i firdevs aña irmez ġazân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 36*). [*kim,]*
116. Nice terk ide gül ü gülşeni **kim** olmuşdur / Bülbülün gönline ġullâb-ı maġabbet her ġâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 6*). [*kim,]*
117. Dâmenin pür-zer idüp geldüġi gül oldur **kim** / Eyleye hâk-i reh-i ġazret-i Cem-ġadre nişâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 9*). [*kim,]*
118. Ey felek-mertebe ol ġarġ-ı ‘aġasın sen **kim** / Mihr-i eflâk-i sehâ dergehüñ idindi medâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 16*). [*kim,]*
119. Şimdiden sonra murâdıncâ n‘iġün dönmeye **kim** / Himmetüñ oldı bu nüġ ablaġ-ı gerdüna süvâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 24*). [*kim,]*
120. Ya gülşen bir zümürüd ġal‘adur **kim** ġoncalar anda / ‘Aġıġın ġüllelerdür bülbül anuñ päsânıdur (*Vasfî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 3*). [*kim,]*
121. Bu demler nüş ġıl cânüña cân ġatmaġ dilerseñ ger / Anı **kim** ehl-i ġikmet dir bedende rüh-ı şânîdür (*Vasfî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 5*). [*kim,]*
122. Eger ben rind-i şâhid-bâz isem ‘ayb itmesünler **kim** / Yigitlik ġaġı ‘işret devri ‘aşıġlıġ zamânıdur (*Vasfî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 6*). [*kim,]*
123. Ki ya‘nî muġtedâ-yı mülk ü millet Muştafa Beg **kim** / Sa‘âdet ebri devlet bahrı cüd u luţf kāmıdur (*Vasfî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 9*). [*kim,]*
124. Firâġ-ı yâri ġüġ dirler idi bilmez-idüm evvel / Gönül bir rütbe maġzün **kim** gören her şâdumân aġlar (*Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 6*). [*kim,]*
125. Bu zaġm-ı ġün-feşânım aġlamaġdan ġana müstaġraġ / İşit ahvâlümü gör **kim** gice güñdüz hemân aġlar (*Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 12*). [*kim,]*
126. Fikr iderken **kim** bu ejderġâyı şâh-ı nîġ-baġt / Gönderür ġâlib Firengistâna yâ Rüs üstine (*Vasfî Dîvânı, Kut‘a 1, Beyit 3*). [*kim,]*
127. Cana gerçi **kim** işüñ cevır ü cefâdur şanemâ / Baña ol cevır ü cefâ mihr ü

vefâdur şanema (*Vasfî Dîvânî, Murabba 1, Beyit 9*). [kim,]

kim: "çünkü" gibi kullanılan bir bağlaç.

1. Ger qarîb olsa saña cânâ rakîb incinmezem / **Kim** güle dâyim olur hâr-ı siyeh dirler qarîb (*Vasfî Dîvânî, Gazel 6, Beyit 2*). [kim,]
2. Zâr u efgân ile ger ölsem yiridür Vaşfiyâ / **Kim** benem ol gülşeninden ayrı düşmiş 'andelîb (*Vasfî Dîvânî, Gazel 6, Beyit 5*). [kim,]
3. N'eyesün dil cevruñe cânâ tâhammül itmeyüp / **Kim** dilersen cân virür bir dem te'emmül itmeyüp (*Vasfî Dîvânî, Gazel 7, Beyit 1*). [kim,]
4. Bil gânimet **kim** geçer hüsnuñ bahârı devridür / İç müdâm ey şâh fevt-i fırsat-ı gül itmeyüp (*Vasfî Dîvânî, Gazel 7, Beyit 4*). [kim,]
5. Haṭṭı haṭâdur anı tırâş itse vechi var / Haṭ **kim** haṭâ ile ola ekser tırâş olur (*Vasfî Dîvânî, Gazel 11, Beyit 3*). [kim,]
6. Ey hâce Çin metâ' mı ço **kim** bu Rûmdur / Bunda mey adlu hâş firengî kumâş olur (*Vasfî Dîvânî, Gazel 11, Beyit 7*). [kim,]
7. İsteyen kûyuña varmaga çeküp miḥnet ü renc / Şabr kılsun ğama **kim** dūr durur râh-ı Hiçâz (*Vasfî Dîvânî, Gazel 19, Beyit 5*). [kim,]
8. Senüñ için heves-i 'ışkuña düşsem n'ola **kim** / Dür için şimdi mi kıldı kişi 'ummâna heves (*Vasfî Dîvânî, Gazel 24, Beyit 3*). [kim,]
9. Bu hevâ **kim** dil-i şürîdedür beñzer kim / 'Ömr pâyâna ire irmeye pâyâna heves (*Vasfî Dîvânî, Gazel 24, Beyit 5*). [kim,]
10. Zâhid sözini işidicek mey içerem **kim** / Serd olsa havâ lâbüd olur hânede âteş (*Vasfî Dîvânî, Gazel 25, Beyit 2*). [kim,]
11. Secde çoğ itmiş durur Vaşfi kemân-ebrûlara / Kaşuñ öninde każâ itsün **kim** eylermiş ğalat (*Vasfî Dîvânî, Gazel 26, Beyit 5*). [kim,]
12. Ey dil çü râh-ı hecre göneldüñ ğam ile git / **Kim** râh müşkil olsa aña râhber gerek (*Vasfî Dîvânî, Gazel 33, Beyit 2*). [kim,]
13. Vaşfi maḥallesinde hażer kıl rakîbden / K'ol yirde **kim** haṭar ola andan hażer gerek (*Vasfî Dîvânî, Gazel 33, Beyit 5*). [kim,]
14. Ey baña himmet meyinden mest olan ta'n itme **kim** / Nüş-ı cân olsun saña çün ol meyi nüş eyledüñ (*Vasfî Dîvânî, Gazel 34, Beyit 4*). [kim,]
15. Ben yandığum ğamuñda şehâ nâydan işit / **Kim** çok demüm geçüp durur ey dost nây ile (*Vasfî Dîvânî, Gazel 75, Beyit 3*). [kim,]

16. Hey nice türk-i kemândâr olur ey meh-rû gözün / **Kim** kemân çor dâyimâ yatduķca bâlîñ üstine (*Vasfî Dîvânî, Gazel 79, Beyit 5*). [kim,]
17. Ey gönül bu tās-ı gerdün ile Pervîn şaşasın / Āba beñzer **kim** konur bir deste nesrîn üstine (*Vasfî Dîvânî, Gazel 79, Beyit 6*). [kim,]
18. Öldi Vaşfi derd ile gel luṭf idüp sinine söğ / **Kim** du'â itmek şehâ 'âdet durur sin üstine (*Vasfî Dîvânî, Gazel 79, Beyit 7*). [kim,]
19. Bu şûret ile **kim** yaradupdur Hüdâ seni / Hür-ı cinân şanur gören ey meh-likâ seni (*Vasfî Dîvânî, Gazel 90, Beyit 1*). [kim,]
20. Hadden aşurma cevruñi ben mübtelâya **kim** / Bir gün ola ki ben de görem mübtelâ seni (*Vasfî Dîvânî, Gazel 90, Beyit 2*). [kim,]
21. Ne baḥrdür 'acabâ dest-i dūr-feşânuñ **kim** / Anuñ ḥabâbı durur ğüyyâ dūr-i şehvâr (*Vasfî Dîvânî, Kaside 6, Beyit 10*). [kim,]
22. Var yürî şâhâne 'işret kıl ḥuşûsâ **kim** bu dem / Ebr-i mirvârid-bâr üstünde olmış säyebân (*Vasfî Dîvânî, Kaside 7, Beyit 14*). [kim,]
23. Cevher-i elmâs-ı peykânüñ ço ṭursun dilde **kim** / Ey şanem elmâsa âteş eylemez dirler ziyân (*Vasfî Dîvânî, Kaside 7, Beyit 18*). [kim,]
24. Ruḥlaruñ devrinde ço dil mesken itsün zülfüñi / **Kim** bahâr eyyamıdur her murğa vakt-i âşiyân (*Vasfî Dîvânî, Kaside 7, Beyit 19*). [kim,]
25. Sensin ol k'ol çarḥ-peymâdur hümâ-yı himmetüñ / **Kim** aña pehlü-yı mâh-ı nev olupdur üstühân (*Vasfî Dîvânî, Kaside 7, Beyit 28*). [kim,]
26. Vaşfiyem ben **kim** senüñ vaşfuñda nazmum 'âleme / Şit-i aḥlâķ-ı şerîfün gibi olmuşdur revân (*Vasfî Dîvânî, Kaside 7, Beyit 34*). [kim,]
27. Gülşen-i ṭab'um kerâmâtından olmuşdur bu **kim** / Saña gönderdüm şitâ faşlında güller armağân (*Vasfî Dîvânî, Kaside 7, Beyit 35*). [kim,]
28. Pâdişâh-ı baḥr u ber Şeh Bâyezîd-i şîr-dil / **Kim** hezârân fazlı var Dârâ vü Kâbûs üstine (*Vasfî Dîvânî, Kit'a 1, Beyit 1*). [kim,]
29. Yapdı bir kişver-ğüşâ fülk-i felek-sîmâyı **kim** / Düşdi andan lerzeler erbâb-ı nâķûs üstine (*Vasfî Dîvânî, Kit'a 1, Beyit 2*). [kim,]

kim: "Bu sebeple, bundan dolayı" anlamında kullanılan bağlaç.

1. Nedür ey dost ruhuñ üzre biten taze çemen / **Kim** görüpdür ki çemen bitüre gül-berg-i semen (*Vasfî Dîvânî, Gazel 56, Beyit 1*). [kim,]
2. Bî-vefâ dilber sevüp kanına girdüm gönümün / Korkaram **kim** nâgehân bir gün tutar ol kan beni (*Vasfî Dîvânî, Gazel 89, Beyit 6*). [kim,]
3. Şöyle garık itmiş durur cismüm bu gam tûfanı **kim** / Tütiyâ için ararlarsa bulunmaz gerdümi (*Vasfî Dîvânî, Gazel 94, Beyit 3*). [kim,]

kim: "ki" bağlacı; zira.

1. Her bir hırâş **kim** ola başında dilberün / Başlar ki bağrum üzre durur pür-hırâş olur (*Vasfî Dîvânî, Gazel 11, Beyit 2*). [kim,]
2. Şu deñlü kîse-i kâni tehi kılupdur **kim** / Şadâ diliyle kefinden fiğân ider kühsâr (*Vasfî Dîvânî, Kaside 1, Beyit 21*). [kim,]
3. Olsa ‘aceb mi ‘ide nişân **kim** olup durur / Qadd ile ‘ayn u şekl ile yâ şüret ile dâl (*Vasfî Dîvânî, Kaside 2, Beyit 7*). [kim,]
4. Ra‘d beñzer ki felekler üzre nâlemdür benüm / **Kim** fiğânından olur her lahza pür-âteş cihân (*Vasfî Dîvânî, Kaside 7, Beyit 17*). [kim,]
5. Vaz gel cevri eylemekden tîr-i âhumdan şakın / **Kim** senün cevruñ elinden qaddüm kemân (*Vasfî Dîvânî, Kaside 7, Beyit 20*). [kim,]

kim: "Hangi kişi" anlamında soru zamiri.

1. **Kim** bilür zülfî hevâsında neler çekdüreler / Bu qara bahtum ile bu dil-i gümrâh baña (*Vasfî Dîvânî, Gazel 1, Beyit 3*). [kim,]
2. Sengîn-dil midür bu gönüller kapan nedür / **Kim** gördi sîm içinde ola seng dilberâ (*Vasfî Dîvânî, Gazel 4, Beyit 5*). [kim,]
3. Ne şorarsın seni **kim** ‘ışka esîr itdi diyü / Kim ki virdiyse şehâ sünbül-i pür-tâbuña tâb (*Vasfî Dîvânî, Gazel 5, Beyit 4*). [kim,]
4. Ne şorarsın seni kim ‘ışka esîr itdi diyü / **Kim** ki virdiyse şehâ sünbül-i pür-tâbuña tâb (*Vasfî Dîvânî, Gazel 5, Beyit 4*). [kim,]
5. Gözlerün sihr ile mihr üstinde tutmuşdur maqâm / **Kim** ide bu fende ol cādū-yı fettân ile bahş (*Vasfî Dîvânî, Gazel 9, Beyit 5*). [kim,]
6. Zencîr-i ‘ışkı boynıña **kim** taqdı dir iseñ / Dâr-ı cihânda bir güzelün zülf-i dâridur (*Vasfî Dîvânî, Gazel 13, Beyit 4*). [kim,]
7. Eger **kim** luft u ihsânun eli tutmazsa kim alur / Benüm derd ü belâ diyen elinden bu

- girbânun (*Vasfî Dîvânî, Gazel 41, Beyit 9*). [kim,]
8. Çü senden geçdi ol meh Vaşfiya âh ile geç dâyim / **Kimün** kim ‘ömri geçse dir ölince hasretâ ‘ömrüm (*Vasfî Dîvânî, Gazel 43, Beyit 5*). [kimün, -ün]
9. Yine ey âhū-yı vahşî kime yâr olmuşsın / **Kimün** ağına düşüp kime şikâr olmuşsın (*Vasfî Dîvânî, Gazel 55, Beyit 1*). [kimün, -ün]
10. Gerçi ey meh sen dañi gül-berg-i terden tazesin / Bülbül oldur **kim** seve her dem gülün bir tazesin (*Vasfî Dîvânî, Gazel 60, Beyit 1*). [kim,]
11. Zaḥm-ı tîg-i ğamdan ey Vaşfi görüp hâlüm tabîb / Didi **kim** qalmış durur bu ḥasta tîmâr olmadan (*Vasfî Dîvânî, Gazel 67, Beyit 5*). [kim,]
12. **Kim** nisbet ide mihr-i cemâlini aya kim / Yirden göke tefâvüti var anuñ ay ile (*Vasfî Dîvânî, Gazel 75, Beyit 2*). [kim,]
13. Düşdüm ayaklara beni gel ḥâkden götür / **Kim** çıkdı başa ben de çıqam ittifaq ile (*Vasfî Dîvânî, Gazel 77, Beyit 5*). [kim,]
14. Dinlemezsın bülbül-i şürideñem feryadümü / Ey gül-i ra‘nâ benüm senden **kim** ala dādümü (*Vasfî Dîvânî, Gazel 92, Beyit 1*). [kim,]
15. Sensin ol **kim** âb-ı deryâ-bâr-ı cüduñdan senün / Rüy-ı ‘âlemden yunup gitdi ğubâr-ı iftikâr (*Vasfî Dîvânî, Kaside 3, Beyit 11*). [kim,]

kim bile: Kim bilir.

1. Gül gibi al olup ruhuñ od şaldı ‘âleme / **Kim bile** kanķı bülbül içündür yine bu âl (*Vasfî Dîvânî, Gazel 39, Beyit 3*). [kim bile,]

kime: "Hangi kişi(ye)?" anlamında soru zamiri.

1. Yine ey âhū-yı vahşî **kime** yâr olmuşsın / Kimün ağına düşüp kime şikâr olmuşsın (*Vasfî Dîvânî, Gazel 55, Beyit 1*). [kime,]
2. Yine ey âhū-yı vahşî kime yâr olmuşsın / Kimün ağına düşüp **kime** şikâr olmuşsın (*Vasfî Dîvânî, Gazel 55, Beyit 1*). [kime,]

kimesne: Kimse.

1. Muḥîṭ-i himmetün ol baḥrdur ki ‘âlemden / **Kimesne** aña ne sâhil bulur ve ḥadd ü kenâr (*Vasfî Dîvânî, Kaside 6, Beyit 6*). [kimesne,]

kimse: Hiç kimse.

1. Benüm derd-i derünümünden haber kim ilte sen mâha / Bu hem-demligi baña eylemez **kimse** meger nâle (*Vasfî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 4*). [*kimse,]*
2. Ben bendesin ‘aceb mi ger ol şâh oñarmaya / **Kimse** oñarmaz anı ki Allâh oñarmaya (*Vasfî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 1*). [*kimse,]*

kimsene: Kimse.

1. Vaşfî ne belâ çekdüğünü hecr ile yârâ / Bir **kimsene** yok ilte haber hey n’idelüm hey (*Vasfî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 5*). [*kimsene,]*

kimyâ: Ender bulunan kıymetli şey, iksir.

1. Zerd eyler ise beñzümi mihrüñ ‘aceb midür / Olmaz garîb hâki zer eylerse **kımyâ** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 2*). [*kımyâ,]*
2. Gubâr-ı devleti ol **kımyâ** durur k’andan / Dürüst mağribi-i mihr olur temâm ‘ayâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 22*). [*kımyâ,]*

kîn: Düşmanlık, garaz.

1. Zülf-i pür-çînüñ ki çîn itmiş özin **kîn** üstine / Ey şanem kîn üstine olsun yâ hõd dîn üstine (*Vasfî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 1*). [*kîn,]*
2. Zülf-i pür-çînüñ ki çîn itmiş özin kîn üstine / Ey şanem **kîn** üstine olsun yâ hõd dîn üstine (*Vasfî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 1*). [*kîn,]*
3. Tutmış elinde nâcah-ı zerrîn hilâlden / Güyâ benümle **kîni** var ister k’ide cidâl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 31*). [*kîni, -i]*
4. Mihr ü **kînüñ** hâne vü peymâne-i rızq u ecel / ‘Afv ü hışmuñ mâye vü pîrâye-i sūd u ziyân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 32*). [*kînüñ, -üñ]*

kîn eyle-: Kin gütmek, oç almak istemek.

1. Dili öldürmege her lâhza haţuñ **kîn eyler** / Öldürür derd ile bir gün beni miskîn eyler

(*Vasfî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 1*). [*kîn eyler, -r]*

kinâr it-: Kucaklamak.

1. Gūyiyâ kim ‘iddür bir hūb ferruḥ-fer nigār / Kim anı almış kucağına hilâl **itmiş kinâr** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 1*). [*kinâr itmiş, -miş]*
2. Devletüñ bir ḥubdur gūyâ ki ‘aşıklar gibi / Fetḥ ü nuşrat her taraftan anı **itmişdür kinâr** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 20*). [*kinâr itmişdür, -miş, -dür]*

kinâra al-: Kucağa almak.

1. Luḫ ile anı **kinâra alurken** her dem / Yâr elinden ne için böyle gelür zâra kopuz (*Vasfî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 5*). [*kinâra alurken, -ur, -ken]*

kinâyet it-: Üstü kapalı söz söylemek.

1. Ğalibâ ölmedi ḥuzûruñda / Ḥayretinden **kinâyet itmişler** (*Vasfî Dîvânı, Kıt’a 4, Beyit 2*). [*kinâyet itmişler, -miş, -ler]*

k’ir-: Ki ermek, ulaşmak, gelmek.

1. Ne kadar tîr **k’ire** cânuma cânânümünden / Cānib-i kūyına revzenler açar cânımından (*Vasfî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 1*). [*k’ire,]*
2. Her tîr **k’irür** sîneme ol sîm-berümden / Mihriyle anuñ cūşa gelür ḳan ciğerümden (*Vasfî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 1*). [*k’irür,]*

k’iris-: Ki erişmek, elde etmek

1. Uyan ki devletüñüñ şem‘ini uyardı Ḥudâ / **K’irişdi** devlet ile yine ḥazret-i düstür (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 9*). [*k’irişdi,]*

kirpük: Kirpik.

1. Bu ḳanlı yaşımı **kirpüklerüm** arasında / Gören şanür ki neyistân içine düşmiş nâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 14*). [*kirpüklerüm, -ler, -üm]*

kīse-i kān: Maden kesesi, değerli şeylerin kaynağı.

1. Şu deñlü **kīse-i kānı** tehī kılpudur kim / Şadā diliyle kefinden fiğān ider kühsār (Vasfī Dīvānı, Kaside 1, Beyit 21). [*kīse-i kānı, -ı*]

kīsi: Kimse; aşık.

1. Dil virdüğü için saña ta'n itme sevdiğüm / Sevmez **kīşi** çü bir güzeli ihtiyār ile (Vasfī Dīvānı, Gazel 87, Beyit 5). [*kīşi,]*

kīsi: Herhangi bir kimse, insan, şahıs.

1. Hānçerüñle açılır gül gibi dil gönçaları / Teng-dil olsa **kīşi** lābüd açar gönñünü āb (Vasfī Dīvānı, Gazel 5, Beyit 2). [*kīşi,]*
2. Qaddüñ hevesin itdüğü Vaşfī bu durur kim / Hoşdur ki şehā **kīşide** 'ālī ola himmet (Vasfī Dīvānı, Gazel 8, Beyit 8). [*kīşide, -de]*
3. Ben fiğān itdükçe kim eyler seg-i küyuñ fiğān / Aña beñzer kim ide bir **kīşi** yārānyla baħş (Vasfī Dīvānı, Gazel 9, Beyit 4). [*kīşi,]*
4. Añlamaz hergiz kitāb-ı hüsñüñ evşafın raķīb / Müşkil olur eylemek her **kīşi** nadān ile baħş (Vasfī Dīvānı, Gazel 9, Beyit 7). [*kīşi,]*
5. Ölümündür haťuñ ańdurma melül itme beni / Ki ölüm fikri şehā **kīşiyi** ğamġin eyler (Vasfī Dīvānı, Gazel 17, Beyit 2). [*kīşiyi, -i]*
6. Yūsuf zamānı geçdi zamānuñdur ey şanem / Hoş gör zamānı her **kīşinüñ** bir zamānı var (Vasfī Dīvānı, Gazel 18, Beyit 5). [*kīşinüñ, -nüñ]*
7. Senüñ için heves-i 'işkuña düşsem n'ola kim / Dür için şimdi mi kıldı **kīşi** 'ummāna heves (Vasfī Dīvānı, Gazel 24, Beyit 3). [*kīşi,]*
8. Qadrini bilmeyüben serv boyından dem urur / Ne disün aña **kīşi** kendüde 'ār olmayıcağ (Vasfī Dīvānı, Gazel 27, Beyit 3). [*kīşi,]*
9. Āsitānuñdan ırağ olalı zār oldı gönñül / **Kīşiyi** müşkil olurmuş şanemā terk-i vaťan (Vasfī Dīvānı, Gazel 58, Beyit 6). [*kīşiyi, -y, -e]*
10. Hıl'at-i 'işkuñ benüm haddüm degül geymek şehā / Ben gedāyam yeg durur bilmek **kīşi** endāzesin (Vasfī Dīvānı, Gazel 60, Beyit 2). [*kīşi,]*

11. Cān aldugıçün göze görünmez dehenüñ hiç / Bir **kīşi** n'ıçün ide bir işi k'ola pinhān (Vasfī Dīvānı, Gazel 63, Beyit 2). [*kīşi,]*
12. Şol denlü ki kan akdı gözümdeñ ölürem ben / Dirlar ki ölümiş **kīşiden** çoğ açıcağ kan (Vasfī Dīvānı, Gazel 64, Beyit 3). [*kīşiden, -den]*
13. Her qanda ki gitsem n'ola derdüñle gidersem / Yegdür ki zevādeyl' ola **kīşi** sefer üzre (Vasfī Dīvānı, Gazel 71, Beyit 2). [*kīşi,]*
14. Vaşfī şakınursa n'ola kapuñda 'adüdan / Yegdür ki hāzarda ola **kīşi** sefer üzre (Vasfī Dīvānı, Gazel 71, Beyit 7). [*kīşi,]*
15. Vaşfīyī oñmaduğ görüp oñ dime nāşihā / Vāy ol **kīşiyi** kim anı Allāh oñarmaya (Vasfī Dīvānı, Gazel 83, Beyit 5). [*kīşiyi, -y, -e]*
16. Dil qahr-ı raķīb ile uşansa n'ola senden / Qahr ile **kīşi** şimdi mi cānından uşandı (Vasfī Dīvānı, Gazel 91, Beyit 5). [*kīşi,]*
17. Yir idinse bu yıkuğ gönñümü ğamzeñ ne 'aceb / Düzd olan **kīşiyi** yir olmaya vīrāne gibi (Vasfī Dīvānı, Gazel 96, Beyit 4). [*kīşiyi, -y, -e]*
18. Vaşfī şol deñlü za'if olmuş durur kim cismine / Degse bir kez bir **kīşi** biñ kerre iñler ney gibi (Vasfī Dīvānı, Gazel 97, Beyit 5). [*kīşi,]*
19. Vaşfīyā var ser-i küyına ölürsen de eger / Ka'be yolında ölen **kīşinüñ** olmaz günehi (Vasfī Dīvānı, Gazel 98, Beyit 6). [*kīşinüñ, -nüñ]*
20. Cüdā olalı beni añmaduñ belī dirlar / **Kīşi** ki gözden ola dür olur gönñülden dür (Vasfī Dīvānı, Kaside 5, Beyit 25). [*kīşi,]*

kīşver-güşā: Memleket açıcı.

1. Yapdı bir **kīşver-güşā** fülk-i felek-sīmāyı kim / Düşdi andan lerezler erbāb-ı nākūs üstine (Vasfī Dīvānı, Kut'a 1, Beyit 2). [*kīşver-güşā,]*

k'it-: Ki etmek, yapmak.

1. Ben itmedüm bu haťā vü günāhı bil **k'itdi** / Bu naħş tāli' ü bu baťt-ı şüm u nā-hemvār (Vasfī Dīvānı, Kaside 6, Beyit 22). [*k'itdi, -di]*

kitāb it-: Kitap yazmak, kitap oluşturmak.

1. Vaşfīyā yazup ol şehüñ vaşfin / Şevk-ı mihriyle bir **kitāb idelüm** (Vasfī Dīvānı, Gazel 51, Beyit 7). [*kitāb idelüm, -elüm]*

kitāb-ı hüsn: *Güzellik kitabı; sevgilinin yüzü.*

1. Anlamaz hergiz **kitāb-ı hüsnüñ** evşâfin rakīb / Müşkil olur eylemek her kişi nadān ile bahş (Vasfî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 7). [kitāb-ı hüsnüñ, -üñ]

kitāb-ı nāz: *Naz kitabı.*

1. Ol **kitāb-ı nāzdan** bir faşl oğur 'uşşākılar / Derd-i dil şerhinden eydürler revān yüz bāb-ı ğam (Vasfî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 4). [kitāb-ı nāzdan, -dan]

ko-: *Bırakmak, terketmek.*

1. Serv ü süsen kadd ü haţtuña kul olsun **ko** ki tā / Ne kadar āzādeler varsa gulām olsun saña (Vasfî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 3). [ko,]
2. **ko** rakibi cān virürse yoluña itme kabül / La'net anuñ cān-ı nā-pākine cānā n' i'tibār (Vasfî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 3). [ko,]
3. Nem **kodı** dîdede kim zulm ile yağmalamadı / Nün kaşuñla senüñ ey şanem ol mîm femüñ (Vasfî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 6). [kodı, -dı]
4. Çü āsitān-ı felek-rif atüñ idindi penāh / **Qoma** ki hāk-i mezelletde ola hasta vü zār (Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 39). [qoma, -ma]

ko-: *Bir duruma sokmak, bir hāle getirmek.*

1. Hağ seni halk idicek leb diyü ey mäh **qomış** / Hokka-i la'ide gül birle mürebbā şekerı (Vasfî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 4). [qomış, -mış]

ko-: *Koymak.*

1. Hey nice türk-i kemāndār olur ey meh-rū gözün / Kim kemān **qor** dāyimā yatduqca bālın üstine (Vasfî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 5). [qor, -r]

ko-: *Bir şeyi bir yere bırakmak, belli bir yere yerleştirmek.*

1. Ey gönül bu tās-ı gerdün ile Pervīn şaşasın / Āba beñzer kim **qonur** bir deste nesrīn

üstine (Vasfî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 6). [qonur, -n, -ur]

ko: *"bırak!, dursun!, değme!" anlamlarında seslenme ifade eder.*

1. Cevher-i elmās-ı peykānuñ **ko** tursun dilde kim / Ey şanem elmāsa āteş eylemez dirler ziyān (Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 18). [ko,]
2. Ruğlarıñ devrinde **ko** dil mesken itsün zülfüñi / Kim bahār eyyāmıdır her murğa vaqt-i āşiyān (Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 19). [ko,]
3. Ey hāce Çin metā'ını **ko** kim bu Rūmdur / Bunda mey adlu hāş firengi kumāş olur (Vasfî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 7). [ko,]
4. Emerken leblerin pend itme zāhid / Baña cānum kayusıdır beni **ko** (Vasfî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 3). [ko,]

k'o: *Ki o, üçüncü tekil şahıs zamiri*

1. Yandı dil şem'-i ruğıñ şevkına pervāne gibi / Cān daği itdi heves āh **k'o** da yana gibi (Vasfî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 1). [k'o,]

k'oda yan-: *Ki oda yanmak; acı çekmek, ızdırıp görmek*

1. Yağma şanemā Vaşfîyi giryān dilemezseñ / Bir şem' **k'oda yana** kaçan olmaya giryān (Vasfî Dîvânı, Gazel 64, Beyit 7). [k'oda yana, -a]

k'ol-: *Ki olmak, şeklini almak*

1. Furūğ-ı nūr-ı ruğından münevver oldı zemīn / Nihāl-i gül şanasın **k'oldı** matla'u'l-envār (Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 3). [k'oldı, -dı]

k'ol: *Ki o, işaret zamiri*

1. Vaşfî mahallesinde hāzer kıl rakībden / **K'ol** yirde kim haţar ola andan hāzer gerek (Vasfî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 5). [k'ol,]
2. Egerçi va'deler idüp baña itdün vefā 'ömrüm / Velī korqum bu **k'ol** 'āhde benüm itmez vefā 'ömrüm (Vasfî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 1). [k'ol,]

3. Bunca zamānlar oldu ki ben bir dem urmadum / **K'ol** haşmetüñ şebātına olmaya iştiğāl (*Vasfî Dîvānı, Kaside 2, Beyit 34*). [*k'ol,]*
4. Sensin ol **k'ol** çarh-peymādur hümā-yı himmetüñ / Kim aña pehlū-yı māh-ı nev olupdur üstühān (*Vasfî Dîvānı, Kaside 7, Beyit 28*). [*k'ol,]*
5. Midhatüñde şāyegān düşdiyse n'ola kāfiye / Sen anı ma'zūr tüt **k'ol** oldu Genc-i Şāyegān (*Vasfî Dîvānı, Kaside 7, Beyit 41*). [*k'ol,]*
6. Beni hāk olduğumçün pāymāl itdün şakın ey meh / Ben anuñ hākiyem **k'ol** mihr-i devlet āsumāndur (*Vasfî Dîvānı, Kaside 9, Beyit 8*). [*k'ol,]*

k'ol: Ki o; işaret zamiri; nergis çiçeği.

1. Nergis isterseñ saña zerrin kadeh nergis yiter / **K'ol** durur çeşm ü çerāğ-ı bostān u gülsitān (*Vasfî Dîvānı, Kaside 7, Beyit 13*). [*k'ol,]*

kol tola-: Kol dolamak; sarılmak.

1. **Ƙol Ƙolayım**adum biline karşıma kucar / Bārık miyānımı kemer hey n'idelüm hey (*Vasfî Dîvānı, Gazel 99, Beyit 4*). [*Ƙol Ƙolayım*adum, -yı, -ma, -du, -m]

k'ola: Ki ola, ki olsun.

1. Cān aldugıçün göze görünmez dehenüñ hīç / Bir kişi n'içün ide bir işi **k'ola** pinhān (*Vasfî Dîvānı, Gazel 63, Beyit 2*). [*k'ola,]*
2. Luṭf ile görenler dehenüñ ey gül-i ḥandān / Bir gonca şānūrlar **k'ola** pür-kaṭra-i bārān (*Vasfî Dîvānı, Gazel 64, Beyit 1*). [*k'ola,]*
3. Tāb-ı tebden ne ḥarāret **k'ola** cānānumda / Ol benüm derd ü belā āteşidür cānumda (*Vasfî Dîvānı, Gazel 82, Beyit 1*). [*k'ola,]*
4. Hāk olursam yolma luṭf idüp ey bād-ı şabā / Hāküm ol yola ilet **k'ola** anuñ rehğüzeri (*Vasfî Dîvānı, Gazel 100, Beyit 3*). [*k'ola,]*
5. Levḥ-i zümüröd içre ya ḥöd 'ayn-ı 'iddür / Yā nūn-ı āḥir-i ramāzān **k'ola** 'ide dāl (*Vasfî Dîvānı, Kaside 2, Beyit 6*). [*k'ola,]*
6. Bu bende-i ezeliñden ṭapūña ḥayr du'ā / Budur hemin **k'ola** dünyā vü āḥiret ma'mūr (*Vasfî Dîvānı, Kaside 5, Beyit 29*). [*k'ola,]*
7. Olsa 'aceb mi manzar-ı ehl-i nazar hilāl / Mergübdur ne yirde **k'ola** bir yeñi ḥayāl (*Vasfî Dîvānı, Kaside 2, Beyit 1*). [*k'ola,]*

k'ola: Ki ola; .. ki olur mu?

1. N'içün ben zār olam her lāḥza ey meh sen yüzi gülsiz / Yaraşmaz **k'ola** bülbül gülsüz ü gül ola bülbülsüz (*Vasfî Dîvānı, Gazel 20, Beyit 1*). [*k'ola,]*

k'ola: Ki olur.

1. Ruḥlaruñ üzre nedür ḥālūñ lebūñde yoḳ çü ḥaṭ / Bu ḥılāf-ı 'ādet ancak **k'ola** ḥaṭdan öñ nuḳāt (*Vasfî Dîvānı, Gazel 26, Beyit 1*). [*k'ola,]*
2. Bāğ gitdiyse ne ḡam gül yüzlülerle şoḫbet it / Ger dilerseñ **k'ola** ḳalbūñ ḡayret-i bāğ-ı cinān (*Vasfî Dîvānı, Kaside 7, Beyit 11*). [*k'ola,]*

k'oldur: Ki odur.

1. Senden āḥir ey cefā-ḥü dilber-i ra'nā meger / Aña feryād eyleyem **k'oldur** penāh-ı ins ü cān (*Vasfî Dîvānı, Kaside 7, Beyit 21*). [*k'oldur,]*

k'olmuş: Ki olmuş.

1. Bir 'aceb naḳş geçüp cevri eli ḳaddin bükmiş / **K'olmuş** ol ḥayret ü derd ile çü çenber ḥātem (*Vasfî Dîvānı, Kaside 4, Beyit 3*). [*k'olmuş,]*

k'olur: Ki olur.

1. Levḥ-i eş'āruñda Vaşfî zinet-i cedvel yiter / Cūylar **k'olur** revān bu çeşm-i pür-ḥünābdan (*Vasfî Dîvānı, Gazel 54, Beyit 6*). [*k'olur,]*

kon-: Konaklamak, bir yerde kalmak.

1. 'Işḳuñ şehine **konmağa** naḳkāş-ı ḥavādiş / Dil ḥānesini eyledi ḳan ile münakḳaş (*Vasfî Dîvānı, Gazel 25, Beyit 4*). [*konmağa, -mag, -a]*
2. Hāl kim **konmuş** durur la'l-i leb-i cānānuma / Bir mekesdür kim benüm ḳaşd eylemişdür cānuma (*Vasfî Dîvānı, Gazel 70, Beyit 1*). [*konmuş, -miş]*

kopuz: Ozanların çaldığı telli Türk sazı; âşığın dostu, arkadaşı.

1. Hem nefes olmağa bir 'âşık-ı ğam-hāra **kopuz** / Gezer elden ele biñ dert ile āvāre kopuz (Vasfî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 1). [kopuz, -lara, -a]
2. Hem nefes olmağa bir 'âşık-ı ğam-hāra kopuz / Gezer elden ele biñ dert ile āvāre **kopuz** (Vasfî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 1). [kopuz,]
3. Kānķı meclisde nazar eyleseñ el anı çalar / Bilmezem n'eyledi bu ellere bî-çāre **kopuz** (Vasfî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 2). [kopuz,]
4. Hem-kiriş oldı uyup gerçi ki tanbūrlara / Heves itmez hele anlar gibi zūnnāra **kopuz** (Vasfî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 3). [kopuz, -a]
5. Gāh 'uryān oluban gāh nemed-pūş olup / Rindler gibi girür hāne-i hammāra **kopuz** (Vasfî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 4). [kopuz,]
6. Luţf ile anı kināra alurken her dem / Yār elinden ne için böyle gelür zāra **kopuz** (Vasfî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 5). [kopuz, -lara, -a]
7. Her kılı cism-i nahīfde figānlar eyler / Hem-nefes olalı Vasfî-i giriftāra **kopuz** (Vasfî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 6). [kopuz,]

korhulu: Korkulu.

1. Uyumazsam şeb-i fūrķāte tañ mı / Göze **korhulu** yirde gelmez uyhu (Vasfî Dîvânı, Gazel 68, Beyit 3). [korhulu,]

kork-: Herhangi bir kötülük gelmesi ihtimalinin yarattığı tedirginlik, kaygı, üzüntü, endişe.

1. Tañ degüldür halkı uyutmazsa nālem her gice / **Korķaram** kim gün yüzün nāgeh görürler hābda (Vasfî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 4). [korķaram, -ar, -am]

korkaram: "korkarım." kaçınılmaz bir son anlamı kastedilmektedir.

1. Bî-vefā dilber sevüp kanına girdüm gönlümüñ / **Korķaram** kim nāgehān bir gün tutar ol kan beni (Vasfî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 6). [korķaram,]

korku: Herhangi bir kötülük gelmesi ihtimalinin oluşturduğu tedirginlik, kaygı, üzüntü, endişe.

1. Ben de mihrūñ göreyin ķahr ile ağlatma beni / **Korķum** oldur ki şehā illere fāş ola bu rāz (Vasfî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 2). [korķum, -m]
2. Egerçi va'deler idüp baña itdūñ vefā 'ömrüm / Velî **korķum** bu k'ol 'āhde benüm itmez vefā 'ömrüm (Vasfî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 1). [korķum, -m]
3. Hāk oldı gönül yoluna āh eyledüğümden / **Korķum** bu durur kim ola ol hāk perişān (Vasfî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 3). [korķum, -m]
4. Āhumı alma ki kār eylemeye āh saña / **Korķum** oldur ki ziyān eyleye nāgāh saña (Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 3). [korķum, -m]

korkuluk: Korkulu.

1. Vasfî diyār-ı fūrķate derd oldı hem-rehūñ / Yol **korķuluk** durur yine hem-rāhdan şakın (Vasfî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 5). [korķuluk,]

k'otag: Ki otağ; çadır

1. Meger kim milket-i gülşende şāh olmuş durur bülbül / **K'otagi** lāle-i hamrā vü güller sāyebāmdur (Vasfî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 4). [k'otagi,]

koy-: Bir şeyi bir yere bırakmak, belli bir yere yerleştirmek.

1. Yine bir şan'at ile müşk **koyup** kaçında / 'Ālemūñ itdi dimāğımı mu'aţtar hātem (Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 5). [koyup, -up]
2. Nişānedür bu cezāyir kef-i şehāsında / Başına acıyuban hāk **koyduğına** bihār (Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 19). [koyduğına,]

k'öldür-: Ki öldürmek, canını almak

1. Dert ü ğam-ı firāķuña sen mi didūñ şehā / **K'öldüreler** beni dirilüp ittifāk ile (Vasfî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 2). [k'öldüreler,]

kucağına al-: Kucağına almak.

1. Güyiyā kim 'iddür bir hūb ferruḥ-fer nigār / Kim anı **almış kucağına** hilāl itmiş kinār (Vasfî Dîvânî, Kaside 3, Beyit 1). [kucağına almış, -mı]]

kuca-: Kucaklamak.

1. ol olayımadum biline arşuma **kuçar** / Bārīk miyānımı kemer hey n'idelūm hey (Vasfî Dîvânî, Gazel 99, Beyit 4). [kuçar,]

kudret kātibi: Kudret katibi; Allah.

1. Berg yā bir zer varadur k'anda **kuğret kātibi** / Güyiyā yazup bahār avālin itmişdür beyān (Vasfî Dîvânî, Kaside 7, Beyit 3). [kuğret kātibi,]

kūh: Dağ.

1. Derd-i bār-ı hecrūñi kim kāh olur ger ekse **kūh** / Bunca za'f ile eken cān-ı şabūrumdur benüm (Vasfî Dîvânî, Gazel 50, Beyit 3). [kūh,]
2. Bu **kūhlarda** olan kān degūldür olmışdur / Kef-i 'atāñ ile bađrı delūk delūk kühsār (Vasfî Dîvânî, Kaside 6, Beyit 5). [kūhlarda, -lar, -da]

kul: Kul, köle.

1. Eksük gedük **kuļuñ** durur ey meh senūñ hilāl / Hi ide mi aşıñla gelüp da'vī-i kemāl (Vasfî Dîvânî, Gazel 39, Beyit 1). [kuļuñ, -uñ]
2. Ol şāh dağı tıfl durur amze oıyle / Vasfî **kuđm** öldürse yazılmaya gūñahı (Vasfî Dîvânî, Gazel 102, Beyit 5). [kuđm, -i, -n]
3. Bir **kuđuñdur** himmetūñ bī-itiyār eyler aña / Himmet-i ehl-i kerem zīrā olur bī-itiyār (Vasfî Dîvânî, Kaside 3, Beyit 22). [kuđuñdur, -uñ, -dur]

kul: Esir, tutsak; aık.

1. Hecrūñde şehā hālūmi ol dem bilesin kim / Bir gün diyeler bir **kuļuñ** ölmüş saña şihat (Vasfî Dîvânî, Gazel 8, Beyit 3). [kuļuñ, -uñ]
2. Ko atuñuñ öñince yile ben **kuđuñ** şehā / K'ekşer öñince bād-ı şabānuñ ubār olur (Vasfî Dîvânî, Gazel 12, Beyit 2). [kuđuñ, -uñ]

3. Ol şāh zeri yo diyü ben **kuğma** her dem / 'Ayb eylemesün ki utanur şoñra yüzümden (Vasfî Dîvânî, Gazel 59, Beyit 4). [kuğma, -ı, -na]

kuğ: Allah'a itaat ve ibadet eden, yaratılmış; hataya yapmaya aık insan.

1. 'Afv kıl **kuğlar** işi sehv ü haadur şanemā / Kerem it hāy begüm begüğeüzüm hāy begüm (Vasfî Dîvânî, Murabba 1, Beyit 10). [kuğlar, -lar]

kuğ ol-: Hükmüne girmek, bağlanmak; kulluk yapmak; hizmette bulunmak.

1. **kuđ oldu** gitdi dil yine bir pādīşā ile / Bir mihr-i zer-kūlah ile zerrīn-abā ile (Vasfî Dîvânî, Gazel 75, Beyit 1). [kuđ oldu, -dı]

kuğ ol-: Köle olmak.

1. Serv ü süsen add ü hatuña **kuđ olsun** o ki tā / Ne adar āzādeler varsa ulām olsun saña (Vasfî Dîvânî, Gazel 3, Beyit 3). [kuđ olsun, -sun]

kuğağ: Baın iki yanında bulunan iitme organı.

1. İrse sözüm güherleri deryā **kuğağına** / Ağzum şadef gibi pür iderdi le'āl ile (Vasfî Dîvânî, Gazel 85, Beyit 7). [kuğağına, -ı, -(n)a]

kuđađuña ir-: Kulağa ulamak, duymak.

1. Āhumla sözlerüm n'iün **irmez kuđađuña** / Dirler ki söz ırağa iriür havā ile (Vasfî Dîvânî, Gazel 75, Beyit 5). [kuđađuña irmez, -mez]

kuğak: İnsan ve hayvanda iitmeye yarayan ve baın iki tarafında bulunan organ; beyitte ül; şekli dolayısıyla kulağa benzetilmiş.

1. Badan ayađa **kuđakdur** nālişin uş itmeye / Būlbūl-i dil-asteye şanmañ degül hem-rāz ül (Vasfî Dîvânî, Gazel 37, Beyit 2). [kuđakdur, -dur]

k'ula-: Ki ulamak, elde etmek

1. Gördi cān **k'ulaşur** kaşları yasına gönül / Bildi n'olduğın anuñ başladı Yā-Sine gönül (*Vasfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 9*). [*k'ulaşur, -ur*]

kulku it-: Sürahiden şarap döküldükçe çıkan ses; kul kul etmek (ikileme).

1. Midhat-i la'lünde cānā cān-fezā kavlım görür / Bes şurāhî n'eylesün meclisde **kuşku itmeyüp** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 3*). [*kuşku itmeyüp, -me, -üp*]

kullāb-ı ğam: Gam çengeli, keder çengeli.

1. Zülfi sevdāsın iden kessün ümîdi Vaşfi kim / Şadmān olur mı bend itse dili **kullāb-ı ğam** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 5*). [*kullāb-ı ğam,]*

kullāb-ı mahabbet: Aşk çengeli.

1. Nice terk ide gül ü gülşeni kim olmuşdur / Bülbülün gönline **kullāb-ı mahabbet** her hār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 6*). [*kullāb-ı mahabbet,]*

kulle: Yüksek ve ekseriye yuvarlak bina.

1. Ya gülşen bir zümürd kāl'adur kim goncalar anda / 'Aķikīn **kullelerdür** bülbül anuñ pāsbānidur (*Vasfî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 3*). [*kullelerdür, -ler, -dür*]

kumās: Ipek, yün, keten vesairenden yapılan ağır dokuma.

1. Ey hāce Çin metā'ını ķo kim bu Rūmdur / Bunda mey adlu hāş firengi **kumāş** olur (*Vasfî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 7*). [*kumāş,]*

kurbān eyle-: Canını feda etmek.

1. Gözleri öldürse 'uşşāķı n'ola 'adet budur / Kendü sağ olmağa **kurbān eylemek** bīmārlar (*Vasfî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 3*). [*kurbān eylemek, -mek*]

kurbān ol-: Bir kimse ya da bir şey için kendini feda etmek, kurban olmak.

1. **Ķurbān olan** vişālūme irer dimiş habīb / Ķurbān olayın aña ne şirīn zebāni var (*Vasfî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 3*). [*ķurbān ol,]*
2. Ķurbān olan vişālūme irer dimiş habīb / **Ķurbān olayın** aña ne şirīn zebāni var (*Vasfî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 3*). [*ķurbān olayın, -ayın*]
3. Yazayın ķan ile bir yirde ki bir hūbuñ ben / İrmedin vuşlātınuñ idine **ķurbān oldum** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 3*). [*ķurbān oldum, -du, -m*]
4. Kemān-ebrūlaruñ **ķurbāni olmaķ** / 'Acceb budur olupdur Vaşfiye hū (*Vasfî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 7*). [*ķurbāni olmaķ, -maķ*]

ķurı: Boş, gereksiz, faydasız.

1. Vaşfi zamāne devleti bir i'tibār imiş / Geçmez misin daħi bu **ķurı** i'tibārdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 5*). [*ķurı,]*

ķurtar-: Bir şeye zarar gelmesini önlemek.

1. Gelüp cān kaşdına tirūñ bu cismūm yol yol olmuşdur / Ne kılam bilmezem andan ne yoldan **ķurtaram** cānum (*Vasfî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 6*). [*ķurtaram, -am*]

ķusūr: Eksiklik, hatalı ve yanlış davranış.

1. Güşe-i meyhāne cennet yār hūrumdur benüm / Cennet ü hūr istemek ğayrı **ķuşūrumdur** benüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 1*). [*ķuşūrumdur, -um, -dur*]
2. Bu hālet içre irüp bir habīb-i cān-perver / Ki hūr hūsine andan irerdi niçe **ķuşūr** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 7*). [*ķuşūr,]*
3. Ki seng-i saħt-ı cefā-yı zemāneden vardur / Tabī'at āyinesinde hezār dürlü **ķūsūr** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 20*). [*ķūsūr,]*

ķūy: Sevgilinin bulunduğu yer, mahalle.

1. **Ķūyun** olsa n'ola her ķanda isem secdegehüm / Ka'benüñ her tarafında ķılınurmuş çü namāz (*Vasfî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 4*). [*ķūyun, -un*]
2. Gelüp **ķūyumda** Vaşfi nāle eyler diyü incinme / Nic' itsün bülbülüñ sermayesi

- efgāndur efgānsuz (*Vasfî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 6*). [*küyümda, -um, -da*]
3. Āhum beni **küyuñdan** irar diyü melûlam / Bād olsa belî hâk olur elbette perîşân (*Vasfî Dîvânı, Gazel 64, Beyit 4*). [*küyuñdan, -uñdan*]
 4. İsteyen **küyuña** varmaga çeküp miñnet ü renc / Şabr kılsun ğama kim dūr durur rāh-ı Ħicāz (*Vasfî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 5*). [*küyuña, -uñ, -a*]
 5. Sefer itmek dilerem derd ile bî-hüş oluram / Görürem yine hemān **küyuñ** olurmuş seferüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 3*). [*küyuñ, -uñ*]
 6. Añuban **küyımı** yaşlar dökilür çeşmümden / Gözüme bād ile nāĝāh ire ger gerd-i rehi (*Vasfî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 5*). [*küyımı, -ı, -n, -ı*]
 7. Eşk-i ĥüninüm yeñilmez oldı çeşmüm vāy kim / Toĝru ol ĥüninüñ öz **küyima** iltür kan beni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 3*). [*küyima, -+ı, -+n, -+a*]

kuy-ı cānān: Sevgilinin köyü.

1. **Kuy-ı cānān** içre feryād eyleyüp her şubĥ u şām / Bülbül-i bağ-i cinān olmak dilersenñ ‘aşık ol (*Vasfî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 5*). [*kuy-ı cānān,]*

küv-ı cānānsuz: Sevgilinin köyü olmaksızın.

1. Göñül feryād ile efgānlar eyler **küv-ı cānānsuz** / Şanasun bülbül-i şüridedür qalmış gülistānsuz (*Vasfî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 1*). [*küv-ı cānānsuz, -suz*]

küv-ı nigār: Sevgilinin bulunduğu semt; mahalle.

1. Hevāsı zāhidüñ ĥuld u benüm **küv-ı nigārumdur** / Belî her bülbülüñ meyli olur öz gülsitānına (*Vasfî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 4*). [*küv-ı nigārumdur, -um, -dur*]

küffār: Kafirler, Allah'ı inkar edenler.

1. Nehib-i seyl-i belā şaldı tiĝi **küffāra** / Kim andan irmeye İslāma diyü gerd-i fütür (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 13*). [*küffāra, -a*]

küfr ehli: Küfr ehli, kafirler.

1. Ħālel irerdi cihān ĥālkına **küfr ehlienden** / Ħıfzuñ olmasa eger ĥıtta-i islāma ĥişār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 17*). [*küfr ehlienden, -n, -den*]

kühsār: Daĝlık, daĝlık yer.

1. Şu deñlü kīse-i kāmı tehî kılpudur kim / Şadā diliyle kefinden fiĝān ider **kühsār** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 21*). [*kühsār,]*
2. Bu kühlarda olan kām degüldür olmuşdur / Kef-i ‘atāñ ile baĝrı delük delük **kühsār** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 5*). [*kühsār,]*

kül: Yanan şeylerden artakalan toz hâlindeki madde.

1. Kül olur kim niçe demler anda āteş gizlenür / Gönlüm ol āteş durur cismümdür anda **kül** benüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 3*). [*kül,]*

kül ol-: Yanıp kül olmak, yok olmak.

1. **Kül olur** kim niçe demler anda āteş gizlenür / Gönlüm ol āteş durur cismümdür anda kül benüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 3*). [*kül olur, -ur*]

külāh: Başa takılan takke, şapka veya taç.

1. Yüz ‘ışk ile üsküfini ger geysel o meh-rü / Mıhr-i feleküñ başına teng ola **külāhı** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 2*). [*külāhı, -ı*]

küleĥ: Külāh, şapka.

1. Āhumuñ āteşidür başuma zerrin **küleĥüm** / Şeh-i iklīm-i ğamuñ böyle olurmuş küleĥi (*Vasfî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 2*). [*küleĥüm, -üm*]
2. Āhumuñ āteşidür başuma zerrin küleĥüm / Şeh-i iklīm-i ğamuñ böyle olurmuş **küleĥi** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 2*). [*küleĥi,]*

künc-i ‘işret: İçki köşesi; meyhane köşeleri.

1. **Künc-i ‘işretde** mu‘tekif oluban / Ħālk-ı ‘ālemden ictināb idelüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 4*). [*künc-i ‘işretde, -de*]

L

lābūd: *Ister istemez, elbette, mutlaka.*

1. Hañçerüñle açılır gül gibi dil gönçaları /
Teng-dil olsa kişi **lābūd** açar gönülünü āb
(*Vasfî Dîvâni, Gazel 5, Beyit 2*). [*lābūd,*]

lābūd: *Mutlaka, şüphesiz.*

1. Bahş ider her dem benümle yār için bî-dîñ
rakīb / Dîñ için **lābūd** ider kāfir müselmāñ
ile bahş (*Vasfî Dîvâni, Gazel 9, Beyit 2*).
[*lābūd,*]
2. Zāhid sözünü işidicek mey içereyim kim /
Serd olsa havā **lābūd** olur hānede āteş
(*Vasfî Dîvâni, Gazel 25, Beyit 2*). [*lābūd,*
Ja]

lācerem: *Şüphesiz, elbette, mutlaka.*

1. Gül yüzüñ görüp dil-i Vasfî figāñ itse ne
tañ / Bülbüli feryāda virür **lācerem** faşl-ı
bahār (*Vasfî Dîvâni, Gazel 15, Beyit 5*).
[*lācerem,*]

lā-hayre illā fi'l-vaşat: *"Ortakindenden hayırlısı yoktur." manasında bir hadis-i şerif.*

1. Sen elif gibi revāñ cāñ içre cāy itseñ n'ola
/ Ey şanem bilmez misin **lā-hayre illā fi'l-vaşat**
(*Vasfî Dîvâni, Gazel 26, Beyit 3*).
[*lā-hayre illā fi'l-vaşat,*]

lahza: *An, bakacak kadar zaman.*

1. Hele kendüm bilelden olmadum 'ālemde
ben hurrem / Eger bir **lahza** şād oldumsa
cāñā her zamāñ ağlar (*Vasfî Dîvâni,
Kaside 10, Beyit 5*). [*lahza,*]

la'l: *Kırmızı ve değerli bir süs taşı.*

1. Mirümden anuñ her tarafın **la'l** ü zer itdüm
/ Sen pāke nazar kılduğičün dide-i pāküm
(*Vasfî Dîvâni, Gazel 49, Beyit 4*). [*la'l,*]
2. Sākiyā **la'lüñ** şarābından beni bî-hüş kıl /
'Ālem-i bî-hüşluk zîrā huşurumdur benim
(*Vasfî Dîvâni, Gazel 50, Beyit 2*). [*la'lüñ, -
üñ*]

3. 'Aks-i la'lüñ olsa yegdür çeşm-i pür-
hünümde kim / Mu'teber olur nigin **la'l**
olıcak hātemlere (*Vasfî Dîvâni, Gazel 76,
Beyit 3*). [*la'l,*]
4. Dest-büsüñ şerefin beñzer idindi maşşüd /
Zerden idindi kemer **la'lden** efsar hātem
(*Vasfî Dîvâni, Kaside 4, Beyit 18*).
[*la'lden, -den*]

la'l: *Kırmızı ve değerli bir süs taşı; sevgilinin dudakları.*

1. Heves eylerdi gönül **la'lüñe** ger irse haţuñ
/ Hızr ile yegrek olur Çeşme-i Hayvāna
heves (*Vasfî Dîvâni, Gazel 24, Beyit 2*).
[*la'lüñe, -üñ, -e*]
2. Haţtuñ ucından düşer āhir şehā **la'lüñ** dile
/ Mücib-i şöhret degül Yāķūta illā hüsn-i
haţ (*Vasfî Dîvâni, Gazel 26, Beyit 2*).
[*la'lüñ, -üñ*]
3. Ruħuñ devrinde **la'lüñsüz** bu gönülüm
hergiz eglenmez / Belī hoş- tab' olanlar
faşl-ı gülde olmaz mülsüz (*Vasfî Dîvâni,
Gazel 20, Beyit 4*). [*la'lüñsüz, -üñ, -süz*]
4. 'Aceb tebħāle mi bu **la'lüñ** üstinde olan
cāñā / Ya hōd vaqt-i seher düşmiş ola ter
goncaya jāle (*Vasfî Dîvâni, Gazel 81, Beyit
3*). [*la'lüñ, -üñ*]

lāl ol-: *Konuşamaz duruma gelmek, dili tutulmak.*

1. Tūṭi-i hoş-serā-yı zebāñ yā'ni nāṭkā /
Şekkersitāñ-medħüñi itmekte **oldı lāl**
(*Vasfî Dîvâni, Kaside 2, Beyit 28*). [*lāl
oldı, -dı*]

lāle: *Zambakgillerden yaprakları uzun ve mızrağı andırır, çiçeği ise kadehe benzer çok renkli bir çiçek.*

1. **Lālenüñ** la'lin kadeh 'arz itdüğü 'arıflere /
Hoş işaretdür ki ya'nî devr-i cām-ı mül
durur (*Vasfî Dîvâni, Gazel 14, Beyit 4*).
[*lālenüñ, -nüñ*]
2. **Lālenüñ** bağrına dāğ urdı şehā şevk-i
ruħuñ / Kıldı çeşmüñ hevesi nergis-i
şehlāyı 'alil (*Vasfî Dîvâni, Gazel 40, Beyit
2*). [*lālenüñ, -nüñ*]
3. YāsemİN olsun saña devr içre sİMİN-
sā'idüñ / Al güller **lāleler** olsun şarāb-ı

erğavān (*Vasfî Dîvânî, Kaside 7, Beyit 12*).
[lâleler, -ler]

4. **Lâleler** goncaların dâğ ile her dem ki görem / Al vâlâya şarılmış şanuram müşk-i tatâr (*Vasfî Dîvânî, Kaside 8, Beyit 4*).
[lâleler, -ler]

lâle: Zambakgillerden yaprakları uzun ve mızrağı andırır, çiçeği ise kadehe benzer çok renkli bir çiçek. Lâlenin ortasında kırmızı yaprakların çevrelediği siyah noktalar bulunmaktadır. Klâsik şiirde bu noktalar, dağ yarasına benzetilir.

1. 'İşkuñla şehâ lâle ki tağlara düşüpdür / Taşlarla dögünmekle kızıl kana boyandı (*Vasfî Dîvânî, Gazel 91, Beyit 3*). [lâle,]
2. Kanlu yaşumla lâ'leye dönmiş durur gözüm / Şan dâğ-ı lâ'ledür aña dâğ-ı hayâl-i hâl (*Vasfî Dîvânî, Gazel 36, Beyit 3*). [lâ'leye, -ye]

lâle ol-: Lale çiçeği gibi olmak; lale gibi kırmızı reнге bürünmek.

1. N'ola ger gözlerüm hûn ile her dem olsa çün lâle / Ki tîğ-i ğamdan olmuşdur ciger pergâle pergâle (*Vasfî Dîvânî, Gazel 81, Beyit 1*). [lâle olsa, -sa]

lâle-i hamrâ: Kırmızı lale.

1. Meger kim milket-i gülşende şâh olmuş durur bülbül / K'otagi lâle-i hamrâ vü güller sāyebāndur (*Vasfî Dîvânî, Kaside 9, Beyit 4*). [lâle-i hamrâ,]

lâle-'izâr: Lale yanaklı; al yanaklı sevgili.

1. Vaşfiya 'ömri 'abeş yirlere zāyi'dür o kim / Rüz u şeb manzarı bir lâle-'izâr olmayıcağ (*Vasfî Dîvânî, Gazel 27, Beyit 5*). [lâle-'izâr,]

lâlezâr ol-: Lale bahçesi olmak.

1. Hecründe anduğumca şehâ gül yüzün senün / Kanlu yaşumla her tarafım lâlezâr olur (*Vasfî Dîvânî, Gazel 12, Beyit 3*). [lâlezâr olur, -ur]

la'l-i handân: Gülen dudak.

1. Dil olup her berg-i gül eylerse cânân ile bahş / Cānı yokdur k'eyleye ol la'l-i handân ile bahş (*Vasfî Dîvânî, Gazel 9, Beyit 1*). [la'l-i handân,]

la'l-i leb-i cânân: Sevgilinin lal gibi kırmızı dudağı.

1. Hâl kim konmuş durur la'l-i leb-i cânānuma / Bir mekesdür kim benüm kaçd eylemişdür cânūma (*Vasfî Dîvânî, Gazel 70, Beyit 1*). [la'l-i leb-i cânānuma, -um, -a]

la'l-i revân-bahş: Hayat bağışlayan dudak.

1. Cān senün la'l-i revân-bahşuña ey şîrîn-leb / N'ola meyl eylese el-cinsü ile'l-cinsi yemil (*Vasfî Dîvânî, Gazel 40, Beyit 4*). [la'l-i revân-bahşuña, -uñ, -a]

la'l-i şîrîn: Sevgilinin lal gibi kırmızı ve güzel dudağı.

1. La'l-i şîrînüñ görüp şekker ezilmiş karşıuña / Ben meger canā ölem k'almayam andan dadumı (*Vasfî Dîvânî, Gazel 92, Beyit 2*). [la'l-i şîrînüñ, -üñ]

la'lin: La'lden yapılmış, la'lden olan.

1. Lâlenün la'lin kadeh 'arz itdügi 'ariflere / Hoş işaretdür ki ya'nî devr-i cām-ı mül durur (*Vasfî Dîvânî, Gazel 14, Beyit 4*). [la'lin,]
2. Maḥabbet meylerin nüş itmek için 'andelîb-i mest / Elinde güyiyâ almış durur la'lin ayağı gül (*Vasfî Dîvânî, Gazel 35, Beyit 2*). [la'lîn,]

lâ-mekân: Mekansız, yersiz, yurtsuz.

1. Bî-cihât u bi-mişâl ü lâ-mekân u lâ-yezâl / Hâkim-i kevn ü mekân olmağ dilerseñ 'aşık ol (*Vasfî Dîvânî, Gazel 38, Beyit 2*). [lâ-mekân,]

la'net: Allah'ın rahmetinden, af ve merhametinden mahrum olma.

1. Ko raqibi cân virtürse yoluña itme қаbul / La'net anuñ cân-ı nâ-pâkine cânā n'

i'tibār (*Vasfî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 3*).
[la'net,]

latîf eyle-: *Güzelleştirmek.*

1. Midhâtin şöyle **latîf eyledüğümçün** yaraşur / Düşse her beytüm ayağına ser-â-ser hâtem (*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 26*). [latîf eyledüğümçün, -düg, -üm, -çün]

lâ-ya'kil ol-: *Aklı başından gitmek, kendinden geçmek.*

1. 'Aşş eylemek olurdu hayâl-i nigâr ile / Ger dil şarâb-ı şevk ile **lâ-ya'kil olmasa** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 2*). [lâ-ya'kil olmasa, -ma, -sa]

lâ-vezâl: *Bitmez, tükenmez, ebedî (varlık).*

1. Bî-cihât u bi-mişâl ü lâ-mekân u **lâ-vezâl** / Hâkim-i kevn ü mekân olmak dilerseñ 'âşık ol (*Vasfî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 2*). [lâ-vezâl,]

lâyık: *Uygun, yakışır.*

1. Vaşluña cân dilemişsin dostum ben hastayam / Yoluña terk itemege **lâyık** ne cânım var benim (*Vasfî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 3*). [lâyık,]
2. Sînemi çâk eyle kim rahm idesin ben hastaya / Zahmı olmayan beden **lâyık** degül merhemlere (*Vasfî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 4*). [lâyık,]

lâzım bil-: *Lüzumlu görmek, gerekli görmek.*

1. Yâr u sâz u gül ü mül şöhbeti **lâzım bilüñüz** / Çâre yokdur ki şafâ ola bu çâr olmayıcağ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 4*). [lâzım bilüñüz, -üñüz]

le'âl: *Inciler.*

1. İrse sözüm güherleri deryâ kulağına / Ağzum şadef gibi pür iderdi **le'âl** ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 7*). [le'âl,]

leb: *Dudak; sevgilinin dudağı.*

1. Ruğların üzre nedür hâlün **lebünde** yok çü hağ / Bu hılâf-ı 'âdet ancak k'ola hağdan öñ nukât (*Vasfî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 1*). [lebünde, -ünde]
2. Gördüm **lebünde** hağtuñı bildüm cihânda kim / Çok fitneler zühûra gelürmiş şarâbdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 4*). [lebünde, -ün, -de]
3. Emerken **leblerin** pend itme zâhid / Baña cânım kayusudur beni ço (*Vasfî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 3*). [leblerin, -ler, -in]
4. **Lebüñ** kanlum durur ağzuma düşse / Emer idüm nitekim bir içim şu (*Vasfî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 5*). [lebün, -ün]
5. **Lebüñe** kaşd ider Vaşfî göreliden çeşm-i hünrüzün / Nic' itsün 'âşık-ı miskîn kıyar göz göre cânına (*Vasfî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 5*). [lebüñe, -ün, -e]
6. Teşbih idemez dil **lebünün** şehdine kândi / Devlet anuñ ey şeh ki lebün şehdine kândi (*Vasfî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 1*). [lebünün, -ü, -ün]
7. İstedüm 'âlemi meygün **lebünün** şevkıyle / Bulmadum bir dil-i şâfî bana peymâne gibi (*Vasfî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 2*). [lebünün, -ün, -ün]
8. Hâk seni halk idicek **leb** diyü ey mâh saña / Şarmış evrâk-ı gül-i terlere şehd ü şekeri (*Vasfî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 6*). [leb,]
9. Hâk seni halk idicek **leb** diyü ey mâh komış / Hoğka-i la' lde gül birle mürebbâ şekeri (*Vasfî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 4*). [leb,]
10. Meygün **lebünün** yâdına ey sâkî-i mehveş / Şun nüş idelüm bir iki sâğar mey-i bî-ğaş (*Vasfî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 1*). [lebünün, -ün, -ün]
11. Gitmez **lebünün** 'aksi gözümden didüm ol yâr / Güldi didi kim gözüne beñzer görinür kan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 64, Beyit 6*). [lebünün, -ü, -nün]
12. Teşbih idemez dil lebünün şehdine kândi / Devlet anuñ ey şeh ki **lebün** şehdine kândi (*Vasfî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 1*). [lebün, -ün]

leb-i şekker-şiken: *Şeker saçan dudak.*

1. **Leb-i şekker-şikenün** nisbet idermiş özine / Aña bir iş ideyin kim eriyüp mağv ola kând (*Vasfî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 3*). [leb-i şekker-şikenün, -ün]

lerze: *Titreme.*

1. Yapdı bir kişver-güşâ fülk-i felek-simâyı kim / Düşdi andan **lerzeler** erbâb-ı nâküs

üstüne (*Vasfî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 2*).
[*lerzeler, -ler*]

lerze: *Titreme, titreyiş; sıtma titremesi.*

1. Ne yavuz yeller esüpdür 'aceb ol gülşene kim / **Lerzeler** var durur ol serv-i hürāmānumda (*Vasfî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 4*). [*lerzeler, -ler*]

leşker-i ğam: *Gam askeri.*

1. Gönli şehristāmi Vaşfînün açılmaz āh kim / **Leşker-i ğam** tutdı ey dilber der ü dervāzesin (*Vasfî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 5*). [*leşker-i ğam,*]

leţāfet: *Hoşluk, güzellik, incelik.*

1. Ey **leţāfet** çemeninün gül-i nāzük-bedeni / Vey melāhat gülünün bülbül-i şîrîn-suĥani (*Vasfî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 1*). [*leţāfet,*]

levend: *Boylu poslu yakışıklı.*

1. Gönlüñün meyli **levend** ise şehā Vaşfıye gel / Kanı anuñ gibi bir oñmaduĥ āvāre levend (*Vasfî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 5*). [*levend,*]

levend: *Nefsin arzularına uyup serbest tavır ve hareketle geçinen, tembel, işsiz, ayyaş, kabadayı.*

1. Gönlüñün meyli levend ise şehā Vaşfıye gel / Kanı anuñ gibi bir oñmaduĥ āvāre **levend** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 5*). [*levend,*]

levh-i 'ālem: *Dünyanın üzeri.*

1. Bi-ĥaĥk-ı Şāni'-i bī-çün ki kilki-takdîri / Bu **levh-i 'āleme** naĥş-ı vücūdı kıldı nigār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 14*). [*levh-i 'āleme, -e*]

levh-i çemen: *Bahçe.*

1. Sepīde-dem ki ħalem çekdi Mānī-i gülzār / Pür oldı **levh-i çemen** şemselerle naĥş-ı

nigār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 1*).
[*levh-i çemen,*]

levh-i eş'ār: *Şiirlerin levhası.*

1. **Levh-i eş'āruñda** Vaşfî zînet-i cedvel yiter / Cūylar k'olur revān bu çeşm-i pür-ĥünābdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 6*). [*levh-i eş'āruñda, -uñ, -da*]

levh-i gülnār: *Narçiçeğinin yaprağı.*

1. Nitekim faşl-ı rebī' ire vü gül naĥşından / **Levh-i gülnārı** şabā eyleye pür-naĥş u nigār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 29*). [*levh-i gülnārı, -ı*]

levh-i zümürürd: *Zümrüt yaprağı, yeşil yaprak*

1. **Levh-i zümürürd** içre ya ĥöd 'ayn-ı 'iddür / Yā nūn-ı āĥir-i ramazān k'ola 'īde dāl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 6*). [*levh-i zümürürd,*]

leyl ü nehār: *Gece ve gündüz.*

1. Ki bendeñe budur ancak maĥāşid-ı a'lā / Ki ĥıdmetününde ola sāl u māh u **leyl ü nehār** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 19*). [*leyl ü nehār,*]

leyl ü nehār: *Gece ve gündüz, sürekli.*

1. Ĥıdmetin itmek için dergehünün nevbetle / Zengī vü rümī iki bende durur **leyl ü nehār** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 18*). [*leyl ü nehār,*]

levlī: *Leyla ve Mecnun hikayesinin kadın kahramanı.*

1. Mecnūn ki yaptı başına mürg āşiyānını / Görenler anı dedi ki **Leylī** 'imārıdur (*Vasfî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 3*). [*levlī,*]

libās: *Elbise, giysi.*

1. Siyeh **libāslarından** ġaraż budur ġālib / Ki midĥatününde siyeh baĥtum ideler iş'ār

(*Vasfî Dîvânî, Kaside 6, Beyit 36*).
[libâslarından, -lar, -m, -dan]

2. Ne virür şî'r ki ben fâhr idem anuñla benüm / Faḥrum oldur k'idinem şer' **libâsını** şî'ar (*Vasfî Dîvânî, Kaside 8, Beyit 26*). [libâsını, -ı, -n, -ı]

lîk: Ama, fakat, lakin.

1. Naẓmum eşcârı egerçi ter ü mevzündür **lîk** / Bir dem olmaz ki aña derd ü belâ virmeye bâr (*Vasfî Dîvânî, Kaside 8, Beyit 25*). [lîk,]
2. 'Ömrüm oldukça güzel sevmeyeyin dirdüm **lîk** / N'ideyin bu dil-i şeydâ beni yalan itdi (*Vasfî Dîvânî, Kit'a 3, Beyit 1*). [lîk,]
3. Sen yaqarsın beni bu ḥüsn ile şâhum bilürem / **Lîk** eflâke çıkar âteş-i âhum bilürem (*Vasfî Dîvânî, Murabba 1, Beyit 5*). [lîk,]

lîkin: Ama, fakat, lakin.

1. Siyeh-libâs durur her biri çü şeb **lîkin** / Zemâne ruḥları nûriyle pür durur envâr (*Vasfî Dîvânî, Kaside 6, Beyit 34*). [lîkin,]

livâ-yı feth ü zafer: Fetih ve zafer sancağı.

1. Du'â-yı vaqt-i seher gibi 'adli zâlim-küş / **Livâ-yı feth ü zafer** gibi kilki tîğ-âşâr (*Vasfî Dîvânî, Kaside 1, Beyit 24*). [livâ-yı feth ü zafer, -up]

lokmân: Doktor, hekim.

1. Ben ki kânün-ı lebün fikriyle bîmâr olmuşam / Eylesem tañ mı şifâ bābında **Loqmân** ile baḥş (*Vasfî Dîvânî, Gazel 9, Beyit 3*). [loqmân,]

lutf: Hoşluk, güzellik; iyi ve yumuşak davranma; kerem.

1. Eger kim **lutf** u iḥsānuñ eli tıtmazsa kim alur / Benüm derd ü belâ diyen elinden bu giribānum (*Vasfî Dîvânî, Gazel 41, Beyit 9*). [lutf,]
2. Bir zerre **lutfi** aylar ile kanadur nevâ / Bir kaçra cüdî yıllar ile bahradur nevâl (*Vasfî Dîvânî, Kaside 2, Beyit 15*). [lutfi, -ı]

3. **Lutfuñ** nesîmi virmese ger aña perveriş / Bād-ı bahâr 'āleme virmezdi i'tidāl (*Vasfî Dîvânî, Kaside 2, Beyit 24*). [lutfuñ, -uñ]
4. **Lutfuñ** ol kân-ı 'atâdur kim aña yokdur kerân / Cāduñ ol bâhr-i şehâdur kim aña yokdur kenâr (*Vasfî Dîvânî, Kaside 3, Beyit 9*). [lutfuñ, -uñ]
5. Nitekim her dem ola dehr-i cefâ-âyînüñ / Gâh **lutfına** vü geh kaçırına maẓhar ḥâtem (*Vasfî Dîvânî, Kaside 4, Beyit 28*). [lutfına, -ına]
6. Fazluñuñ vaşfinda kâşır derk-i nefis-i nâḥikâ / **Lutfuñuñ** medḥinde 'āciz pîr-i 'aql-ı ḥurdedân (*Vasfî Dîvânî, Kaside 7, Beyit 33*). [lutfuñuñ, -uñ, -uñ]
7. Kî ya'nî muḳtedâ-yı mülk ü millet Muştafa Beg kim / Sa'âdet ebri devlet bahri cüd u **lutf** kâmidur (*Vasfî Dîvânî, Kaside 9, Beyit 9*). [lutf,]
8. Dilberüm ruḥsârına **lutf** ile beñzer gül benüm / Ol durur kim nâlişüm şeydâsıdur bülbül benüm (*Vasfî Dîvânî, Gazel 42, Beyit 1*). [lutf,]
9. **Lutf** ile görenler dehenüñ ey gül-i ḥandân / Bir gonca şanûrlar k'ola pür-kaçra-i bārân (*Vasfî Dîvânî, Gazel 64, Beyit 1*). [lutf,]
10. Kara toprağ idi **lutfuñ** himeminden buldı / Bu kadar zînet ü zîb ü bu kadar fer ḥâtem (*Vasfî Dîvânî, Kaside 4, Beyit 20*). [lutfuñ, -uñ]
11. **Lutfi** ol kân-ı şehâdur k'aña yok hiç kerân / Cüdî ol bâhr-i 'atâdur k'aña yok hiç kenâr (*Vasfî Dîvânî, Kaside 8, Beyit 12*). [lutfi, -ı]
12. **Lutf** ile anı kinâra alurken her dem / Yâr elinden ne için böyle gelür zâra kopuz (*Vasfî Dîvânî, Gazel 22, Beyit 5*). [lutf,]
13. Ebrûña beñzerem dir imiş **lutf** ile hilâl / Beñzer ki ey şanem yeñile oldı bu ḥayâl (*Vasfî Dîvânî, Gazel 36, Beyit 1*). [lutf,]

lutf eyle-: Yardım etmek, iyilikte bulunmak.

1. Ḥâlk-ı bî-himmet marîz-ı faqr idi **lutf eyleyüp** / Añlara virdün ğınâ şerbetlerin nüş eyledün (*Vasfî Dîvânî, Gazel 34, Beyit 2*). [lutf eyleyüp, -y, -üp]
2. **Lutf eyle** al elüm ki ayaklarda qalmışam / Devründe ğam beni niçe bir ide pâyımâl (*Vasfî Dîvânî, Kaside 2, Beyit 33*). [lutf eyle,]
3. **Lutf eyle** âhum alma şeha âhdan şaḫın / İncitme ben za'İfûni Allâhdan şaḫın (*Vasfî Dîvânî, Gazel 61, Beyit 1*). [lutf eyle,]

lutf it-: İyi davranmak, hoş muâmele etmek, iyilikte bulunmak.

1. Niçe bir Vaşfîyi cevruñle şehâ öldüresin / Şâhsın **luṭf idüp** olsañ n'ola ger bende-nevâz (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 7*). [*luṭf idüp, -üp*]
2. Dili çok oda yaqduñ **luṭf idüp** incinme âhumdan / Bilürsin gitmeyince hânedan âteş duhân gitmez (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 2*). [*luṭf idüp, -üp*]
3. **Luṭf idüp** Vaşfîyi redd itme ki ey şeh yaraşur / Bâğ-ı hüsnünde anuñ gibi gazelhân olıcaq (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 6*). [*luṭf idüp, -üp*]
4. Ger şorarsañ **luṭf idüp** bir gün eger ben hâkden / Rıf'at-i qadrüm yüceldüdüñ benüm eflâkden (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 1*). [*luṭf idüp, -üp*]
5. Bini bu nâ-pâklerden **luṭf idüp** eyle halâş / Şol ümidüñ haqqı kim vardur Hudâ-yu pâkden (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 4*). [*luṭf idüp, -üp*]
6. Ger ölem derdiyle ol hercâyîñün ben ey refîk / **Luṭf idüp** seng-i mezârum üzre hâlüm yazasın (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 3*). [*luṭf idüp, -üp*]
7. Hâk olursam yolına **luṭf idüp** ey bād-ı şabâ / Hâküm ol yola ilet k'ola anuñ rehğüzeri (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 3*). [*luṭf idüp, -üp*]
8. Ger 'ilâc eylerse **luṭf idüp** Mesîh-i himmetüñ / Va'de şahşından gidüp def'ola renc-i intizâr (*Vaşfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 19*). [*luṭf idüp, -üp*]
9. Bu muqarrerdür Kara-feryeye taqrîrüm gelür / Ger iderseñ **luṭf idüp** taḥrîr-i taḥrîk-i benân (*Vaşfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 42*). [*luṭf idüp, -üp*]
10. Öldi Vaşfî derd ile gel **luṭf idüp** sinine söğ / Kim du'â itmek şehâ 'âdet durur sin üstine (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 7*). [*luṭf idüp, -üp*]
11. Gülşen-i cân gülisin hâr ile hem-demlik idüp / Bülbül-i ḥasta-dilem **luṭf idüp** ağılatma beni (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 2*). [*luṭf idüp, -üp*]
12. **Luṭf idüp** himmetler in'âm eyleseñ ben bendeñe / 'Âleme tiğ-i zebân ile olurдум kâmrân (*Vaşfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 38*). [*luṭf idüp, -üp*]
13. Ğamzeñle dimişsin ki alam cânını cânâ / **Luṭf it** ki ben anı görürem cânuma minnet (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 5*). [*luṭf it,]*
14. Zehr-mâr-ı faqrдан öldürmedin ben bendeñi / **Luṭf it** in'âm eyle şol himmet diyen tiryâkden (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 3*). [*luṭf it,]*
15. Çün ecel derdine yoqdur çâre **luṭf it** ey tabîb / Ḥasta-i 'işqam benüm sa'y eyleme

dermânuma (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 5*). [*luṭf it,]*

16. Tîr-i ğamzeñ qaşd idermiş kim gelüp kanum döke / Kanlu olur girmesün **luṭf itsün** ey meh kanuma (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 6*). [*luṭf itsün, -sün*]

luṭf kıl-: İyi davranmak, iyilikte bulunmak.

1. Ben günâhum bilürem **luṭf kıl** ey şeh 'afv it / Tüt ki bir kâfir idüm şimdi müselmân oldum (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 4*). [*luṭf kıl,]*
2. **Luṭf kıl** Vaşfîyi redd itme ki ey şeh yaraşur / Gülşen-i cennet-i küyünda anuñ gibi hezâr (*Vaşfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 21*). [*luṭf kıl,]*

luṭf u kerem: İhsan ve cömertlik.

1. Baña cevr ü sitemüñ **luṭf u keremdür** ide gör / Gerçi çok görmüşüz ey dost senüñ bu keremüñ (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 3*). [*luṭf u keremdür, -dür*]

luṭf u keremler eyle-: İnsan ve cömertlik göstermek.

1. Hâlka bî-minnet n'ola **luṭf u keremler eyleseñ** / 'Âleme âşâr-ı luṭfuñ mihr olur çün râygân (*Vaşfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 30*). [*luṭf u keremler eyleseñ, -se, -ñ*]

lülü-yı mensür: Saçılmış inci.

1. Medâyihünde ma'anî cevâhirin saçalı / Buḥür-ı nazmum ile toldı **lülü-yı mensür** (*Vaşfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 24*). [*lülü-yı mensür,]*

M

ma'ānī: Manalar.

1. Medāyihūnde **ma'ānī** cevāhirin şaçalı / Buḥūr-ı nazmum ile taldı lülū-yı menşūr (Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 24). [ma'ānī,]

ma'ānī-i bedī': Açık anlam.

1. Mantık-ı şîrîn-kelāmında ne ḥikmet var k'anuñ / 'Aql ḥayrānı **ma'ānī-i bedī'** itse beyān (Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 26). [ma'ānī-i bedī',]

ma'den-i lutf u müruvvet: Yiğitlik ve iyiliğin madeni.

1. **Ma'den-i lutf u müruvvet** melce'-i erbāb-ı faẓl / Maḥzen-i genc-i fütüvvet menba'-ı ḥilm ü veḳār (Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 6). [ma'den-i lutf u müruvvet,]

mağdūr eyle-: Mağdur etmek; zarara uğratmak.

1. Bu nükteyi ki didüm ḥıdmetünde tut ma'zūr / Ki bendeñi yine bendeñdür **eyleyen mağdūr** (Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 26). [mağdūr eyleyen, -y, -en]

mağribī-i mihr: Güneşin batışı.

1. Ğubār-ı devleti ol kīmyā durur k'andan / Dürüst **mağribī-i mihr** olur temām 'ayār (Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 22). [mağribī-i mihr, -i]

mağrūr ol-: Aldanmak.

1. Sākıyā mey şun ki ben dünyāya **mağrūr olmazam** / Her metā'ı kim cihān virür gurūrumdur benüm (Vasfî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 4). [mağrūr olmazam, -maz, -am]

mağrūr ol-: Böbürlenmek, gururlanmak.

1. Gözi hiç kimseyi görmez n'ola **mağrūr olsa** / Alicak ellerine taze güzeller ḥātem

(Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 4). [mağrūr olsa, -sa]

2. Gül-i ruḥsāruña **mağrūr olup** inleteme beni / Nev-cuvānsın şanemā cev̄r ü cefā eyleme fen (Vasfî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 2). [mağrūr olup, -up]

māh: Ay.

1. Her **māh** kaşd-ı devlet-i pā-būs eyleyüp / Eyler özin rikāb-ı ḥümāyūnuña mişāl (Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 17). [māh,]
2. Bu felek her **māh** kim saña hilālin 'arz ider / Dimek ister ki senüñ bir bendeñem ben tavḳ-dār (Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 17). [māh,]
3. Ki bendeñe budur ancak maḳāşid-ı a'lā / Ki ḥıdmetünde ola sāl u **māh** u leyl ü nehār (Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 19). [māh,]

māh: Ay; ay yüzlü sevgili.

1. Hışm eyleme cānā baña sen **māha** sözümden / Mest-i mey-i 'ışḳam ḥaberüm yokdur özümden (Vasfî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 1). [māha, -a]
2. Hem-demüm sāyem durur ḡam günlerinde ol daḥi / Oḳumazsam mūm ile ey **māh** gelmez yanuma (Vasfî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 2). [māh,]
3. Benüm derd-i derūnumdan ḥaber kim ilte sen **māha** / Bu hem-demliği baña eylemez kimse meger nāle (Vasfî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 4). [māha, -a]
4. Ḥaḳ seni ḥalk idicek leb diyü ey **māh** ḳomış / Ḥokḳa-i la'ide gül birle mürebbā şekerî (Vasfî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 4). [māh,]
5. Ögmeñ baña maḥbūb diyü mihr ile **māhi** / Dünyāda güzel sevmezem illā Memi şāhı (Vasfî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 1). [māhi, -ı]
6. Ḥaḳ Ta'alā ḫal'atuñ günden güne bedr eylesün / Zerrece ırgürmesün noḳşān benüm **māhum** saña (Vasfî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 3). [māhum, -um]
7. Gün yüzüñ üzre ne var ḫaḫ-ı siyehkār olıcak / Şem' rüşen olur ey **māh** şeb-i tār olıcak (Vasfî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 1). [māh,]
8. Beni sen **māha** ırgürmez sitārem gerçi kim her şeb / Sitāreyle cihānı pür ider bu eşk-i

ğaltānum (*Vasfî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 5*).
[māha, -a]

9. Ne **māh** olur bu ki şeb irişince her dem mihr / Düşüp şokağa arar şehri hāne hāne seni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 7*).
[māh,]
10. Hāk seni halk idicek leb diyü ey **māh** saña / Şarmış evrāk-ı gül-i terlere şehd ü şekeri (*Vasfî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 6*). [māh,]

mahabbet: *Aşk, sevgi.*

1. **Maḥabbet** meylerin nüş itmek için 'andelīb-i mest / Elinde güyiyā almış durur la 'lîn ayağı gül (*Vasfî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 2*). [mahabbet,]
2. Her kimüñ kim ola göñlinde **maḥabbet** eşeri / Āteş-i şevk ile dünyâyı yaqar her ḥaberi (*Vasfî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 1*). [mahabbet,]
3. **Maḥabbet** cür'asın nüş itmek için 'andelīb-i mest / Şanasın goncalar cām-ı şarāb-ı ergavānīdür (*Vasfî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 2*). [mahabbet,]

mahalle: *Sevgilinin yaşadığı yer.*

1. Vaşfî **maḥallesinde** ḥazer kıl raḳībden / K'ol yirde kim ḥatar ola andan ḥazer gerek (*Vasfî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 5*).
[maḥallesinde, -si, -nde]

mahbüb: *Sevilen, sevgili.*

1. Bu demler ḥoş dem olsun ol ki bir **maḥbūbı** şayd idüp / Gelüp yanında yatduğınca pür ola yatağı gül (*Vasfî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 4*). [maḥbūbı, -ı]
2. Āh kim baña naşīb olmuş cefā **maḥbūbdan** / Geçdi 'ömrüm görmedüm bir dem vefā maḥbūbdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 1*). [maḥbūbdan, -dan]
3. Āh kim baña naşīb olmuş cefā maḥbūbdan / Geçdi 'ömrüm görmedüm bir dem vefā **maḥbūbdan** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 1*). [maḥbūbdan, -dan]
4. İdemezven tā kıyāmet ger ider olsam beyān / Şol kadar çekdüm cefā ben mübtelā **maḥbūbdan** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 2*). [maḥbūbdan, -dan]
5. Gerçi kim bīdād olan bilmez benüm ḥālüm velī / Ben ne miḥnet çekdügüm bilür Ḥudā **maḥbūbdan** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 3*). [maḥbūbdan, -dan]
6. Her gice ta şubḥ olunca ney gibi efgān idüp / İñlerem derd ile kim düşdüm cüdā

maḥbūbdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 4*). [maḥbūbdan, -dan]

7. Bu dil-i bīmāra em şordum ṭabīb-i 'ışkdan / Didi kim Vaşfî olur saña devā **maḥbūbdan** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 5*). [maḥbūbdan, -dan]
8. Ögmeñ baña **maḥbūb** diyü mihr ile māhı / Dünyāda güzel sevmezem illā Memi şāhı (*Vasfî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 1*).
[maḥbūb,]

mahbūs olan: *Hapsedilmiş, tutsak olmuş.*

1. Tırūñ zāḥmın görüp cān kaçsa zaḥmumdan n'ola / N'eylesün **maḥbūs olan** çün deldiler zindānını (*Vasfî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 4*). [maḥbūs olan, -an]

māh-ı nev: *Yeni ay, hilal.*

1. 'İd-veş 'izz ü şerefler içre sen pür-zīver ol / Ḥaşmuñ olsun dāyimā çün **māh-ı nev** zerd ü nizār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 29*). [māh-ı nev,]

māh-ı sitāre-kevkebe: *Gezegen ve yıldızların ayı; gezegenlerin ve yıldızların etrafında döndüğü, onun peşinde pervane olduğu kişi*

1. Behrām-ı Zöhre- 'işret ü Mirriḥ-intiḳam / **Māh-ı sitāre-kevkebe** vü Müşteri-ḥışāl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 12*). [māh-ı sitāre-kevkebe, -e]

māh-ı ṭal'at: *Ay gibi parlak yüzün; yüzünün aydınlığı.*

1. Rüşen ide cihānda kamu **māh-ı ṭal'atuñ** / 'Ömrüñ günine ḥaşra degin irmeye zevāl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 41*). [māh-ı ṭal'atuñ, -uñ]

mahmūr göz: *Sarhoş gözü gibi süzerek bakan göz, mestane; sevgilinin gözü.*

1. **Maḥmūr gözlerüñle** beni mest-i 'ışk idüp / Yirüm müdām güşe-i meyhāne eyledüñ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 3*). [maḥmūr gözlerüñle, -üñ, -ler, -le]

māh-pāre: *Ay parçası, çok güzel kadın*

1. Henüz devlet-i gerdün olup baña şābit / Yanumca olmadılar **māh-pāreler** seyyār (Vasfî Dîvânî, Kaside 6, Beyit 28). [māh-pāreler,]

māh-peyker: Yüzü ay gibi parlak olan sevgili.

1. Bir Sirōsî **māh-peyker** baña ilhām eyleyüp / Didi tarîh-i laţifin çaķ Rōdōs üstine (Vasfî Dîvânî, Kıt'a 1, Beyit 4). [māh-peyker,]

māhv it-: Ortadan kaldırmak, yok etmek.

1. Ğafūr haķķı ki 'afviyle **māhv ider** biñ biñ / Siyāh-ı nāmeyi bir kaţra āb-ı istiġfār (Vasfî Dîvânî, Kaside 6, Beyit 15). [māhv ider, -er]

māhv ol-: Yol olmak.

1. Leb-i şeker-şikenün nisbet idermiş özine / Aña bir iş ideyin kim eriyüp **māhv ola** kand (Vasfî Dîvânî, Gazel 10, Beyit 3). [māhv ola, -a]

māhzen-i genc-i fütüvvet: Cömertlik hazinesinin mahzeni.

1. Ma'den-i luţf u müruvvet melce'-i erbāb-ı fazl / **Māhzen-i genc-i fütüvvet** menba'-ı hılm ü veķār (Vasfî Dîvânî, Kaside 3, Beyit 6). [māhzen-i genc-i fütüvvet,]

māhzün: Hüzünlü, kederli.

1. Firāk-ı yāri güc dirler idi bilmez-idüm evvel / Göñül bir rütbe **māhzün** kim gören her şādumān ağlar (Vasfî Dîvânî, Kaside 10, Beyit 6). [māhzün,]

makām ol-: Mekân olmak.

1. Sāye gibi hāk ol bir serv-ķaddün yolına / Ger dilerseñ ravzā-i rıdvān **makām olsun** saña (Vasfî Dîvânî, Gazel 3, Beyit 4). [makām olsun, -sun]

makām tut-: Rütbeli bir yere yükselmek.

1. Gözlerün sihri ile mihr üstinde **ţutmuşdur makām** / Kim ide bu fende ol cādū-yı fettān ile baħş (Vasfî Dîvânî, Gazel 9, Beyit 5). [makām ţutmuşdur, -muş, -dur]

makāşid-ı a'lā: Büyük niyet.

1. Ki bendeñe budur ancak **makāşid-ı a'lā** / Ki hıdmetünde ola sāl u māh u leyl ü nehār (Vasfî Dîvânî, Kaside 6, Beyit 19). [makāşid-ı a'lā,]

maksüd: Amaç, niyet, gaye.

1. Gülleri egdi şabā bülbüle meyl eylemege / Ola kim irişe **makşūdına** ol 'aşıķ-ı zār (Vasfî Dîvânî, Kaside 8, Beyit 8). [makşūdına, -ı, -n, -a]

maksüd idin-: İstemek, amaç edinmek.

1. Dest-büsuñ şerefin beñzer **idindi makşüd** / Zerden idindi kemer la'iden efser hātem (Vasfî Dîvânî, Kaside 4, Beyit 18). [makşüd idindi, -in, -di]

māl: Mal, mülk, varlık.

1. Ve ger-ne anda ne eglerdi senden ayrı beni / Ne 'izz ü cāh ü ne **māl** ü menāl ü mülk ü 'aķār (Vasfî Dîvânî, Kaside 6, Beyit 24). [māl,]

māl ü menāl: Bir kimsenin sâhip olduğu her şey, mal mülk, servet.

1. Her kişi şimdi **māl ü menāliyle** hōş geçer / Hayretdeyem ki ne ola bu hālüme me'āl (Vasfî Dîvânî, Kaside 2, Beyit 36). [māl ü menāliyle, -i, -y, -le]

ma'lüm: Bilinmiş, belli.

1. Taḫibā zaħmeti def' eyle senden baña dermān yoķ / Ki **ma'lümüñ** durur vardur benüm bir derd-i pinhānum (Vasfî Dîvânî, Gazel 41, Beyit 4). [ma'lümüñ, -uñ]

ma'mür: Bayındır, bakımlı.

1. Bu bende-i ezeliiden tapūna hayr du'ā / Budur hemīn k'ola dünyā vü āhret
ma'mūr (*Vasfī Dīvānı, Kaside 5, Beyit 29*). [*ma'mūr,]*

ma'mūr kıl-: *Imar etmek, yapılandırmak, iyi hale getirmek.*

1. Ey dost hāne-i dil-i Vaşfiyi mihr ile /
Ma'mūr kıl ki cevri ile virāne eyledūn
(*Vasfī Dīvānı, Gazel 32, Beyit 5*). [*ma'mūr kıl,]*

ma'mūr ol-: *Imar olmak; şen olmak.*

1. Sen ol mücāhid-i gāzīsın **oldı** sa'yuñla /
Diyār-ı küfr hārāb u diyār-ı dīn **ma'mūr**
(*Vasfī Dīvānı, Kaside 5, Beyit 17*). [*ma'mūr oldı, -dı]*

ma'nā: *Bir kelimeden, bir sözden, bir davranış veya olgudan anlaşılan şey, anlam.*

1. Getürdiler yine elfāzdan tabaqlarda /
Çapuñda itmege **ma'na** cevāhirini nişār
(*Vasfī Dīvānı, Kaside 6, Beyit 35*). [*ma'na,]*

mānī ol-: *Önüme geçmek, engellemek, önlemek.*

1. Gözüm yaşı görmege seni **mānī' olurdu** /
Acıdum anı qahr ile sürdüm nazarumdan
(*Vasfī Dīvānı, Gazel 66, Beyit 3*). [*mānī' olurdu, -ur, -dı]*

mānī-i gülzār: *Gülbağçesinin Mānisi. Mānī: Çinli meşhur bir nakkaş ve Nigeristān isimli bir katalogu bulunmaktadır.*

1. Sepīde-dem ki qalem çekdi **Mānī-i gülzār** /
Pür oldı levh-i çemen şemselerle naqş-ı
niğār (*Vasfī Dīvānı, Kaside 1, Beyit 1*). [*mānī-i gülzār,]*

ma'nī-i hāş: *Öz mana.*

1. Gören haş-ı 'arabī içre **ma'nī-i hāşın** /
Şanūr ki āb-ı hayāt itdi zülmet içre karār
(*Vasfī Dīvānı, Kaside 1, Beyit 38*). [*ma'nī-i hāşın, -ı, -n]*

mantık-ı şīrīn-kelām: *Tatlı söz.*

1. **Mantık-ı şīrīn-kelāmında** ne hikmet var
k'anuñ / 'Aql hayrānı ma'anī-i bedī' itse
beyān (*Vasfī Dīvānı, Kaside 7, Beyit 26*).
[*mantık-ı şīrīn-kelāmında, -ın, -da]*

manzar: *Görünen, seyredilen.*

1. Vaşfiya 'ömri 'abes yırlere zāyi'dür o kim
/ Rüz u şeb **manzarı** bir lāle-'izār
olmayıcak (*Vasfī Dīvānı, Gazel 27, Beyit 5*). [*manzarı, -ı]*

manzar ol-: *Görülen, bakılan şey olmak.*

1. Bürc-i 'izzetde hilāl-i felek-i devletdür /
Tañ degül **olsa** nazar ehline **manzar** hātem
(*Vasfī Dīvānı, Kaside 4, Beyit 12*).
[*manzar olsa, -sa]*

manzara-i şāh: *Padişahın penceresi.*

1. Şabā çü keşf-i nikāb itdi şāhid-i gülden /
Görindi **manzara-i şāhdan** çü rüy-ı niğār
(*Vasfī Dīvānı, Kaside 1, Beyit 2*).
[*manzara-i şāhdan, -dan]*

manzar-ı ehl-i nazar: *Bakmayı bilenlerin gördüğü şey.*

1. Olsa 'aceb mi **manzar-ı ehl-i nazar** hilāl /
Merğübdür ne yirde k'ola bir yeñi hayāl
(*Vasfī Dīvānı, Kaside 2, Beyit 1*). [*manzar-ı ehl-i nazar,]*

mār: *Yılan.*

1. Dile sīnemde qaş itdücce zülf-i nāleler
eyler / Hemān ol murğa beñzer kim gelür
mār aşıyanına (*Vasfī Dīvānı, Gazel 72, Beyit 3*). [*mār,]*
2. Zülf-i niğāra ey gönül el şunma gey şağın /
Çanuña şuşaduñ ise var oyna **mār** ile
(*Vasfī Dīvānı, Gazel 87, Beyit 4*). [*mār,]*

mariz-ı fakr: *Fakirlik hastalığı.*

1. Hālk-ı bī-himmet **mariz-ı fakr** idi luğ
eyleyüp / Añlara virdūn gınā şerbetlerin

nüş eyledüñ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 2*). [*marz-ı fakr,]*

matbâh-ı gerdün-remâd: Felek ateşinin kül ocağı; gündeğümü/ günbatımı kızılığı

1. Bir muğarnes günbed-i nüh-tüy çarh-ı şeş-cihet / **Matbâh-ı gerdün-remâduñ** âteşindendür buhâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 13*). [*matbâh-ı gerdün-remâduñ, -uñ]*

matla‘-ı ğarrâ: Gösterişli beyit.

1. Fikr iderken ben bu tarzı nâgehân hürşîd-veş / Oldı bürc-i ğaybdan bir **matla‘-ı ğarrâ** ‘ayân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 15*). [*matla‘-ı ğarrâ,]*

matla‘-ı ve‘ş-semisi ve‘d-duhâ: *Ve‘ş-semisi ve‘d-duhâ suresinin başlangıcı. (ve‘ş-semisi ve‘d-duhâ: yemin olsun güneşe ve onun aydınlığına).*

1. Vaşf-ı Cemâl-i dilbere çün kıldum ibtidâ / Geldi dilüme **matla‘-ı ve‘ş-semisi ve‘d-duhâ** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 1*). [*matla‘-ı ve‘ş-semisi ve‘d-duhâ,]*

matla‘u‘l-envâr: *Nurlu matla (şüirin aydınlık, güzel başlangıcı); Hüsrev-i Dihlevî'nin eseri.*

1. Furûğ-ı nür-ı ruğından münevver oldı zemîn / Nihâl-i gül şanasın k‘oldı **matla‘u‘l-envâr** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 3*). [*matla‘u‘l-envâr,]*

mâye: *Cevher; sermaye.*

1. Mihr ü kinüñ hâne vü peymâne-i rızk u ecel / ‘Afv ü hışmuñ **mâye** vü pîrâye-i sūd u ziyân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 32*). [*mâye,]*

mâyil ol-: *Meyletmek, eğilmek, gönül vermek.*

1. Yâ Rab n‘olaydı ‘âlem içinde dil olmasa / Yâ hod olursa her güzele **mâyil olmasa** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 1*). [*mâyil olmasa, -ma, -sa]*

mazhar: *Erişmek, aniden peyda olmak.*

1. Nitekim her dem ola dehr-i cefâ-âyînüñ / Gâh luğfına vü geh kâhrına **mazhar** hâtem (*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 28*). [*mazhar,]*

mâ‘zur: *Mâzereti olan, özrü bulunan, özürlü.*

1. Hergiz kâpuña gelmese **mâ‘zurdur** felek / K‘aña devâr zahmeti virmişdür ihtilâl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 26*). [*mâ‘zurdur, -dur]*

ma‘zür tut-: *Mazur görmek; kusura bakmamak, hoş görmek, bağışlamak, affetmek.*

1. Egerçi vaşfuñı vaşf itmedi murâdınca / Velî keremler ü ihsânlar eyle **tut ma‘zür** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 19*). [*ma‘zür tut,]*
2. Bu nükteyi ki didüm hıdmetüñde **tut ma‘zür** / Ki bendeñi yine bendeñdür eyleyen mağdûr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 26*). [*ma‘zür tut,]*
3. Midhatüñde şâyegân düşdiyse n‘ola kâfiye / Sen anı **ma‘zür tut** k‘ol oldı Genc-i Şâyegân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 41*). [*ma‘zür tut,]*

me‘âl ol-: *Anlatmak.*

1. Her kişi şimdi mâl ü menâliyle hōş geçer / Hayretdeyem ki ne **ola** bu hâlüme **me‘âl** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 36*). [*me‘âl ola, -a]*

meclis: *Eğlence yeri, zevk ve safa toplantısı.*

1. Hâcet-i nuql olursa **meclisde** / Dil-i pür-hünümüz kebâb idelüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 2*). [*meclisde, -de]*

meclis: *Sohbet etmek ve eğlenmek amacıyla bir araya gelmiş dost ve arkadaş topluluğu.*

1. Midhat-i la‘lünde cānā cān-fezâ kavlüm görür / Bes şurâhî n‘eylesün **meclisde** kulkul itmeyüp (*Vasfî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 3*). [*meclisde, -de]*
2. Kankı **meclisde** nazar eyleseñ el anı çalar / Bilmezem n‘eyledi bu ellere bî-çare kopuz

(*Vasfî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 2*).
[*meclisde, -de*]

3. Şem' üñ ey meh bu gice başına odlar yakayın / Dil uzatdı saña **meclisde** ya ol öle ya ben (*Vasfî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 4*). [*meclisde, -de*]
4. Götürürler getirürler gelicek **meclisüñe** / Şol kadar hâr-ı belâ ile olupdur efgâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 20*). [*meclisüñe, -üñ, -e*]

mecmû'a: İçinde şiirler, seçilmiş söz ve yazılar bulunan el yazması kitap.

1. Ol şanem cevr ü cefâ **mecmû'asın** ezber okur / Söylesek bilmez geçer mihr ü vefâ destânını (*Vasfî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 5*). [*mecmû'asın, -sı, -n*]

mecnûn: Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin erkek kahramanı, Kays.

1. **Mecnûn** ki yapıdı başına mürğ âşiyânını / Görenler anı dedi ki Leylî 'imârıdur (*Vasfî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 3*). [*mecnûn,*]

medâr: Eşik.

1. Ey felek-meretebe ol çarh-ı 'atâsın sen kim / Mihr-i eflâk-i şehâ dergehüñ idindi **medâr** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 16*). [*medâr,*]

medâr ol-: Yardımcı olmak, dayanak olmak.

1. Sen ol sipihr-i keremsin ki merkezi kapuñuñ / Sipihr-i cüda vü mihr-i şehâya **oldı medâr** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 28*). [*medâr oldı, -dı*]
2. Her ne yir kim oldı mezil pây-ı gerdün sâyeñe / Âfitâb-ı âsumân-ı 'izzete **olur medâr** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 15*). [*medâr olur, -ur*]

medâvih: Övülmeye layık olan işler ve hareketler.

1. **Medâvihüñde** ma'ânî cevâhirin şaçalı / Buñur-ı nazmum ile taldı lülü-yı mensûr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 24*). [*medâvihüñde, -üñ, -de*]

meddâh: Öven.

1. Ne senüñ gibi cihân içinde bir memdüh olur / Ne anuñ gibi görür **meddâh** çeşm-i rüzgâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 23*). [*meddâh,*]

meded: Lutuf ve yardım istemek için kullanılan sesleniş.

1. Ey şir-dil **meded** ki zebün eyledi beni / Akırânım içre bu felek-i rübeh-ihtiyâl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 30*). [*meded,*]

meded: "Yardım et, imdat eyle, yetiş, aman, eyvah" anlamlarında ünlem.

1. Fakr derdinden **meded** ey derde dermânım meded / Deyn zulminden amân ey şâhib-i 'adl ü emân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 40*). [*meded,*]
2. Fakr derdinden meded ey derde dermânım **meded** / Deyn zulminden amân ey şâhib-i 'adl ü emân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 40*). [*meded,*]

medh: Övgü, övme.

1. Ehl-i nazm içinde kim Sañbân-ı devrânım bu gün / Muştafa **medhinde** itsem n'ola Hassân ile bahş (*Vasfî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 9*). [*medhinde, -in, -de*]
2. Şehâ Vaşfî senüñ **medhüñde** dâyim / Disün kavlı ü gazeller taze taze (*Vasfî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 5*). [*medhüñde, -üñ, -de*]
3. Ben ol degül miyem ey âsumân-ı devlet kim / Cihânda gün gibi **medhüñle** olmuşam meşhûr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 23*). [*medhüñle, -üñ, -le*]
4. Fazluñuñ vaşfında kâşır derk-i nefsi nâñkâ / Luţfuñuñ **medhinde** 'âciz pîr-i 'aql-ı ħurdedân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 33*). [*medhinde, -i, -n, -de*]
5. Şehâ vaşfuñ gülistânında bir bülbül durur Vaşfî / Ki tekrâr itdügi her lañza **medhüñ** dâstânıdur (*Vasfî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 10*). [*medhüñ, -üñ*]

medh it-: Övmek.

1. Kâdr-i büleñ-i pâyeni ben nice **medh idem** / Çün irmez aña pây-i endişe-i hayâl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 27*). [*medh idem, -em*]

medh-i bî-kerâne: Sonsuz övgü.

1. Hâtm it du'â-yı hayr ile kim kanda şerh ider / Ol **medh-i bî-kerâneyi** uşbu zebân-ı hâl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 39*). [*medh-i bî-kerâneyi, -y, -i*]

medhüs eyle-: Korku içinde bırakmak, dehşete düşürmek.

1. 'Âlemi vahdet meyinden cümle **medhüs eyledüñ** / Bendeñi bir cür'adan n'îçün ferâmüş eyledüñ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 1*). [*medhüs eyledüñ, -dü, -ñ*]

meger: Meger, ancak.

1. Kadrüñ atıdır **meger** bu çarh k'encümle hilâl / Oldı guyâ ana cevherdâr zîn-i zer-nigâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 18*). [*meger,]*

meger: Aslında, oysaki.

1. Yaram ey dost **meger** dîde-i hün bârumdur / Ki gözün yummadı yıllardur efgânımdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 6*). [*meger,]*
2. Benüm derd-i derünımdan haber kim ilte sen mâha / Bu hem-demliği baña eylemez kimse **meger** nâle (*Vasfî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 4*). [*meger,]*
3. Senden âhir ey cefâ-hû dilber-i ra'nâ **meger** / Aña feryâd eyleyem k'oldur penâh-ı ins ü cân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 21*). [*meger,]*

meger: Anlaşıldı ki.

1. Yaramuñ kanlu yaşı dinmedi bir dem Vaşfî / Girye öğrendi **meger** dîde-i giryânımdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 7*). [*meger,]*

meger: Galiba, herhalde.

1. Beni bir gün añup dildârım almazmış zebânına / Dehânı tengdür nânum **meger** şıgmaz dehânına (*Vasfî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 1*). [*meger,]*
2. La'l-i şîrînüñ görüp şekker ezilmiş karşıña / Ben **meger** canâ ölem k'almayam andan

dadımı (*Vasfî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 2*). [*meger,]*

meger kim: Oysaki, halbuki.

1. **Meger kim** milket-i gülşende şâh olmuş durur bülbül / K'otagı lâle-i hamrâ vü güller sâye-bâmdır (*Vasfî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 4*). [*meger kim,]*

meh: Ay; sevgili, dilber.

1. Seyrümde gice ol **meh** tuş olduğum didüm / Nâz ile güldi didi düşüñ ise hayr ola (*Vasfî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 4*). [*meh, -e*]
2. Dellâke her kaçan gelüp ol **meh** tırâş olur / Ol urdıgınca başına bağrumda baş olur (*Vasfî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 1*). [*meh,]*
3. N'îçün ben zâr olam her lâhza ey **meh** sen yüzi gülsiz / Yaraşmaz k'ola bülbül gülsüz ü gül ola bülbülsüz (*Vasfî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 1*). [*meh,]*
4. İlahi olmasun hâlî yüzünde hâl-i müşkinüñ / Ki kâfûra ziyân irişür ey **meh** olsa fülfulsüz (*Vasfî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 5*). [*meh,]*
5. Miñnet-i hecründe kâfirler esirgerler beni / Âhir ey **meh** yok mıdır bir zerre imânuñ senüñ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 5*). [*meh,]*
6. Eksük gedük kuluñ durur ey **meh** senüñ hilâl / Hiç ide mi kaşuñla gelüp da'vî-i kemâl (*Vasfî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 1*). [*meh,]*
7. Didüm ey **meh** beñlerüñ fülful midür nâz eyleyüp / Didi bir hindî gulâmımdur bu gün fülful benüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 4*). [*meh,]*
8. Çü senden geçdi ol **meh** Vaşfîya âh ile geç dâyim / Kimüñ kim 'ömri geçse dir ölince hasretâ 'ömrüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 5*). [*meh,]*
9. Secde itmekden hilâl ebrûlar ey **meh** kaşuña / Ka'be-i küyuñda pürdür her taraf mihrâbdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 3*). [*meh,]*
10. Şem'ün ey **meh** bu gice başına odlar yakayın / Dil uzatdı saña meclisde ya ol öle ya ben (*Vasfî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 4*). [*meh,]*
11. Gerçi ey **meh** sen dañi gül-berg-i terden tâzesin / Bülbül oldur kim seve her dem gülüñ bir tâzesin (*Vasfî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 1*). [*meh,]*

12. ‘Arz eyledi cemâlini ol **meh** niķâbdan / Güyâ ki âfitâb idi çıkdı hiçâbdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 1*). [*meh,*]
13. Germ olduğınca incidür ol **meh** beni belî / Germiyyetinde incinülür âfitâbdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 2*). [*meh,*]
14. Yoluñda kına dönse yaşum yelmeden n’ola / Merdüm kızarsa tañ degül ey **meh** şitâbdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 5*). [*meh,*]
15. Tîr-i ğamzeñ kaşd idermiş kim gelüp kañum döke / Kañlu olur girmesün luţf itsün ey **meh** kañuma (*Vasfî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 6*). [*meh,*]
16. Didî naķş it sûret-i na‘l-i semendüm cismüñe / Didüm ey **meh** naķş idem çeşm-i cihân-bîn üstine (*Vasfî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 2*). [*meh,*]
17. Şol deñlü âh idüpdurın ey **meh** raķibe kim / ‘Ömri gelüp geçe anı ol âh oñarmaya (*Vasfî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 3*). [*meh,*]
18. Raħm kılğil ki gözüm merdümi kañlar derler / Tolanup istemeden sen **mehi** her rehğüzeri (*Vasfî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 2*). [*mehi, -i*]
19. Bir âfitâb-rû gibidür **meh** ki tākdan / Ebrüsü görünür daħi ‘arz itmedin cemâl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 2*). [*meh,*]
20. Beni ħâk olduğumçün pâymal itdün şaķın ey **meh** / Ben anuñ ħâkiyem k’ol mihr-i devlet âsumânıdur (*Vasfî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 8*). [*meh,*]

mehâbet: *Heybet, azamet.*

1. ‘Adû-yı dîne içürdi **mehâbetün** bir mey / Ki ħaşr olunca ola ser-girân u yata ħumâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 9*). [*mehâbetün, -ün*]

mehcür kal-: *Ayrı kalmak, uzak olmak.*

1. Didî ki ey ğam u miñnet-şarây-ı gerdünda / Murâd şâhidine irmeyüp **ķalan mehcür** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 8*). [*mehcür ķalan, -an*]

meh-i cihân-ı kerem: *Cömertlik dünyasının ayı.*

1. Bülend-mertebe şeh Bâyezîd-i deryâ-dil / **Meh-i cihân-ı kerem** mihr-i âsumân-ı vekâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 18*). [*meh-i cihân-ı kerem,*]
2. Eya vezîr-i melek-ħaşlet ü felek-miķdâr / **Meh-i cihân-ı kerem** mihr-i âsumân-ı

vaķâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 1*). [*meh-i cihân-ı kerem,*]

meh-i nâ-mihr: *Güler yüzlü olmayan ay; acımasız, vefasız sevgili.*

1. Bir **meh-i nâ-mihr** için çarĥ itdi sergerdân beni / Gör nenüñ gibi gün için şaķlamış devrân beni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 1*). [*meh-i nâ-mihr,*]

meh-i nev: *Yeni ay, hilal.*

1. Nitekim ‘îd iriše bir ħüb-rû dilber gibi / Nitekim ola **meh-i nev** ķadd-i ‘âşık gibi zâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 28*). [*meh-i nev,*]

meh-i şeb-gerdüm: *Geceyi dolaşan ay.*

1. Dûd-ı âhumdan siyâh olursa ‘âlem tañ degül / Görmedüm bir niçe gündür ol **meh-i şeb-gerdümi** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 4*). [*meh-i şeb-gerdümi, -i*]

meh-likâ: *Ay yüzlü sevgili.*

1. Bu şüret ile kim yaradupdur Ĥudâ seni / Ĥür-ı cinân şanur gören ey **meh-likâ** seni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 1*). [*meh-likâ,*]

meh-rû: *Ay yüzlü sevgili.*

1. Hey nice türk-i kemândâr olur ey **meh-rû** gözün / Kim kemân kor dâyimâ yatduķca bâlîn üstine (*Vasfî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 5*). [*meh-rû,*]
2. Yüz ‘ışķ ile üsküfîni ger geysel o **meh-rû** / Mihr-i felekün başına teng ola külâhı (*Vasfî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 2*). [*meh-rû,*]

mekes: *Sinek.*

1. Ĥâl kim ķonmuş durur la‘l-i leb-i cānānuma / Bir **mekesdür** kim benüm kaşd eylemişdür cānuma (*Vasfî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 1*). [*mekesdür, -dür*]

mekkâr: *Hilekar.*

1. Gönlümüz mihr ile alup dutdılar cevri itdiler / Ah bu **mekkârlar** ğaddârlar 'ayyârlar (Vasfî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 2). [mekkârlar, -lar]

mekr it-: Hile yapmak; aldatmak.

1. Teb ne **mekr itdi** 'aceb kim gül-i nesrîn olmuş / Al güller yiri ol tâze gülistânında (Vasfî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 2). [mekr itdi, -di]
2. Nice **mekr itdi** 'aceb k'âbileler pür olmuş / Jäleler yirine ol ğonca-i ħandânında (Vasfî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 3). [mekr itdi, -di]

mekr ü füsün: Hile ve büyü.

1. **Mekr ü füsün** ile aluban gönlümi şehâ / Hâlk içre hâlümü benüm efsâne eyledüñ (Vasfî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 2). [mekr ü füsün,]

meksür ol-: Kırılmak, parçalanmak.

1. Anuñ ki zâtına Hâk zamm-ı fetḥ kıla ezel / Ne yire eyler ise 'azm 'adū **olur meksür** (Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 14). [meksür olur, -ur]

melâhat: Güzel yüze sahip olma, güzellik.

1. Ey leṭâfet çemeninüñ gül-i nâzük-bedeni / Vey **melâhat** gülünüñ bülbül-i şîrîn-suhani (Vasfî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 1). [melâhat,]

melâhat çemeni: Güzellik bahçesi.

1. Ey gülistân-ı leṭâfette gül-i ğonca dehen / Vey **melâhat çemeni** içre biten tâze semen (Vasfî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 1). [melâhat çemeni, -i]

melâl: Sıkıntı, gam, keder.

1. 'Arz itmezem melâlümü hecrüñde sen shehe / Hâvf eylerem ki nâgeh ire gönlüñe **melâl** (Vasfî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 5). [melâl,]
2. 'Arz itmezem **melâlümü** hecrüñde sen shehe / Hâvf eylerem ki nâgeh ire gönlüñe melâl

(Vasfî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 5). [melâlümü, -üm, -i]

3. 'İd ayı gibi gel bizi şâd eyle zinde kıl / Ğam rüzesinde ey şanem öldük **melâl** ile (Vasfî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 4). [melâl,]
4. Vaşfî uzatmağıl ğam u miḥnet kaẓıyyesin / Kim her suḥan ki ola mümil arturur **melâl** (Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 37). [melâl,]

melâyik: Melekler.

1. Sen gül-i gülzâr-ı mülküñ izdiyâd-ı 'ömrüne / El götürmişdür du 'â eyler **melâyik** çün çınâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 16). [melâyik,]

melâz u melce-i 'âlem: Bütün insanların sığınağı.

1. Şu deñlü nâle çekem k'âgeh ola hâlümünden / **Melâz u melce-i 'âlem** şeh-i şığâr u kibâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 17). [melâz u melce-i 'âlem,]

melce'-i erbâb-ı fazl: Fazilet sahiplerinin sığınağı.

1. Ma'den-i luṭf u müruvvet **melce'-i erbâb-ı fazl** / Maḥzen-i genc-i fütüvvet menba'-ı ḥilm ü vekâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 6). [melce'-i erbâb-ı fazl,]

melek: Allah katında bulunan ve nur olarak yaratılan günahsız varlıkların her biri; sevgili.

1. Şeytân sözine uymaz idüñ ey **melek** n' için / Senden beni ayırdı rakîbüñ nifâk ile (Vasfî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 3). [melek,]

melek-hü: Melek huylu.

1. Ol perî-rüy u **melek-hüya** n'ola dinse perî / Rüyıdur rüy-ı perî zülf ü ḥaṭı bâl ü perî (Vasfî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 1). [melek-hüya, -y, -a]

melül: Kederli, gamlı.

1. Āhum beni küyuñdan ırar diyü **melülam** / Bâd olsa belî ḥâk olur elbette perîşân (Vasfî Dîvânı, Gazel 64, Beyit 4). [melülam, -am]

melül it-: Kederlendirmek.

1. Ölümündür haţuñ añdurma **melül itme** beni / Ki ölüm fikri şehā kişiyi ğamġin eyler (*Vasfî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 2*). [*melül itme, -me*]

memdüh: Övülmüş.

1. Ne senüñ gibi cihān içinde bir **memdüh** olur / Ne anuñ gibi görür meddāh çeşm-i rüzġār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 23*). [*memdüh,*]

memî: Mahbub, sevgili; özel isim.

1. Ögmeñ baña maħbüb diyü mihr ile māhı / Dünyāda güzel sevmezem illā **Memî** şāhı (*Vasfî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 1*). [*memî,*]

memlû: Dopdolu.

1. Cevāhir-i medehātuñla her biri **memlû** / Buħūr-ı nazm içi pürdür sefāyin-i eş'ār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 31*). [*memlû,*]

me' mül it-: Umud etmek.

1. Bu üslûb üzre el-hāşıl baña hep 'aşıkān ağlar / Vefā **me' mül iderken** gör felekden ne zühür itdi (*Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 16*). [*me' mül iderken, -er, -ken*]

me' mür ol-: Emre tabi olmak.

1. Sen ol cihān-ı keremsin ki **oldı** hıdmetüne / Zemīn mutî' ü zamān bende vü felek **me' mür** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 16*). [*me' mür oldı, -dı*]

men' eyle-: Uzaklaştırmak, ulaşmasına engel olmak.

1. Müjġānı hadengine ki sīnem siper itdüm / **Men' eylemedi** cânuma geçdi siperümden (*Vasfî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 2*). [*men' eylemedi, -me, -dı*]

men' it-: Yasaklamak, engel olmak.

1. Ruħuñ devrinde efġān eylesem **men' itme** ey dilber / Ki gül hengāmına revnaġ viren bülbül fiġānıdır (*Vasfî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 7*). [*men' itme, -me*]
2. Dostumdur seg-i kuyuñ aña varduġca beni / **Men' ider** gitmege her dem yapışur dāmenüme (*Vasfî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 2*). [*men' ider, -er*]

menāl: Bir kimsenin sâhip olduġu her şey, mal mülk, servet.

1. Ve ger-ne anda ne eglerdi senden ayru beni / Ne 'izz ü cāh ü ne māl ü **menāl** ü mülk ü 'aġār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 24*). [*menāl,*]

menba' -ı hılm ü vekār: Yumuşak huy ve ağırbaşlılığın kaynağı.

1. Ma' den-i luţf u müruvvet melce' -i erbāb-ı fāzl / Maħzen-i genc-i fütüvvet **menba' -ı hılm ü vekār** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 6*). [*menba' -ı hılm ü vekār,*]

me' nūs: Alışkın, alışık.

1. Şol kadar hecrüñde **me' nūsam** ġam-ı derdüñle kim / Şimdi ġam eglar olupdur bu dil-i nā-şādumı (*Vasfî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 3*). [*me' nūsam, -am*]

merdüm: Göz bebeği; kişi, insan.

1. Gözlerüm **merdümi** yoluñda şehā ħāk olalı / Bunca demdür dimedüñ n'oldı firāķumda demüñ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 5*). [*merdümi, -i*]
2. Vey eşk ħakin isteyü düş rehġüzerlere / **Merdüm** ki sayıl olsa aña rehġüzer gerek (*Vasfî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 3*). [*merdümi,*]
3. Yoluñda kana dönse yaşum yelmeden n'ola / **Merdüm** kızarsa tañ degül ey meh şitābdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 5*). [*merdümi,*]
4. Raħm kılġil ki gözüm **merdümi** ħanlar derler / Tolanup istemedden sen mehi her rehġüzeri (*Vasfî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 2*). [*merdümi, -i*]

5. Hey di hışm itmesün iñen dañi ‘uşşāka gözün / Hoş degül **merdüme** hışm eyleme bīmār olıcak (*Vasfî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 3*). [*merdüme,]*
6. Gün toğmaduğ başum vatan-ı ğam diyarıdır / **Merdümlerini** gör gözümün yār-ı ğarıdır (*Vasfî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 1*). [*merdümlerini, -leri, -ni]*

merdüm-i çeşm: Göz bebeği.

1. ‘Aks-i hālün düşdi beñzer dîde-i giryânuma / **Merdüm-i çeşmüm** anuñ ‘aksiyle şan fülful durur (*Vasfî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 3*). [*merdüm-i çeşmüm, -üm]*

merdüm-i eşk: Gözyaşı tanecikleri.

1. Kan olsa n’ola **merdüm-i eşküm** ki ğamuñla / Hār-ı müjem içre şalınur hasta vü ‘uryân (*Vasfî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 5*). [*merdüm-i eşküm, -üm]*

merğüb: Rağbet gösterilen.

1. Olsa ‘aceb mi manzar-ı ehl-i nazar hilāl / **Merğübdur** ne yirde k’ola bir yeñi hayāl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 1*). [*merğübdur, -dur]*

merhabā: Müslümanlar arasında bir nevi selamlaşma kelimesi olup, "rahat olunuz, serbest olun, hoş geldiniz" manasında söylenir.

1. Eger hāk ola bu cismüm mezārımdan güzer kılsañ / Hevā-yı mihr-i şevkuñla diyem hā **merhabā** ‘ömrüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 3*). [*merhabā,]*

merhabā: Selam hitabı; hatır sormak.

1. Biñ ‘aşık öldürür gözi bir **merhabā** ile / Öldürdi reşk ile beni derd ile merhabā (*Vasfî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 6*). [*merhabā,]*
2. Biñ ‘aşık öldürür gözi bir merhabā ile / Öldürdi reşk ile beni derd ile **merhabā** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 6*). [*merhabā,]*

merhem: Yaralara ve ağrıyan yerlere sürülmek

üzere verilen yağlı ve yarı donmuş kıvamda ilaç; acı ve şiddeti geçirip yumuşatacak şey, teselli sebebi.

1. SİNEMI çāk eyle kim rahm idesin ben hastaya / Zağmı olmayan beden lāyık degül **merhemlere** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 4*). [*merhemlere, -ler, -e]*

merhem: İlaç, çare, derman.

1. Hevā-yı āteş-i la‘li dile dāğ urdı dildāruñ / Şun ey sākī k’aña **merhem** durur yāķūt-ı seyyāle (*Vasfî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 5*). [*merhem,]*

merkez: Belli bir yerin ortası, orta kabul edilen en önemli yeri, merkez.

1. Sen ol sipihr-i keremsin ki **merkezi** kapuñuñ / Sipihr-i cūda vü mihr-i seħāya oldı medār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 28*). [*merkezi, -i]*

mescid: Mescid, namaz kılınan yer.

1. Vaşfîyā zāhid eger **mescide** yol virmezse / Yūri meyħāneye yir yok saña meyħāne gibi (*Vasfî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 5*). [*mescide, -e]*
2. Terk idüp **mescidi** meyħāneye yā hū dimişem / Beni öldürmelüdü vāy beni vāy beni (*Vasfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 12*). [*mescidi, -i]*

mesih-i himmet: H.z İsa'nın yardımı, merhameti.

1. Ger ‘ilāc eylerse luţ idüp **Mesih-i himmetüñ** / Va‘de şahşından gidüp def‘ola renc-i intizār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 19*). [*mesih-i himmetüñ, -üñ]*

mesken it-: Yerleşmek, yer edinmek.

1. **Mesken itdi** ‘aql u cān u dil firākuñ küncini / Miħnet-ābād-ı belā-yı tengdür erbāb-ı ğam (*Vasfî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 3*). [*mesken itdi, -di]*
2. Ruħlaruñ devrinde ķo dil **mesken itsün** zülfüñi / Kim bahār eyyāmıdır her murğa vaķt-i āşiyān (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 19*). [*mesken itsün, -sün]*

meskenet eyle-: *Ikamet etmek, iskan etmek*

1. Her kaçan zülfünü görürsem ayağında yatur / Hoş varur **meskenet eyler** şanemâ 'ömr-i dirâz (*Vasfî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 6*). [*meskenet eyler, -r*]

mesned-i devlet: *Devlet makamı.*

1. **Mesned-i devletde** 'izz ü baht u nuşratla ola / Tâ kıyâmet Hızır 'ömrü gibi 'ömrün câvidân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 45*). [*mesned-i devletde, -de*]

mest: *Sarhoş.*

1. Ne için **mest** gözün kanını Vaşfinün içer / Şâh-ı 'âdil çü yasağ itdi k'ıçilmeye şarâb (*Vasfî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 5*). [*mest,]*

mest ol-: *Kendinden geçmek, sarhoş olmak.*

1. Ey baña himmet meyinden **mest olan** ta'n itme kim / Nüş-ı cân olsun saña çün ol meyi nüş eyledün (*Vasfî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 4*). [*mest olan, -an*]
2. Kanlar ağlatduğı için baña **mest olduğca** / Şanki kanlum görünür çıktı gözümden mey-i nâb (*Vasfî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 3*). [*mest olduğca, -duğca*]
3. Ben nihânî **mest olup** şevk itdügüm halk içre gör / Yüzüme urdı yüzüm kızartdı âhîr mül benüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 2*). [*mest olup, -up*]

mest-i 'ışk: *Aşk sarhoşu.*

1. **Mest-i 'ışkam** tuymışam esrâr-ı hüsünüden haber / Olmuşam âşüfte vü şeydâ vü hayrânun senün (*Vasfî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 3*). [*mest-i 'ışkam, -am*]

mest-i 'ışk it-: *Aşkın sarhoşu yapmak.*

1. Maħmür gözlerünle beni **mest-i 'ışk idüp** / Yirüm müdâm güşe-i meyhâne eyledün (*Vasfî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 3*). [*mest-i 'ışk idüp, -üp*]

mest-i mey-i 'ışk: *Aşk şarabının sarhoşu.*

1. Hışm eyleme cânâ baña sen mâha sözümden / **Mest-i mey-i 'ışkam** haberüm yokdur özümden (*Vasfî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 1*). [*mest-i mey-i 'ışkam, -am*]

mestür: *Örtülü, kapalı, gizli, saklı.*

1. Sevâd-ı şebde ya ol nürdur seher güyâ / Sevâd-ı dîde-i ehl-i başardadır **mestür** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 3*). [*mestür,]*

meşhür ol-: *Meşhur olmak, ün salmak.*

1. Ben ol degül miyem ey âsumân-ı devlet kim / Cihânda gün gibi medhûnle **olmuşam meşhür** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 23*). [*meşhür olmuşam, -mış, -am*]

metâ': *Kumaş, elbise vb. giyilen, kullanılan veya herhangi bir şekilde kendisinden faydalanılan eşya, mal; varlık, sermaye; huy, mizaç.*

1. Ey hâce Çin **metâ'ını** ko kim bu Rümdür / Bunda mey adlu hâş firengî kumâş olur (*Vasfî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 7*). [*metâ'ını, -ı, -n, -ı*]

metâ'ı: *Mal, eşya.*

1. Sâkıyâ mey şun ki ben dünyâyâ mağrur olmazam / Her **metâ'ı** kim cihân virür gururumdur benüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 4*). [*metâ'ı,]*

mevc: *Dalga.*

1. Ger bād-ı lutfun itdüre bāhr-i sehaña **mevc** / 'Älem şadef dehānı gibi ola pür-le'al (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 23*). [*mevc,]*
2. Kefün ki bāhr durur **mevcidür** anun tiğün / Ki bād-ı hışmuñ ile oldı tiz âteş-bār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 8*). [*mevcidür, -idür*]

meveddet-nâme: *Sevgi ve muhabbet mektubu.*

1. Bir **meveddet-nâme** geldi 'ışkdan gönülüne kim / Ğuşşâdur sernâmesi 'unvân ana elqâb-ı gam (*Vasfî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 2*). [*meveddet-nâme,]*

mevzûn: *Vezinli; düzgün.*

1. Nazmum eşcârî egerçi ter ü **mevzûndur** lîk / Bir dem olmaz ki aña derd ü belâ virmeye bâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 25*). [*mevzûndur, -dur*]

mevzûn: *Biçimli, uygun, hoş bir şekilde.*

1. Gelüp durur yine ebkâr-ı hüb-efkârüm / Çü serv her biri **mevzûn** nihâl ü şîrîn-kâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 33*). [*mevzûn,]*

mey: *Içki, şarap.*

1. Ey hâce Çin metâ'ımı ko kim bu Rûmdur / Bunda **mey** adlu hâş firengî kumâş olur (*Vasfî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 7*). [*mey,]*
2. Zâhid sözünü işidicek **mey** içereyim kim / Serd olsa havâ lâbüd olur hânede âteş (*Vasfî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 2*). [*mey,]*
3. Ey baña himmet meyinden mest olan ta'n itme kim / Nüş-ı cân olsun saña çün ol **meysi** nüş eyledüñ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 4*). [*meysi, -i*]
4. Ey baña himmet **meyinden** mest olan ta'n itme kim / Nüş-ı cân olsun saña çün ol meysi nüş eyledüñ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 4*). [*meyinden, -in, -den*]
5. Bu ne hikmetdür ki ol himmet **meyinden** Vaşfîyâ / Hâlk içüp cüş eylemez sen içmedin cüş eyledüñ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 5*). [*meyinden, -in, -den*]
6. Vaşfî harâmî çeşmi n'ola içse kıranımı / **Mey** içmek oldı mezheb-i küffârda halâl (*Vasfî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 5*). [*mey,]*
7. Sâkıyâ **mey** şun ki ben dünyâya mağrûr olmazam / Her metâ'ı kim cihân virür gurûrumdur benüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 4*). [*mey,]*
8. Vaşfî **meysi** cilâ-yı tabî'at dimiş hakîm / Âyîne-i tabî'ati hoş tüt cilâ ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 6*). [*meysi, -e*]
9. Âteş-i tebden ki cânım cüş idüpdür **mey** gibi / Tañ mı ger zâr eyleyüp efgânlar itsem ney gibi (*Vasfî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 1*). [*mey,]*
10. 'Adü-yi dîne içürdü mehâbetüñ bir **mey** / Ki haşr olunca ola ser-girân u yata humâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 9*). [*mey,]*
11. Mağabbet **meyselerin** nüş itmek içün 'andelîb-i mest / Elinde güyiyâ almış durur la'lîn ayağı gül (*Vasfî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 2*). [*meyselerin, -ler, -in*]

mey iç-: *Şarap içmek, içki içmek.*

1. Vaşfîye rüzedür diyü vaşluñ harâm idüp / Sen gayrılarla **mey içesin** ola mı halâl (*Vasfî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 7*). [*mey içesin, -esin*]

mevdân: *Geniş yer, saha.*

1. Pehlevânsın dostum tîğ-i cefâ salmağda kim / Kânlu yaşlarla pür itdüñ sînemüñ **mevdânını** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 6*). [*mevdânını, -i, -n, -ı*]

mevgün: *Şarap renkli, kırmızı.*

1. **Meygün** lebünüñ yâdına ey sâkî-i mehveş / Şun nüş idelüm bir iki sāğar mey-i bî-ğaş (*Vasfî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 1*). [*mevgün,]*
2. İstedüm 'âlemi **mevgün** lebünüñ şevkıyle / Bulmadum bir dil-i şâfî bana peymâne gibi (*Vasfî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 2*). [*mevgün,]*

mevhâne: *Içki içilen ve satılan yer.*

1. Vaşfîyâ zâhid eger mescide yol virmezse / Yürî mevhâneye yir yok saña **mevhâne** gibi (*Vasfî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 5*). [*mevhâne,]*
2. Vaşfîyâ zâhid eger mescide yol virmezse / Yürî **mevhâneye** yir yok saña mevhâne gibi (*Vasfî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 5*). [*mevhâneye, -y, -e*]
3. Terk idüp mescidi **mevhâneye** yâ hû dimişem / Beni öldürmelüdür vâi beni vâi beni (*Vasfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 12*). [*mevhâneye, -ye*]

mey-i bî-ğâş: *Saf şarap.*

1. Meygün lebünüñ yâdına ey sâkî-i mehveş / Şun nüş idelüm bir iki sāğar **mey-i bî-ğâş** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 1*). [*mey-i bî-ğâş,]*

mey-i dü-sâl: *İki yıllık şarap.*

1. Benüm pencâh-sâle zühd ü taqvâmı yele virdi / **Mey-i dü-sâle** vü şevk-ı nigâr-ı

çārdeh-sāle (*Vasfî Dîvânî, Gazel 81, Beyit 7*). [*mey-i dü-sāle, j*]

mey-i nāb: *Halis, arı duru, saf şarap.*

1. Kānlar ağlatduğı için baña mest olduğca / Şanki kânlum görünür çıktı gözümden **mey-i nāb** (*Vasfî Dîvânî, Gazel 5, Beyit 3*). [*mey-i nāb, j*]

mevl: *Eğilim, temayül.*

1. Hevāsı zāhidüñ huld u benüm kūy-ı niğārumdur / Belî her bülbülüñ **mevli** olur öz gülsitānına (*Vasfî Dîvânî, Gazel 72, Beyit 4*). [*mevli, -i j*]
2. Gönlüñüñ **mevli** levend ise şehā Vaşfiye gel / Kānı anuñ gibi bir oñmaduk āvāre levend (*Vasfî Dîvânî, Gazel 10, Beyit 5*). [*mevli, j*]

mevl eyle-: *Gönül vermek, aşırı istek duymak.*

1. Gülleri egdi şabā bülbüle **mevl eylemege** / Ola kim irişe maşşūdına ol ‘āşık-ı zār (*Vasfî Dîvânî, Kaside 8, Beyit 8*). [*mevl eylemege, -meg, -e j*]

mevl eyle-: *Yönelmek, eğilimli olmak.*

1. Cān senüñ la ‘l-i revān-baḥşuña ey şirīn-leb / N’ola **mevl eylese** el-cinsü ile ‘l-cinsi yemil (*Vasfî Dîvânî, Gazel 40, Beyit 4*). [*mevl eylese, -se j*]

mey-rū: *Kırmızı yanaklı.*

1. Vaşfiyā şî rüñ çün ol **mey-rūya** te ‘şir eylemez / Oda yansun defter ü tomār u dîvānuñ senüñ (*Vasfî Dîvânî, Gazel 31, Beyit 7*). [*mey-rūya, -ya j*]

mezār: *Bir kimsenin öldükten sonra gömüldüğü yer, kabir.*

1. Eger ḥāk ola bu cismüm **mezārundan** güzer kılsañ / Hevā-yı mihr-i şevkuñla diyem hā merḥabā ‘ömrüm (*Vasfî Dîvânî, Gazel 43, Beyit 3*). [*mezārundan, -um, -dan j*]

mezheb-i küffār: *Kafirlerin mezhebinde, kafirlerce.*

1. Vaşfi ḥarāmî çeşmi n’ola içse kânımı / Mey içmek oldı **mezheb-i küffārda** ḥalāl (*Vasfî Dîvânî, Gazel 39, Beyit 5*). [*mezheb-i küffārda, -da j*]

mezil: *Ayağı uyuşmuş; ayağını yere basmaktan çekinen*

1. Her ne yir kim oldı **mezil** pāy-ı gerdün sāyeñe / Āfitāb-ı āsumān-ı ‘izzete olur medār (*Vasfî Dîvânî, Kaside 3, Beyit 15*). [*mezil, j*]

mezkūr: *Zikredilen, anılan.*

1. Kaşideden ğaraz ol kim du ‘ā-yı ḥayruñ idem / Dilümde gerçi ki dāyimdür ol du ‘ā **mezkūr** (*Vasfî Dîvânî, Kaside 5, Beyit 27*). [*mezkūr, j*]

mi: *Soru edati.*

1. Bilmezem yavuz nazār mı irdi yā ḥod āh-ı serd / Yoḥsa te ‘şir itdi **mi** āh-ı sehergāhum saña (*Vasfî Dîvânî, Gazel 2, Beyit 2*). [*mi, j*]
2. Sengīn-dil **midür** bu gönüller kapan nedür / Kim gördi sīm içinde ola seng dilberā (*Vasfî Dîvânî, Gazel 4, Beyit 5*). [*midür, -dür j*]
3. Yine dil boynına zülf-i siyehüñ şaldı kemend / Dem **mi** vardur ki şehā geçmeye bend üstine bend (*Vasfî Dîvânî, Gazel 10, Beyit 1*). [*mi, j*]
4. Ḥaṭ-ı miskīnüne **mi** uğradı hey dost ‘aceb / Ki dem urduğca şabā ‘ālemi miskīn eyler (*Vasfî Dîvânî, Gazel 17, Beyit 3*). [*mi, j*]
5. Senüñ için heves-i ‘ışkuña düşsem n’ola kim / Dür için şimdi **mi** kıldı kişi ‘ummāna heves (*Vasfî Dîvânî, Gazel 24, Beyit 3*). [*mi, j*]
6. Güle karşı sözi süziyle cigerler **mi** yaķar / Bülbülüñ cevri ile bağı tolu ḥār olmayıcak (*Vasfî Dîvânî, Gazel 27, Beyit 2*). [*mi, j*]
7. Eksük gedük kuluñ durur ey meh senüñ hilāl / Hiç ide **mi** kaşuñla gelüp da ‘vî-i kemāl (*Vasfî Dîvânî, Gazel 39, Beyit 1*). [*mi, j*]
8. Didüm ey meh beñlerüñ fülful **midür** nāz eyleyüp / Didi bir hindî gulāmumdur bu gün fülful benüm (*Vasfî Dîvânî, Gazel 42, Beyit 4*). [*midür, -dür j*]

9. Şehâ senden **mi** öğrendi ki bir lâhẓâ karar itmez / Gelüp geçdükce cevri ile geçer bu bi-bakâ 'ömrüm (Vasfî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 2). [mi,]
10. Haṭṭuña kılmam nazâr incinme dostum / Devrân gözüm **mi** açdurur oldı gubârdan (Vasfî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 3). [mi,]
11. Dêrd ü ğam-ı firâkuña sen **mi** didüñ şehâ / K'öldürelêr beni dirilüp ittifâk ile (Vasfî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 2). [mi,]
12. 'Acêb tebhâle **mi** bu la'lüñ üstinde olan cânâ / Ya hõd vaqt-i seher düşmiş ola ter göncaya jâle (Vasfî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 3). [mi,]
13. Ben bendesin 'acêb **mi** ger ol şâh oñarmaya / Kimse oñarmaz anı ki Allâh oñarmaya (Vasfî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 1). [mi,]
14. Dil kahr-ı raķib ile uşansa n'ola senden / Kahr ile kişı şimdi **mi** cânından uşandı (Vasfî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 5). [mi,]
15. Gõñül belâ okına kıldılar nişâne seni / Belâ için **mi** getürmiş Hüdâ cihâna seni (Vasfî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 1). [mi,]
16. Kara yazusı midur yâ Rab anuñ başında / Yâ ğam-ı derdini **mi** eyledi defter hâtem (Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 10). [mi,]
17. Bilmezem yavuz nazâr **mi** irdi yâ hõd âh-ı serd / Yoḥsa te'şir itdi mi âh-ı seherġahum saña (Vasfî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 2). [mi,]
18. Aña 'âşık **mi** direm pîşesi zâr olmayıcaķ / Dâr-ı 'âlem gözine 'iştik ile tar olmayıcaķ (Vasfî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 1). [mi,]
19. Miḥnet-i hecrüñde kâfirler esirgerler beni / Âḥir ey meh yok **midur** bir zerre imânuñ senüñ (Vasfî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 5). [midur, -dur]
20. Vaşfîye rüzedür diyü vaşluñ harâm idüp / Sen ġayrılarla mey içesin ola **mi** hâlâl (Vasfî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 7). [mi,]
21. Zülfi sevdâsın iden kessün ümîdi Vaşfî kim / Şâdmân olur **mi** bend itse dili kullâb-ı ğam (Vasfî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 5). [mi,]
22. Gitdi derdâ n'ideyin tevbeğe hîç şabr ola **mi** / Ṭab'-ı Vaşfî ola vü faşl-ı gül-i tevbeşiken (Vasfî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 6). [mi,]
23. Kara yazusı **midur** yâ Rab anuñ başında / Yâ ğam-ı derdini mi eyledi defter hâtem (Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 10). [midur, -dur]
24. Sen elif gibi revân cân içre cây itseñ n'ola / Ey şanem bilmez **misin** lâ-ḡayre illâ fi'l-vaşat (Vasfî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 3). [misin,]
25. Vaşfî zamâne devleti bir i'tibâr imiş / Geçmez **misin** daḡı bu kırı i'tibârdan (Vasfî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 5). [misin,]

midhat: Medhetme, övme.

1. **Midhatüñde** n'ola ger az olsa bu rengin ġazel / Kıymeti artar ne deñlü kim olursa az gül (Vasfî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 11). [midhatüñde, -ü, -ñ, -de]
2. Gerçi kem bir hâkdür nazmına 'izzet eyle kim / **Midhatüñde** gör ne cevherler virür bir hâk-i hâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 24). [midhatüñde, -ü, -ñ, -de]
3. **Midhatin** şöyle laṭif eyledügümçün yaraşur / Düşse her beytüm ayağına ser-â-ser hâtem (Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 26). [midhatin, -in]
4. **Midhatüñde** yine bir kaşır-ı müşeyyed düzdü / Dizdi her beytine anuñ zer ü ziver hâtem (Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 24). [midhatüñde, -üñ, -de]
5. Siyeh libâslarından ġaraş budur ġalib / Ki **midhatüñde** siyeh baḡtum ideler iş'âr (Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 36). [midhatüñde, -ü, -ñ, -de]
6. **Midhatüñde** şâyegân düşdiyse n'ola kâfiye / Sen anı ma'zür tüt k'ol oldı Genc-i Şâyegân (Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 41). [midhatüñde, -ü, -ñ, -de]
7. Himmetün ġülşeninün ġülleridür anı dirür / **Midhatün** bülbüldür Vaşfîyi hâmuş itme (Vasfî Dîvânı, Kit'a 2, Beyit 2). [midhatün, -üñ]

midhat-i la'l: Övülen dudak.

1. **Midhat-i la'lünde** cânâ cân-fezâ kavlum görür / Bes şurâḡı n'eyesün meclisde kulḡul itmeyüp (Vasfî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 3). [midhat-i la'lünde, -üñ, -de]

mihmân ol-: Misafir olmak.

1. Geleli 'äleme bir ġün beni ġüldürmedi çarḡ / Bilmedin gör ne bela-hâneğe **mihmân oldum** (Vasfî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 5). [mihmân oldum, -du, -m]

mihmânsuz ol-: Misafirsiz olmak.

1. Ğamuñ mihmân-şarâyı olalı hecrüñde dil cânâ / Cihânda bir ġün olmaz kim **olam** bir laḡza **mihmânsuz** (Vasfî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 4). [mihmânsuz olam, -am]

mihnet: Sıkıntı, keder, elem.

1. Düşeli şem‘-i ruhuñ şevkına pervâne gibi / **Mihnet** odları olupdur şanemâ bâl ü perüm (Vasfî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 2). [mihnet,]
2. Düşmenün hod degülem ağladuban **mihnetle** / Gel gülünc itme beni dostuma düşmenüme (Vasfî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 3). [mihnetle, -le]
3. Raħm it aña ki Ka‘be-i maqşüda irmege / **Mihnet** beriyyesinde qala rāh oñarmaya (Vasfî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 2). [mihnet,]

mihnet çek-: Sıkıntı çekmek.

1. Gerçi kim bîdād olan bilmez benüm hālüm velî / Ben ne **mihnet çekdüğüm** bilür Hudā maħbûbdan (Vasfî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 3). [mihnet çekdüğüm, -düg, -üm]

mihnet ü renc çek-: Zorluk ve sıkıntı çekmek.

1. İsteyen kûyuña varmaga **çeküp mihnet ü renc** / Şabr kılsun ğama kim dūr durur rāh-ı Hicāz (Vasfî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 5). [mihnet ü renc çeküp, -üp]

mihnet-âbād-ı belâ-yı teng: keder veren aşk belasının sonsuz üzüntüsü

1. Mesken itdi ‘aql u cān u dil firākuñ küncini / **Mihnet-âbād-ı belâ-yı tengdür** erbāb-ı ğam (Vasfî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 3). [mihnet-âbād-ı belâ-yı tengdür, -dür]

mihnet-i çek-i zekân: Sevgilinin çene çukurunun derdi, üzüntüsü

1. Çek **mihnet-i çek-i zekânın** çün şakınmaduñ / Kaç kez didüm saña gönül ol çāhdan şakın (Vasfî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 4). [mihnet-i çek-i zekânın, -n, -n-ın]

mihnet-i hecr: Ayrılık acısı.

1. **Mihnet-i hecründe** kâfirler esirgerler beni / Āhır ey meh yok mıdur bir zerre İmānuñ senüñ (Vasfî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 5). [mihnet-i hecründe, -üñ, -de]

mihnet-şarây-ı gerdün: Dünyanın sıkıntı sarayı.

1. Didi ki ey ğam u **mihnet-şarây-ı gerdünda** / Murād şahidine irmeyüp kalan mehcür (Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 8). [mihnet-şarây-ı gerdünda, -da]

mihr: Sevgi, muhabbet, aşk.

1. Gönümüz **mihr** ile alup dutdılar cevri itdiler / Āh bu mekkârlar ğaddârlar ‘ayyârlar (Vasfî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 2). [mihr,]
2. Ben de **mihrûñ** göreyin kaħr ile ağlatma beni / Korķum oldur ki şehâ illere fâş ola bu rāz (Vasfî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 2). [mihrûñ, -üñ]
3. **Mihr** ile gönüm alup kaħr ile öldürdün beni / Kañı ā zālim bizümle ‘ahd ü peymānuñ senüñ (Vasfî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 6). [mihr,]
4. Ey dost hāne-i dil-i Vasfîyi **mihr** ile / Ma‘mūr kııl ki cevri ile virāne eyledün (Vasfî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 5). [mihr,]
5. **Mihrûñle** eger hāk ola bu sine-i çäküm / Tā haşra degin bü-yı maħabbet vire hāküm (Vasfî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 1). [mihrûñle, -üñ, -le]
6. Her tür k’irür sîneme ol sîm-berümden / **Mihriyle** anuñ cūşa gelür kan cigerümden (Vasfî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 1). [mihriyle, -i, -y, -le]
7. **Mihr** ü kînün hāne vü peymāne-i rızık u ecel / ‘Afv ü hışmuñ māye vü pîrāye-i sūd u ziyān (Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 32). [mihr,]
8. Cana gerçi kim işüñ cevri ü cefādur şanemâ / Baña ol cevri ü cefā **mihr** ü vefādur şanema (Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 9). [mihr,]
9. Ögmeñ baña maħbûb diyü **mihr** ile māhı / Dünyāda güzel sevmezem illā Memi şahı (Vasfî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 1). [mihr,]
10. Gözlerüñ siħr ile **mihr** üstinde tutmuşdur maķām / Kim ide bu fende ol cādü-yı fettān ile baħş (Vasfî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 5). [mihr,]
11. Ne māh olur bu ki şeb irişince her dem **mihr** / Düşüp şokağa arar şehri hāne hāne seni (Vasfî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 7). [mihr,]

mihr: Güneş; sevgilinin yüzü.

1. Zerd eyler ise beñzümi **mihrûñ** ‘aceb midür / Olmaz ğarîb hākî zer eylemse kîmyā (Vasfî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 2). [mihrûñ, -üñ]

mihr ol-: Güneş olmak; sevgi, şefkat olmak.

1. Hālka bî-minnet n'ola luṭf u keremler eyleseñ / 'Äleme âsâr-ı luṭfuñ **mihr olur** çün râygân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 30*). [*mihr olur, -ur*]

mihr ü mahabbet: Sevgi ve muhabbet, aşk.

1. Ney gibi n'ola hevâ ile fiğân eylese dil / Bağlanupdur beline **mihr ü mahabbet** kemeri (*Vasfî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 2*). [*mihr ü mahabbet,]*

mihr ü vefâ: Sevgi ve dostluk.

1. Ey dost dilüm **mihr ü vefâ** ile elüñde / Bir şîşe idi seng-i cefâ ile uvandı (*Vasfî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 6*). [*mihr ü vefâ,]*
2. Ol şanem cevr ü cefâ mecmû'asın ezber okur / Söylesek bilmez geçer **mihr ü vefâ** destânımı (*Vasfî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 5*). [*mihr ü vefâ,]*

mihr ü vefâ it-: İyilik ve güzellikte bulunmak; lütuf göstermek.

1. Şimdiye degin cevr ü cefâ eyledüñ ey dost / Şimden girü **it mihr ü vefâ** kâr be-nevbet (*Vasfî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 7*). [*mihr ü vefâ it,]*

mihrâb: Cami ve mescitlerin kible tarafındaki duvarına açılan oyuk, imamın durduğu yer; sevgilinin kaşları.

1. Secde itmekden hilâl ebrûlar ey meh kaşuña / Ka'be-i küyuñda pürdür her taraf **mihrâbdan** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 3*). [*mihrâbdan, -dan*]
2. Kaşlaruñ ben toğru şandum secde kıldum sehv imiş / K'egrilik olmamağ olmaz kâfirî **mihrâbda** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 2*). [*mihrâbda, -da*]

mihrâb-ı zerkâr: Altınla işlenmiş mihrap.

1. Ger namâz-ı 'id için **mihrâb-ı zerkâr** olmasa / Kible resminde nedendür oldı bu taq âşikâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 3*). [*mihrâb-ı zerkâr,]*

mihrgiyâ: Muhabbet otu; sevgi bitkisi.

1. Ger haṭṭı hevâsiyle tenüm hâk ola Vaşfî / Tâ haşra degin **mihrgiyâ** bitüre hâküm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 5*). [*mihrgiyâ,]*

mihr-i âsumân-ı vakâr: Ağırbaşlı gökyüzünün güneşi.

1. Eya vezîr-i melek-ḥaşlet ü felek-miḳdâr / Meh-i cihân-ı kerem **mihr-i âsumân-ı vakâr** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 1*). [*mihr-i âsumân-ı vakâr,]*
2. Bülend-mertebe şeh Bâyezîd-i deryâ-dil / Meh-i cihân-ı kerem **mihr-i âsumân-ı vekâr** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 18*). [*mihr-i âsumân-ı vekâr,]*

mihr-i bürc-i 'izz: Yücelik yıldızının güneşi.

1. **Mihr-i bürc-i 'izz** 'Alî Paşa ki olmuşdur anuñ / Tâḳ-i evvânı hilâl-i âsumân-ı iktidâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 7*). [*mihr-i bürc-i 'izz,]*

mihr-i cemâl: Güneş gibi parlayan yüz.

1. Kim nisbet ide **mihr-i cemâlini** aya kim / Yirden göke tefâvüti var anuñ ay ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 2*). [*mihr-i cemâlini, -i, -n, -i*]

mihr-i devlet: Devlet güneşi, saadet güneşi.

1. Beni hâk olduğumçün pâyımâl itdüñ şakin ey meh / Ben anuñ hâkiyem k'ol **mihr-i devlet** âsumânıdır (*Vasfî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 8*). [*mihr-i devlet,]*

mihr-i eflâk-i sehâ: Cömertlik göğünün güneşi.

1. Ey felek-mertebe ol çarḥ-ı 'aṭasın sen kim / **Mihr-i eflâk-i sehâ** dergehüñ idindi medâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 16*). [*mihr-i eflâk-i sehâ, -â*]

mihr-i felek: Gökyüzündeki güneş.

1. Yüz 'ışık ile üsküfün ger geysen o meh-rû /
Mihr-i feleküñ başına teng ola külâhı
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 2*). [*mihr-i feleküñ, -üñ*]

mihr-i izzet: *Yücelik güneşi.*

1. Yanında baħr-i şevketüñüñ katradur biħâr /
Cenbinde **mihr-i izzetüñüñ** zerrredür
cibâl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 21*).
[*mihr-i izzetüñüñ, -ü, -ñüñ*]

mihr-i meh-rüy: *Ay yüzlü sevgilinin parlaklığı.*

1. N'îçün ey **mihr-i meh-rüyüm** irişmez
saña kim her dem / Kemend-i dūd-ı
âhumla irişür çarħa efgānum (*Vasfî
Dîvânı, Gazel 41, Beyit 7*). [*mihr-i meh-rüyüm, -yum*]

mihr-i sehā: *Cömertlik güneşi.*

1. Sen ol sipihr-i keremsin ki merkezi
kapuñuñ / Sipihr-i cūda vü **mihr-i sehāya**
oldı medār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit
28*). [*mihr-i sehāya, -y, -a*]

mihr-i sipihr-i dīn ü düvel: *Din ve devletin gökyüzü güneşi.*

1. **Mihr-i sipihr-i dīn ü düvel** Bāyezīd Hān /
Zīb-i cemāl-i memleket ü zīnet-i celāl
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 13*). [*mihr-i sipihr-i dīn ü düvel,]*

mihr-i zer-külāh: *Saray kapıcılarının başlarına giydikleri üsküfü giymiş olan güneş.*

1. Qul oldı gitdi dil yine bir pādīşā ile / Bir
mihr-i zer-külāh ile zerrīn-ķabā ile (*Vasfî
Dîvânı, Gazel 75, Beyit 1*). [*mihr-i zer-külāh,]*

milket: *Memleket; ülke.*

1. Tıtarām tīg-ı zebān ile suħan **milketini** /
Himmet iderse baña ħusrev-i Cemşīd
cenāb (*Vasfî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 6*).
[*milketini, -i, -ni*]

milket-i gülşen: *Güller ülkesi.*

1. Meger kim **milket-i gülşende** şāh olmış
durur bülbül / K'otagı lāle-i ħamrā vü
güller sāyebānidur (*Vasfî Dîvânı, Kaside 9,
Beyit 4*). [*milket-i gülşende, -de*]

mīm: *Arap alfabesinin yirmi dördüncü harfi; sevgilinin mim harfi gibi küçücük olan ağzı.*

1. Nem ķodı dīdede kim zulm ile
yağmalamadı / Nün kaşuñla senüñ ey
şanem ol **mīm** femüñ (*Vasfî Dîvânı, Gazel
30, Beyit 6*). [*mīm,]*

minkār: *Kuş gagası.*

1. Nihāl-i gülde nihān oldı bülbül-i ħaste /
Uzadı her taraf-ı şāħdan güle **minkār**
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 8*). [*minkār,
]*

mir: *Emir, komutan.*

1. Ey dil anuñ üftādesi tenhā seni şanma /
Āşüftesidür şāh u gedā **mir** ü sipāhī (*Vasfî
Dîvânı, Gazel 102, Beyit 3*). [*mir,]*

mir: *Emir verme, emretme*

1. **Mirümden** anuñ her tarafın la'l ü zer
itdüm / Sen pāke nazar kılduğıñın dīde-i
pāküm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 4*).
[*mirümden, -üm, -den*]

mīr-i kibār: *Büyüklerin miri; devletin önde gelenlerin emiri.*

1. Muştafā Beg şeref-i dīn ü düvel eşref-i
ħālķ / Hāmī-i milk ü milel şadr-ı ecil **mīr-i
kibār** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 11*).
[*mīr-i kibār,]*

misāl eyle-: *Benzetmek.*

1. Her māh kaşd-ı devlet-i pā-būs eyleyüp /
Eyler özin rikāb-ı ħümāyūnuña **mişāl**
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 17*). [*mişāl
eyler, -r*]

miskîn: Âciz, zavallı; âşık.

1. Yiller esdürmez ruhuñ üstine ey dilber şaçuñ / Her kaçan kim yil ese dıtrer o **miskîn** üstine (Vasfî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 3). [miskîn,]
2. Ey şanem müflis diyü ta'n itme ben **miskîne** kim / Derd ü ğamdan hâneler pür hânümânım var benüm (Vasfî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 5). [miskîne, -e]

miskîn eyle-: Birini âciz ve zavallı yapmak.

1. Dili öldürmege her lâhza hâtuñ kîn eyler / Öldürür derd ile bir gün beni **miskîn eyler** (Vasfî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 1). [miskîn eyler, -r]
2. Hâ-ı miskînüñe yüz virme ziyândur dîne / Tayanup hüsünüñe çok 'âşıkı **miskîn eyler** (Vasfî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 4). [miskîn eyler, -r]

miskîn eyle-: Misk kokusu yaymak; çevreye hoş koku yaymak.

1. Hâ-ı miskînüne mi uğradı hey dost 'aceb / Ki dem urdukça şabâ 'âlemi **miskîn eyler** (Vasfî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 3). [miskîn eyler, -r]

misl: Benzer, eş, denk.

1. **Mislün** felek getürmedi devründe bir dağı / İklîm-i hüsne kıлмаğ için pâdişâ seni (Vasfî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 6). [mislün, -ün]
2. Ol ki hergiz dîde-i eflâk **mislîn** görmedi / Hâce-i gerdün-gulâm u sâhib-i sâhib-nişân (Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 23). [mislîn, -in]

mismâr: Çivi.

1. Tağılmasun diyü sîmîn varaklarıyla gülün / Bahâr eliyle şabâ düzdi zer-nişân **mismâr** (Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 9). [mismâr,]

miyân: Bel.

1. Køl tolayımadım biline qarşuma kıcar / Bârik **miyânımı** kemer hey n'idelüm hey

(Vasfî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 4).
[miyânını, -ı, -n, -ı]

miyân: Ortası.

1. Ben belâ bahri **miyânında** idüm şubha degin / Sen varup bir iki nādâna kenâr olmışsun (Vasfî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 4). [miyânında, -da, -ın]

möhr ur-: Mühürlemek, kapatmak.

1. Vaşfî-i teng-dilün hâlini ğalib tapuña / Dir idi ağzına **möhr urmasalar** ger hâtem (Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 23). [möhr urmasalar, -ma, -sa, -lar]

mü: Saç teli; sevgilinin saç telleri.

1. N'ola dıtrerse haddün üzre zülfün / Şehâ âteşde olur muhtarib **mü** (Vasfî Dîvânı, Gazel 68, Beyit 5). [mü,]

mu 'âmele: Alış veriş, anlaşma.

1. Gül ile bülbül-i aşufteler **mu 'âmelesin** / Bilüp hasedle dil uzatdı şanmañuz aña hâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 7). [mu 'âmelesin, -si, -n]

mu 'atтар it-: Güzel kokulu duruma getirmek.

1. Yine bir şan'at ile müşk koyup kaçında / 'Alemlün **itdi** dimâğımı **mu 'atтар** hâtem (Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 5). [mu 'atтар itdi, -di]

mu 'ayyen ol-: Meşhur olmak.

1. Hâlün **mu 'ayyen olmağa** rüşen zamîrine / Besdür bu denlü şâh-ı suhandana vaşf-ı hâl (Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 38). [mu 'ayyen olmağa, -mağ, -a]

mücib-i şöhet: Şöhretin sebebi.

1. Hâtuñ ucından düşer âhir şehâ la'lün dile / **Mücib-i şöhet** degül Yâkûta illâ hüsni-hâ (Vasfî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 2). [mücib-i şöhet,]

muḥācir: Göç etmiş kişi; Medineli Müslümanlar.

1. Bi-ḥaḳḳ-ı cümle-i aşḫāb-ı bā-şafā-yı güzīn / Mu‘īn-i şer‘ ü şerī‘at **muḥācir** ü enşār (Vasfī Dīvānı, Kaside 6, Beyit 18). [muḥācir,]

muḥāl: Gerçekleşmesi mümkün olmayan, imkânsız, olamaz.

1. Her sa‘y kim du‘āña degül sâ‘yudur ‘ābeş / Her emr kim şenāña degül emrdür **muḥāl** (Vasfī Dīvānı, Kaside 2, Beyit 29). [muḥāl,]

muḥīt: Büyük deniz, okyanus.

1. Egerçi ḥālūme cümle **muḥītdür** ‘ilmüñ / Velî keremler idüp güş kıı benı tekrār (Vasfī Dīvānı, Kaside 6, Beyit 12). [muḥītdür, -dür]

muḥīt-i ebr: Etrafı kuşatan bulut.

1. Sipihr-i mihr-i seḫā āfītāb-ı bürc-i ‘atā / **Muḥīt-i ebr** nevā kân-yemīn ü bāḫr-yesār (Vasfī Dīvānı, Kaside 6, Beyit 2). [muḥīt-i ebr,]

muḥīt-i himmet: Lütuf, iyilik denizi.

1. **Muḥīt-i himmetüñ** ol baḫrdur ki ‘ālemdē / Kimesne aña ne sâḫil bulur ve ḥadd ü kenār (Vasfī Dīvānı, Kaside 6, Beyit 6). [muḥīt-i himmetüñ, -üñ]

muḥkem ol-: Sağlam, dayanıklı olmak.

1. Nitekim silsile-i rüz u şeb **olup muḥkem** / Ḥarekāt eyleye gerdün zemīn ide qarār (Vasfī Dīvānı, Kaside 8, Beyit 28). [muḥkem olup, -up]

mu‘īn-i din ü düvel: Din ve devletin yardımcısı.

1. **Mu‘īn-i din ü düvel** ya‘nī Muştafâ Paşa / Vezīr-i a‘zam-ı şāh-ı mużaffer ü manşūr (Vasfī Dīvānı, Kaside 5, Beyit 11). [mu‘īn-i din ü düvel,]

2. **Mu‘īn-i din ü düvel** ya‘nī Muştafâ Paşa / Vezīr-i a‘zam-ı şāhensēh-i şıgār u kibār (Vasfī Dīvānı, Kaside 6, Beyit 3). [mu‘īn-i din ü düvel,]

mu‘īn-i ser‘ ü şerī‘at: Dinin yardımcısı.

1. Bi-ḥaḳḳ-ı cümle-i aşḫāb-ı bā-şafā-yı güzīn / **Mu‘īn-i ser‘ ü şerī‘at** muḥācir ü enşār (Vasfī Dīvānı, Kaside 6, Beyit 18). [mu‘īn-i ser‘ ü şerī‘at,]

muḳarnes: Duvar veya sütunların üst kısmından başlayıp merdiven biçiminde basamak basamak yükselen (kubbe, tavan vb.).

1. Bir **muḳarnes** günbed-i nüḫ-tüy çarḫ-ı şeş-cihet / Maṭbāḫ-ı gerdün-remāduñ āteşindendür buḫār (Vasfī Dīvānı, Kaside 3, Beyit 13). [muḳarnes,]

muḳarrer: Kararlaştırılmış, kesin, şüphesiz.

1. Gice gündüzsüz ü gün gicesüz olamaz **muḳarrerdür** / Senüñ gül ruḫlarıñ cānā nedendür böyle kākülsüz (Vasfī Dīvānı, Gazel 20, Beyit 2). [muḳarrerdür, -dür]
2. Bu **muḳarrerdür** Kara-feryeye taḳrīrüm gelür / Ger iderseñ luṭf idüp taḫrīr-i taḫrīk-i benān (Vasfī Dīvānı, Kaside 7, Beyit 42). [muḳarrerdür, -dür]

muḳarrer ol-: Karar verilmiş, kesinleşmiş.

1. Şāḫ olup şāḫ-ı Süleymān-‘azamet ḫaşra degin / Saña āşaflıḡ ile **ola muḳarrer** ḫātem (Vasfī Dīvānı, Kaside 4, Beyit 29). [muḳarrer ola, -a]

muḳtedā-yı mülk ü millet: Devlet ve milletin reisi.

1. Ki ya‘nī **muḳtedā-yı mülk ü millet** Muştafa Beg kim / Sa‘ādet ebri devlet baḫri cūd u luṭf kāmıdır (Vasfī Dīvānı, Kaside 9, Beyit 9). [muḳtedā-yı mülk ü millet,]

mūm: Mum.

1. Hem-demüm sāyem durur gam günlerinde ol daḫi / Oḳumazsam **mūm** ile ey māḫ

gelmez yanuma (*Vasfî Dîvânî, Gazel 70, Beyit 2*). [*mûm,]*

mûr: *Karınca.*

1. Bu dil-i haste k'ider vuşlât-ı cânâna heves / **Mürdur** şanki ider mülk-i Süleymâna heves (*Vasfî Dîvânî, Gazel 24, Beyit 1*). [*mürdur, -dur]*

murâd: *Istek, dilek, arzu.*

1. Didi ki ey gam u miñnet-şarây-ı gerdünda / **Murâd** şahidine ırmeyüp kalan mehcür (*Vasfî Dîvânî, Kaside 5, Beyit 8*). [*murâd,]*
2. Şimdiden sonra **murâdınca** n' için dönmeye kim / Himmetüñ oldı bu nüñ ablağ-ı gerdüna süvâr (*Vasfî Dîvânî, Kaside 8, Beyit 24*). [*murâdınca, -ınca]*
3. **Murâdum** üzre ' âlemde felek devr itdügin bilmem (*Vasfî Dîvânî, Kaside 10, Beyit 13*). [*murâdum, -um]*
4. Egerçi vaşfuñı vaş itmedi **murâdınca** / Velî keremler ü ihsânlar eyle tut ma' zür (*Vasfî Dîvânî, Kaside 5, Beyit 19*). [*murâdınca,]*
5. Baña ne hîn-i ferâgât ne vaqt-i ' uzletdür / **Murâdum** atına ben olmadın henüz süvâr (*Vasfî Dîvânî, Kaside 6, Beyit 25*). [*murâdum,]*

murâd-ı vaşfî: *Vasfî'nin beklentisi.*

1. **Murâd-ı Vaşfîyi** emr eyle nâ-murâd itme / Tapuña aldı müfevvaç çü cümle rây u umûr (*Vasfî Dîvânî, Kaside 5, Beyit 18*). [*murâd-ı vaşfîyi, -y, -i]*

murğ: *Kuş.*

1. Mecnûn ki yapıdı başına **murğ** âşiyânını / Görenler anı dedi ki Leylî ' imâridur (*Vasfî Dîvânî, Gazel 13, Beyit 3*). [*mürğ,]*
2. Dile sînemde kaçd itdükke zülfi nâleler eyler / Hemân ol **murğa** beñzer kim gelür mâr âşiyânına (*Vasfî Dîvânî, Gazel 72, Beyit 3*). [*murğa, -a]*
3. Ruñlaruñ devrinde ço dil mesken itsün zülfüñi / Kim bahâr eyyâmıdur her **murğa** vaqt-i âşiyân (*Vasfî Dîvânî, Kaside 7, Beyit 19*). [*murğa, -a]*

muşavver: *Resmedilmiş, tasvir edilmiş.*

1. Nazar it dîde-i gam-dîde-i giryânuma bağ / Göresin ' aqs-i cemâlülñle **muşavver** hâtem (*Vasfî Dîvânî, Kaside 4, Beyit 6*). [*muşavver,]*

mustafâ: *Hz. Muhammed (sav).*

1. Ehl-i nazm içinde kim Sañbân-ı devrânâm bu gün / **Muştafâ** medhinde itsem n'ola Hâssân ile bañş (*Vasfî Dîvânî, Gazel 9, Beyit 9*). [*muştafâ,]*
2. Göñlüm harîmi Ka'besi bir nürdur yine / Beñzer ki **Muştafâ** gelür aşhâb u âl ile (*Vasfî Dîvânî, Gazel 85, Beyit 3*). [*muştafâ,]*

mustafâ beg: *Sadrâzam Koca Mustafa Paşa.*

1. **Muştafâ Beg** şeref-i dîn ü düvel eşref-i hâlk / Hâmî-i mîlk ü milel şadr-ı ecil mîr-i kibâr (*Vasfî Dîvânî, Kaside 8, Beyit 11*). [*muştafâ beg,]*
2. Ki ya' nî muqtedâ-yı mülk ü millet **Muştafa Beg** kim / Sa' âdet ebri devlet bahri cüd u luğf kânıdur (*Vasfî Dîvânî, Kaside 9, Beyit 9*). [*muştafa beg,]*

mustafâ paşa: *Sadrâzâm Koca Mustafa Paşa.*

1. Mu' in-i din ü düvel ya' nî **Muştafâ Paşa** / Vezîr-i a' zam-ı şahenşeh-i şıgâr u kibâr (*Vasfî Dîvânî, Kaside 6, Beyit 3*). [*muştafâ paşa,]*
2. Mu' in-i din ü düvel ya' ni **Muştafâ Paşa** / Vezîr-i a' zam-ı şah-ı muzaffer ü manşür (*Vasfî Dîvânî, Kaside 5, Beyit 11*). [*muştafâ paşa,]*

muştafâ-nâm: *Mustafa lakaplı.*

1. **Muştafâ-nâm** vezîr-i şeh-i ' âdil kim anuñ / Kadri barmağınadır çarh-ı müdevver hâtem (*Vasfî Dîvânî, Kaside 4, Beyit 14*). [*muştafâ-nâm,]*

mu' teber: *İtibarlı, değerli.*

1. Eline almağa dînâr-ı mihrî 'âr eyler / Ki **mu' teber** degül inende sikkesüz dînâr (*Vasfî Dîvânî, Kaside 1, Beyit 23*). [*mu' teber,]*

mu'teber ol-: *İtibar görmek, değerli olmak.*

1. N'ola ger ruhların şevkıyla feryād eylese
Vaşfî / Ki bülbül **mu'teber olmaz** kaçan
kim olsa gülğulsüz (*Vaşfî Dîvânı, Gazel
20, Beyit 6*). [*mu'teber olmaz, -maz*]
2. 'Aks-i la'lûn olsa yegdür çeşm-i pür-
hünümde kim / **Mu'teber olur** nigîn la'l
olıcağ hâtemlere (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 76,
Beyit 3*). [*mu'teber olur, -ur*]

mu'tekif ol-: *İtikafa çekilmek.*

1. Künc-i 'işretde **mu'tekif oluban** / Halk-ı
'âlemden ictinâb idelüm (*Vaşfî Dîvânı,
Gazel 51, Beyit 4*). [*mu'tekif oluban, -uban
]*

mutî': *İtaat eden.*

1. Sen ol cihân-ı keremsin ki oldı hıdmetüne /
Zemîn **mutî'** ü zamân bende vü felek
me'mûr (*Vaşfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 16*).
[*mutî',]*
2. Baht-ı bernâ çarh-ı pîr olsa **mutî' üñ** tañ
degül / Emrüne vâcib mutî' olmak durur
pîr ü cuvân (*Vaşfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit
31*). [*mutî' üñ,]*

mutî' ol-: *Uymak, boyun eğmek, itaat etmek.*

1. Baht-ı bernâ çarh-ı pîr olsa mutî' üñ tañ
degül / Emrüne vâcib **mutî' olmağ** durur
pîr ü cuvân (*Vaşfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit
31*). [*mutî' olmağ, -mağ*]
2. Ol kim **mutî' i oldı** felek kim hilâlden /
Barmağ kodı başın' ide emrine imtişâl
(*Vaşfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 14*). [*mutî' i
oldı, -dı*]

mutrib: *Çalgıcı, çalgı çalan.*

1. Bî-riyâ tâ'at gerekse gel tarîk-i 'ışka gir /
Mutribi vâ'iz idin sâkî imâm olsun saña
(*Vaşfî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 5*). [*mutribi, -
i*]

muvâfık ol-: *Uygun düşmek, kabul edilebilir
olmak.*

1. Dirîgâ **olmadı** bir kez **muvâfık** baht ü
iğbâlüm / Figân u derd-i hasretle anuñçün

her zamân ağlar (*Vaşfî Dîvânı, Kaside 10,
Beyit 2*). [*muvâfık olmadı, -ma, -dı*]

müy: *Kıl.*

1. Her ki hecründe nazâr eyleye cânâ tenüme
/ **Müy** şanür ki tolaşmış ola pîrahenüme
(*Vaşfî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 1*). [*müy,]*

müy: *Kıl gibi incecik olmak, zayıflamak; eriyip
gitmek*

1. 'Ahdünde ey şehenşeh-i 'âlem revâ mıdur
/ Kim müye ile **müy** olam nâle ile nâl
(*Vaşfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 35*). [*müy,]*

müye: *Hıçkırma hıçkırma ağlama, çok ağlama.*

1. 'Ahdünde ey şehenşeh-i 'âlem revâ mıdur
/ Kim **müye** ile müy olam nâle ile nâl
(*Vaşfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 35*). [*müye,
]*

mužtarib ol-: *Sıkıntılı olmak.*

1. N'ola ditirse haddün üzre zülfüñ / Şehâ
âteşde **olur mužtarib** mü (*Vaşfî Dîvânı,
Gazel 68, Beyit 5*). [*mužtarib olur, -ur*]
2. Virmese ger dest-i gevher-pâşî aħbârın aña
/ Bâd irdükce nedendür **mužtarib olur**
biğâr (*Vaşfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 8*).
[*mužtarib olur, -ur*]

mübârek bād: *Mübârek olsun.*

1. Hüsni ili sultânı olmışsın **mübârek bād**
içün / Bâdı gönderdüm kabûl it ol mübârek
bādumı (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 4*).
[*mübârek bād,]*
2. Hüsni ili sultânı olmışsın mübârek bād için
/ Bâdı gönderdüm kabûl it ol **mübârek
bādumı** (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 4*).
[*mübârek bādumı, -um, -ı*]

mübtelâ: *Bağımlı; tutkun; âşık.*

1. İdemezven tâ kıyâmet ger ider olsam
beyân / Şol kadar çekdüm cefâ ben
mübtelâ maħbûbdan (*Vaşfî Dîvânı, Gazel
62, Beyit 2*). [*mübtelâ,]*
2. Hâdden aşurma cevruñi ben mübtelâya
kim / Bir gün ola ki ben de görem **mübtelâ**

seni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 2*).
[mübtelâ,]

3. Hadden aşurma cevruñi ben **mübtelâya** kim / Bir gün ola ki ben de görem mübtelâ seni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 2*).
[mübtelâya, -ya]

mücâhid-i gâzî: *Gaza sahibi din düşmanlarıyla cenk eden kişi.*

1. Sen ol **mücâhid-i gâzîsin** oldı sa'yuñla / Diyâr-ı küfr hârâb u diyâr-ı dîn ma'mûr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 17*).
[mücâhid-i gâzîsin, -sin]

mücevher: *Mücevher; cevher ile süslenmiş, çok kıymetli.*

1. Riştelerdür dür ü gevherle pür ebyâtum kim / Var durur her biri ucında **mücevher** hâtem (*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 25*).
[mücevher,]

müdâm: *Her zaman, daima, devamlı; şarap.*

1. Bil gânet kim geçer hüsnuñ bahârı devridür / İç **müdâm** ey şâh fevt-i fursat-ı gül itmeyüp (*Vasfî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 4*). [müdâm,]

müdâm: *Her zaman, daima, devamlı.*

1. Maḥmûr gözleruñle beni mest-i 'ışk idüp / Yirüm **müdâm** güşe-i meyḥâne eyledüñ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 3*). [müdâm,]

müfevvaż: *İhale olunmuş, ismarlanmış.*

1. Murâd-ı Vaşfîyi emr eyle nâ-murâd itme / Tapuña aldı **müfevvaż** çü cümle rây u umûr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 18*).
[müfevvaż,]

müflis: *İflâs eden, parasız pulsuz kalmış, sermayesini kaybetmiş.*

1. Ey şanem **müflis** diyü ta'n itme ben miskîne kim / Derd ü gamdan ḥâneler pür ḥânümânım var benüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 5*). [müflis,]

mühr-i süleymânı: *Hız. Süleyman'ın yüzüğüne verilen addır. Bu yüzüğüñ üstünde İsm-i Azâm yazılı imiş. Hız. Süleyman bununla tüm varlıklara hükmedermiş.*

1. Âşafâ her dem el üstinde tutarsın ne 'aceb / Eylese **mühr-i Süleymânı** müsahḥar ḥâtem (*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 17*).
[mühr-i süleymânı, -ı]

müjgân: *Kirpik; kirpikler.*

1. **Müjgânı** ḥadengine ki sînem siper itdüm / Men' eylemedi cânuma geçdi siperümden (*Vasfî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 2*).
[müjgânı, -ı]

mükedder ol-: *Kederli olmak, üzgün olmak.*

1. Âferîn aña ki derd odlarına yandukça / Pür-şafâ oldı vü **olmadı mükedder** ḥâtem (*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 7*).
[mükedder olmadı, -ma, -dı]

mül: *Şarap.*

1. Yâr u sâz u gül ü **mül** soḥbeti lâzım bilüñüz / Çäre yokdur ki şafâ ola bu çâr olmayıcaḥ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 4*). [mül,]
2. Ben nihânî mest olup şevḥ itdügüm ḥalk içre gör / Yüzüme urdı yüzüm kızartdı âḥîr **mül** benüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 2*). [mül,]

mülevven: *Rengarenk.*

1. Ger çıkardıysa bahârûñ ol **mülevven** câmesin / Aṭlas-ı zer-beft ile zeyn oldı şimdi bostân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 5*). [mülevven,]

mülk: *Memleket, ülke.*

1. Ğamuñ **mülki** aña kim ola teslim / Olur başına sultân ol ne kayḡu (*Vasfî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 4*). [mülki, -ı]

mülk: *Ülke; saltanat; bir padişahın yönetimi altında bulunan bölge.*

1. Hâlele irişmez ebed mülküñe ki tîğüñdür /
Hâlele **mülküñ** arasında âhenîn dîvâr
(*Vasfî Dîvânî, Kaside 1, Beyit 31*).
[mülküñ, -üñ]
2. Hâlele irişmez ebed **mülküñe** ki tîğüñdür /
Hâlele mülküñ arasında âhenîn dîvâr
(*Vasfî Dîvânî, Kaside 1, Beyit 31*).
[mülküñe, -üñ, -e]

mülk: Kalıcı varlık, mal, eşya.

1. Ve ger-ne anda ne eglerdi senden ayru
beni / Ne ‘izz ü câh ü ne mâl ü menâl ü
mülk ü ‘akâr (*Vasfî Dîvânî, Kaside 6,
Beyit 24*). [mülk,]

mülk-i ‘ademüñ sâliki ol-: Yokluk mülkünün
yolcusu olmak.

1. Özini fikr-i dehânuñla senüñ hiç ideli /
Oldı Vasfî şanemâ **sâliki mülk-i ‘ademüñ**
(*Vasfî Dîvânî, Gazel 30, Beyit 7*). [mülk-i
‘ademüñ sâliki oldı, -dı]

mülk-i ğam: Çile ülkesi.

1. Olalıdan berü dil **mülk-i ğamuñ** pâdişehi /
‘Alemi âteş-i âh oldı vü eşküm sipeli
(*Vasfî Dîvânî, Gazel 98, Beyit 1*). [mülk-i
ğamuñ, -uñ]

mülk-i melâhat hişâr: Güzellik ülkesinin kalesi.

1. Bir sūr çekdi bürc-i bedende nıtâk-ı yâr /
Başdan ayağa **mülk-i melâhat hişâridur**
(*Vasfî Dîvânî, Gazel 13, Beyit 2*). [mülk-i
melâhat hişâridur, -dur]

mülk-i süleymân: Süleyman peygamberin ülkesi.

1. Bu dil-i haste k’ider vuşlât-ı cânâna heves
/ Mürdur şanki ider **mülk-i Süleymâna**
heves (*Vasfî Dîvânî, Gazel 24, Beyit 1*).
[mülk-i süleymâna, -a]

mülsüz ol-: Şarapsız olmak; aşksız olmak.

1. Ruhuñ devrinde la ‘lüñsüz bu gönüm
hergiz eglenmez / Belî hoş- tab‘ olanlar
faşl-ı gülde **olmaz mülsüz** (*Vasfî Dîvânî,
Gazel 20, Beyit 4*). [mülsüz olmaz, -ı, -
maz]

münil ol-: Bıktırmak, usandırmak.

1. Vasfî uzatmağıl ğam u miñnet kaızıyyesin /
Kim her suhan ki **ola münil** arturur melâl
(*Vasfî Dîvânî, Kaside 2, Beyit 37*). [münil
ola, -a]

mü‘min: İman eden, inanan, kalp ile tasdik, dil ile
ikrar eden.

1. Yârı artuğ saqlaram ağıyârdan hecrinde
kim / **Mü‘minüñ** şeytân ölüm vaqtind’
alur İmânımı (*Vasfî Dîvânî, Gazel 88, Beyit
2*). [mü‘minüñ, -üñ]

mümkün ol-: Mümkün olmak, imkan dahilinde
olmak.

1. **Mümkün olaydı** yâr yüzün görmek ey
gönül / Bu kanlu yaşum arada ger hâyil
olmasa (*Vasfî Dîvânî, Gazel 74, Beyit 3*).
[mümkün olaydı, -a, -y, -dı]

mümtâz ol-: Seçkin olmak, üstün tutulmak.

1. Büy-ı hulq-ı şâhdan dem urduğıyçün dem-
be-dem / **Oldı** taht-ı bağda ezhardan
mümtâz gül (*Vasfî Dîvânî, Gazel 37, Beyit
8*). [mümtâz oldı, -dı]

münakkas eyle-: Nakışlı yapmak, süslemek.

1. ‘İşkuñ şehine çonmağa nakşkâş-ı havâdis /
Dil hânesini **eyledi** kan ile **münakkâş**
(*Vasfî Dîvânî, Gazel 25, Beyit 4*).
[münakkâş eyledi, -di]

müncer ol-: Çekilip götürülmek; sürüklenmek.

1. Niye **müncer olur** bilmem cihân içre
benüm hâlüm / Döker kanlar dem-â-dem
hünî eşki ergüvân ağlar (*Vasfî Dîvânî,
Kaside 10, Beyit 11*). [müncer olur, -ur]

münevver ol-: Nurlanmak, ı ışık ile dolmak,
aydınlanmak.

1. Furûğ-ı nür-ı ruhından **münevver oldı**
zemîn / Nihâl-i gül şanasın k’oldı
matla ‘u’l-envâr (*Vasfî Dîvânî, Kaside 1,
Beyit 3*). [münevver oldı, -dı]

mühnānī ol- Eğilmek, kambur olmak.

1. Şöyle tırur gözi görmez kulağı işitmez / **Mühnānī olmuş** olup pīr-i mu‘ammer hātem (Vasfī Dīvānı, Kaside 4, Beyit 22). [mühnānī olmuş, -miş]

müebbā- Terbiye olunmuş.

1. Hāk seni hāk idicek leb diyü ey māh komış / Hoḳḳa-i la‘ide gül birle **müebbā** şekeri (Vasfī Dīvānı, Gazel 101, Beyit 4). [müebbā,]

müsaḥḥar eyle- Ele geçirmek; boyun eğdirmek.

1. Āşafā her dem el üstinde tutarsın ne ‘aceb / **Eylese** mühr-i Süleymānı **müsaḥḥar** hātem (Vasfī Dīvānı, Kaside 4, Beyit 17). [müsaḥḥar eylese, -se]

müsebbihān-ı tuyūr- Kuşların tesbih duasını okuyanları.

1. Cihāna velvele şalmışdı bang-i gülğuleden / Müzekkirān-ı vuḥūş u **müsebbihān-ı tuyūr** (Vasfī Dīvānı, Kaside 5, Beyit 6). [müsebbihān-ı tuyūr,]

müselmān- Müslüman; İslam dininden olan kimse.

1. Baḥş ider her dem benümle yār için bī-dīn raḳīb / Dīn için lābūd ider kāfir **müselmān** ile baḥş (Vasfī Dīvānı, Gazel 9, Beyit 2). [müselmān,]
2. Görürler hālūmi hecrūnde kāfirler esirgerler / N’içün raḥm eylemezsin sen **müselmānsın** hey imānsuz (Vasfī Dīvānı, Gazel 21, Beyit 2). [müselmānsın, -sın]

müselmān ol- Müslüman olmak, imana gelmek.

1. Gösterme raḳīb-i seg-i bī-dīne cemālūn / **Olmaz** çü **müselmān** aña ‘arz eyleme imān (Vasfī Dīvānı, Gazel 64, Beyit 5). [müselmān olmaz, -maz]
2. Ben günāhum bilürem luṭf kıl ey şeh ‘afv it / Tut ki bir kāfir idüm şimdi **müselmān oldum** (Vasfī Dīvānı, Gazel 48, Beyit 4). [müselmān oldum, -du, -m]

müsta‘cil ol- Acele etmek.

1. Dil sabr iderdı vaşl ümīdiyle hecre ger / ‘Ömrüm gibi ecel daḥi **müsta‘cil olmasa** (Vasfī Dīvānı, Gazel 74, Beyit 4). [müsta‘cil olmasa, -ma, -sa]

müstedām ol- Daim, sürekli olmak, kalıcı olmak, uzun ömürlü olmak.

1. Yidüğüñ hūn-ı cigerdür içdüğüñ gözyaşları / Bu şafā esbābı Vaşfī **müstedām olsun** saña (Vasfī Dīvānı, Gazel 3, Beyit 7). [müstedām olsun, -sun]

müşevveş ol- Dağınık, karmakarışık olmak.

1. Vaşfī ki ḥaṭuñ vaşfını teşvīş ile yazdı / ‘Ayb eyleme cānā ger **ola ḥaṭtı müşevveş** (Vasfī Dīvānı, Gazel 25, Beyit 5). [müşevveş ola, -a]

müşk- Misk; güzel koku.

1. Gerçi nazūkdür ve līkin her kişi eller anı / **Müşk** gibi olduğıçün hāliya ḡammāz gül (Vasfī Dīvānı, Gazel 37, Beyit 6). [müşk,]
2. Yine bir şan‘at ile **müşk** koyup kaçında / ‘Ālemūn itdi dimāḡını mu‘aṭṭar hātem (Vasfī Dīvānı, Kaside 4, Beyit 5). [müşk,]
3. Seḥer ki bir yire cem‘ olmuş idi zūlmet ü nūr / Zemāne ṭolmuş idi **müşk** ü ‘anber ü kāfūr (Vasfī Dīvānı, Kaside 5, Beyit 1). [müşk,]
4. Dirīḡ ruḥlarumuñ **müşki** döndi kāfūra / Benefşe yirine virdi sefid gül gülzār (Vasfī Dīvānı, Kaside 6, Beyit 37). [müşki, -i]

müşk-i hutun- Hıta ülkesinin miski.

1. Ḡonca-i lāleyi dāḡıyle ne demle ki görem / Al vālāya şarılmış şanuram **müşk-i Hutun** (Vasfī Dīvānı, Gazel 56, Beyit 5). [müşk-i hutun,]

müşk-i tatār- Tatar miski.

1. Lāleler ḡoncaların dāḡ ile her dem ki görem / Al vālāya şarılmış şanuram **müşk-i tatār** (Vasfī Dīvānı, Kaside 8, Beyit 4). [müşk-i tatār,]

müşkil: *Halledilmesi, çözüme kavuşturulması güç iş veya mesele, zorluk, güçlük, zor.*

1. **Müşkil** saçun garihleri hallindedür velî /
Bu şivelerde şan'at ile kıl yarar şabâ (Vasfî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 3). [müşkil,]
2. Zindegânî devlet ümmîdiyle gerçi hōş
durur / **Müşkil** olur intizâr âh intizâr âh
intizâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 26).
[müşkil,]

müşkil ol-: *Zor; çetin olmak.*

1. Ey dil çü rāh-ı hecre göneldün gam ile git /
Kim rāh **müşkil olsa** aña rāhber gerek
(Vasfî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 2). [müşkil
olsa, -sa]
2. Añlamaz hergiz kitāb-ı hüsnuñ evşafın
rakīb / **Müşkil olur** eylemek her kişi
nadān ile bahş (Vasfî Dîvânı, Gazel 9,
Beyit 7). [müşkil olur, -ur]
3. Āsitānuñdan ırağ olalı zār oldı gönül /
Kişiye **müşkil olurmış** şanemā terk-i
vañan (Vasfî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 6).
[müşkil olurmış, -ur, -mı]

müşterî-hışāl: *Müşteri gezegeni gibi tabiata sahip, güçlü, kuvvetli, azametli*

1. Behrām-ı Zöhre-‘işret ü Mirriñ-intikām /
Māh-ı sitāre-kevkebe vü **Müşterî-hışāl**
(Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 12).
[müşterî-hışāl,]

müyesser ol-: *Nasip olmak.*

1. Hātemün dest-i şerîfünde görenler didi kim
/ Gūyiyā **oldı** Süleymāna **müyesser** hātem
(Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 19).
[müyesser oldı, -dı]

müyesser ol-: *Nasip olmak; kolay olmak.*

1. Dil ‘andelîbi inlesün efgān u zār ile /
Vuşlat **müyesser olmadı** gül yüzlü yār ile
(Vasfî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 1).
[müyesser olmadı, -ma, -dı]

müzekkirān-ı vuhūş: *Vahşi hayvanların zikretmeleri.*

1. Cihāna velvele şalmışdı bang-i gulguleden
/ **Müzekkirān-ı vuhūş** u müsebbihān-ı
tuyūr (Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 6).
[müzekkirān-ı vuhūş,]

N

n' i 'tibār: *Ne önemi var, dikkate alma!*

1. **Qo** raqibi cân virürse yoluña itme qabül /
La'net anuñ cân-ı nā-pākine cânā **n'**
i 'tibār (*Vasfî Dîvânî, Gazel 15, Beyit 3*).
[n' i 'tibār,]

nācah-ı zerrîn: *Altından balta. nacah; nacak, eski dönemlerde savaşlarda kullanılan enli yarım ay şeklinde balta.*

1. **Tutmuş** elinde **nācah-ı zerrîn** hilâlden /
Güyâ benümler kîni var ister k'ide cidâl
(*Vasfî Dîvânî, Kaside 2, Beyit 31*). [nācah-
ı zerrîn,]

nadân: *Cahil, bilgisiz.*

1. Añlamaz hergiz kitâb-ı hüsnuñ evşâfin
raqîb / Müşkil olur eylemek her kişi
nadân ile baħş (*Vasfî Dîvânî, Gazel 9,*
Beyit 7). [nadân,]
2. Ben belâ baħrı miyânında idüm şubħa
degin / Sen varup bir iki **nādāna** kenâr
olmuşsun (*Vasfî Dîvânî, Gazel 55, Beyit 4*).
[nādāna, -a]

nāgāh: *Ansızın, birdenbire.*

1. Ğoncador bülbülü hâlin ne bilür 'ışkı anuñ
/ Ne qazā idi 'aceb uğradı **nāgāh** baña
(*Vasfî Dîvânî, Gazel 1, Beyit 4*). [nāgāh,]
2. Cānum gözetdi ğamzesi tîrin uzatdı yâr /
Öldüm hâsedle kim anı **nāgāh** oñarmaya
(*Vasfî Dîvânî, Gazel 83, Beyit 4*). [nāgāh,
]
3. Añuban küyını yaşlar dökilür çeşmümden
/ Gözüme bād ile **nāgāh** ire ger gerd-i rehi
(*Vasfî Dîvânî, Gazel 98, Beyit 5*). [nāgāh,
]
4. Āhumı alma ki kār eylemeye āh saña /
Qorqum oldur ki ziyān eyleye **nāgāh** saña
(*Vasfî Dîvânî, Murabba 1, Beyit 3*).
[nāgāh,]

nāgeh: *Ansızın, birdendire.*

1. 'Arz itmezem melâlümi hecrüñde sen şehe
/ Hâvf eylerem ki **nāgeh** ire gönlüñe melâl
(*Vasfî Dîvânî, Gazel 36, Beyit 5*). [nāgeh,
]

2. **Nāgeh** aña ey dost gözüm degmemek için
/ Hâk-i qademüñ şaқınuram iki gözümden
(*Vasfî Dîvânî, Gazel 59, Beyit 2*). [nāgeh,
]
3. **Tañ** degüldür hâlkı uyutmazsa nālem her
gice / Qorqaram kim gün yüzüñ **nāgeh**
görürler hâbda (*Vasfî Dîvânî, Gazel 78,*
Beyit 4). [nāgeh,]
4. Gözüñ çü cân u gönül isteye revān virürin
/ **Ki nāgeh** incine nāzük olur dil-i bīmār
(*Vasfî Dîvânî, Kaside 1, Beyit 13*). [nāgeh,
]

nāgehān: *Ansızın, birdenbire.*

1. Bî-vefā dilber sevüp qanına girdüm
gönlümüñ / Qorqaram kim **nāgehān** bir
gün tutar ol qan beni (*Vasfî Dîvânî, Gazel*
89, Beyit 6). [nāgehān,]
2. Fikr iderken ben bu tarzı **nāgehān** hürşid-
veş / Oldı bürc-i ğaybdan bir matla'-ı ğarrā
'ayān (*Vasfî Dîvânî, Kaside 7, Beyit 15*).
[nāgehān,]
3. Yürek şad päre dil aşüfte-meşreb **nā-**
gehān ağlar / Ne denlü ağlayup yansam
yaқılsam saña aħvālüm (*Vasfî Dîvânî,*
Kaside 10, Beyit 18). [nā-gehān,]

nahs: *Uğursuz.*

1. Ben itmedüm bu haţā vü günāhı bil k'itdi /
Bu nahs t'ālî' ü bu baht-ı şüm u nā-hemvār
(*Vasfî Dîvânî, Kaside 6, Beyit 22*). [nahs,]

nakkāş-ı havādis: *Havadis nakkaşı; aşk haberlerini işleyen, aşkın gönlüne aşk işleyen sevgili*

1. 'İşkuñ şehine qonmağa **nakkāş-ı havādis** /
Dil hānesini eyledi qan ile münakkāş
(*Vasfî Dîvânî, Gazel 25, Beyit 4*). [nakkāş-
ı havādis,]

nakkāş-ı levha-i gülzār: *Gül bahçesi resmini nakşeden kişi.*

1. Nite ki ebr ola ferrāş-ı sâhat-i gülsen / Nite
ki bād ola **nakkāş-ı levha-i gülzār** (*Vasfî*
Dîvânî, Kaside 1, Beyit 41). [nakkāş-ı
levha-i gülzār,]

naqs: *Nakış, süs.*

1. Nitekim faşl-ı rebî 'ire vü gül **naqşından** / Levh-i gülnârî şabâ eyleye pür-naqs u nigâr (*Vasfî Dîvânî, Kaside 8, Beyit 29*). [*naqşından, -ından*]

naqs geç-: *Oyun, hile yapmak.*

1. Bir 'aceb **naqs geçüp** cevri eli kıddin bükmiş / K'olmuş ol hayret ü derd ile çü çenber hâtem (*Vasfî Dîvânî, Kaside 4, Beyit 3*). [*naqs geçüp, -üp*]

naqs it-: *Yazmak; kalıcı hale getirmek.*

1. Ben şehâ ol Vaşfiyem kim nazm-ı renginüm görüp / Sînesinde **naqs ider** her defter ü dîvân beni (*Vasfî Dîvânî, Gazel 89, Beyit 8*). [*naqs ider, -er*]

naqs it-: *Resmetmek, çizmek.*

1. Didi **naqs it** süret-i na'l-i semendüm cismüne / Didüm ey meh naqs idem çeşm-i cihân-bîn üstine (*Vasfî Dîvânî, Gazel 79, Beyit 2*). [*naqs it,]*
2. Didi naqs it süret-i na'l-i semendüm cismüne / Didüm ey meh **naqs idem** çeşm-i cihân-bîn üstine (*Vasfî Dîvânî, Gazel 79, Beyit 2*). [*naqs idem, -em*]

naqs ol-: *Bir yerde belirli bir iz bırakmak, yer etmek.*

1. Hânekāhı gönlümün fikr-i müjeñle husrevâ / **Naqs olupdur** her der ü dîvârâ şekl-i Zül'fikâr (*Vasfî Dîvânî, Gazel 15, Beyit 4*). [*naqs olupdur, -up, -dur*]

naqs-ı nigâr: *'Büt, sanem ve nakş manasınadır. Ekseriya redif olup nakş u nigâr derler.'*

1. Sepîde-dem ki kalem çekdi Mânî-i gülzâr / Pür oldı levh-i çemen şemselerle **naqs-ı nigâr** (*Vasfî Dîvânî, Kaside 1, Beyit 1*). [*naqs-ı nigâr,]*

naqs-ı vücüd: *Vücudun nakşı.*

1. Bi-ħakq-ı Şânî 'i bî-çün ki kıl-k-i taqdîri / Bu levh-i 'âleme **naqs-ı vücüdi** kıldı nigâr (*Vasfî Dîvânî, Kaside 6, Beyit 14*). [*naqs-ı vücüdi, -ı*]

nâl: *Kamış, ney; ney gibi inleme.*

1. 'Ahdünde ey şehenşeh-i 'âlem revâ mıdur / Kim müye ile müy olam nâle ile **nâl** (*Vasfî Dîvânî, Kaside 2, Beyit 35*). [*nâl,]*

na'l: *At, eşek gibi binek ve yük hayvanlarının turnaklarının aşınmasını önlemek için ayaklarına çakılan demir parçası.*

1. Geh na'lçeñe şebîh olur gâh **na'lüne** / Ya'ni dil er yoluñda senün ola pâyemâl (*Vasfî Dîvânî, Kaside 2, Beyit 20*). [*na'lüne, -ü, -ñ, -e*]

nâlân it-: *Inletmek.*

1. Karşuña bülbül gibi uşşâkı **nâlân itmege** / Pürdür evrâk-ı gül-i terden gülistânun senün (*Vasfî Dîvânî, Gazel 31, Beyit 2*). [*nâlân itmege, -mek, -e*]

na'lce: *Daha fazla dayanması için ayakkabıların ökçesine çakılan demir.*

1. Geh **na'lçeñe** şebîh olur gâh na'lüne / Ya'ni dil er yoluñda senün ola pâyemâl (*Vasfî Dîvânî, Kaside 2, Beyit 20*). [*na'lçeñe, -ñ, -e*]

nâle: *İnleme, feryat.*

1. Hârlardur hem-demün **nâlem** işitmezsin benüm / Gülsin ammâ diñlemezsın bülbülün âvâzesin (*Vasfî Dîvânî, Gazel 60, Beyit 4*). [*nâlem, -m*]
2. Diñle **nâlem** hâlümü bilmek dilerseñ dostum / N'idügüm bilmez benüm güş urmayan efgânuma (*Vasfî Dîvânî, Gazel 70, Beyit 3*). [*nâlem, -m*]
3. Tañ degüldür halkı uyutmazsa **nâlem** her gice / Korkaram kim gün yüzün nâgeh görürler hâbda (*Vasfî Dîvânî, Gazel 78, Beyit 4*). [*nâlem, -m*]
4. Yâ çarh-ı cevri-pîşe benüm güş urup durur / **Nâlem** işitmege baña virdükce güş-mâl (*Vasfî Dîvânî, Kaside 2, Beyit 3*). [*nâlem, -m*]

5. Ra'd beñzer ki felekler üzre **nālemdür** benüm / Kim fiğānından olur her lahza pür-āteş cihān (*Vasfî Dîvānı, Kaside 7, Beyit 17*). [*nālemdür, -m, -dür*]

nāle: *İnleme, fiğan etme.*

1. 'Ahdüñde ey şehenşeh-i 'ālem revā mıdur / Kim müye ile müy olam **nāle** ile nāl (*Vasfî Dîvānı, Kaside 2, Beyit 35*). [*nāle,]*

nāle çek-: *Inlemek, feryat etmek.*

1. Şu deñlü **nāle çekem** k'āgeh ola hālümnden / Melāz u melce-i 'ālem şeh-i şığār u kibār (*Vasfî Dîvānı, Kaside 1, Beyit 17*). [*nāle çekem, -em*]

nāle eyle-: *Inlemek, feryad etmek.*

1. Benüm derd-i derūnumdan haber kim ilte sen māha / Bu hem-demliğı baña **eylemez** kimse meger **nāle** (*Vasfî Dîvānı, Gazel 81, Beyit 4*). [*nāle eylemez, -mez*]
2. Gelüp küyumda Vaşfî **nāle eyler** diyü incinme / Nic' itsün bülbülün sermāyesi efgāndur efgānsuz (*Vasfî Dîvānı, Gazel 21, Beyit 6*). [*nāle eyler, -r*]
3. Dile sīnemde kaşd itdükce zülfi **nāleler eyler** / Hemān ol murğa beñzer kim gelür mār āşiyānına (*Vasfî Dîvānı, Gazel 72, Beyit 3*). [*nāleler eyler, -r*]

na'l-i edhem-i düstür-ı ekremdür: *Cömertlik nizamının atının nalı; cömert kimse*

1. Yā hōd **na'l-i edhem-i düstür-ı ekremdür** k'anı / Āsumān baş üzre tütmağ ile eyler iftiḥār (*Vasfî Dîvānı, Kaside 3, Beyit 5*). [*na'l-i edhem-i düstür-ı ekremdür, -dür*]

na'l-i semend-i ḥazret-i şāh-ı huçeste-fāl: *Bahtı açık padişah hazretlerinin atının nalı.*

1. Hün-ı 'adū içinde ya hōd ğarḳ olup durur / **Na'l-i semend-i ḥazret-i şāh-ı huçeste-fāl** (*Vasfî Dîvānı, Kaside 2, Beyit 11*). [*na'l-i semend-i ḥazret-i şāh-ı huçeste-fāl,]*

nāliş: *İnilti, inleme, fiğan.*

1. Başdan ayağa kulaḳdur **nālişin** gūş itmege / Bülbül-i dil-ḥasteye şanmañ degül hem-rāz gül (*Vasfî Dîvānı, Gazel 37, Beyit 2*). [*nālişin, -in*]
2. Dilbertüm ruḥsārına lutf ile beñzer gül benüm / Ol durur kim **nālişüm** şeydāsıdur bülbül benüm (*Vasfî Dîvānı, Gazel 42, Beyit 1*). [*nālişüm, -üm*]

nām: *Ad; şan, şöhet.*

1. Beni bir gün añup dildārum almazmış zebānına / Dehānı tengdür **nāmum** meger şıgmaz dehānına (*Vasfî Dîvānı, Gazel 72, Beyit 1*). [*nāmum, -um*]

nā-maḥşür ol-: *Sonsuz olmak, ebedî olmak.*

1. Nitekim olmaya 'ālemde ḥaşr-ı devr-i felek / Senüñ çü devr-i felek 'ömrün **ola nā-maḥşür** (*Vasfî Dîvānı, Kaside 5, Beyit 28*). [*nā-maḥşür ola, -a*]

namāz kıl-: *Namaz kılmak.*

1. Küyun olsa n'ola her kanda isem secdegehüm / Ka'benün her tarafında **kılınurmuş** çü **namāz** (*Vasfî Dîvānı, Gazel 19, Beyit 4*). [*namāz kıl, -in, -ur, -muş*]

namāz-ı 'id: *Bayram namazı.*

1. Ger **namāz-ı 'id** için mihrāb-ı zerkār olmasa / Kıble resminde nedendür oldı bu taḳ āşikār (*Vasfî Dîvānı, Kaside 3, Beyit 3*). [*namāz-ı 'id,]*

nāme: *Mektup.*

1. Diledüm derd-i dilümnden saña bir **nāme** yazam / Toldı evrākuñ içi kanlu yaşından kalemün (*Vasfî Dîvānı, Gazel 30, Beyit 4*). [*nāme,]*

nā-murād: *Muradına erişmemiş, isteği yerine gelmemiş.*

1. Murād-ı Vaşfîyi emr eyle **nā-murād** itme / Tapuña aldı müfevvaż çü cümle rāy u umūr (*Vasfî Dîvānı, Kaside 5, Beyit 18*). [*nā-murād,]*

nāmūs: İnsanın ahlâk kurallarına uymasını sağlayan, onu şerefli kılan mânevî duygu; güzel haslet; ırz, iffet, hayâ.

1. Neng ü **nāmūsı** bütün Vaşfînün ey dost şıduñ / Büt-şiken olduğı için didiler saña Hâlîl (Vasfî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 5). [nāmūsı, -ı]

nā-pāk: Temiz olmayan, kirlî.

1. Bini bu **nā-pāklerden** lutf idüp eyle halâş / Şol ümîdüñ haqqı kim vardur Hudâ-yu pākden (Vasfî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 4). [nā-pāklerden, -ler, -den]

nār: Ateş.

1. Bu kıanlı yaşımı kirpüklerüm arasında / Gören şanür ki neyistân içine düşmiş **nār** (Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 14). [nār,]
2. Rumh-i pîçânî ile berķ-ı sinânî güyâ / Ejdehadür ki dehânında anuñ berķ ura **nār** (Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 14). [nār,]

nār-ı ecel: Ölüm ateşi.

1. Senüñ ki **nār-ı ecelden** zebānedür tîğüñ / Dil-i muhâlîf rûh-i ‘adûdur aña şîrâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 7). [nār-ı ecelden, -den]

nār-ı hicrân: Ayrılık ateşi.

1. Neden bilmem ki böyle **nār-ı hicrâna** sezâ düşdüm / Şorarsañ hâlümü hecrüñde ey rûh-ı revân ağlar (Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 8). [nār-ı hicrâna, -a]

nār-ı işk: Aşk ateşi.

1. Yâ bir zebānedür ki yanup **nār-ı işkdan** / Bu hırķa-i kebûda şarupdur bir ehl-i hâl (Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 5). [nār-ı işkdan, -dan]

nār-ı şevk: Heves ateşi, arzu ateşi.

1. Tâ haşr olunca dem ura kabrümde **nār-ı şevk** / Ger ben ölem bu süzîş ü bu ihtîrâķ

ile (Vasfî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 4). [nār-ı şevk,]

naşîb: Kısmete düşen şey, pay, hisse.

1. ‘Älemde her kimesneye bir nesnedür **naşîb** / Dilber cemâlî Vasfî olupdur saña ‘atâ (Vasfî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 7). [naşîb,]

naşîb it-: Nasip etmek; pay etmek.

1. Kısmet-i rızķ eyler iken hâlķa kıassâm – ezel / Derd-i hecrüñ hânımı **itmiş** baña cânâ **naşîb** (Vasfî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 3). [naşîb itmiş, -miş]

naşîb ol-: Kısmet olmak; payına düşmek.

1. Äh kim baña **naşîb olmuş** cefâ maħbûbdan / Geçdi ‘ömrüm görmedüm bir dem vefâ maħbûbdan (Vasfî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 1). [naşîb olmuş, -miş]

nâşîhâ: Ey nasihat eden, öğüt veren.

1. Vaşfîyi oñmaduķ görüp oñ dime **nâşîhâ** / Vây ol kışıye kim anı Allâh oñarmaya (Vasfî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 5). [nâşîhâ,]

nâtikâ: Düzgün ve güzel söz söyleyen; şair, Vasfî.

1. Tûṭî-i hoş-serâ-yı zebân yâ ni **nâtikâ** / Şekkersitân-ı medhüñi itmekte oldı lâl (Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 28). [nâtikâ,]

nây: Ney.

1. Ben yandığum ğamuñda şehâ nâydan işit / Kim çok demüm geçüp durur ey dost **nây** ile (Vasfî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 3). [nây,]
2. Ben yandığum ğamuñda şehâ **nâydan** işit / Kim çok demüm geçüp durur ey dost nây ile (Vasfî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 3). [nâydan, -dan]

nâz: İşve, cilve.

1. Seyrümde gice ol mehe tuş olduğum didüm / **Nāz** ile güldi didi düşüñ ise hayr ola (*Vasfî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 4*). [*nāz,*]
2. Ben niyāz eyledüğümce n'ola yār eylese **nāz** / Aña çün nāz virilmiş ezeli baña niyāz (*Vasfî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 1*). [*nāz,*]

nāz eyle-: *Nazlanmak.*

1. Ger hevādārı şabā olmasa n' için dem-be-dem / Şalınūr bad-ı şabā irdükce **eyler nāz** gül (*Vasfî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 5*). [*nāz eyler, -r*]
2. Ben niyāz eyledüğümce n'ola yār eylese **nāz** / Aña çün nāz virilmiş ezeli baña niyāz (*Vasfî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 1*). [*nāz eylese, -se*]
3. Didüm ey meh beñlerüñ fülful midür **nāz eyleyüp** / Didü bir hindî gulāmumdur bu gün fülful benüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 4*). [*nāz eyleyüp, -y, -üp*]

nazār: *Bakış.*

1. Bilmezem yavuz **nazār** mı irdi yā hod āh-ı serd / Yoħsa te'şir itdi mi āh-ı sehergāhum saña (*Vasfî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 2*). [*nazār,*]
2. Gözüm yaşı görmege seni māni' olurdu / Acıdum anı kahr ile sürdüm **nazarumdan** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 3*). [*nazarumdan, -um, -dan*]
3. Güş-ı 'ālem tola Vaşfî durer-i nazmumla / Şāhdan ger ola ben bendeye himmet **nazarı** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 7*). [*nazarı, -ı*]

nazar ehli: *Bakmayı bilenler.*

1. Nazar kılan **nazar ehli** bilür hālātunı Vaşfî / Bu ebyāt-ı hayālēngize vü bu şî'r-i pür-hāle (*Vasfî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 6*). [*nazar ehli,*]
2. Bürc-i 'izzetde hilāl-i felek-i devletdür / Tañ degül olsa **nazar ehline** manzar hātem (*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 12*). [*nazar ehline, -n, -e*]

nazar eyle-: *Bakmak; dikkat etmek.*

1. Kankı meclisde **nazar eyleseñ** el anı çalar / Bilmezem n'eyledi bu ellere bî-çāre çopuz (*Vasfî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 2*). [*nazar eyleseñ, -señ*]

2. Her ki hecrüñde **nazar eyleye** cānā tenüme / Müy şanür ki tolaşmış ola pîrāhenüme (*Vasfî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 1*). [*nazar eyleye, -ye*]

nazar it-: *Bakmak.*

1. **Nazar it** dide-i ğam-dide-i giryānuma bak / Göresin 'aqs-i cemālünle muşavver hātem (*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 6*). [*nazar it,*]

nazar kıl-: *Bakmak.*

1. **Nazar kıl** kim nice rüşen kılupdur yine bāğı gül / Şanasın gülşenüñ olmuş durur rüşen çerāğı gül (*Vasfî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 1*). [*nazar kıl,*]
2. Sözlürüm süzımdan olmuşdur haç-ı şî'rüm siyāh / Gel inanmazsan **nazar kıl** defter ü dîvānuma (*Vasfî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 4*). [*nazar kıl,*]
3. **Nazar kılan** nazar ehli bilür hālātunı Vaşfî / Bu ebyāt-ı hayālēngize vü bu şî'r-i pür-hāle (*Vasfî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 6*). [*nazar kılan, -an*]
4. Mirümden anuñ her tarafın la'l ü zer itdüm / Sen pāke **nazar kılduğün** dide-i pāküm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 4*). [*nazar kılduğün, -duğ, -ı, -çün*]
5. Dilber bize **kılmadı nazar** hey n'idelüm hey / Kan oldı bu derd ile ciger hey n'idelüm hey (*Vasfî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 1*). [*nazar kılmadı, -ma, -dı*]
6. Haçtuña **kılmasam nazar** incinme dostum / Devrān gözüm mi açdurur oldı ğubārdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 3*). [*nazar kılmasam, -ma, -sam*]

nazm: *Şiir, nazım.*

1. Vaşfîyā çünki şehüñ rağbeti yok fāyide ne / Tūtalum **nazm** ile ben Hāfız u Selmān oldum (*Vasfî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 6*). [*nazm,*]
2. Gerçi kem bir hākdür **nazmına** 'izzet eyle kim / Midhātüñde gör ne cevherler virür bir hāk-i hār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 24*). [*nazmına, -ına*]
3. Vaşfîyem ben kim senüñ vaşfuñda **nazmum** 'āleme / Şî't-i ahlāk-ı şerifüñ gibi olmuşdur revān (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 34*). [*nazmum, -um*]

4. **Nazmum** eşcârı egerçi ter ü mevzündür lik / Bir dem olmaz ki aña derd ü belâ virmeye bâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 25*). [*nazmum, -um*]

nazm-ı rengîn: Renkli şiir; güzel şiir.

1. Ben şehâ ol Vaşfiyem kim **nazm-ı rengînüm** görüp / Sînesinde nakş ider her defter ü dîvân benî (*Vasfî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 8*). [*nazm-ı rengînüm, -üm*]

nazm-ı vaşfi: *Vasfî'nin şiiri.*

1. **Nazm-ı Vaşfiye** havese eyle ki eylerse n'ola / Tütî-i kand-i melâhat şekeristâna heves (*Vasfî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 6*). [*nazm-ı vaşfiye, -ye*]

nazûk: *İnce, narin.*

1. Gerçi **nazûkdür** ve lîkin her kişi eller anı / Müşk gibi olduğuyçün hâliya ğammâz gül (*Vasfî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 6*). [*nazûkdür, -dür*]

nâzûk ol-: *İnce, kibar olmak; hassas olmak.*

1. Gözün çü cân u gönül isteye revân virürin / Ki nâgeh incine **nâzûk olur** dil-i bîmâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 13*). [*nâzûk olur, -ur*]

ne: *Hangi.*

1. Gelüp cân kaçdına tirün bu cismüm yol yol olmuşdur / Ne kılam bilmezem andan **ne** yoldan kırtaram cânım (*Vasfî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 6*). [*ne,*]
2. Cefâ vü cevr ile geçdün çü benden rahım idüp bârî / **Ne** hâl ile kalurven bir nazar kıl sen baña 'ömrüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 4*). [*ne,*]
3. Vaşluña cân dilemişsin dostum ben hastayam / Yoluña terk itemeğe lâyıq **ne** cânım var benüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 3*). [*ne,*]
4. İki cihânda çü cân bir olurmuş ey dilber / **Ne** cân ile vireyin ben iki cihâna seni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 2*). [*ne,*]
5. **Ne** yirde k'âteş-i tîğünden ire bir şu'le / Felek duhân görünür anda âfitâb şîrâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 30*). [*ne,*]

6. **Ne** şâhbâz durur tîr-i cân-şikârûn kim / **Ne** yire kim vara eyler hayât-ı haşımı şikâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 33*). [*ne,*]
7. Olsa 'aceb mi manzar-ı ehl-i nazar hilâl / Merğübdür **ne** yirde k'ola bir yeñi hayâl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 1*). [*ne,*]
8. Anuñ ki zâtına Hâk zamm-ı feth kıla ezel / **Ne** yire eyler ise 'azm 'adū olur meksür (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 14*). [*ne,*]

ne: *Bazı kelimelerle kullanıldığında bunlara aşırılık kavramı katar ve kelimenin anlamına göre şaşma, yakınma, memnuniyet, beğenme, takdir vb. ifade eder.*

1. Kırbân olan vişâlüme irer dimiş habîb / Kırbân olayın aña **ne** şîrin zebânı var (*Vasfî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 3*). [*ne,*]

ne: *Ne, soru zamiri.*

1. Gönçadur bülbülü hâlin **ne** bilür 'ışkı anuñ / **Ne** kaçâ idi 'aceb uğradı nâgâh baña (*Vasfî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 4*). [*ne,*]
2. Gönçadur bülbülü hâlin **ne** bilür 'ışkı anuñ / **Ne** kaçâ idi 'aceb uğradı nâgâh baña (*Vasfî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 4*). [*ne,*]
3. Kim bilür zülfi hevâsında **neler** çekdüreler / Bu kara bahtum ile bu dil-i gümrâh baña (*Vasfî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 3*). [*neler, -ler*]
4. Şadıqam Kıble haķı yoluñda ben şâhum senüñ / Her **ne** yüzden dir iseñ toĝrı varur âhum saña (*Vasfî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 4*). [*ne,*]
5. Vaşl istedüğümce komadı yaķamı elden / Bilsen ki **ne** virdi alamaz baña bu fûrķat (*Vasfî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 2*). [*ne,*]
6. Kıdrini bilmeyüben serv boyından dem urur / **Ne** disün aña kişi kendüde 'âr olmayıcaķ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 3*). [*ne,*]
7. Gelüp cân kaçdına tirün bu cismüm yol yol olmuşdur / **Ne** kılam bilmezem andan **ne** yoldan kırtaram cânım (*Vasfî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 6*). [*ne,*]
8. **Ne** yirde isteyeyin hasta gönülümü Vaşfi / **Ne** kılayın n'ideyin dilsitândan ayrıldum (*Vasfî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 5*). [*ne,*]
9. **Nedür** ey dost ruhuñ üzre biten tâze çemen / Kim görüpdür ki çemen bitüre gül-berg-i semen (*Vasfî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 1*). [*nedür, -dür*]
10. Vaz gelmez çünkü ol gül hem-dem-i hâr olmadan / Aşşı **ne** ey dil aña bülbül gibi zâr olmadan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 67, Beyit 1*). [*ne,*]

11. Her kişi Şimdi māl ü menāliyle hōř geçer / Hayretdeyem ki **ne** ola bu hālũme me'āl (Vasfı Dıvānı, Kaside 2, Beyit 36). [ne,]
12. Ne senũn gibi cihān içinde bir memdũh olur / **Ne** anuñ gibi grũr meddāh ęeřm-i rũzgār (Vasfı Dıvānı, Kaside 3, Beyit 23). [ne,]
13. **Ne** virũr şi' r ki ben faħr idem anuñla benũm / Faħrum oldur k'idinem şer' libāsını şi'ār (Vasfı Dıvānı, Kaside 8, Beyit 26). [ne,]
14. Bu ũslũb ũzre el-hāřıl baña hep 'ařıkān ağlar / Vefā me'mũl iderken gr felekden **ne** zuhũr itdi (Vasfı Dıvānı, Kaside 10, Beyit 16). [ne,]

ne: "Nedir?" anlamında soru zamiri.

1. Ruħlaruñ ũzre **nedũr** hālũñ lebũnde yok ęũ hať / Bu hılāf-ı 'ādet ancak k'ola haťdan oñ nuķāť (Vasfı Dıvānı, Gazel 26, Beyit 1). [nedũr, -dũr]

ne: Neden, niçin.

1. **Ne** şorarsın seni kim 'işka esĩr itdi diyũ / Kim ki virdiyse řehā sũnbũl-i pũr-tābuña tāb (Vasfı Dıvānı, Gazel 5, Beyit 4). [ne, -m]

ne: Çok, çok fazla.

1. eřmũm ki reh-i vařluña ģarc eyledi varın / Bilsen ki firākuñda **ne** ķahr ile ķazandı (Vasfı Dıvānı, Gazel 91, Beyit 2). [ne,]

ne: "ne ... ne" bağlama edati.

1. Ne senũn gibi cihān içinde bir memdũh olur / **Ne** anuñ gibi grũr meddāh ęeřm-i rũzgār (Vasfı Dıvānı, Kaside 3, Beyit 23). [ne,]
2. Muħit-i himmetũñ ol baħrdur ki 'ālemde / Kimesne aña **ne** sāhil bulur ve ģadd ũ kenār (Vasfı Dıvānı, Kaside 6, Beyit 6). [ne,]
3. Ve ger-ne anda ne eğlerdi senden ayru beni / **Ne** 'izz ũ cāh ũ ne māl ũ menāl ũ mũlk ũ 'aķār (Vasfı Dıvānı, Kaside 6, Beyit 24). [ne,]
4. Ve ger-ne anda **ne** eğlerdi senden ayru beni / Ne 'izz ũ cāh ũ **ne** māl ũ menāl ũ mũlk ũ 'aķār (Vasfı Dıvānı, Kaside 6, Beyit 24). [ne,]

5. Baña **ne** hĩn-i ferāęāt **ne** vaķt-i 'uzletdũr / Murādum atna ben olmadın henũz sũvār (Vasfı Dıvānı, Kaside 6, Beyit 25). [ne,]
6. Baña **ne** hĩn-i ferāęāt **ne** vaķt-i 'uzletdũr / Murādum atna ben olmadın henũz sũvār (Vasfı Dıvānı, Kaside 6, Beyit 25). [ne,]

ne: "hangi şey" anlamında soru zamiri.

1. Ve ger-ne anda **ne** eğlerdi senden ayru beni / Ne 'izz ũ cāh ũ ne māl ũ menāl ũ mũlk ũ 'aķār (Vasfı Dıvānı, Kaside 6, Beyit 24). [ne,]
2. **Neye** tlaşdum aña k'eyledi rũsvāy beni / Beni ldũrmelũdũr vāy beni vāy beni (Vasfı Dıvānı, Murabba 2, Beyit 2). [neye, -ye]

ne: Ne kadar çok.

1. Sĩnem dilerem kim ola pũr-tĩr nigāra / Yanuñda **ne** zevķ itdũęini greli terķeř (Vasfı Dıvānı, Gazel 25, Beyit 3). [ne,]
2. Geręi kim bĩdād olan bilmez benũm hālũm velĩ / Ben **ne** miħnet ęekdedũęm bilũr Ĥudā maħbũbdan (Vasfı Dıvānı, Gazel 62, Beyit 3). [ne,]

ne: "Nasıl" anlamında soru zarfı.

1. Ne yirde isteyeyin ģasta gnlũmi Vasfĩ / **Ne** ķılayın n'ideyin dilsitāndan ayrıldum (Vasfı Dıvānı, Gazel 46, Beyit 5). [ne,]
2. Didũm ķarřu yũzũñ grsem didi kim / **Ne** szdũr bu ki dirsın baña ķarřu (Vasfı Dıvānı, Gazel 68, Beyit 2). [ne,]
3. **Ne** yavuz yeller esũpdũr 'aceb ol gũlřene kim / Lertzeler var durur ol serv-i ģurāmānumda (Vasfı Dıvānı, Gazel 82, Beyit 4). [ne,]
4. Geręi kem bir ģākdũr nazmına 'izzet eyle kim / Midģatũñde gr **ne** cevherler virũr bir ģāk-i ģār (Vasfı Dıvānı, Kaside 3, Beyit 24). [ne,]
5. Ĥālũmi bilmeyiceķ yār benũm yā **ne** bile / Bir gũn ol daģı bu oda dũřũben yana bile (Vasfı Dıvānı, Murabba 2, Beyit 5). [ne,]

ne: "Aşırlık, çok, oldukça fazla" anlamı katmıştır.

1. Ģam-ı 'iřkuñ grũben dilde perĩřān oldum / **Ne** i ki baña bu ģamlar diyũ ģayrān oldum (Vasfı Dıvānı, Gazel 48, Beyit 1). [ne,]

2. **Ne** belâlar ide baña gam-ı sevdâsı ile / Beni öldürmelüdür vây beni vây beni (Vasfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 4). [ne,]

ne: "Nasıl bir" anlamında sıfat.

1. Geleli 'âleme bir gün beni güldürmedi çarh / Bilmedin gör **ne** bela-hâneye mihmân oldum (Vasfî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 5). [ne,]
2. Hâyâl-i kâkülûn derd-i serümdür / **Ne** sevdâ i ki her dem başuma bu (Vasfî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 6). [ne,]
3. Tâb-ı tebden **ne** harâret k'ola cânânında / Ol benüm derd ü belâ âteşidür cânümde (Vasfî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 1). [ne,]
4. Teb **ne** mekr itdi 'aceb kim gül-i nesrîn olmuş / Al güller yiri ol tâze gülistânında (Vasfî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 2). [ne,]
5. Ne mâh olur bu ki şeb irişince her dem mihr / Düşüp şokağa arar şehri hâne hâne seni (Vasfî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 7). [ne,]
6. Vasfî **ne** belâ çekdüğünü hecr ile yârâ / Bir kimsene yok ilte haber hey n'idelüm hey (Vasfî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 5). [ne,]
7. Ne şâhbâz durur tîr-i cân-şikârûn kim / **Ne** yire kim vara eyler hayât-ı haşmî şikâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 33). [ne,]
8. **Ne** bahrdür 'acabâ dest-i dür-feşânûn kim / Anûn habâbî durur güyiyâ dür-i şehvâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 10). [ne,]
9. Mantık-ı şîrîn-kelâmında **ne** hikmet var k'anûn / 'Akl hayrânî ma'ânî-i bedî' itse beyân (Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 26). [ne,]

ne 'aceb: Şaşılır mı?

1. Yir idinse bu yıkuğ gönlümi gamzeñ **ne** 'aceb / Düzd olan kişiye yir olmaya vîrâne gibi (Vasfî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 4). [ne 'aceb,]
2. Aşafâ her dem el üstinde tutarsın **ne** 'aceb / Eylese mühr-i Süleymânî müsaḥḥar hâtem (Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 17). [ne 'aceb,]

ne aşşı: Ne fayda.

1. Devlet zamân ile tütalum baña yüz tuta / Andan **ne aşşı** çün ben ölem intizârdan (Vasfî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 4). [ne aşşı,]

ne dem: Ne zaman.

1. Ğonca-i lâleyi dâğıyle **ne demle** ki görem / Al vâlâya şarılmış şanuram müşk-i Ḥuten (Vasfî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 5). [ne demle, -le]

ne deñlü: Ne kadar, ne ölçüde.

1. Sa'âdetüm günidür tâc-ı devletümdür hep / **Ne deñlü** var ise kapuñda zerre zerre gubâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 20). [ne deñlü,]
2. **Ne deñlü** ḥidmete varmağa kaşd kıldumsa / Ayağum eyledi tîğ-i belâ-yı fakr efgâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 23). [ne deñlü,]

ne deñlü: Ne kadar.

1. Ne deñlü ağlayup yansam yakılsam saña aḥvâlüm/Benümçün yâr u ağıyâr-ı zamâne râyeğân ağlar (Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 19). [ne deñlü,]

ne deñlü: Ne denli, ne kadar çok.

1. Midḥatüñde n'ola ger az olsa bu rengin gazel / Kıymeti artar **ne deñlü** kim olursa az gül (Vasfî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 11). [ne deñlü,]

ne fâyide: Ne fayda (elden ne gelir).

1. Vasfîyâ çünki şehûn rağbeti yok **fâyide ne** / Tütalum nazm ile ben Ḥâfîz u Selmân oldum (Vasfî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 6). [ne fâyide,]

ne ğam: Üzülmemek gerek.

1. Bâğ gitdiyse **ne ğam** gül yüzlülerle şöḥbet it / Ger dilerseñ k'ola kalbün gayret-i bâğ-ı cinân (Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 11). [ne ğam,]

ne hikmet: Şaşılacak şeydir ki!

1. Bu **ne hikmetdür** ki ol himmet meyinden Vasfîyâ / Hâlk içüp cüş eylemez sen

içmedin cüş eyledüñ (*Vasfî Dîvânî, Gazel 34, Beyit 5*). [*ne hikmetdür, -dür*]

ne için: Niçin.

1. **Ne için** mest gözün kanını Vaşfinüñ içer / Şâh-ı 'âdil çü yasağ itdi k'ıçilmeye şarâb (*Vasfî Dîvânî, Gazel 5, Beyit 5*). [*ne için,*]
2. Luţf ile anı kinâra alurken her dem / Yâr elinden **ne için** böyle gelür zâra kopuz (*Vasfî Dîvânî, Gazel 22, Beyit 5*). [*ne için,*]
3. Dil alup gitti şanem reşk ile ben cân virdüm / Ki dil alan **ne için** almadı cânım da bile (*Vasfî Dîvânî, Gazel 80, Beyit 2*). [*ne için,*]

ne kadar: Ne kadar olursa olsun.

1. **Ne kadar** tîr k'ire cânuma cânânımdan / Cânib-i küyına revzenler açar cânımdan (*Vasfî Dîvânî, Gazel 53, Beyit 1*). [*ne kadar,*]

ne kadar: Ne kadar ...-se /-sa; genellikle önüne geldiği ismin tamamına işaret eder.

1. Serv ü süsen kadd ü haţtuña kul olsun ki tâ / **Ne kadar** âzâdeler varsa gulâm olsun saña (*Vasfî Dîvânî, Gazel 3, Beyit 3*). [*ne kadar,*]

ne kaygı: Ne kaygı!: Kaygılanmaya değmez.

1. Ğamuñ mülki aña kim ola teslîm / Olur başına sulţân ol **ne kaygı** (*Vasfî Dîvânî, Gazel 69, Beyit 4*). [*ne kaygı,*]

ne tañ: Şaşılır mı, tuhaf mı.

1. Gül yüzüñ görüp dil-i Vaşfî fiğân itse **ne tañ** / Bülbüli feryâda virür lâcerem faşl-ı bahâr (*Vasfî Dîvânî, Gazel 15, Beyit 5*). [*ne tañ,*]

ne var: Şaşılır mı, tuhaf mı.

1. **Ne var** kâküllerüñ olmazsa hüsnüñe ziyân olmaz / Gülistân pür-gül olsun ğam degül olmazsa sünbülsüz (*Vasfî Dîvânî, Gazel 20, Beyit 3*). [*ne var,*]

2. Gün yüzüñ üzre **ne var** haţt-ı siyekhâr olıcağ / Şem' rüşen olur ey mâh şeb-i târ olıcağ (*Vasfî Dîvânî, Gazel 29, Beyit 1*). [*ne var,*]

ne yire: Hangi yere, nereye.

1. Saña za'f ireli tebden benüm bu rüy-i zerdümde / **Ne yire** tamladıysa eşk-i germüm oldı tebhâle (*Vasfî Dîvânî, Gazel 81, Beyit 2*). [*ne yire,*]

ne zarar: Zararı yok.

1. Biñ saf olursa eger dîv-i 'adüdan **ne zarar** / Aldı barmağına çün aşaf-ı şafder hâtem (*Vasfî Dîvânî, Kaside 4, Beyit 13*). [*ne zarar,*]

nedен: Niçin, hangi sebepten.

1. Ger irişmezs' âteş-i 'uşşâk âhından şerer / Her gice endâmı eflâküñ **nedен** gül gül durur (*Vasfî Dîvânî, Gazel 14, Beyit 2*). [*nedен,*]
2. Gice gündüzsüz ü gün gicesüz olmaz muğarrerdür / Senüñ gül ruğlaruñ cânâ **nedенdür** böyle kâkülsüz (*Vasfî Dîvânî, Gazel 20, Beyit 2*). [*nedенdür, -dür*]
3. Ger namâz-ı 'id için mihrâb-ı zerkâr olmasa / Kıble resminde **nedенdür** oldı bu tağ âşikâr (*Vasfî Dîvânî, Kaside 3, Beyit 3*). [*nedенdür, -dür*]
4. Virmese ger dest-i gevher-pâşı aĥbârın aña / Bâd irdükce **nedенdür** muţtarib olur bihâr (*Vasfî Dîvânî, Kaside 3, Beyit 8*). [*nedенdür, -dür*]
5. **Nedен** bilmem ki böyle nâr-ı hicrâna sezâ düşdüm / Şorarsañ hâlümü hecrüñde ey rüh-ı revân aĥlar (*Vasfî Dîvânî, Kaside 10, Beyit 8*). [*nedен,*]

nedür: Nedir.

1. Sengîn-dil midür bu gönüller kapan **nedür** / Kim gördi sîm içinde ola seng dilberâ (*Vasfî Dîvânî, Gazel 4, Beyit 5*). [*nedür, -dür*]
2. Didüm zülfüñden ister bu gönül bu / Didi ĥşm ile hâlüñ bil **nedür** bu (*Vasfî Dîvânî, Gazel 68, Beyit 1*). [*nedür,*]

nehîb-i sevl-i belâ: Sel gibi felaket korkusu.

1. **Nehîb-i seyl-i belâ** şaldı tîgi küffâra / Kim andan irmeye İslâma diyü gerd-i fütür (Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 13). [*nehîb-i seyl-i belâ,*]

neler: Ne çok şey.

1. Vaşfî-i hasta **neler** çekdügin Allâh bilür / Taçalı dâm-ı belâ boynına zülfün reseni (Vasfî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 5). [*neler,*]

nem: Gözyaşı; neyim, hangi eşyam; değerim.

1. **Nem** kodı dîdede kim zulm ile yağmalamadı / Nün kaşuñla senüñ ey şanem ol mîm femüñ (Vasfî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 6). [*nem,*]

nemed-püş ol-: Keçeden yapılmış aba giymek; derviş olmak.

1. Gâh 'uryân oluban gâh **nemed-püş olup** / Rindler gibi girür hâne-i hammâra kopuz (Vasfî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 4). [*nemed-püş olup, -up*]

nem-i lutfi: Lütuf suyu.

1. Bâyezîd Hân-ı muzaffer-fer ebü'l-feth ol k'anuñ / Kem **nem-i lutfiyle** buldı rütbet ü i'zâz gül (Vasfî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 9). [*nem-i lutfiyle, -y, -le*]

neng: Şan, şöhet, ün.

1. **Neng** ü nâmüsü bütün Vaşfîñüñ ey dost şıduñ / Büt-şiken olduğıñ için didiler saña Hâlîl (Vasfî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 5). [*neng,*]

nergis: İri papatya biçiminde ortası yeşil veya sarı, yaprakları gri ve sarı çiçek; göz, bakış.

1. **Nergis** isterseñ saña zerrîn kadeh nergis yiter / K'ol durur çeşm ü çerâğ-ı bostân u gülsitân (Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 13). [*nergis,*]

nergis: İri papatya biçiminde ortası yeşil veya sarı, yaprakları gri ve sarı bir çiçek.

1. Nergis isterseñ saña zerrîn kadeh **nergis** yiter / K'ol durur çeşm ü çerâğ-ı bostân u gülsitân (Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 13). [*nergis,*]

nergis-i mahmür: Baygın bakışlı nergis.

1. Henüz encüm-i nergis-mişâl gülşen-i çarh / Süzi virürdi gözini çü **nergis-i mahmür** (Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 4). [*nergis-i mahmür,*]
2. Gülşenüñ şimdi görür gözi vü tutar elidür / Ğayrılar gibi degül **nergis-i mahmür** u çınâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 2). [*nergis-i mahmür,*]

nergis-i şehlä: Şehlä göz; güzel ve baygın bakışlı göz.

1. Lâlenüñ bağına dâğ urdı şehâ şevk-i ruhuñ / Kıldı çeşmüñ hevesi **nergis-i şehläyi** 'alîl (Vasfî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 2). [*nergis-i şehläyi, -y, -i*]

nerîman: Şehnâme'de adı geçen tarihî-efsanevi kahramanlardan olup Sâm'ın babası, Zâl'in dedesidir. Klasik şiirde yiğitlik ve kahramanlık simgesi olarak anılır.

1. Pehlevânlık kârzâr-ı 'ışk olursa dostum / İdelüm bu yolda biñ Sam u **Nerîman** ile bahş (Vasfî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 6). [*nerîman,*]

nerm ol-: Erimek.

1. Rüyînten âteş-i gâzâbuñ görse **nerm olur** / Tîğüñle kan olur dil-i sengîn-i pür-ı zâl (Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 22). [*nerm olur, -ur*]

nesîm: Hafif hafif esen, hoş ve latif rüzgâr.

1. **Nesîm** şafha-i gülde bu gonca noktaların / Hezâr dâyire-i la'l kıldı bî-pergâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 4). [*nesîm,*]
2. Luţfuñ **nesîmi** virmese ger aña perveriş / Bâd-ı bahâr 'âleme virmezdi i'tidâl (Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 24). [*nesîmi, -i*]

nesne: Herhangi bir şey; varlık.

1. 'Älemde her kimesneye bir **nesnedür** naşîb / Dilber cemâli Vaşfî olupdur saña 'atâ (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 7*). [*nesnedür, -dür*]

nesrîn: *Bir tür yaban gülü.*

1. Ey gönül bu tās-ı gerdün ile Pervîn şaņasın / Āba beñzer kim konur bir deste **nesrîn** üstine (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 6*). [*nesrîn,]*

nevā: *Nasip.*

1. Bir zerre lutfi aylar ile kanadur **nevā** / Bir kaṭra cüdi yıllar ile bahradur nevāl (*Vaşfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 15*). [*nevā,]*
2. Sipih-r-i mihr-i seḫā āfitāb-ı bürc-i 'atâ / Muḫîṭ-i ebr **nevā** kân-yemîn ü bâhr-yesār (*Vaşfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 2*). [*nevā,]*

nevāl: *Talih, kısmet; bağış, ihsan.*

1. Bir zerre lutfi aylar ile kanadur nevā / Bir kaṭra cüdi yıllar ile bahradur **nevāl** (*Vaşfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 15*). [*nevāl,]*

nevā-yı devlet: *mutluluğun, saadetin sesi*

1. Şad hezār olmuş durur gerçi **nevā-yı devletüñ** / Gülşen-i vaşfuñda Vaşfî gibi olmaya hezār (*Vaşfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 21*). [*nevā-yı devletüñ, -üñ*]

nevbet: *Nöbet.*

1. Hıdmetin itmek için dergehüñüñ **nevbetle** / Zengî vü rümî iki bende durur leyl ü nehār (*Vaşfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 18*). [*nevbetie, -ie*]

nev-cuvān: *Delikanlı.*

1. Gül-i ruḫsāruña mağrur olup inletme beni / **Nev-cuvānsın** şanemā cevri ü cefā eyleme fen (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 2*). [*nev-cuvānsın, -sın*]
2. **Nev-cuvān** iken cihān bir pîre dönmiş sen daḫi / Nüş kıl andan ki her pîr içe ola nev-cuvān (*Vaşfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 10*). [*nev-cuvān,]*

nev-cuvān ol-: *Tazelenmek, gençleşmek.*

1. Nev-cuvān iken cihān bir pîre dönmiş sen daḫi / Nüş kıl andan ki her pîr içe **ola nev-cuvān** (*Vaşfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 10*). [*nev-cuvān ola, -a*]
2. Vaşfîyā ğam yime dehrüñ gerdişi kaḫdūñ büküp / Pir iderse **nev-cuvān olmak** dilerseñ 'aşık ol (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 7*). [*nev-cuvān olmak,]*

nev-res: *Yeni yetişen, taze; genç.*

1. Yazuk **nev-reste** ol gül göncomı aldurdum elden āh / Yaman oldu benüm ḫāl-i perîşānum yaman ağlar (*Vaşfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 4*). [*nev-reste, -te*]

ney: *Kamıştan yapılmış bir arşın uzunluğunda nefesli çalgı.*

1. Her gice ta şubḫ olunca **ney** gibi eḫgān idüp / İnlerem derd ile kim düşdüm cüdā maḫbūbdan (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 4*). [*ney,]*
2. Her dem fiḫān idersin eyā **ney** benim gibi / Beñzer zemāne yārdan itdi cüdā seni (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 4*). [*ney,]*
3. Vaşfî şol deñlü za'if olmuş durur kim cismine / Degse bir kez bir kişi biñ kerre inler **ney** gibi (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 5*). [*ney,]*
4. **Ney** gibi n'ola hevā ile fiḫān eylese dil / Bağlanupdur beline mihr ü maḫabbet kemeri (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 2*). [*ney, -i*]
5. Āteş-i tebden ki cānum cüş idüpdür mey gibi / Tañ mı ger zār eyleyüp eḫgānlar itsem **ney** gibi (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 1*). [*ney,]*

neyistān: *Kamışın bol olduğu yer, sazlık; kirkik.*

1. Bu kanlı yaşımı kirküklerüm arasında / Gören şanür ki **neyistān** içine düşmiş nār (*Vaşfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 14*). [*neyistān,]*

n'eyle-: *Ne eylemek, ne yapmak.*

1. Kanlı meclisde nazar eyleseñ el anı çalar / Bilmezem **n'eyledi** bu ellere bî-çāre kopuz

(*Vasfî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 2*).
[n'eyledi, -di]

2. Bilmek isterseñ ki tîğ-i 'ışk **n'eyler** 'aşıka / Gör benim bu sine-i pür-çäk-i gam-pervedümi (*Vasfî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 2*). [n'eyler, -r]

n'eyledüm: *Ne yapmak, başa gelen olayın sebebinin bilinmediğini ifade eden bir söz.*

1. Benden ey dilber seni ayırmağ istermiş rakîb / **N'eyledüm** ol kâfir-i bî-dîne n'itdüm ben garîb (*Vasfî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 1*). [n'eyledüm,]

n'eylesün: *Ne yapsın?*

1. **N'eylesün** dil cevruñe cânâ tâhammül itmeyüp / Kim dilerseñ cân virür bir dem te'emmül itmeyüp (*Vasfî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 1*). [n'eylesün,]
2. Yüzüñi gördükce efgân itsem ey dilber n'ola / **N'eylesün** feryadlar gül görse bülbül itmeyüb (*Vasfî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 2*). [n'eylesün,]
3. Midhat-i la'lünde cânâ cân-fezâ kavlüm görür / Bes şurâhî **n'eylesün** meclisde kulkul itmeyüp (*Vasfî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 3*). [n'eylesün,]
4. Tîrünüñ zâhımın görüp cân kaçsa zahmumdan n'ola / **N'eylesün** maħbûs olan çün deldiler zindânımı (*Vasfî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 4*). [n'eylesün,]

n'evleve: *Ne yapsın.*

1. Bu belâya n'ide cân **n'evleve** yâ sine gönül / Beni öldürmelüdür vâyi beni vâyi beni (*Vasfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 10*). [n'evleve,]

n'evleyem: *Ne yapayım?*

1. **N'evleyem** ol gülşen-i hüsnüñ gül-i handânımı / Diñlemez ben bülbül-i şüridenüñ efgânımı (*Vasfî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 1*). [n'evleyem,]

n'evleyeyin: *Ne yapayım?*

1. Ser-i küyüñdan ırağ olmaz isem incinme / Pây-bend oldı baña **n'evleyeyin** ħubb-ı

vağan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 3*).
[n'evleyeyin,]

nıtāk-ı yār: *Sevgilinin kemeri.*

1. Bir sūr çekdi bürc-i bedende **nıtāk-ı yār** / Başdan ayağa mülk-i melâhat ħiřarıdır (*Vasfî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 2*). [nıtāk-ı yār,]

nic' itsün: *Ne yapsın.*

1. Gelüp küyumda Vasfî nâle eyler diyü incinme / **Nic' itsün** bülbülüñ sermâyesi efgândur efgânsuz (*Vasfî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 6*). [nic' itsün,]
2. Lebüñe kaşid ider Vasfî göreliden çeşm-i ħünürzüñ / **Nic' itsün** 'aşıq-ı miskîn kıyar göz göre cânına (*Vasfî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 5*). [nic' itsün,]

nice: *Birçok, hayli.*

1. Zâhiren ey dil **nice** ebr-i ħicâb altındasın / Gün-be-gün sen de ayân olmağ dilerseñ 'aşıq ol (*Vasfî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 3*). [nice,]
2. Kül olur kim **nice** demler anda âteş gizlenür / Gönüm ol âteş durur cismümdür anda kül benim (*Vasfî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 3*). [nice,]
3. Düşerse pâyüña incinme eşküm / **Nice** serv ayağına yüz sürer şu (*Vasfî Dîvânı, Gazel 68, Beyit 4*). [nice,]
4. Hey **nice** türk-i kemândâr olur ey meh-rü gözün / Kim kemân kor dâyimâ yatduğca bâlîn üstine (*Vasfî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 5*). [nice,]
5. Nazar kıl kim **nice** rüşen kılupdur yine bâğı gül / Şanasın gülşenüñ olmış durur rüşen çerâğı gül (*Vasfî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 1*). [nice,]
6. Bu hâlet içre irüp bir ħabîb-i cân-perver / Ki ħür ħüsnine andan irerdi **nice** kuşur (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 7*). [nice,]
7. Sebât-ı 'ömrüñ ola şol kadar ki fikretle / Şümâr olmaya irişse **nice** rüz-ı şümâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 40*). [nice,]

nice: *Nasıl, ne kadar.*

1. **Nice** mekr itdi 'aceb k'âbileler pür olmuş / Jâleler yirine ol gönca-i handânımda (*Vasfî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 3*). [nice,]

nice: *Pek çok kişi.*

1. 'Älem-i 'ışık içre cân virdüñse Vaşfi gam degül / **Niçeler** cânlar virüp irmezler ol 'älemlere (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 76, Beyit 5*). [*niçeler, -ler*]

nice: *Nasıl, neden.*

1. **Niçe** âh itmeyem gitdi dirîgâ 'ömrümüñ varı / Düşüp hâke hârâb oldı bu cism-i nâ-tüvân ağlar (*Vaşfi Dîvânı, Kaside 10, Beyit 7*). [*niçe,]*
2. Firâk-ı derd-i hâsretle zemîn u âsumân ağlar / **Niçe** cem' eylesün 'akluñ gönül hep târumâr oldı (*Vaşfi Dîvânı, Kaside 10, Beyit 15*). [*niçe,]*

nice: *"Nasıl?" anlamında imkansızlık ifade eden soru zarfı.*

1. **Niçe** taşdı' ide demdür ki du'âlar eyleye / Gün gibi aḥvâli olmuşdur saña ḥöd âşikâr (*Vaşfi Dîvânı, Kaside 3, Beyit 27*). [*niçe,]*
2. Kâdr-i bülend-i pâyeni ben **nice** medḥ idem / Çün irmez aña pây-e endîşe-i ḥayâl (*Vaşfi Dîvânı, Kaside 2, Beyit 27*). [*nice,]*
3. Luḥf eyle al elüm ki ayaklarda kalmışam / Devründe gam beni **niçe** bir ide pâyemâl (*Vaşfi Dîvânı, Kaside 2, Beyit 33*). [*niçe,]*
4. **Niçe** terk ide gül ü gülşeni kim olmuşdur / Bülbülün gönline kullâb-ı maḥabbet her ḥâr (*Vaşfi Dîvânı, Kaside 8, Beyit 6*). [*nice,]*

niçe bir: *Daha ne kadar, ne vakte kadar.*

1. **Niçe bir** Vaşfiyi cevruñle şehâ öldüresin / Şâhsın luḥf idüp olsañ n'ola ger bende-nevâz (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 19, Beyit 7*). [*niçe bir,]*
2. Bilümü bükdi keman gibi şehâ tîr-i gamuñ / **Niçe bir** şabr ideyin çekmege bâr-ı sitemüñ (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 30, Beyit 1*). [*niçe bir,]*
3. **Niçe bir** gamzelerüñ baḡrumı derd ile dile / Dilegün cân ise cânâ virelüm saña dile (*Vaşfi Dîvânı, Murabba 1, Beyit 13*). [*niçe bir,]*

niçe gün: *Pek çok gün.*

1. Dûd-ı âhumdan siyâh olursa 'âlem tañ degül / Görmedüm bir **niçe gündür** ol meh-i şeb-gerdümi (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 94, Beyit 4*). [*niçe gündür, -dür*]

n'içün: *Neden, hangi sebeple.*

1. **N'içün** ben zâr olam her lâḥza ey meh sen yüzi gülsiz / Yaraşmaz k'ola bülbül gülsüz ü gül ola bülbülsüz (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 20, Beyit 1*). [*n'içün,]*
2. Görürler ḥâlümü hecründe kâfirler esirgerler / **N'içün** rahm eylemezsin sen müselmânsın hey İmânsuz (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 21, Beyit 2*). [*n'içün,]*
3. 'Älemi vaḥdet meyinden cümle medḥüş eyledüñ / Bendeñi bir cür'adan **n'içün** ferâmüş eyledüñ (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 34, Beyit 1*). [*n'içün,]*
4. Ger hevâdarı şabâ olmasa **n'içün** dem-be-dem / Şalmür bad-ı şabâ irdükce eyler nâz gül (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 37, Beyit 5*). [*n'içün,]*
5. **N'içün** ey mihr-i meh-rüyum irişmez saña kim her dem / Kemend-i dūd-ı âhumla irişür çarḥa eḡḡanum (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 41, Beyit 7*). [*n'içün, -y, -um*]
6. Cân aldugıçün göze görünmez dehenüñ ḥiç / Bir kişi **n'içün** ide bir işi k'ola pinhân (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 63, Beyit 2*). [*n'içün,]*
7. Ähumla sözlerüm **n'içün** irmez kulaḡuña / Dirler ki söz ıraḡa irişür havâ ile (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 75, Beyit 5*). [*n'içün,]*
8. Şeytân sözine uymaz idüñ ey melek **n'içün** / Senden beni ayırdı rakîbüñ nifâḡ ile (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 77, Beyit 3*). [*n'içün,]*
9. Ḥaber-i ḡadd-i ser-efrâzımı virmezse **n'içün** / Bâḡa vardukça şabâ rakşa girer serv-i sehî (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 98, Beyit 3*). [*n'içün,]*
10. Sen bu gün sâḥib-kırân-ı nazm u neşr iken **n'içün** / 'Adlüñ eyyâmında ehl-i faẓl ide âḥ u fiḡân (*Vaşfi Dîvânı, Kaside 7, Beyit 37*). [*n'içün,]*
11. Şimdiden sonra murâdıncâ **n'içün** dönmeye kim / Himmetüñ oldı bu nüḥ ablaḡ-ı gerdüna süvâr (*Vaşfi Dîvânı, Kaside 8, Beyit 24*). [*n'içün,]*

n'id: *Ne yapsın, ne etsin?*

1. Bu belâya **n'ide** cân n'eyleye yâ sine gönül / Beni öldürmelüdüñ vâi beni vâi beni (*Vaşfi Dîvânı, Murabba 2, Beyit 10*). [*n'ide, -e*]

n'idelüm: *Ne yapalım.*

1. Dilber bize kılmadı nazar hey **n'idelüm** hey / Kan oldu bu derd ile ciger hey n'idelüm hey (*Vasfî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 1*). [*n'idelüm,]*
2. Dilber bize kılmadı nazar hey n'idelüm hey / Kan oldu bu derd ile ciger hey **n'idelüm** hey (*Vasfî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 1*). [*n'idelüm,]*
3. Her tîr-i belâ kim atılır kavş-i kazâdan / Eyler bizi hecr aña siper hey **n'idelüm** hey (*Vasfî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 2*). [*n'idelüm,]*
4. Şabr idemeyüp cevri ü cefâsına nigârûñ / Kıldum gam u derdiyle sefer hey **n'idelüm** hey (*Vasfî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 3*). [*n'idelüm,]*
5. Køl tolayımadum biline qarşuma kıcar / Bârik miyânını kemer hey **n'idelüm** hey (*Vasfî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 4*). [*n'idelüm,]*
6. Vaşfî ne belâ çekdüğünü hecr ile yârâ / Bir kimsene yok ilte haber hey **n'idelüm** hey (*Vasfî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 5*). [*n'idelüm,]*

n'idem: *Ne yapayım.*

1. Bu hâlķ hâlümü bilmez benim firâķ içre / **N'idem** ki dil dimezem kim fülândan ayrıldum (*Vasfî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 4*). [*n'idem,]*
2. Ol benüm hâlümü bilince benem baña yeter / Bu belâ ile **n'idem** âh baña vâh baña (*Vasfî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 2*). [*n'idem,]*

n'ideyin: *Ne edeyim, ne yapayım.*

1. Ben dimezdüm ki düşüp bendüne rüsvâyüñ olam / **N'ideyin** kim dil-i dîvâneme kâr itmedi pend (*Vasfî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 2*). [*n'ideyin,]*
2. Ne yirde isteyeyin hasta gönlümü Vaşfî / Ne kılayın **n'ideyin** dilsitândan ayrıldum (*Vasfî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 5*). [*n'ideyin,]*
3. Gitti derdâ **n'ideyin** tevbeye hiç şabr olamı / Tab'-ı Vaşfî ola vü faşl-ı gül-i tevbeşiken (*Vasfî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 6*). [*n'ideyin,]*
4. Şabrum var iken kendümi fi'l-cümle bilürdüm / Derdâ **n'ideyin** hırmen-i şabrum oda yandı (*Vasfî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 4*). [*n'ideyin,]*

5. 'Ömrüm oldukça güzel sevmeyeyin dirdüm lik / **N'ideyin** bu dil-i şeydâ beni yalan itdi (*Vasfî Dîvânı, Kit'a 3, Beyit 1*). [*n'ideyin,]*

n'idügüm: *Ne yaptığımı.*

1. Diñle nâlem hâlümü bilmek dilerseñ dostum / **N'idügüm** bilmez benüm güş urmayan efgânuma (*Vasfî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 3*). [*n'idügüm,]*

nifâķ: *İkiyüzlülük.*

1. Şeytân sözine uymaz idüñ ey melek n' için / Senden beni ayırdı rakîbüñ **nifâķ** ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 3*). [*nifâķ,]*
2. Ayırmağ için ol şanemi benden ey rakîb / Yağduñ beni **nifâķ** ile Tañrı yaķa seni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 5*). [*nifâķ,]*

nigâr: *Resim gibi güzel sevgili.*

1. Sînem dilerem kim ola pür-tîr **nigâra** / Yanuñda ne zevķ itdüğünü görelî terkeş (*Vasfî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 3*). [*nigâra,]*
2. Şabr idemeyüp cevri ü cefâsına **nigârûñ** / Kıldum gam u derdiyle sefer hey n'idelüm hey (*Vasfî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 3*). [*nigârûñ, -uñ]*
3. Güyiyâ kim 'iddür bir hüb ferruķ-fer **nigâr** / Kim anı almış kıcağına hilâl itmiş kinâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 1*). [*nigâr,]*
4. Nitekim faşl-ı rebî' ire vü gül naķşından / Levh-i gülnârî şabâ eyleye pür-naķş u **nigâr** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 29*). [*nigâr,]*

nigâr kıl-: *Resim gibi güzel hale getirmek.*

1. Bi-ħaķķ-ı Şâni' -i bî-çün ki kilķ-i takdîri / Bu levh-i 'âleme naķş-ı vücüdî **kıldı nigâr** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 14*). [*nigâr kıldı, -dı]*

nigîn: *Mühür, yüzük.*

1. 'Aķs-i la'lüñ olsa yegdür çeşm-i pür-hünümde kim / Mu'teber olur **nigîn** la'l olıcaķ hâtemlere (*Vasfî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 3*). [*nigîn,]*

nihāl: Fidan.

1. Yâ kâmetüm gibi şanasın hām olup durur / Bâğ-ı fenâda bād-ı havâdisle bir **nihāl** (Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 4). [nihāl,]
2. Beñzer ki buldı eşk-i revânumla perveriş / Sînem zemîni kim töludur türden **nihāl** (Vasfî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 4). [nihāl,]
3. Zemîn-i sîne-i düşmanda remh-i ser-tîzûñ / **Nihâldür** ki aña feth berg ü nuşrat bār (Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 32). [nihâldür, -dür]
4. Gelüp durur yine ebkâr-ı hûb-efkârüm / Çü serv her biri mevzûn **nihāl** ü şîrîn-kār (Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 33). [nihāl,]

nihāl eyle-: Fidan dikmek.

1. Bâğ-ı sînem tolu tirûñle **nihāl eyleyeyin** / Bu durur şimdiki demde hele göñlümde biten (Vasfî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 2). [nihāl eyleyeyin, -y, -eyin]

nihāl-i bâğ-ı 'ömür: Ömür bahçesinin fidanı.

1. Ölince haşr olasin 'izz ü baht u devletle / **Nihāl-i bâğ-ı 'ömürden** hemîşe ber-hordâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 42). [nihāl-i bâğ-ı 'ömürden, -den]

nihāl-i bâğ-ı ümîd: Umut bahçesinin fidanı.

1. **Nihāl-i bâğ-ı ümîdüñ** henüz biñde biri / Kaşuñda terbiyetüñ âbi ile virmedi bār (Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 27). [nihāl-i bâğ-ı ümîdüñ, -üñ]

nihāl-i gül: Gül fidanı.

1. Furûğ-ı nûr-ı ruñından münevver oldı zemîn / **Nihāl-i gül** şanasın k'oldı matla'u'l-envâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 3). [nihāl-i gül,]
2. Her bahâr olan **nihāl-i gülde** şanmañ gül durur / Parelenmiş tîğ-i hâr ile dil-i bülbül durur (Vasfî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 1). [nihāl-i gülde, -de]
3. **Nihāl-i gülde** nihân oldı bülbül-i haste / Uzatdı her taraf-ı şâhdan güle minkâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 8). [nihāl-i gülde, -de]

nihāl-i kad: Fidan boylu.

1. Göreli ol şanem-i serv kad ü sîm-beri / Ki **nihāl-i kadınüñ** gâbgâbidur sîm beri (Vasfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 7). [nihāl-i kadınüñ, -i, -nüñ]

nihân: Gizli, saklı.

1. Derd-i hecrinden bahârüñ şöyle za'f irmiş k'anuñ / Reg-be-reg cismin ararsañ yoğ durur bir reg **nihân** (Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 2). [nihân,]

nihân ol-: Gizlenmek; görünmez olmak, kaybolmak.

1. Nihâl-i gülde **nihân oldı** bülbül-i haste / Uzatdı her taraf-ı şâhdan güle minkâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 8). [nihân oldı, -dı]

nihânî: Gizlice.

1. Ben **nihânî** mest olup şevk itdüğüm halk içre gör / Yüzüme urdı yüzüm kızartdı âhîr mül benüm (Vasfî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 2). [nihânî,]

niķāb: Yüz örtüsü, peçe.

1. 'Arz eyledi cemâlini ol meh **niķābdan** / Güyâ ki âfîtab idi çıkdı hiçābdan (Vasfî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 1). [niķābdan, -dan]

nîl-reng: Gök mavisi, lacivert.

1. Dūd-ı âhumdan hâzer kıl dostum haţtuñ gelür / K'âsumânı **nîl-reng** eyler duñānum var benüm (Vasfî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 6). [nîl-reng,]

ni' met: İyilik, lütuf, ihsan.

1. Tîrinüñ **ni' meti** şükriñi demek kaşd itsem / Yaralar ağız açarlar baña her yanumdan (Vasfî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 2). [ni' meti, -i]

nisār eyle-: Saçmak, dağıtmak.

1. Dâmenin pür-zer idüp geldiği gül oldur kim / **Eyleye** hâk-i reh-i hazret-i Cem-kaadre **nisār** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 9*). [*nisār eyleye, -y, -e*]

nisār it-: Dağıtmak, saçmak; feda etmek.

1. Getürdiler yine elfâzdan tabaklarda / Çapuñda **itmege** ma'na cevâhirini **nisār** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 35*). [*nisār itmege, -meg, -e*]

nisbet it-: Nispet etmek, karşılaştırmak, kıyaslamak.

1. Kim **nisbet ide** mihr-i cemâlini aya kim / Yirden göke tefâvüti var anuñ ay ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 2*). [*nisbet ide, -e*]
2. Leb-i şekker-şikenüñ **nisbet idermiş** özine / Aña bir iş ideyin kim eriyüp mañv ola kând (*Vasfî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 3*). [*nisbet idermiş, -er, -miş*]
3. Qaddüñe **nisbet idermiş** özin utanmayuban / Göreyin bitmesün ü uzamasun serv-i çemen (*Vasfî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 5*). [*nisbet idermiş, -er, -miş*]

nişân: İşâret, belirti, iz, alâmet.

1. Hışm itmeden ki gözlerinüñ yine kanı var / Hâzır ol ey gönül demüñe kan **nişâni** var (*Vasfî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 1*). [*nişâni, -ı*]
2. Peykâni cevherini güm itmiş tenümde yâr / Tutsun dili ki anda anuñ çok **nişâni** var (*Vasfî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 2*). [*nişâni, -ı*]
3. Gönüldeñ gitse gam ol gam belâsı bir zamân gitmez / Belî bir yerde âteş yansa çok demler **nişân** gitmez (*Vasfî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 1*). [*nişân,]*
4. Olsa 'aceb mi 'ide **nişân** kim olup durur / Qadd ile 'ayn u şekl ile yâ şüret ile dâl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 7*). [*nişân,]*
5. Hâkler üstinde bu rîzân olan berg-i hazân / Her biri bir zerd-rü 'âşık ruñındandur **nişân** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 1*). [*nişân,]*
6. Nitekim faşl-ı gül irüp cihâni eyleye hurrem / Nitekim 'id irişmek hâlka şadılık **nişâmidur** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 12*). [*nişâmidur, -ı, -dur*]

nişâne: Iz, belirti, eser, alâmet.

1. **Nişânedür** bu cezâyir kefi sevhâsında / Başına acıyuban hâk koyduğına bihâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 19*). [*nişânedür, -dür*]

nişâne kıl-: Hedef yapmak.

1. Gönül belâ okına **kıldılar nişâne** seni / Belâ için mi getürmüş Hudâ cihâna seni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 1*). [*nişâne kıldılar, -dı, -lar*]

n'it-: Ne etmek, ne yapmak, başa gelen olayın sebebinin bilinmediğini ifade eden bir söz.

1. Hep hevâ gitdi cuvânlık gideli **n'ideyin** âh / Qaldı başumda hemîn bir güzel oğlana heves (*Vasfî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 4*). [*n'ideyin, -eyin*]
2. Benden ey dilber seni ayırmağ istermiş rakîb / N'eyledüm ol kâfir-i bî-dîne **n'itdüm** ben garîb (*Vasfî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 1*). [*n'itdüm,]*

nite ki: Nitekim, nasıl ki, ...olduğu gibi.

1. **Nite ki** ebr ola ferrâş-ı sâhat-i gülşen / Nite ki bād ola nakkâş-ı levha-i gülzâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 41*). [*nite ki,]*
2. Nite ki ebr ola ferrâş-ı sâhat-i gülşen / **Nite ki** bād ola nakkâş-ı levha-i gülzâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 41*). [*nite ki,]*

nitekim: Sonuç olarak.

1. Lebün kanlum durur ağzuma düşse / Emer idüm **nitekim** bir içim şu (*Vasfî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 5*). [*nitekim,]*
2. **Nitekim** olmaya 'âlemde haşr-ı devr-i felek / Senün çü devr-i felek 'ömrün ola nâ-mağşür (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 28*). [*nitekim,]*

nitekim: Nasıl ki.

1. Nitekim faşl-ı gül irüp cihâni eyleye hurrem / **Nitekim** 'id irişmek hâlka şadılık nişâmidur (*Vasfî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 12*). [*nitekim,]*

2. Nitekim faşl-ı gül irüp cihānı eyleye
hurrem / **Nitekim** 'İd irişmek hālka şadılık
nişānidur (*Vasfî Dîvânı, Kaside 9, Beyit*
12). [*nitekim,]*

nitekim: Benzer şekilde, bunun gibi.

1. Nitekim 'İd irişe bir hüb-rü dilber gibi /
Nitekim ola meh-i nev kıdd-i 'aşık gibi
zâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 28*).
[*nitekim,]*
2. Nitekim 'İd irişe bir hüb-rü dilber gibi /
Nitekim ola meh-i nev kıdd-i 'aşık gibi
zâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 28*).
[*nitekim,]*
3. **Nitekim** her dem ola dehr-i cefā-âyînün /
Gâh luftına vü geh kahrına mazhar hâtem
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 28*).
[*nitekim,]*
4. Nitekim ferrâş ola gülşende ebr-i nevbâhâr
/ **Nitekim** zer-pâş ola bostânda bād-ı
mihricân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit*
43). [*nitekim,]*
5. Nitekim ferrâş ola gülşende ebr-i nevbâhâr
/ **Nitekim** zer-pâş ola bostânda bād-ı
mihricân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit*
43). [*nitekim,]*
6. **Nitekim** silsile-i rûz u şeb olup muhkem /
Harekât eyleye gerdün zemîn ide karar
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 28*).
[*nitekim,]*
7. **Nitekim** faşl-ı rebî' ire vü gül nakşından /
Levh-i gülnârî şabâ eyleye pür-nakş u
niğâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 29*).
[*nitekim,]*

niyâz: Yalvarma, yakarma; rica, istek.

1. Ben **niyâz** eyledüğümce n'ola yâr eylese
nâz / Aña çün nâz virilmiş ezeli baña
niyâz (*Vasfî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 1*).
[*niyâz,]*

niyâz eyle-: Yalvarmak, yakarmak; ricada
bulunmak.

1. Ben **niyâz** eyledüğümce n'ola yâr eylese
nâz / Aña çün nâz virilmiş ezeli baña niyâz
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 1*). [*niyâz*
eyledüğümce, -dük, -ümce]

niye: Niçin, neden?

1. **Niye** münce olur bilmem cihân içre
benüm hâlüm / Döker kanlar dem-â-dem

hünî eşki ergüvân ağlar (*Vasfî Dîvânı,*
Kaside 10, Beyit 11). [*niye,]*

nizâr: Zayıf, aciz, düşkün.

1. 'İd-veş 'izz ü şerefler içre sen pür-zîver ol
/ Hâşmuñ olsun dâyimâ çün mäh-ı nev
zerd ü **nizâr** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit*
29). [*nizâr,]*

noğşân: Eksiklik, kusur.

1. Hâk Ta 'âlâ tal'atuñ günden güne bedr
eylesün / Zerrece ırgürmesün **noğşân**
benüm mâhum saña (*Vasfî Dîvânı, Gazel*
2, Beyit 3). [*noğşân,]*

nokta: Nokta, nokta kadar küçük.

1. Nesim şafha-i gülde bu gonca **noğşaların** /
Hezâr dâyire-i la'ı kıldı bî-pergâr (*Vasfî*
Dîvânı, Kaside 1, Beyit 4). [*noğşaların,]*

n'ola: Ne olur, şaşılır mı? (şaşılmaz).

1. Yüzünü gördükçe efgân itsem ey dilber
n'ola / N'eyesün feryâdlar gül görse
bülbul itmeyüb (*Vasfî Dîvânı, Gazel 7,*
Beyit 2). [*n'ola,]*
2. Gözleri öldürse 'uşşâkı **n'ola** 'âdet budur /
Kendü sağ olmağa qurbân eylemek
bîmârlar (*Vasfî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 3*).
[*n'ola,]*
3. **N'ola** ger ruğlaruñ şevkıyla feryâd eylese
Vaşfî / Ki bülbul mu 'teber olmaz kaçan
kim olsa gülğulsüz (*Vasfî Dîvânı, Gazel*
20, Beyit 6). [*n'ola,]*
4. Senüñ için heves-i 'işkuña düşsem **n'ola**
kim / Dür için şimdi mi kıldı kişi
'ummâna heves (*Vasfî Dîvânı, Gazel 24,*
Beyit 3). [*n'ola,]*
5. Nazm-ı Vaşfiye haves eyle ki eyleser
n'ola / Tütü-i kând-i melâhat şekeristâna
heves (*Vasfî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 6*).
[*n'ola,]*
6. Güler ol yâr bu ben bülbulü giryân olıcağ /
Goncatur gülse **n'ola** gül gibi bârân olıcağ
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 1*). [*n'ola,]*
7. Çün fesâd itdi girelden berü araya rakîb /
Çok fesâd olsa **n'ola** arada şeytân olıcağ
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 5*). [*n'ola,]*
8. Rağm kıl Vaşfiyi öldürme giriftâr görüp /
Kâfir olmadı şehâ **n'ola** giriftâr olıcağ
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 5*). [*n'ola,]*

9. Midhatünde **n'ola** ger az olsa bu rengin
ğazel / Kıymeti artar ne deñlü kim olursa
az gül (*Vasfî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 11*).
[n'ola,]
10. Kan olsa **n'ola** merdüm-i eşküm ki
gamuñla / Hâr-ı müjem içre şalınur hasta
vü 'uryân (*Vasfî Dîvânı, Gazel 63, Beyit*
5). [n'ola,]
11. Yoluñda kana dönse yaşum yelmeden
n'ola / Merdüm kızarsa tañ degül ey meh
şitâbdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 5*).
[n'ola,]
12. **N'ola** ger zülfün yiri olursa cânâ ruhlaruñ /
Nür olur anuñ yiri kim ser vire dîn üstine
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 4*). [n'ola,]
13. Tîrünüñ zâhımın görüp cân kaçsa
zaħmumdan **n'ola** / N'eyesün maħbûs
olan çün deldiler zindânını (*Vasfî Dîvânı,*
Gazel 88, Beyit 4). [n'ola,]
14. Dil kahr-ı raķıb ile uşansa **n'ola** senden /
Kahr ile kişi şimdi mi cânından uşandı
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 5*). [n'ola,]
15. Ney gibi **n'ola** hevâ ile figân eylese dil /
Bağlanupdur beline mihr ü maħabbet
kemerini (*Vasfî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 2*).
[n'ola,]
16. 'Älem-i ebr-i benânuñ feyzine olur sebeb /
Kilk-i müşkünüñ **n'ola** ger tutsa şekl-i
nâvdân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 29*).
[n'ola,]
17. Midhatünde şâyegân düşdiyse **n'ola** kâfiye
/ Sen anı ma'zür tut k'ol oldu Genc-i
Şâyegân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit*
41). [n'ola,]
18. Cân senüñ lâ'l-i revân-baħşuña ey şîrîn-leb
/ **N'ola** meyl eylese el-cinsü ile 'l-cinsi
yemil (*Vasfî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 4*).
[n'ola,]
19. Hâlķa bî-minnet **n'ola** luş u keremler
eyleseñ / 'Äleme âşâr-ı luřfuñ mihr olur
çün râygân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit*
30). [n'ola,]
20. Gözi hiç kimseyi görmez **n'ola** mağrür
olsa / Alıcak ellerine tâze güzeller hâtem
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 4*). [n'ola,]
21. Faķr hâkinden alup cüdi aña vire vücüd /
Sîm ü zerle **n'ola** ger olsa tüvânger hâtem
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 16*). [n',]

n'ola: Ne olur? Ne çıkar?

1. Ehl-i nazm içinde kim Saħbân-ı devrânâ
bu gün / Muştafâ medħinde itsem **n'ola**
Hassân ile baħş (*Vasfî Dîvânı, Gazel 9,*
Beyit 9). [n'ola,]
2. Kūyun olsa **n'ola** her kanda isem
secdegehüm / Ka'benüñ her tarafında
kılınurmuş çü namâz (*Vasfî Dîvânı, Gazel*
19, Beyit 4). [n'ola,]

3. Niçe bir Vaşfîyi cevruñle şehâ öldüresin /
Şâhsın luř idüp olsañ **n'ola** ger bende-
nevâz (*Vasfî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 7*).
[n'ola,]
4. Vaşfî harâmî çeşmi **n'ola** içse kanımı /
Mey içmek oldu mezheb-i küffârda hâlâl
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 5*). [n'ola,]
5. Vaşfinüñ hâl-i perişânını şormazsañ **n'ola**
/ 'Ädeme gamlar gelür söylense bir
gamnâkden (*Vasfî Dîvânı, Gazel 57, Beyit*
5). [n'ola,]
6. **N'ola** ditirse haddün üzre zülfün / Şehâ
âteşde olur muştarib mü (*Vasfî Dîvânı,*
Gazel 68, Beyit 5). [n'ola,]
7. Her kanda ki gitsem **n'ola** derdüñle
gidersem / Yegdür ki zevâdeyl' ola kişi
sefer üzre (*Vasfî Dîvânı, Gazel 71, Beyit*
2). [n'ola,]
8. Vaşfî şakınursa **n'ola** kapuñda 'adüdan /
Yegdür ki hâzarda ola kişi sefer üzre
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 7*). [n'ola,]
9. **N'ola** ger gözlerüm hün ile her dem olsa
çün lâle / Ki tîğ-i gamdan olmuşdur ciger
pergâle pergâle (*Vasfî Dîvânı, Gazel 81,*
Beyit 1). [n'ola,]
10. Ol perî-rüy u melek-hūya **n'ola** dinse perî
/ Rüyüdür rüy-ı perî zülf ü haķı bâl ü perî
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 1*). [n'ola,
]
11. Başdan ayağa eger sîm ü zer olursa **n'ola** /
Olmaz aña şehâ ile berâber hâtem (*Vasfî*
Dîvânı, Kaside 4, Beyit 15). [n'ola,]

n'ola: Ne olur; çok mu?

1. Ben niyâz eyledüğümce **n'ola** yâr eylese
nâz / Aña çün nâz virilmiş ezeli baña niyâz
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 1*). [n'ola,]

n'ola: Ne ola, ne olur.

1. Sen elif gibi revân cân içre cây itseñ **n'ola**
/ Ey şanem bilmez misin lâ-hayre illâ fi'l-
vaşat (*Vasfî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 3*).
[n'ola,]

n'olaydı: Ne olurdu, keşke.

1. Yâ Rab **n'olaydı** 'âlem içinde dil olmasa /
Yâ hüd olursa her güzele mâyil olmasa
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 1*).
[n'olaydı,]

n'oldı: Ne oldu.

1. Gözlerüm merdümü yoluñda şehā hāk olalı / Bunca demdür dimedüñ **n'oldı** firākumda demüñ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 5*). [*n'oldı,]*

n'olduğın: *Ne oldu.*

1. Ger yazarsam ol şehe hecrinde hālüm **n'olduğın** / Defter ü dîvāna şığmaz dāstānum var benüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 4*). [*n'olduğın,]*

n'olduğın: *Ne olduğunu.*

1. Gördi cān k'ulaşur kaşları yasına gönül / Bildi **n'olduğın** anuñ başladı Yā-Sīne gönül (*Vasfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 9*). [*n'olduğın, -, -]*

n'olsa gerek: *Ne çıkar.*

1. Çünkü çekdüñ ğam-ı dilberleri sev **n'olsa gerek** / Yine bir şüh-ı cefā pîşeyi Vaşfî yeñile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 5*). [*n'olsa gerek,]*

n'olur: *Ne olur; ne fayda gelir.*

1. Ben kim cüdāyam ol şanem-i gül- 'izārdan / **N'olur** baña bu gülşen ü bāğ ü bahārdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 1*). [*n'olur,]*

nukat: *Noktanın çoğulu, noktalar; sevgilinin yüzündeki ayva tüyelerinin noktalar halinde yüzdeki beni süslemesine atıf vardır.*

1. Ruğların üzre nedür hālün lebüñde yok çü haṭ / Bu hılāf-ı 'ādet ancak k'ola haṭdan öñ **nukāṭ** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 1*). [*nukāṭ,]*

nün: *Arap alfabesinin yirmi sekizinci harfi; sevgilinin kaşları.*

1. Nem kodı dîdede kim zulm ile yağmalamadı / **Nün** kaşuñla senüñ ey şanem ol mîm femüñ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 6*). [*nün,]*

nün-i āhir-i ramazān: *Ramazan'ın sonundaki nun. nun: Arap alfabesinin yirmi beşinci, Türkler'in İslâmiyet'i kabullerinden 1928 harf inkulâbına kadar 9–10 asır boyunca kullanmış oldukları alfabenin yirmi sekizinci harfi ve bu harfin adı [Ebcet hesabında değeri 50'dir. (ﺢ), eski târihlerde seneyi bildiren rakamdan sonra ramazan ayını gösteren bir rumuz olarak kullanılırdı].*

1. Levh-i zümürüd içre ya hōd 'ayn-ı 'iddür / Yā **nün-i āhir-i ramazān** k'ola 'ide dāl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 6*). [*nün-i āhir-i ramazān, -dür]*

nür: *Işık ve aydınlık.*

1. Seher ki bir yire cem' olmuş idi zulmet ü **nür** / Zemāne tolmış idi müşk ü 'anber ü kâfur (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 1*). [*nür,]*
2. Sevād-ı şebde ya ol **nürdür** seher güyā / Sevād-ı dîde-i ehl-i başardadur mestür (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 3*). [*nürdür, -dur]*
3. Siyeh-libās durur her biri çü şeb lîkin / Zemāne ruğları **nürüyle** pür durur envār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 34*). [*nürüyle, -i, -le]*

nür: *İlahi bir ışık, parlaklık.*

1. N'ola ger zülfüñ yiri olursa cānā ruğlarıñ / **Nür** olur anuñ yiri kim ser vire dîn üstine (*Vasfî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 4*). [*nür,]*
2. Gönüm hārîmi Ka'besi bir **nürdür** yine / Beñzer ki Muştafā gelür aşhāb u āl ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 3*). [*nürdür, -dur]*

nür-ı feyz: *Feyzin, bereketin nuru.*

1. Āfîtab-ı āsumān-ı faẓl Ca'fer Beg k'anuñ / **Nür-ı feyzinden** pür olmışdur zemîn ü āsumān (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 22*). [*nür-ı feyzinden, -in, -den]*

nür-ı hürşîd-i yakîn: *Yakın güneş ışığı.*

1. Ol ki zihn-i pāki eyyāmında hergiz tutmadı / **Nür-ı hürşîd-i yakîni** zulmet-i zann gümān (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 25*). [*nür-ı hürşîd-i yakîni, -i]*

nuşrat: Üstünlük, başarı, zafer.

1. Zemîn-i sîne-i düşmanda remh-i ser-tüzûn / Nihâldür ki aña feth berg ü **nuşrat** bār (Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 32). [nuşrat,]
2. Devlet ü 'izzetle her dem kâmbîn ol kâmbîn / Feth ü **nuşratlarla** dâyim kâmgâr ol kâmgâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 30). [nuşratlarla, -lar, -la]
3. Mesned-i devletde 'izz ü baht u **nuşratla** ola / Tâ kıyâmet Hızır 'ömri gibi 'ömrüñ cāvidân (Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 45). [nuşratla, -la]

nuşrat-mevc: Zafer dalgası.

1. Âbdur tîg-i güher-bârı velî **nuşrat-mevc** / Bâzdur tîr-i sitemkârı velî feth-şikâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 13). [nuşrat-mevc,]

nüş eyle-: İçmek.

1. Hâlk-ı bî-himmet marîz-ı fakr idi lutf eyleyüp / Añlara virdüñ ğınâ şerbetlerin **nüş eyledüñ** (Vasfî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 2). [nüş eyledüñ, -dü, -ñ]
2. Ey baña himmet meyinden mest olan ta'n itme kim / Nüş-ı cān olsun saña çün ol meyi **nüş eyledüñ** (Vasfî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 4). [nüş eyledüñ, -dü, -ñ]

nüş it-: İçmek, yudumlamak.

1. Zûlmet-i hecr içre 'ışk Âb-ı Hayâtın Hızr-veş / **Nüş idüben** cāvidân olmağ dilerseñ 'aşık ol (Vasfî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 6). [nüş idüben, -üben]
2. Meygün lebüñüñ yādına ey sākî-i mehveş / Şun **nüş idelüm** bir iki sāğar mey-i bî-ğaş (Vasfî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 1). [nüş idelüm, -elüm]
3. Maḥabbet meyllerin **nüş itmek** için 'andelîb-i mest / Elinde güyiyâ almış durur la'lîn ayağı gül (Vasfî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 2). [nüş itmek, -mek]
4. Maḥabbet cür'asın **nüş itmek** için 'andelîb-i mest / Şanasın ğoncalar cām-ı şarâb-ı ergāvānîdür (Vasfî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 2). [nüş itmek, -mek]

nüş kıl-: İçmek.

1. Vaşfîya âhir vücūduñ çünkim olurmuş 'adem / **Nüş kıl** cām-ı meyi bir dem teğâfûl itmeyüp (Vasfî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 5). [nüş kıl,]
2. Nev-cuvān iken cihān bir pîre dönmiş sen daḥi / **Nüş kıl** andan ki her pîr içe ola nev-cuvān (Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 10). [nüş kıl,]
3. Bu demler **nüş kıl** cānuña cān katmağ dilerseñ ger / Anı kim ehl-i ḥikmet dir bedende rûh-ı şānîdür (Vasfî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 5). [nüş kıl,]

nüş-ı cān: Can şarabı.

1. Ey baña himmet meyinden mest olan ta'n itme kim / **Nüş-ı cān** olsun saña çün ol meyi nüş eyledüñ (Vasfî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 4). [nüş-ı cān,]

nüh: Dokuz.

1. Şimdiden sonra murādınca n' için dönmeye kim / Himmetüñ oldı bu **nüh** ablağ-ı gerdüna sūvâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 24). [nüh,]

nükte: Herkesin anlayamadığı ince mana, bir söz ve ibareden remiz ve işaretle sezdirilen şey; iyi düşünülen dakik manalı zarif söz, mazmun.

1. Bu **nükteyi** ki didüm hıdmetünde tut ma'zür / Ki bendeñi yine bendeñdür eyleyen mağdūr (Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 26). [nükteyi, -y, -i]

O

o: İşaret zamiri.

1. Vaşfiya 'ömri 'abeş yirlere zāyi' dūr **o** kim / Rūz u şeb manzarı bir lāle-'izār olmayacak (Vasfî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 5). [o,]

o: "O" işaret sıfatı.

1. Seni her kim göre bu bî-dili yād eyledüğüñ / Dir budur **o** dil-i bî-çāreyi āvāre kılan (Vasfî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 4). [o,]
2. Yıller esdürmez ruhuñ üstine ey dilber şaçuñ / Her kaçan kim yil ese dîtrer **o** miskîn üstine (Vasfî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 3). [o,]
3. Yüz 'ışk ile üsküfîni ger geyse **o** meh-rû / Mîhr-i feleküñ başına teng ola külāhı (Vasfî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 2). [o,]

o: Üçüncü tekil kişi zamiri; sevgili.

1. Esîr olalı ol āhūya Vaşfi / Şorar irdüğine kim xanı āh **o** (Vasfî Dîvânı, Gazel 68, Beyit 6). [o,]

o: İşaret zamiri; sevgili; sevgilinin gözleri.

1. Vaşfiyā tā ki görüp çeşmini āhū dimişem / Beni öldürse gerek derd ile āh **o** dimişem (Vasfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 11). [o,]

ocağ: Ocak, ateş yakılan yer.

1. Beyti **ocağımı** şulayup süpürüp silen / Āhiyle Vaşfinüñ gazel-i ābdārıdur (Vasfî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 5). [ocağımı, -i, -nı]

od: Ateş.

1. Görelî sen şanem-i lāle-ruḥ [u] sîm-berüm / Āteş-i mihrüñ ile **odlara** yandı cigerüm (Vasfî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 1). [odlara, -lar, -a]
2. Düşeli şem'-i ruhuñ şevkına pervāne gibi / Mîhnet **odları** olupdur şanemā bāl ü

perüm (Vasfî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 2). [odları, -lar, -ı]

3. Şem'ün ey meh bu gice başına **odlar** yakayın / Dil uzatdı saña meclisde ya ol öle ya ben (Vasfî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 4). [odlar, -lar]
4. Hâsret yaşı taşumda firāk **odı** içümde / Hâlüm bu durur saña didüm zâhir ü pinhân (Vasfî Dîvânı, Gazel 64, Beyit 2). [odı, -ı]
5. Ger şemme-i şevküm haberin şerḥ ide Vaşfi / 'Ālem yana şevk **odına** süz-ı haberümnden (Vasfî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 5). [odına, -ı, -n, -a]
6. Gel ki şevk **odına** yandı dil ü cān 'ūd gibi / Hâne-i merdūme bûy ile gelür çünki perî (Vasfî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 4). [odına, -ı, -n, -a]
7. Vaşfinüñ yandüğünü her gice bezmünde görüp / Şem'-i dil-sühtenüñ reşk **odı** oldı yeri (Vasfî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 5). [odı, -ı]
8. Āferîn aña ki derd **odlarına** yandukça / Pür-şafā oldı vü olmadı mükedder hâtem (Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 7). [odlarına, -lar, -ı, -n, -a]
9. Hâlümü bilmeyicek yār benüm yā ne bile / Bir gün ol daḥi bu **oda** düşüben yana bile (Vasfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 5). [oda, -a]
10. Ben **oda** yandum anı da şanuram yana bile / Beni öldürmelüdü vāy beni vāy beni (Vasfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 6). [oda, -a]
11. Her dem ki yazam süz-ı ğamun vaşfını Vaşfi / **Odlar** şaçulır defter ü dîvāna sözümnden (Vasfî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 5). [odlar, -lar]
12. Kendümi bileli ben āh-ı ciger-süzümdan / Cevce yok ḥāsilum **odlar** birağur ḥırmenüme (Vasfî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 4). [odlar, -lar]

oda yak-: Ateşe vermek, yakmak.

1. Dili çok **oda yakduñ** luḥ idüp incinme āhumdan / Bilürsin gitmeyince ḥāneden āteş duḥān gitmez (Vasfî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 2). [oda yakduñ, -du, -ñ]

oda yan-: Ateşe yanmak, alev almak, tutuşmak, ateşler içinde kalmak.

1. Hâl-i dil-i Vaşfi görünürken saña rüşen / Ağlamaz iseñ hâline ey şem' **oda yan** (Vasfî Dîvânî, Gazel 63, Beyit 6). [oda yan,]
2. Şabrum var iken kendümi fi'l-cümle bilürdüm / Derdâ n'ideyin hürmen-i şabrum **oda yandı** (Vasfî Dîvânî, Gazel 91, Beyit 4). [oda yandı, -dı]
3. Vaşfiyâ şî'rûñ çün ol mey-rüya te'sîr eylemez / **Oda yansun** defter ü tomâr u dîvânüñ senüñ (Vasfî Dîvânî, Gazel 31, Beyit 7). [oda yansun, -sun]
4. Ben dimezdüm halka sen gül yüzünün râzın velî / **Oda yansun** defter ü dîvân ider destân benî (Vasfî Dîvânî, Gazel 89, Beyit 7). [oda yansun,]

odlara yak-: Ateşlerde yakmak; çok acı çektirmek.

1. Beni cefâ ile yakduñ görem ki tîz günde / Hâk **odlara yağa** ey cevri çok zemâne seni (Vasfî Dîvânî, Gazel 95, Beyit 5). [odlara yağa, -a]

odlara yakıl-: Ateşe atılmak; çok üzölmek.

1. Vaşfiyi çünki senden ayırdı felek şehâ / Görem ki aşğa geçe **odlara yakıla** (Vasfî Dîvânî, Gazel 77, Beyit 6). [odlara yakıla, -a]

odlara yan-: Ateşlerde yanmak.

1. Düşüben bencileyin başına zülfüñ hevesi / **Odlara yandı** kararlı ciger-i müşk-i Hütên (Vasfî Dîvânî, Gazel 58, Beyit 3). [odlara yandı, -dı]

oğlan: Erkek çocuk; toy delikanlı.

1. Hep hevâ gitdi cuvânlık gideli n'ideyin âh / Kaldı başumda hemîn bir güzel **oğlana** heves (Vasfî Dîvânî, Gazel 24, Beyit 4). [oğlana, -a]

ok: Ok; kirpik.

1. Ol şâh dañı tîfl durur gamze **okıyle** / Vaşfi kûlün öldürse yazılmaya günâhı (Vasfî Dîvânî, Gazel 102, Beyit 5). [okıyle, -i, -y, -le]

oku-: Okumak, talim etmek, öğrenmek.

1. Vaşfiyem ben hâletüm bilmek dilerseñ ey refîk / 'Işk dîvânında **okı** var benüm bu ferdümi (Vasfî Dîvânî, Gazel 94, Beyit 5). [okı,]

oku-: Okumak, talim etmek, öğrenmek.

1. Ol kitâb-ı nâzdan bir faşl **okur** 'uşşâklar / Derd-i dil şerhinden eydürler revân yüz bâb-ı gam (Vasfî Dîvânî, Gazel 47, Beyit 4). [okur, -r]
2. Hem-demüm sâyem durur gam günlerinde ol dañı / **Oğumazsam** mûm ile ey mâh gelmez yanuma (Vasfî Dîvânî, Gazel 70, Beyit 2). [oğumazsam, -maz, -sa, -m]

ol-: (Süre bakımından) geçmek.

1. Şol kadar hecrüñde me'nûsam gam-ı derdüñle kim / Şimdi gam egler **olupdur** bu dil-i nâ-şâdumı (Vasfî Dîvânî, Gazel 92, Beyit 3). [olupdur, -up, -dur]

ol-: Meydana gelmek, varlık kazanmak, vuku bulmak.

1. Dûd-ı âhumdan siyâh **olursa** 'âlem tañ degül / Görmedüm bir niçe gündür ol meh-i şeb-gerdümi (Vasfî Dîvânî, Gazel 94, Beyit 4). [olursa, -ur, -sa]
2. Güş-ı 'âlem tola Vaşfi dürer-i nazmumla / Şâhdan ger **ola** ben bendeye himmet nazarı (Vasfî Dîvânî, Gazel 100, Beyit 7). [ola, -a]
3. Umar idüm ki toğa başuma devlet güneşi / Âh kim **olmaz** imiş şâm-ı firâkuñ şeheri (Vasfî Dîvânî, Gazel 100, Beyit 5). [olmaz, -maz]
4. Vaşfinüñ yandüğını her gice bezmünde görüp / Şem'-i dil-sühtenüñ reşk odı **oldı** yeri (Vasfî Dîvânî, Gazel 101, Beyit 5). [oldı, -dı]
5. Gül yüzi vaşfımı Vaşfiden işidüp didi yâr / Yaraşur ger **ola** bülbül bu benüm gülşenüme (Vasfî Dîvânî, Gazel 73, Beyit 5). [ola, -a]
6. 'Ayş eylemek **olurdu** hayâl-i nigâr ile / Ger dil şarâb-ı şevk ile lâ-ya'kil olmasa (Vasfî Dîvânî, Gazel 74, Beyit 2). [olurdu, -ur, -dı]
7. 'Aceb tebhâle mi bu la'lüñ üstinde **olan** cânâ / Ya hûd vaqt-i şehër düşmiş ola ter

ğoncaya jāle (*Vasfî Dîvânî, Gazel 81, Beyit 3*). [*olan, -an*]

8. Saña za'f ireli tebden benüm bu rüy-ı zerdümde / Ne yire tamladıysa eşk-i germüm **oldı** tebhāle (*Vasfî Dîvânî, Gazel 81, Beyit 2*). [*oldı, -dı*]
9. Her kimün kim **ola** gönlünde maḥabbet eşeri / Āteş-i şevk ile dünyāyı yaḳar her ḥaberi (*Vasfî Dîvânî, Gazel 100, Beyit 1*). [*ola, -a*]
10. Egerçi ḥāk durur şimdi gevher-i nazmı / 'İnāyet-i şeh olursa **olur** dür-i şehvār (*Vasfî Dîvânî, Kaside 1, Beyit 37*). [*olur, -u, -r*]
11. Midḥatünde şāyegān düşdiyse n'ola kāfiye / Sen anı ma'zūr tūt k'ol **oldı** Genc-i Şāyegān (*Vasfî Dîvânî, Kaside 7, Beyit 41*). [*oldı, -dı*]
12. Gülşen-i ṭab'um kerāmâtından **olmuşdur** bu kim / Saña gönderdüm şitā faşında güller armağān (*Vasfî Dîvânî, Kaside 7, Beyit 35*). [*olmuşdur, -mış, -dur*]
13. Luṭf idüp himmetler in'ām eyleseñ ben bendeñe / 'Āleme tīg-i zebān ile **olurdum** kāmran (*Vasfî Dîvânî, Kaside 7, Beyit 38*). [*olurdum, -u, -r, -du, -m*]
14. Egerçi ḥāk durur şimdi gevher-i nazmı / 'İnāyet-i şeh **olursa** olur dür-i şehvār (*Vasfî Dîvânî, Kaside 1, Beyit 37*). [*olursa,]*

ol-: Bulunmak, mevcut olmak.

1. Bu kühlarda olan kân degüldür **olmuşdur** / Kef-i 'atāñ ile bağı delük delük kühsār (*Vasfî Dîvânî, Kaside 6, Beyit 5*). [*olmuşdur, -mış, -dur*]
2. Bir āfitāb-ı bürc-i sipihr-i fezāyilem / Her gün 'aceb degül ger **olam** bir zevāl ile (*Vasfî Dîvânî, Gazel 85, Beyit 6*). [*olam, -am*]
3. Ehl-i devlet eyle anı saña 'izzetdür bu kim / Tāc-ı devlet hem-seri **ola** ḳapuñda bir gubār (*Vasfî Dîvânî, Kaside 3, Beyit 25*). [*ola, -a*]
4. Her ne yir kim **oldı** mezil pāy-ı gerdün sāyeñe / Āfitāb-ı āsumān-ı 'izzete olur medār (*Vasfî Dîvânî, Kaside 3, Beyit 15*). [*oldı, -dı*]
5. Şimdiden sonra murādınca n'içün dönmeye kim / Himmetün **oldı** bu nüh ablaḳ-ı gerdüna süvār (*Vasfî Dîvânî, Kaside 8, Beyit 24*). [*oldı, -dı*]
6. Her bir ḥırāş kim **ola** başında dilberün / Başlar ki bağırum üzre durur pür-ḥırāş olur (*Vasfî Dîvânî, Gazel 11, Beyit 2*). [*ola, -a*]
7. Yār u sāz u gül ü mül şoḥbeti lāzım bilüñüz / Çāre yokdur ki şafā ola bu çār

olmaycaḳ (*Vasfî Dîvânî, Gazel 27, Beyit 4*). [*olmaycaḳ, -ma, -y, -icak*]

8. Vaşfıya 'ömri 'abeş yirlere zāyi'dür o kim / Rüz u şeb manzarı bir lāle-'izār **olmaycaḳ** (*Vasfî Dîvânî, Gazel 27, Beyit 5*). [*olmaycaḳ, -ma, -y, -icak*]
9. Midḥatünde n'ola ger az olsa bu rengin ḡazel / Kıymeti artar ne deñlü kim **olursa** az gül (*Vasfî Dîvânî, Gazel 37, Beyit 11*). [*olursa, -ur, -sa*]
10. Āhum beni küyuñdan ırar diyü melūlam / Bād **olsa** belı ḥāk olur elbette perişān (*Vasfî Dîvânî, Gazel 64, Beyit 4*). [*olsa, -sa*]
11. Yā Rab n'olaydı 'ālem içinde dil olmasa / Yā ḥod **olursa** her güzele māyil olmasa (*Vasfî Dîvânî, Gazel 74, Beyit 1*). [*olursa, -ur, -sa*]
12. SİNEMI çāk eyle kim raḥm idesin ben ḥastaya / Zaḥmı **olmayan** beden lāyık degül merhemlere (*Vasfî Dîvânî, Gazel 76, Beyit 4*). [*olmayan, -ma, -y, -an*]
13. Ḳapuñ kim oldı şehā gülşen-i gül-i maḳşüd / Yaraşur anda eger **ola** Vaşfı gibi hezār (*Vasfî Dîvânî, Kaside 1, Beyit 35*). [*ola, -a*]
14. 'İd-veş 'izz ü şerefler içre sen pür-zīver ol / Ḥaşmuñ **olsun** dāyimā çün mäh-ı nev zerd ü nizār (*Vasfî Dîvânî, Kaside 3, Beyit 29*). [*olsun, -sun*]
15. Nitekim her dem **ola** dehr-i cefā-āyīnün / Gāḥ luṭfına vü geh ḳahrına maḫzar ḥātem (*Vasfî Dîvânî, Kaside 4, Beyit 28*). [*ola, -a*]
16. Ki bendeñe budur ancak maḳāşıd-ı a'lā / Ki ḥıdmetünde **ola** sāl u mäh u leyl ü nehār (*Vasfî Dîvânî, Kaside 6, Beyit 19*). [*ola, -a*]
17. Şebāt-ı 'ömrün **ola** şol ḳadar ki fikretle / Şümār olmaya irişse niçe rüz-ı şümār (*Vasfî Dîvânî, Kaside 6, Beyit 40*). [*ola, -a*]
18. Bu baḫr içinde **olan** şanma kim cezāyirdür / Kef-i sehāñ ile bağıında baş ḳıḳardı biḫār (*Vasfî Dîvânî, Kaside 6, Beyit 4*). [*olan, -an*]
19. Bu kühlarda **olan** kân degüldür olmuşdur / Kef-i 'atāñ ile bağı delük delük kühsār (*Vasfî Dîvânî, Kaside 6, Beyit 5*). [*olan, -an*]
20. Ḳapun ki gülşen-i ehl-i ḥüner durur yaraşur / **Olursa** Vaşfı gibi anda şad hezār hezār (*Vasfî Dîvânî, Kaside 6, Beyit 30*). [*olursa, -ur, -sa*]
21. Bostān içinde **olan** şimdi her bir berg-i surḥ / Şanki 'ālem ḫālini şerḥ itmek içündür zebān (*Vasfî Dîvânî, Kaside 7, Beyit 4*). [*olan, -an*]
22. Püte-i güld **olan** ḥurde-i zer şanma ki gül / Āteş-i bülbül-i dil-ḥastedür ol ḥurde şirār

- (*Vasfî Dîvânî, Kaside 8, Beyit 5*). [*olan, -an*]
23. Dellâke her kaçan gelüp ol meh tirâş **olur** / Ol urdığınca başına bağrumda baş **olur** (*Vasfî Dîvânî, Gazel 11, Beyit 1*). [*olur, -u, -r*]
24. Zâhid sözünü işidicek mey içerem kim / Serd olsa havâ lâbüd **olur** hânede âteş (*Vasfî Dîvânî, Gazel 25, Beyit 2*). [*olur, -ur*]
25. Kanda kim **olursa** gitmez bir dem ağzından zeri / Oldu Vasfî gibi benzer rind-i şâhidbâz gül (*Vasfî Dîvânî, Gazel 37, Beyit 7*). [*olursa, -ur, -sa*]
26. 'Aks-i la'lûn **olsa** yegdür çeşm-i pür-hünümde kim / Mu'teber olur nigîn la'l olıcağ hâtemlere (*Vasfî Dîvânî, Gazel 76, Beyit 3*). [*olsa, -sa*]
27. Zülf-i pür-çînüñ ki çîn itmiş özin kîn üstine / Ey şanem kîn üstine **olsun** yâ hõd dîn üstine (*Vasfî Dîvânî, Gazel 79, Beyit 1*). [*olsun, -sun*]
28. N'ola ger zülfüñ yiri **olursa** cânâ ruhlarıñ / Nür olur anuñ yiri kim ser vire dîn üstine (*Vasfî Dîvânî, Gazel 79, Beyit 4*). [*olursa, -ur, -sa*]
29. Kaddüñ kıyâmını görüp eşküm revân **olur** / Çün serv kanda ise **olur** cüybâr ile (*Vasfî Dîvânî, Gazel 87, Beyit 6*). [*olur, -ur*]
30. Yir idinse bu yıkuğ gönlümü gamzeñ ne 'aceb / Düzd olan kişiye yir **olmaya** vîrâne gibi (*Vasfî Dîvânî, Gazel 96, Beyit 4*). [*olmaya, -ma, -y, -a*]
31. Gubâr-ı devleti ol kîmyâ durur k'andan / Dürüst mağribi-i mihr **olur** temâm 'ayâr (*Vasfî Dîvânî, Kaside 1, Beyit 22*). [*olur, -u, -r*]
32. Kadd-i bülendüñ **olduğu** yirlerde husrevâ / Yaraşur olsa yiri hilâlün şaf-ı ni'âl (*Vasfî Dîvânî, Kaside 2, Beyit 19*). [*olduğu, -duğ, -ı*]
33. **Olsa** 'aceb mi 'ide nişân kim olup durur / Kadd ile 'ayn u şekl ile yâ şüret ile dâl (*Vasfî Dîvânî, Kaside 2, Beyit 7*). [*olsa, -sa*]
34. Şad hezâr olmuş durur gerçi nevâ-yı devletüñ / Gülşen-i vaşfuñda Vasfî gibi **olmaya** hezâr (*Vasfî Dîvânî, Kaside 3, Beyit 21*). [*olmaya, -ma, -ya*]
35. Ne senüñ gibi cihân içinde bir memdüh **olur** / Ne anuñ gibi görür meddâh çeşm-i rüzgâr (*Vasfî Dîvânî, Kaside 3, Beyit 23*). [*olur, -ur*]
36. Nitekim **olmaya** 'âlemde haşr-ı devr-i felek / Senüñ çü devr-i felek 'ömrüñ ola nâ-maşşür (*Vasfî Dîvânî, Kaside 5, Beyit 28*). [*olmaya, -ma, -y, -a*]
37. 'Adü-yı dîne içürdi mehâbetüñ bir mey / Ki haşr olunca **ola** ser-girân u yata humâr (*Vasfî Dîvânî, Kaside 6, Beyit 9*). [*ola, -a*]

38. Güyiyâ kim şem'dür sînemde her türüñ senüñ / Ateş-i 'ışkuñla sînem içre **olan** tâbdan (*Vasfî Dîvânî, Gazel 54, Beyit 5*). [*olan,]*
39. Yâ Rab n'olaydı 'âlem içinde dil **olmasa** / Yâ hõd olursa her güzele mâyil **olmasa** (*Vasfî Dîvânî, Gazel 74, Beyit 1*). [*olmasa, -sa*]
40. Ger namâz-ı 'id için mihrâb-ı zerkâr **olmasa** / Kible resminde nedendür oldı bu tağ âşikâr (*Vasfî Dîvânî, Kaside 3, Beyit 3*). [*olmasa, -sa*]
41. Ey hâce Çin metâ'ımı ço kim bu Rûmdur / Bunda mey adlu hâş firengî kumâş **olur** (*Vasfî Dîvânî, Gazel 11, Beyit 7*). [*olur,]*

ol-: Bir duruma, vasfa sahip olmak.

1. Bâyezîd Hân-ı muzaffer-fer ebü'l-feth **ol** k'anuñ / Kem nem-i luţfiyle buldı rütbet ü i'zâz gül (*Vasfî Dîvânî, Gazel 37, Beyit 9*). [*ol,]*
2. Nitekim 'id irişe bir hüb-rü dilber gibi / Nitekim **ola** meh-i nev kadd-i 'âşik gibi zâr (*Vasfî Dîvânî, Kaside 3, Beyit 28*). [*ola, -a*]
3. Kadrüñ atıdur meger bu çarh k'encümle hilâl / **Oldı** guyâ ana cevherdâr zîn-i zer-nigâr (*Vasfî Dîvânî, Kaside 3, Beyit 18*). [*oldı, -dı*]
4. Nitekim ferrâş **ola** gülşende ebr-i nevbâhâr / Nitekim zer-pâş **ola** bostânda bād-ı mihricân (*Vasfî Dîvânî, Kaside 7, Beyit 43*). [*ola, -a*]
5. Ey ki keff-i rād-ı zer-pâş-ı kerîmüñdür senüñ / Keffe-i hurşîd kim her lâhza **olur** zer-feşân (*Vasfî Dîvânî, Kaside 7, Beyit 27*). [*olur, -ur*]

ol-: Olmak.

1. Fırkat öldürdüğü Vasfî bir iş **olaydı** eger / Şimdiden girü yiter ta'ne-i bed-hâh baña (*Vasfî Dîvânî, Gazel 1, Beyit 5*). [*olaydı, -a, -y, -dı*]
2. Dil **olalı** cânâ hedef-i tîr-i maḥabbet / Kaddümi kemân gibi büküpdür gam-ı miḥnet (*Vasfî Dîvânî, Gazel 8, Beyit 1*). [*olalı, -alı*]
3. Kûyun **olsa** n'ola her kanda isem secdegehüm / Ka'benüñ her tarafında kılınurmuş çü namâz (*Vasfî Dîvânî, Gazel 19, Beyit 4*). [*olsa, -sa*]
4. İlâhi **olmasun** hâlî yüzünde hâl-i müşkînüñ / Ki kâfûra ziyân irişür ey meh olsa fülûlsüz (*Vasfî Dîvânî, Gazel 20, Beyit 5*). [*olmasun, -ma, -sun*]

5. Gice gündüzsüz ü gün gicesüz **olmaz** muḳarrerdür / Senüñ gül ruḳlarıñ cānā nedendür böyle kākülsüz (*Vasfî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 2*). [*olmaz, -maz*]
6. Ne var kāküllerüñ olmazsa ḫüsnüñe ziyān olmaz / Gülistān pür-gül olsun ḡam degül **olmazsa** sünbülsüz (*Vasfî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 3*). [*olmazsa, -maz, -sa*]
7. Ne var kāküllerüñ **olmazsa** ḫüsnüñe ziyān olmaz / Gülistān pür-gül olsun ḡam degül olmazsa sünbülsüz (*Vasfî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 3*). [*olmazsa, -maz, -sa*]
8. İlähi olmasun ḫālî yüzüñde ḫāl-i müḫkînüñ / Ki kâfūra ziyān irişür ey meh **olsa** fülfülsüz (*Vasfî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 5*). [*olsa, -sa*]
9. N'ola ger ruḳlarıñ şevḳıyla feryād eylese Vaşfî / Ki bülbül mu' teber olmaz kaçan kim **olsa** ḡulgulsüz (*Vasfî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 6*). [*olsa, -sa*]
10. Ḡamuñ mihmāñ-şarāyı olalı hecrüñde dil cānā / Cihānda bir gün **olmaz** kim olam bir laḫza mihmānsuz (*Vasfî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 4*). [*olmaz, -maz*]
11. Qaldı derd oḳları peykānları sînemde dirîḡ / Eksük olmaz elemi sînede peykān **olcaḳ** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 3*). [*olcaḳ, -ıcaḳ*]
12. Çün fesād itdi girelden berü araya raḳîb / Çok fesād olsa n'ola arada şeytān **olcaḳ** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 5*). [*olcaḳ, -ıcaḳ*]
13. Luḫ idüp Vaşfîyi redd itme ki ey şeh yaraşur / Bāḡ-ı ḫüsnüñde anuñ gibi ḡazelḫān **olcaḳ** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 6*). [*olcaḳ, -ıcaḳ*]
14. Gün yüzüñ üzre ne var ḫaṫṫ-ı siyehkār **olcaḳ** / Şem' rüšen olur ey māḫ şeb-i tār olcaḳ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 1*). [*olcaḳ, -ıcaḳ*]
15. Gün yüzüñ üzre ne var ḫaṫṫ-ı siyehkār olcaḳ / Şem' rüšen olur ey māḫ şeb-i tār **olcaḳ** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 1*). [*olcaḳ, -ıcaḳ*]
16. Ben tırurken diledüñ öldüresin aḡyārı / Āferin yār senüñ gibi gerek yār **olcaḳ** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 2*). [*olcaḳ, -ıcaḳ*]
17. Raḫm kıl Vaşfîyi öldürme giriftār görüp / Kāfir **olmadı** şehā n'ola giriftār olcaḳ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 5*). [*olmadı, -ma, -dı*]
18. Mest-i işḳam tuymışam esrār-ı ḫüsnüñden ḫaber / **Olmışam** āşüfte vü şeydā vü ḫayrānuñ senüñ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 3*). [*olmuşam, -mış, -am*]
19. Naḡar kıl kim nice rüšen kılupdur yine bāḡı gül / Şanasın ḡülşenüñ **olmuş** durur rüšen çerāḡı gül (*Vasfî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 1*). [*olmuş, -mış*]
20. Bu demler ḫoş dem **olsun** ol ki bir maḫbübü şayd idüp / Gelüp yanında yatduḡınca pür ola yataḡı gül (*Vasfî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 4*). [*olsun, -sun*]
21. Ebrüña beñzerem dir imiş luḫ ile hilāl / Beñzer ki ey şanem yeñile **oldı** bu ḫayāl (*Vasfî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 1*). [*oldı, -dı*]
22. Ger hevādārı şabā **olmasa** n' için dem-be-dem / Şalınür bad-ı şabā irdükce eyler nāz gül (*Vasfî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 5*). [*olmasa, -ma, -sa*]
23. Neng ü nāmüsü bütün Vaşfîñüñ ey dost şiduñ / Büt-şiken **olduḡuñ** için didiler saña Ḫālil (*Vasfî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 5*). [*olduḡuñ, -duḡ, -uñ*]
24. Düşeli şem'-i ruḳuñ şevḳına pervāne gibi / Miḫnet odları **olupdur** şanemā bāl ü perüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 2*). [*olupdur, -up, -dur*]
25. Sefer itmek dilerem derd ile bî-ḫüş oluram / Görürem yine hemān küyuñ **olurmuş** seferüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 3*). [*olurmuş, -ur, -muş*]
26. Vaşfîyā çünki şehüñ raḡbeti yoḳ fāyide ne / Tıtalum nazm ile ben Ḫāfız u Selmān **oldum** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 6*). [*oldum, -du, -m*]
27. Ḫaṫṫuña kılmasam naḡar incinme dostum / Devrān gözüm mi açdurur **oldı** ḡubārdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 3*). [*oldı, -dı*]
28. Gül gibi dāmeniñüñ her taraḫı çāk olmuş / Bildüm ey ḡonca-dehen hem-dem-i ḫār **olmuşsin** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 2*). [*olmuşsin, -mış, -sın*]
29. Vaşfî diyār-ı fūrḳate derd **oldı** hem-reḫüñ / Yol ḳorḳuluk durur yine hem-rāhdan şaḳın (*Vasfî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 5*). [*oldı, -dı*]
30. İdemezven tā kıyāmet ger ider **olsam** beyān / Şol ḳadar çekdüm cefā ben mübtelā maḫbūbdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 2*). [*olsam, -sa, -m*]
31. Yaḳma şanemā Vaşfîyi giryān dilemezseñ / Bir şem' k'oda yana kaçan **olmaya** giryān (*Vasfî Dîvânı, Gazel 64, Beyit 7*). [*olmaya, -maya*]
32. Āhum beni küyuñdan ırar diyü melūlam / Bād olsa belî ḫāk **olur** elbette perişān (*Vasfî Dîvânı, Gazel 64, Beyit 4*). [*olur, -ur*]
33. Vaz gelmez çünki ol gül hem-dem-i ḫār **olmadan** / Aşşı ne ey dil aña bülbül gibi zār **olmadan** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 67, Beyit 1*). [*olmadan, -dan, -ma*]
34. Ter kim görünür ol şanem-i sîm-ber üzre / Bir jāleye beñzer ki **ola** berg-i ter üzre (*Vasfî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 1*). [*ola, -a*]

35. Hevāsı zāhidüñ huld u benüm küy-i nigārumdur / Belî her bülbülün meyli **olur** öz gülsitānına (*Vasfî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 4*). [*olur, -ur*]
36. ‘Aceb tebhāle mi bu la’lün üstinde olan cānā / Ya hōd vaqt-i seher düşmiş **ola** ter göncaya jāle (*Vasfî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 3*). [*ola, -a*]
37. Hüsn ili sultāni **olmuşsin** mübārek bād için / Bādı gönderdüm kabül it ol mübārek bādımı (*Vasfî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 4*). [*olmuşsin, -miş, -sin*]
38. Ne mäh **olur** bu ki şeb irişince her dem mihr / Düşüp şokağa arar şehri hāne hāne seni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 7*). [*olur, -ur*]
39. Yir idinse bu yıkuğ gönlümü gamzeñ ne ‘aceb / Düzd **olan** kişiye yir olmaya vîrāne gibi (*Vasfî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 4*). [*olan, -an*]
40. **Olalidan** berü dil mülk-i gamuñ pādîşehi / ‘Alemi āteş-i āh oldı vü eşküm sipahi (*Vasfî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 1*). [*olalidan, -alı, -dan*]
41. Olalidan berü dil mülk-i gamuñ pādîşehi / ‘Alemi āteş-i āh **oldı** vü eşküm sipahi (*Vasfî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 1*). [*oldı, -dı*]
42. Vaşfiyā var ser-i küyına ölrüseñ de eger / Ka’be yolında ölen kişinün **olmaz** günehi (*Vasfî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 6*). [*olmaz, -maz*]
43. Āhumuñ āteşidür başuma zerrîn külehüm / Şeh-i iklīm-i gamuñ böyle **olurmuş** külehi (*Vasfî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 2*). [*olurmuş, -ur, -muş*]
44. Nite ki ebr **ola** ferrāş-ı sāhat-i gülşen / Nite ki bād ola naqqāş-ı levha-i gülzār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 41*). [*ola, -a*]
45. Nite ki ebr ola ferrāş-ı sāhat-i gülşen / Nite ki bād **ola** naqqāş-ı levha-i gülzār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 41*). [*ola, -a*]
46. **Olalı** kadr-i büleñdün süvār-ı hıñğ-i felek / Hilāl gāşiyedür aña çarh gāşiyē-dār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 34*). [*olalı, -alı*]
47. Ya tēc-ı la’l durur güyiyā zümürürd terk / Ki dürr ü gevher ü şebnemle **oldı** gevher-bār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 6*). [*oldı, -dı*]
48. Devrinde şöyle **oldı** şehānuñ ki sâ ile / Virür cevāb pāşış-i zer itmedin su’āl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 25*). [*oldı, -dı*]
49. Bunca zamānlar **oldı** ki ben bir dem urmadum / K’ol haşmetün sebātına olmaya iştiğāl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 34*). [*oldı, -dı*]
50. Olsa ‘aceb mi manzar-ı ehl-i nazar hilāl / Mergübdur ne yirde k’ola bir yeñi hayāl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 1*). [*olsa, -sa*]
51. Kadd-i büleñdün olduğı yirlerde husrevā / Yaraşur **olsa** yiri hilālün şaf-ı ni’āl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 19*). [*olsa, -sa*]
52. Şad hezār **olmuş** durur gerçi nevā-yı devletün / Gülşen-i vaşfuñda Vaşfi gibi olmaya hezār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 21*). [*olmuş, -muş*]
53. Mihr-i bürc-i ‘izz ‘Alî Paşa ki **olmuşdur** anuñ / Tāk-i eyvāni hilāl-i āsumān-ı iktidār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 7*). [*olmuşdur, -miş, -dur*]
54. Faqr hākinden alup cūdı aña vire vücūd / Sîm ü zerle n’ **ola** ger olsa tüvānger hātem (*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 16*). [*ola, -a*]
55. Dir idüm kim dehen-i dilbere beñzer hātem / **Olsa** pür-nāz u suhan-sāz u suhan-ver hātem (*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 1*). [*olsa, -sa*]
56. Hālel irerdi cihān hālķına küfr ehinden / Hıfzuñ **olmasa** eger hıttā-i islāma hişār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 17*). [*olmasa, -ma, -sa*]
57. Nazmum eşcārı egerçi ter ü mevzündür liķ / Bir dem **olmaz** ki aña derd ü belā virmeye bār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 25*). [*olmaz, -maz*]
58. Baş açuk yalıñ ayak gül ki bir abdālūndur / Reh-i şevkuñda yelüp ayağı pür **olmuş** hār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 19*). [*olmuş, -muş*]
59. Nice terk ide gül ü gülşeni kim **olmuşdur** / Bülbülün göñline kullāb-ı maħabbet her hār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 6*). [*olmuşdur, -miş, -dur*]
60. Kaşlaruñ ben toğru şandum secde kıldum sehv imiş / K’egrilik **olmamağ** olmaz kāfirî mihrābda (*Vasfî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 2*). [*olmamağ, -mamağ*]
61. Mesned-i devletde ‘izz ü baht u nuşratla **ola** / Tā kıyāmet Hızr ‘ömri gibi ‘ömrün cāvidān (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 45*). [*ola, -*]
62. Devletün şāhını ser-sebz idüben Hāk her dem / Hāşra dek bāğ-ı ‘ömürden **olasın** ber-hōrdār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 30*). [*olasın, -sın*]
63. Gerçi nazükdür ve lîkin her kişi eller anı / Müşk gibi **olduğıyçün** hāliya gammāz gül (*Vasfî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 6*). [*olduğıyçün, -*]
64. ‘Ömrüm **olduğça** güzel sevmeyeyin dirdüm liķ / N’ideyin bu dil-i şeydā beni yalan itdi (*Vasfî Dîvânı, Kit’a 3, Beyit 1*). [*olduğça, -*]
65. Āşinā gibi beni yād eylemez **olduñ** dirîğ / Hākķuma beñzer ‘adūlar sözlerin güş eyledün (*Vasfî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 3*). [*olduñ, -, -*]

66. Baña ne hîn-i ferâgât ne vaqt-i ‘uzletdür / Murâdum atına ben **olmadın** henüz süvâr (Vasfî Dîvânî, Kaside 6, Beyit 25). [olmadın,]
67. ‘Âlemde her kimesneye bir nesnedür naşîb / Dilber cemâlî Vasfî **olupdur** saña ‘atâ (Vasfî Dîvânî, Gazel 4, Beyit 7). [olupdur,]
68. Hattı hatâdur anı tırâş itse vechi var / Hat kim hatâ ile **ola** ekşer tırâş olur (Vasfî Dîvânî, Gazel 11, Beyit 3). [ola,]

ol: O, işaret zamiri.

1. Dellâke her kaçan gelüp ol meh tırâş olur / **Ol** urdığınca başına bağrumda baş olur (Vasfî Dîvânî, Gazel 11, Beyit 1). [ol,]
2. Vasfî cihânda al bile git tîği zağmını / Ğurbetde yârdan saña **ol** yâdigâr olur (Vasfî Dîvânî, Gazel 12, Beyit 5). [ol,]
3. Ben de mihrûn göreyin kahr ile ağlatma beni / Korkum **oldur** ki şehâ illere fâş ola bu râz (Vasfî Dîvânî, Gazel 19, Beyit 2). [oldur, -dur]
4. Baña kan yutdurur bülbül gibi **ol** gibi her dem / Elinden gönca-veş câm-ı şarâb-ı ergavân gitmez (Vasfî Dîvânî, Gazel 23, Beyit 4). [ol,]
5. Bu demler hoş dem olsun **ol** ki bir mañbûbî şayd idüp / Gelüp yanında yatduğınca pür ola yatağı gül (Vasfî Dîvânî, Gazel 35, Beyit 4). [ol,]
6. Dilberüm ruhsârına lutf ile beñzer gül benüm / **Ol** durur kim nâlişüm şeydâsıdur bülbül benüm (Vasfî Dîvânî, Gazel 42, Beyit 1). [ol,]
7. Şem ‘ûn ey meh bu gice başına odlar yakayın / Dil uzatdı saña meclisde ya **ol** öle ya ben (Vasfî Dîvânî, Gazel 56, Beyit 4). [ol,]
8. Yaşum ki baña hem-dem ü yâr idi ezelden / ‘İşkun baña yâr olıcağ **ol** çıkdı gözümden (Vasfî Dîvânî, Gazel 59, Beyit 3). [ol,]
9. Gerçi ey meh sen dañi gül-berg-i terden tâzesin / Bülbül **oldur** kim seve her dem gülûñ bir tâzesin (Vasfî Dîvânî, Gazel 60, Beyit 1). [oldur, -dur]
10. Ğamuñ mülki aña kim ola teslîm / Olur başına sultân **ol** ne kayğu (Vasfî Dîvânî, Gazel 69, Beyit 4). [ol,]
11. Hem-demüm sâyem durur ğam günlerinde **ol** dañi / Okumazsam mûm ile ey mâh gelmez yanuma (Vasfî Dîvânî, Gazel 70, Beyit 2). [ol,]
12. Dile sînemde kaşd itdükce zülfi nâleler eyler / Hemân **ol** murğa beñzer kim gelür mâr âşiyânına (Vasfî Dîvânî, Gazel 72, Beyit 3). [ol,]

13. Tâb-ı tebden ne harâret k’ola cânânümde / **Ol** benüm derd ü belâ âteşidür cânümde (Vasfî Dîvânî, Gazel 82, Beyit 1). [ol, -um, -da]
14. Şükrüm **oldur** kim görüp hecrûñde hâlüm añlamaz / Şol kadar hayrân olur her kim göre hayrân beni (Vasfî Dîvânî, Gazel 89, Beyit 4). [oldur, -dur]
15. Kaşideden ğarâz **oldur** ki ide şâha du ‘â / Degül durur bu ki şi ‘riyle ide fazl izhâr (Vasfî Dîvânî, Kaside 1, Beyit 40). [oldur, -dur]
16. Yâ hañçer-i şehenşeh-i ğazî durur ki **ol** / Hün-ı dil-i ‘adû ile pür-hün dem-i kıtâl (Vasfî Dîvânî, Kaside 2, Beyit 10). [ol,]
17. **Ol** kim muñi ‘i oldı felek kim hilâlden / Barmağ kodı başın’ ide emrine imtişâl (Vasfî Dîvânî, Kaside 2, Beyit 14). [ol,]
18. Sensin **ol** kim âb-ı deryâ-bâr-ı cüduñdan senüñ / Rüy-ı ‘âlemden yunup gitdi ğubâr-ı iftikâr (Vasfî Dîvânî, Kaside 3, Beyit 11). [ol,]
19. Ben **ol** degül miyem ey âsumân-ı devlet kim / Cihânda gün gibi medhûñle olmuşam meşhûr (Vasfî Dîvânî, Kaside 5, Beyit 23). [ol,]
20. Kaşideden ğarâz **ol** kim du ‘â-yı hayruñ idem / Dilümde gerçi ki dâyimdür ol du ‘â mezkûr (Vasfî Dîvânî, Kaside 5, Beyit 27). [ol,]
21. Sensin **ol** k’ol çarğ-peymâdur hümâ-yı himmetüñ / Kim aña pehlû-yı mâh-i nev olupdur üstühân (Vasfî Dîvânî, Kaside 7, Beyit 28). [ol,]
22. Zemherîrün âteşi çün kim bürüdetdür bu dem / ‘Ârif **oldur** k’âteş-i meyden ola âteş-nişân (Vasfî Dîvânî, Kaside 7, Beyit 9). [oldur, -dur]
23. **Ol** ‘Alî-cüd u ‘Ömer-heybet ü ‘Osmân-rütbet / Âşaf-ı Cem ‘azamet sâhib-i gerdün-vağâr (Vasfî Dîvânî, Kaside 8, Beyit 10). [ol,]
24. Dil-i a ‘dâsına peykânî ki dil uzatmış / Kâr itmiş anı öldürür **ol** âhir-i kâr (Vasfî Dîvânî, Kaside 8, Beyit 15). [ol,]
25. Dâmenin pür-zer idüp geldüğü gül **oldur** kim / Eyleye hâk-i reh-i hazret-i Cem-ğadre nişâr (Vasfî Dîvânî, Kaside 8, Beyit 9). [oldur, -dur]
26. Ne virür şi ‘r ki ben fañr idem anuñla benüm / Fañrum **oldur** k’idinem şer ‘ libâsını şi ‘âr (Vasfî Dîvânî, Kaside 8, Beyit 26). [oldur, -dur]
27. Âhımı alma ki kâr eylemeye âh saña / Korkum **oldur** ki ziyân eyleye nâğâh saña (Vasfî Dîvânî, Murabba 1, Beyit 3). [oldur, -dur]

ol: O, işaret sıfatı.

1. **Ol** benüm hālūmi bilince benem baña yeter / Bu belā ile n'idem āh baña vāh baña (*Vasfî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 2*). [ol,]
2. Cām-ı la'l ile gönül ayş-ı müdām olsun saña / **Ol** şarābı bensüz içerseñ harām olsun saña (*Vasfî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 1*). [ol,]
3. Seyrümde gice **ol** mehe tuş olduğum didüm / Nāz ile güldi didi düşüñ ise hayr ola (*Vasfî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 4*). [ol,]
4. Benden ey dilber seni ayırmağ istermiş rakīb / N'eyledüm **ol** kāfir-i bî-dîne n'itdüm ben garīb (*Vasfî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 1*). [ol,]
5. Zār u efgān ile ger ölsem yiridür Vaşfiyā / Kim benim **ol** gülşeninden ayrı düşmiş 'andelib (*Vasfî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 5*). [ol,]
6. Hecründe şehā hālūmi **ol** dem bilesin kim / Bir gün diyeler bir kuluñ ölmüş saña şıhhat (*Vasfî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 3*). [ol,]
7. Dil olup her berg-i gül eylerse cānān ile bahş / Cāmı yokdur k'eyleye **ol** la'l-i handān ile bahş (*Vasfî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 1*). [ol,]
8. Gözlerüñ sihr ile mihr üstinde tutmuşdur maķām / Kim ide bu fende **ol** cādū-yı fettān ile bahş (*Vasfî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 5*). [ol,]
9. Dellāke her kaçan gelüp **ol** meh trāş olur / Ol urdığınca başına bağrumda baş olur (*Vasfî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 1*). [ol,]
10. Tîr-i ğamzeñ zaħmına şol deñlü virdüm i'tibār / Yüregüm toptolu kan itdi başum **ol** i'tibar (*Vasfî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 1*). [ol,]
11. Gönüldeñ gitse ğam **ol** ğam belāsı bir zamān gitmez / Belī bir yerde āteş yansa çok demler nişān gitmez (*Vasfî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 1*). [ol,]
12. Yakın olmuş durur 'ışkuñda ben bi-dil helāk olmaķ / Henüz ey bî-vefā gönülündeki **ol** bed gümān gitmez (*Vasfî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 3*). [ol,]
13. Ele bir 'āşkuñ gönlin alur her laħza **ol** dilber / Benüm yārüm sipāhîdür elinden bir toğan gitmez (*Vasfî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 5*). [ol,]
14. Güler **ol** yār bu ben bülbülü giryan olıcaķ / Goncadur gülse n'ola gül gibi bārān olıcaķ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 1*). [ol,]
15. Nem kodı didede kim zulm ile yağmalamadı / Nün kaşuñla senüñ ey şanem **ol** mîm femüñ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 6*). [ol,]
16. Vaşfiyā şî rūñ çün **ol** mey-rüya te'sîr eylemez / Oda yansun defter ü tomār u dîvānuñ senüñ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 7*). [ol,]
17. Ey baña himmet meyinden mest olan ta'n itme kim / Nüş-ı cān olsun saña çün **ol** meyi nüş eyledüñ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 4*). [ol,]
18. Bu ne hikmetdür ki **ol** himmet meyinden Vaşfiyā / Hālķ içüp cüş eylemez sen içmedin cüş eyledüñ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 5*). [ol,]
19. Şarāb içmek yasağ olmuş durur kādilere Vaşfi / 'Acebdür ger saña yüz virmez ise **ol** yasağı gül (*Vasfî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 5*). [ol,]
20. Hübluķ peykerine 'arz idicek hüsñ Cemil / Saña 'arz eylemiş **ol** hüsñ zihî hüsñ-i cemil (*Vasfî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 1*). [ol,]
21. Kül olur kim niçe demler anda āteş gizlenür / Gönüm **ol** āteş durur cismümdür anda kül benüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 3*). [ol,]
22. İncinüp haţtuña ey dilber kaıztdum kākülün / Bilmedüm haţtuñ veli boynuma **ol** kākül benüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 5*). [ol,]
23. Vaşfiyā yüz bulmayup düşsün perişān ayağa / Güyiyā baht-ı perişānumdur **ol** sünbül benüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 6*). [ol,]
24. Çü senden geçdi **ol** meh Vaşfiya āh ile geç dāyim / Kimüñ kim 'ömri geçse dir ölince hasretā 'ömrüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 5*). [ol,]
25. Gonca-veş bülbülleri hālını bilmez **ol** şanem / Anuñ içün vāy ile āh u fiġānum var benüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 2*). [ol,]
26. Ger yazarsam **ol** şehe hecrinde hālüm n'olduğım / Defter ü dîvāna şıgmaız dāstānum var benüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 4*). [ol,]
27. **Ol** kitāb-ı nāzdan bir faşl oķur 'uşşāķlar / Derd-i dil şerhinden eydürler revān yüz bāb-ı ğam (*Vasfî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 4*). [ol,]
28. Saña öldürme didüm gerçi ki bu hasta-dili / Öldür ey şeh ki ben **ol** söze peşimān oldum (*Vasfî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 2*). [ol,]
29. **Ol** perī şevķı ile āh idüben / Hāne-i şabrumuz harāb idelüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 5*). [ol,]
30. Vaşfiyā yazup **ol** şehüñ vaşfin / Şevķ-ı mihriyle bir kitāb idelüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 7*). [ol,]
31. Ben kim cüdāyam **ol** şanem-i gül-'izārdan / N'olur baña bu gülşen ü bağ ü bahārdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 1*). [ol,]
32. Yaralu sînem benüm **ol** tîg-i āteş- tabdan / Hākdur gūya ki yir yir çāk olur seylābdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 1*). [ol,]

33. **Ol** şah zeri yok diyü ben kılına her dem /
'Ayb eylemestün ki utanur soñra yüzümden
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 4*). [ol,]
34. Ger ölem derdiyle **ol** hercâyînüñ ben ey
refîk / Luṭf idüp seng-i mezârüm üzre
hâlüm yazasın (*Vasfî Dîvânı, Gazel 60,
Beyit 3*). [ol,]
35. Çek miñnet-i çek-i zekânın çün
şaķınmaduñ / Kaç kez didüm saña gönül **ol**
çâhdan şaķın (*Vasfî Dîvânı, Gazel 61,
Beyit 4*). [ol,]
36. Hâk oldı gönül yoluna âh eyledügümden /
Korķum bu durur kim ola **ol** hâk perîşân
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 3*). [ol,]
37. Dil derd ile kan olmağa çeşmüm sebeb
oldı / Âhir bilürem tıtsa gerekdür anı **ol**
kan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 4*). [ol,
]
38. Gıtmez lebüñüñ 'aksi gözümde didüm **ol**
yâr / Güldi didi kim gözüne beñzer görünür
kan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 64, Beyit 6*). [ol,
]
39. Germ olduñınca incidür **ol** meh beni belî /
Germiyetinde incinülür âfîtabdan (*Vasfî
Dîvânı, Gazel 65, Beyit 2*). [ol,]
40. 'Arz eyledi cemâlini **ol** meh niķâbdan /
Güyâ ki âfîtab idi çıkıdı hiçâbdan (*Vasfî
Dîvânı, Gazel 65, Beyit 1*). [ol,]
41. Her tîr k'irür sineme **ol** sim-berümden /
Mihriyle anuñ çüsa gelür kan cigerümden
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 1*). [ol,]
42. Vaz gelmez çünki **ol** gül hem-dem-i hâr
olmadan / Aşşı ne ey dil aña bülbül gibi
zâr olmadan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 67, Beyit
1*). [ol,]
43. Esîr olalı **ol** âhüya Vasfî / Şorar irdüğine
kim kanı âh o (*Vasfî Dîvânı, Gazel 68,
Beyit 6*). [ol,]
44. Tolmup gözlerümden **ol** güneş-rü / Didi
kim şağ esen kal saña yâ hü (*Vasfî Dîvânı,
Gazel 69, Beyit 1*). [ol,]
45. Ter kim görünür **ol** şanem-i sîm-ber üzre /
Bir jâleye beñzer ki ola berg-i ter üzre
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 1*). [ol,]
46. Şol deñlü yüzüm sürdüm işigüñe ki kaldı /
Yüzüm yiri tâ haşra dek **ol** hâk-i der üzre
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 6*). [ol,]
47. Bu gün **ol** kanlı dilber yine gülgün
câmeler geymiş / 'Aceb kaç 'aşık öldürdi
kaçmuñ girdi kanına (*Vasfî Dîvânı, Gazel
72, Beyit 2*). [ol,]
48. Kanımı dökmek dilermiş dostlar dilber
benüm / Himmet eyleñ kim beni Haķ
irgüre **ol** demlere (*Vasfî Dîvânı, Gazel 76,
Beyit 2*). [ol,]
49. 'Älem-i 'ışık içre cân virdüñse Vasfî gam
degül / Niçeler cânlar virüp irmezler **ol**
'älemlere (*Vasfî Dîvânı, Gazel 76, Beyit
5*). [ol,]
50. Kendünüñ 'aksin görüp âb içre kıddüñ
şandı serv / Kaldı **ol** hayretle yıllardur
kenâr-ı âbda (*Vasfî Dîvânı, Gazel 78, Beyit
3*). [ol,]
51. Hâlka-veş gıtmez gözüm Vasfî der-i
dildârdan / Güyiyâ kim hâlka-i derdür
hemîn **ol** bâbda (*Vasfî Dîvânı, Gazel 78,
Beyit 5*). [ol,]
52. Teb ne mekr itdi 'aceb kim gül-i nesrîn
olmuş / Al güller yiri **ol** tâze gülistânında
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 2*). [ol,]
53. Nice mekr itdi 'aceb k'âbileler pür olmuş /
Jâleler yirine **ol** gonca-i handânında
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 3*). [ol,]
54. Ne yavuz yeller esüpdür 'aceb **ol** gülşene
kim / Lertzeler var durur **ol** serv-i
hürâmânında (*Vasfî Dîvânı, Gazel 82,
Beyit 4*). [ol,]
55. Ne yavuz yeller esüpdür 'aceb **ol** gülşene
kim / Lertzeler var durur **ol** serv-i
hürâmânında (*Vasfî Dîvânı, Gazel 82,
Beyit 4*). [ol,]
56. Vaşfînüñ cân-ı za'îfine Hüdâyâ raħm it /
Gider **ol** za'fi ki vardur ten-i cânânında
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 5*). [ol,]
57. Ben bendesin 'aceb mi ger **ol** şah
oñarmaya / Kimse oñarmaz anı ki Allâh
oñarmaya (*Vasfî Dîvânı, Gazel 83, Beyit
1*). [ol,]
58. Şol deñlü âh idüpdürün ey meh raķîbe kim
'Ömri gelüp geçe anı **ol** âh oñarmaya
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 3*). [ol,]
59. Vaşfîyi oñmaduķ görüp oñ dime nâşihâ /
Vây **ol** kişiye kim anı Allâh oñarmaya
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 5*). [ol,]
60. Gördüm çü kara zülfüñi **ol** ağ arasında /
Şayd oldı gönül murġı kalup ağ arasında
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 1*). [ol,]
61. Kaşd eyledi ırmağı kapuñdan beni aġyâr /
Seyl itdi gözüm yaşın **ol** ırmağ arasında
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 4*). [ol,]
62. N'eyleyem **ol** gülşen-i hüsnüñ gül-i
handânını / Diñlemez ben bülbül-i
şüridenüñ eġġanını (*Vasfî Dîvânı, Gazel
88, Beyit 1*). [ol,]
63. **Ol** şanem cevr ü cefâ mecmü' asın ezber
oķur / Söylesek bilmez geķer mihr ü vefâ
destânını (*Vasfî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 5*).
[ol,]
64. Eşk-i hününüm yeñilmez oldı çeşmüm vây
kim / Toġru **ol** hününüñ öz küyına iltür kan
beni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 3*). [ol,
]
65. Bî-vefâ dilber sevüp kanına girdüm
göñlümün / Korķaram kim naġehân bir
gün tutar **ol** kan beni (*Vasfî Dîvânı, Gazel
89, Beyit 6*). [ol,]
66. Ben şehâ **ol** Vaşfîyem kim nazm-ı
rengünüm görüp / Sînesinde naķş ider her

- defter ü dīvān benî (*Vasfî Dîvânî, Gazel 89, Beyit 8*). [ol,]
67. Ayırmağ için **ol** şanemi benden ey raqīb / Yağduñ benî nifāk ile Tañrı yağa seni (*Vasfî Dîvânî, Gazel 90, Beyit 5*). [ol,]
68. Vaşfî belâ durur saña bālāsı dilberüñ / Bir gün gam ile öldürür âh **ol** belâ seni (*Vasfî Dîvânî, Gazel 90, Beyit 7*). [ol,]
69. Hüsn ili sultānı olmışsın mübârek bād için / Bādî gönderdüm qabûl it **ol** mübârek bādumı (*Vasfî Dîvânî, Gazel 92, Beyit 4*). [ol,]
70. Dūd-ı âhumdan siyâh olursa ‘âlem tañ degül / Görmedüm bir niçe gündür **ol** meh-i şeb-gerdümü (*Vasfî Dîvânî, Gazel 94, Beyit 4*). [ol,]
71. **Ol** perî-rüy u melek-hüya n’ola dinse perî / Rüyıdır rüy-ı perî zülf ü hañı bâl ü peri (*Vasfî Dîvânî, Gazel 101, Beyit 1*). [ol,]
72. Serkeşlik idüp ‘aşıka cevri eylemez **ol** şâh / Çok çok yaşasun devlet-i hüsnîyle İlähî (*Vasfî Dîvânî, Gazel 102, Beyit 4*). [ol,]
73. **Ol** şâh dañı tıfl durur gamze okıyle / Vaşfî kulın öldürse yazılmaya günâhı (*Vasfî Dîvânî, Gazel 102, Beyit 5*). [ol,]
74. Ğubâr-ı devleti **ol** kîmyâ durur k’andan / Dürüst mağribi-i mihr olur temâm ‘ayâr (*Vasfî Dîvânî, Kaside 1, Beyit 22*). [ol,]
75. Sen **ol** sipihr-i keremsin ki merkezi kapuñuñ / Sipihr-i cüda vü mihr-i şehâya oldı medâr (*Vasfî Dîvânî, Kaside 1, Beyit 28*). [ol,]
76. Hatm it du ‘â-yı hayr ile kim kanda şerh ider / **Ol** medh-i bî-kerâneyi uşbu zebân-ı hâl (*Vasfî Dîvânî, Kaside 2, Beyit 39*). [ol,]
77. Luţfuñ **ol** kân-ı ‘atâdur kim aña yoğdur kerân / Câduñ ol bâhr-i şehâdur kim aña yoğdur kenâr (*Vasfî Dîvânî, Kaside 3, Beyit 9*). [ol,]
78. Luţfuñ ol kân-ı ‘atâdur kim aña yoğdur kerân / Câduñ **ol** bâhr-i şehâdur kim aña yoğdur kenâr (*Vasfî Dîvânî, Kaside 3, Beyit 9*). [ol,]
79. Bir ‘aceb naqş geçüp cevri eli kıddin bükmiş / K’olmuş **ol** hayret ü derd ile çü çenber hâtem (*Vasfî Dîvânî, Kaside 4, Beyit 3*). [ol,]
80. Sevâd-ı şebde ya **ol** nürdur seher güyâ / Sevâd-ı dîde-i ehl-i başardadır mestür (*Vasfî Dîvânî, Kaside 5, Beyit 3*). [ol,]
81. Sen **ol** cihân-ı keremsin ki oldı hıdmetüne / Zemîn mutî ü zamân bende vü felek me’mür (*Vasfî Dîvânî, Kaside 5, Beyit 16*). [ol,]
82. Sen **ol** mücâhid-i gâzîsin oldı sa’yuñla / Diyâr-ı küfr harâb u diyâr-ı dîn ma’mür (*Vasfî Dîvânî, Kaside 5, Beyit 17*). [ol,]
83. Kaşîdeden ğaraż **ol** kim du ‘â-yı hayruñ idem / Dilümde gerçi ki dâyimdür ol du ‘â mezkür (*Vasfî Dîvânî, Kaside 5, Beyit 27*). [ol,]
84. Muñit-i himmetüñ **ol** bañrdur ki ‘âlemde / Kimesne aña ne sâhil bulur ve hadd ü kenâr (*Vasfî Dîvânî, Kaside 6, Beyit 6*). [ol,]
85. Kefüñle bañr arasında tefâvüt **ol** dürdür / Kefüñde kılmadı vü kıldı bañr içinde qarâr (*Vasfî Dîvânî, Kaside 6, Beyit 11*). [ol,]
86. Ger çıkardıysa bahârüñ **ol** mülevven câmesin / Atlas-ı zer-beft ile zeyn oldı şimdî bostân (*Vasfî Dîvânî, Kaside 7, Beyit 5*). [ol,]
87. Püte-i gülden olan ğurde-i zer şanma ki gül / Ateş-i bülbül-i dil-ġastedür **ol** ğurde şirâr (*Vasfî Dîvânî, Kaside 8, Beyit 5*). [ol,]
88. Gülleri egdi şabâ bülbüle meyl eylemege / Ola kim irişe maqşudına **ol** ‘aşık-ı zâr (*Vasfî Dîvânî, Kaside 8, Beyit 8*). [ol,]
89. Luţf ı **ol** kân-ı şehâdur k’aña yoğ hiç kerân / Cüdi ol bañr-i ‘atâdur k’aña yoğ hiç kenâr (*Vasfî Dîvânî, Kaside 8, Beyit 12*). [ol,]
90. Luţf ı ol kân-ı şehâdur k’aña yoğ hiç kerân / Cüdi **ol** bañr-i ‘atâdur k’aña yoğ hiç kenâr (*Vasfî Dîvânî, Kaside 8, Beyit 12*). [ol,]
91. Ey felek-meretebe **ol** çarġ-ı ‘atâsın sen kim / Mihr-i eflâk-i şehâ dergehüñ idindi medâr (*Vasfî Dîvânî, Kaside 8, Beyit 16*). [ol,]
92. Cihânda devletüñ ‘idiyle ħurrem **ol** ki ol devlet / Cihânuñ hâlķına Ħağ ħazretinüñ armağânıdır (*Vasfî Dîvânî, Kaside 9, Beyit 13*). [ol,]
93. Yazuk nev-reste **ol** gül ğoncamaı aldurdum elden âh / Yaman oldı benüm hâl-i perişânım yaman ağlar (*Vasfî Dîvânî, Kaside 10, Beyit 4*). [ol,]
94. Hemân şabr u sükün ihsân ide **ol** kâdir-i muţlak / Taġammül kalmadı sabr itmeye şüh-ı cihân ağlar (*Vasfî Dîvânî, Kaside 10, Beyit 10*). [ol,]
95. Alalı göñlümi **ol** zülf-i semen-sây begüm / Yıllar oldı çekerem derd ü gamuñ hây begüm (*Vasfî Dîvânî, Murabba 1, Beyit 1*). [ol,]
96. Cana gerçi kim işüñ cevri ü cefâdur şanemâ / Baña **ol** cevri ü cefâ mihr ü vefâdur şanema (*Vasfî Dîvânî, Murabba 1, Beyit 9*). [ol,]
97. Görelî **ol** şanem-i serv kad ü sîm-beri / Ki nihâl-i kıdîñüñ ğabğabıdır sîm beri (*Vasfî Dîvânî, Murabba 2, Beyit 7*). [ol,]

ol-: Olmak eylemi, şekli almak, haline gelmek.

1. Ey baña himmet meyinden mest olan ta’ın itme kim / Nüş-ı cân **olsun** saña çün ol

- mevi nüş eyledün (*Vasfî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 4*). [olsun, -sun]
2. Yâr ağyâr ile yâr **olmuş** anuñçün Vaşfî / Eşk-i çeşmüñ gibi bî-şabr u qarâr olmuşsun (*Vasfî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 5*). [olmuş, -miş]
3. N'ola ger zülfüñ yiri olursa cânâ ruhlaruñ / Nür **olur** anuñ yiri kim ser vire dîn üstine (*Vasfî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 4*). [olur, -ur]
4. Hey nice türk-i kemândâr **olur** ey meh-rû gözüñ / Kim kemân qor dâyimâ yatduqca bālîn üstine (*Vasfî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 5*). [olur, -ur]
5. Eşk-i hüninüm yeñilmez **oldı** çeşmüm vây kim / Toğru ol hüninüñ öz küyına iltür qan beni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 3*). [oldı, -dı]
6. Sen gülüñ rāh-ı hevāsında raqīb' öldüreyin / Ki gevāb **olur** imiş yoldan arıtmaq dikenini (*Vasfî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 3*). [olur, -ur]
7. Qapuñ kim **oldı** şehā gülşen-i gül-i maqşūd / Yaraşur anda eger ola Vaşfî gibi hezār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 35*). [oldı, -dı]
8. Kefüñ ki bāhr durur mevcidür anuñ tiğüñ / Ki bād-ı hışmuñ ile **oldı** tiz āteş-bār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 8*). [oldı, -dı]
9. Nitekim ferrāş **ola** gülşende ebr-i nevbāhār / Nitekim zer-pāş ola bostānda bād-ı mihricān (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 43*). [ola, -a]
10. Sensin ol k'ol çarh-peymādur hümā-yı himmetüñ / Kim aña pehlū-yı māh-ı nev **olupdur** üstühān (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 28*). [olupdur, -up, -dur]
11. Ra'd beñzer ki felekler üzre nālemdür benüm / Kim fiğānından **olur** her lahza pür-āteş cihān (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 17*). [olur, -ur]
12. Pehlevānlık kārzār-ı 'ışk **olursa** dostum / İdelüm bu yolda biñ Sam u Nerīman ile bahş (*Vasfî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 6*). [olursa, -ur, -sa]
13. Pādişāhā saña kanlu yaşlarum aḥvālını / 'Arz idüp ağlardı ger **olsa** suḥan-perdāz gül (*Vasfî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 10*). [olsa, -sa]
14. Hāk olursam yolına luḥf idüp ey bād-ı şabā / Hāküm **ol** yola ilet k'ola anuñ rehğüzeri (*Vasfî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 3*). [ol,]
15. 'Ahdüñde ey şeḥeñşeh-i 'ālem revā midur / Kim müye ile müy **olam** nāle ile nāl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 35*). [olam, -am]
16. Zindegānī devlet ümmīdiyle gerçi hōş durur / Müşkil **olur** intizār āh intizār āh intizār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 26*). [olur, -ur]

17. Yāsemīn **olsun** saña devr içre sīmīn-sā'idüñ / Al güller lāleler **olsun** şarāb-ı erğavān (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 12*). [olsun, -sun]
18. Zemherīrūn āteşi çün kim bürüdetdür bu dem / 'Ārif oldur k'āteş-i meyden **ola** āteş-nişān (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 9*). [ola, -a]

ol-: Bulunmak, sahip olmak.

1. Baḥt-ı bernā çarh-ı pīr **olsa** muḥī' üñ tañ degül / Emrūñe vācib muḥī' olmaq durur pīr ü cuvān (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 31*). [olsa, -sa]

ol-: Birlikte olmak.

1. Çārsū-yı ğamda cān virdüm vişālün virmedüñ / **Olmamaq** yegdür senüñle şatu bāzār olmadan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 67, Beyit 4*). [olmamaq, -ma, -maq]

ol: O, işaret zamiri; sevgili.

1. Hālūmi bilmeyecek yār benüm yā ne bile / Bir gün **ol** daḥi bu oda düşüben yana bile (*Vasfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 5*). [ol,]

ol-: Mümkün değil.

1. Başdan ayağa eger sīm ü zer olursa n'ola / **Olmaz** aña şehā ile berāber hātem (*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 15*). [olmaz, -i, -ma, -z]

ol-: Bir durumdan başka bir duruma geçmek.

1. Yāsemīn **olsun** saña devr içre sīmīn-sā'idüñ / Al güller lāleler **olsun** şarāb-ı erğavān (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 12*). [olsun, -sun]

ol-: Dolmak, geçmek.

1. Alalı göñlümi ol zülf-i semen-sāy begüm / Yıllar **oldı** çekere derd ü ğamuñ hāy begüm (*Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 1*). [oldı, -dı]

ol-: *Gelmek.*

1. Hadden aşurma cevruñi ben mübtelāya kim / Bir gün **ola** ki ben de görem mübtelā seni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 2*). [*ola, -a*]

ol: *O, işaret zamiri; Tâcî-zâde Câfer Çelebi.*

1. **Ol** ki hergiz dâde-i eflāk mişlin görmedi / Hâce-i gerdün-gulām u sâhib-i sâhib-nişân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 23*). [*ol,]*
2. **Ol** ki rây-ı ‘âlem-ârâsiyle olmışdur anuñ / Hâne-i pür-fitne-i âhîr zamân dârü’l-emân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 24*). [*ol,]*
3. **Ol** ki zihni-pâki eyyâmında hergiz tutmadı / Nür-ı hürşîd-i yakîni zulmet-i zann gümân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 25*). [*ol,]*

ola kim: *Olur da.*

1. **Ola kim** dâmenine el uravuz / Kendümüz yolma türâb idelüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 8*). [*ola kim,]*
2. Gülleri egdi şabâ bülbüle meyl eylemege / **Ola kim** irişe maşşûdına ol ‘âşık-ı zâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 8*). [*ola kim,]*

ola mı: *Olur mu*

1. Yıkuban cismüm evin eşküm ider ‘âlemi gark / Bir avuc toprağ ile **ola mı** deryâ yeñile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 4*). [*ola mı,]*

olaldan berü: *Olduğundan beri.*

1. Kademünde şanemâ zevk u şafâlar sürerin / Yollaruñ üzre **olaldan berü** hâk-i kademüñ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 2*). [*olaldan berü,]*

olalı: *Olduğundan beri.*

1. Ğamuñ mihmân-şarâyı **olalı** hecründe dil cānâ / Cihānda bir gün olmaz kim olam bir lahza mihmānsuz (*Vasfî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 4*). [*olalı,]*

olıcak: *Olduğu zaman, olunca.*

1. ‘Aks-i la’lün olsa yegdür çeşm-i pür-hünümde kim / Mu‘teber olur nigîn la’l **olıcak** hâtemlere (*Vasfî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 3*). [*olıcak,]*
2. Her gice ta şubh **olunca** ney gibi efgân idüp / İnlerem derd ile kim düşdüm cüdâ maḥbûbdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 4*). [*olunca,]*

olmaz: *Doğru olmaz.*

1. Kaşlaruñ ben toğru şandum secde kıldum sehv imiş / K’egrilik olmamağ **olmaz** kâfirî mihrâbda (*Vasfî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 2*). [*olmaz,]*

olsun: *Bir şeyin gerçekleşmesini istemek, dilemek.*

1. Bî-riyâ tâ‘at gerekse gel tarîk-i ‘ışka gir / Muṭribi vâ‘iz idin sâkî imâm **olsun** saña (*Vasfî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 5*). [*olsun,]*

olup dur-: *Sürekli olmak*

1. Olsa ‘aceb mi ‘îde nişân kim **olup durur** / Kadd ile ‘ayn u şekl ile yâ şüret ile dâl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 7*). [*olup durur, -ur]*

oñar-: *Düzeltilmek.*

1. Cānum gözetdi ğamzesi tîrin uzatdı yâr / Öldüm hasedle kim anı nâğâh **oñarmaya** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 4*). [*oñarmaya, -maya]*

oñar-: *Düzeltilmek; hastalığı, yarayı iyileştirmek.*

1. Ben bendesin ‘aceb mi ger ol şâh **oñarmaya** / Kimse oñarmaz anı ki Allâh oñarmaya (*Vasfî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 1*). [*oñarmaya, -ma, -y, -a]*
2. Ben bendesin ‘aceb mi ger ol şâh oñarmaya / Kimse oñarmaz anı ki Allâh **oñarmaya** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 1*). [*oñarmaya, -ma, -y, -a]*
3. Ben bendesin ‘aceb mi ger ol şâh oñarmaya / Kimse **oñarmaz** anı ki Allâh oñarmaya (*Vasfî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 1*). [*oñarmaz, -maz]*

4. Vaşfiyi oñmaduđ görüp oñ dime nāşihā /
Vāy ol kişiye kim anı Allāh **oñarmaya**
(*Vasfî Dîvânî, Gazel 83, Beyit 5*).
[oñarmaya, -ma, -y, -a]

oñar-: *Işini rast getirmek.*

1. Raħm it aña ki Ka‘be-i maqşūda irmege /
Miħnet beriyyesinde ħala rāh **oñarmaya**
(*Vasfî Dîvânî, Gazel 83, Beyit 2*).
[oñarmaya, -ma, -y, -a]
2. Şol deñlü āh idüpdurın ey meh raķibe kim
/ ‘Ömri gelüp geçe anı ol āh **oñarmaya**
(*Vasfî Dîvânî, Gazel 83, Beyit 3*).
[oñarmaya, -ma, -y, -a]

oñmaduđ: *Talihsiz, bedbaht.*

1. Göñlüñüñ meyli levend ise şehā Vaşfiye
gel / Ķanı anuñ gibi bir **oñmaduđ** āvāre
levend (*Vasfî Dîvânî, Gazel 10, Beyit 5*).
[oñmaduđ,]

oransuz ol-: *Ölçüsüz olmak.*

1. Cefāyı az ħıl gerçi vefādur ‘āşıka ammā /
Cefā hem hoş degül dirler kaçan kim **ola**
oransuz (*Vasfî Dîvânî, Gazel 21, Beyit 5*).
[oransuz ola, -a]

orta: *İki şeyin ya da iki kişinin arası.*

1. Hem-dem geçer benümle vü āvāredür saña
/ Andandur **ortamuzda** şovukluk şabā ile
(*Vasfî Dîvânî, Gazel 75, Beyit 4*).
[ortamuzda, -muz, -da]

oyna-: *Eğlenmek, oyalanmak maksadıyla bir şeyle meşgul olmak.*

1. Zülf-i nigāra ey gönül el şunma gey şaķın /
Ķanuña şuşaduñ ise var **oyna** mār ile
(*Vasfî Dîvânî, Gazel 87, Beyit 4*). [oyna,]

Ö

ög-: Övmek, yüceltmek.

1. **Ögmeñ** baña mañbüb diyü mihr ile mähı / Dünyâda güzel sevmem illâ Memi şahı (Vasfî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 1). [ögmeñ, -me, -ñ]

öğren-: Öğrenmek, yetenek ve beceri kazanmak.

1. Şehâ senden mi **öğrendi** ki bir lâhza karar itmez / Gelüp geçdükece cevri ile geçer bu bi-bakâ 'ömrüm (Vasfî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 2). [öğrendi, -di]
2. Yaramuñ kanlu yaşî dinmedi bir dem Vaşî / Girye **öğrendi** meger dide-i giryânımdan (Vasfî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 7). [öğrendi, -di]

öl-: Ölmek; çok üzölmek, perişan olmak.

1. **Öldi** Vaşî derd ile gel luğ idüp sinine söğ / Kim du 'â itmek şehâ 'âdet durur sin üstine (Vasfî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 7). [öldi, -di]
2. Fırkat **öldürdüğü** Vaşî bir iş olaydı eger / Şimdiden girü yiter ta'ne-i bed-hâh baña (Vasfî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 5). [öldürdüğü, -dür, -dük, -ü]
3. Virdi bir tıfl-ı perî 'ışkını Allâh baña / Ki benüm hâlümü bilmez **ölürin** âh baña (Vasfî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 1). [ölürin, -ür, -in]
4. Biñ 'âşık öldürür gözi bir merhabâ ile / **Öldürdi** reşk ile beni derd ile merhabâ (Vasfî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 6). [öldürdi, -dür, -di]
5. Biñ 'âşık **öldürür** gözi bir merhabâ ile / Öldürdi reşk ile beni derd ile merhabâ (Vasfî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 6). [öldürür, -dür, -ür]
6. Çâre **ölmekdür** hemân hecründe ben dil-hasteye / Dostum anuñ gibi dermâna derdüñdür tabîb (Vasfî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 4). [ölmekdür, -mek, -dür]
7. Zâr u efgân ile ger **ölsem** yiridür Vaşfiyâ / Kim benim ol gülşeninden ayrı düşmiş 'andelib (Vasfî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 5). [ölsem, -se, -m]
8. **Öldür** beni kim sensüz eyâ ey gözleri âfet / Hecrüñ koparur başuma her lâhza kıyâmet (Vasfî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 4). [öldür, -dür]

9. Hechründe şehâ hâlümü ol dem bilesin kim / Bir gün diyeler bir kuluñ **ölmüş** saña şîhât (Vasfî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 3). [ölmüş, -miş]
10. Gözleri **öldürse** 'uşşakı n'ola 'âdet budur / Kendü sağ olmağa kurbân eylemek bîmârlar (Vasfî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 3). [öldürse, -dür, -se]
11. Her zamân âh u figânımdan benüm hâl-kı cihân / Bu firâk ile **ölür** diyü beni ağlarlar (Vasfî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 4). [ölür, -ür]
12. Dili öldürmege her lâhza hañuñ kîn eyler / **Öldürür** derd ile bir gün beni miskin eyler (Vasfî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 1). [öldürür, -dür, -ür]
13. Bilmedüm kâdrini vaşluñ beni **öldürdi** gamuñ / Şanemâ kendüzini bilmeyene bu dañi az (Vasfî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 3). [öldürdi, -dür, -di]
14. Niçe bir Vaşfiyi cevruñle şehâ **öldüresin** / Şâhsın luğ idüp olsañ n'ola ger bende-nevâz (Vasfî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 7). [öldüresin, -dür, -esin]
15. Senüñ kavlı ü karârıñ yok hılâf-ı va' deden **öldüm** / Yürî hey 'ahdi yok kavli yalan dildâr-ı peymânsuz (Vasfî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 3). [öldüm, -dü, -m]
16. Ben tırurken diledüñ **öldüresin** ağıyarı / Âferîñ yâr senüñ gibi gerek yâr olıcağ (Vasfî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 2). [öldüresin, -dür, -esin]
17. Rağm kıl Vaşfiyi **öldürme** giriftâr görüp / Kâfir olmadı şehâ n'ola giriftâr olıcağ (Vasfî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 5). [öldürme, -dür, -me]
18. Mihr ile gönülüm alup kahr ile **öldürdüñ** beni / Kanı â zâlim bizümle 'ahd ü peymânuñ senüñ (Vasfî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 6). [öldürdüñ, -dü, -r, -dü, -ñ]
19. Ger **ölürsem** derd ile hecrüñ beyâbânında ben / Tâ kıyâmet dostum destümde dâmânuñ senüñ (Vasfî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 4). [ölürsem, -ür, -se, -m]
20. Vaşlı na 'îmi şükriñi kılmazduñ ey gönül / **Öl** şimdi hecr ile saña andan beter gerek (Vasfî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 4). [öl,]
21. Tîğümdür **öldüren** seni didüñ inanmadum / Hechründe geldi başuma hep didüğüñ hayâl (Vasfî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 4). [öldüren, -dür, -en]
22. Çü senden geçdi ol meh Vaşfiyâ âh ile geç dâyim / Kimün kim 'ömri geçse dir **ölince** hasretâ 'ömrüm (Vasfî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 5). [ölince, -ince]

23. Saña öldürme didüm gerçi ki bu hasta-dili / **Öldür** ey şeh ki ben ol söze peşimān oldum (*Vasfî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 2*). [*öldür, -dür*]
24. Saña **öldürme** didüm gerçi ki bu hasta-dili / Öldür ey şeh ki ben ol söze peşimān oldum (*Vasfî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 2*). [*öldürme, -dür, -me*]
25. **Öldür** beni kim şol kadaram derd ü gamuñla / Yanumda hayātum durur ey dost helāküm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 2*). [*öldür, -dür*]
26. Bāküm bu idi kim beni **öldürmeye** çeşmüñ / Çün çeşmüñi gördüm şanemā qalmadı bāküm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 3*). [*öldürmeye, -dür, -me, -ye*]
27. Devlet zamān ile tutalum baña yüz tuta / Andan ne aşşı çün ben **ölem** intizārdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 4*). [*ölem, -em*]
28. Şem'ün ey meh bu gice başına odlar yakayın / Dil uzatdı saña meclisde ya ol **öle** ya ben (*Vasfî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 4*). [*öle, -e*]
29. Zehr-mār-ı fakrdan **öldürmedin** ben bendeñi / Luṭf it in'ām eyle şol himmet diyen tiryākden (*Vasfî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 3*). [*öldürmedin, -dür, -medin*]
30. Ger **ölem** derdiyle ol hercāyînün ben ey refīk / Luṭf idüp seng-i mezārüm üzre hālüm yazasın (*Vasfî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 3*). [*ölem, -em*]
31. Şol denlü ki kan aqđı gözümde **ölürem** ben / Dirlar ki ölümiş kişiden çoğ aqıcağ kan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 64, Beyit 3*). [*ölürem, -ür, -em*]
32. Şol denlü ki kan aqđı gözümde ölürem ben / Dirlar ki **ölürmiş** kişiden çoğ aqıcağ kan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 64, Beyit 3*). [*ölürmiş, -ür, -miş*]
33. Bu gün ol kanlu dilber yine gülgün cāmeler geymiş / 'Aceb kaç 'aşık **öldürdi** kaçınıñ girdi kanına (*Vasfî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 2*). [*öldürdi, -dür, -di*]
34. Tā haşr olunca dem ura kabrümde nār-ı şevk / Ger ben **ölem** bu sūziş ü bu ihtirāk ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 4*). [*ölem, -em*]
35. Cānum gözetdi gamzesi tīrin uzatdı yār / **Öldüm** hasedle kim anı nāgāh oñarmaya (*Vasfî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 4*). [*öldüm, -dü, -m*]
36. Biz **öldük** intizār ile dirlar egerçi kim / Bir bād-pāya bindi uçar sīm bāl ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 2*). [*öldük, -dük*]
37. 'İd ayı gibi gel bizi şād eyle zinde kıl / Gam rüzesinde ey şanem **öldük** melāl ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 4*). [*öldük, -dü, -k*]

38. Ferdāya şaluban iñen inletme gel begüm / Bi-çāre Vaşfî **ölmeye** tā intizār ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 7*). [*ölmeye, -me, -y, -e*]
39. Vaşfiyā var ser-i küyına **ölürseñ** de eger / Ka'be yolında ölen kişinün olmaz günehi (*Vasfî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 6*). [*ölürseñ, -ür, -se, -ñ*]
40. Ol şāh dañı tıflı durur gamze oқыıle / Vaşfî kılın **öldürse** yazılmaya günāñı (*Vasfî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 5*). [*öldürse, -dür, -se*]
41. **Ölince** haşr olasın 'izz ü baht u devletle / Nihāl-i bāğ-ı 'ömürden hemişe ber-ğordār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 42*). [*ölince, -ince*]
42. Dil-i a' dāsına peykāñı ki dil uzatmış / Kātı kār itmiş anı **öldürür** ol āñir-i kār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 15*). [*öldürür, -dür, -ür, -*]
43. Vaşfî-i bende-i hağrürün için / **Öldi** diyü rivāyet itmişler (*Vasfî Dîvânı, Kit'a 4, Beyit 1*). [*öldi, -di*]
44. Günde biñ kerre **öldüğini** görüp / Biñde birin rivāyet itmişler (*Vasfî Dîvânı, Kit'a 4, Beyit 3*). [*öldüğini, -düg, -i, -ni*]
45. Ğalibā **ölmedi** huzüründe / Hayretinden kināyet itmişler (*Vasfî Dîvânı, Kit'a 4, Beyit 2*). [*ölmedi, -me, -di*]
46. Dünyeler turduqça tur budur du'ası Vaşfinün / Ben **ölem** çok yıl 'ömürler vire Allāhum saña (*Vasfî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 5*). [*ölem, -e, -m*]
47. La'l-i şirünün görüp şekker ezilmiş karşıña / Ben meger canā **ölem** k'almayam andan dadumı (*Vasfî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 2*). [*ölem, -(e)m*]

öldür-: Bir canlının hayatına son vermek.

1. Vaşfî belā durur saña bālāsı dilberün / Bir gün gam ile **öldürür** āh ol belā seni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 7*). [*öldürür, -ür*]
2. Sen gülün rāh-ı hevāsında rağib' **öldüreyin** / Ki sevāb olur imiş yoldan arıtmağ dikenini (*Vasfî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 3*). [*öldüreyin,]*
3. Şimdi **öldür** ki gözüm görmeye düşmenle seni / Kerem it hāy begüm begcügezüm hāy begüm (*Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 12*). [*öldür,]*
4. Ey ruñı cān u gönül ravzasınıñ yāsemeni / Ğarāz **öldürmek** ise cevri ü cefā ile beni (*Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 11*). [*öldürmek, -mek*]
5. Neye tolaşdum aña k'eyledi rüsvāy beni / Beni **öldürmelüdür** vāy beni vāy beni (*Vasfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 2*). [*öldürmelüdür, -melüdür*]

6. Ne belâlar ide baña gam-ı sevdâsı ile / Beni **öldürmelüdür** vây beni vây beni (Vasfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 4). [öldürmelüdür, -melüdür]
7. Ben oda yandum anı da şanuram yana bile / Beni **öldürmelüdür** vây beni vây beni (Vasfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 6). [öldürmelüdür, -melüdür]
8. Yolına cân virürem ger dir ise sîm beri / Beni **öldürmelüdür** vây beni vây beni (Vasfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 8). [öldürmelüdür, -melüdür]
9. Bu belâya n'ide cân n'eyleye yâ sîne gönül / Beni **öldürmelüdür** vây beni vây beni (Vasfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 10). [öldürmelüdür, -melüdür]
10. Terk idüp mescidi meyhâneye yâ hû dimişem / Beni **öldürmelüdür** vây beni vây beni (Vasfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 12). [öldürmelüdür, -melüdür]
11. Vaşfiyâ tâ ki görüp çeşmini âhû dimişem / Beni **öldürse** gerek derd ile âh o dimişem (Vasfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 11). [öldürse, -se]
12. Dili **öldürmege** her lâhza haţuñ kîn eyler / Öldürür derd ile bir gün beni miskîn eyler (Vasfî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 1). [öldürmege,]

ölüm: Hayatın tam ve kesin olarak sona ermesi, ahiret yolculuğu, ebedî uyku.

1. Ölümündür haţuñ añdurma melül itme beni / Ki **ölüm** fikri şehâ kişiyi ğamġin eyler (Vasfî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 2). [ölüm,]
2. **Ölümündür** haţuñ añdurma melül itme beni / Ki ölüm fikri şehâ kişiyi ğamġin eyler (Vasfî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 2). [ölümündür, -üm, -dür]
3. Cüdâ görüp beni aġyâr yârüm almaġ istermiş / İlahî şakla şeytândan **ölüm** vaktinde İmânum (Vasfî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 3). [ölüm,]
4. Yâri artuġ saġlaram aġyardan hecrinde kim / Mü' minüñ şeytân **ölüm** vaktind' alur İmânımı (Vasfî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 2). [ölüm,]

ömer-heybet: Hz. Ömer gibi heybetli.

1. Ol 'Alî-cüd u '**Ömer-heybet** ü 'Oġmân-rütbet / Âşaf-ı Cem 'azamet sâhib-i gerdün-vaġâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 10). [ömer-heybet,]

ömr: Hayat, yaşam süresi.

1. Bu hevâ kim dil-i şürîdedür beñzer kim / '**Ömr** pâyâna ire irmeye pâyâna heves (Vasfî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 5). ['ömr,]
2. Vaşfiya '**ömrî** 'abeş yirlere zâyi' dür o kim / Rûz u şeb manzarı bir lâle-'izâr olmayıcak (Vasfî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 5). ['ömrî, -i]
3. Bu çaġı ġâfil olma hoş geçür ey bülbül-i şeydâ / Ki yıl bir '**ömrdür** bir yıl gerek bula bu çaġı gül (Vasfî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 3). ['ömrdür, -dür]
4. Çü senden geçdi ol meh Vaşfiya âh ile geç dâyim / Kimüñ kim '**ömrî** geçse dir ölince hasretâ 'ömrüm (Vasfî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 5). ['ömrî, -i]
5. Egerçi va' deler idüp baña itdün vefâ '**ömrüm** / Velî korġum bu k'ol 'âhde benüm itmez vefâ 'ömrüm (Vasfî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 1). ['ömrüm, -üm]
6. Şehâ senden mi öğrendi ki bir lâhza karar itmez / Gelüp geçdücce cevri ile geçer bu bî-bakâ '**ömrüm** (Vasfî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 2). ['ömrüm, -üm]
7. Eger ġâk ola bu cismüm mezârumdan güzer kılsañ / Hevâ-yı mihr-i şevkuñla diyem hâ merġabâ '**ömrüm** (Vasfî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 3). ['ömrüm, -üm]
8. Cefâ vü cevri ile geçdün çü benden raġm idüp bārī / Ne hâl ile ġalurven bir nazār ġıl sen baña '**ömrüm** (Vasfî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 4). ['ömrüm, -üm]
9. Çü senden geçdi ol meh Vaşfiya âh ile geç dâyim / Kimüñ kim 'ömrî geçse dir ölince hasretâ '**ömrüm** (Vasfî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 5). ['ömrüm, -üm]
10. 'Ömr geçmekde çün şitâb eyler / Biz de 'aış itmege şitâb idelüm (Vasfî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 3). ['ömr,]
11. Âh kim baña naşib olmuş cefâ maġbûbdan / Geçdi '**ömrüm** görmedüm bir dem vefâ maġbûbdan (Vasfî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 1). ['ömrüm, -üm]
12. Dil şabr iderdî vaşl ümîdiyle hecre ger / '**Ömrüm** gibi ecel daġı müsta'cil olmasa (Vasfî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 4). ['ömrüm, -üm]
13. Şol deñlü âh idüpdürin ey meh raġibe kim / '**Ömrî** gelüp geçe anı ol âh oñarmaya (Vasfî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 3). ['ömrî, -i]
14. Görmedin '**ömrüm** bahârın âteş-i teb âh kim / Berg-i cismüm ditredür her demde bād-ı dey gibi (Vasfî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 3). ['ömrüm, -üm]
15. Rüşen ide cihânda ġamu mâh-ı tal'atuñ / '**Ömrün** günine ġaşra degin irmeye zevâl

(*Vasfî Dîvânî, Kaside 2, Beyit 41*).
['ömrüñ, -üñ]

16. Nitekim olmaya 'âlemde haşr-ı devr-i felek / Senüñ çü devr-i felek 'ömrüñ ola nâ-maḥşür (*Vasfî Dîvânî, Kaside 5, Beyit 28*). ['ömrüñ, -üñ]
17. Mesned-i devletde 'izz ü baht u nuşratla ola / Tâ kıyâmet Hızır 'ömri gibi 'ömrüñ cāvidān (*Vasfî Dîvânî, Kaside 7, Beyit 45*). ['ömrüñ, -üñ]
18. 'Ömrüm oldukça güzel sevmeyeyin dirdüm lik / N'ideyin bu dil-i şeydâ beni yalan itdi (*Vasfî Dîvânî, Kıt'a 3, Beyit 1*). ['ömrüm,]
19. Mesned-i devletde 'izz ü baht u nuşratla ola / Tâ kıyâmet Hızır 'ömri gibi 'ömrüñ cāvidān (*Vasfî Dîvânî, Kaside 7, Beyit 45*). ['ömri, -i]
20. Niçe âh itmeyem gitdi dirîğâ 'ömrümün varı / Düşüp hâke ḥarâb oldu bu cism-i nâ-tüvân aḡlar (*Vasfî Dîvânî, Kaside 10, Beyit 7*). ['ömrümün, -üm, -üñ]

'ömr-i dırâz: *Uzun ömür.*

1. Her kaçan zülfünü görürsem ayağunda yatur / Hoş varur meskenet eyler şanemâ 'ömr-i dırâz (*Vasfî Dîvânî, Gazel 19, Beyit 6*). ['ömr-i dırâz,]

'ömrüm vefâ it-: *Ömrü veda etmemek; bir sonuca ulaşmadan ölmek.*

1. Egerçi va' deler idüp baña itdüñ vefâ 'ömrüm / Velî korkum bu k'ol 'âhde benüm itmez vefâ 'ömrüm (*Vasfî Dîvânî, Gazel 43, Beyit 1*). ['ömrüm vefâ itmez,]

'ömrü: *Hayat, yaşam süresi.*

1. Dünyeler tırduçça tır budur du'ası Vaşfîñüñ / Ben ölem çok yıl 'ömrüler vire Allâhum saña (*Vasfî Dîvânî, Gazel 2, Beyit 5*). ['ömrüler, -ler]

öñ: *Daha önce.*

1. Ruḡların üzre nedür ḡalün lebüñde yok çü ḡat / Bu ḡılâf-ı 'âdet ancak k'ola ḡatdan öñ nuḡâḡ (*Vasfî Dîvânî, Gazel 26, Beyit 1*). [öñ,]

öñ-: *İyileştirmek, şifa, salâh bulmak, uygun olmak,*

uygun gelmek, iflâh olmak, feyz ve berket bulmak, düzelmek.

1. Vaşfîyi oñmaduḡ görüp oñ dime nâşihâ / Vây ol kişiye kim anı Allâh oñarmaya (*Vasfî Dîvânî, Gazel 83, Beyit 5*). [oñ,]
2. Vaşfîyi oñmaduḡ görüp oñ dime nâşihâ / Vây ol kişiye kim anı Allâh oñarmaya (*Vasfî Dîvânî, Gazel 83, Beyit 5*). [oñmaduḡ, -maduḡ]

öñ: *Bir kimse veya yerin yüzünün baktığı tarafta olan yakın yer; karşı, huzur.*

1. Secde çoḡ itmiş durur Vaşfî kemân-ebrülara / Kaşuñ öñinde kaẓâ itsün kim eylermiş ḡalaḡ (*Vasfî Dîvânî, Gazel 26, Beyit 5*). [öñinde, -i, -n, -de]

öñince: *Önünde.*

1. Ko atuñuñ öñince yile ben ḡuluñ şehâ / K'ekser öñince bād-ı şabānuñ ḡubâr olur (*Vasfî Dîvânî, Gazel 12, Beyit 2*). [öñince,]

öz: *Kendi.*

1. Leb-i şekker-şikenün nisbet idermiş özine / Aña bir iş ideyin kim eriyüp maḡv ola ḡand (*Vasfî Dîvânî, Gazel 10, Beyit 3*). [özine, -i, -ne]
2. Hevâsı zâhidün ḡuld u benüm küy-ı nigârumdur / Belî her bülbülün meyli olur öz ḡülsitânına (*Vasfî Dîvânî, Gazel 72, Beyit 4*). [öz,]
3. Her mâh ḡaşd-ı devlet-i pâ-büs eyleyüp / Eyer özin rikâb-ı hümâyüñüña mişâl (*Vasfî Dîvânî, Kaside 2, Beyit 17*). [özin, -i, -n]

öz: *Nefis, benlik.*

1. Özini fikr-i dehānuñla senün hiç ideli / Oldı Vaşfî şanemâ sâliki mülk-i 'ademün (*Vasfî Dîvânî, Gazel 30, Beyit 7*). [özini, -i, -ni]

öz: *Asıl.*

1. Eşk-i ḡününüm yeñilmez oldu çeşmüm vây kim / Toḡru ol ḡününün öz küyına iltür ḡan

beni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 3*). [öz,
]

özge: Başka.

1. ‘Älemde seni sevmeden **özge** hünerüm
yok / Ben şäkirem ey dost benüm bu
hünerümden (*Vasfî Dîvânı, Gazel 66, Beyit
4*). [özge,]

özin: Kendi, kendisi.

1. Kaddüñe nisbet idermiş **özin** utanmayuban
/ Göreyin bitmesün ü uzamasun serv-i
çemen (*Vasfî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 5*).
[özin,]
2. Zülf-i pür-çinüñ ki çin itmiş **özin** kîn
üstine / Ey şanem kîn üstine olsun yâ hüd
dîn üstine (*Vasfî Dîvânı, Gazel 79, Beyit
1*). [özin,]

‘özü: Yapılan bir kabahat ve kusur üzerine affını
dilemek üzere gösterilen bahane veya sebep,
mazeret.

1. Gördi tamām beñzemez ebrüña ‘**özü** için /
Kaddin dü-tâ kırup diler eksüklüğün hilâl
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 2*). [‘özü,]
2. Görür tamām beñzeyimez aña ‘**özü** için /
Kaddin dü-tâ kırup diler eksüklüğün hilâl
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 18*). [‘özü,]
3. Gülşene bād-ı şabādan ki ğubār irmiş idi /
Yudı gönünden anuñ ‘**özü** ile bārān-ı bāhār
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 7*). [‘özü,]

özümden haberüm yok: Kendinden geçmek,
kendini kaybetmek.

1. Hışm eyleme cānā baña sen māha
sözümünden / Mest-i mey-i ‘ışkām **haberüm
yokdur özümünden** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 59,
Beyit 1*). [özümünden haberüm yokdur, -dur-
üm]

P

pādişā: *Padişah, hükümdar.*

1. Mişlûn felek getürmedi devründe bir daği / İklîm-i hüсне kıлмаğ için **pādişā** seni (Vasfî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 6). [pādişā,]

pādişā: *Padişah; sevgili.*

1. Kûl oldı gitdi dil yine bir **pādişā** ile / Bir mihr-i zer-külâh ile zerrîn-kabâ ile (Vasfî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 1). [pādişā,]

pādişāh: *Sultan; hükümdar.*

1. **Pādişāhā** saña kanlu yaşlarum ahvâlini / ‘Arz idüp ağlardı ger olsa suhan-perdâz gül (Vasfî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 10). [pādişāhā, -a]

pādişāh-ı bahr u ber: *Denizlerin ve karaların padişahı.*

1. **Pādişāh-ı bahr u ber** Şeh Bāyezîd-i şîr-dil / Kim hezārān fazlı var Dārā vü Kābūs üstine (Vasfî Dîvânı, Kıt’a 1, Beyit 1). [pādişāh-ı bahr u ber,]

pādişāh-ı ins ü cān: *Bütün varlıkların padişahı.*

1. **Pādişāh-ı ins ü cān** olmağ dilersen ‘aşık ol / ‘Arif ü rind-i cihān olmağ dilersen ‘aşık ol (Vasfî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 1). [pādişāh-ı ins ü cān,]

pādişāh-ı ins ü cān ol-: *İnsanların ve cinlerin sultanı olmak.*

1. **Pādişāh-ı ins ü cān olmağ** dilersen ‘aşık ol / ‘Arif ü rind-i cihān olmağ dilersen ‘aşık ol (Vasfî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 1). [pādişāh-ı ins ü cān olmağ,]

pādişeh: *Padişah, sultan.*

1. Olalıdan berü dil mülk-i gamuñ **pādişehi** / ‘Alemlî âteş-i âh oldı vü eşküm sipehi

(Vasfî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 1). [pādişehi, -i]

pāk: *Temiz; güzel.*

1. Mirümden anuñ her tarafın la’l ü zer itdüm / Sen **pāke** nazar kılduğün dîde-i pāküm (Vasfî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 4). [pāke, -e]

pāre: *Parça, kısım.*

1. Yürek şad **pāre** dil aşüfte-meşreb nā-gehān ağlar / Ne deñlü ağlayup yansam yakılsam saña ahvâlüm (Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 18). [pāre,]

parelen-: *Parçalanmak.*

1. Her bahār olan nihāl-i gülde şanmañ gül durur / **Parelenmiş** tîğ-i hār ile dil-i bülbül durur (Vasfî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 1). [parelenmiş, -, -miş]
2. Gerçi sen bir gülsün ü ben bülbül-i aşüfteyem / **Parelendi** yüregüm yanuñda her hār olmadan (Vasfî Dîvânı, Gazel 67, Beyit 2). [pārelendi, -di]

pāsbān: *Nöbetçi; kule bekçisi.*

1. Ya gülşen bir zümürüd kal’ adur kim goncalar anda / ‘Akıķın kullelerdür bülbül anuñ **pāsbānidur** (Vasfî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 3). [pāsbānidur, -i, -dur]

pāşiş-i zer: *altın saçan, cömert kimse*

1. Devrinde şöyle oldı şehānuñ ki sâ’ ile / Virür cevāb **pāşiş-i zer** itmedin su’āl (Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 25). [pāşiş-i zer,]

pāy: *Ayak.*

1. Düşerse **pāyuña** incinme eşküm / Niçe serv ayağına yüz sürer şu (Vasfî Dîvânı, Gazel 68, Beyit 4). [pāyuña, -uñ, -a]

pâyâna ir-: Nihayete ermek, sonuna ulaşmak.

1. Bu hevâ kim dil-i şürîdedür beñzer kim /
‘Ömr **pâyâna ire** irmeye pâyâna heves
(*Vasfî Dîvânî, Gazel 24, Beyit 5*). [*pâyâna ire, -e*]
2. Bu hevâ kim dil-i şürîdedür beñzer kim /
‘Ömr pâyâna ire **irmeye pâyâna** heves
(*Vasfî Dîvânî, Gazel 24, Beyit 5*). [*pâyâna irmeye, -me, -ye*]

pây-bend ol-: Ayak bağı olmak, engel olmak.

1. Ser-i küyuñdan ırağ olmaz isem incinme /
Pây-bend oldı baña n’eyleyeyin hübb-ı
vañan (*Vasfî Dîvânî, Gazel 56, Beyit 3*).
[*pây-bend oldı, -dı*]

pâye-i endîşe-i hayâl: Hayal etme mertebesi.

1. Kâdr-i bülend-i pâyeñi ben nice medh
idem / Çün irmez aña **pâye-i endîşe-i**
hayâl (*Vasfî Dîvânî, Kaside 2, Beyit 27*).
[*pâye-i endîşe-i hayâl,]*

pâye-yi evvel: önceki rütbe, mertebe, basamak

1. Kaşd-ı seyr-i bâm-ı kaşruñ itse her gün
âfitâb / **Pâye-yi evvelde** ‘arız ola
vehminden düvâr (*Vasfî Dîvânî, Kaside 3,*
Beyit 14). [*pâye-yi evvelde, -de*]

pây-ı gerdün: feleğin ayağı

1. Her ne yir kim oldı mezil **pây-ı gerdün**
sāyeñe / Āfitâb-ı āsumān-ı ‘izzete olur
medār (*Vasfî Dîvânî, Kaside 3, Beyit 15*).
[*pây-ı gerdün,]*

pây-mâl it-: Ayaklar altına almak; perişan etmek.

1. Luṭf eyle al elüm ki ayaklarda kalmışam /
Devründe gam beni niçe bir **ide pây-mâl**
(*Vasfî Dîvânî, Kaside 2, Beyit 33*).
[*pây-mâl ide,]*
2. Beni hâk olduğumçün **pây-mâl itdüñ** şakin
ey meh / Ben anuñ hâkiyem k’ol mihr-i
devlet āsumānıdır (*Vasfî Dîvânî, Kaside 9,*
Beyit 8). [*pây-mâl itdüñ, -dü, -ñ*]

pây-mâl ol-: Ayaklar altında kalmak, çiğnenmek,
yok olmak.

1. ‘İşkuñ tarîkı içre şehâ dil olup durur / Āteş
gibi ki yola düşüp **ola pây-mâl** (*Vasfî*
Dîvânî, Gazel 36, Beyit 6). [*pây-mâl ola, -a*
]
2. Geh na’lçeñe şebîh olur gâh na’lüñe /
Ya’ni dil er yoluñda senüñ **ola pây-mâl**
(*Vasfî Dîvânî, Kaside 2, Beyit 20*).
[*pây-mâl ola, -a*]

pehlevân: Pehlivan, güreşçi, yiğit.

1. **Pehlevânın** dostum tîğ-i cefâ şalmağda
kim / Kañlu yaşlarla pür itdüñ sînemüñ
meydânını (*Vasfî Dîvânî, Gazel 88, Beyit*
6). [*pehlevânın, -sın*]

pehlevânlık: Güreşme; yiğitlik, kahramanlık.

1. **Pehlevânlık** kârzâr-ı ‘ışk olursa dostum /
İdelüm bu yolda biñ Sam u Nerîman ile
bahş (*Vasfî Dîvânî, Gazel 9, Beyit 6*).
[*pehlevânlık,]*

pehlü-yı mäh-ı nev: Hilalin diğer yarısı.

1. Sensin ol k’ol çarḡ-peymâdur hümâ-yı
himmetüñ / Kim aña **pehlü-yı mäh-ı nev**
olupdur üstüñ (*Vasfî Dîvânî, Kaside 7,*
Beyit 28). [*pehlü-yı mäh-ı nev,]*

penâh: Sığınma, sığınacak yer.

1. Çü āsitân-ı felek-rif’atüñ idindi **penâh** /
Koma ki hâk-i mezelletde ola ḡasta vü zâr
(*Vasfî Dîvânî, Kaside 1, Beyit 39*). [*penâh,*
]

penâh-ı ins ü cân: İnsan ve cin (taifesinin)
barınağı.

1. Senden âḡir ey cefâ-hü dilber-i ra’ nâ
meger / Aña feryâd eyleyem k’oldur
penâh-ı ins ü cân (*Vasfî Dîvânî, Kaside 7,*
Beyit 21). [*penâh-ı ins ü cân,]*

pençâh-sâle: Elli yıllık.

1. Benüm **pencâh-sâle** zühd ü takvâmı yele virdi / Mey-i dü-sâle vü şevk-ı nigâr-ı çârdeh-sâle (*Vasfî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 7*). [*pencâh-sâle,]*

pend: *Nasihat, öğüt.*

1. Ben dimezdüm ki düşüp bendüne rüsvâyüñ olam / N'ideyin kim dil-i dîvâneme kâr itmedi **pend** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 2*). [*pend,]*

pend it-: *Nasihat vermek, öğüt vermek.*

1. Emerken leblerin **pend itme** zâhid / Baña cânüm kayusıdır beni ço (*Vasfî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 3*). [*pend itme, -me]*

per: *Kanat.*

1. Bergden **perler** taķınmış sebz tütîler gibi / 'İşret it ey dil ki tîz eyler yine pervâz gül (*Vasfî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 3*). [*perler, -ler]*

perdedâr ol-: *Bir şeyin görünmesine ve bilinmesine mâni olmak; perdecî olmak.*

1. Zülfüñ kaçan ki gün yüzüñe **perdedâr olur** / 'Âlem gözüme kara saçüñ gibi târ olur (*Vasfî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 1*). [*perdedâr olur, -ur]*

pergâle pergâle ol-: *Parça parça olmak.*

1. N'ola ger gözlerüm hün ile her dem olsa çün lâle / Ki tîg-i gâmdan **olmuşdur** ciger **pergâle pergâle** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 1*). [*pergâle pergâle olmuşdur, -muş, -dur]*

perî: *Cisimleri çok lâtîf ve görünmez olan hoş mahluk.*

1. Ol perî-rüy u melek-hüya n'ola dinse **perî** / Rüyıdır rüy-ı perî zülf ü haķı bâl ü perî (*Vasfî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 1*). [*perî,]*

perî: *Çekici güzelliği olan çok alımlı kız veya kadın, sevgili.*

1. Ol **perî** şevkî ile âh idüben / Hâne-i şabrumuz harâb idelüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 5*). [*perî,]*
2. Gel ki şevk odına yandı dil ü cân 'üd gibi / Hâne-i merdüme büy ile gelür çünkü **perî** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 4*). [*perî,]*

perî-ruhsâr: *Perî yüzlü; güzellik bağlamında perî gibi güzel yüzlü Sevgili.*

1. Gönlümüz âşüfte kıldılar **perî-ruhsârlar** / Yaşumuz cüy itdiler serv-i sehî-reftârlar (*Vasfî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 1*). [*perî-ruhsârlar, -lar]*

perî-rüy: *Perî yüzlü, melek yüzlü.*

1. Ol **perî-rüy** u melek-hüya n'ola dinse perî / Rüyıdır rüy-ı perî zülf ü haķı bâl ü perî (*Vasfî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 1*). [*perî-rüy,]*

perîşân: *Karmakarışık.*

1. Vaşfiyâ yüz bulmayup düşsün **perîşân** ayağa / Güyiyâ baht-ı perîşânımdur ol sünbül benüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 6*). [*perîşân,]*

perîşân: *Kötü durumda olan, üzüntülü, acılı kimse.*

1. Hâk oldı gönül yoluna âh eyledüğümden / Korkum bu durur kim ola ol hâk **perîşân** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 3*). [*perîşân,]*
2. Âhum beni küyuñdan irar diyü melûlam / Bâd olsa belî hâk olur elbette **perîşân** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 64, Beyit 4*). [*perîşân,]*

perîşân ol-: *Altüst olmak, kendini kaybetmek; üzölmek.*

1. Ğam-ı 'işkuñ görüben dilde **perîşân oldum** / Ne i ki baña bu gâmlar diyü hayrân oldum (*Vasfî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 1*). [*perîşân oldum, -du, -m]*

perîşânlık: *Acınacak durumda, zavallı, kederli, muztarîp.*

1. Vaşfiyâ bir dem **perîşanlıktan** itmezler
halâş / Gönlümüz bu tırra-i tarrâr-ı
`anberbârlar (Vasfî Dîvânı, Gazel 16, Beyit
5). [perîşanlıktan, -, -dan]

pervâne: Geceleri mum lamba vb. ışık kaynaklarına yaklaşılarak çevresinde sürekli uçan kanatlı küçük bir böcek, gece kelebeği. Edebiyatımızda sevdiğine kavuşmak için çirpınan âşığı temsil eder; ışık da bir tanrısal ışık sayılan aşkın timsalidir.

1. Yandı dil şem'-i ruhuñ şevkına **pervâne** gibi / Cân dañi itdi heves âh k'o da yana gibi (Vasfî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 1). [pervâne,]
2. Düşeli şem'-i ruhuñ şevkına **pervâne** gibi / Miñnet odları olupdur şanemâ bâl ü perüm (Vasfî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 2). [pervâne,]

pervâne eyle-: Aşka düşürmek; mum ışığının etrafında dönen pervâneye çevirmek.

1. Zencîr-i zülf ile dili dîvâne eyledüñ / Şem'-i ruhuñla cânımı **pervâne eyledüñ** (Vasfî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 1). [pervâne eyledüñ, -dü, -ñ]

pervâz eyle-: Uçmak.

1. Bergden perler takınmış sebz tütîler gibi / İşret it ey dil ki tîz **eyler** yine **pervâz gül** (Vasfî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 3). [pervâz eyler, -r]

pervâz it-: Uçmak.

1. Dil murğı seni görmese **pervâz ide** cânâ / Bir lañzâ karar itmeye uçmağ arasında (Vasfî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 3). [pervâz ide, -e]

perverîş bul-: Yetiştirilmek, büyütülmek.

1. Beñzer ki **buldı** eşk-i revânumla **perverîş** / Sînem zemîni kim toludur türden nihâl (Vasfî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 4). [perverîş buldı, -dı]

perverîş vir-: Terbiye vermek, öğretmek.

1. Luţfuñ nesîmi **virmese** ger aña **perverîş** / Bâd-ı bahâr `âleme virmezdi i `tidâl (Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 24). [perverîş virmese, -me, -se]

pervîn: Ülker takımyıldızı, Süreyya.

1. Ey gönül bu tās-ı gerdün ile **Pervîn** şaņasın / Āba beñzer kim konur bir deste nesrîn üstine (Vasfî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 6). [pervîn,]

peşimân ol-: Pişman olma, yapılan bir işin yanlış ya da uygunsuz sonuç verdiğini anlamak.

1. Saña öldürme didüm gerçi ki bu hasta-dili / Öldür ey şeh ki ben ol söze **peşimân oldum** (Vasfî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 2). [peşimân oldum, -du, -m]
2. Demidür `âşığa rāhm eyle didüm hışm itmiş / Sözümi aña benüm soñra **peşimân olcağ** (Vasfî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 4). [peşimân olcağ, -ıcağ]

peykân: Okun ucundaki sivri demir; sevgilinin kirpiği.

1. **Peykânı** cevherini güm itmiş tenümde yâr / Tutsun dili ki anda anuñ çok nişânı var (Vasfî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 2). [peykânı, -ı]
2. Kaldı derd oğları **peykânları** sînemde dirîğ / Eksük olmaz elemi sînede **peykân olcağ** (Vasfî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 3). [peykân, -dı]
3. Kaldı derd oğları **peykânları** sînemde dirîğ / Eksük olmaz elemi sînede peykân olcağ (Vasfî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 3). [peykânları, -lar, -ı]
4. Yaramuñ yok dili kim hâlümü şerh ide didüm / Didi dil itmiş idüm ben aña **peykânımdan** (Vasfî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 3). [peykânımdan, -um, -dan]
5. Gül durur yaralarum hâr durur **peykânıñ** / Tîr-bârân ile açıldı gülistânımdan (Vasfî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 5). [peykânıñ, -ıñ]
6. Şanki bir cerrâhdur ğamzeñ ki gelmiş sîneme / Her yaña yarup arar derd oğları **peykânını** (Vasfî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 3). [peykânını, -ı, -n, -ı]
7. Çemende ğonca şanasın ki kanlu **peykândur** / Teninde şâh-ı gülüñ tırmadın tutar jengâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 5). [peykândur, -dur]

8. Dil-i a‘dāsına **peykānı** ki dil uzatmış /
Kātı kār itmış anı öldürür ol āhır-i kār
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 15*).
[peykānı, -ı]

peyker: *Yüz, çehre.*

1. Hübülük **peykerine** ‘arz idicek hüsñ Cemîl
/ Saña ‘arz eylemiş ol hüsñ zihî hüsñ-i
cemîl (*Vasfî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 1*).
[peykerine, -i, -n, -e]

peymâne: *Kadeh.*

1. İstedüm ‘ālemi meygün lebünün şevkıyle /
Bulmadum bir dil-i şāfî bana **peymâne**
gibi (*Vasfî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 2*).
[peymâne,]

peymâne-i rızık u ecel: *Ölüm ve rızık kadehi.*

1. Mihr ü kînün hâne vü **peymâne-i rızık u**
ecel / ‘Afv ü hışmuñ māye vü pîrāye-i sūd
u ziyān (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 32*).
[peymâne-i rızık u ecel,]

pinhān: *Gizli, saklı.*

1. Cān alduğıcün göze görünmez dehenün hîç
/ Bir kişi n’içün ide bir işi k’ola **pinhān**
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 2*). [pinhān,
]

pîr: *Yaşlı, ihtiyar; görmüş geçirmiş.*

1. Nev-cuvān iken cihān bir **pîre** dönmiş sen
dağhı / Nüş kıl andan ki her pîr içe ola nev-
cuvān (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 10*).
[pîre, -e]

pîr: *İhtiyar, yaşlı.*

1. Nev-cuvān iken cihān bir pîre dönmiş sen
dağhı / Nüş kıl andan ki her **pîr** içe ola nev-
cuvān (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 10*).
[pîr,]
2. Baht-ı bernā çarğ-ı pîr olsa muñi‘ün tañ
degül / Emrüne vācib muñi‘ olmak durur
pîr ü cuvān (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit*
31). [pîr,]

pîr it-: *Elden ayaktan düşürmek, ihtiyarlatmak.*

1. Vaşfîyā ğam yime dehrün gerdişi kaddün
büküp / **Pîr iderse** nev-cuvān olmak
dilerseñ ‘āşık ol (*Vasfî Dîvânı, Gazel 38,*
Beyit 7). [pîr iderse, -er, -se]

pîrāhen: *Gömlek.*

1. Her ki hecründe nazār eyleye cānā tenüme
/ Mûy şanür ki tolaşmış ola **pîrāhenüme**
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 1*).
[pîrāhenüme, -üm, -e]

pîrāye-i sūd u ziyān: *Fayda ve zararın süsü.*

1. Mihr ü kînün hâne vü peymâne-i rızık u
ecel / ‘Afv ü hışmuñ māye vü **pîrāye-i sūd**
u ziyān (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 32*).
[pîrāye-i sūd u ziyān,]

pîr-i ‘akl-ı hurdedān: *En ufak şeyleri dahi
anlayan aklın görmüş geçirmiş kişisi.*

1. Fazluñun vaşfinda kâşır derk-i nefsi
nâṭıkā / Luṭfuñun medhinde ‘āciz **pîr-i**
‘akl-ı hurdedān (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7,*
Beyit 33). [pîr-i ‘akl-ı hurdedān,]

pîr-i mu‘ammer ol-: *Uzun ömürlü olmak.*

1. Şöyle ṭurur gözi görmez kulağı işitmez /
Münhānī olmuş **olup pîr-i mu‘ammer**
hātem (*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 22*).
[pîr-i mu‘ammer olup, -up]

pîşe: *İş, uğraş; aşk mesleğinin ameli.*

1. Aña ‘āşık mı direm **pîşesi** zār olmayıcağ /
Dār-ı ‘ālem gözine ‘ışık ile ṭar olmayıcağ
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 1*). [pîşesi, -
si]

pîşe: *Eziyet eden; sürekli eziyet etmeyi huy edinmiş
kimse.*

1. Hudādan isterem ey **cevr-pîşe** dildārum /
Ki ‘āşık ide senün gibi bir cuvāna seni
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 3*). [cevr-
pîşe,]

püte-i gül: *Gül potası. Püte; içinde mâden eritilen kap, pota.*

1. **Püte-i gülde** olan hürde-i zer şanma ki gül / Ateş-i bülbül-i dil-hastedür ol hürde şirâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 5). [püte-i gülde, -de]

pür: *Çok, dolu, pek çok.*

1. Karşuña bülbül gibi uşşakı nālân itmege / **Pürdür** evrâk-ı gül-i terden gülistânun senün (Vasfî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 2). [pürdür, -dür]
2. Ey şanem müflis diyü ta'n itme ben miskîne kim / Derd ü gamdan hâneler **pür** hânümânım var benim (Vasfî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 5). [pür,]
3. Secde itmekden hilâl ebrûlar ey meh kaşuña / Ka'be-i küyünda **pürdür** her taraf mihrâbdan (Vasfî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 3). [pürdür, -dür]
4. Riştelerdür dür ü gevherle **pür** ebyâtum kim / Var durur her biri ucında mücevher hâtem (Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 25). [pür,]
5. Siyeh-libâs durur her biri çü şeb lîkin / Zemâne ruhları nûriyle **pür** durur envâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 34). [pür,]
6. Cevâhir-i medehâtuñla her biri memlû / Buğûr-ı nazm içi **pürdür** sefâyin-i eş'âr (Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 31). [pürdür, -dür]
7. Baş açuk yalın ayak gül ki bir abdâluñdur / Reh-i şevkuñda yelüp ayağı **pür** olmuş hâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 19). [pür,]

pür id-: *Kaplamak; doldurmak.*

1. Beni sen mâha irgürmez sitârem gerçi kim her şeb / Sitâreyle cihâmî **pür ider** bu eşk-i gâltânım (Vasfî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 5). [pür ider, -er]
2. **Pür iderdüm** bu cihân içini dîvânlar ile / İtse dilberler eger defter ü dîvâna heves (Vasfî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 7). [pür iderdüm, -er, -dü, -m]

pür it-: *Doldurmak.*

1. Pehlevânsın dostum tîğ-i cefâ şalmağda kim / Kañlu yaşlarla **pür itdün** sînemün meydânımı (Vasfî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 6). [pür itdün, -dü, -ñ]

2. Güyiyâ bir câm-ı miñnedür dehânım k'âbile / Cümle etrafın **pür itmişdür** habâb-ı mey gibi (Vasfî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 2). [pür itmişdür, -miş, -dür]
3. İrse sözümler güherleri deryâ kulağma / Ağzum şadef gibi **pür iderdi** le'âl ile (Vasfî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 7). [pür iderdi, -er, -di]

pür it-: *Kaplamak.*

1. Encüm içre güyiyâ cism-i za'îfümdür hilâl / K'ateş-i âhumla etrafım **pür itmişdür** şirâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 4). [pür itmişdür, -miş, -dür]

pür ol-: *Dolmak, dolu olmak.*

1. Bu demler hoş dem olsun ol ki bir mañbûbı şayd idüp / Gelüp yanında yatduğunca **pür ola** yatağı gül (Vasfî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 4). [pür ola, -a]
2. Bañr-i şî'rümle cihân **pür ola** vaşfuñ gevheri / Ger benim Vasfî diyü bir kez añarsañ adımı (Vasfî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 5). [pür ola,]
3. Sepîde-dem ki kalem çekdi Mânî-i gülzâr / **Pür oldı** levh-i çemen şemselerle nağş-ı niğâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 1). [pür oldı, -dı]
4. Ruñun gamiyle senün ey gül-i semen-ruhsâr / **Pür oldı** âteş-i lâleyle sîne-i gülzâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 11). [pür oldı, -dı]
5. Nice mekr itdi 'aceb k'âbileler **pür olmuş** / Jäleler yirine ol gonca-i hândânımda (Vasfî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 3). [pür olmuş, -muş]
6. Âfitâb-ı âsumân-ı fañl Ca'fer Beg k'anun / Nür-ı feyzinden **pür olmuşdur** zemîn ü âsumân (Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 22). [pür olmuşdur, -muş, -dur]

pür-âteş: *Ateş dolu; üzüntü, acı dolu.*

1. Ra'd beñzer ki felekler üzre nâlemdür benim / Kim fiğânından olur her laħza **pür-âteş** cihân (Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 17). [pür-âteş,]

pür-gül ol-: *Gül ile dolu olmak.*

1. Ne var kâküllerün olmazsa hüsnüne ziyân olmaz / Gülistân **pür-gül olsun** gam degül

olmazsa sünbülsüz (*Vasfî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 3*). [pür-gül olsun, -sun]

pür-hırâş ol-: Yara dolu olmak, paramparça olmak.

1. Her bir hırâş kim ola başında dilberüñ / Başlar ki bağrum üzere durur **pür-hırâş olur** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 2*). [pür-hırâş olur, -ur]

pür-hün: Kanlı, kan dolu.

1. Yâ hançer-i şehenşeh-i gâzî durur ki ol / Hün-ı dil-i 'adû ile **pür-hün** dem-i kıtâl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 10*). [pür-hün,]

pür-katra-i bārân: Yağmur damlalarıyla dolu.

1. Luṭf ile görenler dehenüñ ey gül-i handân / Bir gonca şanûrlar k'ola **pür-kaṭra-i bārân** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 64, Beyit 1*). [pür-kaṭra-i bārân,]

pür-le'âl: Incilerle dolu.

1. Bārân-ı cüdi ebre ger ideydi terbiyet / Her dem iderdi dâmen-i deryâyı **pür-le'âl** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 16*). [pür-le'âl,]

pür-le'al ol-: Incilerle dolu olmak.

1. Ger bād-ı luṭfuñ itdüre bāhr-i şehāna mevc / 'Älem şadef dehānı gibi **ola pür-le'al** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 23*). [pür-le'al ola, -a]

pür-naḳş: Nakışla dolu.

1. Nitekim faşl-ı rebi' ire vü gül naḳşından / Levh-i gülnârı şabâ eyleye **pür-naḳş u nigâr** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 29*). [pür-naḳş,]

pür-nâz: Naz ile dolu.

1. Dir idüm kim dehen-i dilbere beñzer hâtem / Olsa **pür-nâz u suḫan-sâz u**

suḫan-ver hâtem (*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 1*). [pür-nâz,]

pür-şafâ ol-: Gönlü huzur dolu olmak.

1. Äferîn aña ki derd odlarına yandukça / **Pür-şafâ oldı** vü olmadı mükedder hâtem (*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 7*). [pür-şafâ oldı, -dı]

pür-tîr ol-: Oklarla dolu olmak. (sevgilinin bakış oklarıyla).

1. Sînem dilerem kim **ola pür-tîr** nigâra / Yanuñda ne zevk itdüğini görelî terkeş (*Vasfî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 3*). [pür-tîr ola, -a]

pür-zer it-: Altın ile doldurmak.

1. Dâmenin **pür-zer idüp** geldüğü gül oldur kim / Eyleye hâk-i reh-i hâzret-i Cem-kaḳdre nişâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 9*). [pür-zer idüp, -üp]

pür-zîver ol-: Süs dolu olmak, güzel olmak.

1. 'İd-veş 'izz ü şerefler içre sen **pür-zîver ol** / Haşmuñ olsun dâyimâ çün mäh-i nev zerd ü nizâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 29*). [pür-zîver ol,]

R

ra'd: Gök gürültüsü, şimşek.

1. **Ra'd** beizer ki felekler üzre nâlemdir benüm / Kim fiğânından olur her lahza pür-âteş cihân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 17*). [*ra'd*,]

rağbet: İlgi.

1. Vaşfiyâ çünki şehûn **rağbeti** yok fâyide ne / Tütalum nazm ile ben Hâfîz u Selmân oldum (*Vasfî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 6*). [*rağbeti, -i*]

râh: Yol.

1. Ey dil çü râh-ı hecre göneldüñ gam ile git / Kim **râh** müşkil olsa aña râhber gerek (*Vasfî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 2*). [*râh*,]

râh: Yol, tarik; aşğın bu uğurda yaşadığı sıkıntılar.

1. Raħm it aña ki Ka'be-i maqşûda irmege / Miħnet beriyyesinde ħala **râh** oñarmaya (*Vasfî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 2*). [*râh*,]

râhber: Yol gösteren.

1. Ey dil çü râh-ı hecre göneldüñ gam ile git / Kim râh müşkil olsa aña **râhber** gerek (*Vasfî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 2*). [*râhber*,]

râh-ı hecre: Ayrılık yolu.

1. Ey dil çü **râh-ı hecre** göneldüñ gam ile git / Kim râh müşkil olsa aña râhber gerek (*Vasfî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 2*). [*râh-ı hecre, -e*]

râh-ı hevâ: Aşk yolu.

1. Sen gülüñ **râh-ı hevâsında** raķīb' öldüreyin / Ki sevâb olur imiş yoldan arıtmaķ dikenini (*Vasfî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 3*). [*râh-ı hevâsında, -sı, -n, -da*]

râh-ı hicâz: Hicâz yolu.

1. İsteyen kûyuña varmaga çeküp miħnet ü renc / Şabr kılsun ħama kim dūr durur **râh-ı Hicâz** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 5*). [*râh-ı hicâz*,]

rahm eyle-: Merhamet etmek, acımak.

1. Demidür 'âşıkâ **rahm eyle** didüm hışm itmiş / Sözümi aña benüm řoñra peşimân olıcak (*Vasfî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 4*). [*rahm eyle*,]
2. Baña **rahm eyle** ki rahm eyleye Allâh saña / Kerem it hây begüm begcügezüm hây begüm (*Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 4*). [*rahm eyle*,]
3. Bana **rahm eyle** ki ben bende günâhum bilürem / Kerem it hây begüm begcügezüm hây begüm (*Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 6*). [*rahm eyle*,]
4. Ey hem-dem eyleyen beni derd ü firâķ ile / **Rahm eylegil** ki yandı gönül iřtiyâķ ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 1*). [*rahm eylegil, -gil*]
5. Görürler ħâlümi hecründe kâfirler esirgerler / N' için **rahm eylemezsin** sen müselmänsın hey İmânsuz (*Vasfî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 2*). [*rahm eylemezsin, -mez, -sin*]
6. Baña rahm eyle ki **rahm eyleye** Allâh saña / Kerem it hây begüm begcügezüm hây begüm (*Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 4*). [*rahm eyleye, -y, -e*]

rahm it-: Merhamet etmek, acımak.

1. Vařfînüñ cân-ı za'İfine Ĥudâyâ **rahm it** / Gider ol za'fi ki vardur ten-i cânânumda (*Vasfî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 5*). [*rahm it*,]
2. **Rahm it** aña ki Ka'be-i maqşûda irmege / Miħnet beriyyesinde ħala râh oñarmaya (*Vasfî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 2*). [*rahm it*,]
3. Baña **rahm itdün** görüp sînemde tirtün zaħmını / Dîde-i baħtum benüm güyâ uyandı ħâbdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 2*). [*rahm itdün, -dü, -ñ*]
4. Sînemi çâķ eyle kim **rahm idesin** ben ħastaya / Zaħmı olmayan beden lâyık degül merhemlere (*Vasfî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 4*). [*rahm idesin, -e, -sin*]

5. Yıllar oldu ki firâkuñda gözüm kan ağlar / Yaşumu **rahm idüben** silmedi bir gün yeñi ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 3*). [*rahm idüben, -üben*]

rahm kıl- *Merhamet etmek, acımak.*

1. **Rahm kıl** Vaşfîyi öldürme giriftâr görüp / Kâfir olmadı şehâ n'ola giriftâr olıcağ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 5*). [*rahm kıl,]*
2. **Rahm kıl** Vaşfî-i dil-ħaste vü âşüfte-dile / Kerem it hây begüm begcügezüm hây begüm (*Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 14*). [*rahm kıl,]*
3. **Rahm kılğil** ki gözüm merdümi kanlar derler / Tolanup istemedden sen mehi her rehğüzeri (*Vasfî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 2*). [*rahm kılğil, -ğil*]

rakîb: *Klasik şiirde sevgiliyi aşkıtan uzaklaşturmaya çalışan, sevgili ile aşğın kavuşmasına engel olan kimse.*

1. Benden ey dilber seni ayırmağ istermiş **rakîb** / N'eyledüm ol kâfir-i bî-dîne n'itdüm ben ğarîb (*Vasfî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 1*). [*rakîb,]*
2. Ger karîb olsa saña cânâ **rakîb** incinmezem / Kim güle dâyim olur hâr-ı siyeh dirlar karîb (*Vasfî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 2*). [*rakîb,]*
3. Bahş ider her dem benümle yâr için bî-dîn **rakîb** / Dîn için lâbüd ider kâfir müselmân ile bahş (*Vasfî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 2*). [*rakîb,]*
4. Anılamaz hergiz kitâb-ı hüsnüñ evşâfın **rakîb** / Müşkil olur eylemek her kişi nadân ile bahş (*Vasfî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 7*). [*rakîb,]*
5. **Ķo rakîbi** cân virürse yoluña itme kabûl / La'net anuñ cân-ı nâ-pâkine cânâ n' i'tibâr (*Vasfî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 3*). [*rakîbi, -i*]
6. Çün fesâd itdi girelden berü araya **rakîb** / Çoğ fesâd olsa n'ola arada şeytân olıcağ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 5*). [*rakîb,]*
7. Vaşfî mahallesinde ğazer kıl **rakîbden** / K'ol yirde kim ğatar ola andan ğazer gerek (*Vasfî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 5*). [*rakîbden, -den*]
8. Şol deñlü âh idüpdürün ey meh **rakîbe** kim / Ömri gelüp geçe anı ol âh oñarmaya (*Vasfî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 3*). [*rakîbe, -e*]
9. Rakîb ile şalınürsın ben âh itdüke / Çü şâh-ı gül ki yel esdüke şalınür bile hâr

(*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 15*). [*rakîb,]*

10. Ayırmağ için ol şanemi benden ey **rakîb** / Yağduñ beni nifâk ile Tañrı yağa seni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 5*). [*rakîb,]*
11. Sen gülüñ râh-ı hevâsında **rakîb'** öldüreyin / Ki şevâb olur imiş yoldan arıtmağ dikenini (*Vasfî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 3*). [*rakîb',]*
12. Şeytân sözine uymaz idüñ ey melek n' için / Senden beni ayırdı **rakîbüñ** nifâk ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 3*). [*rakîbüñ, -üñ*]
13. Bir karış kesmek gerek ğaddüñ uzundur ey **rakîb** / Gel dilerseñ ğıl'at-i 'ışkı tamâm olsun saña (*Vasfî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 6*). [*rakîb,]*

rakîb-i seg-i bî-dîn: *Dinsiz ve taş kalpli rakip.*

1. Gösterme **rakîb-i seg-i bî-dîne** cemâlüñ / Olmaz çü müselmân aña 'arz eyleme imân (*Vasfî Dîvânı, Gazel 64, Beyit 5*). [*rakîb-i seg-i bî-dîne,]*

rağs it- *Dans etmek, oynamak; dönmek, çevrilmek.*

1. Zerre-veş gün yüzlüler şevkına her dem **rağs idüp** / Ğah zâhir geh nihân olmak dilerseñ 'aşık ol (*Vasfî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 4*). [*rağs idüp, -üp*]

rağs ur- *Dans etmek, oynamak; sevinmek.*

1. Beni ger ğaşd-ı cân idüp çerkerse dâra cânânım / Şafâdan **rağs uram** bir dem daği teslim idem cânım (*Vasfî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 1*). [*rağs uram, -am*]

rağsa gir- *Dans etmek.*

1. Ğaber-i ğadd-i ser-efrâzımı virmezse n' için / Bâğa varduğça şabâ **rağsa girer** serv-i sehî (*Vasfî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 3*). [*rağsa girer, -er*]

ravza: *Bahçe.*

1. Ey ruğı cân u gönül **ravzasımuñ** yâsemeni / Ğarağ öldürmek ise cevr ü cefâ ile beni (*Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 11*). [*ravzasımuñ, -sı, -nuñ, -*]

ravzâ-i rıdvân: *Cennet Bahçesi.*

1. Sāye gibi hâk ol bir serv-ı kaddûn yolına / Ger dilerseñ **ravzâ-i rıdvân** maḳâm olsun saña (*Vasfî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 4*). [*ravzâ-i rıdvân,*]

rây: *Fikir, düşünce.*

1. Murâd-ı Vaşfîyi emr eyle nâ-murâd itme / Tapuña aldı müfevvaż çü cümle **rây** u umûr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 18*). [*rây,*]

râvegân: *Pek çok, bol.*

1. Benümçün yâr u aġyâr-ı zamâne **râvegân** aġlar (*Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 19*). [*râvegân,*]

râygân: *Bedava, bedelsiz.*

1. Hâlka bî-minnet n'ola luṭf u keremler eyleseñ / 'Āleme âşâr-ı luṭfuñ mihr olur çün **râygân** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 30*). [*râygân,*]

râygân vir-: *Karşılıksız; kolayca vermek.*

1. **Râygân virdüñ** ile ben cân virürken vaşluña / Vaz geldüm şimdiden girü hîridâr olmadan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 67, Beyit 3*). [*râygân virdüñ, -dü, -ñ*]

rây-ı 'âlem-ârâsi: *Dünyayı süsleyen düşünce.*

1. Ol ki **rây-ı 'âlem-ârâsiyle** olmışdur anuñ / Hâne-i pür-fitne-i âhîr zamân dârü'l-emân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 24*). [*rây-ı 'âlem-ârâsiyle, -si, -y, -le*]

rây-ı rüşen: *Parlak fikir, düşünce.*

1. Sipihri-mihr-i celâlet ki **rây-ı rüşenidür** / Cemâl ü zînet-i evreng-i kayşer ü faġfür (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 12*). [*rây-ı rüşenidür, -i, -dür*]

râz: *Gizlenen şey, sır.*

1. Ben de mihrüñ göreyin ḳahr ile aġlatma beni / Ḳorḳum oldur ki şehâ illere fâş ola bu **râz** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 2*). [*râz,*]
2. Ben dimezdüm hâlka sen gül yüzlünüñ **râzın** velî / Oda yansun defter ü dîvân ider destân beni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 7*). [*râzın, -ın*]
3. Taş başup baġrına hîç kimseye **râzın** dimedi / Devr elinden bu ḳadar çekdi belâlar hâtem (*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 8*). [*râzın, -i, -n*]

râz-ı derün: *Gönül sırrı.*

1. Tiġ-i cefâñı çekme vü çâk itme sînemi / K'ey dost hâlka **râz-ı derün** âşikâr olur (*Vasfî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 4*). [*râz-ı derün,*]

redd it-: *Kabul etmemek, geri çevirmek.*

1. Luṭf idüp Vaşfîyi **redd itme** ki ey şeh yaraşur / Bağ-ı hüsnünde anuñ gibi ġazelhân olıcaġ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 6*). [*redd itme, -me*]
2. Luṭf kıl Vaşfîyi **redd itme** ki ey şeh yaraşur / Gülşen-i cennet-i küyünde anuñ gibi hezâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 21*). [*redd itme, -me*]

refik: *Arkadaş, yol arkadaşı, yoldaş.*

1. Ger ölem derdiyle ol hercâyinüñ ben ey **refik** / Luṭf idüp seng-i mezârum üzre hâlüm yazasın (*Vasfî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 3*). [*refik,*]
2. Vaşfîyem ben hâletüm bilmek dilerseñ ey **refik** / 'İşk dîvânında okı var benüm bu ferdümi (*Vasfî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 5*). [*refik,*]

reftâr-ı yâr: *Sevgilinin yürüyüşü.*

1. Görüp gülşende hâlüm bülbül aġlar gülsitân aġlar / Añup **reftâr-ı yâri** bağda serv-i çemân aġlar (*Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 1*). [*reftâr-ı yâri, -i*]

reg: *Damar.*

1. Derd-i hecrinden bahâruñ şöyle za'f irmiş k'anuñ / Reg-be-reg cismî ararsañ yok

durur bir **reg** nihān (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 2*). [*reg,]*

reg-be-reg: *Damar damara.*

1. Derd-i hecrinden bahāruñ şöyle za'f irmiş k'anuñ / **Reg-be-reg** cismin ararsañ yok durur bir reg nihān (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 2*). [*reg-be-reg,]*

rehgüzer: *Geçit, geçecek yol.*

1. Vey eşk hâkin isteyü düş rehgüzerlere / Merdüm ki sâyil olsa aña **rehgüzer** gerek (*Vasfî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 3*). [*rehgüzer,]*
2. Vey eşk hâkin isteyü düş **rehgüzerlere** / Merdüm ki sâyil olsa aña rehgüzer gerek (*Vasfî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 3*). [*rehgüzerlere, -ler, -e]*

rehgüzer: *Geçit, geçecek yol; sevgilinin geçtiği yol.*

1. Hâk olursam yolına luğ idüp ey bād-ı şabā / Hâküm ol yola ilet k'ola anuñ **rehgüzeri** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 3*). [*rehgüzeri, -i]*
2. Rağm kılğil ki gözüm merdümü kanlar derler / Tolanup istemedem sen mehi her **rehgüzeri** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 2*). [*rehgüzeri, -i]*

reh-i sevk: *Arzu yolu.*

1. Baş açuk yalıñ ayak gül ki bir abdāluñdur / **Reh-i şevkuñda** yelüp ayağı pür olmuş hâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 19*). [*reh-i şevkuñda, -uñ, -da]*

reh-i vasl: *Sevgiliye kavuşma yolu.*

1. Çeşmüm ki **reh-i vasluña** harc eyledi varın / Bilseñ ki firākuñda ne kahr ile kazandı (*Vasfî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 2*). [*reh-i vasluña, -uñ, -a]*

remh-i ser-tizüñ: *Sivri uçlu süngü*

1. Zemîn-i sîne-i düşmanda **remh-i ser-tizüñ** / Nihāldür ki aña fetḥ berg ü nuşrat bār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 32*). [*remh-i ser-tizüñ, -üñ]*

renc ü elem ol-: *Eziyet olmak.*

1. Hemîşe āh u zār itmekle dilde kalmadı tākāt / Bu firqat cânuma **renc ü elem oldı** hemān ağlar (*Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 9*). [*renc ü elem oldı, -dı]*

renc-i intizār: *Bekleme derdi.*

1. Ger 'ilâc eylerse luğ idüp Mesîh-i himmetüñ / Va'de şahşından gidüp def'ola **renc-i intizār** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 19*). [*renc-i intizār,]*

rengîn: *Hoş, güzel, renkli; akıcı.*

1. Midḥatüñde n'ola ger az olsa bu **rengîn** gazel / Kıymeti artar ne deñlü kim olursa az gül (*Vasfî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 11*). [*rengîn,]*

resen: *İp; saç teli.*

1. Vaşfî-i ḥasta neler çekdügin Allāh bilür / Tağalı dām-ı belā boynına zülfüñ **reseni** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 5*). [*reseni, -i]*

resm: *Şekil, tarz, suret.*

1. Ger namāz-ı 'id için mihrāb-ı zerkār olmasa / Kıble **resminde** nedendür oldı bu tağ aşikār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 3*). [*resminde, -i, -n, -de]*

reşk: *Kıskançlık.*

1. Dil alup gitdi şanem **reşk** ile ben cān virdüm / Ki dil alan ne için almadı cânım da bile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 2*). [*reşk,]*
2. Vaşfînüñ yandüğünü her gice bezmünde görüp / Şem'-i dil-sühtenüñ **reşk** odı oldı yeri (*Vasfî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 5*). [*reşk, -nüñ]*

reşk: *Kıskanma, kıskançlık, haset; gıpta.*

1. Biñ 'aşık öldürür gözi bir merhabā ile / Öldürdi reşk ile beni derd ile merhabā (Vasfî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 6). [reşk,]

reşk-i serv ü nârvên: Gülnar ağacı ve servi ağacının kiskançlığı.

1. Reşk-i serv ü nârvên kıdd-i hıramânun senün / Gayret-i gülzâr-ı cennet hadd-i hândânun senün (Vasfî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 1). [reşk-i serv ü nârvên,]

revâ gör-: Bir davranışı, bir olayı bir kimse için uygun görmek.

1. Ben şehâ bendeñ iken 'izz-i hužuruñda senün / Sen revâ görme ki çarh eyleye her dem beni zâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 23). [revâ görme, -me]

revâ mı: Uygun mu, yerinde mi, hiç olur mu.

1. 'Ahdüñde ey şehenşeh-i 'âlem revâ midur / Kim müye ile müy olam nâle ile nâl (Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 35). [revâ midur, -dur]

revân: Akan, giden, yürüyen.

1. Sen elif gibi revân cân içre cây itseñ n'ola / Ey şanem bilmez misin lâ-hayre illâ fi'l-vaşat (Vasfî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 3). [revân,]
2. Levh-i eş'aruñda Vasfî zînet-i cedvel yiter / Cüylar k'olur revân bu çeşm-i pür-hünâbdan (Vasfî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 6). [revân,]
3. Fûrkatüñde ey şanem güyâ bu ebr-i dür-feşân / Dūd-ı âhumdur ki andan eşk-i çeşmümdür revân (Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 16). [revân,]

revân: Hemen, derhal.

1. Ol kitâb-ı nâzdan bir faşl okur 'uşşâklar / Derd-i dil şerhinden eydürler revân yüz bâb-ı ğam (Vasfî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 4). [revân,]
2. Gözüñ çü cân u gönül isteye revân virürin / Ki nâgeh incine nâzük olur dil-i bîmâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 13). [revân,]

revân ol-: Akıp gitmek; sevgilinin salınarak gitmesi.

1. Sen revân olalı arduñca yaşum oldı revân / Kankı gülşende seni isteye ey serv-i bülend (Vasfî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 4). [revân olalı, -alı]

revân ol-: Akıp gitmek; çabucak geçmek.

1. Sen revân olalı arduñca yaşum oldı revân / Kankı gülşende seni isteye ey serv-i bülend (Vasfî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 4). [revân oldı, -dı]

revân ol-: Yayılmak.

1. Vaşfîyem ben kim senün vaşfuñda nazmum 'âleme / Şît-i ahlâk-ı şerîfün gibi olmuşdur revân (Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 34). [revân olmuşdur, -muş, -dur]

revân ol-: Akıp gitmek, gözyaşı bağlamında yanaktan süzölmek.

1. Kıddün kıyâmını görüp eşküm revân olur / Çün serv kında ise olur cüybâr ile (Vasfî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 6). [revân olur, -ur]

revnak vir-: Parlaklık vermek.

1. Ruhuñ devrinde efğân eylesem men' itme ey dilber / Ki gül hengâmına revnak viren bülbül fiğâmıdır (Vasfî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 7). [revnak viren, -en]

revzen: Pencere; aşk yararı.

1. Ne kadar tîr k'ire cânuma cânânımdan / Cānib-i küyına revzenler açar cânımdan (Vasfî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 1). [revzenler, -ler]

rıdvân: Cennetin kapıcısı olan büyük melek.

1. Zâhid ki zühdi cennet içün eyler ey şanem / Rıdvân u hür u cennet aña vü baña seni (Vasfî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 3). [rıdvân, -dan]

rif'at-i kadr: *İtibar derecesi.*

1. Ger şorarsañ luḫ idüp bir gün eger ben ḫâkden / **Rif'at-i kaḫrüm** yüceldüdüñ benüm eflâkden (*Vasfî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 1*). [*rif'at-i kaḫrüm, -üm*]

rikâb-ı hümayün: *Padişahın huzuru; padişahın makamı.*

1. Her mâh kaşd-ı devlet-i pâ-būs eyleyüp / Eyler özin **rikâb-ı hümayünuña** mişâl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 17*). [*rikâb-ı hümayünuña, -uñ, -a*]

rind: *İşret vesair şeylerden çekinmeyen, lâubali kimse; dışardan lâubali ve ilgisiz görünen gönül ehli kimse; [tas.] dünyaya ve dünya nimetlerine değer vermeyen, hayatı ciddiyeye almayan, dünya işlerine ilgisiz, kalender, gönül taraftarı. Rind, acıyı tatlıyı, iyiyi kötüyü hoş görür; üzüntü ve neşe onun katında aynıdır. Eski şairlerimiz, sözcüğe “ayyaş” manasını da vermişlerdir.*

1. Gâh 'uryân oluban gâh nemed-püş olup / **Rindler** gibi girür ḫâne-i ḫammâra ḫopuz (*Vasfî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 4*). [*rindler, -ler*]

rind-i şâhidbâz: *Güzelle oynayan aldırışsız.*

1. Ḳanda kim olursa gitmez bir dem ağızından zeri / Oldu Vaşfî gibi benzer **rind-i şâhidbâz** gül (*Vasfî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 7*). [*rind-i şâhidbâz,*]
2. Eger ben **rind-i şâhid-bâz** isem 'ayb itmesünler kim / Yigitlek çağı 'işret devri 'aşıklık zamândur (*Vasfî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 6*). [*rind-i şâhid-bâz isem, -i, -se, -m*]

rişte: *İp.*

1. **Riştelerdür** dür ü gevherle pür ebyâtum kim / Var durur her biri ucında mücevher ḫâtem (*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 25*). [*riştelerdür, -ler, -dür*]

rivâyet it-: *Bir haberi, söz veya olayı nakletmek, anlatmak.*

1. Vaşfî-i bende-i ḫâķirüñ için / Öldi diyü **rivâyet itmişler** (*Vasfî Dîvânı, Kit'a 4, Beyit 1*). [*rivâyet itmişler, -miş, -ler*]
2. Günde biñ kerre öldüğünü görüp / Biñde birin **rivâyet itmişler** (*Vasfî Dîvânı, Kit'a 4, Beyit 3*). [*rivâyet itmişler, -miş, -ler*]

rîzân ol-: *Dökülmek.*

1. Ḫâķler üstinde bu **rîzân olan** berg-i ḫazân / Her biri bir zerd-rû 'aşık ruḫındandır nişân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 1*). [*rîzân olan, -an*]

rodos: *Ege Denizi'nde oniki Adaların en büyüğü.*

1. Bir Sirôsî mâh-peyker baña ilhâm eyleyüp / Didî tarîḫ-i latîfin çak **Rödös** üstine (*Vasfî Dîvânı, Kit'a 1, Beyit 4*). [*rödös,*]

ruh: *Yanak; yüz, çehre.*

1. Her ḫayâli ki ide Vaşfî ḫaḫuñ vaşfında / Rûḫ-ı Şeyḫî işidüp **rûḫına** taḫsîn eyler (*Vasfî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 5*). [*rûḫına, -i, -na*]
2. **Ruḫuñ** fikrin iderken baña zülfüñ / Virür tül-i emeller tâze tâze (*Vasfî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 4*). [*ruḫuñ, -uñ*]

ruh: *Yanak; sevgilinin yanağı.*

1. Gice gündüzsüz ü gün gicesüz olmaz muḫarrerdür / Senüñ gül **ruḫlaruñ** cânâ nedendür böyle kâkülsüz (*Vasfî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 2*). [*ruḫlaruñ, -lar, -uñ*]
2. N'ola ger **ruḫlaruñ** şevķıyla feryâd eylese Vaşfî / Ki bülbül mu'teber olmaz ḫaçan kim olsa gülğulsüz (*Vasfî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 6*). [*ruḫlaruñ, -lar, -uñ*]
3. **Ruḫuñ** devrinde la'lüñsüz bu gönülüm hergiz eglenmez / Belî ḫoş- ḫab' olanlar faşl-ı gülde olmaz mülsüz (*Vasfî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 4*). [*ruḫuñ, -uñ*]
4. Gül gibi al olup **ruḫuñ** od şaldı 'äleme / Kim bile ḫanķı bülbül içündür yine bu âl (*Vasfî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 3*). [*ruḫuñ, -uñ*]
5. Nedür ey dost **ruḫuñ** üzre biten tâze çemen / Kim görüpdür ki çemen bitüre gül-berg-i semen (*Vasfî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 1*). [*ruḫuñ, -uñ*]
6. N'ola ger zülfüñ yiri olursa cânâ **ruḫlaruñ** / Nür olur anuñ yiri kim ser vire dîn üstine

(*Vasfî Dîvânî, Gazel 79, Beyit 4*).
[ruhları, -lar, -uñ]

7. Yıllar esdürmez **ruhıñ** üstine ey dilber saçuñ / Her kaçan kim yıl ese dıtrer o miskîn üstine (*Vasfî Dîvânî, Gazel 79, Beyit 3*). [ruhıñ, -uñ]
8. Hâş degüldür görinen **ruhları** âyîne durur / Düşmiş âyîneye aks-i ser-i zülf-i siyehi (*Vasfî Dîvânî, Gazel 98, Beyit 4*). [ruhları, -lar, -ı]
9. **Ruğuñ** gamıyla senüñ ey gül-i semen-ruhsâr / Pür oldı âteş-i lâleyle sine-i gülzâr (*Vasfî Dîvânî, Kaside 1, Beyit 11*). [ruhıñ, -uñ]
10. Dirîğ **ruhlarumuñ** müşki döndi kâfura / Benefşe yirine virdi sefid gül gülzâr (*Vasfî Dîvânî, Kaside 6, Beyit 37*). [ruhlarumuñ, -lar, -um, -uñ]
11. Hâşler üstinde bu rîzân olan berg-i hâzân / Her biri bir zerd-rû 'âşık **ruhındandır** nişân (*Vasfî Dîvânî, Kaside 7, Beyit 1*). [ruhındandır, -in, -dan, -dur]
12. **Ruhlarıñ** devrinde ço dil mesken itsün zülfüñi / Kim bahâr eyyâmıdır her murğa vaqt-i âşiyân (*Vasfî Dîvânî, Kaside 7, Beyit 19*). [ruhlarıñ, -lar, -uñ]
13. **Ruğuñ** devrinde efgân eylesem men' itme ey dilber / Ki gül hengâmına revnağ viren bülbül figânidür (*Vasfî Dîvânî, Kaside 9, Beyit 7*). [ruhıñ, -un]
14. **Ruhlarıñ** üzre nedür hâlüñ lebüñde yok çü hâş / Bu hılâf-ı 'âdet ancak k'ola hâşdan öñ nuqât (*Vasfî Dîvânî, Gazel 26, Beyit 1*). [ruhlarıñ,]
15. Siyeh-libâs durur her biri çü şeb lîkin / Zemâne **ruhları** nûriyle pür durur envâr (*Vasfî Dîvânî, Kaside 6, Beyit 34*). [ruhları, -lar, -ı]

rüh: Hayatın özü, can, nefes.

1. Ey **ruhı** cân u gönül ravzasımuñ yâsemeni / Ğaraş öldürmek ise cevr ü cefâ ile beni (*Vasfî Dîvânî, Murabba 1, Beyit 11*). [ruhı,]

rüh-i 'adû: Can düşmanı.

1. Senüñ ki nâr-ı ecelden zebânedür tîğüñ / Dil-i muhâlif **rüh-i 'adûdur** aña şirâr (*Vasfî Dîvânî, Kaside 6, Beyit 7*). [rüh-i 'adûdur, -dur]

rüh-i revân: Akıp giden ruh.

1. Neden bilmem ki böyle nâr-ı hicrâna sezâ düşdüm / Şorarsañ hâlümü hecrüñde ey **rüh-i revân** ağlar (*Vasfî Dîvânî, Kaside 10, Beyit 8*). [rüh-i revân,]

rüh-i sâni: İkinci ruh.

1. Bu demler nüş kıl cânüña cân katmak dilerseñ ger / Anı kim ehl-i hikmet dir bedende **rüh-i sânidür** (*Vasfî Dîvânî, Kaside 9, Beyit 5*). [rüh-i sânidür, -dür]

rüh-i şeyhî: Şair Şeyhî' nin ruhu.

1. Her hayâli ki ide Vasfî hâtuñ vaşında / **Rüh-i Şeyhî** işidüp rühına taşın eyler (*Vasfî Dîvânî, Gazel 17, Beyit 5*). [rüh-i şeyhî,]

ruhsâr: Yanak; yüz.

1. Dilbertüm **ruhsârına** luğ ile beñzer gül benüm / Ol durur kim nâlišüm şeydâsıdır bülbül benüm (*Vasfî Dîvânî, Gazel 42, Beyit 1*). [ruhsârına, -in, -a]

rüm: Anadolu'ya ait.

1. Ey hâce Çin metâ'ımı ço kim bu **Rümdür** / Bunda mey adlu hâş firengî kumâş olur (*Vasfî Dîvânî, Gazel 11, Beyit 7*). [rümdür, -dur]

rumh-i pîcân: Sevgilinin mızrak gibi olan saç kıvrımları.

1. **Rumh-i pîcânı** ile berç-ı sinâni güyâ / Ejdehadür ki dehanında anuñ berç ura nâr (*Vasfî Dîvânî, Kaside 8, Beyit 14*). [rumh-i pîcânı, -ı]

rümî: Anadolulu.

1. Hıdmetin itmek için dergühüñüñ nevbetle / Zengî vü **rümî** iki bende durur leyl ü nehâr (*Vasfî Dîvânî, Kaside 8, Beyit 18*). [rümî,]

rüs: Rus, Rusya.

1. Fikr iderken kim bu ejderhâyı şâh-ı nîk-baht / Gönderür gâlib Firengistâna yâ **Rûs** üstine (*Vasfî Dîvânı, Kıt'a 1, Beyit 3*). [rûs,]

rûşen: *Güzel; parlak.*

1. Hâlün mu'ayyen olmağa **rûşen** zamîrine / Besdür bu denlü şâh-ı suhandana vaşf-ı hâl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 38*). [rûşen,]

rûşen: *Aydınlık.*

1. Nazar kıll kim nice **rûşen** kılpudur yine bāği gül / Şanasın gülşenün olmuş durur **rûşen** çerāği gül (*Vasfî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 1*). [rûşen,]

rûşen: *Açık, belli.*

1. Hâl-i dil-i Vaşfî görünürken saña **rûşen** / Ağlamaz iseñ hâline ey şem' oda yan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 6*). [rûşen,]

rûşen it-: *Aydınlatmak.*

1. **Rûşen ide** cihânda şamu mâh-ı tal'atuñ / 'Ömrün günine haşra degin irmeye zevâl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 41*). [rûşen ide, -e]

rûşen kıll-: *Aydınlatmak.*

1. Nazar kıll kim nice **rûşen kılpudur** yine bāği gül / Şanasın gülşenün olmuş durur rûşen çerāği gül (*Vasfî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 1*). [rûşen kılpudur, -up, -dur]

rûşen ol-: *Parlak olmak, aydınlık olmak.*

1. Tâ kim şu'â'-ı şem'-i cemâl-i hilâlden / **Rûşen ola** hemîşe bu fânus-ı pür-hayâl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 40*). [rûşen ola, -a]
- 2.

rûşen ol-: *Aydınlanmak.*

1. Gün yüzün üzre ne var haţ-ı siyehkâr olıcağ / Şem' **rûşen olur** ey mâh şeb-i târ olıcağ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 1*). [rûşen olur, -ur]

rûy: *Yüz.*

1. Ol perî-rûy u melek-hûya n'ola dinse perî / **Rûyudur** rûy-ı perî zülû ü haţı bâl ü perî (*Vasfî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 1*). [rûyudur, -ı, -dur]

rûy-ı 'âlem: *Yer yüzü.*

1. Sensin ol kim âb-ı deryâ-bâr-ı cûduñdan senün / **Rûy-ı 'âlemden** yunup gitdi gûbâr-ı iftikâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 11*). [rûy-ı 'âlemden, -den]

rûy-ı nigâr: *Sevgilinin yüzü.*

1. Şabâ çü keşf-i nikâb itdi şahid-i gülden / Görindi manzara-i şâhdan çü **rûy-ı nigâr** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 2*). [rûy-ı nigâr,]

rûy-ı perî: *Perinin yüzü.*

1. Ol perî-rûy u melek-hûya n'ola dinse perî / Rûyudur **rûy-ı perî** zülû ü haţı bâl ü perî (*Vasfî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 1*). [rûy-ı perî,]

rûy-ı zerd: *Sararmış yüz.*

1. Saña za'f ireli tebden benüm bu **rûy-ı zerdümde** / Ne yire tamladıysa eşk-i germüm oldı tebhâle (*Vasfî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 2*). [rûy-ı zerdümde, -üm, -de]
2. Ey baña ibrâm idüp her lâhza şoran derdümi / Gör benüm bu eşk-i gülgünümle **rûy-ı zerdümi** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 1*). [rûy-ı zerdümi, -üm, -i]

rûyînten: *Tunç tenli; İran hükümdarlarından İsfendiyâr'ın lakabıdır. Güya Zerdüş'tün afsunladığı vücuduna kılıç ve hançer işlemediğinden bu lakabı almıştır. Zaloğlu Rüstem'le olan macerası meşhurdur.*

1. **Rûyînten** âteş-i gâzâbuñ görse nerm olur / Tiğünle kan olur dil-i sengin-i pür-ı zâl

(*Vasfî Dîvânî, Kaside 2, Beyit 22*).
[rüyânten,]

rûz: Gündüz.

1. Vaşfîya ‘ömri ‘abeş yirlere zâyî‘dür o kim / **Rûz** u şeb manzarı bir lâle-‘izâr olmayıcağ (*Vasfî Dîvânî, Gazel 27, Beyit 5*). [rûz,]

rûze: Oruç.

1. Vaşfîye **rûzedür** diyü vaşluñ harâm idüp / Sen ğayrılarla mey içesin ola mı hâlâl (*Vasfî Dîvânî, Gazel 36, Beyit 7*). [rûzedür, -dür]
2. **Rûzedür** kâfir gözüñ kan içmesün didüm didi / Rûzesi kâfirlerüñ şınmaz şarâb-ı nâbdan (*Vasfî Dîvânî, Gazel 54, Beyit 4*). [rûzedür, -dür]
3. Rûzedür kâfir gözüñ kan içmesün didüm didi / **Rûzesi** kâfirlerüñ şınmaz şarâb-ı nâbdan (*Vasfî Dîvânî, Gazel 54, Beyit 4*). [rûzesi, -si]

rûze: Gün.

1. ‘İd ayı gibi gel bizi şâd eyle zinde kıl / Ğam **rûzesinde** ey şanem öldük melâl ile (*Vasfî Dîvânî, Gazel 85, Beyit 4*). [rûzesinde, -si, -n, -de]

rûz-ı sefid: Beyaz, aydınlık gün.

1. Şaçum ağardı çü **rûz-ı sefid** kapuñda / Henüz baht-ı siyâhum siyâh çün şeb-i târ (*Vasfî Dîvânî, Kaside 6, Beyit 38*). [rûz-ı sefid,]

rûz-ı şümâr: Hesap günü; kıyamet günü.

1. **Şebât-ı** ‘ömrüñ ola şol kadar ki fikretle / Şümâr olmaya irişse niçe **rûz-ı şümâr** (*Vasfî Dîvânî, Kaside 6, Beyit 40*). [rûz-ı şümâr,]

rüsvây: Rezil, itibarsız, haysiyetsiz.

1. Eyleme şimdi beni illere **rüsvây** begüm / Kerem it hây begüm begcügezüm hây

begüm (*Vasfî Dîvânî, Murabba 1, Beyit 2*).
[rüsvây,]

2. Neye tolaşdum aña k'eyledi **rüsvây** beni / Beni öldürmelüdür vâi beni vâi beni (*Vasfî Dîvânî, Murabba 2, Beyit 2*). [rüsvây,]

rüsvâyüñ ol-: Itibarsızlaşmak, rezil olmak.

1. Ben dimezdüm ki düşüp bendüne **rüsvâyüñ olam** / N'ideyin kim dil-i dîvâneme kâr itmedi pend (*Vasfî Dîvânî, Gazel 10, Beyit 2*). [rüsvâyüñ olam, -am]

rütbe: Derece, aşama.

1. Firâk-ı yâri güç dirler idi bilmez-idüm evvel / Göñül bir **rütbe** mañzûn kim gören her şadumân ağlar (*Vasfî Dîvânî, Kaside 10, Beyit 6*). [rütbe,]

rütbet: Derece.

1. Bâyezîd Hân-ı muzaffer-fer ebü'l-feth ol k'anuñ / Kem nem-i luţfiyle buldı **rütbet** ü i'zâz gül (*Vasfî Dîvânî, Gazel 37, Beyit 9*). [rütbet,]

rütbet: H.z Osman gibi derece sahibi.

1. Ol 'Alî-cüd u 'Ömer-heybet ü '**Oşmân-rütbet** / Āşaf-ı Cem 'azamet sâhib-i gerdün-vağâr (*Vasfî Dîvânî, Kaside 8, Beyit 10*). [‘oşmân-rütbet,]

sa'âdet: Mutluluk.

1. **Sa'âdetüm** gündür fâc-ı devletümdür hep / Ne deñlü var ise çapuñda zerre zerre ğubâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 20*). [*sa'âdetüm, -üm*]
2. Ki ya'nî muğtedâ-yı mülk ü millet Muştafa Beg kim / **Sa'âdet** ebri devlet bahri cûd u luţf kânıdır (*Vasfî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 9*). [*sa'âdet,*]

sabâ: Gün doğusundan esen hafif ve latif rüzgar.

1. Müşkil şaçun ğirihleri hallindedür velî / Bu şivelerde şan'at ile kıl yarar **şabâ** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 3*). [*şabâ,*]
2. Hâţ-ı miskînüne mi uğradı hey dost 'aceb / Ki dem urduğca **şabâ** 'âlemi miskîn eyler (*Vasfî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 3*). [*şabâ,*]
3. Ger hevâdârî **şabâ** olmasa n'îçün dem-be-dem / Şalmür bad-ı **şabâ** irdükce eyler nâz ğül (*Vasfî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 5*). [*şabâ,*]
4. Hem-dem geçer benümle vü âvâredür saña / Andandur ortamuzda şovukluğ **şabâ** ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 4*). [*şabâ,*]
5. Hâber-i ğadd-i ser-efrâzımı virmezse n'îçün / Bâğa varduğca **şabâ** rakşa girer serv-i sehî (*Vasfî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 3*). [*şabâ,*]
6. **Şabâ** çü keşf-i nikâb itdi şâhid-i ğulden / Görindi manzara-i şâhdan çü rüy-ı nigâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 2*). [*şabâ,*]
7. Tağılmasun diyü sîmîn varaklarıyla ğülüñ / Bahâr eliyle **şabâ** düzdi zer-nişân mismâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 9*). [*şabâ,*]
8. Gülleri egdi **şabâ** bülbüle meyl eylemege / Ola kim irişe mağşûdına ol 'aşık-ı zâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 8*). [*şabâ,*]
9. Nitekim faşl-ı rebî' ire vü ğül nağşından / Levh-i ğülnârî **şabâ** eyleye pür-nağş u nigâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 29*). [*şabâ,*]

sâbit ol-: Yerinde durmak, kıvıldamamak.

1. Henüz devlet-i gerdün **olup** baña **sâbit** / Yanumca olmadılar mâh-pâreler seyyâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 28*). [*sâbit olup, -up*]

sabr: Acı, yoksulluk, haksızlık vb. üzücü durumlar

karşısında ses çıkarmadan onların geçmesini bekleme erdemi, dayanç.

1. **Şabrum** var iken kendümi fi'l-cümle bilürdüm / Derdâ n'ideyin ğürmen-i şabrum oda yandı (*Vasfî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 4*). [*şabrum, -um*]

sabr it-: Sabır göstermek, tahammül etmek.

1. **Şabr idemeyüp** cevri ü cefâsına nigârûñ / Ğıldum ğam u derdiyle sefer hey n'idelüm hey (*Vasfî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 3*). [*şabr idemeyüp, -e, -me, -y, -üp*]
2. Bilümü bükdi keman gibi şehâ tîr-i ğamuñ / Niçe bir **şabr ideyin** çekmege bâr-ı sitemüñ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 1*). [*şabr ideyin, -eyin*]
3. Dil **şabr iderdi** vaşl ümîdiyle hecre ger / 'Ömrüm gibi ecel dağı müsta'cil olmasa (*Vasfî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 4*). [*şabr iderdi, -er, -di*]
4. Hemân şabr u sükün ihsân ide ol kâdir-i muţlağ / Tağammül ğalmadı **sabr itmeye** şüh-ı cihân ağlar (*Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 10*). [*sabr itmeye, -me, -y, -e*]

sabr kıl-: Sabretmek, tahammül etmek.

1. İsteyen küyuña varmaga çeküp miñnet ü renc / **Şabr ğılsun** ğama kim dür durur râh-ı Hicâz (*Vasfî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 5*). [*şabr ğılsun, -sun*]

sabr ol-: Tahammül göstermek.

1. Ğitdi derdâ n'ideyin tevbeğe hiç **şabr ola** mı / Taḡ-ı Vaşfî ola vü faşl-ı ğül-i tevbe-şiken (*Vasfî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 6*). [*şabr ola, -a*]

şabr u sükün: Sabır ve huzur.

1. Hemân **şabr u sükün** ihsân ide ol kâdir-i muţlağ / Tağammül ğalmadı sabr itmeye şüh-ı cihân ağlar (*Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 10*). [*şabr u sükün,*]

sac-: Saçmak, dağıtmak.

1. Her dem ki yazam sūz-ı ğamun vaşfını
Vaşfî / Odlar **şaçulır** defter ü dīvāna
sözümden (*Vaşfî Dīvānı, Gazel 59, Beyit 5*). [*şaçulır, -ul, -ır*]
2. Medāyihünde ma'ānī cevāhirin **şaçalı** /
Buḥūr-ı nazmum ile taldı lülü-yı mensūr
(*Vaşfî Dīvānı, Kaside 5, Beyit 24*). [*şaçalı, -alı*]

sac: Saç; sevgilinin saçı.

1. Yiller esdürmez ruḥuñ üstine ey dilber
şaçuñ / Her kaçan kim yıl ese dıtrer o
miskīn üstine (*Vaşfî Dīvānı, Gazel 79, Beyit 3*). [*şaçuñ, -uñ*]
2. Müşkil **şaçuñ** girihleri ḥallindedür velî /
Bu şivelerde şan 'at ile kıl yarar şabā (*Vaşfî Dīvānı, Gazel 4, Beyit 3*). [*şaçuñ, -uñ*]
3. Zülfüñ kaçan ki gün yüzüne perdedār olur
/ 'Ālem gözüme kara **şaçuñ** gibi tār olur
(*Vaşfî Dīvānı, Gazel 12, Beyit 1*). [*şaçuñ, -uñ*]
4. **Şaçum** ağardı çü rüz-ı sefid kapuñda /
Henüz baht-ı siyāhum siyāḥ çün şeb-i tār
(*Vaşfî Dīvānı, Kaside 6, Beyit 38*). [*şaçum, -(u)m*]

sad: Yüz.

1. Kaşun ki gülşen-i ehl-i hüner durur
yaraşur / Olursa Vaşfî gibi anda **şad** hezār
hezār (*Vaşfî Dīvānı, Kaside 6, Beyit 30*). [*şad,]*
2. Yürek **şad** päre dil āşüfte-meşreb nā-gehān
ağlar / Ne deñlü ağlayup yansam yağılsam
saña aḥvālüm (*Vaşfî Dīvānı, Kaside 10, Beyit 18*). [*şad,]*

şad: Yüz; pek çok.

1. **Şad** hezār olmuş durur gerçi nevā-yı
devletüñ / Gülşen-i vaşfuñda Vaşfî gibi
olmaya hezār (*Vaşfî Dīvānı, Kaside 3, Beyit 21*). [*şad,]*

şadā: Ses, avaz; yankı.

1. Şu deñlü kīse-i kānı tehî kılpudur kim /
Şadā diliyle kefinden fiğān ider kühsār
(*Vaşfî Dīvānı, Kaside 1, Beyit 21*). [*şadā,]*

şadef: İçinden inci çıkan istiridye türünden bir hayvanın kabuğudur.

1. İrse sözüm güherleri deryā kulağına /
Ağzum **şadef** gibi pür iderdi le'āl ile
(*Vaşfî Dīvānı, Gazel 85, Beyit 7*). [*şadef,]*
2. Ger bād-ı luḥfuñ itdüre bāḥr-i şeḥāna mev
/ 'Ālem **şadef** dehānı gibi ola pür-le'āl
(*Vaşfî Dīvānı, Kaside 2, Beyit 23*). [*şadef,]*

sādık: İçten bağlılığı olan, sadakatli.

1. **Şadıkam** Kible ḥaķı yoluñda ben şāhum
senüñ / Her ne yüzden dir iseñ toğrı varur
āhum saña (*Vaşfî Dīvānı, Gazel 2, Beyit 4*). [*şadıkam, -am*]

şadr-ı ecil: bir yerde toplanmış olanların başı, bir topluluğun lideri

1. Muştāfā Beg şeref-i dīn ü düvel eşref-i
ḥālk / Ḥāmī-i milk ü milel **şadr-ı ecil** mīr-i
kibār (*Vaşfî Dīvānı, Kaside 8, Beyit 11*). [*şadr-ı ecil, -ı*]

şaf ol-: Ordu nizamı ile yan yana dizilmek.

1. Biñ **şaf olursa** eger dīv-i 'adūdan ne zarar
/ Aldı barmağına çün āşaf-ı şafder ḥātem
(*Vaşfî Dīvānı, Kaside 4, Beyit 13*). [*şaf olursa, -ur, -sa*]

şafā: Gönül şenliği, mutluluk, zevk.

1. Yidüğüñ ḥūn-ı cigerdür içdüğüñ gözyaşları
/ Bu **şafā** esbābı Vaşfî müstedām olsun
saña (*Vaşfî Dīvānı, Gazel 3, Beyit 7*). [*şafā,]*
2. Beni ger kaşd-ı cān idüp çekerse dāra
cānānum / **Şafādan** raşş uram bir dem
dahî teslim idem cānum (*Vaşfî Dīvānı, Gazel 41, Beyit 1*). [*şafādan, -dan*]

şafā ol-: Mutlu ve huzurlu olmak.

1. Yār u sāz u gül ü mül şöḫbeti lāzım
bilüñüz / Çāre yokdur ki **şafā ola** bu çār
olmayıcak (*Vaşfî Dīvānı, Gazel 27, Beyit 4*). [*şafā ola, -a*]

şafha-i gül: Gül yaprağı.

1. Nesīm **şafha-i gülde** bu ğonca noktaların /
Hezār dāyire-i la'āl kıldı bī-pergār (*Vaşfî*

Dîvânı, Kaside 1, Beyit 4). [şafha-i gülde, -de]

şaf-ı ni'âl: Nalların en temiz; hilal şekli dolayısıyla nala benzetilmiş.

1. Kıdd-i büledün olduğu yerlerde husrevâ / Yaraşur olsa yiri hilâlün **şaf-ı ni'âl** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 19*). [*şaf-ı ni'âl, -ne]*

sağ esen kal-: Sağ salim kalmak, afiyetde olmak; sağ isen, sağ kalabiliyorsan kal.

1. Tolmup gözlerümden ol güneş-rü / Didi kim **sağ esen kal** saña yâ hû (*Vasfî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 1*). [*sağ esen kal,]*

sağ ol-: Sağ olmak, yaşamak.

1. Gözleri öldürse 'uşşâkı n'ola 'âdet budur / Kendü **sağ olmağa** kurbân eylemek bîmârlar (*Vasfî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 3*). [*sağ olmağa, -mak, -a]*

sâgar: Kadeh.

1. Meygün lebünün yâdına ey sâkî-i mehveş / Şun nüş idelüm bir iki **sâgar** mey-i bî-ğaş (*Vasfî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 1*). [*sâgar,]*

sahbân-ı devrân: Dönemin Sahbânı. Sahbân: Cahiliye döneminde doğdu. 94/712-713 yılında vefat etti. Hitabeti, fesahat ve belagatiyle meşhur oldu.

1. Ehl-i nazm içinde kim **Sahbân-ı devrân** bu gün / Muştafâ medhinde itsem n'ola Hâssân ile bahş (*Vasfî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 9*). [*sahbân-ı devrân, -am]*

şahib-i 'adl ü emân: Güven ve adaletin sahibi.

1. Faqr derdinden meded ey derde dermânım meded / Deyn zulminden emân ey **şahib-i 'adl ü emân** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 40*). [*şahib-i 'adl ü emân,]*

sahib-i gerdün-vaqâr: Ağırbaşlılık sahibi.

1. Ol 'Alî-cüd u 'Ömer-heybet ü 'Osmân-rütbet / Âşaf-ı Cem 'azamet **sahib-i gerdün-vaqâr** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 10*). [*sahib-i gerdün-vaqâr,]*

sahib-i sahib-nişân: Nam, şöhret sahibi sahip.

1. Ol ki hergiz dide-i eflâk mişlin görmedi / Hâce-i gerdün-ğulâm u **sahib-i sahib-nişân** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 23*). [*sahib-i sahib-nişân,]*

sahib-kırân-ı nazm u nesr: Şiir ve düz yazının en başarılı hükümdarı; Tâcîzâde Câfer Çelebi.

1. Sen bu gün **sahib-kırân-ı nazm u nesr** iken n'îçün / 'Adlün eyyâmında ehl-i fazl ide âh u figân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 37*). [*sahib-kırân-ı nazm u nesr,]*

sâhil: Deniz kenarı.

1. Muhtî-i himmetün ol bahrdur ki 'âlemde / Kimesne aña ne **sâhil** bulur ve hadd ü kenâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 6*). [*sâhil,]*

sahn-ı meclis: İçki ve sohbet meclisinin ortası.

1. **Sahn-ı meclis** içre itdi cilveye âgâz gül / Bülbülün sâzına beñzer kim olur demsâz gül (*Vasfî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 1*). [*sahn-ı meclis,]*

sâ'il: Sual eden, soran; dilenci.

1. Devrinde şöyle oldı şehânuñ ki **sâ'ile** / Virür cevâb pâşiş-i zer itmedin su'al (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 25*). [*sâ'ile, -e]*

sâkî: İçki dağıtan, kadeh sunan kimse.

1. Hevâ-yı âteş-i la'li dile dağ urdı dildârün / Şun ey **sâkî** k'aña merhem durur yâkût-ı seyyâle (*Vasfî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 5*). [*sâkî,]*

sâkî: Mecliste içki dağıtan, kadehlere içki koyan kimse. II sevgili.

1. Bî-riyâ tâ‘at gerekse gel ʔarîk-i ‘işka gir / Muʔribi vâ‘iz idin **sâķî** imâm olsun saña (Vasfî Dîvânî, Gazel 3, Beyit 5). [sâķî,]

sâķî-i mehves: *Ay yüzli sâķi.*

1. Meygün lebünüñ yâdına ey **sâķî-i mehves** / Şun nüş idelüm bir iki sâġar mey-i bî-ġaş (Vasfî Dîvânî, Gazel 25, Beyit 1). [sâķî-i mehves,]

sakin-: *Çekinmek, kendini gözetmek, korumak.*

1. Luţf eyle âhum alma şeha âhdan **şakin** / İncitme ben za‘ifüñi Allâhdan şakin (Vasfî Dîvânî, Gazel 61, Beyit 1). [şakin,]
2. Yıllar durur ki hâb yüzün görmedi gözüm / Feryâd-ı şebden âh-ı seherġâhdan **şakin** (Vasfî Dîvânî, Gazel 61, Beyit 2). [şakin,]
3. Benden şakinma şanma ki bed-hâhuñam senüñ / **Şakin** didimse ben saña bed-hâhdan şakin (Vasfî Dîvânî, Gazel 61, Beyit 3). [şakin,]
4. Benden şakinma şanma ki bed-hâhuñam senüñ / Şakin didimse ben saña bed-hâhdan **şakin** (Vasfî Dîvânî, Gazel 61, Beyit 3). [şakin,]
5. Çek miñnet-i çek-i zekânın çün şakinmaduñ / Kaç kez didüm saña gönül ol çâhdan **şakin** (Vasfî Dîvânî, Gazel 61, Beyit 4). [şakin,]
6. Vaşfî diyâr-ı fûrkatê derd oldı hem-rehüñ / Yol korġuluk durur yine hem-râhdan **şakin** (Vasfî Dîvânî, Gazel 61, Beyit 5). [şakin,]
7. Benden **şakinma** şanma ki bed-hâhuñam senüñ / Şakin didimse ben saña bed-hâhdan şakin (Vasfî Dîvânî, Gazel 61, Beyit 3). [şakinma, -ma]
8. Çek miñnet-i çek-i zekânın çün **şakinmaduñ** / Kaç kez didüm saña gönül ol çâhdan şakin (Vasfî Dîvânî, Gazel 61, Beyit 4). [şakinmaduñ, -ma, -du, -ñ]
9. Vaşfî **şakinursa** n’ola kapuñda ‘adüdan / Yegdür ki hâzarda ola kişi sefer üzre (Vasfî Dîvânî, Gazel 71, Beyit 7). [şakinursa, -ur, -sa]
10. Beni hâk olduġumçün pâyemâl itdüñ **şakin** ey meh / Ben anuñ hâkiyem k’ol mihr-i devlet âsumândır (Vasfî Dîvânî, Kaside 9, Beyit 8). [şakin,]

sakin: *Asla, hiçbir zaman.*

1. Ğoncasın bülbül-i aşüfteñem ey yâr **şakin** / Saña kar eylesün âteş-i âh-ı seherüm (Vasfî Dîvânî, Gazel 45, Beyit 5). [şakin,]
2. Şimdiden girü hâtuñ geldi beni aġlatma / Hâta ey dost **şakin** irmeye âbuñ zârarı (Vasfî Dîvânî, Gazel 101, Beyit 3). [şakin,]

sakin: *"Dikkat et, dikkatli ol" anlamında uyarı sözü.*

1. Zülf-i nigâra ey gönül el şunma gey **şakin** / Kanuña şuşaduñ ise var oyna mâr ile (Vasfî Dîvânî, Gazel 87, Beyit 4). [şakin,]
2. Vaz gel cevr eylemekden tîr-i âhumdan **şakin** / Kim senüñ cevrüñ elinden kaddüm kemân (Vasfî Dîvânî, Kaside 7, Beyit 20). [şakin,]

sâķiyâ: *Ey saki.*

1. **Sâķiyâ** la‘lün şarâbından beni bî-hüş kıll / ‘Âlem-i bî-hüşluk zîrâ huşurumdur benüm (Vasfî Dîvânî, Gazel 50, Beyit 2). [sâķiyâ,]
2. **Sâķiyâ** mey şun ki ben dünyâya maġrûr olmazam / Her metâ‘ı kim cihân virür ġururumdur benüm (Vasfî Dîvânî, Gazel 50, Beyit 4). [sâķiyâ,]

sakla-: *Korumak, gözetmek.*

1. Cüdâ ġörüp beni aġyâr yârüm almaġ istermiş / İlâhî **şakla** şeytândan ölüm vaktinde imânüm (Vasfî Dîvânî, Gazel 41, Beyit 3). [şakla,]

sakla-: *Gizlemek.*

1. Yârı artuġ **şaklaram** aġyârdan hecride kim / Mü‘minüñ şeytân ölüm vaktind’ alur imânını (Vasfî Dîvânî, Gazel 88, Beyit 2). [şaklaram, -r, -am]

sakla-: *Gizlemek; korumak, muhafaza etmek.*

1. Bir meh-i nâ-mihr için çarġ itdi ser-gerdân beni / Ğör nenüñ gibi ġün için **şaklamış** devrân beni (Vasfî Dîvânî, Gazel 89, Beyit 1). [şaklamış, -miş]

sal-: *Bırakmak, yaymak.*

1. Nehîb-i seyl-i belâ **şaldı** tîği küffâra / Kim andan ırmeye İslâma diyü gerd-i fütür (Vasfî Dîvânî, Kaside 5, Beyit 13). [*şaldı, -dı*]
2. Cihâna velvele **şalmışdı** bang-i gülğuleden / Müzekkirân-ı vuhûş u müsebbihân-ı tıyûr (Vasfî Dîvânî, Kaside 5, Beyit 6). [*şalmışdı, -mış, -dı*]

sal: Sene, yıl.

1. Ki bendeñe budur ancak maķâsîd-ı a'lä / Ki hıdmetünde ola **sâl** u mâh u leyl ü nehâr (Vasfî Dîvânî, Kaside 6, Beyit 19). [*sâl,]*

sal-: Ertelemek, tehir etmek.

1. Ferdâya **şaluban** inen inletme gel begüm / Bi-çâre Vasfî ölmeye tâ intizâr ile (Vasfî Dîvânî, Gazel 87, Beyit 7). [*şaluban, -uban*]

şalâh-ı cihân-ı kevn ü fesâd: Varlık ve yokluk dünyasının kurtuluşu.

1. Hemîşe tâ ki **şalâh-ı cihân-ı kevn ü fesâd** / Vezir ü şâh ile tuta cihân içinde qarâr (Vasfî Dîvânî, Kaside 6, Beyit 39). [*şalâh-ı cihân-ı kevn ü fesâd,]*

şalın-: Naz ve eda ile yürümek.

1. Ger hevâdarî şabâ olmasa n' için dem-bedem / **Şalınür** bad-ı şabâ irdükce eyler nâz gül (Vasfî Dîvânî, Gazel 37, Beyit 5). [*şalınür, -ür*]
2. Raķîb ile şalmürsın ben âh itdükce / Çü şâh-ı gül ki yel esdükce **şalınür** bile hâr (Vasfî Dîvânî, Kaside 1, Beyit 15). [*şalınür, -ür*]
3. Raķîb ile **şalınürsın** ben âh itdükce / Çü şâh-ı gül ki yel esdükce şalınür bile hâr (Vasfî Dîvânî, Kaside 1, Beyit 15). [*şalınürsın, -ür, -sın*]
4. Kan olsa n'ola merdüm-i eşküm ki gamuñla / Hâr-ı müjem içre **şalınur** hasta vü 'uryân (Vasfî Dîvânî, Gazel 63, Beyit 5). [*şalınur, -(u)r*]

sam: Şehname'nin kahramanlarından. Neriman'ın oğludur. Bir ejderhayı tek vuruşta öldürdüğü için "tek vuruşlu Sam" olarak da anılır.

1. Pehlevânlık kârzâr-ı 'ışk olursa dostum / İdelüm bu yolda biñ **Sam** u Nerîman ile bahş (Vasfî Dîvânî, Gazel 9, Beyit 6). [*sam,]*

san: Sanki, güya.

1. 'Aks-i hâlün düşdi beñzer dide-i giryânuma / Merdüm-i çeşmüm anuñ 'aksiyle **şan** fülful durur (Vasfî Dîvânî, Gazel 14, Beyit 3). [*şan,]*
2. Kanlu yaşumla lâ'leye dönmiş durur gözüm / **Şan** dâğ-ı lâ'ledür aña dâğ-ı hayâl-i hâl (Vasfî Dîvânî, Gazel 36, Beyit 3). [*şan,]*

şan-: ... olduğunu düşünmek, zannetmek.

1. 'Aks-i zülf-i yâr Vasfî gözlerüm yaşında **şan** / Cüybâr içinde 'aks-i deste-i sünbül durur (Vasfî Dîvânî, Gazel 14, Beyit 5). [*şan,]*
2. Gönül feryâd ile efğânlar eyler küy-ı cânânsuz / **Şanasun** bülbül-i şüridedür kalmış gülistânsuz (Vasfî Dîvânî, Gazel 21, Beyit 1). [*şanasun, -a, -sun*]
3. Nazar kıl kim nice rüşen kılupdur yine bâğı gül / **Şanasın** gülşenüñ olmuş durur rüşen çerâğı gül (Vasfî Dîvânî, Gazel 35, Beyit 1). [*şanasın, -a, -sın*]
4. Başdan ayağa kulakdur nâlişin güş itmege / Bülbül-i dil-ğasteye **şanmañ** degül hemrâz gül (Vasfî Dîvânî, Gazel 37, Beyit 2). [*şanmañ, -mañ*]
5. Gonca-i lāleyi dāğıyle ne demle ki görem / Al vālāya şarılmış **şanuram** müşk-i Huten (Vasfî Dîvânî, Gazel 56, Beyit 5). [*şanuram, -ur, -am*]
6. Benden şakınma **şanma** ki bed-hāhuñam senüñ / Şakın didimse ben saña bed-hāhdan şakın (Vasfî Dîvânî, Gazel 61, Beyit 3). [*şanma, -ma*]
7. Gördüm der-i güşuñ senüñ ey gonca-i handān / **Şandum** gül-i terden aşılır kaṭra-i bārān (Vasfî Dîvânî, Gazel 63, Beyit 1). [*şandum, -du, -m*]
8. Luṭf ile görenler dehenüñ ey gül-i handān / Bir gonca **şanurlar** k'ola pür-kaṭra-i bārān (Vasfî Dîvânî, Gazel 64, Beyit 1). [*şanurlar, -ür, -lar*]
9. Her ki hecründe nazar eyleye cânā tenüme / Müy **şanür** ki tolaşmış ola pīrāhenüme (Vasfî Dîvânî, Gazel 73, Beyit 1). [*şanür, -ür*]
10. Kendünüñ 'aksin görüp āb içre ḳaddüñ **şandı** serv / Ḳaldı ol ḳayretle yıllardur

- kenār-ı ābda (*Vasfî Dîvânî, Gazel 78, Beyit 3*). [*şandı, -dı*]
11. Kaşlaruñ ben toğru **şandum** secde kıldum sehv imiş / K'egrilik olmamağ olmaz kâfirî mihrâbda (*Vasfî Dîvânî, Gazel 78, Beyit 2*). [*şandum, -du, -m*]
12. Ey gönül bu tās-ı gerdün ile Pervîn **şañasın** / Āba beñzer kim konur bir deste nesrîn üstine (*Vasfî Dîvânî, Gazel 79, Beyit 6*). [*şañasın, -a, -sın*]
13. Bu şüret ile kim yaradupdur Hudâ seni / Hür-ı cinân **şanur** gören ey meh-liķâ seni (*Vasfî Dîvânî, Gazel 90, Beyit 1*). [*şanur, -u, -r*]
14. Vaşfî ki fedâ itdi yoluñda dil ü cânı / Bî-çäre seni kendüzine yâr ola **şandı** (*Vasfî Dîvânî, Gazel 91, Beyit 7*). [*şandı, -dı*]
15. Ey dil anuñ üftâdesi tenhâ seni **şanma** / Āşüftesidür şâh u gedâ mir ü sipâhî (*Vasfî Dîvânî, Gazel 102, Beyit 3*). [*şanma, -ma*]
16. Furûğ-ı nūr-ı ruñından münevver oldı zemîn / Nihâl-i gül **şanasın** k'oldı matla' u'l-envâr (*Vasfî Dîvânî, Kaside 1, Beyit 3*). [*şanasın, -a, -sın*]
17. Çemende gonca **şanasın** ki kanlu peykândur / Teninde şâh-ı gülüñ tırmadın tutar jengâr (*Vasfî Dîvânî, Kaside 1, Beyit 5*). [*şanasın, -a, -sın*]
18. Gül ile bülbül-i aşüfteler mu'âmelesin / Bilüp hasedle dil uzatdı **şanmañuz** aña hâr (*Vasfî Dîvânî, Kaside 1, Beyit 7*). [*şanmañuz, -ma, -ñuz*]
19. Bu kanlu yaşımı kirpüklerüm arasında / Gören **şanür** ki neyistân içine düşmiş nâr (*Vasfî Dîvânî, Kaside 1, Beyit 14*). [*şanür, -ür*]
20. Gören haţ-ı 'arabî içre ma'nî-i hâşın / **Şanür** ki âb-ı hayât itdi zulmet içre qarâr (*Vasfî Dîvânî, Kaside 1, Beyit 38*). [*şanür, -ür*]
21. Yâ kâmetüm gibi **şanasın** hâm olup durur / Bağ-ı fenâda bād-ı havâdisle bir nihâl (*Vasfî Dîvânî, Kaside 2, Beyit 4*). [*şanasın, -a, -sın*]
22. Her dem şafaķda şeklini gördükce **şanüram** / Çengâl-i bāz hūn-ı şikâr ile oldı al (*Vasfî Dîvânî, Kaside 2, Beyit 8*). [*şanüram, -ür, -am*]
23. Bu baħr içinde olan **şanma** kim cezâyirdür / Kef-i sehâñ ile bağrında baş çıkardı bihâr (*Vasfî Dîvânî, Kaside 6, Beyit 4*). [*şanma, -ma*]
24. Püte-i gülde olan ħurde-i zer **şanma** ki gül / Āteş-i bülbül-i dil-ħastedür ol ħurde şırâr (*Vasfî Dîvânî, Kaside 8, Beyit 5*). [*şanma, -ma*]
25. Lâleler goncaların dâğ ile her dem ki görem / Al vâlâya şarılmış **şanuram** müşk-i tatâr (*Vasfî Dîvânî, Kaside 8, Beyit 4*). [*şanuram, -ur, -am*]

26. Maħabbet cür'asın nüş itmek için 'andelîb-i mest / **Şanasın** goncalar cām-ı şarâb-ı ergavânîdür (*Vasfî Dîvânî, Kaside 9, Beyit 2*). [*şanasın, -a, -sın*]
27. Ben oda yandum anı da **şanuram** yana bile / Beni öldürmelüdür vây beni vây beni (*Vasfî Dîvânî, Murabba 2, Beyit 6*). [*şanuram, -u, -r, -am*]
28. Her bahâr olan nihâl-i gülde **şanmañ** gül durur / Porelenmiş tîğ-i ħâr ile dil-i bülbül durur (*Vasfî Dîvânî, Gazel 14, Beyit 1*). [*şanmañ,]*

saña: Sen; ikinci teklik şahıs zamirinin yönelme hal eki almış biçimi.

1. Dem-be-dem şihhâdde olmak yaraşur şâhum **saña** / Dilerem şihhât vire her demde Allâhum saña (*Vasfî Dîvânî, Gazel 2, Beyit 1*). [*saña,]*
2. Dem-be-dem şihhâdde olmak yaraşur şâhum saña / Dilerem şihhât vire her demde Allâhum **saña** (*Vasfî Dîvânî, Gazel 2, Beyit 1*). [*saña,]*
3. Bilmezem yavuz nazâr mı irdi yâ ħod âh-ı serd / Yoħsa te'sir itdi mi âh-ı sehergâhum **saña** (*Vasfî Dîvânî, Gazel 2, Beyit 2*). [*saña,]*
4. Ĥaķ Ta'âlâ tal'atuñ günden güne bedr eylesün / Zerrece irgürmesün noķşân benüm mâhum **saña** (*Vasfî Dîvânî, Gazel 2, Beyit 3*). [*saña,]*
5. Şadıķam Kıble Ĥaķı yoluñda ben şâhum senüñ / Her ne yüzden dir iseñ toğrı varur âhum **saña** (*Vasfî Dîvânî, Gazel 2, Beyit 4*). [*saña,]*
6. Bir qarış kesmek gerek ħaddüñ uzundur ey raķîb / Gel dilerseñ Ĥıl'at-i 'işķı tamâm olsun **saña** (*Vasfî Dîvânî, Gazel 3, Beyit 6*). [*saña,]*
7. 'Älemde her kimesneye bir nesnedür naşîb / Dilber cemâli Vaşfî olupdur **saña** 'atâ (*Vasfî Dîvânî, Gazel 4, Beyit 7*). [*saña,]*
8. Ger qarîb olsa **saña** cânâ raķîb incinmezem / Kim güle dâyim olur ħâr-ı siyeh dirler qarîb (*Vasfî Dîvânî, Gazel 6, Beyit 2*). [*saña,]*
9. Heçründe şehâ ħâlümü ol dem bilesin kim / Bir gün diyeler bir ħuluñ ölmüş **saña** şihhât (*Vasfî Dîvânî, Gazel 8, Beyit 3*). [*saña,]*
10. Vaşfî cihânda al bile ġit tîği zaħmını / Ġurbetde yârdan **saña** ol yâdigâr olur (*Vasfî Dîvânî, Gazel 12, Beyit 5*). [*saña,]*
11. Diledüm derd-i dilümden **saña** bir nâme yazam / Toldı evrâķuñ içi kanlu yaşından ħalemüñ (*Vasfî Dîvânî, Gazel 30, Beyit 4*). [*saña,]*

12. Vaşlı na'îmi şükrini kılmazduñ ey gönül / Öl şimdi hecr ile **saña** andan beter gerek (*Vasfî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 4*). [*saña,]*
13. Ey baña himmet meyinden mest olan ta'n itme kim / Nüş-ı cân olsun **saña** çün ol meyi nüş eyledüñ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 4*). [*saña,]*
14. Şarâb içmek yasağ olmış durur kâdilere Vaşfî / 'Acebdür ger **saña** yüz virmez ise ol yasağı gül (*Vasfî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 5*). [*saña,]*
15. N'îçün ey mihr-i meh-rüyum irişmez **saña** kim her dem / Kemend-i düd-ı âhumla irişür çarha efgânüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 7*). [*saña,]*
16. Gönçasın bülbül-i âşüfteñem ey yâr şakın / **Saña** kar eylesün âteş-i âh-ı seherüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 5*). [*saña,]*
17. **Saña** öldürme didüm gerçi ki bu hasta-dili / Öldür ey şeh ki ben ol söze peşimân oldum (*Vasfî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 2*). [*saña,]*
18. Şem'ün ey meh bu gice başına odlar yakayın / Dil uzatdı **saña** meclisde ya ol öle ya ben (*Vasfî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 4*). [*saña,]*
19. Benden şakınma şanma ki bed-hâhuñam senüñ / Şakın didimse ben **saña** bed-hâhdan şakın (*Vasfî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 3*). [*saña,]*
20. Çek miñnet-i çek-i zekânın çün şakınmaduñ / Kaç kez didüm **saña** gönül ol çâhdan şakın (*Vasfî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 4*). [*saña,]*
21. Bu dil-i bîmâra em şordum tabîb-i 'ışkdan / Didi kim Vaşfî olur **saña** devâ mañbübdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 5*). [*saña,]*
22. Hâşret yaşı taşumda firâk odı içümde / Hâlüm bu durur **saña** didüm zâhir ü pinhân (*Vasfî Dîvânı, Gazel 64, Beyit 2*). [*saña,]*
23. Tolınup gözlerümden ol güneş-rû / Didi kim sağ esen kal **saña** yâ hû (*Vasfî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 1*). [*saña,]*
24. Hem-dem geçer benümle vü âvâredür **saña** / Andandur ortamuzda şovukluk şabâ ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 4*). [*saña,]*
25. **Saña** za'f ireli tebden benüm bu rüy-ı zerdümde / Ne yire tamladıysa eşk-i germüm oldı tebhâle (*Vasfî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 2*). [*saña,]*
26. Dil virdüğü için **saña** ta'n itme sevdüğüm / Sevmez kişi çü bir güzeli ihtiyâr ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 5*). [*saña,]*
27. Vaşfîyâ zâhid eger mescide yol virmezse / Yüri meyhâneye yir yok **saña** meyhâne gibi (*Vasfî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 5*). [*saña,]*

28. Ğamuñla her gice ey gül hezâr âh iderem / Eşer kılar **saña** bir gün hazer kıl âh-ı hezâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 16*). [*saña,]*
29. Bu felek her mâh kim **saña** hilâlin 'arz ider / Dimek ister ki senüñ bir bendeñem ben tavk-dâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 17*). [*saña,]*
30. Sînesi üzre yazup Sûre-i İhlâşî tamâm / **Saña** ihlâşını 'arz eylemek ister hâtem (*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 11*). [*saña,]*
31. Şâh olup şâh-ı Süleymân-'azamet haşra degin / **Saña** âşafîğ ile ola muqarrer hâtem (*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 29*). [*saña,]*
32. Yürek şad pâre dil âşüfte-meşreb nâ-gehân ağlar / Ne deñlü ağlayup yansam yakılsam **saña** añvâlüm (*Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 18*). [*saña,]*

saña: İkinci tekil şahıs zamiri; şair; Vasfî.

1. Yidüğüñ hün-ı cigerdür içdüğüñ gözyaşları / Bu şafâ esbabı Vaşfî müstedâm olsun **saña** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 7*). [*saña,]*

saña: İkinci tekil şahıs zamiri; Sultan Beyazıt Han.

1. Pâdişâhâ **saña** kanlu yaşlarum añvâlini / 'Arz idüp ağlardı ger olsa suhan-perdâz gül (*Vasfî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 10*). [*saña,]*

saña: İkinci tekil şahıs zamiri; Tâci-zâde Câfer Çelebi.

1. Yâsemîn olsun **saña** devr içre sîmîn-sâ'idüñ / Al güller lâleler olsun şarâb-ı ergavân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 12*). [*saña,]*
2. Nergis isterseñ **saña** zerrîn kadeh nergis yiter / K'ol durur çeşm ü çerâğ-ı bostân u gülsitân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 13*). [*saña,]*
3. Gülşen-i tab'um kerâmâtından olmışdur bu kim / **Saña** gönderdüm şitâ faşında güller armağân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 35*). [*saña,]*

saña: İkinci tekil şahıs zamirinin yönelme durum eki almış biçimi; Sadrâzâm Koca Mustafa Paşa.

1. Ehl-i devlet eyle anı **saña** 'izzetdür bu kim / Tâc-ı devlet hem-seri ola kapuñda bir

ğubār (Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 25).
[saña,]

2. Niçe taşdı' ide demdür ki du' alar eyleye /
Gün gibi ahlvâli olmuşdur **saña** hōd aşikār
(Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 27). [saña,]
3. Qapuña halka gibi göz diküben sayil-veş /
Ağız açmış ki ide **saña** du' alar hâtem
(Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 27). [saña,]

saña: İkinci teklîk şahıs zamiri; sevgili.

1. Dünyeler turduqça tur budur du' ası
Vaşfînüñ / Ben ölem çok yıl 'ömürler vire
Allâhum **saña** (Vasfî Dîvânı, Gazel 2,
Beyit 5). [saña, -a]
2. Câm-ı la' l ile gönül ayş-ı müdâm olsun
saña / Ol şarâbı bensüz içerseñ harâm
olsun **saña** (Vasfî Dîvânı, Gazel 3, Beyit
1). [saña, -a]
3. Câm-ı la' l ile gönül ayş-ı müdâm olsun
saña / Ol şarâbı bensüz içerseñ harâm
olsun saña (Vasfî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 1).
[saña, -a]
4. Yıllar oldu bir selâm ile bizi yâd itmedüñ /
Bî-vefâlar çok durur illâ selâm olsun **saña**
(Vasfî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 2). [saña, -a
]
5. Serv ü süsen kıdd ü haţtuña kıl olsun ko
ki tâ / Ne kadar âzâdeler varsa gulâm olsun
saña (Vasfî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 3).
[saña, -a]
6. Sâye gibi hâk ol bir serv-қaddüñ yolına /
Ger dilerseñ ravzâ-i rıdvân maқâm olsun
saña (Vasfî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 4).
[saña, -a]
7. Bî-riyâ tâ'at gerekse gel tarîk-i 'ışka gir /
Muţribi vâ'iz idin sâkî imâm olsun **saña**
(Vasfî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 5). [saña, -a
]
8. Hübülük peykerine 'arz idicek hüsn Cemîl /
Saña 'arz eylemiş ol hüsn zihî hüsn-i
cemîl (Vasfî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 1).
[saña, -a]
9. Neng ü nâmûsı bütün Vaşfînüñ ey dost
şıduñ / Büt-şiken olduğı için didiler
saña Hâlîl (Vasfî Dîvânı, Gazel 40, Beyit
5). [saña, -a]
10. Hâl-i dil-i Vaşfî görünürken **saña** rüşen /
Ağlamaz iseñ hâline ey şem' oda yan
(Vasfî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 6). [saña, -a
]
11. Hâk seni halk idicek leb diyü ey mâh **saña**
/ Şarmış evrâk-ı gül-i terlere şehd ü şekeri
(Vasfî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 6). [saña, -
a]
12. Āhumı alma ki kār eylemeye āh **saña** /
Qorqum oldur ki ziyān eyleye nāgāh saña
(Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 3). [saña,
-a]

13. Āhumı alma ki kār eylemeye āh saña /
Qorqum oldur ki ziyān eyleye nāgāh **saña**
(Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 3). [saña,
-a]
14. Baña rahm eyle ki rahm eyleye Allāh **saña**
/ Kerem it hāy begüm becgügezüm hāy
begüm (Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 4).
[saña, -a]
15. Niçe bir gānzelerüñ bağrumı derd ile dile /
Dilegüñ cān ise cānā virelüm **saña** dile
(Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 13).
[saña, -a]

saña: İkinci teklî şahıs zamiri; aşık.

1. Vaşfî belâ durur **saña** bālâsı dilberüñ / Bir
gün gām ile öldürür āh ol belâ seni (Vasfî
Dîvânı, Gazel 90, Beyit 7). [saña, -a]

san'at: Sanatla, özenle, süsleyerek.

1. Yine bir **şan'at** ile müşk koyup qaşında /
'Ālemüñ itdi dimāğımı mu'atţar hâtem
(Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 5). [şan'at,
]

san'at: Ustalık.

1. Müşkil şaçuñ girihleri hāllindedür velî /
Bu şivelerde **şan'at** ile kıl yarar şabâ
(Vasfî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 3). [şan'at,]

şanem: Put gibi güzel olan sevgili.

1. Bünyādı hüsnüñüñ **şanemâ** bir kıl üzredür
/ Haţtuñ gider ki hüsnüñüñ esrârı fâş olur
(Vasfî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 4). [şanemâ,
-â]
2. Yūsuf zamānı geçdi zamānuñdur ey
şanem / Hoş gör zamānı her kişiuñ bir
zamānı var (Vasfî Dîvânı, Gazel 18, Beyit
5). [şanem,]
3. Bilmedüm kıdrini vaşluñ beni öldürdi
ğamuñ / **Şanemâ** kendüzini bilmeyene bu
dağı az (Vasfî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 3).
[şanemâ, -â]
4. Sen elif gibi revān cān içre cāy itseñ n'ola
/ Ey **şanem** bilmez misin lâ-hayre illâ fi'l-
vaşat (Vasfî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 3).
[şanem,]
5. Nem kodı dîdede kim zulm ile
yağmalamadı / Nün qaşuñla senüñ ey
şanem ol mîm femüñ (Vasfî Dîvânı, Gazel
30, Beyit 6). [şanem,]

6. Bir kerre aşınalığ idüp baña ey **şanem** / Benden bu hasta gönlümü biğâne eyledüñ (Vasfî Dîvânî, Gazel 32, Beyit 4). [*şanem*,]
7. Ebrûña beñzerem dir imiş luft ile hilâl / Beñzer ki ey **şanem** yeñile oldı bu hayâl (Vasfî Dîvânî, Gazel 36, Beyit 1). [*şanem*,]
8. Gonca-veş bülbülleri hâlini bilmez ol **şanem** / Anuñ için vây ile âh u fiğânum var benüm (Vasfî Dîvânî, Gazel 44, Beyit 2). [*şanem*,]
9. Ey **şanem** müflis diyü ta'n itme ben miskîne kim / Derd ü gamdan hâneler pür hânümânım var benüm (Vasfî Dîvânî, Gazel 44, Beyit 5). [*şanem*,]
10. Düşeli şem'-i ruhuñ şevkına pervâne gibi / Miñnet odları olupdur **şanemâ** bâl ü perüm (Vasfî Dîvânî, Gazel 45, Beyit 2). [*şanemâ*, -â]
11. Zülf-i pür-çinüñ ki çin itmiş özin kîn üstine / Ey **şanem** kîn üstine olsun yâ hõd dîn üstine (Vasfî Dîvânî, Gazel 79, Beyit 1). [*şanem*,]
12. Dil alup gitti **şanem** reşk ile ben cân virdüm / Ki dil alan ne için almadı cânım da bile (Vasfî Dîvânî, Gazel 80, Beyit 2). [*şanem*,]
13. 'İd ayı gibi gel bizi şād eyle zinde kıl / Gam rüzesinde ey **şanem** öldük melâl ile (Vasfî Dîvânî, Gazel 85, Beyit 4). [*şanem*,]
14. Ol **şanem** cevır ü cefâ mecmû'asın ezber okur / Söylesek bilmez geçer mihr ü vefâ destânımı (Vasfî Dîvânî, Gazel 88, Beyit 5). [*şanem*,]
15. Zâhid ki zühdi cennet için eyler ey **şanem** / Rıdvân u hür u cennet aña vü baña seni (Vasfî Dîvânî, Gazel 90, Beyit 3). [*şanem*,]
16. Ayırmağ için ol **şanemi** benden ey raķıb / Yağduñ beni nifâk ile Tañrı yağa seni (Vasfî Dîvânî, Gazel 90, Beyit 5). [*şanemi*, -i]
17. Fürkatünde ey **şanem** güyâ bu ebr-i dür-feşân / Dūd-ı âhumdur ki andan eşk-i çeşmümdür revân (Vasfî Dîvânî, Kaside 7, Beyit 16). [*şanem*,]
18. Cevher-i elmâs-ı peykânüñ ko tursun dilde kim / Ey **şanem** elmâsa âteş eylemez dirler ziyân (Vasfî Dîvânî, Kaside 7, Beyit 18). [*şanem*,]

şanemâ: Ey put gibi çok güzel olan sevgili.

1. Āhen olaydı gönlüne āhum iderdi kâr / Bildüm güzellerüñ **şanemâ** bağı taş olur (Vasfî Dîvânî, Gazel 11, Beyit 5). [*şanemâ*,]

2. Her kaçan zülfünü görürsem ayağunda yatur / Hoş varur meskenet eyler **şanemâ** 'ömr-i dirâz (Vasfî Dîvânî, Gazel 19, Beyit 6). [*şanemâ*,]
3. Kademünde **şanemâ** zevk u şafâlar sürerin / Yollaruñ üzre olaldan berü hâk-i kademüñ (Vasfî Dîvânî, Gazel 30, Beyit 2). [*şanemâ*,]
4. Özini fikr-i dehânuñla senüñ hiç ideli / Oldı Vaşfî **şanemâ** sâliki mülk-i 'ademüñ (Vasfî Dîvânî, Gazel 30, Beyit 7). [*şanemâ*,]
5. Bâküm bu idi kim beni öldürmeye çeşmüñ / Çün çeşmüñi gördüm **şanemâ** kalmadı bâküm (Vasfî Dîvânî, Gazel 49, Beyit 3). [*şanemâ*,]
6. Gül-i ruhsârûña mağrur olup inletme beni / Nev-cuvânsın **şanemâ** cevır ü cefâ eyleme fen (Vasfî Dîvânî, Gazel 58, Beyit 2). [*şanemâ*,]
7. Āsitânuñdan ırağ olalı zâr oldı gönül / Kişiye müşkil olurmuş **şanemâ** terk-i vañan (Vasfî Dîvânî, Gazel 58, Beyit 6). [*şanemâ*,]
8. Yağma **şanemâ** Vaşfîyi giryân dilemezseñ / Bir şem' k'oda yana kaçan olmaya giryân (Vasfî Dîvânî, Gazel 64, Beyit 7). [*şanemâ*,]
9. Cana gerçi kim işüñ cevır ü cefâdur **şanemâ** / Baña ol cevır ü cefâ mihr ü vefâdur şanema (Vasfî Dîvânî, Murabba 1, Beyit 9). [*şanemâ*,]
10. Cana gerçi kim işüñ cevır ü cefâdur şanemâ / Baña ol cevır ü cefâ mihr ü vefâdur **şanema** (Vasfî Dîvânî, Murabba 1, Beyit 9). [*şanema*,]
11. 'Afv kıl kullar işi sehv ü hañâdur **şanemâ** / Kerem it hây begüm begcügezüm hây begüm (Vasfî Dîvânî, Murabba 1, Beyit 10). [*şanemâ*,]

şanem-i gül-'izâr: Gül yanaklı put gibi güzel sevgili.

1. Ben kim cüdâyam ol **şanem-i gül-'izârdan** / N'olur baña bu gülşen ü bağ ü bahârdan (Vasfî Dîvânî, Gazel 52, Beyit 1). [*şanem-i gül-'izârdan*, -dan]

şanem-i lâle-ruh [u] sîm-ber: Beyaz tenli ve lale yanaklı put gibi güzel.

1. Göreli sen **şanem-i lâle-ruh [u] sîm-berüm** / Āteş-i mihrüñ ile odlara yandı cigerüm (Vasfî Dîvânî, Gazel 45, Beyit 1). [*şanem-i lâle-ruh [u] sîm-berüm*, -üm]

şanem-i serv kad ü sîm-ber: Beyaz tenli ve servi boylu güzel.

1. Görelî ol **şanem-i serv kad ü sîm-beri** /
Ki nihâl-i kadînüñ ğabğabıdır sîm beri
(*Vasfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 7*).
[*şanem-i serv kad ü sîm-beri,]*

şanem-i sîm-ber: Gümüş göğüslü sevgili.

1. Ter kim görünür ol **şanem-i sîm-ber** üzre /
Bir jâleye beñzer ki ola berg-i ter üzre
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 1*). [*şanem-i sîm-ber,]*

şanki: Sanki, güya.

1. Kânlar ağlatduğı için baña mest oldukça /
Şanki kânlum görünür çıkdı gözümden
mey-i nâb (*Vasfî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 3*).
[*şanki,]*
2. Bu dil-i haste k'ider vuşlât-ı cânâna heves
/ Mürdur **şanki** ider mülk-i Süleymâna
heves (*Vasfî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 1*).
[*şanki,]*
3. **Şanki** bir cerrâhdur ğamzeñ ki gelmiş
sîneme / Her yaña yarup arar derd okları
peykânını (*Vasfî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 3*).
[*şanki, -ur]*
4. Bostân içinde olan şimdi her bir berg-i
surh / **Şanki** âlem hâlini şerh itmek
içündür zebân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 4*).
[*şanki,]*
5. Yine güllerle gülşen **şanki** cennet
gülşitânıdır / Bu dem 'ayş it ki her bir
dem hayât-ı cavidânîdür (*Vasfî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 1*).
[*şanki,]*

şar-: Çevresini çevirmek, çepeçevre dolanmak, çevrelemek.

1. Ğonca-i lāleyi dāğıyle ne demle ki görem /
Al vālāya **şarılmış** şanuram müşk-i Huten
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 5*).
[*şarılmış, -il, -muş]*
2. Yâ bir zebânedür ki yanup nâr-ı 'ışkdan /
Bu hırka-i kebûda **şarupdur** bir ehl-i hâl
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 5*).
[*şarupdur, -up, -dur]*
3. Lâleler ğoncaların dâğ ile her dem ki
görem / Al vālāya **şarılmış** şanuram müşk-
i tatâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 4*).
[*şarılmış, -il, -muş]*
4. Hâk seni hâlk idicek leb diyü ey mâh saña
/ **Şarmış** evrâk-ı gül-i terlere şehd ü şekerî

(*Vasfî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 6*).
[*şarmış, -mi]*

şarây-ı kadr-i refî: Yüce değerli saray.

1. Eyâ sipihr-i ma'âlî bu çarh u encüm-i çarh
/ **Şarây-ı kadr-i refî 'üñdedür** buhâr u
bahûr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 15*).
[*şarây-ı kadr-i refî 'üñdedür, -üñ, -de, -dür]*

sarây-ı refî: Yüce saray.

1. Hilâl bâb-ı şerifüñde hâlka-i sîmîn / Güneş
sarây-ı refî 'üñde şemse-i zer-kâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 29*). [*sarây-ı refî 'üñde, -üñ, -de]*

şatu bâzâr ol-: Alışveriş yapmak.

1. Çarsû-yı ğamda cân virdüm vişâlin
virmedün / Olmamak yegdür senüñle **şatu**
bâzâr olmadan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 67, Beyit 4*). [*şatu bâzâr olmadan, -madan]*

sa'y: Çaba, gayret.

1. Her sa'y kim du'âña degül sâ'ydur 'âbeş /
Her emr kim şenâña degül emrdür muhâl
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 29*). [*sa'y,]*
2. Her sa'y kim du'âña degül sâ'ydur 'âbeş /
Her emr kim şenâña degül emrdür muhâl
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 29*).
[*sâ'ydur, -+dür]*
3. Sen ol mücâhid-i ğâzîsin oldı **sa'yuñla** /
Diyâr-ı küfr harâb u diyâr-ı dîn ma'mür
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 17*).
[*sa'yuñla, -uñ, -la]*

sa'y eyle-: Çalışmak, çabalamak.

1. Çün ecel derdine yokdur çäre luţ it ey
tabîb / Hâsta-i 'ışkam benüm **sa'y eyleme**
dermânuma (*Vasfî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 5*). [*sa'y eyleme, -me]*

şayd it-: Avlamak; kendine aşık etmek.

1. Bu demler hoş dem olsun ol ki bir
maħbûbî **şayd idüp** / Gelüp yanında
yatduğınca pür ola yatağı gül (*Vasfî*

Dîvânî, Gazel 35, Beyit 4). [şayd idiüp, -üp]

2. Tende gönül gâzâlini **şayd itse** tañ mı dost / Cân u gönül güşâde olur hûb şikâr ile (*Vasfî Dîvânî, Gazel 87, Beyit 3*). [*şayd itse, -se]*

şayd ol-: Avlanmak; ağına düşmek; elde edilmek.

1. Gördüm çü kara zülfünü ol ağ arasında / **Şayd oldı** gönül murğı kalup ağ arasında (*Vasfî Dîvânî, Gazel 84, Beyit 1*). [*şayd oldı, -dı]*

şäve: Gölge.

1. **Säve** gibi hâk ol bir serv-şaddün yolına / Ger dilerseñ ravzâ-i rıdvân maķâm olsun saña (*Vasfî Dîvânî, Gazel 3, Beyit 4*). [*säve,]*
2. Hem-demüm **säyem** durur ğam günlerinde ol dañi / Oķumazsam mûm ile ey mâh gelmez yanuma (*Vasfî Dîvânî, Gazel 70, Beyit 2*). [*säyem, -m]*
3. Her ne yir kim oldı mezil pây-ı gerdün **säyeñe** / Āfitâb-ı āsumân-ı 'izzete olur medâr (*Vasfî Dîvânî, Kaside 3, Beyit 15*). [*säyeñe, -ñe]*

şävebân: Gölgecik.

1. Meger kim milket-i gülşende şâh olmuş durur bülbül / K'otagı lüle-i ħamrâ vü güller **şävebânidur** (*Vasfî Dîvânî, Kaside 9, Beyit 4*). [*şävebânidur, -ı, -dur]*

şävebân ol-: Gölgecik olmak.

1. Var yürî şähâne 'işret kıl ħuşûsâ kim bu dem / Ebr-i mirvârîd-bâr üstünde **olmuş şävebân** (*Vasfî Dîvânî, Kaside 7, Beyit 14*). [*şävebân olmuş, -muş]*

sâyil ol-: Dilenci olmak.

1. Vey eşk ħakin isteyü düş rehğüzerlere / Merdüm ki **sâyil olsa** aña rehğüzer gerek (*Vasfî Dîvânî, Gazel 33, Beyit 3*). [*sâyil olsa, -sa]*

sâyil-ves: Dilenci gibi.

1. Ķapuña ħalka gibi göz diküben **sâyil-ves** / Ağız açmış ki ide saña du'âlar ħâtem (*Vasfî Dîvânî, Kaside 4, Beyit 27*). [*sâyil-ves,]*

sâz: Her çeşit müzik aleti.

1. Yâr u **sâz** u gül ü mül şoħbeti lâzım bilüñüz / Çäre yoķdur ki şafâ ola bu çâr olmayıcaķ (*Vasfî Dîvânî, Gazel 27, Beyit 4*). [*sâz,]*
2. Şahn-ı meclis içre itdi cilveye âġâz gül / Bülbülün **sâzına** beñzer kim olur demsâz gül (*Vasfî Dîvânî, Gazel 37, Beyit 1*). [*sâzına, -ı, -na]*

sebât: Sabit olma, kararından ve sözünden dönmeme, tutarlı olma.

1. Bunca zamânlar oldı ki ben bir dem urmadum / K'ol ħaşmetün **sebâtına** olmaya iştiġâl (*Vasfî Dîvânî, Kaside 2, Beyit 34*). [*sebâtına, -ı, -n, -a]*

sebât-ı 'ömr: Hayatın sabit olması, deġişmemesi.

1. **Sebât-ı 'ömrün** ola şol ħadar ki fikretle / Şümâr olmaya irişse niçe rüz-ı şümâr (*Vasfî Dîvânî, Kaside 6, Beyit 40*). [*sebât-ı 'ömrün, -ün]*

sebeb ol-: Neden olmak, yok açmak.

1. Dil derd ile ħan olmaġa çeşmüm **sebeb oldı** / Āħir bilürem ħıtsa gerekdür anı ol ħan (*Vasfî Dîvânî, Gazel 63, Beyit 4*). [*sebeb oldı, -dı]*
2. Ālem-i ebr-i benānuñ feyzine **olur sebeb** / Kilk-i müşkünüñ n'ola ger ħıtsa şekl-i nâvdân (*Vasfî Dîvânî, Kaside 7, Beyit 29*). [*sebeb olur, -ur]*

sebz tütü: Yeşil papağan.

1. Bergden perler taķınmış **sebz tütüler** gibi / 'işret it ey dil ki tiz eyler yine pervâz gül (*Vasfî Dîvânî, Gazel 37, Beyit 3*). [*sebz tütüler, -ler]*

secde: Genellikle namaz kılariken alın, el ayaklarını, dizleri ve ayak parmaklarını yere getirerek alınan durum.

1. **Secde** çoğ itmiş durur Vaşfî kemân-ebrûlara / Kaşuñ öninde kaçâ itsün kim eylermiş gâlağ (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 5*). [*secde,]*

secde it-: *Seceye kapanmak.*

1. **Secde itmekden** hilâl ebrûlar ey meh kaçuñ / Ka'be-i küyuñda pürdür her taraf mihrâbdan (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 3*). [*secde itmekden, -mek, -den]*

secde kıl-: *Secde etmek.*

1. Kaşlaruñ ben toğru şandum **secde kıldum** sehv imiş / K'egrilik olmamağ olmaz kâfirî mihrâbda (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 2*). [*secde kıldum, -du, -m]*

secdegeh: *Secde yeri.*

1. Küyun olsa n'ola her kanda isem **secdegehüm** / Ka'benüñ her tarafında kılınurmuş çü namâz (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 4*). [*secdegehüm, -üm]*

sefâyin-i eş'âr: *Şiirler gemisi.*

1. Cevâhir-i medehâtuñla her biri memlû / Buğür-ı nazm içi pürdür **sefâyin-i eş'âr** (*Vaşfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 31*). [*sefâyin-i eş'âr,]*

sefer: *Yolculuk, seyahat.*

1. Sefer itmek dilerem derd ile bî-hüş oluram / Görürem yine hemân küyuñ olurmış **seferüm** (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 3*). [*seferüm, -üm]*

sefer it-: *Yolculuk etmek, seyahat etmek.*

1. **Sefer itmek** dilerem derd ile bî-hüş oluram / Görürem yine hemân küyuñ olurmış seferüm (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 3*). [*sefer itmek, -mek]*

sefer kıl-: *Savaşmak.*

1. Şabr idemeyüp cevri ü cefâsına nigâruñ / **Kıldum** gam u derdiyle **sefer** hey n'idelüm hey (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 3*). [*sefer kıldum, -du, -m]*

sefer üzre: *Yola çıkmaya hazır halde olmak; savaşa hazır halde olmak.*

1. Her kanda ki gitsem n'ola derdüñle gidersem / Yegdür ki zevâdeyl' ola kişi **sefer üzre** (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 2*). [*sefer üzre,]*

sefer üzre ol-: *Savaşa hazır halde olmak.*

1. Vaşfî şakınursa n'ola kapuñda 'adûdan / Yegdür ki hâzarda **ola** kişi **sefer üzre** (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 7*). [*sefer üzre ola, -a]*

sefid: *Beyaz.*

1. Dirîğ ruğlarumuñ müşki döndi kâfûra / Benefşe yirine virdi **sefid** gül güzlâr (*Vaşfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 37*). [*sefid,]*

seg-i küy: *Mahallenin köpeği.*

1. Dostumdur **seg-i küyuñ** aña varduğca beni / Men' ider gitmege her dem yapışur dâmenüme (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 2*). [*seg-i küyuñ, -uñ]*

seg-i küy: *Sevgilinin mahallesinin köpeği; rakib.*

1. Ben figân itdükçe kim eyler **seg-i küyuñ** figân / Aña beizer kim ide bir kişi yârânıyla bağs (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 4*). [*seg-i küyuñ, -uñ]*

seher: *Sabah vakti.*

1. Umar idüm ki toğa başuma devlet güneşi / Âh kim olmaz imiş şâm-ı firâkuñ **seheri** (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 5*). [*seheri, -i]*
2. **Seher** ki bir yire cem' olmuş idi zulmet ü nür / Zemâne tolmış idi müşk ü 'anber ü kâfür (*Vaşfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 1*). [*seher,]*

3. Sevād-ı şebde ya ol nürdur **seher** güyâ /
Sevād-ı dîde-i ehl-i başardadır mestür
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 3*). [*seher,]*

sehî: Doğru, düzgün; kusursuz.

1. Sen **sehî** servi gülistânda temâşâ için âb /
Başdan ayağa göz olmuş didiler aña habâb
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 1*). [*sehî,]*

sehv: Kasten yapılmayan, yanılmaktan doğan
yanlış, hatâ.

1. 'Afv kıll kullar işi **sehv** ü hañadur şanemâ /
Kerem it hây begüm begcügezüm hây
begüm (*Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit
10*). [*sehv,]*

sehv: Yanlış.

1. Kaşlaruñ ben toğru şandum secde kıldum
sehv imiş / K'egirlik olmamağ olmaz
kâfirî mihrâbda (*Vasfî Dîvânı, Gazel 78,
Beyit 2*). [*sehv imiş, -i, -miş]*

selâm: Esenlik dileme sözü; sevgiliden gelecek
küçük bir söz ihsanı.

1. Yıllar oldu bir **selâm** ile bizi yâd itmedüñ /
Bî-vefâlar çok durur illâ selâm olsun saña
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 2*). [*selâm,]*

selâm olsun: "esenlik dileklerim ulaşsın"
anlamında kullanılan bir iyi dilek sözü.

1. Yıllar oldu bir selâm ile bizi yâd itmedüñ /
Bî-vefâlar çok durur illâ **selâm olsun** saña
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 2*). [*selâm
olsun, -sun]*

semen: Yasemin çiçeği; sevgili.

1. Ey gülistân-ı letâfette gül-i gönca dehen /
Vey melâhat çemeni içre biten taze **semen**
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 1*). [*semen,
]*

semüm-ı âteş-i kâhr: Kahır ateşinin kavurucu
rüzgarı.

1. Yağup kararda vü hâkister ide şem' gibi /
Semüm-ı âteş-i kâhrına irse bād-ı bahâr
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 25*).
[*semüm-ı âteş-i kâhrına, -ın, -a]*

sen: İkinci teklik şahıs zamiri; sevgili.

16. **Sen** sehî servi gülistânda temâşâ için âb /
Başdan ayağa göz olmuş didiler aña habâb
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 1*). [*sen,]*
17. Ne şorarsın **seni** kim 'ışka esîr itdi diyü /
Kim ki virdiyse şehâ sünbül-i pür-tâbuña
tâb (*Vasfî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 4*). [*seni,
-i]*
18. Benden ey dilber **seni** ayırmağ istermiş
rakîb / N'eyledüm ol kâfir-i bî-dîne
n'itdüm ben garîb (*Vasfî Dîvânı, Gazel 6,
Beyit 1*). [*seni, -i]*
19. Öldür beni kim **sensüz** eyâ ey gözleri âfet /
Hecrûñ koparur başuma her lâhza kıyâmet
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 4*). [*sensüz, -
süz]*
20. **Sen** revân olalı arduñca yaşum oldı revân /
Kañkı gülşende seni isteye ey serv-i
bülend (*Vasfî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 4*).
[*sen,]*
21. Sen revân olalı arduñca yaşum oldı revân /
Kañkı gülşende **seni** isteye ey serv-i
bülend (*Vasfî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 4*).
[*seni, -i]*
22. Hecrûñde anduğumca şehâ gül yüzüñ
senüñ / Kañlu yaşumla her tarafım lâlezâr
olur (*Vasfî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 3*).
[*senüñ, -üñ]*
23. N'îçün ben zâr olam her lâhza ey meh **sen**
yüzi gülsüz / Yaraşmaz k'ola bülbül gülsüz
ü gül ola bülbülsüz (*Vasfî Dîvânı, Gazel
20, Beyit 1*). [*sen,]*
24. Gice gündüzsüz ü gün gicesüz olmaz
muğarrerdür / **Senüñ** gül ruğlaruñ cânâ
nedendür böyle kâkülsüz (*Vasfî Dîvânı,
Gazel 20, Beyit 2*). [*senüñ, -üñ]*
25. Görürler hâlümü hecrûñde kâfirler
esirgerler / N'îçün rağm eylemezsin **sen**
müselmânsın hey îmânsuz (*Vasfî Dîvânı,
Gazel 21, Beyit 2*). [*sen,]*
26. **Senüñ** kavlı ü karârüñ yok hılâf-ı va'deden
öldüm / Yüri hey 'ahdi yok kavli yalan
dildâr-ı peymânsuz (*Vasfî Dîvânı, Gazel
21, Beyit 3*). [*senüñ, -üñ]*
27. **Senüñ** gül ruğlaruñ vaşında bülbül gibi
Vaşfiden / Gün olmaz gül gibi elden ele
bir dâstân gitmez (*Vasfî Dîvânı, Gazel 23,
Beyit 6*). [*senüñ, -üñ]*
28. **Senüñ** için heves-i 'ışkuña düşsem n'ola
kim / Dür için şimdi mi kıldı kişi
'ummâna heves (*Vasfî Dîvânı, Gazel 24,
Beyit 3*). [*senüñ, -üñ]*

29. **Sen** elif gibi revān cān içre cāy itseñ n'ola / Ey şanem bilmez misin lā-ḥayre illā fi'l-vaşat (*Vasfî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 3*). [sen,]
30. Ben tûrurken diledûñ öldüresin aġyârı / Āferîn yâr **senüñ** gibi gerek yâr olıcaġ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 2*). [senüñ, -üñ]
31. Baña cevr ü sitemüñ luţf u keremdür ide gör / Gerçi çok görmüşüz ey dost **senüñ** bu keremüñ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 3*). [senüñ, -üñ]
32. Nem kodı dîdede kim zulm ile yaġmalamadı / Nûn kaşuñla **senüñ** ey şanem ol mîm femüñ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 6*). [senüñ, -üñ]
33. Özini fikr-i dehānuñla **senüñ** hiç ideli / Oldı Vaşfî şanemâ sālîki mülk-i 'ademüñ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 7*). [senüñ, -üñ]
34. Reşk-i serv ü nārven ḡadd-i ḥırāmānuñ **senüñ** / Ġayret-i gülzār-ı cennet ḡadd-i ḡandānuñ senüñ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 1*). [senüñ, -üñ]
35. Reşk-i serv ü nārven ḡadd-i ḥırāmānuñ senüñ / Ġayret-i gülzār-ı cennet ḡadd-i ḡandānuñ **senüñ** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 1*). [senüñ, -üñ]
36. Kaşuñla bülbül gibi uşşākı nālān itmeġe / Pürdür evrāk-ı gül-i terden gülistānuñ **senüñ** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 2*). [senüñ, -üñ]
37. Mest-i 'ışkam tuymışam esrār-ı ḡüsnuñden ḡaber / Olmuşam āşüfte vü şeydā vü ḡayrānuñ **senüñ** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 3*). [senüñ, -üñ]
38. Ger ölürsem derd ile hecrüñ beyābānında ben / Tā kıyāmet dostum destümde dāmānuñ **senüñ** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 4*). [senüñ, -üñ]
39. Miḡnet-i hecrüñde kāfirler esirgerler beni / Āḡir ey meh yok mıdur bir zerre îmānuñ **senüñ** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 5*). [senüñ, -üñ]
40. Mihr ile göñlüm alup ḡahr ile öldürdüñ beni / Ḳanı ā zālîm bizümle 'ahd ü peymānuñ **senüñ** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 6*). [senüñ, -üñ]
41. Vaşfîyā şî' rüñ çün ol mey-rüya te'sîr eylemez / Oda yansun defter ü toḡmār u dîvānuñ **senüñ** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 7*). [senüñ, -üñ]
42. 'Arz itmezem melālümü hecrüñde **sen** şeḡe / Ḥavf eylerem ki nāġeh ire göñlüñe melāl (*Vasfî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 5*). [sen,]
43. Vaşfîye rüzedür diyü vaşluñ ḡarām idüp / **Sen** ḡayrılarla mey içesin ola mı ḡalāl (*Vasfî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 7*). [sen,]
44. Eksük gedük ḡuluñ durur ey meh **senüñ** hilāl / Hiç ide mi kaşuñla gelüp da'vî-i kemāl (*Vasfî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 1*). [senüñ, -üñ]
45. Cān **senüñ** la'l-i revān-baḡşuñla ey şîrînleb / N'ola meyl eylese el-cinsü ile'l-cinsi yemîl (*Vasfî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 4*). [senüñ, -üñ]
46. Ḥārılar damenüñe gül gibi el urmuşlar / Gül idüñ **sen** yine bülbül gibi zār olmuşsun (*Vasfî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 3*). [sen,]
47. Ben belā baḡri miyānında idüm şubḡa deġin / **Sen** varup bir iki nādāna kenār olmuşsun (*Vasfî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 4*). [sen,]
48. Her tîr-i belā seng-i cefā kim gele **senden** / Gelsün berü yir eyleyeyin cān u ser üzre (*Vasfî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 5*). [senden, -den]
49. Ben dimezdüm ḡalḡa **sen** gül yüzlünüñ rāzım velî / Oda yansun defter ü dîvān ider destān beni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 7*). [sen,]
50. Bu şüret ile kim yaradupdur Ḥudā **seni** / Ḥür-ı cinān şanur gören ey meh-liḡā **seni** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 1*). [seni, -i]
51. Bu şüret ile kim yaradupdur Ḥudā **seni** / Ḥür-ı cinān şanur gören ey meh-liḡā **seni** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 1*). [seni, -i]
52. Ḥadden aşurma cevrünü ben mübtelāya kim / Bir gün ola ki ben de görem mübtelā **seni** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 2*). [seni, -i]
53. Zāḡid ki züḡdî cennet için eyler ey şanem / Rıḡvān u ḡür u cennet aña vü baña **seni** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 3*). [seni, -i]
54. Ayırmaġ için ol şanemi benden ey raḡîb / Yaḡduñ beni nifāk ile Tañrı yaḡa **seni** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 5*). [seni, -i]
55. Mişlün felek getürmedi devründe bir daḡı / İḡlîm-i ḡüsne kıлмаġ için pâdişā **seni** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 6*). [seni, -i]
56. Dil ḡahr-ı raḡîb ile uşansa n'ola **senden** / Ḳahr ile kişi şimdi mi cānından uşandı (*Vasfî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 5*). [senden, -den]
57. Vaşfî ki fedā itdi yoluñda dil ü cānı / Bî-çāre **seni** kendüzine yār ola şandı (*Vasfî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 7*). [seni, -i]
58. Diñlemezsün bülbül-i şürideñem feryādımı / Ey gül-i ra'nā benüm **senden** kim ala dādımı (*Vasfî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 1*). [senden, -den]
59. **Sen** gülün rāḡ-ı hevāsında raḡîb' öldüreyin / Ki şevāb olur imiş yoldan arıtmaġ diken (*Vasfî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 3*). [sen,]

60. Cihāna ‘ışkuñ idüp ben fakîri hār itme / Anuñ haķı ki şehā itdi bî-bahāne **seni** (Vasfî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 4). [seni, -i]
61. Beni cefā ile yakduñ görem ki tîz günde / Hāķ odlara yaķa ey cevri çok zemāne **seni** (Vasfî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 5). [seni, -i]
62. Bu gıce şem‘ senüñ sūzişüñ görüp ey dil / Eridi yüreginiñ yağı yana yana **seni** (Vasfî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 6). [seni, -i]
63. Hāķ **seni** halk idicek leb diyü ey māh saña / Şarmış evrāk-ı gül-i terlere şehd ü şekerî (Vasfî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 6). [seni, -i]
64. Raħm kılğil ki gözüm merdümi kanlar derler / Tolanup istemeden **sen** mehi her rehğüzeri (Vasfî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 2). [sen,]
65. Nev-cuvān iken cihān bir pîre dönmiş **sen** daħi / Nüş kıl andan ki her pîr içe ola nev-cuvān (Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 10). [sen,]
66. **Senden** āhir ey cefā-hü dilber-i ra‘nā meger / Aña feryād eyleyem k’oldur penāh-ı ins ü cān (Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 21). [senden, -den]
67. Vaz gel cevri eylemekden tîr-i āhumdan şakın / Kim **senüñ** cevruñ elinden kaddüm kemān (Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 20). [senüñ, -üñ]
68. **Sen** yaķarsın beni bu hüsn ile şāhum bilürem / Lîk eflāke çıkar āteş-i āhum bilürem (Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 5). [sen,]
69. Şimdi öldür ki gözüm görmeye düşmenle **seni** / Kerem it hāy begüm begcügezüm hāy begüm (Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 12). [seni, -i]
70. Dile ğamzeñ **senüñ** ey dost belā ise yeter / Cāna çeşmüñ elemi ‘ayn-ı ‘anā ise yeter (Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 7). [senüñ, -üñ]

sen: İkinci tekil şahıs zamiri; âşik.

2. Bu ne hikmetdür ki ol himmet meyinden Vaşfiyā / Hāķ içüp cüş eylemez **sen** içmedin cüş eyledüñ (Vasfî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 5). [sen,]
3. Her dem fiğān idersin eyā ney benüm gibi / Beñzer zemāne yārdan itdi cüdā **seni** (Vasfî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 4). [seni, -i]
4. Vaşfi belā durur saña bālāsı dilberüñ / Bir gün ğam ile öldürür āh ol belā **seni** (Vasfî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 7). [seni, -i]

sen: İkinci tekil şahıs zamiri.

1. Şādıķam Kible haķı yoluñda ben şāhum **senüñ** / Her ne yüzden dir iseñ toĝrı varur āhum saña (Vasfî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 4). [senüñ, -üñ]
2. Zülfine ber-dār idem dirse gönül dilber **seni** / Bil ki devlet var imiş başuñda daħi yüri var (Vasfî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 2). [seni, -i]
3. Zāhiren ey dil niçe ebr-i hicāb altındasın / Gün-be-gün **sen** de ayān olmaķ dilerseñ ‘āşık ol (Vasfî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 3). [sen,]
4. Tîğümdür öldüren **seni** didüñ inanmadum / Hecründe geldi başuma hep didüğüñ hayāl (Vasfî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 4). [seni, -i]
5. Beni **sen** māha irgürmez sitārem gerçi kim her şeb / Sitāreyle cihānı pür ider bu eşk-i ğaltānum (Vasfî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 5). [sen,]
6. Tabibā zaħmeti def‘ eyle **senden** baña dermān yok / Ki ma‘lümüñ durur vardur benüm bir derd-i pinhānum (Vasfî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 4). [senden, -den]
7. Cefā vü cevri ile geçdüñ çü benden raħm idüp bārî / Ne hāl ile kalurven bir nazar kıl **sen** baña ‘ömrüm (Vasfî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 4). [sen,]
8. Şehā **senden** mi öğrendi ki bir lāhze karar itmez / Gelüp geçdüke cevri ile geçer bu bî-baķa ‘ömrüm (Vasfî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 2). [senden, -den]
9. Çü **senden** geçdi ol meh Vaşfiyā āh ile geç dāyim / Kimüñ kim ‘ömrü geçse dir ölince haşretā ‘ömrüm (Vasfî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 5). [senden, -den]
10. Görelî **sen** şanem-i lāle-ruħ [u] sîm-berüm / Āteş-i mihrüñ ile odlara yandı cigerüm (Vasfî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 1). [sen,]
11. Yüzüñi yüzüme ur tuymasun aĝyār begüm / Diyeyin **sen** şehe ihfā ile vardur haberüm (Vasfî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 4). [sen,]
12. Mîrümden anuñ her tarafın la‘l ü zer itdüm / **Sen** pāke nazar kılduĝıçün dîde-i pāküm (Vasfî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 4). [sen,]
13. Güyiyā kim şem‘dür sînemde her tîrüñ **senüñ** / Āteş-i ‘ışkuñla sînem içre olan tābdan (Vasfî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 5). [senüñ, -üñ]
14. **Seni** her kim göre bu bî-dili yād eyledüğüñ / Dir budur o dil-i bî-çāreyi āvāre kılan (Vasfî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 4). [seni, -i]
15. Hışm eyleme cānā baña **sen** māha sözümden / Mest-i mey-i ‘ışķam haberüm yokdur özümden (Vasfî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 1). [sen,]

16. Gerçi ey meh **sen** daği gül-berg-i terden tazesin / Bülbül oldur kim seve her dem güllüñ bir tazesin (*Vasfî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 1*). [*sen,]*
17. Benden şaķınma şanma ki bed-ĥāhuñam **senüñ** / Şaķın didimse ben saña bed-ĥāhdan şaķın (*Vasfî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 3*). [*senüñ, -üñ]*
18. Gördüm der-i gūşuñ **senüñ** ey ğonca-i ĥandān / Şandum gül-i terden aşılur ĥatra-i bārān (*Vasfî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 1*). [*senüñ, -üñ]*
19. Gözüm yaşı görmege **seni** māni‘ olurdu / Acidum anı ĥahr ile sürdüm nazarumdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 3*). [*seni, -i]*
20. ‘Ālemde **seni** sevmeden özge hünerüm yok / Ben şākirem ey dost benüm bu hünerümden (*Vasfî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 4*). [*seni, -i]*
21. Gerçi **sen** bir gülsün ü ben bülbül-i āşüfteyem / Pārelendi yüregüm yanußda her ĥār olmadan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 67, Beyit 2*). [*sen,]*
22. Çārsū-yı ğamda cān virdüm vişālün virmedüñ / Olmamak yegdür **senüñle** satu bāzār olmadan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 67, Beyit 4*). [*senüñle, -üñ, -le]*
23. Derd ü ğam-ı firāķuña **sen** mi didüñ şehā / K’öldüreler beni dirilüp ittifaķ ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 2*). [*sen,]*
24. Şeytān sözine uymaz idüñ ey melek n’içün / **Senden** beni ayırdı raķılbüñ nifaķ ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 3*). [*senden, -den]*
25. Vaşfîyi çünki **senden** ayırdı felek şehā / Görem ki aşığa geçe odlara yaķıla (*Vasfî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 6*). [*senden, -den]*
26. ‘Aks-i ruĥsāruñ **senüñ** bu çeşm-i pür-ĥünābda / Güyiyā berg-i gül-i terdür şarāb-ı nābda (*Vasfî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 1*). [*senüñ, -üñ]*
27. Benüm derd-i derūnumdan ĥaber kim ilte **sen** māha / Bu hem-demliĝi baña eylemez kimse meger nāle (*Vasfî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 4*). [*sen,]*
28. Dil murĝı **seni** görmese pervāz ide cānā / Bir laĥzā karar itmeye uçmaĝ arasında (*Vasfî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 3*). [*seni, -i]*
29. Şehā Vaşfî **senüñ** medĥüñde dāyim / Disün ĥavl ü ğazeller tāze tāze (*Vasfî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 5*). [*senüñ, -üñ]*
30. Göñül belā oķına kıldılar nişāne **seni** / Belā içün mi getürmiş Ĥudā cihāna **seni** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 1*). [*seni, -i]*
31. Göñül belā oķına kıldılar nişāne **seni** / Belā içün mi getürmiş Ĥudā cihāna **seni** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 1*). [*seni, -i]*
32. İki cihānda çü cān bir olurmuş ey dilber / Ne cān ile vireyin ben iki cihāna **seni** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 2*). [*seni, -i]*
33. Ĥudādan isterem ey cevr-pişe dildārum / Ki ‘āşık ide senüñ gibi bir cuvāna **seni** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 3*). [*seni, -i]*
34. Ne māh olur bu ki şeb irişince her dem mihr / Düşüp şoķaĝa arar şehri ĥāne ĥāne **seni** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 7*). [*seni, -i]*
35. Kemān-ı ĥasret ü derd ü firāķ ile Vaşfî / Felek çü tır çeküp atdı yabana **seni** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 8*). [*seni, -i]*
36. Ĥudādan isterem ey cevr-pişe dildārum / Ki ‘āşık ide **senüñ** gibi bir cuvāna seni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 3*). [*senüñ, -üñ]*
37. Bu ĝice şem‘ **senüñ** sūzişüñ görüp ey dil / Eridi yüregiñüñ yaĝı yana yana seni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 6*). [*senüñ, -üñ]*
38. Ĥaķ **seni** ĥalk idicek leb diyü ey māh ĥomış / Ĥoķķa-i la‘lde gül birle mürebba şekeri (*Vasfî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 4*). [*seni, -i]*
39. Ey dil anuñ üftādesi tenhā **seni** şanma / Āşüftesidür şāh u gedā mir ü sipāhî (*Vasfî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 3*). [*seni, -i]*
40. **Sen** ol sipihr-i keremsin ki merkezi kapuñuñ / Sipihri cūda vü mihr-i şehāya oldı medār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 28*). [*sen,]*
41. Ruĥuñ ĝamiyle **senüñ** ey gül-i semen-ruĥsār / Pür oldı āteş-i lāyleyle sine-i gülzār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 11*). [*senüñ, -üñ]*
42. Geh na‘lçeñe şebih olur ĝāh na‘lüñe / Ya‘ni dil er yoluñda **senüñ** ola pāymāl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 20*). [*senüñ, -üñ]*
43. **Sen** ‘Alī-cüduñ görelden tiĝ-i tizi himmetin / Serd olupdur ĥiddet-i bāzār-ı germ-i Zü‘lfikār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 12*). [*sen,]*
44. **Sen** gül-i gülzār-ı mülküñ izdiyād-ı ‘ömrüne / El götürmişdür du‘ā eyler melāyik çün çınār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 16*). [*sen,]*
45. **Sensin** ol kim āb-ı deryā-bār-ı cüduñdan senüñ / Rüy-ı ‘ālemden yunup gitdi ĝubār-ı iftikār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 11*). [*sensin, -sin]*
46. Sensin ol kim āb-ı deryā-bār-ı cüduñdan **senüñ** / Rüy-ı ‘ālemden yunup gitdi ĝubār-ı iftikār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 11*). [*senüñ, -üñ]*

47. Bu felek her mäh kim saña hilâlin 'arz ider / Dimek ister ki **senüñ** bir bendeñem ben tavk-dâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 17*). [*senüñ, -üñ*]
48. Ne **senüñ** gibi cihân içinde bir memdüh olur / Ne anuñ gibi görür meddâh çeşm-i rüzgâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 23*). [*senüñ, -üñ*]
49. Ağzı vardur dili yok tâ ki huzûruñda **senüñ** / 'Arz ide süz u güdâzını ser-â-ser hâtem (*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 2*). [*senüñ, -üñ*]
50. **Sen** ol cihân-ı keremsin ki oldı hüdmetüne / Zemîn mutî ü zamân bende vü felek me'mür (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 16*). [*sen,]*
51. Nitekim olmaya 'âlemdede haşr-ı devr-i felek / **Senüñ** çü devr-i felek 'ömrüñ ola nâ-maḥşûr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 28*). [*senüñ, -üñ*]
52. Ey felek-mertebe ol çarḥ-ı 'atâsın **sen** kim / Mihr-i eflâk-i sehâ dergehüñ idindi medâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 16*). [*sen, -sı, -n*]
53. Ben şehâ bendeñ iken 'izz-i huzûruñda **senüñ** / **Sen** revâ görme ki çarḥ eyleye her dem beni zâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 23*). [*sen,]*
54. Ben şehâ bendeñ iken 'izz-i huzûruñda **senüñ** / **Sen** revâ görme ki çarḥ eyleye her dem beni zâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 23*). [*senüñ, -üñ*]

sen: İkinci tekil şahıs; *Tâcîzâde Câfer Çelebi*.

- Sen** bu gün sâhib-kırân-ı nazm u neşr iken n'îçün / 'Adlün eyyâmında ehl-i fazl ide âh u fiğân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 37*). [*sen,]*
- Midḥatüñde şâyegân düşdiyse n'ola kâfiye / **Sen** anı ma'zür tüt k'ol oldı Genc-i Şâyegân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 41*). [*sen,]*
- Sensin** ol k'ol çarḥ-peymâdur hümâ-yı himmetüñ / Kim aña pehlü-yı mäh-ı nev olupdur üstühân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 28*). [*sensin, -sin*]
- Ey ki keff-i râd-ı zer-pâş-ı kerîmüñdür **senüñ** / Keffe-i hürşid kim her lâhza olur zer-feşân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 27*). [*senüñ, -üñ*]
- Vaşfiyem ben kim **senüñ** vaşfuñda nazmum 'âleme / Şit-i ahlâk-ı şerîfüñ gibi olmışdur revân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 34*). [*senüñ, -üñ*]

sen: İkinci tekil şahıs zamiri; *Sarâzâm Koca Mustafa paşa*.

- 'İd-veş 'izz ü şerefler içre **sen** pür-zîver ol / Ḥaşmuñ olsun dâyimâ çün mäh-ı nev zerd ü nizâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 29*). [*sen,]*
- Sen** ol mücâhid-i gâzîsin oldı sa'yuñla / Diyâr-ı küfr ḥarâb u diyâr-ı dîn ma'mür (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 17*). [*sen,]*
- Ve ger-ne anda ne eglerdi **senden** ayru beni / Ne 'izz ü câh ü ne mâl ü menâl ü mülk ü 'aḳâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 24*). [*senden, -den*]
- Senüñ** ki nâr-ı ecelden zebânedür tîgüñ / Dil-i muḥâlif rûh-i 'adûdur aña şirâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 7*). [*senüñ, -üñ*]

senâ: Övme, övgü, medh.

- Her sa'y kim du'âña degül sâ'ydur 'âbeş / Her emr kim **senâña** degül emrdür muḥâl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 29*). [*senâña, -ñ, -a*]

seng-i cefâ: *Eziyet taşı.*

- Ey dost dilüm mihr ü vefâ ile elüñde / Bir şîşe idi **seng-i cefâ** ile uvandı (*Vasfî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 6*). [*seng-i cefâ,]*

seng-i cefâ: *Cefâ taşı; sevgiliden gelen sıkıntı.*

- Her tîr-i belâ **seng-i cefâ** kim gele senden / Gelsün berü yir eyleyeyin cân u ser üzre (*Vasfî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 5*). [*seng-i cefâ,]*

seng-i mezâr: *Mezar taşı.*

- Ger ölem derdiyle ol hercâyîñüñ ben ey refîk / Luṭf idüp **seng-i mezârüm** üzre ḥâlüm yazasın (*Vasfî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 3*). [*seng-i mezârüm, -um*]

seng-i saht-ı cefâ-yı zemâne: *Sert bir kaya gibi olan dönemin sıkıntıları.*

- Ki **seng-i saht-ı cefâ-yı zemâned** vardur / Ṭabî'at âyinesinde hezâr dürlü küsür (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 20*). [*seng-i saht-ı cefâ-yı zemâned, -den*]

sengîn-dil: *Taş kalpli, acımasız, merhametsiz.*

1. **Sengîn-dil** midür bu gönüller kapan nedür / Kim gördi sîm içinde ola seng dilberâ (Vasfî Dîvânî, Gazel 4, Beyit 5). [sengîn-dil,]

sepîde-dem: Sabah aydınlığı.

1. **Sepîde-dem** ki kalem çekdi Mânî-i gülzâr / Pür oldı levh-i çemen şemselerle naqş-ı nigâr (Vasfî Dîvânî, Kaside 1, Beyit 1). [sepîde-dem,]

ser vir-: Baş vermek; canını feda etmek.

1. N'ola ger zülfün yiri olursa cânâ ruhlaruñ / Nür olur anuñ yiri kim **ser vire** dîn üstine (Vasfî Dîvânî, Gazel 79, Beyit 4). [ser vire, -e]

ser-â-ser: Baştan başa, tamamıyla.

1. Ağzı vardur dili yok tâ ki huşuruñda senüñ / 'Arz ide süz u güdâzını **ser-â-ser** hâtem (Vasfî Dîvânî, Kaside 4, Beyit 2). [ser-â-ser,]
2. Midhatin şöyle laîf eyledügümçün yaraşur / Düşse her beytüm ayağına **ser-â-ser** hâtem (Vasfî Dîvânî, Kaside 4, Beyit 26). [ser-â-ser,]

serd ol-: Sert ve şiddetli olmak, soğumak.

1. Bâd-ı deyden şöyle **serd oldı** cihân kim döymeyüp / Elleri düşdi çıñaruñ kaldı bî-tâb u tüvân (Vasfî Dîvânî, Kaside 7, Beyit 8). [serd oldı, -dı]

serd ol-: Soğuk olmak.

1. Zâhid sözünü işidicek mey içereyim kim / **Serd olsa** havâ lâbüdü olur hânede âteş (Vasfî Dîvânî, Gazel 25, Beyit 2). [serd olsa, -sa]

serd ol-: Şiddetli olmak; katı, acımasız olmak.

1. Sen 'Alî-cüduñ görelden tîğ-i tîzi himmetin / **Serd olupdur** hiddet-i bâzâr-ı germ-i Zü'lfiğâr (Vasfî Dîvânî, Kaside 3, Beyit 12). [serd olupdur, -up, -dur]

ser-gerdân: Baş dönmiş, şaşkın.

1. Bir meh-i nâ-mihr için çarç itdi **ser-gerdân** beni / Gör nenüñ gibi gün için şaklamış devrân beni (Vasfî Dîvânî, Gazel 89, Beyit 1). [ser-gerdân,]

ser-girân: Çok sarhoş.

1. 'Adû-yı dîne içürdi mehâbetüñ bir mey / Ki haşır olunca ola **ser-girân** u yata hûmâr (Vasfî Dîvânî, Kaside 6, Beyit 9). [ser-girân,]

ser-i küy: Sevgilinin yanı başı.

1. Vaşfiyâ var **ser-i küyina** ölürseñ de eger / Ka'be yolında ölen kişinüñ olmaz günehi (Vasfî Dîvânî, Gazel 98, Beyit 6). [ser-i küyina, -ı, -n, -a]
2. **Ser-i küyuñdan** ırağ olmaz isem incinme / Pây-bend oldı baña n'eyleyeyin hûbb-ı vañan (Vasfî Dîvânî, Gazel 56, Beyit 3). [ser-i küyuñdan, -uñ, -dan]

serkeşlik it-: İtaat etmemek, dik başlılık göstermek.

1. **Serkeşlik idüp** 'aşıkça cevri eylemez ol şâh / Çok çok yaşasun devlet-i hüsniyle İlahî (Vasfî Dîvânî, Gazel 102, Beyit 4). [serkeşlik idüp, -üp]

sermâye: Varlık, servet.

1. Gelüp küyumda Vasfî nâle eyler diyü incinme / Nic' itsün bülbülüñ **sermâyesi** efgândur efgânsuz (Vasfî Dîvânî, Gazel 21, Beyit 6). [sermâyesi, -si]

sernâme: Mektupların başına yazılan yazı; başlık.

1. Bir meveddet-nâme geldi 'ışkdan gönülüne kim / Ğuşşâdur **sernâmesi** 'unvân ana elqâb-ı gam (Vasfî Dîvânî, Gazel 47, Beyit 2). [sernâmesi, -si]

ser-sebz: Yemyeşil; taze.

1. Devletüñ şâhını **ser-sebz** idüben Hâk her dem / Haşra dek bâğ-ı 'ömürden olasin

ber-hördār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 30*). [*ser-sebz,]*

ser-sebz eyle-: *Yemyeşil hale getirmek, canlandırmak.*

1. Devletün şâhım **ser-sebz eylesün** Hâk dāyimā / Gülşen-i 'ömrün güline irmesün bād-ı hazān (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 44*). [*ser-sebz eylesün, -sün]*

serv: *Servi ağacı.*

1. Düşerse pāyuña incinme eşküm / Niçe **serv** ayağına yüz sürer şu (*Vasfî Dîvânı, Gazel 68, Beyit 4*). [*serv,]*
2. Kendünün 'aksin görüp āb içre kıddün şandı **serv** / Kaldı ol hayretle yıllardur kenār-ı ābda (*Vasfî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 3*). [*serv,]*

serv: *Selvi ağacı; uzun boylu sevgili.*

1. Kıddün kıyāmını görüp eşküm revān olur / Çün **serv** kanda ise olur cūybār ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 6*). [*serv,]*
2. Hezār şevk ile **serv** üstine çıkup bülbül / Zebān-ı hal ile bu ş'i ri eyledi tekrār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 10*). [*serv,]*
3. Gelüp durur yine ebkār-ı hūb-efkārüm / Çü **serv** her biri mevzūn nihāl ü ş'irīn-kār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 33*). [*serv,]*

serv boyı: *Servi boy; sevgilinin uzun boyu.*

1. Kıdrini bilmeyüben **serv boyından** dem urur / Ne disün aña kişi kendüde 'ār olmayıcağ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 3*). [*serv boyından, -ın, -dan]*

serv ü süsen: *Servi ağacı ve susam fidanı.*

1. **Serv ü süsen** kıdd ü hattuña kıl olsun ko ki tā / Ne kadar āzādeler varsa gulām olsun saña (*Vasfî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 3*). [*serv ü süsen,]*

serverā: *Ey hükümdar; vezir.*

1. **Serverā** hākkuma a' dā sözini gūş itme / Bendeñi hayr ile yād eyle ferāmūş itme (*Vasfî Dîvânı, Kit'a 2, Beyit 1*). [*serverā,]*

servi: *Servi; servi boylu güzel; sevgili.*

1. Sen sehī **servi** gülüstānda temāşā için āb / Başdan ayağa göz olmuş didiler aña habāb (*Vasfî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 1*). [*servi,]*

serv-i bülend: *Yüksek servi ağacı; sevgilinin uzun boyu.*

1. Sen revān olalı arduñca yaşum oldı revān / Kānķı gülşende seni isteye ey **serv-i bülend** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 4*). [*serv-i bülend,]*

serv-i cemān: *Salınan servi.*

1. Görüp gülşende hālüm bülbül ağlar gülsitān ağlar / Añup ref-tār-ı yāri bāğda **serv-i cemān** ağlar (*Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 1*). [*serv-i cemān,]*

serv-i çemen: *Çimenlik servisi.*

1. Kıddüne nisbet idermiş özin utanmayuban / Göreyin bitmesün ü uzamasun **serv-i çemen** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 5*). [*serv-i çemen,]*

serv-i hırāmān: *Salınarak yürüyen servi; sevgili.*

1. Ne yavuz yeller esüpdür 'aceb ol gülşene kim / Lertzeler var durur ol **serv-i hırāmānumda** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 4*). [*serv-i hırāmānumda, -um, -da]*

serv-i revān: *Salınarak yürüyen uzun boylu sevgili.*

1. Bāğ-ı hūsn içinde bir **serv-i revānum** var benüm / Bir gül-i nev-reste şūh-ı dīl-sitānum var benüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 1*). [*serv-i revānum, -um]*
2. Cihānda şu gibi taşlarla döginüp yürüyem / Çü ben anuñ gibi **serv-i revāndan** ayrıldum (*Vasfî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 3*). [*serv-i revāndan, -dan]*

serv-i sehī: *Kavak gibi uzun, mevzun olan, dağınık olmayan servi.*

1. Haber-i kıdd-i ser-efrāzımı virmezse n' için / Bāğa varduğca şabā rakşa girer

serv-i sehî (*Vasfî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 3*). [*serv-i sehî,]*

serv-i sehî-reftâr: Kusursuz yürüyüşlü sevgili.

1. Gönlümüz aşüfte kıldılar perî-ruhsârlar / Yaşumuz cüy itdiler **serv-i sehî-reftârlar** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 1*). [*serv-i sehî-reftârlar, -lar]*

serv-kad: Servi boylu.

1. Sâye gibi hâk ol bir **serv-қaddüñ** yolma / Ger dilersen ravzâ-i rıdvân maқâm olsun saña (*Vasfî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 4*). [*serv-қaddüñ, -üñ]*

sev-: Beğenmek, hoşuna gitmek.

1. 'Ömrüm oldukça güzel **sevmeyeyin** dirdüm lîk / N'ideyin bu dil-i şeydâ beni yalan itdi (*Vasfî Dîvânı, Kit'a 3, Beyit 1*). [*sevmeyeyin, -me, -y, -e, -yin]*

sev-: Sevgi ve bağlılık duymak; gönül vermek; âşık olmak.

1. Gerçi ey meh sen dahî gül-berg-i terden tâzesin / Bülbül oldur kim **seve** her dem gülün bir tâzesin (*Vasfî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 1*). [*seve, -e]*
2. 'Älemde seni **sevmeden** özge hünerüm yok / Ben şâkirem ey dost benim bu hünerümden (*Vasfî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 4*). [*sevmeden, -meden]*
3. Çünkü çekdüñ gam-ı dilberleri **sev** n'olsa gerek / Yine bir şüh-ı cefâ pîşeyi Vasfî yeñile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 5*). [*sev,]*
4. Dil virdügi için saña ta'n itme sevdiğüm / **Sevmez** kişi çü bir güzeli ihtiyâr ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 5*). [*sevmez, -mez]*
5. Bî-vefâ dilber **sevüp** қanına girdüm gönlümüñ / Қorқaram kim nâgehân bir gün tutar ol қan beni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 6*). [*sevüp, -üp]*
6. Ögmeñ baña mañbüb diyü mihr ile mâhı / Dünyâda güzel **sevmezem** illâ Memi şâhı (*Vasfî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 1*). [*sevmezem, -mez, -em]*

sevâb: Allah (c.c.) tarafından mükafatlandırılacak

doğruluk ve iyilik karşılığı. Allah'ın rızasını kazanmaya mahsus iyi amel ve hayırlı işler.

1. Sen gülün rāh-ı hevâsında rakîb' öldüreyin / Ki **sevâb** olur imiş yoldan arıtmak dikenini (*Vasfî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 3*). [*sevâb,]*

sevâd: Sevda; siyah, kara.

1. Қarışmış idi sevâd-ı şeb ü beyâz-ı seher / Bi-'aynihi çü **sevâd** u beyâz-ı dîde-i hür (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 2*). [*sevâd,]*

sevâd-ı dîde-i ehl-i başar: Görmekte hassas olan kişilerin gözlerinin karası.

1. Sevâd-ı şebde ya ol nürdur seher güyâ / **Sevâd-ı dîde-i ehl-i başardadır** mestür (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 3*). [*sevâd-ı dîde-i ehl-i başardadır, -da, -dur]*

sevâd-ı şeb: Gecenin karanlığı.

1. Қarışmış idi **sevâd-ı şeb** ü beyâz-ı seher / Bi-'aynihi çü sevâd u beyâz-ı dîde-i hür (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 2*). [*sevâd-ı şeb,]*
2. **Sevâd-ı şebde** ya ol nürdur seher güyâ / Sevâd-ı dîde-i ehl-i başardadır mestür (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 3*). [*sevâd-ı şebde, -de]*

sevda: Heves, arzu, aşk.

1. Hâyâl-i kâkülün derd-i serümdür / Ne **sevda** i ki her dem başuma bu (*Vasfî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 6*). [*sevda,]*
2. Tolaşaldan berü anuñ gam-ı **sevda**sı ile / Hâşıl-ı 'ömrümü virdi gamı **sevda**sı yele (*Vasfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 3*). [*sevda*sı, -sı]

sevdiğüm: Sevdiğim, sevgilim.

1. Dil virdügi için saña ta'n itme **sevdiğüm** / Sevmez kişi çü bir güzeli ihtiyâr ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 5*). [*sevdiğüm,]*

sevl: Sel; gözyaşı.

1. Hâşilum harcım şorarsañ hâşilum ğamdur velî / **Seyller** harc iderem bu dîde-i ğamnâkden (*Vasfî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 2*). [*seyller, -ler*]

seyl it-: *Sel olmak.*

1. Kaşd eyledi ırmağa kapuñdan beni ağyâr / **Seyl itdi** gözüm yaşın ol ırmağ arasında (*Vasfî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 4*). [*seyl itdi, -di*]

seylâb: *Sel.*

1. Yaralu sînem benüm ol tîg-i âteş- tâbdan / Hâkdur ğüya ki yir yir çâk olur **seylâbdan** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 1*). [*seylâbdan, -dan*]

seylâb-ı ğam akıt-: *Sel gibi kederli gözyaşı akıtmak.*

1. Âh kim bu çeşm-i giryân **akıdup seylâb-ı ğam** / Çarh gibi dilde dâyim devr ider dolâb-ı ğam (*Vasfî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 1*). [*seylâb-ı ğam akıdup, -up*]

seylbâr-ı eşk-i çeşm: *Gözyaşı seli.*

1. Tâ esâs-ı 'ışk Bağdâdı uruldu gönlüme / **Seylbâr-ı eşk-i çeşmümden** hacildür cüy-ı Şağ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 4*). [*seylbâr-ı eşk-i çeşmümden, -üm, -den*]

seyr: *Gezinti, gezme; temaşa, manzara.*

1. **Seyrümde** gice ol mehe tuş olduğum didüm / Nâz ile güldi didi düşün ise hayr ola (*Vasfî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 4*). [*seyrümde, -üm, -de*]

seyr it-: *Izlemek, seyretmek.*

1. Gel temâşâ vahtidür gülzârı **seyr it** k'andadır / 'Âşık-ı şürîde bülbül dilber-i tañnâz gül (*Vasfî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 4*). [*seyr it,]*

seyyâr ol-: *Gezgin olmak.*

1. Henüz devlet-i gerdün olup baña sâbit / Yanumca **olmadılar** mâh-pâreler **seyyâr** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 28*). [*seyyâr olmadılar, -ma, -dı, -lar*]

sezâ düş-: *Uygun görülmek.*

1. Neden bilmem ki böyle nâr-ı hicrâna **sezâ düşdüm** / Şorarsañ hâlümü hecründe ey rûh-ı revân ağlar (*Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 8*). [*sezâ düşdüm, -dü, -m*]

sı-: *Kırmak, bozmak.*

1. Neng ü nâmûsı bütün Vaşfînüñ ey dost **şıduñ** / Büt-şiken olduğun için didiler saña Hâlîl (*Vasfî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 5*). [*şıduñ, -duñ*]

şığ-: *Bir kaba, bir yere bütünüyle girebilmek, tamamen içinde bulunmak.*

1. Ger yazarsam ol şehe hecrinde hâlüm n'olduğın / Defter ü dîvâna **şığmaz** dâstânım var benüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 4*). [*şığmaz, -maz*]
2. Beni bir gün añup dildârım almazmış zebânına / Dehâni tengdür nâmum meger **şığmaz** dehâmına (*Vasfî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 1*). [*şığmaz, -maz*]

şihhat: *Sağlık, afiyet.*

1. Hecründe şehâ hâlümü ol dem bilesin kim / Bir gün diyeler bir kuluñ ölmüş saña **şihhat** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 3*). [*şihhat,]*

şihhât vir-: *Sağlıklı kılmak.*

1. Dem-be-dem şihhâdde olmak yaraşur şâhum saña / Dilerem **şihhât vire** her demde Allâhum saña (*Vasfî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 1*). [*şihhât vire, -e*]

şihhâdde ol-: *Sağlıklı olmak, afiyette olmak.*

1. Dem-be-dem **şihhâdde olmak** yaraşur şâhum saña / Dilerem şihhât vire her demde Allâhum saña (*Vasfî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 1*). [*şihhâdde olmak,]*

şin: Mezar, kabir.

1. Öldi Vaşfî derd ile gel luğf idüp sinine söğ / Kim du'â itmek şehâ 'âdet durur **şin** üstine (Vasfî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 7). [şin,]
2. Öldi Vaşfî derd ile gel luğf idüp **şinine** söğ / Kim du'â itmek şehâ 'âdet durur sin üstine (Vasfî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 7). [şinine, -i, -n, -e]

şin-: Bozulmak.

1. Rûzedür kâfir gözün kân içmesün didüm didi / Rûzesi kâfirlerün **şinmaz** şarâb-ı nâbdan (Vasfî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 4). [şinmaz, -maz]

şirr: Gizli tutulan; kimseye söylenmeyen şey.

1. **Şirrin** haţuñuñ gerçi ki fâş eyledi zülfün / Hoş varmadı çok baş kesilür bu haber üzre (Vasfî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 3). [şirrin, -in]

şihr: Büyü.

1. Gözlerün **şihr** ile mihr üstinde tutmuşdur maķâm / Kim ide bu fende ol cādū-yı fettân ile baħş (Vasfî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 5). [şihr,]

şihr eyle-: Sihir yapmak.

1. Bir gülistân düzmişem **şihr eyleyüp** vaşfuñda kim / Çün bahâr-ı gülşen-i firdevs aña irmez hazân (Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 36). [şihr eyleyüp, -y, -üp]

şikke: Akça üzerine basılan nakış.

1. Eline almağa dînâr-ı mihrî 'âr eyler / Ki mu'teber degül inende **şikkesüz** dînâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 23). [şikkesüz, -süz]

şil-: Silmek, temizlemek.

1. Beyti ocağımı şulayup süpürüp **şilen** / Ahiyle Vaşfînün gazel-i âbdâridur (Vasfî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 5). [şilen, -en]
2. Yıllar oldu ki firâkuñda gözüm kân ağlar / Yaşımı raħm idüben **şilmedi** bir gün yeñ ile (Vasfî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 3). [şilmedi, -me, -di]

şilsile-i rûz u şeb: Gece gündüz şilsilesi.

1. Nitekim **şilsile-i rûz u şeb** olup muħkem / Harekât eyleye gerdün zemîn ide karâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 28). [şilsile-i rûz u şeb,]

şim: Gümüş gibi parlak yüz, çehre.

1. Göreli ol şanem-i serv kad ü sîm-beri / Ki nihâl-i kadînün ğabğabıdur **şim** beri (Vasfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 7). [şim,]
2. Yoluna cân virürem ger dir ise **şim** beri / Beni öldürmelüdür vây beni vây beni (Vasfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 8). [şim,]

şim bâl: Gümüş, beyaz kanat.

1. Biz öldük intizâr ile dirler egerçi kim / Bir bād-pāya bindi uçar **şim bâl** ile (Vasfî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 2). [şim bâl,]

şim içinde seng ol-: Gümüş (ten) içinde taş olmak.

1. Sengîn-dil midür bu gönüller kapan nedür / Kim gördi **şim içinde ola seng** dilberâ (Vasfî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 5). [şim içinde seng ola, -a]

şim ü zer ol-: Altın ve gümüş olmak.

1. Başdan ayağa eger **şim ü zer olursa** n'ola / Olmaz aña şehâ ile berâber hâtem (Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 15). [şim ü zer olursa, -ur, -sa]

şim ü zer: Gümüş ve altın.

1. Faķr hâkinden alup cûdı aña vire vücûd / **Şim ü zerle** n'ola ger olsa tüvânger hâtem (Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 16). [şim ü zerle, -le]

sīm-ber: Beyaz tenli, gümüş göğüslü; sevgili.

1. Her tūr k'irür sīneme ol **sīm-berümden** / Mīhriyle anuñ cūşa gelür qan cigerümden (Vasfī Dīvānı, Gazel 66, Beyit 1). [sīm-berümden, -üm, -den]

sīmīn: Gümüş renginde (beyaz).

1. Tağılmasun diyü **sīmīn** varaklarıyla gülün / Bahār eliyle şabā düzdi zer-nişān mismār (Vasfī Dīvānı, Kaside 1, Beyit 9). [sīmīn,]
2. 'İd ya hōd bir güzel gül yüzlü sīmīn-ber durur / Kim hilāl olmuş anuñ gūşına **sīmīn** gūşvār (Vasfī Dīvānı, Kaside 3, Beyit 2). [sīmīn,]

sīmīn-ber: Gümüş gibi beyaz göğüslü.

1. 'İd ya hōd bir güzel gül yüzlü **sīmīn-ber** durur / Kim hilāl olmuş anuñ gūşına sīmīn gūşvār (Vasfī Dīvānı, Kaside 3, Beyit 2). [sīmīn-ber,]

sīmīn-sā'id: Gümüş kol.

1. Yāsemīn olsun saña devr içre **sīmīn-sā'idüñ** / Al güller lāleler olsun şarāb-ı erğavān (Vasfī Dīvānı, Kaside 7, Beyit 12). [sīmīn-sā'idüñ, -üñ]

sīnān: Kargı, süngü, ok vb. savaşı aletlerinin keskin ve sivri ucu, ok temreni, mızrak.

1. Def '-i tūr-i ta'n-ı bed-hāh itmege besdür baña / Cevşen eş'ārüm haṭı vü kilik-i müşkīnüm **sīnān** (Vasfī Dīvānı, Kaside 7, Beyit 39). [sīnān,]

sīne: Göğüs, bağır; gönül, yürek.

1. Tığ-i cefāñı çekme vü çāk itme **sīnemi** / K'ey dost hālka rāz-ı derün aşikār olur (Vasfī Dīvānı, Gazel 12, Beyit 4). [sīnemi, -m, -i]
2. Tığı qan itdüğine **sīnede** tūrin tutaram / Anca toğrı tūtilur egri için qan olıcak (Vasfī Dīvānı, Gazel 28, Beyit 2). [sīnede, -de]
3. Qaldı derd oqları peykānları sīnemde dirīg / Eksük olmaz elemi **sīnede** peykān olıcak

(Vasfī Dīvānı, Gazel 28, Beyit 3). [sīnede, -de]

4. Dile **sīnemde** kaşd itdükce zülfi nāleler eyler / Hemān ol murğa beñzer kim gelür mār aşiyānına (Vasfī Dīvānı, Gazel 72, Beyit 3). [sīnemde, -m, -de]
5. Şanki bir cerrāhdur ğamzeñ ki gelmiş **sīneme** / Her yaña yarup arar derd oqları peykānını (Vasfī Dīvānı, Gazel 88, Beyit 3). [sīneme, -m, -e]
6. Qaldı derd oqları peykānları **sīnemde** dirīg / Eksük olmaz elemi sīnede peykān olıcak (Vasfī Dīvānı, Gazel 28, Beyit 3). [sīnemde, -de]
7. Yaralu **sīnem** benüm ol tığ-i āteş- tābdan / Hākdur gūya ki yir yir çāk olur seylābdan (Vasfī Dīvānı, Gazel 54, Beyit 1). [sīnem,]
8. Gūyiyā kim şem'dür sīnemde her tūrūñ senüñ / Āteş-i 'ışkuñla **sīnem** içre olan tābdan (Vasfī Dīvānı, Gazel 54, Beyit 5). [sīnem,]
9. Baña rahm itdüñ görüp **sīnemde** tūrūñ zaḥmını / Dīde-i baḥtum benüm gūyā uyandı hābdan (Vasfī Dīvānı, Gazel 54, Beyit 2). [sīnemde, -de]
10. Gūyiyā kim şem'dür **sīnemde** her tūrūñ senüñ / Āteş-i 'ışkuñla sīnem içre olan tābdan (Vasfī Dīvānı, Gazel 54, Beyit 5). [sīnemde, -de]
11. Her tūr k'irür **sīneme** ol sīm-berümden / Mīhriyle anuñ cūşa gelür qan cigerümden (Vasfī Dīvānı, Gazel 66, Beyit 1). [sīneme, -e]
12. Müjgānı ḥadengine ki **sīnem** siper itdüm / Men' eylemedi cānuma geçdi siperümden (Vasfī Dīvānı, Gazel 66, Beyit 2). [sīnem, -m]
13. Gördiler şeydālīgüm 'ışkında zindān itdiler / **Sīnesinde** cānı gibi şakladı zindān beni (Vasfī Dīvānı, Gazel 89, Beyit 2). [sīnesinde, -(s)i, -(n)de]
14. Bu belāya n'ide cān n'eyleye yā **sīne** gönül / Beni öldürmelüdü vāy beni vāy beni (Vasfī Dīvānı, Murabba 2, Beyit 10). [sīne,]
15. **Sīnem** dilerem kim ola pūr-tūr nigāra / Yanuñda ne zevk itdüğini görelü terkeş (Vasfī Dīvānı, Gazel 25, Beyit 3). [sīnem,]
16. **Sīnemi** çāk eyle kim rahm idesin ben ḥastaya / Zaḥmı olmayan beden lāyık degül merhemlere (Vasfī Dīvānı, Gazel 76, Beyit 4). [sīnemi, -i]
17. Pehlevānsın dostum tığ-i cefā şalmağda kim / Kanlu yaşlarla pūr itdüñ **sīnemüñ** meydānını (Vasfī Dīvānı, Gazel 88, Beyit 6). [sīnemüñ, -üñ]
18. Ben şehā ol Vaşfiyem kim nazm-ı rengīnüm görüp / **Sīnesinde** naqş ider her defter ü dīvān beni (Vasfī Dīvānı, Gazel 89, Beyit 8). [sīnesinde, -sinde]

sîne: Göğüs; yüzüğüün dış yüzeyi.

1. **Sînesi** üzre yazup Sûre-i İhlâşî tamâm / Saña ihlâşımı 'arz eylemek ister hâtem (Vasfî Dîvânî, Kaside 4, Beyit 11). [sînesi, -si]

sîne-i çäk: Parçalanmış gönül.

1. Mîhrüñle eger hâk ola bu **sîne-i çäküm** / Tâ haşra degin büy-yı maḥabbet vire hâküm (Vasfî Dîvânî, Gazel 49, Beyit 1). [sîne-i çäküm, -üm]

sîne-i gülzâr: Göğüs bahçesi.

1. Ruḥuñ ğamiyle senüñ ey gül-i semen-ruhsâr / Pür oldı âteş-i lâleyile **sîne-i gülzâr** (Vasfî Dîvânî, Kaside 1, Beyit 11). [sîne-i gülzâr,]

sîne-i pür-çäk-i ğam-perverd: Gamla beslenen parçalanmış gönül.

1. Bilmek isterseñ ki tîĝ-i 'ışk n'eyler 'aşıkâ / Gör benüm bu **sîne-i pür-çäk-i ğam-perverdümü** (Vasfî Dîvânî, Gazel 94, Beyit 2). [sîne-i pür-çäk-i ğam-perverdümü, -üm, -i]

sînem zemîn: Göğsün üzeri.

1. Beñzer ki buldı eşk-i revānumla perveriş / **Sînem zemîni** kim tolıdur tîrden nihâl (Vasfî Dîvânî, Gazel 36, Beyit 4). [sînem zemîni, -i]

sipâhî: Atlı asker.

1. Ele bir 'aşıkûñ gönlin alur her lahza ol dilber / Benüm yârüm **sipâhîdür** elinden bir toĝan gitmez (Vasfî Dîvânî, Gazel 23, Beyit 5). [sipâhîdür, -dür]
2. Ey dil anuñ üftâdesi tenhâ seni şanma / Aşuftesidür şâh u gedâ mir ü **sipâhî** (Vasfî Dîvânî, Gazel 102, Beyit 3). [sipâhî,]

sipeh: Ordu; asker.

1. Olalıdan berü dil mülk-i ğamuñ pâdişehi / 'Alemlî âteş-i âh oldı vü eşküm **sipehi**

(Vasfî Dîvânî, Gazel 98, Beyit 1). [sipehi, -i]

siper: Göğüs; kalkan.

1. Müjĝâmî ḥadengine ki sînem siper itdüm / Men' eylemedi cânuma geçdi **siperümden** (Vasfî Dîvânî, Gazel 66, Beyit 2). [siperümden, -üm, -den]

siper eyle-: Kendini veya bir şeyi korumak amacıyla bir başka şeyi siper olarak kullanmak.

1. Her tîr-i belâ kim atılır kavş-i kazâdan / **Eyler** bizi hecr aña **siper** hey n'idelüm hey (Vasfî Dîvânî, Gazel 99, Beyit 2). [siper eyler, -r]

siper it-: (bir şeyi, kendini) siper etmek; kendini veya bir şeyi korumak amacıyla bir başka şeyi siper olarak kullanmak, bir şey veya bir kimse için kendini tehlikeye atmak.

1. Müjĝâmî ḥadengine ki sînem **siper itdüm** / Men' eylemedi cânuma geçdi siperümden (Vasfî Dîvânî, Gazel 66, Beyit 2). [siper itdüm, -dü, -m]

sipihri-cüd: Ayrılığın gökyüzü.

1. Sen ol sipihri-keremsin ki merkezi kapuñuñ / **Sipihri-cüda** vü mihr-i şehâya oldı medâr (Vasfî Dîvânî, Kaside 1, Beyit 28). [sipihri-cüda,]

sipihri-kerem: İzzet şeref göğü.

1. Sen ol **sipihri-keremsin** ki merkezi kapuñuñ / Sipihri-cüda vü mihr-i şehâya oldı medâr (Vasfî Dîvânî, Kaside 1, Beyit 28). [sipihri-keremsin, -sin]

sipihri-ma'âlî: Şerefler, yücelikler göğü.

1. Eyâ **sipihri-ma'âlî** bu çarḥ u encüm-i çarḥ / Şarây-ı kıadr-i refi' üñdedür buḥâr u bahûr (Vasfî Dîvânî, Kaside 5, Beyit 15). [sipihri-ma'âlî,]

sipihri-mihr-i celâlet: Yiğitlik güneşinin göğü.

1. **Sipih-r-i mihr-i celâlet** ki rây-ı rüşenidür / Cemâl ü zinet-i evreng-i kayser ü fağfür (Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 12). [sipih-r-i mihr-i celâlet,]

sipih-r-i mihr-i sehâ: Cömertlik güneşinin gökyüzü.

1. **Sipih-r-i mihr-i sehâ** âfitâb-ı bürc-i 'atâ / Muhiṭ-i ebr nevâ kân-yemîn ü bâhr-yesâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 2). [sipih-r-i mihr-i sehâ,]

sirişk: Gözyaşı.

1. Ğarķ ol ey dil gözümün yaşına dinleñ bir dem / Diñlenür ğarķ olıcaķ şem' **sirişkine** fetil (Vasfî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 3). [sirişkine, -ine, -]

sirôsî: Sirozlu; Serezli; Siroz günümüzde Yunanistan sınırları içinde bulunur.

1. Bir **Sirôsî** mâh-peyker baña ilhâm eyleyüp / Didî tarîḫ-i latîfin çaķ Rödös üstine (Vasfî Dîvânı, Kit'a 1, Beyit 4). [sirôsî,]

sitâr: Yıldız (yön göstermesi bağlamında) | talih, baht.

1. Beni sen mâha irgürmez **sitârem** gerçi kim her şeb / Sitâreyle cihâni pür ider bu eşk-i ğaltânım (Vasfî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 5). [sitârem, -em]

sitâre: Yıldız.

1. Beni sen mâha irgürmez sitârem gerçi kim her şeb / **Sitâreyle** cihâni pür ider bu eşk-i ğaltânım (Vasfî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 5). [sitâreyle, -y, -le]

şit-i ahlâk-ı şerîf: Soylu ahlakın şöhreti.

1. Vaşfiyem ben kim senün vaşfuñda nazmum 'âleme / **Şit-i ahlâk-ı şerîfün** gibi olmışdur revân (Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 34). [şit-i ahlâk-ı şerîfün, -ün]

siyâh: Kara.

1. Şaçum ağardı çü rüz-ı sefid kapuñda / Henüz baht-ı siyâhum **siyâh** çün şeb-i târ (Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 38). [siyâh,]

siyâh: Kötü, karanlık.

1. Dūd-ı âhumdan **siyâh** olursa 'âlem tañ degül / Görmedüm bir niçe gündür ol meh-i şeb-gerdümü (Vasfî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 4). [siyâh,]

siyâh ol-: Siyahlaşmak, kararmak.

1. Sözlerüm süzından **olmuşdur** haṭ-ı şî' rüm **siyâh** / Gel inanmazsan nazâr kıll defter ü dîvânuma (Vasfî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 4). [siyâh olmuşdur, -miş, -dur]

siyâh-ı nâme: Günah

1. Ğafür haķķı ki 'afviyle mâhv ider biñ biñ / **Siyâh-ı nâme**yi bir kaṭra âb-ı istiğfâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 15). [siyâh-ı nâme, -y, -i]

siyeh: Siyah.

1. **Siyeh** libâslarından ğaraż budur ğâlib / Ki midḫatüñde siyeh bahtum ideler iş'âr (Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 36). [siyeh,]

siyeh baht: Kara baht, talihsiz baht.

1. Siyeh libâslarından ğaraż budur ğâlib / Ki midḫatüñde **siyeh bahtum** ideler iş'âr (Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 36). [siyeh bahtum, -um]

siyeh-libâs: Siyah elbise.

1. **Siyeh-libâs** durur her biri çü şeb likin / Zemâne ruḫları nuriyle pür durur envâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 34). [siyeh-libâs,]

sohbet: Görüşüp konuşma.

1. Yâr u sâz u gül ü mül **şoĥbeti** lâzım bilüñüz / Çäre yoĥdur ki şafâ ola bu çâr olmayıcak (*Vasfî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 4*). [*şoĥbeti, -i*]

şoĥbet it-: *Konuşmak, soĥbet etmek.*

1. Bâĝ gitdiyse ne ĝam gül yüzlülerle **şoĥbet it** / Ger dilerseñ k'ola ħalbün ĝayret-i bâĝ-ı cinân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 11*). [*şoĥbet it,]*

şokaĝa düş-: *Sokaĝa çıkmak.*

1. Ne mâĥ olur bu ki şeb irişince her dem mihr / **Düşüp şokaĝa** arar şehri ħâne ħâne seni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 7*). [*şokaĝa düşüp, -üp*]

şoñra: *Daha ileri bir zamanda, müteakiben.*

1. Demidür 'aşıĝa râĥm eyle didüm ĥışm itmiş / Sözümi aña benüm **şoñra** peşimân olıcaĝ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 4*). [*şoñra,]*
2. Ol şâĥ zeri yoĝ diyü ben ħulına her dem / 'Ayb eylemesün ki utanur **şoñra** yüzümden (*Vasfî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 4*). [*şoñra,]*

şor-: *Sormak, araştırmak.*

1. Ne **şorarsın** seni kim 'ışĝa esîr itdi diyü / Kim ki virdiye şehâ sünbül-i pür-tâbuña tâb (*Vasfî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 4*). [*şorarsın, -ar, -sın*]
2. Ger **şorarsañ** luĝ idüp bir ĝün eger ben ĥâĝden / Rıf' at-i ħâdrüm yüceldüdüñ benüm eflâĝden (*Vasfî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 1*). [*şorarsañ, -ar, -sa, -ñ*]
3. Ĥâşilum ĥarcum **şorarsañ** ĥâşilum ĝamdur velî / Seyller ĥarc iderem bu dîde-i ĝamnâĝden (*Vasfî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 2*). [*şorarsañ, -ar, -sa, -ñ*]
4. Vaşfinüñ ĥâl-i perişânını **şormazsañ** n'ola / Âdeme ĝamlar gelür **şöylense** bir ĝamnâĝden (*Vasfî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 5*). [*şormazsañ, -maz, -sa, -ñ*]
5. Esîr olalı ol âĥüya Vaşfi / **Şorar** irdüĝine kim ħanı âĥ o (*Vasfî Dîvânı, Gazel 68, Beyit 6*). [*şorar, -ar*]
6. Ey baña ibrâm idüp her lâĥza **şoran** derdümi / Gör benüm bu eşĝ-i ĝülgünümle rüy-ı zerdümi (*Vasfî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 1*). [*şoran, -an*]

7. Neden bilmem ki böyle nâr-ı hicrâna sezâ düşdüm / **Şorarsañ** ĥâlümü hecrüñde ey rûĥ-ı revân aĝlar (*Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 8*). [*şorarsañ, -ar, -sa, -ñ*]
8. Bu dil-i bîmâra em **şordum** taĥbîb-i 'ışĝdan / Didi kim Vaşfi olur saña devâ maĥbûbdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 5*). [*şordum, -du, -m*]

şovukluk: *Sevimsiz ve ilgisiz davranış, ilgisizlik.*

1. Hem-dem geçer benümle vü âvâredür saña / Andandur ortamuzda **şovukluk** şabâ ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 4*). [*şovukluk,]*

şovukluk düş-: *Havanın soĝuması; arası açılmak, araya soĝukluk girmesi.*

1. Bâddan beñzer k'ara yirde **şovukluk düşdi** kim / Germ olup gül şevĝına bülbüller itmezler fiĝân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 6*). [*şovukluk düşdi, -di*]

şög-: *Sövmek; kötü söz söylemek; küfretmek.*

1. Öldi Vaşfi derd ile gel luĝ idüp sinine **şög** / Kim du'â itmek şehâ 'âdet durur sin üstine (*Vasfî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 7*). [*şög,]*

şöyle-: *Demek, söylemek.*

1. Ol şanem cevri ü cefâ mecmü'asın ezber oĝur / **Şöylesek** bilmez geçeri mihr ü vefâ destânını (*Vasfî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 5*). [*şöylesek,]*
2. Vaşfinüñ ĥâl-i perişânını şormazsañ n'ola / Âdeme ĝamlar gelür **şöylense** bir ĝamnâĝden (*Vasfî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 5*). [*şöylense, -n, -se*]

şöz: *Bir düşüncüyü eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kâvil.*

1. Zâhid **şözünü** işidicek mey içerem kim / Serd olsa havâ lâbüdü olur ĥânedede âteş (*Vasfî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 2*). [*şözünü, -i, -ni*]
2. Demidür 'aşıĝa râĥm eyle didüm ĥışm itmiş / **Sözümü** aña benüm şoñra peşimân olıcaĝ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 4*). [*şözümü, -üm, -i*]

3. Āşinā gibi beni yād eylemez olduñ dirîğ /
Hak̄kuma beñzer 'adūlar **sözlerin** gūş
eyledūñ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 3*).
[*sözlerin, -ler, -i, -n*]
4. Saña öldürme didüm gerçi ki bu hasta-dili
/ Öldür ey şeh ki ben ol **söze** peşimān
oldum (*Vasfî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 2*).
[*söze, -e*]
5. Didüm karşı yüzün görsem didi kim / Ne
sözdür bu ki dirsın baña karşı (*Vasfî
Dîvânı, Gazel 68, Beyit 2*). [*sözdür, -dür*]
6. **Sözlerüm** sūzından olmışdur haṭ-ı şî' rüm
siyāh / Gel inanmazsan nazar kıl defter ü
dîvānuma (*Vasfî Dîvânı, Gazel 70, Beyit
4*). [*sözlerüm, -ler, -üm*]
7. Āhumla sözlerüm n' için irmez kulağuna /
Dirler ki **söz** ırağa irişür havā ile (*Vasfî
Dîvânı, Gazel 75, Beyit 5*). [*söz,*]
8. Āhumla **sözlerüm** n' için irmez kulağuna /
Dirler ki söz ırağa irişür havā ile (*Vasfî
Dîvânı, Gazel 75, Beyit 5*). [*sözlerüm, -ler,
-üm*]
9. Şeytān **sözine** uymaz idüñ ey melek n' için
/ Senden beni ayırdı rakībūñ nifāk ile
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 3*). [*sözine,
-i, -n, -e*]
10. Güle karşı **sözi** süziyle cigerler mi yakar /
Bülbülün cevri ile bağı tolu hār olmayacak
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 2*). [*sözi, -i*]

söz: Söz, söylem; şiir.

1. Hışm eyleme cānā baña sen māha
sözümden / Mest-i mey-i 'ışkam haberüm
yoğdur özümden (*Vasfî Dîvânı, Gazel 59,
Beyit 1*). [*sözüm*den, -üm, -den]
2. Her dem ki yazam sūz-ı ğamun vaşfını
Vaşfî / Odlar saçılır defter ü dîvāna
sözümden (*Vasfî Dîvânı, Gazel 59, Beyit
5*). [*sözüm*den, -üm, -den]
3. İrse **sözüm** güherleri deryā kulağına /
Ağzum şadef gibi pür iderdi le' āl ile (*Vasfî
Dîvânı, Gazel 85, Beyit 7*). [*sözüm, -üm*]
4. Serverā hak̄kuma a' dā **sözini** gūş itme /
Bendeñi hayr ile yād eyle ferāmūş itme
(*Vasfî Dîvânı, Kit'a 2, Beyit 1*). [*sözini, -in,
-i*]

şu: Akarsu, nehir.

1. Cihānda **şu** gibi taşlarla döginüp yürüyem /
Çü ben anuñ gibi serv-i revāndan ayrıldum
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 3*). [*şu,*]

şu: Deniz, okyanus.

1. Şol kadar şevkı ile ağlalyalum / Çarhı **şu**
üzre çün habāb idelüm (*Vasfî Dîvânı,
Gazel 51, Beyit 6*). [*şu,*]

şu: Su; ırmak, nehir.

1. Düşerse pāyuña incinme eşküm / Niçe serv
ayağına yüz sürer **şu** (*Vasfî Dîvânı, Gazel
68, Beyit 4*). [*şu,*]

su'āl it-: Soru sormak

1. Devrinde şöyle oldu şehāñuñ ki sâ' ile /
Virür cevāb pāşış-i zer **itmedin su'āl**
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 25*). [*su'āl
itmedin,*]

subh: Sabah vakti, sabah.

1. Her gice ta **subh** olunca ney gibi efgān
idüp / İñlerem derd ile kim düşdüm cüdā
maḥbūbdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 62, Beyit
4*). [*subh,*]

subh u şām: Sabah ve akşam.

1. Kuy-ı cānān içre feryād eyleyüp her **subh
u şām** / Bülbül-i bāğ-i cinān olmak
dilerseñ 'aşık ol (*Vasfî Dîvânı, Gazel 38,
Beyit 5*). [*subh u şām,*]

subha degin: Bütün gece boyunca, sabaha kadar.

1. Ben belā bahri miyānında idüm **subha
degin** / Sen varup bir iki nādāna kenār
olmışsun (*Vasfî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 4*).
[*subha degin,*]

suhan: Söz, kelām.

1. Vaşfî uzatmağıl ğam u miḥnet kaşıyyesin /
Kim her **suhan** ki ola mūmil arturur melāl
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 37*). [*suhan,
]*

suhan: Söz, kelām; şiir.

1. Tutaram tūğ-ı zebān ile **suhan** milketini /
Himmet iderse baña ḥusrev-i Cemşid

cenāb (*Vasfî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 6*).
[*suhan,]*

suhan-perdâz: *Düzgün ve güzel söz söyleyen, fasih, belîğ.*

1. Pâdişâhâ saña kanlu yaşlarum ahvâlini /
‘Arz idüp ağlardı ger olsa **suhan-perdâz**
gül (*Vasfî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 10*).
[*suhan-perdâz,]*

suhan-sâz: *Söz söyleyen.*

1. Dir idüm kim dehen-i dilbere beñzer
hâtem / Olsa pür-nâz u **suhan-sâz** u suhan-
ver hâtem (*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit*
1). [*suhan-sâz,]*

suhan-ver: *Güzel söz söyleyen, güzel söz söyleyici.*

1. Dir idüm kim dehen-i dilbere beñzer
hâtem / Olsa pür-nâz u suhan-sâz u **suhan-
ver** hâtem (*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit*
1). [*suhan-ver,]*

sul-: *Solmak.*

1. **Şular** anuñ gibi güller ki dâyim / El ura
ana iller tâze tâze (*Vasfî Dîvânı, Gazel 86,*
Beyit 3). [*şular, -ar]*

sula-: *Sulamak, su vermek.*

1. Beyti ocağım **şulayup** süpürüp silen /
Âhiyle Vaşfînün gâzel-i âbdârıdur (*Vasfî*
Dîvânı, Gazel 13, Beyit 5). [*şulayup, -up]*

sultân: *Hükümdar, padişah.*

1. Götür hâk-i mezelletden fakîr-i
dermendüñdür / Terahhüm eyle Vaşfî
bendeñe devletlü **sultânüm** (*Vasfî Dîvânı,*
Gazel 41, Beyit 8). [*sultânüm, -um]*
2. Hüsn ili **sultâni** olmışsın mübârek bād
içün / Bādı gönderdüm kabûl it ol mübârek
bādumı (*Vasfî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 4*).
[*sultâni, -i]*
3. Ümîddür ki zamân-ı vezâretüñde idem /
Yanumda hüsn ili **sultânlarımı** hıdmetkâr
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 29*).
[*sultânlarımı, -ları, -n, -i]*

sun-: *Vermek, uzatmak, takdim etmek.*

1. Meygün lebünün yādına ey sâkî-i mehveş /
Şun nüş idelüm bir iki sâgar mey-i bî-ğaş
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 1*). [*şun,]*
2. Sâkıyâ mey **şun** ki ben dünyâya mağrūr
olmazam / Her metâ’ı kim cihân virür
ğurürumdur benüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel*
50, Beyit 4). [*şun,]*
3. Hevâ-yı âteş-i la’li dile dâğ urdı dildârüñ /
Şun ey sâkî k’âña merhem durur yâkût-ı
seyyâle (*Vasfî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 5*).
[*şun,]*

sür çek-: *Sur (kale duvarı) çekmek.*

1. Bir **sür çekdi** bürc-i bedende nıñâk-ı yâr /
Başdan ayağa mülk-i melâhat hişâridür
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 2*). [*sür*
çekdi, -di]

surâhî: *İçine su, şerbet, şarap vb. şeyler koymaya yarayan, uzun boyunlu cam veya billur kap.*

1. Midhat-i la’lünde cān cān-fezā kavlüm
görür / Bes **şurâhî** n’eylesün meclisde
kulkul itmeyüp (*Vasfî Dîvânı, Gazel 7,*
Beyit 3). [*şurâhî,]*
2. ‘Arzû-yı cām-ı la’lüñle bu hünin dil gibi /
İçi kan taldı **şurâhîñün** şarâb-ı nâbdan
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 7*).
[*şurâhîñün, -nün]*

süre-i ihlâs: *Ihlas suresi; Osmanlı döneminde yüzüklerin üzerine yazılan bir sure.*

1. Sînesi üzre yazup **Süre-i İhlâsı** tamām /
Saña ihlâşını ‘arz eylemek ister hâtem
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 11*). [*süre-i*
ihlâsı, -ı]

süret: *Yüz; sevgilinin yüzü.*

1. Bu **şüret** ile kim yaradupdur Hudâ seni /
Hür-ı cinân şanur gören ey meh-liķâ seni
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 1*). [*şüret,]*

süret: *Görünüş; yüz; üslup, tavır.*

1. Olsa ‘aceb mi ‘ide nişân kim olup durur /
Kadd ile ‘ayn u şekl ile yâ **şüret** ile dâl
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 7*). [*şüret,]*

süret-i na 'l-i semend: *At nalinın sureti.*

1. Didî nakş it **süret-i na 'l-i semendüm** cismüne / Didüm ey meh nakş idem çeşm-i cihân-bîn üstine (*Vasfî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 2*). [*süret-i na 'l-i semendüm, -üm*]

susa-: *Susamak; bir şeyi çok istemek.*

1. Zülf-i nigâra ey gönül el şunma gey şakın / Çanuña **şuşaduñ** ise var oyna mâr ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 4*). [*şuşaduñ, -du, -ñ*]

süz: *Yanma, tutuşma, ateş, hararet; ıstırap.*

1. Güle karşı sözi **süziyle** cigerler mi yaçar / Bülbülün cevri ile bağı tolu hâr olmayacak (*Vasfî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 2*). [*süziyle, -iyle*]

süz: *Ateş.*

1. Sözlerüm **süzından** olmuşdur haç-ı şî 'rüm siyâh / Gel inanmazsan nazar kıl defter ü dîvânuma (*Vasfî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 4*). [*süzından, -ın, -dan*]

süz u güdâz: *Yanıp yakılma, ağlayıp sızlama.*

1. Ağzı vardur dili yok tâ ki huşûruñda senün / Arz ide **süz u güdâzını** ser-â-ser hâtem (*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 2*). [*süz u güdâzını, -ı, -n, -ı*]

süz-ı ğam: *Keder ateşi.*

1. Her dem ki yazam **süz-ı ğamun** vaşfını Vaşfî / Odlar saçılır defter ü dîvâna sözümünden (*Vasfî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 5*). [*süz-ı ğamun, -un*]

süz-ı haber: *Naklolunan sözün yangını.*

1. Ger şemme-i şevküm haberin şerh ide Vaşfî / Âlem yana şevk odına **süz-ı haberümden** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 5*). [*süz-ı haberümden, -üm, -den*]

süzis: *Yanış, yanma; yürek yangını.*

1. Tâ haşır olunca dem ura kabrümde nâr-ı şevk / Ger ben ölem bu **süzis** ü bu ihtirâk ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 4*). [*süzis,]*
2. Bu gice şem ' senün **süzisün** görüp ey dil / Eridi yüregünün yağı yana yana seni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 6*). [*süzisün, -ün*]

süleymân: *Hız. Süleyman. Hz. Davut peygamberin oğlu olup yüzüğüyle cinlere, rüzgara ve hayvanlara hükmetmiştir. 12 yaşında tahta geçmiş büyük bir padişah ve peygamberdir.*

1. Hâtemün dest-i şerifünde görenler didi kim / Güyiyâ oldı **Süleymâna** müyesser hâtem (*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 19*). [*süleymâna, -a*]

süleymân-rütbet: *Süleyman 'ın rütbesinde, seviyesinde, Süleyman peygambere denk*

1. Ey **Süleymân-rütbet** ü Cem-ğudret Efrîdün-haşem / Âşaf-ı 'âhd ü vezir-i kâmrân u kâmkâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 10*). [*süleymân-rütbet,]*

sünbül: *Sümbül; sevgilinin kıvrımlı saçları.*

1. Ne var kâküllerün olmazsa hüsnuñe ziyân olmaz / Gülistân pür-gül olsun ğam degül olmazsa **sünbulsüz** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 3*). [*sünbulsüz, -süz*]
2. Vaşfîyâ yüz bulmayup düşsün perîşân ayağa / Güyiyâ baht-ı perîşânumdur ol **sünbül** benüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 6*). [*sünbül,]*

sünbül-i pür-tâb: *Çok parlak sünbül; sevgilinin saçları.*

1. Ne şorarsın seni kim ' ışka esir itdi diyü / Kim ki virdiyse şehâ **sünbül-i pür-tâbuña** tâb (*Vasfî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 4*). [*sünbül-i pür-tâbuña, -uñ, -a*]

süpür-: *Süpürmek, temizlemek.*

1. Beyti ocağını şulayup **süpürüp** silen / Âhiyle Vaşfî'nün ğazel-i âbdâridur (*Vasfî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 5*). [*süpürüp, -üp*]

sür- *Uzaklaştırmak; dökmek.*

1. Gözüm yaşı görmege seni māni‘ olurdu /
Acidum anı kıhr ile **sürdüm** nazarumdan
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 3*). [*sürdüm,*
-dü, -m]

süvâr: *Ata binmiş, binici.*

1. Baña ne hîn-i ferâgât ne vaqt-i ‘uzletdür /
Murâdum atına ben olmadın henüz **süvâr**
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 25*). [*süvâr,*
]
2. Şimdiden sonra murâdınca n’içün
dönmeye kim / Himmetüñ oldu bu nüh
ablak-ı gerdüna **süvâr** (*Vasfî Dîvânı,*
Kaside 8, Beyit 24). [*süvâr,*]

süvâr-ı hıng-i felek: *Gökyüzü atının süvarisi.*

1. Olalı kıadr-i bülendüñ **süvâr-ı hıng-i felek**
/ Hilâl gâşiyedür aña çarh gâşiyе-dâr
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 34*). [*süvâr-ı*
hıng-i felek,]

süzi vir- *Süzüvermek.*

1. Henüz encüm-i nergis-mişâl gülşen-i çarh /
Süzi virürdi gözini çü nergis-i maḥmür
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 4*). [*süzi*
virürdi, -ür, -di]

şād eyle-: Mutlu etmek.

1. 'İd ayı gibi gel bizi **şād eyle** zinde kıl / Ğam rüzesinde ey şanem öldük melâl ile (Vasfî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 4). [*şād eyle,*]

şād ol-: Mutlu ve huzurlu olmak.

1. Hele kendüm bilelden olmadum 'ālemde ben hürrem / Eger bir lahza **şād oldumsa** cānā her zamān ağlar (Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 5). [*şād oldumsa, -du, -m, -sa*]

şādîlhk: Sevinç, mutluluk.

1. Nitekim faşl-ı gül irüp cihānı eyleye hürrem / Nitekim 'id irişmek hālka **şādîlhk** nişānıdır (Vasfî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 12). [*şādîlhk,*]

şādmān ol-: Bahtiyar olmak, mutlu olmak.

1. Zülfi sevdāsın iden kessün ümīdi Vaşfî kim / **Şādmān olur** mı bend itse dili kullāb-ı ğam (Vasfî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 5). [*şādmān olur, -ur*]

şādumān: Sevinçli, bahtiyar.

1. Firāk-ı yāri güç dirler idi bilmez-idüm evvel / Göñül bir rütbe mahzūn kim gören her **şādumān** ağlar (Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 6). [*şādumān,*]

şafak: Güneş gurup ettikten sonra ufukta kalan kızıl aydınlık, alaca karanlık.

1. Her dem **şafağda** şeklini gördükce şānūram / Çengāl-i bāz hūn-ı şikār ile oldı al (Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 8). [*şafağda, -da*]

şāh: Padişah, hükümdar; sevgili.

1. Dem-be-dem şihhāde olmağ yaraşur **şāhum** saña / Dilerem şihhāt vire her demde Allāhum saña (Vasfî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 1). [*şāhum, -um*]
2. Şādīkam Kible haqı yoluñda ben **şāhum** senūñ / Her ne yüzden dir iseñ toğrı varur āhum saña (Vasfî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 4). [*şāhum, -um*]
3. Bil ğanīmet kim geçer hūsnūñ bahārı devridür / İç müdām ey **şāh** fevt-i fırsat-ı gül itmeyüp (Vasfî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 4). [*şāh,*]
4. Niçe bir Vaşfîyi cevruñle şehā öldüresin / **Şāhsın** luţf idüp olsañ n'ola ger bende-nevāz (Vasfî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 7). [*şāhsın, -sın*]
5. Ol **şāh** zeri yok diyü ben kılına her dem / 'Ayb eylemesün ki utanur soñra yüzümden (Vasfî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 4). [*şāh,*]
6. Ben bendesin 'aceb mi ger ol **şāh** oñarmaya / Kimse oñarmaz anı ki Allāh oñarmaya (Vasfî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 1). [*şāh,*]
7. Ögmeñ baña maħbūb diyü mihr ile māhı / Dünyāda güzel sevmezem illā Memi **şāhı** (Vasfî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 1). [*şāhı, -ı*]
8. Sen yaqarsın beni bu hūsn ile **şāhum** bilürem / Līk eflāke çıkar āteş-i āhum bilürem (Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 5). [*şāhum, -um*]

şāh: Hükümdar, padişah.

1. Gūş-ı 'ālem tola Vaşfî dürer-i nazmumla / **Şāhdan** ger ola ben bendeye himmet nazarı (Vasfî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 7). [*şāhdan, -dan*]
2. Ey dil anuñ üftādesi tenhā seni şanma / Āşüftesidür **şāh** u gedā mir ü sipāhī (Vasfî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 3). [*şāh,*]
3. Serkeşlik idüp 'āşıka cevri eylemez ol **şāh** / Çok çok yaşasun devlet-i hūsnıyle İlāhī (Vasfî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 4). [*şāh,*]
4. Ol **şāh** daħı tıfl durur ğamze okıyle / Vaşfî kılın öldürse yazılmaya ğunāhı (Vasfî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 5). [*şāh,*]
5. Kaşideden ğarāz oldur ki ide **şāha** du 'ā / Degül durur bu ki şī riyle ide fazl izhār (Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 40). [*şāha, -a*]

6. Hemîşe tâ ki şalâh-ı cihân-ı kevn ü fesâd /
Vezir ü **şâh** ile çuta cihân içinde karâr
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 39*). [*şâh,]*
7. Devletüñ **şâhım** ser-sebz eylesün Hâk
dâyimâ / Gülşen-i ‘ömrüñ güline ırmesün
bâd-ı hazân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit
44*). [*şâhım, -+ım]*
8. Devletüñ **şâhım** ser-sebz idüben Hâk her
dem / Haşra dek bâğ-ı ‘ömründen olasın
ber-hördâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit
30*). [*şâhım, -+ım]*

şâh ol-: Padişah olmak.

1. Meger kim milket-i gülşende **şâh olmuş**
durur bülbül / K’otagı lâle-i hamrâ vü
güller sâye-bânidur (*Vasfî Dîvânı, Kaside
9, Beyit 4*). [*şâh olmuş, -muş]*
2. **Şâh olup** şâh-ı Süleymân-‘azamet haşra
degin / Saña âşâflıg ile ola muqarrer hâtem
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 29*). [*şâh
olup, -up]*

şâhâne: Harika, çok güzel; şahlara layık.

1. Var yürî **şâhâne** ‘işret kıl huşûsâ kim bu
dem / Ebr-i mirvârîd-bâr üstünde olmuş
sâye-bân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 14*).
[*şâhâne,]*

şâhbâz: İri ve beyaz bir doğan cinsi, doğan.

1. Ne **şâhbâz** durur tîr-i cân-şikâruñ kim / Ne
yire kim vara eyler hayât-ı haşmı şikâr
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 33*).
[*şâhbâz,]*

şâh-ı ‘âdil: Adaletli sultan.

1. Ne için mest gözün kanımı Vaşfinüñ içer /
Şâh-ı ‘âdil çü yasağ itdi k’içilmeye şarâb
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 5*). [*şâh-ı
‘âdil,]*

şâh-ı gül: Güllerin padişahı.

1. Raqîb ile şalmürsın ben âh itdüke / Çü
şâh-ı gül ki yel esdüke şalmür bile hâr
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 15*). [*şâh-ı
gül,]*
2. Çemende gönca şanasın ki kanlu
peykândur / Teninde **şâh-ı gülüñ** tırmadın

tutar jengâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit
5*). [*şâh-ı gülüñ, -üñ]*

şâh-ı nîk-baht: Güzel talihli padişah.

1. Fikr iderken kim bu ejderhâyı **şâh-ı nîk-
baht** / Gönderür gâlib Firengistâna yâ Rûs
üstine (*Vasfî Dîvânı, Kut’a 1, Beyit 3*).
[*şâh-ı nîk-baht,]*

şâh-ı suhandan: Güzel konuşan padişah.

1. Hâlün mu ‘ayyen olmağa rüşen zamîrine /
Besdür bu denlü **şâh-ı suhandana** vaşf-ı
hâl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 38*).
[*şâh-ı suhandana, -a]*

şâh-ı süleymân-‘azamet: Büyük padişah h.z
Süleyman; Hz. Süleyman. Hz. Davut peygamberin
oğlu olup yüzüğüyle cinlere, rüzgara ve hayvanlara
hükmetmiştir. 12 yaşında tahta geçmiş büyük bir
padişah ve peygamberdir.

1. Şâh olup **şâh-ı Süleymân-‘azamet** haşra
degin / Saña âşâflıg ile ola muqarrer hâtem
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 29*). [*şâh-ı
süleymân-‘azamet,]*

şâhid: Şahit, tanık.

1. Didi ki ey gam u miñnet-şarây-ı gerdünda
/ Murâd **şâhidine** ırmeyüp kalan mehcür
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 8*).
[*şâhidine, -i, -n, -e]*

şâhid-i çarh: Gökyüzünün(feleğin) güzeli.

1. Henüz **şâhid-i çarh** âfitâb-ı ‘âlem-tâb /
Verâ-yı perde-i kuhlîden itmiş idi zuhür
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 5*). [*şâhid-i
çarh,]*

şâhid-i gül: Gül yüzlü sevgili, gül güzeli.

1. Şabâ çü keşf-i nikâb itdi **şâhid-i gülden** /
Görindi manzara-i şâhdan çü rüy-ı nigâr
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 2*). [*şâhid-i
gülden, -den]*

sahs: Kişi, kimse.

1. Ger 'ilâc eylerse lutf idüp Mesîh-i himmetüñ / Va'de **şahşından** gidüp def ola renc-i intizâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 19). [*şahşından, -ın, -dan*]

şâkir: Şükür ve hamd edici, eden.

1. 'Älemde seni sevmeden özge hünerüm yok / Ben **şâkirem** ey dost benüm bu hünerümden (Vasfî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 4). [*şâkirem, -em*]

şâm-ı firâk: Ayrılık akşamı.

1. Umar idüm ki toğa başuma devlet güneşi / Âh kim olmaz imiş **şâm-ı firâkuñ** şeheri (Vasfî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 5). [*şâm-ı firâkuñ, -uñ*]

şâne: Tarak.

1. Dilberâ zülf-i perîşânüña el urmağ için / Dest-i kudret elümi kıldı benüm **şâne** gibi (Vasfî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 3). [*şâne,]*

şarab: Üzüm veya başka meyve sularını türlü yöntemlerle mayalandırarak elde edilen alkollü içki, mey.

1. Ne için mest gözün kanını Vaşfinüñ içer / Şâh-ı 'âdil çü yasağ itdi k'içilmeye **şarâb** (Vasfî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 5). [*şarâb,]*
2. **Şarâb** içmek yasağ olmuş durur kâdîlere Vaşfî / 'Acebdür ger saña yüz virmez ise ol yasağı gül (Vasfî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 5). [*şarâb,]*
3. Sâkıyâ la'lüñ **şarâbından** beni bî-hüş kıl / 'Älem-i bî-hüşlük zîrâ huzûrumdur benüm (Vasfî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 2). [*şarâbından, -ın, -dan*]
4. Gördüm lebünde hattuñı bildüm cihânda kim / Çok fitneler zühûra gelürmiş **şarâbdan** (Vasfî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 4). [*şarâbdan, -dan*]
5. Câm-ı la'l ile gönül ays-ı müdâm olsun saña / Ol **şarâbı** bensüz içersen harâm olsun saña (Vasfî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 1). [*şarâbı, -ı*]

şarâb-ı ergavân: Erguvan renkli şarap.

1. Yâsemîn olsun saña devr içre sîmîn-sâ'idüñ / Al güller lâleler olsun **şarâb-ı**

ergavân (Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 12). [*şarâb-ı ergavân,]*

şarâb-ı nâb: Saf; katıksız şarap.

1. 'Aks-i ruhsâruñ senüñ bu çeşm-i pür-hünâbda / Güyiyâ berg-i gül-i terdür **şarâb-ı nâbda** (Vasfî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 1). [*şarâb-ı nâbda, -da*]
2. Rûzedür kâfir gözün kan içmesün didüm didi / Rûzesi kâfirlerüñ şınmaz **şarâb-ı nâbdan** (Vasfî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 4). [*şarâb-ı nâbdan, -dan*]
3. 'Ärzü-yı câm-ı la'lüñle bu hünin dil gibi / İçi kan töldi şurâhîñüñ **şarâb-ı nâbdan** (Vasfî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 7). [*şarâb-ı nâbdan, -dan*]

şarâb-ı şevk: Arzu şarabı.

1. 'Ays eylemek olurdu hayâl-i nigâr ile / Ger dil **şarâb-ı şevk** ile lâ-ya'kil olmasa (Vasfî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 2). [*şarâb-ı şevk,]*

şâvegân: Layık olma, her şeyin beğenilmiş yönü.

1. Midhatüñde **şâvegân** düşdiyse n'ola kâfiye / Sen anı ma'zür tut k'ol oldı Genc-i Şâvegân (Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 41). [*şâvegân,]*

şâyi' ol-: Herkes tarafından duyulmak, her tarafa yayılıp herkesçe bilinir duruma gelmek.

1. Bütün âfâka **şâyi' oldı** efgânım duyıldı âh / Baña dirlik harâm oldı bu dîdem durma kan ağlar (Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 3). [*şâyi' oldı, -dı*]

şeb: Gece.

1. Vaşfîya 'ömri 'abeş yirlere zâyî'dür o kim / Rûz u **şeb** manzarı bir lâle-'izâr olmayıcağ (Vasfî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 5). [*şeb,]*
2. Ne mâh olur bu ki **şeb** irişince her dem mihr / Düşüp şokağa arar şehri hâne hâne seni (Vasfî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 7). [*şeb,]*
3. Siyeh-libâs durur her biri çü **şeb** likin / Zemâne ruhları nûriyle pür durur envâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 34). [*şeb,]*

şeb-i fûrkât: *Ayrılık gecesi.*

1. Uyumazsam **şeb-i fûrkâtd**e tañ mı / Göze korhulu yirde gelmez uyhu (*Vasfî Dîvânı, Gazel 68, Beyit 3*). [*şeb-i fûrkâtd*e, -de]

şeb-i târ: *Karanlık gece.*

1. Şaçum ağardı çü rûz-ı sefid kapuñda / Henüz baht-ı siyâhum siyâh çün **şeb-i târ** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 38*). [*şeb-i târ*,]
2. Gün yüzüñ üzre ne var hañt-ı siyehkâr olıcağ / Şem' rüşen olur ey mâh **şeb-i târ** olıcağ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 1*). [*şeb-i târ*,]

şebîh ol-: *Benzemek.*

1. Geh na' lçeñe **şebîh olur** gâh na' lüne / Ya' ni dil er yoluñda senüñ ola pâyımâl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 20*). [*şebîh olur*, -ur]

şebnem: *Çiy tanesi; inci.*

1. Ya tâc-ı la' l durur gūyiyâ zümürürd terk / Ki dürr ü gevher ü **şebnemle** oldı gevherbâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 6*). [*şebnemle*, -le]

şeh: *Sultan, padişah; sevgili.*

1. 'İşkuñ **şehine** konmağa nakkâş-ı havâdis / Dil hânesini eyledi kan ile münakkaş (*Vasfî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 4*). [*şehine*, -i, -n, -e]
2. Luñ idüp Vaşfıyî redd itme ki ey **şeh** yaraşur / Bâğ-ı hüsnünde anuñ gibi gâzelhân olıcağ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 6*). [*şeh*,]
3. 'Arz itmezem melâlümi hecründe sen **şeh** / Havf eylerem ki nâgeh ire gönülüne melâl (*Vasfî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 5*). [*şeh*e, -e]
4. Ger yazarsam ol **şeh** hecrinde hâlüm n'olduğın / Defter ü dîvâna şıgmaz dâstânüm var benüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 4*). [*şeh*e, -e]
5. Saña öldürme didüm gerçi ki bu hasta-dili / Öldür ey **şeh** ki ben ol söze peşimân oldum (*Vasfî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 2*). [*şeh*,]

6. Ben günâhum bilürem luñ kıl ey **şeh** 'afv it / Tut ki bir kâfir idüm şimdi müselmân oldum (*Vasfî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 4*). [*şeh*,]
7. Vaşfıyâ çünki **şehüñ** rağbeti yok fâyide ne / Tütalum nazm ile ben Hâfız u Selmân oldum (*Vasfî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 6*). [*şehüñ*, -üñ]
8. Vaşfıyâ yazup ol **şehüñ** vaşfın / Şevk-ı mihrîyle bir kitâb idelüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 7*). [*şehüñ*, -üñ]
9. Teşbîh idemez dil lebüñüñ şehdine kândı / Devlet anuñ ey **şeh** ki lebüñ şehdine kândı (*Vasfî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 1*). [*şeh*,]
10. Yüzüñü yüzüme ur tuymasun ağıyar begüm / Diyeyin sen **şeh**e ihfâ ile vardur haberüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 4*). [*şeh*e, -e]
11. Bu kadar var ki du'â itmek için **şehlerine** / Fużalâ hâlini eş'âr ile eyler iş'âr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 27*). [*şehlerine*, -ler, -in, -e]

şeh: *Sultan, padişah.*

1. Bülend-mertebe **şeh** Bâyezîd-i deryâ-dil / Meh-i cihân-ı kerem mihr-i âsumân-ı vekâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 18*). [*şeh*,]
2. Luñ kıl Vaşfıyî redd itme ki ey **şeh** yaraşur / Gülşen-i cennet-i küyünda anuñ gibi hezâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 21*). [*şeh*,]

şeh bâyezîd-i şîr-dil: *Aslan yürekli Sultan Bayezit.*

1. Pâdişâh-ı bañr u ber **Şeh Bâyezîd-i şîr-dil** / Kim hezârân fazlı var Dârâ vü Kâbûs üstine (*Vasfî Dîvânı, Kut'a 1, Beyit 1*). [*şeh bâyezîd-i şîr-dil*,]

şehâ: *Ey padişah; ey sevgili.*

1. Hechründe **şehâ** hâlümü ol dem bilesin kim / Bir gün diyeler bir kuluñ ölmüş saña şihhat (*Vasfî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 3*). [*şehâ*,]
2. Kaddüñ hevesin itdüğü Vaşfı bu durur kim / Hoşdur ki **şehâ** kişide 'âlî ola himmet (*Vasfî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 8*). [*şehâ*,]
3. Ölümümdür hañtuñ añdurma melül itme beni / Ki ölüm fikri **şehâ** kişiyi gamgîn eyler (*Vasfî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 2*). [*şehâ*,]
4. Ben de mihrüñ göreyin kañr ile ağılatma beni / Korğum oldur ki **şehâ** illere faş ola

- bu rāz (*Vasfî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 2*).
[*şehâ,*]
5. Raħm kıl Vaşfîyi öldürme giriftâr görüp /
Kâfir olmadı **şehâ** n'ola giriftâr olıcak
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 5*). [*şehâ,*]
 6. Gözlerüm merdümü yoluñda **şehâ** hâk olalı
/ Bunca demdür dimedüñ n'oldı firâkımda
demüñ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 5*).
[*şehâ,*]
 7. 'İşkuñ tarîkı içre **şehâ** dil olup durur / Āteş
gibi ki yola düşüp ola pâyımâl (*Vasfî
Dîvânı, Gazel 36, Beyit 6*). [*şehâ,*]
 8. Lâlenüñ bağrına dâğ urdı **şehâ** şevk-i
ruhuñ / Kıldı çeşmüñ hevesi nergis-i
şehlâyı 'alil (*Vasfî Dîvânı, Gazel 40, Beyit
2*). [*şehâ,*]
 9. **Şehâ** senden mi öğrendi ki bir lâhzâ karar
itmez / Gelüp geçdükcce cevır ile geçer bu
bî-bakâ 'ömrüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 43,
Beyit 2*). [*şehâ,*]
 10. Luţf eyle âhum alma **şehâ** âhdan şakın /
İncitme ben za 'İfüñi Allâhdan şakın (*Vasfî
Dîvânı, Gazel 61, Beyit 1*). [*şehâ,*]
 11. N'ola ditrerse haddüñ üzre zülfüñ / **Şehâ**
âteşde olur muţtarib mü (*Vasfî Dîvânı,
Gazel 68, Beyit 5*). [*şehâ,*]
 12. Ben yandıgum gamuñda **şehâ** nâydan işit /
Kim çok demüm geçüp durur ey dost nây
ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 3*).
[*şehâ,*]
 13. Derd ü gam-ı firâkıña sen mi didüñ **şehâ** /
K'öldüreler beni dirilüp ittifağ ile (*Vasfî
Dîvânı, Gazel 77, Beyit 2*). [*şehâ,*]
 14. Vaşfîyi çünki senden ayırdı felek **şehâ** /
Görem ki aşğa geçe odlara yakıla (*Vasfî
Dîvânı, Gazel 77, Beyit 6*). [*şehâ,*]
 15. Öldi Vaşfî derd ile gel luţf idüp sinine sög
/ Kim du 'â itmek **şehâ** 'âdet durur sin
üstine (*Vasfî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 7*).
[*şehâ,*]
 16. **Şehâ** Vaşfî senüñ medhüñde dâyim /
Disün kavlı ü gazeller tâze tâze (*Vasfî
Dîvânı, Gazel 86, Beyit 5*). [*şehâ,*]
 17. Ben **şehâ** ol Vaşfîyem kim nazm-ı
renginüm görüp / Sînesinde nakş ider her
defter ü dîvân beni (*Vasfî Dîvânı, Gazel
89, Beyit 8*). [*şehâ,*]
 18. 'İşkuñla **şehâ** lâle ki tağlara düşüpdür /
Taşlarla döğünmekle kızıl kana boyandı
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 3*). [*şehâ,*]
 19. Cihâna 'işkuñ idüp ben fakîri hâr itme /
Anuñ haqı ki **şehâ** itdi bî-bahâne seni
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 4*). [*şehâ,*]

şehâ: *Ey padişah.*

1. Kapuñ kim oldu **şehâ** gülşen-i gül-i
mağşud / Yaraşur anda eger ola Vaşfî gibi

hezâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 35*).
[*şehâ,*]

2. Ben **şehâ** bendeñ iken 'izz-i huşuruñda
senüñ / Sen revâ görme ki çarğ eyleye her
dem beni zâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8,
Beyit 23*). [*şehâ,*]
3. **Şehâ** vaşfuñ gülistânında bir bülbül durur
Vaşfî / Ki tekrâr itdügi her lahzâ medhüñ
dâstâmidur (*Vasfî Dîvânı, Kaside 9, Beyit
10*). [*şehâ,*]
4. Ne şorarsın seni kim 'ışka esir itdi diyü /
Kim ki virdiyse **şehâ** süñbül-i pür-tâbuña
tâb (*Vasfî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 4*). [*şehâ,
]*
5. Yine dil boynına zülf-i siyehüñ şaldı
kemend / Dem mi vardur ki **şehâ** geçmeye
bend üstine bend (*Vasfî Dîvânı, Gazel 10,
Beyit 1*). [*şehâ,*]
6. Göñlüñüñ meyli levend ise **şehâ** Vaşfîye
gel / Kamı anuñ gibi bir oñmaduğ âvâre
levend (*Vasfî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 5*).
[*şehâ,*]
7. Ko atuñuñ öñince yile ben kuluñ **şehâ** /
K'ekşer öñince bād-ı şabānuñ gubâr olur
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 2*). [*şehâ,*]
8. Heçrüñde anduğumca **şehâ** gül yüzüñ
senüñ / Kanlu yaşumla her tarafım lâlezâr
olur (*Vasfî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 3*).
[*şehâ,*]
9. Niçe bir Vaşfîyi cevürüñle **şehâ** öldüresin /
Şâhsın luţf idüp olsañ n'ola ger bende-
nevâz (*Vasfî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 7*).
[*şehâ,*]
10. Hattüñ ucından düşer âhir **şehâ** la'lüñ dile
/ Mücib-i şöhret degül Yâküta illâ hüsn-i
hağ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 2*).
[*şehâ,*]
11. Bilümü bükdi keman gibi **şehâ** tîr-i gamuñ
/ Niçe bir şabr ideyin çekmege bār-ı
sitemüñ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 1*).
[*şehâ,*]
12. Mekk ü füsün ile aluban göñlümi **şehâ** /
Hâlk içre hâlümü benüm efsâne eyledüñ
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 2*). [*şehâ,*]
13. Vaşfîyem gerçi **şehâ** vaşf idemezven
hâlümü / K'âteş-i şevk ile yanmış bir
zebānum var benüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel
44, Beyit 7*). [*şehâ,*]
14. Hıl'at-i 'işkuñ benüm haddüm degül
geymek **şehâ** / Ben gedâyam yeg durur
bilmek kişi endâzesin (*Vasfî Dîvânı, Gazel
60, Beyit 2*). [*şehâ,*]

şehâ: *Cömertlik, el açıklığı.*

1. Devrinde şöyle oldu **şehâñuñ** ki sâ'ile /
Virür cevâb pāşîş-i zer itmedin su'âl (*Vasfî
Dîvânı, Kaside 2, Beyit 25*). [*şehâñuñ, -
ñuñ*]

2. Başdan ayağa eger sîm ü zer olursa n'ola / Olmaz aña **sehâ** ile berâber hâtem (*Vasfî Dîvânî, Kaside 4, Beyit 15*). [*sehâ,]*

şehd: Bal.

1. Teşbîh idemez dil lebûnüñ **şehdine** kândi / Devlet anuñ ey şeh ki lebûñ şehdine kândi (*Vasfî Dîvânî, Gazel 91, Beyit 1*). [*şehdine, -i, -n, -e]*
2. Teşbîh idemez dil lebûnüñ şehdine kândi / Devlet anuñ ey şeh ki lebûñ **şehdine** kândi (*Vasfî Dîvânî, Gazel 91, Beyit 1*). [*şehdine, -i, -n, -e]*
3. Hâk seni halk idicek leb diyü ey mâh saña / Şarmış evrâk-ı gül-i terlere **şehd** ü şekeri (*Vasfî Dîvânî, Gazel 100, Beyit 6*). [*şehd,]*

sehensheh-i 'âlem: Alemin padişahı.

1. 'Ahdünde ey **sehensheh-i 'âlem** revâ mîdur / Kim müye ile müy olam nâle ile nâl (*Vasfî Dîvânî, Kaside 2, Beyit 35*). [*sehensheh-i 'âlem,]*

şeh-i iklîm-i ğam: Gam ülkesinin padişahı.

1. Âhumuñ âteşidür başuma zerrîn külehüm / **Şeh-i iklîm-i ğamuñ** böyle olurmuş külehi (*Vasfî Dîvânî, Gazel 98, Beyit 2*). [*şeh-i iklîm-i ğamuñ, -uñ]*

şeh-i şığâr u kibâr: Küçük ve büyük bütün padişahlar.

1. Şu deñlü nâle çekem k'âgeh ola hâlümünden / Melâz u melce-i 'âlem **şeh-i şığâr u kibâr** (*Vasfî Dîvânî, Kaside 1, Beyit 17*). [*şeh-i şığâr u kibâr,]*

şehr: Şehir, kent; güzeller diyârı.

1. Ne mâh olur bu ki şeb irişince her dem mihr / Düşüp şokağa arar **şehri** hâne hâne seni (*Vasfî Dîvânî, Gazel 95, Beyit 7*). [*şehri, -i]*

şeker: Şeker.

1. Hâk seni halk idicek leb diyü ey mâh kômış / Hoĸka-i la'ide gül birle mürebbâ

şekeri (*Vasfî Dîvânî, Gazel 101, Beyit 4*). [*şekeri, -i]*

şekeristân: Şeker ülkesi, şeker bahçesi.

1. Nazm-ı Vaşfiye havese eyle ki eylerse n'ola / Tûtî-i kând-i melâhat **şekeristâna** heves (*Vasfî Dîvânî, Gazel 24, Beyit 6*). [*şekeristâna, -a]*

şekker: Şeker.

1. La 'l-i şîrînüñ görüp **şekker** ezilmiş karşıña / Ben meger canâ ölem k'almayam andan dadumı (*Vasfî Dîvânî, Gazel 92, Beyit 2*). [*şekker,]*

şekkerin-makâl: Güzel kelimeden.

1. Âzâd kıl ki bend-i mezellet esîridür / Bir tûtî-i şeker-şiken ü **şekkerin-makâl** (*Vasfî Dîvânî, Kaside 2, Beyit 32*). [*şekkerin-makâl,]*

şekkersitân-ı medhüni it-: Şeker ülkesini övmek.

1. Tûtî-i hoş-serâ-yı zebân yâ'ni nâtıkâ / **Şekkersitân-ı medhüni itmekde** oldı lâl (*Vasfî Dîvânî, Kaside 2, Beyit 28*). [*şekkersitân-ı medhüni itmekde, -mek, -de-üñ, -i]*

şekl: Biçim, şekil.

1. Olsa 'aceb mi 'ide nişân kim olup durur / Kadd ile 'ayn u **şekl** ile yâ şüret ile dâl (*Vasfî Dîvânî, Kaside 2, Beyit 7*). [*şekl,]*
2. Her dem şafaĸda **şeklini** gördükce şanüram / Çengâl-i bâz hün-ı şikâr ile oldı al (*Vasfî Dîvânî, Kaside 2, Beyit 8*). [*şeklini, -i, -n, -i]*

şekl-i nâv: Oluk şekli.

1. 'Âlem-i ebr-i benânuñ feyzine olur sebep / Kilk-i müşkînüñ n'ola ger tutsa **şekl-i nâvdân** (*Vasfî Dîvânî, Kaside 7, Beyit 29*). [*şekl-i nâvdân,]*

şekl-i zül'fikâr: Zülfikâr'ın şekli. Zülfikâr: Hz. Ali'nin kılıcının adı.

1. Hânekahı gönlümün fikr-i müjeñle husrevâ / Naş olupdur her der ü dîvârâ **şekl-i Zül'fikâr** (Vasfî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 4). [şekl-i zül'fikâr,]

şem': Mum.

1. Gün yüzün üzre ne var hatt-ı siyehkâr olıcağ / **Şem'** rüşen olur ey mâh şeb-i târ olıcağ (Vasfî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 1). [şem',]
2. Garğ ol ey dil gözümün yaşına dinleñ bir dem / Diñlenür garğ olıcağ **şem'** sirişkine fetil (Vasfî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 3). [şem',]
3. Gūyiyâ kim **şem'dür** sînemde her tîrûñ senûñ / Āteş-i işkuñla sînem içre olan tâbdan (Vasfî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 5). [şem'dür, -dür]
4. **Şem'ün** ey meh bu gice başına odlar yakayın / Dil uzatdı saña meclisde ya ol öle ya ben (Vasfî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 4). [şem'ün, -ün]
5. Yakma şanemâ Vaşfîyi giryân dilemezseñ / Bir **şem'** k'oda yana kaçan olmaya giryân (Vasfî Dîvânı, Gazel 64, Beyit 7). [şem',]
6. Bu gice **şem'** senûñ süzişüñ görüp ey dil / Eridi yüreginüñ yağı yana yana seni (Vasfî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 6). [şem',]
7. Yakup kararda vü hâkister ide **şem'** gibi / Semûm-ı âteş-i kâhrına irse bād-ı bahâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 25). [şem',]
8. Uyan ki devletünün **şem'ini** uyardı Hudâ / K'irişdi devlet ile yine hâzret-i düstür (Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 9). [şem'ini, -i, -n, -i]
9. Hâl-i dil-i Vaşfî görünürken saña rüşen / Ağlamaz iseñ hâline ey **şem'** oda yan (Vasfî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 6). [şem',]

şem'-i dil-sühte: Yüreği yanmış âşîğın.

1. Vaşfînün yandığını her gice bezmünde görüp / **Şem'-i dil-sühtenün** reşk odı oldı yeri (Vasfî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 5). [şem'-i dil-sühtenün, -nün]

şem'-i ruh: Yanağının mumu.

1. Yandı dil **şem'-i ruhuñ** şevkına pervâne gibi / Cân dağı itdi heves âh k'oda yana

gibi (Vasfî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 1). [şem'-i ruhuñ, -uñ]

şem'-i ruhuñ şevk: Yanağın arzusunun mumu.

1. Düşeli **şem'-i ruhuñ şevkına** pervâne gibi / Miñnet odları olupdur şanemâ bâl ü perüm (Vasfî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 2). [şem'-i ruhuñ şevkına, -n, -a]

şem'-i ruh: Sevgilinin mumun alevi gibi parlak yüzü.

1. Zencîr-i zül' ile dili dîvâne eyledüñ / **Şem'-i ruhuñla** cānumı pervâne eyledüñ (Vasfî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 1). [şem'-i ruhuñla, -uñ, -la]

şemme-i şevk: Gönül arzusunun pek azı.

1. Ger **şemme-i şevkum** haberin şerh ide Vaşfî / 'Ālem yana şevk odına süz-ı haberümden (Vasfî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 5). [şemme-i şevkum, -um]

şemse: Parlak güneş şeklinde çizilmiş resim, nakış.

1. Sepide-dem ki kalem çekdi Mânî-i gülzâr / Pür oldı levh-i cemen **şemselerle** nakş-ı nigâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 1). [şemselerle, -ler, -le]

şemse-i zer-kâr: Altından işlenmiş güneş.

1. Hilâl bāb-ı şerifünde hâlk-ı sîmîn / Güneş sarây-ı refî'ünde **şemse-i zer-kâr** (Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 29). [şemse-i zer-kâr,]

şer': Adalet.

1. Ne virür şî'r ki ben fahr idem anuñla benüm / Faħrum oldur k'idinem **şer'** libāsım şî'âr (Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 26). [şer',]

şerbet: Tatlı.

1. Hâlk-ı bî-himmet marîz-ı faħr idi luţf eyleyüp / Añlara virdüñ ğınâ **şerbetlerin**

nüş eyledün (*Vasfî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 2*). [*şerbetlerin,]*

şeref: *Onur; mutluluk.*

1. Dest-büsuñ **şerefin** beñzer idindi maqşud / Zerden idindi kemer la'lden efser hâtem (*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 18*). [*şerefin, -i, -n]*

şeref: *Fazilet, cesâret vb. üstün niteliklerle kazanılmış iyi şöhret.*

1. 'İd-veş 'izz ü **şerefler** içre sen pür-zîver ol / Hâşmuñ olsun dâyimâ çün mâh-ı nev zerd ü nizâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 29*). [*şerefler, -ler]*

şeref-i dîn ü düvel: *Din ve devletin şerefi.*

1. Muştafâ Beg **şeref-i dîn ü düvel** eşref-i hâlk / Hâmî-i milk ü milel şadr-ı ecil mîr-i kibâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 11*). [*şeref-i dîn ü düvel,]*

şerer: *Kivılcım.*

1. Ger irişmez' âteş-i 'uşşâk âhından **şerer** / Her gice endâmı eflâkûñ neden gül gül durur (*Vasfî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 2*). [*şerer,]*

şerh: *Açıklama.*

1. Ol kitâb-ı nâzdan bir faşl okur 'uşşâklar / Derd-i dil **şerhinden** eydürler revân yüz bâb-ı ğam (*Vasfî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 4*). [*şerhinden, -in, -den]*

şerh it-: *Açmak, açıklamak, yorumlamak.*

1. Ger şemme-i şevkum haberin **şerh ide** Vaşfî / 'Âlem yana şevk odına süz-ı haberümden (*Vasfî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 5*). [*şerh ide, -e]*
2. Yaramuñ yok dili kim hâlümü **şerh ide** didüm / Didi dil itmiş idüm ben aña peykânımdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 3*). [*şerh ide, -e]*
3. Hâtm it du'â-yı hayr ile kim kanda **şerh ider** / Ol medh-i bî-kerâneyi uşbu zebân-ı

hâl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 39*). [*şerh ider, -er]*

4. Bostân içinde olan şimdi her bir berg-i surh / Şanki 'âlem hâlini **şerh itmek** içündür zebân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 4*). [*şerh itmek, -mek]*

sevki: *Gönül meyli, arzu.*

1. N'ola ger ruhlarıñ **şevkıyla** feryâd eylese Vaşfî / Ki bülbül mu'teber olmaz kaçan kim olsa ğulgulsüz (*Vasfî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 6*). [*şevkıyla, -i, -yla]*
2. Zerre-veş gün yüzlüler **şevkına** her dem rakş idüp / Gâh zâhir geh nihân olmak dilerseñ 'aşık ol (*Vasfî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 4*). [*şevkına, -i, -na]*
3. Ol perî **şevkı** ile âh idüben / Hâne-i şabrumuz harâb idelüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 5*). [*şevkı, -i]*
4. Şol kadar **şevkı** ile ağlalam / Çarhı şu üzre çün habâb idelüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 6*). [*şevkı, -i]*
5. Ger şemme-i şevkum haberin şerh ide Vaşfî / 'Âlem yana **şevk** odına süz-ı haberümden (*Vasfî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 5*). [*şevk,]*
6. Yandı dil şem'-i ruhuñ **şevkına** pervâne gibi / Cân dañi itdi heves âh k'o da yana gibi (*Vasfî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 1*). [*şevkına, -i, -n, -a]*
7. İstedüm 'âlemi meygün lebünüñ **şevkıyle** / Bulmadum bir dil-i şâfi bana peymâne gibi (*Vasfî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 2*). [*şevkıyle, -i, -y, -le]*
8. Gel ki **şevk** odına yandı dil ü cân 'üd gibi / Hâne-i merdüme büy ile gelür çünki perî (*Vasfî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 4*). [*şevk,]*
9. Hezâr **şevk** ile serv üstine çıkup bülbül / Zebân-ı hâl ile bu ş'i ri eyledi tekrâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 10*). [*şevk,]*
10. Bâddan beñzer k'ara yirde şovukluk düşdi kim / Germ olup gül **şevkına** bülbüller itmezler figân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 6*). [*şevkına, -i, -na]*

sevki it-: *Istemek, arzu etmek.*

1. Ben nihânî mest olup **şevk itdügüm** halk içre gör / Yüzüme urdı yüzüm kızartdı âhir mül benüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 2*). [*şevk itdügüm, -düg, -üm]*

sevki-ı mihri: *Muhabbet arzusu, aşk arzusu.*

1. Vaşfiyâ yazup ol şehûn vaşfin / **Şevk-i mihriyle** bir kitâb idelüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 7*). [*şevk-i mihriyle, -iy, -le*]

şevk-i nigâr-ı çârdeh-sâle: *On dört yaşındaki güzelin yüzünün aydınlığı.*

1. Benüm pencâh-sâle zühd ü takvâmı yelevirdi / Mey-i dü-sâle vü **şevk-i nigâr-ı çârdeh-sâle** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 7*). [*şevk-i nigâr-ı çârdeh-sâle,]*

şevk-i ruh: *Yanağın parlaklığı.*

1. Lâlenüñ bağırna dâğ urdı şehâ **şevk-i ruhuñ** / Kıldı çeşmüñ hevesi nergis-i şehläyî 'alîl (*Vasfî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 2*). [*şevk-i ruhuñ, -uñ]*

şevdâ: *Çılgın; aşık.*

1. Mest-i 'ışkâm tuymışam esrâr-ı hüsnüñden haber / Olmışam âşüfte vü **şevdâ** vü hayrânüñ senüñ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 3*). [*şevdâ,]*

şevdâ: *Çok sevgiden hasıl olan hal, divane, çılgın.*

1. Dilberüm ruhsârına luţ ile beñzer gül benüm / Ol durur kim nâlişüm **şevdâsıdur** bülbül benüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 1*). [*şevdâsıdur, -sı, -dur]*

şevdâhğ: *Aşk ile kendinden geçmişlik.*

1. Gördiler **şevdâhğum** 'ışkımda zindân itdiler / Sînesinde cânı gibi şakladı zindân beni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 2*). [*şevdâhğum, -(u)m]*

seytân: *Kötü düşünceli, kötü niyetli kimse; rakib.*

1. **Şeytân** sözine uymaz idüñ ey melek n' için / Senden beni ayırdı rakîbüñ nifâk ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 3*). [*şeytân,]*

seytân: *Rivayete göre Adem'i ve Havva' yı*

cennetten çıkararak, insanları azdıran cennetten kovulmuş melektir; rakib.

1. Çün fesâd itdi girelden berü araya rakîb / Çok fesâd olsa n'ola arada **şeytân** olıcak (*Vasfî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 5*). [*şeytân,]*
2. Cüdâ görüp beni ağıyâr yârum almağ istermiş / İlâhî şakla **şeytândan** ölüm vaktinde İmânum (*Vasfî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 3*). [*şeytândan, -dan]*
3. Yarı artuk şaklaram ağıyârdan hecrinde kim / Mü' minüñ **şeytân** ölüm vaktind' alur İmânını (*Vasfî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 2*). [*şeytân,]*

şî'âr: *Yol, tarz, adet, usul; ilke.*

1. Ne virür şî' r ki ben fahr idem anuñla benüm / Fahrüm oldur k' idinem şer' libâsını **şî'âr** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 26*). [*şî'âr,]*

şifâ: *Hastalıktan kurtulma, iyileşme, deva bulma.*

1. Ben ki kânün-ı lebün fikriyle bîmâr olmuşam / Eylesem tañ mı **şifâ** bâbında Loqmân ile baħş (*Vasfî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 3*). [*şifâ,]*

şikâr: *Av.*

1. Tende gönül gâzâlini şayd itse tañ mı dost / Cân u gönül güşâde olur hûb **şikâr** ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 3*). [*şikâr,]*

şikâr eyle-: *Avlamak.*

1. Ne şâhbâz durur tîr-i cân-şikâruñ kim / Ne yire kim vara **eyler** hayât-ı haşmı **şikâr** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 33*). [*şikâr eyler, -r]*

şikâr ol-: *Avlanmak.*

1. Yine ey âhü-yı vahşî kime yâr olmuşsın / Kimüñ ağına düşüp kime **şikâr olmuşsın** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 1*). [*şikâr olmuşsın, -mış, -sın]*

şimdi: *İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an.*

1. Vaşlı na'îmi şükrini kılmazduñ ey gönül / Öl **şimdi** hecr ile saña andan beter gerek (*Vasfî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 4*). [*şimdi,]*
2. Ben günâhum bilürem luţf kıl ey şeh 'afv it / Tüt ki bir kâfir idüm **şimdi** müselmân oldum (*Vasfî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 4*). [*şimdi,]*
3. Şol deñlü dil-i Vaşfiye dağ urdı gamuñ kim / Dîvâne gibi **şimdi** yürür tağ arasında (*Vasfî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 5*). [*şimdi,]*
4. Dil kahr-ı rakîb ile uşansa n'ola senden / Kahr ile kişi **şimdi** mi cânından uşandı (*Vasfî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 5*). [*şimdi,]*
5. Egerçi hâk durur **şimdi** gevher-i nazmı / 'Înâyet-i şeh olursa olur dür-i şehvâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 37*). [*şimdi,]*
6. Her kişi **şimdi** mâl ü menâliyle hoş geçer / Hâyetdeyem ki ne ola bu hâlüme me'âl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 36*). [*şimdi,]*
7. Bostân içinde olan **şimdi** her bir berg-i surh / Şanki 'âlem hâlini şerh itmek içündür zebân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 4*). [*şimdi,]*
8. Ger çıkardıysa bahârüñ ol mülevven câmesin / Atlas-ı zer-beft ile zeyn oldı **şimdi** bostân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 5*). [*şimdi,]*
9. Gülşenüñ **şimdi** görür gözi vü tutar elidür / Gayrılar gibi degül nergis-i maħmûr u çınâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 2*). [*şimdi,]*
10. **Şimdi** bir gûşe-i tenhâda olup dil-haste / Ahdur hem-demi vü gam durur ancağ aña yâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 22*). [*şimdi,]*
11. **Şimdi** öldür ki gözüm görmeye düşmenle seni / Kerem it hây begüm begcügezüm hây begüm (*Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 12*). [*şimdi,]*

şimdi: Yeni.

1. Senüñ için heves-i 'ışkuña düşsem n'ola kim / Dür için **şimdi** mi kıldı kişi 'ummâna heves (*Vasfî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 3*). [*şimdi,]*

şimdi: Artık, bundan böyle.

1. Şol kadar hecrüñde me'nûsam gam-ı derdüñle kim / **Şimdi** gam egler olupdur bu dil-i nâ-şadumı (*Vasfî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 3*). [*şimdi,]*
2. Eyleme **şimdi** beni illere rüsvây begüm / Kerem it hây begüm begcügezüm hây

begüm (*Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 2*). [*şimdi,]*

şimden girü: Artık, bundan sonra.

1. Şimdiye degin cevri ü cefâ eyledüñ ey dost / **Şimden girü** it mihr ü vefâ kâr be-nevbet (*Vasfî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 7*). [*şimden girü,]*

şimdiden girü: Bundan sonra, bundan böyle, artık.

1. Fürkat öldürdüğü Vaşfi bir iş olaydı eger / **Şimdiden girü** yiter ta'ne-i bed-hâh baña (*Vasfî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 5*). [*şimdiden girü,]*
2. Faşl-ı bahâr irişdi di gel azm-i gülşen it / Vakt irdi **şimdiden girü** 'arz eylegil cemâl (*Vasfî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 2*). [*şimdiden girü,]*
3. Râygân virdüñ ile ben cân virürken vaşluña / Vaz geldüm **şimdiden girü** hürîdar olmadan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 67, Beyit 3*). [*şimdiden girü,]*
4. **Şimdiden girü** haţuñ geldi beni ağlatma / Haţta ey dost şakım irmeye âbuñ zararî (*Vasfî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 3*). [*şimdiden girü,]*
5. **Şimdiden girü** vefâ kıl ki cefâ ise yeter / Kerem it hây begüm begcügezüm hây begüm (*Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 8*). [*şimdiden girü,]*

şimdiden sonra: Bundan sonra, bundan böyle.

1. **Şimdiden sonra** murâdıncâ n'ichün dönmeye kim / Himmetüñ oldı bu nüh ablağ-ı gerdüna süvâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 24*). [*şimdiden sonra,]*

şimdiki dem: Şimdiki zaman, içinde bulunulan devir.

1. Bâğ-ı sînem tolu tirüñle nihâl eyleyeyin / Bu durur **şimdiki demde** hele göñlümde biten (*Vasfî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 2*). [*şimdiki demde, -de]*

şimdiye degin: Bu zamana kadar.

1. **Şimdiye degin** cevri ü cefâ eyledüñ ey dost / Şimden girü it mihr ü vefâ kâr be-nevbet

(*Vasfî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 7*). [*şimdiye değin,]*

şî'r: Edebi değeri olan nazımlı ve kaftiyeli söz, şiir.

1. Vaşfîyâ **şî' rûñ** çün ol mey-rûya te'şîr eylemez / Oda yansun defter ü tømâr u dîvânun senün (*Vasfî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 7*). [*şî' rûñ, -üñ]*
2. Ey Vaşfînuñ kemâline inkâr iden anuñ / **Şî'ri** kemâle ire midi kâmil olmasa (*Vasfî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 5*). [*şî'ri, -i]*
3. Hezâr şevk ile serv üstine çıkup bülbül / Zebân-ı hal ile bu **şî'ri** eyledi tekrâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 10*). [*şî'ri, -i]*
4. Kaşîdeden ğaraż oldur ki ide şâha du'â / Degül durur bu ki **şî'riyle** ide fazl izhâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 40*). [*şî'riyle, -i, -y, -le]*
5. Ne virür **şî'r** ki ben fahr idem anuñla benüm / Faħrum oldur k'idinem şer' libâsını şî'âr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 26*). [*şî'r,]*
6. Vaşfîya **şî' rûñ** qarardur anca defterler yüzün / Ger olursa defter ü tømâr u dîvân ile bahş (*Vasfî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 8*). [*şî' rûñ,]*

şî'râr: Kıvılcım.

1. Ne yirde k'âteş-i tîğüñden ire bir şu'le / Felek duhân görünür anda âfitâb **şî'râr** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 30*). [*şî'râr,]*
2. Encüm içre güyyiâ cism-i za'ifümdür hilâl / K'âteş-i âhumla etrafım pür itmışdür **şî'râr** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 4*). [*şî'râr,]*
3. Senün ki nâr-ı ecelden zebânedür tîğün / Dil-i muhâlif ruh-i 'adüdur aña **şî'râr** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 7*). [*şî'râr,]*
4. Püte-i gülde olan ğurde-i zer şanma ki gül / Āteş-i bülbül-i dil-ğastedür ol ğurde **şî'râr** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 5*). [*şî'râr,]*

şîr-dil: Aslan yürekli, cesur.

1. Ey **şîr-dil** meded ki zebün eyledi beni / Akrânım içre bu felek-i rûbeh-ihtiyâl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 30*). [*şîr-dil,]*

şî'r-i pür-hâle: Hale dolu; parlaklık dolu şiir.

1. Nazar kılan nazar ehli bilür hâlâtını Vaşfî / Bu ebyât-ı ğayâleñgize vü bu **şî'r-i pür-hâle** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 6*). [*şî'r-i pür-hâle,]*

şîrîn: Tatlı, hoş.

1. Ğurbân olan vişâlüme irer dimiş ğabîb / Ğurbân olayın aña ne **şîrîn** zebânı var (*Vasfî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 3*). [*şîrîn,]*

şîrîn-kâr: Tatlı, hoş bir biçimde.

1. Gelüp durur yine ebkâr-ı hûb-efkârum / Çü serv her biri mevzün nihâl ü **şîrîn-kâr** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 33*). [*şîrîn-kâr,]*

şîrîn-leb: Tatlı dilli sevgili.

1. Cân senün la'l-i revân-bağşuña ey **şîrîn-leb** / N'ola meyl eylese el-cinsü ile'l-cinsi yemil (*Vasfî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 4*). [*şîrîn-leb,]*

şîşe: Şişe; gönül.

1. Ey dost dilüm mihr ü vefâ ile elüñde / Bir **şîşe** idi seng-i cefâ ile uvandı (*Vasfî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 6*). [*şîşe,]*

şitâ faşlı: Kış mevsimi.

1. Gülşen-i tab'um kerâmâtından olmışdur bu kim / Saña gönderdüm **şitâ faşlında** güller armağân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 35*). [*şitâ faşlında, -n, -da]*

şitâb: Çabukluk, acele.

1. Yoluñda kana dönse yaşum yelmeden n'ola / Merdüm kızarsa tañ degül ey meh **şitâbdan** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 5*). [*şitâbdan, -dan]*

şitâb eyle-: Acele etmek.

1. 'Ömr geçmekde çün **şitâb eyler** / Biz de 'ayş itmege şitâb idelüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 3*). [*şitâb eyler, -r]*

şitâb it-: Acele etmek.

1. 'Ömr geçmekde çün şitâb eyler / Biz de 'ayş itmege **şitâb idelüm** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 3*). [*şitâb idelüm, -elüm*]

şive: Naz, cilve; üslup, tarz.

1. Müşkil şaçun garihleri hallindedür velî / Bu **şivelerde** şan'at ile kıl yarar şabâ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 3*). [*şivelerde, -ler, -de*]

şol: Şu.

1. Zehr-mâr-ı fakrdan öldürmedin ben bendeñi / Luţf it in'âm eyle **şol** himmet diyen tiryâkden (*Vasfî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 3*). [*şol,]*
2. Bini bu nâ-pâklerden luţf idüp eyle halâş / **Şol** ümidün haqqı kim vardur Hüdâ-yu pâkden (*Vasfî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 4*). [*şol,]*
3. Derd âteşini hün-ı dilüm şu'lelendürür / **Şol** katra gibi k'âteşe tamlar kebâbdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 3*). [*şol,]*

şol deñlü: O denli, o kadar.

1. Tîr-i gamzeñ zahmına **şol deñlü** virdüm i'tibâr / Yüregüm toptolu kan itdi başum ol i'tibar (*Vasfî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 1*). [*şol deñlü,]*
2. **Şol deñlü** yüzüm sürdüm işigüne ki kaldı / Yüzüm yiri tâ haşra dek ol hâk-i der üzre (*Vasfî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 6*). [*şol deñlü,]*

şol deñlü: Şu kadar.

1. **Şol denlü** ki kan akdı gözümdeñ ölürem ben / Dirlere ki ölmüş kişiden çoğ aklıcağ kan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 64, Beyit 3*). [*şol denlü,]*

şol deñlü: Şu denli, o kadar çok.

1. **Şol deñlü** âh idüpdürüm ey meh rakîbe kim / 'Ömri gelüp geçe anı ol âh oñarmaya (*Vasfî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 3*). [*şol deñlü,]*

2. **Şol deñlü** dil-i Vaşfiye dâğ urdı gamuñ kim / Dîvâne gibi şimdi yürür tağ arasında (*Vasfî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 5*). [*şol deñlü,]*
3. Vaşfî **şol deñlü** za'îf olmuş durur kim cismine / Degse bir kez bir kişi biñ kerre inler ney gibi (*Vasfî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 5*). [*şol deñlü,]*

şol kadar: O denli, öyle.

1. **Şol kadar** hecründe me'nūsam gam-ı derdüñle kim / Şimdi gam epler olupdur bu dil-i nâ-şadımı (*Vasfî Dîvânı, Gazel 92, Beyit 3*). [*şol kadar,]*

şol kadar: Şu kadar, pek çok.

1. **Şol kadar** şevkı ile ağlayalum / Çarhı şu üzre çün habâb idelüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 6*). [*şol kadar,]*
2. İdemezven tâ kıyâmet ger ider olsam beyân / **Şol kadar** çekdüm cefâ ben mübtelâ mañbûbdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 2*). [*şol kadar,]*
3. Götürürler getirürler gelicek meclisüne / **Şol kadar** hâr-ı belâ ile olupdur efgâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 20*). [*şol kadar,]*
4. Şükrüm oldur kim görüp hecründe hâlüm añlamaz / **Şol kadar** hayrân olur her kim göre hayrân benî (*Vasfî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 4*). [*şol kadar,]*
5. Öldür beni kim **şol kadaram** derd ü gamuñla / Yanumda hayâtum durur ey dost helâküm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 2*). [*şol kadaram, -am*]

şol kadar ki: Çok fazla.

1. Sebât-ı 'ömrün ola **şol kadar ki** fikretle / Şümâr olmaya irişse niçe rüz-ı şümâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 40*). [*şol kadar ki,]*

şöyle: Şu tarzda, şu şekilde, şu yolda.

1. Devrinde **şöyle** oldı şehâñuñ ki sâ'ile / Virür cevâb pâşîş-i zer itmedin su'âl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 25*). [*şöyle,]*
2. **Şöyle** turur gözi görmez kulağı işitmez / Münhâñi olmuş olup pîr-i mu'ammer hâtem (*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 22*). [*şöyle,]*

şöyle: Öyle, o kadar çok.

1. **Şöyle** ğark itmiş durur cismüm bu ğam tūfānı kim / Tūtiyā için ararlarsa bulunmaz gerdümi (*Vasfî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 3*). [*şöyle,]*
2. Midhâtin **şöyle** laîf eyledüğümçün yaraşur / Düşse her beytüm ayağına ser-â-ser hâtem (*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 26*). [*şöyle,]*
3. Derd-i hecrinden bahârūñ **şöyle** za'f irmiş k'anuñ / Reg-be-reg cismın ararsañ yok durur bir reg nihān (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 2*). [*şöyle,]*
4. Bād-ı deyden **şöyle** serd oldu cihān kim döymeyüp / Elleri düşdi çınârūñ kaldı bî-tāb u tūvān (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 8*). [*şöyle,]*

şu deñlü: Şu denli, o kadar çok.

1. **Şu deñlü** nāle çekem k'āgeh ola hālümnden / Melāz u melce-i 'ālem şeh-i şığār u kibār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 17*). [*şu deñlü,]*
2. **Şu deñlü** kīse-i kānı tehī kılpdur kim / Şadā diliyle kefinden fiğān ider kühsār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 21*). [*şu deñlü,]*

şu 'ā'-ı şem'-i cemāl-i hilāl: Hilalin yüzündeki mumun ışığı.

1. Tā kim **şu 'ā'-ı şem'-i cemāl-i hilālden** / Rūşen ola hemīşe bu fānus-ı pūr-ḥayāl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 40*). [*şu 'ā'-ı şem'-i cemāl-i hilālden, -den]*

şüh-ı cefā pīşe: Zalim; acımasız güzel.

1. Çünkü çekdüñ ğam-ı dilberleri sev n'olsa gerek / Yine bir **şüh-ı cefā pīşeyi** Vaşfî yeñile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 5*). [*şüh-ı cefā pīşeyi, -y, -i]*
2. Yine bir **şüh-ı cefā-pīşe** güzel cānānuñ / Uğrın uğrın baķışi gönlümi vīrāñ itdi (*Vasfî Dîvânı, Kıt'a 3, Beyit 2*). [*şüh-ı cefā-pīşe,]*

şüh-ı cihān: Dünyalar güzeli, cihan güzeli; sevgili.

1. Hemān şabr u sükün ihşān ide ol kādir-i muṭlaķ / Taḥammül kalmadı şabr itmeye **şüh-ı cihān** ağlar (*Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 10*). [*şüh-ı cihān,]*

şüh-ı dil-sitān: Gönüller fetheden güzel; dilber.

1. Bāğ-ı hüsn içinde bir serv-i revānum var benüm / Bir gül-i nev-reste **şüh-ı dil-sitānum** var benüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 1*). [*şüh-ı dil-sitānum, -um]*

şu'le: Alev, ateş alevi.

1. Ne yirde k'āteş-i tūğūnden ire bir **şu'le** / Felek duḥān görünür anda āfitāb şīrār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 30*). [*şu'le,]*

şu'lelen-: Alevlenmek.

1. Derd āteşini hūn-ı dilüm **şu'lelendürür** / Şol katra gibi k'āteşe tamlar kebābdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 3*). [*şu'lelendürür, -dür, -ür]*

şükr: Şükür, Allah'a duyulan minnet.

1. **Şükrüm** oldur kim görüp hecründe hālüm anlamaz / Şol kadar ḥayrān olur her kim göre ḥayrān beni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 4*). [*şükrüm, -üm]*

şükr: Görülen iyiliğe karşı gösterilen memnuniyet, minnettarlık.

1. Tīrinūñ ni'meti **şükrini** demek kaşd itsem / Yaralar ağız açarlar baña her yanumdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 2*). [*şükrini, -in, -i]*

şükrini kıł-: Verilen bir nimetten ötürü Allah'a şükretmek, minnette bulunmak.

1. Vaşlı na'imi **şükrini kılmazduñ** ey gönül / Öl şimdi hecr ile saña andan beter gerek (*Vasfî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 4*). [*şükrini kılmazduñ, -maz, -du, -ñ]*

şümār ol-: Hesap vermek.

1. Sebāt-ı 'ömrüñ ola şol kadar ki fikretle / **Şümār olmaya** irişse niçe rüz-ı şümār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 40*). [*şümār olmaya, -ma, -y, -a]*

T

tā: Bir şeyin başladığı veya sona erdiği noktayı, zaman ve uzaklık bakımından abartmalı bir biçimde anlatan bir söz.

1. Serv ü süsen kadd ü haţtuña kul olsun ko ki **tā** / Ne kadar āzādeler varsa gulām olsun saña (*Vasfî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 3*). [*tā,]*
2. **Tā** esās-ı 'ışk Bağdādı uruldı gönülüm / Seylbār-ı eşk-i çeşmümden hacildür cüy-ı Şaţ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 4*). [*tā,]*
3. Mihrüñle eger hāk ola bu sîne-i çäküm / **Tā** haşra degin bü-y-ı maḥabbet vire hāküm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 1*). [*tā,]*
4. Ger haţtı hevāsiyle tenüm hāk ola Vaşfî / **Tā** haşra degin mihrgiyā bitüre hāküm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 5*). [*tā,]*
5. İdemezven **tā** kıyāmet ger ider olsam beyān / Şol kadar çekdüm cefā ben mübtelā maḥbūbdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 2*). [*tā,]*
6. Her gice **ta** şubḥ olunca ney gibi efgān idüp / İñlerem derd ile kim düşdüm cüdā maḥbūbdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 4*). [*ta,]*
7. Şol deñlü yüzüm sürdüm işigüñe ki qaldı / Yüzüm yiri **tā** haşra dek ol hāk-i der üzre (*Vasfî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 6*). [*tā,]*
8. **Tā** haşr olunca dem ura kaḥrümde nār-ı şevk / Ger ben ölem bu sūziş ü bu ihtirāk ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 4*). [*tā,]*
9. Ferdāya şaluban iñen iñletme gel begüm / Bi-çāre Vaşfî ölmeye **tā** intizār ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 7*). [*tā,]*
10. Vaşfiyā **tā** ki görüp çeşmini āhū dimişem / Beni öldürse gerek derd ile āh o dimişem (*Vasfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 11*). [*tā,]*

tā ki: Ne zaman ki.

1. Ağzı vardur dili yok **tā ki** huzūruñda senüñ / 'Arz ide sūz u güdāzını ser-ā-ser ḥātem (*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 2*). [*tā ki,]*
2. Hemişe **tā ki** şalāḥ-ı cihān-ı kevn ü fesād / Vezîr ü şāh ile ʔuta cihān içinde karar (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 39*). [*tā ki,]*

tā kim: Ne zaman ki.

1. **Tā kim** şu'ā'-ı şem'-i cemāl-i hilālden / Rüşen ola hemişe bu fānus-ı pür-ḥayāl

(*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 40*). [*tā kim,]*

tā kıyāmet: Kıyamete kadar.

1. Ger ölürsem derd ile hecrüñ beyābānında ben / **Tā kıyāmet** dostum destümde dāmānuñ senüñ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 4*). [*tā kıyāmet,]*
2. Mesned-i devletde 'izz ü baḥt u nuşratla ola / **Tā kıyāmet** Hızır 'ömri gibi 'ömrüñ cāvidān (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 45*). [*tā kıyāmet,]*

tā'at: Allah'ın emirlerini yerine getirme, ibadet.

1. Bî-riyā **tā'at** gerekse gel tarîk-i 'ışka gir / Muḥribi vā'iz idin sākî imām olsun saña (*Vasfî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 5*). [*tā'at,]*

tāb: Işık, parlıltı.

1. Güyiyā kim şem'dür sīnemde her türüñ senüñ / Āteş-i 'ışkuñla sīnem içre olan **tābdan** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 5*). [*tābdan, -dan]*

tāb: Işık, parlaklık; tazelik.

1. Ne şorarsın seni kim 'ışka esîr itdi diyü / Kim ki virdiyse şehā sünbül-i pür-tābuña **tāb** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 4*). [*tāb,]*

tabak: İçine yiyecek konan yayvan kap.

1. Getürdiler yine elfāzdan **tabaklarda** / Kaḥnuñda itmege ma'na cevāhirini nişār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 35*). [*tabaklarda, -da, -lar]*

tab'-ı hoş-elhān: Güzel söz söylemeye yatkın; güzel söz söylemeye tabiatı uygun.

1. Vaşfiya ben 'andelib-i gülşen-i firdevs iken / Ḥayf bu hākî kaḥesde **tab'-ı hoş-elhānuma** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 7*). [*tab'-ı hoş-elhānuma, -um, -a]*

tāb-ı teb: *Sıtma ateşi.*

1. **Tāb-ı tebden** ne harāret k'ola cānānumda / Ol benüm derd ü belā āteşidür cānumda (*Vasfî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 1*). [*tāb-ı tebden, -den*]

tab '-ı vasfî: *Vasfî'nin tabiatı; huyu.*

1. Gitdi derdā n'ideyin tevbeğe hîç şabr olamı / **Tab '-ı Vasfî** ola vü faşl-ı gül-i tevbeşiken (*Vasfî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 6*). [*tab '-ı vasfî,]*

tabî'at: *Doğa, tabiat.*

1. Ki seng-i saht-ı cefā-yı zemāneden vardur / **Tabî'at** āyinesinde hezār dürlü kūsür (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 20*). [*tabî'at,]*

tabîb: *Hekim, doktor; sevgili.*

1. Çāre ölmekdür hemān hecrūnde ben dil-ḥasteye / Dostum anuñ gibi dermāna derdüdür **tabîb** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 4*). [*tabîb,]*
2. Zaḥm-ı tîg-i ğamdan ey Vasfî görüp ḥālüm **tabîb** / Didi kim ḳalmış durur bu ḥasta tîmār olmadan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 67, Beyit 5*). [*tabîb,]*
3. Çün ecel derdine yoḳdur çāre luṭf it ey **tabîb** / Ḥasta-i 'ışḳam benüm sa'y eyleme dermānuma (*Vasfî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 5*). [*tabîb,]*

tabîbā: *Ey doktor; ey sevgili.*

1. **Tabîbā** zaḥmeti def' eyle senden baña dermān yoḳ / Ki ma'lūmuñ durur vardur benüm bir derd-i pinhānum (*Vasfî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 4*). [*tabîbā,]*

tabîb-i 'ışk: *Aşk doktoru.*

1. Bu dil-i bīmāra em şordum **tabîb-i 'ışkdan** / Didi kim Vasfî olur saña devā maḥbūbdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 62, Beyit 5*). [*tabîb-i 'ışkdan, -dan*]

tāc-ı devlet: *Başında devlet tacı olan (padişah).*

1. Ehl-i devlet eyle anı saña 'izzetdür bu kim / **Tāc-ı devlet** hem-seri ola ḳapuñda bir ḡubār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 25*). [*tāc-ı devlet,]*

tāc-ı devlet: *Devlet tacı.*

1. Sa'ādetüm günidür **tāc-ı devletümdür** hep / Ne deñlü var ise ḳapuñda zerre zerre ḡubār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 20*). [*tāc-ı devletümdür, -üm, -dür*]

tāc-ı la'l: *Kırmızı tac.*

1. Ya **tāc-ı la'l** durur ḡüyyiā zümürürd terk / Ki dürr ü gevher ü şebnemle oldı gevherbār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 6*). [*tāc-ı la'l,]*

tağ: *Dağ.*

1. Şol deñlü dil-i Vasfîye dağ urdı ḡamuñ kim / Dîvāne gibi şimdi yürür **tağ** arasında (*Vasfî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 5*). [*tağ,]*

tağıl-: *Toplu durumdayken ayrılıp birbirinden uzaklaşmak; parçalanarak yayılmak.*

1. **Tağılmasun** diyü sîmîn varaḳlarıyla ḡülüñ / Bahār eliyle şabā düzdi zer-nişān mîsmār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 9*). [*tağılmasun, -ma, -sun*]

tağlara düş-: *Büyük bir üzüntü nedeniyle, insanlardan kaçıp ıssız, kırsal yerlerde yaşamak.*

1. 'İşḳuñla şehā lāle ki **tağlara düşüpdür** / Taşlarla döḡünmekle kızıl ḳana boyandı (*Vasfî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 3*). [*tağlara düşüpdür, -üp, -dür*]

taḥammül: *Dayanma, katlanma; sabır.*

1. Hemān şabr u sükün iḥsān ide ol kādir-i muṭlaḳ / **Taḥammül** ḳalmadı sabr itmeye şüh-ı cihān aḡlar (*Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 10*). [*taḥammül,]*

tāhammül it-: Dayanmak, katlanmak.

1. N'eylesün dil cevrüne cānā **tāhammül itmeyüp** / Kim dilerseñ cān virür bir dem te'emmül itmeyüp (*Vasfî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 1*). [*tāhammül itmeyüp, -me, -üp*]

tahrîr-i tahrîk-i benân: Parmakların hareketinin yazısı.

1. Bu muqarrerdür Kıra-feryeye tahrîrüm gelür / Ger iderseñ luğ idüp **tahrîr-i tahrîk-i benân** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 42*). [*tahrîr-i tahrîk-i benân,*]

tahsîn eyle-: Güzelliğini, iyiliğini övmek; takdir etmek, beğenmek.

1. Her hayâli ki ide Vasfî haţuñ vaşında / Rûh-ı Şeyhî işidüp rûhına **tahsîn eyler** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 5*). [*tahsîn eyler, -r*]

taht-ı bāğ: Bahçe tahtı.

1. Bûy-ı hulûk-ı şâhdan dem urduğıyçün dembe-dem / Oldı **taht-ı bāğda** ezhârdan mümtâz gül (*Vasfî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 8*). [*taht-ı bāğda, -da*]

tāk-: Asmak, iliştiirmek.

1. Zencîr-i 'ışkı boynına kim **tākdı** dir iseñ / Dâr-ı cihânda bir güzelün zülf-i dâridur (*Vasfî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 4*). [*tākdı, -dı*]

tāk: Çatı, tavan, kemerin üst kısmı.

1. Bir âfitâb-rû gibidür meh ki **tākdan** / Ebrûsı görünür daği 'arz itmedin cemâl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 2*). [*tākdan, -dan*]

tāk: Kubbe.

1. Ger namâz-ı 'id için mihrâb-ı zerkâr olmasa / Kıble resminde nedendür oldı bu **tāk** âşikâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 3*). [*tāk,*]

tākāt: Güç, kuvvet.

1. Hemîşe âh u zâr itmekle dilde kalmadı **tākāt** / Bu firqat cānuma renc ü elem oldı hemân ağlar (*Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 9*). [*tākāt,*]

tākın-: Asmak, iliştiirmek.

1. Bergden perler **tākınmış** sebz tütüler gibi / 'İşret it ey dil ki tiz eyler yine pervâz gül (*Vasfî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 3*). [*tākınmış, -ın, -mış*]

tāk-i evvân: Köşk kubbesi.

1. Mihr-i bürc-i 'izz 'Alî Paşa ki olmışdur anuñ / **Tāk-i evvânı** hilâl-i âsumân-ı iktidâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 7*). [*tāk-i evvânı, -ı*]

takrîr: Yerleştiriime, yerleştiriime.

1. Bu muqarrerdür Kıra-feryeye **takrîrüm** gelür / Ger iderseñ luğ idüp tahrîr-i tahrîk-i benân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 42*). [*takrîrüm, -üm*]

takvâ: Takva ehli, dinin yasak ettiğı şeylere sınımsız bağlı olanlar.

1. Benüm pencâh-sâle zühd ü **takvâmı** yele virdi / Mey-i dü-sâle vü şevk-ı nigâr-ı çârdeh-sâle (*Vasfî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 7*). [*takvâmı, -mı*]

tal'at: Güzellik, parlaklık.

1. Hâk Ta'âlâ **tal'atuñ** günden güne bedr eylesün / Zerrece ırgürmesün noğşân benüm mâhum saña (*Vasfî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 3*). [*tal'atuñ, -uñ*]

tâli': Baht, talih, şans.

1. Ben itmedüm bu haţâ vü günâhı bil k'itdi / Bu nağs **tâli'** ü bu baht-ı şüm u nâ-hemvâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 22*). [*tâli',*]

tamâm: Tamamen, bütünüyle, baştan başa.

1. Gördi **tamām** beñzemez ebrüña 'özü için /
Kaddin dü-tâ kırup diler eksüklüğün hilâl
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 2*). [*tamām,*
]
2. Görür **tamām** beñzeyimez aña 'özü için /
Kaddin dü-tâ kırup diler eksüklüğün hilâl
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 18*).
[*tamām,*]
3. Sînesi üzre yazup Sûre-i İhlâş **tamām** /
Saña ihlâşını 'arz eylemek ister hâtem
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 11*).
[*tamām,*]

tamām ol-: Eksiksiz, tam olmak, tamamlanmak.

1. Bir karış kesmek gerek kaddün uzundur ey
rakîb / Gel dilerseñ hıl'at-i 'ışkı **tamām**
olsun saña (*Vasfî Dîvânı, Gazel 3, Beyit*
6). [*tamām olsun, -sun*]

tamla-: Damlamak.

1. Derd âteşini hün-ı dilüm şu 'lelendürür /
Şol katra gibi k'âteşe **taamlar** kebâbdan
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 3*). [*taamlar,*
-r]
2. Saña za'f ireli tebden benüm bu rüy-ı
zerdümde / Ne yire **taamladıysa** eşk-i
germüm oldı tebhâle (*Vasfî Dîvânı, Gazel*
81, Beyit 2). [*taamladıysa, -dı, -y, -sa*]

tañ: Tuhaf; ayıp.

1. **Tañ** degüldür halkı uyutmazsa nâlem her
gice / Korkaram kim gün yüzün nâgeh
görürler hâbda (*Vasfî Dîvânı, Gazel 78,*
Beyit 4). [*tañ,*]

tañ degül: Şaşmamak gerek.

1. Dūd-ı âhumdan siyâh olursa 'âlem **tañ**
degül / Görmedüm bir niçe gündür ol
meh-i şeb-gerdümü (*Vasfî Dîvânı, Gazel*
94, Beyit 4). [*tañ degül,*]
2. Baht-ı bernâ çarh-ı pîr olsa muñi'ün **tañ**
degül / Emrüne vâcib muñi' olmak durur
pîr ü cuvân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit*
31). [*tañ degül,*]
3. Yoluñda kana dönse yaşum yelmeden
n'ola / Merdüm kızarsa **tañ degül** ey meh
şitâbdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 5*).
[*tañ degül,*]
4. Bürc-i 'izzetde hilâl-i felek-i devletdür /
Tañ degül olsa nazar ehline manzar hâtem

(*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 12*). [*tañ*
degül,]

ta'n it-: Ayıplamak, hor görmek.

1. Ey şanem müflis diyü **ta'n itme** ben
miskîne kim / Derd ü ğamdan hâneler pür
hânumânım var benüm (*Vasfî Dîvânı,*
Gazel 44, Beyit 5). [*ta'n itme, -me*]
2. Ey baña himmet meyinden mest olan **ta'n**
itme kim / Nüş-ı cân olsun saña çün ol
meyî nüş eyledün (*Vasfî Dîvânı, Gazel 34,*
Beyit 4). [*ta'n itme, -me*]
3. Dil virdüğü için saña **ta'n itme** sevdiğüm
/ Sevmez kişi çü bir güzeli ihtiyâr ile
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 5*). [*ta'n*
itme, -me]

tañ mı: Şaşılır mı.

1. Âteş-i tebden ki cânım cüş idüpdür mey
gibi / **Tañ mı** ger zâr eyleyüp efğânlar
itsem ney gibi (*Vasfî Dîvânı, Gazel 97,*
Beyit 1). [*tañ mı,*]
2. Ben ki kânün-ı lebün fikriyle bîmâr
olmuşam / Eylesem **tañ mı** şifâ bâbında
Loqmân ile bahş (*Vasfî Dîvânı, Gazel 9,*
Beyit 3). [*tañ mı,*]
3. Tende gönül ğazâlini şayd itse **tañ mı** dost
/ Cân u gönül ğuşâde olur hûb şikâr ile
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 3*). [*tañ mı,*
]
4. Uyumazsam şeb-i fûrkâtden **tañ mı** / Göze
korhulu yerde gelmez uyhu (*Vasfî Dîvânı,*
Gazel 68, Beyit 3). [*tañ mı,*]
5. Eli altındadır erbâb-ı çemen **tañ mıdur** /
Cümleden yüce tutup kendüyi baş çekse
çınâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 3*).
[*tañ mıdur, -dur*]

tañbür: Klâsik Türk müziğinin başlıca
çalgılarından biri olan, yay veya mızrapla çalınan,
uzun saplı, telli tahta çalğı.

1. Hem-kiriş oldı uyup gerçi ki **tañbürlara** /
Heves itmez hele anlar gibi zünnâra kopuz
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 3*).
[*tañbürlara, -lar, -a*]

ta'ne-i bed-hâh: fenalık, kötülük isteyen söz
söyleme, yermeye

1. Fûrkât öldürdüğü Vaşfî bir iş olaydı eger /
Şimdiden girü yiter **ta'ne-i bed-hâh** baña

(*Vasfî Dîvânî, Gazel 1, Beyit 5*). [*ta'ne-i bed-hâh,]*

tañrı: Allah.

1. Ayırmağ için ol şanemi benden ey rakîb /
Yağduñ beni nifâk ile **Tañrı** yağa seni
(*Vasfî Dîvânî, Gazel 90, Beyit 5*). [*tañrı,]*

tapu: Kapı, huzur, makam.

1. Vasfî-i teng-dilûñ hâlini gâlib **tapuña** / Dir
idi ağzına möhr urmasalar ger hâtem
(*Vasfî Dîvânî, Kaside 4, Beyit 23*).
[*tapuña, -ñ, -a]*
2. Murâd-ı Vasfîyi emr eyle nâ-murâd itme /
Tapuña aldı müfevvağ çü cümle rây u
umûr (*Vasfî Dîvânî, Kaside 5, Beyit 18*).
[*tapuña, -ñ, -a]*
3. **Tapuña** 'arz ideyin hâl-i pür-fütûrumdan /
Eger ki hâzret-i düstürdan ola destûr (*Vasfî
Dîvânî, Kaside 5, Beyit 22*). [*tapuña, -ñ, -a
]*

tapu: Sadrâzâm Koca Mustafa Paşa'nın makamı,
huzuru.

1. Bu bende-i ezeliñden **tapuña** hayr du'â /
Budur hemîn k'ola dünyâ vü âhîret
ma'mûr (*Vasfî Dîvânî, Kaside 5, Beyit 29*).
[*tapuña, -ñ, -a]*
2. Velî **tapuñda** bu 'arz olınan şaşide degül /
Tavile-i dür-i şehvârdur kaçâr kaçâr (*Vasfî
Dîvânî, Kaside 6, Beyit 32*). [*tapuñda, -ñ, -
da]*

târ ol-: Karanlık olmak.

1. Zülfûñ kaçan ki gün yüzüne perdedâr olur
/ 'Âlem gözüme kara şaçuñ gibi **târ olur**
(*Vasfî Dîvânî, Gazel 12, Beyit 1*). [*târ
olur, -ur]*

taraf-ı şah: Gül dalının her yanından; daldan
çıkan diğerk küçük dallar

1. Nihâl-i gülde nihân oldı bülbül-i haste /
Uzatdı her **taraf-ı şahdan** güle minkâr
(*Vasfî Dîvânî, Kaside 1, Beyit 8*). [*taraf-ı
şahdan, -dan]*

tarîh-i latif: Güzel tarih.

1. Bir Sirôsî mâh-peyker baña ilhâm eyleyüp
/ Didî **tarîh-i laţifin** çak Rödös üstine
(*Vasfî Dîvânî, Kıt'a 1, Beyit 4*). [*tarîh-i
laţifin, -i, -n]*

tarîk: Yol.

1. 'İşkuñ **tarîkı** içre şehâ dil olup durur /
Âteş gibi ki yola düşüp ola pâyemâl (*Vasfî
Dîvânî, Gazel 36, Beyit 6*). [*tarîkı, -ı]*

tarîk-i 'îsk: Aşk yolu.

1. Bî-riyâ tâ'at gerekse gel **tarîk-i 'işka** gir /
Muţribi vâ'iz idin sâkî imâm olsun saña
(*Vasfî Dîvânî, Gazel 3, Beyit 5*). [*tarîk-i
'işka,]*

târumâr ol-: Darmadağın olmak, perişan olmak.

1. Niçe cem' eylesün 'akluñ gönül hep
târumâr oldı / Bu üslûb üzre el-hâşıl baña
hep 'aşıkân ağlar (*Vasfî Dîvânî, Kaside 10,
Beyit 13*). [*târumâr oldı, -dı]*

tarz: Üslup, edâ.

1. Fikr iderken ben bu **tarzı** nâgehân hürşid-
veş / Oldı bürc-i gaybdan bir maţla'-ı garrâ
'ayân (*Vasfî Dîvânî, Kaside 7, Beyit 15*).
[*tarzı, -ı]*

taşavvur it-: Göz önüne getirmek, hayal etmek;
düşünmek II sanmak, zannetmek.

1. Egerçi hıdmete gec geldüm ise incinme /
Taşavvur itme hıdmetden olmışam bizâr
(*Vasfî Dîvânî, Kaside 6, Beyit 21*).
[*taşavvur itme, -me]*

taşdı' it-: Rahatsızlık vermek.

1. Niçe **taşdı' ide** demdür ki du'âlar eyleye /
Gün gibi ahvâli olmışdur saña höd aşıkâr
(*Vasfî Dîvânî, Kaside 3, Beyit 27*). [*taşdı'
ide, -e]*

tâs-ı gerdün: Dünya taşı, gökyüzü.

1. Ey gönül bu **taş-ı gerdün** ile Pervîn sañasın / Āba beñzer kim konur bir deste nesrîn üstine (*Vasfî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 6*). [*taş-ı gerdün,]*

taş: *Dış.*

1. Hâsret yaşı **taşumda** firāk odı içümde / Hâlüm bu durur saña didüm zâhir ü pinhân (*Vasfî Dîvânı, Gazel 64, Beyit 2*). [*taşumda, -um, -da]*

taş: *Kaya, taş.*

1. Cihânda şu gibi **taşlarla** döginüp yürüyem / Çü ben anuñ gibi serv-i revândan ayrıldum (*Vasfî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 3*). [*taşlarla, -lar, -la]*
2. 'İşkuñla şehâ lâle ki tağlara düşüpdür / **Taşlarla** döğünmekle kızıl kana boyandı (*Vasfî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 3*). [*taşlarla, -lar, -la]*

taş urul-: *Taşla vurmak.*

1. Başına **taş urulup** kaşına inmişdür anuñ / Teng-dil olduğu ğalib budur ekşer hâtem (*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 9*). [*taş urulup, -il, -up]*

tavile-i dür-i şehvâr: *kıymetli incilerden oluşmuş katar; kaside*

1. Velî tapuñda bu 'arz olınan kaşide degül / **Tavile-i dür-i şehvârdur** katâr katâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 32*). [*tavile-i dür-i şehvârdur, -dur]*

tavk-dâr: *Boynunda halka asılı olan.*

1. Bu felek her mâh kim saña hilâlin 'arz ider / Dimek ister ki senüñ bir bendeñem ben **tavk-dâr** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 17*). [*tavk-dâr,]*

tavan-: *Güvenmek, arkasına almak.*

1. Hât-ı miskînüne yüz virme ziyândur dîne / **Tayanup** hüsñüne çok 'aşıkı miskîn eyler (*Vasfî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 4*). [*tayanup, -up]*

tâze: *Yeni, körpe.*

1. Dilden geçübün cânımı uğurladı ğamzeñ / İnkâr idemez **tâze** izi var ciger üzre (*Vasfî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 4*). [*tâze,]*
2. Teb ne mekr itdi 'aceb kim gül-i nesrîn olmuş / Al güller yiri ol **tâze** gülistânımda (*Vasfî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 2*). [*tâze,]*

tâze: *Körpe, yeni açmış (güzel ve parlak olması yönüyle).*

1. Nedür ey dost ruhuñ üzre biten **tâze** çemen / Kim görüpdür ki çemen bitüre gül-berg-i semen (*Vasfî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 1*). [*tâze,]*

tâze: *Taze, yeni; genç.*

1. Ey gülistân-ı letâfette gül-i ğonca dehen / Vey melâhat çemeni içre biten **tâze** semen (*Vasfî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 1*). [*tâze,]*
2. Gözi hiç kimseyi görmez n'ola mağrûr olsa / Alıcak ellerine **tâze** güzeller hâtem (*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 4*). [*tâze,]*

tâze: *Dalından yeni koparılmış, tazeliği üstünde, daha büyümemiş (bitki); çok genç.*

1. Gerçi ey meh sen dañı gül-berg-i terden **tâzesin** / Bülbül oldur kim seve her dem gülüñ bir tâzesin (*Vasfî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 1*). [*tâzesin, -sin]*
2. Gerçi ey meh sen dañı gül-berg-i terden tâzesin / Bülbül oldur kim seve her dem gülüñ bir **tâzesin** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 1*). [*tâzesin, -si, -n]*

tâze sünbül: *Taze sümbüller; yeni hayaller.*

1. Zülfüñ evşâfında Vasfî bir ğazel yazmış yine / **Tâze sünbüllerle** tezyîn eylemiş dîvânını (*Vasfî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 8*). [*tâze sünbüllerle, -ler, -le]*

tâze tâze: *Yeni yeni.*

1. Eger olsa güzeller **tâze tâze** / Dir idüm hoş ğazeller tâze tâze (*Vasfî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 1*). [*tâze tâze,]*

2. Şular anuñ gibi güller ki dāyim / El ura ana iller **tāze tāze** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 3*). [*tāze tāze,]*
3. Ruĥuñ fikrin iderken baña zülfüñ / Virür tül-i emeller **tāze tāze** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 4*). [*tāze tāze,]*
4. Şehā Vaşfî senüñ medĥüñde dāyim / Disün kavlı ü ğazeller **tāze tāze** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 5*). [*tāze tāze,]*
5. Ğam-ı hecr ile ben bülbül gibi zār / Dikenler güzeller eyler **tāze tāze** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 2*). [*tāze tāze,]*

tāze tāze ol-: Çok genç olmak.

1. Eger olsa güzeller **tāze tāze** / Dir idüm hoş ğazeller tāze tāze (*Vasfî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 1*). [*tāze tāze olsa, -sa]*

tāze-rü: Taze yanaklı.

1. Bahār-ı ma‘ dilete her dem ebr-i luĥfuñdan / Çemende zinde-dil ü **tāze-rü** durur gülzār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 26*). [*tāze-rü,]*

teb: Sıtma.

1. **Teb** ne mekr itdi ‘aceb kim gül-i nesrîn olmış / Al güller yiri ol tāze gülistānumda (*Vasfî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 2*). [*teb,]*

teb: Ateş, hararet; sıtma.

1. Saña za‘f ireli **tebden** benüm bu rüy-ı zerdümde / Ne yire tamladıysa eşk-i germüm oldı **tebhāle** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 2*). [*tebden, -den]*

tebhāle: Hararet nedeniyle dudaklarda veya ağızın çevresinde oluşan uçuk, kabarcık.

1. Saña za‘f ireli **tebden** benüm bu rüy-ı zerdümde / Ne yire tamladıysa eşk-i germüm oldı **tebhāle** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 2*). [*tebhāle,]*
2. ‘Aceb **tebhāle** mi bu la‘lün üstinde olan cānā / Ya ĥöd vaqt-i seĥer düşmiş ola ter ğoncaya jāle (*Vasfî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 3*). [*tebhāle,]*

te‘emmül it-: İyice, etraflıca düşünmek

1. N‘eylesün dil cevrüñe cānā tāĥammül itmeyüp / Kim dilerseñ cān virür bir dem **te‘emmül itmeyüp** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 1*). [*te‘emmül itmeyüp, -me, -üp]*

tefāvüt: İki şey arasındaki fark, farklılık.

1. Kim nisbet ide mihr-i cemālini aya kim / Yirden göke **tefāvüti** var anuñ ay ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 2*). [*tefāvüti, -i]*
2. Kefüñle baĥr arasında **tefāvüt** ol dürdür / Kefüñde kılmadı vü kıldı baĥr içinde qarār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 11*). [*tefāvüt,]*

teġāfül it-: İlgisiz davranmak; gafilete dalmak.

1. Vaşfıya āĥir vücüduñ çünkim olurmuş ‘adem / Nüş kıl cām-ı meyi bir dem **teġāfül itmeyüp** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 5*). [*teġāfül itmeyüp, -me, -üp]*

tehî kıl-: Boşaltmak.

1. Şu deñlü kīse-i kāmı **tehî kılpudur** kim / Şadā diliyle kefinden fiġān ider kühsār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 21*). [*tehî kılpudur, -up, -dur]*

tekrār: Bir daha, yine, yeniden.

1. Egerçi ĥālüme cümle muĥitdür ‘ilmüñ / Velî keremler idüp güş kıl beni **tekrār** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 12*). [*tekrār,]*

tekrār evle-: Tekrar etmek.

1. Hezār şevk ile serv üstine çıkup bülbül / Zebān-ı ĥal ile bu şi‘ri eyledi **tekrār** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 10*). [*tekrār eyledi, -di]*

tekrār it-: Yinelemek.

1. Şehā vaşfuñ gülistānında bir bülbül durur Vaşfî / Ki **tekrār itdügi** her laĥza medĥüñ dāstāmdur (*Vasfî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 10*). [*tekrār itdügi, -düg, -i]*

temām: *Bütün, eksiksiz.*

1. Ğübār-ı devleti ol kīmyā durur k'andan /
Dürüst mağribi-i mihr olur **temām** 'ayār
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 22*).
[*temām,]*

temāşā: *Eğlence, haz, safa.*

1. Gel **temāşā** vaktidür gülzārı seyr it
k'andadır / 'Āşık-ı şūrîde bülbül dilber-i
tañnāz gül (*Vasfî Dîvânı, Gazel 37, Beyit*
4). [*temāşā,]*

temāşā: *Bakıp seyretme, zevkle, hayranlıkla seyretme, izleme.*

1. Sen sehî servi gülistānda **temāşā** için āb /
Başdan ayağa göz olmuş didiler aña habāb
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 1*). [*temāşā,]*

ten: *Beden, cisim, gövde, vücut.*

1. Ger haṭṭı hevāsiyle **tenüm** hāk ola Vaşfî /
Tā haşra degin mihrigiyā bitüre hāküm
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 5*). [*tenüm, -*
üm]
2. Her ki hecründe nazar eyleye cānā **tenüme**
/ Mūy şanūr ki tolaşmış ola pīrāhenüme
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 1*). [*tenüme,*
-ü, -me]
3. **Tende** gönül gāzālını şayd itse tañ mı dost
/ Cān u gönül güşāde olur hūb şikār ile
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 3*). [*tende, -*
de]
4. Çemende gonca şanasın ki kanlu
peykāndur / **Teninde** şāh-ı gülün tırmadın
tutar jengār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit*
5). [*teninde, -i, -n, -de]*

ten: *Beden, cisim; maddi varlık.*

1. Peykānı cevherini güm itmiş **tenümde** yār
/ Tıtsun dili ki anda anuñ çok nişānı var
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 2*).
[*tenümde, -üm, -de]*

teng: *Dar, küçük.*

1. Beni bir gün añup dildārum almazmış
zebānına / Dehānı **tengdür** nāmum meger

şıgmaz dehānına (*Vasfî Dîvânı, Gazel 72,*
Beyit 1). [*tengdür, -dür]*

teng ol-: *Küçük olmak.*

1. Yüz 'ışık ile üsküfını ger geysel o meh-rū /
Mihr-i feleküñ başına **teng ola** külāhı
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 2*). [*teng*
ola, -a]

teng-dil ol-: *Sıkıntılı olmak, kederli olmak.*

1. Başına taş urulup kaşına inmişdür anuñ /
Teng-dil olduğı ğalib budur ekser hātem
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 9*). [*teng-dil*
olduğı, -duğ, -ı]
2. Hānçerüñle açılır gül gibi dil goncaları /
Teng-dil olsa kişi lābūd açar gönülünü āb
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 2*). [*teng-dil*
olsa, -sa]

tenhā: *Yalnız, tek başına.*

1. Ey dil anuñ üftādesi **tenhā** seni şanma /
Āşüftesidür şāh u gedā mir ü sipāhī (*Vasfî*
Dîvânı, Gazel 102, Beyit 3). [*tenhā,]*

ten-i cānān: *Sevgilinin teni, vücudu.*

1. Vaşfînün cān-ı za'ifine Hūdāyā rahm it /
Gider ol za'fi ki vardur **ten-i cānānumda**
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 5*). [*ten-i*
cānānumda, -um, -da]

ter: *Taze, hoş.*

1. **Ter** kim görünür ol şanem-i sim-ber üzre /
Bir jāleye beñzer ki ola berg-i ter üzre
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 1*). [*ter,]*
2. Nażmum eşcārı egerçi **ter** ü mevzündür liķ
/ Bir dem olmaz ki aña derd ü belā
virmeye bār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit*
25). [*ter,]*

ter gonca: *Taze gonca; sevgili.*

1. 'Aceb tebhāle mi bu la'lūñ üstinde olan
cānā / Ya hōd vaqt-i seher düşmüş ola **ter**
goncaya jāle (*Vasfî Dîvânı, Gazel 81,*
Beyit 3). [*ter goncaya, -y, -a]*

terahhum eyle-: *Acımak, merhamet etmek.*

1. Götür hâk-i mezelletden fakîr-i derdmendüñdür / **Terahhum eyle** Vaşfî bendeñe devletlü sultânüm (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 8*). [*terahhum eyle,]*

terbiyet: *Istenilen şekilde yetişmesini sağlamak için bir kimseye gerekli bilgi ve nitelikleri kazandırma, eğitime.*

1. Nihâl-i bâğ-ı ümîdüñ henüz biñde biri / Çapuñda **terbiyetüñ** âbı ile virmedî bâr (*Vaşfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 27*). [*terbiyetüñ, -üñ]*

terbiyet it-: *Terbiye vermek.*

1. Bârân-ı cüdi ebre ger **ideydi terbiyet** / Her dem iderdi dâmen-i deryâyı pür-le'âl (*Vaşfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 16*). [*terbiyet ideydi, -e, -y, -di]*

terk: *Terk etme, uzaklaşma.*

1. Ya tâc-ı la'l durur gūyiyâ zümürürd **terk** / Ki dürr ü gevher ü şebnemle oldı gevher-bâr (*Vaşfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 6*). [*terk,]*

terk it-: *Bırakmak, vazgeçmek.*

1. **Terk idüp** mescidi meyhâneye yâ hū dimişem / Beni öldürmelüdür vāy beni vāy beni (*Vaşfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 12*). [*terk idüp, -üp]*
2. Nice **terk ide** gül ü gülşeni kim olmışdur / Bülbülün gönline kullâb-ı maḥabbet her hâr (*Vaşfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 6*). [*terk ide, -e]*
3. Vaşluña cân dilemişsin dostum ben ḥastayam / Yoluña **terk itemege** lâyıq ne cānum var benüm (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 3*). [*terk itemege, -meg, -e]*

terkes: *Okluk, ok çantası.*

1. Sînem dilerem kim ola pür-tîr nigâra / Yanuñda ne zevk itdüğini görelî **terkes** (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 3*). [*terkes,]*

terk-i vatan: *Vatanı terk etme.*

1. Āsitānuñdan ırağ olalı zâr oldı gönül / Kişiyē müşkil olurmuş şanemâ **terk-i vatan** (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 6*). [*terk-i vatan,]*

te'sîr eyle-: *Tesir etmek, etkilemek.*

1. Vaşfîyâ şî'rün çün ol mey-rūya **te'sîr eylemez** / Oda yansun defter ü tomâr u dîvānuñ senüñ (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 7*). [*te'sîr eylemez, -mez]*

te'sîr it-: *Etkilemek, etki etmek.*

1. Bilmezem yavuz naẓâr mı irdi yâ ḥod âh-ı serd / Yoḥsa **te'sîr itdi** mi âh-ı sehergâhum saña (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 2*). [*te'sîr itdi, -di]*

teslîm ol-: *Bırakmak, devretmek*

1. Ğamuñ mülki aña kim **ola teslîm** / Olur başına sultân ol ne kayğu (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 4*). [*teslîm ola, -a]*

teşbîh it-: *Benzetmek.*

1. **Teşbîh idemez** dil lebüñüñ şehdine kândi / Devlet anuñ ey şeh ki lebüñ şehdine kândi (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 1*). [*teşbîh idemez, -e, -mez]*

teşvîş: *Karıştırma, bulandırma.*

1. Vaşfî ki ḥaṭuñ vaşfım **teşvîş** ile yazdı / 'Ayb eyleme cānâ ger ola ḥaṭṭı müşevveş (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 5*). [*teşvîş,]*

tevbe: *Tövbe.*

1. Gitdi derdâ n'ideyin **tevbeye** hiç şabr ola mı / Tab'-ı Vaşfî ola vü faşl-ı gül-i tevbeye-şiken (*Vaşfî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 6*). [*tevbeye, -ye]*

tezelzül: *Yerinden oynama, sassılma.*

1. Bîd-i hañçer-dâra havfinden **tezeliüller** irüp / Hañçerin elden düşürmiş heybet-i bād-ı hazân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 7*). [*tezeliüller, -ler*]

tezyîn eyle-: *Süslemek.*

1. Zülfün evşâfında Vaşfî bir gazel yazmış yine / Tâze sünbüllerle **tezyîn eylemiş** dîvânını (*Vasfî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 8*). [*tezyîn eylemiş, -miş*]

tıfl: *Çocuk.*

1. Ol şâh dañı **tıfl** durur gamze okıyle / Vaşfî kılın öldürse yazılmaya günâhı (*Vasfî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 5*). [*tıfl durur, -durur*]

tıfl-ı perî: *Küçük peri, peri gibi güzel sevgili.*

1. Virdi bir **tıfl-ı perî** 'ışkını Allâh baña / Ki benüm hâlûmi bilmez ölürin âh baña (*Vasfî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 1*). [*tıfl-ı perî,*]

tîg: *Kılıç.*

1. Diledükce deheni vaşfını dil ala dile / Hâme-veş **tîg** ile çeşmi dili ister ki dile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 1*). [*tîg,*]
2. Rüyînten âteş-i gazâbuñ görse nerm olur / **Tîgüñle** kan olur dil-i sengîn-i pür-ı zâl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 22*). [*tîgüñle, -üñ, -le*]
3. Nehîb-i seyl-i belâ şaldı **tîgi** küffâra / Kim andan irmeye İslâma diyü gerd-i fütür (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 13*). [*tîgi, -i*]
4. Kefün ki bâhr durur mevcidür anuñ **tîgüñ** / Ki bād-ı hışmuñ ile oldı tîz âteş-bâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 8*). [*tîgüñ, -un*]
5. Senüñ ki nâr-ı ecelden zebânedür **tîgüñ** / Dil-i muhâlif rûh-i 'adüdur aña şîrâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 7*). [*tîgüñ, -un*]

tîg: *Kılıç; sevgilinin yan bakışı.*

1. **Tîgi** kan itdügine sinede türin tutaram / Anca toğrı tütülür egri için kan olıcağ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 2*). [*tîgi, -i*]
2. **Tîgümdür** öldüren seni didüñ inanmadum / Hecrüñde geldi başuma hep didügüñ

hayâl (*Vasfî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 4*).
[*tîgümdür, -üm, -dür*]

tîg: *Kılıç; güç, iktidar.*

1. Hâlele irişmez ebed mülküñe ki **tîgüñdür** / Hâlele mülküñ arasında âhenin dîvâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 31*). [*tîgüñdür, -üñ, -dür*]

tîg-âsar: *Eserlerin kılıcı; kalem*

1. Du 'â-yı vaqt-i seher gibi 'adli zâlim-küş / Livâ-yı feth ü zafer gibi kilki **tîg-âsar** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 24*). [*tîg-âsar,*]

tîg-i âteş- tâb: *Ateş gibi parlak kılıç.*

1. Yaralu sînem benüm ol **tîg-i âteş- tâbdan** / Hâkdur güya ki yir yir çâk olur seylâbdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 1*). [*tîg-i âteş- tâbdan, -dan*]

tîg-i belâ-yı fakr: *Fakirlik sıkıntısının kılıcı.*

1. Ne deñlü hıdmete varmağa kaçd kıldumsa / Ayağum eyledi **tîg-i belâ-yı fakr** efgâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 23*). [*tîg-i belâ-yı fakr,*]

tîg-i cefâ şal-: *Cefa oku atmak; sevgilinin yan bakışı.*

1. Pehlevânsın dostum **tîg-i cefâ şalmağda** kim / Kanlu yaşlarla pür itdüñ sînemüñ meydânını (*Vasfî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 6*). [*tîg-i cefâ şalmağda, -mağda*]

tîg-i cefâñı çek-: *Cefa kılıcını çekmek.*

1. **Tîg-i cefâñı çekme** vü çâk itme sînemi / K'ey dost hâlka râz-ı derün âşikâr olur (*Vasfî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 4*). [*tîg-i cefâñı çekme, -me*]

tîg-i ğam: *Keder kılıcı; sevgilinin can actan bakışları.*

1. N'ola ger gözlerüm hün ile her dem olsa
çün lāle / Ki **tîg-i ğamdan** olmuşdur ciger
pergāle pergāle (*Vasfî Dîvânı, Gazel 81,
Beyit 1*). [*tîg-i ğamdan, -dan*]

tîg-i güher-bār: Cevher yağdıran kılıç.

1. Ābdur **tîg-i güher-bārı** velî nuşrat-mevc /
Bāz dur tîr-i sitemkārı veli feth-şikār (*Vasfî
Dîvânı, Kaside 8, Beyit 13*). [*tîg-i güher-
bārı, -ı*]

tîg-i hār: Dikenin kılıcı.

1. Her bahār olan nihāl-i gülde şanmañ gül
durur / Parelmiş **tîg-i hār** ile dil-i bülbül
durur (*Vasfî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 1*).
[*tîg-i hār,]*

tîg-i 'ışk: Aşk kılıcı.

1. Bilmek isterseñ ki **tîg-i 'ışk** n'eyler 'aşka /
Gör benüm bu sine-i pür-çāk-i ğam-
perverdümü (*Vasfî Dîvânı, Gazel 94, Beyit
2*). [*tîg-i 'ışk,]*

tîg-i tîz: Keskin kılıç.

1. Sen 'Alî-cüduñ görelden **tîg-i tîzi**
himmetin / Serd olupdur hıddet-i bāzār-ı
germ-i Zü'lfikār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3,
Beyit 12*). [*tîg-i tîzi, -i*]

tîgi zahm: Kılıç yarası.

1. Vasfî cihānda al bile git **tîgi zahmını** /
Ġurbetde yārdan saña ol yādigār olur
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 5*). [*tîgi
zahmını, -in, -ı*]

tîg-i zebān: Dil kılıcı; şiir.

1. Tutaram **tîg-i zebān** ile suhan milketini /
Himmat iderse baña husrev-i Cemşid
cenāb (*Vasfî Dîvânı, Gazel 5, Beyit 6*).
[*tîg-i zebān,]*

tîg-i zebān: Dil kılıcı.

1. Luḫ idüp himmetler in'ām eyleseñ ben
bendeñe / 'Aleme **tîg-i zebān** ile olur dum
kām rān (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 38*).
[*tîg-i zebān,]*

tîmār ol-: Tedavi olmak, iyileşmek.

1. Zaḫm-ı tîg-i ğamdan ey Vasfî görüp hālüm
ṭabīb / Didi kim ḫalmış durur bu ḫasta
tîmār olmadan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 67,
Beyit 5*). [*tîmār olmadan, -madan*]

tîr: Ok.

1. Beñzer ki buldı eşk-i revānumla perveriş /
Sīnem zemīni kim ṭoludur **tîrden** nihāl
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 4*). [*tîrden, -
den*]
2. Ne ḫadar **tîr** k'ire cānuma cānānumdan /
Cānib-i kūyına revzenler açar cānumdan
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 1*). [*tîr,]*
3. **Tîrinüñ** ni'meti şükriñi demek ḫaşd itsem
/ Yaralar ağız açarlar baña her yanumdan
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 2*). [*tîrinüñ,
-in, -üñ*]
4. Her **tîr** k'irür sīneme ol sīm-berümden /
Mihriyle anuñ cūşa gelür ḫan cigerümden
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 1*). [*tîr,]*

tîr: Ok; sevgilinin kirpiği veya bakışı.

1. Tîgi ḫan itdügine sīnede **tîrin** tutaram /
Anca ṭođrı ṭutulur egri için ḫan olıcak
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 2*). [*tîrin, -
in*]
2. Gelüp cān ḫaşdına **tîrüñ** bu cismüm yol
yol olmışdur / Ne ḫılam bilmezem andan
ne yoldan ḫurtaram cānum (*Vasfî Dîvânı,
Gazel 41, Beyit 6*). [*tîrüñ, -üñ*]
3. Yarama çünki fetil ile olurmuş dermān /
Tîrünü alma ayurma beni dermānumdan
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 4*). [*tîrünü, -
ün, -i*]
4. Baña raḫm itdün görüp sīnemde **tîrüñ**
zahmını / Dīde-i baḫtum benüm güyā
uyandı ḫābdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 54,
Beyit 2*). [*tîrüñ, -üñ*]
5. Güyiyā kim şem'dür sīnemde her **tîrüñ**
senüñ / Ateş-i 'ışkuñla sīnem içre olan
ṭābdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 5*).
[*tîrüñ, -üñ*]
6. Bāğ-ı sīnem ṭolu **tîrünüle** nihāl eyleyeyin /
Bu durur şimdiki demde hele göñlümden
biten (*Vasfî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 2*).
[*tîrünüle, -üñ, -le*]

7. Cānum gözetdi ğamzesi **tīrin** uzatdı yār / Öldüm hasedle kim anı nāġāh oñarmaya (*Vasfî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 4*). [*tīrin, -i, -n*]
8. **Tīrūñūñ** zāhımın görüp cān kaçsa zaħmumdan n'ola / N'eylesün maħbūs olan çün deldiler zindānımı (*Vasfî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 4*). [*tīrūñūñ, -üñ, -üñ, -*]

tīr çek-: Ok çekme, oku germek.

1. Kemān-ı hasret ü derd ü firāk ile Vasfî / Felek çü **tīr çeküp** atdı yabana seni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 8*). [*tīr çeküp, -üp*]

tīrās it-: Saç veya sakalı kesmek; uzunluğunu azaltmak, kısaltmak.

1. Hattı haṭādur anı **tīrās itse** vechi var / Haṭ kim haṭā ile ola ekser tīrās olur (*Vasfî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 3*). [*tīrās itse, -se*]

tīrās ol-: Tıraş olmak, saç, sakal ve bıyığı kesmek.

1. Hattı haṭādur anı tīrās itse vechi var / Haṭ kim haṭā ile ola ekser **tīrās olur** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 3*). [*tīrās olur, -ur*]

tīrās ol-: Yontarak düzeltmek, pürüzleri gidermek; hamamda keselenmek

1. Dellāke her kaçan gelüp ol meh **tīrās olur** / Ol urdığınca başına bağrumda baş olur (*Vasfî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 1*). [*tīrās olur, -ur*]

tīr-bārān: Yağmur gibi yağan ok.

1. Gül durur yaralarum hār durur peykānuñ / **Tīr-bārān** ile açıldı gülistānumdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 5*). [*tīr-bārān,*]

tīr-i āh: Āh oku.

1. Vaz gel cevri eylemekden **tīr-i āhumdan** şakın / Kim senüñ cevruñ elinden kaçdüm kemān (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 20*). [*tīr-i āhumdan, -um, -dan*]

tīr-i belā: Bela oku.

1. Her **tīr-i belā** seng-i cefā kim gele senden / Gelsün berü yir eyleyeyin cān u ser üzre (*Vasfî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 5*). [*tīr-i belā,*]
2. Her **tīr-i belā** kim atılır kavş-i każādan / Eyler bizi hecr aña siper hey n'idelüm hey (*Vasfî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 2*). [*tīr-i belā,*]

tīr-i cān-şikār: Can avlayan kirpik.

1. Ne şāhbāz durur **tīr-i cān-şikāruñ** kim / Ne yire kim vara eyler hayāt-ı haşmı şikār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 33*). [*tīr-i cān-şikāruñ, -uñ*]

tīr-i ğam: Gam oku; sevgilinin yan bakışı.

1. Bilümü bükdi keman gibi şehā **tīr-i ğamuñ** / Niçe bir şabr ideyin çekmege bār-ı sitemüñ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 1*). [*tīr-i ğamuñ, -uñ*]

tīr-i ğamze: Gamze oku; yan bakış oku.

1. **Tīr-i ğamzeñ** zaħmına şol deñlü virdüm i'tibār / Yüregüm toptolu kan itdi başum ol i'tibar (*Vasfî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 1*). [*tīr-i ğamzeñ, -ñ*]
2. **Tīr-i ğamzeñ** kaşid idermiş kim gelüp kanum dōke / Kanlu olur girmesün luṭf itsün ey meh kanuma (*Vasfî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 6*). [*tīr-i ğamzeñ, -ñ*]

tīr-i kemān-ı 'ışk: Aşk yayının oku; sevgilinin yan bakış oku.

1. **Tīr-i kemān-ı 'ışka** cigerden siper gerek / Hāzır ol ey gönül aña haylī ciger gerek (*Vasfî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 1*). [*tīr-i kemān-ı 'ışka,*]

tīr-i sitemkār: Acımasızca davranan kılıcı.

1. Ābdur tīg-i güher-bārı velī nuşrat-mevc / Bāzdur **tīr-i sitemkārı** veli feth-şikār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 13*). [*tīr-i sitemkārı, -ı*]

tiryāk: Bazı hastalıklara ve zehirlenmeye karşı kullanılan ilaç; macun; panzehir.(bağl) sevgilinin dudağı.

1. Zehr-mār-ı fakrdan öldürmedin ben bendeñi / Luṭf it in‘ām eyle şol himmet diyen **tiryākden** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 3*). [*tiryākden, -den*]

tîz: Hemen, birdenbire, aniden.

1. Bergden perler taķınmış sebz tütîler gibi / ‘İşret it ey dil ki **tîz** eyler yine pervāz gül (*Vasfî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 3*). [*tîz,*]
2. Beni cefā ile yakduñ görem ki **tîz** günde / Hāķ odlara yaķa ey cevri çok zemāne seni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 5*). [*tîz,*]
3. Kefûñ ki bâhr durur mevcidür anuñ tigüñ / Ki bād-ı hışmuñ ile oldu **tîz** āteş-bār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 8*). [*tîz,*]

toğ-: Doğmak.

1. Gün **toğmaduķ** başum vaţan-ı ğam diyārıdır / Merdümlerini gör gözümüñ yār-ı ğarıdır (*Vasfî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 1*). [*toğmaduķ, -ma, -duķ*]

toğan: Şahin, kuş türü. Toğancı: Doğancı, padişahların şikâr halkı denilen avcılarında bir sınıfın adıdır.

1. Ele bir ‘āşıķuñ göñlin alur her lahza ol dilber / Benüm yārüm sipāhîdür elinden bir **toğan** gitmez (*Vasfî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 5*). [*toğan,*]

toğrı: Doğru, gerçek; hakikat.

1. Tîgi ķan itdüğine sînede tîrin tutaram / Anca **toğrı** tütîlur egri için ķan olıcaķ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 28, Beyit 2*). [*toğrı,*]

toğru: Doğru.

1. Kaşlaruñ ben **toğru** şandum secde kıldum sehv imiş / K’egrilik olmamağ olmaz kâfirî mihrâbda (*Vasfî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 2*). [*toğru,*]
2. Şādıķam Kible haķı yoluñda ben şāhum senüñ / Her ne yüzdendir iseñ **toğrı** varur

āhum saña (*Vasfî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 4*). [*toğrı,*]

toğru: Dosdoğru; hemen.

1. Eşķ-i hūñinüm yeñilmez oldu çeşmüm vāy kim / **Toğru** ol hūñinüñ öz kūyına iltür ķan beni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 3*). [*toğru,*]

tol-: Dolmak, dolup taşmak.

1. Seher ki bir yire cem‘ olmuş idi zülmet ü nūr / Zemāne **tolmuş** idi müşķ ü ‘anber ü kâfūr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 1*). [*tolmuş idi, -muş, -i, -di*]

tol-: Dolmak, birilmek.

1. Diledüm derd-i dilümden saña bir nāme yazam / **Toldı** evrāķuñ içi ķanlı yaşıñdan kalemüñ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 4*). [*toldı, -dı*]
2. ‘Ārzü-yı cām-ı la‘ lüñle bu hūñin dil gibi / İçi ķan **toldı** şurāhîñüñ şarāb-ı nābdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 7*). [*toldı, -dı*]
3. Medāyihüñde ma‘āñi cevāhirin şaçalı / Buḥūr-ı nazmum ile **toldı** lülü-yı menşūr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 24*). [*toldı, -dı*]
4. Güş-ı ‘ālem **tol**a Vaşfî dürer-i nazmumla / Şāhdan ger ola ben bendeye himmet nazarı (*Vasfî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 7*). [*tol*a, -a]

tolan-: Bir şeyin etrafında gezinmek, dolaşmak.

1. Raḥm kılgil ki gözüm merdümi ķanlar derler / **Tolanup** istemeden sen mehi her rehģüzeri (*Vasfî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 2*). [*tolanup, -up*]

tolas-: Dolaşmak.

1. Neye **tolaşdum** aña k’eyledi rüsvāy beni / Beni öldürmelüdü vāy beni vāy beni (*Vasfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 2*). [*tolaşdum, -dum*]

tolas-: Dolaşmak, zor ayrılır hale gelmek, yakalanmak; gönül vermek, bağlanmak.

1. **Ṭolaşaldan** berü anuñ ğam-ı sevdâsı ile /
Hâşıl-ı 'ömrümü virdi ğamı sevdâsı yeke
(*Vasfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 3*).
[*ṭolaşaldan, -aldan*]

ṭolaşmış ol-: *Dolaşmış olmak; saçın dolaşması.*

1. Her ki hecründe nazar eyleye cânâ tenüme
/ Müy şanür ki **ṭolaşmış ola** pîrahenume
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 1*).
[*ṭolaşmış ola, -a*]

ṭolın-: *Dolanmak, dönmek, devretmek (dairese olarak elden ele dolaşmak bağlamında).*

1. **Ṭolınup** gözlerümden ol güneş-rü / Didî
kim sağ esen kal saña yâ hû (*Vasfî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 1*). [*ṭolınup, -up*]

ṭolu: *Dolu.*

1. Bâğ-ı sînem **ṭolu** tirünle nihâl eyleyeyin /
Bu durur şimdiki demde hele gönlümde
biten (*Vasfî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 2*).
[*ṭolu,*]

ṭoludur-: *Bir yere iyice yayılmak, kaplamak.*

1. Beñzer ki buldı eşk-i revānumla perveriş /
Sînem zemîni kim **ṭoludur** tîrden nihâl
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 4*). [*ṭoludur, -dur*]

ṭomâr: *Dürülüp yuvarlak yapılmış defter veya kağıtlar.*

1. Vaşfiya şî' rûñ qarardur anca defterler
yüzün / Ger olursa defter ü **ṭomâr** u dîvân
ile bahş (*Vasfî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 8*).
[*ṭomâr,*]
2. Vaşfiyâ şî' rûñ çün ol mey-rüya te' şîr
eylemez / Oda yansun defter ü **ṭomâr** u
dîvānuñ senüñ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 7*). [*ṭomâr,*]

ṭoprağ: *Toprak.*

1. Yıkuban cismüm evin eşküm ider 'âlemi
ğarğ / Bir avuc **ṭoprağ** ile ola mı deryâ
yeñile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 4*).
[*ṭoprağ,*]

ṭoptolu: *Dopdolu.*

1. Tîr-i ğamzeñ zahmına şol deñlü virdüm
i' tibâr / Yüregüm **ṭoptolu** kan itdi başum
ol i' tîbar (*Vasfî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 1*).
[*ṭoptolu,*]

tûfân: *Her yeri kaplayan çok su, pek ziyade yağan yağmur ; âşığın gözyaşları.*

1. Şöyle ğarğ itmiş durur cismüm bu ğam
tûfânı kim / Tütüyâ için ararlarsa
bulınmaz gerdümi (*Vasfî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 3*). [*tûfânı,*]

tuhfe: *Armağan, hediye.*

1. Deler elmâs-ı müjem dür yaşumı **tuhfe**
içün / Ki delins' artar imiş kıymeti dürr-i
'Adenî (*Vasfî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 4*).
[*tuhfe,*]

tül-i emel: *Uzun süreli arzu, bitmeyen istek.*

1. Ruḥuñ fikrin iderken baña zülfüñ / Virür
tül-i emeller tâze tâze (*Vasfî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 4*). [*tül-i emeller, -ler*]

tur-: *Durmak, kalmak, devamlı olmak.*

1. Şöyle **ṭurur** gözi görmez kulağı işitmez /
Münhânî olmuş olup pîr-i mu'ammer
ḥâtem (*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 22*).
[*ṭurur, -ur*]
2. Ben **ṭururken** diledüñ öldüresin ağyârı /
Āferîn yâr senüñ gibi gerek yâr olıcağ
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 2*).
[*ṭururken, -ur, -ken*]
3. Her yârı 'âşıkıyla görüp bir kenârda /
Ṭurmaz açar gözüm yaşı her bir kenârdan
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 2*). [*ṭurmaz, -maz*]
4. Cevher-i elmâs-ı peykānuñ ko **ṭursun**
dilde kim / Ey şanem elmâsa âteş eylemez
dirler ziyân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 18*). [*ṭursun, -sun*]

turmadın: *Durmaksızın, devamlı.*

1. Çemende gönca şanasın ki kanlu
peykāndur / Teninde şâḥ-ı güllüñ
ṭurmadın tutar jengâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 5*). [*ṭurmadın,*]

turra-i tarrâr-ı 'anberbâr: *Sevgilinin aldatıcı ve anber kokulu saçları.*

1. Vaşfiyâ bir dem perîşânlıktan itmezler hâlâş / Gönlümüz bu **turra-i tarrâr-ı 'anberbârlar** (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 16, Beyit 5*). [*turra-i tarrâr-ı 'anberbârlar, -lar*]

tus ol-: *Düş görmek; karşılaşmak, rastlaşmak.*

1. Seyrümde gice ol mehe **tuş olduğum** didüm / Nâz ile güldi didi düşün ise hayr ola (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 4, Beyit 4*). [*tuş ol,]*

tut-: *Tutmak.*

1. Eger kim luţ u ihsânun eli **tutmazsa** kim alur / Benüm derd ü belâ diyen elinden bu giribânım (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 41, Beyit 9*). [*tutmazsa, -maz, -sa*]
2. **Tutmış** elinde nâcaḥ-ı zerrîn hilâlden / Güyâ benümle kîni var ister k'ide cidâl (*Vaşfi Dîvânı, Kaside 2, Beyit 31*). [*tutmış, -miş*]
3. 'Âlem-i ebr-i benânun feyzine olur sebeb / Kilk-i müşkînün n'ola ger **tutsa** şekl-i nâvdân (*Vaşfi Dîvânı, Kaside 7, Beyit 29*). [*tutsa, -sa*]

tut-: *Zapt etmek, ele geçirmek.*

1. **Tutaram** tîḡ-ı zebân ile suḥan milketini / Himmet iderse baña ḥusrev-i Cemşid cenâb (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 5, Beyit 6*). [*tutaram, -ar, -am*]
2. Gönlü şehristâmı Vaşfinün açılmaz âh kim / Leşker-i gam **tutdı** ey dilber der ü dervâzesin (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 60, Beyit 5*). [*tutdı, -dı*]

tut-: *Bulundurmak.*

1. Tîḡi ḳan itdügine sinede tîrin **tutaram** / Anca toḡrı tutılır egri için ḳan olıcak (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 28, Beyit 2*). [*tutaram, -ar, -am*]

tut-: *Varsaymak, farz etmek.*

1. Vaşfiyâ çünkü şehün raġbeti yok fâyide ne / **Tutalum** nazm ile ben Hâfiz u Selmân oldum (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 48, Beyit 6*). [*tutalum, -alum*]
2. Devlet zamân ile **tutalum** baña yüz tuta / Andan ne aşsı çün ben ölem intizârdan (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 52, Beyit 4*). [*tutalum, -alum*]

tut-: *Tercih etmek.*

1. Tîḡi ḳan itdügine sinede tîrin tutaram / Anca toḡrı **tutılır** egri için ḳan olıcak (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 28, Beyit 2*). [*tutılır, -il, -ur*]

tut-: *Uymak; kabul etmek.*

1. Ol ki zihni-pâki eyyâmında hergiz **tutmadı** / Nür-ı ḥurşid-i yakîni zulmet-i zann gümân (*Vaşfi Dîvânı, Kaside 7, Beyit 25*). [*tutmadı, -ma, -dı*]

tut ki: *Varsayalım, farzedelim.*

1. Ben günâhum bilürem luţ ḳıl ey şeh 'afv it / **Tut ki** bir kâfir idüm şimdi müselmân oldum (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 48, Beyit 4*). [*tut ki,]*

tütî-i hoş-serâ-yı zebân: *Çok güzel konuşan papağan; şair, Vaşfi.*

1. **Tütî-i hoş-serâ-yı zebân** yâ'ni nâṭıḳâ / Şekkersitân-ı medḥünü itmekte oldı lâl (*Vaşfi Dîvânı, Kaside 2, Beyit 28*). [*tütî-i hoş-serâ-yı zebân,]*

tütî-i kand-i melâhat: *Her sözün güzellik kaynağı papağan.*

1. Nazm-ı Vaşfiye haves eyle ki eylerse n'ola / **Tütî-i kand-i melâhat** şekeristâna heves (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 24, Beyit 6*). [*tütî-i kand-i melâhat,]*

tütî-i seker-siken: *Tatlı söz söyleyen papağan.*

1. Âzâd ḳıl ki bend-i mezellet esîridür / Bir **tütî-i seker-siken** ü şekerin-maḳâl (*Vaşfi Dîvânı, Kaside 2, Beyit 32*). [*tütî-i seker-siken,]*

tütiyâ: Göze parlaklık ve kuvvet veren sürme taşı tozu, sevgilinin ayak tozu; papağan.

1. Şöyle ğarķ itmiş durur cismüm bu ğam
tüfâni kim / **Tütiyâ** için ararlarsa
bulınmaz gerdümi (*Vasfî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 3*). [tütiyâ,]

tutup dur-: Bırakmamak.

1. Dirîĝ âyine-i tab´-ı pāk-bāzuma kim /
Ṭutup durur anı gerd-i belâ vü jeng-i
fütür (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 21*).
[ṭutup durur, -ur]

tuy-: Duymak, işitmek.

1. Yüzüñi yüzüme ur **ṭuymasun** aĝyār
begüm / Diyeyin sen şehe ihfâ ile vardur
ḥaberüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 4*).
[ṭuymasun, -ma, -sun]

türâb it-: Feda etmek.

1. Ola kim dâmenine el uravuz / Kendümüz
yolına **türâb idelüm** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 8*). [türâb idelüm, -elüm]

türk-i kemândâr: Türk kemankeş.

1. Hey nice **türk-i kemândâr** olur ey meh-rû
gözün / Kim kemân kor dâyimâ yatduķca
bâlin üstine (*Vasfî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 5*). [türk-i kemândâr,]

tüvânger ol-: Güçlü olmak, iktidar sahibi olmak.

1. Faķr ḥâkinden alup cüdi aña vire vücüd /
Sîm ü zerle n´ ola ger **olsa tüvânger**
ḥâtem (*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 16*).
[tüvânger olsa, -sa]

U

u: "Ve" bağlacı.

1. Pehlevānlık kārzār-ı 'ışk olursa dostum / İdelüm bu yolda biñ Sam **u** Nerīman ile bahş (Vasfî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 6). [u,]
2. Vaşfîya şî' rûñ karardur anca defterler yüzün / Ger olursa defter ü tomâr **u** dîvân ile bahş (Vasfî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 8). [u,]
3. Yâr **u** sâz **u** gül ü mül şöhbeti lâzım bilüñüz / Çäre yokdur ki şafâ ola bu çâr olmayıcak (Vasfî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 4). [u,]
4. Vaşfîya 'ömri 'abeş yirlere zâyî' dür o kim / Rüz **u** şeb manzârı bir lâlê-'izâr olmayıcak (Vasfî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 5). [u,]
5. Bî-cihât **u** bi-mişâl ü lâ-mekân **u** lâ-yezâl / Hâkim-i kevn ü mekân olmağ dilersenñ 'aşık ol (Vasfî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 2). [u,]
6. Bî-cihât **u** bi-mişâl ü lâ-mekân **u** lâ-yezâl / Hâkim-i kevn ü mekân olmağ dilersenñ 'aşık ol (Vasfî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 2). [u,]
7. Eger kim luţ **u** ihsânüñ eli tıtmazsa kim alur / Benüm derd ü belâ diyen elinden bu girîbânüm (Vasfî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 9). [u,]
8. Gönca-veş bülbülleri hâlini bilmez ol şanem / Anuñ için vây ile âh **u** fiğânüm var benüm (Vasfî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 2). [u,]
9. Dirîğ **u** derd ki ârâm-ı cândan ayrıldum / Fiğân ki bülbül idüm gülsitândan ayrıldum (Vasfî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 1). [u,]
10. Mesken itdi 'aql **u** cân **u** dil firâkuñ küncini / Miñnet-âbâd-ı belâ-yı tengdür erbâb-ı gam (Vasfî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 3). [u,]
11. Mesken itdi 'aql **u** cân **u** dil firâkuñ küncini / Miñnet-âbâd-ı belâ-yı tengdür erbâb-ı gam (Vasfî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 3). [u,]
12. Hevâsı zâhidüñ huld **u** benüm kûy-ı niğârumdur / Belî her bülbülün meyli olur öz gülsitânma (Vasfî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 4). [u,]
13. Âh kim hecründe ben bî-dil düşelden gamlara / Ahum **u** eşküm beni fâş eyledi 'âlemlere (Vasfî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 1). [u,]
14. Dil 'andelbî inlesün efgân **u** zâr ile / Vuşlat müyesser olmadı gül yüzlü yâr ile (Vasfî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 1). [u,]
15. Zâhid ki zühdi cennet için eyler ey şanem / Rıdvân **u** hür **u** cennet aña vü baña seni (Vasfî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 3). [u,]
16. Zâhid ki zühdi cennet için eyler ey şanem / Rıdvân **u** hür **u** cennet aña vü baña seni (Vasfî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 3). [u,]
17. Ol perî-rüy **u** melek-hüya n'ola dinse perî / Rüyıdur rüy-ı perî zülf ü haţı bâl ü perî (Vasfî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 1). [u,]
18. Ey dil anuñ üftâdesi tenhâ seni şanma / Âşüftesidür şâh **u** gedâ mir ü sipâhî (Vasfî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 3). [u,]
19. Olsa 'aceb mi 'ide nişân kim olup durur / Kadd ile 'ayn **u** şekl ile yâ şüret ile dâl (Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 7). [u,]
20. Ey Süleymân-rütbet ü Cem-kudret Efrîdün-şaşem / Âşaf-ı 'âhd ü vezîr-i kâmrân **u** kâmkâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 10). [u,]
21. Dir idüm kim dehen-i dilbere beñzer hâtem / Olsa pür-nâz **u** suhan-sâz **u** suhan-ver hâtem (Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 1). [u,]
22. Dir idüm kim dehen-i dilbere beñzer hâtem / Olsa pür-nâz **u** suhan-sâz **u** suhan-ver hâtem (Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 1). [u,]
23. Karışmış idi sevâd-ı şeb ü beyâz-ı seher / Bi-'aynihi çü sevâd **u** beyâz-ı dîde-i hür (Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 2). [u,]
24. Cihâna velvele şalmışdı bang-i gülguleden / Müzekkirân-ı vuñuş **u** müsebbihân-ı tuyûr (Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 6). [u,]
25. Didi ki ey gam **u** miñnet-şarây-ı gerdünda / Murâd şâhidine irmeyüp kalan mehcür (Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 8). [u,]
26. Eyâ sipihr-i ma'âlî bu çarğ **u** encüm-i çarğ / Şarây-ı kadr-i refî' üñdedür buhâr **u** bahür (Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 15). [u,]
27. Eyâ sipihr-i ma'âlî bu çarğ **u** encüm-i çarğ / Şarây-ı kadr-i refî' üñdedür buhâr **u** bahür (Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 15). [u,]
28. Sen ol mücâhid-i gâzîsin oldı sa'yuñla / Diyâr-ı küfr harâb **u** diyâr-ı dîn ma'mür (Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 17). [u,]
29. Murâd-ı Vaşfîyi emr eyle nâ-murâd itme / Tapuña aldı müfevvaş çü cümle rây **u** umür (Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 18). [u,]
30. 'Adû-yı dîne içürdi mehâbetün bir mey / Ki haşr olunca ola ser-girân **u** yata humâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 9). [u,]
31. Bi-ħaqq-ı Ĥazret-i Şiddik heybet-i Fârûk / Bi-ħük-m-i Ĥazret-i Zü'n-nür **u** Ĥaydar-i

- Kerrār (*Vasfî Dîvânî, Kaside 6, Beyit 17*).
[u,]
32. Ki bendeñe budur ancak maķāşid-ı a'lā /
Ki hıdmetüñde ola sāl u mäh u leyl ü
nehār (*Vasfî Dîvânî, Kaside 6, Beyit 19*).
[u,]
33. Ki bendeñe budur ancak maķāşid-ı a'lā /
Ki hıdmetüñde ola sāl u mäh u leyl ü
nehār (*Vasfî Dîvânî, Kaside 6, Beyit 19*).
[u,]
34. Henüz virmedi dādını fazl u dānişümüñ /
Bu çarh-ı sifle-nevāz u bu günbed-i devvār
(*Vasfî Dîvânî, Kaside 6, Beyit 26*). [u,]
35. Nergis isterseñ saña zerrîn kadeh nergis
yiter / K'ol durur çeşm ü çerāğ-ı bostān u
gülsitān (*Vasfî Dîvânî, Kaside 7, Beyit 13*).
[u,]
36. Ol ki hergiz dide-i eflāk mişlin görmedi /
Hâce-i gerdün-gülām u sāhib-i sāhib-nişān
(*Vasfî Dîvânî, Kaside 7, Beyit 23*). [u,]
37. Mesned-i devletde 'izz ü baht u nuşratla
ola / Tā kıyāmet Hızr 'ömri gibi 'ömrüñ
cāvidān (*Vasfî Dîvânî, Kaside 7, Beyit 45*).
[u,]
38. Gülşenüñ şimdi görür gözi vü tatar elidür /
Gayırlar gibi degül nergis-i maħmür u
çınār (*Vasfî Dîvânî, Kaside 8, Beyit 2*). [u,
]
39. Ol 'Alî-cüd u 'Ömer-heybet ü 'Osman-
rütbet / Āşaf-ı Cem 'azamet sāhib-i
gerdün-vaķār (*Vasfî Dîvânî, Kaside 8,
Beyit 10*). [u,]
40. Nitekim faşl-ı rebî 'ire vü gül naķşından /
Levh-i gülnārî şabā eyleye pür-naķş u
niğār (*Vasfî Dîvânî, Kaside 8, Beyit 29*).
[u,]
41. Ki ya'nî muķtedā-yı mülk ü millet Muştafa
Beg kim / Sa'ādet ebri devlet bahri cüd u
luţf kânıdur (*Vasfî Dîvânî, Kaside 9, Beyit
9*). [u,]
42. Ey ruħı cān u gönül ravzasınıñ yāsemeni /
Ġarāz öldürmek ise cevr ü cefā ile beni
(*Vasfî Dîvânî, Murabba 1, Beyit 11*). [u,]
43. Yār u sāz u gül ü mül şoħbeti lāzım
bilüñüz / Çāre yokdur ki şafā ola bu çār
olmayıcaķ (*Vasfî Dîvânî, Gazel 27, Beyit
4*). [u,]
44. Vaşfîyā şî' rüñ çün ol mey-rüya te'sir
eylemez / Oda yansun defter ü tomār u
dîvānuñ senüñ (*Vasfî Dîvânî, Gazel 31,
Beyit 7*). [u,]

Uc-: Uçmak, havada yol almak.

1. Biz öldük intizār ile dirler egerçi kim / Bir
bād-pāya bindi uçar sım bāl ile (*Vasfî
Dîvânî, Gazel 85, Beyit 2*). [uçar, -ar]

uc: Bir nesnenin genellikle sivri olan bitim noktası.

1. Hattüñ **ucından** düşer āhir şehā la'lüñ dile
/ Mücib-i şöhret degül Yākūta illā hüsni
haţ (*Vasfî Dîvânî, Gazel 26, Beyit 2*).
[ucından, -i, -ndan]
2. Riştelerdür dür ü gevherle pür ebyātum
kim / Var durur her biri **ucında** mücevher
hātem (*Vasfî Dîvânî, Kaside 4, Beyit 25*).
[ucında, -n, -da]

ucmağ: Cennet.

1. Dil murğı seni görmese pervāz ide cānā /
Bir lahzā karar itmeye **uçmağ** arasında
(*Vasfî Dîvânî, Gazel 84, Beyit 3*). [uçmağ,
]

'ūd: Ağaç, odun; öd ağacı; Hint'ten gelen ve
yakılınca güzel koku veren bir tür kıymetli ağaç; bu
ağaçtan yapılan ve Doğu müziğinde çok kullanılan
bir tür çalgı aleti.

1. Gel ki şevķ odına yandı dil ü cān '**ūd** gibi /
Hāne-i merdüme büy ile gelür çünki perî
(*Vasfî Dîvânî, Gazel 100, Beyit 4*). ['ūd,]

uğra-: Karşılaşmak, maruz kalmak.

1. Ġoncatur bülbüli hālîñ ne bilür 'ışkı anuñ
/ Ne każā idi 'aceb **uğradı** nāğāh baña
(*Vasfî Dîvânî, Gazel 1, Beyit 4*). [uğradı, -
dı]

uğra-: Bir yerin yanından, yakınından, içinden
geçmek.

1. Haţ-ı miskîñe mi **uğradı** hey dost 'aceb
/ Ki dem urduķca şabā 'ālemi miskîñ eyler
(*Vasfî Dîvânî, Gazel 17, Beyit 3*). [uğradı,
-dı]

uğrın uğrın: Gizli gizli; çapkın çapkın.

1. Yine bir şüh-ı cefā-pişe güzel cānānuñ /
Uğrın uğrın bakışı gönlümü vîrāñ itdi
(*Vasfî Dîvânî, Kit'a 3, Beyit 2*). [uğrın
uğrın,]

uğurla-: Çalmak, aşırmaq.

1. Dilden geçübün cânımı **uğurladı** gamzeñ / İnkâr idemez tâze izi var ciger üzre (*Vasfî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 4*). [*uğurladı, -dı*]

um-: *Istemek; beklemek, ümit etmek.*

1. Ğam elinden **umaram** ola girîbânım hâlâş / Tıtdı çün dest-i ümîdüm himmetüñ dāmânımı (*Vasfî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 7*). [*umaram, -ar, -am*]
2. **Umar** idüm ki toğa başuma devlet güneşi / Āh kim olmaz imiş şām-ı firâkuñ şeheri (*Vasfî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 5*). [*umar, -ar*]

‘ummân: *Okyanus; büyük deniz.*

1. Senüñ için heves-i ‘ışkuña düşsem n’ola kim / Dür için şimdi mi kıldı kişi ‘**ummāna** heves (*Vasfî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 3*). [*ummāna, -a*]

umür: *İşler.*

1. Murād-ı Vaşfîyi emr eyle nā-murād itme / Tıpuña aldı müfevvaş çü cümle rāy u **umür** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 18*). [*umür,]*

unut-: *Unutmak.*

1. **Unut** zemāne ğamımı k’anuñ zamânında / Cihān cihān-ı ferahdur zamān zamān-ı sürür (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 10*). [*unut,]*

‘unvân: *Bir kitabın veya bir bölümünün, makāle, mektup vb.nin başına yazılan yazı veya kelime, aidiyeti belirten lakap.*

1. Bir meveddet-nāme geldi ‘ışkdan gönlüme kim / Ğuşşādur sernāmesi ‘**unvân** ana elķāb-ı ğam (*Vasfî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 2*). [*‘unvân,]*

ur-: *Vurmak, değmek.*

1. Dellāke her kaçan gelüp ol meh tirāş olur / Ol **urdıgınca** başına bağrumda baş olur (*Vasfî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 1*). [*urdıgınca, -dık, -ınca*]

2. Yüzüñi yüzüme **ur** tuymasun aġyār begüm / Diyeyin sen şehe ihfā ile vardur haberüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 4*). [*ur,]*
3. Rumh-ı pîçanı ile berķ-ı sināni güyā / Ejdehadur ki dehānında anuñ berķ **ura** nār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 14*). [*ura, -a*]

‘uryân: *Üzerinde herhangi bir maddi varlık olmayan, çıplak.*

1. Ğan olsa n’ola merdüm-i eşküm ki ğamuñla / Hār-ı müjem içre şalınur hasta vü ‘**uryân** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 5*). [*‘uryân,]*

‘uryân ol-: *Soyunmak; dünya bağlarını kesmek.*

1. Ğāh ‘**uryân oluban** ğāh nemed-püş olup / Rindler gibi girür hāne-i hāmmāra kopuz (*Vasfî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 4*). [*‘uryân oluban, -uban*]

uşan-: *Bıkmak, bezmek.*

1. Dil ķahr-ı rakîb ile **uşansa** n’ola senden / Ğahr ile kişi şimdi mi cânından uşandı (*Vasfî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 5*). [*uşansa, -sa*]

uşbu: *İşte bu.*

1. **Uşbu** cihān-ı fānide geçdi günüm benüm / Hecr-i nigār ile elem-i rüzġār ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 2*). [*uşbu,]*
2. Hātım it du‘ā-yı hayr ile kim ķanda şerh ider / Ol medh-i bî-kerāneyi **uşbu** zebān-ı hāl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 39*). [*uşbu,]*

‘uşşāk: *Aşıklar.*

1. Gözleri öldürse ‘**uşşāķı** n’ola ‘ādet budur / Kendü sağ olmaġa ķurbān eylemek bîmārlar (*Vasfî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 3*). [*‘uşşāķı, -ı*]
2. Hey di hışm itmesün inen daħi ‘**uşşāķa** gözüñ / Hoş degül merdüme hışm eyleme bîmār olıcaķ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 3*). [*‘uşşāķa, -a*]
3. Ol kitab-ı nāzdan bir faşl oķur ‘**uşşāķlar** / Derd-i dil şerhinden eydürler revān yüz

bâb-ı ğam (*Vasfî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 4*). [*‘uşşâklar, -lar*]

4. Karşuña bülbül gibi **uşşâkı** nālân itmege / Pürdür evrâk-ı gül-i terden gülistânüñ senüñ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 2*). [*uşşâkı, -ı*]

utan-: *Mahçup olmak.*

1. Ol şâh zeri yok diyü ben kılına her dem / ‘Ayb eylemesün ki **utanur** soñra yüzümden (*Vasfî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 4*). [*utanur, -ur*]

utan-: *Çekinmek.*

1. Kaddüñe nisbet idermiş özin **utanmayuban** / Göreyin bitmesün ü uzamasun serv-i çemen (*Vasfî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 5*). [*utanmayuban, -ma, -y, -uban*]

uy-: *Birine veya bir şeye tabi olmak, aynı şekilde hareket etmek.*

1. Hem-kiriş oldı **uyup** gerçi ki tañbürlara / Heves itmez hele anlar gibi zünnâra kopuz (*Vasfî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 3*). [*uyup, -up*]

uy-: *Uyumak.*

1. **Uyan** ki devletüñüñ şem‘ini uyardı Hüdâ / K‘irişdi devlet ile yine hazret-i düstür (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 9*). [*uyan, -an*]

uy-: *Aşka birinin düşüncesine göre iş yapmak, davranmak.*

1. Şeytân sözine **uymaz** idüñ ey melek n‘içün / Senden beni ayırdı raķibüñ nifâķ ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 3*). [*uymaz idüñ, -maz, -i, -dü, -ñ*]

uvan-: *Ufalanmak.*

1. Ey dost dilüm mihr ü vefâ ile elüñde / Bir şîşe idi seng-i cefâ ile **uvandı** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 6*). [*uvandı, -dı*]

uyar-: *Uyandırmak, talihini açmak.*

1. Uyan ki devletüñüñ şem‘ini **uyardı** Hüdâ / K‘irişdi devlet ile yine hazret-i düstür (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 9*). [*uyardı, -dı*]

uyhu: *Uyku.*

1. Uyumazsam şeb-i fûrkâtde tañ mı / Göze kırhulu yirde gelmez **uyhu** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 68, Beyit 3*). [*uyhu,]*

uyv-: *Uyumak, uyku halini almak.*

1. **Uyumazsam** şeb-i fûrkâtde tañ mı / Göze kırhulu yirde gelmez uyhu (*Vasfî Dîvânı, Gazel 68, Beyit 3*). [*uyumazsam, -maz, -sa, -m*]
2. Tañ degüldür halkı **uyutmazsa** nâlem her gice / Kırkaram kim gün yüzüñ nâgeh görürler hâbda (*Vasfî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 4*). [*uyutmazsa, -t, -maz, -sa*]

uza-: *Uzun duruma gelmek, boyu büyümek.*

1. Kaddüñe nisbet idermiş özin utanmayuban / Göreyin bitmesün ü **uzamasun** serv-i çemen (*Vasfî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 5*). [*uzamasun, -ma, -sun*]

uzat-: *Bir meseleyi gereğinden fazla dillendirmek.*

1. Nihâl-i gülde nihân oldı bülbül-i haste / **Uzatdı** her taraf-ı şâhdan güle minķâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 8*). [*uzatdı, -dı*]
2. Vaşfî **uzatmağıl** ğam u miñnet kaçıyyesin / Kim her suñan ki ola mümil arturur melâl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 37*). [*uzatmağıl, -ma, -ğıl*]

uzat-: *Bir şeyi vermek için birine yöneltmek.*

1. Cānum gözetdi ğamzesi tîrin **uzatdı** yâr / Öldüm hasedle kim anı nâgâh oñarmaya (*Vasfî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 4*). [*uzatdı, -dı*]

uzun: *Uzun.*

1. Bir qarış kesmek gerek addũn **uzundur**
ey raib / Gel dilersen ıl'at-i 'ışkı tamãm
olsun saa (*Vasfı Dıvânı, Gazel 3, Beyit 6*).
[uzundur, -dur]

ü: "Ve" bağlacı.

45. Vaşfiya şî rûn karar dur anca defterler yüzün / Ger olursa defter ü tomâr u divân ile bahş (Vasfî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 8). [ü,]
46. Yâr u sâz u gül ü mül şöhbeti lâzım bilüñüz / Çäre yokdur ki şafâ ola bu çâr olmayıcağ (Vasfî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 4). [ü,]
47. Bî-cihât u bi-mişâl ü lâ-mekân u lâ-yezâl / Hâkim-i kevn ü mekân olmağ dilersenñ 'aşık ol (Vasfî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 2). [ü,]
48. Eger kim luğ u ihsânüñ eli tutmazsa kim alur / Benüm derd ü belâ diyen elinden bu girbânüm (Vasfî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 9). [ü,]
49. Ger yazarsam ol şehe hecrinde hâlüm n'olduğın / Defter ü dîvâna şıgmaz dâstânüm var benüm (Vasfî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 4). [ü,]
50. Ey şanem müflis diyü ta'n itme ben miskîne kim / Derd ü gâmdan hâneler pür hânümânüm var benüm (Vasfî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 5). [ü,]
51. Mirümden anuñ her tarafın la'l ü zer itdüm / Sen pâke nazar kılduğün dîde-i pâküm (Vasfî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 4). [ü,]
52. Güşe-i meyhâne cennet yâr hürumdur benüm / Cennet ü hür istemek gayrı kuşürumdur benüm (Vasfî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 1). [ü,]
53. Ben kim cüdâyam ol şanem-i gül-'izârdan / N'olur baña bu gülşen ü bağ ü bahârdan (Vasfî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 1). [ü,]
54. Ben kim cüdâyam ol şanem-i gül-'izârdan / N'olur baña bu gülşen ü bağ ü bahârdan (Vasfî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 1). [ü,]
55. Qaddüñe nisbet idermiş özin utanmayuban / Göreyin bitmesün ü uzamasun serv-i çemen (Vasfî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 5). [ü,]
56. Yaşum ki baña hem-dem ü yâr idi ezelden / 'İşkun baña yâr olıcağ ol çıkdı gözümden (Vasfî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 3). [ü,]
57. Gönli şehristânı Vaşfinüñ açılmaz âh kim / Leşker-i gam tutdı ey dilber der ü dervâzesin (Vasfî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 5). [ü,]
58. Gerçi sen bir gülsün ü ben bülbül-i aşüfteyem / Pârelendi yüregüm yanuñda her hâr olmadan (Vasfî Dîvânı, Gazel 67, Beyit 2). [ü,]
59. Ey hem-dem eyleyen beni derd ü firâk ile / Rağm eylegil ki yandı gönül iştiyâğ ile (Vasfî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 1). [ü,]
60. Tâ haşır olunca dem ura kabrümde nâr-ı şevk / Ger ben ölem bu süziş ü bu ihtirâk ile (Vasfî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 4). [ü,]
61. Benüm pencâh-sâle zühd ü taqvâmı yele virdi / Mey-i dü-sâle vü şevk-ı nigâr-ı çârdeh-sâle (Vasfî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 7). [ü,]
62. Şehâ Vaşfi senüñ medhüñde dâyim / Distün kavlı ü gazeller tâze tâze (Vasfî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 5). [ü,]
63. 'İşka düşdüm başuma üşdi belâ vü derd ü gam / Hâsta oldum görmege geldi yine yârân beni (Vasfî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 5). [ü,]
64. Ben dimezdüm halka sen gül yüzlünüñ râzın velî / Oda yansun defter ü dîvân ider destân beni (Vasfî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 7). [ü,]
65. Ben şehâ ol Vaşfiyem kim nazm-ı rengînüm görüp / Sînesinde nağş ider her defter ü dîvân beni (Vasfî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 8). [ü,]
66. Kemân-ı hasret ü derd ü firâk ile Vaşfi / Felek çü tîr çeküp atdı yabana seni (Vasfî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 8). [ü,]
67. Hâk seni halk idicek leb diyü ey mâh saña / Şarmış evrâk-ı gül-i terlere şehd ü şekeri (Vasfî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 6). [ü,]
68. Ol perî-rüy u melek-hüya n'ola dinse perî / Rüyıdur rüy-ı perî zülf ü haça bâl ü peri (Vasfî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 1). [ü,]
69. Ey dil anuñ üftâdesi tenhâ seni şanma / Âşüftesidür şâh u gedâ mir ü sipâhî (Vasfî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 3). [ü,]
70. Ya tâc-ı la'l durur güyiyâ zümürüd terk / Ki dürr ü gevher ü şebnemle oldı gevherbâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 6). [ü,]
71. Ya tâc-ı la'l durur güyiyâ zümürüd terk / Ki dürr ü gevher ü şebnemle oldı gevherbâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 6). [ü,]
72. Bahâr-ı ma' dilete her dem ebr-i luğfuñdan / Çemende zinde-dil ü tâze-rü durur gülzâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 26). [ü,]
73. Zemîn-i sine-i düşmanda remh-i ser-tîzüñ / Nihâldür ki aña fetih berg ü nuşrat bâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 32). [ü,]
74. Âzâd kıl ki bend-i mezellet esîridür / Bir tütî-i şeker-şiken ü şekerin-makâl (Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 32). [ü,]
75. Mihr-i sipihr-i din ü düvel Bâyezîd Hân / Zîb-i cemâl-i memleket ü zînet-i celâl (Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 13). [ü,]
76. Ey Süleymân-rütbet ü Cem-ğudret Efrîdün-haşem / Âşaf-ı 'âhd ü vezîr-i kâmrân u kâmkâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 10). [ü,]

77. Ey Süleymân-rütbet ü Cem- kudret
Efrîdün- haşem / Aşaf-ı âhd ü vezîr-i
kâmrân u kâmkâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3,
Beyit 10*). [ü,]
78. 'İd-veş 'izz ü şerefler içre sen pür-zîver ol
/ Haşmuñ olsun dâyimâ çün mâh-ı nev
zerd ü nizâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit
29*). [ü,]
79. 'İd-veş 'izz ü şerefler içre sen pür-zîver ol
/ Haşmuñ olsun dâyimâ çün mâh-ı nev
zerd ü nizâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit
29*). [ü,]
80. Devlet ü 'izzetle her dem kâmbîn ol
kâmbîn / Feth ü nuşratlarla dâyim kâmgâr
ol kâmgâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit
30*). [ü,]
81. Devlet ü 'izzetle her dem kâmbîn ol
kâmbîn / Feth ü nuşratlarla dâyim kâmgâr
ol kâmgâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit
30*). [ü,]
82. Kara toprağ idi lutfuñ himeminden buldı /
Bu kadar zînet ü zîb ü bu kadar fer hâtem
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 20*). [ü,]
83. Seher ki bir yire cem' olmış idi zulmet ü
nür / Zemâne tolmış idi müşk ü 'anber ü
kâfûr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 1*). [ü,
]
84. Seher ki bir yire cem' olmış idi zulmet ü
nür / Zemâne tolmış idi müşk ü 'anber ü
kâfûr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 1*). [ü,
]
85. Seher ki bir yire cem' olmış idi zulmet ü
nür / Zemâne tolmış idi müşk ü 'anber ü
kâfûr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 1*). [ü,
]
86. Çarışmış idi sevâd-ı şeb ü beyâz-ı seher /
Bi- 'aynihi çü sevâd u beyâz-ı dîde-i hür
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 2*). [ü,]
87. Sen ol cihân-ı keremsin ki oldı hüdmetüne
/ Zemîn mutî' ü zamân bende vü felek
me' mür (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 16*).
[ü,]
88. Sipîhr-i mihr-i sehâ âfîtab-ı bürc-i 'atâ /
Muhtî-i ebr nevâ kân-yemîn ü bâhr-yesâr
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 2*). [ü,]
89. Muhtî-i himmetüñ ol baırdur ki 'âlemde /
Kimesne aña ne sâhil bulur ve hadd ü
kenâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 6*). [ü,
]
90. Bi- haqq-ı Vâhid ü Ferd ü Ahd ki cümle
anuñ / Kemâl-i kudreti kabzındadır bu
heft ü çihâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit
13*). [ü,]
91. Bi- haqq-ı Vâhid ü Ferd ü Ahd ki cümle
anuñ / Kemâl-i kudreti kabzındadır bu
heft ü çihâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit
13*). [ü,]
92. Bi- haqq-ı cümle-i aşhâb-ı bâ-şafâ-yı güzîn
/ Mu'în-i şer' ü şer' at muhâcir ü enşâr
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 18*). [ü,]
93. Ben itmedüm bu haţâ vü günâhı bil k'itdi /
Bu naış tâli' ü bu baıht-ı şüm u nâ-hemvâr
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 22*). [ü,]
94. Ve ger-ne anda ne eglerdi senden ayru
beni / Ne 'izz ü câh ü ne mâl ü menâl ü
mülk ü 'akâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6,
Beyit 24*). [ü,]
95. Ve ger-ne anda ne eglerdi senden ayru
beni / Ne 'izz ü câh ü ne mâl ü menâl ü
mülk ü 'akâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6,
Beyit 24*). [ü,]
96. Ve ger-ne anda ne eglerdi senden ayru
beni / Ne 'izz ü câh ü ne mâl ü menâl ü
mülk ü 'akâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6,
Beyit 24*). [ü,]
97. Ve ger-ne anda ne eglerdi senden ayru
beni / Ne 'izz ü câh ü ne mâl ü menâl ü
mülk ü 'akâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6,
Beyit 24*). [ü,]
98. Ve ger-ne anda ne eglerdi senden ayru
beni / Ne 'izz ü câh ü ne mâl ü menâl ü
mülk ü 'akâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6,
Beyit 24*). [ü,]
99. Gelüp durur yine ebkar-ı hüb-efkarum / Çü
serv her biri mevzün nihâl ü şîrîn-kâr
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 33*). [ü,]
100. Hemîşe tâ ki şalâh-ı cihân-ı kevn ü fesâd /
Vezîr ü şâh ile tuta cihân içinde karar
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 39*). [ü,]
101. Nergis isterseñ saña zerrîn kadeh nergis
yiter / K'ol durur çeşm ü çerâğ-ı bostân u
gülsitân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 13*).
[ü,]
102. Baıht-ı bernâ çarlı-ı pîr olsa mutî' üñ tañ
degül / Emrüne vâcib mutî' olmağ durur
pîr ü cuvân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit
31*). [ü,]
103. Mihr ü kînüñ hâne vü peymâne-i rızk u
ecel / 'Afv ü hışmuñ mâye vü pîrâye-i sūd
u ziyân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 32*).
[ü,]
104. Mihr ü kînüñ hâne vü peymâne-i rızk u
ecel / 'Afv ü hışmuñ mâye vü pîrâye-i sūd
u ziyân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 32*).
[ü,]
105. Mesned-i devletde 'izz ü baıht u nuşratla
ola / Tâ kıyâmet Hızr 'ömri gibi 'ömruñ
câvidân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 45*).
[ü,]
106. Ol 'Alî-cüd u 'Ömer-heybet ü 'Osmân-
rütbet / Aşaf-ı Cem 'azamet sâhib-i
gerdün-vağâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8,
Beyit 10*). [ü,]
107. Naşmum eşcârı egerçi ter ü mevzündür lîk
/ Bir dem olmaz ki aña derd ü belâ
virmeye bâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit
25*). [ü,]
108. Alalı gönlümi ol zülf-i semen-sây begüm /
Yıllar oldı çerkerem derd ü gamuñ hây

- begüm (*Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 1*).
[ü,]
109. Cana gerçi kim işüñ cevır ü cefâdur şanemâ / Baña ol cevır ü cefâ mihr ü vefâdur şanema (*Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 9*). [ü,]
110. Cana gerçi kim işüñ cevır ü cefâdur şanemâ / Baña ol cevır ü cefâ mihr ü vefâdur şanema (*Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 9*). [ü,]
111. Cana gerçi kim işüñ cevır ü cefâdur şanemâ / Baña ol cevır ü cefâ mihr ü vefâdur şanema (*Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 9*). [ü,]
112. 'Afv kıl kullar işi sehv ü hañadur şanemâ / Kerem it hây begüm begcügezüm hây begüm (*Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 10*). [ü,]
113. Ey ruñı cân u gönül ravzasınıñ yâsemeni / Ğarañ öldürmek ise cevır ü cefâ ile beni (*Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 11*). [ü,]
114. Kıldı aşüftesi bu zülf-i semen-sây beni / İtdi derd ü ğam ile bî-ser ü bî-pây beni (*Vasfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 1*). [ü,]
115. Kıldı aşüftesi bu zülf-i semen-sây beni / İtdi derd ü ğam ile bî-ser ü bî-pây beni (*Vasfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 1*). [ü,]
116. N'ıçün ben zâr olam her lâhza ey meh sen yüzi ğülsiz / Yaraşmaz k'ola bülbül ğülsüz ü gül ola bülbülsüz (*Vasfî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 1*). [ü,]
117. Gice gündüzsüz ü gün ğicesüz olmaz muğarrerdür / Senüñ gül ruñlarıñ cânâ nedendür böyle kâkülsüz (*Vasfî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 2*). [ü,]
118. Vaşfiyâ şî rüñ çün ol mey-rüya te'şîr eylemez / Oda yansun defter ü tomar u dîvânüñ senüñ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 7*). [ü,]
119. Bâyezîd Hân-ı muzaffer-fer ebü'l-feth ol k'anuñ / Kem nem-i luñfiyle buldı rütbet ü i'zâz gül (*Vasfî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 9*). [ü,]
120. Neng ü nâmûsı bütün Vaşfinüñ ey dost şıduñ / Büt-şiken olduĝuñ içün didiler saña Hâlîl (*Vasfî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 5*). [ü,]

üftâde: *Düşkün, zavallı; âşık.*

1. Ey dil anuñ **üftâdesi** tenhâ seni şanma / Aşüftesidür şâh u gedâ mir ü sipâhî (*Vasfî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 3*). [üftâdesi, -si]

ümid: *Arzu edilen bir iyiliĝi bekleme, umma, umut.*

1. Bini bu nâ-pâklerden luñf idüp eyle halâş / Şol **ümidüñ** hañkı kim vardur Hudâ-yu pâkden (*Vasfî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 4*). [ümidüñ, -üñ]
2. Dil şabr iderdî vaşl **ümid** ile hecre ger / 'Ömrüm gibi ecel dañı müsta'cil olmasa (*Vasfî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 4*). [ümidile, -i, -y, -le]
3. **Ümîddür** ki zamân-ı vezâretünde idem / Yanumda hüsn ili sulñanlarını ğıdmetkâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 29*). [ümîddür, -dür]

ümid it-: *Ummak, beklemek.*

1. Ğapuña âh ile varam diyü **ümid iderem** / 'Aceb mi bād ile ger ğülsitâna ire ğubar (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 12*). [ümid iderem, -er, -e, -m]

ümid kes-: *Umudunu kesmek; umudunu yitirmek.*

1. Zülfî sevdâsın iden **kessün ümîdi** Vaşfi kim / Şâdmân olur mı bend itse dili kullâb-ı ğam (*Vasfî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 5*). [ümîdi kessün, -sün]

ümmîd: *Ümit, umut.*

1. Zindeĝânî devlet **ümmîdi** ile gerçi hōş durur / Müşkil olur intizâr âh intizâr âh intizâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 26*). [ümmîdiyle, -i, -yle]

üsküf: *'şahin ve doĝanların avda asabiyet göstermesi ve ava süratla saldırması için gözleri kapalı tutmak maksadıyla başlarına geçirilen meşin başlıĝa denir.'* Daha farklı anlam ve tanıklar için bkz. ONAY, s. 452.

1. Yüz 'ışk ile **üsküfîni** ger geysel o meh-rü / Mihr-i feleküñ başına teng ola külâhı (*Vasfî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 2*). [üsküfîni, -i, -ni]

üslüb: *Davranış, durum.*

1. Bu **üslüb** üzre el-hâşıl baña hep 'âşıkân ağlar / Vefâ me'mül iderken ĝör felekden ne zuhür itdi (*Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 16*). [üslüb,]

üst: Yukarı, bir şeyin yukarı kısmı, üzeri.

1. Zülf-i pür-çinüñ ki çin itmiş özin kîn **üstine** / Ey şanem kîn üstine olsun yâ hōd dīn üstine (*Vasfî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 1*). [üstine, -i, -n, -e]
2. Zülf-i pür-çinüñ ki çin itmiş özin kîn üstine / Ey şanem kîn **üstine** olsun yâ hōd dīn üstine (*Vasfî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 1*). [üstine, -i, -n, -e]
3. Zülf-i pür-çinüñ ki çin itmiş özin kîn üstine / Ey şanem kîn üstine olsun yâ hōd dīn **üstine** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 1*). [üstine, -i, -n, -e]
4. Didi naqş it süret-i na'l-i semendüm cismüñe / Didüm ey meh naqş idem çeşm-i cihân-bîn **üstine** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 2*). [üstine, -i, -(n)e, -, -]
5. Yiller esdürmez ruhuñ **üstine** ey dilber şaçuñ / Her kaçan kim yil ese dıtrer o miskîn üstine (*Vasfî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 3*). [üstine, -i, -(n)e, -, -]
6. Hezâr şevk ile serv **üstine** çıkup bülbül / Zebân-ı hal ile bu ş'i ri eyledi tekrâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 10*). [üstine, -i, -n, -e]
7. Hâkler **üstinde** bu rîzân olan berg-i hâzân / Her biri bir zerd-rû 'âşık ruhındandır nişân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 1*). [üstinde, -i, -(n)de]
8. Var yürî şâhâne 'işret kııl huşûsâ kim bu dem / Ebr-i mirvârid-bâr **üstünde** olmuş sâyebân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 14*). [üstünde, -ün, -de]
9. Yapdı bir kişver-güşâ fülk-i felek-simâyı kim / Düşdi andan lerzeler erbâb-ı nâkûs **üstine** (*Vasfî Dîvânı, Kit'a 1, Beyit 2*). [üstine, -i, -(n)e]

üst: Üzerine, hakkında, için.

1. Bir Sirôsî mâh-peyker baña ilhâm eyleyüp / Didi tarîh-i laţifin çağ Rödös **üstine** (*Vasfî Dîvânı, Kit'a 1, Beyit 4*). [üstine, --i, --(n)e]

üsti: Yukarı, bir şeyin yukarı kısmı, üzeri.

1. Yiller esdürmez ruhuñ **üstine** ey dilber şaçuñ / Her kaçan kim yil ese dıtrer o miskîn üstine (*Vasfî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 3*). [üstine, -ñ, -e]
2. N'ola ger zülfüñ yiri olursa cânâ ruhlaruñ / Nür olur anuñ yiri kim ser vire dīn **üstine** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 4*). [üstine, -ñ, -e]

3. Hey nice türk-i kemândâr olur ey meh-rû gözüñ / Kim kemân kor dâyimâ yatdukca bālīn **üstine** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 5*). [üstine, -ñ, -e]
4. Ey gönül bu tās-ı gerdün ile Pervīn şaşasın / Āba beñzer kim konur bir deste nesrīn **üstine** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 6*). [üstine, -ñ, -e]
5. Öldi Vasfî derd ile gel luţf idüp sinine söğ / Kim du'â itmek şehâ 'âdet durur sin **üstine** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 7*). [üstine, -ñ, -e]
6. Pâdişâh-ı bahr u ber Şeh Bâyezīd-i şīr-dil / Kim hezârân fazlı var Dārâ vü Kâbūs **üstine** (*Vasfî Dîvânı, Kit'a 1, Beyit 1*). [üstine, -ñ, -e]

üstinde: Yukarı, bir şeyin yukarı kısmı, üzeri.

1. Gözlerüñ sihri ile mihr **üstinde** tutmuşdur maqâm / Kim ide bu fende ol cādū-yı fettân ile bahş (*Vasfî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 5*). [üstinde,]
2. 'Aceb tebhâle mi bu la'lüñ **üstinde** olan cânâ / Ya hōd vaqt-i seher düşmüş ola ter goncaya jâle (*Vasfî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 3*). [üstinde, -, -]

üstine: Karşısına çıkmak.

1. Fikr iderken kim bu ejderhâyı şâh-ı nîk-baht / Gönderür gâlib Firengistâna yâ Rūs **üstine** (*Vasfî Dîvânı, Kit'a 1, Beyit 3*). [üstine,]

üstühân: Kemik.

1. Sensin ol k'ol çarh-peymâdur hümâ-yı himmetüñ / Kim aña pehlü-yı mâh-ı nev olupdur **üstühân** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 28*). [üstühân,]

üş-: Hep birden bir yerde toplanmak, çevresine yığılmak, üşüşmek.

1. 'İşka düşdüm başuma **üşdi** belâ vü derd ü gam / Hasta oldum görmege geldi yine yârân beni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 5*). [üşdi, -di]

üzre: Üzerine.

1. Ger ölem derdiyle ol hercâyînüñ ben ey refîk / Luţf idüp seng-i mezârum **üzre** hâlüm yazasın (*Vasfî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 3*). [üzre,]
2. Sırrın haţuñuñ gerçi ki fâş eyledi zülfüñ / Hoş varmadı çok baş kesilür bu haber **üzre** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 3*). [üzre,]
3. Sînesi **üzre** yazup Süre-i İhlâsı tamâm / Saña ihlâşını 'arz eylemek ister hâtem (*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 11*). [üzre,]

üzre: Üzerinde.

1. Her bir hırâş kim ola başında dilberüñ / Başlar ki bağrum **üzre** durur pür-hırâş olur (*Vasfî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 2*). [üzre,]
2. Bünyâdı hüsnüñüñ şanemâ bir kıl **üzredür** / Haţuñ gider ki hüsnüñüñ esrârı fâş olur (*Vasfî Dîvânı, Gazel 11, Beyit 4*). [üzredür, -dür]
3. Ruĥlaruñ **üzre** nedür hâlüñ lebüñde yok çü haţ / Bu hılâf-ı 'âdet ancak k'ola haţdan öñ nuĥât (*Vasfî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 1*). [üzre,]
4. Gün yüzüñ **üzre** ne var haţ-ı siyehkâr olıcaĥ / Şem' rüşen olur ey mâh şeb-i târ olıcaĥ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 29, Beyit 1*). [üzre,]
5. Ķademüñde şanemâ zevĥ u şafâlar sürerin / Yollaruñ **üzre** olaldan berü hâk-i ĥademüñ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 2*). [üzre,]
6. Şol ĥadar şevĥi ile ağlalyalum / Çarĥı şu **üzre** çün ĥabâb idelüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 6*). [üzre,]
7. Nedür ey dost ruĥuñ **üzre** biten tâze çemen / Kim görüpdür ki çemen bitüre gül-berg-i semen (*Vasfî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 1*). [üzre,]
8. Ter kim görünür ol şanem-i sîm-ber **üzre** / Bir jâleye beñzer ki ola berg-i ter üzre (*Vasfî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 1*). [üzre,]
9. Ter kim görünür ol şanem-i sîm-ber üzre / Bir jâleye beñzer ki ola berg-i ter **üzre** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 1*). [üzre,]
10. Dilden geçübün cânımı uğurladı ĥamzeñ / İnkâr idemez tâze izi var ciger **üzre** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 4*). [üzre,]
11. Şol deñlü yüzüm sürdüñ işigüñe ki ĥaldı / Yüzüm yiri tâ ĥaşra dek ol hâk-i der **üzre** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 6*). [üzre,]
12. Ra'd beñzer ki felekler **üzre** nâlemdür benüm / Kim fiĥânından olur her laĥza pür-âteş cihân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 17*). [üzre,]

13. Murâdum **üzre** 'âlemde felek devr itdüĥün bilmem (*Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 13*). [üzre,]

üzre: Üzerine; gereĥince.

1. Bu üslüb **üzre** el-hâşıl baña hep 'âşıkân ağlar / Vefâ me'mül iderken gör felekden ne zuhür itdi (*Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 16*). [üzre,]

üzre ditre-: Üstüne titremek; bir şeye veya kimseye sevgi, özen göstermek.

1. N'ola **ditirse** ĥaddüñ **üzre** zülfüñ / Şehâ âteşde olur muţtarib mü (*Vasfî Dîvânı, Gazel 68, Beyit 5*). [üzre ditirse, -r, -se]

V

vācib: Yapılması gerekli olan.

1. Baht-1 bernā çarḥ-1 pīr olsa muṭī' ūñ tañ degül / Emrüne **vācib** muṭī' olmağ durur pīr ü cuvān (*Vasfī Dīvānı, Kaside 7, Beyit 31*). [*vācib,]*

va'de: Bir iş için önceden belirtilen zaman, süre.

1. Ger 'ilāc eylerse luṭf idüp Mesīh-i himmetüñ / **Va'de** şahşından gidüp def' ola renc-i intizār (*Vasfī Dīvānı, Kaside 3, Beyit 19*). [*va'de,]*

va'deler it-: Vaat etmek, söz vermek.

1. Egerçi **va'deler idüp** baña itdūñ vefā 'ömrüm / Velī korqum bu k'ol 'āhde benüm itmez vefā 'ömrüm (*Vasfī Dīvānı, Gazel 43, Beyit 1*). [*va'deler idüp, -üp]*

vāh: Yazık.

1. Ol benüm ḥālūmi bilince benem baña yeter / Bu belā ile n'idem āh baña **vāh** baña (*Vasfī Dīvānı, Gazel 1, Beyit 2*). [*vāh,]*

vahdet meyi: Birlik şarabı.

1. 'Ālemi **vahdet meyinden** cümle medhūş eyledüñ / Bendeñi bir cür'adan n'içün ferāmūş eyledüñ (*Vasfī Dīvānı, Gazel 34, Beyit 1*). [*vahdet meyinden,]*

vāhşet it-: Acımasızca davranmak.

1. **İder vāhşet** beni gördükce çeşmūñ / Enīs olmaz imiş insāna āhū (*Vasfī Dīvānı, Gazel 69, Beyit 2*). [*vāhşet ider, -er]*

vā'iz: Dini öğütlerde bulunan kişi.

1. Bī-riyā tā'at gerekse gel tarīk-i 'işka gir / Muṭribi **vā'iz** idin sāķī imām olsun saña (*Vasfī Dīvānı, Gazel 3, Beyit 5*). [*vā'iz,]*

vakt: Vakit, zaman.

1. Gel temāşā **vaḳtidür** gülzārı seyr it k'andadur / 'Āşīk-1 şūrīde bülbül dilber-i ṭannāz gül (*Vasfī Dīvānı, Gazel 37, Beyit 4*). [*vaḳtidür, -i, -dür]*
2. Faşl-1 bahār irişdi di gel azm-i gülşen it / **Vaḳt** irdi şimdiden girü 'arz eylegil cemāl (*Vasfī Dīvānı, Gazel 39, Beyit 2*). [*vaḳt,]*
3. Cüdā görüp beni ağıyār yārum almağ istermiş / İlähī şakla şeytāndan ölüm **vaḳtinde** imānum (*Vasfī Dīvānı, Gazel 41, Beyit 3*). [*vaḳtinde, -in, -de]*
4. Yārı artuğ saklaram ağıyārdan hecrinde kim / Mü'minūñ şeytān ölüm **vaḳtind'** alur imānını (*Vasfī Dīvānı, Gazel 88, Beyit 2*). [*vaḳtind', -i, -n, -d']*

vakt-i aşiyān: Yuva kurma vakti.

1. Ruḥlaruñ devrinde ço dil mesken itsün zülfüñi / Kim bahār eyyāmıdır her murğa **vaḳt-i aşiyān** (*Vasfī Dīvānı, Kaside 7, Beyit 19*). [*vaḳt-i aşiyān,]*

vakt-i seher: Seher vakti.

1. 'Aceb tebhāle mi bu la'lūñ üstinde olan cānā / Ya ḥöd **vaḳt-i seher** düşmiş ola ter goncaya jāle (*Vasfī Dīvānı, Gazel 81, Beyit 3*). [*vaḳt-i seher,]*

vakt-i 'uzlet: Yalnızlık vakti.

1. Baña ne ḥīn-i ferāgāt ne **vaḳt-i 'uzletdür** / Murādum atına ben olmadın henüz süvār (*Vasfī Dīvānı, Kaside 6, Beyit 25*). [*vaḳt-i 'uzletdür, -dür]*

vālā: Bir tür ince kumaş; ipekli baş örtüsü.

1. Lāleler goncaların dāğ ile her dem ki görem / Al **vālāya** şarılmış şanuram müşk-i tatār (*Vasfī Dīvānı, Kaside 8, Beyit 4*). [*vālāya, -y, -a]*

var: Elde bulunan her şey, zenginlik, servet.

1. Çeşmüm ki reh-i vaşluña harc eyledi **varın** / Bilseñ ki firākuñda ne qahr ile kazandı (Vasfî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 2). [varın, -ı, -n]
2. Niçe âh itmeyem gitdi dirîğâ 'ömrümüñ **varı** / Düşüp hâke harâb oldı bu cism-i nâ-tüvân ağlar (Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 7). [varı, -ı]

var: Var git.

1. Zülfi nigâra ey gönül el şınma gey şakın / Kanuña şuşaduñ ise **var** oyna mâr ile (Vasfî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 4). [var,]
2. Vaşfiyem ben hâletüm bilmek dilerseñ ey refik / 'Işk dîvânında okı **var** benüm bu ferdümi (Vasfî Dîvânı, Gazel 94, Beyit 5). [var,]
3. Vaşfiyâ **var** ser-i küyına ölürseñ de eger / Ka'be yolında ölen kişünüñ olmaz günehi (Vasfî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 6). [var,]

var: Var, mevcut.

1. Yine dil boynına zülfi siyehüñ şaldı kemend / Dem mi **vardur** ki şehâ geçmeye bend üstüne bend (Vasfî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 1). [vardur, -dur]
2. Hışm itmeden ki gözlerinüñ yine kanı **var** / Hâzır ol ey gönül demüñe kan nişanı var (Vasfî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 1). [var,]
3. Hışm itmeden ki gözlerinüñ yine kanı var / Hâzır ol ey gönül demüñe kan nişanı **var** (Vasfî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 1). [var,]
4. Qurbân olan vişâlüme irer dimiş habîb / Qurbân olayın aña ne şîrîn zebânı **var** (Vasfî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 3). [var,]
5. Döymez gözüm haţuñ baña gösterme hastañam / Çeşm-i za'ife haţ-ı gubâruñ ziyânı **var** (Vasfî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 4). [var,]
6. Yüsuf zamâni geçdi zamânuñdur ey şanem / Hoş gör zamâni her kişünüñ bir zamâni **var** (Vasfî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 5). [var,]
7. Ğayrılaruñ vişâlüñ için cânın isteme / Cânâ esirge Vaşfiyi k'anuñ da cânı **var** (Vasfî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 6). [var,]
8. Tabîbâ zaħmeti def' eyle senden baña dermân yok / Ki ma'lümüñ durur **vardur** benüm bir derd-i pinhânım (Vasfî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 4). [vardur, -dur]
9. Bâğ-ı hüsn içinde bir serv-i revânım **var** benüm / Bir gül-i nev-reste şüh-ı dil-sitânım var benüm (Vasfî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 1). [var,]

10. Bâğ-ı hüsn içinde bir serv-i revânım var benüm / Bir gül-i nev-reste şüh-ı dil-sitânım **var** benüm (Vasfî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 1). [var,]
11. Ğonca-veş bülbülleri hâlini bilmez ol şanem / Anuñ için vâi ile âh u fiğânım **var** benüm (Vasfî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 2). [var,]
12. Vaşluña cân dilemişsin dostum ben hastayam / Yoluña terk itemege lâiyyık ne cânım **var** benüm (Vasfî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 3). [var,]
13. Ger yazarsam ol şehe hecrinde hâlüm n'olduğın / Defter ü dîvâna şıgımaz dâstânım **var** benüm (Vasfî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 4). [var,]
14. Ey şanem müflis diyü ta' n itme ben miskîne kim / Derd ü ğamdan hâneler pür hânümânım **var** benüm (Vasfî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 5). [var,]
15. Yüzünü yüzüme ur tuymasun ağıyar begüm / Diyeyin sen şehe ihfâ ile **vardur** haberüm (Vasfî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 4). [vardur, -dur]
16. Dilden geçübün cânımı uğurladı ğamzeñ / İnkâr idemez taze izi **var** ciger üzre (Vasfî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 4). [var,]
17. Kim nisbet ide mihr-i cemâlini aya kim / Yirden göke tefâvüti **var** anuñ ay ile (Vasfî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 2). [var,]
18. Ne yavuz yeller esüpdür 'aceb ol gülşene kim / Lerezler **var** durur ol serv-i hîrâmânımda (Vasfî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 4). [var,]
19. Vaşfinüñ cân-ı za'ifine Hudâyâ rahm it / Gider ol za'fi ki **vardur** ten-i cânânımda (Vasfî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 5). [vardur, -dur]
20. Kapuña hıdmete giç geldi ise gül 'afv it / K'îñende yürüyemez ayağında **vardur** hâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 27). [vardur, -dur]
21. Tutmuş elinde nâcah-ı zerrîn hilâlden / Güyâ benümle kîni **var** ister k'ide cidâl (Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 31). [var,]
22. Riştelerdür dür ü gevherle pür ebyâtum kim / **Var** durur her biri ucında mücevher hâtem (Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 25). [var,]
23. Ki seng-i saht-ı cefâ-yı zemânedan **vardur** / Tabî at âyinesinde hezâr dürlü küsür (Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 20). [vardur, -dur]
24. Sa'âdetüm günidür tâc-ı devletümdür hep / Ne deñlü **var** ise kapuñda zerre zerre gubâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 20). [var,]
25. Serv ü süsen qadd ü haţtuña kul olsun ko ki tâ / Ne kadar âzâdeler **varsa** gulâm

olsun saña (*Vasfî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 3*).
[varsa, -sa]

26. Peykânı cevherini güm itmiş tenümde yâr /
Tutsun dili ki anda anuñ çok nişânı **var**
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 2*). [var,]
27. Mantık-ı şîrîn-kelâmında ne hikmet **var**
k'anuñ / 'Aql hayrânı ma'ânî-i bedî' itse
beyân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 26*).
[var,]
28. Bu kadar **var** ki du'â itmek için şehlerine /
Fužalâ hâlini eş'âr ile eyler iş'âr (*Vasfî
Dîvânı, Kaside 8, Beyit 27*). [var,]

var-: *Bulunmak, sahip olmak.*

1. Hattı hañadur anı tırâşitse vechi **var** / Hatt
kim hañâ ile ola ekşer tırâş olur (*Vasfî
Dîvânı, Gazel 11, Beyit 3*). [var,]
2. Dûd-ı âhumdan hazer kıl dostum hattuñ
gelür / K'âsumânî nîl-reng eyler duhânum
var benüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 44, Beyit
6*). [var,]
3. Vaşfiyem gerçi şehâ vaşf idemezven
hâlümü / K'âteş-i şevk ile yanmış bir
zebânüm **var** benüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel
44, Beyit 7*). [var,]
4. Şabrum **var** iken kendümi fi'l-cümle
bilürdüm / Derdâ n'ideyin hürmen-i
şabrum oda yandı (*Vasfî Dîvânı, Gazel 91,
Beyit 4*). [var,]
5. Pâdişâh-ı bahr u ber Şeh Bâyezîd-i şîr-dil /
Kim hezârân fazlı **var** Dârâ vü Kâbûs
üstine (*Vasfî Dîvânı, Kit'a 1, Beyit 1*). [var,
]

var-: *Erişilmek istenen yere ayak basmak, ulaşmak,
vasıl olmak.*

1. Şâdıqam Kible haqı yoluñda ben şâhum
senüñ / Her ne yüzden dir iseñ toğrı **varur**
âhum saña (*Vasfî Dîvânı, Gazel 2, Beyit
4*). [varur, -ur]
2. Ben belâ bahri miyânında idüm şubha
degin / Sen **varup** bir iki nâdâna kenâr
olmuşsun (*Vasfî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 4*).
[varup, -up]
3. Sırrın hatuñuñ gerçi ki fâş eyledi zülfüñ /
Hoş **varmadı** çok baş kesilür bu haber
üzre (*Vasfî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 3*).
[varmadı, -ma, -dı]
4. Dostumdur seg-i kuyuñ aña **vardukça**
beni / Men' ider gitmege her dem yapışur
dâmenüme (*Vasfî Dîvânı, Gazel 73, Beyit
2*). [vardukça, -duk, -ca]
5. Haber-i kadd-i ser-efrâzımı virmezse
n'icün / Bâğa **vardukça** şabâ rakşa girer

serv-i sehî (*Vasfî Dîvânı, Gazel 98, Beyit
3*). [vardukça, -dukça]

6. Ne şâhbâz durur tîr-i cân-şikâruñ kim / Ne
yire kim **vara** eyler hayât-ı haşmı şikâr
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 33*). [vara, -
a]
7. Kapuña âh ile **varam** diyü ümîd iderem /
'Aceb mi bād ile ger gülsitâna ire gubâr
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 12*). [varam,
-a, -m]
8. İsteyen küyuña **varmaga** çeküp miñnet ü
renc / Şabr kılsun ğama kim dūr durur rāh-
ı Hicāz (*Vasfî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 5*).
[varmaga,]
9. Ne deñlü hıdmete **varmaga** kaşd kıldumsa
/ Ayağum eyledi tîğ-i belâ-yı faqr efgâr
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 23*).
[varmaga,]

var yüri: *Var git.*

1. **Var yüri** şâhâne 'işret kıl huşusâ kim bu
dem / Ebr-i mirvârid-bâr üstüñde olmuş
sâyebân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 14*).
[var yüri,]

varak: *Yaprak.*

1. Tağılmasun diyü sîmîn **varaqlarıyla** gülüñ
/ Bahâr eliyle şabâ düzdi zer-nişân mismâr
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 9*).
[varaqlarıyla, -lar, -ı, -y, -la]
2. Berg yâ bir zer **varağdur** k'anda kudret
kâtibi / Güyiyâ yazup bahâr ahvâlin
itmişdür beyân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7,
Beyit 3*). [varağdur, -dur]

vaşf: *Özellik, nitelik; sevgilinin güzelliklerini övme,
betimleme.*

1. Her hayâli ki ide Vaşfi hatuñ **vaşfinda** /
Rûh-ı Şeyhî işidüp rûhına taşsîn eyler
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 17, Beyit 5*).
[vaşfinda, -ın, -da]
2. Gül yüzi **vaşfını** Vaşfiden işidüp didi yâr /
Yaraşur ger ola bülbül bu benüm
gülşenüme (*Vasfî Dîvânı, Gazel 73, Beyit
5*). [vaşfını, -ını]

vaşf: *Nitelik, özellik; güzellik.*

1. Egerçi **vaşfuñı** vaşf itmedi murâdınca /
Velî keremler ü ihsânlar eyle tut ma'zür

(*Vasfî Dîvânî, Kaside 5, Beyit 19*).
[*vaşfuñi, -uñ, -ı*]

2. Fazluñun **vaşfinda** kâşır derk-i nefsi-nâṭikâ / Luṭfuñun medhinde ‘âciz pîr-i ‘âkl-ı ḥurredân (*Vasfî Dîvânî, Kaside 7, Beyit 33*). [*vaşfinda, -in, -da*]

vasf: Nitelik, özellik, sıfat.

1. Senüñ gül ruḥlarıñ **vaşfinda** bülbül gibi Vaşfiden / Gün olmaz gül gibi elden ele bir dâstân gitmez (*Vasfî Dîvânî, Gazel 23, Beyit 6*). [*vaşfinda, -in, -da*]
2. Vaşfî ki ḥaṭuñ **vaşfını** teşviş ile yazdı / ‘Ayb eyleme cānâ ger ola ḥaṭṭı müşevveş (*Vasfî Dîvânî, Gazel 25, Beyit 5*). [*vaşfını, -ı, -nı*]
3. Vaşfîyâ yazup ol şehüñ **vaşfin** / Şevk-ı mihrîyle bir kitâb idelüm (*Vasfî Dîvânî, Gazel 51, Beyit 7*). [*vaşfin, -in*]
4. Her dem ki yazam süz-ı ğamun **vaşfını** Vaşfî / Odlar saçılır defter ü dîvâna sözümden (*Vasfî Dîvânî, Gazel 59, Beyit 5*). [*vaşfını, -in, -ı*]
5. Diledükce deheni **vaşfını** dil ala dile / Ḥâme-veş tiğ ile çeşmi dili ister ki dile (*Vasfî Dîvânî, Gazel 80, Beyit 1*). [*vaşfını, -ı, -n, -ı*]
6. Bahr-i şî rümle cihân pür ola **vaşfuñ** gevheri / Ger benüm Vaşfî diyü bir kez añarsañ adımı (*Vasfî Dîvânî, Gazel 92, Beyit 5*). [*vaşfuñ, -uñ*]
7. Vaşfîyem ben kim senüñ **vaşfuñda** nazmum ‘âleme / Şîṭ-i aḥlâk-ı şerîfün gibi olmuştur revân (*Vasfî Dîvânî, Kaside 7, Beyit 34*). [*vaşfuñda, -uñ, -da*]
8. Bir gülistân düzmişem sihr eyleyüp **vaşfuñda** kim / Çün bahâr-ı gülşen-i firdevs aña irmez ḥazân (*Vasfî Dîvânî, Kaside 7, Beyit 36*). [*vaşfuñda, -uñ, -da*]
9. Şehâ **vaşfuñ** gülistânında bir bülbül durur Vaşfî / Ki tekrâr itdüğü her laḥza medḥün dâstâmıdır (*Vasfî Dîvânî, Kaside 9, Beyit 10*). [*vaşfuñ, -uñ*]

vasf it-: Nitelemek, anlatmak, övmek.

1. Vaşfîyem gerçi şehâ **vaşf idemezven** ḥâlümü / K’âteş-i şevk ile yanmış bir zebânım var benüm (*Vasfî Dîvânî, Gazel 44, Beyit 7*). [*vaşf idemezven, -e, -mez, -ven*]

vasf it-: Anlatmak, tarif etmek; övmek.

1. Egerçi vaşfuñı **vaşf itmedi** murâdınca / Velî keremler ü iḥsânlar eyle tut ma’zür (*Vasfî Dîvânî, Kaside 5, Beyit 19*). [*vaşf itmedi, -me, -di*]

vaşfi: *Vasfî, şairin mahlası.*

1. Fırkat öldürdüğü **Vaşfî** bir iş olaydı eger / Şimdiden girü yiter ta’ne-i bed-ḥâh baña (*Vasfî Dîvânî, Gazel 1, Beyit 5*). [*vaşfî,]*
2. Dünyeler turdukça tur budur du’ası **Vaşfînüñ** / Ben ölem çok yıl ‘ömürler vire Allâhum saña (*Vasfî Dîvânî, Gazel 2, Beyit 5*). [*vaşfînüñ, -nüñ*]
3. Yidüğüñ ḥün-ı cigerdür içdüğüñ gözyaşları / Bu şafâ esbâbı **Vaşfî** müstedâm olsun saña (*Vasfî Dîvânî, Gazel 3, Beyit 7*). [*vaşfî,]*
4. ‘Âlemde her kimesneye bir nesnedür naşîb / Dilber cemâli **Vaşfî** olupdur saña ‘atâ (*Vasfî Dîvânî, Gazel 4, Beyit 7*). [*vaşfî,]*
5. Ne için mest gözün kanımı **Vaşfînüñ** içer / Şâh-ı ‘âdil çü yasağ itdi k’içilmeye şarâb (*Vasfî Dîvânî, Gazel 5, Beyit 5*). [*vaşfînüñ, -nüñ*]
6. Kaddün hevesin itdüğü **Vaşfî** bu durur kim / Hoşdur ki şehâ kişê ‘âlî ola himmet (*Vasfî Dîvânî, Gazel 8, Beyit 8*). [*vaşfî,]*
7. Gönlünüñ meyli levend ise şehâ **Vaşfîye** gel / Kanı anuñ gibi bir oñmaduk âvâre levend (*Vasfî Dîvânî, Gazel 10, Beyit 5*). [*vaşfîye, -y, -e*]
8. **Vaşfî** ayakda da yat dise dünyâda ğam degül / K’erbabı ‘işka ‘âlem-i ‘uḳbâda baş olur (*Vasfî Dîvânî, Gazel 11, Beyit 6*). [*vaşfî,]*
9. **Vaşfî** cihânda al bile git tiği zahmımı / Ğurbetde yârdan saña ol yâdigâr olur (*Vasfî Dîvânî, Gazel 12, Beyit 5*). [*vaşfî,]*
10. Beyti ocağımı şulayup süpürüp silen / Âhiyle **Vaşfînüñ** ğazel-i âbdâridur (*Vasfî Dîvânî, Gazel 13, Beyit 5*). [*vaşfînüñ, -nüñ*]
11. ‘Aks-i zülf-i yâr **Vaşfî** gözlerüm yaşında şan / Cübâr içinde ‘aks-i deste-i sünbül durur (*Vasfî Dîvânî, Gazel 14, Beyit 5*). [*vaşfî,]*
12. Her ḥayâli ki ide **Vaşfî** ḥaṭuñ vaşfinda / Rûḥ-ı Şeyḥî işidüp rûḥına taḥsîn eyler (*Vasfî Dîvânî, Gazel 17, Beyit 5*). [*vaşfî,]*
13. Ğayrılarıñ vişâlün için cānım isteme / Cānâ esirge **Vaşfîyi** k’anuñ da cāmı var (*Vasfî Dîvânî, Gazel 18, Beyit 6*). [*vaşfîyi, -y, -i*]
14. Niçe bir **Vaşfîyi** cevrünle şehâ öldüresin / Şâhsın luṭf idüp olsañ n’ola ger bende-nevâz (*Vasfî Dîvânî, Gazel 19, Beyit 7*). [*vaşfîyi, -y, -i*]

15. N'ola ger ruħların şevkıyla feryād eylese
Vaşfı / Ki bülbül mu'teber olmaz kaçan
kim olsa gülgülsüz (*Vaşfı Dîvânı, Gazel*
20, Beyit 6). [*vaşfı,]*
16. Gelüp küyumda **Vaşfı** nâle eyler diyü
incinme / Nic' itsün bülbülün sermayesi
efğândur efğânsuz (*Vaşfı Dîvânı, Gazel*
21, Beyit 6). [*vaşfı,]*
17. Senün gül ruħların vaşfında bülbül gibi
Vaşfiden / Gün olmaz gül gibi elden ele
bir dâstân gitmez (*Vaşfı Dîvânı, Gazel 23,*
Beyit 6). [*vaşfiden, -den]*
18. **Vaşfı** ki haṭuñ vaşfım teşvîş ile yazdı /
'Ayb eyleme cânâ ger ola ḥaṭṭı müşevveş
(*Vaşfı Dîvânı, Gazel 25, Beyit 5*). [*vaşfı,]*
19. Secde çoğ itmiş durur **Vaşfı** kemân-
ebrülara / Kaşuñ öninde kaẓâ itsün kim
eylermiş galaṭ (*Vaşfı Dîvânı, Gazel 26,*
Beyit 5). [*vaşfı,]*
20. Luṭf idüp **Vaşfıyî** redd itme ki ey şeh
yaraşur / Bâğ-ı hüsnünde anuñ gibi
ğazelhân olıcağ (*Vaşfı Dîvânı, Gazel 28,*
Beyit 6). [*vaşfıyî, -y, -i]*
21. Raḥm kıl **Vaşfıyî** öldürme giriftâr görüp /
Kâfir olmadı şehâ n'ola giriftâr olıcağ
(*Vaşfı Dîvânı, Gazel 29, Beyit 5*). [*vaşfıyî,*
-y, -i]
22. Özini fikr-i dehânuñla senün hiç ideli /
Oldı **Vaşfı** şanemâ sâliki mülk-i 'ademün
(*Vaşfı Dîvânı, Gazel 30, Beyit 7*). [*vaşfı,]*
23. **Vaşfı** maḥallesinde ḥazer kıl raḳıbden /
K'ol yirde kim ḥaṭar ola andan ḥazer gerek
(*Vaşfı Dîvânı, Gazel 33, Beyit 5*). [*vaşfı,]*
24. Şarâb içmek yasağ olmuş durur kaḫîlere
Vaşfı / 'Acebdür ger saña yüz virmez ise
ol yasağı gül (*Vaşfı Dîvânı, Gazel 35,*
Beyit 5). [*vaşfı,]*
25. **Vaşfıye** rüzedür diyü vaşluñ ḥarâm idüp /
Sen ğayrılarla mey içesin ola mı ḥalâl
(*Vaşfı Dîvânı, Gazel 36, Beyit 7*). [*vaşfıye,*
-y, -e]
26. Kanda kim olursa gitmez bir dem ağızından
zeri / Oldı **Vaşfı** gibi benzer rind-i
şâhidbâz gül (*Vaşfı Dîvânı, Gazel 37, Beyit*
7). [*vaşfı,]*
27. **Vaşfı** ḥarâmî çeşmi n'ola içse kanımı /
Mey içmek oldı mezheb-i küffârda ḥalâl
(*Vaşfı Dîvânı, Gazel 39, Beyit 5*). [*vaşfı,]*
28. Neng ü nâmüsü bütin **Vaşfınüñ** ey dost
şıduñ / Büt-şiken olduğı için didiler saña
Ḥâlîl (*Vaşfı Dîvânı, Gazel 40, Beyit 5*).
[*vaşfınüñ, -nüñ]*
29. Götür ḥâk-i mezelletden faḫîr-i
derdmendüñdür / Terahḫum eyle **Vaşfı**
bendeñe devletlü sultânım (*Vaşfı Dîvânı,*
Gazel 41, Beyit 8). [*vaşfı,]*
30. **Vaşfıyem** gerçi şehâ vaşf idemezven
ḥâlümü / K'âteş-i şevk ile yanmış bir
zebânım var benüm (*Vaşfı Dîvânı, Gazel*
44, Beyit 7). [*vaşfıyem, -y, -em]*
31. Ne yirde isteyeyin ḥasta gönlümü **Vaşfı** /
Ne kılayın n'ideyin dilsitândan ayrıldım
(*Vaşfı Dîvânı, Gazel 46, Beyit 5*). [*vaşfı,]*
32. Zülfî sevdâsın iden kessün ümîdi **Vaşfı**
kim / Şadmân olur mı bend itse dili ḫullâb-
ı ğam (*Vaşfı Dîvânı, Gazel 47, Beyit 5*).
[*vaşfı,]*
33. Ger ḥaṭṭı hevâsiyle tenüm ḥâk ola **Vaşfı** /
Tâ ḥaşra deĝin mihrĝiyâ bitüre ḥâküm
(*Vaşfı Dîvânı, Gazel 49, Beyit 5*). [*vaşfı,]*
34. **Vaşfıyem** kim câme-i eş'arı çâk itsem
gerek / Gerçi kim 'âlemde eş'arım
zuhûrumdur benüm (*Vaşfı Dîvânı, Gazel*
50, Beyit 5). [*vaşfıyem, -y, -em]*
35. **Vaşfı** zamâne devleti bir i'tibâr imiş /
Geçmez misin daḫı bu ḫurı i'tibârdan
(*Vaşfı Dîvânı, Gazel 52, Beyit 5*). [*vaşfı,]*
36. Yaramuñ kanlu yasağ dinmedi bir dem
Vaşfı / Girye öğrendi meĝer dîde-i
giryânımdan (*Vaşfı Dîvânı, Gazel 53,*
Beyit 7). [*vaşfı,]*
37. Levḫ-i eş'âründe **Vaşfı** zînet-i cedvel yiter
/ Cûylar k'olur revân bu çeşm-i pür-
ḫünâbdan (*Vaşfı Dîvânı, Gazel 54, Beyit*
6). [*vaşfı,]*
38. Yâr ağıyar ile yâr olmuş anuñçün **Vaşfı** /
Eşk-i çeşmün gibi bî-şabr u ḫarâr olmuşsun
(*Vaşfı Dîvânı, Gazel 55, Beyit 5*). [*vaşfı,]*
39. **Vaşfınüñ** ḥâl-i perişânımı şormazsañ n'ola
/ Âdeme ğamlar gelür söylense bir
ĝamnâkden (*Vaşfı Dîvânı, Gazel 57, Beyit*
5). [*vaşfınüñ, -nüñ]*
40. Ger ḫatâ kılar ise **Vaşfı** kerem kıl 'afv it /
Geldi dergâhuña yalvarmağa boynında
kefen (*Vaşfı Dîvânı, Gazel 58, Beyit 7*).
[*vaşfı,]*
41. Her dem ki yazam süz-ı ğamun vaşfım
Vaşfı / Odlar şaçulır defter ü dîvâna
sözümden (*Vaşfı Dîvânı, Gazel 59, Beyit*
5). [*vaşfı,]*
42. Göñli şehristâmı **Vaşfınüñ** açılmaz âh kim
/ Leşker-i ğam ṭıdtı ey dilber der ü
dervâzesin (*Vaşfı Dîvânı, Gazel 60, Beyit*
5). [*vaşfınüñ, -nüñ]*
43. **Vaşfı** diyâr-ı fûrḫate derd oldı hem-rehün /
Yol ḫorḫuluk durur yine hem-râhdan şaḫın
(*Vaşfı Dîvânı, Gazel 61, Beyit 5*). [*vaşfı,]*
44. Bu dil-i bîmâra em şordum ṭabîb-i 'ışḫdan
/ Didı kim **Vaşfı** olur saña devâ
maḫbûbdan (*Vaşfı Dîvânı, Gazel 62, Beyit*
5). [*vaşfı,]*
45. Yaḫma şanemâ **Vaşfıyî** giryân dilemezseñ
/ Bir şem' k'oda yana kaçan olmaya giryân
(*Vaşfı Dîvânı, Gazel 64, Beyit 7*). [*vaşfıyî,*
-y, -i]
46. Ger şemme-i şevḫüm ḥaberin şerḫ ide
Vaşfı / 'Âlem yana şevḫ odına süz-ı
ḥaberümden (*Vaşfı Dîvânı, Gazel 66, Beyit*
5). [*vaşfı,]*

47. Zaḥm-ı tîg-i ğamdan ey **Vaşfi** görüp hâlüm tabîb / Didi kim qalmış durur bu ḥasta tîmâr olmadan (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 67, Beyit 5*). [*vaşfi*,]
48. Esîr olalı ol âhüya **Vaşfi** / Şorar irdüğine kim kâni âh o (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 68, Beyit 6*). [*vaşfi*,]
49. Kemân-ebürüaruñ kurbânı olmaq / ‘Aceb budur olupdur **Vaşfiye** hû (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 69, Beyit 7*). [*vaşfiye, -y, -e*]
50. **Vaşfi** şakınursa n’ola kapuñda ‘adûdan / Yegdür ki ḥazarda ola kişi sefer üzre (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 71, Beyit 7*). [*vaşfi*,]
51. Lebûñe qaşid ider **Vaşfi** göreliden çeşm-i ḥünrîzûñ / Nic’ itsün ‘âşık-ı miskîn kıyar göz göre cânına (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 72, Beyit 5*). [*vaşfi*,]
52. Gül yüzi vaşfını **Vaşfiden** işidüp didi yâr / Yaraşur ger ola bülbül bu benüm gülşenüme (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 73, Beyit 5*). [*vaşfiden, -den*]
53. Ey **Vaşfinüñ** kemâline inkâr iden anuñ / Şi’ri kemâle ire midi kâmil olmasa (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 74, Beyit 5*). [*vaşfinüñ, -nüñ*]
54. **Vaşfi** meye cilâ-yı tabî’at dimiş ḥakîm / Âyîne-i tabî’ati hoş tüt cilâ ile (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 75, Beyit 6*). [*vaşfi*,]
55. ‘Âlem-i ‘ışk içre cân virdüñse **Vaşfi** ğam degül / Niçeler cânlar virüp irmezler ol ‘âlemlere (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 76, Beyit 5*). [*vaşfi*,]
56. **Vaşfiyi** çünkü senden ayırdı felek şehâ / Görem ki aşığa geçe odlara yakıla (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 77, Beyit 6*). [*vaşfiyi, -y, -i*]
57. Hâlka-veş gitmez gözüm **Vaşfi** der-i dildârdan / Güyyiâ kim hâlka-i derdür hemîn ol bâbda (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 78, Beyit 5*). [*vaşfi*,]
58. Öldi **Vaşfi** derd ile gel luṭf idüp sinine söğ / Kim du’â itmek şehâ ‘âdet durur sin üstine (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 79, Beyit 7*). [*vaşfi*,]
59. Çünkü çekdüñ ğam-ı dilberleri sev n’olsa gerek / Yine bir şüh-ı cefâ pîşeyi **Vaşfi** yeñile (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 80, Beyit 5*). [*vaşfi*,]
60. Nazar kılan nazar ehli bilür hâlâtunu **Vaşfi** / Bu ebyât-ı ḥayâleñgize vü bu şi’r-i pür-hâle (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 81, Beyit 6*). [*vaşfi*,]
61. **Vaşfinüñ** cân-ı za’îfine Ḥudâyâ rahm it / Gider ol za’fi ki vardur ten-i cânânümde (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 82, Beyit 5*). [*vaşfinüñ, -nüñ*]
62. **Vaşfiyi** oñmaduğ görüp oñ dime nâşihâ / Vây ol kişiye kim anı Allâh oñarmaya (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 83, Beyit 5*). [*vaşfiyi, -y, -i*]
63. Deryânuñ acı yaşları ğarq itdi ‘âlemi / Hechründe gördi **Vaşfiyi** beñzer bu hâl ile (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 85, Beyit 5*). [*vaşfiyi, -y, -i*]
64. Şehâ **Vaşfi** senüñ medhûñde dâyim / Distün kavlı ü ğazeller tâze tâze (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 86, Beyit 5*). [*vaşfi*,]
65. Ferdâya şaluban iñen iñletme gel begüm / Bi-çâre **Vaşfi** ölmeye tâ intizâr ile (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 87, Beyit 7*). [*vaşfi*,]
66. Zülfüñ evşâfında **Vaşfi** bir gazel yazmış yine / Tâze sünbüllerle tezyîn eylemiş dîvânını (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 88, Beyit 8*). [*vaşfi*,]
67. Ben şehâ ol **Vaşfiyem** kim nazm-ı rengînüm görüp / Sînesinde naqş ider her defter ü dîvân beni (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 89, Beyit 8*). [*vaşfiyem, -y, -em*]
68. **Vaşfi** belâ durur saña bâlâsı dilberüñ / Bir gün ğam ile öldürür âh ol belâ seni (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 90, Beyit 7*). [*vaşfi*,]
69. **Vaşfi** ki fedâ itdi yoluñda dil ü cânı / Bî-çâre seni kendüzine yâr ola şandı (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 91, Beyit 7*). [*vaşfi*,]
70. Baḥr-i şi’rümle cihân pür ola vaşfuñ gevheri / Ger benüm **Vaşfi** diyü bir kez añarsañ adımı (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 92, Beyit 5*). [*vaşfi*,]
71. **Vaşfiyem** ben ḥâletüm bilmek dilersen ey refîk / ‘İşk dîvânında oқи var benüm bu ferdümi (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 94, Beyit 5*). [*vaşfiyem, -y, -em*]
72. Kemân-ı ḥasret ü derd ü firâk ile **Vaşfi** / Felek çü tîr çeküp atdı yabana seni (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 95, Beyit 8*). [*vaşfi*,]
73. **Vaşfi** şol deñlü za’if olmış durur kim cismine / Degse bir kez bir kişi biñ kerre iñler ney gibi (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 97, Beyit 5*). [*vaşfi*,]
74. **Vaşfi** ne belâ çekdüğini hecr ile yârâ / Bir kimsene yok ilte ḥaber hey n’idelüm hey (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 99, Beyit 5*). [*vaşfi*,]
75. Güş-ı ‘âlem tola **Vaşfi** dürer-i nazmumla / Şâhdan ger ola ben bendeye himmet nazarı (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 100, Beyit 7*). [*vaşfi*,]
76. **Vaşfinüñ** yandüğünü her gice bezmüñde görüp / Şem’-i dil-süñtenüñ reşk odı oldı yeri (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 101, Beyit 5*). [*vaşfinüñ, -nüñ*]
77. Ol şâh daḥi tıfl durur ğamze oқиyle / **Vaşfi** kılın öldürse yazılmaya günâhu (*Vaşfi Dîvânı, Gazel 102, Beyit 5*). [*vaşfi*,]
78. Kapuñ kim oldı şehâ gülşen-i gül-i maḥşud / Yaraşur anda eger ola **Vaşfi** gibi hezâr (*Vaşfi Dîvânı, Kaside 1, Beyit 35*). [*vaşfi*,]
79. **Vaşfi** uzatmağıl ğam u miḥnet każıyyesin / Kim her suḥan ki ola mümil arturur melâl (*Vaşfi Dîvânı, Kaside 2, Beyit 37*). [*vaşfi*,]
80. Şad hezâr olmuş durur gerçi nevâ-yı devletüñ / Gülşen-i vaşfuñda **Vaşfi** gibi

- olmaya hezār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 21*). [*vasfî,]*
81. Kâpun ki gülşen-i ehl-i hüner durur yaraşur / Olursa **Vaşfî** gibi anda şad hezār hezār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 30*). [*vasfî,]*
82. **Vaşfiyem** ben kim senüñ vaşfuñda nazmum 'âleme / Şit-i ahlâk-ı şerîfün gibi olmışdur revân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 34*). [*vasfîyem, -y, -em]*
83. Luţf kıl **Vaşfiyî** redd itme ki ey şeh yaraşur / Gülşen-i cennet-i küyünda anuñ gibi hezār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 21*). [*vasfîyi, -y, -i]*
84. Şehâ vaşfuñ gülistânında bir bülbül durur **Vaşfî** / Ki tekrâr itdügi her lahza medhüñ dâstânıdır (*Vasfî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 10*). [*vasfî,]*
85. Himmetüñ gülşeninüñ gülleridir anı dirür / Midhatüñ bülbülidir **Vaşfiyî** hâmuş itme (*Vasfî Dîvânı, Kit'a 2, Beyit 2*). [*vasfîyi, -y, -i]*

vaşf-ı cemâl-i dilber: *Güzelin yüzünün güzelliğinin tarifi.*

1. **Vaşf-ı Cemâl-i dilbere** çün kıldum ibtidâ / Geldi dilüme maţla'-ı ve'ş-şemsi ve'd-duhâ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 1*). [*vasf-ı cemâl-i dilbere, -e]*

vaşf-ı hâl: *Bir kimsenin halini tarif etme.*

1. Hâlün mu'ayyen olmağa rüşen zamîrine / Besdür bu denlü şâh-ı suhândana **vaşf-ı hâl** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 38*). [*vasf-ı hâl,]*

vaşfi-i bende-i hakîr: *Değersiz ve fakir kul Vasfî.*

1. **Vaşfi-i bende-i hakîrüñ** için / Öldi diyü rivâyet itmişler (*Vasfî Dîvânı, Kit'a 4, Beyit 1*). [*vasfî-i bende-i hakîrüñ, -üñ]*

vaşfi-i dil-haste vü aşüfte-dil: *Perişan ve hasta gönüllü Vasfî.*

1. Raḥm kıl **Vaşfi-i dil-haste vü aşüfte-dile** / Kerem it hây begüm begcügezüm hây begüm (*Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 14*). [*vasfî-i dil-haste vü aşüfte-dile,]*

vaşfi-i giriftâr: *Aşka düşmüş Vasfî.*

1. Her kılı cism-i naḥîfinde figânlar eyler / Hem-nefes olalı **Vaşfi-i giriftâra** kopuz (*Vasfî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 6*). [*vasfî-i giriftâra, -a]*

vaşfi-i hasta: *Hasta Vasfî.*

1. **Vaşfi-i hasta** neler çekdügin Allâh bilür / Taḫalı dâm-ı belâ boynına zülfün reseni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 5*). [*vasfî-i hasta,]*

vaşfi-i teng-dil: *Sıkıntılı ve kederli Vasfî.*

1. **Vaşfi-i teng-dilün** hâlini gâlib tapuña / Dir idi ağzına möhr urmasalar ger hâtem (*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 23*). [*vasfî-i teng-dilün, -ün]*

vaşfiyâ: *Ey Vasfî; şairin mahlası.*

1. Zâr u efgân ile ger ölsem yiridir **Vaşfiyâ** / Kim benem ol gülşeninden ayrı düşmiş 'andelib (*Vasfî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 5*). [*vasfîyâ,]*
2. **Vaşfiyâ** âhîr vücüduñ çünkim olurmuş 'adem / Nüş kıl câm-ı meyi bir dem teğâfûl itmeyüp (*Vasfî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 5*). [*vasfîyâ,]*
3. **Vaşfiyâ** şî' rûñ kararur anca defterler yüzün / Ger olursa defter ü tomâr u dîvân ile baḡs (*Vasfî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 8*). [*vasfîyâ,]*
4. **Vaşfiyâ** bir dem perişanlıktan itmezler ḫalâş / Göñlümüz bu ṭurra-i ṭarrâr-ı 'anberbârlar (*Vasfî Dîvânı, Gazel 16, Beyit 5*). [*vasfîyâ,]*
5. **Vaşfiyâ** 'ömri 'abeş yirlere zâyî'dür o kim / Rüz u şeb manzarı bir lâle-'izâr olmayıcaḡ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 5*). [*vasfîyâ,]*
6. **Vaşfiyâ** şî' rûñ çün ol mey-rüya te'sîr eylemez / Oda yansun defter ü tomâr u dîvânüñ senüñ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 7*). [*vasfîyâ,]*
7. Bu ne ḫikmetdür ki ol himmet meyinden **Vaşfiyâ** / Ḫâlk içüp cüş eylemez sen içmedin cüş eyledüñ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 5*). [*vasfîyâ,]*
8. **Vaşfiyâ** ḡam yime dehrüñ gerdişi ḡaddüñ büküp / Pir iderse nev-cuvân olmaḡ dilerseñ 'aşık ol (*Vasfî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 7*). [*vasfîyâ,]*
9. **Vaşfiyâ** yüz bulmayup düşsün perişân ayaḡa / Güyiyâ baḡt-ı perişânımdur ol

sünbül benüm (*Vasfî Dîvânî, Gazel 42, Beyit 6*). [*vaşfîyâ,]*

10. Çü senden geçdi ol meh **Vaşfiya** âh ile geç dâyim / Kimüñ kim 'ömri geçse dir ölince haşretâ 'ömrüm (*Vasfî Dîvânî, Gazel 43, Beyit 5*). [*vaşfiya,]*
11. **Vaşfiyâ** cân u cihân garķ ola başlarsa eger / Kanlar akıtmağa bu dîde-i ğam-dîdelerüm (*Vasfî Dîvânî, Gazel 45, Beyit 6*). [*vaşfîyâ,]*
12. **Vaşfiyâ** çünki şehûñ rağbeti yok fâyide ne / Tûalum nazm ile ben Hâfîz u Selmân oldum (*Vasfî Dîvânî, Gazel 48, Beyit 6*). [*vaşfîyâ,]*
13. **Vaşfiyâ** yazup ol şehûñ vaşfin / Şevķ-ı mihriyle bir kitâb idelüm (*Vasfî Dîvânî, Gazel 51, Beyit 7*). [*vaşfîyâ,]*
14. **Vaşfiya** ben 'andelîb-i gülşen-i firdevs iken / Hayf bu hâkî kafesde tab'-ı hoş-elhânuma (*Vasfî Dîvânî, Gazel 70, Beyit 7*). [*vaşfiya,]*
15. **Vaşfiyâ** zâhid eger mescide yol virmezse / Yürî meyhâneye yir yok saña meyhâne gibi (*Vasfî Dîvânî, Gazel 96, Beyit 5*). [*vaşfîyâ,]*
16. **Vaşfiyâ** var ser-i küyına ölürseñ de eger / Ka'be yolında ölen kişinüñ olmaz günehi (*Vasfî Dîvânî, Gazel 98, Beyit 6*). [*vaşfiyâ,]*
17. **Vaşfiyâ** tâ ki görüp çeşmini âhü dimişem / Beni öldürse gerek derd ile âh o dimişem (*Vasfî Dîvânî, Murabba 2, Beyit 11*). [*vaşfiyâ,]*

vaşl: *Sevdiğine kavuşma, visal, vuslat.*

1. Bilmedüm kadrini **vaşluñ** beni öldürdi ğamuñ / Şanemâ kendüzini bilmeyene bu daĥi az (*Vasfî Dîvânî, Gazel 19, Beyit 3*). [*vaşluñ, -uñ]*
2. Cânuma **vaşlı** ile yâr hîrîdâr olmuş / Cân virem ben de anuñ gibi hîrîdâr olıcaķ (*Vasfî Dîvânî, Gazel 29, Beyit 4*). [*vaşlı, -ı]*
3. Vaşfiye rüzedür diyü **vaşluñ** harâm idüp / Sen ğayrılarla mey içesin ola mı hâlâl (*Vasfî Dîvânî, Gazel 36, Beyit 7*). [*vaşluñ, -uñ]*
4. **Vaşluña** cân dilemişsin dostum ben hastayam / Yoluña terk itemege lâyıķ ne cânum var benüm (*Vasfî Dîvânî, Gazel 44, Beyit 3*). [*vaşluña, -uñ, -a]*
5. Râyġân virdüñ ile ben cân virürken **vaşluña** / Vaz geldüm şimdiden girü hîrîdâr olmadan (*Vasfî Dîvânî, Gazel 67, Beyit 3*). [*vaşluña, -uñ, -a]*
6. Dil şabr iderdi **vaşl** ümîdiyle hecre ger / 'Ömrüm gibi ecel daĥi müsta'cil olmasa (*Vasfî Dîvânî, Gazel 74, Beyit 4*). [*vaşl,]*

vaşl iste-: *Kavuşmayı istemek.*

1. **Vaşl istedüġümce** komadı yaķamı elden / Bilsen ki ne virdi alamaz baña bu fûrķat (*Vasfî Dîvânî, Gazel 8, Beyit 2*). [*vaşl istedüġümce, -düg, -üm, -ce]*

vaşlı na 'îmi: *Kavuşma nimeti; kavuşma mutluluġu.*

1. **Vaşlı na 'îmi** şükriñi kılmazduñ ey göñül / Öl şimdi hecr ile saña andan beter gerek (*Vasfî Dîvânî, Gazel 33, Beyit 4*). [*vaşlı na 'îmi, -i]*

vaşan-ı ğam: *Gam yurdu.*

1. Gün toġmaduķ başum **vaşan-ı ğam** diyârıdır / Merdümleñiñiñ gör gözümüñ yâr-ı ġarıdır (*Vasfî Dîvânî, Gazel 13, Beyit 1*). [*vaşan-ı ğam, -ı, -dur]*

vây: *Üzüntü, şaşma ve hayret ifade eder.*

1. Ğonca-veş bülbülleri hâlini bilmez ol şanem / Anuñ için **vây** ile âh u fiġanum var benüm (*Vasfî Dîvânî, Gazel 44, Beyit 2*). [*vây,]*

vây: *Eyvah, yazık.*

1. Vaşfiyi oñmaduķ görüp oñ dime nâşihâ / **Vây** ol kişiye kim anı Allâh oñarmaya (*Vasfî Dîvânî, Gazel 83, Beyit 5*). [*vây,]*
2. Eşk-i hûnînum yeñilmez oldı çeşmüm **vây** kim / Toġru ol hûnînuñ öz küyına iltür ķan beni (*Vasfî Dîvânî, Gazel 89, Beyit 3*). [*vây,]*

vây: *Acı ve üzüntü duygusunu ifade eden bir ünlemdir.*

1. Neye tolaşdum aña k'eyledi rüsvây beni / Beni öldürmelüdür **vây** beni **vây** beni (*Vasfî Dîvânî, Murabba 2, Beyit 2*). [*vây,]*
2. Neye tolaşdum aña k'eyledi rüsvây beni / Beni öldürmelüdür **vây** beni **vây** beni (*Vasfî Dîvânî, Murabba 2, Beyit 2*). [*vây,]*
3. Ne belâlar ide baña ğam-ı sevda'sı ile / Beni öldürmelüdür **vây** beni **vây** beni (*Vasfî Dîvânî, Murabba 2, Beyit 4*). [*vây,]*

4. Ne belâlar ide baña ğam-ı sevdâsı ile / Beni öldürmelüdür **vây** beni **vây** beni (Vasfî Dîvânî, Murabba 2, Beyit 4). [vây,]
5. Ben oda yandum anı da şanuram yana bile / Beni öldürmelüdür **vây** beni **vây** beni (Vasfî Dîvânî, Murabba 2, Beyit 6). [vây,]
6. Ben oda yandum anı da şanuram yana bile / Beni öldürmelüdür **vây** beni **vây** beni (Vasfî Dîvânî, Murabba 2, Beyit 6). [vây,]
7. Yolına cân virürem ger dir ise sîm beri / Beni öldürmelüdür **vây** beni **vây** beni (Vasfî Dîvânî, Murabba 2, Beyit 8). [vây,]
8. Yolına cân virürem ger dir ise sîm beri / Beni öldürmelüdür **vây** beni **vây** beni (Vasfî Dîvânî, Murabba 2, Beyit 8). [vây,]
9. Bu belâya n'ide cân n'eyleye yâ sîne gönül / Beni öldürmelüdür **vây** beni **vây** beni (Vasfî Dîvânî, Murabba 2, Beyit 10). [vây,]
10. Bu belâya n'ide cân n'eyleye yâ sîne gönül / Beni öldürmelüdür **vây** beni **vây** beni (Vasfî Dîvânî, Murabba 2, Beyit 10). [vây,]
11. Terk idüp mescidi meyhâneye yâ hû dimişem / Beni öldürmelüdür **vây** beni **vây** beni (Vasfî Dîvânî, Murabba 2, Beyit 12). [vây,]
12. Terk idüp mescidi meyhâneye yâ hû dimişem / Beni öldürmelüdür **vây** beni **vây** beni (Vasfî Dîvânî, Murabba 2, Beyit 12). [vây,]

vaz gel-: Vaz geçmek.

1. **Vaz gel** cevri eylemekden tîr-i âhumdan şakın / Kim senüñ cevriñ elinden kıddüm kemân (Vasfî Dîvânî, Kaside 7, Beyit 20). [vaz gel,]
2. Râygân virdüñ ile ben cân virürken vaşluña / **Vaz geldüm** şimdiden girü hürîdâr olmadan (Vasfî Dîvânî, Gazel 67, Beyit 3). [vaz geldüm, -dü, -m]
3. **Vaz gelmez** çünkü ol gül hem-dem-i hâr olmadan / Aşşî ne ey dil aña bülbül gibi zâr olmadan (Vasfî Dîvânî, Gazel 67, Beyit 1). [vaz gelmez, -mez]

ve: (ne)... ne de... olumsuzluk bağlacının yerine kullanılmıştır.

1. Muḥîṭ-i himmetüñ ol baḥrdur ki 'âlemde / Kimesne aña ne sâhil bulur **ve** hadd ü kenâr (Vasfî Dîvânî, Kaside 6, Beyit 6). [ve,]

ve ger-ne: Yoksa.

1. **Ve ger-ne** anda ne eglerdi senden ayru beni / Ne 'izz ü câh ü ne mâl ü menâl ü mülk ü 'akâr (Vasfî Dîvânî, Kaside 6, Beyit 24). [ve ger-ne,]

ve lîkin: Ama, fakat, lakin.

1. Gerçi nazükdür **ve lîkin** her kişi eller anı / Müşk gibi olduğıyçün hâliya ğammâz gül (Vasfî Dîvânî, Gazel 37, Beyit 6). [ve lîkin,]

vech: Çehre, yüz.

1. **Ḥaṭṭı** ḥaṭâdur anı tirâş itse **vechi** var / **Ḥaṭ** kim ḥaṭâ ile ola ekşer tirâş olur (Vasfî Dîvânî, Gazel 11, Beyit 3). [vechi, -i]

vefâ: Sevgi bağlılığı, sadakat.

1. Cefâyı az kıl gerçi **vefâdur** 'âşıkâ ammâ / Cefâ hem hoş degül dirler kaçan kim ola oransuz (Vasfî Dîvânî, Gazel 21, Beyit 5). [vefâdur, -dur]
2. Âh kim baña naşîb olmuş cefâ maḥbûbdan / Geçdi 'ömrüm görmedüm bir dem **vefâ** maḥbûbdan (Vasfî Dîvânî, Gazel 62, Beyit 1). [vefâ,]
3. Bu üslûb üzre el-hâşıl baña hep 'âşıkân ağlar / **Vefâ** me' mül iderken gör felekden ne zühür itdi (Vasfî Dîvânî, Kaside 10, Beyit 16). [vefâ,]
4. Cana gerçi kim işüñ cevri ü cefâdur şanemâ / Baña ol cevri ü cefâ mihr ü **vefâdur** şanema (Vasfî Dîvânî, Murabba 1, Beyit 9). [vefâdur, -dur]

vefâ it-: Sevgi sadakat göstermek.

1. Egerçi va' deler idüp baña **itdüñ vefâ** 'ömrüm / Velî korqum bu k'ol 'âhde benüm itmez vefâ 'ömrüm (Vasfî Dîvânî, Gazel 43, Beyit 1). [vefâ itdüñ, -dü, -ñ]

vefâ kıl-: Sevgi ve dostluk göstermek, merhamet etmek.

1. Şimdiden girü **vefâ kıl** ki cefâ ise yeter / Kerem it hây begüm begcügezüm hây begüm (Vasfî Dîvânî, Murabba 1, Beyit 8). [vefâ kıl,]

vehm: *Sebepsiz korku, kuruntu.*

1. Kaşd-ı seyr-i bām-ı kaşruñ itse her gün
āfītāb / Pāye-yi evvelde ‘arız ola
vehminden düvār (*Vasfī Dīvānı, Kaside 3, Beyit 14*). [*vehminden, -i, -n, -den*]

veli: *Ama, fakat, lâkin.*

1. İncinüp haţtuña ey dilber kızıldım
kākülün / Bilmedüm haţtuñ **velī** boynuma
ol kākül benim (*Vasfī Dīvānı, Gazel 42, Beyit 5*). [*velī,]*
2. Egerçi va‘deler idüp baña itdün vefā
‘ömrüm / **Velī** korqum bu k’ol ‘āhde
benüm itmez vefā ‘ömrüm (*Vasfī Dīvānı, Gazel 43, Beyit 1*). [*velī,]*
3. Hāşilum hārcum şorarsañ hāşilum ğamdur
velī / Seyller hārc iderem bu dīde-i
ğamnākden (*Vasfī Dīvānı, Gazel 57, Beyit 2*). [*velī,]*
4. Gerçi kim bīdād olan bilmez benim hālüm
velī / Ben ne miñnet çekdügüm bilür Hudā
mañbübdan (*Vasfī Dīvānı, Gazel 62, Beyit 3*). [*velī,]*
5. Ben dimezdüm halka sen gül yüzünün
rāzın **velī** / Oda yansun defter ü dīvān ider
destān beni (*Vasfī Dīvānı, Gazel 89, Beyit 7*). [*velī,]*
6. Egerçi vaşfuñı vaşf itmedi murādımca /
Velī keremler ü ihsānlar eyle tut ma‘zür
(*Vasfī Dīvānı, Kaside 5, Beyit 19*). [*velī,]*
7. Egerçi hālüm cümle muñtīdür ‘ilmün /
Velī keremler idüp güş kıl beni tekrār
(*Vasfī Dīvānı, Kaside 6, Beyit 12*). [*velī,]*
8. **Velī** tapuñda bu ‘arız olınan kaşīde degül /
Ṭavīle-i dür-i şehvārdur kaţār kaţār (*Vasfī Dīvānı, Kaside 6, Beyit 32*). [*velī,]*
9. Ābdur tīg-i güher-bārı **velī** nuşrat-mevc /
Bāzdur tūr-i sitemkārı veli feth-şikār (*Vasfī Dīvānı, Kaside 8, Beyit 13*). [*velī,]*
10. Ābdur tīg-i güher-bārı **velī** nuşrat-mevc /
Bāzdur tūr-i sitemkārı **veli** feth-şikār (*Vasfī Dīvānı, Kaside 8, Beyit 13*). [*veli,]*

velvele: *Gürültü, patırtı, yaygara, şamata.*

1. Cihāna **velvele** şalmışdı bang-i ğulğuleden
/ Müzekkirān-ı vuñuş u müsebbihān-ı
tuyūr (*Vasfī Dīvānı, Kaside 5, Beyit 6*). [*velvele,]*

verā-yı perde-i kuñlı: *Sürme gibi siyah olan perdenin arkası.*

1. Henüz şahid-i çarğ āfītāb-ı ‘ālem-tāb /
Verā-yı perde-i kuñlıden itmiş idi zühür
(*Vasfī Dīvānı, Kaside 5, Beyit 5*). [*verā-yı perde-i kuñlıden, -den*]

vey: *Ve ey.*

1. **Vey** eşk hākin isteyü düş rehğüzerlere /
Merdüm ki sāyıl olsa aña rehğüzer gerek
(*Vasfī Dīvānı, Gazel 33, Beyit 3*). [*vey,]*
2. Ey gülistān-ı leţāfette gül-i ğonca dehen /
Vey melāhat çemeni içre biten tāze semen
(*Vasfī Dīvānı, Gazel 58, Beyit 1*). [*vey,]*

vey: *Vay.*

1. Ey leţāfet çemeninün gül-i nāzük-bedeni /
Vey melāhat gülinün bülbül-i şīrīn-suñani
(*Vasfī Dīvānı, Gazel 93, Beyit 1*). [*vey,]*

vezīr: *Osmanlılarda sivil ve askerî yetkileri olan ve paşa sanına erişmiş bulunan en yüksek aşamalı görevli.*

1. Hemīşe tā ki şalāh-ı cihān-ı kevn ü fesād /
Vezīr ü şāh ile ṭuta cihān içinde qarār
(*Vasfī Dīvānı, Kaside 6, Beyit 39*). [*vezīr,]*

vezīr-i a‘zam-ı şahenseh-i şığār u kibār: *Küçük ve büyük padişahların en büyük veziri; Sadrāzām Koca Mustafa Paşa.*

1. Mu‘in-i din ü düvel ya‘nī Muştafā Paşa /
Vezīr-i a‘zam-ı şahenseh-i şığār u kibār
(*Vasfī Dīvānı, Kaside 6, Beyit 3*). [*vezīr-i a‘zam-ı şahenseh-i şığār u kibār,]*

vezīr-i a‘zam-ı şah-ı muzaffer ü manşūr: *Allah’ın yardımı nail olup zaferlerde üstün gelen padişahın yüce veziri II Sadrāzām Koca Mustafa Paşa.*

1. Mu‘in-i din ü düvel ya‘nī Muştafā Paşa /
Vezīr-i a‘zam-ı şah-ı muzaffer ü manşūr
(*Vasfī Dīvānı, Kaside 5, Beyit 11*). [*vezīr-i a‘zam-ı şah-ı muzaffer ü manşūr,]*

vezīr-i kāmran: *Arzusuna ulaşmış vezir.*

1. Ey Süleymān-rütbet ü Cem-ğudret
Efrīdün-ħaşem / Āşaf-ı ‘āhd ü **vezīr-i**

kāmṛān u kāmḱār (*Vasfî Dîvânî, Kaside 3, Beyit 10*). [*vezîr-i kāmṛān,*]

vezîr-i melek-ḥaşlet ü felek-mikḱdâr: *Gökyüzü kadar geniş ve melek huylu vezir; Sadriâzâm Koca Musrafa Paşa.*

1. Eya **vezîr-i melek-ḥaşlet ü felek-mikḱdâr** / Meh-i cihân-ı kerem mihr-i âsumân-ı vakâr (*Vasfî Dîvânî, Kaside 6, Beyit 1*). [*vezîr-i melek-ḥaşlet ü felek-mikḱdâr,*]

vezîr-i şeh-i 'âdil: *Adaletli padişahların veziri.*

1. Muştafâ-nâm **vezîr-i şeh-i 'âdil** kim anuñ / Ḳadri barmağınadır çarḱ-ı müdevver ḥâtem (*Vasfî Dîvânî, Kaside 4, Beyit 14*). [*vezîr-i şeh-i 'âdil,*]

vir-: *Değişmek, tercih etmek.*

1. Henüz **virmedi** dâdımı faẓl u dânişümün / Bu çarḱ-ı sifle-nevâz u bu günbed-i devvâr (*Vasfî Dîvânî, Kaside 6, Beyit 26*). [*virmedi,* -medi]

vir-: *Bağışlamak, ihsan etmek.*

1. **Virdi** bir tıfl-ı perî 'ışkı Allâh baña / Ki benüm ḥâlûmi bilmez ölürin âh baña (*Vasfî Dîvânî, Gazel 1, Beyit 1*). [*virdi,* -di]
2. Dünyeler turdukça tur budur du'âsı Vaşfînün / Ben ölem çok yıl 'ömürler **vire** Allâhum saña (*Vasfî Dîvânî, Gazel 2, Beyit 5*). [*vire,* -e]
3. Ne sorarsın seni kim 'ışka esîr itdi diyü / Kim ki **virdiyse** şehâ sünbül-i pür-tâbuña tâb (*Vasfî Dîvânî, Gazel 5, Beyit 4*). [*virdiyse,* -di, -yse]
4. Vaşl istediğümce ḱomadı yakamı elden / Bilsem ki ne **virdi** alamaz baña bu fûrkat (*Vasfî Dîvânî, Gazel 8, Beyit 2*). [*virdi,* -di]
5. Ben niyâz eylediğümce n'ola yâr eylese nâz / Aña çün nâz **virilmiş** ezeli baña niyâz (*Vasfî Dîvânî, Gazel 19, Beyit 1*). [*virilmiş,* -il, -miş]
6. Ḥâlk-ı bî-himmet marîz-ı fakr idi luṭf eyleyüp / Añlara **virdün** ğnâ şerbetlerin nüş eyledün (*Vasfî Dîvânî, Gazel 34, Beyit 2*). [*virdün,* -dün]
7. İki cihânda çü cân bir olurmuş ey dilber / Ne cân ile **vireyin** ben iki cihâna seni

(*Vasfî Dîvânî, Gazel 95, Beyit 2*). [*vireyin,* -eyin]

8. **Virmese** ger dest-i gevher-pâşî aḥbârın aña / Bâd irdükce nedendür muẓtarib olur biḥâr (*Vasfî Dîvânî, Kaside 3, Beyit 8*). [*virmese,* -me, -se]
9. Nazmum eşcârı egerçi ter ü mevzündür liḱ / Bir dem olmaz ki aña derd ü belâ **virmeye** bâr (*Vasfî Dîvânî, Kaside 8, Beyit 25*). [*virmeye,* -me, -y, -e]
10. Ne **virür** şî'r ki ben faḥr idem anuñla benüm / Faḥrum oldur k'idinem şer' libâsım şî'âr (*Vasfî Dîvânî, Kaside 8, Beyit 26*). [*virür,* -ür]
11. Nihâl-i bâğ-ı ümîdüñ henüz biñde biri / Ḳapuñda terbiyetün âbî ile **virmedi** bâr (*Vasfî Dîvânî, Kaside 6, Beyit 27*). [*virmedi,* -me, -di]

vir-: *Bahşetmek, kazandırmak.*

1. Sâkıyâ mey şun ki ben dünyâya mağrur olmazam / Her metâ'ı kim cihân **virür** ğurûrumdur benüm (*Vasfî Dîvânî, Gazel 50, Beyit 4*). [*virür,* -ür]
2. Çârsû-yı ğamda cân virdüm vişâlün **virmediñ** / Olmamaḱ yegdür senüñle şatu bâzâr olmadan (*Vasfî Dîvânî, Gazel 67, Beyit 4*). [*virmediñ,* -me, -dü, -ñ]
3. Gerçi kem bir ḥâkdür nazmına 'izzet eyle kim / Miḥḱatüñde gör ne cevherler **virür** bir ḥâk-i ḥâr (*Vasfî Dîvânî, Kaside 3, Beyit 24*). [*virür,* -ür]
4. Dirîğ ruḥlarumuñ müşki döndi kâfûra / Benefşe yirine **virdi** sefid gül gülzâr (*Vasfî Dîvânî, Kaside 6, Beyit 37*). [*virdi,* -di]

vir-: *Feda etmek, bağışlamak, vermek.*

1. Gözüñ çü cân u gönül isteye revân **virürin** / Ki nâgeh incine nâzûk olur dil-i bîmâr (*Vasfî Dîvânî, Kaside 1, Beyit 13*). [*virürin,* -ür, -in]
2. Niçe bir ğamzelerün bağrumı derd ile dile / Dileğün cân ise cânâ **virelüm** saña dile (*Vasfî Dîvânî, Murabba 1, Beyit 13*). [*virelüm,* -elü, -m]

vir-: *Yaymak.*

1. Mihrünle eger ḥâk ola bu sîne-i çâküm / Tâ ḥaşra deĝin bü-yı maḥabbet **vire** ḥâküm (*Vasfî Dîvânî, Gazel 49, Beyit 1*). [*vire,* -e]

vir-: Ulaştırmak.

1. Haber-i kıdd-i ser-efrâzını **virmezse** n' için / Bâga varduğça şabâ rakşa girer serv-i sehî (*Vasfî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 3*). [*virmezse, -mez, -se*]

vir-: Vermek; akla getirmek.

1. Ruğuñ fikrin iderken baña zülfüñ / **Virür** tül-i emeller tâze tâze (*Vasfî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 4*). [*virür,]*

vîrâñ it-: Yıkmak, harap etmek; çok üzme.

1. Yine bir şüh-ı cefâ-pîşe güzel cânânüñ / Uğrın uğrın bakışı gönlümi **vîrâñ itdi** (*Vasfî Dîvânı, Kit'a 3, Beyit 2*). [*vîrâñ itdi, -di*]

vîrâne: Yıkılmış, harap olmuş yer.

1. Yir idinse bu yıkuğ gönlümi ğamzeñ ne 'aceb / Düzd olan kişiye yir olmaya **vîrâne** gibi (*Vasfî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 4*). [*vîrâne,]*

virâne eyle-: Yıkmak, tahrip etmek.

1. Ey dost hâne-i dil-i Vaşfîyi mihr ile / Ma'mür kıl ki cevri ile **virâne eyledüñ** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 5*). [*virâne eyledüñ, -dü, -ñ*]

vird-i zebân: Dilin süreklî tekrar ettiği.

1. Qadimî bendelerdendir zamânlardur ki kapuñda / Du'â-yı hayruñ itmek her nefes **vird-i zebânıdur** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 11*). [*vird-i zebânıdur, -ı, -dur*]

vişâl: Sevdiğine kavuşma, vasl, vuslat.

1. Qurbân olan **vişâlüme** irer dimiş habîb / Qurbân olayın aña ne şîrîn zebânı var (*Vasfî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 3*). [*vişâlüme, -üm, -e*]
2. Gayrılarıñ **vişâlün** için cânın isteme / Cânâ esirge Vaşfîyi k'anuñ da cânı var

(*Vasfî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 6*). [*vişâlün, -ün*]

3. Çârsü-yı ğamda cân virdüm **vişâlün** virmedün / Olmamak yegdür senünle şatu bâzâr olmadan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 67, Beyit 4*). [*vişâlün, -ün*]

vuslât: Kavuşma, ulaşma

1. Yazayın kan ile bir yirde ki bir hübuñ ben / İrmedin **vuslâtınuñ** idine qurbân oldum (*Vasfî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 3*). [*vuslâtınuñ, -ın, -uñ*]
2. Dil 'andelîbi inlesün efgân u zâr ile / **Vuslat** müyesser olmadı gül yüzlü yâr ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 1*). [*vuslat,]*

vuslât-ı cânân: Sevgiliye kavuşma.

1. Bu dil-i haste k'ider **vuslât-ı cânâna** heves / Mürdur şanki ider mülk-i Süleymâna heves (*Vasfî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 1*). [*vuslât-ı cânâna, -a*]

vü: "Ve" bağlacı.

1. Tiğ-i cefâñı çekme **vü** çak itme sînemi / K'ey dost hâlka râz-ı derün aşikâr olur (*Vasfî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 4*). [*vü,]*
2. Mest-i 'ışkam tuymışam esrâr-ı hüsnüñden haber / Olmuşam âşüfte **vü** şeydâ **vü** hayrânüñ senüñ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 3*). [*vü,]*
3. Mest-i 'ışkam tuymışam esrâr-ı hüsnüñden haber / Olmuşam âşüfte **vü** şeydâ **vü** hayrânüñ senüñ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 3*). [*vü,]*
4. Cefâ **vü** cevri ile geçdüñ çü benden rahm idüp bârî / Ne hâl ile qalurven bir nazâr kıl sen baña 'ömrüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 43, Beyit 4*). [*vü,]*
5. Gîtdi derdâ n'ideyin tevbeye hiç şabr olamı / Tab'-ı Vaşfî ola **vü** faşl-ı gül-i tevbeşiken (*Vasfî Dîvânı, Gazel 56, Beyit 6*). [*vü,]*
6. Kan olsa n'ola merdüm-i eşküm ki ğamuñla / Hâr-ı müjem içre şalınur hasta **vü** 'uryân (*Vasfî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 5*). [*vü,]*
7. Hem-dem geçer benümle **vü** âvâredür saña / Andandur ortamuzda şovukluğ şabâ ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 4*). [*vü,]*
8. Nazâr kılan nazâr ehli bilür hâlâtını Vaşfî / Bu ebyât-ı hayâleñgize **vü** bu şî'r-i pürhâle (*Vasfî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 6*). [*vü,]*

9. Benüm pencâh-sâle zühd ü takvâmî yele virdi / Mey-i dü-sâle **vü** şevk-i nigâr-ı çârdeh-sâle (*Vasfî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 7*). [vü,]
10. 'İşka düşdüm başuma üşdi belâ **vü** derd ü gam / Hâsta oldum görmege geldi yine yârân beni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 5*). [vü,]
11. Zâhid ki zühdi cennet için eyler ey şanem / Rıdvân u hür u cennet aña **vü** baña seni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 3*). [vü,]
12. Olalidan berü dil mülk-i gamuñ pâdişehi / 'Alemi âteş-i âh oldı **vü** eşküm sipehi (*Vasfî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 1*). [vü,]
13. Yağup kararda **vü** hâkister ide şem' gibi / Semüm-ı âteş-i kâhrına irse bād-ı bahâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 25*). [vü,]
14. Sen ol sipihr-i keremsin ki merkezi kapuñuñ / Sipihr-i cûda **vü** mihr-i sehâya oldı medâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 28*). [vü,]
15. Behrâm-ı Zöhre- 'işret ü Mirrih-intikâm / Mâh-ı sitâre-kevkebe **vü** Müşteri-hışâl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 12*). [vü,]
16. Âferîn aña ki derd odlarına yandukça / Pür-şafâ oldı **vü** olmadı mükedder hâtem (*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 7*). [vü,]
17. Nitekim her dem ola dehr-i cefâ-âynüñ / Gâh luftına **vü** geh kâhrına mazhar hâtem (*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 28*). [vü,]
18. Sen ol cihân-ı keremsin ki oldı hıdmetüne / Zemîn mutî' ü zamân bende **vü** felek me' mür (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 16*). [vü,]
19. Dirîğ âyine-i tab' -ı pāk-bāzuma kim / Tıtuup durur anı gerd-i belâ **vü** jeng-i fütür (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 21*). [vü,]
20. Kefüñle baħr arasında tefāvüt ol dürdür / Kefüñde kılmadı **vü** kıldı baħr içinde karar (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 11*). [vü,]
21. Ben itmedüm bu haţâ **vü** günâhı bil k'itdi / Bu naħş tâli' ü bu baħt-ı şüm u nâ-hemvâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 22*). [vü,]
22. Mihr ü kînüñ hâne **vü** peymâne-i rızķ u ecel / 'Afv ü hışmuñ mâye **vü** pîrâye-i sūd u ziyân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 32*). [vü,]
23. Mihr ü kînüñ hâne **vü** peymâne-i rızķ u ecel / 'Afv ü hışmuñ mâye **vü** pîrâye-i sūd u ziyân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 32*). [vü,]
24. Def' -i tîr-i ta'n-ı bed-hâh itmege besdür baña / Cevşen eş'ârüm haţı **vü** kilik-i müşkinüm sinân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 39*). [vü,]
25. Gel ki hengâm-ı çemen irdi **vü** eyyâm-ı bahâr / Yaraşur ger kılasın gül gibi

gülşende karar (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 1*). [vü,]

26. Hıdmetin itmek için dergehüñüñ nevbetle / Zengî **vü** rümî iki bende durur leyl ü nehâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 18*). [vü,]
27. Şimdi bir güşe-i tenhâda olup dil-haste / Âhdur hem-demi **vü** gam durur ancak aña yâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 22*). [vü,]
28. Nitekim faşl-ı rebî' ire **vü** gül naķşından / Levh-i gülnârî şabâ eyleye pür-naķş u nigâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 29*). [vü,]
29. Meger kim milket-i gülşende şâh olmiş durur bülbül / K'otagı lâlâ-i hamrâ **vü** güller säyebânıdur (*Vasfî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 4*). [vü,]
30. Pâdişâh-ı baħr u ber Şeh Bâyezîd-i şîr-dil / Kim hezârân fazlı var Dârâ **vü** Kâbûs üstine (*Vasfî Dîvânı, Kut'a 1, Beyit 1*). [vü,]

vücüd: *Beden, cisim, varlık.*

1. Vaşfiya âħir **vücüduñ** çünkim olurmuş 'adem / Nüş kıl cām-ı meyi bir dem teğâfül itmeyüp (*Vasfî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 5*). [vücüduñ, -uñ]

vücüd vir-: *Küçük bir şeye büyük önem vermek.*

1. Faķr hâkinden alup cûdı aña **vire vücüd** / Sîm ü zerle n' ola ger olsa tûvânger hâtem (*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 16*). [vücüd vire, -e]

Y

yā: Anlamı pekiştiren, kuvvetlendiren bir söz.

1. **Ya** t̄ac-ı la'l durur gūyiyā zūmürrüd terk /
Ki dürr ü gevher ü şebnemle oldı gevher-
bār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 6*). [*ya,]*
2. **Yā** çarh-ı cevr-pişe benüm gūş urup durur
/ Nâlem işitmege baña virdükce gūş-mâl
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 3*). [*yā,]*
3. **Yā** kâmetüm gibi şanasın h̄âm olup durur /
Bâg-ı fenâda bād-ı havâdisle bir nihâl
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 4*). [*yā,]*
4. **Yā** bir zebânedür ki yanup nâr-ı 'ışkdan /
Bu hırka-i kebûda şarupdur bir ehl-i hâl
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 5*). [*yā,]*
5. Hâlümü bilmeyicek yâr benüm **yā** ne bile /
Bir gün ol dañı bu oda düşüben yana bile
(*Vasfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 5*). [*yā,]*
6. Sevâd-ı şebde **ya** ol nürdur seher gūyâ /
Sevâd-ı dîde-i ehl-i başardadur mestür
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 3*). [*ya,]*
7. **Ya** gülşen bir zūmürrüd kal'adur kim
göncalar anda / 'Aķikîn küllerdür bülbül
anuñ päsbanıdur (*Vasfî Dîvânı, Kaside 9,
Beyit 3*). [*ya,]*

yā: Ya da, veya, veyahut.

1. Şem'ün ey meh bu gice başına odlar
yakayın / Dil uzatdı saña meclisde **ya** ol
öle **ya** ben (*Vasfî Dîvânı, Gazel 56, Beyit
4*). [*ya,]*
2. Levh-i zūmürrüd içre **ya hōd** 'ayn-ı 'iddür
/ **Yā** nūn-ı āhir-i ramazān k'ola 'ide dāl
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 6*). [*yā,]*
3. Olsa 'aceb mi 'ide nişān kim olup durur /
Kadd ile 'ayn u şekl ile **yā** şuret ile dāl
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 7*). [*yā,]*
4. **Yā** hūn-ı dilde 'aşık-ı dil-hastedür k'anuñ /
Kaddini bār-ı derd ile gam eylemiş hilâl
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 9*). [*yā,]*
5. **Yā** hançer-i şehenşeh-i gāzî durur ki ol /
Hūn-ı dil-i 'adū ile pür-hūn dem-i kıtâl
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 10*). [*yā,]*
6. Kara yazusu mıdur **yā** Rab anuñ başında /
Yā gam-ı derdini mi eyledi defter hâtem
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 10*). [*yā,]*
7. Fikr iderken kim bu ejderhâyı şāh-ı nîk-
baht / Gönderür gâlib Firengistāna **yā** Rūs
üstine (*Vasfî Dîvânı, Kit'a 1, Beyit 3*). [*yā,
]*
8. Bu belāya n'ide cān n'eyleye **yā** sîne gönül
/ Beni öldürmelüdür vāy beni vāy beni
(*Vasfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 10*). [*yā,]*

yā: Bağlama, kuvvetlendirme, seslenme ve
karşılaştırma fonksiyonlarıyla kullanılan edat.

1. Berg **yā** bir zer varağdur k'anda kudret
kâtibi / Gūyiyā yazup bahār ahvâlin
itmişdür beyân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7,
Beyit 3*). [*yā,]*

ya hōd: Yahut, veya.

1. Bilmezem yavuz nazār mı irdi **yā hōd** āh-ı
serd / Yoğsa te'sir itdi mi āh-ı sehergāhum
saña (*Vasfî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 2*). [*yā
hōd,]*
2. Bilmezem yavuz nazār mı irdi **yā hōd** āh-ı
serd / Yoğsa te'sir itdi mi āh-ı sehergāhum
saña (*Vasfî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 2*). [*yā
hōd,]*
3. **Yā** Rab n'olaydı 'âlem içinde dil olmasa /
Yā hōd olursa her güzele māyil olmasa
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 1*). [*yā hōd,
]*
4. Zülf-i pür-çinün ki çin itmiş özin kîn
üstine / Ey şanem kîn üstine olsun **yā hōd**
dîn üstine (*Vasfî Dîvânı, Gazel 79, Beyit
1*). [*yā hōd,]*
5. 'Aceb tebhāle mi bu la'lüñ üstinde olan
cānā / **Ya hōd** vakt-i seher düşmüş ola ter
göncaya jāle (*Vasfî Dîvânı, Gazel 81, Beyit
3*). [*ya hōd,]*
6. Levh-i zūmürrüd içre **ya hōd** 'ayn-ı 'iddür
/ **Yā** nūn-ı āhir-i ramazān k'ola 'ide dāl
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 6*). [*ya hōd,
]*
7. Hūn-ı 'adū içinde **ya hōd** garğ olup durur /
Na'l-i semend-i hâzret-i şāh-ı hüceste-fâl
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 11*). [*ya
hōd,]*
8. 'İd **ya hōd** bir güzel gül yüzlü simin-ber
durur / Kim hilâl olmuş anuñ gūşına simin
gūşvār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 2*).
[*ya hōd,]*
9. **Yā hōd** na'l-i edhem-i düstür-ı ekremdür
k'anı / Āsumān baş üzre tutmağ ile eyler
iftihār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 5*).
[*yā hōd,]*

yā hū: Ya Allah anlamında bir tabir. Kaderine razı
olmayı ifade eder.

1. Terk idüp mescidi meyhāneye **yā hū**
dimişem / Beni öldürmelüdür vāy beni vāy

beni (*Vasfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 12*).
[yâ hû,]

yâ hû: Allah'a ismarladık demek, vedalaşmak.

1. Tolmup gözlerümden ol güneş-rü / Didî
kim sağ esen kal saña **yâ hû** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 1*). [yâ hû,]

yâ rab: Ey rabbim.

1. **Yâ Rab** n'olaydı 'âlem içinde dil olmasa /
Yâ hüd olursa her güzele mâylil olmasa
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 1*). [yâ rab,
]
2. Kara yazusu mıdur **yâ Rab** anuñ başında /
Yâ gam-ı derdini mi eyledi defter hâtem
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 10*). [yâ rab,
].

yabana at-: Önem vermemek, önemsiz görmek.

1. Kemân-ı hasret ü derd ü firâk ile Vaşfî /
Felek çü tîr çeküp **atdı yabana** seni (*Vasfî
Dîvânı, Gazel 95, Beyit 8*). [yabana atdı, -
dı]

yâd eyle-: Hatırlamak, anmak.

1. Serverâ hâkquma a' dâ sözini güş itme /
Bendeñi hayr ile **yâd eyle** ferâmüş itme
(*Vasfî Dîvânı, Kit'a 2, Beyit 1*). [yâd eyle,]
2. Seni her kim göre bu bî-dili **yâd
eyledüğüñ** / Dir budur o dil-i bî-çäreyi
âvâre kılan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 58, Beyit
4*). [yâd eyledüğüñ, -düğ, -üñ]
3. Aşinâ gibi beni **yâd eylemez** olduñ dirîg /
Hâkquma beñzer 'adûlar sözlerin güş
eyledüñ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 34, Beyit 3*).
[yâd eylemez, -mez]
4. Meygün lebüñüñ **yâdına** ey sâkî-i mehveş
/ Şun nüş idelüm bir iki sâgar mey-i bî-ğaş
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 1*). [yâdına,
-ı, -na]

yâd it-: Hatırlamak, anmak.

1. Yıllar oldu bir selâm ile bizi **yâd itmedüñ**
/ Bî-vefâlar çok durur illâ selâm olsun saña
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 2*). [yâd
itmedüñ, -me, -dü, -n]

yâdigâr ol-: Hatırlatmak, hatıra olarak kalmak.

1. Vaşfî cihânda al bile git tîgi zahmını /
Gurbetde yârdan saña ol **yâdigâr olur**
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 5*). [yâdigâr
olur, -ur]

yağmala-: Yağmalamak, talan etmek.

1. Nem kodı dîdede kim zulm ile
yağmalamadı / Nün kaşuñla senüñ ey
şanem ol mîm femüñ (*Vasfî Dîvânı, Gazel
30, Beyit 6*). [yağmalamadı, -ma, -dı, -]

yak-: Ateşe vermek, acıtmak.

1. **Yağma** şanemâ Vaşfîyi giryân dilemezseñ
/ Bir şem' k'oda yana kaçan olmaya giryân
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 64, Beyit 7*). [yağma,
-ma]

yak-: Ateşe vermek, tutuşturmak.

1. Şem' üñ ey meh bu gice başına odlar
yağayın / Dil uzatdı saña meclisde ya ol
öle ya ben (*Vasfî Dîvânı, Gazel 56, Beyit
4*). [yağayın, -ayın]
2. **Yağup** qararda vü hâkister ide şem' gibi /
Semüm-ı âteş-i kâhrına irse bād-ı bahâr
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 25*). [yağup,
-up]

yak-: Yakmak; gönlü tutuşturmak, ıstırap
çektirmek.

1. Beni cefâ ile **yağduñ** görem ki tîz günde /
Hâk odlara yağa ey cevri çok zemâne seni
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 5*). [yağduñ,
-du, -ñ]
2. Sen **yağarsın** beni bu hüsn ile şâhum
bilürem / Lîk eflâke çıkar âteş-i âhum
bilürem (*Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit
5*). [yağarsın, -ar, -sın]
3. Ayırmağ için ol şanemi benden ey raķîb /
Yağduñ beni nifâk ile Tañrı **yağa** seni
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 5*). [yağa, -a
]
4. Ayırmağ için ol şanemi benden ey raķîb /
Yağduñ beni nifâk ile Tañrı yağa seni
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 5*). [yağduñ,
-duñ]

yak-: Yakmak; yok etmek.

1. Her kimüñ kim ola gönlinde maḥabbet eşeri / Āteş-i şevk ile dünyâyı **yaqar** her ḥaberi (Vasfî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 1). [yaqar, -ar]

yakamı elden koma-: Yakayı elden komak; bırakmamak, rahat vermemek.

1. Vaşl istediğümce **komadı yakamı elden** / Bilsen ki ne virdi alamaz baña bu fūrkat (Vasfî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 2). [yakamı elden komadı, -ma, -dı]

yakın ol-: Yaklaşmak.

1. **Yakın olmuş** durur 'ışkuñda ben bi-dil helāk olmağ / Henüz ey bî-vefā gönlüñdeki ol bed gümān gitmez (Vasfî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 3). [yakın olmuş durur, -muş, -dur, -ur]

yākūt: Yakut, değerli taş.

1. Ḥaṭṭuñ ucından düşer āḥir şehā la'lüñ dile / Mücib-i şöhret degül **Yākūta** illā ḥüsn-i ḥaṭ (Vasfî Dîvânı, Gazel 26, Beyit 2). [yākūta, -a]

yākūt-ı seyyāle: Şarap.

1. Hevā-yı āteş-i la'li dile dāğ urdı dildāruñ / Şun ey sākī k'aña merhem durur **yākūt-ı seyyāle** (Vasfî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 5). [yākūt-ı seyyāle,]

yalan it-: Yalancı çıkarmak, kandırmak.

1. 'Ömrüm olduçça güzel sevmeyeyin dirdüm lık / N'ideyin bu dil-i şeydā beni **yalan itdi** (Vasfî Dîvânı, Kıt'a 3, Beyit 1). [yalan itdi,]

yalvar-: Birinden ısrarlı bir biçimde, kendine acındırarak sözlerle, saygılı bir biçimde bir şey istemek.

1. Ger ḥatā kıılır ise Vaşfî kerem kııl 'afv it / Geldi dergāhuña **yalvarmağa** boynında

kefen (Vasfî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 7). [yalvarmağa, -mağa]

yaman ağla-: Çok fazla ağlamak.

1. Yazuğ nev-reste ol gül göncomı aldurdum elden āh / Yaman oldu benüm ḥāl-i perişānum **yaman ağlar** (Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 4). [yaman ağlar, -r]

yaman ol-: (bir iş) kötü olmak, iyi ve isabetli olmamak.

1. Yazuğ nev-reste ol gül göncomı aldurdum elden āh / **Yaman oldu** benüm ḥāl-i perişānum yaman ağlar (Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 4). [yaman oldu, -dı]

yan-: Çok elem, keder, aşk ve hicran çekmek.

1. Ḥālümü bilmeyicek yār benüm yā ne bile / Bir gün ol daḥi bu oda düşüben **yana** bile (Vasfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 5). [yana, -a]
2. Ben oda yandım anı da şanuram **yana** bile / Beni öldürmelüdü vāy beni vāy beni (Vasfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 6). [yana, -a]

yan: Birlikte, beraberinde olma.

1. Gerçi sen bir gülsün ü ben bülbül-i āşüfteyem / Pārelendi yüregüm **yanuñda** her ḥār olmadan (Vasfî Dîvânı, Gazel 67, Beyit 2). [yanuñda, -uñ, -da]
2. Hem-demüm säyem durur ğam günlerinde ol daḥi / Oğmazsam müm ile ey māh gelmez **yanuma** (Vasfî Dîvânı, Gazel 70, Beyit 2). [yanuma, -um, -a]

yan-: Gönülden acı çekmek, gönlü yanmak; ızdırap duymak, kahrolmak, eleminden dolayı sızlanmak.

1. Yiri durur **yanayın** düzaḥ-ı firāk içre / Çü ihtiyār ile ḥür-ı cināndan ayrıldım (Vasfî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 2). [yanayın, -ayın]
2. Ben **yandığım** ğamuñda şehā nāydan işit / Kim çok demüm geçüp durur ey dost nāy ile (Vasfî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 3). [yandığım, -dığ, -um]
3. Ey hem-dem eyleyen beni derd ü firāk ile / Raḥm eylegil ki **yandı** gönül iştiyāk ile

(*Vasfî Dîvânı, Gazel 77, Beyit 1*). [*yandı, -dı*]

4. Vaşfînün **yandüğünü** her gece bezmünde görüp / Şem‘-i dil-sülhtenün reşk odı oldı yeri (*Vasfî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 5*). [*yandüğünü, -duğı, -n, -ı*]

yan: Yan, yakın.

1. Öldür beni kim şol kaçaram derd ü gamuñla / **Yanumda** hayātum durur ey dost helāküm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 2*). [*yanumda, -um, -da*]

yan-: Ateş durumuna geçmek, tutuşmak.

1. Gönüldeñ gitse gam ol gam belâsı bir zamân gitmez / Belî bir yerde âteş **yansa** çok demler nişân gitmez (*Vasfî Dîvânı, Gazel 23, Beyit 1*). [*yansa, -sa*]
2. Vaşfiyem gerçi şehâ vaşf idemezven hâlümü / K‘âteş-i şevk ile **yanmış** bir zebânım var benüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 7*). [*yanmış, -mış*]
3. Ger şemme-i şevküm haberin şerh ide Vaşfî / ‘Âlem **yana** şevk odına süz-ı haberümden (*Vasfî Dîvânı, Gazel 66, Beyit 5*). [*yana, -a*]
4. **Yandı** dil şem‘-i ruñuñ şevkına pervâne gibi / Cân dañi itdi heves âh k‘o da yana gibi (*Vasfî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 1*). [*yandı, -dı*]
5. Gel ki şevk odına **yandı** dil ü cân ‘üd gibi / Hâne-i merdüme büy ile gelür çünki perî (*Vasfî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 4*). [*yandı, -dı*]
6. Yâ bir zebânedür ki **yanup** nâr-ı ‘ışkdan / Bu hırka-i kebûda şarupdur bir ehl-i hâl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 5*). [*yanup, -up*]
7. Âferîn aña ki derd odlarına **yandukça** / Pür-şafâ oldı vü olmadı mükedder hâtem (*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 7*). [*yandukça, -dukça*]
8. Ben oda **yandum** anı da şanuram yana bile / Beni öldürmelüdür vây beni vây beni (*Vasfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 6*). [*yandum, -du, -m*]

yana gibi: Yanacak gibi, yanacağa benzemekte.

1. Yandı dil şem‘-i ruñuñ şevkına pervâne gibi / Cân dañi itdi heves âh k‘o da **yana gibi** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 1*). [*yana gibi,]*

yana yana: Tekrar tekrar; yanarak, büyük bir arzuyla.

1. Bu gece şem‘ senün süzişün görüp ey dil / Eridi yüreginün yağı **yana yana** seni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 6*). [*yana yana,]*

ya‘ni: Yani, sözün kıyası.

1. Lâlenün la‘lin kadeh ‘arz itdüğü ‘arıflere / Hoş işaretdür ki **ya‘nî** devr-i cām-ı mül durur (*Vasfî Dîvânı, Gazel 14, Beyit 4*). [*ya‘nî,]*
2. Mu‘in-i din ü düvel **ya‘ni** Muştafâ Paşa / Vezîr-i a‘zam-ı şâh-ı muzaffer ü manşür (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 11*). [*ya‘ni,]*
3. Mu‘in-i din ü düvel **ya‘nî** Muştafâ Paşa / Vezîr-i a‘zam-ı şâhensh-i şigâr u kibâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 3*). [*ya‘nî,]*
4. Geh na‘lçeñe şebîh olur gâh na‘lüñe / **Ya‘ni** dil er yoluñda senün ola pâyemâl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 20*). [*ya‘ni,]*
5. Tütî-i hoş-serâ-yı zebân **yâ‘ni** nâtîkâ / Şekkersitân-ı medhüñi itmekte oldı lâl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 28*). [*yâ‘ni,]*
6. Bi-ħağk-ı ħazret-i şehbâz-ı kebk-i kudret-i Ĥağ / Emîn-i dîn-i şafâ **ya‘nî** Aħmed-i Muħtâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 16*). [*ya‘nî,]*
7. Ki **ya‘nî** muħtedâ-yı mülk ü millet Muştafa Beg kim / Sa‘âdet ebri devlet bahri cüd u luţf kâmidur (*Vasfî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 9*). [*ya‘nî,]*

ya‘nî ki: Yani ki; sözün kıyası, doğrusu.

1. Dirler bir âfitâb gelürmüş hilâl ile / **Ya‘nî ki** yâr keştî-i ferħunde-fâl ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 1*). [*ya‘nîki,]*

yanında: Yanında.

1. Bu demler hoş dem olsun ol ki bir maħbûbî şayd idüp / Gelüp **yanında** yatduğınca pür ola yatağı gül (*Vasfî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 4*). [*yanında, -, -*]

yanında: Yan, iki şeyi mukayese ederken kullanılır.

1. **Yanında** baħr-i ŧevketüñüñ kaıradur biħār / Cenbinde mihr-i 'izzetüñüñ zerredür cibāl (*Vasfı Dıvānı, Kaside 2, Beyit 21*). [*yanında,]*

yansam yakılsam: Sızlanmak, ŧikayet etmek.

1. Ne deñlü ağlayup yansam yakılsam saña aħvālüm / Benümçün yār u ağyār-ı zamāne rāyeğān ağlar (*Vasfı Dıvānı, Kaside 10, Beyit 19*). [*yansam yakılsam, -sa, -m]*

yanumca: Birlikte olma ifade eder, ...ile beraber.

1. Henüz devlet-i gerdün olup baña sābit / **Yanumca** olmadılar māh-pāreler seyyār (*Vasfı Dıvānı, Kaside 6, Beyit 28*). [*yanumca,]*

yanumda: Birlikte olma ifade eder, ...ile beraber.

1. Ümıddür ki zamān-ı vezāretüñde idem / **Yanumda** hüsni ili sultānlarını hıdmetkār (*Vasfı Dıvānı, Kaside 6, Beyit 29*). [*yanumda,]*

yanuñda: Birlikte olma ifade eder, ...ile beraber.

1. Sīnem dilerem kim ola pür-tır nigāra / **Yanuñda** ne zevk itdüğini görelı terkeŧ (*Vasfı Dıvānı, Gazel 25, Beyit 3*). [*yanuñda, -, -]*

yap-: İnŧa etmek.

1. Mecnün ki **yapdı** başına mürğ āŧıyanını / Görenler anı dedi ki Leylī 'imāridur (*Vasfı Dıvānı, Gazel 13, Beyit 3*). [*yapdı, -dı]*
2. **Yapdı** bir kiŧver-güŧā fülk-i felek-sīmāyı kim / Düŧdi andan lertzeler erbāb-ı nāķūs üstine (*Vasfı Dıvānı, Kut'a 1, Beyit 2*). [*yapdı, -dı]*

yapıŧ-: Yapıŧmak, tutmak.

1. Dostumdur seg-i kuyuñ aña varduķca beni / Men ' ider gitmege her dem **yapıŧur** dāmenüme (*Vasfı Dıvānı, Gazel 73, Beyit 2*). [*yapıŧur, -ur]*

yār: Sevgili; dost.

1. Baħŧ ider her dem benümle **yār** için bī-dīn rakıb / Dīn için lābūd ider kāfir müselmān ile baħŧ (*Vasfı Dıvānı, Gazel 9, Beyit 2*). [*yār,]*
2. Vaŧfı cihānda al bile git tıħı zaħmını / Ğurbetde **yārdan** saña ol yādigār olur (*Vasfı Dıvānı, Gazel 12, Beyit 5*). [*yārdan, -dan]*
3. Peykāni cevherini güm itmiş tenümde **yār** / ŧutsun dili ki anda anuñ çok niŧanı var (*Vasfı Dıvānı, Gazel 18, Beyit 2*). [*yār,]*
4. Ben niyāz eyledüğüme n'ola **yār** eylese nāz / Aña çün nāz virilmiş ezeli baña niyāz (*Vasfı Dıvānı, Gazel 19, Beyit 1*). [*yār,]*
5. Luħ ile anı kināra alurken her dem / **Yār** elinden ne için böyle gelir zāra kopuz (*Vasfı Dıvānı, Gazel 22, Beyit 5*). [*yār,]*
6. Ele bir 'āŧıkuñ göñlin alur her laħza ol dilber / Benüm **yārüm** sipāhidür elinden bir toħan gitmez (*Vasfı Dıvānı, Gazel 23, Beyit 5*). [*yārüm, -üm]*
7. **Yār** u sāz u gül ü mül ŧohbeti lāzım bilüñüz / Çāre yokdur ki ŧaħā ola bu çār olmayıcaķ (*Vasfı Dıvānı, Gazel 27, Beyit 4*). [*yār,]*
8. Güler ol **yār** bu ben bülbülü giryān olıcaķ / Ğoncadur gülse n'ola gül gibi bārān olıcaķ (*Vasfı Dıvānı, Gazel 28, Beyit 1*). [*yār,]*
9. Ben ŧururken diledüñ öldüresin ağyārı / Āferin **yār** senüñ gibi gerek yār olıcaķ (*Vasfı Dıvānı, Gazel 29, Beyit 2*). [*yār,]*
10. Ben ŧururken diledüñ öldüresin ağyārı / Āferin yār senüñ gibi gerek **yār** olıcaķ (*Vasfı Dıvānı, Gazel 29, Beyit 2*). [*yār,]*
11. Cānuma vaŧlı ile **yār** hırīdār olmış / Cān virem ben de anuñ gibi hırīdār olıcaķ (*Vasfı Dıvānı, Gazel 29, Beyit 4*). [*yār,]*
12. Cüdā görüp beni ağyār **yārüm** almaħ istermiş / İlāhī ŧakla ŧeytāndan ölüme vaktinde imānum (*Vasfı Dıvānı, Gazel 41, Beyit 3*). [*yārüm, -um]*
13. Ğoncasını bülbül-i āŧüfteñem ey **yār** ŧaķın / Saña kar eylemesün āteŧ-i āh-ı ŧeherüm (*Vasfı Dıvānı, Gazel 45, Beyit 5*). [*yār,]*
14. Güŧe-i meyħāne cennet **yār** hürumdur benüm / Cennet ü hür istemek ħayrı kuŧurumdur benüm (*Vasfı Dıvānı, Gazel 50, Beyit 1*). [*yār,]*
15. Her **yārı** 'āŧıkuyla görüp bir kenārda / ŧurmaz aķar gözüm yaŧı her bir kenārdan (*Vasfı Dıvānı, Gazel 52, Beyit 2*). [*yārı, -ı]*
16. **Yār** ağyār ile yār olmuş anuñçün Vaŧfı / Eŧk-i çeŧmüñ gibi bī-ŧabr u ķarār olmuşsun (*Vasfı Dıvānı, Gazel 55, Beyit 5*). [*yār,]*
17. Yār ağyār ile **yār** olmuş anuñçün Vaŧfı / Eŧk-i çeŧmüñ gibi bī-ŧabr u ķarār olmuşsun (*Vasfı Dıvānı, Gazel 55, Beyit 5*). [*yār,]*
18. Gitmez lebüñüñ 'aksi gözümden didüm ol **yār** / Güldi didi kim gözüne beñzer

- görünür kan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 64, Beyit 6*). [*yâr,]*
19. Gül yüzi vaşfını Vaşfiden işidüp didi **yâr** / Yaraşur ger ola bülbül bu benüm gülşenüme (*Vasfî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 5*). [*yâr,]*
20. Mümkün olaydı **yâr** yüzün görmek ey göñül / Bu kanlu yaşum arada ger hâyil olmasa (*Vasfî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 3*). [*yâr,]*
21. Cānum gözetdi gamzesi tîrin uzatdı **yâr** / Öldüm hâsedle kim anı nâgâh oñarmaya (*Vasfî Dîvânı, Gazel 83, Beyit 4*). [*yâr, -dı]*
22. Dirlere bir âfitâb gelürmiş hilâl ile / Ya 'nî ki **yâr** keşî-i ferhunde-fâl ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 1*). [*yâr,]*
23. Dil 'andelîbi inlesün efgân u zâr ile / Vuşlat müyesser olmadı gül yüzlü **yâr** ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 1*). [*yâr,]*
24. **Yârı** artuq saqlaram ağıyardan hecrinde kim / Mü 'minüh şeytân ölüm vaqtind' alur imânını (*Vasfî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 2*). [*yârı, -ı]*
25. Her dem figân idersin eyâ ney benüm gibi / Beñzer zemâne **yârdan** itdi cüdâ seni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 4*). [*yârdan, -dan]*
26. Vaşfî ne belâ çekdüğini hecr ile **yârâ** / Bir kimsene yok ilte haber hey n'idelüm hey (*Vasfî Dîvânı, Gazel 99, Beyit 5*). [*yârâ, -â]*
27. Şimdi bir güşe-i tenhâda olup dil-haste / Âhdur hem-demi vü gam durur ancağ aña **yâr** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 22*). [*yâr,]*
28. Hâlümi bilmeyicek **yâr** benüm yâ ne bile / Bir gün ol dağî bu oda düşüben yana bile (*Vasfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 5*). [*yâr,]*
29. Yaşum ki baña hem-dem ü **yâr idi** ezelden / 'İşkun baña yâr olcağ ol çıkdı gözümden (*Vasfî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 3*). [*yâr idi, -i, -di]*

yâr-: Kesmek, ayırmak.

1. Şanki bir cerrâhdur gamzeñ ki gelmiş sîneme / Her yaña **yarup** arar derd oğları peykânını (*Vasfî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 3*). [*yarup, -up]*

yâr ol-: Sevgili olmak; yakın olmak.

1. Yaşum ki baña hem-dem ü yâr idi ezelden / 'İşkun baña **yâr olcağ** ol çıkdı gözümden (*Vasfî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 3*). [*yâr olcağ, -ıcağ]*

2. Yine ey âhü-yı vahşî kime **yâr olmuşsin** / Kimüh ağına düşüp kime şikâr olmuşsin (*Vasfî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 1*). [*yâr olmuşsin, -miş, -sin]*
3. Vaşfî ki fedâ itdi yoluñda dil ü cānı / Bî-çâre seni kendüzine **yâr ola** şandı (*Vasfî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 7*). [*yâr ola, -a]*

yâr u ağıyâr-ı zamâne: Devrin bütün âşık ve mâşukları.

1. Ne deñlü ağlayup yansam yakılsam saña aḥvâlüm / Benümçün yâr u ağıyâr-ı zamâne rāyegân ağlar (*Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 17*). [*yâr u ağıyâr-ı zamâne,]*

yara: Aşk yarası; dert, üzüntü, acı.

1. Tîrinüh ni' meti şükriñi demek kaşd itsem / **Yaralar** ağız açarlar baña her yanumdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 2*). [*yaralar, -lar]*
2. Gül durur **yaralarum** hâr durur peykânüh / Tîr-bārân ile açıldı gülistānumdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 5*). [*yaralarum, -lar, -um]*
3. **Yaram** ey dost meger dîde-i hün bārumdur / Ki gözün yummadı yıllardur efgānumdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 6*). [*yaram, -m]*
4. **Yarama** çünki fetîl ile olurmuş dermān / Tîrünü alma ayurma beni dermānumdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 4*). [*yarama, -ma, -]*
5. **Yaramuñ** yok dili kim hâlümi şerḥ ide didüm / Didî dil itmiş idüm ben aña peykānumdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 3*). [*yaramuñ, -m, -uñ]*
6. **Yaramuñ** kanlu yaşı dinmedi bir dem Vaşfî / Girye öğrendi meger dîde-i giryānumdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 7*). [*yaramuñ, -muñ]*

varad-: Yaratmak.

1. Bu şüret ile kim **varadupdur** Hudâ seni / Hür-ı cinān şanur gören ey meh-liḳâ seni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 1*). [*varadupdur, -up, -dur]*

varalu: Yaralı, yaralanmış.

1. **Yaralu** sînem benüm ol tîg-i âteş- tâbdan / Hâkdur gūya ki yir yir çāk olur seylâbdan

(*Vasfî Dîvânî, Gazel 54, Beyit 1*). [*yaralu,]*

yārân: *Arkadaşlar, dostlar.*

1. Ben figân itdüğe kim eyler seg-i küyüñ figân / Aña beñzer kim ide bir kişi **yārâniyla** baħş (*Vasfî Dîvânî, Gazel 9, Beyit 4*). [*yārâniyla, -iy, -la]*
2. 'İşka düşdüm başuma üşdi belâ vü derd ü ğam / Hâsta oldum görmege geldi yine **yārân** beni (*Vasfî Dîvânî, Gazel 89, Beyit 5*). [*yārân,]*

varaş-: *Yakışmak, uygun düşmek, layık ve münasip olmak.*

1. Dem-be-dem şihhâde olmak **varaşur** şâhum saña / Dilerem şihhât vire her demde Allâhum saña (*Vasfî Dîvânî, Gazel 2, Beyit 1*). [*varaşur, -ur]*
2. N' için ben zâr olam her lâhza ey meh sen yüzi gülsiz / **Yaraşmaz** k'ola bülbül gülsüz ü gül ola bülbülsüz (*Vasfî Dîvânî, Gazel 20, Beyit 1*). [*varaşmaz, -maz]*
3. Luţf idüp Vaşfiyi redd itme ki ey şeh **varaşur** / Bâğ-ı hüsniñde anuñ gibi ğazelhân olcağ (*Vasfî Dîvânî, Gazel 28, Beyit 6*). [*varaşur, -ur]*
4. Kadd-i bülendiñ olduğı yirlerde ħusrevâ / **Yaraşur** olsa yiri hilâlülñ şaf-ı ni'âl (*Vasfî Dîvânî, Kaside 2, Beyit 19*). [*varaşur, -ur]*
5. Midħatin şöyle laţif eyledüğüñ **varaşur** / Düşse her beytüm ayağına ser-â-ser ħatem (*Vasfî Dîvânî, Kaside 4, Beyit 26*). [*varaşur, -ur]*
6. Gel ki hengâm-ı çemen irdi vü eyyâm-ı bahâr / **Yaraşur** ger kılasın gül gibi gülşende qarâr (*Vasfî Dîvânî, Kaside 8, Beyit 1*). [*varaşur, -ur]*
7. Luţf kıl Vaşfiyi redd itme ki ey şeh **varaşur** / Gülşen-i cennet-i küyünda anuñ gibi hezâr (*Vasfî Dîvânî, Kaside 8, Beyit 21*). [*varaşur, -ur]*
8. Gül yüzi vaşfını Vaşfiden işidüp didi yâr / **Yaraşur** ger ola bülbül bu benim gülşenüme (*Vasfî Dîvânî, Gazel 73, Beyit 5*). [*varaşur, -ur]*
9. Qapuñ kim oldı şehâ gülşen-i gül-i maqşüd / **Yaraşur** anda eger ola Vaşfi gibi hezâr (*Vasfî Dîvânî, Kaside 1, Beyit 35*). [*varaşur, -ur]*
10. Qapun ki gülşen-i ehl-i hüner durur **varaşur** / Olursa Vaşfi gibi anda şad hezâr hezâr (*Vasfî Dîvânî, Kaside 6, Beyit 30*). [*varaşur,]*

yār-ı ğar: *Vefalı dost; mağara dostu.*

1. Gün toğmaduğ başum vaţan-ı ğam diyârıdur / Merdümlerini gör gözümüñ **yār-ı ğarıdur** (*Vasfî Dîvânî, Gazel 13, Beyit 1*). [*yār-ı ğarıdur, -i, -dur]*

yās: *Yay.*

1. Gördi cān k'ulaşur kaşları **yasına** gönül / Bildi n'olduğın anuñ başladı Yâ-Sine gönül (*Vasfî Dîvânî, Murabba 2, Beyit 9*). [*yasına, -i, -n, -a]*

yasag: *Yasak.*

1. Şarâb içmek yasag olmuş durur kâdilere Vaşfi / 'Acebdür ger saña yüz virmez ise ol **yasagı** gül (*Vasfî Dîvânî, Gazel 35, Beyit 5*). [*yasagı, -i]*

yasag it-: *Yasaklamak.*

1. Ne için mest gözün kanını Vaşfinüñ içer / Şâh-ı 'âdil çü **yasag itdi** k' içilmeye şarâb (*Vasfî Dîvânî, Gazel 5, Beyit 5*). [*yasag itdi, -di]*

yasag ol-: *Engellenmek, bir yere veya bir şeye ulaşmasına izin verilmemek.*

1. Şarâb içmek **yasag olmuş** durur kâdilere Vaşfi / 'Acebdür ger saña yüz virmez ise ol yasagı gül (*Vasfî Dîvânî, Gazel 35, Beyit 5*). [*yasag olmuş, -muş]*

yâsemen: *Güzel kokulu, beyaz ve güzel çiçekler açan sarmaşık cinsinden bir ağaç.*

1. Ey ruħı cān u gönül ravzasınıñ **yâsemeni** / Ğarağ öldürmek ise cevr ü cefâ ile beni (*Vasfî Dîvânî, Murabba 1, Beyit 11*). [*yâsemeni, -i]*

yâsemin: *Güzel kokulu, beyaz ve güzel çiçekler açan sarmaşık cinsinden bir ağaç, yasemen çiçeği.*

1. **Yâsemin** olsun saña devr içre sîmîn-sâ'idüñ / Al güller lâleler olsun şarâb-ı

erğavān (*Vasfî Dîvânî, Kaside 7, Beyit 12*).
[*yāsemîn,]*

yā-sîn: *Yasin suresi.*

1. Gördi cān k'ulaşur kaşları yasına gönül /
Bildi n'olduğın anuñ başladı **Yā-Sîne**
gönül (*Vasfî Dîvânî, Murabba 2, Beyit 9*).
[*yā-sîne,]*

yās: *Gözyaşı.*

1. 'Aks-i zülf-i yār Vaşfî gözlerüm **yaşında**
şan / Cüybār içinde 'aks-i deste-i sünbül
durur (*Vasfî Dîvânî, Gazel 14, Beyit 5*).
[*yaşında, -ın, -da]*
2. Ğarğ ol ey dil gözümün **yaşına** dinleñ bir
dem / Diñlenür Ğarğ olıcak şem' sirişkine
fetil (*Vasfî Dîvânî, Gazel 40, Beyit 3*).
[*yaşına, -ı, -n, -a]*
3. Bu cismüm zahm-ı tîrinden zırh-veş göz
göz olmuşdur / Ki her gözden firākında
akar **yaş** yerine kanum (*Vasfî Dîvânî,*
Gazel 41, Beyit 2). [*yaş,]*
4. **Yaşum** ki baña hem-dem ü yār idi ezelden
/ 'Işkun baña yār olıcak ol çıkıdı gözümden
(*Vasfî Dîvânî, Gazel 59, Beyit 3*). [*yaşum,*
-um]
5. Hāsret **yaşı** taşumda firāk odı içümde /
Hālüm bu durur saña didüm zāhir ü pinhān
(*Vasfî Dîvânî, Gazel 64, Beyit 2*). [*yaşı, -ı*
]
6. Yoluñda kana dönse **yaşum** yelmeden
n'ola / Merdüm kızarsa tañ degül ey meh
şitābdan (*Vasfî Dîvânî, Gazel 65, Beyit 5*).
[*yaşum, -um]*
7. Yıllar oldu ki firākuñda gözüm kan ağlar /
Yaşumı rahm idüben silmedi bir gün yeñ
ile (*Vasfî Dîvânî, Gazel 80, Beyit 3*).
[*yaşumı, -um, -ı]*
8. Pehlevānsın dostum tîğ-i cefā şalmağda
kim / Ğanlu **yaşlarla** pür itdüñ sinemün
meydānını (*Vasfî Dîvânî, Gazel 88, Beyit*
6). [*yaşlarla, -lar, -la]*
9. Deler elmās-ı müjem dūr **yaşumı** tuhfe
içün / Ki delins' artar imiş kıymeti dürr-i
'Adenî (*Vasfî Dîvânî, Gazel 93, Beyit 4*).
[*yaşumı, -umı]*
10. Añuban küyını **yaşlar** dökülür çeşmümden
/ Gözümde bād ile nāğāh ire ger gerd-i rehi
(*Vasfî Dîvânî, Gazel 98, Beyit 5*). [*yaşlar, -*
lar]

yās: *Yaş, hayatın çeşitli evrelerinden her biri, çağ.*

1. Sen revān olalı arduñca **yaşum** oldu revān /
Ğankı gülşende seni isteye ey serv-i
büleñd (*Vasfî Dîvânî, Gazel 10, Beyit 4*).
[*yaşum, -um]*

yās: *Hayat, ömür.*

1. Gönümüz āşüfte kıldılar perî-ruhsārlar /
Yaşumuz cüy itdiler serv-i sehî-refitārlar
(*Vasfî Dîvânî, Gazel 16, Beyit 1*).
[*yaşumuz, -u, -muz]*

yaşa-: *Yaşamak, var olmak.*

1. Serkeşlik idüp 'āşıka cevri eylemez ol şāh /
Çok çok **yaşasun** devlet-i hüsniyle İllāhî
(*Vasfî Dîvânî, Gazel 102, Beyit 4*).
[*yaşasun, -sun]*

yat-: *Boylu boyunca uzanmak.*

1. Her kaçan zülfünü görürsem ayağūnda
yatur / Hoş varur meskenet eyler şanemā
'ömr-i dirāz (*Vasfî Dîvânî, Gazel 19, Beyit*
6). [*yatur, -ur]*
2. Bu demler hoş dem olsun ol ki bir
maħbūbı şayd idüp / Gelüp yanında
yatduğınca pür ola yatağı gül (*Vasfî*
Dîvânî, Gazel 35, Beyit 4). [*yatduğınca, -*
du, -ğınca]
3. Hey nice türk-i kemāndār olur ey meh-rū
gözün / Kim kemān kor dāyimā **yatduğca**
bālīn üstine (*Vasfî Dîvânî, Gazel 79, Beyit*
5). [*yatduğca, -duğca]*
4. 'Adū-yı dīne içürdi mehābetün bir mey /
Ki haşr olunca ola ser-girān u **yata** hūmār
(*Vasfî Dîvânî, Kaside 6, Beyit 9*). [*yata, -a*
]
5. Vaşfî ayağda da **yat** dise dünyāda ğam
degül / K'erbabı 'ışka 'ālem-i 'uqbāda baş
olur (*Vasfî Dîvânî, Gazel 11, Beyit 6*). [*yat,*
]

yatak: *Döşek.*

1. Bu demler hoş dem olsun ol ki bir
maħbūbı şayd idüp / Gelüp yanında
yatduğınca pür ola **yatağı** gül (*Vasfî*
Dîvânî, Gazel 35, Beyit 4). [*yatağı, -ı]*

yavuz: *Kötü, fena.*

1. Bilmezem **yavuz** nazār mı irdi yā ḥod āh-ı serd / Yoḥsa te'şir itdi mi āh-ı sehergāhum saña (*Vasfî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 2*). [*yavuz,]*
2. Ne **yavuz** yeller esüpdür 'aceb ol gülşene kim / Lertzeler var durur ol serv-i ḥırāmānumda (*Vasfî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 4*). [*yavuz,]*

vaz-: Söz ve düşünceyi özel işaret veya harflerle anlatmak, kaleme almak.

1. Vaşfî ki ḥaṭuñ vaşfını teşvîş ile **yazdı** / 'Ayb eyleme cānā ger ola ḥaṭtî müşevveş (*Vasfî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 5*). [*yazdı, -dı]*
2. Diledüm derd-i dilümden saña bir nāme **yazam** / Toldı evrākuñ içi kanlu yaşından kalemün (*Vasfî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 4*). [*yazam, -am]*
3. Ger **yazarsam** ol şehe hecrinde ḥālüm n'olduğın / Defter ü dîvāna şığmaz dāstānum var benüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 4*). [*yazarsam, -ar, -sa, -m]*
4. **Yazayın** kan ile bir yirde ki bir ḥübuñ ben / İrmedin vuşlātınun idine kurbān oldum (*Vasfî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 3*). [*yazayın, -ayın]*
5. Vaşfîyā **yazup** ol şehūñ vaşfın / Şevk-ı mihriyle bir kitāb idelüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 7*). [*yazup, -up]*
6. Her dem ki **yazam** sūz-ı ḡamun vaşfını Vaşfî / Odlar saçılır defter ü dîvāna sözümden (*Vasfî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 5*). [*yazam, -am]*
7. Ger ölem derdiyle ol hercāyînün ben ey refîk / Luṭf idüp seng-i mezārüm üzre ḥālüm **yazasın** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 3*). [*yazasın, -asın]*
8. Zülfüñ evşāfında Vaşfî bir ḡazel **yazmış** yine / Tāze sünbüllerle tezyîn eylemiş dîvānını (*Vasfî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 8*). [*yazmış, -mış]*
9. Berg yā bir zer varaḡdur k'anda kudret kātibi / Güyiyā **yazup** bahār aḥvālin itmişdür beyān (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 3*). [*yazup, -up]*

vaz-: Nakşetmek, işlemek.

1. Sînesi üzre **yazup** Sûre-i İhlâşî tamām / Saña iḥlâşını 'arz eylemek ister ḥātem (*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 11*). [*yazup, -up]*

vaz-: İşlemek, günah olarak yazmak.

1. Ol şāh daḥî ṭıfl durur ḡamze oḡıyle / Vaşfî ḡulın öldürse **yazılmaya** ḡünāhı (*Vasfî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 5*). [*yazılmaya, -il, -ma, -y, -a]*

yazuk: Maalesef, ne yazık ki.

1. **Yazuḡ** nev-reste ol gül ḡoncāmı aldurdum elden āh / Yaman oldı benüm ḡāl-i perîşānum yaman aḡlar (*Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 4*). [*yazuḡ,]*

yeg: Daha iyi, daha üstün.

1. Ḥıl'at-i 'ıḡkuñ benüm ḡaddüm degül geymek şehā / Ben ḡedāyam **yeg** durur bilmek kişi endāzesin (*Vasfî Dîvânı, Gazel 60, Beyit 2*). [*yeg,]*
2. Çārsū-yı ḡamda cān virdüm vişālün virmedün / Olmamak **yegdür** senūñle şatu bāzār olmadan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 67, Beyit 4*). [*yegdür, -dür]*
3. Her ḡanda ki gitsem n'ola derdüñle gidersem / **Yegdür** ki zevādeyl' ola kişi sefer üzre (*Vasfî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 2*). [*yegdür, -dür]*
4. Vaşfî şaḡınursa n'ola kapuñda 'adūdan / **Yegdür** ki ḡazarda ola kişi sefer üzre (*Vasfî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 7*). [*yegdür, -dür]*
5. 'Aḡs-i la'lüñ olsa **yegdür** çeşm-i pür-ḡūnumda kim / Mu'teber olur niḡin la'l olıcaḡ ḡātemlere (*Vasfî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 3*). [*yegdür, -dür]*

yegrek ol-: Daha iyi olmak, üstün olmak.

1. Heves eylerdi ḡönül la'lüñe ger irse ḡaṭuñ / Ḥıẓr ile **yegrek olur** Çeşme-i Ḥayvāna heves (*Vasfî Dîvânı, Gazel 24, Beyit 2*). [*yegrek olur, -ur]*

yel: Havanın yer deḡiştirmesi sonucunda meydana gelen esinti, rüzḡâr.

1. Ne yavuz **yeller** esüpdür 'aceb ol gülşene kim / Lertzeler var durur ol serv-i ḡırāmānumda (*Vasfî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 4*). [*yeller, -ler]*
2. Raḡīb ile şalmürsın ben āh itdükce / Çü şāḡ-ı gül ki **yel** esdükce şalmür bile ḡar (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 15*). [*yel,]*

yel-: Bir işin, bir şeyin, birinin peşinde koşmak, koşturmak.

1. Yoluñda kana dönse yaşum **yelmeden** n'ola / Merdüm kızarsa tañ degül ey meh şitâbdan (*Vasfî Dîvânî, Gazel 65, Beyit 5*). [*yelmeden, -den*]

yel-: Koşmak, hızlıca yürümek.

1. Baş açuk yalıñ ayak gül ki bir abdâluñdur / Reh-i şevkuñda **yelüp** ayağı pür olmuş hâr (*Vasfî Dîvânî, Kaside 8, Beyit 19*). [*yelüp,]*

vele vir-: Yele vermek; savurmak, boşuna harcamak.

1. Benüm pencâh-sâle zühd ü takvâmî **yele virdi** / Mey-i dü-sâle vü şevk-ı nigâr-ı çârdeh-sâle (*Vasfî Dîvânî, Gazel 81, Beyit 7*). [*yele virdi, -di*]
2. Tolaşaldan berü anuñ ğam-ı sevdâsı ile / Hâşil-ı 'ömrümi **virdi** ğamı sevdâsı **yele** (*Vasfî Dîvânî, Murabba 2, Beyit 3*). [*yele virdi, -di*]

yeñ: Elbise kolunun el üzerine gelen kısmı.

1. Yıllar oldu ki firâkuñda gözüm kan ağlar / Yaşumı raħm idüben silmedi bir gün **yeñ** ile (*Vasfî Dîvânî, Gazel 80, Beyit 3*). [*yeñ,]*

yeñi: Daha önce söylenmemiş.

1. Olsa 'aceb mi manzar-ı ehl-i nazar hilâl / Merğübdur ne yirde k'ola bir **yeñi** hayâl (*Vasfî Dîvânî, Kaside 2, Beyit 1*). [*yeñi,]*

yenil-: Mağlup olmak, kaybetmek.

1. Yıkuban cismüm evin eşküm ider 'âlemi ğarğ / Bir avuc toprağ ile ola mı deryâ **yeñile** (*Vasfî Dîvânî, Gazel 80, Beyit 4*). [*yeñile, -e*]
2. Çünkü çekdüñ ğam-ı dilberleri sev n'olsa gerek / Yine bir şüh-ı cefâ pişeyi Vaşfî **yeñile** (*Vasfî Dîvânî, Gazel 80, Beyit 5*). [*yeñile, -e*]

yeñile: Henüz.

1. Ebrüña beñzerem dir imiş luţf ile hilâl / Beñzer ki ey şanem **yeñile** oldu bu hayâl (*Vasfî Dîvânî, Gazel 36, Beyit 1*). [*yeñile,]*

yenilme-: Durulmamak.

1. Eşk-i hününüm **yenilmez** oldu çeşmüm vâye kim / Toğru ol hününüñ öz küyna iltür kan beni (*Vasfî Dîvânî, Gazel 89, Beyit 3*). [*yenilmez,]*

yer: Yer, Mekan.

1. Gönüldeñ gitse ğam ol ğam belâsı bir zamân gitmez / Belî bir **yerde** âteş yansa çok demler nişân gitmez (*Vasfî Dîvânî, Gazel 23, Beyit 1*). [*yerde, -de*]

yer: Durum, konum, mevki.

1. Vaşfînüñ yandığını her gice bezmünde görüp / Şem'-i dil-sühthenüñ reşk odı oldu **yeri** (*Vasfî Dîvânî, Gazel 101, Beyit 5*). [*yeri, -i*]

vet-: Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak.

1. Ol benüm hâlümü bilince benem baña **yeter** / Bu belâ ile n'idem âh baña vâh baña (*Vasfî Dîvânî, Gazel 1, Beyit 2*). [*yeter, -er*]
2. Dile ğamzeñ senüñ ey dost belâ ise **yeter** / Câna çeşmüñ elemi 'ayn-ı 'anâ ise **yeter** (*Vasfî Dîvânî, Murabba 1, Beyit 7*). [*yeter, -er*]
3. Dile ğamzeñ senüñ ey dost belâ ise **yeter** / Câna çeşmüñ elemi 'ayn-ı 'anâ ise **yeter** (*Vasfî Dîvânî, Murabba 1, Beyit 7*). [*yeter, -er*]
4. Şimdiden girü vefâ kıl ki cefâ ise **yeter** / Kerem it hây begüm begcügezüm hây begüm (*Vasfî Dîvânî, Murabba 1, Beyit 8*). [*yeter, -er*]

yık-: Bozmak, tahrip etmek, perişan etmek, işgal etmek, viran eylemek.

1. **Yıkuban** cismüm evin eşküm ider 'âlemi ğarğ / Bir avuc toprağ ile ola mı deryâ

yeñile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 4*).
[*yıkuban, -uban*]

yıkuk: *Yıkık, harap.*

1. Yir idinse bu **yıkuk** gönülümü gâmzeñ ne 'aceb / Düzd olan kişiye yir olmaya vîrâne gibi (*Vasfî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 4*).
[*yıkuk,]*

yıl: *Yel, rüzgar.*

1. Yıllar esdürmez ruhuñ üstine ey dilber şaçuñ / Her kaçan kim **yıl** ese dîtrer o miskîn üstine (*Vasfî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 3*). [*yıl,]*
2. **Yıllar** esdürmez ruhuñ üstine ey dilber şaçuñ / Her kaçan kim yıl ese dîtrer o miskîn üstine (*Vasfî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 3*). [*yıllar, -ler*]

yıl: *Sene.*

1. Bu çağı gâfil olma hoş geçür ey bülbül-i şeydâ / Ki **yıl** bir 'ömrdür bir yıl gerek bula bu çağı gül (*Vasfî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 3*). [*yıl,]*
2. Bu çağı gâfil olma hoş geçür ey bülbül-i şeydâ / Ki yıl bir 'ömrdür bir **yıl** gerek bula bu çağı gül (*Vasfî Dîvânı, Gazel 35, Beyit 3*). [*yıl,]*
3. Yaram ey dost meger dîde-i hün bārumdur / Ki gözün yummadı **yıllardur** efgānumdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 6*).
[*yıllardur, -lar, -dur*]
4. Kendünün 'aksin görüp āb içre kıddün şandı serv / Kıaldı ol hayretle **yıllardur** kenār-ı ābda (*Vasfî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 3*). [*yıllardur, -lar, -dur*]

yıl: *Sene; vakit, zaman, devir.*

1. Dünyeler tırduqça tır budur du 'āsı Vaşfînüñ / Ben ölem çok **yıl** 'ömürler vire Allāhum saña (*Vasfî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 5*). [*yıl,]*
2. Bir zerre luṭfi aylar ile kınadur nevā / Bir kıtra cüdi **yıllar** ile baḫradur nevāl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 15*). [*yıllar, -lar*]

yıllar: *Çok zaman.*

1. Alalı gönülümü ol zülf-i semen-sāy begüm / **Yıllar** oldı çekerem derd ü gamuñ hāy begüm (*Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 1*).
[*yıllar,]*

yıllar durur: *Yıllardır.*

1. **Yıllar durur** ki hāb yüzün görmedi gözüm / Feryād-ı şebden āh-ı sehergāhdan şakın (*Vasfî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 2*). [*yıllar durur,]*

yıllar ol-: *Çok zaman geçmek.*

1. **Yıllar oldı** ki firākuñda gözüm kıan ağlar / Yaşumı rahm idüben silmedi bir gün yeñ ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 3*).
[*yıllar oldı, -dı*]
2. **Yıllar oldu** bir selām ile bizi yād itmedün / Bî-vefālār çok durur illā selām olsun saña (*Vasfî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 2*). [*yıllar oldu, -du*]

yi-: *Yemek, ağızda çiğneyerek yutmak.*

1. **Yidügün** hün-ı cigerdür içdügün gözyaşları / Bu şafā esbābı Vaşfî müstedām olsun saña (*Vasfî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 7*). [*yidügün,]*

yigitlik çağı: *Gençlik dönemi.*

1. Eger ben rind-i şāhid-bāz isem 'ayb itmesünler kim / **Yigitlik çağı** 'işret devri 'āşıklık zamānidur (*Vasfî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 6*). [*yigitlik çağı,]*

yile ko-: *Rüzgara bırakmak; esen yele doğru bırakmak.*

1. **Ko** atunuñ öñince **yile** ben kıluñ şehā / K'ekşer öñince bād-ı şabānuñ gubār olur (*Vasfî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 2*). [*yile ko,]*

yine: *Yeniden, tekrar.*

1. **Yine** dil boynına zülf-i siyehün şaldı kemend / Dem mi vardur ki şehā geçmeye bend üstine bend (*Vasfî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 1*). [*yine,]*

2. Hışm itmeden ki gözlerinüñ **yine** kanı var /
Hâzır ol ey gönül demüne kan nişânı var
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 1*). [*yine,]*
3. Nazar kıl kim nice rüşen kılupdur **yine**
bâği gül / Şanasın gülşenüñ olmuş durur
rüşen çerâği gül (*Vasfî Dîvânı, Gazel 35,
Beyit 1*). [*yine,]*
4. Bergden perler taķınmış sebz tütöler gibi /
'İşret it ey dil ki tiz eyler **yine** pervâz gül
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 3*). [*yine,]*
5. Gül gibi al olup ruħuñ od şaldı 'äleme /
Kim bile kankı bülbül içündür **yine** bu âl
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 39, Beyit 3*). [*yine,]*
6. Sefer itmek dilerem derd ile bî-hüş oluram
/ Görürem **yine** hemân küyuñ olurmış
seferüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 3*).
[*yine,]*
7. **Yine** ey âhü-yı vahşî kime yâr olmışsın /
Kimün ağına düşüp kime şikâr olmuşsın
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 1*). [*yine,]*
8. Hârlar damenüne gül gibi el urmuşlar / Gül
idüñ sen **yine** bülbül gibi zâr olmuşsın
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 3*). [*yine,]*
9. Vaşfî diyâr-ı fûrkate derd oldı hem-rehüñ /
Yol kôrķuluk durur **yine** hem-râhdan şakın
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 5*). [*yine,]*
10. Bu gün ol kanlı dilber **yine** gülgün
câmeler geymiş / 'Aceb kaç 'aşık öldürdi
kaçınuñ girdi kanına (*Vasfî Dîvânı, Gazel
72, Beyit 2*). [*yine,]*
11. Kûl oldı gitdi dil **yine** bir pâdişâ ile / Bir
mihr-i zer-külâh ile zerrîn-kabâ ile (*Vasfî
Dîvânı, Gazel 75, Beyit 1*). [*yine,]*
12. Çünkü çekdüñ ğam-ı dilberleri sev n'olsa
gerek / **Yine** bir şüh-ı cefâ pîşeyi Vaşfî
yeñile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 80, Beyit 5*).
[*yine,]*
13. Zülfüñ evşâfında Vaşfî bir ğazel yazmış
yine / Tâze sünbüllerle tezyîn eylemiş
dîvânını (*Vasfî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 8*).
[*yine,]*
14. 'İşka düşdüm başuma üşdi belâ vü derd ü
ğam / Hâsta oldum görmege geldi **yine**
yârân beni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 89, Beyit
5*). [*yine,]*
15. **Yine** bir şan'at ile müşk koyup kaçında /
'Älemün itdi dimâğını mu'aţtar hâtem
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 5*). [*yine,]*
16. Midhatünde **yine** bir kısr-ı müşeyyed
düzdü / Dizdi her beytine anuñ zer ü zîver
hâtem (*Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 24*).
[*yine,]*
17. Uyan ki devletüñ şem'ini uyardı Hudâ /
K'irişdi devlet ile **yine** hazret-i düstür
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 9*). [*yine,]*
18. Bu nükteyi ki didüm hıdmetünde tut
ma'zür / Ki bendeñi **yine** bendeñdür
eyleyen mağdûr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5,
Beyit 26*). [*yine,]*

19. Gelüp durur **yine** ebkâr-ı hûb-efkârüm /
Çü serv her biri mevzün nihâl ü şîrîn-kâr
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 33*). [*yine,]*
20. Getürdiler **yine** elfâzdan tabaklarda /
Çapuñda itmege ma'na cevâhirini nişâr
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 35*). [*yine,]*
21. **Yine** güllerle gülşen şanki cennet
gülsitânidür / Bu dem 'ayş it ki her bir dem
hayât-ı câvidânîdür (*Vasfî Dîvânı, Kaside
9, Beyit 1*). [*yine,]*
22. **Yine** bir şüh-ı cefâ-pîşe güzel cânânuñ /
Uğrın uğrın bakışî gönlümi vîrân itdi
(*Vasfî Dîvânı, Kıt'a 3, Beyit 2*). [*yine,]*

yine: Aynı zamanda.

1. Gönlüm harîmi Ka'besi bir nürdür **yine** /
Beñzer ki Muştafâ gelür aşhâb u âl ile
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 3*). [*yine,]*

yir: Yer, mekan.

1. Vaşfîya 'ömri 'abeş **yirlere** zâyî'dür o kim
/ Rüz u şeb manzarı bir lâle-'izâr
olmayıcak (*Vasfî Dîvânı, Gazel 27, Beyit
5*). [*yirlere, -ler, -e]*
2. Maħmûr gözlerünle beni mest-i 'ışk idüp /
Yirüm müdâm ğuşe-i meyhâne eyledüñ
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 3*). [*yirüm, -
üm]*
3. Vaşfî mahallesinde hâzer kıl rakîbden /
K'ol **yirde** kim hâtar ola andan hâzer
gerek (*Vasfî Dîvânı, Gazel 33, Beyit 5*).
[*yirde, -de]*
4. Yazayın kan ile bir **yirde** ki bir hûbuñ ben
/ İrmedin vuşlâtınuñ idine kurbân oldum
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 48, Beyit 3*). [*yirde, -
de]*
5. Uyumazsam şeb-i fûrkâtda tañ mı / Göze
kôrķulu **yirde** gelmez uyhu (*Vasfî Dîvânı,
Gazel 68, Beyit 3*). [*yirde, -de]*
6. N'ola ger zülfüñ **yiri** olursa cânâ ruħlaruñ /
Nür olur anuñ yiri kim ser vire dîn üstine
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 4*). [*yiri, -i]*
7. N'ola ger zülfüñ yiri olursa cânâ ruħlaruñ /
Nür olur anuñ **yiri** kim ser vire dîn üstine
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 4*). [*yiri, -i]*
8. Teb ne mekr itdi 'aceb kim gül-i nesrîn
olmuş / Al güller **yiri** ol tâze gülistânında
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 2*). [*yiri, -i]*
9. Yir idinse bu yıkuğ gönlümi ğamzeñ ne
'aceb / Düzd olan kişiye **yir** olmaya vîrâne
gibi (*Vasfî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 4*). [*yir,
]]*
10. Vaşfîyâ zâhid eger mescide yol virmezse /
Yüri meyhâneye **yir** yok saña meyhâne

gibi (*Vasfî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 5*). [*yir,]*

11. Ne **yirde** k'âteş-i tîgüñden ire bir şu'le /
Felek duhân görünür anda âfitâb şîrâr
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 30*). [*yirde, -de]*
12. Olsa 'aceb mi manzar-ı ehl-i naẓar hilâl /
Merğübdur ne **yirde** k'ola bir yeñi hayâl
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 1*). [*yirde, -de]*
13. ẖadd-i büleñdün olduğı yirlerde ħusrevâ /
Yaraşur olsa **yiri** hilâlün şaf-ı ni'âl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 19*). [*yiri, -i]*
14. ẖadd-i büleñdün olduğı **yirlerde** ħusrevâ /
Yaraşur olsa yiri hilâlün şaf-ı ni'âl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 19*). [*yirlerde, -ler, -de]*
15. Her ne **yir** kim oldu mezil pây-ı gerdün
sâyeñe / Âfitâb-ı âsumân-ı 'izzete olur
medâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 15*). [*yir,]*
16. Seher ki bir **yire** cem' olmış idi zulmet ü
nür / Zemâne tölmiş idi müşk ü 'anber ü
kâfûr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 1*). [*yire, -e]*
17. Ne şâhbâz durur tîr-i cân-şikâruñ kim / Ne
yire kim vara eyler hayât-ı ħaşmı şikâr
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 33*). [*yire, -e]*
18. Anuñ ki zâtına Ĥağ zamm-ı fetĥ kıla ezel /
Ne **yire** eyler ise 'azm 'adü olur meksür
(*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 14*). [*yire,]*
19. Ne **yirde** isteyeyin ħasta göñlümi Vaşfî /
Ne kılayın n'ideyin dilsitândan ayrıldum
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 5*). [*yirde, -de]*

yir: İz.

1. Şol deñlü yüzüm sürdüm işigüñe ki kaldı /
Yüzüm **yiri** tâ ħaşra dek ol ħâk-i der üzere
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 6*). [*yiri, -i]*

yir idin-: Yerleşmek.

1. **Yir idinse** bu yıkuğ göñlümi ġamzeñ ne
'aceb / Düzd olan kişiye yir olmaya vîrâne
gibi (*Vasfî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 4*). [*yir idinse, -in, -se]*

yir yir: Yer yer, taraf taraf.

1. Yaralu sînem benüm ol tîg-i âteş- tâbdan /
Ĥâkdur ġüya ki **yir yir** çâk olur seylâbdan
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 1*). [*yir yir,]*

yirden göke: Yerden göğe kadar.

1. Kim nisbet ide mihr-i cemâlini aya kim /
Yirden göke tefâvüti var anuñ ay ile
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 2*). [*yirden göke, -e]*

yiri: Uygun, münasip.

1. Zâr u efgân ile ger ölsem **yiridür** Vaşfîyâ /
Kim benem ol ġülşeninden ayrı düşmiş
'andelib (*Vasfî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 5*). [*yiridür, -dür]*
2. **Yiri** durur yanayın düzağ-ı firâğ içre / Çü
ihtiyâr ile ħür-ı cinândan ayrıldum (*Vasfî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 2*). [*yiri,]*

yirine: Bir şeyin veya bir kimsenin yerini almak üzere.

1. Bu cismüm zaĥm-ı tîrinden zırîh-veş göz
göz olmışdur / Ki her gözden firâğında
ağar yaş **yirine** ħanum (*Vasfî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 2*). [*yirine, -, -]*
2. Nice mekr itdi 'aceb k'âbileler pür olmış /
Jâleler **yirine** ol ġonca-i ħandânumda
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 3*). [*yirine,]*
3. Dirîğ ruĥlarumuñ müşki döñdi kâfûra /
Benefşe **yirine** virdi sefid gül ġülzâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 37*). [*yirine, -i, -n, -e]*

yiter: Yeter, kâfi, yeterince.

1. Fürġat öldürdüğü Vaşfî bir iş olaydı eger /
Şimdiden ġirü **yiter** ta'ne-i bed-ĥâĥ baña
(*Vasfî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 5*). [*yiter,]*
2. Levĥ-i eş'ârũnda Vaşfî zînet-i cedvel **yiter**
/ Cüylar k'olur revân bu çeşm-i pür-
ĥünâbdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 6*). [*yiter,]*
3. Nergis isterseñ saña zerrîn ħadeĥ nergis
yiter / K'ol durur çeşm ü çerâğ-ı bostân u
ġülsitân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 13*). [*yiter,]*

yohsa: Yoksa; bir düşüncenin, bir davranışın, bir tutumun ters olma ihtimalini anlatmak için kullanılır.

1. Bilmezem yavuz nazâr mı irdi yâ ĥod âh-ı
serd / **Yohsa** te'sîr itdi mi âh-ı seherġâhum

saña (*Vasfî Dîvânî, Gazel 2, Beyit 2*).
[yoḡsa,]

yoḡ: *Bulunmayan, mevcut olmayan.*

1. Hāk-i derūni başıma t̄ac ide zemāne / Ger devleti **yoḡ** başuma bir gün ire devlet (*Vasfî Dîvânî, Gazel 8, Beyit 6*). [yoḡ,]
2. Senūn̄ kav̄l ü kararūn̄ **yoḡ** h̄ılāf-ı va' deden öldüm / Yūri hey 'ahdi yoḡ kav̄li yalan dildār-ı peymānsuz (*Vasfî Dîvânî, Gazel 21, Beyit 3*). [yoḡ, -uñ]
3. Ruḡlarūn̄ üzre nedür h̄ālūn̄ lebūnde **yoḡ** çü ḡaḡ / Bu h̄ılāf-ı 'adet ancak k'ola ḡatdan ön nuḡāḡ (*Vasfî Dîvânî, Gazel 26, Beyit 1*). [yoḡ,]
4. Yār u s̄az u gül ü mül şoḡbeti lāzım bilūnūz / Çāre **yoḡdur** ki şafā ola bu çār olmayıcaḡ (*Vasfî Dîvânî, Gazel 27, Beyit 4*). [yoḡdur, -dur]
5. Miḡnet-i hecrūnde kāfirler esirgerler beni / Aḡir ey meh **yoḡ** mıdır bir zerre imānuñ senūn̄ (*Vasfî Dîvânî, Gazel 31, Beyit 5*). [yoḡ,]
6. Tabībā zaḡmeti def' eyle senden baña dermān **yoḡ** / Ki ma' lūmuñ durur vardur benüm bir derd-i pinhānum (*Vasfî Dîvânî, Gazel 41, Beyit 4*). [yoḡ,]
7. Vaşfîyā çünki şehūn̄ raḡbeti **yoḡ** fāyide ne / Ṫotalum nazm ile ben Hāfiz u Selmān oldum (*Vasfî Dîvânî, Gazel 48, Beyit 6*). [yoḡ,]
8. Yaramūn̄ **yoḡ** dili kim h̄ālūmi şerḡ ide didüm / Didi dil itmiş idüm ben aña peykānumdan (*Vasfî Dîvânî, Gazel 53, Beyit 3*). [yoḡ,]
9. Ol şāh zeri **yoḡ** diyü ben ḡulna her dem / 'Ayb eylemesün ki utanur soñra yüzümden (*Vasfî Dîvânî, Gazel 59, Beyit 4*). [yoḡ,]
10. 'Älemde seni sevmeden özge hünerüm **yoḡ** / Ben şākirem ey dost benüm bu hünerümden (*Vasfî Dîvânî, Gazel 66, Beyit 4*). [yoḡ,]
11. Çün ecel derdine **yoḡdur** çāre luḡ it ey tabīb / ḡasta-i 'iḡkam benüm sa'y eyleme dermānuma (*Vasfî Dîvânî, Gazel 70, Beyit 5*). [yoḡdur, -dur]
12. Kendümi bileli ben āh-ı ciḡer-süzumdan / Cevce **yoḡ** ḡaḡsilum odlar biraḡur ḡurmenüme (*Vasfî Dîvânî, Gazel 73, Beyit 4*). [yoḡ,]
13. Vaşfîyā zāhid eger mescide yol virmezse / Yūri meyḡāneye yir **yoḡ** saña meyḡāne gibi (*Vasfî Dîvânî, Gazel 96, Beyit 5*). [yoḡ,]
14. Vaşfî ne belā çekdüḡini hecr ile yārā / Bir kimsene **yoḡ** ilte ḡaber hey n'idelüm hey (*Vasfî Dîvânî, Gazel 99, Beyit 5*). [yoḡ,]

15. Luḡfuñ ol k̄ān-ı 'aḡādur kim aña **yoḡdur** kerān / Cāduñ ol bāḡr-i şehādur kim aña yoḡdur kenār (*Vasfî Dîvânî, Kaside 3, Beyit 9*). [yoḡdur, -dur]
16. Luḡfuñ ol k̄ān-ı 'aḡādur kim aña yoḡdur kerān / Cāduñ ol bāḡr-i şehādur kim aña **yoḡdur** kenār (*Vasfî Dîvânî, Kaside 3, Beyit 9*). [yoḡdur, -dur]
17. Derd-i hecrinden bahāruñ şöyle za'f irmiş k'anuñ / Reg-be-reg cismin ararsañ **yoḡ** durur bir reg nihān (*Vasfî Dîvânî, Kaside 7, Beyit 2*). [yoḡ,]
18. Luḡf ı ol k̄ān-ı şehādur k'aña **yoḡ** ḡiç kerān / Cūdı ol bāḡr-i 'aḡādur k'aña **yoḡ** ḡiç kenār (*Vasfî Dîvânî, Kaside 8, Beyit 12*). [yoḡ,]
19. Bükildi ḡāmetüm ḡamdan dü çeşmüm her zamān aḡlar / Ḳalem böyle çekilmişdür ezelden **yoḡ** buña çāre (*Vasfî Dîvânî, Kaside 10, Beyit 17*). [yoḡ,]

yoḡ: *Uḡruna, uḡruna; amaç, maksat.*

1. Şādıḡam Ḳible ḡaḡı **yoḡluñda** ben şāhum senūn̄ / Her ne yüzden dir iseñ toḡrı varur āhum saña (*Vasfî Dîvânî, Gazel 2, Beyit 4*). [yoḡluñda, -uñ, -da]
2. Pehlevānlıḡ kārzār-ı 'iḡḡ olursa dostum / İdelüm bu **yoḡda** biñ Sam u Nerīman ile baḡs (*Vasfî Dîvânî, Gazel 9, Beyit 6*). [yoḡda, -da]
3. Gözlerüm merdümi **yoḡluñda** şehā ḡāk olalı / Bunca demdür dimedüñ n'oldı firāḡumda demüñ (*Vasfî Dîvânî, Gazel 30, Beyit 5*). [yoḡluñda, -uñ, -da]
4. Sen gülūñ rāh-ı hevāsında raḡīb' öldüreyin / Ki şevāb olur imiş **yoḡdan** arıtmāḡ dikenini (*Vasfî Dîvânî, Gazel 93, Beyit 3*). [yoḡdan, -dan]

yoḡ: *Amaç, maksat.*

1. Hāk olursam yolıma luḡf idüp ey bād-ı şabā / Hāküm ol **yoḡla** ilet k'ola anuñ rehḡüzeri (*Vasfî Dîvânî, Gazel 100, Beyit 3*). [yoḡla, -a]

yoḡ: *Güzergāḡ; sevgilinin geḡtiḡi yoḡ.*

1. Ḳademūnde şanemā zevḡ u şafālar sürerin / **Yoḡlarūn̄** üzre olaldan berü ḡāk-i ḡademūñ (*Vasfî Dîvânî, Gazel 30, Beyit 2*). [yoḡlarūñ, -lar, -uñ]

vol: Bir şeyin uğruna, bir şeyin uğrunda; sevgilin uğruna.

1. Vaşluña cān dilemişsin dostum ben hastayam / **Yoluña** terk itemeğe lâyık ne cānum var benim (Vasfî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 3). [yoluña, -uñ, -a]
2. Vaşfî ki fedâ itdi **yoluñda** dil ü cānı / Bî-çäre seni kendüzine yâr ola şandı (Vasfî Dîvânı, Gazel 91, Beyit 7). [yoluñda, -uñ, -da]

vol: Gidilen yol; yol, amaç, maksat.

1. Vaşfî diyâr-ı fûrâte derd oldı hem-rehûñ / **Yol** korçuluk durur yine hem-râhdan şakın (Vasfî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 5). [yol,]

vol vir-: İzin vermek, müsaade etmek.

1. Vaşfîyâ zâhid eger mescide **vol virmezse** / Yüri meyhâneye yir yok saña meyhâne gibi (Vasfî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 5). [yol virmezse, -mez, -se]

vol yol ol-: Dilim dilim olmak.

1. Gelüp cān kaşdına tirüñ bu cismüm **vol yol olmuşdur** / Ne kılam bilmezem andan ne yoldan kurtaram cānum (Vasfî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 6). [yol yol olmuşdur, -mış, -dur]

vola düş-: Yerlere düşmek; yola çıkmak.

1. İşkuñ tarîkı içre şehâ dil olup durur / Ateş gibi ki **yola düşüp** ola pâyemâl (Vasfî Dîvânı, Gazel 36, Beyit 6). [yola düşüp, -üp]

voldan: Yol ile, yolla.

1. Gelüp cān kaşdına tirüñ bu cismüm yol yol olmuşdur / Ne kılam bilmezem andan ne **voldan** kurtaram cānum (Vasfî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 6). [yoldan,]

volna: Bir şeyin uğruna, bir şeyin uğrunda.

1. Ola kim dâmenine el uravuz / Kendümüz **volna** türâb idelüm (Vasfî Dîvânı, Gazel 51, Beyit 8). [yolna,]
2. Hâk olursam **volna** luft idüp ey bād-ı şabâ / Hâküm ol yola ilet k'ola anuñ rehğüzeri (Vasfî Dîvânı, Gazel 100, Beyit 3). [yolna,]

volna cān vir-: Bir kimse veya değer uğruna canını feda etmek, ölmek.

1. **Yolna cān virirem** ger dir ise sîm beri / Beni öldürmelüdür vây beni vây beni (Vasfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 8). [yolna cān virirem, -ür, -em]
2. Kō raqibi **cān virürse yoluña** itme kabûl / La'net anuñ cān-ı nâ-pâkine cānâ n' i'tibâr (Vasfî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 3). [yoluña cān virürse, -ür, -se]

volna hâk ol-: Yoluna toprak olmak; uğruna fedâ olmak.

1. Sâye gibi **hâk ol** bir serv-kađdûñ **volna** / Ger dilerseñ ravzâ-i rıdvân maqâm olsun saña (Vasfî Dîvânı, Gazel 3, Beyit 4). [yolna hâk ol,]

volunda: Bir şeyin uğruna, bir şeyin uğrunda.

1. Vaşfîyâ var ser-i küyına ölürseñ de eger / Ka'be **volunda** ölen kişünün olmaz günehi (Vasfî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 6). [yolunda,]

voluna: Bir şeyin uğruna, bir şeyin uğrunda.

1. Hâk oldı gönül **voluna** âh eyledüğümden / Korçum bu durur kim ola ol hâk perîşân (Vasfî Dîvânı, Gazel 63, Beyit 3). [yoluna,]

voluñda: Bir şeyin uğruna, bir şeyin uğrunda.

1. **Yoluñda** kana dönse yaşum yelmeden n'ola / Merdüm kızarsa tañ degül ey meh şitâbdan (Vasfî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 5). [yoluñda,]

yu-: Temizlemek, yıkamak.

1. Gülşene bād-ı şabādan ki ğubār irmiş idi / **Yudı** gönünden anuñ 'özr ile bārān-ı bāhār (Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 7). [yudı, -dı]

yum-: Kısarak kapamak.

1. Yaram ey dost meger dīde-i hūn bārumdur / Ki gözün **yummadı** yıllardur efgānumdan (Vasfî Dîvânı, Gazel 53, Beyit 6). [yummadı, -ma, -dı]

yun-: Temizlemek, yıkamak.

1. Sensin ol kim āb-ı deryā-bār-ı cūduñdan senüñ / Rūy-ı 'ālemden **yunup** gitdi ğubār-ı iftikār (Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 11). [yunup, -up]

yūsuf zamānı: Hz. Yusuf devri.

1. **Yūsuf zamānı** geçdi zamānuñdur ey şanem / Hoş gör zamānı her kişinüñ bir zamānı var (Vasfî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 5). [yūsuf zamānı,]

yüce tut-: Değerli görmek, saygıya layık görmek.

1. Eli altındadır erbāb-ı çemen tañ mıdır / Cümleden **yüce tutup** kendüyi baş çekse çınār (Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 3). [yüce tutup, -up]

yücelt-: Yüceltmek, yüce bir duruma getirmek.

1. Ger şorarsañ luğ idüp bir gün eger ben hākden / Rıf at-i kadrüm **yüceldüdüñ** benüm eflākden (Vasfî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 1). [yüceldüdüñ, -ür, -dü, -ñ]

yüreg: Gönül, yürek.

1. Tır-i ğamzeñ zaħmına şol deñlü virdüm i' tibār / **Yüregüm** toptolu kan itdi başum ol i' tibar (Vasfî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 1). [yüregüm, -üm]
2. Gerçi sen bir gülsün ü ben bülbül-i āşüfteyem / Pārelendi **yüregüm** yanuñda her hār olmadan (Vasfî Dîvânı, Gazel 67, Beyit 2). [yüregüm, -üm]

yüreginüñ yağı eri-: Çok üzülmek; çok korkmak.

1. Bu gece şem' senüñ süzişüñ görüp ey dil / **Eridi yüreginüñ yağı** yana yana seni (Vasfî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 6). [yüreginüñ yağı eridi, -dı]

yürek: Gönül, kalp.

1. **Yürek** şad pāre dil āşüfte-meşreb nā-gehān ağlar / Ne deñlü ağlayup yansam yakılsam saña ahvālüm (Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 18). [yürek,]

yüri: Haydi, durma.

1. Senüñ kavlı ü karāruñ yok hılāf-ı va' deden öldüm / **Yüri** hey 'ahdi yok kavlı yalan dildār-ı peymānsuz (Vasfî Dîvânı, Gazel 21, Beyit 3). [yüri,]
2. Vaşfıyā zāhid eger mescide yol virmezse / **Yüri** meyhāneye yir yok saña meyhāne gibi (Vasfî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 5). [yüri,]

yüri-: Akmak.

1. Cihānda şu gibi taşlarla döğünüp **yüriyem** / Çü ben anuñ gibi serv-i revāndan ayrıldum (Vasfî Dîvânı, Gazel 46, Beyit 3). [yüriyem, -y, -em]

yüri-: Yürüme.

1. Kapuña hıdımete giç geldi ise gül 'afv it / K'İNENDE **yüriyemez** ayağında vardur hār (Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 27). [yüriyemez, -y, -i, -mez]

yüri var: Haydi git!.

1. Zülfine ber-dār idem dirse gönül dilber seni / Bil ki devlet var imiş başuñda daħi **yüri var** (Vasfî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 2). [yüri var,]

yürü-: Yürüme; gezmek, dolaşmak.

1. Şol deñlü dil-i Vaşfıye dağ urdı ğamuñ kim / Dîvāne gibi şimdi **yürür** tağ arasında

(*Vasfî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 5*). [yürür, -r]

yüz: Yüz, suret, çehre.

1. **Yüzüni** gördükce efgân itsem ey dilber n'ola / N'eylesün feryâdlar gül görse bülbül itmeyüb (*Vasfî Dîvânı, Gazel 7, Beyit 2*). [yüzüni, -üñ, -i]
2. Hecründe anduğumca şehâ gül **yüzüñ** senüñ / Kanlu yaşumla her tarafım lälzâr olur (*Vasfî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 3*). [yüzüñ, -üñ]
3. Zülfüñ kaçan ki gün **yüzüne** perdedâr olur / 'Âlem gözüme kara saçuñ gibi târ olur (*Vasfî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 1*). [yüzüne, -üñ, -e]
4. Gül **yüzüñ** görüp dil-i Vaşfî figân itse ne tañ / Bülbülü feryâda virür lâcerem faşl-ı bahâr (*Vasfî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 5*). [yüzüñ, -üñ]
5. İlâhi olmasun hâlî **yüzünde** hâl-i müşkînüñ / Ki kâfûra ziyân irişür ey meh olsa fülfülsüz (*Vasfî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 5*). [yüzünde, -üñ, -de]
6. Zerre-veş gün **yüzlüler** şevkıma her dem raqş idüp / Gâh zâhir geh nihân olmağ dilersen 'aşık ol (*Vasfî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 4*). [yüzlüler, -lü, -ler]
7. Yüzüni **yüzüme** ur tuymasun ağıyâr begüm / Diyeyin sen şehe ihfâ ile vardur haberüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 4*). [yüzüme, -üm, -e]
8. **Yüzüni** yüzüme ur tuymasun ağıyâr begüm / Diyeyin sen şehe ihfâ ile vardur haberüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 45, Beyit 4*). [yüzüni, -üñ, -i]
9. Ol şâh zeri yok diyü ben kûluna her dem / 'Ayb eylesün ki utanur soñra **yüzümden** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 4*). [yüzümden, -üm, -den]
10. Didüm karşı **yüzüñ** görsem didi kim / Ne sözdür bu ki dirsın baña karşı (*Vasfî Dîvânı, Gazel 68, Beyit 2*). [yüzüñ, -üñ]
11. Mümkün olaydı yâr **yüzün** görmek ey gönül / Bu kanlu yaşum arada ger hâyil olmasa (*Vasfî Dîvânı, Gazel 74, Beyit 3*). [yüzün, -in]
12. Tañ degüldür halkı uyutmazsa nâlem her gice / Korkaram kim gün **yüzüñ** nâgeh görürler hâbda (*Vasfî Dîvânı, Gazel 78, Beyit 4*). [yüzüñ, -üñ]
13. Görüp **yüzüni** zülfüñe bağlanalı gönlüm / Bülbül gibi feryâd iderem bağ arasında (*Vasfî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 2*). [yüzüni, -üñ, -i]
14. Dil 'andelibi inlesün efgân u zâr ile / Vuşlat müyesser olmadı gül **yüzlü** yâr ile

(*Vasfî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 1*). [yüzlü, -lü]

15. Gül **yüzi** vaşfını Vaşfiden işidüp didi yâr / Yaraşur ger ola bülbül bu benüm gülşenüme (*Vasfî Dîvânı, Gazel 73, Beyit 5*). [yüzi,]

yüz: Yüz, sayı sıfatı.

1. Ol kitâb-ı nâzdan bir faşl oğur 'uşşâklar / Derd-i dil şerhinden eydürler revân **yüz** bâb-ı ğam (*Vasfî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 4*). [yüz,]

yüz: Yüzlerce, yüz.

1. **Yüz** 'ışık ile üsküfîni ger geysel o meh-rû / Mîhr-i feleküñ başına teng ola külâhı (*Vasfî Dîvânı, Gazel 102, Beyit 2*). [yüz, -ini]

yüz: Yüz; aşığın yüzü.

1. Şol deñlü yüzüm sürdüm işigüne ki kaldı / **Yüzüm** yiri tâ haşra dek ol hâk-i der üzre (*Vasfî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 6*). [yüzüm, -üm]

yüz: Kendisi, bir şeyin varlığı; *Vasfî Divanı, Vasfî'nin şürleri*

1. Vaşfîya şî'rün kararur anca defterler **yüzün** / Ger olursa defter ü tomâr u dîvân ile bahş (*Vasfî Dîvânı, Gazel 9, Beyit 8*). [yüzün,]

yüz bul-: İlgi ve yakınlık görmek.

1. Vaşfîyâ **yüz bulmayup** düşsün perîşân ayağa / Güyiyâ baht-ı perîşânumdur ol sünbül benüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 42, Beyit 6*). [yüz bulmayup, -ma, -y, -up]

yüz sür-: Değmek; aşırı sevgi göstermek için yere eğilmek.

1. Düşerse pâyüña incinme eşküm / Niçe serv ayağına **yüz sürer** şu (*Vasfî Dîvânı, Gazel 68, Beyit 4*). [yüz sürer, -er]

yüz tut-: Bir şey olmak üzere bulunmak, (bir şeyin) belli bir durum almaya doğru yönelmesi.

1. Devlet zamân ile tütalum baña **yüz tuta** / Andan ne aşşı çün ben ölem intizârdan (Vasfî Divânı, Gazel 52, Beyit 4). [yüz tuta, -a]

yüz vir-: Her istediğini yerine getirerek şımartmak; yakınlık göstererek ve hoş görülü davranarak ölçüsüz hareketler yapmasına sebep olmak.

1. Hâf-ı miskînüñe **yüz virme** ziyândur dîne / Tayanup hüsñüñe çok 'âşıkı miskîn eyler (Vasfî Divânı, Gazel 17, Beyit 4). [yüz virme, -me]
2. Şarâb içmek yasağ olmuş durur kâdilere Vaşfî / 'Acebdür ger saña **yüz virmez** ise ol yasağı gül (Vasfî Divânı, Gazel 35, Beyit 5). [yüz virmez, -mez]

yüzden: Sebep.

1. Şadıqam Kıble hâkı yoluñda ben şâhum senüñ / Her ne **yüzden** dir iseñ toğrı varur âhum saña (Vasfî Divânı, Gazel 2, Beyit 4). [yüzden,]

yüzi gülsiz: Gül yüzlü.

1. N'îçün ben zâr olam her lâhza ey meh sen **yüzi gülsiz** / Yaraşmaz k'ola bülbül gülsüz ü gül ola bülbülsüz (Vasfî Divânı, Gazel 20, Beyit 1). [yüzi gülsiz, -siz]

yüzün gör-: (bir şey) yüzü görmemek; bir şeyden yoksun olmak, uzak bulunmak.

1. Yıllar durur ki hâb **yüzün görmedi** gözüm / Feryâd-ı şebden âh-ı sehergâhdan şakın (Vasfî Divânı, Gazel 61, Beyit 2). [yüzün görmedi, -me, -di]

yüzüm kızart-: Yüz kızartmak; bir kimsenin utanmasına sebep olmak, birini utanacak duruma düşürmek.

1. Ben nihânî mest olup şevk itdügüm halk içre gör / Yüzüme urdı **yüzüm kızartdı** âhîr mül benüm (Vasfî Divânı, Gazel 42, Beyit 2). [yüzüm kızartdı, -dı]

yüzüme ur-: Yüzüne vurmak (çarpmak): ayıplayarak kusurunu yüzüne söylemek.

1. Ben nihânî mest olup şevk itdügüm halk içre gör / **Yüzüme urdı** yüzüm kızartdı âhîr mül benüm (Vasfî Divânı, Gazel 42, Beyit 2). [yüzüme urdı, -dı]

Z

za'f: *Güçsüzlük, zayıflık.*

1. Saña **za'f** ireli tebden benüm bu rüy-ı zerdümde / Ne yire tamladıysa eşk-i germüm oldı tebħāle (*Vasfî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 2*). [*za'f,*]
2. Vaşfînün cān-ı za'İfine Ĥudāyā raħm it / Gider ol **za'f** ki vardur ten-i cānānumda (*Vasfî Dîvânı, Gazel 82, Beyit 5*). [*za'fi, -ı*]
3. Derd-i hecrinden bahāruñ şöyle **za'f** irmiş k'anuñ / Reg-be-reg cismin ararsañ yok durur bir reg nihān (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 2*). [*za'f,*]

za'f: *Zayıflık, güçsüzlük; bir şeye karşı duyulan aşırı istek.*

1. Derd-i bār-ı hecrüñi kim kāh olur ger çekse küh / Bunca **za'f** ile çeken cān-ı şabūrumdur benüm (*Vasfî Dîvânı, Gazel 50, Beyit 3*). [*za'f,*]

zāhid: *Çok dindar olup irfanı olmayan kimse, kaba sofu.*

1. **Zāhid** sözünü işidicek mey içereyim kim / Serd olsa havā lābūd olur hānede āteş (*Vasfî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 2*). [*zāhid,*]
2. Emerken leblerin pend itme **zāhid** / Baña cānum kayusıdır beni ço (*Vasfî Dîvânı, Gazel 69, Beyit 3*). [*zāhid,*]
3. Hevāsı **zāhidüñ** ĥuld u benüm küy-ı nigārumdur / Belî her bülbülün meyli olur öz gülsitānına (*Vasfî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 4*). [*zāhidün, -ün*]
4. **Zāhid** ki zühdi cennet için eyler ey şanem / Rıdvān u ĥür u cennet aña vü baña seni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 3*). [*zāhid,*]
5. Vaşfîyā **zāhid** eger mescide yol virmezse / Yürü meyħāneye yir yok saña meyħāne gibi (*Vasfî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 5*). [*zāhid,*]

zāhir ü pinhān: *Aşık ve gizli.*

1. Ĥasret yaşı taşumda firāk odı içümde / Ĥālüm bu durur saña didüm **zāhir ü pinhān** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 64, Beyit 2*). [*zāhir ü pinhān,*]

zāhiren: *Görünüşte.*

1. **Zāhiren** ey dil niçe ebr-i ĥicāb altındasın / Gün-be-gün sen de ayān olmağ dilersen 'āşık ol (*Vasfî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 3*). [*zāhiren,*]

zāhm: *Yara.*

1. Tîr-i ġamzeñ **zāhmına** şol deñlü virdüm i'tibār / Yüregüm toptolu ħan itdi başum ol i'tibar (*Vasfî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 1*). [*zāhmına, -ı, -na*]
2. Baña raħm itdün görüp sīnemde tirün **zāhmını** / Dīde-i baħtum benüm ġüyā uyandı ĥābdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 54, Beyit 2*). [*zāhmını, -ını*]
3. Sīnemi çāk eyle kim raħm idesin ben ĥastaya / **Zāhmı** olmayan beden lāyık degül merhemlere (*Vasfî Dîvânı, Gazel 76, Beyit 4*). [*zāhmı, -ı*]
4. Tîrünüñ **zāhmın** görüp cān kaçsa zāhmumdan n'ola / N'eylesün maħbūs olan çün deldiler zindānını (*Vasfî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 4*). [*zāhmın, -ı, -n*]
5. Tîrünüñ **zāhmın** görüp cān kaçsa **zāhmumdan** n'ola / N'eylesün maħbūs olan çün deldiler zindānını (*Vasfî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 4*). [*zāhmumdan, -um, -dan*]

zāhmet: *Sıkıntı, eziyet, güçlük, zorluk.*

1. Taḫibā **zāhmeti** def' eyle senden baña dermān yok / Ki ma'lümüñ durur vardur benüm bir derd-i pinhānum (*Vasfî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 4*). [*zāhmeti, -i*]

zāhmet: *Sıkıntı, eziyet; hastalık.*

1. Hergiz kāpuña gelmeşe mā'zurdur felek / K'aña devār **zāhmeti** virmişdür iħtilāl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 26*). [*zāhmeti, -i*]

zāhm-ı ĥün-feşān: *Kanlar saçan yara.*

1. Bu **zāhm-ı ĥün-feşānum** ağlamakdan ħana müstağrak / İşit aħvālümü gör kim

gice gündüz hemân ağlar (*Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 12*). [*zahm-ı hün-feşânum, -um*]

zahm-ı tîg-i ğam: Keder kılıcının yarası.

1. **Zahm-ı tîg-i ğamdan** ey Vaşfî görüp hâlüm tabîb / Didi kim kalmış durur bu hasta tîmâr olmadan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 67, Beyit 5*). [*zahm-ı tîg-i ğamdan, -dan*]

zahm-ı tîr: Ok yarası.

1. Bu cismüm **zahm-ı tîrinden** zırîh-veş göz göz olmuşdur / Ki her gözden firâkımda aķar yaş yirine ķanum (*Vasfî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 2*). [*zahm-ı tîrinden, -in, -den*]

za'îf: Zayıf, güçsüz; âşık.

1. Luţf eyle âhum alma şeha âhdan şakın / İncitme ben **za'îfüñi** Allâhdan şakın (*Vasfî Dîvânı, Gazel 61, Beyit 1*). [*za'îfüñi, -üñ, -i*]

za'îf ol-: Zayıf olmak, güçsüz duruma gelmek; incelmek.

1. Vaşfî şol deñlü **za'îf olmuş** durur kim cismine / Degse bir kez bir kişi biñ kerre iñler ney gibi (*Vasfî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 5*). [*za'îf olmuş, -miş*]

zâlim: Zulm, eziyet eden; sevgili.

1. Mihr ile gönüm alup ķahr ile öldürdün beni / Kıanî â **zâlim** bizümle 'ahd ü peymānuñ senünñ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 31, Beyit 6*). [*zâlim,]*

zâlim-küş: Zalimleri öldüren.

1. Du'â-yı vaķt-i seher gibi 'adli **zâlim-küş** / Livâ-yı feth ü zafer gibi kilki tîĝ-âşâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 24*). [*zâlim-küş,]*

zamân: Vakit, dönem.

1. Unut zemâne ğamını k'anuñ zamânında / Cihân cihân-ı feraħdur **zamân** zamân-ı sürür (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 10*). [*zamân,]*
2. Unut zemâne ğamını k'anuñ **zamânında** / Cihân cihân-ı feraħdur zamân zamân-ı sürür (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 10*). [*zamânında, -ı, -n, -da*]
3. Dirîĝâ olmadı bir kez muvâfîķ baħt u iķbâlüm / Fiĝân u derd-i ĥasretle anuñçün her **zamân** ağlar (*Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 2*). [*zamân,]*
4. Hele kendüm bilelden olmadum 'âlemde ben ĥurrem / Eger bir laħza şād oldumsa cānâ her **zamân** ağlar (*Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 5*). [*zamân,]*
5. Bükildi ķâmetüm ğamdan dü çeşmüm her **zamân** ağlar / Kıalem böyle çekilmişdür ezelden yok buña çäre (*Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 17*). [*zamân,]*
6. Yūsuf zamānı geçdi **zamānuñdur** ey şanem / Ĥoş gör zamānı her kişinünñ bir zamānı var (*Vasfî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 5*). [*zamānuñdur, -uñ, -dur*]
7. Yūsuf **zamānı** geçdi zamānuñdur ey şanem / Ĥoş gör zamānı her kişinünñ bir zamānı var (*Vasfî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 5*). [*zamānı, -ı*]
8. Yūsuf zamānı geçdi zamānuñdur ey şanem / Ĥoş gör zamānı her kişinünñ bir **zamānı** var (*Vasfî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 5*). [*zamānı, -ı*]
9. Bunca **zamānlar** oldu ki ben bir dem urmadum / K'ol ĥaşmetünñ sebâtına olmaya iştiĝâl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 34*). [*zamānlar, -lar*]
10. Sen ol cihân-ı keremsin ki oldu ĥidmetüne / Zemîn mutî' ü **zamân** bende vü felek me'mür (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 16*). [*zamân,]*

zamân ile: Zamanla, zamanın geçmesiyle.

1. Devlet **zamân ile** tütalum baña yüz tuta / Andan ne aşşı çün ben ölem intizârdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 4*). [*zamân ile,]*

zamâne: İçinde bulunulan zaman dilimi.

1. Vaşfî **zamâne** devleti bir i'tibâr imiş / Geçmez misin daħı bu ķurı i'tibârdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 52, Beyit 5*). [*zamâne,]*

zamân-ı sürür: Mutluluk vakti.

1. Unut zemâne gamını k'anuñ zamânında / Cihân cihân-ı ferahdur zamân **zamân-ı sürür** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 10*). [*zamân-ı sürür,]*

zamân-ı vezâret: *Vezirlik zamanı.*

1. Ümîddür ki **zamân-ı vezâretüñde** idem / Yanumda hüsn ili sultânlarını hıdmetkâr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 29*). [*zamân-ı vezâretüñde, -üñ, -de]*

zamânlar: *Çok zaman.*

1. Kādîmî bendelerdendir **zamânlardur** ki kapuñda / Du'â-yı hayruñ itmek her nefes vird-i zebânıdur (*Vasfî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 11*). [*zamânlardur, -dur]*

zamîr: *Gönül.*

1. Hâlûñ mu'ayyen olmağa rüşen **zamîrine** / Besdür bu denlü şâh-ı suhandana vaşf-ı hâl (*Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 38*). [*zamîrine, -i, -n, -e]*

zamm-ı feth: *Fetihlerine fetih katma, fetihlerini çoğaltma*

1. Anuñ ki zâtına Hağ **zamm-ı feth** kıla ezel / Ne yire eyler ise 'azm 'adū olur meksür (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 14*). [*zamm-ı feth,]*

zâr: *Ağlama, inleme.*

1. Lutf ile anı kinâra alurken her dem / Yâr elinden ne için böyle gelür **zâra** çopuz (*Vasfî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 5*). [*zâra, -a]*
2. Ğam-ı hecr ile ben bülbül gibi **zâr** / Dikenler güzeller eyler tâze tâze (*Vasfî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 2*). [*zâr,]*
3. Dil 'andelîbi inlesün efgân u **zâr** ile / Vuşlat müyesser olmadı gül yüzlü yâr ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 1*). [*zâr,]*
4. Nitekim 'îd irişe bir hûb-rû dilber gibi / Nitekim ola meh-i nev kadd-i 'âşık gibi **zâr** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 28*). [*zâr,]*

zâr eyle-: *Ağlatmak, inletmek.*

1. Ben şehâ bendeñ iken 'izz-i huzûruñda senüñ / Sen revâ görme ki çarh **eyleye** her dem beni **zâr** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 23*). [*zâr eyleye, -y, -e]*
2. Ğteş-i tebden ki cânım cüş idüpdür mey gibi / Tañ mı ger **zâr eyleyüp** efgânlar itsem ney gibi (*Vasfî Dîvânı, Gazel 97, Beyit 1*). [*zâr eyleyüp, -y, -üp]*

zâr ol-: *Ağlayıp inlemek; dermansız kalmak; zayıf duruma düşmek.*

1. Ğsitânuñdan irâğ olalı **zâr oldı** gönül / Kişiye müşkil olurmuş şanemâ terk-i vâtan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 6*). [*zâr oldı, -dı]*

zâr ol-: *Ağlayıp inlemek.*

1. Vaz gelmez çünkü ol gül hem-dem-i hâr olmadan / Aşşı ne ey dil aña bülbül gibi **zâr olmadan** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 67, Beyit 1*). [*zâr olmadan, -madan]*
2. Aña 'âşık mı direm pîsesi **zâr olmayıcağ** / Dâr-ı 'âlem gözine 'ışk ile tar olmayıcağ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 1*). [*zâr olmayıcağ, -ma, -yıcağ]*
3. Hârlar damenüñe gül gibi el urmuşlar / Gül idüñ sen yine bülbül gibi **zâr olmuşsın** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 55, Beyit 3*). [*zâr olmuşsın, -mış, -sın]*
4. N'îçün ben **zâr olam** her lâhza ey meh sen yüzi gülsüz / Yaraşmaz k'ola bülbül gülsüz ü gül ola bülbülsüz (*Vasfî Dîvânı, Gazel 20, Beyit 1*). [*zâr olam, -am]*

zâr u efgân: *Ağlayıp inleme*

1. **Zâr u efgân** ile ger ölsem yiridür Vaşfiyâ / Kim benem ol gülşeninden ayrı düşmiş 'andelib (*Vasfî Dîvânı, Gazel 6, Beyit 5*). [*zâr u efgân,]*

zarâr: *Zıyan, eksiklik, kayıp.*

1. Şimdiden girü hañuñ geldi beni ağlatma / Hañ ey dost şakım irmeye âbuñ **zarârı** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 3*). [*zarârı, -ı]*

zât: *Kendi, öz.*

1. Anuñ ki **zātına** Haq zamm-ı fetḥ kıla ezel / Ne yire eyler ise ‘azm ‘adū olur meksūr (Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 14). [zātına, -ı, -n, -a]

zāyi’: Zarar, ziyan, kayıp.

1. Vaşfîya ‘ömri ‘abeş yirlere **zāyi’dür** o kim / Rüz u şeb manzarı bir lāle-‘izār olmayıcağ (Vasfî Dîvânı, Gazel 27, Beyit 5). [zāyi’dür, -dür]

zebân: Dil, lisan.

1. Vaşfîyem gerçi şehā vaşf idemezven hālümü / K’āteş-i şevk ile yanmış bir **zebānum** var benüm (Vasfî Dîvânı, Gazel 44, Beyit 7). [zebānum, -um]

zebân: Dil, lisan, konuşma.

1. Qurbān olan vişālüme irer dimiş ḥabīb / Qurbān olayın aña ne şîrîn **zebānı** var (Vasfî Dîvânı, Gazel 18, Beyit 3). [zebānı, -ı]
2. Bostān içinde olan şimdi her bir berg-i surḥ / Şanki ‘ālem hālını şerḥ itmek içündür **zebān** (Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 4). [zebān,]

zebāne: Ateş alevi.

1. Yā bir **zebānedür** ki yanup nār-ı ‘ışqdan / Bu hırka-i kebūda şarupdur bir ehl-i hāl (Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 5). [zebānedür, -dür]
2. Senüñ ki nār-ı ecelden **zebānedür** tîgüñ / Dil-i muḥālif rūḥ-i ‘adūdur aña şîrār (Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 7). [zebānedür, -dür]

zebān-ı hal: Hāl dili.

1. Hezār şevk ile serv üstine çıkup bülbül / **Zebān-ı hal** ile bu şi‘ri eyledi tekrār (Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 10). [zebān-ı hal,]
2. Hatm it du ‘ā-yı ḥayr ile kim kanda şerḥ ider / Ol medḥ-i bî-kerāneyi uşbu **zebān-ı hāl** (Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 39). [zebān-ı hāl,]

zebānına al-: Diline almak, bir kişi veya şey hakkında konuşmak.

1. Beni bir gün añup dildārüm **almazmış zebānına** / Dehānı tengdür nāmum meger şıgmaz dehānına (Vasfî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 1). [zebānına al, -maz, -mış]

zebün eyle-: Düşkün, muhtaç hale getirmek.

1. Ey şîr-dil meded ki **zebün eyledi** beni / Akrānum içre bu felek-i rübeh-ihtiyāl (Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 30). [zebün eyledi, -di]

zehr-mār-ı fakr: Yoksulluk yılanının zehri; yoksulluğun verdiği acılar.

1. **Zehr-mār-ı fakrdan** öldürmedin ben bendeñi / Luṭf it in ‘ām eyle şol himmet diyen tiryākden (Vasfî Dîvânı, Gazel 57, Beyit 3). [zehr-mār-ı fakrdan, -dan]

zemān: Devir, zaman.

1. Her dem fiğān idersin eyā ney benüm gibi / Beñzer **zemāne** yārdan itdi cüdā seni (Vasfî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 4). [zemāne, -e]
2. Beni cefā ile yakduñ görem ki tîz günde / Hāq odlara yağa ey cevri çok **zemāne** seni (Vasfî Dîvânı, Gazel 95, Beyit 5). [zemāne, -e]
3. Siyeh-libās durur her biri çü şeb lîkin / **Zemāne** ruḥları nūriyle pür durur envār (Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 34). [zemāne, -e]

zemāne: Devir, zaman.

1. Seḥer ki bir yire cem‘ olmuş idi zülmet ü nūr / **Zemāne** tolmış idi müşk ü ‘anber ü kâfūr (Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 1). [zemāne,]
2. Unut **zemāne** gāmını k‘anuñ zamānında / Cihān cihān-ı feraḥdur zamān zamān-ı sūrūr (Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 10). [zemāne,]

zemāne: Baht, talih, felek; yakınma ve küçümseme yoluyla şimdiki zaman.

1. Hāk-i derūni başıma tāk ide **zemāne** / Ger devleti yok başuma bir gün ire devlet (Vasfî Dîvânı, Gazel 8, Beyit 6). [zemāne,]

zemherî: Şiddetli soğuk, soğuşun şiddeti.

1. **Zemherîrûn** âteşi çün kim bürüdetdür bu dem / 'Arif oldur k'âteş-i meyden ola âteş-nişân (Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 9). [zemherîrûn,]

zemîn: Yeryüzü, dünya.

1. Furûğ-ı nûr-ı ruḥından münevver oldı **zemîn** / Nihâl-i gül şanasın k'oldı matla' u'l-envâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 3). [zemîn,]
2. Sen ol cihân-ı keremsin ki oldı hıdmetüne / **Zemîn** mutî' ü zamân bende vü felek me'mûr (Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 16). [zemîn,]
3. Nitekim silsile-i rûz u şeb olup muḥkem / Harekât eyleye gerdün **zemîn** ide karar (Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 28). [zemîn,]

zemîn ü âsumân: Yer ve gök; her yer.

1. Âfitâb-ı âsumân-ı faẓl Ca'fer Beg k'anuñ / Nûr-ı feyzinden pür olmışdur **zemîn ü âsumân** (Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 22). [zemîn ü âsumân,]
2. Firâk-ı derd-i ḥaşretle **zemîn u âsumân** ağlar / Niçe cem' eylesün 'akluñ gönül hep târumâr oldı (Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 15). [zemîn u âsumân,]

zemîn-i sîne-i düşman: Düşmanın göğsünde.

1. **Zemîn-i sîne-i düşmanda** remḥ-i ser-tüzûñ / Nihâldür ki aña feth berg ü nuşrat bâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 32). [zemîn-i sîne-i düşmanda, -da]

zencîr-i işk: Aşk zinciri; sevgilinin saçı.

1. **Zencîr-i işk**ı boynıña kim taçdı dir iseñ / Dâr-ı cihânda bir güzelüñ zülf-i dâridur (Vasfî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 4). [zencîr-i işk,]

zencîr-i zülf: Sevgilinin saçının zinciri.

1. **Zencîr-i zülf** ile dili dîvâne eyledüñ / Şem'-i ruḥuñla cânımı pervâne eyledüñ (Vasfî Dîvânı, Gazel 32, Beyit 1). [zencîr-i zülf,]

zengî: Zenci.

1. Hıdmetin itmek için dergheñüñ nevbetle / **Zengî** vü rûmî iki bende durur leyl ü nehâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 8, Beyit 18). [zengî,]

zer: Altın.

1. Kanda kim olursa gitmez bir dem ağzından **zeri** / Oldu Vasfî gibi benzer rind-i şâhibbâz gül (Vasfî Dîvânı, Gazel 37, Beyit 7). [zeri, -i]
2. Mirümden anuñ her tarafın la'l ü **zer** itdüm / Sen pâke nazar kılduğıcün dîde-i pâküm (Vasfî Dîvânı, Gazel 49, Beyit 4). [zer,]
3. Ol şâh **zeri** yok diyü ben kulına her dem / 'Ayb eylesün ki utanur soñra yüzümden (Vasfî Dîvânı, Gazel 59, Beyit 4). [zeri, -i]
4. Dest-büsuñ şerefin beñzer idindi maḥşud / **Zerden** idindi kemer la'lden efser ḥâtem (Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 18). [zerden, -den]

zer: Altın; sarı renk; âşığın sararmış yüzü.

1. Berg yâ bir **zer** varakdur k'anda kudret kâtibi / Güyiyâ yazup bahâr aḥvâlin itmişdür beyân (Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 3). [zer,]

zer evle-: Altın etmek; sararmak.

1. Zerd eyler ise beñzümi mihrüñ 'aceb midür / Olmaz ğarîb ḥâki **zer eylerse** kîmyâ (Vasfî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 2). [zer eylerse, -r, -se]

zer ü ziver: Altın ve süs eşyası.

1. Midḥatünde yine bir kaşr-ı müşeyyed düzdi / Dizdi her beytine anuñ **zer ü ziver** ḥâtem (Vasfî Dîvânı, Kaside 4, Beyit 24). [zer ü ziver,]

zerd: Sararmış, solgun.

1. 'İd-veş 'izz ü şerefler içre sen pür-zîver ol / Hâşmuñ olsun dâyimâ çün mâh-ı nev **zerd** ü nizâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 3, Beyit 29). [zerd,]

zerd eyile-: Sarartmak, soldurmak.

1. **Zerd eyler** ise beñzümi mihrüñ 'aceb midür / Olmaz garîb hâki zer eylerse kîmyâ (Vasfî Dîvânı, Gazel 4, Beyit 2). [zerd eyler, -r]

zerd-rü: Solgun yüzlü (âşık).

1. Hâkler üstinde bu rîzân olan berg-i hazân / Her biri bir **zerd-rü** 'âşık ruhindandır nişân (Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 1). [zerd-rü,]

zer-feşân: Altın saçan.

1. Ey ki keff-i rād-ı zer-pāş-ı kerîmüñdür senüñ / Keffe-i hürşid kim her lâhza olur **zer-feşân** (Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 27). [zer-feşân,]

zer-nişân: Altın işlemeli.

1. Tağılmasun diyü sîmîn varaklarıyla gülüñ / Bahâr eliyle şabâ düzdi **zer-nişân** mismâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 9). [zer-nişân,]

zer-pāş: Altın saçan.

1. Nitekim ferrāş ola gülşende ebr-i nevbâhâr / Nitekim **zer-pāş** ola bostānda bād-ı mihricân (Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 43). [zer-pāş,]

zerre: Zerre, çok küçük.

1. Yanında bahr-i şevketüñüñ katradur bihâr / Cenbinde mihr-i 'izzetüñüñ **zerredür** cibâl (Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 21). [zerredür, -dür]

zerre zerre: En küçük parçasına varıncaya kadar.

1. Sa'âdetüm günidür tâc-ı devletümdür hep / Ne deñlü var ise kapuñda **zerre zerre** gubâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 6, Beyit 20). [zerre zerre,]

zerrece: Zerre kadar, çok az.

1. Hâk Ta'âlâ tal'atuñ günden güne bedr eylesün / **Zerrerece** irgürmesün noğşân benüm mâhum saña (Vasfî Dîvânı, Gazel 2, Beyit 3). [zerrece,]

zerre-ves: Zerre gibi.

1. **Zerre-ves** gün yüzlüler şevkına her dem rağş idüp / Gâh zâhir geh nihân olmak dilerseñ 'âşık ol (Vasfî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 4). [zerre-ves,]

zerrîn: Altından yapılmış.

1. Âhumuñ âteşidür başuma **zerrîn** külehüm / Şeh-i iklim-i gamuñ böyle olurmış külehi (Vasfî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 2). [zerrîn,]
2. Nergis isterseñ saña **zerrîn** kadeh nergis yiter / K'ol durur çeşm ü çerâğ-ı bostân u gülsitân (Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 13). [zerrîn,]

zerrîn-kabâ: Altın elbise.

1. K'ul oldı gitti dil yine bir pâdişâ ile / Bir mihr-i zer-külâh ile **zerrîn-kabâ** ile (Vasfî Dîvânı, Gazel 75, Beyit 1). [zerrîn-kabâ,]

zevâdeyl' ol-: Erzaklı olmak.

1. Her kanda ki gitsem n'ola derdüñle gidersem / Yegdür ki **zevâdeyl' ol** kişi sefer üzre (Vasfî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 2). [zevâdeyl' ol, -a]

zevâl: Uğursuzluk, dert, felaket.

1. Rüşen ide cihânda kamu mâh-ı tal'atuñ / 'Ömrüñ günine haşra degin irmeye **zevâl** (Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 41). [zevâl,]

zevāl: Uğursuzluk, dert; güneşin batması.

1. Bir âfitâb-ı bürc-i sipihr-i fezâyilem / Her gün 'aceb degül ger olam bir **zevāl** ile (Vasfî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 6). [zevāl,]

zevk it-: Eğlenmek.

1. Sînem dilerem kim ola pür-tîr nigâra / Yanuñda ne **zevk itdügini** görelî terkeş (Vasfî Dîvânı, Gazel 25, Beyit 3). [zevk itdügini, -düg, -i, -ni]

zevk u şafâlar sür-: Eğlenmek, memnun olmak.

1. Kademüñde şanemâ **zevk u şafâlar sürerin** / Yollaruñ üzre olaldan berü hâk-i kademüñ (Vasfî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 2). [zevk u şafâlar sürerin, -erin]

zeyn ol-: Süslenmek, bezenmek.

1. Ger çıkardıysa bahâruñ ol mülevven câmesin / Atlas-ı zer-beft ile **zeyn oldı** şimdi bostân (Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 5). [zeyn oldı, -dı]

zirih-veş: Zirh gibi.

1. Bu cismüm zaḥm-ı tîrinden **zirih-veş** göz göz olmuşdur / Ki her gözden firâkıñda aḳar yaş yirine ḳanum (Vasfî Dîvânı, Gazel 41, Beyit 2). [zirih-veş,]

zîb-i cemâl-i memleket: Memleketin yüce süsü.

1. Mihr-i sipihr-i dîn ü düvel Bâyezîd Hân / **Zîb-i cemâl-i memleket** ü zînet-i celâl (Vasfî Dîvânı, Kaside 2, Beyit 13). [zîb-i cemâl-i memleket,]

zihî: Ne güzel, ne hoş.

1. Hûbluḳ peykerine 'arz idicek ḥüsn Cemîl / Saña 'arz eylemiş ol ḥüsn **zihî** ḥüsn-i cemîl (Vasfî Dîvânı, Gazel 40, Beyit 1). [zihî,]
2. Dem-be-dem dehr-i denî devr ide her câhil için / Ḳala faẓl ehli ayaklarda **zihî** hayf zihî (Vasfî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 7). [zihî,]

3. Dem-be-dem dehr-i denî devr ide her câhil için / Ḳala faẓl ehli ayaklarda zihî hayf **zihî** (Vasfî Dîvânı, Gazel 98, Beyit 7). [zihî,]

zihn-i pāk: Parlak zekâ.

1. Ol ki **zihn-i pāki** eyyâmında hergiz tütmedi / Nür-ı ḥurşîd-i yakîni zulmet-i zann gümân (Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 25). [zihn-i pāki, -i]

zindân: İçine tutukluların, hükümlülerin konulduğu kapalı yer. Beyitte oluşan bağlama göre bu kelimeyle "dünya, dünya hayatı" kastedilmiştir.

1. Gördiler şeydālîgüm 'ışkıñda **zindân** itdiler / Sînesinde cānı gibi şakladı **zindân** beni (Vasfî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 2). [zindân,]

zindân: Zindan, hapishâne; cānı mahpus etmiş beden.

1. Tîrünüñ zāḥmın görüp cān kaçsa zaḥmumdan n'ola / N'eylesün maḥbûs olan çün deldiler **zindânını** (Vasfî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 4). [zindânını,]

zindân it-: Zindana koymak; bir kimseyi çok sıkıntılı bir duruma sokmak.

1. Gördiler şeydālîgüm 'ışkıñda **zindân** itdiler / Sînesinde cānı gibi şakladı zindân beni (Vasfî Dîvânı, Gazel 89, Beyit 2). [zindân itdiler, -di, -ler]

zinde kıl-: Can vermek, neşe katmak.

1. 'İd ayı gibi gel bizi şād eyle **zinde kıl** / Ğam rüzesinde ey şanem öldük melâl ile (Vasfî Dîvânı, Gazel 85, Beyit 4). [zinde kıl,]

zinde-dil: Canlı gönül, genç gönül.

1. Bahâr-ı ma'dilete her dem ebr-i luṭfuñdan / Çemende **zinde-dil** ü tâze-rü durur gülzâr (Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 26). [zinde-dil,]

zindegānī: Hayat, yaşam.

1. **Zindegānī** devlet ümmidiyle gerçi hōş durur / Müşkil olur intizār āh intizār āh intizār (Vasfī Dīvānı, Kaside 3, Beyit 26). [zindegānī,]

zīnet ü zīb: Ziyinet ve süs; güzellik, değer.

1. Kara toprağ idi lutfuñ himeminden buldı / Bu kadar **zīnet ü zīb** ü bu kadar fer hātem (Vasfī Dīvānı, Kaside 4, Beyit 20). [zīnet ü zīb,]

zīnet-i cedvel: Kanalın süsü; Vasfī'nin aklından dökülen sözler, şiirler

1. Levh-i eş'aruñda Vasfī **zīnet-i cedvel** yiter / Cüylar k'olur revān bu çeşm-i pür-hünābdan (Vasfī Dīvānı, Gazel 54, Beyit 6). [zīnet-i cedvel,]

zīnet-i celāl: Yüceliğın süsü.

1. Mihr-i sipihr-i dīn ü düvel Bāyezīd Hān / Zīb-i cemāl-i memleket ü **zīnet-i celāl** (Vasfī Dīvānı, Kaside 2, Beyit 13). [zīnet-i celāl,]

zīnhār dile-: Aman dilemek: önce direnirken zor karşısında boyun eğip canının bağışlanmasını dilemek.

1. 'Abes degül bu fiğān-ı temevvüc-i deryā / Kef-i muhīṭ-i nevālin görüp **diler zīnhār** (Vasfī Dīvānı, Kaside 1, Beyit 20). [zīnhār diler, -r]

zīn-i zer-nigār: Altın işlemeli eyer.

1. Qadrūñ atıdur meger bu çarḥ k'encümle hilāl / Oldı guyā ana cevherdār **zīn-i zer-nigār** (Vasfī Dīvānı, Kaside 3, Beyit 18). [zīn-i zer-nigār,]

zīrā: Çünkü.

1. Sākıyā la'lūñ şarābından beni bī-hūş kıl / 'Ālem-i bī-hūşluk **zīrā** huzūrumdur benüm (Vasfī Dīvānı, Gazel 50, Beyit 2). [zīrā,]

2. Bir kuluñdur himmetūñ bī-iḥtiyār eyler aña / Himmet-i ehl-i kerem **zīrā** olur bī-iḥtiyār (Vasfī Dīvānı, Kaside 3, Beyit 22). [zīrā,]

ziyān: Zarar.

1. Döymez gözüm ḥaṭuñ baña gösterme ḥastañam / Çeşm-i za'ife ḥaṭṭ-ı gubāruñ **ziyānı** var (Vasfī Dīvānı, Gazel 18, Beyit 4). [ziyānı, -ı]

ziyān eyle-: Zarar vermek.

1. Cevher-i elmās-ı peykānuñ ko tursun dilde kim / Ey şanem elmāsa āteş **eylemez** dirler **ziyān** (Vasfī Dīvānı, Kaside 7, Beyit 18). [ziyān eylemez, -mez]
2. Āhumı alma ki kār eylemeye āh saña / Qorqum oldur ki **ziyān eyleye** nāgāh saña (Vasfī Dīvānı, Murabba 1, Beyit 3). [ziyān eyleye, -y, -e]

ziyān iriş-: Zarar görmek; zarara uğramak.

1. İlähi olmasun ḥālī yüzünde ḥāl-i müşkīnūñ / Ki kāfūra **ziyān irişür** ey meh olsa fülfulsüz (Vasfī Dīvānı, Gazel 20, Beyit 5). [ziyān irişür, -ür]

ziyān ol-: Zarar vermek; halel getirmek.

1. Ne var kāküllerüñ olmazsa ḥüsnuñe **ziyān olmaz** / Gülistān pür-gül olsun gam degül olmazsa sünbülsüz (Vasfī Dīvānı, Gazel 20, Beyit 3). [ziyān olmaz, -maz]

zuhūr: Keşif, icat.

1. Vaşfiyem kim cāme-i eş'arı çāk itsem gerek / Gerçi kim 'ālemde eş'arum **zuhūrumdur** benüm (Vasfī Dīvānı, Gazel 50, Beyit 5). [zuhūrumdur, -um, -dur]

zuhūr it-: Meydana çıkmak, baş göstermek, görünmek.

1. Henüz şahid-i çarḥ āfitāb-ı 'ālem-tāb / Verā-yı perde-i kuḥliden **itmiş** idi **zuhūr** (Vasfī Dīvānı, Kaside 5, Beyit 5). [zuhūr itmiş idi, -miş, -i, -di]
2. Bu üslub üzre el-hāşıl baña hep 'āşıkān ağlar / Vefā me'mül iderken gör felekden

ne **zuhūr itdi** (*Vasfî Dîvânı, Kaside 10, Beyit 16*). [*zuhūr itdi, -di*]

zuhūra gel-: Meydana gelmek, ortaya çıkmak; gün yüzüne çıkmak.

1. Gördüm lebünde hattuñı bildüm cihānda kim / Çok fitneler **zuhūra gelürmiş** şarābdan (*Vasfî Dîvânı, Gazel 65, Beyit 4*). [*zuhūra gelürmiş, -a-ür, -miş*]

zulm: Haksızlık, eziyet, kötülük, fenalık.

1. Nem kodı dîdede kim **zulm** ile yağmalamadı / Nün kaşuñla senüñ ey şanem ol mîm femüñ (*Vasfî Dîvânı, Gazel 30, Beyit 6*). [*zulm,]*
2. Fakr derdinden meded ey derde dermānum meded / Deyn **zulminden** amān ey şāhib-i ‘adl ü emān (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 40*). [*zulminden, -in, -den*]

zulmet: Karanlık.

1. Seher ki bir yire cem‘ olmış idi **zulmet** ü nūr / Zemāne tölmiş idi müşk ü ‘anber ü kâfūr (*Vasfî Dîvânı, Kaside 5, Beyit 1*). [*zulmet,]*

zulmet: Karanlık; gece.

1. Gören haṭ-ı ‘arabî içre ma‘nî-i hāşın / Şanūr ki āb-ı hayāt itdi **zulmet** içre qarār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 38*). [*zulmet,]*

zulmet-i hecr: Ayrılık karanlığı.

1. **Zulmet-i hecr** içre ‘ışk Āb-ı Hayātın Hızr-veş / Nüş idüben cāvidān olmağ dilersenñ ‘aşık ol (*Vasfî Dîvânı, Gazel 38, Beyit 6*). [*zulmet-i hecr,]*

zulmet-i zann: Zan karanlığı.

1. Ol ki zihni-pāki eyyāmında hergiz tutmadı / Nūr-ı hürşid-i yakīni **zulmet-i zann** gümān (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 25*). [*zulmet-i zann, -i*]

zuhd: Dünyaya rağbet etmeme, kendini ibadete verme.

1. Benüm pencāh-sāle **zuhd** ü taqvāmı yelevirdi / Mey-i dü-sāle vü şevk-ı nigār-ı çārdeh-sāle (*Vasfî Dîvânı, Gazel 81, Beyit 7*). [*zuhd,]*
2. Zāhid ki **zuhdi** cennet için eyler ey şanem / Rıdvān u hūr u cennet aña vü baña seni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 90, Beyit 3*). [*zuhdi, -i*]

zülfi: Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi; sevgilinin saçı.

1. Kim bilür **zülfi** hevāsında neler çekdüreler / Bu kara bahtum ile bu dil-i gümrāh baña (*Vasfî Dîvânı, Gazel 1, Beyit 3*). [*zülfi, -i*]
2. **Zülfüñ** kaçan ki gün yüzüne perdedār olur / ‘Ālem gözüme kara saçuñ gibi tār olur (*Vasfî Dîvânı, Gazel 12, Beyit 1*). [*zülfüñ, -üñ*]
3. **Zülfine** ber-dār idem dirse gönül dilber seni / Bil ki devlet var imiş başuñda daḥi yüri var (*Vasfî Dîvânı, Gazel 15, Beyit 2*). [*zülfine, -i, -ne*]
4. Her kaçan **zülfüñi** görürsem ayağuñda yatur / Hoş varur meskenet eyler şanemā ‘ömr-i drāz (*Vasfî Dîvânı, Gazel 19, Beyit 6*). [*zülfüñi, -üñ, -i*]
5. Düşüben bencileyin başına **zülfüñ** hevesi / Odlara yandı qarardı ciger-i müşk-i Hūten (*Vasfî Dîvânı, Gazel 58, Beyit 3*). [*zülfüñ, -üñ*]
6. N’ola dîtrerse haddüñ üzre **zülfüñ** / Şehā āteşde olur muṣtarib mū (*Vasfî Dîvânı, Gazel 68, Beyit 5*). [*zülfüñ, -üñ*]
7. Didüm **zülfüñden** ister bu gönül bu / Didü hışm ile hālüñ bil nedür bu (*Vasfî Dîvânı, Gazel 68, Beyit 1*). [*zülfüñden, -üñ, -den*]
8. Sırrın haṭuñuñ gerçi ki fāş eyledi **zülfüñ** / Hoş varmadı çok baş kesilür bu haber üzre (*Vasfî Dîvânı, Gazel 71, Beyit 3*). [*zülfüñ, -üñ*]
9. Dile sînemde kaşd itdüke **zülfi** nāleler eyler / Hemān ol murğa beñzer kim gelür mār āşiyānma (*Vasfî Dîvânı, Gazel 72, Beyit 3*). [*zülfi, -i*]
10. N’ola ger **zülfüñ** yiri olursa cānā ruḥlaruñ / Nūr olur anuñ yiri kim ser vire dîn üstine (*Vasfî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 4*). [*zülfüñ, -üñ*]
11. Görüp yüzüñi **zülfüñe** bağlanalı gönlüm / Bülbül gibi feryād iderem bağ arasında (*Vasfî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 2*). [*zülfüñe, -üñ, -e*]
12. Gördüm çü kara **zülfüñi** ol ağ arasında / Şayd oldı gönül murğı kalup ağ arasında (*Vasfî Dîvânı, Gazel 84, Beyit 1*). [*zülfüñi, -üñ, -i*]

13. Ruĥuñ fikrin iderken baña **zūlfūñ** / Virür tūl-i emeller tāze tāze (*Vasfî Dîvânı, Gazel 86, Beyit 4*). [*zūlfūñ, -üñ*]
14. **Zūlfūñ** evşâfında Vaşfî bir ğazel yazmış yine / Tāze sūnbüllerle tezyîn eylemiş dîvânını (*Vasfî Dîvânı, Gazel 88, Beyit 8*). [*zūlfūñ, -üñ*]
15. Vaşfî-i ĥasta neler çekdüĝin Allāh bilir / Taĥalî dām-ı belâ boynına **zūlfūñ** reseni (*Vasfî Dîvânı, Gazel 93, Beyit 5*). [*zūlfūñ, -üñ*]
16. Ol perî-rüy u melek-ĥüya n'ola dinse perî / Rüyıdır rüy-ı perî **zūlf** ü ĥaṭı bāl ü peri (*Vasfî Dîvânı, Gazel 101, Beyit 1*). [*zūlf,*]
17. Ruĥlarıñ devrinde ĥo dil mesken itsün **zūlfūñi** / Kim bahār eyyâmıdır her murĝa vaqt-i aşiyân (*Vasfî Dîvânı, Kaside 7, Beyit 19*). [*zūlfūñi, -üñ, -i*]

zūlf-i dâr: *Sevgilinin saçı; dar ağacı.*

1. Zencîr-i 'ışkı boynıña kim taĥdı dir iseñ / Dâr-ı cihānda bir güzelüñ **zūlf-i dâridur** (*Vasfî Dîvânı, Gazel 13, Beyit 4*). [*zūlf-i dâridur, -i, -dur*]

zūlf-i nigâr: *Güzel yüzlü sevgilinin saçları.*

1. **Zūlf-i nigāra** ey gönül el şınma gey şakın / Ķanuña şuşaduñ ise var oyna mār ile (*Vasfî Dîvânı, Gazel 87, Beyit 4*). [*zūlf-i nigāra, -a*]

zūlf-i perîşân: *Daĝınık saç.*

1. Dilberâ **zūlf-i perîşānuña** el urmaĝ için / Dest-i ĥudret elümi ĥıldı benüm şāne gibi (*Vasfî Dîvânı, Gazel 96, Beyit 3*). [*zūlf-i perîşānuña, -uñ, -a*]

zūlf-i pür-çîn: *Kıvrım kıvrım olan saç.*

1. **Zūlf-i pür-çînüñ** ki çîn itmiş özin kîn üstine / Ey şanem kîn üstine olsun yâ ĥöd dîn üstine (*Vasfî Dîvânı, Gazel 79, Beyit 1*). [*zūlf-i pür-çînüñ, -üñ*]

zūlf-i semen-sây: *Yasemin kokulu saç.*

1. Alalı gönülümü ol **zūlf-i semen-sây** begüm / Yıllar oldu çekerem derd ü ĝamuñ hây begüm (*Vasfî Dîvânı, Murabba 1, Beyit 1*). [*zūlf-i semen-sây,*]

2. Ķıldı aşüftesi bu **zūlf-i semen-sây** beni / İtdi derd ü ĝam ile bî-ser ü bî-pây beni (*Vasfî Dîvânı, Murabba 2, Beyit 1*). [*zūlf-i semen-sây,*]

zūlf-i sevdāsın it-: *Sevgilinin saçını arzu etmek.*

1. **Zūlf-i sevdāsın iden** kessün ümîdî Vaşfî kim / Şādmān olur mı bend itse dili ĥullāb-ı ĝam (*Vasfî Dîvânı, Gazel 47, Beyit 5*). [*zūlf-i sevdāsın iden, -en-sı, -n*]

zūlf-i siyeh: *Kötülük eden saç; sevgilinin siyah saçı.*

1. Yine dil boynına **zūlf-i siyehüñ** şaldı kemend / Dem mi vardur ki şehā geçmeye bend üstine bend (*Vasfî Dîvânı, Gazel 10, Beyit 1*). [*zūlf-i siyehüñ, -üñ*]

zümürüd: *Parlak ve yeşil renkli bir süs taşı; yeşil renkte olan.*

1. Ya tāk-ı la'l durur ĝüyyā **zümürüd** terk / Ki dürr ü gevher ü şebnemle oldu gevher-bār (*Vasfî Dîvânı, Kaside 1, Beyit 6*). [*zümürüd,*]
2. Ya ĝülşen bir **zümürüd** ĥal' adur kim ĝoncalar anda / 'Aĥıĥın ĥüllelerdür bülbül anuñ pāsbānidur (*Vasfî Dîvânı, Kaside 9, Beyit 3*). [*zümürüd,*]

zūnnār: *Zerdüştlerin çıplak ten üzerine kuşandıkları kıldan yapılmış, kaba ve sert kuşak; [tas.] hakiki mahbuba itaat etmek için söz verme, hizmet kuşağını kuşanma.*

1. Hem-kiriş oldu uyup gerçi ki ŧanbürlara / Heves itmez hele anlar gibi **zūnnāra** ĥopuz (*Vasfî Dîvânı, Gazel 22, Beyit 3*). [*zūnnāra, -a*]

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, adı : Sarışen, Cengiz
 Uyuğu : T.C.
 Doğum tarihi ve yeri : 27.03.1991-Altındağ/Ankara
 Medeni hali : Bekar
 e-mail : cengizsarisen@gmail.com

Eğitim

Derece	Eğitim Birimi	Mezuniyet tarihi
Lisans	Ankara Üniversitesi Dil Tarih Coğrafya Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı	2014

İş Deneyimi

Yıl	Yer	Görev
2018-devam	T.C. Cumhurbaşkanlığı Savunma Sanayii Başkanlığı	Yönetici Asistanlığı

Yabancı Dil

İngilizce

